Digitized by Google

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
31
4 B
20
FONDO EBORENSE

EX BIBLIOTHECA
JOSEPHI GARAM II

Digitized by Google

Die 22. Aug. 1586. da m.
P. Paulo Galeni libraio L 2 7 8

fr. Bap.ta Grugnarese

1623

L 2/3/10

- 39 -
02

NICOLAI VIGELII de Dreiſa Heſſorum Iuriſconſulti

METHODVS VNIVERSI Iuris Pontificij abſolutiſsima, in quinq; libros diſtincta.

Ex qua patet, in quibus Ius Pontificium cum Iure Ciuili conſentiat, in quibus ab eo diſcrepet, illúdue diſtinguat.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Cum Cæſ. Maieſt. & Regis Galliarum gratia & priuilegio ad annos VI.

BASILEAE, EX OFFICINA Oporiniana. 1580.

314 B 20

REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO DANIELI, ARchiepiſcopo Moguntino, ſacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellario, Principi Electori, Domino ſuo clementiſsimo,

NICOLAVS VIGELIVS I. C. S. D. P.

CVM Methodus hęc denuò eſſet excudenda, Reuerendiſſime Princeps Elector, Domine clemētiſsime, eam recognitā, & in nonnullis locis emendatam, Reuerendiſsimæ Celſitudini ueſtrę dedicandam duxi: tum quòd Reuerendiſsima Celſitudo ueſtra labores meos, quos in Iure excolendo ſuſtineo, inter cęteros Imperij ordines ſua liberalitate iuuit: tum ut per hanc occaſionem Iuriſprudentiæ meæ, quam ij qui in foro uerſantur, tanquam nouā, & à fori conſuetudine alienam, Principibus uiris ſuſpectam & in-

uiſam reddere conantur, Reuerendiſsi mæ Celſitudini ueſtræ, tanquam ſacri Romani Imperij per Germaniã Archicancellario, rationem aliquam redderẽ. Neq; enim me huius Iuriſprudentię utcunq; nouę, & à fori conſuetudine alienæ, pœnitet, adeò quidem, ut eius publico hoc ſcripto rationem reddere nõ erubeſcam. Cum enim Ius ars boni & æqui, perinde ac cæterę artes, doctrina partim, partim uſu paretur & exercitatione: ita ſentio, doctrinã ſimul & exercitationem Iuris forẽſibus actionibus, dummodo non uitioſis, debere eſſe accommodatã. Eſt enim perabſurdum, artium ac ſciẽtiarum ſtudia ab actionibus, quarum artes atq; ſcientiæ ſunt, diſcrepare. Iam nemini dubium eſt, actiones forẽſes, quibus Iuris ſtudia ſunt accommodanda, potiſsimùm conſiſtere in argumentis cauſarum, quę in iudicia deducuntur, tum inueniendis, tum formandis, tum deniq; dijudicandis: quorum priora duo aduocatorum munera ſunt, poſtremum ad iudicem eiusq; aſſeſſores ſpectat. Argumenta autem cauſarum appello actiones, exceptiones,

replicationes,duplicationes,& ſic dein ceps, quibus iura cauſarum utrinq; diſputantur. Huiuſmodi diſputationibus forenſibus doctrinam Iuris accommodaui. Siquidem propoſito aliquo iure, eius exceptiones, exceptionum replicationes, replicationum duplicationes, & ſic deinceps ordine ſubieci. Quam rationem tam in Ciuili, quàm Pontificio, necnon Controuerſo Iure digerendo ſum ſecutus: qua nõ ſolùm facilem utriuſq; Iuris cognitionem, ſed & argumentorũ forenſium inuentioné promptam & expeditam me reddidiſſe confido. Hac re nihil aduerſus fori conſuetudinem deliqui: nec credo quenquam omnium qui in foro uerſantur, tam iniquum, qui hanc meã Iuris docendi rationem duxerit reprehendendã. Quod ad rationem attinet argumẽtorum formandorũ, ſeu apud iudicem proponendorum, in ea (fateor) à fori cõſuetudine diſcrepo; nec enim quid in foro fiat, ſed quid fieri debeat, in hac re ſpectaui. Siquidem conſuetudo fori, qua unum argumentum per decem, uiginti uel triginta, interdum plures poſitiones pro-

 ponitur,

ponitur, quibus ſingulis ſingulariter ab aduerſario reſpondetur, à Dialecticorum, Rhetorum, & ueterum Iuriſconſultorum præceptis abhorret: ipſeq; cauſę ſtatus, ad quem iudici ante omnia in iudicando eſt reſpiciendum, iſta ponẽdi ac reſpondendi ratione inuoluitur, ut difficilius iudici apparere poſsit. Proinde non ſine cauſa Elector Saxoniæ hũc morem à ſuis iudicijs per conſtitutionẽ repulit. Nec praua iſta conſuetudo defendi hoc colore poteſt, quòd in locum interrogationum, quæ olim in iudicijs erãt receptę, ſucceſſerit. Siquidem iſtarum interrogationum lõgè alia fuit ratio: tunc enim adhibebantur, quando actor dubitabat, an & pro qua parte aduerſarius hæres eſſet, eiusq; rei probatio difficilis erat. In poſitionibus autẽ, quibus hodie utuntur, actor non dubitat, ſed aſſerit uerum eſſe, ſeq; ad probandum offert. Proinde præſtat ſyllogiſtica forma uel copioſius argumentũ proponere, & aut negando aut diſtinguendo ad id ab aduerſario reſponderi: hæc enim ratio Dialecticorum, Rhetorum & ueterum Iuriſconſultorũ prę-

ceptis

ceptis conſentit,& ad cauſæ ſtatum iudicem rectà ſine lõgis ambagibus perducit. Supereſt de argumentis propoſitis iudicandi ratio, in qua mea Iuriſprudentia, ueteribus quidem Iuriſcõſultis non incognita, noſtris hominibus noua uidetur, eſtq́; (ut ingenuè fatear) hoc caſu à fori conſuetudine ſeu corruptela potius prorſus aliena. Licet enim omnes fateantur, litis conteſtationem iudicij fundamentum eſſe: quid tamen litis conteſtatio ſit, & quomodo lis conteſtanda, nemo intelligit, & ita in ipſo iudicij fundamento aberratur ab omnibus: ex quo errore litium longæuitas & incertitudo, de qua graues hoc ſeculo querelæ exiſtunt, originem trahit. Impp. Seuerus & Antoninus Auguſti: Lis (inquiunt) tunc conteſtata uidetur, cum iudex per narrationẽ negocij cauſam audire cœperit. Quorum uerborũ ſenſus hic eſt, Litem conteſtatam uideri, cum per actionem, exceptionem, replicationem, & alia huiuſmodi cauſæ argumenta, in Iure utrinq; propoſita, iudex id in quo cauſa conſiſtit, ſeu ſtatũ cauſæ cognoſcere cœperit. nec enim

audire cauſam aliò ſpectare poteſt,quã ut iudex ſtatum totius negocij cognoſcat. Quo cognito,uel actio, uel exceptio,uel replicatio,uel duplicatio apparebit controuerſa;& aut de iure,aut de facto eius lis erit. de qua re aliâs copioſius diſſerui. Quòd igitur in iudicio actio proponitur, excipitur, replicatur, duplicatur,&c.omne eò pertinet,ut iudici ſtatus negocij conſtare poſsit. Nec enim iudici, quemadmodum aduocatis, qui argumenta ad cauſam agẽdam ac defendendam quærunt,ad circumſtantias cauſæ, ſed ad cauſæ ſtatum in iudicando reſpiciendum: nec cauſa illi in perſonis & temporibus,ſed in genere uniuerſo conſiderãda, & hypotheſis ad theſin reuocanda eſt. Quod & Cicero teſtatur his uerbis: Omnes controuerſias ad uniuerſi generis uim & naturam referri. item dum ait: Nullam eſſe cauſam, in qua id quod in iudicium uenit,ex reorum perſonis, ac non generũ ipſorum uniuerſa diſputatione quæratur. Hac ratione uſi ueteres Iuriſconſulti,non uerboſis conſilijs, ut nunc fit, ſed breuiter de iure ſoliti ſunt reſpondere,

dere,ut ex Pandectis conſtat. Nec obſtat,quòd in ſuis reſponſis, quemadmodum Imperatores etiam in ſuis reſcriptis, ſæpe certas perſonas & res nominatim poſuerint.Ex hoc enim non conuincitur, eos in reſpondendo a reſcribēdo ad facti ſpeciem, ſeu ad perſonas & tempora potius quàm ad genus uniuerſum reſpexiſſe:cum nihil interſit,utrum reſpondeatur, Titium,qui Stichū ſeruum calendis Martij dare promiſerat, Sticho ante calendas Martias ſine dolo & culpa Titij mortuo liberatum eſſe: an ſic, Debitorem ſpeciei interitu ipſius rei debitæ liberari, ſi dolo & culpa caret,nec in mora ſoluendi fuit.Nec item obſtat,quòd iudici interdum à legibus iniungitur,ut pro qualitate perſonæ & cauſæ duriorē uel humaniorem ſententiam ferat.hoc enim in ijs cauſis obtinet,quæ magis ex arbitrio iudicis, quàm ex certa legum authoritate pendent, in quibus litis cōteſtatione opus non eſt, nec iudex ad ſtatum cauſæ alligatur. Hæc ueteribus Iuriſcōſultis non fuerunt incognita, ſed hodie noua uidentur,& ſunt inaudita.Niſi tamen ali-
 quando

quando in uſum reuocentur, fruſtra de litium longæuitate & incertitudine è iudicijs extirpanda in Comitijs Imperij conſultatur. Reddidi breuiter meæ Iuriſprudentiæ, quæ in iudicando magis quàm in diſputando conſiſtit, rationem: quam ad Reuerendiſsimam Celſitudinem ueſtram, tanquam ſacri Romani Imperij per Germaniá Archicancellarium, potiſsimùm perſcribere uolui, ut Principes Viri, & ij qui penes eos ſunt, intelligant, me lucem non ſubterfugere, & gratiam potius eorum quàm indignationé meis ſummis laboribus, quos in iure excolendo exhaurio, mereri. Nec dubito, ſi tali Iuriſprudentia iuuentus in ſcholis inſtitueretur & exerceretur, eam actionibus foréſibus magis idoneam euaſuram, & tádem euenturum id quod in priore huius Operis præfatione, quæ nunc inter alia mea opuſcula extat, promiſi, ut progreſſu temporis tales uiri ad iudicia accedant, qui uno anno plures cauſas uel certiore iudicio expedire queant, quàm nunc decem annis expediuntur. Quod uerò ad præſentem Methodum attinet, eam Reueren-

uerendiſsimæ Celſitudini ueſtræ dedico, in qua omnia quę in Iure pontificio reperi, fideliter ad ſuos redegi locos, & cum Iure ciuili contuli: ut facilè apparere poſsit, in quibus pontificium Ius à Iure ciuili diſcrepet, in quibus cũ eo conſentiat illudúe diſtinguat: de ijs quæ à noſtris hominibus in controuerſiam deducta ſunt, liberum cuiq; ſuum iudicium relinquẽs. Quemadmodum enim in Iuris ciuilis Methodo, ita quoque in hac meum non interpoſui iudicium: cùm hoc mei inſtituti non eſſet. Illud autem optandum cenſeo, ut tantum prudentiæ & iuſtitiæ ciuilis ſtudium in animis hominum excitetur, quanta de religione hodie eſt contentio: tunc enim res humanæ longè melius ſeſe eſſent habituræ.

AVTHOR AD LEctorem.

HAbes Lector uniuerſi Iuris Pontificij Methodum, ad eum ferè ordinem, quem in Digeſtis Iuris ciuilis obſeruaui, cõſcriptam: niſi quòd ea quæ de hæreticis habentur, in hac Methodo accuſationibus publicis ſubieci: & ea quæ de matrimonijs habentur, inter actus eccleſiaſticos retuli. Quoniam canones matrimonium inter ſacramenta referunt, & eius cauſas eccleſiaſticæ iuriſdictioni ſubijciunt. Signum autem hoc M. I. C. quod paſſim occurrit, Methodum meam Iuris ciuilis denotat. Nam diligenter Ius Pontificium cum Iure ciuili contuli, & ſi quo in loco ius hoc cum illo concordat, uel ab eo diſcrepat, illudúe diſtinguit, annotaui: ideoq́; ſæpius Methodus mea Iuris ciuilis hoc ſigno mihi fuit allegãda. quod ut intelligeres, eius te hoc loco admonendum duxi.

Vale.

CATALOGVS CAPITUM HUIUS METHODI.

LIBRI PRIMI DE LEGIBVS, *Magiſtratibus & iudicijs publicis.*

De Iure & Legibus. Cap. 1.
De exceptionibus aduerſus leges. 2
De Iuris legumq; diuiſionibus ac ſpeciebus. 3
De reſcriptis Principum, & decretalibus epiſtolis. 4
De Magiſtratibus. 5
De publicis iudicijs in genere. 6
Quid ueniat in iudicia publica, ſeu de pœnis. 7
De excommunicatione. 8
De interdicto eccleſiaſtico. 9
De actibus & adiunctis publicorum iudiciorũ. 10
Euentus & conſequẽtia iudiciorum publicorum reo abſoluto. 11
Euentus & conſequentia iud. publicorum reo damnato. 12
De pœnæ remiſsione & abſolutione: item Euentus & conſequentia publicor. iudiciorum reo reſtituto & pœna liberato. 13
De adfinibus publicorum iudiciorum & accuſationum remedijs. 14
De publicis iudicijs in ſpecie. 15
De Simonia. 16
De hæreſi. 17
De hæreſi in ſpecie. 18
De uſuris. 19

LIBRI SECVNDI DE
iudicijs priuatis.

Deſcriptio iudiciorum generalis. Cap.1.
De iudice. 2
De poſtulantibus & aduocatis. 3
De procuratoribus. 4
De actore & reo, necnon de re litigioſa. 5
De in ius uocando, & uocati contumacia coercenda. 6
De edendo. 7
De dilationibus. 8
De exceptionibus dilatorijs. 9
De reconuentionibus. 10
De litis cõteſtatione, deq́; iureiurando ob calumniam dando, & alijs huiuſmodi iuramentis. 11
De probationibus. 12
De inſtrumentis. 13
De teſtibus. 14
De cõfeſsis & interrogationib. in iure faciẽdis. 15
De iureiurando. 16
De ordine cognitionum & officio iudicis. 17
De appellationibus. 18
De ſententia & re iudicata. 19
De executione rei iudicatæ, deq́; expenſis litis, & ſportulis iudicum ac miniſtrorum. 20
De compromiſsis. 21
De tranſactionibus. 22

LIBRI TERTII DE
re eccleſiaſtica.

De eccleſijs in genere. Cap.1.
De eccleſia uacante. 2

De

De clericis & monachis in genere. 3
De clericis & monachis ordinandis. 4
De officijs clericorum, quibus non præſtitis clericatus amittitur. 5
De priuilegijs & rebus clericorum ac monachorum. 6
De præbendis & dignitatibus. 7
De epiſcopis, alijsq; prælatis. 8
De iuriſdictione prælatorum. 9
De electione prælatorum. 10
De prælatis alijsq; perſonis eccleſiaſticis in ſpecie. 11
De rebus eccleſiæ in genere. 12
De decimis, primitijs & oblationibus. 13
De iure patronatus. 14
De rebus eccleſiaſticis corporalibus in ſpecie. 15

LIBRI QVARTI DE
actibus eccleſiaſticis.

De fide & doctrina Chriſtiana, necnon de concionibus & orationibus. Cap. I.
De diuinis officijs & ſacris myſterijs. 2
De ſacramentis. 3
De conſecrationibus & benedictionibus. 4
De pœnitentia. 5
De peccatis. 6
De eleemoſynis & ieiunio. 7
De ferijs & feſtiuitatibus. 8
De ſepulturis. 9
De uoto & iureiurando. 10
De ſponſalibus. 11
De nuptijs. 12
De exceptionibus aduerſus nuptias deſumptis ex

perſonis

perſonis nuptias contrahentium. 13
De reliquis exceptionibus aduerſus nuptias. 14
De replicationibus præcedentium exceptionum generalibus. 15
De iure contracti matrimonij, quod eſt inter uirum & uxorem conſtante matrimonio. 16
De actione qua uxor uirum, & contrà uir uxorem petit. 17
De ſolutione matrimonij. 18
De actione ad diſſoluendum matrimonium, & matrimonij accuſatione. 19
De iure matrimonij ſoluti. 20
De ſecundis nuptijs. 21
De concubinis. 22
De concilijs. 23
De uiſitationibus. 24

LIBRI QVINTI DE RELIQUO IURE PONTIFICIO.

De iure publico. Cap. 1.
De iure perſonarum. 2
De rerum iure. 3
De cenſibus. 4
De cauſis iuris lucratiuis & conditionibus. 5
De obligationibus & actionibus in genere. 6
De contractibus & quaſi contractibus. 7
De delictis & quaſi delictis. 8
De exceptionibus & liberationibus. 9
De in integrum reſtitutionibus. 10
De uerborum ſignificationibus. 11
De regulis iuris. 12

FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER I.

DE LEGIBVS, MAGISTRATIbus, & iudicijs publicis.

DE IVRE ET LEGIbus. Cap. I.

I. ETYMOLOGIA IVRIS.

IV S *dictum eſt, quia iuſtum. c. ius generale. §. ius autem. diſtinct.1. Aliam etymologiam uide M.I.C.libro primo, capite 1. quæſt.3.*

II. DIFFERENTIA IVRIS & legis.

Differunt ius & lex, quemadmodum genus & ſpecies. Lex *enim iuris ſpecies dicitur d.c.ius generale,in prim.*

III. ORIGO *iuris ciuilis exponitur diſtinct. 7.c.1. cum duob. ſequentib.* Concordat M.I.C.d. *cap.1.quæſt.5.* Iuris Pontificij *origo exponitur diſtinct.15.c.1.cum ſequente.*

IIII. SPECIES *aliquot legum enumerantur*

diſtinct.2.c.quædam,cum duob.ſequentibus.

V. RATIO *& uſus iuris legumq́;,eſt coercitio humanæ audaciæ & nocendi facultatis.diſtinct.4. c.1.cum ſequente.23.q.5.c.non fruſtra.*

VI. OFFICIVM *legum exponitur diſtinct.3. c.priuilegia.§.officium,cum ſequente.* Concordat *l.6.ff.de legib.*

VII. DE LEGISLATIONE.

I.Regula: Translato *ſacerdotio,legis quoq; ferendæ poteſtas transfertur.c.translato.3.de cõſtitutionib.Cõcordant ea quæ habẽtur ĩ cap.4.in prin.*

II.Regula: *Quæ in legibus ferendis attendenda, definitur diſt.4.c.factæ.§.præterea,cum c.ſequẽte.Plura de legislatione uide* M.I.C.*lib.1.ca.2.*

VIII. DE LEGVM INterpretatione.

I.Regula:*Eius eſt ius interpretandi leges,cuius eſt & ius ferendi.25.q.1.c.ult.§.quanquam.* Concordat M.I.C.*lib.1.cap.2.quæſt.5.*

II.Regula:*Prohibita cauſa,prohibitus quoq; cenſetur effectus, c.cum quid.39.de reg.iuris,in 6. c.nam concupiſcentiam.4.de conſtitutionib.*

III.Regula:*Prohibito effectu, omnis eius cauſa prohibita cenſetur.c.cũ quid.84.de reg.iuris,in 6.*

IIII.Regula:*Vbi eadem ratio,ibi idem ius conſtituendum eſt, per ea quæ habentur* M.I.C.*lib.1. ca.6.quæſt.6.reg.1.Cuius exceptio prima hæc eſt:*

Niſi

Niſi aliquid contra ius commune ſtatutum uel introductum ſit. hoc enim ad ſimiles caſus non eſt trahendum. c. quæ à iure. 28. de reg. iuris, in 6. l. 14. & l. 39. ff. de legib. Altera exceptio eſt: Niſi propter neceſsitatem aliquid ſtatutũ ſit: nam nec hoc ad ſimiles caſus trahendum. c. in argumentum. 78. de reg. iuris, in 6. 1. q. 7. c. quod pro remedio. 9. q. 1. c. ordinationes. §. quamuis. c. cum in cunctis. 7. in prin. uerſ. ea propter. de electione. c. in cauſis. 19. in fin. de ſententia & re iudicata. l. quæ propter. 122. ff. de reg. iuris.

V. Regula: Ceſſante legis ratione, ceſſat lex. d. c. quod pro remedio, & d. §. quamuis.

VI. Regula: In re obſcura id ſequendum, quod legibus contrarium non eſt. c. ult. in fine, diſtinct. 14. l. 19. ff. de legib. l. quoties. 67. ff. de reg. iuris.

VII. Regula: In re dubia loci conſuetudo eſt attendenda. l. ſi de interpretat. 37. cum l. ſequente. ff. de legib. l. ſemper. 34. ff. de reg. iuris. l. 18. §. optimum ergo. ff. de inſtrum. legato. Quòd ſi uaria ſit conſuetudo, ea potius attendenda, quæ magis rationabilis eſt, & alij minus præiudicans. c. cum olim. 6. de conſuetudine.

VIII. Regula: Leges priores, quamuis abolitæ, in poſteriorib. interpretãdis adhiberi poſſunt. l. non eſt nouum. 26. cum lege ſequente. ff. de legib. c. fuerunt. §. paulatim. diſtinct. 7.

IX. Regula: *Quæ in alicuius fauorem conſtituta ſunt, aduerſus eum non ſunt interpretanda. c. quod ob gratiam. 61. de reg iuris, in 6.* Concordat M. I. C. *lib. 1. cap. 2. quæſt. 6. reg. 7.*

X. Regula: Beneficium Principis latiſsimè *interpretandum. c. olim. 16. & c. abbate. 25. de uerb. ſignificat. c. cum dilecti. 6. de donationib. l. 3. ff. de conſtitut. princip. l. 2. C. de bonis uacantibus.* Huius *regulæ exceptio eſt in literis ſuper obtinendo beneficio impetratis, c. quãuis. 4. in prin. de præbendis, in 6. Cui tamen exceptioni uidentur repugnare capitula ſ. proximè propoſita.*

XI. Regula: *Cum lex in præteritum quid indulget, in futurũ uetat. l. cũ lex. 22. ff. de legib. item 1. q. 7. c. quoties à populis. c. exigũt. c. donatũ. §. fin.*

XII. Regula: *Cum quid lex permittit, nolens* præcipit. Ideoq; *non committitur contra legem, ſi non fiat quod permiſit. 31. q. 1. c. hac ratione. §. fin. Cuius exemplum in ſecundis nuptijs proponitur d. c. hac ratione, in prin. Sed & de regula propoſita uide ȷ. cap. prox. except. 9. Hæc de regulis interpretandarum legum ſint dicta.* Plures *huiuſmodi regulas uide ȷ. lib. proxim. cap. 17. &* M. I. C. *lib. 1. cap. 2. quæſt. 6. item lib. 2. cap. 24.*

IX. DE LEGVM MVTAtione, & iudicio de ijs.

Non eſt liberum iudicare de legibus, ſed oportet

tet iudicare ſecundum eas:nec mutandæ aut diſtinguendæ ſunt leges à priuatis, uel ijs quibus legum ferendarum poteſtas non eſt.diſt.4.c.erit autem.§.fin.cum c.ſequente.item c.ne innitaris.5.de conſtitutionib. 17.q.4. c.ſi quis ſuadente. §. committunt. l.2.C.de crimine ſacrilegij. l.minimè.23. ff.de ll.l.2.ff.de conſtitut.principum.Exemplum habetur c.cum omnes.6.de conſtitutionibus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi urgens neceßitas, uel euidens æquitas mutationem aut diſtinctionem exigat.c.non debet,8.in prin.de conſang.& adf.d.l.2.& l.etſi,143.ff.de reg.iuris. Sanè ſine euidenti æquitate papa Honorius totum Ius ciuile,multis uigilijs excogitatum, reijcere uidetur c.ſuper ſpecula.28.de priuilegijs.

X. DE LEGVM CONTEMptu & iniuſticia.

Legum accidens eſt iuſticia & iniuſticia, quarum illa leges obſeruat,hæc contemnit. Eſt autem iniuſticia duplex.Vna,qua contra expreſſa legum uerba committitur: altera,qua ſaluis uerbis legis, mens eius circumuenitur. Quæ poſterior ſpecies approbatur c.ultim.de reg.iuris,in 6.l.29. cum l.ſequente.ff.de ll.l.5.C. eod.tt.

XI. DE ANTINOMIIS SEV contrarijs legibus conciliandis.

I. Regula, *De antinomia conciliãda ex cauſa, tempore & loco, habetur diſt.29.in prin.cum tribus cc.ſequentib. Ex cauſa conciliandæ antinomiæ exemplum proponitur diſtinct.30.in prin.diſtinct.31.c.ſi laicus.§.quod autem, cum c.ſequente. Ex tempore conciliandæ antinomiæ exemplum proponitur diſtinct.31. in princ. cum c.ſequente. Ex loco exemplum proponitur diſt.31.c.penult.§. ſi quis igitur.*

II. Regula *conciliandæ contrarietatis canonũ eſt, quòd eius concilij ſententia tenenda eſt, cuius antiquior & maior eſt authoritas. diſtin.50.c.domino.§.in fine autem.33.q.2.c.hoc ipſum.§.in fine autem.*

III. Regula *habetur diſtinct.19.c.in canonicis.*

IIII. Regula *habetur diſtinct.20.c.1.cum c.ſequente.*

V. Regula *habetur 11.q.3.c.qui reſiſtit.*

XII. DE LEGVM INSTItutione ac confirmatione.

De hac diſſeritur diſtinct.4. c.in iſtis temporalib.§.leges.

DE EXCEPTIONIBVS ADuerſus leges. Cap. II.

REgulariter quidem leges obſeruandæ ſunt, & quod contra eas fit, pro iniuſto habendum. diſtinct.10. c.de capitulis. c.uides. c. quis autem. c.certum.c.ult. item 25.q.2.c.cum piæ. c.eccleſiaſticæ.c.imperiali. Concordāt *ea quæ propoſita ſunt paulò ſuperius quæſt.9.* Planè *propoſitæ regulæ exceptiones hæ ſunt.*

I. Exceptio: Niſi *lex ab eo lata ſit, qui eius ferendæ poteſtatem non habuit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur* M.I.C.*lib.1.cap.3. except.1. Cuius exemplum habetur c.eccleſia.10. de conſtitutionibus. Sed & huius exceptionis replicatio eſt:* Niſi *is qui legis ferēdæ poteſtatem habebat, legem ab alio latam confirmauerit. Quæ replicatio approbatur d.c.eccleſia.10. uerſ. niſi ab eccleſia fuerit. & c.cum acceßiſſent.8.d.tt.de conſtitut.* Plura *de huiuſmodi confirmatione dicentur alibi.*

II. Exceptio: Niſi *lex iniqua ſit & parum rationabilis.* Hæc *exceptio reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox.quæſt.9.* Quibus *concordat diſtinct.9.c.ego ſolis, in prin.l.20.cum l.ſequente.ff.de ll.l.51.§.fin.ff.ad l.Aquiliam. l.proſpexit.12, in prin.ff.qui & à quib.manumißi.l.penul.*

A 4 §.prætor

§.prætor quoq;.ff.de iuſticia & iure. l.3.§.fin.ff. de ſupell.legata. Planè exceptio propoſita admittitur in caſu,de quo ꝭ.except.proxim.item ꝭ.cap. prox.de conſuetudine,reg.3.except.2.

III.Exceptio: Niſi lex iuri diuino uel naturali contraria ſit.diſt.8.c.quo iure.§.fin.cum c.ſequente. item diſtinct.9. in princ. cum c.ſequente, & c. ult. l.quæ rerum natura.14. ff... reg.iuris. Concordat item ꝭ.except.12.re; 1. & ꝭ.cap.prox.d. reg.3.except.1.repl.1.dupl.1.& except.2.diſt.1.

IIII.Exceptio: Niſi lex eccleſiaſticæ conſtitutioni repugnet.25.q.1.c.ſunt quidam. c. contra. item diſtinct.9. c.ult. item diſtinct.10. in prin.cum c.ſequente. c.non licet.c.certum. c.conſtitutiones. c.imperium.c.ſuſcipitis. c.quoniam. item diſtinct. 12.c.ſcit ſancta.uerſ.ſi illis canonica. item 15.q.3.c. ſanè.Concordant item ea quæ habentur ꝭ.except. 13.Exemplum habetur 35.q.5.c.ad ſedem.

V.Exceptio:Niſi contra libertatem uel immunitatem eccleſiæ lex ſit lata.c.aduerſus.7.§. quia uerò nec ſic.de immunitate eccleſiar. Exemplum habetur c.ſtatutum.9.de hæreticis,in 6. Plura de hac exceptione uide in priuilegijs Eccleſiæ.

VI.Exceptio: Niſi lex contra authoritatem ſedis apoſtolicæ lata ſit.c.conſtitutionem.2.§.fin.de uerb.ſignif.in 6.

VII.Exceptio:Niſi exceptio contra legem in-

troducta cauſæ propoſitæ inſit.c.1.in fin.de reſcriptis.Concordat M.I.C.lib.1.cap.3.except.4.

VIII. Exceptio : Niſi lex ſeu ius ſit perſonale uel priuilegium: hoc enim ad alios,quàm quorum priuilegium eſt,nõ extenditur, per ea quæ habentur ʃ.cap.prox,de priuileg.reg.2.

IX. Exceptio : Niſi conſulat, exhortetur uel permittat lex magis quàm præcipiat.hoc enim caſu non delinquitur, quamuis aliter quàm lege cautum eſt,fiat, per ea quæ habentur ʃ.cap.proxim. quæſt.8.reg.12. quib.accedit c.ult.§.fin. diſtinct.4. & 14.q.1.c.ult.Exemplum habetur d. q.1.c. epiſcopus.§.fin.

X. Exceptio : Niſi Papa contra legem diſpenſauerit. diſtinct.14. c.1.§. fin. cum c.ſequente. 1.q. 7.c.requiritis.c.diſpenſationes. Exemplum habetur d.q.7.c.didici. Sanè ſex cauſæ,ex quibus contra leges diſpenſari poteſt, enumerantur d.c.requiritis, hiſce uerbis ; Pro tempore, pro perſona, intuitu pietatis, uel neceßitatis,ſiue utilitatis, & pro euentu rei.Prioris pro tempore exempla proponuntur d.c. requiritis. §. fin. cum c. ſequente. Pro perſona exemplum diſpenſationis proponitur d.q.7.c.tanta nequitia. Intuitu pietatis exemplum diſpenſationis habetur d.q.7.c.ſi qui uel. Neceßitatis intuitu exemplum proponitur d.c.ſi, qui uel.§.neceßitatis, & d.q.7.c.quoties à popu-

lis.item 9.q.1.c.ordinationes.§.quamuis. Vtilitatis *intuitu diſpenſationis exemplum habetur 1.q.7.c. tali coniugio.*Pro *euentu deniq; rei diſpenſationis exemplum habetur d.c.tali coniugio.§.fin. cum cc.ſequentib.c.donatum.* Hæc *de exemplis propoſitæ exceptionis.* Cuius *replicatio prima hæc eſt :* Niſi *nulla ex cauſis iam enumeratis diſpenſationi inſit : hoc enim caſu diſpenſatio non ualet. d. q.7.c.ſi quis epiſcopus.§.fin.cum.c.ſequente.item c.in cauſis.19.de ſententia & re iudicata.* Altera *replicatio eſt :* Niſi *contra ius naturale* Papa *diſpenſauerit.diſtinct.13.in prin.* Huius *duplicatio hæc eſt :* Niſi *ob maius malum euitandum contra ius naturale diſpenſatio fiat. d.diſtinct.13.in prin. uerſ.niſi fortè duo mala. item c.duo mala.c.nerui.* Huius *duplicationis triplicatio eſt :* Niſi *duo mala non in eadem,ſed in diuerſis perſonis ſint metuenda.diſtinct.14.in prin.cum c.ſequente.* Plura *de duplicatione propoſita uide* ȷ.*except.19.* Tertia *propoſitæ exceptionis replicatio eſt :* Niſi *contra præcepta euangelica uel decreta patrum diſpenſatio facta ſit. diſtinct.14.c.ultim.in fine. 25.q.1.c. quæ ad perpetuam. c.ſunt quidam.* Quarta *replicatio eſt :* Niſi *ius alterius diſpenſatione plurimum lædatur.* Quæ *replicatio approbatur per ea quæ habentur* ȷ.*except.15.repl.1.* Hæc *de decima exceptione.*

XI. Exceptio: Niſi cauſa legem præceſſerit.c. cognoſcentes.2.& c.ult.de conſtitutionibus. Cuius exemplum habetur c.dilectus.5.ut lite pendente nihil innouetur.32.q.4.c.dixit. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.1.cap.3.except.14.

XII. Exceptio: Niſi lex ſit mutata, uel in deſuetudinem abierit. diſtinct.4.c.in iſtis. §.leges. uerſ.ſicut enim. Cuius exemplum habetur d.§.leges.uerſ.unde illud. & d.diſt.4. c.ult.§. hæc etſi. item 32.q.4.c.quis ignoret.Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ius ſit naturale.hoc enim alia lege uel conſuetudine mutari non poteſt. c.ius naturale,in fine.diſtinct.1. item c.1.§.naturale, diſtinct.5. c.ult. §.naturale ergo. diſtinct.6. c.ult.in prin.de conſuetud. Inſt.de iure naturali. §.ſed naturale. Inſt.de legitima adgnator.tutela. §.fin.l.8.ff.de reg.iuris.l.2.ff.de uſufructu ear.rer. quæ uſu conſum.l.8.ff.de capite minutis. Concordant ea quæ habentur ſ.except.3. Altera replicatio eſt: Niſi ſacra ſcriptura ſit mutata.diſtinct. 9.c.quis neſciat.c.noli frater. Contradicit diſtinct. 5.c.1.§.ſed cum naturale. Soluitur hæc contrarietas per diſtinctionem c.ult.§.his itaq;.diſtinct.6. Tertia replicatio uidetur: Niſi poſterior conſtitutio legis mutandæ nullam faciat mentionem.Sed hæc replicatio reprobatur c.1.uerſ.quamuis de ipſa. de conſtitut.in 6. Quarta replicatio eſt:

Niſi

Niſi cum lex uel conſuetudo alicuius loci eſſet ſpecialis, poſterior lex ſit uniuerſalis. hæc enim ſpeciali alicuius loci legi uel conſuetudini non derogat, niſi nominatim eius mentionem faciat. d.c.1. Cui tamen contradicit l.3. §.Diuus Hadrianus. ff. de ſepulchro uiolato. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.3.except.17.

XIII.Exceptio: *Niſi eccleſia uel eccleſiaſticæ perſonæ leges ciuiles non obſeruent.* c.quæ in eccleſiarũ.7.& c.eccleſia.10.de conſtitut.11.q.1.c.continuæ.33.q.2.c.inter hæc. Concordat item s̃. except.4. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: *Niſi nulla canonica conſtitutio legibus ciuilibus repugnet: tunc enim iis eccleſiaſticæ perſonæ æquè ac laici obſtringuntur.* diſtinct.10.c.lege Imperatorum.2.§.fin. diſtinct.12.c.ſcit ſancta. item de operis noui nunciat.c.1.§.quia uerò.3.q.5.c.de accuſationib.6.q.1.c.nos ſequentes.

XIIII.Exceptio: *Niſi quis aduerſus eccleſiaſticas perſonas legibus ciuilibus non obtemperet.* Reprobatur hæc exceptio d.c.lege Imperatorum. 2.§.fin.& d.diſt.10.c.ſi in adiutorium.c.quoniam. uerſ.& pontifices pro curſu.c.certum eſt.

XV.Exceptio: *Niſi Papa contra leges uel canones fecerit.* 25.q.1.c.ult. §.his ita reſpondetur. Huius replicatio eſt: *Niſi facto Papæ, quod contra leges uel canones fit, alius ſine euidenti ratione*

pluri-

plurimum lædatur.d.§.his ita reſpond.uerſ. ut priuilegia uidelicet. item d.c.ult.in prim.uſq; ad d.§. his ita.item d.q.1.in princ. §. fin.cũ c.ſequente.& d.25.q.2.c.poſtea,in princ. Plura de replicatione propoſita uide j.cap.prox. de priuilegijs, reg.3. except.1. Sed & plura de exceptione propoſita uide s̃.except.4.& except.10.Sanè exceptio hæc, quæ iure Pontificio datur Papæ,iure Ciuili datur Imperatori,l.Princeps.31.ff.de legib. Cui contradicit c.iuſtum.diſtinc.9.De qua re uide plura M.L. C.lib.1.cap.3.except.18.

XVI.Exceptio:Niſi ſpiritu ſancto ductus contra leges faciat.19.q.2.c.duæ ſunt.

XVII.Exceptio: Niſi certi alicuius loci lex ſit uel conſuetudo,non uniuerſalis:hæc enim alios, quàm quorum lex eſt, non ligat. diſtinct.12.c.illa autem.c.illud breuiter,in fine. Huius replicatio hæc eſt:Niſi metropolis ſpecialem aliquam legem uel conſuetudinem obſeruet: hanc enim alias ciuitates ſubiectas ſequi par eſt. d.diſtinct.12.c.de ijs. item diſtinct.11.c.nolite.c.palam.&c.ult. item diſtinct.12.c.non decet.2.& c.præceptis. item l.1.§. ſed etſi quæ leges. C. de uetere iure enucleando. Inſt.de ſatiſdationib.§.fin.Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi conſuetudo particularis ſit minus rationabilis. d.diſt.12.c.nouit. l.licet is.12.ff.de officio præſidis.

XVIII.Ex-

XVIII. Exceptio: *Niſi lex uel conſuetudo ſit incerta: hæc enim neminem ligat. d.diſtinct.12.c. illa autem.uerſ.alia uerò quæ.& §.fin.* Ad hanc exceptionem pertinent opiniones Doctorum controuerſæ, *quarum authoritas probabilis tantùm, non neceſſaria eſt: ideoq; indifferenter habendæ.* Huius exceptionis replicatio eſt: *Niſi id quod incertum eſt, fidei catholicæ uel bonis moribus repugnet.d.c.illa autem.uerſ.quod enim neq;.*

XIX. Exceptio: Niſi ob grauius delictum euitandum quis legi non paruerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & exemplis declaratur diſtin. 13.in prin.cum duob.cc.ſequentib. Aliud exemplum habetur l.ſi ita uulneratus.51.§.quod ſi quis abſurdè.ff.ad l.Aquiliam.& l.ſi ſeruus.63.§.quod uerò.uerſ.nam licet alioquin.ff.de furtis. Huius replicatio eſt: Niſi quis legi non paruerit ob grauius delictum non à ſe, ſed ab alio euitandum.diſtinct. 14.in prin.cum c.ſequente.

XX. Exceptio: Niſi propter ignorantiam legi non paruerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ut animarum.2.in prin.de conſtitut.in 6. De qua exceptione plura dicentur ĩ. lib.5.de exceptione ignorantiæ generali.

XXI. Exceptio: Niſi extra territorium legislatoris legi nõ paruerit. d.c.ut animarũ.§.ſtatuto. Hæc de exceptionibus aduerſus leges: quarum tamen

men plures uide ȷ.cap.prox.de iure non ſcripto, reg.3.item M.I.C.lib.1.cap.3.

DE IVRIS LEGVMQVE *diuiſionibus ac ſpeciebus.*

Cap. III.

HActenus de Iure & legibus in genere dictum eſt: nunc de iiſdem in ſpecie eſt dicendum.

Prima diuiſione ius aliud publicum, aliud priuatum dicitur, diſtinct.1.c.penult. l.1.§.huius ſtudij.ff.de iuſtitia & iure.Inſt.eod.tt.§.fin. Eadem legum diuiſio,ſed alia ſententia,habetur 19.q.2.c.duæ ſunt.

Altera diuiſione ius diuiditur in naturale, gentium & ciuile,diſtinct.1.in princ. & c.ius autem. l.1.§.priuatum.ff.de iuſtitia & iure. Inſtit.eod.tt. §.fin.Similis diuiſio eſt diſtinct.11.c.catholica.

Tertia diuiſione ius diuiditur in ius perſonarum,rerum & actionum,l.1.ff.de ſtatu hominum. Inſtit.de iure naturali,gentium & ciuili.§.fin.Ad ius perſonarum pertinet ius maris & fœminæ. Mas autem dicitur ad imaginem Dei creatus,fœmina non item. Ideoq; hæc uelare caput iubetur. 33.q.5.c.hæc imago.c.mulier.

Quarta diuiſione ius diuiditur in diuinum & humanum,diſtin.1.c.omnes leges.diſtin.8.c.1.

Quinta

Quinta diuiſione ius diuiditur in ſcriptum & non ſcriptum, ſeu leges & mores, diſtinct.1.c.ius generale. De hac diuiſione dicetur etiam j.eod. cap. ubi de iure ciuili ſpecialiter agetur, reg.5. Hactenus diuiſiones iuris enumerauimus. Nunc ſpecies ſecundæ diuiſionis latius perſequemur.

DE IVRE NATVRALI.

I. DEFINITIO *iuris naturalis habetur diſtinct.1.c.1.§. ius naturale. Declaratur hæc definitio diſtinct.6.c.non eſt peccatum. §. his itaq; reſpondetur. Alia iuris naturalis definitio habetur d.diſt.1.c.ius naturale. l.1.§. ius naturale.ff.de iuſticia & iure.Inſt.de iure naturali,in prin.*

II. SPECIES *iuris naturalis eſt, rerum communio.diſtin.8.in prin.cum c.1.ſequente.*

III. DIFFERENTIA *iuris naturalis & ciuilis habetur ibidem. Sed & alia differētia eſt, quòd naturale ius uetuſtius ſit.diſtinct.5.in prin.§.naturale. Concordat j.de iure ciuili reg.3. item, quòd naturale ſit dignius. d.§.naturale. & d.c.1.§.fin. item, quòd naturale ſit immutabile, ciuile ius mutabile.de quo dictum s̃.cap.prox.except.12.*

DE IVRE GENTIVM.

Hoc ius deſcribitur diſtinct.1.c.ius gentium.item l.1.§. fin. cum quatuor legibus ſequentibus. & l.9.in fine.ff.de iuſticia & iure .Inſtit. de iure naturali.§.ius autem gentium. Huius ſpecies eſt

ius militare, de quo diſtinct. 1. c. ius militare.

DE IVRE CIVILI.

I. DEFINITIO *iuris ciuilis habetur diſtin. 1. c. ius ciuile. l. 9. ff. de iuſt. & iure. Inſt. de iure naturali. §. ius autem ciuile.*

II. SPECIES *iuris ciuilis eſt, rerum proprietas, ſeu diſtinctio dominiorum. diſtinct. 8. in prin. cum c. ſequente.*

III. DIFFERENTIA *iuris ciuilis & naturalis eſt, quòd ciuile ius ſit poſterius. c. ult. §. naturale ergo. diſtinct. 6. Inſt. de rerum diuiſ. §. ſingulorum, in fine. Alias differentias uide ſ. de iure naturali reg. 3.*

IIII. PROPRIVM.

Ius ciuile ex unaquaq; ciuitate appellatur. Inſt. de Iure naturali. §. ſed ius quidem. Vnde ius Quiritum appellatur, de quo d. §. ſed ius quidem. item diſtinct. 1. c. ult.

V. DIVISIO *iuris ciuilis in ſcriptum & non ſcriptum, diſtinct. 1. c. ius generale, in fine. diſtinct. 11. c. eccleſiaſticarum. l. 6. §. fin. ff. de iuſtitia & iure. Inſt. de iure naturali. §. conſtat.*

De iure non ſcripto, ſeu longa conſuetudine.

I. *Definitio iuris nõ ſcripti habetur diſtinct. 1. c. mos eſt. c. conſuetudo, in prin. §. uocatur autem. Inſt. de iure naturali. §. ſine ſcripto.*

II. *Diuiſio cõſuetudinis in ſcriptum & non ſcriptum, d.c.conſuetudo.§.nec differt.& §.cũ itaq;.*
III. *Genus. Conſuetudo uim legis obtinet. d.c. conſuetudo, in prin. item c.cum conſuetudinis.9. de conſuetud. item diſtinct.11. c.eccleſiaſticarum. c.in his rebus.item diſtinct.12.c.ſcit ſancta.c.illud. c.diuturni. c.conſuetudo. c.nos conſuetudinem.c. quemadmodum. item l.32. §.inueterata. l.35.cum lege ſequente.ff.de legib.l.1.& l.3.C.quæ ſit longa conſuetudo.Inſtit.de iure naturali.§.ex non ſcripto.uerſ.diuturni mores.* Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi lex conſuetudini contraria exiſtat: hoc enim caſu conſuetudo cedit legi.d.c.diuturni.uerſ.niſi legi ſint aduerſi. item diſtinct. 11. in prin. cum c.ſequente. c.conſequens. c. conſuetudinis,in prin. item diſtinct.12. c.ſcit ſancta.uerſ.ſi illis canonica. l.32.in prin.& l.33. ff.de legib.l.2.C.quæ ſit longa conſuetudo.Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi lex conſuetudinem præceſſerit:tunc enim conſuetudo poſtea ſecuta præcedentem legem tollit,per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox.except.12.in prin.Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.4.de iure non ſcripto,reg.2.except.1.repl.1. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi conſuetudo iuri naturali ſit contraria:nam hoc ius licet prius, tamen poſteriori conſuetudine non mutatur,per

ea

ea quæ d.except.12. replic.1. ſunt propoſita, item per ea quæ proponentur ĩ.except.prox. Altera duplicatio eſt: Niſi conſuetudo rationi non ſit conſentanea, uel legitimè non præſcripta. c.ult.in fin. de conſuetudine. c.cum cauſa.8.de ſententia & re iudicata. Plures duplicationes licet colligere ex ſequentib.exceptionibus. Quæ enim exceptio conſuetudini obijci poteſt: ea multò magis aduerſus replicationem propoſitam duplicationis uim habet. Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi lex uniuerſalis ſit, conſuetudo uerò particularis alicuius certi loci: tunc enim, niſi lex nominatim conſuetudinem tollat, conſuetudo eo loco legi præualet. c.1.de cõſtitutionibus, in 6. Contradicit l.3.§.diuus.ff.de ſepulchro uiolato. Sed & contradicere uidetur 2.q.7. c.puto.§.fin. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio uidetur: Niſi errore, non ratione conſuetudo ſit introducta. Hæc exceptio reprobatur ſ̃.cap.prox.except.2. item M.I. C.lib.1.cap.4.de iure non ſcripto, reg.2.except.3. Planè ſi talis ſit conſuetudo erronea, quæ manifeſtæ ueritati & naturali iuri repugnet, ea ſeruanda non eſt, per ea quæ propoſita ſunt ſ̃.cap.prox. except.12.repl.1. Quib.concordat diſtinct.8.c.ueritati. c.ſi conſuetudinem.c.qui contempta.c.fruſtrà.c.conſuetudo.c.ult. Concordat item ſ̃.cap.

prox.except.3. Deinde admittitur exceptio propoſita, ſi lex ſcripta extet, quamuis anterior: hæc enim erroneæ conſuetudini eſt præponenda, per ea quæ dicta ſunt s̄.except.prox.repl.1.duplic.2. Tertiæ diſtinctionis loco notandum, quòd conſuetudo erronea, quamuis ius faciat, ut eſt oſtenſum: tamen à magiſtratu loci per aliam legem ſit abrogãda. diſtinct.8.c.mala. diſtinct.12.c.illa autẽ.§. fin.c.omnia. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cõſuetudo ſit contra fidem catholicam. diſtinct.11.c.conſuetudinem. diſtinct.12.c.nos conſuetudinem, in prin.c.illa autem.uerſ.quod enim neq;. Quarta exceptio eſt: Niſi conſuetudo ſit contra diſciplinam eccleſiaſticam. Quæ exceptio approbatur exemplo c. cum inter.5.de conſuetudine. Quinta exceptio eſt: Niſi conſuetudo ſit contra bonos mores. Quæ exceptio elicitur ex d.uerſ.quod enim neq;.cuius exempla proponuntur c.ad audientiam.3.& c.ex parte.10.de conſuetudine. Sexta exceptio eſt: Niſi conſuetudo eccleſijs ſit damnoſa.c.1.de conſuetudine. Cuius exemplum proponitur c.cum terra. 14.de electione.& c.cum cauſa.8.de ſententia & re iudicata. Hactenus exceptiones aduerſus conſuetudinem enumerauimus, quarum tamẽ plures uide M.I.C.lib.1.cap.4.de iure non ſcripto, reg.2. Sed & exceptiones ex ſpecie conſuetudinis, ſeu

ex re,

ex re, cuius eſt cõſuetudo, deſumptas, uide paßim ſub ſuis generibus: ut de pluralitate beneficiorum c.1. de conſuetudine, in 6. ꝗ. lib.3. cap.7. reg.8. except.8. & ſic de alijs.

De Iure ſcripto, eiusq; ſpeciebus.

Species iuris ſcripti enumerantur diſtinct.2. c.1. Cui concordant ea quæ habentur M.I.C. lib.1. cap.4. quas ſpecies ordine perſequemur.

De lege.

Legis definitio habetur diſtinct.2. c. lex eſt. Inſtit. de iure naturali. §. ſcriptum. uerſ. lex eſt. Alia definitio habetur diſtinct.1. c. lex eſt. Plures legis definitiones uide M.I.C. lib.1. cap.1. quæſt.4. Species aliquot legum enumerãtur diſtinct.2. c. quædam, cum duob. ſequentibus.

De plebiſcito.

Huius definitio habetur diſtinct.2. c. plebiſcita. Inſtit. de iure naturali. §. plebiſcitum. Plura de hac ſpecie uide M.I.C. lib.1. cap.4.

De Senatuſconſulto.

Huius definitio habetur diſtinct.2. c. ſenatuſconſultum. de quo uide plura M.I.C. d. cap.4.

De conſtitutionibus Principum.

I. Definitio conſtitutionis habetur diſtinct.2. c. conſtitutio. Inſtit. de iure naturali. §. ſed & quod. l.1. in prin. ff. de conſtitut. principum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

II. *Genus.* *Conſtitutiones uim legis habent.* Quæ regula ex iam propoſitis conſtat. quib. concordat diſtin. 8. c. quæ contra. uerſ. generale quippe. Huius regulæ exceptiones uide ſ. cap. prox. item j. cap. prox.

III. Diuiſio conſtitutionum in ciuiles & eccleſiaſticas habetur diſtinct. 3. in prin. Sed & diuidũtur conſtitutiones in generales & perſonales, Inſtit. de iure naturali. §. ſed & quod, in fin. l. 1. §. fin. ff. de conſtitut. princip. Plura de conſtitutionibus principum uide M. I. C. lib. 1. cap. 4.

De conſtitutionibus perſonalibus & priuilegijs.

I. Definitio perſonalium conſtitutionum ac priuilegiorum habetur diſt. 3. c. regula. §. fin. cum c. ſequente. item 25. q. 1. c. ultim. §. cum ergo aliqua. uerſ. priuilegia nanq;.

II. *Proprium.* *Priuilegia in exemplum trahi nõ debent.* d. c. ult. §. item Hieronymus. 26. q. 2. c. non exemplo. item c. priuilegium. 7. & c. quod alicui. 74. de reg. iuris, in 6. c. ſanè. 9. de priuilegijs. l. 1. §. fin. de conſtitut. princip. l. in omnib. 68. ff. de reg. iuris. l. 2. C. de legibus. Exemplum proponitur c. conſtitutus. 11. §. fin. de conceßione præbendæ. Plura exempla uide j. cap. 1. quæſt. 8. reg. 11. Sed & exceptiones huius regulæ uide j. reg proxim. except. 11.

III. Regula: Priuilegium alicui cõceſſum ei auferendum non eſt, nec contrà faciendum. c. decet. 16. & c. indultum. 17. de reg. iuris, in 6. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi priuilegium uni conceſſum alijs plurimum obſit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. prox. except. 15. repl. 1. Quibus concordat 25. q. 2. c. de eccleſiaſticis. & c. ult. §. priuilegia. Altera exceptio eſt: Niſi cauſa priuilegij ceſſet. d. c. ult. §. ſed obijcitur, in fine. l. generaliter. 40. §. eos tamen clericos. C. de epiſcopis & clericis. Tertia exceptio eſt: Niſi quis priuilegio ſuo abutatur. c. licet. 18. §. talis ergo, in fine. de regularibus. c. tuarum. 11. §. uerùm quia. & c. ut priuilegia. 24. in prin. uerſ. quia priuilegium. de priuilegijs. c. cum illorum. 32. §. fin. & c. contingit. 45. §. uerùm quia. de ſentent. excomm. item 11. q. 3. c. priuilegium. 25. q. 2. c. poſteaquam. §. fin. c. ſic decet. Exemplum habetur d. q. 2. c. denũciamus. Similia exempla uide j. de electionibus. Quarta exceptio eſt: Niſi priuilegiatus alterius priuilegio deroget. approbatur exemplo c. dilecti. 4. de priuilegijs. Quinta exceptio eſt: Niſi quis priuilegio ſuo renunciauerit. c. ſi de terra. 6. §. ult. d. tt. Sexta exceptio eſt: Niſi quis priuilegio ſuo intra triginta annos uſus non ſit. d. c. ſi de terra. 6. in prin. & c. accedentibus. 15. eod. tt. Septima exceptio eſt; Niſi quis unico actu contra ſuum

priuilegium ſecerit. approbatur exemplo c.cùm acceßiſſent.8.§.fin.de cõſtitution. Plura de hac exceptione uide in gloſſa d.§.fin.in uerbo Cõtrauenerint. Octaua exceptio eſt: Niſi aliud priuilegium poſtea ſit indultum priori contrarium,uel prius à principe rurſus ſit ablatum. 25.q.2.c.poſteaquam.§.his ita reſpondetur. item c.penult.§.fin.cum c.ſequente. Huius replicatio eſt:Niſi nulla rationabilis cauſa mutandi uel auferendi priuilegij ſubſit.d.q.2.in prin.cum ſequentibus,uſq; ad c.igitur ſecundũ. item.c.priuilegia.c.poſteaquam. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̃. ead. reg.except.1. Nona exceptio uidetur:Niſi inſtrumentum priuilegij ſit amiſſum. Sed reprobatur c. cum olim.12.de priuilegijs. Decima exceptio eſt: Niſi idem duas perſonas ſuſtineat, quarum una ſit priuilegiata,altera non priuilegiata: tunc enim priuilegio non utitur, exemplo c.cum capella.16. de priuilegijs.c.1.§.in eas.eod.tt.in 6. Vndecima exceptio eſt:Niſi certæ alicui perſonæ uel rei priuilegium indultũ, ad aliam perſonam uel rem extendatur. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̃.reg.prox. Cuius replicatio prima hæc eſt:Niſi per id,quòd priuilegium alijs denegetur, etiam ij quorum priuilegium eſt,contra ſuum priuilegium lædantur. Quæ replicatio approbatur exemplo c.quanto amplius.26.de priuilegijs.

legijs. Altera replicatio eſt: Niſi priuilegium indefinitè ſeu generaliter conceſſum ſit: tunc enim ad omnes res, quæ ſub iſto genere uel uniuerſo cõtinentur, pertinet, exemplo c. quia circa. 22. de priuilegijs. Cuius duplicatio eſt: Niſi aliud in ſpecie uel parte aliqua nominatim ſit conſtitutum. c. ex ore. 17. eod. tt. Hactenus de conſtitutionibus perſonalibus ac priuilegijs ſit dictum. De quib tamen uide plura M. I. C. lib. 1. cap. 4.

De canonibus & decretis Pontificum.

I. Definitio canonis habetur diſtinct. 3. c. 1. cum duob. ſequentib.

II. Diuiſio canonum habetur d. diſtinct. 3. c. regula. §. porrò canonum.

III. Origo canonum & numerus conciliorum exponitur diſtinct. 15. in prin. cum c. ſequente. diſtinct. 16. c. ſexta ſynodus. cum cc. ſequentib. uſque ad diſtinct. 17.

IIII. Genus. Canones & decreta Põtificum uim legis obtinent. c. de conſtitution. diſtinct. 11. c. hoc ueſtræ. diſtin. 12. c. ridiculum. item 1. q. 7. c. ſi quis, in prin. 25. q. 1. c. nulli. c. uiolatores. c. omne quod. c. prima ſalus. c. generali. c. omnia. c. hac conſona. c. à ſanctis. item 25. q. 2. c. amputato. c. ſi quis dogmata. item l. 6. & l. 12. §. 1. C. de ſacroſanctis eccleſ. Nouel. 6. §. ſed etiam ſic. Nouell. 83. §. ſi uerò eccleſiaſticum. uerſ. ſecundum ſacras. Nouell. 123.

in prim.uerſ.nã ſi leges.& Nouell.131.in prim.Plura de regula propoſita dicentur j.cap.prox. item j.lib.4.cap.1.quæſt.1. reg.1. cum ſequentib. item cap.de concilijs.

De reſponſis prudentum & opinionibus Doctorum.

I. Definitio horum proponitur diſtinct.2. c.reſponſa.Inſt.de iure naturali.§.reſponſa.

II. Genus. Reſponſa prudentum olim uim legis habebant,quemadmodum patet ex d.§.reſponſa. Hodie uerò non item,ſed probabilem tantùm obtinent authoritatem, non neceſſariam. diſtinct.9. c.noli meis.c.negare.c.ego ſolis.c.noli frater.c.neque quorumlibet. item diſtinct.20.in prin.cum c. ſequente.Plura de reſponſis prudentum uide M. I.C.lib.1.cap.4.

De rationibus ſeu regulis iuris.

Hæ quoq; uim legis habere dicuntur à Gratiano, diſtinct.1.c.conſuetudo.§.porrò. ubi dicit: Si ratione lex conſiſtat, lex erit omne iam quod & ratione conſtiterit duntaxat. Huius propoſitionis antecedens falſum eſt: quia non ratione conſiſtit lex, ſed authoritate legislatoris & conſenſu populi,ut alibi oſtenſum:& lex etiam parum rationabilis uim ſuam obtinet,ut s̃. dictum, Ergo & conſequens erit falſum:de quo aliâs copioſius.

De

De iudicato.

Res iudicata uim legis non habet.l.13.C.de ſen tentijs & interlocut. Niſi Imperator ſententiam tulerit.l.11.C.de legib.uel Pontifex Maximus.c.in cauſis.19. de ſententia & re iudicata. uerſ.cum in ſimilib.caſibus.Plura de regula propoſita uide in M.I.C.lib.1.cap.4.

DE RESCRIPTIS PRINcipum,& decretalibus epiſtolis. Cap. IIII.

RESCRIPTA quoq; Principum uim legis obtinent,& actionem exceptionemúe ſuppeditant tam in cauſa, in qua reſcripta ſunt, quàm in alijs ſimilibus,per ea quæ habentur M.I. C.lib.1.cap.5.in prin. Idem de epiſtolis decretalibur cauetur diſtinct.19.in prin.cum cc.ſequentib. uſq; ad c.ſecundum. item diſtinct.20.in prin. item c.ſi decreta. Concordant deniq; ea quæ habentur s.cap.prox.de canonibus,reg.4. Planè propoſitæ regulæ exceptiones plures ſunt.

I.Exceptio uidetur: Niſi decretales epiſtolæ in Corpore iuris Pontificij non contineantur. Quæ tamen exceptio reprobatur diſtinct.19. in prin. cum c.ſequente.Planè ſi dubitetur,an ſit decretalis epiſtola,eáq; ſit præter ius: exceptioni propoſitæ locus eſt.c.paſtoralis.8.de fide inſtrument.

II.Ex-

II. Exceptio: *Niſi quid prædeceſſorum decretis contrarium ſit decretum. diſtin. 19. c. ita dominus. §. fin. cum tribus cc. ſequentib. 25. q. 1. c. iuſtitiæ. c. ſatagendum. 25. q. 2. c. ſi ea. c. inſtitutionis. c. quod uerò. c. deceſſorum. c. poſteaquam, in prim. Concordant ea quæ habentur s̃. cap. 2. except. 4. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ex cauſa contra decreta prædeceſſorum Papa diſpẽſauerit, uel priuilegium alicui con ceſſerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur s̃. cap. 2. except. 10. Altera replicatio eſt: Niſi alius decretali epiſtola non lædatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ propoſita ſunt d. cap. 2. except. 15.*

III. Exceptio: *Niſi ab indiſciplinato Pontifice quid ſit decretum uel reſcriptum. Quæ exceptio approbatur exemplo diſtinct. 19. c. ult.*

IIII. Exceptio: *Niſi excommunicatus reſcriptum impetrauerit. Quæ exceptio approbatur c. 1. de reſcriptis, in 6. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi de excommunicationis cauſa reſcriptum impetrauerit. Quæ replicatio approbatur d. c. 1. uerſ. ſuper alio quàm excommunicationis articulo. Altera replicatio eſt: Niſi de appellatione perſequenda reſcriptum impetrauerit. d. c. 1. uerſ. appellationis. & c. ult. de exceptionib.*

V. Exceptio: *Niſi preces ueritate non nitãtur,*

uel

uel quædam non diſsimulanda in ijs fuerint omiſſa. 25.q.2. c.dicēti,in princip.& §.reſcripta.uerſ. mendax enim.& §.præſcriptione.item De reſcriptis c.ex parte.2.item De fide inſtrum.c.quo ſuper.7.item l.ſi quis obrepſerit.29.ff.ad l.Cornel. de falſis.l.2.C.ſi contra ius. Exemplum diſsimulationis habetur c.ex parte.12.uerſ.in quibus nulla. c.cōſtitutus.19.c.dilectus.26.c.poſtulaſti.27.de reſcriptis. item c.cum olim.12.de ſententia & re iudicata.c.oblatæ.57.de appellationib. c.bonæ memoriæ.3.de cōfirmatione utili. c.ſuper eo.5.de cohabitat.clericor.Exemplum expreſſæ falſitatis habetur c.ex inſinuatione.37.de reſcriptis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi id quod in iure,non in facto conſiſtit,in precibus ſit omiſſum. Quæ replicatio approbatur exemplo d.c.oblatæ.57.§.licet igitur. uerſ.ſi uerò non ſit. Altera replicatio eſt:Niſi id fuerit omiſſum,quod intentioni ſupplicantis iure non potuit eſſe impedimento.Hæc replicatio approbatur exemplo c.ult.de exceptionibus.c.ſuper literis.20.§. inter alios.de reſcriptis. Cuius replicationis duplicatio eſt: Niſi quis dolo malo ſalſum expreſſerit,uel uerum omiſerit.Quæ duplicatio approbatur d.c.ſuper literis.20.§.nos igitur. item d.c.dicenti.§.etſi legibus.& l.5.C.ſi contra ius. Tertia replicatio eſt:Niſi cognitio tātum per reſcriptum

ſit

ſit mandata. d.c.ult.de exceptionibus. & l.1.C.ſi contra ius. Quarta replicatio uidetur: Niſi executio tantùm per reſcriptum fuerit mãdata. Quæ tamẽ replicatio reprobatur d.c.dicenti.§.etſi non cognitio.& l.4.C.ſi contra ius. Quinta replicatio eſt: Niſi non dolo malo, ſed per ſimplicitatem uel ignorantiam falſum expreſſerit, aut uerum omiſerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſuper literis.20.de reſcriptis. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi id in precibus poſitum uel omiſſum fuerit, quod ſi in ueritate reſcribens ſciuiſſet, non reſcripſiſſet. Quæ duplicatio approbatur d. c.ſuper literis. uerſ. ſi uerò per huiuſmodi falſitatis. Ex his patet, propoſitam replicationem tantùm locum habere in caſu ſuperioris ſecundæ replicationis: ideoq; cum ea concurrere. Sexta replicatio uidetur: Niſi iudex nolit preces falſas argui. Quæ tamen reprobatur 25. q.2.c.dicenti.§.puniri iubemus. & §.reſcripta, in fine.l.3.C.ſi contra ius.

V I. Exceptio: Niſi conditio hæc, Si preces ueritate nitantur: reſcripto non ſit inſerta. d.§.reſcripta.& d.c.dicenti.§.uniuerſa. l.ult.in prin.C. de diuerſis reſcriptis. Contradicit c.ex parte.2.§. uerùm quoniam. uerſ.& in huiuſmodi. De reſcriptis.

V I I. Exceptio: Niſi dies aut conſul reſcripto

non

non ſit adiectus. d.c.dicenti.§.ſi qua beneficia.l. 4.C.de diuerſis reſcriptis.

VIII.Exceptio : Niſi exemplum reſcripti,non ipſum reſcriptum authẽticum fuerit inſinuatum. d.c.dicenti.§.ſancimus.l.3.C.d.tt.

IX. Exceptio :Niſi reſcriptum manu Principis non fuerit ſubſcriptum. d.§.ſancimus.uerſ.noſtra etiam manu ſubſcripta.& d.l.3.

X.Exceptio:Niſi ſine ſcripto mandatum Principis adferatur, de quo dubitetur. c.cum in iure. 31.de officio delegati.l.unica.C.de mandatis Principum.De hac exceptione uide M.I.C.lib.1.cap.5. quæſt.1.except.10.

XI.Exceptio: Niſi reſcriptum contra ius ſit, uel utilitatem publicam. 16.q.3. c.iubemus.§.reſcripta. item 25.q.1.c.ult.§.illud uerò.§.item conſtitutio. item 25.q.2. c.reſcripta. c.nec damnoſa.c. dicenti,in prin.& §.omnes cuiuſcunq;.item De fide inſtrument. c.paſtoralis.8. item l.3.& l.7.C.de precib.Imp.offerendis.l.ult.C.ſi contra ius uel utilit.publ.l.unica.C.de ſenatuſconſultis.Nouell.82. §.omnis deniq;. Huius exemplum proponitur c. cum teneamur.6.de præbendis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi reſcriptum contra ius nemini obſit,& proſit impetranti.d.§.illud uerò.uerſ.niſi fortè aliquid. Cuius exemplum proponitur d.c.cum teneamur.uerſ.niſi fortè in literis,

ris.item c.in noſtra.32.in fine.de reſcriptis.

XII.Exceptio: *Niſi ius alterius per reſcriptũ ſine cauſa lædatur.approbatur exemplo c.ſi propter.10.de reſcriptis,in 6.Cuius replicatio eſt:Niſi exceptiones alicuius non admittendas eſſe Papa reſcripſerit.Quæ replicatio uidetur approbari c.ex parte.13.uerſ.niſi exprimatur.de officio delegati.Cõtradicit l.2.C.de precibus Imp.offerendis.*

XIII.Exceptio : *Niſi idem diuerſa reſcripta eadem de re impetrauerit.Quæ exceptio approbatur exemplo c.ex tenore.16. & c.in noſtra.32.de reſcriptis.*

XIIII.Exceptio:*Niſi aliud reſcriptũ in contrarium ab aduerſario ſit impetratum : hoc enim caſu poſterius derogat priori.c.bonæ memoriæ.3.de confirmat.utili.c.cæterùm.3.§.ſi uerò in ſecundis.& c.cum contingat.24.§.ſed ſi poſtea.de reſcriptis. c.paſtoralis.28.§.præterea. de officio delegati.* Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt : *Niſi in reſcripto poſteriore non fiat mentio prioris.d.c.bonæ memoriæ.uerſ.dummodo nil diceretur de literis confirmationis expreſſè.item c.ex parte.2. §.fin.uerſ.& in literis. item c.cæterùm.3.& c.cum dilecta.22.in prin.item c.cum cõtingat.24.§.ſi uerò ex literarum.et c.capitulum.30.de reſcriptis.item c.ex parte.12.c.ex literis.29.de officio delegati.c.ex literis.2.de dolo & contumacia.*

tumacia. c.oblatæ.57.§.& alia pars alias. item §. fin.de appellationib.item c.cum olim.12.de ſententia & re iudicata. Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi prior impetrans dolo uel negligentia ſuo reſcripto intra annum non ſit uſus.c.ſi autem.9.c.ex parte.12.& c.plerunq;.23.de reſcriptis. Altera duplicatio eſt: Niſi prius reſcriptum tacita ueritate uel expreſſa falſitate ſit impetratũ.d.c.ex parte.12.uerſ.in quibus nulla mentio.& c.cæterùm.3.§.fin.eod.tt. Tertia duplicatio eſt: Niſi prius reſcriptum ſit generale, poſterius ſpeciale: tunc enim poſterius in ſpecie expreſſa derogat generali, quamuis eius mentio facta non ſit.c.1.& c.paſtoralis.14.§.quoniam autẽ.de reſcriptis. Quarta duplicatio eſt: Niſi prius reſcriptum falſum uel uitioſum dicatur, ut meritò de ui uel fide eius dubitari poßit: tunc enim conſulendus eſt Papa qui reſcripſit, ſuſpenſa iuriſdictione delegati.c.ſanè.2.de officio delegati. uel per arbitros lis dirimenda. d.c.paſtoralis.14. in prin. Hæc de prima replicatione ſint dicta. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi poſterius reſcriptum falſum uel uitioſum dicatur, ut meritò de ui uel fide eius dubitari poßit: tunc.n.cognitio utriuſq; ſuſpẽditur.d.c.paſtoralis.14.in prin. Hæc de decimaquarta exceptione ſint dicta, de qua tamẽ plura dicẽtur j.lib.3.cap.7.de præbẽd.adquir.

X V. Exceptio: Niſi cum aduerſus Ciſtercienſem ordinem reſcriptum eſſet impetratum, in eo non fiat ordinis mentio. c. cum ordinem. 6. de reſcriptis.

X V I. Exceptio: Niſi reſcripto alicui poteſtas ſit data iudicis in cauſis ſuis eligendi quem uelit. c. ad hæc. 10. de reſcriptis.

X V I I. Exceptio: Niſi reſcriptum malè fuerit conceptum, uel non congruum Latinæ linguæ. c. ad audientiam. 11. de reſcriptis.

X V I I I. Exceptio: Niſi alterius nomine ſine ſpeciali mandato, uel reuocato mandato reſcriptum ſit impetratum. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. nonnulli. 28. §. non ualent. & c. ex parte. 33. de reſcriptis.

X I X. Exceptio: Niſi erratum ſit in reſcripto. approbatur exemplo c. ſignificante. 34. de reſcriptis.

X X. Exceptio: Niſi impetrans fraudulenter reſcripto abutatur. approbatur ſimul & exemplis declaratur c. ult. de reſcriptis.

X X I. Exceptio: Niſi falſum ſit reſcriptum. c. ſuper eo. 2. de crimine falſi.

X X I I. Exceptio: Niſi ad diuerſos delegatos aduerſus eundem, quamuis ex diuerſis cauſis, reſcriptum quis impetrauerit. c. diſpendia. 3. de reſcriptis, in 6. & c. ult. eod. tt. in antiquis. Hactenus exce-

exceptiones aduerſus reſcripta enumerauimus, quarum tamen plures uide ȷ.cap.prox.de iuriſdictione, quæſt.1.reg.1. item ȷ.De præbendis, De cõfirmatione, & in alijs locis, item ſ.cap.2.item M. I.C.lib.1.cap.5. Nunc reliquos reſcriptorum locos perſequemur.

II. QVIBVS EX RESCRIPTO actio uel exceptio competat?

Reſcriptum in communi cauſa ab uno impetratum, cæteris quoq; prodeſt.l.1.C.de reſcriptis.

III. ADVERSVS QVOS EX reſcripto actio uel exceptio datur?

I.Regula: Per clauſulam reſcripti hanc, Quidam alij, non plures quàm quatuor in primo citatorio exprimendi conueniri poſſunt. c.cum in multis.2.de reſcriptis,in 6.

II.Regula: Succeſſoribus eius aduerſus quem reſcriptum impetratum eſt,illud non nocet.c.ſignificauit.36.de reſcriptis. Niſi ſcientes ſucceſſerint in uitium. c.quia.11.de iudicijs. & ibi Panormitanus.

III.Regula: Si uacante ſede capitulo ſit mandatum,epiſcopus poſtea electus exequi tenetur. c.eam te.7.de reſcriptis.

IIII. ADIVNCTA ET EVENTVS actionis & exceptionis ex reſcripto competentis.

I. Regula: *Reſcripto impetrato, conceditur ei, aduerſus quem impetratum eſt, exceptionem illi opponere, & cauſam rationabilem, quare illud obſeruare non teneatur, allegare.* c. ſi quando. 5. de reſcriptis. *Plures huiuſmodi regulas uide* M. I. C. lib. 1. cap. 5. quæſt. 3.

V. APVD QVEM DE VI reſcripti eſt diſceptandum?

I. Regula: *De reſcripto abſoluendi excommunicatum, ſi contra concilium fuerit excommunicatus, eiusq; conditione, non excommunicator, ſed executores dati cognoſcũt.* c. ab excommunicato. 41. de reſcriptis.

II. Regula: *De meritis appellationis non iudex cauſæ principalis, ſed cui commiſſa eſt appellationis cauſa, cognoſcere debet.* c. dilectus. 29. eod. tit.

III. Regula: *In quæſtione reuocationis reſcriptorum recurritur ad arbitros.* c. paſtoralis. 14. in prin. de reſcriptis. *Item hoc caſu Papa conſulitur:* c. ſanè. 2. de officio delegati. *Hæc de reſcriptis & decretalibus epiſtolis ſint dicta. Plura de reſcriptis uide* M. I. C. lib. 1. cap. 5.

DE MAGISTRATIBVS. Cap. V.

HActenus de iure & legibus dictū eſt: nunc de magiſtratu legum, cuſtode dicendum.

I. RATIO magiſtratus habetur 23.q.5.c.non fruſtrà.c.principes.c.res autem.c.adminiſtratores, in prin. Concordant ea quæ habentur ſ. quæſt.3.reg.1.

II. DE ORDINANDIS MAGIſtratibus.

QVI ET QVALES ORdinandi.

I. Regula, De infamibus non ordinandis, c.penult.de reg.iuris, in 6. Plura de regula propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.6.quæſt.1.reg.2.

II. Regula: De hæreticis, eorumq; fautoribus, receptoribus, liberis, & c.cauetur c.quicunq;.2.§.hæretici.& c.ſtatutum.15.de hæreticis, in 6. Plura de regula propoſita uide M.I.C.d.quæſt.1.reg.9.

III. Regula: De Iudæis non ordinandis cauetur 17.q.4.c.nemini, in fine, cum c.ſequente. l.17. C.de Iudæis. Concordant item ea quæ habentur ſ. cap.18.ſpecie 1.reg.6. Contradicit l.3.§.fin.ff.de decurionib.

IIII. Regula: Ne alicui patriæ ſuæ adminiſtratio committatur, cauetur 17.q.4.c.ſi quis ſuadēte.

§.committunt,in fine.l.ult.C.de crimine ſacrilegij.l.ult.C.de officio Rectoris.

V. Regula: De potentibus externis,horumúe cognatis in magiſtratum urbis Romæ non eligendis,cauetur c.fundamenta.17.de electione,in 6.

ANTECEDENTIA, ADIVNcta & conſequentia ordinationem.

VI.Regula:De conſenſu & confirmatione Papæ adhibenda cauetur c.unico,de maioritate & obedientia,in extrauag.Ioann.XXII. Idem iuris olim habebat Imperator.l.1.in prin.ff.ad l.Iul.de ambitu.Nouell.82.§.ſi quis uerò.

VII.Regula, Ne per ſeditionem aut ambitum magiſtratus ordinetur,1.q.1.c.principatus.

VIII. Regula, De iureiurando ab ordinato præſtando, habetur 1.q.7. c.ſancimus.l.6.C.ad l. Iul.repetundar.Nouell.8.§.ad eum itaq;. De qua re plura dicentur in accuſatione Simoniæ. Aliud iuramentum de hæreſi cauenda præſcribitur c.ut officium.11.§.ſtatuimus.de hæreticis,in 6. Concordant ea quæ habentur j.cap.17.quæſt.4.reg.4.

III. DE OFFICIO MAGISTRAtus:& actionibus,ſi contra officium fecerit.

I. Regula: De coercendis delictis cauetur 23.q.5.c.inceſtuoſi. c.regum. c.non ſolùm.c.non eſt.c.

qui

qui malos.c.ſunt quædam.c.rex debet.Concordãt item ea quæ habentur ſ.eod.cap.in prin.

II.Regula:De eccleſia per magiſtratum defendenda cauetur d.q.5. c.dicat.§.fin. cum c.ſequente.& c.res autem.

III.Regula: De malis ad bonum cogendis cauetur 23.q.6.per totum:in cuius fine ponitur obiectio,nimirum c.ult.§.ſed obijcitur. item Solutio ibidem §.his ita.

IIII. Regula: Minor magiſtratus maiori cedere debet. c.quæ contra.§.fin.diſtinct.8.c.uolentes.8.de officio delegati. 11.q.3.c.qui reſiſtit.l.3.C. de metatis.

DE ACCVSATIONE EX LEge Iulia Repetundarum.

V.Regula:Si à ſubditis ultra quantitatem legibus definitam magiſtratus uel in officio poſitus quid acceperit, aut alio modo contra officium fecerit, accuſatio aduerſus eum datur. 1.q.1.c.iubemus.c.penult.& ult.item c.cum ab omni.10.de uita & honeſtate clericor. l.3.l.6.& l.7.in prin.ff. ad l.Iul.repetund.l.4.C.eod.tt. Planè propoſitæ accuſationis exceptio prima hæc uidetur:Niſi is,à quo illicitum accepit,actionem ei remiſerit. Sed hæc exceptio reprobatur c.ſtatutum.11.§.ſi quid autem.de reſcriptis,in 6. Altera exceptio eſt:Niſi eſculentum uel poculentum quid acceperit. Hæc

exceptio approbatur certo modo d.c.ſtatutum. 11.§.inſuper ut gratis. Tertia *exceptio eſt:* Niſi *expenſarum nomine acceperit. d.§.inſuper.uerſ. uel niſi cum ipſum prop.*

VI.*Regula:* Quid *ueniat in accuſatione iam dicta, definitur 1.q.1.c.ult.§.hodie. item l.7.§.fin. ff.ad l.Iul.repetundar. Sed & de ſimplo reſtituendo cauetur d.§.ſi quid autem.*

VII. *Regula:* Euentus *propoſitæ accuſationis eſt infamia damnati.d.c.ult.§.fin.& l.6.§.hac lege.ff.ad l.Iul.repetundar,* Hæc de lege Iulia *repetundarum, de cuius tamen accuſatione uide plura* M.I.C.*lib.1.cap.7.*

VIII. *Regula: Si iudex litem ſuam fecerit,& malè iudicauerit,punitur.c.1.de ſententia & re iudicata.11.q.3.c.temerarium.c.ſi quis dixerit.c.nolite.§.fin.cum c.ſequente.* Cōcordant *item ea quæ habentur* J.*cap.15.*VII.*quæſt.1.cauſa 6.* Plura *de actione propoſita uide* M.I.C.*lib.1.cap.7.in fin.*

IIII. DE IVRISDICTIONE, præſertim delegata.

CAVSAE EX QVIBVS IVriſdictio competit.

I. *Regula; Si iuriſdictio alicui mandata ſit,uel delegata,is eam exercere poteſt.*Cuius *regulæ exceptio prima hæc eſt:* Niſi *ab eo mandata ſit iuriſdictio,qui eam non ſuo iure,ſed alieno benefi-*

cio

cio habet, puta ipſe delegatus iudex: hoc enim caſu ſecundus delegatus iudex iuriſdictionem exercere non poteſt. c. cum cauſam. 62. §. fin. de appellationib. Concordat M. I. C. *lib. 1. cap. 8. quæſt. 2. except. 2. in princ.* Huius *exceptionis replicatio prima hæc eſt:* Niſi *à principe alicui iuriſdictio mandata ſit: hic enim eam alij delegare non prohibetur. d. §. fin. item c. paſtoralis. 28. in princ. de officio delegati. l. ſi in fine.* C. *de iudicijs.* Altera *replicatio eſt:* Niſi *à* Papa *alicui iuriſdictio mãdata ſit. nam & hic eam alij delegare poteſt. c. ſi pro debilitate. 3. & c. ult. in princ. de officio delegati.* Clement. *unica, eod. tt.* Huius *replicationis duplicatio prima eſt:* Niſi *ita iuriſdictio à* Papa *mandata ſit, ut eam perſonaliter exerceat.* Quæ *duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. ult. §. is autem.* Altera *duplicatio eſt:* Niſi *is cui iuriſdictio à* Papa *mandata eſt, tanquam ſuſpectus fuerit recuſatus.* Quæ *duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. iudex. 5. de officio delegati, in 6.* Tertia *duplicatio eſt:* Niſi *mandatum alicui ſit, ut eccleſiæ de perſona idonea prouideat.* Quæ *duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. is cui. 12. d. tt.* Quarta *duplicatio eſt:* Niſi *conſeruator aliquis alicui à* Papa *ſit datus: hic enim uices ſuas alteri committere nequit.* Quæ *duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. hac conſtitutione.*

15.§.uices quoq;.d.tt. Quinta duplicatio uidetur: Niſi cùm duobus iuriſdictio à Papa eſſet mandata, unus ex iis uices ſuas alij delegauerit. Hæc duplicatio reprobatur c.quamuis.6.de officio delegati. Sexta duplicatio eſt: Niſi cauſa ita grauis delegata ſit à Papa,ut ſine delegato commodè non poßit expediri. c.ſi pro debilitate.3.in fine.d.tt. Septima duplicatio uidetur: Niſi delegatus Papæ non totum negocium alteri cõmiſerit,ſed principium ſaltem,medium,uel finem. Hæc duplicatio reprobatur c.ſuper.27.in prin.eod.tt. Plures huiuſmodi duplicationes uide in exceptionibus ſequentibus. Nam ex quibus cauſis ordinarius delegare iuriſdictionem non poteſt,ex iiſdem nec delegatus Papæ ſubdelegare poterit. Hæc de ſecunda replicatione. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi per alterutram partem factum ſit, ut iudex delegatus die ad procedendum ſtatuto fuerit auocatus:hoc enim caſu alteri cauſam ſubdelegare poteſt. c.paſtoralis.28.§.cum autem.de officio delegati.Hæc de prima exceptione.

II. Exceptio:Niſi ſuſpectus recuſatus iuriſdictionem alteri mandauerit. Quæ tamen exceptio reprobatur certo modo c.ſi quis.4.de foro competenti.Admittitur in delegato Papæ ſubdelegante:de quo dictum s̄.prox.dupl.2.

III.Exceptio: Niſi ei mandata ſit iuriſdictio

cauſæ

cauſæ, qui nec dignitatem habet, nec cathedralis Eccleſiæ canonicus eſt. c.ſtatutum.11.in prin. & §.in nullo,in fine.de reſcriptis,in 6.l.qui neq;.81. ff.de iudicijs. Huius exemplum proponitur Clement.& ſi principalis.2.de reſcriptis.& c.hac cõſtitutione.15.in prin.de officio delegati,in 6.

IIII.Exceptio:Niſi quis conſeruatoris ſui conſeruator ſit delegatus. d.c. hac conſtitutione, in prin.uerſ.nullusq; deputati ſibi conſeruatoris eſſe ualeat conſeruator.

V.Exceptio: Niſi ſubdito eius, cuius eſt negocium,iuriſdictio ſit mandata. d.c.hac conſtitutione.§.1.

VI.Exceptio : Niſi ei qui ſimilem cauſam habet,iuriſdictio ſit mãdata. c.cauſam.18.de iudicijs.

VII. Exceptio : Niſi ei delegetur cauſa,à quo in eadem cauſa eſt appellatum.2.q.6.c.placuit.§.fin.cum c.ſequente. c.ult.§.fin. item l.6.in prin. uerſ.quapropter.C.de appellationib. Concordat item M.I.C.lib.2.cap.27.quæſt.9.reg.8.cũ ſequentibus.Huius exceptionis replicatio eſt:Niſi appellans cauſam remitti petat. de qua re uide ĩ.libro prox.cap.18:quæſt.7.reg.20.except.1.repl.1.

VIII.Exceptio: Niſi ei delegata ſit cauſa,quẽ altera pars nominatim petijt. c.ad hæc.10.de reſcriptis.l.obſeruandum.47.ff.de iudicijs. Contradicit 11.q.1.c.iudices.3.q.3.c.1.in fine.3.q.8.c.accuſatores.

ſatores.§.iudices.item c.cum R.35.*de officio delegati. Sed & contradicunt ea quæ habentur* ǰ.*lib.* 3.*cap.*8.*quæſt.*10.*reg.*7. *Planè ſi epiſcopus ab alterutra parte fuerit petitus uel electus iudex,ab aduerſario recuſari non poteſt,per ea quæ habentur* ǰ.*lib.prox.cap.*2.*quæſt.*2.*except.*25.

IX. Exceptio: *Niſi extraneo alicui cauſa ſit delegata.c.ſtatutum.*11.*§.cum uerò eiuſdem.de reſcriptis,in* 6. *Huius replicatio prima hæc eſt:*Niſi *inter magiſtratum & ſubditum lis ſit.d.§.cum uerò.uerſ.niſi ab epiſcopo contra aliquem.* Altera *replicatio eſt:Niſi actori non ſatis tutum ſit ad locum ſeu domicilium rei uenire.d.§.cũ uerò.uerſ. uel niſi actor eandem ciuitatem.* Tertia *replicatio eſt:* Niſi *actor aduerſarij ſui potẽtiam metuat. d.§.cum uerò.uerſ.aut ſui aduerſarij potentiam meritò perhorreſcens.* Quarta *replicatio eſt:Niſi actor & reus ſint diuerſarum ciuitatum uel regionum.d.c.ſtatutum.*11.*§.cum autem.* Huius *replicationis duplicatio eſt:* Niſi *actor eius nomine, qui eſt eiuſdem ciuitatis uel diœceſis,cum reo agat: tunc enim propoſita replicatione non iuuatur,exemplo Clement.*1.*de reſcriptis.*

Duplicationes generales.

Planè replicationum iam enumeratarum duplicatio communis prima hæc eſt:Niſi ultra unam diætam reus à limite ſuæ diœceſis in ius uocetur.

d.§.

d.§.cum uerò.uerſ.nullus tamen eorum.item.d.§.cum autem.uerſ.dummodo locus ad quem.item c.nonnulli.28.in prin.de reſcriptis. Cōcordant item ea quæ habentur ỹ.lib.prox.cap.6.quæſt.4.in fin.except.general.2.Altera duplicatio eſt:Niſi actor de timore,quem prætendit, per iuſiurandū fidem non fecerit. d.§.cum uerò. uerſ.ſed & in duobus ultimis caſibus.Hæc de nona exceptione.

X.Exceptio:Niſi is qui iuriſdictionem mandauit, uel cauſam delegauit,deceſſerit. c.licet undiq;.30.de officio delegati.c.hac conſtitutione.15.§.officium.eod.tt.in 6.l.6.ff.de iuriſdictione.Propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi tempore mortis delegantis res non ſit integra.d.c.licet.uerſ.ſi uerò ante mortem.c.ſi delegatus.7.in prin.de officio delegati,in 6. Exemplum habetur c.relatum.19. & c.gratum.20.de officio delegati. Planè huius replicationis duplicatio uidetur: Niſi cùm pluribus cauſa eſſet delegata,in quorundam perſonis res adhuc ſit integra. Sed reprobatur c.cum plures.8.§.fin.de officio delegati,in 6. Altera replicatio eſt: Niſi de gratia facta executor ſit datus.hic enim etiam mortuo Papa qui dedit,perdurat.c.ſi ſuper.9.d.tt. Tertia replicatio eſt:Niſi legationis officium alicui ſit demandatum:hoc enim morte mādantis non expirat.c.legatos.2.d.tt. Quarta replicatio eſt: Niſi inquiſitio hæreticæ

praui-

prauitatis alicui ſit demandata.c.ne aliqui.10.de hæreticis,in 6. Quinta replicatio eſt:Niſi non oppoſita exceptione de morte delegantis, coram delegato ſit proceſſum.c.cum ueniſſet.25.in prin.de teſtibus.Hæc de decima exceptione.

XI.Exceptio: Niſi mandans mandatam iuriſdictionem reuocauerit.c.ut noſtram.56.de appellationib.l.58.in prin.ff.de iudicijs. Huius replicatio eſt:Niſi re non integra mandatum ſit reuocatum.c.uenerabili.37.de officio delegati. Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi non totum negociū ſit mandatum,ſed principium ſaltem,uel medium: tunc enim eo expleto nihilominus poteſt mandatum reuocari. c.ſuper.27.in prin.de officio delegati.Aliam propoſitæ exceptionis replicationem uide M.I.C.lib.1.cap.8.quæſt.2.except.13.

XII.Exceptio:Niſi cum iuriſdictio ad tempus eſſet mandata, tempus illud fuerit finitum. hoc enim caſu expirat iuriſdictio delegata.c.de cauſis. 4.in prin.de officio delegati. Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi tempus conſenſu partium ſit prorogatū.d.c.de cauſis.4.in prin.uerſ niſi dies præfixus.& l.2.§.ſi & iudex.ff.de iudicijs. Altera replicatio eſt:Niſi ab eo die,quo delegatus mandatū accepit,dinumeratione facta, tēpus nondū ſit elapſum.c.ſuper eo.12.§.fin.de appellation. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.d.q.2.excep.14.

XIII. Exceptio: Niſi iuriſdictio eius qui delegauit, ſit finita: tunc enim delegati quoq; iuriſdictio expirat. c. ult. in fine. de officio legati. Huius replicatio eſt: Niſi res non ſit integra. Quæ replicatio approbatur argumento eorum, quæ ſ. except. 10. repl. 1. propoſita ſunt. Concordat l. 49. §. fin. ff. de iudicijs.

XIIII. Exceptio: Niſi eadem cauſa antea alij fuerit delegata. c. uenerabili. 37. de officio delegati. l. ubi cœptum. 30. ff. de iudicijs. Huius replicationes uide M. I. C. lib. 1. cap. 8. quæſt. 2. except. 16.

XV. Exceptio: Niſi is cui iuriſdictio mandata eſt, eam ſuſcipere nolit. reprobatur c. paſtoralis. 28. in prim. de officio delegati.

XVI. Exceptio: Niſi is cui iuriſdictio mandata eſt, deceſſerit. Hæc exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, uerùm eius replicatio prima hæc eſt: Niſi iudex in delegatione non proprio, ſed officij nomine ſit appellatus: tunc enim ad ſucceſſorem eius iuriſdictio delegata tranſit. c. quoniam. 14. de officio delegati. Altera replicatio uidetur: Niſi cùm pluribus iuriſdictio mandata eſſet, uno ex iјs mortuo, alij ſuperſint. Sed hæc reprobatur, ſub conditione tamen, c. uno. 42. eod. tt.

XVII. Exceptio: Niſi iudex delegatus cauſam alij ſubdelegauerit: hoc enim caſu delegatus recuſari poteſt: niſi aliquid ſibi de iuriſdictione reſer-

reſeruauerit. c.ſuper quæſtionũ.27.§.porrò.uerſ. unde ſi forſan.de officio delegati.

XVIII.*Exceptio: Niſi ciuitas ſeu diœceſis,in qua cauſa delegata eſt, medio tempore ſit diuiſa. reprobatur c.1.§.idem etiam. de officio delegati, in extrauag.communib.*

XIX.*Exceptio:Niſi ſentẽtia dicta ſit,& executioni mandata.c.in literis.9.de officio delegati. l.iudex.55.ff.de re iudicata. Cuius replicatio eſt: Niſi executor datus exequi nolit,uel non poßit. c. ſignificaſti.7.& c. quærenti.26.de officio delegati. Hæc de prima cauſa iuriſdictionis, hoc eſt de mandato ſeu delegatione ſpecialis cauſæ, ſint dicta.Adquiritur inſuper iuriſdictio per ordinationem. Nam in magiſtratum ordinatus eo ipſo adquirit iuriſdictionem ordinariam:ad quam pertinet titulus de officio iudicis ordinarij : deq́; ea dicetur ȷ.lib.3.cap.9. Nunc effectus delegatæ iuriſdictionis uideamus.*

EFFECTVS DELEGATAE IVRIſdictionis,& iura eius,cui mandata eſt iuriſdictio.

II.*Regula:Iudex delegatus fungitur uice eius qui delegauit,non ſua. Ideoq́; ſuperiores etiam coercendi poteſtatem habet. c.ſanè quia.11.de officio delegati, Concordat M.I.C.lib.1.cap.8. quæſt. 3.reg.1.*

III.Re-

III. Regula: Mandata iuriſdictione, ea quoque conceſſa eſſe uidentur, ſine quibus iuriſdictio explicari nõ poteſt: utputa modica coercitio. c. præterea. 5. c. paſtoralis. 28. in prin. & §. 1. item c. ex literis. 29. & c. ſuſpicionis. 39. uerſ. cui ſicut. de officio delegati. l. 2. ff. de iuriſdictione. l. 1. §. uerius eſt. & l. 5. ff. de officio eius cui mãdata eſt iuriſdictio.

IIII. Regula: Modus coercendi ac defendendæ iuriſdictionis præſcribitur c. quia pontificali. 2. de officio delegati, in 6. c. ſanè. 11. & c. paſtoralis. 28. in prin. eod. tit. in antiquis. De diſtrictione eccleſiaſtica ſeu excommunicatione adhibenda cauetur etiam c. 1. de officio delegati. 2. q. 6. c. quiſquis. De arbitraria pœna cauetur c. dilectus. 11. de pœnis.

V. Regula: Ne delegatus mãdati fines excedat, neúe extra locum ſibi deputatum iuriſdictionem exerceat, cauetur c. ult. §. conſeruatores. de officio delegati, in 6. Pœna, ſi cõtrà fiat, ſtatuitur d. c. ult. §. ut autem. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi iuſta ſubſit cauſa excedendi fines. c. ſtatuimus. 13. eodem tit.

VI. Regula: De officio conſeruatorum cauetur c. 1. & c. ult. in prim. & §. ut autem. de officio delegati, in 6. Aliud officium proponitur d. c. ult. §. circa munera. ubi mentio fit c. ſtatutum. 11. de reſcriptis, in 6. Hactenus de iuriſdictione delegata

ſit dictum: de qua uide item M.I.C.lib.1.cap.8. De eccleſiaſtica uerò iuriſdictione ordinaria dicetur ĵ*.lib.3.cap.9.*

V. DE DIGNITATE ET RE- liquo iure magiſtratus.

I. Regula: *Præferuntur cæteris eiuſdem dignitatis hi qui prius ad eam dignitatem peruenerũt. c.1. de maioritate & obedientia. Cuius exceptio eſt: Niſi maior ſit dignitatis gradus eius qui poſtea ordinatus eſt: tũc enim is præfertur ijs qui ante ipſum ad minorem dignitatis gradum ſunt ordinati. c. ſtatuimus. 15. eod. tt. Plura de regula propoſita, alijsq; ſimilibus uide M.I.C.lib.1.cap.9.*

II. Regula: *De reuerentia & obſequio magiſtratui præſtando, cauetur 23.q.5.c.ſi apud. c. dicat. item l.2. & l.5.* C. *de officio* Rectoris. *l.2. & l.3.* C. *de officio diuerſ. iud. Concordant item ea quæ habentur* ĵ*. cap.8. quæſt.5. cauſa 1. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi iniuſtum quid iubeat magiſtratus, uel contrarium ei quod alius magiſtratus ſuperior iuſſerat: tunc enim impunè ei obſequium non præſtatur. 11.q.3.c.qui reſiſtit, cum c. ſequente. item 2.q.7.c.admonendi. Concordant item ea quæ habentur* ĵ*.libro 3.cap.5.reg.40. except.3. Altera exceptio uidetur: Niſi magiſtratus excommunicandi poteſtatem non habeat. Quæ*

tamen

tamen exceptio reprobatur exemplo c.dilecta.12. de maior.& obed.

III. Regula: De mitra pontificali uſurpanda cauetur c.ut apoſtolicæ.6.de priuileg.in 6. Plura de dignitate & reliquo iure magiſtratus uide M. I.C.d.cap.9.

IIII. Regula: Exemplum ſuperioris inferiores ſequuntur.c.magnæ.7.§.præterea.de uoto.

VI. DE IMPERATORE ſpecialia.

I. Regula:De Imperatoris electione cauetur c. uenerabilem.34.de electione. & Clement.1.de iureiurando.

II. Regula:De iuramento quod præſtat Imperator Papæ,cauetur d.Clement.1.

III. Regula:Imperator ſubeſt Papæ.de qua re dicetur j.lib.3.cap.11.in iure Papæ.

IIII. Regula: De iudicio Imperatoris diſputari non oportet. 17.q.4.c.ſi quis ſuadente. §. committunt. l.2.C.de crimine ſacrilegij. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox. in princ. item cap.3.de conſtit.prin.reg.2. item cap.2.in prin.& cap.1.quæſt.9.

V. Regula:Mortuo Imperatore,iuriſdictio Imperij uacantis ad Papam pertinet.c.unico,ne ſede uacante aliquid innouetur.

VI. Regula: Imperator uel Rex iura Imperij

uel regni, etiam præſtito iureiurando, nequit alie nare. c. intellecto. 33. de iureiurando. Plura de iure Imperatoris uide M.I.C. lib. 1. cap. 10. Hactenus de magiſtratibus dictum eſt, de quibus tamen uide plura d. lib. 1. Nunc de iudicijs publicis primùm in genere, deinde in ſpecie tractabitur.

DE PVBLICIS IVDI- cijs in genere. Cap. VI.

PRIMO: *An publica iudicia ſint iuſta, ſeu Chriſtiano homini licita? Diſſeritur 23. q. 4. De qua uide 3. ca. 7. in prin. itẽ ca. 8. quæſt. 2. reg. 3.*

II. RATIO *publicorum iudiciorũ eſt emendatio delinquentium. 21. q. 2. c. placuit. §. fin. 23. q. 4. c. eſt iniuſta. §. fin. in fin. l. ſi pœna. 20. uerſ. quia pœna. ff. de pœnis. l. ſi à reo. 71. §. id quod uulgò. uerſ. nam pœnas. ff. de fideiuſſoribus. l. ſi ita uulneratus. 51. §. quod ſi quis abſurdè. uerſ. neq; enim. ff. ad l. Aquiliam.*

III. CAVSAE EX QVIBVS competunt publica iudicia cum ſuis exceptionibus.

Huius loci regula eſt, quòd ſine culpa, niſi ſubſit cauſa, non eſt aliquis puniendus. l. ſine culpa. 23. de reg. iur. in 6. Sanè cauſæ publicorum iudiciorum generales enumerantur De pœnitent. diſtin. 1. c. aut facta. l. aut facta. 16. in princip. ff. de pœnis.

Iſtarum

Iſtarum cauſarum exceptiones generales hæ ſunt.

I. Exceptio: Niſi ſine dolo malo factum ſit,& non iniuriæ gratia. 15.q.1. in prin. item §.cui ſententiæ.item c.non eſt. item de pœnitent.diſtinct.2. c.ſciendum.Concordat item M.IC. .lib.1.cap.13.ex cept.1.& 2. Huius exemplum proponitur, ſi ratione officij fecit, 23.q.5.c. cum homo,in princ.& d.c. & d.l.aut facta.§.cauſa. Alia exempla uide J. in exceptionibus ſequentibus.Sed & plura de exceptione propoſita uide M.I.C.d.excep.1.& 2.

II. Exceptio:Niſi furioſus commiſerit.3.q.9.c. indicas. 15. q.1.in prin. & c.illud. §.furor.§.meas uerò.item c.aliquos.c.illa cauenda.uerſ.neq; enim ſi per.c.nec is qui.§.fin.

III. Exceptio:Niſi per infirmitatem uel ignorantiam commiſerit. Reprobatur hæc exceptio d. q.1.in prin.§.1.c.illud.§.itaq; ut ex promiſſis. Contradicit d.q.1.c.illa cauenda.§.quinetiam ipſius.Itē contradicūt ea quæ habentur M.I.C.d.excep.2.

IIII. Exceptio: Niſi per cæcitatem commiſerit.approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.illud.§. ſed obijcitur.

V. Exceptio:Niſi per ebrietatem commiſerit. 15.q.1.c.ſanè diximus.& c.inebriauerunt.

VI. Exceptio:Niſi coactus commiſerit.reprobatur d.q.1.c.meritò.

VII. Exceptio: Niſi iuſſu eius cui parêre ne-

ceſſe fuit, commiſerit. c. quod quis. 24. de reg. iuris, in 6. item de conſecrat. diſtinct. 4. c. quæris à me, in prin. Contradicere *uidetur d. c. meritò.* Sed *plura de hac exceptione uide* M. I. C. *libro 1. cap. 13. except. 4.*

VIII. Exceptio: *Niſi minor ætate commiſerit. 15. q. 1. c. illud. §. fin. c. firmiſsimè, in prin. item c. inteleximus. 2. de delictis puerorum.* Huius *replicatio eſt:* Niſi *minor doli ſit capax. d. §. fin. uerſ. niſi rationis ſit capax. item c. 1. de delictis puerorum.* Huius *duplicatio eſt, quòd quamuis minor doli ſit capax, mitius tamen propter ætatem punitur. d. c. 1. uerſ. quamuis in eis non ita. & l. auxilium. 38. §. in delictis. uerſ. niſi quatenus. ff. de minor. 25. annis.* Plura *de exceptione propoſita uide* M. I. C. *lib. 1. cap. 13. except. 5.*

IX. Exceptio: *Niſi animal brutum commiſerit. 15. q. 1. c. firmiſsimè. §. animalia enim.* Plura *de hac re uide* M. I. C. *lib. 23. cap. 1.*

X. Exceptio: *Niſi crimen propoſitum non fuerit perfectum. reprobatur* De *pœnitent. diſtin. 1. c. quiſquis, in prin. & c. aut facta. §. euentus. l. 5. in princ. uerſ. eadem enim.* C. *ad l. Iul. maieſtatis. l. aut facta. 16. §. euentus. ff. de pœnis.* Planè *admittitur exceptio propoſita, ſi crimen ad actum non peruenerit.* Nam *cogitationis pœnam nemo patitur. d. diſtin. 1. c. cogitatio. & c. cogitationis. item l. cogita-*

gitationis.18.ff.de pœnis. Hæc quoad hominem. Nam apud Deum diſtinctio iam dicta non admittitur, à quo etiam cogitatio punitur.d.diſtinct.1. c.nunquid. item 17.q.1.c.uouentibus.32.q.5.c.ſicut enim.c.ſi Paulus.c.nec ſolo.c.qui uident. item 32. q.7.c.non ſolùm.

XI. Exceptio: Niſi reus mortuus ſit.33.q.2.c. admonere. §.& nunc poſt mortem. uerſ. nec à te poſt. Cuius replicatio eſt:Niſi de hæreſi quis accuſetur.24.q.2.c.penult.§.fin.cum c.ſequente.Plura de exceptione propoſita uide M. I. C. lib.1.cap.13. except.10.

XII.Exceptio:Niſi accuſator mortuus ſit,uel ex alia cauſa impediatur accuſationem proſequi. 2.q.8.c.ult.§.fin.l.3.§.fin.ff.de accuſationib.Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.13.except.13.

XIII. Exceptio: Niſi accuſator deſtiterit.reprobatur.c.1.& 2.de colluſione detegend. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.13.in fine,replic.general.2.

XIIII. Exceptio:Niſi eadem accuſatio antea quoq; in iudicium fuerit deducta,uel eiuſdem criminis nomine actum.c.de his.6.de accuſationibus. Huius replicatio prima eſt: Niſi prior accuſator fuerit præuaricatus, uel per colluſionem reus abſolutus.c.ult.de colluſione deteg. Concordant ea quæ propoſita ſunt s.except.prox. Sed & con-

cordat M.I.C.lib.1.cap.13.except.15.repl.2. Altera replicatio eſt:Niſi crimen ſit iteratum,de quo poſtea accuſatio inſtituitur. c.1.de pœnis. l.9.§.ſi tamen.C.de accuſationib. Plura de exceptione propoſita uide d.except.15.

XV.Exceptio:*Niſi abolitio criminis interuenerit. 2. q.3. c.ult.§.deſtitiſſe. uerſ. abolitio enim. Plura de hac exceptione uide M.I.C. d.cap.13.exceptione 16.*

XVI. Exceptio:*Niſi epiſcopus cõmiſerit.hic enim accuſari nequit,nec damnari. 11.q.3.c.irritã. 6.q.1.c.qui crimen.§.fin.cum c.ſequente. 2.q.7.c. accuſatio.§.unde liquet. Contradicit d.q.7.c.præſumunt.c.ſi hæreticus.§.item quod dicitur.*

XVII. Exceptio:*Niſi crimen commiſſum ſit uulgare & uſitatum. 23.q.4.c.ſi quis poteſtatem. §.fin.cum c.ſequente.*

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus exceptiones aduerſus crimina enumerauimus, quarum tamen plures uide M.I.C. d. cap.13.Iſtarum autem exceptionum replicatio generalis eſt: Niſi reus accuſatorem corruperit: hoc enim caſu pro conuicto habetur. 2. q.3. c.ult. §.in omnibus.l.ult.ff.de præuaricatoribus. De qua replicatione cum aliis pluribus uide M.I.C.d.cap.13. in fine.

IIII. QVIBVS COMPETANT accuſationes ſeu iudicia publica?

Sine legitimo accuſatore nemo inter reos eſt recipiendus. c.1.de accuſationibus. 2.q.1.c.nihil.c. in primis.§.ſed & de perſonis accuſantium.3.q.9. c.dignum,in fine. 6.q.1.c. nos ſequentes. Concordant item ea quæ proponuntur ĩ.ead.quæſt.in fin. Planè regulariter quilibet accuſator præſumitur legitimus, niſi legibus ſpecialiter prohibeatur accuſare. Qui autem ſpecialiter accuſare prohibeantur, patet ex ſequentibus exceptionibus, quarum prima hæc eſt: Si mulier accuſare uelit: hæc enim ab accuſando repellitur.2.q.1.c.prohibentur.15.q.3.in prin.& c.de crimine.item l.8.ff.de accuſationibus. l.12.C.qui accuſare non poſſunt. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi mulier ſuam ſuorúmue iniuriam perſequatur.d.q.3.in prin. uerſ.niſi fortè ſuas. & c.ex eo quod.§.fin.c.certis de cauſis,in prin.& §.uxor tua. item l.1.& l.2.ff. de accuſationib.l.4.& l.12.uerſ.niſi certis ex cauſis. C.qui accuſare non poſſ. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi mulier maritum uel adulteram adulterij uelit accuſare:hanc enim ſuam iniuriam perſequi non permittitur. 32. q. 1. c. apud miſericordem.§.publico. item l.1.C.ad l.Iul.de adulterijs. Huius ratio proponitur 32.q.5.c.penult.

§.ſed quæritur.cum c.ſequente. Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt:Niſi crimen læſæ maieſtatis mulier deferat. 15.q.3.c.certis de cauſis.§.in quæſtionibus. c.ſanè. §.unde aut.l.8.ff.ad l.Iul.maieſtatis. Tertia replicatio eſt:Niſi ex lege Iulia de annona mulier accuſet.2.q.1.c.prohibentur.§.mulierem. & l. 13.ff.de accuſationibus. Hæc de prima exceptione,de qua uide item M.I.C.lib.1.cap.12.quæſt.5.except.1.

II. Exceptio: Niſi pupillus accuſare uelit:nam & huic ſpecialiter ius accuſandi denegatur. d. c. prohibentur, in prin. & l.8.ff.de accuſationibus. Cuius replicatio eſt: Niſi pupillus patris uel aui iniuriam perſequatur.15.q.3.c.certis de cauſis.§.pupillis.l.2.§.fin.ff.de accuſationibus.

III.Exceptio: Niſi ſeruus accuſare uelit.3.q.5. c.canonica.uerſ.aut libertas.c.accuſatores.§.fin.c. nullus.item l.26.C.ad l. Iul.de adulterijs.Huius replicatio prima eſt: Niſi ſeruus ex lege Iulia de annona uelit accuſare.2.q.1.c.prohibentur.§.mulierem.l.13.§.ſerui quoque.ff.de accuſationibus. Altera replicatio eſt:Niſi ſeruus mulierem,quæ cũ proprijs ſeruis rem habuit,deferat.12.q.2.c.epiſcopus. §.in criminali.uerſ.quo caſu,cum ſequentibus.l.unica.§.ſit etiam ſeruo. C.de mulieribus quæ ſe proprijs ſeruis,&c.Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.12.q.5.except.3.

IIII. Exceptio: Niſi pauper accuſare uelit.2. q.1.c.prohibentur.§.nonnulli. & c.in primis. §. ſed & de perſonis.& l.10.ff.de accuſationib.

V.Exceptio:Niſi quæſtus cauſa accuſet.c.ſignificãte.5.qui matrimon.accuſare poſſ. Plura de hac exceptione uide 3.quæſt.8.reg.2.

VI.Exceptio:Niſi miles accuſet.d.c.prohibentur,in prin.& l.8.ff.de accuſation.Huius replicatio eſt: Niſi miles ex lege Iulia de annona accuſet. d.c.prohibentur.§.mulierem. uerſ. milites quoq;. l.13.§.milites.ff.de accuſationibus. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.lib.1. cap.12.quæſt.5. exceptione 5.

VII.Exceptio: Niſi is qui in magiſtratu poſitus eſt, accuſare uelit.d.c.prohibentur,in prin.& d.l.8.§.alij propter magiſtratum.

VIII.Exceptio: Niſi infamis accuſare uelit.d. c.prohibentur. §. alij propter delictum. 3. q. 4.in prin.cum c.ſequente.3.q.5.c.canonica.c.accuſatores,in fin.c.conſtituimus.c.ſimiliter.c.nullus. item 4.q.1.c.1.§.omnes etiam. 6.q.1.in princ.cum c.ſequente.c.beatus. item l.8.§.alij propter delictum. ff.de accuſationibus.Declaratur exceptio propoſita definitione infamium,6.q.1.c.omnes.c.illi qui. c.ſumma.§.fin.cum c.ſequente. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ex lege Iulia de annona infamis accuſet.2.q.1.c.prohiben-

tur. §. mulierem. verſ. famoſi quoq;. l. 13. §. famoſi quoq;. ff. de accuſationibus. Altera replicatio eſt: *Niſi de hæreſi uel ſymonia infamis accuſare uelit. 6. q. 1. c. nos ſequentes. §. ſed licet.* Contradicere uidetur *d. q. 1. c. quæro ergo.* Vbi Gratianus ſubijcit *ſolutionem, uerſ. utrum hoc* Auguſtini. Plura de *propoſita exceptione uide* M. I. C. *libro 1. cap. 12. quæſt. 5. except. 7.*

I X. Exceptio: *Niſi accuſator ipſe ſit culpabilis, & in crimine conſtitutus. 6. q. 1. in prin. cum c. ſequente. & c. beatus, in prin. item c. qui crimen. item 3. q. 5. c. ſuſpectos. c. canonica. c. ſimiliter. c. nullus.* Huius exemplum habetur *c. cum eccleſiaſticæ. 3. de exceptionibus.* Plura exempla uide *ſ. except. prox. & except. 17. cum ſequentibus.*

X. Exceptio: *Niſi excommunicatus uel anathematizatus accuſet. 4. q. 1. c. 1. in prin. c. quod autem. 2. q. 7. c. in ſancta. 6. q. 1. c. illi qui. §. ſimiliter. c. omnes. 3. q. 4. c. conſpiratores. c. nullus. c. omnes.* Huius replicatio uidetur: *Niſi reus accuſatori excommunicato communicauerit.* Sed reprobatur *c. 2. de exceptionibus.* Plura de hac replicatione uide *ſ. ead. quæſt. 4. replic. gener. 3.*

X I. Exceptio: *Niſi inferior ſuperiorem, uel minor maiorem accuſet. 2. q. 7. c. qualis. §. fin. cum c. ſequente. item c. maiorum. c. quærendum. c. in ſancta. uerſ. & ſicut maior. item 6. q. 1. c. beatus, in prin.*

prin.uerſ. & qui eis coæquales. & §.fin. c.omnes uerò,in fine.item 3.q.5.c.accuſationes, in fin. Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi maior ſit hæreticus,& minor catholicus.d.q.1.c.cum maiores.Altera replicatio eſt: Niſi maior exemplo ſuo ad interitum trahat iuniores.2.q.7.c.Paulus dicit.Tertia replicatio eſt: Niſi maior uita & moribus minore ſit deterior. d.q.7. c.qui nos. §.fin.cum c.ſequente.c.quanquam.c.puto.c.quæritur.Duplicatio præcedentium replicationũ generalis hæc eſt: Niſi minor non ſit irreprehenſibilis. d. q.7.c.criminationes,in prin.Plura de exceptione propoſita eiusq́; replicationibus uide ℑ.except.prox.

XII. Exceptio:Niſi ſubditus prælatum uel magiſtratum ſuum accuſet. 2. q.7.c.1. c. ſacerdotes.c. qualis.c.ſententia.c.oues. c.ſunt nonnulli. c.ſi hæreticus.§.item quod dicitur. 3.q.4.c.hi qui.6.q.1. c.oues.c.deteriores.8.q.2.c.ult.in fin. Contradicit 2.q.7.c.plerunq;.c.teſtes.§.ecce oſtenſum, cum ſequentibus,uſq; ad c.clericos aut laicos. Item contradicit d.q.7.c. criminationes. §. colligitur.& c. admonendi. Ex his patet,exceptionem propoſitam controuerſam eſſe, & non minus reprobari quàm approbari.Sed poſito quòd ipſo iure ſit approbata:tunc notãdæ ſunt eius replicationes,quarum prima hæc eſt:Niſi prælatus à fide exorbitauerit:tũc enim à ſubditis ſuis accuſari poteſt.2.q.7.

c.ſacer-

c.ſacerdotes,in fine. c.oues. uerſ.niſi à fide. & c. præſumunt. Altera replicatio eſt: *Niſi prælatus nomine tantùm ſit,non uita.d.q.7.c.non omnes.c.nõ omnis. c.ſecuti. c.qui nec.c.plerunq;.§.fin. c.Paulus.item 8.q.1.c.uereor.* Tertia replicatio uidetur: *Niſi clericus ſubditus prælatũ accuſet. uerùm hæc replicatio reprobatur 2. q.7. c.ſacerdotes. c.oues. §.his authoritatibus.c.plerunq;.§.item probatur. item 3.q.4.c.clericus.* Quarta replicatio eſt: *Niſi accuſator uir ſit probus,minimè criminoſus. d.§. his authoritatibus,cum c.ſequente. & d.q.7.c.accuſatio,in prin.c.ſunt nõnulli.§.fin.cum c.ſequente.item c.ſi hæreticus.§.item quod dicitur.*

XIII. Exceptio: *Niſi is qui clericus non eſt, nec eſſe poteſt, clericum accuſet. 2.q.7. c.beati.§. fin.cum c.ſequente. c.teſtes,in prin.& §.ſic & illud.c.ſacerdotes.item 6.q.1.c.omnes uerò.uerſ.indignum eſt enim. c.infames.§.hi nimirum omnes. item 15.q.3.in prim. uerſ.generaliter enim.* Huc item pertinet J.except.prox.

XIIII. Exceptio: *Niſi laicus clericum accuſet. 2.q.7. in prin.cum c.ſequente.c.nullus.c.laico. c.in ſancta.c.laicos.c.ſicut.c.laici.item 6.q.1.c.beatus. c.ſacerdotes. c. ſunt plurimi. c.quieſcite. item 11.q.1.c.clericum,in fine.item c.cum P.10.de accuſationib.& c.de cætero.14.de teſtibus.*

XV. Exceptio: *Niſi clericus laicum accuſet.*

2.q.7.

2.q.7.c.ſicut. Huius replicatio eſt: Niſi presbyter ſuum plebeium accuſet.d.q.7.c.decretum.

XVI. Exceptio: Niſi monachus clericum accuſet. 2.q.7.c.placuit.c.nullus,in prin. 3.q.4. c. hi qui.§.fin.3.q.5.c.canonica.§.fin. Contradicit d.q.7.c.ult.§.item Ioannes. Huic obiectioni reſpondetur per diſtinctionem d.c.nullus.§.ſed aliud. & d.q.7.c.negligere. c.ſancta. item De accuſationibus c.ex parte.11.

XVII. Exceptio:Niſi hæreticus,apoſtata uel aliâs uilis homo uelit accuſare.2.q.7.c.quærendũ. c.alieni.c.pagani.item 3.q.4.c.1.c.beatus.c.ſi quis. item 3.q.5.c.ſuſpectos.c.canonica.c.nullus.item 4.q.1.c.1.§.omnes etiam.c.quod autem.Huius replicatio hæc eſt:Niſi hæreticus hæreticum uelit accuſare.d.c.pagani.§.in hoc. & d.q.7.c.ſi hæreticus, in princip.

XVIII.Exceptio:Niſi is qui ſortilegos & magos conſulit,accuſet. 2.q.8.c.quiſquis.§.fin. item 3.q.5.c.conſtituimus.uerſ.ſeu qui ad.

XIX. Exceptio: Niſi is qui Papæ inobediens eſt,uelit accuſare.3.q.4.c.1.& c.ſi quis.

XX. Exceptio:Niſi in illegitimo matrimonio conſtitutus accuſet,uel ei conſentiens.d.q.4.c.conſanguineorum.

XXI. Exceptio:Niſi raptor uelit accuſare.d.c.conſanguineorum,uerſ.ſimiliter de raptoribus.

XXII. Ex-

XXII. Exceptio: Niſi conſpirator uelit accuſare. d.q.4.c.conſpiratores.

XXIII. Exceptio: Niſi detractor uel actor inimicorum epiſcopum accuſet.d.q.4.c.detractores.item 6.q.1.c.deteriores.

XXIIII. Exceptio: Niſi ſacrilegus accuſet. 5.q.4.c.nulli.

XXV. Exceptio: Niſi accuſator ſuſpectus ſit. 3.q.5.c.ſuſpectos.c.canonica.c.accuſatores.§.fin.c.ſimiliter.c.accuſatores.c.omnes,in fine.item 3.q.8.c.1.in prin.

XXVI. Exceptio: Niſi accuſator ſit homo contentioſus.d.c.ſuſpectos.& d.c.ſimiliter.& d.q.5.c.nullus.uerſ.nullus frequenter litigans.

XXVII. Exceptio: Niſi accuſator inimicus ſit accuſati.d.c.ſuſpectos. & d.c.canonica.& d.c.nullus. uerſ.nullus qui inimicitijs ſtudet. & d.c.omnes,in fine.item 3.q.5.c.accuſatores.c.accuſatoribus.c.nulli.§.quod uerò.c.ult.§.fin.item 23.q.4.c.ea uindicta. §.ſed huic uindictæ. & c. ultim.item De accuſationibus c. cum P.10. & c. menimimus. 13. Declaratur exceptio propoſita definitione Inimici,ſimul & obiectioni reſpõdetur 5.q.5.in prim. cum c.ſequente.c.non omnis.c.non oſculatur.Obiectio alia proponitur d.c.non oſculatur.§.fin.eiq; reſpondetur d.q.5.c.ult.§.ſed aliud.

XXVIII. Exceptio: Niſi accuſator domeſti-

cus

cus ſit inimici accuſati, uel ei cohabitet. c. repellantur. 7. de accuſationibus. item 3. q. 5. c. accuſatoribus, in prin.

XXIX. Exceptio: Niſi exterus & ignotus accuſet. d. q. 5. c. canonica. uerſ. & eos qui non ſunt eorum gentis. item c. accuſatores. uerſ. nullus alienigenæ.

XXX. Exceptio: Niſi libertus epiſcopum accuſet. d. q. 5. c. accuſatores. §. fin. & c. nullus.

XXXI. Exceptio: Niſi accuſator antea fuerit calumniatus uel præuaricatus. 2. q. 1. c. prohibentur. §. alij propter ſuſpicionem. item 2. q. 3. c. ult. §. accuſator. l. 9. ff. de accuſationibus. l. accuſator. 5. ff. de præuaricatoribus. Plura de hac exceptione uide M. I. C. lib. 1. cap. 12. quæſt. 5. except. 8.

XXXII. Exceptio: Niſi accuſator antea ob accuſandum uel non accuſandum pecuniam acceperit. d. c. prohibentur. & l. 4. in fine. item l. qui accuſare. 8. §. alij propter turpem. uerſ. nūmóſue. ff. de accuſationib.

XXXIII. Exceptio: Niſi accuſator plures reos habeat. d. c. prohibentur. & d. §. alij propter turpem. De qua exceptione uide plura M. I. C. d. quæſt. 5. except. 10.

XXXIIII. Exceptio: Niſi accuſator cognatus ſit, adfinis, familiaris uel domeſticus accuſati. 3. q. 5. c. ſimiliter. uerſ. uel adfines. c. accuſatores.

c uerſ.

uerſ.nec familiares.itẽ 3.q.11.c.ult.§.ſi quis enim. l.ſi quis.20.C.qui accuſare non poſſunt. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.1.ca.12.quæſt.5.ex cept.12. Sed & eius ſpecies ſunt exceptiones proximè ſequentes. Replicationes uide ĩ.except.37.

XXXV.Exceptio: Niſi ſeruus dominum accuſet. d.§.ſi quis enim.& d.c.ultim.§.cauſa uerò. 2.q.1.c.in primis.§.quod autem dicitur.d.l.ſi quis. 20.& l.1.§.quod autem.ff.de officio præfecti urbi.Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.exc.12.

XXXVI.Exceptio:Niſi liberi parentes accuſent. 2.q.1.c.prohibentur.l.qui accuſare.8.§.alij propter conditionem.ff.de accuſationibus. Huius replicationes uide ĩ.except.prox.

XXXVII.Exceptio : Niſi libertus patronũ accuſet. 3.q.11.c.ult.§.fin.12.q.2.c.epiſcopus.§.huiuſmodi autem.& §.in criminali.d.§.alij per cõditionem.& l.ult.C.qui accuſare non poſ. Huius & ſuperioris proximè exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi ex lege Iulia maieſtatis accuſet.d. §.in criminali. uerſ.crimen uerò. & d.l.20.uerſ. maieſtatis tamen.& d.§.ſi quis enim,in fine. Altera replicatio eſt: Niſi ciuiliter,non criminaliter agatur.2.q.1.c.prohibentur.§.liberi. & l.11.§.1.ff. de accuſationib.

XXXVIII. Exceptio: Niſi domeſticus uel familiaris iudicis accuſet.3.q.5.c.ſimiliter, in uerbo

bo Gratioſi. & 4.q.4.c.penult. §.fin. cum c.ſequente.

XXXIX. Exceptio: Niſi accuſator prior à reo ſit accuſatus, quæ accuſatio nondum ſit finita: 3.q.11.in prin.cum c.ſequente.c.non eſt,in prin.c. neganda.4.q.1.c.ult.§.fin.6.q.1.c.qui crimen.l.neganda.19.C.qui accuſare non poſ. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi accuſator de maiori crimine accuſetur.d.c.nõ eſt.§.hoc autem. l.1.C.qui accuſare non poſ. Altera replicatio eſt: Niſi reus contra accuſatorem priorem inſcriptiones tantùm pendente accuſatione deponat: hoc enim facere non prohibetur. d.c.neganda,in fine. & d.l.neganda. Tertia replicatio eſt: Niſi prior reus ſuam ſuorumúe iniuriam perſequatur.d.c.& d.l.neganda.in prin. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.12 quæſt.5.except.14.

XL. Exceptio: Niſi accuſator aduerſus eundem uel alium accuſatione inſtituta non probauerit.3.q.10.in prin.cum c.ſequente.& c.ult. item 4.q.6.c.1.c.ſi accuſatorum.& c.ult. item l.7.§.ſi tamẽ.ff.de accuſationib. Huius replicatio eſt: Niſi accuſator propriam cauſam, non tamen criminalem uel eccleſiaſticam, perſequatur. d.q.6. c.ult. uerſ.niſi proprias.de qua re dicetur J.inter replicat.generales.

XLI. Exceptio: Niſi accuſator ab inſtituta

*accuſatione ſemel deſtitit.c.licet.14.de accuſatio-nib.*De *qua exceptione uide* M.I.C.*libro* 1.*cap.*12. *quæſt.*5.*except.*16.

XLII.Exceptio: *Niſi accuſator antea præſtito iureiurando accuſationi renunciauit. c.ueniens.*15.*de accuſationibus.*

XLIII. Exceptio: *Niſi accuſatoris nihil interſit.approbatur(teſte gloſſa)c.illa præpoſitor.*3. *de accuſationib.*

XLIIII.Exceptio:*Niſi eccleſia uel eccleſiaſtica perſona accuſet. his enim uidetur accuſatio deneganda: quia mali ab ijs tolerandi uidentur, per ea quæ dicentur* ȷ.*cap.*8.*quæſt.*2.*reg.*3.

XLV.Exceptio: *Niſi plures eundem de eodem crimine accuſent. d.c.illa.*3.*de accuſationib. & l.*16.*ff.eod.tt.* Huius replicatio eſt: *Niſi priore accuſatore deſiſtente, alius eundem reum repetat.* 2.*q.*1.*c.prohibentur.§.ab alio. l.*11. §.*fin.ff.de accuſationibus.* Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.*d.quæſt.*5.*except.*17.Sed *& plures propoſitæ regulæ exceptiones uide d.quæſt.*5.

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Planè *exceptionum hactenus enumeratarum replicationes aliquot reſtant generales ſiue communes,quarum prima hæc eſt:* Niſi *accuſare prohibitus ſuam ſuorumúe iniuriam perſequatur:hoc*

enim

enim caſu accuſatio ei non deneganda.d.c.prohibentur.§.hi tamen omnes.4.q.6.c.omnib.& c.illud uerò.uerſ.niſi proprias. item c.ſi accuſatorũ. uerſ.niſi proprias.& c.ult.uerſ.niſi proprias.item l.11.in prin.ff.de accuſationib. Altera replicatio uidetur: Niſi clericus accuſetur.reprobatur 3.q.5. c.de accuſationib. c.accuſationes.c.accuſatores,in prim.c.nullus,in fine.Concordant item ea quæ habentur ſ̄.cap.2.except.14. Tertia replicatio eſt: Niſi reus accuſatorem propter crimen, quod illi obijcit, à ſua familiaritate antea non repulerit. c.nulli.5.de accuſationib.3.q.5.c.nulli,in prin.Huius duplicatio eſt in reo,qui excommunicato accuſatori antea communicauit: hic enim nihilominus eum propter excommunicationem ab accuſatione poterit repellere.c.2.de exceptionibus. Quarta replicatio eſt: Niſi par parem,uel ſuperior inferiorem accuſet.2.q.7.c.pagani. Quinta replicatio eſt: Niſi hæreticus accuſetur. d.q.7. c.præſumunt.§.huic oppoſitioni.uerſ.cæterùm ſi à fide.item 6.q.1.c.nos ſequentes.§.ſed licet.& c.cum maiores.c.quæro. Huius duplicatio eſt:Niſi hæreticus de alio crimine, quàm de hæreſi, accuſetur ab eo qui eſt inferior in conuerſatione uitæ. d.q.7.c. ſi hæreticus.§.ſed quæritur. Sexta replicatio eſt: Niſi accuſator teſtis in reum produci poſsit. d.q. 7. c.teſtes.§.nunc demonſtrandum. uerſ.at qui-

e 3 cunq;

cunq;. Septima replicatio uidetur: Niſi ſeruus accuſetur. Sed reprobatur 3.q.4.c.nulli.l.5.in prin. ff.de accuſationib. Hactenus, quibus accuſatio publica competat, oſtenſum eſt. nunc aduerſus quos competat, uidendum.

V. ADVERSVS QVOS ACcuſatio publica competit?

Regulariter quidem alius quã qui crimẽ commiſit, accuſari ac puniri non debet, 1.q.4.in prin. cum ſequentibus, uſq; ad c.quia præſulatus. c.crimen.c.Iudæi.c.iam itaque.c.non imputãtur. item 24.q.3.in prin.§.unde per Ezechielem.& §.quia uerò. item c.1.c.certum.§.illicita. item c.2.§.fin. de his quæ fiunt à maiore parte.& de conſecrat. diſtinct.4.c.quæris, in prin. item l.26.ff.de pœnis. Nouell.134.§.cum uerò contigerit. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi mandatu uel conſilio alterius crimen ſit commiſſum. hoc enim caſu uterq; poteſt accuſari. De pœnitent.diſtinct.1.c.ſi quis iratus, cum c.ſequente. l.5.C.de accuſationib. Concordant item ea quæ habentur ȷ.cap.8.quæſt. 6.except.1. Altera exceptio eſt: Niſi alius in crimen conſenſit: nam & hic propter ſuum conſenſum tenetur. 11.q.3.c.qui conſentit. 17.q.4.c.omnes. 22.q.5.in prin.27.q.1.c.uiduas.§.fin. item diſtinct.86.c.facientis. Accedit gloſſa in c.1.de officio delegati. Tertia exceptio eſt: Niſi alius crimen

defendat

defendat: nam & hic ob ſuam defenſionem tenetur.d.c.qui conſentit.uerſ.& defendit alium.item uerſ.ſi quis peccantem defendit.Exemplum habetur d.q.3.c.ita corporis.& 14.q.6.c.1.§.illud uerò fidentiſſimè. Quarta exceptio eſt: Niſi alius coegit ad crimen faciendum: nam & hic tenetur. 22.q.5.in princ.cum c.ſequente. Quinta exceptio eſt: Niſi alius, cum poſſet, non propulſauit iniuriã: nam & hic tenetur.diſtinct.83.in prin.cum cc.ſequentib.item c.conſentire. item diſtin.86.c.facientis. item 23.q.3.c.non inferenda. c.qui poteſt. c.ab Imperatorib. & c.ult. item 23.q.5. c.non putes.c. non eſt. c.qui uitijs. item 23.q.8. c.præterea. item De ſentent.excom.in 6.c.dilecto.6. §.& quidem. Vide item J.cap.8.quæſt.6.except.3. Sexta exceptio eſt: Niſi pœna non ſolùm crimen committenti, ſed etiam eius poſteris lege ſpecialiter impoſita ſit: hoc enim caſu poſteri quoq; puniuntur, exemplo criminis læſæ maieſtatis, l.5.§.filij uerò eius.C. ad l.Jul.maieſtatis. Cuius replicatio eſt: Niſi poſteri per fœmininam, non maſculinam lineam deſcendant.c.ubicunq;.4.de pœnis, in 6. Plura de regula propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.12, quæſt.6. item J.cap.8.quæſt.6.

VI. PER QVOS IVDICIA publica competant?

I.Regula: Per alium accuſatio inſtitui non po-

teſt, neq; per epiſtolam. 2. q. 6. c. ſi quando. 2. q. 7. c. criminationes. 2. q. 8. c. perſcripta, in prin. 3. q. 9. c. abſente. c. non oportet. c. habetur. c. qui accuſare. c. dignum. c. abſens. c. ult. item 5. q. 2. c. relatum. 5. q. 3. c. in criminalibus. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi abſentiæ cauſa per procuratorem reddatur. 5. q. 3. in prim. cum c. ſequẽte. item De accuſationib. c. ueniens. 15. §. idem uerò ad ſuũ. & l. 71. ff. de procuratoribus. Altera exceptio eſt: Niſi accuſator in illuſtri dignitate ſit conſtitutus. 3. q. 9. c. abſens. l. ult. C. de iniurijs. Hæc exceptio in cauſis tantùm iniuriarum locum habet, in cæteris cauſis criminalibus publicis non item. l. 15. C. de accuſationibus. Tertia exceptio eſt: Niſi ciuiliter ex crimine agatur: puta ſi maritus uxorem de adulterio accuſet, ut ab ea ſeparetur. c. tuæ fraternitati. 5. de procuratoribus. Quarta exceptio eſt: Niſi per modum exceptionis crimen obijciatur. c. ſuper his. 16. §. fin. de accuſationibus. Plura de regula propoſita eiuſq; exceptionibus uide in gloſſa 2. q. 6. c. ſi quando, in uerbo Per exploratores. item M. I. C. lib. 1. cap. 12. quæſt. 7. reg. 1.

II. Regula: Per alium reus ſe in criminalibus defendere non poteſt, nec per epiſtolam. 3. q. 9. c. ult. 5. q. 3. c. in criminalibus, in fine. & c. ult. uerſ. excepto publico. & l. 13. ff. de publ. iud. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi abſens ſit damnandus

ad

ad pœnam: hoc enim caſu quilibet potius pro eo uerba faciens admittendus eſt, quàm abſens damnandus.d.q.3.c.1.c.ſi ægrotans.§.reos.item De accuſationibus c.ueniens.15.§.idem uerò. l.reos.3.C. eod.tit. Altera exceptio eſt: Niſi illuſtris perſona de iniurijs accuſetur:hæc enim per procuratorem ſe defendere poteſt. 3.q.9. c.abſens. & l.ult.C.de iniurijs. De qua re dictum quoq; ſ.reg.prox.except.2. Tertia exceptio eſt: Niſi abſentiæ cauſa per procuratorem reddatur.De hac re dictum ſ. reg.prox.except.1. Plura de regula propoſita uide j.de ſententia ferenda.item M.I.C.d.q.7.reg.2.

VII. VBI ET APVD QVEM accuſatio competat?

I. Regula, De loco in quo crimen commiſſum eſt. Ibi regulariter reus accuſandus ac puniendus eſt.c.1.de raptoribus. 2.q.3.c.Paulum.§.reuera. 3. q.6.in prin. cum c.ſequente. & c.ult. 3.q.9.c.nec extra.6.q.3.c.placuit.c.ult.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi Papa permiſerit alibi accuſari. d.c.nec extra.uerſ.ſalua tamen. Altera exceptio eſt: Niſi alibi de crimine conſtare poßit. Tertia exceptio eſt: Niſi per appellationem uel recuſationem iudicis cauſa aliò deuoluatur. Hæ duæ exceptiones approbãtur d.q.6.c.pulſatus.§.hoc autem. Quarta exceptio eſt:Niſi epiſcopus accuſetur. d.q.6.c.ſi quis,in prin. 3.q.5.c.accuſatores.§.

 nullus.

nullus. Plura de hac exceptione dicentur j.lib.5. cap.8.quæſt.10.reg.6. Quinta exceptio eſt: Niſi reus alibi deprehendatur. c.1. §.contrahentes.de foro competenti.

II.Regula, De ſtationarijs. Apud hos accuſatio non competit.4.q.4.c.nullus.§.ſi quis ſe.l.8.C.de accuſationibus.

III.Regula: De eo cuius intereſt. Apud hunc quoq; accuſatio inſtitui poteſt. c.illa.3.de accuſationibus.

IIII.Regula: In templis, cœmeterijs & alijs locis Eccleſiæ, cauſæ ſanguinis agi non debēt. c.cum eccleſia.5.de immunitate eccleſ.

V. Regula, De eccleſiaſtico magiſtratu. Apud hunc accuſatio publica non competit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.in archiepiſcopatu.4.de raptoribus. Plura de quæſtione propoſita eiusq; regulis uide M.I.C.lib.1.cap.12. quæſt.8.item j.cap.12.in prin.

VIII. ANTECEDENTIA ACcuſationem.

I.Regula: De admonitione præmittenda accuſationi prælatorum cauetur 2.q.7.c.accuſatio. §. ſed ſi quis.c.ſi quis erga. Concordant ea quæ habentur j.cap.8.quæſt.9.reg.1.ubi de hac regula uide plura.

II. Regula: De cauſæ cognitione circa perſonam

nam accuſatoris & accuſandi cauſam præmittenda, cauetur d.q.7.c.ſi qui ſunt.c.quærendum.c.accuſatio.c.clericos. c.criminationes,in prin. item 3. q.4.c.ſi quis à uero,in fine.3.q.9.c.habetur.& c. dignum.Hæc de antecedentibus publicorum iudiciorum. Adiuncta,conſequentia & adfinia remedia proponemus infrà,ſi prius de pœnis, quæ in iudicia publica ueniunt,dictum fuerit.

QVID VENIAT IN IVdicia publica,ſeu de pœnis. Cap. VII.

I. SPECIES POENARVM.

PRima regula,De ultimo ſupplicio. An ultimo ſupplicio crimina punienda ſint? quæritur 23.q.4.c.ult.§.fin. Quòd hæc ſit illicita pœna, probatur 23.q.5.in prin.c.circumcelliones. c.pœna.c.unum.c.prodeſt.c.reos,in prin. Contrà, quòd ſit licita pœna mortis,probatur d.c.reos.§. ſed obijcitur.item d.q.5.c.de occidendis,in prin.c. ſi non licet.§.& ideo nequaquam. c.qui malos.c. homicidas.c.ſi audieris.c.hoc tamē.& c.ult.§.fin.

II. Regula,De pœna carceris. Hæc pœna approbatur c.quamuis.3.de pœnis,in 6. Contradicit l.8.§.ſolent præſides.ff.de pœnis.

III. Regula,De perpetuis uinculis ſeu perpetuo carcere. Hæc pœna approbatur d.c.quāuis.3.

Contra-

Contradicit l.35.ff.de pœnis.& l.6.C.eod.tt.niſi in ſeruis,l.10.C.eod.tt.

IIII.Regula,De mulcta. Quibus debeatur,definitur 17.q.4.c.ſi quis in atrio.c.ſi quis cõtumax. §.fin.cum c.ſequẽte.c.omnes. item De pœnis c.2. Hæc de iure põtificio. Iure autẽ ciuili mulcta fiſco applicatur l.5.C.de modo mulctarũ.Hæc de ſpeciebus pœnarũ:quarũ tamen plures uide M.I.C.lib. 1.cap.14.Sed & de excõmunicatione alijsq́; pœnis eccleſiaſticis tractabitur ĩ.in capitib.ſequentibus.

II. QVAE POENA CVIQVE ſit irroganda?

I.Regula:Nõ omnia crimina eadem pœna ſunt punienda. De pœnitent.diſtinct.1. c.pœnæ.§.fin. l.9.§.iſtæ ferè ſunt.ff.de pœnis. Contradicere uidetur c.defleat.9.de reg.iuris.

II.Regula: Si crimini certa pœna eſt à legibus uel canonibus conſtituta: eam ſequi debet iudex. c.de cauſis.4.§.illis etiam.de officio delegati.c.licet.2.de pœnis.16.q.6.c.cognouimus.c.ult.in prin. item 24.q.1.c.non afferamus.2.q.3.c.ult.§.accuſatorum temeritas.l.1.§.calumniatorib.uerſ.nam ut Papinianus.ff.ad S.C.Turpillianum. l.inter.131.§. pœna non irrogatur.& l.224.§.fin.uerſ.niſi cùm lege.ff.de uerb.ſignif.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi reus ad eccleſiam confugerit:tũc enim mitius punitur. c.inter alia.6.uerſ.nec inde dam-

damnari.de immunitate eccleſiar. Altera exceptio eſt: Niſi reus qui pecuniaria pœna eſt puniendus, non ſit ſoluendo: tunc enim arbitrio iudicis corporali pœna punitur. c.finem.5.§.etſi ſoluendo. de dolo & contumacia. 14.q.6. c.ſi res aliena. §.huic certæ.uerſ.uerum quidem. Concordat M. I.C.lib.1.ca.14.quæſt.5.de pauperibus. Tertia exceptio eſt: Niſi epiſcopus cũ reo diſpenſauerit.approbatur ſub conditione c.at ſi.4.§.de adulterijs. de iudicijs. Quarta exceptio eſt: Niſi per modum inquiſitionis crimen probatũ fuerit: hoc enim caſu arbitraria, non ordinaria pœna locum habet, per ea quæ proponentur ĩ.cap.14.de inquiſitionib.quæſt.6.reg.12. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide à ſequentibus regulis.

III. Regula: Si crimini certa pœna conſtituta non eſt: ea permittitur arbitrio iudicis irroganda. c.de cauſis.4.§.illis etiam.uerſ.alioquin ipſos pro delicti qualitate.de officio delegati.l.1.§.expilatores.uerſ.quibus quia. ff.de effractoribus. l.hodie. 13.ff.de pœnis. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi iudex modũ excedat. 23.q.5.c.prodeſt.d.l.13.uerſ. ita tamen ut in utroq;. l.reſpiciendum.11.in prin. ff.de pœnis. Pro declaratione propoſitæ exceptionis ſciendum eſt, modum quo iudicis arbitrium in pœnis decernẽdis reſtringitur, uariè definiri pro uarietate circumſtantiarum, & qualitate criminis,

nis,c.ſicut.6.in prin.de homicidio.c.aut facta.§.1. de pœnitentia. diſtinct.1. l.aut facta.16.§.ſed hæc quatuor.ff.de pœnis. l.4.§.penult.ff.de incendio, ruina,&c. Quis ergo modus pœnarũ arbitrio iudicis à legib.& canonibus cõſtituatur,per ſingulas circumſtãtias ordine uideamus: & primùm in perſona delinquentis ſeu crimen committentis.

DE PERSONA DELINQVENTIS regulæ.

*De prælatis puniendis.*Grauius cæteris puniendi.11.q.3.c.præcipuè.25.q.1.c.nulli fas,in fine. item De iureiurãdo c.cum quidam.12.in prin. Contradicit c.quia pontificali.2.de officio delegati,in 6.

De clericis puniendis prima regula cauetur c. tuæ diſcretionis.6.de pœnis.diſtinct.50.c.ſi epiſcopus.c.ſi quis uiduam.16.q.6.c.de lapſis.

Secunda regula, De clericis ſuſpendendis ac deponendis,c.at ſi clerici.4. §.ſi uerò coràm. de iudicijs.

Tertia regula: De clerico incorrigibili perpetuæ cuſtodiæ ſeu incarcerationi mancipando,cauetur c.ut famæ.35.de ſentent.excomm.item c.nouimus.27.§.fin.de uerb.ſignif.

Quarta regula: De clerico ſeculari magiſtratui tradendo cauetur d.c.nouimus,in prin. Quæ tamen regula non eſt perpetuò uera.c.at ſi clerici.4.§.fin.de iudicijs.

Quinta

Quinta regula: De *modo degradandi clerici cauetur d.c.nouimus.uerſ.ſeculari poteſtate præſente.item c.2.de pœnis,in 6.c.1.de hæreticis,in 6.*

De *monachis puniendis cauetur 16.q.1. c.*Pro*binum. item c.relatum.7.ne clerici uel monachi ſecularibus.*

De *abbate puniẽdo cauetur 16.q.6.c.epiſcopo.*

De *minoribus ætate mitius puniendis uide s̃. cap.prox.quæſt.3.except.8.in fine.*

DE PERSONIS EORVM, IN quos crimen commiſſum eſt, regulæ.

Huius loci regula proponitur De *pœnitent.diſtinct.1.c.aut facta.§.perſona.l.aut facta.16.§.perſona.ff.de pœnis.*

Si in cardinalem crimen ſit commiſſum,pœna definitur c.fœlicis.5.de pœnis,in 6.

Si in epiſcopum crimen ſit commiſſum, pœna definitur Clement.1. *de pœnis.* 17. q.4. *c.ſi quis deinceps.*

Si in clericum crimen commiſſum ſit,pœna definitur d.c.ſi quis.uerſ.ſi uerò in preſbyterũ,&c. De *huius criminis pœna plura dicentur j.capite prox.quæſt.5.cauſa 6.*

DE QVANTITATE ET QVALITATE criminis regulæ.

Ne pœna maior ſit delicto, c.quæſiuit.2.§.fin.

de

de his quæ fiunt à maiore parte. d.c.aut facta.§. qualitate.& d.l.aut facta.16.§.qualitate.

DE *re circa quam crimen commiſſum eſt,regula proponitur d.c.& d.l.aut facta.§.quantitas.*

DE *loco in quo crimen commiſſum eſt,cauetur ibidem §. locus facit.& d.l.aut facta.§.euenit.*

DE *tempore quo crimen commiſſum eſt,cauetur d.c.& d.l.aut facta.§.tempus.*

DE RELIQVIS CIRCVMSTANtijs regulæ.

Si lex qua crimini pœna conſtituta eſt,obſcurior ſit: interpretatione pœna mollienda potius quàm exaſperanda. c.pœnæ,in prin.de pœnitent. diſtin.1.l.42.ff.de pœnis.

Si nimium multis graſſantibus exemplo eſt opus, pœnæ ſunt augendæ. l.16.§.fin. ff.de pœnis. Contradicit *23.q.2.c.ſi quis poteſtatem.§.fin.cum c.ſequente.*

Si iudex eccleſiaſtica ſit perſona,pœna ſingularis ab ea irroganda non eſt.c.in archiepiſcopatu.4.in fine.de raptoribus.

Si reus crimen facilè confeſſus ſit,mitius cum eo agendum eſt. c.preſbyterum,in fine.diſtin.50. item 11.q.3.c.iniuſtum.§.fin. Hactenus *de eo,qua quiſq; pœna ſit puniendus,dictum eſt.Plures eiuſmodi regulas uide* M.I.C.*lib.1.ca.14.quæſt.5.* Nũc *ſequitur de pœnis eccleſiaſticis.*

DE

DE EXCOMMVNICAtione. Cap. VIII.

PRIMO: Definitio excõmunicationis ſproponitur 11.q.3. c.ad menſam.§.uel ſententia.

II. GENVS ET QVALItas huius pœnæ.

I. Regula: *Excommunicatione nulla maior pœna eſt in eccleſia. 24.q.3. c.corripiantur.uerſ.qua pœna.*

II. Regula: Medicinalis, non mortalis eſt pœna. *c.1.in prin.de ſentent.excommunicat.in 6.24.q.3.c.notandum,in fine.*

III. Regula: An ſit licita pœna? Videtur quòd non: *hac ratione, quòd mali ſunt tolerandi.23.q.4. in princ. cum c.ſequente. c.tu bonus. c.quid ergo, cum pluribus ſequentibus, uſque ad c.cum in lege. §.his itaque reſpondetur.* Huic argumento *reſpondetur per diſtinctionem, ſi mali non ſint noſtri iuris uel iuriſdictionis, uel eorum delicta latent, aut ſalua pace eccleſiæ puniri non poſſunt: aliâs contrà. d.§.his itaque reſpondetur, uſq; ad c.cum quiſque. item d.c.cum quiſq;, in princ.& d.q.4.c.duo iſta.§.fin.cum ſequẽtibus, uſq; ad c.diſplicet. item d.q.4. c.qui peccat. c.ſi eccleſia. c.quæſitum. c. ſi quos igitur. c.ſi non ex. §.breuiter, cum ſequentibus, uſq; ad c.debet homo.c.ult.in prin. item 23.q.*

8.c.legi. 24.q.1.c.quiſquis. 24.q.3. c.tam ſacerdotes.c.de excommunicationis.c.reſecandæ.c.corripiantur.c.ecce autem.c.illud ſanè. c.notandum.11. q.3.c.audi.§.fin.cum c.ſequente.

Alia ratio,qua uidetur illicita pœna excommunicationis, & omnis alia, quia inutilis uel ſuperflua, proponitur 23.q.4.c.cum quiſq;. §.eſt & alia. Huic reſpondetur d.q.4.c.ſicut non eſt,cum ſequentibus,uſque ad c.ipſa pietas. Plura de regula propoſita uide j.cap.17.in prin.

III. DIVISIO excõmunicationis in eam quæ fit ipſo iure,et in eam quæ fit per ſententiam: item in eam quæ fit à corpore Chriſti, & in eam quæ fit à communione fidelium, proponitur 11.q.3. c. curæ ſit.§.fin.cum c.ſequente. c.ad menſam.§.eui denter. uerſ.ſed ipſius ſententiæ,cum ſequentibus. Eius excommunicationis, quæ fit ipſo iure,exemplum eſt 24.q.3. c.de illis.c.cum aliquis.c.certum, in prin.

IIII. DIFFERENTIA excommunicationis & anathematizationis proponitur 3.q.4.c.penult.§.fin.cum c.ſequente.Alia differentia proponitur 11.q.3.c.nemo.

V. EX QVIBVS CAVSIS EXcommunicationis pœna eſt irroganda?

Non niſi ex certa & manifeſta cauſa quis excommu-

communicandus. d.c.nemo . item De ſentent.excom.c.ſacro.48.§.caueat.Concordãt item ea quæ proponentur ℨ.except.generali 3.et 4. Ex quibus igitur cauſis excõmunicandus quis ſit, uidendum.

I.Cauſa:Si quis decreto uel conſtitutioni prælati ſui nõ obtemperauit. c.ſi quis.2.c.quod ſuper.9. & c. cum in eccleſijs.10. de maioritate & obedientia. 11.q.3.c.ſi epiſcopus.§.fin.24.q.3.c.ſi quis de. uerſ.& mandauerit. Vide inſuper ℨ.lib.prox.cap.6.quæſt.4.reg.5. Planè propoſitæ cauſæ exceptio prima hæc eſt:Niſi is qui non obtemperat, appellauit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.licet. 14. de ſentent. excomm. in 6. Concordant ea quæ proponentur ℨ.lib.prox.cap.18.quæſt.7.reg.13.Contradicere uidetur c.cum parati.19.de appellationib. Altera exceptio eſt:Niſi contumax iter ad Papam eſt ingreſſus, ei cauſam expoſiturus.c.dilecti.52.de appellation. Concordant ea quæ habentur ℨ. lib. prox.cap.19.except.6.replic.1.dupl.6.

II.Cauſa: Si admonitus ſit incorrigibilis.24.q.3.c.tam ſacerdotes.& c.ecce autem. Vide item ℨ.quæſt.9.reg.1.

III.Cauſa:Si magiſtratus eccleſiaſticus uim patiatur,poteſt uim inferentem excommunicare,uel terram eius interdicto ſubijcere. c.dilecto. de ſentent.excomm.in 6.

IIII. *Cauſa: Si epiſcopus uel eccleſia accuſetur, admonitione non præmiſſa.2.q.7.c.ſi quis erga. Huius exceptio eſt: Niſi de cauſa pecuniaria, non criminali agatur. d.q.7.c.ſi quis ab epiſcopo.*

V. *Cauſa: Si quis eccleſiam contra immunitatem uel libertatem ſuam grauauerit.c.non minus. 4. de immunit.eccleſiar. c.nouerit.49. & c.grauem.53.de ſentent.excom.*

VI. *Cauſa:Si clericum uel aliū religioſum percuſſit, uel uim ei intulit.17.q.4.c.ſi quis ſuadente, in prin.c.ſi quis deinceps.c.de presbyterorū.item De ſentent.excom.c.non dubium.5. Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ratione officij ac diſciplinæ quis clericum percuſſit. c.1. §. neq; magiſter. & c.cum uoluntate.54.§.ſi qui uerò.de ſentent.excom. Huius replicatio eſt: Niſi prælatus non per ſe,ſed per laicum clericum diſciplinæ cauſa percuſſerit.c.uniuerſitatis.24.eod.tit. Contradicit c.ut famæ.35.§.fin.eod.tit. item c.ſi clericos. 15.eod.tt.in 6.Altera exceptio eſt:Niſi iuſſu prælati quis clericum percuſſerit,uel uim ei intulerit.d. §.fin.& d.c.ſi clericos.15. Contradicit d.c.uniuerſitatis.Tertia exceptio eſt:Niſi impubes clericum percuſſit.c.1.in princ.de ſentent.excom. Quarta exceptio eſt:Niſi ioco percuſſit.d.c.1.§.1. Quinta exceptio uidetur:Niſi uolentem percuſſit. Sed reprobatur c.contingit.36.eod.tit. Sexta exceptio*

eſt: Niſi deprehenſum in adulterio uel ſtupro percußit. approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſi uerò. 3. §. nec ille, cum ſequente. de ſentent. excom. Septima exceptio eſt: Niſi ignorãs clericum percuſſit. c. ſi uerò. 4. eodem tit. Octaua exceptio uidetur: Niſi priuilegiatus clericum percußit. Sed reprobatur c. nulli. 8. eod. tt. Nona exceptio eſt: Niſi quis eum, qui contempto habitu clericali, illicitis ſe immiſcuit, percußit. c. cum non ab homine. 14. §. in articulo. c. perpendimus. 23. c. in audientia. 25. & c. contingit. 45. eod. tit. Decima exceptio eſt: Niſi diuina officia turbantem è templo eiecerit. c. ueniens. 16. & c. cum uoluntate. 54. §. ſi qui uerò. eod. tt. Vndecima exceptio eſt: Niſi non clericum, ſed monachum, uel conuerſum, aut nouitium percuſſerit. reprobatur c. parrochianos. 9. de ſentent. excom. c. religioſo. 21. §. fin. eod. tt. in 6. Duodecima exceptio uidetur: Niſi cum eo quem percußit, tranſegit. Sed reprobatur c. cũ deſideres. 15. §. tertio. de ſentent. excom. Decimatertia eſt: Niſi Iudæus clericum percuſſerit: hic enim cum ſit excommunicatus, amplius excommunicari non poteſt. Ideoq; alia pœna punitur: de qua J. cap. 18. de Iudæis, reg. 14. Plura de cauſa propoſita eiusq; exceptionibus uide J. cap. 13. quæſt. 3. reg. 1. except. 7.

VII. Cauſa: Si clericum uel alium religioſum in uinculis uel cuſtodia detinet. c. nuper. 29. in

prin.de ſentent.excom. Huius cauſæ exceptiones eædem ſunt, quæ ſuperioris proximæ.

VIII. Cauſa: Si quis eccleſiam effregerit ac ſpoliauerit. c. conqueſti. 22. de ſentent. excom.

IX. Cauſa: Si abſolutio uel reuocatio per uim fuerit extorta. c. 1. in fine. de his quæ ui metúſue cauſa, in 6.

X. Cauſa: Si excommunicato communicauerit. c. cum deſideres. 15. uerſ. quia qui com. c. ſignificauit. 18. c. quod in dubijs. 30. §. 1. de ſentent. excom. 11. q. 3. c. præcipuè. c. ſi quis epiſcopus. 3. uerſ. ſed & communicantes. c. ſi quis. 4. uerſ. ſed etiam eos. c. ſicut. c. excommunicatos. c. cùm excommunicato. c. qui communicauerit. c. audi. §. cum ergo. c. quibus. c. ſi quis frater. c. qui meritò. c. qui uerò. c. ult. in prin. Apoſt. canon. Si quis. 10. Exemplum propoſitæ cauſæ habetur d. q. 3. c. Teugualdum. Aliud habetur c. ad certitudinem. 3. §. cæterùm uniuerſis. de ſententia excomm. in extrauag. com. Planè propoſitæ cauſæ exceptiones plures enumerantur 11. q. 3. c. quoniam multos. item c. quod in dubijs. 30. §. nullus autem. & c. inter alia. 31. de ſentent. excom. Iſtarum exceptionum prima hæc eſt: Niſi familiares atq; domeſtici excõmunicato communicauerint. d. c. quoniam multos. item c. ſi uerò. 34. de ſentent. excomm. Altera exceptio eſt: Niſi ignorans excommunicato communicauerit. d. c. quoniam

quoniam multos.uerſ.& eos qui ignorantes. item d.q.3.c.ſi is qui poteſt.§.fin. cum c.ſequente. item c.ult.uerſ.ſeu ignorantia.Tertia exceptio eſt:Niſi ex neceßitate excommunicato communicauit. d. c.ult.uerſ.ſeu neceßitate cuiuſquam. & d.q.3.c.ex cellentißimus.uerſ.aliud eſſe ex neceßitate. Huius exemplum proponitur d.c.quoniam multos. uerſ. quicunque autem orator. Concordat c. ſi uerò. 34.§.eſt autem.de ſentent.excomm. Aliud exemplum habetur d.q.3. c.anteceſſor. & c.quod prædeceſſor.Sed & eius exemplum eſt ſ.except.1. Vide item j.except.24. Quarta exceptio eſt: Niſi quis ei qui excommunicato communicat, communicauerit: hic enim ob id excommunicatus nõ eſt. d.c.quoniam multos. uerſ.ſiue illos qui communicant. Contradicere uidetur d.q.3.c.rogo.c.ſi quis laicus.§.1.Huic obiectioni reſpondet Gratianus d. c.ſi quis laicus.§.ſed hoc pertinet. Quinta exceptio eſt: Niſi quis humanitatis gratia excommunicato quid dare uelit:hoc enim facere poteſt ſine metu excommunicationis. d. c. quoniam multos. §.fin. Sexta exceptio eſt:Niſi communicans excommunicato ſimplex ſit, ut ab eius conuerſatione nihil mali ſit metuendum.d.c.quoniam multos. uerſ.necnon et omnes alios. Septima exceptio eſt: Niſi excommunicato communicans animo non conſentiat.11.q.3.c.anteceſſor,cum c.ſequẽte.Con-

cordant ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.2.reg.3.§.huic argumento. Octaua exceptio, ſumpta ex ſpecie excommunicationis, proponitur & approbatur 11.q.3.c.ad menſam. Nona exceptio eſt: Niſi occulta ſit excommunicatio eius, cui quis communicauit, uel non nominatim facta, nec publicata.d.q.3.c.curæ ſit.§.final.c.audi. c.ſi quis laicus. §.ſed hoc ſpecialiter.item 24.q.3.c.1.§.fin. Huius replicatio eſt: Niſi ob id, quòd clericum percußit, excommunicatus fuerit: in huius enim excommunicatione non eſt ſententia opus. c.cum non ab.14. in prin. & c.cum deſideres.15.§.ſecundæ quæſtioni.de ſentent.excom. Decima exceptio eſt: Niſi ei qui iniuſtè excommunicatus eſt, quis communicauerit.11.q.3.c.non debet. Contradicit d.c.non debet.§.cur ergo, cum c.ſequente. Huic obiectioni reſpondet Gratianus ibidem §.ad hæc reſpondendum. Concordat d.q.3.c.ſi epiſcopus.§.præmißis. Plura de hac re uide ỉ. quæſt.10. except. gener.2. Vndecima exceptio eſt: Niſi is qui excommunicato communicauit, prius non fuerit admonitus. c. quod in dubijs.30.§.illi autem.& ibi gloſſa.de ſent. excomm. Concordant ea quæ habentur ỉ. quæſt.9.reg.1. Duodecima exceptio eſt: Niſi ad executionem contra hæreticos quis excommunicatis utatur. c. præſidentes. 6. de hæreticis, in 6. Decimatertia exceptio eſt: Niſi quis uices tantùm excom-

excommunicati officialis gerat,uel ei remoto ſuccedat.c.1.de officio uicarij,in 6. Huius replicatio eſt: Niſi cum poßit,non abroget id, ob quod prædeceſſor fuit excommunicatus.c.aduerſus.7.§.fin. de immunitate eccleſiar. Decimaquarta exceptio eſt:Niſi allocutus tãtùm fuerit excommunicatum. c.cum uoluntate.54.in princ.de ſentent.excomm. Decimaquinta exceptio uidetur: Niſi priuilegiatus excommunicato cõmunicauerit. Reprobatur c.nulli.8.d.tit. Decimaſexta exceptio eſt:Niſi clericus excommunicato communicauerit. Videtur approbari 11.q.3.c.qui communicauerit. Contradicunt plures canones s̃.poſiti. Decimaſeptima exceptio uidetur:Niſi is qui excommunicato communicauit,poſtea eum impugnauerit. Sed reprobatur c.ſacris.38.de ſentent.excom. Decimaoctaua exceptio uidetur: Niſi pendente appellatione à ſentẽtia excommunicationis facta quis cum excommunicato communicauerit. Reprobatur hæc exceptio c.per tuas.40.§.prius tamen quàm omnia. & §.ſed donec de ipſis.eod.tt. 11.q.3.c.ſi epiſcopus.§.fin. Decimanona exceptio eſt:Niſi excommunicatus fuit abſolutus, cum ei communicatum eſt. Hæc exceptio approbatur quidem ipſo iure;uerùm eius replicatio prima hæc eſt: Niſi ex pluribus cauſis excommunicatus, ex una tantùm fuerit abſolutus. Quæ replicatio approbatur per

ea quæ proponentur J.cap.13. quæſt.2.cauſa 2.except.1. Plures huiuſmodi replicationes uide J.in exceptionib.aduerſus abſolutionem. Viceſima exceptio uidetur: Niſi ſummus Pontifex excommunicato communicauerit, uel eum honoris titulo appellauerit. Reprobatur c.ſi aliquando.41. de ſentent.excom. Clement. ſi ſummus.4.eod.tt. Viceſimaprima exceptio uidetur: Niſi excommunicatus iurauerit parêre mandatis eccleſiæ. Sed reprobatur c.cum deſideres.15.in prin.& c.quod in dubijs.30.in prin.de ſentent.excom. Viceſimaſecunda exceptio uidetur: Niſi excommunicatus cum eo, quem læſit, tranſegit. Sed reprobatur d.c.cum deſideres. 15. §.tertio loco. Viceſimatertia exceptio uidetur: Niſi diu fuerit excõmunicatus, poſtquam cum eo communicatum eſt. Sed reprobatur c.ſicut nobis.39.d.tt. Viceſimaquarta exceptio eſt: Niſi ui metúſue cauſa coactus excommunicato cõmunicauerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſacris.5. de his quæ ui metúſue. Viceſimaquinta exceptio uidetur: Niſi is qui excommunicantis iuriſdictioni ſubiectus non eſt, excommunicato communicauerit. Sed reprobatur c.ad reprimendam.8.de officio ordinarij.11.q.3.c. ſi quis à proprio.c.ſeruetur. Viceſimaſexta exceptio eſt: Niſi quis excõmunicato fuerit cõcionatus. c.reſpõſo.43.in prin.de ſentent.excom. Hæc de de

cima

cima cauſa excommunicationis,eiuſq; exceptioni bus ſint dicta.

XI. Cauſa:Si quis cõtra excommunicationem aliquid fuerit molitus. c.quicunq;.11.de ſentent.ex com.in 6.

XII. Cauſa:Si clericum ad ſecularem iudicem in ius uocauerit.11.q.1.c.inolita.q.2.c.unico.

XIII. Cauſa:Si alium quàm fidei catholicæ iudicem appellauerit.2.q.6.c.catholicus.

XIIII. Cauſa: Si ad tranſmarina appellauerit.d.q.6.c.placuit.§.ad trãſmarina.11.q.3.c.preſbyteri.§.fin.

XV. Cauſa: Si quis promiſsis fidem non præſtet. Hæc cauſa approbatur exẽplo c.1.de iudicijs.

XVI. Cauſa:Si falſum teſtimonium dixit.24.q.3.c.itaq; cenſuimus.

XVII. Cauſa:Si homicidium commiſerit.d.c.itaque.

XVIII. Cauſa: Si quis duas uxores ſimul habeat.d.q.3.c.annón.

XIX. Cauſa:Si quis clericum,aut alium religioſum, uel pauperem ſpoliauerit. d.q.3. c.ſi quis de potentib.c.illi qui,in prin.

XX.Cauſa:Si quis Romipetas,peregrinos uel mercatores moleſtet. d.q.3.c.ſi quis Romipet.c.illi qui, in prin.

XXI.Cauſa:Si quis oratores,eccleſias,bonaq;

& perſonas earum infeſtet. d. q.3. c. paternarum. & d.c.Illi qui,in prin.

XXII. *Cauſa: Si quis pacem fregerit.d.c.illi qui.§.pax uerò.*

XXIII.*Cauſa:Si ad ſynodum uocatus non ueneri,uel ueniens præceptis ſacerdotalibus non obtemperauerit, uel ante finem à ſynodo abierit. 11. q.3.c.certum eſt.*

XXIIII.*Cauſa:Si eccleſiaſtica prædia inuadit.12.q.2.c.nulli.c.quicunq;.*

XXV. *Cauſa: Si quis periurium confiteri nolit.22.q.1.c.penult.§.fin.cum c.ſequente.*

XXVI. *Cauſa: Si ſortilegus,diuinator,incantator ſit,uel ſimilis. 26.q.5.in prin.c.non oportet. c.aliquanti. c.ſi quis clericus. c.augurijs. c.epiſcopi,in prin.& c.quicunq;.§.fin.*

XXVII. *Cauſa: Si quis ariolos,cæteroſq; ſimiles conſuluerit uel obſeruauerit. d.q.5. c.1.c.aliquanti. uerſ. uel conſulere. & c. ſi quis clericus. uerſ.cum his qui cum eis.*

XXVIII. *Cauſa:Si uxorem ſine cauſa dimiſerit.32.q.5.c.præceptum.*

XXIX. *Cauſa: Si cum matre ſpirituali, uel cum ea quã è ſacro ſuſcepit baptiſmate, aut quam ante epiſcopum propter chriſma tenuit,fuerit fornicatus.33.q.2.c.ſi quis cum.*

XXX. *Cauſa: Si hæreticus ſit uel fautor hæ-*

retici,

retici, receptator uel defenſor. c.nouerit. 49. in prin.de ſentent.excom.

XXXI.Cauſa:Si ſeipſum mutilauit.Apoſtol. canon.23.

XXXII. Cauſa: Si in fornicatione, periurio aut furto deprehenſus fuerit. Quæ cauſa ipſo quidem iure ſubſiſtit, uerùm eius exceptio eſt: Niſi epiſcopus, preſbyter aut diaconus deprehenſus ſit: hic enim deponitur, non excommunicatur. Apoſtol.canon.24. Vide j.except.gener.8.

XXXIII. Cauſa: Si quis cum epiſcopo fauore ciuilis magiſtratus ordinato, & rurſus depoſito, communionem habuerit. Apoſtol.canon.29.

XXXIIII. Cauſa: Si clericus preſbyterum aut diaconum contumelia affecerit. Apoſtol.canon.55.

XXXV. Cauſa: Si quis mancum, mutum, ſurdum aut ſimilem ſubſannauerit. Apoſt. canon.56.

De exceptionibus præcedentium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas excommunicationis enumerauimus: quarum tamen plures colligi poſſunt. Nunc iſtarum cauſarum exceptiones aliquot generales reſtant exponendæ.

I. Exceptio: Niſi is qui deliquit, iuriſdictioni excommunicantis non ſit ſubiectus. c. à nobis. 21. de ſentent.excom. c.Romana.5.§.1.eodem tt.in 6.

Exem-

Exemplum huius habetur j.exceptione 5.

II. Exceptio: Niſi delinquens ſit priuilegiatus. c.quanto amplius.26.de priuilegijs. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi ordinarius excommunicet: contra huius enim excommunicationem nullum ualet priuilegium. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ne aliqui.5.de priuilegijs, in 6. Altera replicatio eſt: Niſi priuilegiatus clericum percuſſerit, uel excommunicato communicauerit: hoc enim caſu priuilegium ei non prodeſt. c.nulli.8.de ſentent.excom.

III. Exceptio: Niſi non ſit manifeſta cauſa excommunicationis, nec ſatis probata. c.ſacro.48.§. caueat.d.tt.2.q.1.c.nemo. 11.q.3.c.nemo. Concordant item ea quæ habentur j. lib. proxim. cap.12. reg.25.

IIII. Exceptio: Niſi leuis ſit cauſa, & canonibus non approbata. d.q.3.c.nullus.c.plerunque.§. cauſæ ergo.

V. Exceptio: Niſi delinquens nõ ſit catholicus. 24.q.1.c.audiuimus. §.unde Apoſtol.cũ ſequentib.

VI. Exceptio: Niſi delinquens mortuus ſit.24. q.2.in princ. c.damnationis. §.his authoritatibus. Huius replicatio eſt: Niſi ob hæreſin quis ſit excommunicandus: hic enim etiam poſt mortem damnari atq; excommunicari poteſt. d.§.his authoritatib.uerſ.ſunt.n.quædã crimina. & d.q.2.c.ult.

VII. Exceptio: Niſi in ipſum excommunicantem tantùm delictum ſit commiſſum, nõ in alium. 23.q.4.c.quod Chriſtus.§.fin.cum c.ſequente.

VIII. Exceptio: Niſi delinquens depoſitus ſit, uel alia pœna punitus. Apoſtol.canon.24. Huius prima replicatio eſt: Niſi depoſitioni non paruerit. Apoſtol.canon.27. Altera replicatio eſt: Niſi propter Simoniam ſit depoſitus. Apoſt.canon.28. Plura de hac exceptione uide ȷ. in peccatis corrigendis.

VI. QVI EXCOMMVnicandi?

Regulariter is qui deliquit, non alius, eſt excõmunicandus, per ea quæ propoſita ſunt s̃. cap. 6. quæſt.5.in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Si mãdatu alterius crimen ſit commiſſum: hoc enim caſu is quoq; qui mandauit, eſt excommunicandus. c.mulieres.6. §.fin. & c.uniuerſitatis.24. de ſentent.excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.6. quæſt.5. except.1. Altera exceptio eſt: Si alius delictum ratum habuit: tunc enim & hic excommunicandus eſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum quis.23. de ſentent.excomm.in 6. Tertia exceptio eſt: Niſi cum quis poſſet prohibere, non prohibuit: nam & hic tenetur. c.quantæ.47.de ſentent.excom. Plura de hac exceptione uide d.quæſt.5.except.5. Quarta

exceptio eſt: Niſi familia eius qui crimen commiſit.24.q.3.in princ. Contradicit tamen d.princ.§.ſpiritualiter. & §.fin. Item contradicunt ea quæ propoſita ſunt d.quæſt.5.in princ. Quinta exceptio eſt: Niſi maior pars uniuerſitatis deliquerit: hoc enim caſu tota uniuerſitas eſt excommunicanda. c.Romana.5.§.fin.de ſentent.excom.in 6. Sexta exceptio uidetur: Niſi occaſione alterius crimen ſit commiſſum: hoc enim caſu is quoq; cuius occaſione crimen commiſſum eſt,excommunicandus uidetur. Sed hæc exceptio reprobatur 1.q.4. c.quia præſulatus. Plura de regula hac uide ſ.ca. 6.quæſt.5.

VII. A' QVO EXCOMMVNICANDI: ſeu, Quibus excommunicandi ius competit?

I. *Regula, De ijs qui ſunt extra eccleſiam. Hi excommunicandi ius non habent.de pœnitent.diſtinct.1.c.uerbum.24.q.1.c.audiuimus,cum ſequẽtibus. Plura de hac regula uide* ȷ.*reg.prox.*

II. *Regula,De hæreticis & excõmunicatis.His excommunicandi ius non competit. d. c.uerbum. & d.c.audiuimus, cum duobus cc.ſequentib. item d.q.1.in prin.cum c.ſequente. c.Achatius.§.fin.c. ait Celeſtinus.c.apertè.c.miramur. Contradicit Idẽ d.c.miramur.§.obijcitur.Cui obiectioni reſpõdet Gratianus d.c.miramur.§.ſed aliud. Alia ſolu-*

tio

tio adſertur d.q.1.c.ſubdiaconus.§.poteſt tamen. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi hæreticus hæreticum excommunicauerit. d. c.miramur.§.fin.cum c.ſequente. Altera exceptio eſt: Niſi in deteſtationem criminis, ob quod ab hæreticis fuit excommunicatus. d.c.ſubdiaconus, in prin.uſq; ad §.poteſt tamen.

III. Regula, De laicis. His quoq; ius excommunicandi non cõpetit. d.§.poteſt tamen.uerſ.uel catholico non ſacerdote. item c.ult. de immunit.eccleſiar.in 6.c.quanto amplius.26.de priuilegijs.

IIII. Regula, De prælatis. His excommunicandi ius competit. c.cum ab.3. de officio ordinarij. Huius exceptio eſt: Niſi fœmina ſit prælata. c.dilecta.12.de maior.& obed. Plures exceptiones uide in regulis ſequentibus.

V. Regula: Officialis archiepiſcopi uel metropolitani ſuffraganeũ excommunicare non poteſt, archiepiſcopo uel metropolitano non abſente.c.1. §.fin.de officio ordinar.in 6.

VI. Regula: Non niſi à ſui loci prælato quis excommunicãdus.6.q.3.in prin.cum.c.ſequente. Huius exceptio eſt: Niſi alibi crimen ſit commiſſum: tunc enim ab eius loci, quo crimen commiſſum eſt, prælato poteſt excõmunicari. d.q.3.c.placuit.& c.ult.Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.6. quæſt.7.in prin.

VII. Regula: *Anathematizare prælatus ſolus ſine conſenſu archiepiſcopi & coepiſcoporum nō poteſt.11.q.3.c.nemo.*

VII. QVANDO EXCOMmunicandum?

I. Regula: *Poſt delictum commiſſum, non antè, excommunicationis ſententia ferenda. c.Romana.5.§.caueant.de ſentent.excom.in 6. Cuius exceptio eſt: Niſi ſententia generalis ſit, habens uim ſtatuti.c.à nobis.21.de ſentent.excom.*

II. Regula: *Poſt appellationem interpoſitam nemo eſt excommunicandus. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̄.quæſt.5.cauſa 1.except.1. Plures huiuſmodi regulas uide j.quæſt.prox.*

IX. ANTECEDENTIA EXcommunicationem, item modus & adiuncta.

I. Regula: *De monitione præmittenda cauetur c.ſacro.48.in prin.de ſentent.excom.c.reprehenſibilis.26.in prin.c.cum ſpeciali.61.in prin.de appellationibus.c.ſtatuimus.3. & c.Romana.5.§.ſed nec in ſpecie.de ſentent.excom.in 6.Apoſtol.canon.30.in fine. Concordant item ea quæ habentur s̄.cap.6.quæſt.8.reg.1. Declaratur regula propoſita modo monitionis præmittendæ definito c. conſtitutionem.9.d.tt. Exemplum huius monitionis*

tionis habetur c.unico,de furtis,in extrauag.com. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi *facti neceßitas celeritatem flagitet. d.c.9.uerſ.niſi facti neceßitas.* Altera exceptio eſt: Niſi *tale ſit crimen,quod ipſo iure excommunicationem mereretur ſine ſentẽtia.d.c.reprehenſibilis.26.uerſ. niſi fortè talis ſit culpa.* Tertia exceptio uidetur: Niſi *non excommunicationis, ſed ſuſpenſionis uel interdicti ſententia ſit ferenda.* Quæ tamẽ *exceptio reprobatur c.ſtatutum.13.de ſentent. excom.in 6.*

II. Regula: De *ordine iudiciario præmittendo cauetur c.1.uerſ.nec aliquem excommunicare.de exceßib.prælatorum.*

III. Regula: De *officio excommunicantis,ne affectibus indulgeat, & ut ſit irreprehenſibilis,cauetur c.1.in prin.de ſentẽt.excom.in 6. 11.q.3.c.ſi epiſcopus,in prin.c.ridiculũ.c.cœpiſti.c.plerunq;.*

IIII. Regula: De *ſententia excommunicationis in ſcriptis proferenda cauetur c.1.* §.*quiſquis igitur.de ſentent.excom.in 6.*

V. Regula: De *cauſa excommunicationis ſententiæ inſerẽda cauetur d.*§ *quiſquis.uerſ.& cauſam excommunicationis.*

V I. Regula: Ne *ſub cõditione ſatisfactionis ſententia proferatur,cauetur c.*Romana.5. §.*caueãt etiam.d.tt.*

VII. Regula: De *uerbis excommunicationis cauetur* 11.q.3.c.*canonica*.

VIII. Regula: De *modo & forma promulgandæ ſententiæ cauetur d.q.3.c.debent*.

X. EVENTVS ET CONSEquentia excommunicationem.

I. Regula: De *nominibus excommunicatorum publicandis cauetur* 11.q.3.c.*curæ ſit*. Huius exemplum *proponitur c.ad certitudinem*.3.*de ſentent. excom.in extrauag.com.*

II. Regula: De *exemplo ſententiæ excommunicatis exhibẽdæ cauetur c*.1.§.*exemplum.de ſentent.excom.in* 6.

III. Regula: De *prouocatione ab excommunicationis ſententia permittenda cauetur* 11.q 3.c.*ſi epiſcopus. item* De *ſentẽt.excomm.c.ſacro*.48.§.*caueat*.

IIII. Regula, Qui *prouocandi?* Epiſcopi *finitimi prouocari poſſunt.d.c.ſi epiſcopus.uerſ.ut epiſcopos finitimos. & d.q.3.c.ſi quis preſbyter.c.clericus*.

V. Regula: Ne *omiſſo medio prouocetur, cauetur c.Romana*.5.*in prin. & c.uenerabilibus*.7.*in prin.de ſentent.excom.in* 6.

VI. Regula: Qui *dicit excommunicationis ſententiam nullam: præſtita cautela eſt abſoluendus,*

poſteaq;

poſteaq; cauſa appellationis uel nullitatis cognoſcenda. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum contingat.36.de officio delegati. c. ſolet.2.de ſentent.excom.in 6. Plura de hac re uide ǰ.cap.13.quæſt.4.reg.1.except.1.cũ ſequentib.

VII. Regula: Excommunicatus intra annum ſuam innocentiam poteſt purgare,poſtea non. 11. q.3.c.rurſus.& c.quicunq;.

VIII.Regula:De ſententia excommunicationis retractanda cauetur d.q.3. c.ſi epiſcopus.uerſ. ille uerò epiſcopus.

IX.Regula: Si ſententia excõmunicationis iniuſta pronũcietur,quomodo reſtituatur iniuſtè excõmunicatus, definitur d.q.3.c.epiſcopus,in prin.

X.Regula:De pœna iudicis iniuſtè excommunicantis cauetur d.q.3.c.epiſcopi.item 24.q.3.c.ſi habes.2.§.fin. item c.non in perpetuum. c.de illicita,in prin.uſq; ad §.de conuentione. c.cum aliquis.c.ſi quis non recto.c.certum.§.illicita. Alia pœna proponitur c.ſacro.48.in prin.& §.caueat etiam. de ſentent. excom. c.uenerabilibus.7.§.ſed ſi excommunicatus.eod.tt.in 6. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi excommunicator ipſe ſententiam reuocauerit.d.c.48.§.ſi uerò iudex.

DE IVSTA EXCOMMVNIcatione euentus.

XI.Regula: Anathematizatus à Deo ſeparatus

tus eſt,& diabolo traditus.d.c.certum,in prin.11.q.3.c.omnis.& c.nihil ſic.

XII.Regula: Excommunicatus in cœlo ligatus eſt.24.q.1.c.quodcunq;.

XIII.Regula:Excommunicatus non habet uitam, & ira Dei manet ſuper eum.23.q.4.c.ſi quis à cathol.

XIIII.Regula:Excommunicatus ſpiritum tenere non poteſt.23.q.7.c.ult.in prin. Concordant ea quæ habentur j.cap.17.quæſt.8.reg.9.

XV.Regula: Excommunicatio à fraterna ſocietate ſeparat:anathematizatio à corpore Chriſti ſeu Eccleſia.3.q.4.c.ult.

XVI.Regula: Excommunicatus ſacra miniſteria peragere non poteſt.11.q.3.c.ſi quis epiſcopus.3.& c.ſi quis epiſcopus.4.

XVII.Regula:Pœna non obtemperantis excommunicationi patet ex d.c.ſi quis. Sed & alia pœna proponitur d.q.3.c.placuit.& c.qui iubente,in prin.uſq; ad §.ſed quæritur. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi pendēte appellatione fuerit excōmunicatus. c.ad præſentiam.16.de appellation.

XVIII.Regula:Oblationes pro excommunicato factæ recipi nō debent, nec orationes pro eo habēdæ.c.ſacris.38.§.nec ſi occumbat. de ſentent. excom.Huius exceptio eſt:Niſi non propter ſchiſma,ſed ob aliud crimen fuerit excommunicatus.

24.q.2.c.ſanè. Alias exceptiones uide ꝭ.lib.3.cap. 13.reg.41.& lib.4.cap.7.de eleemoſynis,reg.7.

XIX.Regula:Domino excommunicato, ſubditi & uaſalli ab eius ſeruitio & obedientia liberantur.c.ult.de pœnis.15.q.6.c.penult.& ult.

XX. Regula: Excommunicatus feudis eccleſiæ priuatur.c.grauem.53.§.fin.de ſentent.excom.

XXI.Regula: Excommunicatus eccleſiaſticum ordinē accipere nequit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum illorū.32.d.tt.

XXII.Regula: Excommunicatus ad actus diuinos non eſt admittendus. c.cum & plantare.3. §.excommunicatos. & ibi Panormit. de priuilegijs. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi pendente appellatione ſit excōmunicatus. c.ad præſentiam. 16. de appellat. Concordant ea quæ habentur ꝭ. lib.prox.cap.18.quæſt.7.reg.13. Altera exceptio eſt: Niſi ad prædicationem uerbi diuini audiendam.c.reſponſo.43.in prim.de ſentent.excom.

XXIII.Regula: Excommunicatus uitandus, nec illi communicandum eſt. d. §.excommunicatos.item c.parrochianos.9. uerſ.ipſoſq; faciatis. de ſentent. excom. 27.q.1.c.deuotam. §.prius autem quàm. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt.5.cauſa 10.

XXIIII.Regula: Si excommunicatus prouocans non obtinuerit: hoc nomine peculiariter

punitur.c.ſacro.48.§.uerùm ſi contra.de ſentent. excomm.

XXV.Regula: *Excommunicatus agere in iudicio non poteſt, per ea quæ proponentur* ĩ.*lib. prox.cap.9.de exceptione excommunicationis.*

XXVI.Regula: *Excommunicatus in aliam ciuitatem profectus ſine commendaticijs literis recipi non debet: alioquin recipiens & receptus punitur.* Apoſtol.*canon.12.*

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Planè regularum hactenus à regula decima enumeratarum exceptiones quædam ſunt generales, quarum prima hæc eſt: Niſi *ſententia excommunicationis non præceſſerit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt* ſ̃.*quæſt.5.cauſa 10.except.9.item quæſt.2.reg.3.in prin.* Altera *exceptio eſt;* Niſi *illicitè ſit excommunicatus.24. q.3.c.comperimus.c.ſi quis non. c.ſi habes.§.fin.c. non in perpetuum. c.de illicita, in prin. c.certum eſt.§.illicita.item 11.q.3.c.quomodo.* Contradicit *11. q.3. in prin. cum c.ſequente. c.ſi epiſcopus.§. præmiſsis.* Tertia *exceptio uidetur;* Niſi *ſimpliciter hoc uerbum* Excommunico, *in ſententia ſit poſitum, non* Anathematizo, *uel ſimile quiddam.* Re*probatur hæc exceptio c.penult.de ſentẽt.excom.* Quarta *exceptio eſt;* Niſi *ob id tantùm fuerit ex-*

commu-

communicatus, quòd excommunicato communicauerit. c. à nobis. 2. in fine. de exceptionib. Cuius replicatio eſt: Niſi ei qui ex crimine damnabili excommunicatus eſt, communicauerit. c. ſi concubinæ. 55. de ſentent. excom. Quinta exceptio eſt: Niſi excommunicatus pœnitentiam egerit, uel abſolutus ſit. 24. q. 3. c. itaq; cenſuimus. Plura de hac exceptione uide ȷ. cap. 13. de abſolutione. Sed & plures huiuſmodi exceptiones licet colligere ex præcedentibus quæſtionibus, ex cauſa uidelicet excommunicationis, ex perſona excommunicantis, ex perſona excommunicati, ex tempore, &c.

XXVII. *Regula: Qui excommunicati cenſeantur, & prædictis pœnis ſubiaceant, definitur primùm in eo qui iuriſdictioni excommunicantis non eſt ſubiectus, per ea quæ propoſita ſunt s̃. quæſt. 5. except. generali 1. Deinde in ſucceſſore magiſtratus excommunicati, c. aduerſus. 7. §. fin. de immunitate eccleſiarum.*

XXVIII. *Regula: Per excommunicationem non probatur quaſi poſſeßio iuriſdictionis. c. olim. 17. de reſtitut. ſpoliator. Hactenus de euentis & conſequentibus.*

XI. AD FINE *remedium excommunicationis eſt, pœna pecuniaria, quæ pro ea poteſt infligi. c. uenerabilibus. 7. §. deniq;. de ſentent. excom. in 6. Eſt item adfine excommunicationis reme-*

dium,interdictum eccleſiaſticum:de quo ſequitur. Hæc de excommunicatione.

DE INTERDICTO ECcleſiaſtico. Cap. IX.

I. CAVSAE EX QVIBVS interdicendum.

EAedem uidentur cauſæ interdicti, quæ & excõmunicationis,quas cum ſuis exceptionibus ſ.cap.prox.enumerauimus. Sanè ob non ſolutum debitum pecuniarium interdicti pœna infligi prohibetur c.2.de ſentent.excom.in extrauag.com.

II. QVIBVS COMPETIT IVS interdicendi?

Epiſcopo cum capitulo,non ſingulis ſeparatim competit. c.ſuper eo.2. de his quæ fiunt à maiore parte. Plures propoſitæ quæſtionis regulas uide ſ.cap.prox.quæſt.7.

III. ANTECEDENTIA, MOdus & adiuncta interdictionis.

I.Regula: De monitione præmittenda cauetur c.ſtatutum,13.de ſentent.excom.in 6.

II. Regula: De ſententia interdicti in ſcriptis proferenda,cauſa interdicti inſerta,cauetur c.1.§. & hæc eadem,d.tt.

IIII.E-

IIII. EVENTVS ET CONſequentia interdicti.

I. Regula: *In locis interdictis diuina officia non ſunt celebranda, & interdicti ad diuina officia non ſunt admittendi. Clement.1.cum ſequente. de ſentent.excom. c.is qui.18.§.is uerò.eod.tt.in 6. item c.cum & plantare.3.§.excommunicatos. de priuilegijs. Huius regulæ exceptio prima hæc uidetur:* Niſi *fratres minores primi ordinis, fratres tertij ordinis admiſerint. Sed reprobatur* Clemēt. *cum ex eo.3.de ſentent.excomm.* Altera *exceptio eſt:*Niſi *hoſpitalarij & templarij in locis interdictis diuina celebrauerint. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.cum & plantare. 3.§.quòd ſi templarij.de priuilegijs.* Huius *replicatio prima eſt:* Niſi *plus quàm ſemel in anno diuina in locis interdictis celebrent.d.§.quòd ſi templarij.uerſ.non niſi ſemel in anno.* Altera *replicatio eſt:*Niſi *in pluribus quàm in una eccleſia celebrent. c.ut priuilegia. 24. §.illud etiam. eod. tt. Tertia replicatio eſt:*Niſi *defunctos in eccleſijs interdictis ſepeliant. d.§.quòd ſi templarij.uerſ.nec tunc ibi ſepeliantur.*Huius *duplicatio eſt:*Niſi *confratres ſuos ibi ſepeliant.hoc enim eis permittitur. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.ut priuilegia.24.in prin.* Planè *iure nouo exceptio propoſita uidetur mutata, nempe c.ult.*

§.fin.

§.fin.de ſentent.excom.in 6. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia exceptio eſt:Niſi ianuis clauſis, & non pulſatis campanis ſuppreſſa uoce diuina officia in locis interdictis celebrentur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.quod nonnullus,25.de priuilegijs,c.quod in te.11.§.& in conuentualibus.de pœnitent.item c.permittimus.57.de ſentent.excom. c.ult.§.adijcimus præterea.eod.tt.in 6. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi aliquos ad audiendum admittant. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.licet.11.de priuilegijs,in 6. Quarta exceptio eſt: Niſi in feſtiuitatibus diuina officia palàm celebrentur. Quæ exceptio approbatur certis conditionibus d.c.ultim.§.in feſtiuitatibus. Quinta exceptio eſt: Niſi pœnitētia & uiaticum in locis interdictis miniſtrentur: hoc enim permiſſum eſt.c.quod in te.11.in prin.de pœnitent.c.reſponſo.43.§.fin.uerſ.& pœnitentias. de ſentent. excom. Huius replicatio eſt: Niſi ſanis,non morientibus pœnitentia concedatur.Quæ replicatio elicitur ex iam propoſitis: ſed tollitur & reprobatur certis cōditionibus c.ult.in prin. de ſentent. excom.in 6. Sexta exceptio eſt:Niſi ſepultura clericorum morientium in cœmeterio celebretur.d.c.quod in te.11.§.1.Septima exceptio eſt:Niſi pœnitentia cruce ſignatis & peregrinis concedatur.

d.c.11.

d.c.11.§.fin. Hæc exceptio hodie uidetur eſſe ſuperuacua:cùm omnib.generaliter pœnitentia conceditur, ut dictum s̃.except.5.repl.unica,in fine. Octaua exceptio uidetur:Niſi particulare,non uniuerſale ſit interdictum. Sed reprobatur c.cum in partibus.17.de uerb.ſignif. Nona exceptio eſt: Niſi baptiſma & chriſma in loco interdicto celebretur.c.reſponſo.43.§.fin.de ſentent.excomm.c. quoniam.19.eod.tt.in 6. Decima exceptio eſt:Niſi conciones fiant in loco interdicto. d. c.reſponſo. 43.in prin. Vndecima exceptio eſt:Niſi epiſcopus tranſiens in loco interdicto miſſam celebrauerit, uel celebrari ſibi fecerit in altari uiatico.c.ult.de priuilegijs,in 6. Duodecima exceptio eſt: Niſi ij propter quos interdictum poſitum eſt, illud non ſeruent. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.petijſtis.10.de priuilegijs.Hæc de prima regula.

II. Regula: De pœna eius qui in locis interdictis diuina officia celebrauerit, cauetur c.poſtulaſtis.7.§.quæſiuiſtis.de clerico excom. Alia pœna ſtatuitur c.epiſcoporum.8.de priuilegijs,in 6.

QVI INTERDICTI CENſeantur?

III. Regula: Interdicto clero, non eſt interdictus populus: item è conuerſo. c.ſi ſententia,16.in prim.de ſentent.excom.in 6.

IIII.Re-

IIII. Regula: Interdicta ciuitate uel populo, ſinguli ciues cenſentur eſſe interdicti. d. c. ſi ſententia. 16. §. cum uerò. Huius exceptio eſt: Niſi ob delictum domini ciuitas ſit interdicta: tunc enim ſinguli ciues alibi ad diuina officia nihilominus admittuntur. d. c. 16. §. cæterùm.

V. Regula: Interdicta ciuitate, ſuburbia quoq; & continentia ædificia interdicta cenſentur: item interdicta eccleſia, capella quoq; contigua & cœmeterium contiguum cenſetur interdictum. c. ſi ciuitas. 17. de ſententia excom. in 6.

VI. Regula: Epiſcopi & ſuperiores prælati interdicto generali non continentur. c. quia periculoſum. 4. d. tt.

V. AD FINE remedium interdicti eſt, ceſſatio à diuinis, quæ ſine manifeſta & rationabili cauſa fieri non debet. c. irrefragabili. 13. §. cæterùm. de officio ordinarij. Ceſſationis autem forma & modus præſcribitur c. ſi canonici. 2. & c. quamuis. 8. eod. tt. in 6. Hæc de excommunicatione & interdicto tanquam pœnis eccleſiaſticis ſint dicta. De ſuſpenſione & depoſitione, quæ & ipſæ eccleſiaſticæ pœnæ ſunt, tractabitur j. lib. 3. in iure clericorũ. Sed & ad pœnas eccleſiaſticas pertinet degradatio clericorũ: de qua ſ. cap. 7. ubi de clericis puniendis actum eſt, diximus. Nunc ad actus & adiuncta publicorum iudiciorum tranſeundum.

DE ACTIBVS ET ADIVNctis publicorum iudiciorum.
Cap. X.

I. DE ACTIBVS ACcuſatoris.

*A*Ctus & adiuncta publicorum iudiciorum partim ſunt accuſatoris, partim rei cõuenti, partim deniq; ipſius iudicis. Accuſatoris actus ſeu officia ſunt libelli inſcriptio, & alia, de quibus ſequitur.

I. Regula: De libelli inſcriptione ab accuſatore facienda cauetur 2.q.8. c.quiſquis ille. 3.q.9.c.qui accuſare. uerſ.inſcriptione uidelicet.4.q.4.c.nullus. §.inſcriptio ſemper.§.in alijs. & §.inſcriptio uerò.l.7.in prin.ff.de accuſationibus.l.16.& l.17. uerſ.ſed quiſquis.C.de accuſationibus. l.3.in prin. & l.10.C.qui accuſare non poſſunt. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi maritus uxorem de adulterio accuſet: hic enim inſcribere in crimen non tenetur. d.c.nullus.§.ſi maritus. l. 30.§.in primis.C.de adulterijs. Contradicit Nouell.117.§.ſi de adulterio. Altera exceptio eſt: Niſi de abigeatu accuſatio inſtituatur.d.c.nullus.§.ab acti.l.unica.C.de abigeis. Tertia exceptio eſt: Niſi per officiales crimen Præſidi nuncietur. d.c.nullus.§.aliquando. l.7.C.de accuſationib. Quarta exce-

exceptio huic ſimilis hæc eſt: Niſi non per accuſationem, ſed per denũciationem crimen deferatur. c.ſuper his.16.in prin.de accuſationibus. Quinta exceptio eſt: Niſi per modum exceptionis crimen obijciatur. Approbatur ſimul & diſtinguitur d. c.ſuper his.§.cum autem excipiendo.Sextam exceptionem uide M.I.C.lib.1.cap.15.de libelli inſcriptione,reg.1.except.1.

II.Regula: De modo & forma inſcriptionis,item ijs quæ deſignanda uel inſcribenda ſunt,cauetur 2.q.1.c.Paulum.§.omnis igitur.q.8.c.penult.item c.ultim.§.quæ uerò,& §.ſed etſi aliud. l.3.in prin.& §.ſed etſi aliud.ff.de accuſationibus. Ad formam etiam inſcriptionis pertinet,ut accuſator ſubſcribat,uel alius pro eo, ſi literas neſciat. d.c. ult.§.itẽ ſubſcribere.& d.l.3.§.item ſubſcribere.

III.Regula: Si in crimen inſcriptum non ſit, uel non rectè: rei nomen aboletur, & ex integro repetendi reum poteſtas fiet. d.c.ult.§.quod ſi libelli. & d.l.3. §.quod ſi libelli. Plura de regula propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.15.de libelli inſcriptione,quæſt.4.

IIII. Regula: Accuſator cuſtodiæ ſimilitudinem patietur, 2.q.8. c.quiſquis. l.17.in prin.uerſ. cuſtodiæ ſimilitudinem.C.de accuſationibus.l.2.§. fin.C.de exhibendis reis.

V.Regula: Accuſatio in ſcriptis producẽda eſt,

ac legenda.2.q.8.in prin.cum c.ſequente. Contradicit d.q.8.c.ult.in prin.Cui reſpondet Gratianus ibidem §.ſed Calixtus.

VI.Regula:*Accuſatori probandi onus incumbit.2.q.7.c.ſi quis epiſcopus.& 3.q.6.c.ult. Quibus autem rationibus crimen probandum ſit,paulo inferius inter officia iudicis reg.4 cum ſequentib.docebitur.*

II. DE ACTIBVS ET OFficijs circa reum.

I. Regula: *De contumacia rei coercenda per excommunicationẽ cauetur 4 q.5.in prin.cũ c.ſequente.Adfinia remedia cõtumaciæ rei coercendæ uide M.I C.li.1.ca.15.de actib.& officijs circa reũ.*

II.Regula: *De reis non recipiendis nec occultandis cauetur d.cap.6.quæſt.3. Verùm eius exceptio uidetur: Niſi recipientes ſint priuilegiati ad recipiendum. Sed reprobatur c.unico,de priuilegijs,in extrauag.Ioann.XXII. Plura de reis non recipiendis uide d.quæſt.3.*

III.Regula: *De reis apprehenſis cuſtodiendis cauetur l.2.§.fin. C.de exhib.reis. & l.2.in prin. ff.de cuſtod.reor. Verùm eius exceptio hæc eſt: Niſi reus iudicio ſiſti,uel de parendo iuri ſatiſdare ſit paratus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi clericos.15. §.fin. de ſentent. excom.in 6.*

IIII. Regula: Reus interim ab officio ſuo eſt ſuſpendendus. 2. q. 4. c. accuſatum.

III. DE ACTIBVS ET officijs iudicis.

I. Regula: Abſente reo, nec cauſam cognoſcere, nec ſententiam ferre debet iudex. 2 q. 8. c. accuſatorum. 2. & c. ult. in prin. item 3. q. 9. in prin. cum ſequentibus, uſq; ad c. non oportet. item c. abſente aduerſario, cum ſequentib. uſq; ad c. teſtes. item c. chartæ. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. lib. 1. cap. 15. de ſententia ferēda, quæſt. 1. reg. 2. in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi reus contumaciter abſit. d. q. 9. c. abſens. uerſ. niſi fuerit. & c. decernimus. Plura de exceptione propoſita uide M. I. C. d. reg. 2. excep. 1. Sed & plures huiuſmodi exceptiones uide d. reg. 2.

II. Regula: Ne ſententia contra epiſcopum inconſulto Papa feratur, cauetur per ea quæ habentur J. lib. 3. cap. 8. quæſt. 10. reg. 10. Nec contra clericum ſine ſynodo uel ſeniorib. ſententia ferenda, per ea quæ habētur J. cap. 12. de executione, quæſt. 1. except. 2.

III. Regula: Ne ſine accuſatore aliquis damnetur, cauetur 23. q. 4. c. ſi quis poteſtatem. Concordant ea quæ habentur S. cap. 6. quæſt. 4. in prin.

IIII. Regula: Non niſi euidenter crimen fuerit probatum, reus eſt damnandus. c. literas. 14. de præ-

præſumptionibus. 2.q.8.c.ſciant.l.25.C.de probationibus.

V. Regula:Socij criminis de ſe confeßi,de alijs fidem non faciunt.c.1.de confeßis.c.ueniens.10.de teſtibus. 4.q.3.c.ult.§.liberi. 15.q.3.c.penult.§.fin. cum c.ſequente. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.15.in fin.reg.2.Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt in crimine læſæ maieſtatis, d.c.ult. uerſ.præterquam de crimine. & d.c.1.de confeßis.uerſ.crimine læſæ maieſtatis excepto. Altera exceptio eſt in crimine hæreſeos,c. in fidei.5.de hæreticis,in 6. Tertia exceptio eſt in crimine Simoniæ. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.de teſtibus,in 6. item diſt. 79.c.ſi quis Papa.§.propter occultas.

VI. Regula: Iudicium uulgi ſeu adſtantium in ferenda ſententia non attendendum.c.ad audientiam.3.de conſuetudine.l.12.C.de pœnis.

VII.Regula:Confeßio cruciatibus non eſt extorquenda.15.q.6.in prin.cum.c.ſequente.Contradicunt ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.16.quæſt. 1.in prin. Planè ſi reus nullis alijs argumentis urgeatur, nec iure ciuili torquendus eſt. d.quæſt.1. except.1.Cui concordat c.cum in.6.de reg.iuris.

VIII. Regula: Seruus contra dominum ſuum non eſt torquendus. 12.q.2.c.quæſtionem,in prin. l.1.in prim.C.de quæſtionib. Huius exceptio pri-

ma hæc eſt, Quòd ſi alijs probationibus dominus conuictus ſit, ijs per hoc, quòd ſeruus contra dominum tortus ſit, non derogatur. d.c. quæſtionem. §. in cæteris. & d.l.1. §. in cæteris. Altera exceptio eſt: Niſi cauſa ſit pecuniaria, & aliæ probationes deficiant. d.c. quæſtionem. §. fin. & d.l.1. §. fin. De qua exceptione uide plura M.I.C. libro 1. cap. 16. quæſt. 2. reg. 1. except. 4. repl. 15. Tertia exceptio eſt in crimine læſæ maieſtatis, d.c. quæſtionem, in prin. uerſ. & crimine. & d.l.1. in prin. uerſ. & crimine. Quarta exceptio eſt in crimine fraudati cenſus, ibidem uerſ. item fraudati. Quinta exceptio eſt in crimine adulterij, d.c quæſtionem, in prin. & d.l.1. in prin. Sexta exceptio eſt in inſidijs marito ab uxore, uel contrà, ſtructis. de pœnitent. diſtinct. 1. c. ſi fortè mulier. l. 9. C. ad l. Cornel. de ſicarijs. Plura de regula propoſita eiuſq; exceptionib. uide M.I.C. d. except. 4.

IX. Regula: Humilibus & abiectis teſtibus ſine tormentis fides habenda non eſt. 2. q. 1. c. in primis. §. teſtes autem. 4. q. 2. c. ult. §. ſi autem ea rei. l. 21. §. ſi ea rei. ff. de teſtibus. Excipiuntur preſbyteri teſtes, 5. q. 6. c. quia iuxta. §. preſbyteri. l. 8. C. de epiſcopis & clericis. Plura de regula propoſita uide M.I.C. d. quæſt. 2. reg. 2. Hæc de adiunctis publicorum iudiciorum, de quibus tamen uide plura d. lib. 3. cap. 5. cum tribus ſequentib.

EVEN-

EVENTVS ET CONSEquentia iudiciorum publicorum reo abſoluto. Cap. XI.

POſt adiuncta iudiciorum publicorũ ſequuntur eorundẽ euentus & conſequentia, quorum alia ſunt reo abſoluto, alia reo damnato, alia deniq; reo reſtituto & à pœna liberato: de quibus ſingulis ordine diſpiciendum. Euentus *itaque & conſequentia reo abſoluto enumerantur* 2.q.3. *c.ultim.§.notandum.* l.1.*in princ.ff.ad* S.C. Turpillian.

I. DE POENA CALVMniatorum.

I. CAVSAE EX QVIBVS CAlumniæ pœna irroganda eſt.

Principalis cauſa eſt, ſi accuſator fuerit calumniatus, nec probauit quod intendit. Quid autẽ ſit calumniari, definitur d.§.notandum. Concordat *huic cauſæ* 5.*q.*6.*in prin.cum c.ſequẽte.* Alia *cauſa uidetur:* Si *temerè accuſauit. Quæ tamen reprobatur d.c.ult.§.ſi autem interloquendo. & d.l.*1.*§.quæri poteſt.* Plures *huiuſmodi cauſas uide* M.I.C. *lib.*1.*cap.*17.*in prin.quæſt.*2. Planè *propoſitæ cauſæ exceptiones plures ſunt: quarũ prima hæc eſt:* Niſi *iuſto errore ſine euidenti calumnia quis ad accuſandum proceßit. d.c.ult.§.ſed non utiq;. &*

d.l.1.§.ſed non utiq;.item l.3.C.de calumniator.

II.*Exceptio*: *Niſi per modum exceptionis crimen obiecit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſuper his.16.§.cum autem excipiendo.de accuſatoribus.*

III.*Exceptio*: *Niſi calumniator obtinuerit, & reus fuerit condemnatus. Hæc exceptio reprobatur c.accuſaſti.8.eod.tt.5.q.6.c.delator.*Plures *huiuſmodi exceptiones uide* M.I.C.*d.quæſt.2.*

2. QVO *iure calumnia puniatur? definitur 2.q.3.c.ult.§.calumniatoribus. l.1.§.calumniatoribus.ff.ad* S.C.Turpill.

3. QVAE POENA CALVMNIAtoribus irroganda?

I.*Regula*:*Eadem pœna calumniator puniēdus, qua puniretur reus,ſi fuiſſet damnatus.d.q.3.c.calumniator.c.qui non. c.*Paulum.*§.fin. item 2.q.8. c.quiſquis.uerſ.cū calūniantes.3.q.6.c.1.in fin.5.q.6.c.qui calumniam. 33.q.5. c.ſatis hinc.§.fin.*Concordat *item* M.I.C.*lib.1.cap.17.in prin.q.6.* Planè *excipitur maritus uxorē accuſans,d.c.ſatis hinc.*

II.*Regula*:*Calumnia punitur etiam depoſitione,uerberibus & exilio.c.1.de calumniatoribus.5.q.6.c.quia iuxta,in prin.*

III. *Regula*: *De infamia calumniatoris cauetur 2.q.3.in prin.cum c.ſequente. item c.ſi quis iratus.§.fin.*

IIII. Regula: *De pœna excommunicationis cauetur d.q.3.c.ſi quis epiſcopum, in prin. uſq; ad §. aliud eſt. item 3.q.10.c.eos qui.c.ult.§.cum ergo. 5.q.6.c.* Epiphanium.*c.delator.c.ult.item diſtinct. 46.c.accuſatores.*

V. Regula: De *pœnitentia calumniatori iniungenda cauetur d.q.6.c.penult. item c.accuſaſti.8. de accuſationibus.*

VI. Regula: Vt *calumniatori lingua capuletur, aut conuicto caput amputetur, cauetur 5.q.6.c. delatori.* Plures *pœnas calũniæ uide* M.I.C.*d.q.6.*

4. ADIVNCTA HVIVS IVDICII de calumniatoribus.

De *reo ab officio & beneficio interim ſuſpendendo, donec innocentiam ſuam probauerit, cauetur c.cum dilectus.2.de calumniatoribus. Hæc de calumniatoribus, de quibus uide plura* M.I.C.*d. cap.17.in prin.*

II. DE POENA PRAEVARICATORUM.

I. CAVSA EX QVA POENA præuaricationis irroganda?

Si accuſator fuerit præuaricatus, punitur, per ea quæ ſ.eod.cap.in prin. ſunt propoſita. Declaratur hæc cauſa definitione præuaricationis ibidem annotata. Concordat 2.q.3.c.ult.§.præuari-

cator eſt.& §.præuaricatorem.l.1.ff.de præuaricatorib. l.1. §.præuaricatorem. ff. ad S.C.Turpill. Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi in priuato, non in publico iudicio fuerit præuaricatus. d.c. ult. §.is autem præuaricator. l.1.§.is autem.ff.de præuaricat. Altera exceptio eſt:Niſi non accuſator, ſed aduocatus fuerit præuaricatus. d.c.ult.§. cæterùm aduocatus. & d.l.1.§.fin. Aliam exceptionem,ſed reprobatam,uide M.I.C.lib.1.cap.17. de præuaricatorib.quæſt.2.except.2.

2. QVAE POENA PRAEVARICATORIBUS irroganda?

Extraordinaria illis hodie iniungitur. 2.q.3. c. ult.§.ſciendum.l.2.ff.de præuaricatoribus. Plura de præuaricatorib.uide M.I.C.d.cap.17.§ ſecūdò.

IIII. DE POENA TERGIUERſATORUM.

1. CAVSA EX QVA HAEC pœna competit.

Si accuſator fuerit tergiuerſatus. Approbatur hæc cauſa ſimul & declaratur per ea quæ propoſita ſunt s̃.eod.cap.in prin. Concordat 2.q.3.c.ult. §.ſi quis autem.l.1.§.ſi quis.ff.ad S.C.Turpill. Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi accuſator diſtulit ſaltem,non in totum deſeruit accuſationem.d. c.ult.§.deſtitiſſe.& l.13.ff.ad S.C.Turpill. Altera exceptio eſt:Niſi errore lapſus,poſtea cognita rei

ueritate

ueritate noluit in improba lite perſeuerare. Approbatur M.I.C.*lib.*1.*cap.*17. *de tergiuerſatione, quæſt.*2.*except.*2.Cuius *exemplum habetur* 2.*q.*3. *c.ſi quis iratus.*§.*fin.*& c.Paulum,*in prim.* Tertia *exceptio eſt:*Niſi *permiſſu* Imperatoris *deſtitit.d.*§.*deſtitiſſe.uerſ.ſed qui permiſſu.*& *d.l.*13.Quarta *exceptio eſt:*Niſi *abolitione interueniente deſtitit.d.*§.*deſtitiſſe.uerſ.abolitio enim.*Concordat M.I.C.*d.quæſt.*2.*except.*22. *Huius replicatio prima eſt:* Niſi *pluribus criminibus illatis,nõ omniũ abolitio interuenerit.*2.*q.*3.*c.ult.*§.*ſi plura.l.*1.§.*ſi plura. ff.ad* S.C.Turpill. *l.*39.§.*duos.ff.ad l.*Iul. *de adult.*Altera *replicatio eſt:*Niſi *non pro tribunali, ſed de plano abolitio interuenerit.d.c.ult.*§.*abolitio.*& *d.l.*1.§.*abolitio.* Plures *replicationes uide d.except.*22.Quinta *exceptio eſt:*Niſi *ante inſcriptionem criminis deſtitit.c.licet.*14.*de accuſationibus.*2.*q.*3.*c.ſi quis epiſcopum.*§.*fin.cũ c.ſequente.* Hæc *de exceptionibus propoſitæ regulæ,quarum tamen plures uide* M.I.C.*d.quæſt.*2.

2. QVID VENIAT IN IVDIcium tergiuerſationis?

Reuocatur *id quod accuſator ob tergiuerſationem conſecutus eſt.*2.*q.*3.*c.*Euphemium. Plures *huius loci regulas uide* M.I.C.*d.cap.* 17.*in fine,quæſt.*5.

3. ADFINE REMEDIVM ACCVſationis propoſitæ, & euentus tergiuerſationis.

Non ſolum per accuſationem tergiuerſatio punitur, ſed etiam per inquiſitionem officio iudicis faciendam de crimine tum illato, tum tergiuerſationis. c.1. cum c. ſequente. & c. ult. de colluſione detegenda. Hæc de tergiuerſatorum pœna, de qua tamen uide plura M.I.C.d. cap. 17. §. poſtremò. Hactenus de euentis & conſequentibus publicorum iudiciorum reo abſoluto ſit dictum. Euentus autem & conſequentia reo damnato, ſunt executio ſententiæ, publicatio bonorum, infamia & abſolutio; de quibus ſequitur.

EVENTVS ET CONSEquentia iudiciorum publicorum reo damnato.

Cap. XII.

I. DE EXECVTIONE *ſententiæ.*

1. AN ET QVANDO EXEcutio facienda?

SI ſentētia dicta eſt, ſtatim ea executioni mandanda. l. 5. in prin. C. de cuſtodia reorum. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi is damnauit, cui ius damnandi non eſt. Quæ exceptio approbatur

batur ſimul & declaratur M.I.C.libro 1.cap.18. quæſt.1.except.1.in prin.quò pertinet c.in archiepiſcopum.4.de raptoribus.

II.Exceptio: Niſi epiſcopus clericum abſq; ſynodo & ſenioribus dãnauerit.15.q.7.in prin.cum c.ſequẽte.c.ſi quid.c.ſi autem.§.fin.cum c.ſequente.& c.ult.

III.Exceptio: Niſi à ſententia fuerit prouocatũ.approbatur M.I.C.d.quæſt.1.except.2.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi reus crimen confeſſus ſit:tũc enim appellatio non permittitur,nec executio per eam differtur, per ea quæ d.except.2.repl.1.propoſita ſunt. Quibus concordat 2.q.6.c.ult. §.nullus etiam. l.2. C.quorum appellat.non recipiuntur. Huius duplicatio eſt: Niſi tormentis confeßio ſit extorta.d.§.nullus etiam. Altera replicatio eſt:Niſi crimẽ ſit notorium.c.cum ſit Romana.5.§.qui de crimine.& §.fin. item c.peruenit.13.c.cõſuluit.14.in prin.uſq; ad §.illos autem. & c.cum ſpeciali.61.§.porrò.de appellationibus. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.except.2. item J.lib.prox.cap.18.quæſt.2.except.19.

IIII.Exceptio: Niſi Princeps reſcripſerit reũ damnandum uel puniendum eſſe: hoc enim caſu executio per triginta dies differri debet. 11.q.3.c.cum apud.l.20.C.de pœnis.

V.Exceptio: Niſi clericus damnatus nondum

ſit

ſit degradatus. 11.q.1.c.ſi quis cum.§.non autem. Nouell.83.§.illud palàm eſt. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.7.q.2.de clericis puniendis.

2. EVENTVS EXECV-
tionis.

De mulcta exacta, ad quos pertineat, definitur per ea quæ propoſita ſunt d.cap.7.quæſt.1.reg.4. Plura de executione uide M.I.C.d.cap.18.

II. DE PVBLICATIONE BO-
norum damnati.

Bonis damnati publicatis, uxor dotem ſaluam habet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.decreuit.14.de hæreticis, in 6. Plura de hac regula, nec non de publicatione bonorum, uide M.I.C.lib.1.cap.19.

III. DE INFAMIA
damnati.

1. CAVSAE EX QVIBVS QVIS
infamia notatur.

Huiuſmodi cauſæ enumerãtur 3.q.7.c.infames. §.porrò infamia. De ſingulis hiſce cauſis, alijsq́; ſimilibus uide M.I.C.lib,1.cap.20. Planè quod de muliere dicitur, quæ intra annũ luctus nuptias iterat: id mutatur c.penult.& ult.de ſecũdis nuptijs. Hoc loco item notandũ, quòd carcer non infamet. c.ſuper his.8. de pœnis. l.1. C.de cauſis ex quibus

inſamia. Plures aliæ cauſæ inſamiæ enumerantur 6.q.1.c.ſumma.§.fin.cum c.ſequente.

Exceptio præcedentium cauſarum generalis, præſertim eius, quæ conſiſtit in condemnatione ex cauſa famoſa.

Iſtarum cauſarum exceptio generalis hæc eſt: Niſi nulla uel minima fuerit iniuria, propter quã quis eſt condemnatus. c.cum te ab.23. de ſententia & re iudicata. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.cap.20.quæſt.1.

2. QVI NOTENTVR INfamia.

Huius loci regulas uide d.cap.20.quæſt.2.

DE POENAE REMISSIONE & abſolutione: item Euentus publicorum iudiciorum reo reſtituto & pæna liberato.

Cap. XIII.

PRIMO: *Diuiſio abſolutionis in publicam & priuatam habetur 26.q.6.c.miniſtrare. §.ſed notandum.*

II. CAVSAE EX QVIBVS ABſolutio indulgenda, & pœna remittenda eſt.

Sine cauſa pœna remittenda non eſt.c.cum ab. 3.de

3.de officio ordinarij. Concordant ea quæ proponentur ℸ.quæſt.4.reg.1.

I.Cauſa: Si damnatus pœnitentiam egerit.11 q.3.c.plerunq;.§.cauſæ ergo. c.cum aliquis, in prin. 27.q.1.c.deuotam.§.etſi deſinent. item diſtin.50.c.domino.§.fin. Sed & concordat d.quæſt.4.reg.2. Vide item ℸ.De pœnitentia.

II.Cauſa: Si ſatisfactum ſit pro crimine. Hæc cauſa elicitur ex uerbis d.c.3.uerſ.uſq; ad dignam ſatisfactionem. Concordat c.ex literis.11.de conſtitutionibus. Huius cauſæ exceptio hæc eſt: Niſi ex pluribus cauſis damnatus, non pro omnibus ſatiſfecerit. Quæ exceptio approbatur exēplo c.cum pro cauſa.27.& c.officij.42.de ſentent.excom.

III.Cauſa: Si ſententia ſit iniuſta. Approbatur hæc cauſa exemplo c.cum ad quorūdam.7.de exceſſib.prælatorum. Plures huiuſmodi cauſas uide M.I.C.lib.1.cap.21.quæſt.1.

De exceptionibus præcedentium cauſarum generalibus.

Præcedentium cauſarum exceptio prima hæc eſt: Niſi pro delicto nondum ſatisfecerit, nec ablata reſtituerit.c.peccatum.4.de regulis iuris.in 6. Exemplum habetur c.quicunq;.2.in prin.uerſ.nec abſolutionis. de hæreticis, in 6. Huius replicatio prima eſt: Niſi delictum, ob quod excommunicatus eſt, non fuerit manifeſtum, deq; iure excommuni-

municationis dubitetur: tunc enim cautione præſtita, etiam ante ſatisfactionẽ abſoluitur. c. ex parte. 23. de uerb. ſignif. c. qua fronte. 25. §. fin. de appellationib. c. 1. §. ideoq; mandamus. de his quæ ui metúſue cauſa. c. uenerabilibus. 7. §. porrò. & §. poteſt. de ſentent. excom. in 6. Plura de hac replicatione uide ǰ. quæſt. 4. reg. 1. excep. 1. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi periculum mortis inſtet: tunc enim præſtita cautione de ſatiſfaciendo abſoluendus eſt. d. c. qua fronte. 25. & d. c. uenerabilibus. 7. §. ſanè ſi certum. uerſ. niſi periculum.

II. *Exceptio: Niſi pœnitens uel ſatisfaciens ab errore ſeu peccato non recedat. 11. q. 3. c. tũc uera. 24. q. 2. c. damnationis, in prin. c. legatur. 27. q. 1. c. deuotam, in prin.*

III. *Exceptio: Niſi pœnitens uel ſatisfaciens ante abſolutionem mortuus ſit. d. c. legatur. & d. q. 2. c. 1. nec quiſquam. c. damnationis. §. his authoritatibus. c. de communione. item De pœnitent. diſtin. 1. c. ſi ſacerdos. §. fin. cum c. ſequente. Planè propoſita exceptio in hæreticis duntaxat locum habet, non in alijs peccatorib. c. à nobis. 28. & c. ſacris. 38. in fine. de ſentent. excom. 24. q. 2. c. ſanè quod.*

IIII. *Exceptio: Niſi tempus pœnitentiæ nondum impleuerit. 27. q. 1. c. deuotam. uerſ. etſi deſinens. Huius replicatio eſt: Niſi in periculo mortis*

con-

conſtitutus ſit.26.q.7.c.tempora,in fine.item q.6. c.qui recedunt,in prin.& c.his qui.

V.Exceptio: Niſi abſoluẽdus obmutuerit.Hæc exceptio reprobatur d.c.qui recedunt.§.ſimiliter ſubito.& d.q.6.c.is qui.c.his qui.§.quod ſi ita.

VI.Exceptio: Niſi abſoluendus ſit amens.Reprobatur d c.qui recedunt. §. fin. & d.c.is qui. uerſ.uel in phreneſin conuerſus fuerit.

VII.Exceptio: Niſi is qui cum moniali rem habuit,petat abſolui. Reprobatur hæc exceptio 27. q.1.c.eos autem.

VIII.Exceptio: Niſi uirgo Deo dicata uel cõtinentiam uouens, poſtea libidini ſeruiens petat abſolui.Approbatur 27.q.1.c.uirgines. Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi toto uitæ tempore pœnitentiam egerit,& à coitu abſtinuerit.d.c.uirgines.uerſ.quod ſi ſibimet perſuaſerit. Altera replicatio eſt in ſancta Maria Virgine,quæ propter diuinam uoluntatem excipitur.27.q.2.c.ſufficiat.§. fin.cum c.ſequente,uſq; ad §.conſenſus ergo.

XI.Exceptio: Niſi nupta propter illegitimum matrimonium pœniteat, abſoluiq; petat, marito nondum mortuo. 27.q.1.c.quæ Chriſto.c.de filia, in fine.c.deuotam.§.fin. Huius replicatio prima eſt:Niſi ante maritum deceſſerit:tunc enim in ultimo fine uitæ ſuæ poteſt abſolui.d.c.de filia.uerſ. ſi autem uiuente.Altera replicatio eſt:Niſi relicto

marito

marito ad uotũ redierit.d.q.1.c.ult.§.illud autem.

III. A' QVO ABSOLVTIO facienda?

I. Regula: *Alij quàm qui excommunicauit uel damnauit,ius abſoluendi non competit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum ab eccleſiarum.3.in fine.c.ad reprimēdam.8.in prin. & §.tu uerò frater. c.paſtoralis.11.§.præterea.de officio ordinarij. c.uenerabilibus.7.in prin.de ſententent.excom.in 6.26.q.6.c.1.Apoſtol.canon.31. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi is qui excommunicauit,mortuus ſit:tunc enim ſucceſſori eius ius abſoluendi competit.11.q.3.c.qui iubente.§.ſed quæritur,cum c.ſequente.& d.canon. 31.uerſ.niſi fortè. Altera exceptio eſt:Niſi excommunicatus appellauerit:tunc enim iudex appellationis eum abſoluere poteſt.c.per tuas.40.de ſententent.excom. c.uenerabilibus. 7. in princ. uerſ.excommunicatos autem. & §.ſanè ſi certum. uerſ.ſi uerò conſtet.eod.tt.in 6. 26.q.6. c.1.uerſ.niſi fortè per eius.et uerſ.atq; ideo. Accedit gloſſa in d.uerſ. niſi fortè. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi cauſa excommunicationis manifeſta ſit:tunc enim excommunicatus ad excommunicatorem eſt remittendus. d.§.ſanè ſi certum. & d. c. 40. §. fin. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi periculum ſit in mora.d.§.ſanè.uerſ.niſi periculum ſit. Alte-*

ra duplicatio eſt: Niſi excommunicator excommunicato iniuſtè abſolutionem deneget. d.§.ſanè. uerſ.niſi excommunicator.& d.c.40.§.fin. Tertia duplicatio eſt: Niſi de hoc ipſo dubitetur, an ſententia excommunicationis ſit iuſta. d.§.ſanè. uerſ.quod ſi dubitetur. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi ſententia excommunicationis dicatur ipſo iure nulla. Quæ exceptio cum alijs pluribus approbatur d.c.per tuas.40.de ſentent.excom. Quarta exceptio eſt: Niſi excommunicatus excommunicatorem propter iniuſtam excommunicationem petat puniri. Hæc exceptio reprobatur c.ſacro.48. §.caueat etiam. uerſ.qui ſi abſq;.eod.tt. c.uenerabilibus. 7. §. ſed ſi excommunicatus. eod. tt. in 6. Quinta exceptio eſt: Niſi cognitio de cauſa excommunicationis quoquo modo deuoluta ſit ad ſuperiorem: tunc enim ante cauſæ cognitionem ad cautelam excommunicatũ ſuperior abſoluere poteſt, per ea quæ proponentur ĩ.quæſt.prox.reg.1. item per ea quæ propoſita ſunt ſ̃.except.2. Sexta exceptio eſt in Papa, qui ab alio excommunicatos uel damnatos abſoluere poteſt. 9. q. 3. c.fuit ſemper.c.cuncta.§.ſed nec illa.c.cuncta.c.fratres. Sanè ſunt nonnullæ cauſæ, ex quibus excommunicatos non niſi Papa poteſt abſoluere, quæ in ſequẽtibus exceptionibus proponentur. quod quidẽ iure

ciuili

ciuili fuit generale, ut damnatos non niſi Imperator abſoluere ſeu pœna liberare poſſet, per ea quæ habentur M. I. C. lib.1.cap.21.quæſt.2. Septima exceptio eſt: Niſi quis clericum percuſſerit: hic enim propterea excommunicatus non niſi à Papa poteſt abſolui. 17. q. 4. c. ſi quis ſuadente, in prin. item c.1. §.fin. & c.non dubium.5.in fine.c. ea noſcitur.13.§.alios autem.de ſentent.excom. 11. q. 3. c.ad menſam. §. iuxta igitur hanc diſtinctionem, in fine. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi cohabitantes clerici uel monachi alter alterum percuſſerit. Quæ replicatio approbatur ſub conditione c.quoniam.9. §.fin.de uita & honeſtate clericor. c. cum illorũ. 32.§.qui ſi clauſtrales. c.de monialib.33. & c.canonica. 50. de ſentent.excom. Huius duplicatio eſt: Niſi enormis ſit læſio.d.§.qui ſi clauſtrales. uerſ. niſi exceſſus ipſorum. & d.c.9. §.fin.uerſ.niſi fortè atrocitas. Altera replicatio eſt: Niſi religioſus clericum percuſſerit. c.religioſo. 21. in prin. de ſentent.excom.in 6. Contradicit d.§.qui ſi clauſtrales. uerſ. quod ſi clericum percuſſerit ſecularem. Tertia replicatio eſt: Niſi monachi uel canonici regulares ſe inuicem percuſſerint. c.2.de ſentent.excom. Concordat s̄.repl.1.ubi duplicatio additur. Quarta replicatio eſt: Niſi frater hoſpitalis Hieroſolymitani clericum percuſſerit. c. canonica 50. d. tt.

Quinta replicatio eſt: Niſi puer clericum percuſſerit. c.1. in prin. c. quamuis.58. uerſ. puerili. & c. ult. d. tt. Sexta replicatio eſt: Niſi mulier clericum percuſſerit. c. mulieres.6. in prin. c. ea noſcitur.13. c. de monialibus.33. & c. quamuis.58. uerſ. fragilitate ſexus. de ſentent. excom. Septima replicatio eſt: Niſi ſenex, ualetudinarius, aut aliàs infirmus corpore clericum percuſſerit. d. c. ea noſcitur. 13. in prin. & c. non dubium.5. in fine. c. quod de his.26. c. nuper.29. §. fin. c. quamuis.58. eod. tt. Huius duplicatio eſt, quòd iſtiuſmodi perſonæ non aliter ab epiſcopo ſunt abſoluendi, quàm iuramēto præſtito, ſe impedimento ceſſante ad Papam ituros, eiuſq; mandato obtemperaturos eſſe. d. c. quamuis. 58. uerſ. cæterùm quibuſdam. & d. c. ea noſcitur.13. §. fin. & d. c. quod de his.26. §. fin. De hac duplicatione uide 7. quæſt.5. reg.2. Octaua replicatio eſt: Niſi pauper clericum percuſſerit. d. c. quamuis.58. uerſ. aut inopia. & d. c. quod de his.26. uerſ. uel paupertate. Contradicit d. c. ea noſcitur. uerſ. alios autem ſiue pauperes. Nona replicatio eſt: Niſi is qui ſui iuris non eſt, clericum percuſſit. c. mulieres.6. in prin. & c. quamuis. 58. uerſ. niſi iuris beneficio. de ſentent. excom. Huius duplicatio eſt: Niſi non in fraudem domini ſeruus clericum percuſſerit. c. relatum.37. eod. tt. Decima replicatio eſt: Niſi is qui magnæ potentiæ, uel adeò delicatus

catus eſt, quòd non ſit ad Papam uenturus, clericum percuſsit. d.c.mulieres.6. §.de his uerò. Vndecima replicatio eſt: Niſi officialis, iudex uel apparitor clericum percuſſerit. Hæc replicatio reprobatur ſub conditione c. ſi uerò alicuius. 3. §.1. de ſentent. excom. Duodecima replicatio eſt: Niſi alicuius poteſtatis hoſtiarius prætextu ſui officij clericum percuſſerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.3.in prin. Decimatertia replicatio eſt: Niſi clericum, qui contempto habitu clericali enormiter deliquit, percuſſerit. c. perpendimus.23.de ſentent.excom. Decimaquarta replicatio eſt: Niſi clericum inuentum cum uxore uel propinqua ſua percuſſerit.d.c.3.§.nec ille. Decimaquinta replicatio eſt: Niſi clericum uim ſibi inferentem percuſſerit. d.c.3. §.ſi uerò clericum. Decimaſexta replicatio uidetur: Niſi clericum in ſtupro uel adulterio deprehenſum percuſſerit, reprobatur d.c.3.§.fin. Decimaſeptima replicatio eſt: Niſi leuiter clericum percuſſerit. c. peruenit.17. de ſentent.excom. Decimaoctaua replicatio eſt: Niſi ſine periculo Papam adire non poſsit. Approbatur certo modo c.de cætero.11.& c.quamuis.58.uerſ.niſi imminente.d.tt. Decimanona replicatio eſt: Niſi non conuictus, ſed priuatim confeſſus ſit ſe clericum percuſsiſſe. Reprobatur c.porrò ſi aliqui.7.d.tt. Viceſima replicatio

uidetur: Niſi clerico quem percuſsit, ſatisfecerit. Hæc replicatio reprobatur d.c.quamuis.58. Viceſimaprima replicatio eſt: Niſi à legato de latere fuerit abſolutus qui clericum percuſsit. c. ad eminentiam.20.& c.quod de his.26.in prim.d.tt. Plura de hac replicatione uide ˙j.lib.3.cap.11. de legato Papæ,reg.3. Hæc de ſeptima exceptione eiuſq; replicationib.ſint dicta. Octaua propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi clericus, quòd excommunicato communicauerit, fuerit excommunicatus: hic enim non niſi à Papa poteſt abſolui. c. ſignificauit. 18.de ſentent.excom. Nona exceptio eſt: Niſi laicus ob id, quòd excommunicato communicauerit, fuerit excommunicatus: hic enim per ſimplicem ſacerdotem poteſt abſolui, ſi modò extra crimen illi communicauerit.c.nuper.29.d.tt. Decima exceptio eſt: Niſi ob incendium fuerit excommunicatus: hic enim non niſi à Papa poteſt abſolui. c. tua nos.19.d.tt. Vndecima exceptio eſt: Niſi ob id quòd eccleſiam effregit & expoliauit, fuerit excommunicatus: nam & hic non niſi à Papa eſt abſoluendus.c.conqueſti.22.d.tt. Duodecima exceptio eſt: Niſi ob hæreſin fuerit excommunicatus: hic enim non niſi à concilio poteſt abſolui. c. d. his uerò.§.fin.cum c.ſequente, diſtinct.50. 1.q.7.c. ſi quis epiſcopus. Planè iure nouo exceptio propoſita reprobatur c.ad abolendam. 9. §.præſenti.

uerſ.

uerſ.ad arbitrium epiſcopi. de hæreticis. Accedit gloſſa in d.diſtinct.50. c.de eo,in uerbo Communi cato. Decimatertia exceptio eſt:Niſi ob id quòd contra interdictum uel excommunicationem fecerit, fuerit excommunicatus: hoc enim caſu non niſi à Papa poteſt abſolui. c.quicunq;.11.§.fin. & c.is qui in eccleſia.18.§.is uerò.uerſ.à quo nequit. de ſentent.excom.in 6. Huius exceptionis ſpecies eſt ſ.except.8. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi ob id, quòd iuſticiam uel gratiam pecunia redemit, fuerit excommunicatus: tunc enim non niſi à Papa poteſt abſolui. c.1.§.decernimus.de ſentent. excom.in extrauag.com.Decimaquinta exceptio eſt: Niſi excommunicatus ad agendum ſit abſoluendus:hoc enim caſu à iudice apud quem acturus eſt, abſolui poteſt. c.prudentiam.21. §.ſexta. uerſ. cæterùm ſi uel.de officio delegati. Decimaſexta exceptio eſt: Niſi excommunicatus ex iuſta cauſa impediatur, quo minus excommunicatorem accedere poßit: tunc enim à ſuo epiſcopo uel proprio ſacerdote poteſt abſolui. c.nuper.29. §.fin.de ſentent.excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. except.7.repl.6.7.8.& 18. Hæc de prima regula eiusq; exceptionibus ſint dicta.

II.Regula:Epiſcopo,non alij ius abſoluendi cõpetit.17.q.4.c.omnes.26.q.6.c.1. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi priuata ſit abſolutio,non pu-

 blica.

blica. d.q.6.c.miniſtrare.§.ecce quod.c.preſbyteri. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus ſit abſens, & periculum ſit in mora.d.q.6.c.Aurelius.c.ſi aliquis.§.ecce quod. Huius replicatio eſt: Niſi inconſulto epiſcopo alius in eius abſentia aliquem abſoluat. Elicitur hæc replicatio ex d.c.Aurelius. uerſ.debet preſbyter utiq; conſulere.& d.q.6.c.ſi quis de corpore,in fine. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi epiſcopus ita remotus ſit,ut conſuli non poßit. d.q.6.c.ſi aliquis.§.ſed ſi neceßitate.c.penult.§.fin.cum c.ſequente.Tertia exceptio eſt:Niſi eccleſia uacet:hoc enim caſu Capitulo ius abſoluendi competit. c.unico, de maior. & obed. in 6. Quarta exceptio eſt:Niſi ab alio quàm epiſcopo fuerit excommunicatus: hoc enim caſu non niſi ab eo qui eum excommunicauit, abſolui poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg.prox. eiusq; exemplum eſt in eo qui à delegato Papæ fuit excommunicatus: hunc enim epiſcopus etiam mortuo delegato abſoluere nequit. Quod exemplum proponitur ſimul & diſtinguitur c. paſtoralis. 11. §.præterea.de officio ordinarij.

III. Regula, De eo cui is qui ius abſoluendi habet,cauſam commiſit. Hic quoq; abſoluere poteſt. c.ult.de officio ordinarij.

IIII. Regula, De hæreticis & excommunicatis.

tis. His neq; ligandi neq; ſoluendi ius competit, per ea quæ propoſita ſunt s̃. cap.8. quæſt.7.reg.2. præſertim 24.q.1. c.audiuimus. §.fin.cum duobus cc.ſequentib.item De pœniten.diſtin.1.c.uerbum.

IIII. QVANDO ABSOLVENDUS, item antecedentia abſolutionem.

I. Regula: Non niſi cauſa cognita abſolutio indulgenda.c.Romana.3.§.ſententias.de appellationib.in 6.11.q.3.c.plerunq; contingit. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt; Niſi cauſa excommunicationis dubia, non manifeſta ſit: tunc enim excommunicatus cauſa etiam nondum cognita ad cautelam poteſt abſolui. c.ex parte.23. de uerb.ſignificat. Declaratur exceptio propoſita definitione manifeſtæ cauſæ c. cum olim. 24. eod.tt. Sed & concordat exceptioni propoſitæ c.per tuas.40.§. uerùm ex uerbis. & §.quod ſi abſolutionis. c.uenerabili. 52.de ſentent.excom. c. uenerabilibus. 7. §.porrò.uerſ.ſimiliter ſi ſuffraganeos.eod.tt.in 6. item c.1.§.ideóq; mandamus.de ijs quæ ui metúſue cauſa. c.prudentiã.21.§.ſexta.uerſ.cæterùm ſi uel. & c.cum contingat.36. de officio delegati. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.2.except.1. repl. 1. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi poſt appellationem interpoſitam quis ſit excommunicatus: nam & hic cauſa nondum co-

gnita ad cautelam poteſt abſolui. d. §. porrò, in prin. & d. c. uenerabilib. 7. §. ſed ſi ex cauſa. §. fin. item d. c. per tuas. 40. §. nos igitur. uerſ. quãquam apoſtolica. item c. cum contingit. 36. §. ad quod taliter. de officio delegati. Huius replicatio eſt: Niſi cauſa talis ſit, in qua appellare non licet. d. §. porrò, in prin. uerſ. exceptis caſibus in quibus. Tertia exceptio eſt: Niſi ſententia excommunicationis intolerabilem contineat errorem. d. c. uenerabilib. 7. §. poteſt quoq;. item d. §. ad quod taliter. & d. §. nos igitur. uerſ. quanquam apoſtolica. Quarta exceptio eſt: Niſi excommunicationis ſententia nulla dicatur. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ̃. cap. 8. quæſt. 10. reg. 6.

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Planè iam dictarum exceptionum replicatio generalis prima hæc eſt: Niſi abſoluendus non caueat de parendo mandato eccleſiæ. c. qua fronte. 25. §. ſanè ſi quis. uerſ. ab ipſo tamen. de appellationibus. Cuius autem mandato parêre hoc caſu debeat abſolutus, dicetur j̃. quæſt. 6. reg. 5. Altera replicatio uidetur: Niſi aduerſarius, ne abſoluatur, appellauerit. Sed reprobatur d. §. ſanè ſi quis. Tertia replicatio eſt: Niſi generale ſit interdictum. hoc enim ex cauſis prædictis ad cautelam relaxari

xari non poteſt. c.præſenti. 10. de ſentent. excom. in 6. Hæc de prima regula.

II. Regula: Non niſi peracta pœnitentia eſt abſolutio indulgenda. diſtin. 50. c. abſit. c. ſi quis præpoſtera. c. domino. item 11. q. 3. c. tunc uera. c. plerunq; contingit. §. cauſæ ergo. item De pœnitent. diſtin. 1. c. nonnulli. Huius regulæ eædem ſunt exceptiones, quæ ſuperioris proximæ. Cũ enim cauſa nondum cognita indulgeri abſolutio poteſt, etiam pœnitentia nondum peracta poteſt. Ideoq; ſupradicta hic ſunt repetenda. Sed & plura de regula propoſita uide ſ. quæſt. 2. except. 4. item plura de pœnitentia tum iniungenda tum peragenda dicentur j. lib. 4.

III. Regula: Non niſi læſo ſatisfactum & ablatum reſtitutum ſit, abſolutio eſt indulgenda. c. ea noſcitur. 13. uerſ. ſatisfacto iuxta facultates. de ſenten. excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. 2. cauſa 2. & except. generali 1.

IIII. Regula: Poſt mortem quis abſolui non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. 2. except. 3.

V. Regula: De quinta feria ante Paſcha abſolutione facienda & peccatis remittendis cauetur c. de pœnitentib. de conſecrat. diſtinct. 3.

V. MO-

V. MODVS ET ADIVNCTA abſolutionis.

I. Regula: *De iuramento præſtando ab eo qui abſoluitur, de parendo eccleſiæ uel excommunicatoris mandato, & de non committendo tale quid in poſterum, cauetur c. ex tenore. 10. c. ad hæc. 12. c. nuper. 29. §. fin. c. uenerabili. 52. de ſentent. excō. 11. q. 3. c. cum aliquis. uerſ. & de futuris.* Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi *abſoluendus ob id, quòd excommunicato extra crimen communicauerat, fuerit excommunicatus: hic enim ſine iuramento abſoluitur. d. c. nuper. 29. §. is autem qui.* Altera exceptio eſt: Niſi *ſine ſcandalo iuramentum præſtari non poßit: tunc enim ſufficit manualis promißio. c. ſuper eo. 51. d. tt.*

II. Regula: *Qui impeditus, quo minus à Papa ut ordinario iudice abſolutionem petat, ab alio abſoluitur: iurare debet, ceſſante impedimento ſe Papam acceſſurum, & mandatum apoſtolicum ſuſcepturum. c. de cætero. 11. §. fin. & c. ea noſcitur. 13. §. fin. de ſentent. excom.* Concordat item 5. *quæſt. 3. reg. 1. except. 7. repl. 7. dupl. 1.*

III. Regula: *Ne gratiæ aliquid tribuat iudex in abſoluendo, cauetur 11. q. 3. c. plerunq;.*

IIII. Regula: *De impoſitione manus ante atrium* Eccleſiæ *cauetur 26. q. 6. c. ult. in fine. c. miniſtrare. §. publica.* Huius *exceptio prima eſt in*

abſol-

abſoluendo clerico, diſtin.50.c.confirmandum.& c.illud quoq;, in prin. diſtin.82. c.preſbyter. §. finitis tribus. Altera exceptio eſt: Niſi in periculo mortis conſtitutus abſoluatur. 26.q.6. c.qui recedunt,in prin.

V. Regula: De reliqua forma & ſolennitate abſolutionis cauetur 11.q.3.c.cum aliquis.

VI. Regula: De cautione eorum qui ob hæreſin excommunicati abſoluuntur, & ad Eccleſiam redeunt, cauetur 1. q.7. c.conuenientibus. §.item Baſilius.c.ſi qui uoluerint. c. quoties cordis.c.ſaluberrimum. c. ſi quis epiſcopus. item 26. q.6.c.his qui in tempore.§.fin.

VI. EVENTVS ET CONSEquentia abſolutionis.

I. Regula: Abſolutus priſtinum ſtatum recipit. Cuius tamen exceptio prima hæc eſt: Niſi ex pluribus cauſis excommunicatus, ex una tantùm, non omnibus fuerit abſolutus. c. cum pro cauſa. 27. de ſentent.excomm. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.2.cauſa 2.except.1. Altera exceptio eſt: Niſi per uim abſolutio ſit extorta. c. 1. de his quæ ui metúſue cauſa, in 6. Tertia exceptio eſt: Niſi ſuppreſſa ueritate quis ſit abſolutus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. except.1. item per ea quæ proponentur j. reg. 6. Quarta exceptio uidetur: Niſi iniuſta ſit abſolutio.

tio. Quæ tamen exceptio reprobatur c.uenerabilibus.7.§.ubi autem.de ſentent.excom.in 6. Quinta exceptio eſt: Niſi *ab alio, quàm à quo debuit, propter impedimentum aliquod abſolutus, ceſſante impedimento ei, à quo abſolui debuit, ſe nõ præſentauit. c.eos qui.22.de ſentent.excom.in 6. Clement.1.§.fin.de pœnis.* Sexta *exceptio eſt:* Niſi *pœnitentiæ tempore nondum impleto, propter mortis periculum abſolutus, illud poſtquam conualuit non impleat.* Hæc *exceptio approbatur per ea quæ proponentur j.reg.4. Septima exceptio eſt quoad infamiam, quæ per abſolutionem non aboletur, per ea quæ proponentur j.reg.8.* Ideoq; *pœnitens ad ſacros ordines adſpirare prohibetur. diſtinct.50. c.illud quoque. de qua re j.lib.3.cap.4. quæſt.2.reg.15. plura dicentur.*

II. Regula: *Abſolutus in terra, erit etiam in cœlo abſolutus.24.q.1.c.quodcunq;.*

III. Regula: De *hæredibus eius qui poſt mortem abſolutus eſt, ad ſatisfactionem cogendis, cauetur c.à nobis.28.§.fin.de ſentent.excom.*

IIII. Regula: *Qui in periculo mortis abſolutus eſt pœnitentiæ tempore nõdum peracto, ſi conualuerit, illud implere tenetur.26.q.6.c.ſi quis de corpore.c.qui recedunt.§.quod ſi ſuperuixerit.c. is qui in. §.ſi ſuperuixerit. & §.fin. itèm c.de his uerò.§.quod ſi deſperatus.*

V. Re-

V. Regula: Quoniam ad cautelam abſolutus iurat, quòd mandato eccleſiæ ſit pariturus: ut ſ. quæſt.4. reg.1. in fine, replic. general.1. oſtenſum eſt: cuius mandato parêre iſte abſolutus debeat, utrum delegati iudicis, an excommunicatoris, definitur c. prudentiam.21.§.ſi uerò de his. de officio delegati.

VI. Regula: De abſolutione retractanda cauetur c.ex parte 5. & c.ſignificauit.6.de officio ordinarij.

VII. Regula: De pœna ſacerdotis abſolutionem pœnitenti denegantis dicetur j. libro 4.cap. 5.reg.50.

VIII. Regula: Infamia per reſtitutionem uel abſolutionem non aboletur. 2.q.3.c. Euphemium. §.hinc colligitur.c.ult.§.abolitio enim.& §.unde Imperatores. item l.ult. C.de generali abolitione. l.7.C.de ſententiam paßis & reſtitutis. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi non ob pœnitentiam uel indulgentiam, ſed per in integrum reſtitutionem fuerit abſolutus. d. §. unde Impp. in fine. & d. §. hinc colligitur.& ibi gloſſa. item d.c.ult.§.fin. & l.1. §.pro qua ſententia.ff.de poſtulando. l.1. & l. 13.§.fin.C.de ſentent.paßis & reſtitutis. Hæc de pœnæ remißione et abſolutione ſint dicta. De qua uide plura j.lib.4.ubi de pœnitentia & iuſtificatione agetur. item M.I.C.lib.1,cap.21. Superſunt adfinia

adfinia publicorum iudiciorum & accuſationum remedia, de quibus nunc dicetur.

DE ADFINIBVS PVBLIcorum iudiciorum & accuſationum remedijs.

Cap. XIIII.

PRimum accuſationũ remedium eſt, officium iudicis, quod obtinet in notorijs, in quibus ſine accuſatione proceditur. 2. quæſt. 1. c. manifeſta. c. quæ Lotharius. c. de manifeſta. c. penult. §. fin. cum c. ſequente. item 4. q. 4. c. nullus. §. aliquando. c. bonæ memoriæ. 23. §. porrò exceſſus. de electione. c. euidentia. 9. de accuſationib. Notorium autem crimen dicitur, quod nulla tergiuerſatione poteſt negari. Iul. Clar. in practica §. ult. q. 9. Iaſon in l. ſi uerò. §. qui pro rei. ff. qui ſatiſdare cog. Decius conſ. 191. col. 5. Socin. cõſ. 83. col. 3. uol. 4. Marſ. in rubr. de probationib. num. 216. cum ſequentib. Proinde propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ex ſola fama, non ex euidẽtia facti crimen ſit publicum. c. tua nos. 8. de cohabitat. clericor. Altera exceptio eſt: Niſi notorium per exceptionem defendi poßit. Iul. Clarus d. q. 9. uerſ. plus dicunt. Tertiæ exceptionis loco notandum, quòd quamuis in notorijs non ſit opus ſolenni proceſſu: tamen requiratur notorij allegatio & ſententia.

c. porrò.

c.porrò.3. & ibi gloſſa. de diuortijs. 2.q.1.c.Deus. Accedit gloſſa in Clement.Appellanti,in uerſ.alias cauſas,de appellationib.Bartol.in l.eum qui ita.§. qui ita.col.3. ff.de uerb.obligat. & in l.cum quid. ff.ſi certum petatur.col.fin. Ant.in c.peruenit.de cenſibus.col.17.& Felynus iſtos referens in c.cum ordinem.9.10.& 11.col.de reſcriptis.Barbat.conſ. 57.uiſit.col.5.Bald.in l.cum fratrem.col.3.C.de his quib.ut indignis. Ancho.in reg. peccati uenia, in primo oppo.lib.6.Accedit item communis opinio, ut refert Viuius lib.2.comm.opin.in uerbo Notorium,num.4.Iul. Clarus in practica q.9.uerſ.prǽterea quæro.& uerſ.plus dicunt. Plura de hac re uide J.lib.prox.cap.19.except.20.repl.1.

Sunt inſuper alia duo accuſationum adfinia remedia,denunciatio uidelicet atq; exceptio. c.ſuper his.16.in prim.de accuſationibus. Hiſce additur inquiſitio. c.qualiter. 24. §. ad corrigendos. eod.tt. & c.licet Heli.31.§.ad corrigendos. de Simonia.Sed inquiſitioni tãquam cauſa antecedens ſubijci poteſt denunciatio. Accedit hiſce purgatio canonica:de quibus ſingulis in ſequentib dicetur.

DE INQVISITIONIBUS.

1. QVO iure & qua ratione ſubſiſtat inquiſitio,definitur d.c.qualiter.24.in prim.& d.c.licet. 31.§.deſcendam.

II. CAVSA EX QVA SIT inquirendum, & de denunciatione.

Si de crimine alicuius fuerit denunciatum: de eo inquirendum eſt.d.c.qualiter.& d.§.deſcendã. Exemplum huius proponitur c.ult.de accuſationibus. Præter denunciationem etiam accuſatore deſiſtente inquirendum eſt officio iudicis. c.1. de colluſ.detegenda. Planè propoſitæ cauſæ ſeu denunciationis aliquot ſunt exceptiones, deſumptæ partim ex perſona denunciantis, partim ex perſona denũciati, partim ex antecedentib.denunciationem: de quibus ſequitur.

I.Exceptio: *Niſi denuncians ſit infamis uel excommunicatus uel criminoſus. c.cum dilectus.20. in prin.de accuſationib.*

II. Exceptio: *Niſi denunciantes inuicem conſpirauerint.d.c.20.uerſ.uel ipſos conſpiraſſe.*

III.Exceptio: *Niſi denunciãs non præmonuit denunciatum.d.c.20.uerſ.uel præfatum epiſcopũ. item c.ſi quis epiſcopus.2.c.qualiter.24.§.ad corrigendos.eod.tt. c.licet.31.§.ad corrigendos.& §. cum igitur.uerſ.contra quos cum idem.de Simonia.c.in præſentia.46.de ſentent.excom. 2.q.7.c. accuſatio.§.ſed ſi quis aduerſus.c.ſi quis erga.Concordant item ea quæ habentur ſ.cap.8.quæſt.9. reg.1.*

IIII.Ex-

IIII.Exceptio: Niſi denuncians in crimen nõ inſcripſerit. Reprobatur c.ſuper his.16.in prin.c. qualiter. 24. §. uerùm ita uoluerunt. de accuſationibus.

V.Exceptio: Niſi denuncians inimicus ſit denunciati. c.cum oporteat.19. c.inquiſitionis.21.§. tertiæ.uerſ.aut etiam aduerſus. & c.qualiter.24. §.ex quib.uerſ.non quidem à maleuolis.de accuſationibus.

VI.Exceptio: Niſi fama delati ſit integra.d.c. cum oporteat.19.uerſ.niſi ſuper prædictis.& d.§. tertiæ. uerſ. nullum eſſe pro crimine. & d.§. ex quib.uerſ.ſi per clamorem. item d.c.qualiter.24. §.uerùm ita uoluerunt.uerſ.ſed cum ſuper.& §. ad corrigendos.uerſ.& inquiſitionem clamoſa.item c.licet.31. §.ad corrigendos. uerſ.& inquiſitionem.de Simonia. Declaratur exceptio propoſita definitione diffamati d. c.inquiſitionis.21. §. quæſiuiſti.& d.§.ex quibus.uerſ.non quidem.de accuſationib. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi exceptio iſta initio inquiſitionis non fuerit oppoſita. c.ſi is cui.2. de accuſationib. in 6. Altera replicatio eſt: Niſi delatus crimen ſit confeſſus.c.1.eod.tit.

VII.Exceptio:Niſi prælatus ſit deletus. Hæc exceptio reprobatur d.§.ex quib. Hæc de cauſa inquiſitionis,eiusq́; exceptionibus ſint dicta.

III. QVI INQVIRENT, ET quibus præſentibus?

I. Regula: *De ſenioribus eccleſiæ cauetur d.§. ex quibus.uerſ.debet coram eccleſiæ.& d.c.licet. 31.§.nam iuxta.uerſ.ſed coram eccleſiæ.*

II. Regula: *De præſentia eius, aduerſus quem inquiritur, cauetur c.qualiter.24.§.debet igitur. de accuſationib.*

IIII. EX QVIBVS INQVIrendum?

Ex inimicis delati & periuris inquirendum non eſt, ſed ex uiris idoneis & fide dignis. c.cum oporteat. 19. uerſ. quod ſi ad. de accuſationibus. Planè in crimine Simoniæ ſola exceptio conſpirationis & inimicitiarũ capitalium aduerſus teſtes admittitur, cæteræ non item. d.c.licet.31.§.cum igitur.& c.per tuas.32.de Simonia.

V. QVAE INQVIRENDA?

Permittuntur hæc arbitrio inquirentis.c.olim. 26.uerſ.inquiratis quæ circa perſonas & obſeruantias regulares uideritis iuquirenda.de accuſationibus.

VI. MODVS ET ADIVNCTA inquiſitionis.

I.Regula, *De inſcriptione in crimen. Hæc in denunciationibus neceſſaria nõ eſt, per ea quæ propoſita ſunt s.quæſt.2.except.14.*

II.Re-

II.Regula:De capitulis ei,contra quem inquiritur, exponendis cauetur c.qualiter.24. §.debet igitur.uerſ.& exponenda ſunt.de accuſationib.

III.Regula:Non tãquam accuſator & iudex, ſed ex officio prælatus inquiret. d.c.qualiter.24. §.ex quibus.uerſ.nonnunquam idem ſit. & c.licet.31. §.deſcendam. uerſ.non tanquam ſit. de Simonia.

IIII. Regula: Debet inquiſitor ordinem inquiſitionis debitum ſeruare: quo non ſeruato,prudenter & cautè ſe corrigere debet.c.qualiter.17. in prin.de accuſationib. Quis autem ſit ordo inquiſitionis debitus, definitur c.qualiter.24.§.ad corrigendos.uerſ.illo ſemper adhibito.eod.tt. & d.c.licet.31.§.deſcendam.uerſ.eo ſemper adhibito. Ex quibus patet, ordinem iudiciarium in inquiſitionibus quoq; ſeruandum eſſe.Quæ tamen regula exceptionem recipit in perſonis regularibus,d. §.ad corrigendos,in fine.& c.olim.26.uerſ.in negocio.eod.tt.

V. Regula; Non facilè inquirendum aduerſus prælatum: & ea quæ ſuperius de perſona denunciantis & teſtibus dicta ſunt,diligentius aduerſus prælatum ſunt obſeruanda. d.c.qualiter.24.§.licet autem.

VI. Regula: De inhibitione denunciato facienda cauetur c.cum dilectus.20.§.fin.& c.ult.§.fin.

de accuſationib. Item *de ſuſpendendis ſententijs poſt denunciationē latis cauetur c.olim.26.eod.tt.*

VII. Regula: De *iuramento ab ijs ex quibus inquiritur, præſtando cauetur c.qualiter.17.§.formam uerò.de accuſationib.*

VIII. Regula: De *iuramentis, alijsq́; obligationibus, quibus ſubditi prælato de tacenda ueritate obſtricti ſunt, relaxandis cauetur c.olim.26. uerſ.iuramentis ſi qua.d.tt.& c.quia pleriq;.4.de officio ordinarij, in 6.*

IX. Regula: *Subditi nihilominus interim prælato, aduerſus quem inquiritur, obedientiam debent, ſaluo tamen inquiſitionis negocio.d.c.olim.26.uerſ.prouiſo ut.*

X. Regula: De *nominibus & dictis teſtium ei, contra quem inquiritur, edendis cauetur c.qualiter.24.§.debet igitur.uerſ.& non ſolum dicta.c.olim.26.§.ſi uerò teſtes.de accuſationib.*

XI. Regula: De *exceptionibus eius, contra quē inquiritur, admittendis cauetur d.§. debet igitur. uerſ.nec non exceptiones.* Cuius *regulæ exceptio eſt:* Niſi *confeſſus ſit crimen ſine ulla exceptione. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum dilecti.18.d.tt.*

XII. Regula: Si *per modum inquiſitionis crimen probatum fuerit: regulariter arbitraria, non ordinaria pœna reo imponitur.c.inquiſitionis.21.*

in prin.& c.qualiter.24.§.uerùm ita.uerſ.quatenus ſi fuerit.de accuſationib. Cuius exceptio eſt: Niſi tale crimen ſit, quod etiam poſt pœnitentiam impediret ſuſcipi ordinis executionem. d.c.21.in prin.uerſ.in quo quidem duximus diſtinguēdum.

XIII. Regula: Si crimen probatum non fuerit, purgatio canonica delato indicitur. c.cum oporteat.19.§.fin. & c.inquiſitionis.21.§.quæſiuiſti. uerſ.ſed infamato. & c.accedens, 23. §.ſi uerò contra eum.de accuſationibus.

XIIII. Regula: De pœna denunciantis non probantis cauetur c.1.cum ſequente.de calumniatorib.Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.11. de calumniator.quæſt.3.reg.2.& quæſt.4.

XV.Regula: De relatione actorum ad Papam facienda cauetur c.ult.§.diſcretioni ueſtræ.de accuſationibus.

XVI.Regula: Monachis denunciantibus expenſæ ex bonis monaſterij ſuppeditādæ. c.ex parte.11.uerſ.quibus ſiquidem.& c.olim.26.§.prædictis autem.d.tit. Hæc de inquiſitionibus in genere ſint dicta.De inquiſitione hæreticæ prauitatis infrà ſuo loco ſpecialiter agetur, Sed & plura de inquiſitionibus dicentur j.lib.4.cap. de concilijs.

DE PVRGATIONE canonica.

Eſt inſuper publicorum iudiciorum adfine re-

medium, citatio ad purgandum: de qua nunc dicetur.

I. CAVSA EX QVA COMpetit purgationis remedium.

Si quis de crimine aliquo ſit ſuſpectus, nec tamen de eo poßit conuinci: ad purgandum ſe citari poteſt. 2.q.5.c.preſbyter.c.quæ de cauſa.c.preſbyter.c.ſi mala.c.quoties, in prin.c.omnibus. 6.q.5.c. ult. 15.q.5.in prim.cum c.ſequente. item De cohabitat.clericor.*c.tua nos.8.§.fin. item* De purgatione canonica *c.ſi quis de gradu.4. in fine. & c. quoties.5. Ex his patet, niſi reus argumentis quibuſdam ſuſpectus ſit, eum ad purgandũ citari non debere. quod primæ exceptionis loco notandum. Cui concordat c.cum in iuuentute.12. de purgatione canonica. Altera exceptio eſt: Niſi crimen notorium ſit, uel probari poßit. Et hæc exceptio ex ſupradictis conſtat. Cui concordat c.cum dilectis.15.uerſ.dicitur enim.d.tt. Tertia exceptio eſt: Niſi cauſa apud alium iudicem pendeat. d.c.cum dilectis.15.uerſ.cum iudicio pendente.& c.nos inter.6.eod.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi antea ſemel ſe purgauerit. Cuius exceptionis tanquam ipſo iure ſubſiſtentis replicatio prima hæc eſt: Niſi lite pendente alius purgationem ei indixerit.d.c. 15.uerſ.purgationem ei canonicã indicatis. Altera*

replicatio eſt : Niſi uulgari modo ſeſe antea purgauerit.c.ex tuarum.8.de purgat.canonica.Quinta exceptio eſt:Niſi nullus accuſator exiſtat.Quæ exceptio uidetur approbari per ea quæ habentur 2.q.5.in prin. Verùm iſtis non obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur ijs quæ s̄.ead.quæſt.in prin.ſunt propoſita. Concordat d.q.5.c.ſuper cauſa.item De purgatione canonica c.inter ſollicitudines.10.§.nec illud. Sexta exceptio eſt: Niſi de defectu natalium ſit diffamatus. Quæ tamen exceptio reprobatur c.accedens.14.d.tt. Septima exceptio uidetur: Niſi monialis fœmina ſuſpecta ſit. Sed & hæc reprobatur c.moniales.3.d.tt. Octaua exceptio uidetur:Niſi reus non ultrò ſe uelit purgare. Quæ exceptio uidetur approbari 2.q.5.c. mandaſtis.& c.quoties.§.fin.cum c.ſequente. Sed hiſce non obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur d.q.5.c.auditum.§.fin.& c.ult.in fine.

II. VBI ET APVD QVEM ſe purgare debeat?

I.Regula: Coram proprio epiſcopo ſe purgare debet.c.nos inter.6.uerſ.ad purgationem eſt per ipſum epiſcopũ compellẽdus.de purgat.canonica.

II. Regula : De epiſcopo loci,ubi eſt diffamatus,cauetur c.inter ſollicitudines.10. §.ipſum igitur.de purgatione canonica.

III. Regula : Non in publico examine,ſed in

ſecreto iurandum. 15.q.5.c.de crimine.uerſ.non in publico. Planè propter famam publicam uel euitandum tumultum in publico iuratur. 2.q.5.c.omnibus.§.ipſe ergo ſacerdos.uerſ.coram populo. c.preſbyter.uerſ.in medio. item diſtinct.23.c.illud ſtatuendum.uerſ.ſub aſpectu publico.

III. QVOMODO PVRGATIO facienda?

I.Regula:Iuramento ſe purgabit.d.c.de crimine.uerſ.iuramento ſe purificet.Ab hac regula uidebantur excipiendi clerici,qui iurare prohibentur 2.q.5.in prin.uerſ.authoritate quoque. & c.ſi quis preſbyter. Sed hiſce nõ obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur d.c.preſbyter, cum alijs ſ. quæſt.1.in prin.propoſitis. Et huic obiectioni reſpondet Gratianus d.c.ſi quis preſbyter,in fine.

II.Regula:Cum ſeptem uel quinq; ſocijs ſui ordinis pro arbitrio prælati iurare debet.c.ex tuarum.8.§.mandamus.uerſ.ut cum ſeptima.de purgat.canonica. 2.q.5.c.ſi legitimi.c.preſbyter.uerſ. ſeptem ſibi collegas.c.ſi mala.uerſ.cum denominatis. c.quoties.uerſ.ut tertia manu. c.omnib.§.ipſe ergo ſacerdos.uerſ.cum tribus aut cum quinque. Sanè augetur numerus compurgatorum pro atrocitate criminis,d.§.ipſe ergo ſacerdos.uerſ.uel eo amplius. Sic quatuordecim indicuntur c.inter ſollicitudines,10.§.attendentes,de purgat. canonica,

nica,

nica. Septuaginta duo indicuntur 17.q.4.c.qui preſbyterum.

III.Regula: Compurgatores debent eſſe honeſti,uel ſaltem de crimine non condemnati,quibus ſuſpectus ſit notus. c.cum P.7.in prin. c.conſtitutus.9.c.inter ſollicitudines.10.§.ipſum igitur.uerſ. ita tamen ut qui ad eius. & c.cum dilectus.11. de purg.canon.

IIII.Regula:Compurgatores in purgando impediendi non ſunt.d.c.cum P.7.§.fin.

V. Regula: Principalis reus de ueritate, compurgatores de credulitate iurare debent.c.quoties.5.§ fin.c.de teſtibus.13.c.accepimus.16.de purgat.canonica.2.q.5.c.preſbyter.c.quoties.§.porrò expurgationis.

VI.Regula, De purgatione uulgari ferri candentis uel aquæ calidæ prohibita, proponitur c. ult. de purgat. uulgari. 2.q.5.c.Mennam.§.uulgarem.c.omnibus.§.fin.cum c.ſequente. Huius regulæ exceptio eſt in ſeruis & infamibus,qui ingenui non ſunt.d.q.5.c.nobilis.item c.1.de purgat.canonica.& 17.q.4.c.qui preſbyterum.

VII.Regula:De purgatione quæ fit per duellum,prohibita cauetur c.1.& ſequēte.de purgat. uulgari.2.q.5.c.monomachiam.

VIII.Regula:De purgatione,quæ ex lege Moſaica deſcendit,prohibita cauetur d.q.5.c.in libro.

IX.Re-

IX.Regula:De purgatione, quæ fit per communionem corporis Chriſti, approbata cauetur d.q.5.c.ſæpe contingit.& c.ult.in prin.

IIII. ANTECEDENTIA.

De ſuſpendendo purgando à beneficio & officio cauetur c.inter ſollicitudines.10. in prin. de purgat.canon.2.q.5.c.presbyter ſi.c.accuſatum.

V. EVENTVS.

I.Regula:Si ſuſpectus ſe purgare nolit,pro conuicto habetur. d.c.inter ſollicitudines.10.§.fin.& c.cum P.7.§.deficiētem.eod.tt.2.q.5.c.ult.in prin. item c.tua nos:8.§.fin.de cohabitat.clericor. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi uulgaris ac prohibita purgatio ei indicatur. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.3.reg.6. & 7.Plures exceptiones uide ſ.quæſt.1.

II.Regula:Vno ex pluribus ſe purgare uolente tam ſuo quàm ſociorum nomine,ijs conſentientibus: ſi deficiat in purgatione, cæteri quoq; pro conuictis habentur.2.q.5.c.ſtatuit.

III.Regula : Si ſuſpectus ſe purgauerit,abſoluendus ac reſtituendus eſt. c.ex tuarum.8.§.fin. & c.inter ſollicitudines.10.§.purgatione uerò.de purgat.canonica.2.q.5.c.habet.c.Mēnam,in prin. c.quanto.&c.quoties.§.quod ſi prædictus.item 15.q.5.c.de crimine. §.fin.

VI. ADFINIA PVRGATIONIS remedia.

I. Regula: Vt ſuſpectus admoneatur de ſe corrigendo: quod niſi fecerit, ſuſpendatur, cauetur c. ſi quis presbyter. 2. de purgat. canon. 35. q. 6. c. ſi duo.

II. Regula: Vt in notorijs & ijs quæ probantur condemnetur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. 1. except. 2. Hactenus de publicis iudicijs in genere actum eſt: ſequitur de ijſdem in ſpecie.

DE PVBLICIS IVDICIIS in ſpecie. Cap. XV.

I. DE LAESA MAIEſtate.

I. CAVSAE EX QVIBVS ACcuſatio læſæ maieſtatis competit.

PRima cauſa: Si conſpiratio facta ſit. 11. q. 1. c. coniurationū. c. conſpirationum. c. ſi qui clerici. c. ſi clerici. & c. ſi qui clericorum.

II. Cauſa: Si ſubditus magiſtratum ſuum uel eius officiales interfecerit, ceperit, debellauerit. c. ad aures. 10. de pœnis. c. unico, de pœnis, in extrauag. Ioann. XXII. 6. q. 1. c. ſi quis cum militib. l. 5. in prin. C. ad l. Iul. Maieſtatis.

III. Cauſa: Si cuius dolo malo hoſtes populi Chri-

Chriſtiani commeatu, armis, telis, equis, cõſilio uel auxilio iuuentur. c. ita quorũdam. 6. c. quod olim. 12. & c. ad liberãdam. 17. de Iudæis. Concordat *item* M. I. C. *lib. 1. cap. 22. quæſt. 1. cauſa 13. Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt: Niſi pro redimẽdis captiuis pecuniam uel merces ad hoſtes tranſtulerit. c. ſignificauit. 11. in prin. eod. tt.* Altera *exceptio uidetur: Niſi tempore pacis arma uel quid ſimile ad hoſtes tranſtulerit. Sed reprobatur d. c. ſignificauit. §. illi quoq;.*

IIII. *Cauſa: Si* Papæ *maledixerit. c. 1. de maledicis. Secus, ſi* Imperatori *maledixerit. l. unica. C. ſi quis* Imperatori *maledixerit.*

V. *Cauſa: Si* Imperatorẽ *aut magiſtratum contumelia affecerit. Apoſtol. canon. 83.*

Exceptio præcedentium cauſarum generalis.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus, quarũ tamen uide plures M. I. C. *d. quæſt. 1. Harum autem cauſarum exceptio generalis hæc eſt: Niſi reus ſocios criminis prodiderit, & coniurationem detexerit. 6. q. 1. c. ſi quis cum militibus. §. ſanè ſi quis ex his. l. 5. §. fin. C. ad l. Iul. Maieſtatis.*

II. ADVERSVS QVOS ACCVſatio propoſita competit?

I. *Regula: De filijs damnatorum cauetur d. c. ſi quis*

quis cum militibus.§.filij uerò.& d.l.5.§.filij uerò eius.

II. Regula: De eo qui pro damnato apud Principem intercedit, cauetur ibidem §.deniq;.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicio?

Pœnæ criminis læſæ maieſtatis expoſitæ ſunt ſub ſingulis cauſis s.quæſt.1.

IIII. EVENTVS HVIVS iudicij.

De præmio delatoris cauetur d.c.ſi quis cum militib.§.ſanè ſi quis ex his.& d.l.5.§.ſanè ſi quis. Hæc de læſa maieſtate: de qua tamen uide plura M.I.C.d.cap.22.

II. DE VI PVBLICA & priuata.

I. CAVSA HVIVS IVDICII.

Si quis alicui uim fecerit: hoc iudicio accuſari poteſt. Quæ cauſa cum ſuis ſpeciebus approbatur M.I.C.lib.1.cap.23.quæſt.1. Eius autem exceptio prima hæc eſt: Niſi magiſtratus alicui uim fecerit. 23.q.5.c.non eſt.c.qui malos.& c.iudex. Huius replicatio eſt: Niſi magiſtratus aliter quàm ei ius eſt, uim fecerit. de qua re uide M.I.C.d.quæſt.1. except. generali 1. Altera exceptio eſt: Niſi iuſſu magiſtratus uim fecerit.23.q.4.c.duo iſta.§.fin.cum c.ſequente.

II. A-

II. APVD QVEM COMpetat?

Ab eius loci magiſtratu puniendus eſt reus, in quo crimen commiſit. c. 1. de raptorib. l. 28. §. famoſos. ff. de pœnis. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃. cap. 6. quæſt. 7. reg. 1.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicium?

I. Regula: *De excommunicatione cauetur d. c. 1. & c. excommunicationi. 3. eod. tt. item 23. q. 8. c. ſi quis membrorum. & c. peßimam.*

II. Regula: *De pœna huius criminis Lombardica & ſeculari cauetur 12. q. 2. c. cum deuotißimam. c. ſi ſeculi. Hæc de ui publica & priuata: de qua tamen uide plura M. I. C. d. cap. 23.*

III. DE RAPTV FOEminarum.

I. CAVSAE HVIVS IVdicij.

I. Cauſa: *Si quis mulierem per uim rapuerit & ſtuprauerit. Quæ cauſa approbatur M. I. C. lib. 1. cap. 24. quæſt. 1. in prin. Declaratur definitione raptus 27. q. 2. c. raptus. 36. q. 1. c. raptus. 1. c. lex illa.*

II. Cauſa: *Si in uxorem appetierit uirginem Deo dicatam. 36. q. 2. c. ſi quis non dicam. De pœnitent. diſtinct. 1. c. ſi quis non dicam. l. 5. C. de epiſcopis & clericis.*

Planè

*Planè cauſarum iam propoſitarum exceptio prima hæc eſt:*Niſi *quis ſponſam ſuam rapuerit.c. cum cauſa. 6. de raptoribus. 27.q.2. c. lex illa,in prin.* Contradicit *l.unica. §.quæ multo magis,in fine.C.de raptu uirginum.*Altera *exceptio eſt:*Niſi *cõſenſus raptæ acceſſerit. d.c.cùm cauſa.6.uerſ. iſte raptor dici non debet. 36.q.1. c.ult. §.ex hac authoritate.* Contradicit *d.l.unica.§.pœnas.& l. 41.§.fin.*C.*de epiſcopis & clericis.* Tertia *exceptio eſt :* Niſi *raptor ad eccleſiam confugerit.d.c. ult.in prim.& d.c.lex illa.§.fin.*

II. ADVERSVS QVOS COMpetit?

Etiam conſentientes raptui eadem pœna plectuntur. 36.q.2.c.ſi quis uirginem. c.eos qui.c.de puellis.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicio?

I.*Regula:*Raptor *ultimo ſupplicio punitur.36. q.1.c.lex illa.§.penult.*Concordant *ea quæ habentur* M.I.C.*lib.1.cap.24.quæſt.5.reg.1.*

II. *Regula:* De *pœna excommunicationis habetur 36.q.2. c.eos qui.c.raptores.c.ſi quis uirginem.& c.nullus.*Apoſtol.*canon.66.*

III. *Regula :* De *pœnitentia publica cauetur 27.q.2.c.raptor,in prin.& c.ſtatutum.*

IIII. EVENTVS RAPTVS ET propoſitæ accuſationis.

I. Regula: *Caſtitas raptæ non eſt ablata.32.q.5. in prin.cum ſequentib.uſq; ad c.ſi* Paulus *apoſtolus.* Concordant *ea quæ habentur* J.*lib.4.cap.18. cauſa 3. except.5.*

II. Regula: *Rapta cæteris uirginibus ſe exæquare non debet.d.q.5.c.qui uiderit.§.fin.cum c. ſequente.*

III. Regula:*Raptor raptam in uxorem ducere tenetur,non aliam.*Apoſtol.*canon.66.* Hæc *de raptu fœminarum:de quo tamen uide plura* M.I. C.*d.cap.24.*

IIII. DE HOMICIDIO.

I. CAVSAE HVIVS IVdicij.

I.*Cauſa*: *Si quis hominem occiderit:propoſita accuſatione tenetur.23.q.5.in prin.* Concordat M. I.C.*lib.1.cap.25.quæſt.1.cauſa 1.*

II.*Cauſa:Si quis hominis necãdi cauſa cum telo ambulauerit.de pœnitent.diſtin.1.c.quiſquis.§. item ad legem.l.7.*C.*ad l.*Cornel.*de ſicarijs.* Concordat M.I.C.*d.quæſt.1.cauſa 2.*

III.*Cauſa: Si mortis cauſam præbuit. 23.q.5.c. cum homo. §.& aliquando. l.15.ff.ad l.*Cornel.*de ſicarijs.* Exẽpla *huius cauſæ uide* M.I.C.*d.quæſt. 1.cauſa 5.cum ſequentibus.* Planè *propoſitæ cauſæ*

exceptio

exceptio prima hæc eſt: Niſi quis licitum faciens alteri mortis cauſam præbuit.d.§.& aliquandò. uerſ.nec tamen omnis.& d.q.5.c.de occidendis.§. unde nec reus. Altera exceptio eſt:Niſi occaſionem tantùm dedit remotiorem, & prohibuit ne fieret homicidium. Quæ exceptio approbatur exemplo c.Petrus.17.de homicidio. Plura de cauſa propoſita uide ĩ. quæſt.proxim.reg.2.cum ſequentibus.

IIII.Cauſa:Si quis cauſa fuerit abortus.32.q.2. c.aliquando.§.fin.cum ſequentibus,uſq; ad c.ſicut ſemina.Huius cauſæ exceptio hæc eſt:Niſi id quod in utero eſt,nondum fuerit animatum. Quæ exceptio approbatur in iã allegatis locis.Concordat d.q.2.c.ſicut ſemina. itẽ De homicidio c.ſicut.20. Concordant item ea quæ habẽtur M.I.C. d.quæſt. 1.cauſa.8. ubi extra ordinem hoc caſu pœna imponitur. Contradicere tamen uidetur ĩ.cauſa prox.

V. Cauſa: Si quis uenena ſterilitatis dederit, quo mulier non concipiat, uel uir generare non poſſit.c.ſi aliquis.5.de homicidio.

VI. Cauſa: Si cum poſſet hominem à morte liberare,non liberauit. c.ſicut dignũ.6.§.illi etiam. uerſ.quia cum ſcriptum ſit.d.tt.

VII.Cauſa:Omnis iniquitas,oppreſſio & iniuſticia ad ſanguinis iudicium pertinet.de pœnitẽt. diſtinct.1.c.omnis.& c.homicidium.

V III. *Cauſa: Si quis fratrem ſuum odit,uel ei detrahit.d.diſtinct.1.c.homicidiorum.*

I X.*Cauſa:Si quis fratri ſuo mala perſuadet.d. diſtinct.1.c.noli putare.*

De exceptionibus præcedentium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus, ex quibus tamen posteriores non ad fori,ſed poli iudicium pertinẽt: alioquin iudex cum reo ſæpe ultimo ſupplicio eſſet afficiendus, nec quiſquã ferè ab homicidio eſſet immunis.Sed plures propoſiti iudicij cauſas uide M.I.C.*d.quæſt.1. Planè iſtarum cauſarum exceptiones aliquot ſunt generales ſiue communes,quæ ſequuntur.*

I. Exceptio : *Niſi caſu, non propoſito homicidium ſit factum. diſtinct.50.c.eum qui.c.frater.c. quantum. c.hi qui.c.ſæpe contingit.c.ſi duo. item De homicidio c.lator.9. 23.q.5.c.ſi homicidium.item l.1.& l.5.C.de ſicarijs. Sed & concordant ea quæ habentur* j.*lib.3.cap.5.reg.74.except.1.Planè exceptio propoſita diſtinguitur quodammodo in infante noctu per negligentiam oppreſſo,2.q.5. c.conſuluiſti.§.hi autem qui probantur. Si tamen ignoretur,utrum à patre,an matre infans oppreſſus ſit,impunitum eſt facinus.c.de infantibus.3. de his qui filios occiderunt.Plures replicationes uide d.except.1.*

II.Ex-

II. Exceptio: *Niſi ſui uel alterius defendendi cauſa quis homicidium fecerit.* 13.q.2.c. ult.*uerſ.ſi autem à ueridicis.* 23.q.5. c.*cum homo,in prin.c.ſi homicidium.c.non eſt iniquitatis.* Concordant item *ea quæ habentur* M.I.C.*lib* 1.*cap.*25.*quæſt.*1. *except.generali* 3. *Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi quis etiam ſine homicidio ſe defendere,uel aliũ liberare potuit: hoc enim caſu imponitur homicidæ pœnitentia. c.interfeciſti.*2.*de homicidio.* Altera *replicatio eſt: Niſi modum inculpatæ tutelæ exceßit.c.ſignificaſti.*18.§.*fin.eod.tt. Plura de exceptione propoſita uide d.reg.*74.*except.*2.

III.Exceptio:*Niſi quis furem in furto deprehenſum occiderit. c.ſi perfodiens.*3.*de homicidio. l.*4.*ff.ad* l.Aquiliam. *Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi furem diurnum occiderit.d c.*3.*uerſ.ſi autem oriatur ſol ſuper eum.& uerſ.ſi autem diurnus fuerit.*Concordat M.I.C.*d.quæſt.*1.*except.general.*7.*repl.*3. *Altera replicatio eſt:Niſi furi nocturno parcere ſine ſuo periculo potuit.c.interfeciſti.*2.*& c.ſuſcepimus.*10. *de homicidio. l.*9.*ff.ad l.*Cornel.*de ſicarijs.*

IIII.Exceptio: *Niſi quis excõmunicatum zelo religionis occiderit.* 23.*q.*5. *c.excommunicatorum.& c.quis enim.*

V. Exceptio: *Niſi Dei cauſa quem occiderit.*

23.q.8. c.legi. c.occidit. c.Petrus.

VI.Exceptio:Niſi hominem mori dignum occiderit. reprobatur 23.q.5. c.cum miniſter. c.penult.§.fin.cum c.ſequente.23.q.8.c.penult.

VII.Exceptio: Niſi maritus uxorem in adulterio deprehenſam occiderit.reprobatur 33.q.2.c. interfectores,cum c.ſequente.c.admonere.§.prius enim cauſa. uerſ. occidere tamen eam. c.ſi quod uerius,in prin.& §.in præmiſsis. Contradicit hiſce l.24.in prin.ff.ad l.Iul.de adulterijs. Plura de exceptione hac uide M.I.C. lib.1.cap.25.quæſt.1. except.11.

VIII.Exceptio: Niſi magiſtratus uel iudex aliquem occiderit. 23.q.5. c.reos.§.probibetur.c.de occidendis,in prin. c.officia.c.cum homo,in prin. c.non fruſtrà. c.non eſt crudelis. c.qui malos. c.ſi homicidium.Huius replicatio eſt:Niſi aliter quàm ei ius eſt, occiderit. l.4.in prin. ff.ad l.Cornel.de ſicarijs.

IX. Exceptio: Niſi iuſſu Dei aliquem occiderit.23.q.5.c.lex æterna.& c.ult.

X.Exceptio: Niſi eum quem iudex occidi iuſſit,occiderit.d.q.5.c.miles.c.ſi homicidium. Huius replicatio eſt:Niſi non iuſſus à iudice,ſed ſua ſponte occiderit.d.c.miles.uerſ.quod ſi ſua ſponte.

XI.Exceptio: Niſi infans occiſus ſit.reprobatur de pœnitent.diſtinct.1.c.ſi quis necandi.l.8.C.

ad l.Cornel.de ſicarijs.Hæc de cauſis propoſitæ accuſationis, earumq́; exceptionibus ſint dicta: quarum tamen plures uide ĩ.lib.3.cap.5.reg.74. item M.I.C.*d.cap.25.quæſt.1.*

II. ADVERSVS QVOS HOMICIdij accuſatio competit?

I.*Regula*: De *pluribus qui percuſſerunt occiſum, cauetur 23.q.8. c.ult. l.11.§.ſed ſi plures. l.51. uerſ.idq́; eſt conſequens.ff.ad l.*Aquiliam.

I I.Regula: *De eo qui cauſam & occaſionem homicidio dedit, uide* s̃*.quæſt.prox.cauſa 3.*

I I I. Regula:De *eo qui poſt homicidium perpetratum ad capiendum uel occidendum uenit, cauetur c.ſicut dignum. 6. §.illi autem qui. de homicidio.*

I I I I. Regula: De *eo qui excubias egit, ut tutò committeretur homicidium, cauetur d.c.6. §.illi etiam.*

V.Regula:De *eo qui iußit uel ſuaſit homicidiũ fieri, cauetur d.c.6.§.qui uerò.item c.*Henricus.*2. de clericis pugnantibus.*

V I. Regula:De *eo qui ſarcinam homicidæ cuſtodiuit, dum homicidium committeretur, cauetur d.c.6.§.hi quoq́;.*

V I I.Regula:De *eo qui bona occiſi occupauit, cauetur d.c.6.§.eos inſuper.*

III. QVID VENIAT, SEV DE pœna homicidij.

I.Regula:*Vtrum ultimo ſupplicio homicidium ſit puniendum? controuertitur per ea quæ propoſita ſunt* s̃.*cap.7.in prin.*

II.Regula:*De pœna eius qui per aſſaſinos occidit,cauetur c.1.de homicidio,in 6.*

III. Regula : *De pœna ſubditi uel uaſalli prælatum uel dominum occidentis cauetur c.ad aures.10.& c.in quibuſdam.12.de pœnis. item 33.q.2. c.quicunq;,in fine.*

IIII. Regula : *De pœna eorum qui armati interfuerunt,cũ aliquis caperetur qui captus poſtea occiſus eſt:item eorum qui conſilium dederunt,cauetur c.ſicut dignum.6.§.clericos.de homicidio.*

V.Regula: *De pœna matris per iracũdiam infantem occidentis cauetur c.1.de his qui filios occiderunt. De pœna eius quæ noctu infantem oppreßit,uide* s̃.*q.1.except.1.*

VI.Regula:*De pœna eius qui uxorem ſuam occidit,cauetur 33.q.2.c.quicunq;.& c.admonere.*

VII. Regula:*De pœna eius qui clericum occiderit, cauetur 17.q.4. c.qui occiderit. c.qui ſubdiaconum.c.qui preſbyterum.*Huius exceptio *eſt: Niſi non ſtola ueſtitus in itinere occidatur.d.q.4. c.ut preſbyteri.*

VIII. Regula,*De depoſitione & excommunicatione*

nicatione homicidæ, Apoſtol. canon.64. Plures huiuſmodi pœnas uide s̄.quæſt.prox.ſub ſingulis regulis:item quæſt.1.ſub ſingulis cauſis.

IIII. ADIVNCTA HVIVS iudicij.

Cum dubitatur, utrum ex uulnere deceſſerit, nec'ne? præſumitur ex uulnere deceßiſſe, ne uulnerans in ſacris ordinibus militet. c.ad audiētiam. 12.§.quia uerò utrum. & c.ſignificaſti.18.§.quod ſi diſcerni.de homicidio.Hæc de homicidio:de quo tamen uide plura M.I.C.*lib.1.cap.25.*

V. DE PLAGIARIIS.

Pœna plagiariorum eſt, ultimum ſupplicium. c.1.de furtis. l.7.C.ad l.Fauiam de plagiarijs.& Inſtit.de publicis iudicijs.§.eſt & inter.Plura de hoc crimine uide M.I.C.*lib.1.cap.27.*

VI. DE ADVLTERIIS *& ſtupro.*

I. CAVSAE HVIVS ACCVſationis.

I.Cauſa:Si quis fornicatus fuerit,uel adulteriū commiſerit.27.q.1.c.nubendi.§.fin. item diſtinct. 88.c.fornicari. Declaratur cauſa propoſita definitione & differentia fornicationis,ſtupri & adulterij,36.q.1.c.lex illa.§.ſed non omnis,cum ſequentibus. Sanè omnis illicitus coitus definitur adulterium eſſe,32.q.4.c.nemo. & 32.q.5.c.illa au-

tem.§.cum ergo.uerſ.at enim ait. Differentia *tamen ſtupri & adulterij traditur l.6.§.lex ſtuprũ. l.34.§.fin.ff.ad l.Iul.de adulterijs. l.101.in* prin.*ff. de uerb.ſignif.*

II.*Cauſa:*Omnis *coitus extra legitimum matrimonium punitur.d.c.nemo.§.quidquid.& d.§.cũ ergo. item 32.q.4. c.ſic non.§.fin. c.meretrices.c. in eo.c.Salomon.& 32.q.5.c.non mœchaberis.*

III. *Cauſa:*Amor *uxoris immodicus & libidinoſus punitur. d.q.4. c.origo. c.recurrat.§.fin.c. in eo.§.fin.& c.liberorum,in prim.*

IIII. *Cauſa : Sola quoq; concupiſcentia punitur. de pœnitent.diſtinct.1.c.ſi cui etiam.32.q.7.c. non ſolùm. Sed hæc ad iudicium poli,non fori pertinent.*In *foro enim nemo cogitationis pœnam ſuſtinet, ut ſ.cap.6.quæſt,3.except.10.eſt oſtenſum.*

V.*Cauſa:Si coniunx coniugem in adulterio deprehenſum retinuerit.c.ſi uir.3.in prim.de adulterijs.32.q.1.in prin. c.ſicut.c.dixit.uerſ.imò cum illa.c.ſi quis uxorem. c.apud miſericordem.§.quod ſi in adulterio. & §.unde in nono. item 34.q.1.c. penult. in prin.& l.2.C.de adulterijs.* Huius *cauſæ exceptio prima hæc eſt:*Niſi *coniunx adulter pœnitentiam egerit. d.c.penult. uerſ.quid ſi mulier. & 32.q.1.c.ſi quis uxorem.*Concordant *ea quæ habentur J.cauſa prox.except.1.*Altera *exceptio uidetur:* Niſi *nõ maritus uxorem,ſed uxor maritum*

adul-

adulterum retinuerit. d.c.apud miſericordem. §. crimen lenocinij. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur d.c.ſi quis uxorẽ.uerſ. ſimiliter ſi uirum. Tertia exceptio eſt: Niſi maritus ignorauerit uxorem adulteram eſſe, uel contrà.34.q.1.c.penult.uerſ.quamdiu peccatum eius. Plura de cauſa propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.28. quæſt.2.cauſa 12.

VI.Cauſa: Si coniunx coniugem dimiſſum reduxerit. 34.q.1.c.non ſatis. §. rem nouam. uerſ. cumq; egreſſa. Concordant ea quæ habentur M.I. C.d.quæſt.2. cauſa 14.in prin. Eius autem exceptio prima hæc eſt: Niſi repudiatus repudiatáue pœnitentiam egerit.c.ſi uir ſciens.3.§.fin.de adulterijs.32.q.1.c.de benedicto.c.quod autem.& c.nõ erit. Concordat item ſ.cauſa prox.except.1. Altera exceptio eſt: Niſi ob aliam quàm adulterij cauſam quis uxorẽ dimiſerit: hanc enim recipere non prohibetur.28.q.1.c.ſi quis gentilis. Plura de cauſa propoſita uide M.I.C.d.cauſa 14.

VII.Cauſa: Si quis ab alio repudiatã uxorem duxerit, uel ſi qua repudiato nupſerit. 31.q.1.c.deniq;.§.prima authoritas.32.q.1.c.dixit.q.7.c.licitè, in prin.c.dominus, in fine.c.omnes.§.qui dimittit. uerſ. & qui dimiſſam. item 34.q.1.c.non ſatis.§. rem nouã.uerſ.cumq; egreſſa. Plura de cauſa propoſita uide M.I.C.lib.1.cap.28.q.2.cauſa 15.

VIII.Cauſa:

VIII. Cauſa: Si inceſtus crimē ſit commiſſum. Hæc cauſa approbatur per ea quæ habētur J.lib. 4.cap.12.quæſt.6.reg.10.cum ſequente. Declaratur definitione inceſtus 36.q.1.c.lex illa. §.inceſtus eſt.l.39.& l.ult.ff.de ritu nuptiar. Plura de cauſa propoſita uide M.I.C.d.quæſt.2.cauſa 16.

IX. Cauſa: Si quis duas uxores ſimul habeat, uel una duobus nupta ſit. Hæc cauſa approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur J. lib.4.cap.13.except.17.in prin. Præter exceptiones autem ibidem ſubiectas alia propoſitæ cauſæ exceptio eſt hæc: Niſi per errorem & ignorantiam quis eam quæ alium habet maritum, duxerit, uel contrà: is enim eáue ignorātiæ exceptione defenditur. 34.q.1. c.cum per bellicam. uerſ.nec tamen culpabilis.item c.ſi quis neceßitate.§.fin.cum c.ſequente. Concordant ea quæ habentur M.I.C. lib.1.cap.28.quæſt.2.cauſa 18.except.1. Alia exceptio eſt: Niſi prior coniunx propter fornicationem dimiſſus dimißáue ſit. 32.q.7.c.quemadmodum. Sed & plura de cauſa propoſita uide d. cauſa 18.

X. Cauſa: Si quis uxorem ſuam ſine cauſa dimiſerit. Reprobatur hæc cauſa 27.q.2.c.matrimonium.c.omnis res.

XI. Cauſa: Si quis contra naturam luxurietur, uel mares cum maribus coierint.32.q.7.c.adulterij.c.

rij.c.offerebat. c.flagitia. c.uſus. Concordat item M.I.C.*d.quæſt.2.cauſa* 19.

De exceptionibus præcedentium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas, ex quibus adulterij accuſatio competit, enumerauimus: quarum tamen plures uide M.I.C.*d.quæſt.2.Sequũtur nunc iſtarum cauſarum exceptiones aliquot generales.*

I.Exceptio:*Niſi cum ſerua commiſſum ſit adulteriũ uel ſtuprum.reprobatur* 14.*q*.6.*c.ult.uerſ. ancilla.* Contradicit M.I.C.*d.quæſt.2.except.generali* 1.

II. Exceptio: *Niſi cum ſoluta ſit commiſſum. reprobatur* 32.*q*.4.*c.ſic non ſunt.§.fin.cum c.ſequente.q.7.c.fieri poteſt.Inſt.de publ.iud. §.item lex* Iul.*de adulterijs.*

III.Exceptio: *Niſi cum meretrice,aut aliâs ignominioſa muliere ſtuprum ſit commiſſum. reprobatur d.q.4.c.meretrices eſſe.& c.in eo.Proinde hoc caſu corrigitur l.23.& l.29.C.ad l.Iul.de adulterijs.* De qua exceptione uide item M.I.C.*d. quæſt.2.except.gener.6.*

IIII.Exceptio: *Niſi cum deformi uel paupere fornicatio ſit cõmiſſa.* Reprobatur *hæc exceptio* 14.*q.6.c.ult.§.quomodo.*

V. Exceptio: *Niſi liberorum procreandorum, non libidinis cauſa adulterium uel ſtuprum quis com-*

commiſerit. 32.q.4. in prin. & c.dixit,in prin. c. obijciuntur. Sed his nō obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur d.q.4.c.ſicut ſatius, in prin. c. recurras.§.fin.uerſ.nec illorum. c.dicat aliquis.c. ſic non ſunt.

VI.Exceptio:Niſi ob defectum uel ſterilitatem uxoris cum alia concubuerit. Videtur hæc exceptio approbari per ea quæ propoſita ſunt ſ.except.prox.in prin. Sed reprobatur per ea quæ ibidem §.ſed his non obſtantibus, annotata ſunt. Quibus concordat 32.q.5.c.puto,in prin.

VII.Exceptio: Niſi per uim aliqua ſtuprū uel adulterium ſit paſſa.approbatur per ea quæ proponuntur j.lib.4.cap.18.cauſa 3.excep.5. item M. I.C.lib.1.cap.28.quæſt.2. except.gener.11. Cuius replicatio eſt: Niſi uim paſſa non exclamauerit. 34.q.1.c.non ſatis.§.legat libros.

VIII.Exceptio:Niſi per errorem putās ſuam eſſe uxorem, cum aliena rem habuerit.34.q.1.c.ſi uirgo.§.fin.cum c.ſequēte. Hæc de exceptionibus aduerſus adulterij accuſationē generalibus: quarum tamen plures uide M.I.C.d.quæſt.2.

II. QVIBVS ACCVSATIO adulterij competit?

I.Regula,De marito adulteræ. Huic in primis accuſatio competit.c.maritis.4.de adulterijs.l.30. §.in primis.C.ad l.Iul.de adulterijs. Huius exceptio

ptio eſt: Niſi maritus ipſe ſit adulter. c.intellexi-mus.6.de adulterijs. Concordant ea quæ habentur ȷ.lib.4.d.cauſa 3.except.4.Item concordat l.13.§. iudex.ff.de adulterijs. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.28.quæſt.3.reg.1.

II.Regula, De uxore adulteri. Huic accuſatio adulterij non competit. 32.q.1. c.apud miſericordem.§.hoc in mulieribus, cum ſequentib.item q.5. c.ult.& l.1.C.ad l.Iul.de adulter.

III. Regula: Si inceſti crimen dicatur contractum, ſoli conſanguinei ad accuſandum admittuntur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ȷ.lib.4.cap.19.quæſt.4.reg.3.Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C.d.quæſt.3.

III. QVID VENIAT, SEV DE pœna adulterij.

I.Regula: Vitium fornicationis omnium maximũ ſcelus eſt.32.q.7.c.non ſolum.§.inter cætera.

II. Regula: De gradibus fornicationis cauetur d.q.7.c.quemadmodum. §.ſunt enim. & c.adulterij.

III.Regula, De ſtupri pœna. Qui ſtuprũ commiſit, uitiatam ducere & dotare tenetur.c.1.de adulterijs. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi pater puellæ in matrimonium conſentire nolit: tunc enim dotem dando liberatur. d.c.1.uerſ.ſi uerò pater. Altera exceptio eſt: Niſi caſtigatus & excom-

municatus in monaſterio, dum uixerit, pœnitentiam agere malit.c.peruenit.2.eod.tt.

IIII. *Regula: Mulieres adulteræ in monaſterijs perpetuam pœnitentiam agere debent.c.gaudemus.19.de conuerſione coniugator.* Concordat M.I.C.*lib.1.cap.28.quæſt.7.reg.3.*

V. Regula:*De relegatione adulteri & adulteræ cauetur 32.q.1.c.de benedicto.*

VI. Regula: *De pœna ſacerdotis fornicantis cauetur diſtinct.28.c.preſbyter. & diſtinct.82.c. preſbyter.*

VII.Regula: *Si ſacerdos cum filia ſua ſpirituali ſeu pœnitentiali rem habuerit, puintur 30.q.1.c. omnes.c.ſi quis ſacerdos.& c.ult.in prim.*

VIII.Regula:*Si mulier proprijs ſeruis ſe iunxerit, capite plectitur. 12.q.2.c.epiſcopus.§.ſi qua cum ſeruo. l.unica.*C. *de mulieribus quæ ſe proprijs ſeruis iunx.*

IX. Regula: *Si monacha commiſerit fornicationem, pœna utrique conſtituitur 27.q.1.c.ſi qua monacharum.* Plures *huiuſmodi regulas uide* M. I.C.*d.quæſt.7.*

IIII. ACTVS ET ADIVNCTA
iudicij de adulterijs.

I. Regula: De *iuramento accuſatoris cauetur 35.q.6.c.ſi duo.§.fin.cum c.ſequente.*

II.Regula: De *probatione inceſtus cauetur d.*

c.ſi

c.ſi duo,in prim. Concordant ea quæ habentur J. lib.4.cap.19.queſt.4.reg.3.& 4.

III. *Regula:Confeßio alterutrius non probat contra alterum quo ad pœnam, ſed quo ad purgationem indicendam ſufficit.c.ſignificaſti.5.de adulterijs. 2.q.5.c.interrogatum. Hæc de accuſatione adulterij: de qua tamen uide plura M. I. C. d. cap.28.*

VII. DE FALSO.

I. CAVSAE EX QVIBVS HAEC accuſatio competit.

I. *Cauſa generalis eſt:Si falſum ſit commiſſum. c.1.in prin.de crimine falſi.Declaratur cauſa propoſita diuiſione falſi, quorum unum conſiſtit in ueritate occultanda, alterum in mendacio dicendo,d.c.1.in fine. Species falſi in literis commißi enumerantur c.licet.5.eod.tt. Sequuntur nunc cauſæ ſpeciales.*

II. *Cauſa: Si inſtrumenta quis ſuppreßit, uel aduerſarijs tradidit. 12.q.2.c.ſi quis de clericis.1.et c.ſi quis de clericis.2.*

III. *Cauſa: Si falſas literas non deſtruxit, uel reſignauit.c.dura.4.§.adijciētes. de crimine falſi.*

IIII. *Cauſa: Si literas Papæ de manibus eius, uel officialium eius non recepit.c.licet.5.§.eos etiam.d.tt.*

V. *Cauſa: Si falſum dixerit teſtimonium.3.q.9.*

c. nihilominus. 4. q. 2. c. ult. §. qui falſo. l. 16. ff. de teſtibus. Huius exceptio eſt: Niſi indignum ignorãs, dignum dixerit. c. unico, de ſcrutinio.

VI. Cauſa: Si iuſtum iniuſtum dixerit, ſanctum non ſanctum, uel contrà, alióue modo mentiatur. 11. q. 3. c. ſi quis dixerit. c. ſi quis hominem. c. uæ qui dicitis. c. unicuiq;. Plura de mendacio uide j. lib. 4. cap. de peccato.

VII. Cauſa: Si ob accuſandum uel non accuſandum, ob dicendum uel nõ dicendum teſtimonium, uel ob ſententiam pecuniam acceperit. d. c. unicuique. § fin. cum c. ſequente. 1. q. 1. c. concußionis. l. 2. ff. de cõcußione. & l. 1. §. 1. ff. ad l. Cornel. de falſis.

VIII. Cauſa: Si monetam falſificauerit, punitur c. unico, de crimine falſi, in extrauag. Ioann. XXII. Exemplum huius cauſæ habetur c. unico, de dilationib. in extrauag. com.

IX. Cauſa: Si alchimiam exerceat, uel procuret, punitur c. unico, de crimine falſi, in extrauag. comm.

X. Cauſa: Si circa pondera & menſuras falſum adhibuit, punitur c. ut menſuræ. 2. de emptione & uenditione.

XI. Cauſa: Si mulier uirili ueſte utatur, punitur diſtinct. 30. c. ſi qua mulier.

XII. Cauſa: Si teſtis dicta ſua utriq; parti prodidit. 4. q. 2. c. ult. §. qui falſo. l. 16. ff. de teſtibus.

XIII. *Cauſa: Si falsò inſcriptos impiorum libros tanquam ſacros publicauerit. Apoſtol. canon.59.*

De exceptione præcedentium cauſarum generali.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus: de quibus tamen alijsq́; pluribus uide item M.I.C. *lib.1.cap.29. quæſt.1. Iſtarum autem cauſarum exceptio generalis hæc eſt:Niſi ſine dolo malo,uel per errorem & ignorantiam quis falſum commiſerit.Quæ exceptio approbatur exemplo c.accedens.8.de crimine falſi.* Concordat M.I.C.*d.quæſt.1.in fine,except.generali 1.ubi plures huiuſmodi exceptiones ſequuntur.*

II. QVID VENIAT IN FALSI accuſatione,ſeu de pœna falſi.

I. Regula:*Falſum æquiparatur homicidio 11.q.3.c.[illegible]mo peritorum.*

II. Regula: *De pœna excõmunicationis cauetur extrauag. Ioan.XXII.unica, de crimine falſi.*

III. Regula: *De pœnitentia iniungenda falſario cauetur 5.q.6.c.penult.*

IIII. Regula: *De pœna clericorum,qui Principis ſigillum falſificauerunt,cauetur c.ad audientiam.3.de crimine falſi.*

V. Regula: *De pœna eorum qui literas Papæ*

ſalſificauerunt,cauetur c.ad falſariorum.7.eod.tt. Plures huiuſmodi pœnas uide ſ. ſub ſingulis cauſis: item M.I.C.d.cap.29.quæſt.5. Sed & plura de falſi accuſatione uide d.cap.29.

VIII. DE MALEFICIIS, DIuinatoribus, mathematicis, & ſimilibus.

I. CAVSAE HVIVS IVDICII.

I. *Cauſa eſt, diuinatio.26.q.5.in prim.1.q.1.c.nũquam,in prim.Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.8. quæſt.5. cauſa 26. item quæ proponentur J.cauſa 9. Ratio huius cauſæ per obiectionis ſolutionem habetur d.q.5.c.ultim.§.ſi autem quilibet. Origo diuinationum exponitur 26. q. 3. in princ. cum c.ſequente. Ratio nominis exponitur d.q.3. c.1.§.diuini. Genera diuinationum enumerantur d.c.1.§.1. Singulorum generum ſpecies in ſequentibus cauſis proponentur. Diuinationum autem cauſæ uel modi exponuntur d.c.1.§.fin. cum c.ſequente.*

II. *Cauſa: Si incantator ſit uel incantatrix.26. q.5.c.epiſcopi.§.illud etiam.c.quicunq;.§.fin.cum c.ſequente.item c.peruenit. item q.7.c.admoneãt. Declaratur cauſa propoſita definitione incantatorum 26.q.3.c.1.§.incantatores.*

III. *Cauſa: Si magiam exerceat.26.q.5.c.non oportet.c.epiſcopi,in prim. Concordat M.I.C.lib.*

1.cap.

1.cap.ult.cauſa 1. Declaratur cauſa propoſita definitione magorum d.q.5.c.nec mirum.§.magi ſunt. & 26.q.3.c.1.§.primùm autem.

IIII. Cauſa: Si ariolus ſit.l.5.& l.7.C.de maleficis.Declaratur definitione arioloṛũ d.c.1.§.arioli.

V. Cauſa: Si aruſpex ſit,uel aruſpicem cõſulat. d.l.5. Declaratur definitione aruſpicis d.c.1.§.haruſpices. Concordat 26.q.5.c.contra idolorum,c. nec mirum.§.haruſpicinæ.

VI.Cauſa: Si augur ſit,uel augures conſulat.d. l.5.C.de maleficis. Declaratur definitione auguris d.c.1.§.augures.De origine horum diſſeritur d.c. nec mirum.§.auguria.

VII. Cauſa: Si aſtrologus ſit aut mathematicus. 26.q.5.c.non liceat,in prin.26.q.2.c.1.§.ſic & aſtronomia.c.illos planetarios.c.ſed & illud.§.eſt & illud.l.5.& l.7. C.de maleficis.Declaratur cauſa propoſita definitione aſtrologorum d.c. 1. §.aſtrologi. Mathematici definiuntur d.c.1.§.genethliaci.uerſ. hi ſunt qui uulgò.

VIII. Cauſa: Si genethliacus fuerit.26.q.2.c. illud quod.§.neq; illi ab hoc.Declaratur hæc cauſa definitione genethliacorum d.§.genethliaci.Ad hanc cauſam pertinent horoſcopi,qui definiuntur d.c.1.§.horoſcopi.

IX. Cauſa: Si ſortilegus ſit.26.q.2.c.1.§.fin.cũ c.ſequente.c.hi qui de paganis.c.non exemplo. q.

5.in princ.c.ſortes.c.peruenit.c.epiſcopi,in princ. & q.7.c.nõ obſeruetis.uerſ.& ſortes. item De ſortilegijs c.1. Declaratur cauſa propoſita definitione ſortilegorum 26.q.1.in prin.cum c.ſequente. item q.3.c.1.§.ſortilegi.

X. Cauſa:Si necromanticus ſit. Hæc cauſa declaratur 26.q.5.c.nec mirum.§.necromantici.

XI. Cauſa:Si hydromanticus ſit. Declaratur hæc cauſa ibidem §.hydromantici.

XII. Cauſa:Si ſalitor ſit. Declaratur hæc cauſa 26.q.3.c.1.§.ſalitores.

XIII. Cauſa conſiſtit in præſtigijs. Quæ declaratur d.c.nec mirum.§.præſtigium.

XIIII. Cauſa:Si Pythoniſſa fuerit. Declaratur d.c.n.§.Pythoniſſæ.Soluitur huius cauſæ obiectio d.c.nec mirum.§.præterea quidam.

XV. Cauſa: Si execrabili modo medeatur,uel ſanari cupiat. d.c.nec mirum. item 26.q.2. c.illud quod.c.qui ſine. q.7.c.admoneant.c.non obſeruetis.uerſ.ſiue qui per quoſdam.

XVI. Cauſa:Si aruſpicem,mathematicum uel ſimilem conſulat, uel ei credat. d.q.2.c.intelligi.item 26.q.5.c.qui diuinationes. c.ſi quis epiſcopus. 26. q.7. c.non obſeruetis. item De ſortilegijs c.ex tuarum.2.& l.5.C.de maleficis.

XVII. Cauſa: Si edat uel bibat id, quod reliquum eſt ex eo quod dæmonibus eſt immolatum.

26.q.2.

26.q.2.c.ſed & illud.§.fin.cum c.ſequente.

XVIII. Cauſa: Si permittat tolli aliquid ex eo quod dæmonibus eſt immolatum. d. q.2. c.ſi de area.

XIX. Cauſa: Si emerit id quod idolis eſt immolatum. Hæc cauſa diſtinguitur in ignorante d. q.2.c.ult.

II. QVID VENIAT, SEV de pœna.

Pœna excommunicatio eſt, ſecundum ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.8.quæſt.5.cauſa 26. Sed & alias pœnas uide ſ. quæſt. prox. ſub ſingulis cauſis. Hæc de maleficis & ſimilibus ſint dicta. De quibus uide item M.I.C. lib.1.cap.ult.

DE SIMONIA. Cap. XVI.

HActenus octo ſpecies publicorum iudiciorum expoſuimus. Supereſt accuſatio Simoniæ, hæreſeos, & uſurarum: de quibus ſingulis ſigillatim in ſequentibus capitibus agetur, & primùm de Simonia.

I. CAVSAE EX QVIBVS propoſita accuſatio competit.

Prima atq; generalis huius accuſationis cauſa eſt, Simonia.1.q.7.c.ult.in prin. Declaratur cauſa

propoſita definitione Simoniæ 1.q.1. c.qui ſtudet. Ex hoc canone Simonia definitur ſtudioſa uoluntas emendi uel uendendi ſpiritualia, gloſſa in d.q. 1.in prin. & in c.ſi quis ordinauerit.45. in uerbo Per triennium.de Simonia. Eſt autem Simonia dicta à Simone mago.24.q.3.c.penult.in prin.Simoniam uerò eſſe hæreſin,patet ex d.c.ultim.in prin. Cui concordat 1.q.1.c.uentum.§.fin.cum c.ſequente.c.cum omnis.c.eos qui.c.placuit.§.ex illa.Concordat item propoſitæ cauſæ 1. q. 1. c. erga Simoniacos.& c.nunquam. & 1.q.3.c.ea quæ. item extrauagans com.2.de Simonia. & extrauag.com.1. de ſentent.excom.Obijcitur 1.q.1.c.placuit.§.item opponitur. Reſpondetur huic obiectioni ibidem §.ſed de prophetia. Species ſeu exempla huius cauſæ exponuntur c.non ſatis.8.& c.cum in eccleſiæ.9.de Simonia.Sed & ſpecies eius ſunt ſequentes cauſæ.

II. Cauſa: Si quis pro ordinatione uel electione aliquid dederit uel acceperit.c.1.in fine.c.ad noſtram.21. c.dilectus.30. c.conſulere.38. c.ſicut pro certo.39. & c.audiuimus.41. de Simonia, 1.q.1.in prin.cum ſequentibus,uſq; ad c.quicunque ſacros. c.cum liceat. c.cum ordinaretur. c.gratiam.c.citò turpem. c.placuit. c.principatus. c.fertur. c.ſicut eunuchus. c.quibuſdam. item 1.q.3.c.ex multis. q. 7.c.ſi quis omnem, in prin. uſque ad §.ſed dicunt.

item

item §.qui per Simoniam. 7.q.1. c.ſi quis de ordine.§.fin.cum c.ſequente.item 8.q.2.c.1.item De *ſtatu monachorum c.monachi,in prim. & §.prioratus.item diſtinct.51.c.ult.uerſ.qui honorem muneribus. item 15.q.3.c.ſanè quiſquis hāc,in prin.l.29.* C.*de epiſcopis & clericis.* Nouell.6.*§.ſancimus igitur. uerſ. ſed neque pecunijs. item §.& hanc.item* Nouell.123.*§.pro omnibus.item §.ſed neq; clericum. Sed & concordant ea quæ propoſita ſunt* s̃.*cauſa prox. Planè obijcitur huic ſecundæ cauſæ 1.q.1. c.per Eſaiam. §.conſtat ergo. c.ſtatuimus ut ſicut.§.ſicut ergo. Cui obiectioni* Gratianus *reſpondet d.c.ſtatuimus.§.ſed ſicut. Alia obiectio habetur 1.q.3.in princ. de qua* ȷ. *except.19.dicetur. Nam* ȷ. *inter exceptiones generales huius cauſæ exceptiones enumerabuntur.*

III. *Cauſa:Si pro conſecratione,benedictione uel alijs ſacramentis aliquid datum uel acceptum ſit.c.cum in eccleſiæ.9. c.cum ſit* Romana.10.*c.ſuam nobis.29.c.ſicut pro certo.39.& c.ad apoſtolicam.42.de Simonia. item 1.q.3.c.ult.*

IIII. *Cauſa: Si pro ſepultura uel exequijs mortuorum aliquid datum ſit uel acceptum. c.non ſatis.8.§.fin. c.cum in eccleſiæ.9. uerſ.& pro ſepultura.c.ſuam nobis.29. & c.audiuimus.41.de Simonia. item 13.q.2.c.queſta eſt.c.poſtquam.c.in eccleſiaſtico.& c.præcipiendum.*

V. Cauſa: Si pro chryſmate uel oleo quid datum uel acceptum ſit. d. c. non ſatis. 8 §. fin. & c. ea quæ. 16. c. ad noſtram. 21. & c. in tantum. 36. de Simonia.

VI. Cauſa: Si pro baptiſmate aliquid exigatur. 1. q. 1. c. baptizandis. & c. quidquid.

VII. Cauſa: Si gratiam ſcientiæ, quam à Deo habet, non gratis exerceat. 1. q. 3. c. non ſolùm.

VIII. Cauſa: Si res eccleſiæ in ſuum uſum conuertat. d. q. 3. c. res eccleſiæ.

IX. Cauſa: Si precibus uel fauore quis ad ſacros ordines ſit promotus, 1. q. 1. c. omnis. §. de his autem, cum cc. ſequentibus, uſq; ad c. pueri. item d. c. pueri. §. nulla ſit. Apoſtol. canon. 29. Contradicit d. c. pueri. §. fin. cum ſequentibus, uſq; ad §. non itaq;. ubi Gratianus huic obiectioni reſpondet.

X. Cauſa: Si quis quod iure debet, non niſi præmio accepto perſoluat. 1. q. 3. c. uendentes.

XI. Cauſa: Si indignus ad ſacros ordines ordinetur. 16. q. 7. c. & hoc. §. & arbitror. & 1. q. 3. c. ſi quis epiſcopus. uerſ. uel aliter. Concordant item ea quæ ſ. cauſa 9. ſunt propoſita.

XII. Cauſa: Si pro abſolutione ab excommunicatione aliquid datum uel acceptum ſit. c. ad aures. 24. de Simonia.

XIII. Cauſa: Si depoſitus dato precio ad ordinem ſit reſtitutus. 1. q. 1. c. per principalem. §. fin. cum

ſin.cum c.ſequẽte. c.iubemus.uerſ.ſi quis pœnam. l.4.C.ad l.Iul.repetund.

XIIII. *Cauſa:Si prælatus accepta pecunia ſuas uices alteri ceſſerit. c.1. cum duob.ſequentibus. ne prælati uices ſuas.*

XV. *Cauſa:Si precio uel ſauore peccata alicuius celet,uel recõciliet nõ pœnitẽtẽ, aut dignè pœnitentẽ odio nõ recõciliet.c.nemo.14.de Simonia.*

XVI. *Cauſa: Si eccleſia empta uel redempta ſit.c.querelam.15.d.tt.*

XVII. *Cauſa:Si non conſentienti electioni aliquid uoluntate electi datum ſit,ut à cõtradictione deſiſteret.c.Matthæus.23.d.tt.*

XVIII.*Cauſa:Si ut eligeretur prælatus iureiurando præſtito actionem uel pœnam remiſit. 8. q.3.c.1.Concordant ea quæ habentur J.except.general.8.Huius cauſæ exceptio eſt:Niſi poſt electionem nulla pactione antea ſacta remiſit. d. q. 3. in prin.& c.Artaldus.*

XIX. *Cauſa:Si quis non niſi munere accepto conuertatur, uel regimen eccleſiæ ſuſcipiat. 1.q.2. c.quam pio.*

XX. *Cauſa: Si quis à conuerſis munus ſumat. d.q.2.c.nullus.*

De exceptionibus præcedentium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumeraui-

merauimus, quarum aliquot exceptiones generales reſtant, quas ordine ſubijciemus.

I. Exceptio: *Niſi alius quàm ordinatus pecuniam dederit. c. etſi quæſtiones.18.c.de ſimoniacè.22.& c.ſicut tuis.33.de Simonia. item 1.q.1.c.ſtatuimus. §. habent ergo, cum duobus cc. ſequentibus. q.4.in prin.cum ſequentibus, uſq; ad c.Iudæi.item d.q.4.c.non imputantur.§.item ſi excuſatur. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ordinato ſciente & conſentiente alius pro eo pecuniam dedit. c.Matthæus.23.& c.ſicut tuis.33.uerſ. niſi poſtea conſenſeris. de Simonia. Altera replicatio eſt, quòd quamuis ordinatus à reatu Simoniæ propter ſuam ignorantiam excuſetur, fructus tamen ordinationis non percipiat: niſi poſtquam ordinationi renunciauerit, ex miſericordia ei in ea conditione eſſe concedatur.1.q.1.c.ſtatuimus.§. Simoniacos autem. 1.q.5. in prin. cum c.ſequente. item c.eos qui.§.ex hac itaq;, cum c.ſequente.item De Simonia.c.nobis.27. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi ab aduerſario ordinati pecunia data ſit, ut fructu ordinationis defraudaretur.d.c.27. uerſ.niſi conſtaret illos. Altera duplicatio eſt: Niſi etiam ſine pecuniæ interuentu eum erant electuri. 1.q.6.c.ult. §.fin. & ibi gloſſa. item c.etſi quæſtiones.18.§.fin. de Simonia. Hæc de ſecunda replicatione eiuſq; duplicationib. ſint dicta.*

dicta. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd exceptio propoſita ordinato ignorãti ſolùm, non etiam pecuniam danti & accipienti competat. c. ſi cum.33.§.fin.de Simonia.

II. Exceptio: *Niſi alij quàm ordinatori munus datum ſit. Hæc exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, ſi ignorãte ordinatore datũ ſit; uerùm danti & ac cipienti nõ prodeſt.1.q.1.c.ſtatuimus.§.Simoniaci quoq;.& c.omnis.§.de his autem, cum c.ſequente.*

III. Exceptio: *Niſi miniſtris uel notarijs datum ſit. reprobatur c.1.de Simonia. 1.q.2.c.nullus. §.regulam antiquam.c.ſicut, in prin.*

IIII. Exceptio: *Niſi prandium uel cœna ſaltem ſit data. reprobatur c.Iacobus.44.d.tt.de Simonia.item extrauag.com.c.1.eod.tt.*

V. Exceptio: *Niſi non pecunia numerata, ſed quid aliud datum ſit.reprobatur 1.q.3.c.totum.*

VI. Exceptio: *Niſi obſequium ſaltem præſtetur, uel homagium, ſeu fidelitas.reprobatur c.cum eſſent.12. & c.ex diligenti. 17. de Simonia. item c. ult.de reg.iuris.*

VII. Exceptio: *Niſi modicum quiddam datum ſit.c.etſi quæſtiones.18.in fine.de Simonia.*

VIII. Exceptio: *Niſi nullo dato ius aliquod re miſſum ſit. reprobatur c.per tuas. 37. & c. ſi quis ordinauerit.45.eod.tt.Plura de hac exceptione uide ſ̃.cauſa 18.*

IX. Ex-

IX. Exceptio: Niſi uniuerſa bona ſua conferat eccleſiæ, in qua ordinatur. Reprobatur hæc exceptio ſub conditione hac, ſi cum pacto ſe recipiendi contulerit, c. tua nos. 34. d. tt.

X. Exceptio: Niſi pro ingreſſu monaſterij datum ſit. reprobatur c. ueniens. 19. d. tt. & 1. q. 2. in prin. c. ſicut. §. authoritate Bonifacij. c. quam pio. c. ultimo.

XI. Exceptio: Niſi pro ſepultura datum ſit. reprobatur s̄. cauſa 4.

XII. Exceptio: Niſi non pro ipſa ordinatione uel cōſecratione datum ſit, ſed pro acceſſorijs: puta pro electione, confirmatione, uel ſubſcriptione. reprobatur 1. q. 6. in prin. §. nunc autem. & c. 1. c. ego autem. c. ult. in prin. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̄. except. 3. item quæ proponentur j. in proximè ſequentib. exceptionibus.

XIII. Exceptio: Niſi pro pallio datum ſit. reprobatur 1. q. 2. c. nullus. §. regulam. uerſ. neque ex datione pallij.

XIIII. Exceptio: Niſi pro paſtillo datum ſit. Et hæc reprobatur d. §. regulam. uerſ. neq; ex ea. item 1. q. 3. c. ſi quis obiecerit. §. fin.

XV. Exceptio: Niſi pro ſcriptura ſaltem datum ſit. reprobatur d. §. regulam. uerſ. neq; ex donatione chartarum. Definitur tamen certa quantitas, intra quam exceptio propoſita admittitur,

extra-

extrauag. Ioann. XXII. unica, de ſentent. excom.

XVI. Exceptio: Niſi pro re, non ordine datũ ſit. reprobatur d.c. ſi quis obiecerit. & d.q.3.c. ſaluator, in prin. & §. penſandum. item c. ea quæ. Sed & concordant J. exceptiones proximè ſequentes.

XVII. Exceptio: Niſi pro altari uel decimis datum ſit. d.q.3.c. quæſitum. & c. altare.

XVIII. Exceptio: Niſi pro præbenda datum uel acceptum ſit. reprobatur d.c. quæſitum. uerſ. ſicut etiam præbendas. item d.q.3.c.1.c. ſi quis dator. c. ſi quis epiſcopus. c. ſi quis obiecerit. §. fin. c. ex multis. & c. ult.

XIX. Exceptio: Niſi pro temporalibus, non pro ſpiritualibus datum ſit. Hæc exceptio diſtinguitur in temporalibus, quæ ſpiritualibus ſunt annexa, 1.q.3. in prin. c. ſi quis obiecerit. c. ſaluator. §. ſed beatus anteceſſor. Huius diſtinctionis ſpecies eſt J. exceptio proxima reprobata.

XX. Exceptio: Niſi pro officio procurationis uel præpoſituræ, non ſacro ordine datum ſit. reprobatur d.c. ſaluator. §. alioquin cur ſancta. item 1.q.7.c. ſi quis omnem. § quicunq; per pecuniam. item De Simonia c. conſulere. 38. Ratio propoſitæ exceptionis reprobatæ conſtat ex diſtinctione ſuperioris exceptionis proximæ. Declaratur autem d.c. ſaluator. §. in nomine uerò.

XXI. Exceptio: Niſi pro inueſtitura datum

ſit.

ſit. reprobatur c.in tantum. 36. §.fin.de Simonia.

XXII. Exceptio:*Niſi fructus eccleſiarum ſub annuo cenſu concedantur. c.ultim. ne prælati uices ſuas.*

XXIII. Exceptio: *Niſi ſumptuum cauſa datum uel acceptũ ſit.c.cum ſit.10.uerſ.præter procurationem.de Simonia.*

XXIIII. Exceptio:*Niſi paupertatis ratione acceptum ſit. Reprobatur hæc exceptio c.quoniam.40. d.tt.*

XXV. Exceptio:*Niſi extra templum ſit datum.reprobatur 1.q.3.c.ſaluator.§.fin.*

XXVI.Exceptio:*Niſi is qui pecunia data ordinatus eſt, iſto ordine dignus ſit. 1. q. 5. c.1. §.illi uerò.*

XXVII. Exceptio: *Niſi non muneris intuitu ordinatio ſit facta,ſed etiam ſine eo futura.*Hæc *exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt* s̃.*except.1.repl.2.dupl.2.*

XXVIII. Exceptio: *Niſi ſpontè,non ex pacto aliquid datum ſit. c. etſi quæſtiones. 18. c.dilectus.30. §.fin. c.tua nos.34. §. ſi uerò purè. & c. mandato.46.uerſ.quæ nullo pacto.de Simonia. 1. q.2. in prin.§.ſed aliud eſt. c.1.c.ſicut. §.is autem. 13.q.2.c.queſta eſt.uerſ.ſed ſi quando. c.in eccleſiaſtico.c.præcipiendum.uerſ. niſi fortè. item extrauag.com.1,uerſ.illa duntaxat.de Simonia.Contra-*

dicit

dicit quodãmodo, quo ad ſepulturæ uenditionem, 13.q.2.c.poſtquam.

XXIX. Exceptio: Niſi conſuetudo loci non refragetur.c.ad apoſtolicam.42.de Simonia. Sed hoc capitulo non obſtante, exceptio propoſita reprobatur c.non ſatis.8. §. fin. c.cum in eccleſiæ.9. §.putant autem.c.ea quæ.16.c.ueniens.19.uerſ.aſſerentes hoc eſſe.c. dilectus.30.uerſ.dubitas igitur. c.in tantum.36.c.ſicut pro certo.39. & c.Iacobus. 44.eod.tt.item extrauag.com.1.eod.tt.

XXX. Exceptio: Niſi epiſcopus loci diſpenſauerit. Reprobatur hæc exceptio c.nobis.27.§. fin.de Simonia. Admittitur tamen, ſi epiſcopus mãdatum diſpenſandi à Papa acceperit. c. mandato. 46.eod.tt.

XXXI. Exceptio: Niſi id quod datum eſt, in pios uſus ſit cõuerſum. Reprobatur hæc exceptio 1.q.1. c.non eſt.item extrauag.com.1.§.nos igitur. uerſ.etiam ad uſum eccleſiaſticum.de Simonia.

XXXII. Exceptio: Niſi pœnitentiam egerit Simoniacus. reprobatur 1.q.7. c.conuenientibus. §.fin.& c.requiritis. Hactenus de cauſis propoſitæ accuſationis, earumq; exceptionib. ſit dictum.

II. QVIBVS ACCVSATIO Simoniæ competit?

Omnibus quibus ex lege Iulia maieſtatis accuſare permiſſum eſt, Simoniæ quoq; accuſatio com

 petit,

petit. c.ſi dominus.3.c.tanta.7. de Simonia. 15.q.3. c.certis.§.fin. Huius *exceptio uidetur:*Niſi *fœmina uelit accuſare.* Q*uæ tamen exceptio reprobatur d.q.3.c.ſanè quiſquis.§.unde aut ſpecialiter.*

III. ADVERSVS QVOS ACCVſatio Simoniæ competit?

I.*Regula:*Tam *dans quàm accipiens propoſita accuſatione tenetur. c.nõ ſatis.*8. *§.unde quiſquis. c.ueniens.* 19. *c.dilectus.* 30. *uerſ. tam in dantes. c. conſulere.*38. *c.ſicut.*39.*§.fin.* c.quoniam.40.*uerſ. tam recipiẽs.*de Simonia. *item extrauag.com.cum deteſtabile.2.§.ſtatuentes.uerſ.dãdo uel recipiendo.eod.tt. & extrauag.com.1. §.& hanc. de ſentent.*excom. *1.q.1.c.quos conſtiterit.uerſ.quia dantem pariter. c.reperiuntur.§.fin. c.ſi quis epiſcopus.c.qui per. item 1.q.3.c.1. uerſ. iuſtè enim uterque.c.uendentes. c.peruenit,in fine. & c.ult.uerſ. & emptor atq; uenditor.1.q.7.c.ſi quis omnem.§.1.item §.item epiſcopum.et §.Tharaſius.*Apoſtol. *canon.*28.

II. *Regula:*De eo *pro quo ignorante datũ eſt, uide ſ.quæſt.1.except.1.*

III.*Regula:*De *eo qui conſenſit,cauetur c.non ſatis.8.§.unde quiſquis.*de Simonia.

IIII. *Regula:* De *eo qui ordinatum præſentauit,cauetur c.ſi quis ordinauerit.45.d.tt.*

V.*Regula:*De *mediatore cauetur 1.q.1.c.ſi quis epiſcopus.*

epiſcopus.§.fin. & extrauag.com.cum deteſtabile.2.§.ſtatuētes.uerſ.aut quod illa fiat.de Simonia.

VI. *Regula, De eo qui ſciens Simoniam commiſſam non defert uel uindicat, 1.q.1.c.quiſquis.c.quidquid. uerſ.equidem ſi ſciente. item extrauag.com.1.§.illos quoq; de ſentent.excom.*

VII.*Regula:De eo qui ſciens utitur gratia redempta,cauetur d.extrauag.1.§.fin.*

VIII. *Regula,De liberis ſeu hæredibus Simoniaci cauetur 1.q.1.c.citò turpem.*

IIII. QVID VENIAT, SEV de pœna Simoniæ.

I. *Regula:Is qui dedit deponitur, & ſacerdotij honore priuatur. c.qui alium. 2. c.ſicut. 6. c.inſinuatum.13.de Simonia. 1.q.1.c.preſbyter.c.reperiuntur. §. quod ſi aliquis. ubi in monaſterium detruditur. itē d.q.1.c.ſi quis epiſcopus. uerſ.& qui ordinatus eſt. c.qui per.c.ſanctorum.c.qui ſtudet. & c.erga Simoniacos.*

II. *Regula: Is quoq; qui accepit,deponitur.c.de hoc autem.11.c.ea quæ.16.in fine.de Simonia.1.q.1.c.reperiūtur.§.fin.c.qui per.item q.3.c.ſi quis epiſcopus.& ibi gloſſa. Planè interdum accipiens ad tempus excommuuicatur,uel alia pœna pro arbitrio iudicis punitur.1.q.1.c.quidquid. Sed & is, cui ius aliquod propter Simoniā remittitur,ad tēpus punitur.c.ſi quis ordinauerit.45.de Simonia.*

III. Regula: De pœna excommunicationis et anathematis cauetur d. c. quicquid. itẽ extrauag. com.1.§.nos enim qui ſecus.& 2.de Simonia. item extrauag. com. 1. de ſentent.excom. & 1.q.1. c.reperiuntur.§.fin.c.ſi quis epiſcopus.§.fin.c.qui ſtudet,in prin. c.quicunq;. c.citò turpem. §.quia ergo. uerſ.ſecundum Ambroſium. c.placuit. item q. 7. c.ultimo.

IIII. Regula:Simoniacus in æternum damnatur.1.q.1.c.ſi quis neq;.q.3. c.ſi quis dator.

V. Regula:Monachus Simoniacus ab uno monaſterio in aliud durius transfertur. c. de regularibus.25. c.dilectus.30.§.quod ſi de hoc. & c.quoniam.40.de Simonia.

VI. Regula : De pœna ſimpli eius quod acceptum eſt præſtanda,cauetur c.de hoc autem.11.§. fin.& c.ueniens.19. §.quoniam ergo. de Simonia. extrauag.com.2.§.per electionem. eod.tt. 1.q.3.c. ſi quis dator,in fine.

VII. Regula : De pœna dupli eius quod acceptum eſt præſtanda, cauetur c.audiuimus. 41. §. fin.de Simonia.

VIII. Regula,De pœna Giezi,habetur c.cum in eccleſiæ.9.§.fin.& c.ſicut.39.§.fin.d.tt.

V. ADIVNCTA HVIVS iudicij.

I. Regula:Reus interim ab adminiſtratione di-

uinorum prohibetur. c.accuſatum.4. c.quoties.5. c.tanta.7.§.item omnis.de Simonia. 2.q.5. c.accuſatum.

II. Regula, *De probanda Simonia. Mediator ſeu ſocius criminis ad teſtimonium perhibendum hoc caſu admittitur. Approbatur hæc regula ſub conditione c.1.de teſtib.in 6. Concordant ea quæ habentur* s̃.*cap.10.quæſt.3.reg.5.except.3.*

VI. EVENTVS HVIVS CRIminis & iudicij.

I. Regula: *Dãnatus fit infamis.1.q.3.c.ult.uerſ. & emptor.*

II. Regula: *Ordinati à Simoniacis uulneratum habent caput. 1.q.1. c.per Eſaiam. §.conſtat ergo. Concordant ea quæ habentur* ĵ.*lib.3.cap.4.quæſt.3.in fine,except.3.*

III. Regula: *De Simoniacè acceptis reſtituendis dictum eſt* s̃.*quæſt.4.reg.6.De iiſdem eccleſiæ applicandis cauetur extrauag.com.1.§.inſuper erga perſonas.de Simonia.*

IIII. Regula: *De præmio delatorum cauetur extrauag.com.2.§.& ut huiuſmodi.eod.tt.*

VII. ADFINIA PROPOSITAE accuſationis remedia.

I. Regula: *De ſecreta admonitione,ſi crimen ſecretum ſit, cauetur c.ex tuæ.20.de Simonia.*

II. Regula: *De inquiſitione faciẽda cauetur c.*

dilectus.30.§.quod ſi de hoc.eodem tt.

III. Regula: *De purgatione diffamato deferenda, ſi crimen probari non poßit, cauetur c.de hoc autem.11.§.ſi uerò id. & c.inſinuatum.13.§.fin.de Simonia.Hæc de Simonia.Sequitur de hæreſi.*

DE HAERESI.
Cap. XVII.

DE *hæreſi eiusq́ue accuſatione & inquiſitione primùm in genere tractabitur in hoc capite, hinc ſpecialiter ſ.capite ſequente.*

I. RATIO PROPOSITAE accuſationis & inquiſitionis.

Confirmatio propóſitæ accuſationis cõſiſtit in confutatione obiectionis, quą dicitur malos non eſſe cogendos ad bonum. 23.q.4.c.diſplicet.c.quando uult. c.nõ inuenitur.c.quis nos.c.quid crudele. c.ſicut, in prim.item q.5.c.ad fidem.c.ſi propterea. c.ſi uos.c.non uos. c.de Liguribus.c.quali nos.c.relegentes.item 24.q.3.c.apoſtolicæ. Plures canones concordantes uide ſ̃.cap.8.quæſt.2.reg.3. Sed & concordat l.2.in prim.C.de hæreticis.

II. PROPRIVM.

Hæc accuſatio & inquiſitio eſt priuilegiata. c. accuſatus.8.§.ſanè cum.de hæreticis, in 6.

III. CAV-

III. CAVSAE EX QVIBVS accuſatio propoſita competit.

Prima atq; principalis ſeu generalis cauſa eſt, hæreſis. Quæ cauſa approbatur per ea quæ ſuperius quæſt.1.ſunt propoſita. Ad quam cauſam declarandam primùm notanda eſt definitio hæreſis, quæ habetur c. ad abolendam. 9. in prin.de hæreticis.24.q.1.c.loquitur,cum c.ſequente.c.omnib.c. aduocauit. c.quoniam uetus. c.quicunq;. c.didicimus,in prin. item q.3.c.hæreſis. c.hæreticus. c.qui in eccleſia.c.qui aliorum.item l.2.§.fin.C.de hæreticis.Nouell.109.§.hæreticos. Hæc de definitione hæreſeos. Secundo loco proprium hæreſeos notandum,quod habetur 24.q.3.c.transferunt. Tertiò notanda eſt cauſa hæreſeos,d.c.transferunt. §.ueteres.Quartò notandus eſt effectus & uſus hæreſis,d.q.3.c.ult. Quintò notanda eſt ſpecies cognata hæreſis, quod eſt ſchiſma, d.q.3.c.illi qui. §.fin. cum c.ſequēte.item 24.q.1.c.ſchiſma,in prin. Hæc de prima cauſa eiuſq; declaratione ſint dicta.

II. Cauſa:Si Chriſtianus ad Iudaiſmum defecerit.c.contra.13.de hæreticis, in 6.

III. Cauſa : Si quis aliorum errores defendat. 24.q.3.c.qui aliorum.

IIII.Cauſa: Si reſiſtens inquiſitoribus hæreticæ prauitatis ob id fuerit excommunicatus,& nihilo-

hilominus in eo per annum perſeuerauerit. c. ut inquiſitionis.18.§.fin.de hæreticis,in 6.

V. *Cauſa: Si in negocio fidei citatus ob contumaciam fuerit excommunicatus,& per annum in ea perſeuerauerit.c.cum contumacia.7.d.tt.*

VI. *Cauſa: Si non credit Chriſtum uerum Deum & uerum hominem fuiſſe. c. cum Chriſtus. 7. de hæreticis.*

VII. *Cauſa: Si quis credat Chriſtum eiusq; diſcipulos nihil proprium habuiſſe. extrauag.Ioan.* XXII. *cum inter.4. cum ſequente. de uerborum ſignificat.*

VIII. *Cauſa: Si quis credat Mariam in mortali peccato conceptam eſſe.extrauag.com.graue nimis.2.de reliquijs ſanctorum.*

IX. *Cauſa:Si quis memoriam ſanctorum contemnat, uel ea quæ fiunt in honorem martyrum, ſpernat.diſtinct.30.c.ſi quis per.*

X. *Cauſa: Si quis domum Dei,& congregationes quæ fiunt in ea, contemnat. d.diſtinct. 30. c.ſi quis docet.*

XI. *Cauſa : Si quis extra eccleſiam priuatim concionetur, & eccleſiaſticas ſanctiones contemnat, & eccleſiam apud ſe ſine conſilio epiſcopi agat.d.diſtinct.30.c.ſi quis extra.*

XII. *Cauſa:Si quis condemnandũ credit eum, qui carnem manducat, præter ſanguinem, idolo immo-*

immolatam & ſuffocatam. d.diſtinct.30. c.ſi quis carnem.Apoſtol.canon.61.

XIII. Cauſa:Si quis iuſticiam ex pallio & ueſtitu æſtimet. d.diſtinct.30.c.ſi quis uirorum, cum c.ſequente.

XIIII. Cauſa : Si die Dominico ieiunauerit. d.diſtinct.30.c.ult.in prin.& De conſecrat.diſtin.3.c.ne quis.

XV. Cauſa:Si quis nõ pro abſtinentia,ſed pro execratione carnium ab eſu carnis abſtinet. d. c. ult.§.fin.Apoſtol.canon.50.& 52.

XVI. Cauſa:Si in coniugio poſitos cõtemnat. d.diſtin.30. c.ſi quis propter.c.ſi quis uel. c.ſi quis nuptias. item diſtinct. 31. c.ſi quis uituperat. & c. quicunq;. & d.c.50.

XVII. Cauſa:Si Simoniacus ſit. Hæc cauſa approbatur per ea quæ ſ.cap.prox.quæſt.1.in principio ſunt propoſita.

XVIII.Cauſa:Si neget Chriſtum. Apoſtol.canon 61. Hæc cauſa declaratur theologicè,non canonicè,11.q.3.c.exiſtimant.Huius exceptio eſt:Niſi ſupplicijs uictus ore quidem neget, corde uerò Deum adoret. de pœnitent.diſtinct.1.c.poteſt fieri,in prin.

XIX. Cauſa: Si quis Chriſtianum ſe eſſe negauerit.d.q.3.c.non ſolùm.

XX. Cauſa: Si ueritatem non liberè loquitur

uel defendit.d.q.3.c.nolite.Apoſtol.canon.61.

XXI. *Cauſa: Si epiſcopus hæreticum inſtituat hæredem.c.ſi quis epiſcopus.5.de hæreticis.*

XXII. *Cauſa: Si ſuſpectus de hæreſi delatum iuſiurandum præſtare nolit. Hæc cauſa approbatur per ea quæ proponentur* ℑ.*quæſt.9.reg.2.*

Præter has plures aliæ cauſæ propoſitæ accuſationis & ſpecies hæreticorum enumerantur 24. q.3.c.quidam autem.& l.5.C.de hæreticis. Sed & plures huiuſmodi cauſas uide ℑ.*quæſt. prox. item* ℑ.*lib.4. cap.1.quæſt.1. Nunc exceptiones iſtarum cauſarum generales proponendæ.*

De exceptionibus præcedentium cauſarum generalibus.

I. *Exceptio: Niſi reus mortuus ſit. Reprobatur hæc exceptio 24.q.2.c.ult.item De hæreticis,in 6. c.accuſatus.8.§.in eo uerò.Huius replicatio eſt: Niſi non principaliter ob hæreſin accuſetur, ſed ob id,quia hæreticos recepit,defendit,uel eis fauit.d. c.accuſatus.8.§.ſi uerò pro ijs.uerſ.porrò ſi propter.Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi poſtquam pœnitentia ei ob prædictas cauſas fuerit iniuncta,deceſſerit.d.§.ſi uerò pro ijs. Altera duplicatio eſt: Niſi epiſcopus hæreticum inſtituerit hæredem.c.ſi quis epiſcopus.5.de hæreticis.*

II. *Exceptio: Niſi reus pœnitentiam agat, & ad fidem redeat.c.ut officium.11.§.ſi uerò aliquis.*

de

de hæreticis,in 6.& 23.q.4.c.duo iſta. l.inter claras.§.fin.C.de ſumma trinitate. Huius replicatio prima eſt: Niſi reus antea hæreſin abiurauerit,uel proprij antiſtitis examinatione ſe purgauerit,poſteaq; in hæreſin fuerit relapſus. c. ad abolendam. 9.§.illos quoq;.de hæreticis. Planè hoc caſu ſacramentum pœnitentiæ & euchariſtiæ reo denegandum non eſt.c.ſuper eo.4.de hæreticis,in 6.Plura de replicatione propoſita uide ſ. quæſt. 6. reg.4. Altera replicatio eſt: Niſi hæreſin non abiurauerit, nec cautionem præſtiterit de ea non reiteranda. d.c.ad abolendam.9.§.præſenti. uerſ.niſi continuò.Concordant ea quæ habētur ſ̃.cap.13.quæſt. 5.reg.6.

III. Exceptio: Niſi reus ſit priuilegiatus,uel indulgentijs fultus.Reprobatur hæc exceptio d.c. ut officium.11.§.deniq;.

IIII.Exceptio:Niſi lis apud aliũ iudicem pendeat. Reprobatur hæc exceptio c.per hoc.17.de hæreticis,in 6. Clement.1.§.propter quod. eod.tit.

V.Exceptio:Niſi reus ab alio ſeductus patiatur ſe corrigi.24.q.3.c.dixit.

IIII. ADVERSVS QVOS accuſatio propoſita competit?

I. Regula: De credentibus doctrinæ hæreticorum cauetur c.excommunicamus.13.§.credentes.

c.ex-

c.excommunicamus. 15. §.fin.de hæreticis. c. quicunque.2.§.hæretici. & c.ut officium.11.in princ. eod.tt. in 6.

II. *Regula:De receptatoribus,defenſoribus et fautoribus hæreticorum cauetur d. §. credentes. & d.§.hæretici. & d.c.ut officium.11. in prin. item c.accuſatus.8. §.ſacerdotes.eod.tt.*

III. *Regula: De communicantibus hæreticis cauetur 24. q. 1. c. didicimus. §. inuenimus. & c. ſchiſma.item q.3.c.dixit,in prin.item De hæreticis c.excommunicamus.13.§.ſi qui autẽ tales. Sed & concordant ea quæ habentur J.quæſt.8.reg.12.*

IIII. *Regula: De magiſtratibus qui nec iurare, nec ſeruare uolunt conſtitutiones in hæreticos promulgatas, cauetur c.ad abolendam.9.§.ſtatuimus. c.excommunicamus.13.§.moneantur.de hæreticis.c.ut officium.11.§.ſtatuimus.eod.tt.in 6.*

V. *Regula:De eo qui cum poßit hæreticum in uiam reuocare, hoc non facit, cauetur c.2. de hæreticis.*

V. QVIBVS INQVISITIO HAEreticæ prauitatis competat,& apud quos hæc accuſatio inſtituenda?

I. *Regula:Eccleſiaſticus,non laicus,iudex competens eſt. c.ut inquiſitionis.18. §.probibemus. de hæreticis,in 6.*

II. Re-

II. Regula, De epiſcopo loci. Huic regulariter inquiſitio competit, & iuriſdictio propoſiti criminis. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi iuriſdictio alijs à Papa ſit delegata. Sed reprobatur c. per hoc. 17. d. tt. Clement. 1. §. propter quod. eod. tt. Altera exceptio uidetur: Niſi reus ſit exemptus ad iuriſdictionem Papæ immediatè pertinẽs. Sed reprobatur c. ad abolendam. 9. §. fin. de hæreticis. Tertia exceptio eſt: Niſi epiſcopus quadrageſimum annum nondum ſit ingreſſus. Clement. 2. in prin. eod. tt.

III. Regula, De inquiſitoribus à Papa deputatis. His etiam competit cognitio, per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. prox. except. 1. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi inquiſitores à Papa deputati quadrageſimum annum non ſint ingreßi. d. Clement. 2. in prin. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus uel alius prælatus ſuperior reus ſit, uel ſuſpectus de hæreſi: hoc enim caſu ad Papam cognitio ſpectat. c. inquiſitores. 16. de hæreticis, in 6.

VI. QVID VENIAT IN ACcuſatione propoſita, ſeu de pœna hæreſeos.

I. Regula: Schiſma grauius punitur hæreſi. 24. q. 1. c. non afferamus.

II. Regula: Religioſi grauius puniendi quàm ſeculares. c. accuſatus. 8. §. fin. de hæreticis, in 6.

III. Re-

III. Regula: Vltimo ſupplicio hæretici afficiendi non ſunt. 23.q.5.c.unum ſolum. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.7.in prin.

IIII. Regula: Si quis poſt abiurationem relapſus ſit in hæreſin, grauius punitur, per ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.3.except.generali 2.repl.1. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi cum abiuraret hæreſin, leuis tantùm contra eum fuit præſumptio.d.c.accuſatus.8.in prin. Altera exceptio uidetur: Niſi in aliam hæreſin relapſus ſit, quàm abiurauit. Sed reprobatur d.c. accuſatus.8. §.eum uerò.

V. Regula: Si quis poſt abiurationem hæreticis communicat, tanquam relapſus grauius punitur.d.c.8.§.ille quoq;.

VI. Regula: De pœna excommunicationis cauetur c.ſicut.8. c.ad abolendam.9. in princ. c.excommunicamus. 13. in prin. c. excommunicamus. 15.in prin.de hæreticis.

VII. Regula: Excommunicati traduntur iudici ſeculari arbitrio eius puniendi.d.c.13.§.damnati.& d.c.15.§.damnati. & d.c.ad abolendam.9.§. præſenti.

VIII. Regula: Pertinaces in perpetuum carcerem damnantur.d.c.15.§.ſi qui autem. Hæc de pœnis hæreticorum. Sed & plures huiuſmodi pœnas uide j.quæſt.8.

VII. AD-

VII. ADIVNCTA PROPOſitæ accuſationis & inquiſitionis.

I. Regula: *De reis cuſtodiendis & incarcerandis cauetur Clement. 1. §. propter quod, cum ſequentibus. de hæreticis.*

II. Regula: *De iuramento ab officialibus præſtando cauetur d. Clement. 1. §. porrò coram.*

III. Regula: *De modo procedendi, & proceſſibus inuicem communicandis, cauetur d. §. propter quod. item c. per hoc. 17. de hæreticis, in 6. extrauag. com. 1. eod. tt.*

IIII. Regula: *Vt de ſimplici & plano procedatur, cauetur c. ſtatuta. 20. in princ. de hæreticis, in 6.*

V. Regula: *De non publicandis atteſtationibus & accuſatoribus cauetur d. c. 20. §. iubemus.*

VI. Regula: *Si citatus contumaciter abſit, pro hæretico cōdemnatur, per ea quæ propoſita ſunt 8. quæſt. 3. cauſa 5.*

VII. Regula: *De examine teſtium cauetur c. ut officium. 11. §. uerùm quia. de hæreticis, in 6.*

VIII. Regula, *De probatione. Hæreſis probatur per teſtes etiam excommunicatos & criminis ſocios. c. in fidei. 5. eod. tt.* Item *periurus, qui antea contrarium depoſuit, probat. Quæ regula approbatur ſub conditione c. accuſatus. 8. §. licet. d. tt.*

IX. Re-

ſunt s̃.quæſt.prox.reg.7.item quæſt.4.reg.4.

VIII. EVENTVS.

I.Regula, *De executione ſententiæ à ſeculari iudice facienda, probatur per ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.6.reg.7.*

II. Regula: *De appellatione deneganda cauetur d.c.ut inquiſitionis.18. in princ. uerſ.non obſtantibus.*

III.Regula: *De confiſcatione bonorũ damnati cauetur c.uergentis.10. c.excommunicamus.13. §. damnati.de hæreticis.c.cum ſecũdum.19.d.tt.in 6.*

IIII. Regula: *Cui hæc bona cedãt, & quorum expenſis inquiſitio facienda, definitur extrauag. com.1.§.uerùm quia.de hæreticis.*

V. Regula, *Quæ confiſcanda.Bonis mariti con fiſcatis, uxori ſalua dos eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.decreuit.14. de hæreticis, in 6.*

VI. Regula: *De pœna inquiſitorum non rectè ſuo fungentium officio cauetùr Clemẽt.1.in prin. & §.uerùm quia.& Clement.2.§.quod ſi ſecus.de hæreticis.*

VII. Regula: *Hæreticorum ſacrificia nihil ualent. 24.q.1.c.odi.c.didicimus.§.ſacrificia eorum. Concordant item ea quæ proponentur j.reg.20.*

VIII.Regula: *Hæretici carent iuſticia & charitate.d.q.1.c.ubi ſana.*

IX. Regula: Hæretici ſpiritus perfectionē non habent. d. q. 1. c. hæretici. 23. q. 7. c. ult. in prin.

X. Regula: De ſepultis ab hæreticis, deq; ueſtimentis cum quibus, & altaribus in quibus hæretici celebrarunt, cauetur c. à nobis. 2. de ſacramentis non iterandis.

XI. Regula: Ne hæreticis uis fiat, uel ſine cauſa ijs ſua auferantur, cauetur d. q. 7. in princ. cum c. ſequente. item l. 6. C. de ſacrificijs paganor. Contradicit d. q. 7. c. ſi de rebus. c. quod autē. & c. ult.

XII. Regula: Hæretici uitandi & fugiendi ſunt, per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. 4. reg. 3. Quibus concordat 24. q. 1. c. omnis qui. c. quæ dignior. item q. 3. c. clericus. c. cum quibus. item 28. q. 1. c. nullus eorum. c. ſi infidelis. §. hoc & de. c. ſæpe malorum.

XIII. Regula: Cum hæreticis de fide non diſputandum. 24. q. 3. c. cum quibus. §. fin.

XIIII. Regula: Hæretici ad concilia non uocandi. d. c. cum quibus, in prin. Vide item J. lib. 4. cap. de concilijs.

XV. Regula: Hereticus in æternum eſt damnatus, utcunq; bona opera præſtet. c. firmiſſimè. 3. de hæreticis.

XVI. Regula: Damnato authore, libri quoq; eius & ſententiæ damnatæ cenſentur. c. fraternitatis. 4. eod. tt.

XVII. Re-

XVII. Regula: Aduocati & notarij hæreticis eorumq́; fautoribus patrocinari & ſcribere prohibentur. c. ſi aduerſus. 11. de hæreticis.

XVIII. Regula: Hæreticis nulla datur actio. c. ult. d. tt.

XIX. Regula: Acta hæreticorum reſcinduntur. c. 1. de ſchiſmaticis.

XX. Regula: Hæretici ſacra miniſtrare non poſſunt, & factum huiuſmodi ratum non eſt. 1. q. 1. c. ſic populus, cum ſequentib. uſq; ad c. manus. item d. c. manus. §. cum ergo. Contradicit d. q. 1. c. ſicut Chriſtus. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d. c. ſicut. §. ſed hoc de peccatore. Concordant item ea quæ habentur ſ. reg. 7.

XXI. Regula: De priuilegio cruce ſignatorũ, qui hæreticos exterminant, cauetur c. excommunicamus. 13. §. catholici. de hæreticis.

XXII. Regula: Hæretici liberos ſuos in poteſtate nõ habẽt. c. quicũq;. 2. §. fin. de hæreticis, in 6.

XXIII. Regula: De hæreticis conuerſis, quatenus ſint recipiendi, cauetur ſ. cap. 13. quæſt. 5. reg. 6. Hæc de euentis propoſitæ accuſationis. Plures huiuſmodi pœnas hæreticorum & euentus uide M. I. C. lib. 3. cap. 7. quæſt. 3.

IX. ADFINIA REMEDIA.

I. Regula: De uiſitatione annua inſtituenda ad

hæreſeos inquiſitionem cauetur d.c.excommunicamus.13.§.adijcimus.

II.Regula. *Vt ſuſpecto de hæreſi iuſiurandum deferatur, & niſi iurauerit, pro hæretico damnetur, cauetur d.§.adijcimus.uerſ.ipſe autem epiſcopus.& d.c.13.§.qui autem. item c.ad abolendam. 9.§.qui uerò.eod.tt. Hæc de hæreſi in genere ſint dicta: nunc de eadem in ſpecie erit dicendum.*

DE HAERESI IN SPEcie. Cap. XVIII.

I. DE IVDAEIS ET Sarracenis.

PRima regula: Inter Chriſtianos & Iudæos *nuptiæ contrahi prohibentur per ea quæ proponentur* ℑ.*lib.4.cap.13.except.11.*

II. Regula: Ne Iudæi Chriſtianos eorumq́; religionem *dicto factóue contemnant, cauetur c.etſi* Iudæos.13.*in prin.* & *c.in nonnullis.15.§.fin.de Iudæis.l.10.C.de Iudæis.*

III. Regula: Ne Iudæi & Sarraceni ſuos ritus & *feſtiuitates agere prohibeantur, cauetur diſt.45.c.qui ſyncera.l.12.C.de* Iudæis.Excipitur *inuocatio* Mahometi,Clement.*unica,de* Iudæis.

IIII. Regula: Ne uis Iudæis *inferatur, neue ad religionem* Chriſtianam *cogãtur, cauetur c.ſicut.9.de* Iudæis,*item d.c.qui ſyncera,& d.diſtinct.45.*

c.de

c.de Iudæis.l.13.C.de Iudæis.& l.6.C.de ſacriſ.paganor. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi fidem Chriſtianam receperint:tunc enim ut in ea maneant,cogi poſſunt.d.c.de Iudæis.item De conſecrat.diſtin.4.c.pleriq;. Altera exceptio eſt:Niſi uim inferant Chriſtianis.23.q.8.c.diſpar.

V.Regula:Ne Iudæi Chriſtianos circumcidant, cauetur diſt.54.c,nulla.§,ſi uerò.l.15.C.de Iudæis.

VI.Regula:Ne Iudæis publica officia in Chriſtianos committantur, cauetur d.c.nulla, in prin. c.cum ſit.16.c.ex ſpeciali.18.de Iudæis, l.hac ualitura.17.C,eod,tt. Sed & concordant ea quæ habentur ſ̄. cap.5.quæſt,Qui & quales,reg.3.

VII. Regula; Ne Iudæi nouas ſynagogas extruant,ſed (ſi uelint) ueteres reficiant,cauetur c. Iudæi.3. & c.conſultationi.7. de Iudæis, item d.l. 17.§.illud etiam.

VIII.Regula; Vt Iudæi tota die paraſceues oſtia & feneſtras habeant occluſus,cauetur c.quia ſuper.4,de Iudæis.Item,ne in die paßionis Domini Iudæi in publicum prodeant, nec in contumeliam Chriſti proſiliant, cauetur c,in nonnullis.15. §.in diebus,eod.tt.

IX. Regula: Iudæis baptizatis bona ſua auferenda non ſunt.c.Iudæi.5.§.ſi qui præterea.de Iudæis.& extrauag.Ioann.XXII.2.eod.tt.

X. Regula: Ne Iudæi uel Sarraceni habeant

mancipium Christianum. c.1.& 2.de Iudæis.diſt. 54.c.mancipia. c.præſenti. item 17.q.4.c.Iudas. l. unica. C.ne mancipium Chriſtianum. & l.42.§. his ita diſpoſitis.C.de epiſcopis & clericis. Huius regulæ exceptio eſt in colonis adſcripticijs,d.c.2.

X I.Regula: *Ne Christiani in domibus Iudæorum uel Sarracenorum ſeruitia præſtent.c.Iudæi. 5.in prin.c.ad hoc.8.& c.etſi Iudæos.13.de Iudæis.*

X I I. Regula : *Serui Iudæorum baptizari uolentes,exinde liberi efficiuntur.c.ult.d.tt.*

X I I I. Regula : *De habitu Iudæorum & Sarracenorum cauetur c.in nonnullis.15.in prin.d.tt.*

X I I I I. Regula:*De pœna Iudæi clericum per cutientis cauetur c.poſtulaſti.14.d.tt.*

X V. Regula : *Iudæi de ſuis poſſeßionibus decimas & oblationes ſoluere tenẽtur.c.quanto amplius.18.§.fin.de uſuris.*

X V I. Regula:*Cum Iudæis nec manducãdum, nec bibendum eſt,nec lauandum,nec etiam medicamentum ab ijs ſumẽdum.28.q.1.c.nullus eorum. c.omnes. Nec cum ijs ieiunandum,nec feſtus dies cum ijs celebrãdus,nec lautia feſti ab ijs ſuſcipienda.Apoſtol.canon.69.*

X V I I. Regula: *Vt filij Iudæorum ab ijs ſeparentur,d.q.1.c.Iudæorum. item De conſecrat.diſtinct.4.c.pleriq;.§.fin.*

X V I I I.Regula:*De Iudæis baptizandis in fide*

de prius inſtituēdis uide ȷ.lib.4.cap.de baptiſmo.

XIX. *Regula: Ne oleum in ſynagogā Iudæorum deferatur, aut lucernæ incendantur.* Apoſtol. *canon.70. Hæc de Iudæis & Sarracenis. Sed & plura de Iudæis uide M.I.C.lib.3.cap.8.*

II. DE PAGANIS.

I. *Regula: Qui Paganis prædicant, poſſunt cibis ab ipſis appoſitis ueſci. c.quam ſit.10.in prin. de Iudæis.*

II. *Regula: Vt ijs qui idonei ſunt, permittatur Paganis prædicare, cauetur d.c.10.§.inſuper.*

III. *Regula: Ne Pagani ad officia publica admittantur, cauetur c.cum ſit.16.§.fin.eod.tt.*

III. DE MANICHAEIS.

Hi coniugium deteſtabantur.diſtin.30.in prin. uerſ.cauſa fuit.De quorum pœnis cauetur l.4.& l.5.uerſ.& qui ad imam.C.de hæreticis.

IIII. DE APOSTATIS.

De apoſtatis coerçendis cauetur c.à nobis.5.de apoſtatis. Sed plura de apoſtatis uide ȷ.lib.proxim. cap.5.reg.68.& 69. item M.I.C.lib.3.cap.8. ſpecie 4.

V. DE BEGVARDIS ET beguinis.

Hæc ſecta damnatur Clemēt.1.de religioſis domib.Clemēt.ad noſtram.3.de hæreticis.extrauag. Ioann.XXII.unica,de religioſis domibus.Ab hac

regula excipiuntur mulieres fide dignæ, nec ſuſpe ctæ, ſub habitu beguinarum uiuentes. extrauag. com. unica, eod. tt.

VI. DE HYPOCRITIS.

De hypocritis diſſeritur De *pœnitent. diſtinct. 2. c. multi bene. §. illud* Gregorij, *cum c. ſequente Citius.*

VII. DE *Iacobo, Petro & Ioanne de Columna ſchiſmaticis cauetur c. unico, de ſchiſmaticis, in 6.* Tollitur *hæc conſtitutio extrauag. comm. unica, eod. tt. Hæc de hæreſi in ſpecie ſint dicta. Sed & plures ſpecies uide* M. I. C. *d. cap.* 8. *Supereſt ut de uſurarijs agamus.*

DE VSVRIS.
Cap. XIX.

I. RATIO PROPOSITAE accuſationis.

V*Surarij utriuſq; teſtamẽti pagina damnantur. c. quia in omnibus. 3. uerſ. & qualiter. c. ſuper eo. 4. in prin. de uſuris. Alia ratio propoſitæ accuſationis eſt: quia omnis negociatio eſt prohibita. c. eijciens, in prin. diſtin.* 88. Obiectio *ponitur & ſoluitur d. c. eijciens. §. dicit aliquis.*

II. CAVSAE EX QVIBVS accuſatio propoſita competit.

Prima & principalis cauſa eſt: Si uſuras quis exer-

exerceat. c.1. in prin.de uſuris,in 6. c.2.de uita & honeſtate clericor. Pro declaratione huius cauſæ ſciendum eſt, uſuram eſſe quicquid ultra ſortem percipitur. quæ definitio patet ex ijs, quæ infrà proximè ſequuntur.

II.*Cauſa: Si quid ultra ſortẽ recipiatur.c.conſuluit.10.de uſuris. 14.q.3. in prin.cum ſequentib. q.4.c.ſi quis clericus,in fine.& c.nullus.*

III.*Cauſa: Si parabolam iuramenti non aliter concedit,quàm emolumentum aliquod inde percipiat.d.c.10.uerſ.& utrum eodem reatu.*

IIII.*Cauſa:Si quis plus iuſto precio rem ſuam uendiderit ob dilatam precij ſolutionem. d.c.10. uerſ.& an negociator pœna conſimili. item c.in ciuitate.6.eod.tt. Huius cauſæ exceptio hæc eſt: Niſi aliâs non erat rem diſtracturus. c.ult. §.fin. de uſuris.*

V.*Cauſa : Si quis annonam uel uinum emat,ut pluris uendat.14.q.4.c.quicunque. Huius cauſæ exceptio eſt:* Niſi *cum tempus traditionis rei emptæ eſſet dilatum, uериſimiliter dubitetur, utrum plus uel minus tempore traditionis res ſit ualitura.d.c.ult.§.ille quoq;.*

VI.*Cauſa: Si creditor pro pecunia credita loco uſurarum fructus pignoris percipiat. c.1.de uſuris. Concordant ea quæ proponentur* J.*libro 5. cap.7.reg.12.Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt:*

Niſi beneficium eccleſiaſticum hoc modo à laico redimatur.d.c.1.uerſ.niſi fortè eccleſiæ beneficiũ. Altera exceptio eſt: Niſi dominus à uaſallo ſeudũ pignori acceperit, remiſſis ei ſeruitijs. c.1.de ſeudis.c.conqueſtus.8.in fine.de uſuris. Tertia exceptio eſt: Niſi pro dote maritus pignus accepit. c. ſalubriter.16.d.tt.

VI. & VII. *Cauſam uide J. libro 5. cap.7. reg.14.*

Exceptiones præcedentium cauſarum generales.

I.*Exceptio generalis uidetur:Niſi Iudæus uſuras exerceat. Sed reprobatur c.poſt miſerabilem. 12.& c.quanto.18.de uſuris.*

II. *Exceptio uidetur: Niſi laicus uſuras exerceat. Sed & hæc exceptio reprobatur 14.q.4.in prin.& c.nec hoc.*

III. *Exceptio: Niſi is qui uſuras percepit, facultatibus lapſus ſit,ut eas reſtituere non poſſit.c. cum tu.5.§.illi autem.de uſuris. Huius replicatio eſt: Niſi poſſeſſiones habeat uſuris comparatas.d. §.illi autem.uerſ.poſſeſſiones uerò.*

IIII.*Exceptio:Niſi ab hoſte,uel alio quem licet occidere,uſuras perceperit.14.q.4.c.ult.*

V.*Exceptio:Niſi ab uſurario uſuras acceperit. c.quia fruſtra.14. & c.Michael.17.de uſuris.*

VI.*Exceptio: Niſi is, à quo uſuras accepit,deceſſerit*

ceſſerit nullis hæredibus relictis. Reprobatur *hæc exceptio c.cum tu.5. uerſ. uel his non ſuperſtitibus.d.tt.item 14.q.5.c.nemo,in fine.*

VII.Exceptio:*Niſi non pecunia numerata,ſed quid aliud ultra ſortem ſit receptum.* Hæc *exceptio reprobatur 14.q.3.c.1.cum ſequentib.*

VIII.Exceptio:*Niſi cenſus annuus in prædio emptus ſit cum pacto de retrouẽdendo.extrauag. com.1.& 2.de empt.& uenditione.*

IX.Exceptio: *Niſi creditor periculum ſortis in ſe receperit.*Reprobatur *hæc exceptio c.ult.in prin.de uſuris.*

X. Exceptio: *Niſi iuſiurandum de uſuris ſoluendis, uel ſolutis non repetendis præſtitum ſit.* Reprobatur *hæc exceptio c.tuas.13. d.tt. c.1.& c. debitores.6.de iureiurando.*

XI. Exceptio:*Niſi ſtatutum uel conſuetudo loci uſuras permittat.*Reprobatur *Clemẽt.1.in prin. de uſuris.*

XII.Exceptio:*Niſi ante decretum,quo uſuræ prohibitæ ſunt, uſuras perceperit.* Reprobatur *hæc exceptio c.cum tu.5.in prin.de uſuris.*

XIII.Exceptio: *Niſi in pium uſum,uel ob liberandum captiuum uſuras perceperit.* Hæc *exceptio reprobatur c.ſuper eo.4. eod.tt.*

III.AD-

IX. Regula: Hæretici ſpiritus perfectionẽ non habent. d. q. 1. c. hæretici. 23. q. 7. c. ult. in prin.

X. Regula: De ſepultis ab hæreticis, deq́; ueſtimentis cum quibus, & altaribus in quibus hæretici celebrarunt, cauetur c. à nobis. 2. de ſacramentis non iterandis.

XI. Regula: Ne hæreticis uis fiat, uel ſine cauſa iјs ſua auferantur, cauetur d. q. 7. in princ. cum c. ſequente. item l. 6. C. de ſacrificijs paganor. Contradicit d. q. 7. c. ſi de rebus. c. quod autẽ. & c. ult.

XII. Regula: Hæretici uitandi & fugiendi ſunt, per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. 4. reg. 3. Quibus concordat 24. q. 1. c. omnis qui. c. quæ dignior. item q. 3. c. clericus. c. cum quibus. item 28. q. 1. c. nullus eorum. c. ſi infidelis. §. hoc & de. c. ſæpe malorum.

XIII. Regula: Cum hæreticis de fide non diſputandum. 24. q. 3. c. cum quibus. §. fin.

XIIII. Regula: Hæretici ad concilia non uocandi. d. c. cum quibus, in prin. Vide item ſ. lib. 4. cap. de concilijs.

XV. Regula: Hereticus in æternum eſt damnatus, utcunq; bona opera præſtet. c. firmiſsimè. 3. de hæreticis.

XVI. Regula: Damnato authore, libri quoq; eius & ſententiæ damnatæ cenſentur. c. fraternitatis. 4. eod. tt.

XVII. Re-

XVII. Regula: Aduocati & notarij hæreticis eorumq́; fautoribus patrocinari & ſcribere prohibentur. c. ſi aduerſus. 11. de hæreticis.

XVIII. Regula: Hæreticis nulla datur actio. c. ult. d. tt.

XIX. Regula: Acta hæreticorum reſcinduntur, c. 1. de ſchiſmaticis.

XX. Regula: Hæretici ſacra miniſtrare non poſſunt, & factum huiuſmodi ratum non eſt. 1. q. 1. c. ſic populus, cum ſequentib. uſq; ad c. manus. item d. c. manus. §. cum ergo. Contradicit d. q. 1. c. ſicut Chriſtus. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d. c. ſicut. §. ſed hoc de peccatore. Concordant item ea quæ habentur ſ̃. reg. 7.

XXI. Regula: De priuilegio cruce ſignatorũ, qui hæreticos exterminant, cauetur c. excommunicamus. 13. §. catholici. de hæreticis.

XXII. Regula: Hæretici liberos ſuos in poteſtate nõ habẽt. c. quicũq;. 2. §. fin. de hæreticis, in 6.

XXIII. Regula: De hæreticis conuerſis, quatenus ſint recipiendi, cauetur ſ̃. cap. 13. quæſt. 5. reg. 6. Hæc de euentis propoſitæ accuſationis. Plures huiuſmodi pœnas hæreticorum & euentus uide M. I. C. lib. 3. cap. 7. quæſt. 3.

IX. ADFINIA REMEDIA.

I. Regula: De uiſitatione annua inſtituenda ad

c.de Iudæis.l.13.C.de Iudæis.& l.6.C.de ſacrif.paganor. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi fidem Chriſtianam receperint: tunc enim ut in ea maneant, cogi poſſunt. d.c.de Iudæis. item De conſecrat. diſtin.4.c.pleriq;. Altera exceptio eſt: Niſi uim inferant Chriſtianis.23.q.8.c.diſpar.

V. Regula: Ne Iudæi Chriſtianos circumcidant, cauetur diſt.54.c,nulla.§.ſi uerò.l.15.C.de Iudæis.

VI. Regula: Ne Iudæis publica officia in Chriſtianos committantur, cauetur d.c.nulla, in prin. c.cum ſit.16.c.ex ſpeciali.18.de Iudæis, l.hac ualitura.17.C.eod,tt. Sed & concordant ea quæ habentur ſ.cap.5.quæſt, Qui & quales, reg.3.

VII. Regula; Ne Iudæi nouas ſynagogas extruant, ſed (ſi uelint) ueteres reficiant, cauetur c. Iudæi.3. & c.conſultationi.7. de Iudæis, item d.l.17.§.illud etiam.

VIII. Regula; Vt Iudæi tota die paraſceues oſtia & feneſtras habeant occluſas, cauetur c.quia ſuper.4. de Iudæis. Item, ne in die paßionis Domini Iudæi in publicum prodeant, nec in contumeliam Chriſti proſiliant, cauetur c,in nonnullis.15. §.in diebus,eod.tt.

IX. Regula: Iudæis baptizatis bona ſua auferenda non ſunt.c.Iudæi.5.§.ſi qui præterea.de Iudæis.& extrauag.Ioann.XXII.2.eod.tt.

X. Regula: Ne Iudæi uel Sarraceni habeant

mancipium Chriſtianum. c.1.& 2.de Iudæis.diſt. 54.c.mancipia. c.præſenti. item 17.q.4.c.Iudas. l. unica. C.ne mancipium Chriſtianum. & l.42.§. his ita diſpoſitis.C.de epiſcopis & clericis. Huius regulæ exceptio eſt in colonis adſcripticijs,d.c.2.

X I.Regula: *Ne Chriſtiani in domibus Iudæorum uel Sarracenorum ſeruitia præſtent.c.Iudæi. 5.in prin.c.ad hoc.8.& c.etſi Iudæos.13.de Iudæis.*

X I I. Regula: *Serui Iudæorum baptizari uolentes,exinde liberi efficiuntur.c.ult.d.tt.*

X I I I. Regula: *De habitu Iudæorum & Sarracenorum cauetur c.in nonnullis.15.in prin.d.tt.*

X I I I I. Regula: *De pœna Iudæi clericum percutientis cauetur c.poſtulaſti.14.d.tt.*

X V. Regula: *Iudæi de ſuis poſſeßionibus decimas & oblationes ſoluere tenẽtur.c.quanto amplius.18.§.fin.de uſuris.*

X V I. Regula: *Cum Iudæis nec manducãdum, nec bibendum eſt,nec lauandum,nec etiam medicamentum ab ijs ſumẽdum.28.q.1.c.nullus eorum. c.omnes. Nec cum ijs ieiunandum,nec feſtus dies cum ijs celebrãdus,nec lautia feſti ab ijs ſuſcipienda.Apoſtol.canon.69.*

X V I I. Regula: *Vt filij Iudæorum ab ijs ſeparentur,d.q.1.c.Iudæorum. item De conſecrat.diſtinct.4.c.pleriq;.§.fin.*

X V I I I.Regula: *De Iudæis baptizandis in fide*

de prius inſtituẽdis uide ℑ.lib.4.cap.de baptiſmo.

XIX. Regula: Ne oleum in ſynagogã Iudæorum deferatur, aut lucernæ incendantur. Apoſtol. canon.70. Hæc de Iudæis & Sarracenis. Sed & plura de Iudæis uide M.I.C.lib.3.cap.8.

II. DE PAGANIS.

I. Regula: Qui Paganis prædicant, poſſunt cibis ab ipſis appoſitis ueſci. c.quam ſit.10.in prin. de Iudæis.

II. Regula: Vt ijs qui idonei ſunt, permittatur Paganis prædicare, cauetur d.c.10.§.inſuper.

III. Regula: Ne Pagani ad officia publica admittantur, cauetur c.cum ſit.16.§.fin.eod.tt.

III. DE MANICHAÊIS.

Hi coniugium deteſtabantur. diſtin.30.in prin. uerſ.cauſa fuit. De quorum pœnis cauetur l.4.& l.5.uerſ.& qui ad imam. C.de hæreticis.

IIII. DE APOSTATIS.

De apoſtatis coercendis cauetur c.à nobis.5.de apoſtatis. Sed plura de apoſtatis uide ℑ.lib.proxim. cap.5.reg.68.& 69. item M.I.C.lib.3.cap.8. ſpecie 4.

V. DE BEGVARDIS ET beguinis.

Hæc ſecta damnatur Clemẽt.1.de religioſis domib.Clemẽt.ad noſtram.3.de hæreticis.extrauag. Ioann.XXII.unica, de religioſis domibus. Ab hac

regula excipiuntur mulieres fide dignæ, nec ſuſpectæ, ſub habitu beguinarum uiuentes. extrauag. com. unica, eod. tt.

VI. DE HYPOCRITIS.

De hypocritis diſſeritur De *pœnitent. diſtinct. 2. c. multi bene. §. illud* Gregorij, *cum c. ſequente* Citius.

VII. DE Iacobo, Petro *&* Ioanne de Columna *ſchiſmaticis cauetur c. unico, de ſchiſmaticis, in 6.* Tollitur *hæc conſtitutio extrauag. comm. unica, eod. tt..* Hæc *de hæreſi in ſpecie ſint dicta. Sed & plures ſpecies uide* M. I. C. *d. cap. 8. Supereſt ut de uſurarijs agamus.*

DE VSVRIS.
Cap. XIX.

I. RATIO PROPOSITAE accuſationis.

V*Surarij utriuſq; teſtamēti pagina damnantur. c. quia in omnibus. 3. uerſ. & qualiter. c. ſuper eo. 4. in prin. de uſuris. Alia ratio propoſitæ accuſationis eſt: quia omnis negociatio eſt prohibita. c. eijciens, in prin. diſtin. 88.* Obiectio *ponitur & ſoluitur d. c. eijciens. §. dicit aliquis.*

II. CAVSAE EX QVIBVS accuſatio propoſita competit.

Prima & principalis cauſa eſt: Si uſuras quis exer-

exerceat. c.1. in prin.de uſuris,in 6. c.2.de uita & honeſtate clericor. Pro declaratione huius cauſæ ſciendum eſt, uſuram eſſe quicquid ultra ſortem percipitur. quæ definitio patet ex ijs, quæ infrà proximè ſequuntur.

II.*Cauſa: Si quid ultra ſortẽ recipiatur.c.conſuluit.10.de uſuris. 14.q.3. in prin.cum ſequentib. q.4.c.ſi quis clericus,in fine.& c.nullus.*

III.*Cauſa: Si parabolam iuramenti non aliter concedit,quàm emolumentum aliquod inde percipiat.d.c.10.uerſ.& utrum eodem reatu.*

IIII.*Cauſa:Si quis plus iuſto precio rem ſuam uendiderit ob dilatam precij ſolutionem. d.c.10. uerſ.& an negociator pœna conſimili. item c.in ciuitate.6.eod.tt. Huius cauſæ exceptio hæc eſt: Niſi aliâs non erat rem diſtracturus. c.ult. §.fin. de uſuris.*

V.*Cauſa: Si quis annonam uel uinum emat,ut pluris uendat.14.q.4.c.quicunque. Huius cauſæ exceptio eſt: Niſi cum tempus traditionis rei emptæ eſſet dilatum, ueriſimiliter dubitetur, utrum plus uel minus tempore traditionis res ſit ualitura.d.c.ult.§.ille quoq;.*

VI.*Cauſa: Si creditor pro pecunia credita loco uſurarum fructus pignoris percipiat. c.1.de uſuris. Concordant ea quæ proponentur J.libro 5. cap.7.reg.12.Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt:*

Niſi beneficium eccleſiaſticum hoc modo à laico redimatur.d.c.1.uerſ.niſi fortè eccleſiæ beneficiū. Altera exceptio eſt: Niſi dominus à uaſallo ſeudū pignori acceperit, remiſsis ei ſeruitijs. c.1.de ſeudis.c.conqueſtus.8.in fine.de uſuris. Tertia exceptio eſt: Niſi pro dote maritus pignus accepit. c. ſalubriter.16.d.tt.

VI. & VII. *Cauſam uide* J. *libro* 5. *cap.*7. *reg.*14.

Exceptiones præcedentium cauſarum generales.

I. *Exceptio generalis uidetur: Niſi Iudæus uſuras exerceat. Sed reprobatur c.poſt miſerabilem. 12.& c.quanto.18.de uſuris.*

II. *Exceptio uidetur: Niſi laicus uſuras exerceat. Sed & hæc exceptio reprobatur* 14.q.4.*in prin.& c.nec hoc.*

III. *Exceptio: Niſi is qui uſuras percepit, facultatibus lapſus ſit, ut eas reſtituere non poſsit.c. cum tu.5.§.illi autem.de uſuris. Huius replicatio eſt: Niſi poſſeſsiones habeat uſuris comparatas.d. §.illi autem.uerſ.poſſeſsiones uerò.*

IIII. *Exceptio: Niſi ab hoſte, uel alio quem licet occidere, uſuras perceperit.*14.q.4.c.ult.

V. *Exceptio: Niſi ab uſurario uſuras acceperit. c.quia fruſtra.14. & c.Michael.17.de uſuris.*

VI. *Exceptio: Niſi is, à quo uſuras accepit, deceſſerit*

ceſſerit nullis hæredibus relictis. Reprobatur *hæc exceptio c.cum tu.5. uerſ. uel his non ſuperſtitibus.d.tt.item 14.q.5.c.nemo,in fine.*

VII.Exceptio:*Niſi non pecunia numerata,ſed quid aliud ultra ſortem ſit receptum.* Hæc *exceptio reprobatur 14.q.3.c.1.cum ſequentib.*

VIII.Exceptio:*Niſi cenſus annuus in prædio emptus ſit cum pacto de retrouēdendo.extrauag. com.1.& 2.de empt.& uenditione.*

IX.Exceptio: Ni*ſi creditor periculum ſortis in ſe receperit.*Reprobatur *hæc exceptio c.ult.in prin.de uſuris.*

X. Exceptio: Ni*ſi iuſiurandum de uſuris ſoluendis, uel ſolutis non repetendis præſtitum ſit.* Reprobatur *hæc exceptio c.tuas.13. d.tt. c.1.& c. debitores.6.de iureiurando.*

XI. Exceptio:Ni*ſi ſtatutum uel conſuetudo loci uſuras permittat.*Reprobatur Clemēt.1.*in prin. de uſuris.*

XII.Exceptio:Ni*ſi ante decretum,quo uſuræ prohibitæ ſunt, uſuras perceperit.* Reprobatur *hæc exceptio c.cum tu.5.in prin.de uſuris.*

XIII.Exceptio: Ni*ſi in pium uſum,uel ob liberandum captiuum uſuras perceperit.* Hæc *exceptio reprobatur c.ſuper eo.4. eod.tt.*

III.AD-

III. ADVERSVS QVOS accuſatio propoſita competit?

De *hæredibus uſurarij defuncti cauetur c.tua nos.9.de uſuris.*

IIII. QVID VENIAT IN accuſatione propoſita, ſeu de pœna.

I.Regula: *Vt uſuræ perceptæ reſtituantur, cauetur d.c.cum tu.5.uerſ.cogendi ſunt.*

II.Regula: *Niſi uſuras reſtituat reus, excommunicatur. c.quia in.3.& c.præterea.7.de uſuris. 14.q.4.c.miniſtri.*

III.Regula: *Ad confeßionem & abſolutionem reus non admittitur.c.2.§.penult.de uſuris, in 6.*

IIII. Regula: *Reo denegatur eccleſiaſtica ſepultura.de qua re uide J.lib.4.cap.de ſepultura.*

V.Regula: *Vſurarius raptori æquiparatur.14. q.4.c.ſi quis uſuram. c.quid dicam. c.ultim.uerſ. ſine ferro.*

VI.Regula: *Clericus uſurarius deponitur. c.1. §.quod ſi poſt.& c.præterea.7.de uſuris.14.q.4. c.1.c.ſi quis oblitus.c.quoniam.*

VII. Regula: *Iudæus uſurarius quomodo coerceatur, definitur c.poſt miſerabilem.12.& c.quanto.18.de uſuris.*

VIII.Regula: *De pœna eorum qui ſtatutis ſuis uſuras*

uſuras permittunt,cauetur Clement.1.d.It.

IX.Regula: Si quis uſuras exercere non eſſe peccatum affirmauerit,ut hæreticus coercetur.d. Clement.1.§.fin.

X.Regula: Vt uſurarij peregrini expellantur, nec domus illis locetur, cauetur c.1. §.& quia. de uſuris,in 6.

V. ADIVNCTA.

De edendis libris rationum, ut de contractu uſurario conſtare poßit, definitur Clement.1.§. cæterùm.de uſuris.

VI. EVENTVS.

I. Regula:De appellatione condemnato denegada cauetur c.quam perniciosum.11.de uſuris.

II.Regula: Vſurarius teſtamentum facere prohibetur.c.quanquam.2.§.fin.de uſuris,in 6.Plures euentus uide s.quæſt.4.

VIII. ADFINIA REMEDIA propoſitæ accuſationis.

I.Regula:Etiã ſine accuſatione officio magiſtratus uſurarij puniẽdi.c.cum in diœceſi.15.de uſuris.

II.Regula:De exceptione uſurario agẽti opponenda,ſi non reſtituat uſuras,cauetur c.debitores. 6.in prin.de iureiurando. c.quia fruſtra.14.& c. Michael.17.de uſuris.Hæc de uſuris.

LIBRI PRIMI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER II.

DE IVDICIIS PRIuatis.

HActenus de legibus, magiſtratibus & iudicijs publicis actũ eſt. Nũc de iudicijs priuatis agetur. ubi præmiſſa generali iudiciorũ deſcriptione, dicetur primũ de perſonis iudiciorum, hinc de rebus, tertiò de actibus iudicialibus. Quartò euentus & conſequentia iudiciorum tractabuntur: poſtremò adfinia iudiciorum remedia. Perſonæ iudiciorum ſunt, iudex, aſſeſſores, poſtulantes, aduocati, procuratores & defenſores, actor & reus. Quæ perſonæ ex parte breuiter enumerantur cum ſuis officijs 4.q.4.c.1. Res iudiciales ſunt, res litigioſæ, ſeu in iudiciũ deductæ. Actus iudiciales ſunt, in ius uocare, actionem edere, dilationem dare, excipere, replicare, cauere, litem conteſtari, de calumnia iurare, cauſam probare, cognoſcere ac referre, ſententiã formare ac pronunciare. Euentus & conſequentia iudiciorum ſunt, appellatio, res iudicata, iudicati actio & exceptio, ſententiæ executio, in poſſeſſionem

ſionem bonorum miſsio, uenditio bonorum debitoris, ſumptuum & expenſarum litis reſtitutio, exceptio Quod quiſque iuris in alterum, &c. Adfinia deniq; iudiciorum remedia ſunt, extraordinariæ cognitiones, compromiſſum & tranſactio. De quibus omnibus & ſingulis ordine diſpiciendum, præmiſſa tamen generali iudiciorum deſcriptione.

DESCRIPTIO IVDICIORUM GENERALIS. Cap. I.

PRIMO: Ratio iudiciorum eſt, coercitio malorum & pax publica. 23.q.5. c.non fruſtra.l.13.uerſ.idcirco tamen.C.de Iudæis.

II. VBI EXERCENDA iudicia?

I.Regula: Non niſi in ciuitatibus & locis inſignibus iudicia exercenda. c.ſtatutum.11.in princ. uerſ.nec audiantur alibi.de reſcriptis, in 6.

II.Regula: Vbicunq; in ſua diœceſi prælatus elegerit, iudicia exercere poteſt. c.cum epiſcopus. 7.de officio ordinarij, in 6.

III.Regula: Non niſi in ſua diœceſi, uel in qua appellatum eſt, iudicia exercenda. c.ut litigantes. 5.d.tt. Cuius exceptio prima eſt: Niſi conſuetudo

loci

loci aliud permittat. d.c.5. uerſ. niſi ſibi aliud de conſuetudine. Altera exceptio eſt: Niſi iudex à ſua diœceſi expulſus ſit. Clement.1. de foro competenti.

IIII. Regula: Delegatus extra locum commiſſionis iudicium exercere non debet. c. ſtatutum. 11. §. in nullo. de reſcriptis, in 6.

V. Regula: Ne in templis uel cœmeterijs iudicia exerceantur. c. decet. 2. §. ceſſent in eccleſijs. de immunitate eccleſ. in 6.

III. QVANDO EXERCENda iudicia?

Diebus feriatis iudicia non exercenda. 15. q. 4. in prin. cum ſequentibus, uſq; ad q. 5. Concordat M.I.C. lib. 2. cap. 1. quæſt. 2. reg. 1. in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi partes ferijs renunciauerint. Quæ exceptio approbatur M.I.C. d. reg. 1. except. 1. Cuius replicatio eſt: Niſi feriæ introductæ ſint non fauore hominum, ſed in honorem Dei & ſanctorum: his enim renũciari non poteſt. c. ult. de ferijs. Huius duplicatio eſt: Niſi neceßitas urgeat, uel pietas ſuadeat. d. c. ult. uerſ. niſi neceßitas urgeat. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C. d. reg. 1.

IIII. QVAMDIV EXERCENda iudicia?

I. Regula: Lites debent celeriter terminari. c. 2. de

de ſententia & re iudicata. Pœna iudicis malitioſè differētis expeditionem cauſarum cauetur extrauag.com.1.§.etſi forſan,de treuga & pace. Alia pœna ſtatuitur l.properandum.11. §.ſin autem utraq;.C.de iudicijs.

II.Regula:Iure ciuili intra triennium cauſæ pecuniariæ debent finiri. d.l.properandum.11. Cui contradicit c.uenerabilis.20.de iudicijs.

V. ADIVNCTA IVDIciorum.

I.Regula:Vt lite pendente nihil innouetur,cauetur c.1.cum c.ſequente.ut lite pendente nihil.c.cum ueniſſent.6.de inſtitutionibus.Concordant item ea quæ habentur ꝭ.cap.18.quæſt.7.reg.13.Declaratur regula propoſita definitione litis pendentis Clement.cum lite.2.ut lite pendente. Sanè ad regulam propoſitam pertinet de re litigioſa non alienāda,de quo tamē dicetur ſpecialiter ꝭ.cap.5.

II.Regula: De actis iudicij conſcribendis cauetur c.quoniam.11.de probationibus.

III.Regula: Vt omnia in ſcriptis proponātur, cauetur ipſo iure.Sed excipitur cauſa clerici conuenti.Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 11.q.1.c.ſi quis cum.Nouell.83.

IIII. Regula : Vt omnia mitiſsima uerborum relatione, non contentioſis uocibus nec riſibus agantur,cauetur 5.q.4.c.ult. Hæc de adiunctis iudicio-

diciorum: quò tamen referri etiam poſſunt officia aduocatorum, procuratorum, iudicũ, aſſeſſorum, necnon totus proceſſus iudiciarius. Sed de his infrà tractabitur. Nunc de perſonis iudicij agẽdum.

DE IVDICE.
Cap. II.

PRIMO: Etymologia iudicis habetur 23.q.2.c.1.§.iudex.

II. DE DANDO IVDICE & foro competenti.

Ex perſona iudicis ſumitur recuſatoria iudicis & fori præſcriptio, qua conſequitur reus, ne ad actionem propoſitam reſpondere cogatur apud iudicem recuſatum. Quæ præſcriptio approbatur 3.q.6.c.pulſatus, in prin.11.q.1.c.clericus. Quòd ſi fori præſcriptione oppoſita iudex nihilominus ſentẽtiam in cauſa principali tulerit, ea ipſo iure non ualet, ut J.cap.19.except.1. dicetur, & iudex in æſtimatione intereſſe punitur.c.olim.7.de iniurijs. Planè regulariter quidem iudex competens præſumitur, quiq; excipiendo incompetẽtem cum dicit, ipſam ſuam exceptionẽ ſeu præſcriptionem tenetur probare. Sumuntur autem huiuſmodi exceptiones partim ex qualitate ipſius iudicis, partim ex perſona actoris, partim ex perſona rei conuenti, partim ex re quæ petitur, partim ex genere

cauſæ

cauſæ & ex alijs huiuſmodi circumſtantijs, quemadmodum M.I.C. libro 2. cap. 2. copioſius oſtendi. Quo ordine ſeruato, fori præſcriptionis & recuſatoriæ iudicis cauſas ſeu ſpecies ſubijciemus: eo tamen præmiſſo, quòd huiuſmodi cauſæ non ſolùm reo fori præſcriptionem ſeu recuſatoriam iudicis ſuppeditant, ſed actori quoq; ad replicandum fori præſcriptionem proſunt. Siquidem actor replicando excipit aduerſus iudicem, ad quem reus in fori præſcriptione prouocauit.

I. Exceptio: Niſi iudex ſurdus uel mutus ſit. Hæc exceptio cum alijs quibuſdam approbatur 3. q. 7. c. 1. §. tria ſunt. l. 12. §. non autem. ff. de iudicijs.

II. Exceptio: Niſi iudex furioſus ſit. d. c. 1. uerſ. & qui perpetuo. De hac exceptione agitur etiam l. 39. in prin. & l. 46. ff. de iudicijs.

III. Exceptio: Niſi iudex minor ſit ætate. d. c. 1. uerſ. & impubes. Cuius replicatio eſt: Niſi maior ſit decẽ & octo annis. l. 57. ff. de re iudicata. Quæ tamen replicatio mutatur c. cum uigeſimum. 41. de officio delegati.

IIII. Exceptio: Niſi iudex Senatu motus ſit. d. c. 1. uerſ. lege qui à ſenatu motus eſt.

V. Exceptio: Niſi fœmina iudex ſit data. d. c. 1. uerſ. moribus fœminæ. item 15. q. 3. in prim. §. econtrà, cum ſequentibus: ubi obiectio ponitur & ſoluitur.

V I. Exceptio: Niſi iudex ſeruus ſit. d.c.1.uerſ. & ſeruus. ubi ſubijcitur replicatio talis: Niſi publicè liber ſit reputatus. Cui concordat l.3.ff.de officio prætorum.

V I I.Exceptio:Niſi cauſa iudicem datum contingat,uel iudex ſimul accuſator eſſe uelit.4.q.4. c.1.c.nullus.

V I I I.Exceptio: Niſi iudex datus ſit dominus, familiaris uel ſocius actoris uel rei conuenti.c.cauſam.17 .c.inſinuante.25. c.cum R.35. uerſ.exceptis canonicis.de officio delegati. Concordat item M. I.C.lib.2.cap.2.except.10. Contradicit tamẽ 3.q.7. c.infames. §.filius etiam. uerſ.nam & iudicem. l. 77.ff.de iudicijs.

I X. Exceptio: Niſi iudex inimicus ſit rei conuenti.3.q.5.c.ult.

X.Exceptio:Niſi iudex datus in pari uel maiori crimine ſit cum reo conuento.3.q.7.in prin.c. infames.§.penult.c.qui ſine.c.iudicet,in prin.c.in grauibus.c.poſtulatus.c.ult.Contradicit d.c.ult.§. ſed obijcitur.

X I.Exceptio: Niſi iudex ſit infamis.d.q.7.c.1. in prin.

X I I.Exceptio:Niſi iudex ſit peregrinus.3.q.5. c.accuſatores.q.6.c.peregrina. c.leges.c.unaquæque.Concordant item ea quæ habentur J.lib.proxim.cap.6.reg.14.

X I I I.Ex-

XIII.Exceptio:Niſi iudex ſit excommunicatus.c.ad probandum.24.de re iudicata.

XIIII.Exceptio : Niſi iudex non ſit fidei catholicæ.2.q.6.c.catholicus.Concordant ea quæ habentur ʃ. cap.19. except.2. ubi huius exceptionis uide replicationes.

XV.Exceptio:Niſi iudex alij cauſam commiſerit:hoc enim caſu uidetur ipſe recuſandus. Sed hæc exceptio reprobatur ſub conditione c.quamuis.6.de officio delegati,in 6. Plura de hac exceptione uide ſ.lib.proximo,cap.5.de iuriſdictione, quæſt.1.except.11.

XVI.Exceptio:Niſi cum pluribus eſſet cauſa delegata,quidam,non omnes iudicent. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur ʃ. cap.19. except.4.

XVII.Exceptio: Niſi cum pluribus cauſa eſſet delegata,ſingulis in ſolidum:uno iudicante,alij poſtea ſeſe ingerant.c.cum plures.8.de officio delegati,in 6.Hactenus exceptiones ex qualitate iudicis deſumptæ ſunt expoſitæ. Sequuntur eæ quæ ſumuntur ex perſona actoris.

XVIII.Exceptio: Niſi actor ſit pupillus,uidua,uel aliâs miſerabilis perſona:hæc enim ad Imperatorem in ius aduerſariũ ſuum uocare poteſt. l.unica,in fine. C.quando Imperator inter pupillos,&c. Item ad iudicem eccleſiaſticum.c.ex parte.15.

te.15.præſertim §. ex hoc autem. de foro competenti. *Huius exceptionis, quod ad eccleſiaſticum iudicem ſpectat, replicatio hæc eſt:* Niſi *cauſa ſit petitorij, non poſſeſſorij iudicij.* Q*uæ replicatio præterquam quòd ex d.c.15. patet, etiam approbatur c.ex tenore.11.eod.tt.*

XIX. Exceptio: Niſi *eccleſia uel clericus agat: hic enim ad ſuum iudicem poteſt reum in ius uocare. c.cum ſit.8.c.conqueſtus.16.de foro competenti. 2.q.5. c.ſi quis preſbyter. 11.q.1. c.ſi quæ cauſæ, in prim.* Contradicit *d.q.1.c.experientiæ.c.ſi quiſquam.* Vide item J.except.27.Planè *propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt:* Niſi *laicus reus probabiliter neget rem eccleſiæ uel clerici eſſe: tunc enim cauſa ad ſecularem iudicem ſpectat.c.ſi clericus.5.de foro competenti.* Altera *replicatio eſt:* Niſi *de feudo contentio ſit.* Q*uæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ex tranſmiſſa.6.& c.uerùm.7.eod.tt.*

XX. Exceptio: Niſi *pœnitens agat: hic enim apud eccleſiaſticum iudicem ſuam actionem poteſt proponere. 11.q.1.c.aliud.de pœnitent.diſtin. 1.c.aliud.* Nunc *de ijs exceptionibus, quæ ſumuntur ex perſona rei conuenti, agendum eſt.*

XXI. Exceptio: Niſi *reus conuentus alibi habeat domicilium. 11.q.1.c.ſi quiſquam. uerſ.quem ordinem.* Concordat M.I.C.*lib.2.cap.2.except.15. in prin.*

in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi reus Romæ deprehendatur: tunc enim apud ſedem apoſtolicam reſpondere cogitur, exceptione propoſita non obſtante. c. licet. 20. de foro competenti. Concordat M.I.C.d.except.15.repl.5. in prin. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi ex aliqua iuſta & neceſſaria cauſa Romam uenerit. d.c. licet. uerſ. niſi pro alia iuſta. Concordat d.repl.5.dupl.1.& 2. Sed & eius exemplum proponitur c.ult.de dilationib. Plura de replicatione propoſita uide d.repl.5. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi cauſa, ex qua agitur, ibi ubi reus conuenitur, ſit contracta: tunc enim reo exceptio propoſita nō prodeſt, per ea quæ habentur M.I.C.d.except.15.repl.6. Quibus concordant etiam ea quæ propoſita ſunt ſ. libro prox. cap. 6. quæſt.7.reg.1. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi non ibi, ubi cauſa contracta eſt, reus deprehendatur: tunc enim eò in ius uocari non poteſt. c.1.§.contrahentes. de foro competenti, in 6. Plures propoſitæ replicationis duplicationes uide d.replic.6. Tertia replicatio eſt: Niſi reus ibi, ubi conuenitur, ſe ſoluturum conſtituerit. c. dilecti. 17. de foro competenti. Concordant ea quæ habentur M.I.C.d.except.15.repl.7. Quarta replicatio eſt: Niſi reus ibi, ubi conuenitur, ſe reſponſurum promiſerit, d.c. dilecti. 17. uerſ. qui ſe certo loco reſpon-

dere. Concordant ea quæ proponentur ĩ.repl.gener.9.Plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.except.15.

XXII.Exceptio:Niſi reus pari uel maiori dignitate præditus ſit quàm iudex. diſtinct.21.c.inferior.c.nolite.c.deniq;.c.nunc autem. c.ſubmittitur.& c.ult. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.lib.2.cap.2.except.22.

XXIII. Exceptio : Niſi reus Chriſtianus ſit: tunc enim apud eccleſiaſticum iudicem eſt conueniendus.11.q.1.c.quæcũq;.c.relatum.uerſ.cum magis.c.placuit ut quiſquis,in fine.Hæc gloſſa in d.c. relatum,interpretatur de primitiua eccleſia.

XXIIII.Exceptio: Niſi reus clericus ſit,uel alia eccleſiaſtica perſona:tunc enim ad eccleſiaſticum iudicẽ iuriſdictio cauſæ pertinet, per ea quæ dicentur ĩ.lib.prox.cap.6.reg.10.

XXV.Exceptio:Niſi actor uel reus apud eccleſiaſticum iudicem litigare malit. tunc enim ei mos gerendus eſt.11.q.1.c.quicunq;.c.omnes. Huius obiectio ſimul & ſolutio proponitur d.c.omnes.§.fin.cum c.ſequente.Concordat c.nouit.13.§. nec ſic illud.de iudicijs. Huius replicatio eſt: Niſi appellans, cuius appellatio non recipitur, literas ad alium iudicem impetrauerit. c.interpoſita.70. §.eidem.de appellationibus.

XXVI.Exceptio : Niſi officialis uel nuncius

ſedis

ſedis apoſtolicæ conueniendus uel condemnandus ſit:hic enim ad iuriſdictionē ſedis apoſtolicæ pertinet. extrauag.com.cum Matthæus.3. de hæreticis.Sequuntur nunc exceptiones deſumptæ ex genere cauſæ ex qua,& actionis qua agitur,necnon ex re quæ petitur.

XXVII.Exceptio: *Niſi cauſa ſit eccleſiaſtica.de hac enim laicus nō cognoſcet.c.decernimus.2.de iudicijs.c.ex tenore.11.uerſ.niſi ſit talis.de foro competenti. Huius exceptionis exemplum ſeu ſpecies eſt cauſa iuris patronatus.c.quanto.3.de iudicijs. item cauſa peccati & periurij. c.nouit.13.eod.tt.c.ult.de foro competenti,in 6. c.uenerabilem.34.§.idem etiam contra.de electione. Sed & exempli loco adduci poſſunt ea quæ propoſita ſunt ſ.except.19. item eius exemplum eſt j.except.prox.*

XXVIII.Exceptio: *Niſi religionis controuerſia ſit: hæc enim ad Papam ſpectat.diſtinct.17.c.multis.c.nec licuit.c.regula.uerſ.nec ullum:item diſtinct.18.c.de concilijs.*

XXIX.Exceptio:*Niſi de priuilegijs ſedis apoſtolicæ agatur:hoc enim caſu ſoli Papæ iuriſdictio competit.c.cum ueniſſent.12.de iudicijs.*

XXX.Exceptio:*Niſi de feudo contentio ſit: tunc enim ad dominum feudi cognitio ſpectat.c.ex tranſmiſſa.6.c.uerum.7.de foro competenti.*

Plura de hac exceptione uide in libello meo de iure ſeudali cap.3.quæſt.2.

XXXI. Exceptio: *Niſi de cauſa natalium agatur, an quis legitimè natus ſit: tunc enim ad iudicem eccleſiaſticum cognitio ſpectat.c.tuam.3.de ordine cognit. c.cauſam.7. qui filij ſint legitimi. Concordant ea quæ habentur ∫.replic.generali 7. duplicat.1.*

XXXII. Exceptio: *Niſi alterutra pars teſtimonio iudicis egeat.c.dilecto.40.de teſtibus.*

XXXIII. Exceptio: *Niſi reus in alia cauſa ab eo iudice appellauerit: hoc enim caſu eum ut ſuſpectum poterit recuſare.c.ad hæc.6.& c.propoſuit.24.de appellationib. Contradicit l.unica.ff.apud eum à quo appellatur, aliã cauſam agere compelli. Planè iudex appellationis appellantem ratione appellationis, à iuriſdictione eius, à quo appellatum eſt, eximere non poteſt. c.Romana.3. §. cum uerò is.de appellation.in 6.*

De replicationibus præcedentium exceptionum generalibus.

Hactenus exceptiones enumeratæ ſunt, quæ ad forum declinãdum & iudicem recuſandum à reo conuento poſſunt opponi. Sed & eædem actori replicanti aduerſus iudicem, ad quem reus in ſua fori præſcriptione prouocauit, competere poſſunt, ut ab initio quoq; monui. Plures huiuſmodi exce-

ptiones

ptiones uide 5.libro prox.cap.5.de iuriſdictione, reg.1.except.1.cum ſequentibus: item M.I.C.lib.2. cap.2. Planè ſuperſunt nonnullæ replicationes generales, quæ omnibus ferè iſtis exceptionibus obſtant, de quibus ſequitur.

I. Replicatio eſt: Niſi plures ſint rei diuerſi fori: tunc enim omnes ad eundem iudicem, quamuis ſingulis non competentem, uocandi ſunt. l.1.cum l. ſequente. ff.de quibus rebus ad eundem iudicem, &c. Ad quem autem iudicem hoc caſu omnes uocari debeant, definitur c.ſanè.3.de foro cõpetenti.

II. Replicatio: Niſi reus lite pendente uel poſt citationem alterius fori eſſe cœperit. c.propoſuiſti.19.d.tt. Concordat M.I.C. d.cap.2.quæſt.1.replicat.gener.3.

III. Replicatio: Niſi in cauſa reconuentionis actor reconuentus fori præſcriptionem aduerſus iudicem conuentionis obijciat. c.diſpẽdia.3.§.reus quoq;.de reſcriptis, in 6. Concordant ea quæ proponuntur M.I.C.d.quæſt.1.repl.gener.5. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi reus quoq; reconueniens iudicem, apud quem conuenitur, ſuſpectum dixerit. d.§.reus quoq;.uerſ.niſi eos ut ſuſpectos. Nouell.96.§.ſancimus.uerſ.quod ſi fortè. Altera duplicatio eſt: Niſi cùm poſſeſſorio iudicio actum eſſet, & poſſeßio actori adiudicata, reus petitorium iudicium apud eundem iudicem mouere

uelit : hoc enim caſu actori reconuento fori præſcriptio non denegatur.c.ult.de iudicijs.c.1.de cauſa poſſeßionis & proprietatis. Tertia duplicatio eſt : Niſi contra actionem pœnalem reconuentio fuerit propoſita. l.2. §.ſed ſi agant.ff.de iudicijs. Plures duplicationes uide j.cap.10.reg.2.except. 1.cum ſequentibus.

IIII.Replicatio : Niſi reus, qui fori præſcriptionem obijcit,in eo loco ubi conuenitur,contraxerit uel deliquerit, aut res quæ petitur,eo loco ſita ſit.c.1.in prin.de priuileg.in 6. De hac replicatione uide item s̄.except.21.repl.2.

V.Replicatio eſt : Niſi iudex competens iuſticiam denegauerit, uel negligens ſit, aut omnino non ſit:tunc enim ad alium,præſertim eccleſiaſticum,reus uocari poteſt. c.ex tranſmiſſa.6.in fine. c.licet.10.& c.ex tenore.11.§.fin.de foro competenti.Nouell.86.in prin. Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi iudex eccleſiaſticus iuſticiam facere deneget,uel negligens ſit,& ob id ciuilis iudex adeatur. c.qualiter.17.de iudicijs. Vide itē de hac duplicatione j.lib.prox.cap.6.reg.10.exc.3.

VI.Replicatio : Niſi apud iudicem eccleſiaſticum quis conueniatur: apud hunc enim fori præſcriptioni locus eſſe nō uidetur.11.q.1.c.quicunq;. c.omnes,cum c.ſequente. De qua re annotatum quoq; s̄.except.25.

VII.Re-

VII. Replicatio: Niſi quæſtio, cui iudex non competit, competenti quæſtioni incidat. c. pruden tiam. 21. §. ſexta. uerſ. fin. de officio delegati. Exemplum habetur d. §. ſexta. Aliud habetur c. de prudentia. 3. de donat. inter uir. & uxorem. Concordant ea quæ habentur M. I. C. d. quæſt. 1. replicat. gener. 13. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi cauſa eccleſiaſtica ciuili incidat, puta natiuitatis: hæc enim quamuis incidẽs ad iudicem ciuilem non pertinet. c. lator. 5. qui filij ſint legitimi. c. tuam. 3. de ordine cognitionum. Altera duplicatio eſt: Niſi principalis quæſtio ſine incidenti poßit definiri. Approbatur hæc duplicatio exemplo c. cauſam. 7. qui filij ſint legitimi.

VIII. Replicatio: Niſi reus fori præſcriptioni renunciauerit. c. dilecti. 17. uerſ. qui ſe certo loco reſpondere. de foro competenti. Concordant ea quæ habẽtur M. I. C. d. quæſt. 1. replicat. gener. 14. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi clericus fori præſcriptioni renunciauerit. c. ſi diligenti. 12. & c. ſignificaſti. 18. de foro competenti. Contradicit l. 39. C. de epiſcopis & clericis.

IX. Replicatio: Niſi reus in non competentem iudicem conſenſerit. Approbatur hæc replicatio per ea quæ habentur M. I. C. d. quæſt. 1. replic. gener. 16. in princ. Cuius duplicatio prima hæc eſt: Niſi clericus in ſecularem iudicem conſenſerit. d.

c. 12.

c.12.& c.18. Altera duplicatio eſt: Niſi iudex, in quem conſenſerunt, antea ſe pronunciauerit incompetentem. c.ſignificantibus.38.de officio delegati. Tertia duplicatio eſt: Niſi in alterius prouinciæ iudicem conſenſerint. 6.q.3.in princ. cum ſequentibus, uſq; ad c.placuit. Quarta duplicatio eſt: Niſi antequam iudex adiretur, conſentientem pœnituerit. l.18.ff.de iuriſdictione. Contradicit c. 1.de iudicijs. Quinta duplicatio eſt: Niſi ſubditi ſuffraganeorũ in archiepiſcopum, eiúſue officialem conſenſerint. c.1.in prin.uerſ.licet in ipſos. de foro competenti, in 6. Plures huiuſmodi duplicationes uide M.I.C.d.repl.16.

X. Exceptio: Niſi competens iudex ſit ſuſpectus. c.ſi quis contra.4.& c.licet.10.§.fin.de foro competenti.

XI. Exceptio: Niſi ante litem conteſtatam fori præſcriptio non fuerit oppoſita. 3.q.6.c.ult. §.fin.& q.6.c.ſi quis epiſcopus.§.exceptio. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.1. repl.15. Hæc de replicationibus generalibus, quarum tamen plures uide d.quæſt.1.in fine.

III. OFFICIA IVDICVM, ET de aſſeſſoribus ac notarijs.

I. Regula: Vt gratis iudicent, cauetur c.cum de omni.10.de uita & honeſtate clericor. Concor-

dant

dant ea quæ propoſita ſunt s̃. lib. proxim. cap. 5. quæſt.3.reg.5.item J.cap.17.reg.9.

II.Regula:De aſſeſſore à iudice delegato aſſumendo cauetur c.ſtatutum.11.§.aſſeſſorem. de reſcriptis,in 6.

III.Regula: De notario adhibendo cauetur d. c.11.§.notarium.

IIII. Regula: Si iudex alteri commiſerit acta colligenda,ſententia ſibi reſeruata: iure ciuili iubetur ſaltem tempore litis conteſtationis,item in medio & in fine diſputationis præſens eſſe. Nouell. 60. §.porrò & illud. uerſ.ſancimus igitur. Huic repugnat extrauag.com.1. §.licet enim quibuſdam.de hæreticis. Hæc de officijs iudicum. De quibus uide plura s̃.lib.prox.cap.5.de iuriſdictione,in fine.item J.cap.17.item M.I.C.lib.2.cap.2.in fine.Hæc de iudice.

DE POSTVLANTIBVS & aduocatis. Cap. III.

PRIMO: Definitio poſtulantium,ſeu quid ſit poſtulare, proponitur 3.q.7.c.infames.§. eſt autem.l.1.§.poſtulare.ff.de poſtulando.

II. QVIBVS POSTVLANDI ius non competat?

Diuiduntur huiuſmodi perſonæ,quibus poſtulandi ius non competit,ſimulq́; ratio prohibitionis

nis proponitur d.c.infames.§.1.& §.nam ut præmiſimus.& d.l.1.in prin.

I.Regula:Clerici & monachi poſtulare prohibentur.5.q.3.c.ultim. item De poſtulando c.1.c.ex parte.2.& c.ult. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.3.cap.2.reg.11. Sed & concordat J. lib.prox.cap.5.reg.23.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi propriam cauſam perſequantur. d.c.1.uerſ.niſi propriam cauſam. d.c.ult. uerſ.niſi pro ſe ipſo. Altera exceptio eſt:Niſi eccleſiæ cauſam defendat. d.c.1. uerſ.uel eccleſiæ ſuæ. & d.c. ult.uerſ.uel eccleſia ſua. Tertia exceptio eſt: Niſi cauſam coniuncti defendat. d.c.ult.uerſ.pro perſonis coniunctis. Quarta exceptio eſt:Niſi miſerabilium cauſam defendat. d.c.ult. uerſ.aut miſerabilibus.item diſtin.87.c.1.cum c.ſequente. Quinta exceptio eſt: Niſi in iudicio publico.5.q.3.c.ult. uerſ.excepto publico.

II.Regula, De honoratis urbis Romæ.His poſtulare permittitur. 3.q.7.c.infames.§.apud urbē. l.6.§.apud urbem.C.de poſtulando.

III.Regula:De minoribus ſeptendecim annorum cauetur d.c.infames.§.nam ut præmiſimus. & l.1.§.initium.ff.de poſtulando.Hæc regula extenditur ad minores uiginti quinq; annis,c.qui generaliter.5.§.fin.de procuratorib.in 6. Planè utraq; ætas exceptionem recipit in cauſis beneficialibus

cialibus & cæteris ſpiritualibus, in quibus maiori quatuordecim annis poſtulare permittitur. c. ult. de iudicijs, in 6.

IIII. Regula: De cæco cauetur 3.q.7. c. infames. §. nam ut præmiſimus. uerſ. uel propter caſum. l. 1. §. caſum. ff. de poſtulando.

V. Regula: De ſurdo cauetur d. §. nam ut præmiſimus. & d. l. 1. §. initium. uerſ. propter caſum.

VI. Regula: De fœmina cauetur d. c. infames. §. alij probibentur. c. 2. de iudicijs, in 6. & d. l. 1. §. ſecundo loco. uerſ. ſexum quidem. Huius exceptio eſt: Niſi fœmina pro ſe uelit poſtulare. Quæ exceptio approbatur in locis iam allegatis. Cuius replicatio eſt: Niſi monaſtria pro ſe uelit poſtulare. d. c. 2. §. cæterùm fœminæ. c. unicum. §. porrò ne moniales. de ſtatu regularium, in 6. Nouell. 123. §. ſi quando. uerſ. nulla tamen.

VII. Regula: De infamibus cauetur d. c. infames, in prin. & §. alij probibentur. uerſ. uel propter notam. l. 1. §. ſecundo loco. uerſ. item perſonas. & §. remouet. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi infamis pro ſe, non pro alijs uelit poſtulare. d. c. infames. §. alij enim omnes. & d. §. ſecundo loco. item d. l. 1. §. hoc edicto. Altera exceptio eſt: Niſi pro parente, patrono, liberis, fratre & alijs huiuſmodi perſonis coniunctis poſtulare uelit. d. §. alij enim omnes. uerſ. & pro certis perſonis. &

d.c.infames.§.permittitur. l.1.§.fin.cum ll.ſequentibus.ff.de poſtulando. Tertia exceptio eſt: *Niſi infamis in integrum ſit reſtitutus. d.§.alij enim omnes. uerſ. niſi in integrum reſtitutionem. & d.l. 1.§.deinde adijcit. & §.pro qua ſententia.* Huius *replicationes uide* M.I.C. *lib.2.cap.4.de poſtulantibus, quæſt.2. except.4.* Sed & plura de regula *propoſita uide ſ.cap.prox.quæſt.1.except.9.*

VIII. Regula: *De eo qui cum beſtijs pugnauit, uel operas ſuas, ut cum beſtijs pugnaret,locauit,cauetur d.c.infames.§.ſimiliter.uerſ.uel qui operas.d.l.1.§.remouet.*

IX. Regula: Aduocatus *fiſci contra fiſcum poſtulare non prohibetur, excepta cauſa,in qua fiſci aduocatus fuit.d.c.infames.§.quamuis illi.l.2.C.de aduocatis fiſci.* Plura de hac regula uide M.I.C. *lib.5.cap.4.quæſt.2.reg.12.*

X. Regula: Aduerſus *eum pro quo anteá poſtulauit,in eadem cauſa poſtulare quis prohibetur. l. 12. §.patroni. uerſ.hocq; ſubſecuto. C. de iudicijs. Cuius exceptio hæc eſt:Niſi cum antea contra patrem pupilli poſtulaſſet,poſtea tutor filij factus ratione ſui officij pro pupillo poſtulet. d.c.infames. §.ſi contra.l.ult.ff.de poſtulando.*

XI. Regula: *De excommunicatis cauetur c. intelleximus.7.de iudicijs. c.decernimus.8. de ſent.excom.in 6.*

XII. Re-

XII. Regula: De hæreticis cauetur de pœnitent. diſtinct.1. c.nemo uel in foro. l.ult.in prin.C. de poſtulando.

XIII. Regula, De eo qui procuratorem dedit. Hic ob id poſtulare, & cauſæ ſuæ adeſſe non prohibetur.c.2.in fine.de procuratorib.in 6.l.69. ff.eod.tt. Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C.d. quæſt.2.

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Planè regulæ de ijs qui poſtulare prohibentur, hactenus propoſitæ, habent aliquot exceptiones communes: quarum prima hæc eſt: Niſi perſonæ poſtulare prohibitæ pro ſe,non pro alijs uelint poſtulare,d.c.infames.§.his perſonis. Plura de exceptione propoſita uide M. I. C. d.quæſt.2. except. gener.1.

II. Exceptio:Niſi poſtulare prohibitus pro parente,patrono,alijsq; ſimilibus perſonis poſtulare uelit. d.c.infames.§.permittitur.& §.nurus.l.1.§. fin.cum ll.ſequentib.ff.de poſtulando. Huius replicatio eſt: Niſi adfines,pro quib.poſtulare permittitur, eſſe deſierint. d.c.infames. §.adfinitates. l.3. §.adfinitates.ff.de poſtulando. Plures replicationes uide M.I.C.d.quæſt.2.except.gener.2.

III. Exceptio: Niſi poſtulare prohibiti non ſponte,ſed neceſſariò fungantur officio. d.c.infa-

mes.§.his perſonis.uerſ.niſi fortè.& §.omnes. l.1. §.ſed eſt æquiſsimum. & l.6. in prim. ff.de poſtulando. Plura de huiuſmodi exceptionibus generalibus uide d.quæſt.2.

III. EVENTVS POSTVLAtionis & aduocationis.

I. Regula: De pœna poſtulantis poſtulare prohibiti cauetur De pœnitent.diſtinct.1. c.quicunq;. l.1.§.qui aduerſus ea.ff.de poſtulãdo. l.ult.§.idem uerò.C.eod.tt.

II. Regula: Exceptione poſtulans à poſtulatione ſubmouetur.d.§.qui aduerſus ea. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.libro prox. cap.6.quæſt. 4.in prim.

III. Regula: De aduocato non habentibus dando cauetur c.1. de officio iudicis. 3.q.7. c.infames. §.ſi uerò in uno.& §.ſi quis autem. l.7.§.atque ideo.C.de poſtulando.

IIII. DE OFFICIIS ADuocatorum.

I. Regula: Vt ratione,non probris certẽt,cauetur d.c. infames. §.ſi quis adeò. l.6. §.ante omnia. uerſ.nam ſi quis.C.de poſtulando.

II. Regula: Ne ex induſtria litem protrahant, cauetur d.c.infames. §.præterea non licet,in fine. & d.l.6.§.nemo.

III. Regula: Ne cum cliente ineant cõtractum, cauetur

cauetur d. §. præterea. & d.l.6. §. præterea.

IIII. Regula: Ne de quota litis paciſcantur, cauetur d.c. infames. §. arcentur etiam. l.5. C. de poſtulando. l. ſumptus. 53. in prin. ff. de pactis. l.1. §. ſi cui cautum. ff. de extraord. cognit.

V. Regula: Ne cui patrocinium denegent, cauetur d. c. infames. §. ſi quis uerò commonitus. l.7. §. ſi quis uerò. C. de poſtulando.

V. DE HONORARIIS ET priuilegijs aduocatorum.

Honoraria exigere & accipere aduocati non prohibentur. Quæ regula exceptionem recipit in clericis aduocatis, 15. q. 2. in prin. cum c. ſequente. Plures huiuſmodi regulas de honorarijs & priuilegijs aduocatorum, ſed & de ipſis aduocatis, uide M. I. C. lib. 2. cap. 4. §. ſecundò.

DE PROCVRATORIBVS. Cap. IIII.

I. DE PROCVRATORE CONſtituendo, & de exceptionibus procuratorijs.

PRima exceptio aduerſus procuratoris perſonam eſt: Si mãdatum legitimè factum non habeat. c.1. de procuratoribus. c. procurator. 36. de electionib. in 6. Plura de hac exceptione uide M. I. C. lib. 2. cap. 5. quæſt. 4. except. 1.

II. Exceptio: *Niſi mandatum generale ſit, non ſpeciale. Hæc exceptio ipſo quidem iure reprobatur: admittitur autem in certis caſibus, c. qui generaliter. 5. in prin. de procuratoribus, in 6. quos uide* J. *except. prox. repl. 1. dupl. 1.*

III. Exceptio: *Niſi ad aliam cauſam procurator datus ſit, quàm de qua agitur.* Hæc exceptio *approbatur exemplo c. conſtitutis. 12. de procuratoribus.* Aliud *exemplum* eſt, *Si ad agendum uel defendendum datus iuramentum aduerſario detulerit, tranſegerit uel pactus ſit. c. qui ad agendũ. 4. §. procurator. de procuratorib. in 6. l. 17. §. fin. cum duab. ll. ſequentibus. ff. de iureiurando. l. 7. C. de tranſactionibus.* Huius exceptionis replicatio hæc eſt: *Niſi mandatum ſit generale: hoc enim ad omnes ſubiectas ſpecies pertinet, exemplo d. c. qui generaliter. 5. in prin. & d. §. procurator. uerſ. niſi ei bonorum uel cauſæ adminiſtratio liberè ſit permiſſa.* Huius replicationis duplicatio hæc eſt: *Niſi tales ſint cauſæ, quæ ſpeciale exigunt mandatum. In his enim generale mandatum non ſufficit. d. c. qui generaliter, in prin. uerſ. exceptis his caſibus, qui mandatum exigunt ſpeciale.* Huius duplicationis *exemplum* eſt, *cauſa matrimonialis. c. ult. de procuratorib. in 6.* Eſt *item exemplum iuramenti delatio, tranſactio & pactum: de quibus paulo ſuperius dictum eſt.* Planè *propoſitæ duplicationis* tripli-

triplicatio prima eſt: Niſi ſpeciale mandatum generali ſit ſubiectum, uel uniuerſorum bonorum adminiſtratio liberè permiſſa, uel in rem ſuã procurator ſit datus. Hæc multiplex triplicatio approbatur d.l.17. cum ll.ſequentib. item d.c.qui ad agendum.4.§.fin. Altera triplicatio eſt: Niſi quibuſdam, quæ ſpeciale mandatum exigunt, enumeratis, generalis clauſula de ijs quæ ſpeciale mandatum exigunt, ſit ſubiecta: hæc enim clauſula etiam ad non ſpecificata extenditur. d.c.qui ad agẽdum. 4. in prin. Cuius triplicationis quadruplicatio eſt: Niſi cauſæ incidentes non ſpecificatæ ipſis ſpecificatis ſint maiores uel grauiores. Clement.non poteſt.2.de procuratoribus.

IIII. Exceptio uidetur: Niſi filiusfamiliâs procuratorem dederit. Sed reprobatur c.ult.in fine. de iudicijs, in 6.l.8.in prin. & l.33.in prin.ff.de procuratoribus.

V. Exceptio: Niſi ſeruus procuratorem dederit. c.accedẽs.10.de procuratorib.et d.l.33.in prin.

VI. Exceptio: Niſi minor ætate procuratorem dederit. Hæc exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt: Niſi in beneficialibus, alijsq; ſpiritualibus cauſis minor procuratorem dederit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult.de iudicijs, in 6. Plures replicationes uide M.I.C.d.quæſt.4.except.5.

VII. Exceptio: *Niſi non dominus litis, ſed alius procuratorem dederit. Hæc exceptio cùm ipſo iure ſubſiſtat, recipit replicationem hanc :* Niſi procurator procuratorem dederit. *c.1.§.1. de procuratoribus, in 6. l.11.uerſ.ad exemplum. & l.23. C. eod.tt.* Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi ante litem conteſtatam procurator alium procuratorem dederit. *d.§.1.uerſ.antea tamen non poteſt. l. 4. §.fin. ff.de appellat. l.8. §. ſi quis mandauerit. uerſ.quanquam enim. ff.mandati. l.8. C.de procuratoribus.* Huius duplicationis triplicatio prima hæc eſt: Niſi procurator in rem ſuam datus, ante litem conteſtatam alium dederit procuratorem. *d.§.1.uerſ.niſi in rem ſuam ſit datus.* Altera triplicatio eſt: Niſi procurator mandatum habuerit ſubſtituendi. *d.§.1. uerſ.uel à domino ſubſtituendi alium.* Tertia triplicatio eſt in extraiudicialibus negocijs: in his enim quandocunque procurator à procuratore conſtitui poteſt. *d.c.1.§.fin.* Hæc de prima duplicatione. Altera duplicatio eſt: Niſi ad contrahendum matrimonium procurator alium procuratorem dederit. *c.ult.uerſ.& quamuis. de procuratorib.in 6.* Tertia duplicatio eſt: Niſi inutiliter procurator datus alium procuratorem dederit. Quæ duplicatio approbatur exemplo *Clement.religioſus.3.de procuratorib.* Quarta duplicatio eſt: Niſi ad miniſterium eccleſiaſticum procurator

curator datus alium procuratorem dederit. c.ult. §.fin.de officio delegati. de qua duplicatione uide item ȷ.lib.prox.cap.11.de uicario,reg.2. Hæc de prima propoſitæ exceptionis replicatione ſint dicta. Altera replicatio eſt:Niſi ij qui uniuerſitati præſunt, in cauſis uniuerſitatis procuratorem dederint.c.quia in cauſis.7.de procuratoribus.l.1.§. quibus.ff.quod cuiuſq; uniuerſitatis nomine. Plures huiuſmodi replicationes uide M. I. C. d.quæſt. 4.except.6.

VIII. Exceptio: Niſi excommunicatus procuratorem dederit. Quæ approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult.de procuratorib.

IX. Exceptio : Niſi filiusfamiliâs procurator datus ſit.Reprobatur hæc exceptio c.non iniuſtè. 14.in prin. de procuratorib. c.qui generaliter. 5. §.1.eod.tt.in 6.l.8.§.ipſe quoq;.ff.eod.tt.

X. Exceptio: Niſi infamis procurator ſit datus.3.q.7.c.1.in prin.5.q.3.c.ult.in fine. Concordāt ea quæ habentur s̄.cap.proxim.quæſt.2. reg.7. in prin. Contradicit Inſt.de exceptionib.§.fin.

XI. Exceptio: Niſi excommunicatus procurator ſit datus. c.poſt ceſsionem.7. de probationib. Concordant ea quæ habentur d.quæſt.2.reg.11.

XII. Exceptio:Niſi inuitus procurator datus ſit, uel datus non conſenſerit. approbatur M.I.C. d.quæſt.4.except.19.Cuius replicatio eſt:Niſi pro

curator datus poſtea mutata ſententia conſenſerit.c.licet.7.de procuratorib.in 6.

XIII. Exceptio: *Niſi religioſus procurator ſit datus. approbatur ſimul & diſtinguitur Clement.religioſus.3.de procuratorib.*

XIIII.Exceptio: *Niſi laicus in cauſa ſpirituali procurator ſit datus. reprobatur c.1.in prin. de procuratorib.in 6.*

XV. Exceptio: *Niſi plures procuratores ad eandem cauſam ſint dati: hoc enim caſu occupantis melior eſt conditio, & cæteri per exceptionem repelluntur. approbatur ſimul & diſtinguitur c. non iniuſtè.14. in princ. uerſ. qui licet ſimul. de procuratoribus.c.ſi duo.6.uerſ.ſed tunc illius melior.eod.tt.in 6.l.32.ff.eod.tt.Huius replicatio prima eſt: Niſi non in ſolidum plures ſint dati: tunc enim neuter alterũ excludit. d.c.ſi duo.6. in prin. Huius replicationis duplicatio eſt in cauſis ſpiritualibus:in his enim magis idoneus debet præferri. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.ſi duo.6.uerſ.ſanè in electionum. Altera replicatio eſt: Niſi non ſimul,ſed diuerſis temporibus plures procuratores ſint dati: hoc enim caſu non occupantis,ſed poſterioris melior eſt conditio, & prior per exceptionem repellitur.d.c.nõ iniuſtè.14.§.quod fieri.l.31.§.fin.ff.de procuratoribus. Tertia replicatio eſt: Niſi in conſtitutione*

procu-

procuratorum adiectum ſit, non fieri occupantis meliorem conditionem. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.ſi duo.6.uerſ.niſi dictum. Quarta replicatio eſt: Niſi à diuerſis plures procuratores ſint dati.d.l.31.§.unius.

XVI. Exceptio: Niſi in miniſterio eccleſiaſtico procurator ſit datus. c.ult. §.fin. de officio delegati. Cuius replicatio eſt: Niſi ordinariam habeat poteſtatem is qui ad miniſterium eccleſiaſticum procuratorem conſtituit, non miniſterium illud ſpecialiter ſibi delegatum. c. quod ſedem. 10. & c.inter cætera.15.de officio ordinarij. Plura de replicatione propoſita uide J. lib.prox.cap.11. de uicario, reg.1.

XVII. Exceptio: Niſi ante litem motam procurator ſit datus. Reprobatur hæc exceptio c.nõ iniuſtè.14.in prin. uerſ.quãuis ad futuras. de procuratorib.l.3.ff.eod.tt.

XVIII. Exceptio: Niſi iudex ipſum dominũ ex iuſta cauſa præſentem eſſe uelit. c.1.de iudicijs, in 6.l.ult.C.de procuratoribus.

XIX. Exceptio: Niſi is qui procuratorem dedit, mortuus ſit. reprobatur l.23. C.d.tt. Admittitur tamen in prælatis & rectoribus eccleſiarum procuratores conſtituentibus, Clement.ult.eod.tt.

XX. Exceptio, ſumpta ex uerbis quibus conſtitutus eſt procurator, reprobatur Inſt.de ijs per

quos agere poſſumus. §.penult. cuius exemplum habetur c.petitio.9.de procurat.

XXI. Exceptio: *Niſi mandatum ſit reuocatum, uel alius procurator datus.c.ex inſinuatione.3.& c.in noſtra.4.de procuratorib. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.except.15.repl.2.Sed plura de reuocando mandato & procuratore mutando uide j.quæſt.prox. item cap.19.except.6.repl.2.duplic.1.*

XXII. Exceptio: *Niſi procurator datus alium in locum ſuum ſubſtituerit: hoc enim caſu poſtea ſubſtitutionem reuocare, & reaſſumere cauſam non poteſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. is qui.3. & c. ſi duo.6. §.cæterùm.de procuratorib.in 6.*

XXIII. Exceptio: *Niſi dominus poſtea ipſe cauſam reaſſumpſerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi quem.8.d.tt.*

De replicatione præcedentium exceptionum generali.

Hactenus exceptiones procuratoriæ ſunt enumeratæ, quarum tamen plures uide M.I.C.libro 2. cap.5.quæſt.4. Iſtarum autem exceptionum replicatio generalis hæc eſt: Niſi exceptio procuratoria ante litem conteſtatam non fuerit oppoſita. Quæ replicatio approbatur per ea quæ propoſita ſunt d.quæſt.4.in fine, repl.2. Cuius duplicatio

eſt:

eſt:Niſi exceptio ſit falſi procuratoris mandatum non habentis: hæc enim exceptio quandocunque opponi poteſt. c.in noſtra.4.§.fin. de procuratoribus.l.24.C.eod.tt. Plures huiuſmodi replicationes generales uide M.I.C.d. quæſt.4.in fine. Hæc de dando ſeu conſtituendo procuratore, & exceptionibus procuratorijs ſint dicta. Sequitur de procuratore mutando.

II. DE PROCVRATORE MVtando,& iudicio in ſe uel in alium transferendo.

Regulariter dominus procuratorem mutare, uel litem in ſe transferre non poteſt,niſi cauſa cognita. Quæ regula approbatur,declaratur & diſtinguitur c.quamuis.2. & c.is qui.3. de procurator.in 6. De qua re uide plura M. I. C. d.cap.5. quæſt.5.

III. DE POTESTATE ET officijs procuratorum.

I. Regula: Procurator ius tranſigendi uel iuramenti deferendi non habet. c.qui ad agendum.4. §.procurator quoq;.de procuratoribus,in 6.l.60. ff.eod.tt.Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi eo nomine ſpeciale habeat mandatum.Quæ elicitur ex d.§.procurator. uerſ.abſq; ſpeciali mandato.De qua re uide item s̄.quæſt.1.except.3.repl. 1,duplic.1. Altera exceptio eſt:Niſi bonorum uel

cauſæ

cauſæ libera adminiſtratio procuratori ſit permiſſa.d.§.procurator.uerſ.niſi ei bonorum. Tertia exceptio eſt: Niſi mandato adiectum ſit,ut etiam ea quæ ſpeciale mandatum requirunt, agere poßit, quibuſdam eius generis ſpecialiter enumeratis. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt d. duplic. 1. triplic.1 & 2.

II. *Regula: Procurator rei conuenti dominum defendere eſt cogendus.Clement.1.de procuratoribus.l.8.§.procuratorem.ff.eod.tt. Cuius exceptiones uide* M.I.C.*lib.2.cap.5.quæſt.6.reg.10.*

III. *Regula: Generaliter ad negocia conſtitutus procurator etiam agendi & defendendi habet poteſtatẽ.c.qui generaliter.5.in prin.de procuratorib.in 6.*

IIII.*Regula:Generalis procurator agere non poteſt ea,quæ ſpeciale mandatum requirunt. De qua re uide* s̃.*quæſt.1.except.3.repl.1.dupl.1.*

IIII. DE MANDATI ACTIONE, quæ datur domino aduerſus procuratorem.

I. *Regula: Si procurator litem,quam ſuſcepit, exequi nolit: mandati iudicio tenetur.l.8.§.1.uerſ. ſed & de lite.ff.mandati. Cuius exceptio eſt: Niſi ſententia lata ſit, & ab ea prouocatum:tunc enim appellationem inuitus perſequi nõ cogitur. c. non iniuſtè.*

iniuſtè.14.§.fin.de procuratoribus.l.17.uerſ.nec eandem.C.eod.tt.

II. Regula: Si ſententia contra dominum lata procurator non appellauit, uel ſaltem dominum non certiorauit: tenetur. d.§.fin.uerſ.potuit enim procurator. Plura de actione propoſita uide M.I.C.lib.2.cap.5.quæſt.7.in tertio effectu.

V. DE ACTIONE QVAE datur procuratori aduerſus dominum.

Si procurator expenſas fecit, eas hac actione repetit.c.cum pro cauſa.6.de procuratorib.l.46.§.item contra.ff.eod.tt. Plura de hac actione uide M.I.C.d.quæſt.7.effectu quarto. Sed & plura de procuratoribus uide M.I.C.lib.2.cap.5.

DE ACTORE ET REO, necnon de re litigioſa. Cap. V.

DE ACTORE ET REO.

PRima regula: In re dubia potius reo quàm actori fauendum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur ſ.cap.17.reg.15.

II. Regula: Non debet actori licere, quod reo non

non permittitur. c.non licet. 32. de reg.iuris,in 6. l.non debet.41.ff.eod.tt.

III. *Regula:* Actor *uel reus,qui corrumpit iudicem, excommunicatur. extrauag.com.1,de ſent.excom.*Plures *huiuſmodi regulas uide* M.I.C. *lib.2.cap.6.in prin.*

DE RE LITIGIOSA.

Hactenus de perſonis iudiciorum ſit dictum. Sequitur de rebus in iudicium deductis.

I. *Regula* : Res *litigioſa prohibetur alienari.c. eccleſia.3.ut lite pendente nihil innouetur. 11.q.1. c.ult.*Huius *exceptio prima hæc eſt:*Niſi *res æquiualens in locum rei alienatæ ſubſtituatur. d.c.3.& c.4.eod.tt.* Plura *de regula propoſita uide* M.I.C. *d.cap.6.*

II. *Regula*, De *re litigioſa ſequeſtranda. Sequeſtratio regulariter prohibita eſt, per ea quæ habentur* M.I.C.*d.cap.6.de re litigioſa ſequeſtranda. Cuius regulæ exceptio prima eſt:* Niſi *poſſeſſor uel in poſſeßionem miſſus res uel eius fructus dißipet atq; conſumat. c.dilectus.2.& c.ult.de ſequeſtrat.poſſeß. l.21.§.fin.ff.de appellat.l.22.§.ſin autem.uerſ.ſi uerò dotem.ff.ſoluto matrimon.*Altera *exceptio eſt:*Niſi *ſentẽtia contra poſſeſſorem lata, executio per appellationem fuerit ſuſpenſa. d.c.ult.item 2.q.6.c.quoties poſt.item* Clement.*unica, de ſequeſtratione. l.5. C. quorum appellat.*

non

non recipiantur. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi triennio pacificè à reo res ſit poſſeſſa. d. Clement. unica. uerſ. dum tamen triennio. Plura de regula propoſita uide M. I. C. d. cap. 6.

DE IN IVS VOCANDO, & uocati contumacia coercenda. Cap. VI.

HActenus de perſonis & rebus iudiciorum dictum eſt. Nunc de actibus iudicialibus dicendum, in quibus proceſſus iudiciarius conſiſtit. Actuum autem iudicialium alij litis conteſtationem præcedunt, alij eam ſequuntur. Litis conteſtationem præcedunt Citatio, citati cõtumacia & abſentia, editio libelli, dilatio, exceptiones dilatoriæ & reconuentiones: de quibus ſingulis nunc ordine tractandum, & primùm de citatione, ſeu de in ius uocando.

I. ANTECEDENTIA.

Parentem, patronum, patronã, liberos & parentes patroni patronæue, in ius, niſi uenia prius impetrata, uocare non licet ſub pœna quinquaginta aureorum. 12. q. 2. c. epiſcopus. §. libertus. l. 4. §. 1. & l. ult. ff. de in ius uocando. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi princeps libertum natalibus reſtituerit. d. c. epiſcopus. §. ſi uerò. l. 10. §. ſed etſi ius. uerſ. aliud eſt. ff. d. tt. Altera exceptio eſt: Niſi cor-

poris alicuius uel collegij libertus ſit. Quæ exceptio approbatur ſub conditione d.c.epiſcopus.§. ſi uerò à collegio,cum §.ſequente Qui manumittitur. Plura de propoſita regula eiusq; actione uide M.I.C.lib.2.cap.7.quæſt.4.cum quæſt.ſequēte.

II. FORMA ſeu exemplum citationis habetur extrauag.com.unica,de dilationibus.

III. MODVS INSINVANDAE citationis.

Si citatus non compareat,ſufficit publicè citationem ad domum uel eccleſiam eius proponi. c. ult.de dolo & cōtumacia. Clement.unica,in prin. uerſ.uel ad domum.de foro competenti. Plura de modo inſinuandæ citationis uide ꝟ.quæſt.prox.in fine,except.6.

IIII. EVENTVS CITATIOnis,& de edicto peremptorio.

I.Regula: Si citatus uel in ius uocatus nō uenerit: proponitur edictum peremptorium. 5.q.2.in prin.cum c.ſequente. l.68.cum duab.ll.ſequentib. ff.de iudicijs. Declaratur regula propoſita definitione edicti peremptorij 5.q.2.c.ult.§.fin.l.53.§.1. ff.de re iudicata. De interuallo dierum edicti peremptorij cauetur c.1.de dilationibus.& d.c.ult.in prin.uerſ.non intra anguſta.item d.q.2.c.præſenti.ubi ſeptem dierum interuallum definitur. Longius

gius definitur l.70.ff.de iudicijs.Nouell.112.§.ſi ue rò cauſam.

II.Regula: Peremptorio edicto propoſito, & interuallo finito, quouſq; citatus ſit expectandus, definitur c.conſuluit.24.de officio delegati.

III. Regula: Si reus citatus non uenerit, agetur nihilominus cauſa, & ſententia ferri poteſt uel contra abſentem. c.cauſam.3. & c.prout nobis.4.de dolo & contumacia. c.per tuas.58.de appellationibus. c.quoniam.5. §.porrò ſpeciales. ut lite non conteſtata. 24.q.3.c.de illicita.§.de conuentione.Apoſtol.canon.73. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.2.cap.8. quæſt.6. reg.2. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi non contumaciter abſit citatus. d.§.porrò ſpeciales. uerſ.ſi uerò aliter, cum ſequentib. Huius replicatio eſt: Niſi propter homicidium abſit.c.1.qui matrimon.accuſare poſſ. Alias replicationes uide d. §.porrò ſpeciales, cum ſequentib. Altera exceptio eſt: Niſi lis nondum fuerit conteſtata. c.1. c.accedens.2.c.tuæ fraternitatis.3.item c.accedens.4.ut lite non conteſtata. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi cauſa ſit manifeſta, uel cauſa minimè dubia.d.c 1.qui matrim.accuſare poſſ. Altera replicatio eſt: Niſi de beneficio eccleſiaſtico agatur.c. unico.§.fin.de eo qui mittitur in poſſeſſ.in 6.Tertia replicatio eſt: Niſi appellationis cauſa agatur.

c.interpoſita.70.§.fin.de appellationibus. Plures replicationes uide j.cap.14.reg.3. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi de cauſa liquere non poßit.c.prout nobis.4.& ibi gloßa in uerbo Diffinitiua.de dolo & contumacia. Quarta exceptio eſt:Niſi is qui citationem impetrauit,abſit.l.73.§.quod ſi.ff.de iudicijs. Plures huiuſmodi exceptiones uide j.cap.19.except.6. replic.1.duplic.1.cum ſequentibus.

IIII.Regula: Ante litem conteſtatam reo contumace exiſtente,in bona eius mittēdus eſt actor. c.tuæ fraternitatis.3.& c.quoniam.5.§.in alijs uerò. ut lite non conteſtata. c.ult.de eo qui mittitur in poſſeß.Concordat item M.I.C.d.quæſt.6.reg.6. & lib.2.cap.32.Sed & plura de hac regula uide j. cap.20.reg.12.cum ſequentibus.

V.Regula: Etiam excommunicatur cōtumax, ſi aliter coerceri non poteſt.d.c.tuæ fraternitatis. 3.uerſ.quod ſi cauſa talis. c.1.in fine.c.accedens.2. §.cum igitur.uerſ.licet iudices.& c.quoniam.5.§. fin.eod.tt.& 2.q.6.c.non ita.§.fin. cum c.ſequente. 4.q.5.in prin.cum c.ſequente.5.q.2.c.præſenti, in fine.24.q.3.c.de illicita.§.de peremptorio.Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox. cap.8.quæſt.5.cauſa 1.

VI.Regula:Actore latitante,reus eſt abſoluendus,actore illi in expenſas condemnato. c.reprehenſibilis.

henſibilis.26.§.ſi autem. de appellat. c.1.de dolo et contumacia,in 6. 3.q.3.c.ult.§.ſi ergo poſt.item Nouell.53.in prin.Plura de regula propoſita uide J.cap.20.reg.7.& M.I.C.d.quæſt.6.reg.5.

VII.Regula:Si per alium ſtat,quo minus citatus ſe ſiſtat,pœna cõſtituitur Clement.Multorum. 2.de pœnis. Plura de hac re uide M.I.C.lib.2.cap. 9.Sed & plures contumaciæ pœnas uide M.I.C.d. quæſt.6.

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Planè habent regulæ iam propoſitæ ſuas etiam exceptiones,quarum prima hæc eſt: Niſi propter aduerſam ualetudinem citatus uenire non potuit. c.querelam. 2.de procuratoribus. l.53. §.pœnam. & l.60.ff.de re iudicata.

II.Exceptio: Niſi quis ultra duas diætas extra ſuam diœceſin in ius ſit uocatus.c.nonnulli.28.in prin. de reſcriptis.c.olim.7.de exceptionib. c.ult. §.conſeruatores autem. de officio delegati, in 6. Concordant item ea quæ habentur ſ.lib.proxim. cap.5.de iuriſdictione, reg.1.except.9.in fine,duplic.gener.1.

III.Exceptio:Niſi iudex extra ſuam ciuitatem uel regionem reum in ius uocauerit. d.§.conſeruatores autem.c.ſtatutum.11.§.in nullo.de reſcriptis,in 6.

IIII.Exceptio:Niſi ad locum non ſatis tutum, uel parum honeſtum reus in ius ſit uocatus.c.cum R.35.de officio delegati. c.ex parte.47.de appellation.l.21.§.ſed etſi.ff.de recept.arbitris. Exemplum huius proponitur Clement. paſtoralis.2.de re iudicata.

V.Exceptio:Niſi ad non competētem iudicem uocatus non uenerit. l.53.§.fin. & l.54.§.fin.ff.de re iudicata. Cuius replicatio eſt:Niſi de hoc ipſo ueriſimiliter dubitetur, utrum ſit iudex competens,nécne.l.5.ff.de iudicijs.l.2.in prin.ff.ſi quis in ius uocatus non ierit. Cuius exemplum proponitur c.ſi duobus.7.de appellat.

VI. Exceptio:Niſi citatio citato non fuerit inſinuata. Huius exceptionis tanquam regulariter approbatæ replicatio prima hæc eſt: Niſi abſente citato ad domum uel eccleſiã eius citatio ſit propoſita.c.ult.de dolo & contumacia. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.3. Altera replicatio eſt: Niſi in magno templo curiæ Pontificis citatio fuerit affixa. extrauag.comm.unica,de dolo & contumacia. Cuius exemplum habetur extrauag.com.unica.§.ut autem.de dilationibus. Aliud exemplum habetur extrauag.com.unica.§.ut autem.de furtis. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi ad domiciliũ citati tutò perueniri poſsit,uel per eum non ſtet,quo minus ad ſe perueniri poſſit.

ſit. Clement. 1. de iudicijs. Tertia replicatio eſt: Niſi citandus impedierit, quo minus citatio publicè potuerit proponi: tunc enim diebus Dominicis uel feſtiuis, cum populus ad diuina conuenerit, proclamatio uel citatio facta ſufficit. Clement. unica, in prin. uerſ. uel ad domum. de foro competenti.

VII. Exceptio: Niſi citatus appellauerit, uel iter ad Papam arripuerit ei cauſam propoſiturus. Hæc duplex exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. prox. cap. 8. quæſt. 5. cauſa 1. except. 1. & 2. item J. cap. 19. except. 6. replic. 1. duplic. 6. & 7.

VIII. Exceptio: Niſi contumax non legitimè fuerit citatus. 5. q. 2. c. 1. c. ult. in prin. uerſ. nec canonicè. & §. his authoritatibus. Declaratur exceptio propoſita, definitione legitimæ citationis d. c. ult. §. canonica.

IX. Exceptio: Niſi abſens procuratorem apud acta habuerit. Hæc exceptio diſtinguitur J. cap. 20. reg. 7. except. 2. repl. 1.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus exceptiones aduerſus ſupradictas regulas generales expoſitæ ſunt, quarum tamen plures uide J. cap. 19. except. 6. item M. I. C. lib. 2. cap. 8. quæſt. 7. Planè iſtarum exceptionum replicatio generalis eſt: Niſi poſtea ceſſante cauſa exceptio-

nis,nihilominus reus in contumacia ſua perſeuerauerit. c.cum dilecti.6. de dolo & contumacia. Hæc de citatione,deq́; citati contumacia coercenda,dicta ſint:de qua uide plura M.I.C.d.lib.2.cap.7.cum duob.capp.ſequentibus.

DE EDENDO.
Cap. VII.

DE ACTIONE EDENDA.

Prima regula:Nomen actionis edi neceſſariũ non eſt:ſed factum ita exponẽdum,ut iudici actio conſtare poßit.c.dilecti.6.de iudicijs.

II. Regula: Cauſa actionis edenda.d.c.6.& c. ult.de libelli oblatione.

III.Regula: In ſcriptis actio edenda. c.1.de libelli oblatione. 5.q.2. c.ultim.in prin.uerſ.& non prius. Concordant ea quæ habẽtur ſ.cap.1.quæſt. 5.reg.3.

IIII.Regula: Si actio inepta eſt edita,reus ab inſtantia abſoluitur. c.examinata.15.de iudicijs.

DE INSTRVMENTIS edendis.

I. Regula: Reus actori non tenetur inſtrumenta edere. c.1.de probationib.4.q.3. c.ult.§.qui intendit. l.6.C.de teſtibus. Concordat item M.I.C. lib.2.cap.10.quæſt.3.in prin. Huius regulæ exceptio hæc eſt:Niſi inſtrumenta actori & reo com-

munia

munia ſint. c.G.perpetuus.12. de fide inſtrument. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.q.3.

II. Regula: Non totum inſtrumentum edēdum eſt, ſed id tantùm quod ad cauſam pertinet. c.contingit.5.de fide inſtrument. Plura de edendo uide M.I.C.d.cap.10. & de edendis inſtrumentis uide item J.cap.13.reg.2.& 3.

DE DILATIONIBVS. Cap. VIII.

I. ANTECEDENTIA DANdæ dilationis.

NOn niſi cauſa cognita dilatio danda.3.q.3. c.ult.§.à iudice.l.4.C.de dilationib. Concordat M.I.C.lib.2.cap.11.in prin.

II. CAVSAE EX QVIBVS dilatio danda?

I. Cauſa: Si poſſeſſor eum, cuius nomine poßidet, nominet: dãda eſt ei dilatio ad ipſi denunciandum. c.quoniam.5.§.in alijs.uerſ.quod ſi ſuper.ut lite non conteſtata. Concordat M.I.C. d.cap.11. quæſt.2.cauſa 1.

II. Cauſa: Citato ad excipiendum dilatio danda. 3.q.3.in prin.cum c.ſequente, & c.ult.§.illi uerò qui.l.2.C.de dilationibus.Nouell.53.§.ſed & illud, cum ſequentib. Huius cauſæ exceptio eſt: Niſi ex ipſa citatione uel alio modo cauſam, aduerſus

quam ei ſuit excipiendum, cognoſcere potuit. c. præterea. 2. de dilationibus. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi libellus poſtea ſit mutatus. Quæ replicatio diſtinguitur, ſi nihil in principali cauſa fuerit mutatum, c. literæ. 3. eod. tt. Altera replicatio eſt: Niſi publico negocio impeditus de actione propoſita ſatis deliberare nõ potuit. c. ultim. d. tt. Tertia replicatio eſt: Niſi reus ſpoliatus ſit reſtitutus: tunc enim tanta ei dilatio danda, quãto tempore fuit ſpoliatus. De qua re uide J. quæſt. proxim. reg. 1.

III. Cauſa: Probationum & inſtrumentorum adferendorum cauſa danda dilatio eſt. l. 99. §. fin. ff. de uerb. ſignif. Nouell. 115. §. ſed & hoc. uerſ. dilationes. Huius cauſæ exceptio eſt: Niſi Princeps ad appellationem ſeu conſultationem reſcripſerit. 3. q. 3. c. ult. §. cùm uerò. l. 5. C. de dilationib.

IIII. Cauſa: Si procurator dominum conſulere uelit. c. dilectus. 11. de procuratoribus.

Exceptiones præcedentium cauſarum generales.

Hactenus cauſæ dãdæ dilationis expoſitæ ſunt, quarum tamen plures uide M. I. C. d. quæſt. 2. Planè iſtarum cauſarum exceptio generalis prima hæc eſt: Niſi dilationem petens ad extraordinarium iudicem reſcriptum reportauerit. 3. q. 3. c. ult. §. ei autem dilatio, l. 2. in prin, C. de dilationibus. Altera

exce-

exceptio eſt: Niſi eidē antea dilatio ſit data. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponētur J. quæſt. 4. item per ea quæ propoſita ſunt ſ. cauſa 2. except. 1. repl. 1. & 2.

III. QVANTA DILATIO ſit danda?

I. Regula: *Reo ad excipiendum uiginti dies dari iubentur* Nouell. 53. *§. ſed & illud. de quo J. dicetur in litis conteſtatione. Huius regulæ exceptio eſt in reo ſpoliato ac reſtituto, cui tāta dilatio cōcedenda, quanto tempore ſpoliatus fuit. 3. q. 2. in prin. cum c. ſequente. c. prius. c. tamdiu. c. eiectus. c. ſi epiſcopus. §. præſul uerò.*

II. Regula: *Probationum cauſa danda dilatio eſt trium menſium in eadem prouincia, in continentibus prouincijs ſex menſium, & in tranſmarinis nouem. 3. q. 3. c. ult. §. ſpatium. l. 1. C. de dilationib. Hæc regula uidetur diſtinguenda per ſequentes regulas.*

III. Regula: *In criminalibus ſex menſes uel eo amplius reo conceduntur. d. c. ult. in prin.*

IIII. Regula: *Ad inquirendum non modicæ dilationes dandæ ſunt. d. q. 3. c. induciæ.*

V. Regula: *Prælatis maius ſpacium ad ſe defendendos dandum eſt. d. q. 3. c. de inducijs. Plures huiuſmodi regulas uide* M. I. C. *lib. 2. cap. 11. quæſt. 3.*

IIII. QVO-

IIII. QVOTIES DILATIO danda?

Non niſi ſemel dilatio danda eſt. d.q.3.c.ult.§. ſpatium,uerſ.iudicantes autem.l.1.in fine.C.de dilationibus. Huius exceptio eſt:Niſi quis appellauerit: nam quoties quis appellauerit,dilatio ei indulgenda eſt.3.q.6.c.pulſatus,in prin.Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.capite 11. queſt.4.

V. VBI DANDA DIlatio?

Non de plano,ſed pro tribunali danda eſt.3.q.3.c.ult.§.à iudice.l.4.C.de dilationibus.Hæc de dilationibus: de quibus tamen uide plura M.I.C.d. cap.11.

DE EXCEPTIONIBVS DIlatorijs. Cap. IX.

I. DE EXCEPTIONIBVS DIlatorijs in genere.

PRima regula:Hæ ante litem conteſtatam opponēdæ,nō poſt, per ea quæ propoſita ſunt s̄.cap.2. queſt.2. in fin. item ex l.12. C.de exceptionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi excommunicationis exceptio obijciatur: hæc enim etiam poſt litem conteſtatam obijci poteſt.c.exceptionem.12.de exceptionibus.Clement.

unica,

unica,eod.tt. Concordant ea quæ proponentur J. eod.cap.de excommunicationis exceptione, repl. 4.& 5.Altera exceptio eſt:Niſi falſi procuratoris exceptio obijciatur. De hac re dictum ſ.cap.4. quæſt.1.in fine.Tertiæ exceptionis loco notãdum, quòd exceptio dilatoria ante litem conteſtatam oppoſita, poſt litem conteſtatam ſit probanda. l. 19. C.de probationibus. Cui concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.2.quæſt.1.in fine.

II.Regula:Dilatoriæ exceptiones omnes ſimul intra certum terminum à iudice ſtatuendum ſunt obijciendæ.c.paſtoralis.4.de exceptionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi una oppoſita,de alia obijcienda fuerit proteſtatus priore diſcuſſa : hanc enim etiam poſt terminum obijcere poterit. d.c.4. uerſ.quas non fuerint proteſtatæ. Altera exceptio eſt : Niſi alia exceptio dilatoria poſt terminum competere cœperit.d.c.4.uerſ.niſi fortè aliqua. Tertia exceptio eſt: Niſi aliquam dilatoriam per ignorantiam omiſerit.d.c.4.uerſ.uel is qui uoluerit eam opponere. Quarta exceptio eſt:Niſi talis ſit exceptio dilatoria,quæ etiam poſt litem conteſtatam poſſit opponi.Approbatur exemplo Clement.unica,de exceptionibus.

III.Regula: Exceptio excommunicationis & ſuſpenſionis,quæ requirit altiorem indaginem,ad cautelam remittenda eſt : ne cauſa principalis nimium

mium differatur. c.apoſtolicæ. 9. de exceptionibus. Hæc de exceptionib. dilatorijs in genere ſunt dicta. Sequitur de ijſdem in ſpecie.

IIII. Regula, De ſpeciebus exceptionum dilatoriarum. Sanè ſumitur exceptio dilatoria uel ex perſona iudicis, uel ex perſona procuratoris, uel ex perſona actoris, uel ex perſona rei conuenti, uel ex loco actionis, uel ex modo, uel ex tempore, quo agitur. Ex perſona iudicis ſumitur recuſatoria iudicis ſuſpecti. Exceptiones ex perſona procuratoris deſumptæ propoſitæ ſunt s̄. capite 4. quæſt. 1. Ex perſona actoris ſumitur exceptio excommunicationis & ſimiles. Ex perſona rei conuenti ſumitur exceptio ſpolij. Ex loco actionis ſumitur fori præſcriptio: de qua dictum s̄. capite 2. quæſt. 2. Sed & ex loco actionis ſumuntur exceptiones, quas expoſuimus s̄. cap. 6. quæſt. 4. except. generali 2. cum ſequentib. Ex modo actionis ſumitur exceptio inepti libelli, de qua dictum s̄. cap. 7. de actione edenda, reg. 4. item cautionis præſtandæ exceptio. Ex tempore actionis ſumitur exceptio, qua ante diem uel conditionem exiſtentem agi dicitur: de qua in actionum tractatu agitur. Nunc de recuſatoria iudicis, de excommunicationis & ſpolij, necnon de cautionis præſtandæ exceptione dicetur.

II. DE

II. DE RECVSATORIA iudicis.

1. CAVSAE EX QVIBVS IVdex recuſari poteſt.

Si quis iudicem ſuſpectum putat, eum recuſare poteſt. 3.q.5.c.ult. §.& reuera. l.14.uerſ.liceat ei qui ſuſpectum. C.de iudicijs. Quæ autem ſint cauſæ, ex quibus iudex tanquam ſuſpectus recuſari poßit, dictum ſ. cap.2.quæſt.2. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi cauſa principalis ſit eccleſiaſtica, in qua non licet appellare: in hac enim nec iudicem recuſare licet. c.ſuper eo.12. §.in cauſis.de appellationib. Altera exceptio uidetur: Niſi iudex ita datus ſit, ne ab eo appelletur. Sed reprobatur c.poſtremò.36.d.tt. Plures huiuſmodi exceptiones uide d.quæſt.2.in fine. Item M. I.C.lib.2.cap.11.de exceptionib.dilatorijs, quæſt.1.

2. APVD QVEM EXCEPTIO propoſita diſputanda ſit?

Apud iudicem recuſatū cauſa ſuſpicionis proponenda, & apud arbitros utriuſq; conſenſu electos probanda eſt, & ab ijs cognoſcenda. c.ſecundo.41.§.tertio. c.cum ſpeciali.61. in prin. de appellationibus. c.licet.10.in fine.de foro competenti. c.ſuſpicionis.39.de officio delegati. Quod de arbitris dictum, eius exceptio prima hæc eſt: Niſi & alij iudices cum recuſato dati ſint: tunc enim non apud

apud arbitros,ſed apud coniudices cauſa ſuſpicionis eſt probanda.c.ſi contra.4.de officio delegati,in 6. Altera exceptio eſt: Niſi delegatus iudex recuſetur: tunc enim ad delegantem cognitio ſpectat. d.c.ſi contra.§.cum autem. item c.ſuper.27. §.quem uerò. & §.eius ergo. uerſ. coram iudice delegato.eod.tt. Tertia exceptio eſt:Niſi officialis epiſcopi recuſetur.hoc enim caſu epiſcopi cognitio eſt.d.c.ſi contra.4.in fine.

3. EVENTVS RECVSATORIAE exceptionis oppoſitæ.

I.Regula : *De tempore arbitris definiendo,intra quod niſi exceptio fuerit diſcuſſa,procedatur in negocio principali,cauetur c.legitima.2.de appellat.in 6.c.ſuſpicionis.39.de officio delegati.*

II.Regula : *Si iudex ſuſpectus fuerit pronunciatus: aſſenſu recuſantis alij negocium principale committet cognoſcendum,uel ad ſuperiorem id tranſmittet.c.ad hæc.27.in fine.& c.cum ſpeciali. 61.§.& ipſa probata.de appellationibus. c.ſi quis contra.4.de foro competēti.l.14.in prin.& uerſ. in eo ſcilicet.& l.16.§.ſancimus.uerſ.illico autem. C.de iudicijs. Contradicere uidetur c.licet.10.in fine.de foro competenti. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt : Niſi iudex delegatus recuſatus ſit: hic enim ne quidem cum aſſenſu recuſantis cauſam alij committet. c.iudex.5.de officio delegati,*

delegati,in 6. Altera exceptio eſt:Niſi clericus epiſcopum ſuum ſuſpectum dixerit:tunc enim uicini epiſcopi cognoſcent.2.q.6.c.placuit.item 11.q.3. c.preſbyteri.

4. ADFINE PROPOSITAE EXceptionis remedium.

Adfine remedium eſt appellatio.2.q.6.c.ſi quis iudicem,in prin.Hæc de recuſatoria iudicis.

III. DE EXCOMMVNICAtionis exceptione.

Excōmunicato actori obſtat exceptio excommunicationis,donec abſolutus ſit. c.decernimus.8. de ſentent.excom.in 6.c.1.in prin.de exceptionib. in 6. Concordant ea quæ habentur s̄.lib.proxim. cap.6.quæſt.4.except.10. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi excipiens ſpeciem excommunicationis & nomen excommunicatoris non exprimat. d.c.1.in prin.uerſ.ſi quis igitur. Altera replicatio eſt:Niſi excommunicatio intra octo dies non fuerit probata.ibidem uerſ.ſciturus eam rem.& c.prudentiam.21.§.ſexta nobis. de officio delegati. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi poſtea pendente lite probetur:tunc enim ſequens proceſſus inhibetur, quamuis præcedentia acta ualeant.d.c.1.§.ſi uerò poſtmodum. Tertia replicatio eſt: Niſi excommunicationis exceptio antea bis fuerit oppoſita.Quæ replicatio ap-

probatur ſimul & diſtinguitur d. §. ſi uerò poſtmodum. uerſ. prouiſo quòd ultra duas uices hæc non opponatur exceptio, &c. Quarta replicatio uidetur : Niſi *exceptio propoſita ante litem conteſtatam non fuerit oppoſita. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. eod. cap. in prin. Quibus concordat d. c. 1. in prim. uerſ. in quacunq; parte iudiciorum. item §. ſed ſi poſt. Quinta replicatio uidetur:* Niſi *à reo nõ fuerit oppoſita exceptio. Sed reprobatur d. §. ſed ſi poſt. uerſ. eo tamen ſaluo. & c. exceptionem. 12. in fine. de exceptionibus. Sexta replicatio eſt :* Niſi *uniuerſitate agente, non ipſa, ſed rectores ipſius ſint excommunicati. Quæ replicatio approbatur ſub certis conditionib. c. ult. de procuratoribus. Septima replicatio uidetur: Niſi is qui exceptionem obijcit, antea excommunicato actori communicauerit. Sed reprobatur c. à nobis. 2. de exceptionibus.* Contradicere *uidetur c. in præſentia. 46. de ſentent. excom. Octaua replicatio eſt:*Niſi *exceptionem, non actionem proponenti excommunicationis exceptio obijciatur. c. cum inter. 5. de exceptionibus.* Huius *duplicatio eſt:*Niſi *exceptio, quam excommunicatus obijcit, reconuentionem contineat. d. c. cum inter. 5. uerſ. cæterùm non ſic in reconuentione.* Nona *replicatio eſt :* Niſi *appellanti & appellationem proſequenti excommunicationis exceptio obijciatur.*

d.c.cum inter.5. uerſ.porrò cum excommunicato. c.dilectæ.10.c.ſignificauit.11. & c.ultim.eod.tt.de exceptionibus.Hæc de excommunicationis exceptione ſint dicta.

IIII. DE EXCEPTIONE ſpolij.

I.Regula: Spoliatus reus in iudicio reſpondere non tenetur, niſi fuerit reſtitutus. 2.q.2.in princ. cum c.ſequente.c.omnes. c.nullus. c.in ſcripturis. c.nullus. & c.ult. item 3.q.1.c.1.c.epiſcopi,cum ſequentib.uſq; ad c.nulli.item c.ult.§.patet ergo.& 3.q.2.c.cũ eccleſia.c.oportet.c.audiuimus.c.prius. item 5.q.2.c.ult.in prin.uerſ.nam ſi aut ui.item 33. q.2.c.hiſtoria,cum plurib.alijs, quæ uide J.lib.4. cap.de actione qua uxor uirum petit, in princ. item c.cum dilectus.2.& c.ult.in fine.de ordine cognit. c.1.§.illum autem.de reſtitut.ſpoliator.in 6. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi ab alio quàm ab actore ſpoliatus fuerit reus.Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.1.in prin.Huius duplicatio eſt in criminalib.cauſis: in his enim nihil refert,à quo reus accuſatus fuerit ſpoliatus.d.c.1.in prin.uerſ.in ciuilib.negocijs.& §.ſed ſi in ciuilib.Altera replicatio eſt: Niſi intra quindecim dies Spolij exceptio non fuerit probata.d.§.ſed ſi in ciuilibus. Tertia replicatio eſt: Niſi ab alio quàm actore ſpoliatus

intra tempus à iudice ſtatuendum reſtitutionem nõ petierit, nec cauſam ad finem perduxerit. d.c. 1.§.ſolet. Quarta replicatio eſt: Niſi ſuper rebus eccleſiaſticis agatur.d.c.1.§.fin. Quinta replicatio eſt: Niſi rebus eccleſiaſticis ſpoliatus, de rebus priuatis conueniatur.d.§.fin.uerſ.uel è contrario. Sexta replicatio eſt: Niſi quis ui occupans poſſeſſionem in continenti ſit deiectus. 3.q.1.c.ult. §.ſed obijcitur. Septima replicatio eſt: Niſi ſpoliatus res eccleſiæ, quib. ſpoliatus eſt, profundat. 3.q.2.c.ult.

II. Regula: *Vis propoſitæ exceptionis hæc eſt, ut repellat agentem, non etiam ut agens ad reſtitutionem cogatur uel condemnetur. c.cum dilectus.2. de ordine cognit. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi per recõuentionem ſpoliatio opponatur. d.c.2.§.nos autem diſtinguendum. Hæc de exceptione ſpolij.*

V. DE EXCEPTIONE CAVtionis præſtandæ.

Poſtremò actor tenetur cauere de lite intra duos menſes conteſtanda, aut damno quod ſenſit reus in duplum præſtando, ſi intra duos menſes litem non fuerit conteſtatus: alioquin exceptione repellitur.3.q.3.c.ult.§.libellũ.Nouell.96.in prim.

Sed & cauere tenetur actor de certa quantitate reo præſtanda, ſi in cauſa non obtinuerit: qua cautione non præſtita, per exceptionem ſubmouetur.

uetur.d.c.ultim.§.quod fieri.Nouell.53.§.& quia moris.& §.quia uerò compertum. item Nouell. 112. §.cæterùm, Plura de huiuſmodi cautionibus præſtandis uide M.I.C lib.2.cap.12.cum trib.capp. ſequentib. Hæc de exceptionibus dilatorijs,quarum tamen plures proponentur J.lib.5.cap.de actionibus,quæſt.quando competat.

DE RECONVENTIONIbus. Cap. X.

PRima regula,De differentia reconuentionis & exceptionis, habetur c.cum dilectus.2.de ordine cognitionum : de qua uide paulo ſuperius in exceptione ſpolij reg.2.

II.Regula: Reus actorem in eodem iudicio reconuenire poteſt, & conuentio & reconuentio paribus paßibus ambulare debent. d.c.cum dilectus.2.§.nos autem diſtinguẽdum.uerſ.quanquam in idem.item c.1.de mutuis petitionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt : Niſi interdicto recuperandæ poſſeßionis agatur : huic enim reconuentio non poteſt opponi. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ultim.de ordine cognit. item c.ad ultimum.2. de cauſa poſſeßionis. Concordant ea quæ habentur J.cap.17.reg.1 cum ſequente.Altera exceptio eſt:Niſi excommunicatus reconuentionem opponat.c.cum inter.5.§.fin.

de exceptionib. Tertia exceptio eſt: Niſi apud alium quàm actionis iudicem reconuentio opponatur. c.diſpendia.3.§.reus quoq;. de reſcriptis,in 6. Quarta exceptio eſt : Niſi apud arbitros cauſa agatur.c.cum dilectus.6.de arbitris. Quinta exceptio eſt : Niſi prius liqueat de una cauſa quàm de alia,uel reus in reconuentione moram faciat.Mis ſing.cent.1.obſeruat.10. Plures exceptiones uide s.cap.2.quæſt.2.in fine,repl.3.

III.Regula:Modus procedēdi per reſcriptum conuentioni præſcriptus, etiā recōuentioni datus intelligitur. c.prudentiam.2.de mutuis petitionib. Hæc de recōuentionibus, & alijs actib.iudicialib. litis conteſtationē præcedentib. Sequitur nunc de ipſa litis cōteſtatione,& actibus eam ſequentibus.

DE LITIS CONTESTATIONE, deq; iureiurando ob calumniam dando,& alijs huiuſmodi iuramentis. Cap. XI.

DE LITIS CONTESTATIONE.

PRima regula: Litis conteſtatio fit non per poſitiones & ad eas reſponſiones,ſed per petitionem in iure propoſitam, & reſponſionem ſecutam. c.unico.de litis conteſtatione. c.dudum.54.§.licet autem.de electione. Quod autem dicitur,per reſponſionem ſecutam fieri litis conteſta-

teſtationem,id intelligendum de reſponſione,quæ in negando, non diſtinguendo conſiſtit. Nam *per exceptionem,quamuis peremptoriam, quæ in diſtinguendo conſiſtit, non fit litis conteſtatio. c.ſi oblato.2.de litis conteſtatione,in 6.*

II.Regula: *Omiſſa litis cōteſtatione,proceſſus eſt nullus.d.c.unico.uerſ.quia litis conteſtationem non inuenimus eſſe factam, &c. & d.§.licet autem.* Huius regulæ exceptio eſt: *Niſi non iure actionis, ſed officio iudicis procedatur. c.iudicis.2. de officio iudicis.*

III.Regula: *Viginti dierum dilationem habet reus ad litem conteſtandam. 3.q.3. c.ult. §.offeratur.* Nouell.*53.§.ſed & illud.Hæc de litis conteſtatione:de qua uide item* M.I.C.*lib.2.cap.16.*

DE IVRAMENTO CALVMniæ,& alijs huiuſmodi iuramentis.

I.Regula: *Lite conteſtata, de ueritate atq; calumnia iurandum eſt.* Inſtit. *de pœna temere litigantium,in prin.uerſ.ecce enim. l.2.in prin.* C.*de iureiurando propter calumniam.l.12.in prin.*C.*de iudicijs.Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi ab aduerſario iuſiurandum remittatur. c.1.§.1.de iuramento calumniæ,in 6.* Contradicit *d.l.2.§.ſed quia ueremur.* Altera *exceptio eſt:Niſi clerico iuſiurandum deferatur.* Hæc *exceptio approbatur*

certo modo c.1.de iuramento calumniæ. Contradicere uidetur c.cæterùm.5.eod.tt. Tertia exceptio eſt : Niſi *in cauſis ſpiritualibus iuſiurandum deferatur.c.literas.2.d.tt.* Mutatur ac reprobatur *exceptio hæc c.1.§.fin.eod.tt.in 6. Quarta exceptio uidetur:*Niſi *ſemel ſit iuratum. Sed reprobatur c.in appellationis.2.in prin.& §. fin.d.tt.in 6. Quinta exceptio uidetur:* Niſi *conſuetudo extet in contrarium. Sed reprobatur c.conſtitutus.3.§. præſentium.de fideiuſſoribus. Sexta exceptio uidetur :* Niſi *collegium uel uniuerſitas conueniatur. Sed reprobatur c.Imperatorum.4.de iuramento calumniæ.*

II. Regula:Non *ſolùm principales perſonæ,ſed etiam aduocati utriuſq; partis iurare compellun-tur.c.cum cauſam.6.d.tt.* Concordat M.I.C.*lib.2. cap.16.de iuramẽto calumniæ,quæſt.4.reg.4. Cuius regulæ exceptio prima uidetur :* Niſi *aduocatus uel procurator poſt iuramentum à principali præſtitum ſit conſtitutus.Sed reprobatur c.in appellationis.2.§.procuratores.de iuramento calumniæ,in 6. Altera exceptio uidetur :* Niſi *dominus inſtruxerit procuratorem quid proponere debeat. Sed reprobatur d.§.procuratores. uerſ.etiamſi à ſuis dominis.*

III. Regula:Non *ſolùm de opinione,ſed etiam de ueritate iuratur. c.1,§.fin. de iuramento calumniæ,*

lumniæ,in 6.Contradicit l.2.§.& licet.C.eod.tt.

IIII.Regula:Principalis tam per ſe,quàm per procuratorem iurare poteſt.c.in pertractandis.3. & c.Imperatorum.4.de iuramento calumniæ. item c.ult.eod.tt.in 6.

V.Regula: Tactis ſacroſanctis euangelijs iuratur. Cuius exceptio eſt:Niſi epiſcopus per ſe de calumnia iuret: hic enim propoſitis tantùm,non etiam tactis euangelijs iurat. c.ult.in prin.de iuramento calumniæ.11.q.1.c.teſtimonium.

VI. Regula: Non eſt neceſſe,ut ſtatim poſt litem conteſtatam de calumnia iuretur:ſed ante uel poſt,quandocunq; iudici uidebitur,iurandum.c.1.in prin.& c.in appellationis.2.§.fin.de iuramento calumniæ,in 6.

VII. Regula:Pœna nõ iurantis ſtatuitur c.ult.§.fin.de iuramento calumniæ.Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.2.cap.16. de iuram.calumniæ, quæſt.9.Hæc de iuramento calumniæ ſint dicta:de quo tamen uide plura M.I.C.d.cap.16.

DE PROBATIONIBVS. Cap. XII.

PRima regula:Lite conteſtata,& iureiurando calumniæ præſtito,præſtanda eſt probatio eius de quo inter partes controuertitur ſeu dubitatur.Quæ regula cùm ipſo iure ſubſiſtat,

aliquot recipit exceptiones, quarũ prima hæc eſt: Niſi id, de quo quæritur, ſit notorium: hoc enim probatione non indiget. c.ſuper eo.3. in prin. de teſtibus cogendis. c.tua nos.8. in prin. de cohabitat. clericor. Plura de hac exceptione uide ſ.lib.prox. cap.14. in prin. Altera exceptio eſt: Niſi factum iudici notum ſit. 15.q.5.c.ult.in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi iudici non ut iudici, ſed ut Deo uel homini notum ſit. d.c.ult.§.ſed mirandum.c.ſi ſacerdos.2. de officio ordinarij. 2.q.1. c.unus ex uobis. Plura de exceptione propoſita uide j.cap.19. except.20.repl.1.dupl.1. Tertia exceptio eſt: Niſi aduerſarius factum ſit confeſſus. d.c.ult.uerſ.niſi ſua ſponte ipſum confiteatur. & uerſ. ſola ergo ſpontanea.2.q.1.c.1. Huius replicatio eſt: Niſi iudici tantùm ſit confeſſus. d.c.ſi ſacerdos.2. Plures huiuſmodi replicationes uide j.de confeſſis. Quarta exceptio uidetur: Niſi is qui dicit, in dignitate ſit poſitus: utputa epiſcopus. Sed reprobatur 6.q. 2.in prin.cum c.ſequente, & c.ult. Planè admittitur exceptio propoſita in perſona Papæ dicentis, cuius adſertioni ſtandum eſt. Clement.1.de probationibus. Quinta exceptio uidetur: Niſi exceptio aliqua contra teſtem producta in controuerſiam deducatur. Hæc enim probanda non uidetur. Sed & hæc exceptio reprobatur c.1.de exceptionib. Sexta exceptio eſt: Niſi iureiurando delato uel relato,

relato, id præſtitum ſit uel remiſſum. Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur* ĩ.*cap.16.reg.19.cum ſequentibus.*

VTRI PROBATIO INcumbat.

II. *Regula*: *Affirmanti, non neganti probatio eſt iniungenda. c.bonæ.23. §.porrò exceſſus.uerſ. & quod citati. de electione.* Concordat M.I.C. *lib.2.cap.17.quæſt.2. reg.1.in prin.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt*: Niſi *ex confeßione negantis, uel ex alio argumento præſumptio ſit pro affirmante: tunc enim negãti contra præſumptionem probatio eſt iniungenda.* Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur exemplo cautionis indebiti c.ſi cautio.14. de fide inſtrum. l.25.§. fin.ff.de probationib. l.13.C. de non numerata pecunia.* Aliud *exemplum eſt in ſolutione indebiti d.l.25.§.ſin uerò ab initio. item c.is qui conqueritur.4.de ſolutionib.* Alia *exempla habentur c.aſſerte.2.& c.ultim.de præſumptionibus.c.per tuas. 10.de probationib. item* ĩ.*reg.5. cum ſequentibus.* Huius *exceptionis replicatio prima hæc eſt*: Niſi *affirmans in eadem cauſa deprehenſus ſit in mendacio: hoc enim caſu & in propoſita quæſtione mẽtiri præſumitur, atq; ita præſumptio per aliam præſumptionem eliditur, affirmãtiq; probatio eſt iniungẽda, exemplo d.c.is qui conuenitur.4.uerſ.*

niſi

niſi eius aduerſarius ſolutionem inficians.de ſolutionib.& d.l.25.in prin. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi confeßio,ex qua præſumptio ſumitur,ſit nimium generalis,non expreſſa cauſa: hoc enim caſu præſumptio ex ea ſumpta inualida eſt ad transferendum onus probandi,exemplo d.c.ſi cautio.14.de fide inſtrum. Huius ratio uidetur eſſe, quia quemadmodum libellus actoris non expreſſa cauſa, incertus atq; ineptus cenſetur,cui reus reſpondere non cogitur, c.ultim.de libelli oblatione: ita quoq; confeßio,non expreſſa cauſa,incerta reputatur: ideoq; præſumptionem contra confitentem non parit. l.6.in princ.ff.de confeßis.Hæc de prima exceptione.Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi quis ſpontè ſe beneficio renunciaſſe neget. c.ſuper hoc.5.de renunciatione. Tertia exceptio uidetur: Niſi affirmans in probatione deficiat. Sed hæc exceptio reprobatur 6.q.5.in prin.cum c.ſequente, & c.ult. l.23. C.de probationibus.Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.reg.1.except.6.Quarta exceptio eſt:Niſi mixtum ſit iudicium,in quo uterq; actor & reus eſt: in hoc enim uterque probat. c.ex literis.3.de probationib. Quinta exceptio eſt:Niſi uiro affirmante ſe debitum coniugale uxori reddidiſſe,illa neget: hoc enim caſu neganti uxori probatio incumbit. 33.q.1. c.requiſiſti. §.fin.cum c.ſequente.

Con-

Concordant ea quæ habentur ȷ. *lib.4.cap.de actione ad diſſoluend.matrim. quæſt.4.reg.2.* Sexta exceptio eſt: Niſi quis aliquid ritè uel iure factum eſſe neget: nam & hoc caſu neganti probatio incumbit. *c.bonæ memoriæ.23.§.porrò exceſſus. de electione. c.ſicut. 16. §.fin. de re iudicata.* Concordat M.I.C.*lib.2.cap.17. quæſt.2.reg.1. except.4.* Septima exceptio eſt: Niſi delictum dolo commiſſum eſſe negetur. *c.1.de præſumptionibus.* Hæc de ſecunda regula: de qua tamen alijsq; ſimilibus uide plura M.I.C.*d.quæſt.2.*

PER QVAE PROBANdum?

III. Regula: *Fama probandi uim non habet, niſi alijs adminiculis iuuetur. c.ſuper eo.5.§.fin.de eo qui cognouit conſang. c.tam literis.33. in prin. de teſtibus.c.tua nos.8.§.ſi uerò publicum.de cohabitat.clericor.* Adiuta autem alijs indicijs & argumentis fama probandi uim habet. *c.cum cauſam.13.uerſ.famam.de probationibus. c.præterea. 27.de teſtibus.*

IIII. Regula: *Non ſolùm teſtes & inſtrumenta, ſed & alia indicia & argumenta uim probandi habent. d.c.cum cauſam.13.* Concordat M.I.C. *lib.2.cap.17.quæſt.3.reg.7.*

V. Regula: *Ex eo quòd quis dilationibus ſubterfugit iudicium, uel contumaciter abeſt, præſumitur*

mitur malam ſouere cauſam. c.nullus.4.de præſumptionib. c.cum contumacia.7.de hæreticis, in 6. 11.q.1.c.Chriſtianis.§.fin.

V I.Regula: *Idem præſumitur de eo qui defenſionis uel probationis copiam aduerſario ſubtrahit.c.conſtitutis.45.uerſ.cum ſecundum legitimas. de teſtibus.c.peruenit.4.uerſ.& quod eam ille.de teſtibus cogendis.*

V I I.Regula: *Ex uita etiam anteacta præſumptio ſumitur. c.ex ſtudijs.3.c.mandata.6.& c.cum in iuuentute.15.de præſumptionibus. c.ſemel.8.de reg.iuris,in 6.*

V I I I.Regula:*Ex uicinitate præſumitur noticia facti uicini. c.quoſdam. 7. & c.quanto. 8. de præſumptionibus.*

I X. Regula : *Qui ex duobus propoſitis unum negat, alterum affirmare creditur.c.nónne.5.d.tt.*

X.Regula:*Quæ argumenta cuiq; rei probandæ ſufficiant,nullo certo modo poteſt definiri,ſed hoc iudicis arbitrio relinquendum.4.q.2.c.ult.§. ſæpe etiam.l.3.§.eiuſdem.ff.de teſtibus.*

X I. Regula : *De filiatione probanda cauetur c.tranſmiſſæ.3.c.cauſam.4.& c.per tuas.12.qui filij ſint legitimi. Plura de hac re uide M.I.C.lib.2. cap.17.quæſt.3.de eo,an ſit filius,probando.& lib. 4.cap.25.quæſt.1.*

X I I.Regula;*De ingenuitate probanda cauetur*

tur 4.q.2.c.ult.§.ſoli teſtes.l.1.C.de teſtibus.

XIII.Regula, *De dolo probando. Qualitas cauſæ principalis ad dolum arguendum non ſufficit.l.15.§.ad uim.C.de tranſactionib. Cui uidetur contradicere De pœnitent.diſtinct.5.c.qualitas.*

XIIII. Regula, *De teſtamento ſeu oblatione probanda.*Etiam *per unum teſtem,qui dicit ſe interfuiſſe, & alios duos deponentes de confeßione teſtatoris aliud agentis,probatur.c.ult.de ſucceßionibus ab inteſtato.*

XV.Regula,*De re iudicata probanda.*Etiam *per teſtes probari poteſt. c.*Albericus*.43.de teſtibus.c.ſicut.16.de re iudicata.*

XVI. Regula: *De uirginitate probanda cauetur c.propoſuiſti.4.& c.cauſam. 14.de probationibus.*

XVII. Regula: *De carnali copula probanda cauetur c.literis.12. c.tertio,de præſumptionibus. c.præterea.27.de teſtibus.*

XVIII.Regula:*De conſanguinitate probanda cauetur c.quoties.5.de teſtibus. Concordant ea quæ habentur* ǰ*.lib.4.cap.19.quæſt.4.reg.3.*

XIX.Regula: *De matrimonio probando cauetur c.illud quoq;.11.de præſumptionib. Concordant ea quæ habentur* ǰ*.lib.4.cap.17.q.3.reg.2.*

XX.Regula: *De impotentia uiri uel uxoris probanda uide d.quæſt.4.reg.6.*

XXI.Re-

XXI. Regula, De iuriſdictione probãda. Hæc probatur per ſolutionem tributi. c.omnis.2.in fine.de cenſibus.

XXII. Regula: De falſis literis Papæ probandis ac cognoſcendis cauetur c.quam graui.6.de crimine falſi.

XXIII. Regula: Falſitas literarum non conuincitur ex raſura in loco non ſuſpecto facto.c.ex conſciẽtia.9.d.tt.& c.ex literis.3.de fide inſtrum. Hactenus per quæ probari poßit, oſtenſum eſt: cuius tamẽ quæſtionis plures regulas uide M.I.C. lib.2.cap.17.q.3.

QVOVSQVE IN PROBAtionibus diſputandis ſit procedendum?

XXIIII. Regula: Teſtes probatorios & reprobatorios probatoriorum reprobare licet: ulterius procedere non licet. c.licet.49.de teſtibus.

EVENTVS PROBAtionis.

XXV. Regula: Si fuerit probatum: obtinet is qui probauit, & is contra quem probatum eſt, in ſimplum uel in duplum eſt condemnandus, per ea quæ habẽtur M.I.C.d.cap.17.quæſt.5.reg.1. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aduerſarius probaturus ſit contrarium. Quæ exceptio cùm ipſo iure ſubſiſtat, recipit replicationem hanc: Niſi

negatiuam delicti in contrarium ſit probaturus.c. ad noſtram.12.de probationib. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi atteſtationes ſint publicatæ: tunc enim non admittitur probatio in contrarium. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum ueniſſet. 25. §. quæſtiones. de teſtibus. de qua replicatione uide item J.cap. 14.reg.4.Tertia replicatio eſt:Niſi probationi in contrarium fuerit renunciatum. d. §. quæſtiones. uerſ.uel renunciatum fuit teſtibus. Quarta replicatio eſt: Niſi poſterior probatio nõ ſit efficacior priori.Approbatur exemplo c.quia ueriſimile.10. de præſumptionibus. Quinta replicatio eſt: Niſi probatio ſit facta per cõfeßionem iudicialem,per iuſiurandum delatum uel relatum præſtitum uel remiſſum,per rem iudicatam,uel ſimilia argumenta quæ ius faciunt: contra hæc enim non admittitur probatio in contrarium, ut ſub ſingulis iſtis locis docebitur. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi exceptione id quod probatum eſt aduerſarius elidat. l.9.in fine. C.de exceptionibus. Cuius replicatio eſt: Niſi de hæreſi ſuſpectus, in agone mortis conſtitutus petierit hæreticos conſolatores,& exceptio,illũ non fuiſſe ſanæ mentis,opponatur. Hæc enim exceptio admittenda non eſt.c.filij.3.de hæreticis,in 6. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi uehemens

t ſit

ſit præſumptio contra probantem: hoc enim caſu efficacior probatio ab eo requiritur: qua deficiente, leui probatione non iuuatur, exemplo d.c.quia ueriſimile.10.de præſumptionib. c.ult.§.fin. in fine.de preſbytero non baptizato. & l.ult. in prin. ff.quod metus cauſa. Hæc de 25.regula: cuius tamen plures exceptiones uide M.I.C.d.reg.1.

XXVI. Regula: Si non fuerit probatum: ſuccumbit is qui probare debuit. 2.q.1.c.1.c.iudex. c. primates.c.unus.c.notum.c.nomen.& c.primo.item 2.q.5.c.conſuluiſti.uerſ.ſpontanea enim. item 11.q.3.c.graue.c.quamuis. c.non ſolùm,in prin. & 15.q.5.c.ult.in fine. item 24.q.3.in prin.§.hinc Paulus. item 30.q.5. c.ſi quis diuinis. §.his ita reſpondetur.c.nullum. item De reſtitut. ſpoliator.c.cum ad ſedem.15.& c.ult.§.ſanè ſi actor. de iureiurando. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aduerſarius factum ſit confeſſus. Quæ exceptio locis pluribus iam allegatis probatur. Altera exceptio eſt: Niſi ei cui probatio incumbit, iuſiurandum à iudice delatum ſit, isq; iurauerit. d.§.ſanè ſi actor. Plura de hac exceptione uide J.cap.16. reg.19. cũ ſequentib. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide S̄.reg.1. Hæc de probationibus in genere ſint dicta: de quibus uide plura M.I.C.d.cap. 17. Sequitur nunc de iiſdem in ſpecie, & primùm de inſtrumentis.

DE INSTRVMENTIS. Cap. XIII.

PRima regula: Inſtrumenta regulariter quidem uim probandi habent. l.15. C.de fide inſtrumentor. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi inſtrumentum non ſit ſolenniter factum teſtibus adhibitis & ſubſcriptionibus ſubiectis. c. cum à nobis. 28. §.nec ſcriptum. de teſtibus. l.ult. §.fin. C.ſi certum petatur. Huius replicatio eſt: Niſi conſuetudo inſtrumentum minus ſolenne probet.c.cum dilectus.9.§.ſuper tertio.de fide inſtrument. Altera exceptio eſt: Niſi preſbyteri teſtes in conficiendo inſtrumento adhibiti ſint.14.q.2.c. ult. Tertia exceptio eſt: Niſi inſtrumentum ſit imperfectum.l.16.C.de fide inſtrum. Cuius replicatio eſt: Niſi defectus ſit unius aut alterius literæ. Quæ replicatio approbatur exemplo c. ex parte. 11. de fide inſtrum. Quarta exceptio eſt: Niſi inſtrumentum nõ ab eodem tabellione fuerit abſolutum, ſed à diuerſis.d.l.16. Cuius replicatio eſt: Niſi tabellione mortuo, alius authoritate ordinarij id perfecerit.c.penult.de fide inſtrum. Quinta exceptio eſt: Niſi inſtrumentum raſuram habeat. Reprobatur c.ex literis.3. eod. tt. & c.ex conſcientia. 9. de falſi crimine. Sexta exceptio eſt: Niſi ſigna inſtrumenti uitioſa ſint, uel adulterina. Nouell.73.§.

oportet uerò. Cuius exemplum habetur c. inter di lectos. 6. de fide inſtrum. Septima exceptio eſt: Niſi falſitas uel mendacium in inſtrumento deprehendatur. diſtinct. 9. c. ſi ad ſcripturas. Plura de hac exceptione uide M.I.C. libro 2. cap. 18. quæſt. 5. except. 6. Sed & eius ſpecies eſt 7. except. proxim. Octaua exceptio eſt: Niſi teſtes contra inſtrumentum deponant. c. tertio. 5. de probationibus. c. cum Ioannes. 10. de fide inſtrum. Nona exceptio eſt: Niſi is qui inſtrumento utitur, illud antea impugnauit. c. cum olim. 19. uerſ. licet enim. de cẽſibus. c. ex eo. 38. de reg. iuris, in 6. l. 3. C. de fide inſtrum. Decima exceptio eſt: Niſi exemplum inſtrumẽti, non ipſum authenticum producatur. c. 1. de fide inſtrumen. l. 2. ff. eod. tt. Huius replicatio eſt: Niſi authoritate ordinarij per tabellionem exemplũ ſit confectum. c. ult. eod. tt. Plures huiuſmodi replicationes uide M.I.C. d. quæſt. 5. except. 10. Vndecima exceptio eſt: Niſi diuerſæ ſcripturæ proferantur. c. imputari. 13. de fide inſtrum. l. 14. C. eod. tt. Cuius replicatio eſt: Niſi diuerſitas in idem tendat. c. nihil. 7. de uerb. ſignif. Duodecima exceptio eſt: Niſi teſtes qui in inſtrumento continentur, deceſſerint. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſcripta. 2. de fide inſtrum. Decimatertia exceptio eſt: Niſi inſtrumentum ſit mutilatum. c. inter dilectos. 6. eod. tt. Decimaquarta exceptio uidetur:

tur:

tur: Niſi poſt publicatas atteſtationes inſtrumentum proferatur. Sed reprobatur c.cum dilectus.9. in prin.d.tt. Hæc de prima regula: cuius tamen plures exceptiones uide M.I.C.d.quæſt.5.

DE EXHIBENDIS INſtrumentis.

II. *Regula: Inſtrumenta regulariter quidem apud iudicem, corã quo litigatur, exhibenda ſunt. Sed ex cauſa etiam alibi exhiberi poſſunt. c.accepimus.4.de fide inſtrum.l.17.C.eod.tt.*

III. *Regula: De tempore exhibendorũ ſeu producendorum inſtrumentorum cauetur c. cum dilectus.9.in prin.eod.tt. Plura de exhibendis inſtrumentis uide ſ̃.cap.7.*

DE INNOVATIONE inſtrumentorum.

IIII. *Regula, Innouatio inſtrumenti ſeu priuilegij nouum ius non tribuit, nec antiquum confirmat: ſed ſi quod competit, conſeruat. c.cum dilecta.4.de confirmatione utili.*

DE INSTRVMENTO amiſſo.

V. *Regula: Contenta in inſtrumento amiſſo probari poſſunt per teſtes, & quòd fuerit ſine uitio.c.cum olim.12.de priuilegijs. Hæc de inſtrumentis, de quibus uide plura M.I.C.lib.2.cap.18.*

DE TESTIBVS.

Cap. XIIII.

DE PRODVCENDIS ET examinandis teſtibus.

PRima regula, De loco ubi producendi & examinandi ſunt. Regulariter quidem apud ipſum iudicem, ubi cauſa agitatur, teſtes examinandi ſunt, per ea quæ habentur M.I.C. libro 2. ca. 19. quæſt. Vbi teſtes producendi ? in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi teſtes longè abſint: tunc enim ibi, ubi ſunt, examinari poſſunt, examine alij cõmiſſo, per ea quæ d. quæſt. excep. 1. proponuntur. Quibus concordat c. conſtitutus. 3. §. præterea. de fideiuſſoribus. Altera exceptio eſt: Niſi teſtes ſint ualetudinarij, ſenes, debiles, uel pauperes, ut ad ipſum iudicẽ commodè accedere non poßint. c. ſi qui teſtium. 8. de teſtibus. Tertia exceptio eſt: Niſi fœmina teſtis producatur. c. mulieres. 2. de iudicijs, in 6. Quarta exceptio eſt: Niſi epiſcopus teſtis producatur. 11. q. 1. c. teſtimonium. §. fin. Nouell. 123. §. præterea nulli. Quinta exceptio eſt: Niſi clericus teſtis producatur: hic enim non niſi in eccleſia eſt examinandus. d. c. teſtimonium, in prin.

II. Regula: De commiſſarijs idoneis & diſcretis ad examinandos teſtes mittendis cauetur c. ſi

qui

qui teſtium.8.in fine.de teſtibus.

III. Regula, De tempore producendorum & examinandorum teſtium. Ante litem conteſtatam teſtes exâminandi non ſunt. c.accedens. 4. uerſ.ſi nobis conſtiterit. & c.quoniam.5. in princ. ut lite non conteſtata. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi de morte uel diuturna teſtium abſentia timeatur.d.c.5.& c.cum dilecta.4.§.nos igitur.de confirmatione. Huius exceptionis replicatio hæc eſt:Niſi actor qui produxit teſtes,intra annum ex quo poteſt,non egerit: uel cum non poßit,aduerſario receptionem teſtium non denunciauerit. d. c.5.uerſ.ſed ſi actor non conuenerit. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cum agatur de matrimonio carnali uel ſpirituali, reus contumaciter abſit.d.c.quoniam.5.§.porrò. Tertia exceptio eſt:Niſi per uiam inquiſitionis contra contumacem procedatur. d. c.quoniam.5.§.ſunt & alij. & c.ueritatis.8.de dolo & contumacia. Quarta exceptio eſt: Niſi in cauſa liberali contra contumacem procedatur. c.cum autem. 34. & ibi gloſſa.de teſtibus. Quinta exceptio eſt:Niſi quis metuens cõtrouerſiam,ad perpetuam rei memoriam teſtes petat examinari, & in publicam formam dicta eorum redigi. d.§.ſunt & alij.uerſ.uel teſtium publicatio imminet. & c.ſignificauit. 41. c, Albericus.43.de teſtibus. Plures propoſitæ regulæ ex-

ceptiones uide 5.cap.6.quæſtione 4. regula 3.

IIII.Regula,itidem de tempore producendorum & examinandorum teſtium. Poſt publicationem atteſtationum teſtes alij produci nō poſſunt. Clement.teſtibus.2.de teſtibus.c.iurauit.6. de probationib.c.cū ueniſſet.25.§.quæſtiones.de teſtibus. Nouell.90.§.quia uerò. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi in ſummario iudicio teſtes publicati fuerint examinati. hoc enim caſu uariato agendi modo licet eoſdem uel alios teſtes ſuper iiſdem capitulis producere. c.ueniens.38. c.cum in tua.44.de teſtibus. Altera exceptio uidetur:Niſi primæ inſtantiæ teſtibus publicatis,in cauſa appellationis alij producantur.Sed reprobatur d.Clement.teſtibus.2.Tertia exceptio eſt:Niſi dolo uel culpa examinatoris non de omnibus capitulis teſtes fuerint interrogati. c. per tuas. 48. de teſtibus.Quarta exceptio eſt:Niſi propter obſcuritatem dictorum ex officio iudex teſtes repetat. c.cum clamor.53.& ibi gloſſa.eod.tt. Quinta exceptio eſt: Niſi de alijs articulis poſtea producantur teſtes,quàm producti ſunt prius. c.fraternitatis.17. c.cauſam.19. c.cum ueniſſet.25.§.fin. de teſtibus.Exemplum habetur c.cum cauſa.42.eod.tt. Huius exceptionis replicatio eſt:Niſi de articulis, qui prioribus contrarij ſunt, denuò producantur teſtes. d.Clement.teſtibus.2. uerſ.uel directò contrarijs,

trarijs.de teſtibus. Huius duplicatio eſt: Niſi non directò,ſed per indirectũ poſteriores articuli prioribus ſint contrarij. Quæ duplicatio elicitur ex uerbis d.uerſ.uel directò contrarijs. Cuius exemplum eſt in exceptione aduerſus priores articulos,c.ex tenore.35.de teſtibus.Hæc de 4.regula.

V. Regula,itidem de tempore producẽdorum & examinandorum teſtium. Ante prandium ieiuni, non poſt examinandi ſunt teſtes. c.1. in fine. de teſtibus.4.q.2.c.placuit.uerſ.& ut nullus. Hãc regulam gloſſa dicit eſſe de honeſtate, non de neceßitate.

VI. Regula: De teſtibus non facilè euocandis, niſi cauſa deſideret, cauetur c.ſtatutum. 11. §. pro ſerendo.de reſcriptis,in 6. l.3.§.teſtes. ff.de teſtib.

VII. Regula: De impendijs à producente teſtibus præſtandis cauetur d.§. pro ſerendo. uerſ.ſed nec tunc.4.q.2.c.ult.§.liberi teſtes.l.10.C.de teſtibus. Concordant item ea quæ habentur M.l.C.lib. 2.cap.19.de producendis teſtibus,quæſt.3.reg.1.

VIII. Regula:De puniendis ijs qui teſtes teſtimonium perhibere, uel ad examen uenire impediant,cauetur c.cum cauſam. 37.§.quod ſi fortè.et c.conſtitutis.45.de teſtibus.

DE TESTIBVS INVITIS cogendis.

IX. Regula: Si teſtis teſtimonium perhibere

nolit, cogendus eſt. c.1.c.dilectorum.10.de teſtibus cogendis. Nouell.90.§.præterea. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aduerſus ſocerum, generum, uitricum, priuignum, ſobrinum, ſobrinam, ſobrinóue natũ, cóſue qui priore gradu ſunt, &c. quis teſtimonium perhibere nolit: hoc enim caſu inuitus cogendus non eſt. 4.q.2.c.ult. §.item lege Iulia.l.4.ff.de teſtibus. Altera exceptio eſt: Niſi aduerſus ſponſum filiæ, uel ſponſæ patrem teſtimonium ferre nolit. d.c.ult. §.cum autem. l.5. ff. d.tt. Tertia exceptio eſt: Niſi libertus aduerſus patronum teſtimonium perhibere nolit.d.c.ult.§.liberti aduerſus.l.11.C.de teſtibus. Quarta exceptio eſt: Niſi teſtis ſenex ſit, ualetudinarius, miles, uel qui cum magiſtratu abeſt, aut cui uenire non licet. Hæc multiplex exceptio approbatur d. c. ult. §.item inuiti.& l.8.ff.de teſtibus. Quinta exceptio eſt: Niſi teſtis publicanus ſit, uel non detrectandi teſtimonij cauſa abſit, uel quid exercitui præbendum conduxerit. d.c.ult. §.publicani. l.19. ff.d.tt. Sexta exceptio eſt: Niſi teſtis pupillus ſit.d.§.publicani.uerſ.ſed nec pupillis.& d.l.19.in fine. Septima exceptio uidetur: Niſi teſtis in magiſtratu poſitus ſit. Sed reprobatur d.c.ult.§.ſi res exigit. & l.21.§.1.ff.de teſtibus. Octaua exceptio eſt: Niſi teſtis ſit de domo aduerſarij. d. c.ult. §.qui intendit.l.6.C.de teſtibus. Nona exceptio eſt: Niſi teſtis

epiſcopus

epiſcopus ſit. 11.q.1.c.teſtimonium. §.nec honore. l.7.C.de epiſcopis & clericis. Decima exceptio eſt:Niſi teſtis clericus ſit,uel alia eccleſiaſtica perſona.2.q.6.c.ſtatutum.uerſ.& nulla. Huius replicatio eſt:Niſi ueritas aliter inueſtigari non poßit. 14.q.2.c.ult. Vndecima exceptio uidetur:Niſi teſtis iurauerit,ſe teſtimonium non dicturum. Sed reprobatur c.intimauit.18.de teſtibus. c.ult.de teſtibus cogendis. Duodecima exceptio eſt: Niſi de alia re interrogetur teſtis, quàm de qua productus eſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.de teſtibus.29.de teſtibus.Decimatertia exceptio eſt: Niſi de crimine teſtis ſit productus.c.dilectorũ.10.uerſ.præterquam ſuper criminib.de teſtibus cogendis. Huius replicatio prima eſt:Niſi timore aduerſæ partis teſtis perhibere teſtimonium nolit.c.ſuper eo.3.eod.tt. Altera replicatio eſt: Niſi reus teſtes malitioſe ſubtraxerit. c. peruenit.4.eod.tt. Tertia replicatio eſt: Niſi ueritas aliter inueſtigari non poßit. c. peruenit. 5. eod.tt. Quarta replicatio eſt:Niſi de fama electi inquiſitio fiat.c.ſuper his.8.eod.tt. Quinta replicatio eſt:Niſi in falſi cauſa teſtis ſit productus.d.c. 8.uerſ.quàm literis contra eum. & c.cum contra. 9.eod.tt. Decimaquarta exceptio uidetur:Niſi de conſanguinitate teſtis ſit productus.Sed reprobatur c.cæterùm.6.eod.tt.Hæc de nona regula eiuſq;

exce-

exceptionibus ſint dicta:quarum tamen plures ui de M.I.C.lib.2.cap.19.de producẽdis teſtib.quæſt. 3.reg.3.

X.Regula:De modo cogendi teſtes per excommunicationem cauetur c.1.in fine. c.cum ſuper. 2. & c.ult.in fine.de teſtibus cogendis. Hæc de cogendis teſtibus ſint dicta.

MODVS ET ADIVNCTA examinis teſtium.

XI. Regula: De iureiurando à teſtibus præſtando cauetur 2.q.4.c.ult.§.& prius. 3.q.9.c.penult.4.q.2.c.ult.§.iuriſiurandi.l.8.in prin.C.de teſtibus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi teſtis epiſcopus ſit: hic enim iurare non cogitur.11.q.1.c.teſtimonium. §.epiſcopus. Plures huiuſmodi exceptiones uide J.eod.cap.except.49.

XII.Regula:De forma iuriſiurandi teſtium cauetur c.quoties.5.§.probatio.de teſtib.Concordãt ea quæ habentur J.lib.4.cap.de actione ad diſſol. matrimon.quæſt.4.reg.5.

XIII. Regula:De teſtiũ multitudine refrenanda cauetur c.cũ cauſam.37.§.uolentes. de teſtibus.

XIIII.Regula:Sigillatim & diligenter teſtes examinandi.c.uenerabili.52.eod.tt.

XV. Regula:De ſingulis circumſtantijs negocij diligenter inquirendis cauetur d. c. cum cauſam.37.in prin.

XVI.Re-

XVI. Regula: De teſtib. humilibus & abiectis torquendis uide ſ. lib. prox. cap. 10. in fine.

QVOTIES TESTES PRODUCI POſSINT.

XVII. Regula: Ter poſſunt teſtes produci: quartò autem non niſi ſolennitate legali interueniente. c. in cauſis. 15. c. ſignificauerunt. 36. c. cum cauſam. 37. §. fin. c. conſtitutis. 46. & c. ultra. 55. de teſtibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi atteſtationes ſint publicatæ: tunc enim ijdem uel alij iterum produci non poſſunt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur ſ. reg. 4. Altera exceptio eſt: Niſi teſtibus ſit renunciatum. c. cum ueniſſet. 25. §. quæſtiones. uerſ. uel renunciatum. de teſtibus. Tertia exceptio eſt: Niſi is qui teſtes denuò uult producere, atteſtationes priores penes ſe habuerit. c. conſtitutus. 30. d. tt. Quarta exceptio uidetur: Niſi conſuetudo ſit in contrarium. Sed reprobatur c. ſeries. 26. eod. tt.

EVENTVS EXAMINIS ET conſequentia.

XVIII. Regula: Atteſtationes petentibus partibus publicandæ. Cuius exceptio eſt: Niſi tertius aliquis eas ſibi publicari petat. d. c. conſtitutus. 30.

XIX. Regula: Publicatis atteſtationibus, alij teſtes produci amplius non poſſunt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ. reg. 4.

XX. Re-

XX. Regula: De teſtibus reprobatorijs aduerſus probatorios teſtes producēdis cauetur c. præſentium. 2. §. teſtes etiam. de teſtibus, in 6.

XXI. Regula: De teſtibus reprobatorijs aduerſus reprobatorios teſtes producendis cauetur d. c. 2. §. ſi uerò dicti.

XXII. Regula: De teſtibus reprobatorijs reprobatoriorum non ulterius impugnandis cauetur c. licet. 49. de teſtibus.

DE EXCEPTIONIBVS aduerſus teſtes.

XXIII. Regula: Regulariter quidem teſtibus fides adhibenda eſt. 4. q. 2. c. ult. in prin. & §. teſtium fides. l. 3. in prin. uerſ. nam ſi careat. & l. 21. §. ſi teſtes. ff. de teſtibus. Sed huius regulæ plures ſunt exceptiones, deſumptæ partim ex perſonis, partim ex dictis teſtium, quas publicatis atteſtationibus ad diſputandum proponere licet. c. in cauſis. 15. in fine. de teſtibus. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. 20. cum duabus ſequentibus. Iſtiuſmc 'i autem exceptiones hæ ſunt.

I. Exceptio: Niſi non ſit ſufficiens teſtium numerus. Quæ exceptio approbatur M. I. C. lib. 2. cap. 19. de exceptionib. cōtra teſtes, in prin. Regulariter aūt duo teſtes ſufficiūt. 2. q. 4. in prin. c. 1. item 4. q. 2. c. ult. §. ubi numerus. l. 12. ff. de teſtib. Cōtradicit d. q. 4. c. præſul. c. nullā. Quā obiectionem

Gratianus in d.c.nullam.uerſ.ſed hoc uel ſpeciali, ſoluit diſtinguendo.

II. Exceptio: Niſi teſtis unicus ſit uel ſingularis. c.ueniens.10.§.fin.c.licet.23.c.cum à nobis.28. & c.licet.47.§.nec tamen.de teſtibus.Apoſtol.canon.74. 4.q.2. c.ult.§.unius uerò. 35.q.6. c.ult.§. quod autem. 33.q.2. in prin.uerſ.per unum hominem.l.20.ff.de quæſtionib.l.8.C.de teſtibus.Exemplum ſingularitatis teſtium habetur c. bonæ memoriæ. 23. §. porrò exceſſ. uerſ.cum etſi quilibet. de electione. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus teſtis ſit: huius enim unius teſtimonium ſufficit. 11.q.1.c.omnes.§. teſtimonium. Altera replicatio eſt: Niſi iudex de ſententia ſua teſtimonium perhibuerit:nam & huic,quamuis unico,creditur. c.poſt ceſſionem.7.de probationib. Secus autem obtinet in alijs actis iudicialibus.c.quoniam contra.11.eod.tt.& c.cum à nobis.28.de teſtibus. Tertia replicatio eſt in teſtimonio Papæ,d.c.28.in fine.

III. Exceptio:Niſi teſtis infamis ſit,notatus & reprehenſibilis,humilis uel abiectus.2.q.1.c.in primis.§.ſed & de perſonis.2.q.4 c.præſul,in fine.q. 7.c.teſtes,in prim.3.q.5.c.ſuſpectos.c.conſtituimus. 3.q.4.c.nulli. 4.q.2.c.ult.§.teſtium.§.eos teſtes.6. q.1. c.qui crimen. uerſ.teſtes autem. c.infames, in fine. item De uerb.ſignificat.c.forum.10.§.fin.&

De

De teſtibus cogendis c.præterea.7.§.huiuſmodi.l.3.in prin.ff.de teſtibus.l.4.C.eod.tt. Quod dictum de humilibus & abiectis,replicationem recipit, ſi fuerint torti, per ea quæ propoſita ſunt ſ. libro prox.cap.10.in fine.Altera propoſitæ exceptionis replicatio quoad reprehenſibiles hæc eſt: Niſi ſe emendauerint.c.teſtimonium.54.de teſtibus. Cuius duplicatio prima hæc eſt:Niſi emendatum comitetur infamia. d.c.54.uerſ.& eum non comitetur infamia. Altera duplicatio eſt:Niſi periurus ſe emendauerit. d.c.54.uerſ.præterquam pro reatu periurij. Tertia duplicatio eſt: Niſi in criminali cauſa teſtis ſit.d.c.54.uerſ.in criminali autem.Cuius triplicatio eſt: Niſi de crimine ciuiliter agatur. d. c.54. uerſ.uel etiam cum de crimine ciuiliter agitur. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio uidetur: Niſi de crimine nondum fuerit condemnatus teſtis. Sed hæc reprobatur d.c.54.uerſ. uel ſi nunc per exceptionem exinde conuincatur. item c.ſuper eo.13.eod.tt.Plura de exceptione propoſita uide M.I.C. libro 2.cap.19.de exceptionib. contra teſtes,except.4.

IIII. Exceptio: Niſi teſtis ſit periurus.3.q.5.c. conſtituimus.uerſ.periuri.6.q.1.c.quicunq;.22.q.5. c.paruuli.uerſ.& qui ſemel. Huius replicatio eſt: Niſi in cauſa hæreſis teſtis falſum deponens, & ita periurus factus, poſtea dicat contrarium: hoc

enim

enim cauſa ei creditur.c.accuſatus.8.§.licet.de hæreticis,in 6.

V. *Exceptio: Niſi teſtis ſocius criminis de ſe confeſſus uel conuictus ſit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur ſ̄. libro prox.cap.10. q.3.reg.5.*

VI. *Exceptio: Niſi teſtis ſit homo litigioſus. 3. q.5.c.ſuſpectos. uerſ.aut facilè litigantes. c.nullus. uerſ.nullus frequenter litigans.*

VII. *Exceptio: Niſi teſtis ob dicendum uel nō dicendum teſtimonium pecuniam acceperit. 4. q. 2. c.placuit. c.ult.§.lege Iulia,in fine. 14.q.5.c.ult. §.ſed non ideo. item De teſtibus c.1. c.ſicut nobis. 9.& l.3.§.lege Iulia ff.eod.tt.*

VIII. *Exceptio: Niſi teſtis in uinculis ſit,cuſtodiáue publica.d.§.lege Iulia.uerſ.quiúe in uinculis.*

IX. *Exceptio: Niſi teſtis publico iudicio reus ſit.4.q.2.c.ult.§.in teſtimonium.item c.ult.de teſtibus.l.20.ff.eod.tt.*

X. *Exceptio:Niſi teſtis iudicio publico damnatus ſit. d.q.2.c.ult. §.lege Iulia. uerſ. quiúe iudicio publico.& d.l.3.§.lege Iulia. Plura de hac exceptione uide ſ̄.except.3.*

XI. *Exceptio: Niſi teſtis ob carmen famoſum ſit damnatus.d.c.ult.§.ob carmen.& l.21.in prin. ff.de teſtibus.*

XII. Exceptio: Niſi teſtis hæreticus ſit. c.1.de hæreticis. 2.q.7.c.non poteſt. c.ſi hæreticus.§.orthodoxis. c.teſtes,in prim. uerſ.& ueræ fidei. 3.q.4.c.beatus.c.ſi quis uerò.3.q.5.c.ſuſpectos.uerſ.& qui rectam. 6.q.1. c.qui crimen. uerſ.Chriſtum omnino.Apoſtol.canon.74.l.12.C.de hæreticis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi hæreticus contra hæreticum teſtis ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.l.12. §. inter ſe autem. & c.in fidei fauorem.5.de hæreticis, in 6.2.q.7.c.ſi hæreticus,in prin.Altera replicatio eſt:Niſi pro orthodoxo hæreticus teſtimonium ferat. d.c. ſi hæreticus. uerſ. ſin autem orthodoxus. Nouell.45.§ enimuerò.

XIII. Exceptio:Niſi teſtis apoſtata ſit,uel legis ſuæ trãſgreſſor. d.c.beatus.& d.c.ſi quis uerò.

XIIII. Exceptio:Niſi teſtis de fide dubitet.c.1.de hæreticis.

XV. Exceptio:Niſi teſtis ſit excommunicatus uel anathematizatus. c.decernimus. 8. de ſentent. excom.in 6. 3.q.4.c.nullus. Huius replicatio eſt: Niſi in cauſa hæreſis excõmunicatus teſtimonium perhibeat.c. in fidei.5.de hæreticis,in 6.

XVI. Exceptio:Niſi teſtis nõ ſit legitimè coniugatus.3.q.4.c.conſanguineorum.

XVII. Exceptio:Niſi teſtis raptor ſit.d.c.conſanguineorum,uerſ.ſimiliter &.

XVIII. Exceptio: Niſi teſtis pauper ſit. 2. q. 1. c. in primis. §. ſed & de perſonis. uerſ. & ne inopis. 4. q. 2. c. ult. §. teſtium fides. l. 3. in prin. uerſ. an etiam egenus. ff. de teſtibus.

XIX. Exceptio: Niſi teſtis ſeruus ſit. c. forum. 10. §. teſtes aũt. de uerb. ſignif. d. l. 3. in prin. Huius replicatio eſt: Niſi alia probatio deſit. 4. q. 2. c. ult. §. ſerui reſpõſo. l. 7. ff. de teſtib. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi pro domino uel contra dominũ ſuũ ſeruus teſtis ſit. d. c. ult. §. ſerui neque pro domino. l. 7. C. de teſtib. Concordãt ea quæ habẽtur M. I. C. lib. 2. cap. 19. de exceptionib. cõtra teſtes, except. 13. repl. 1. dupl. 1. Cõtradicit 12. q. 2. c. q̃ſtionẽ. §. fin. Altera duplicatio eſt: Niſi ſeruus cõtra tutorẽ uel matrẽ domini teſtis ſit. Quæ duplicatio approbatur ſimul et diſtinguitur d. q. 2. c. inſolitũ.

XX. Exceptio: Niſi teſtis ſe ad beſtias depugnandi gratia locauit. 4. q. 2. c. ult. §. lege Iulia. l. 3. §. lege Iulia. uerſ. quia ad beſtias. ff. de teſtibus.

XXI. Exceptio: Niſi mulier teſtis ſit. c. forũ. 10. §. teſtes. uerſ. natura. de uerb. ſignificat. Contradicit 15. q. 3. c. ex eo. l. 18. ff. de teſtib. item c. quoniam. 3. & c. tam literis. 33. de teſtibus. Ex quibus patet, exceptionem propoſitam reprobari magis quàm approbari. Admittitur tamen in teſtamento, in quo mulier teſtis eſſe non poteſt, ut alibi dicetur: item j. except. prox.

XXII. Exceptio: Niſi mulier teſtis palàm corpore quæſtum faciat. 4.q.2. c.ult.§.lege Iulia. & l.3.§.lege Iulia. uerſ.quæue palàm quæſtum. ff. de teſtibus.

XXIII. Exceptio: Niſi teſtis minor ſit ætate. d.§.lege Iulia.uerſ.quiue impubes erit.& d.q.2.c. 1.in fine.Concordat M.I.C.lib.2.cap.19.except.17. Contradicit d.q.2.c.ult.§.fin. Cui obiectioni ibidem reſpondetur uerſ.ſed miracula diuina.

XXIIII. Exceptio: Niſi is qui contra ſacerdotem perhibet teſtimonium, neq; liberos neq; uxorem habeat.6.q.1.c.qui crimen.uerſ.teſtes autē.

XXV. Exceptio: Niſi in criminalibus teſtis ſit, qui accuſare non poteſt.4.q.2.c.1.

XXVI. Exceptio: Niſi teſtis domeſticus, familiaris, cognatus uel adfinis ſit producentis, uel cui imperari poteſt, ut teſtis fiat. d.c.1.uerſ.uel etiam eos quos ipſe. & d.q.2.c.ult.§.etiam ciuili.c. item idonei. §.teſtis. §.teſtes. item 3.q.5. in princ. cum c.ſequente.c. ſimiliter.uerſ. uel adfines. c.accuſatores. q.9. c.abſens. uerſ.nec adfinis. item De teſtibus c.ſuper eo. 22. & c.in literis.24. item l.6. l.9.& l.24.ff.de teſtibus. l.2.C.eod.tt. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi teſtis productus contra producentem, uel alium producentis familiarem teſtimonium perhibuerit.d.q.5.c.1. uerſ.ſed ſi uoluerint. Altera replicatio eſt: Niſi teſtis

ſtis de uniuerſitate pro uniuerſitate producatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ proponentur].except.45.repl.1. Tertia replicatio eſt in conſanguinitate probanda, & matrimonio contrahendo, uel diſiungendo: his enim caſibus admittuntur teſtes domeſtici ac familiares. c.uidetur.3. qui matrimon. accuſare poſſunt. Concordant ea quæ habentur].lib.4.cap.19.quæſt.4.reg.3.

XXVII. Exceptio: Niſi teſtis amicus ſit producentis. 4.q.2.c.ult.§.teſtium.l.3.in prin.uerſ.uel amicus.ff.de teſtibus.

XXVIII. Exceptio: Niſi teſtis ſit inimicus eius, aduerſus quem teſtimonium perhibet. 2.q.1.c. in primis.§.ſed & de perſonis. uerſ.ne fortè. 3.q.5. in prin.uerſ.& quod uox.c.accuſatores & teſtes. c.ſuſpectos, in prin. c.omnes, in fine. l.3. in princ. uerſ.uel an inimicus. ff.de teſtibus. Planè pendet exceptio propoſita, quemadmodum & aliæ pleræq; aduerſus teſtes propoſitæ, ex arbitrio iudicãtis.l.1.§.præterea.ff.de quæſtionib.

XXIX. Exceptio: Niſi teſtis antea in eundem reum teſtimoniũ dixerit. 4.q.2. c.placuit.§. fin.l.23.ff.de teſtibus.

XXX. Exceptio: Niſi plures teſtes ex eadem domo producti ſint. reprobatur 4.q.2.c.ult.§.pater.& l.17.ff.de teſtibus.

XXXI. Exceptio: Niſi pater contra filium,

uel filius contra patrem teſtis ſit. d.c.ult.§.parentes.l.5.C.de teſtibus. Huius replicatio eſt in cauſis matrimonialib.per ea quæ paulo ſuperius except.26.in fine annotauimus.

XXXII. Exceptio:Niſi libertus contra patronum teſtimonium perhibeat. 12. q. 2. c. epiſcopus.§.fin.item 4.q.2.c.ult.§.liberti. l.11.C.de teſtibus. Eadem exceptio obtinet,ſi ſeruus eccleſiæ ab epiſcopo manumiſſus contra eccleſiam teſtimonium perhibeat. d.c.epiſcopus. §.huiuſmodi autem.

XXXIII. Exceptio: Niſi minor aduerſus maiorem teſtimonium ferat.2.q.7.c.clericus.Concordant ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.6.quæſt.4.except.11.

XXXIIII. Exceptio: Niſi laicus,uel is qui clericus eſſe non poteſt, contra clericum teſtis ſit. c.de cætero.14. de teſtib. 2. q.7.c.beati.§.fin. cum c.ſequente. Concordant ea quæ habentur d.quæſt.4.except.13.Huius replicatio eſt in cauſis electionum uel ordinationum,c.tam literis.33.de teſtibus.

XXXV. Exceptio: Niſi monachus contra clericum teſtis ſit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ d.quæſt.4.except.16.propoſita ſunt.

XXXVI.Exceptio:Niſi detractor uel actor inimicorum contra epiſcopum teſtis ſit. 3.q. 4. c. detractores.

XXXVII. Exceptio: Niſi ſacrilegus contra

tra Chriſtianum ſit teſtis.3.q.4.c.nulli.

XXXVIII. Exceptio: Niſi clericus contra Laicum teſtis ſit.11.q.1.c.teſtimonium, in prin.

XXXIX. Exceptio: Niſi Chriſtianus contra Iudæum teſtis ſit. reprobatur c.Iudæi.21.de teſtibus. Clement.1.eod.tt.

XL. Exceptio: Niſi teſtis ab eo, eiúſue contra quem teſtimonium perhibet, parentę ſe liberauerit. 4. q.2.c.ult.§.lege Iulia. l.3. §.lege Iulia. ff.de teſtibus.

XLI. Exceptio: Niſi patronus uel executor cauſæ in ea teſtimonium perhibeat. 4.q.2.c.ult.§. patroni. item de teſtibus c.inſuper.6.item c.ult.in prin.eod.tt.in 6. & l.ult.ff.eod.tt. Contradicere uidetur c.præſentiū.2.§.ſine iuramento.d.tt.in 6.

XLII. Exceptio: Niſi iudex cauſæ in ea teſtimoniū perhibeat. 2.q.6. c.hoc etiam. §.quæritur, cum c.ſequente.4.q.4.c.1.c.nullus.uerſ.ſed per ſe.

XLIII. Exceptio: Niſi teſtis ſit domeſticus iudicis.d.q.4.c.ult.

XLIIII. Exceptio: Niſi teſtis negocio non interfuit, uel caſu, non rogatus interuenit. 3.q.9.c. teſtes, in prin. uerſ. ſub eorum præſentia. & §.de his etiam. item 5.q.2. c.relatum. §.unde canonica. uerſ.nec de alijs. Contradicere uidetur poſteriori parti exceptionis 4.q.2. c.ult. §.ad fidem. & l.11. ff.de teſtibus.

XLV. Exceptio: Niſi cauſa, in qua teſtimonium perhibetur, teſtem aliqua parte contingat. d.c. ult. §. nullus. §. omnibus. l. 10. ff. de teſtibus. l. 9. C. eod. tt. Huius etiam loci eſt, quòd nemo ſimul accuſator et teſtis eſſe poßit. 4. q. 4. c. 1. c. nullus, in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi quis de uniuerſitate in cauſa uniuerſitatis teſtis ſit: huius enim teſtimonium ob id non infirmatur. c. inſuper. 6. & c. cum nuncius. 12. de teſtibus. c. tertio loco. 5. de probationibus. item 14. q. 2. in princ. cum c. ſequente. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi cauſa ſit criminalis: in hac enim teſtes ex uniuerſitate pro ea non admittuntur. d. q. 2. in prin. cum c. ſequente. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi quæratur de admonitione præmiſſa denũciationi: hoc enim caſu denuncians teſtis eſſe poteſt in propria cauſa. c. in omni. 4. de teſtibus.

XLVI. Exceptio: Niſi teſtis ſimilem cauſam habeat. c. perſonas. 20. de teſtibus.

XLVII. Exceptio: Niſi ſolutio per teſtes probetur. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 3. q. 9. c. teſtis. §. de his. l. 14. C. de teſtib.

XLVIII. Exceptio: Niſi abſente & non citato aduerſario teſtes ſint examinati. c. in nomine. 2. de teſtibus. 2. q. 1. c. in primis. §. deinde cauſarum. uerſ. ſi eo præſente. & §. quod autem dicit. Nouell.

uell. 90. §. ſcimus. Plura de hac exceptione uide M.I.C. lib.2.cap.19.except.34.

XLIX. Exceptio: Niſi teſtis examinatus non iurauerit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̄.reg.11. Huius exceptionis replicatio prima uidetur: Niſi monachus uel religioſus ſit teſtis. Sed reprobatur c.tuis.39.& c.nuper.51. de teſtibus. Altera replicatio eſt: Niſi iuſiurandum ab aduerſario teſti fuerit remiſſum. d.c.39.uerſ.niſi forte à parte. Tertia replicatio eſt: Niſi teſtis antea etiam in eadem cauſa examinatus iurauerit: hoc enim caſu cum repetitur, denuò iurare non cogitur. c.præterea. 7. in prin. de teſtibus cogendis. Quarta replicatio eſt: Niſi teſtis epiſcopus ſit. De hac replicatione uide s̄.d.reg.11.

L. Exceptio: Niſi teſtis non ſit omni exceptione maior. c.1. de teſtibus. & 4.q.2.c.placuit. uerſ. & ut quiq;.

LI. Exceptio: Niſi in alio iudicio uel apud aliū iudicem teſtimonium latū ſit. Reprobatur hæc exceptio c.cauſam.11. & c.conſtitutus.30.§.fin.de teſtib. Admittitur tamē primùm quidē, ſi teſtes producti in ſummario iudicio, in ordinario iudicio allegētur. c.ueniēs.38.eod.tt. Deinde admittitur, ſi apud arbitrum producti, apud ordinariū allegentur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.præſentata. 50. de teſtibus. l.16. C.eod.tt.

L I I. Exceptio: *Niſi in ſcriptis, non uiua uoce teſtimonium ſit perhibitum. 3. q. 9. c. teſtes, in prin. 4. q. 2. c. ult. §. altera eſt. 5. q. 2. c. relatum. §. unde canonica. item c. tua nos. 8. §. ſi uerò publicum. uerſ. cum non ſit. de cohabitat. clericor. c. à nobis. 2. qui matrimon. accuſare poſſ. l. 3. §. idem diuus. ff. de teſtibus.* Huius exceptionis replicatio eſt, Quòd quãuis ſcriptum teſtimonium non probet, faciat tamen præſumptionem. *d. c. 2. uerſ. niſi quantum ad præſumptionem.*

L I I I. Exceptio: *Niſi teſtes uariauerint, uel cõtraria depoſuerint. 3. q. 9. c. teſtes. §. fin. cum c. ſequente. 4. q. 2. c. ult. §. in teſtibus. uerſ. & ideo. & §. qui falsò uel uariè. item l. 2. ff. de teſtibus.* Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi non unus ſibi ipſi contradixerit, ſed ex pluribus alij aliud depoſuerint: tunc enim credendum eſt uel maiori parti, uel quod ueriſimilius eſt. *d. c. ult. in prin. & c. in noſtra. 32. de teſtib. l. 21. §. ſi teſtes. ff. eod. tt.* Altera replicatio eſt: Niſi in continenti teſtis ſe correxerit. *c. præterea. 7. §. fin. de teſtibus cogendis.* Tertia replicatio eſt: Niſi diuerſitas ſit in uerbis, non in rebus: ſeu ad idem tendat. *c. nihil. 7. de uerb. ſignif.* Quarta replicatio eſt: Niſi in cauſa hæreſis teſtis, quod antea negauerat, poſtea confiteatur. *c. accuſatus. 8. §. licet. de hæreticis, in 6.* Quinta replicatio eſt: Niſi utrunque uerum eſſe

poſſit

poſſit diuerſo reſpectu. Approbatur exemplo c. cum tu fili.16.de teſtibus. Plura de propoſita exceptione uide M. I. C. lib.2.cap.19.except.38.item in gloſſa 4.q.2.c.ult.in prin.

LIIII. Exceptio: *Niſi de alia re, quàm de qua productus eſt, teſtimonium perhibuerit.* Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. de teſtibus.29.de teſtibus.

LV. Exceptio: *Niſi teſtis in dicendo teſtimonio aliquid adfinxerit.* 3.q.9.c.pura.

LVI. Exceptio: *Niſi teſtis rationem dicti ſui nullam adiecerit.* 4.q.2. c.ult.§.ſolam. l.3.C.de teſtibus.

LVII. Exceptio: *Niſi de auditu teſtis deponat.* c.præterea.27.& c.tam literis.33.in prin.uerſ. niſi de auditu. de teſtibus. 2.q.1. c.in primis. §.ſed & de perſonis. uerſ.utrum teſtimonium. 3. q.9. c. teſtes, in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: *Niſi teſtimonium de auditu alijs argumentis adiuuetur.* d.c.præterea. 27. uerſ.uel etiam de auditu. Altera replicatio eſt: *Niſi de antiquis deponatur.* Approbatur exemplo 35.q.6.c.de parentela illa.& ibi gloſſa in uerbo Audiſti.item c.licet. 47.de teſtibus. Vbi additur conditio, ſub qua replicatio propoſita ſit admittenda: ſcilicet, ſi ij, à quibus ſe audiuiſſe dicit, eſſent ad teſtimoniũ perhibendum ſufficientes, minimè ſuſpecti, &c.

LVIII. Ex-

LVIII. *Exceptio: Niſi is qui teſtimonio utitur, antea fuerit proteſtatus, ſe contra perſonas teſtium excepturum eſſe. c. præſentium. 31. in fine. de teſtibus.*

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Hactenus exceptiones aduerſus teſtes eorumq; dicta enumerauimus, quarum tamen plures ex arbitrio iudicis pendent: ſed & prædictæ exceptiones admittũt replicationes ex arbitrio iudicis pendentes. 4. q. 2. c. ult. §. in teſtibus. l. 3. §. 1. ff. de teſtibus. l. 1. §. præterea. ff. de quæſtionibus. Planè iſtarum exceptionum replicatio generalis hæc eſt: Niſi is qui contra perſonam teſtis excipit, antea eodem teſte in alia cauſa ſit uſus: hoc enim caſu exceptiones illi aduerſus perſonam teſtis ſunt denegandæ. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. ult. §. ſi quis teſtibus. l. 13. C. de teſtibus. Altera dictarum exceptionum replicatio generalis hæc eſt: Niſi poſt publicationem atteſtationum aduerſus perſonas teſtium excipere uelit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. præſentium. 31. de teſtibus. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi iuramentum malitiæ præſtiterit. d. c. 31. uerſ. ei tunc tandem id liceat. Altera duplicatio eſt: Niſi ante publicationem de exceptionibus aduerſus perſonas teſtium oppo-

opponendis fuerit proteſtatus.d.c.31.uerſ.niſi forſan ante publicationem id fuerit proteſtatus. Tertia duplicatio eſt: Niſi poſt publicationẽ primùm ſcire cœperit, quod perſonis teſtium obijcit.d.c.31. uerſ. uel oſtendere poterit, quòd poſt publicationem. Hactenus de teſtibus.

DE CONFESSIS ET INterrogationibus in iure faciendis. Cap. XV.

DE CONFESSIONE, ET actione exinde deſcendente.

PRima regula: Confeſſus pro iudicato habetur, daturq́; aduerſus eum ex ſua ipſius confeſſione actio, per ea quæ habentur M. I. C. lib.2. cap.20.in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ui coactus confeſſus ſit. Quæ exceptio approbatur exemplo 31.q.2.c.ult.§.præterea uos ſcire. Concordant ea quæ habentur ſ̃.libro proxim. cap.10. quæſt.3.reg.7. Altera exceptio eſt: Niſi per errorem & ignorantiam ſit confeſſus. c. ex parte.3.de confeſſis. c.cum cauſam.62.de appellationibus. c.ſi aduerſus.2.§.fin. de reſtitut. in integrũ, in 6. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi negotium ſit finitum: tunc enim ratione erroneæ confeſſionis cauſa retractanda non eſt.

Quæ replicatio elicitur ex d.§.fin. ibi: donec negocium ſit finitum. Cõcordat d.c.ex parte.3.uerſ. cum negocio. Plures *propoſitæ exceptionis replicationes uide* M.I.C.*d.cap.20.except.8.* Tertia *exceptio eſt :* Niſi *apud non competentem iudicem facta ſit cõfeßio.c.at ſi clerici.4.de iudicijs.* Quar*ta exceptio eſt :* Niſi *confeſſus eodem die confeßionem reuocauerit.c.cum cauſam.62.de appellationib.l.11.§.fin.ff.de interrogat.in iure faciendis.* Quinta *exceptio eſt :* Niſi *aduerſus confeßionem in integrum reſtitutio petatur.* Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi aduerſus.2.de reſtitut. in integr. in 6.* Sexta *exceptio uidetur:* Niſi *incidenter, non principaliter, de eo quod confeſſus eſt, quæſtio fuerit.* Sed *reprobatur c.cum ſuper.2.& ibi gloſſa.de confeßis.* Septima *exceptio uidetur :* Niſi *confeſſus antea non fuerit diffamatus.* Sed *reprobatur c.1. de accuſationibus, in 6.* Octaua *exceptio uidetur :* Niſi *articuli accuſationis uel inquiſitionis confeſſo non fuerint traditi.* Sed *reprobatur d.c.1.in fine.* Plures *huiuſmodi exceptiones, ſed & alia plura de actione propoſita uide* M.I.C.*d.cap.20.*

DE INTERROGATIONIBVS in iure faciendis.

II. *Regula: Si in iure interrogatus non reſponderit, in ſolidum tenetur.c.ſi poſt.2.de confeßis, in*

6. l.11.§.qui tacuit.ff.de interrogat.in iure facien-dis. Huius exceptio prima eſt: Niſi interrogatus abſens ſit.d.c.2.uerſ.uerùm ſi antequam. Altera exceptio uidetur: Niſi poſitio, ad quam reſpondere iuſſus eſt, ſit negatiua. Sed reprobatur c.1.d.tt.

Replicatio generalis.

Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M. I.C.d.cap.20.de interrogat.quæſt.6.reg.1. Quarũ replicatio generalis hæc eſt: Niſi articuli ſint à Papa tranſmiſſi: tunc enim ſine omni contradictione ad eos eſt reſpondendum. c.præſentium.2. §.præterea ſigillatim. & ibi gloſſa.de teſtibus, in 6.

III. Regula: Si interrogatus obſcurè, uel non ad interrogata reſponderit: æquè in ſolidum tenetur. d. §.præterea ſigillatim, in uerbo Sufficienter. Concordat M.I.C.d.reg.1.except.14. Plura de interrogationibus uide M.I.C.d.cap.20.

DE IVREIVRANDO. Cap. XVI.

PRima regula: Iurãdum regulariter quidem non eſt. 22.q.1.in prin.22.q.4. c.non peierabis, in princ.uſque ad §.malum tamen. q.5. c.iuramenti. Ratio regulæ habetur d.q.1.c.in nouo.c.ita ergo.c.non eſt. Alia ratio habetur d.q.1.c.conſidera. & c.& iurabunt. Ex quibus patet, propoſitam regulam non carere exceptionibus: quod

etiam

etiam innuitur d.q.1.c.non eſt contra.c.ut noueritis.item De *iureiurando c.etſi* Chri*ſtus*.26. Qui*bus concordant etiam ea quæ habentur* ỹ. *libro* 4. *cap*.6.*quæſt*.7.*reg*.2. Planè *propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt*: Niſi *aliter fides fieri, uel probari non poßit quod iuratur. d. c. 26. uerſ. ne propter defectum teſtium. item* 22.*q*.1. *c*.1.*in fine. c.ita ergo.uerſ.niſi neceßitas.c.tu malum.c.ſi peccatum.*Altera *exceptio eſt*:Niſi *teſtis iuret pro dicenda ueritate.d.c.1.uerſ.omne enim quod.* Ter*tia exceptio eſt*:Niſi *pro aſſerenda innocentia ſua quis iuret*.22.*q*.1.*in prim.*§.*ſed aliud.* Quarta *exceptio eſt*: Niſi *pro pace ſeruanda iuretur.d.*§.*ſed aliud.uerſ.uel ad fœdera.*& *d.q*.1.*c*.1. Quinta *exceptio eſt*:Niſi *pro fide catholica perſuadenda iuretur.d.*§.*ſed aliud.uerſ.uel ad perſuadendum.*& *d.q*.1.*c.ſi peccatum.*

II. Regula: Recipere *ab aliquo iuſiurandum, malum non eſt*.22.*q*.1.*c.ſi peccatum.*§.*ex præmiſſis.*Concordant *ea quæ habentur* ỹ.*reg*.10.

III. Regula:Si *deficiente probatione iuſiurandum delatum ſit: is cui delatum eſt,aut iurare debet,aut cauſa cadere,per ea quæ habentur* M.I.C. *lib*.2.*cap*.21. *quæſt*.2.*in prin.* Cuius *regulæ exceptio prima hæc eſt*: Niſi *pupillo iuſiurandum delatum ſit*. 22.*q*.5.*c.paruuli.c.pueri,in prin.*& *c.honeſtum, in fine, item l*.34. §.*pupillo.* ff.*de iureiu-*

rando.

rando. Altera exceptio eſt: Niſi is cui iuſiurandum delatum eſt, illud deferenti referat. Quæ exceptio approbatur M.I.C.*d.quæſt.2.except.11. Cuius replicatio prima eſt:* Niſi *ſamoſa actione agatur: hoc enim caſu iuſiurandum referri nõ poteſt. c.ult.§.nec liceat.de iureiurãdo.* Concordat *d.except.11.repl.3.* Altera *replicatio eſt:* Niſi *non aduerſarius, ſed iudex iuſiurandum detulerit.d.c.ult. in prin.*Plures *replicationes uide d.except.11. Sed & plures exceptiones uide* M.I.C.*d.quæſt.2.*

IIII.Regula:*Ieiunus iurare debet.22.q.5.c.honeſtum.*

V. Regula: In *diebus ieiunij quatuor temporum, &* Dominicis, *& alijs quibuſdam diebus nõ iurandum.d.c.honeſtum.§.fin.cum c.ſequente.*

VI. Regula:Per Deũ,*non per creaturas iurandum eſt.22.q.1.c.& iurabunt.c.conſidera.c.clericum.c.ſi quis per.c.mouet te.§.ſicut etiam.*

VII. Regula: Per *dæmonia & falſos deos non eſt iurandum.d.c.mouet te, in prin.*

VIII. Regula: De *pœna illicitè uel ſine cauſa iurantis cauetur 22.q.1.c.ſi quis per capillum.q.4. c.qui ſacramento.& c.neceſſe.*

DE PERIVRIO.

IX. Regula: *Si non præſtetur, uel falſum eſt quod eſt iuratum, periurium committitur & uindicatur.d.c.mouet te, in princ. item 22.q.2. c.animaduer-*

maduertendum.§.cum ergo. Declaratur regula propoſita,definitione periurij d.q.2.in prim. cũ c. ſequente.& d.c.animaduertendum.§.1. Huius ſpecies enumerantur d.c.animaduertendum, in prim. & 22.q.4.c.ult.§.quod autem illicitum.uerſ.iuramentum namq;. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi illicitum fuerit iuſiurandum,uel contra bonos mores.c.cum quidam.12.§.illi uerò.c.ſicut.13.c.quanto.18.§.ſuper quo. uerſ.ſi falſam. & c.intellecto.33.de iureiurando.c.ultim.§.fin. de pactis. c.non eſt.58.de reg.iuris,in 6.22.q.3. c.unico, in fine. cum q.4.ſequente, in prin. uſque ad c.qui ſacramento. item c.non eſt.c.non peierabis.§.malum. c.ſi aliquid. c.ſi quis præuentus. c.mulier, in prin.& §.ſi autem propterea,cum c.ſequente. Vide item J.lib.5.cap.7.reg.1.except.3.Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi non ſeruando iuſiurãdum illicitum in aliud malum tranſeatur,non in bonum redeatur: tunc enim non ſeruando iuſiurandum,quamuis illicitum pœna periurij committitur.d.c.ſi quis præuentus.§.fin.cum c.ſequente.& d.c.mulier,in prim.uerſ.ſed ſi nec adultero.& §.ex his itaq;. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi dum iurauit, illicitum iuſiurandum eſſe ignorauit.d.c.quanto.18.§.ſi uerò legitimam.& d.q.4.c.innocens,in prin.uſq; ad §.quod autem illicitum. Huius duplicatio eſt: Niſi

in iure,

in iure, non in facto iurans errauit. d.c. innocens. verſ.non ex ignorantia iuris,ſed facti. Tertia replicatio eſt: Niſi id quod iuratur, non ſui natura ſit uitioſum, ſed propter perſonam iurantis, uel ſimilem circumſtantiam.d.c.innocens.§.iuramentum itaq;. Quarta replicatio eſt:Niſi quis temerè id iurauit, quo nec corporalis nec ſpiritualis ſalus adimitur. Quæ replicatio approbatur ſimul & declaratur d.c.innocens.§.ex modo. Quinta replicatio eſt: Niſi relaxatio iuramenti illiciti non fuerit petita uel impetrata. Quæ replicatio uidetur approbari per ea quæ habentur j. lib. 4. cap. 10.de iureiurãdo,reg.1.in prin.Hæc de prima exceptione: de qua tamen uide plura j. lib.5. de pactis. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cum generaliter iuraſſet, caſus ſpecialis extet à lege exceptus: in hoc enim iuramẽtum non ſeruans periurium non committit. c.ad noſtram.21. de iureiurando. Tertia exceptio eſt: Niſi iudex,à quo appellatum eſt, iurauerit de ſentẽtia intra certum tempus exequenda. hoc enim iuramẽtum in præiudicium ſuperioris non ualet:ideoq; à pœna periurij qui iurauit excuſatur. c.uenientes.19. eod.tt. Quarta exceptio uidetur: Niſi de eo quod iurauit,conuentus ut præſtet,appellauerit. Sed reprobatur c.breui.17.eod.tt.Quinta exceptio uidetur: Niſi in communi loquela peierauit. Sed reproba-

tur 22.q.1.c.habemus. Sexta exceptio eſt: Niſi cum quis generaliter iuraſſet, ſe facturum quidquid ſibi fuerit mandatum:id mãdatum ſit,de quo ſi admonitus eſſet, ueriſimiliter non fuiſſet iuraturus. Approbatur exemplo c.ueniens.16.de iure iurando. Septima exceptio:Niſi id quod iurauit, ex iuſta uel neceſſaria cauſa nõ præſtet. c.ex parte.13. de clericis non reſidentib. 22.q.2.c.beatus.c. ult.§. probatur hoc etiam. l.ultim.ff.qui ſatiſdare cog.l.38.in prin.ff.ad municipalem. Octaua exceptio:Niſi ſine dolo malo falſum iurauit,uel uerum eſſe putauit. 22.q.2. c.animaduertendum. §.ſed aliud.c.homines. c.is autem. c.beatus.§.ille ergo.c. ult.§.epiſcopus uerò.Nona exceptio uidetur:Niſi uerbis fraudem adhibuit,ut cum non iuraſſet,putaretur tamen iuraſſe,uel ſecundũ uerba non peierauit.Sed reprobatur 22.q.5. c.hoc uidetur. §.fin. cum c.ſequẽte.c.ecce dico.Contradicit d.q.5.c.humanæ. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.q.5. c.qui peierare. §.ex his omnibus. Decima exceptio eſt:Niſi iurans mentem iniuratam retinuerit. Quæ exceptio uidetur approbari d. c. humanæ. Vndecima exceptio uidetur:Niſi quis ſuper lapidem iurauerit. Sed reprobatur d.c.ecce dico. & d.c.humanæ.§.item obijcitur,qui iurat. Duodecima exceptio:Niſi nondum iurauerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio

plicatio eſt: Niſi paratus fuit peierare.d.c.qui peierare,in princ. Decimatertia exceptio: Niſi aliquid promiſerit ſub eo iuramento, quod antea de alia re præſtiterat: hoc enim caſu periurij pœna non committitur,quamuis non præſtetur promiſſum,exemplo c.clericus.35.de iureiurando. Decimaquarta exceptio:Niſi filijſamiliâs iuramentum pater reuocauerit. d.q.5.c.pueri.§.puella. Hæc de nona regula eiusq; exceptionib.ſint dicta. Plures exceptiones uide J.lib.5.cap.7.reg.1.

ADVERSVS QVOS PERIVrij uel illiciti iuramenti accuſatio competat?

X.Regula,*De eo qui recepit iuſiurandum illicitum,uel ex quo periurium commiſſum eſt. Hic non uidetur peccare:ideoq; non tenetur. 22.q.1.c. ſi peccatum.§.fin.cum c.ſequente. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ſciens eum peierare, iuramentum ab eo exegerit. 22. q. 5. c.ille qui. & c. qui exigit. Altera exceptio eſt:Niſi per falſos deos ſibi iurari faciat. 22.q.1.c.mouet te. Tertia exceptio eſt:Niſi ad illicitum iuſiurandũ aliquem coegerit.22.q.4.c.inter cætera.§.qui uerò eum.*

XI. Regula,*De eo qui aliquem coegit,ut faceret contra iuſiurandum. Hic quoq; periurij reus eſt. 22.q.5.in prin.cum c.ſequente. c.ſi quis conuictus.c.hoc uidetur.§.penult.*

XII. Regula, De eo qui audit peierantem, & tacet. Hic quoque peccat. d.c. ſi quis conuictus. §. fin. cum c. ſequente.

XIII. Regula, De eo qui periurio conſenſit. Hic quoque punitur. d.c. ſi quis conuictus. uerſ. ij uerò qui.

QVID VENIAT, SEV DE pœna periurij & illiciti iuramenti.

XIIII. Regula: De excommunicatione cauetur 22.q.1.c. ultim. & d.c. ſi quis conuictus, in prin. & d.q.5. c. paruuli. uerſ. & qui ſemel. & c. ſi quis laicus.

XV. Regula: Clericus periurium committens deponitur. d.c. ſi quis laicus. uerſ. epiſcopus, preſbyter. item c. querelam. 10. & c. tua nos. 11. in fine. de iureiurando.

XVI. Regula: Epiſcopus periurium committens grauius eſt puniendus. c. cum quidam. 12. in prin. d. tt. de iureiurando.

XVII. Regula: Quanto ſanctius eſt id per quod iuratur, tanto maius eſt periurium. 22.q.1.c. mouet te. §. penult.

XVIII. Regula: De pœnitentia peierantis cauetur 6.q.1.c. quicunq;. Hæc de periurij & illiciti iuriſiurandi accuſatione. Nunc de actione exceptioneq; ex delato iureiurando ori. 'icēdū eſt.

DE ACTIONE ET EXceptione iuriſiurandi.

XIX. *Regula: Si delato uel relato iureiurando iuratum ſit: iuranti ex eo iureiurando tam actio quàm exceptio datur. M. I. C. libro 2. cap. 22. quæſt. 1. cauſa 1.*

XX. *Regula: Si delato iureiurando illud remiſſum ſit: perinde ei, cui remiſſum eſt, iuriſiurandi actio & exceptio datur, ac ſi iuraſſet. d. quæſt. 1. cauſa 2.*

XXI. *Regula: Si delato uel relato iureiurando, is cui delatum uel relatum eſt, iurare noluerit: deferenti uel referenti hoc caſu actio & exceptio datur, per ea quæ habentur d. q. 1. cauſa 3. Cuius exceptio hæc eſt: Niſi is cui defertur iuſiurandum, ſuam intentionē ſatis probauerit. c. ſicut. 2. de probationibus.*

Exceptiones trium præcedentium regularum generales.

Planè habent regulæ tres iam propoſitæ ſuas exceptiones communes: quarum prima hæc eſt: Niſi alius, quàm is cui iuſiurādum obijcitur, illud detulerit. d. quæſt. 1. except. generali 6. Cuius replicatio prima eſt: Niſi procurator eius cui obijcitur, iuſiurandum detulerit. Quæ replicatio approbatur certis conditionibus c. qui ad agendum. 4. §. fin. de procuratorib. in 6. Plura de hac repli-

catione uide d.except.6.repl.2. Altera replicatio eſt: Niſi iudex iuſiurandum detulerit.c.ex literis. 32.& c.ult.§.fin.de iureiurando. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi cauſa nondum cognita iudex iuſiurandum detulerit. Quæ duplicatio uidetur approbari c.ult.§.fin.de teſtibus,in 6. Plures huiuſmodi replicationes uide d.except.6. Sed & plures propoſitarum regularum exceptiones, necnon plures regulas de actione & exceptione iuriſiurandi uide d. cap. 7. Hæc de iureiurando ſint dicta.

DE ORDINE COGNITIONUM, & officio iudicis.
Cap. XVII.

QVO ORDINE QVODQVE ſit cognoſcendum?

PRima regula: *Prius de poſſeßione,quàm de proprietate,uel alio iure, quod quis in re ſibi uendicat,cognoſcẽdum.c.ad ultimum.2.de cauſa poſſeßionis.* Concordat M.I.C.libro 2.cap.23.in *prin.reg.2. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:* Niſi *petitorium cum poſſeſſorio ſit cumulatum: tunc enim iudex in utroque ſimul procedere, & ſententiam ferre poteſt, exemplo c. cum eccleſia.3.& c.cum ſuper.4.c.cum dilectis.6.d.tt. Altera exceptio eſt:* Niſi *petitorio & poſſeſſorio apud*

apud diuerſos iudices pendente, poſſeſſorium intra biennium non fuerit finitum. extrauag.com.1. §.præterea quia.de treuga & pace.

II. Regula: Si duæ cauſæ in iudicium deducantur, quarum alteri per alteram futurum eſt præiudicium, maior cauſa ante minorem eſt expediẽda, exemplo 3.q.11.c.ult.in prin.l.1.C.qui accuſare non poſſunt. & l.ult.C.de ordine cognit. Plura de hac regula uide M. I. C. d.cap.23.quæſt.1.reg.3.

III. Regula: Præiudicialis cauſa, quæ cum alia concurrit, prius eſt terminanda, exemplo d.c.ult. §.ſi de hæreditate.§.ſi crimen.§.qui confitetur.item l.2.3.& 4.C.de ordine cognitionum. Concordat item M.I.C.d.quæſt.1. reg.6.

IIII. Regula: Prius de exceptione cognoſcendum, quàm de actione pronuncietur, exemplo c. literas tuas.13. §.ſecunda uerò aſſertio. de reſtitut. ſpoliator.c.1.cum duob.ſequentibus.de ordine cognitionum.c.exhibita.19.de iudicijs.

DE ALIIS OFFICIIS IUdicis in iudicando.

V. Regula: De qualitate cauſæ plena inquiſitione diſcutienda cauetur 2.q.1.c.in primis.30.q.5. c.ult.in prin.& l.9.C.de iudicijs.

VI. Regula: Non exemplis iudicandum, ſed legibus. diſtinct.9.c.ult.in prim. l.13.C.de ſententijs.

VII. Regula: Ne ſecũdum acclamationem po-

puli ſententia feratur, cauetur c.ad audientiam.3. de conſuetudine. Concordat ſ.lib.prox. cap.10. quæſt.3.reg.6.

VIII. Regula: Ne affectibus indulgeat iudex, cauetur 3.q.7.c.iudicet.§.iudicet ille. 5.q.2.c.relatum.§.fin. 11.q.3.c.iudicare.c.ira,uſq; ad c.qui rectè. & d.q.3.c.illa. c.ira ſæpe. c.cum apud. c.ſummopere. c.pauper. c.quatuor, cum c.ſequente. c.plerunq;.item 23.q.4.c.eſt iniuſta.c.ne amiſſo.c.ea uindicta. §.ſed huic uindictæ. q.5.c.prodeſt.§.nihil cupiditate.item De re iudicata,in 6.c.1. Planè quatenus homo, ei miſerendum: quatenus peccator eſt,puniendus.23.q.4.c.duo iſta.

IX. Regula: Ne præmium pro ſententia accipiat,cauetur 11.q.3. c.qui rectè.c.non licet. & 14. q.5.c.ult. §.ſed non ideo. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.2.quæſt.3.reg.1.

X. Regula: Ne reſpectum perſonarum habeat iudex,cauetur c.in iudicijs.12.de reg.iuris,in 6.

XI. Regula:De tranſactione inter partes tentanda cauetur c.ult.de tranſactionibus.

XII. Regula:De actis iudicij conſcribendis & alijs dictum ſ.cap.1.quæſt.5.

DE REBVS DVBIIS ET obſcuris officia iudicis.

XIII. Regula Ne aliter iudicet,quàm legibus cautū eſt,cauetur 3.q.7. c.iudicet. §.bonus iudex.

11.q.3.c.ſummoperè.§.fin. Inſtit.de officio iudicis, in prin. l.1.§.ſed etſi.ff.ad l.Cornel. de falſis. Nouell.82.§.omnis denique. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi lex deficiat: tunc enim cauſa relinquitur arbitrio iudicantis. 13. q.2. c.unaquæque. §.fin. Concordant ea quæ habentur ſ.libro prox.cap.7.quæſt.2.reg.3. Altera exceptio eſt: Niſi cauſæ ſint clericorum: hæ enim non ſecundum leges, ſed ſecundum canones definiendæ. c. quod clericis.9.de foro competenti. Plura de hac exceptione uide ſ.lib.prox.cap.2.except.13.

XIIII. Regula: In ambiguo pacto cõtra eum qui legem apertius dicere potuit, interpretatio ſacienda. c.contra eum.57.de reg.iuris,in 6. l.132.in prin.ff.de reg.iuris.

XV. Regula: In re dubia potius reo quàm actori fauendum. c.cum ſunt.11. & c.in pari. 65. de reg.iuris, in 6. c.ex literis.3. §. quod ſi ambarum. de probationib.c.inter dilectos.6.§.fin.de fide inſtrum. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. lib.2.cap.6.in prin.reg.2. Planè propoſitæ regulæ exceptio eſt in cauſa liberali,d.§.quod ſi ambarũ. uerſ.præterquam in liberali cauſa. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.2.cap.24.reg.22.

XVI. Regula: In obſcuris quod minimum eſt ſequimur.c.in obſcuris.30.de reg.iuris,in 6. Cuius exemplum habetur c. ex parte.18. de cenſibus.

Con-

Concordant ea quæ habentur M. I. C. d. cap. 24. reg.20.

XVII. Regula: In dubijs benignior ſententia præferenda.c.eſtote.2.de reg.iuris. Cōcordat M.I. C.d.cap.24.reg.24.& reg.25.

XVIII. Regula: Odia reſtringenda,fauores ſunt ampliandi.c.odia.15.de reg.iuris,in 6.

XIX. Regula: In obſcuris quod ueriſimilius eſt,aut quod plerunq; fieri ſolet,ſequendum.c.inſpicimus.45.d.tt.

XX. Regula: In pœnis benignior interpretatio eſt facienda. c.in pœnis.49.d.tt. Cuius exemplum habetur c.ex literis.11.de conſtitutionib.

XXI. Regula: Si quibuſdam ſpecialiter enumeratis generalis clauſula ſubijciatur: ea intelligenda eſt de paribus & minoribus, non de maioribus quàm ſunt ſpecies enumeratæ. c. ſedes.15. de reſcriptis.Clement.non poteſt.2.de procuratorib.

XXII. Regula:Non ordo ſcripturæ ſpectandus,ſed ex iure communi interpretatio ſumenda. c.cauſam.18. de reſcriptis. l.5.cum l.ſequente. ff.de ſolutionib. Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C. d.cap.24.

DE RELATIONIBVS ET CAVſis dubijs ad ſuperiorem iudicem remittendis.

XXIII. Regula: In cauſis dubijs Papa conſulendus

lendus eſt.6.q.3.c.deniq;.uerſ.quod ſi quælibet.diſtinct.20.c.de libellis.uerſ.nam ſi tale.

XXIIII. Regula: Ad quos ſit recurrendum, ſi ſacræ ſcripturæ authoritas deſit, definitur d.diſtinct.20.c.ult.

XXV. Regula:De conſultationis exemplo litigatoribus ante relationem edendo cauetur c.intimaſti.68.de appellationib.l.1.§.fin.cum l.ſequente.C.de relationibus.

XXVI. Regula: Ne relatione pendente iudex pronunciet, uel aliquid innouet, cauetur c.licet.5.de officio legati.2.q.1.c.nomē.uerſ.quod nec in negocijs. d.l.1.in prin. & l.34.in prin.uerſ.non prius.C.de appellationib.

XXVII. Regula: Relatione facta & reſponſo accepto, ſententiaq; exinde lata, appellatio denegatur. 2.q.6.c.biduum.§.fin.l.ult.ff.quando appellandum ſit.Plura de regula propoſita uide M. I.C.lib.2.cap.25.quæſt.3.reg.5.

DE SENTENTIA FORmanda ac pronunciunda.

XXVIII. Regula: Contra epiſcopum inconſulto Papa non eſt ferenda ſententia.3.q.6.c.accuſatus,in fine, cum c.ſequente. Concordat J. libro prox.cap.8.quæſt.10.reg.10.

XXIX. Regula: De ſententia non præcipitanda

tanda cauetur 11.q.3.c.ſummopere. Concordat M. I.C.lib.2.cap.26.reg.1.

XXX. Regula: De ſententia ab ipſo iudice ſedente recitanda cauetur c.ult.§.fin.de re iudicata,in 6. Huius exceptio eſt in epiſcopo iudice d.c. ult.in prin.Plura de regula propoſita uide M.I.C. d.cap.26.reg.11.

XXXI.Regula:De ſententia in plurali,non ſingulari numero proferenda, cauetur c. cum ab uno.4.d.tt.

XXXII. Regula:De ſententia ex ſcripto recitanda cauetur 2.q.1.c.in primis.§.ſed & de perſonis.uerſ.ſi ſcriptis iudicatum.& §. fin.cum c.ſequente.c.legum.l.ult.C.de ſentent.ex breuiculo recitandis. Huius exceptio eſt:Niſi epiſcopus in cauſa clerici ſententiam ferat. 11.q.1.c.ſi quis cum clerico.Nouell.83.§.ubi autem dirimere.

XXXIII. Regula: De ſententijs expulſorũ epiſcoporum ab alijs epiſcopis in ſuis diœceſibus publicandis cauetur Clement. 1. §.penult. de foro competenti.

XXXIIII. Regula: Sententia lata,ceſſat officium iudicis. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ.lib.prox. cap.5.de iuriſdictione, reg.1.except.18. Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C.d. cap. 26.

DE

DE APPELLATIONIBVS. Cap. XVIII.

HActenus actus iudiciales tractauimus, tam eos qui litis conteſtationem præcedunt, quàm eos qui eam ſequuntur. Nunc de euentis & conſequentibus iudiciorum agẽdum eſt: inter quæ primũ locum obtinent appellationes.

I. VSVS appellationis habetur 2.q.6.in prin. cum c.ſequente.l.1.in prin.ff.de appellationibus.

II. CAVSA EX QVA APPELlatio concedenda, cum ſuis exceptionibus.

Si quis ſe per ſententiam grauatum, uel non rectè iudicatum eſſe conqueratur: regulariter quidem licet illi appellare, ut ex iam propoſitis conſtat. Quibus concordat Nouell. 82. §.nam ſi per prouocationem. Cuius tamen regulæ plures ſunt exceptiones.

I. Exceptio: Niſi ex compromiſſo arbiter ſumptus pronunciauerit. Quæ exceptio approbatur, declaratur atque diſtinguitur 2.q.6.c.à iudicibus, cum c. ſequente. c. ſi quis epiſcopus. §. arbitrarij tantum. Huius replicatio prima eſt: Niſi in ordinarium uel delegatum iudicem ſit compromiſſum. d.c.à iudicibus.uerſ.ab his etſi ut arbitrarij. Altera replicatio eſt; Niſi non omnes, in quos eſt com-

pro-

*promiſſum,iudicauerint.d.q.6.c.ſanè ſi ex conſenſu partium.*Tertia *replicatio eſt:Niſi non ſpontè, ſed iure cogente in arbitros ſit compromiſſum. c. ab arbitris.11.de officio delegati,in 6. l.23.in prin. ff.de appellationibus.& l.16.in fine.C.de iudicijs. Plura de exceptione propoſita uide* M. I. C. *lib.2. cap.40.quæſt.1.except.21.*

II.Exceptio:*Niſi epiſcopus pronunciauerit.11. q.1.c.omnes itaq;,in prin.*

III. Exceptio: *Niſi primas regionis iudicauerit.6.q.4.c.ſi inter.§.fin.*

IIII. Exceptio: *Niſi communi conſenſu comprouincialium epiſcoporum ſententia ſit lata.d.q. 4.c.ſi metropolitanus,cum c.ſequente. Aliam tamen horum canonum interpretationẽ adfert Gratianus ibidem uerſ.ſubintelligendum eſt.*

V. Exceptio: *Niſi ab auditore ſeu ſubdelegato prouocetur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſuper.27.§.uerùm cum totam.& §. eius ergo.de officio delegati.*

VI.Exceptio:*Niſi cauſa in qua pronunciatum eſt,exigua ſit. Hæc reprobatur c.de appellationibus.11.de appellationib.l.20.C.eod.tt.*

VII. Exceptio: *Niſi officialis à ſuo iudice ob malè geſtum officium fuerit condemnatus. 2.q.6. c.ei qui appellat. §.nulli quoq;. l.3.C.quorum appellat.non recipiantur.*

VIII. Ex-

VIII. Exceptio: Niſi in cauſa criminali ſententia fuerit lata. reprobatur d.q.6.c.liceat item.1.c.cũ ſit Romana.5.§.fin.de appellationibus. Concordat M.I.C.lib.2.cap.27.quæſt.2.except.12.

IX. Exceptio: Niſi ab executore appelletur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.nouit ille.43.de appellationib.c.quod ad conſultationem.15.§.fin. de re iudicata. 2.q.6.c.ult. l.5.in prin.C.quorum appellatio non recipiatur. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.quæſt.2.excep.13.

X. Exceptio: Niſi per appellationem impediatur, ne teſtamentum aperiatur, uel ne ſcriptus hæres in poſſeßionem mittatur. d.c.ultim.§.ſi quis etiam auſus.& l.6.C.d.tt.

XI. Exceptio: Niſi contra id quod perpetuo edicto decretum eſt, appelletur. c.conſuluit. 29. de appellationib. l.7. §.penult. ff.de appellationibus recipiendis.

XII. Exceptio: Niſi contra regularem diſciplinam, ſeu correctionem appellatio fiat. c.ad noſtram. 3. c.reprehenſibilis.26.§.nec ſubiecti.& §. fin.c.quia nos.32.de appellationibus.

XIII. Exceptio: Niſi in cauſa momentaneæ poſſeßionis fuerit appellatũ. 2.q.6.c.ult.§.de poſſeßione. l.unica. C. ſi de momentanea poſſeßione.

XIIII. Exceptio: Niſi in cauſa fiſci uel tributariæ functionis fuerit appellatum. d.c.ult. §.quo-

ties etiam.l.4.C.quorum appellat.nō recipiantur.

XV. Exceptio: Niſi à ſententia interdicti appelletur.c.ad hoc.37.de appellationibus.

XVI.Exceptio:Niſi ante ſententiam definitiuam fuerit appellatum. l.6. §.ſuper his. C. de appellationib. l.7.C.quorum appellat.non recipiantur. Cuius exemplum eſt 2.q.6.c.non ſolent.§.fin. l.4.ff.de appellationibus recipiendis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi iudex quæſtionem habendam interlocutus ſit: ab hac enim interlocutoria poteſt appellari. d.c.non ſolent.§. ante ſententiam.l.2.ff.d.tt. Altera replicatio eſt: Niſi quis ab ea ſententia,qua ei probatio exceptionum aduerſus teſtes denegatur,appellet.c.ex parte.7.de teſtibus. Tertia replicatio eſt:Niſi quis ab hac ſententia, qua ei exceptio hæc, ne ultra duas diætas in ius uocetur, aufertur, appellauerit. c.olim.7.de exceptionib. Quarta replicatio eſt:Niſi exceptio non ſufficientis mandati uel litis pendentiæ per interlocutoriam ſit reiecta: ab hac enim interlocutoria licet appellare. c. ſignificauit. 48. de appellationib. Quinta replicatio eſt: Niſi exceptio rei petitæ in libello non deſignatæ per interlocutoriam fuerit reiecta. c. ſignificantib. 49. d.tt. Planè iure quidem ciuili exceptio propoſita approbatur,contrà uerò iure pontificio reprobatur. Ideoq; iam dictæ replicationes uidentur ma-

gis

gis exempla exceptionis reprobatæ, quàm ius ciuile diſtinguere. Quòd autem iure pontificio reprobetur, conſtat ex c.cum ſit.5.§.ſi uerò. c.ſuper eo.12. in prin. de appellationib. 2.q.6.c.qui ſcit.§. fin.c.non ita.& c.ſi quis. Planè iure quoq; pontificio exceptio propoſita admittitur, ſi cauſa rationabilis coram iudice, à quo ante ſententiam appellatur, non fuerit ab appellante expreſſa.c.ut debitus.19.de appellationibus. c.Romana.3.§.cum autem.eod.tt.in 6. Iuxta hanc diſtinctionem intelligendum uidetur c.ult. de dolo & contumacia, in 6. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.lib. 2.cap.27.quæſt.2.except.22.

XVII. Exceptio: Niſi generalis ſit appellatio de omni grauamine tam præſenti quàm futuro.c.inter cætera.2.de appellationib. Huius replicatio eſt: Niſi generalis appellatio reſtricta ſit ad certam cauſam.c.conſuluit.18.eod.tt.

XVIII. Exceptio: Niſi ſententia, à qua appellatur, ſit conditionalis. Reprobatur hæc exceptio c.præterea.40. de appellationibus. l.1.§.biduum. uerſ.quid ergo.ff.quando appellandum ſit.

XIX. Exceptio: Niſi cauſa ſit manifeſta, uel appellans eam ſit confeſſus. c. cum ſpeciali. 61. §. porrò.de appellationibus.c.Romana.3.§.ſi autem poſt.eod.tt.in 6.c.2.q.6.c.quicunq;. Concordat J. except.31. Sed & plura de hac exceptione uide

5.lib.prox.cap.12. de execut. quæſt.1.except.3. replicat.1.& 2.

XX. Exceptio: Niſi iudex ita datus ſit, ne ab eo appelletur. c.paſtoralis.53.in prim. de appellationib.c.1.de reſcriptis. l.1.§.fin.ff.à quib.appellare non licet. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ſpecialis aliquis caſus à iure fuerit exceptus. d.c.53. uerſ. quæ à iure non indulgetur expreſſè. Secundæ replicationis loco notandum, quòd quamuis appellatio executionem ſententiæ hoc caſu non impediat: tamen nihilominus grauamen appellantis per iudicem appellationis poterit emendari. d.c.53. uerſ. ſed ſi appellans fuerit. Tertia replicatio uidetur: Niſi appellans priuilegium habeat appellandi. Sed reprobatur d.c.1. de reſcriptis. Quarta replicatio eſt: Niſi alius, quàm cui iudex datus eſt, ob ſuum intereſſe appellet. c.ſuper eo.15.de officio delegati. Quinta replicatio eſt: Niſi cùm duobus cauſa delegata eſſet, ne ab ijs appelletur, unus alteri ex ijs uices ſuas commiſerit.c.ſuper.27.§.ſi uerò.d.tt. Sexta replicatio eſt: Niſi ſententia manifeſtam contineat iniquitatem. c.inter cæteras.9.de re iudicata. Septima replicatio: Niſi cauſa appellationis factæ à iudice dato appellatione remota, fuerit à dante alij delegata. c. paſtoralis.28.§.præterea. de officio delegati. Octaua replicatio: Niſi cum plura eſſent negocia,

quibus

quibus iudex datus eſt, alia eorum præcedãt clauſulam Appellatione *remota, alia eam ſequantur. boc enim caſu clauſula illa ad ſequentia non uidetur pertinere. c. inquiſitioni. 71. de appellationib. Huius duplicatio prima eſt:* Niſi *negocia ſint connexa. d. c. 71. uerſ. ſi ſunt plura negocia ſe minimè contingentia. & c. ſecundò. 41. in prin. eod. tt.* Altera *duplicatio eſt:* Niſi *clauſula hæc* Appellatio*ne remota, in fine literarum fuerit repetita. d. c. 71. uerſ. niſi fortè in fine.* Nona *replicatio eſt:* Niſi *iudex datus appellatione remota recuſetur: hoc enim licet. c. poſtremò. 36. d. tt.* Decima *replicatio eſt:* Niſi *appellans ad locum non ſatis tutum in ius uocetur. c. ex parte. 47. eodem tt.* Hæc *de uiceſima exceptione.*

XXI. Exceptio: Niſi *appellans antè iuramentum præſtitit, quòd ſententiæ uelit ſtare. c. quæſtioni. 21. de appellationibus.* Huius *replicatio eſt:* Niſi *ſententia excedat limites iuramenti & licitæ promißionis. c. ad hæc. 20. & ibi gloſſa. eod. tt.*

XXII. Exceptio: Niſi *antea in eadem cauſa bis fuerit appellatum. c. ſua nobis. 65. de appellationib. 2. q. 6. c. ſi autem, in princ. & §. unde in ſeptimo. l. unica. C. ne liceat in una eademq;.* Nouell. *82. §. præbebunt, uerſ. niſi tertiò.*

XXIII. Exceptio: Niſi *appellans antea appellationem ab alio grauamine factam deſeruerit.*

Quæ tamen reprobatur c.directæ.39. de appellationibus.

XXIIII. Exceptio:*Niſi appellans per cōtumaciam abſens condemnatus eſt:huic enim ius appellandi non eſt.2.q.6.c.ſunt etiam.24.q.3.c.de illicita.§.de conuentione.l.1.C.quorum appellat.nõ recip.* Concordat M.I.C.*lib.2.cap.27.quæſt.2.except.27.in prin.*Huius *replicatio prima eſt:*Niſi *ideo non adfuit, quòd ante definitiuam ſententiam appellauerit.* Approbatur *ſimul & diſtinguitur hæc replicatio* Clement.1.de dolo & *contumacia. Altera replicatio uidetur :* Niſi *ideo non adfuit, quòd dicat ſe libellum principi dediſſe,& eius expectare reſponſum.* Reprobatur *hæc replicatio 2.q.6.c.non ſolent.l.4.ff.*de appellat.recipiend.Plu*res replicationes uide* 3.*cap.6. quæſt.4.except.generali.1.cum ſequentib.item* M.I.C.*d.except.27.*

XXV. Exceptio:*Niſi appellans appellationi renunciauerit, uel litem coram iudice, à quo appellauerat, poſtea proſecutus ſit. c.gratum.20. §. fin.de officio delegati.*

XXVI. Exceptio : *Niſi appellans acta cauſæ ſigilla uiolando aperuit.c.cum olim.33.d.tt.*

XXVII. Exceptio:*Niſi intra ſtatutum tempus appellatum non ſit.* 2.q.6.c.propter ſuperfluam.Concordant *ea quæ habentur* J.*quæſt.5.ubi etiam replicationes uide.*

XXVIII. Ex-

XXVIII. Exceptio: Niſi appellans intra ſtatutum tempus dimiſſorias literas non petierit uel impetrauerit, aut iter ad iudicem appellationis non arripuerit. d.c. propter ſuperfluam. & d.q.6. c. ab eo. item Clement. quamuis. 2. de appellationibus. Huius replicatio eſt: Niſi non per appellantem, ſed per iudicem ſteterit, quo minus ſuo tempore apoſtoli dati ſint. d.q.6. c. poſt appellationem. §. ſufficit. d. Clement. quamuis. 2. §. quod ſi iudex. & c. ut ſuper. 4. in fine. c. ab eo. 6. de appellat. in 6. l. unica. §. fin. ff. de libellis dimiſſorijs. Plura de hac exceptione uide j. quæſt. 7. reg. 2. & 3.

XXIX. Exceptio: Niſi appellans poſt appellationem nonnulla contra appellationem attentauerit. c. an ſit. 42. de appellationib.

XXX. Exceptio: Niſi appellans antea appellationem ſui aduerſarij in eadem cauſa noluit admittere. d.c. an ſit. 42. uerſ. quod cum in eo qui. & c. conſtitutis. 23. eod. tt. c. bonæ memoriæ. 23. §. deinde inquireret. de electione.

XXXI. Exceptio: Niſi appellatio manifeſtè ſit fruſtratoria. c. paſtoralis. 53. in prin. uerſ. quod per appellationem. de appellationib. 2. q. 6. c. ideo huic. §. fin. c. qui ſcit. §. patet ergo. c. quicunq;. & l. 4. C. quorum appellat. non recipiantur. Concordat ſ. except. 19.

XXXII. Exceptio: Niſi appellans poſt ap-

pellationẽ interpoſitam alium iudicem quàm appellatum, de attẽtatis adierit. c.ſollicitudinem. 54. de appellationib.

XXXIII. Exceptio: Niſi iudex grauamen, ob quod appellatum eſt, ſuſtulerit. c.cum ceſſante. 60.d.tt.& c.ſi à iudice.10.§.fin.eod.tt.in 6.

XXXIIII. Exceptio: Niſi ſententia medio tempore à Papa fuerit confirmata. Reprobatur hæc exceptio c.bonæ memoriæ.3. de confirmatione utili. Hæc de exceptionib.aduerſus cauſam appellationis dicta ſint: quarum tamen plures uide ℨ.cap.prox.except.26.repl.4.cum ſequentibus. item M.I.C.lib.2.cap.27.quæſt.2.

III. QVIBVS COMPETAT ius appellandi?

Regulariter alij quàm qui cõdemnatus eſt, uel qui egit, ius appellandi non competit, exemplo c. cum inter.16.de electione. Concordat 2.q.6.c.non ſolent, in prin.l.1.ff.de appellat.recipiendis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi alterius interſit: hic enim ratione ſui intereſſe agere uel appellare non prohibetur. c.ult.§.fin.ut lite pendente nihil innouetur, in 6. Cuius exemplum habetur c.cum ſuper. 17.de re iudicata. Plura de regula propoſita uide M.I.C. d.cap.27. quæſt.3.

IIII. QVI

IIII. QVI APPELLANDI, ſeu ad quos?

I. Regula:Gradatim appellãdum eſt,non omiſſo medio. c.dilecti.66.de appellation.c.duo ſimul. 9.de officio ordinarij.c.Romana.3. §.ab archidiaconis.de appellat.in 6. Concordant item ea quæ habẽtur M.I.C.d.cap.27.quæſt.4.reg.1. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi Papa omiſſo medio adeatur, uel appelletur: hic enim omiſſo medio appellari poteſt. 2. q.6. c.ſi quis ueſtrum. c.omnes. c.ad Romanam. c.ſi quis putauerit.c.ad Romanam. c.ideo huic. c.decreto.c.qui ſe ſcit.c.arguta.c.ſi quis putauerit.c.ideo huic.c.quoties. 3. q.6. c.accuſatus. & De appellationibus c.ſi duobus.7.in prin.Altera exceptio eſt:Niſi legatus Papæ omiſſo medio adeatur uel appelletur. c.1.de officio legati.Tertia exceptio eſt:Niſi conſuetudine aliter obſeruetur. c.Romana. 3. §.ab archidiaconis.uerſ.niſi aliud.de appellat. in 6.

II. Regula: A' delegato iudice appellatur delegans.c.ſuper quæſtionum.27.§.fin.de officio delegati.Concordat M.I.C.d.quæſt.4.reg.7. Huius regulæ excèptio prima hæc eſt: Niſi delegatus alij cauſam ſubdelegauerit: hoc enim caſu non ſubdelegans,ſed prior delegans appellatur. Quæ exceptio approbatur ſub conditione d. c.ſuper quæſtionum.27.§.porrò. & §.ſi uerò,in fine. item l.1.

§.fin. ff.quis à quo appelletur. Huius replicatio eſt: *Niſi ſubdelegans aliquid ſibi de iuriſdictione reſeruauerit: hoc enim caſu ſubdelegans eſt appellãdus.d.§.porrò. & d.c.27.in prin.uerſ.ipſe nanq; reſpondit. & §.eius ergo.& c.cum te conſulente. 18.eod.tt. item c.ſi delegatus.7. §.fin. eod.tt. in 6.* Planè huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: *Niſi ex tribus delegatis duo uices ſuas non in totum ſubdelegauerint: hoc enim caſu tertio delegato cum duobus ſubdelegatis cognoſcente, nõ ad ſubdelegantem, ſed ad delegantem prouocatur.c. ſi duo.3.d.tt.de officio delegati,in 6.* Altera duplicatio eſt: *Niſi ſubdelegans excommunicatus uel mortuus ſit. c.ſi is cui.10.d.tt.* Tertia duplicatio eſt: *Niſi ſubdelegans negetur habere iuriſdictionem.c.ſi à ſubdelegato.14.eod.tt.* Hæc de prima exceptione ſint dicta. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: *Niſi ordinario iudici à Papa mandata ſit cauſa: hoc enim caſu non mandans ſeu delegans, ſed proximus ſuperior appellatur. c.licet.12. de officio ordinarij.* Tertia exceptio eſt: *Niſi delegatio ſit generalis: nam à generali officiali ad epiſcopum appellari non poteſt, per ea quæ* ⁊.reg. *prox.proponentur.*

III. Regula: *Ab officiali generali epiſcopi non appellatur epiſcopus, ſed archiepiſcopus. c. non putamus. 2. de conſuetudine, in 6. c.Romana.3.in princ.*

princ.de appellationibus,in 6.

IIII. Regula:Ab epiſcopo archiepiſcopus appellatur.d.c.Romana.3.§.debet autem.

V.Regula:Ab arbitris delegatorum à Papa iudicum Papa appellatur. c.ab arbitris.11.de officio delegati,in 6.

VI. Regula: Ex Aegyptiaco tractu uel Lybia appellatur præfectus Auguſtalis. 2.q.6.c.anteriorum.§.illud etiam.Nouell.23.§.illud etiam.

VII. Regula: Ex Aſiatica uel Pontica diœceſi appellãtur uiri ſpectabiles,quibus ſpecialiter Princeps cõmiſerit.d.§.illud etiam.uerſ.ſimiliq; modo.

VIII. Regula:Ex tractu Orientali appellatur Comes Orientis.d.c.anteriorum.§.Orientalem autem.& d.Nouell.23.§.Orientalem autem.

IX. Regula: A' ciuili iudice Papa non appellatur,niſi ſit de temporali iuriſdictione eccleſiæ.c.ſi duobus.7.§.fin.de appellationibus.Contradicere uidetur J.reg.14.

X. Regula:A' Capitulo ad epiſcopum appellatur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.à collatione.11.de appellationib.in 6.

XI. Regula: A' pari par iudex non appellatur.2.q.6.c.anteriorum.§.illo uidelicet.Nouell.23.§.illo uidelicet.

XII. Regula: Licet appellanti iudicem appellatum mutare,& errorem ſuum corrigere. 2.q.6.c.ult.

c.ult.§.ſi uerò is qui.l.28.C.de appellationibus.

XIII.*Regula: Ne clericus laicum iudicem appellet, cauetur 21.q.5.in prin.cum ſequentib.*

XIIII.*Regula: Laicus tamen eccleſiaſticum iudicem appellare poteſt.2.q.6.c.omnis.*

XV.*Regula: A' concilio prouinciali appellatur Primas. 2.q.6.c.placuit.6.q.4.c.ſi inter.11.q.3.c.preſbyteri.*

XVI.*Regula: Ne ad tranſmarina concilia appelletur, cauetur d.c.preſbyteri.uerſ.ad tranſmarina. & d.c.placuit. uerſ.ad tranſmarina. ubi additur exceptio hæc: Niſi Papa appelletur.*

XVII.*Regula: De nullitate iudex qui ſententiam tulit, non executor cognoſcit. c.de cætero. 5. de re iudicata. c. paſtoralis. 28. §.quia uerò ſæpe, de officio delegati.*

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Hactenus propoſitæ quartæ quæſtionis regulas enumerauimus: quarum tamen plures uide M. I.C.lib.2.cap.27.quæſt.4. Harum autem exceptio generalis hæc eſt: Niſi is qui appellandus eſt, non ſit fidei catholicæ.2.q.6.c.catholicus.Plures huiuſmodi exceptiones generales uide ſ̄.cap.2.q.2.

V. QVANDO APPELLANDVM, & quamdiu?

Iure ciuili antiquo ad appellandum in propria quidem

quidem cauſa biduum, in aliena uerò triduum erat conſtitutum.l.1.§.in propria.ff.quando appellandum ſit.l.6.§.penult.C.de appellat. Declaratur hæc cauſa definitione propriæ cauſa d. §. in propria.uerſ.& palàm eſt. 2.q.6.c.biduum.§.palàm eſt. Planè pro biduo & triduo conſtitutione Theodoſij quinq; dies conſtituuntur,d.q.6.c.propter ſuperfluum. Tandem hoc appellationis tempus conſtitutione Imp. Iuſtiniani rurſus mutatum eſt in decendium,Nouell.23.in prin. d.q.6.c.anteriorum,in prin. & c.quod ad conſultationem. 15. de re iudicata. Planè quæ de tēpore,quo biduum ac triduū currere incipiebat, iure antiquo ſtatuta ſunt, ad ius nouum decē dierum transferri poſſunt. Biduum autem & triduum illud currere incipiebat ex die latæ ſententiæ. 2. q.6. c.biduum,in prin.l.1.§.biduum.ff.quando appellandum ſit. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi ſententia ſub conditione lata ſit: hoc enim caſu uidetur potius à tempore conditionis exiſtentis decendium computandum eſſe. Sed reprobatur d.c.biduum.§.1. & d.§.biduum. uerſ.quid ergo. item c. præterea requiſiti.40.de appellationibus. Altera exceptio eſt: Niſi iudex ſententiam Imperatori tranſmiſerit confirmandam, uel ut locus pœnæ aſſignetur: hoc enim caſu etiam à reſcripto Principis tempus appellandi currit.d.c.biduū.§.ſi quem

in inſulam.l.1.in prin.ff.quãdo appellandum. Ter*tia exceptio uidetur:* Niſi *extraiudicialis ſit cauſa, in qua appellatur. Sed reprobatur c.concertationi.8.de appellationib.in 6.* Quarta *exceptio eſt:* Niſi *non per appellationem,ſed per aliud iuris remedium grauamen proponatur. d.c.8. uerſ.ſed ſi per contradictionem.* Quinta *exceptio uidetur:* Niſi *in ſententia præcipiatur aliquid fieri intra certum terminum:hoc enim caſu uidetur non niſi termino elapſo decendium currere. Sed reprobatur c. quod ad conſultationem. 15. de re iudicata. Plures exceptiones uide ∫.cap.proxim.except.26. repl.1.dupl.1.cum ſequentib.*

VI. MODVS ET FORMA appellandi.

I. Regula: *In ſcriptis regulariter eſt appellandum.2.q.6.c.poſt appellationem.§.fin.* Huius exceptio *eſt* : Niſi *quis ipſo die,quo ſententia fertur, apud acta uiua uoce appellauerit.d.q.6.c.ult.§.litigatorib.l.14.C.de appellationib. l.2.& l.5. §.fin. ff.eod.tt.* Huius exceptionis replicatio *eſt:*Niſi *ab interlocutoria, uel extraordinario grauamine ad Papam appelletur.c.1.in prin.de appellation.in 6.*

II. Regula : *De forma appellandi cauetur 2.q. 6.c.poſt appellationem.§.forma uerò.*

III. Regula: *Coram maiori parte iudicum eſt appellandum, Clement.1.in prin.de appellat.*

VII. OF-

VII. OFFICIA APPELLANTIS, necnon appellationis euentus & conſequentia.

I. Regula: *De appellatione appellato inſinuanda cauetur d.Clement.1. uerſ.eſt tamẽ appellatio. & Clement.cauſam.3.de electione.*

II. Regula: *De apoſtolis ſeu libellis dimiſſorijs à priore iudice ad poſteriorem petendis ac dandis cauetur c.1.in prin. uerſ.petat apoſtolos. & c. ut ſuper.4. de appellat.in 6. 2.q.6.c.poſt appellationem,in prin.l.unica,in prin.ff.de libellis dimiſſorijs.* Concordant *ea quæ habentur* s̃.*quæſt.2.except.28.item* M.I.C.*libro 2.cap.27.quæſt.9.reg.4. Forma apoſtolorum præſcribitur d.c. poſt appellationem.§.forma.*

III. Regula: *De itinere ad iudicem appellationis intra certum tempus arripiendo cauetur 2. q. 6.c.propter.uerſ.& in his ipſis.*

IIII. Regula: *De actis edendis & tranſmittendis cauetur d.q.6.c.ult.§.iudicibus. c.ult.de probationib. l.24.* C.*de appellationibus. item* M.I.C. *d. quæſt.9.reg.7.*

V. Regula: *De cauſa appellationis reddenda iudici à quo appellatur, cauetur c. ut debitus. 59. §. cum autem.& c.cum ſpeciali.61.§.exceſſu quoq;. de appellationib. c.1.in prin.uerſ.cauſam appellationis,eod.tt,in 6.*

VI. Re-

¶ VI. Regula, De cauſa appellationis probãdæ. Iudici à quo appellatum eſt, cauſa appellationis probanda non eſt. c. ſi à iudice. 10. de appellat. in 6.

VII. Regula: Coram iudice appellationis cauſa probanda eſt, quòd ſcilicet exceptio legitima non ſolùm fuerit oppoſita, ſed etiam non admiſſa: ideoq; appellatio interpoſita. c. dilecto. 63. c. interpoſita. 70. in prin. de appellationibus.

VIII. Regula: Cauſa appellationis ab initio expreſſa mutari poteſt, aliaq; in proſecutione appellationis allegari. l. 3. §. fin. ff. d. tt. Contradicit tamẽ Clement. appellanti. 5. eod. tt.

IX. Regula: De proſequenda appellatione, quando proſequenda, & quamdiu, item per quos & à quibus? dicetur j. cap. prox. excep. 26. rep. 4.

X. Regula: De appellatione non deneganda à iudice, à quo eſt appellatum, cauetur 2. q. 6. c. appellantem. & c. ult. §. ſimiliter. item De appellationib. c. de priore. 31. Concordant item ea quæ habentur s̄. quæſt. 4. reg. 1. except. 1.

XI. Regula: De appellatione à iudice appellationis recipienda, nec remittenda, cauetur c. interpoſita. 70. §. eidem. de appellationibus. 2. q. 6. c. placuit. c. ult. §. fin. l. 6. in prin. uerſ. ab eo qui de. C. de appellat. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̄. lib. prox. cap. 5. de iuriſdictione, except. 7.

XII. Regula: Si metropolitanus à prouinciali

epiſcopo

epiſcopo appellatus appellationem ſuſcipere noluit: ad ſynodum prouocare licet. 6. q. 4. c. ſi metropolitanus.

XIII. Regula: Appellatione pendente nihil innouandum, eſtq; de eo iudici, à quo appellatum eſt, per iudicem appellationis inhibendum: & innouatum ſeu attentatum reſcindendum. 2. q. 6. c. poſt appellationem. §. Vlpianus. l. unica. ff. nihil innouari appellatione interpoſita. Eius exemplũ proponitur 3. q. 6. c. accuſatus. uerſ. & dum iteratò. item De appellationib. c. 1. & c. ad præſentiam. 16. & c. dilectis. 55. item c. licet. 14. de ſentent. excom. in 6. c. cum olim. 32. de officio delegati. c. cum tu fili. 16. de teſtibus. c. dilectæ. 10. de exceptionib. Concordant propoſitæ regulæ ea quæ habentur 3. cap. 1. quæſt. 5. reg. 1. Eius autem exceptio prima hæc eſt: Niſi nondum conſtet, cauſam per appellationem ad iudicem inhibentẽ eſſe deuolutam: tunc enim ab eo inhibendum non eſt. c. Romana. 3. §. ſi uerò uocatis. de appellationib. in 6. Altera exceptio eſt: Niſi cum ab aduerſario dicatur appellationis cauſa iniuſta ſeu minus legitima, iudex appellationis nondum recepta appellatione uelut ex cauſa probabili facta, cœperit de cauſæ ueritate cognoſcere: tũc enim inhibere non poteſt. d. c. Romana. §. quod ſi obijciatur. Huius replicatio eſt: Niſi à definitiua ſentẽtia ſit appellatum: hoc enim

caſu etiam ante receptam appellationē iudex poteſt inhibere.d.§.quod ſi obijciatur.uerſ.ante ſententiam.& d.c.Romana.§.ſi autem poſt. Tertia exceptio eſt:Niſi in alia cauſa uel quæſtione procedatur, quàm in qua appellatio eſt interpoſita. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum terreamur.17.& c.præterea.22.de appellationibus. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi quæſtio in qua non eſt appellatum,ſine ea in qua appellatum eſt,expediri non poßit.c.ſuper eo.10.d.tt. Altera replicatio eſt:Niſi propter plura crimina condemnatus,in grauioribus appellauit: hoc enim caſu in alijs minoribus executio ſuſpenditur.2.q.6.c.poſt appellationem.§.ſi quis ex pluribus.l.unica.§.fin. ff.nihil innouari appellat.pend. Tertia replicatio eſt:Niſi alterum alterius,ob quod appellatum eſt, ſit acceſſorium.c.dilectis.55.de appellationib.Hæc de tertia exceptione,eiusq; replicationibus.Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi in integrū reſtitutione contra ſententiam petita,præſumptio ſit eam malitiosè ad differendam executionem peti:hoc enim caſu executio fieri poteſt,cautione ab aduerſario præſtita.c.ſuſcitata.6.de in integr.reſtitut. Quinta exceptio uidetur:Niſi iudex à quo appellatum eſt,iuſiurandum præſtiterit de ſententia intra certum tempus exequenda. Sed reprobatur c.uenientes.19.de iureiurando. Sexta exce-

exceptio: Niſi appellans quoq; contra appellationem ſuam uel aduerſarij ſui antea factam aliquid nouauerit. c. conſtitutis. 23. de appellationibus. Septima exceptio: Niſi per ſententiam excommunicatus ad cautelam abſoluatur. c. qua fronte. 25. d. tt. Concordant ea quæ habentur s. lib. prox. cap. 13. quæſt. 2. except. gener. 1. replic. 1. Octaua exceptio eſt: Niſi appellans appellationem non proſequatur. c. ad hæc. 27. c. peruenit. 28. & c. cum ſpeciali. 61. §. exceſſu quoq;. uerſ. quam ſi proſequi. de appellationib. Nona exceptio eſt: Niſi à ſententia excommunicationis uel ſuſpenſionis ſit appellatũ. c. paſtoralis. 53. §. uerùm quia. d. tt. & c. is cui. 20. §. fin. de ſentent. excom. in 6. Decima exceptio uidetur: Niſi extraiudicialiter ſit appellatum. Sed reprobatur c. bonæ. 51. de appellationib. Vndecima exceptio: Niſi appellans agat de præbenda ſibi antequam uacaſſet promiſſa: hoc enim caſu ea poteſt alij conferri, appellatione non obſtante. c. relatum. 3. de conceß. præbendæ. Duodecima exceptio eſt: Niſi ab electione à maiore parte facta ſit appellatum. c. 1. & c. ex ore. 3. de his quæ fiunt à maiore parte. Decimatertia exceptio: Niſi duobus præſentatis, prior repulſus appellauerit: hoc enim caſu alterius inſtitutio, quamuis pendente appellatione facta, ualet. c. paſtoralis. 29. de iure patronatus. Decimaquarta exceptio: Niſi appel-

latio aliquo iure non ſubſiſtat. Hæc exceptio uidetur approbari exemplo c.ult. de dolo & contumacia,in 6. c.non ſolum.7.in prin.uerſ.exceptis caſibus.de appellat.in 6. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi tertius aliquis pendente appellatione aliquid innouauerit: hic enim de attentatis contra inhibitionem nõ tenetur.c.Romana.3.§.in alium. de appellat.in 6. Decimaſexta exceptio: Niſi appellationi ſit renunciatum. c.ut ſuper.4.uerſ.niſi appellationi.d.tt. Decimaſeptima exceptio uidetur: Niſi antequam appellatio interpoſita eſt, fuerit innouatum. Sed reprobatur c.non ſolum.7.in prin.eod.tt. Decimaoctaua exceptio: Niſi ab interlocutoria ſit appellatum.d.c.non ſolum.7.§.illa autem.Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi poſtea appellationis cauſam ueram eſſe conſtet.d.§. illa autem.uerſ.donec appellationis cauſam. Altera replicatio eſt: Niſi legitima inhibitione facta innouatum ſit. d.§.illa autem.uerſ.niſi iudex appellationis. Decimanona exceptio eſt:Niſi iudex grauamẽ, ob quod appellatum eſt,reuocauerit. c. ſi à iudice.10.§.fin.de appellat.in 6. Viceſima exceptio eſt: Niſi tres conformes ſententiæ in eadem cauſa latæ ſint. Clement.1.de re iudicata. Viceſimaprima exceptio: Niſi poſſeſſore condẽnato,fructus rei ſequeſtrentur.2.q.6.c.quoties poſt.Hæc de decimatertia regula,eiusq; exceptionib.ſint dicta.

De

De qua tamẽ uide plura j.lib.prox.cap.10.quæſt.4.reg.5.& M.I.C.lib.2.cap.27.quæſt.9.reg.13.

XIIII. Regula: In cauſa appellationis allegari poſſunt, quæ in priore iudicio fuerunt omiſſa, per ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.9.reg.16. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi alia actio proponatur, uel alia res petatur: hoc.n.nõ licet.l.4.uerſ. quæ non ad nouum. C.de tempor.& reparat. appellat. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi cauſa beneficialis ad Curiam Pontificis per appellationem fuerit deuoluta: hoc enim caſu tam petitoriũ quàm poſſeſſorium de nouo poteſt intentari. Clement.1. de cauſa poſſeſ. & proprietatis. Altera exceptio eſt: Niſi ab interlocutoria uel extraiudiciali grauamine fuerit appellatum. Clement. appellanti.5.de appellationibus.

XV. Regula: Appellatione à definitiua facta, reuocari etiam poteſt interlocutoria, licet ab ea non fuerit appellatum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult.de appellationib.in 6.

XVI. Regula: De pœna appellantis non obtinentis cauetur 2.q.6.c.omnino. Concordat M.I.C. d.quæſt.9.reg.19. Huius exceptio eſt: Niſi appellans ante ſententiã appellationi renunciauerit. d. q.6.c.ult.§.ſi uerò is qui.l.28.C.de appellationib.

XVII. Regula: Si ad reſidendum in eccleſia admonitus appellauerit, interim alius in locum e-

ius ſubſtituendus eſt. c.peruenit.28. uerſ.interim uerò.de appellationib. Concordat in ſimili caſu l. 21.§.magiſtratus.& §.in locum.ff.eod.tt.

XVIII. Regula: *De contumacia appellantis punienda cauetur c.reprehenſibilis.26.§.ſi autem in quocunq;.de appellationib. c.1.§.quod ſi appel lationib.c.1.§.quod ſi appellator.eod.tt.in 6.*

XIX. Regula: *De contumacia appellati punienda cauetur d.c.1.§.fin.item c.cũ ſpeciali.61.§. exceſſu quoq;. uerſ.nullo aũt.& c.interpoſita.70. §.fin.de appellationib.*Nouell.126.*§.in omnibus.*

XX.Regula:*De cauſa remittenda ad iudicem à quo appellatum eſt, ſi conſtiterit malè appellatum eſſe,cauetur c.cum in eccleſia.38.c.ut debitus. 59. §.cum autem. uerſ.etſi minus. c.cum ſpeciali. 61.§.fin.de appellationib. c.*Romana*.3.§. fin.& c. cum appellationib.5.eod.tt.in 6.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:* Niſi *cauſa nondum cognita remittatur,c.accepta.35.de appellationibus. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox.cap.5. de iuriſdictione,reg.1.excep.7.* Huius exceptionis *replicatio prima hæc eſt:*Niſi *partes cõſentiant ut remittatur. d.c.accepta.uerſ niſi partes conſenſerint.* Altera *replicatio eſt:*Niſi *appellans cauſam remitti petat. c.interpoſita.70.§.ille deniq;.de ap pellationib.*Altera *propoſitæ regulæ exceptio eſt:* Niſi *iudex à quo appellatũ eſt,appellationẽ iniu-*

ſtam

ſtam admiſit: tunc.n.ad eum remittenda non eſt. c.cum appellationibus.5.de appellationib.in 6.

XXI.Regula:Si conſtiterit bene appellatum eſſe,iudex ad quem appellatum eſt,reſciſſa priore ſententia in cauſa principali procedere poteſt ac debet.c.ad probandum.24.de re iudicata.c.ut debitus.59. §.cum autem.uerſ.alioquin ipſe procedat.& c.cum ſpeciali.61.§.exceſſu quoq;.uerſ.appellationis cauſa.de appellationib. Huius regulæ exceptio hæc eſt:Niſi exceptio de ultra duas diætas non citando reo, propter quam fuit appellatum,probetur uera: hoc enim caſu quamuis bene appellatum eſſe conſtet, nihilominus tamen cauſa eſt remittenda.c.olim.7,de exceptionibus.

XXII. Regula: Sententia priori caſſata,non punitur iudex à quo, niſi inimicitia uel pecunia probetur corruptus. 2.q.6.c.hoc etiã. Hæc de officijs appellantis,necnon appellationis euentis & conſequentib.de quib.uide item M.I.C.d.quæſt.9.

VIII. ADFINIA APPELLAtionis remedia.

I.Regula,De in integrum reſtitutione aduerſus ſentẽtiam.Hoc remediũ certis quibuſdã perſonis competit, de quib.uide M.I.C.lib.2.cap.28.in prin.ubi additur exceptio talis:Niſi pro libertate iudicatũ ſit. Sed & eius exceptio uidetur:Niſi Papa ſententiã dixerit.Quæ tamẽ exceptio reproba

tur c.tum ex literis.5.de in integr.reſtitut.Concor dant ea quæ habentur J.cap.prox.except.13.uerſ. hiſce contradicere.

II. *Regula*: De *accuſatione & denunciatione perperam electi cauetur c.conſtitutis.46.de appellationibus.*

III.*Regula*: De *exceptione*, Quod *quiſq; iuris aduerſus alium ſtatuit, ut ipſe eodem iure utatur, uide* M.I.C.*d.cap.28.Cuius inter cæteras exceptiones & hæc eſt*: Niſi *ſtatutum ius non habuerit effectum.* Cui concordat De *pœnitent.diſtinct.1.c. hæc autem uerba.*

IIII. *Regula*, De *arripiendo iter ad* Papã,*ſeu nunciũ mittendo,proponitur J.cap.prox.except. 6.repl.1.dupl.6.* Hæc *de appellationib.ſint dicta: de quib.uide plura* M.I.C.*lib.2.cap.27.cũ ſequẽte.*

DE SENTENTIA ET RE iudicata. Cap. XIX.

SEntentia *uel res iudicata actionem ſimul & exceptionem parit, & pro ueritate accipitur.35.q.9.c.1.c.loci noſtri. item* De *re iudicata c.cum inter.13.* Concordat *item* M.I.C.*lib.2. cap.29.quæſt.2.in prin.*Sed *& pro ſententia præſumitur,donec probetur iniuſta.c.in præſentia.6. uerſ.& tanta ſit. de renunciatione.* Planè *habet regula propoſita plures exceptiones,quas ordine*

ſubij-

ſubijciemus, & primùm eas quæ ſumũtur ex perſona iudicis.

I. Exceptio: *Niſi à non competente iudice ſententia ſit lata.c.at ſi clerici.4.de iudicijs.2.q.1.c.in primis.§.de perſona epiſcopi. 3.q.8. c.1.§.nullum. 9.q.2.c.1. 11.q.1.c.in clericorum. q.3.c.cui eſt.l.ult. C.ſi à non competente iudice.*Concordat M.I.C.*d. cap.29.except.1.*Huius exemplum habetur Clemẽtina Paſtoralis.2.*de re iudicata.* Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: *Niſi actor à iudice cõdemnatus, exceptione propoſita utatur: huic enim ea nõ prodeſt.3.q.8.c.1.§.cuius. l.14.C. de ſententijs & interlocut.* Altera replicatio eſt: *Niſi publicè ab omnibus iudex competens fuerit exiſtimatus. 3.q.7.c.1.in fine. l.3.ff.de officio Prætoris.*Species huius exceptionis & plures replicationes uide *ſ̃. cap.2. quæſt.2.* Sed & *ſpecies eius ſunt exceptiones proximè ſequentes.*

II.Exceptio:*Niſi hæreticus ſententiam tulerit: 2.q.6.c.catholicus.* Concordant *ea quæ habentur ſ̃.lib.prox.cap.8.quæſt.7.reg.2.* Huius replicatio eſt: *Niſi iudex de hæreſi nondum fuerit damnatus.* Cuius duplicatio prima eſt:*Niſi ipſa hæreſis iam olim fuerit damnata.24.q.1.in prin.cum c.ſequente. c.maiores, c.Achatius.* Altera duplicatio eſt:*Niſi nouam hæreſin effingens,eam ex corde prædicare cœpit. d.q.1.c.audiuimus. §.ſin au-*

tem ex corde,cum ſequentibus.

III. Exceptio: *Niſi excommunicatus ſententiam tulerit. d.c.Achatius,in fine,cum c.ſequente. Concordat d.q.1.c.miramur.*

IIII.Exceptio: *Niſi quidam,non omnes iudicauerint.2.q.6.c.ult.§.item ſi plures. 3.q.6.c.diſcutere.uerſ.ita ut nemo ex eis deſit. item* De officio *delegati c.cauſam.16. c.uno.42. & c.ult.in prin. uerſ.idem quoq;.* Concordant *item ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.12. de executione, except.2. &* M.I.C.*lib.2.cap.29.quæſt.3.except.2. Huius replicatio prima hæc eſt:*Niſi *omnes fuerint præſentes: tunc enim, quamuis non omnes conſenſerint,ſtatur tamen ſententiæ maioris partis, per ea quæ habentur* M.I.C.*d.except.2.& d.q.3.excep.4.* Q*uibus concordat c.1.in prin.& c.ult.de ijs quæ fiunt à maiore parte.* Planè *ſi utriuſq; ſententiæ pares numero iudices ſint:quid ſequendum ſit,definitur c.ult.de re iudicata.* Cui concordat M.I.C.*d.except.4.uerſ.ſin autem pari.* Q*uod autem d.c.ult. dicitur,* Si *ex delegata poteſtate, utraque pendet ſententia ex arbitrio delegantis: huic concordat l.duo.28.ff.de re iudicata.* Diuerſum *etiam obſeruatur,ſi in ſynodo prouinciali diſſenſerint: hoc enim caſu ea ſententia obtinet, cui metropolitanus uicinæ prouinciæ accedit.6.q.4.in prin.cum c.ſequente. c.ſi quis epiſcopus. c.ſi inter epiſcopos, in*

prin.

prin. Porrò quod d.c.ult.in fine, cauetur de diſſenſu arbitrorum compromiſſariorum, de eo uide j. cap.21.reg.2.except.4. Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi ita cõuẽnit, uel cauſa delegata ſit, ut uno uel pluribus abſentibus, cæteri nihilominus iudicare poſſent. c.prudentiam.21.§.adijcimus.c.cum ſuper.23. uerſ.quamuis ſolus. de officio delegati.c.cum plures.8.in prin.eod.tt.in.6. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi non conſtiterit abſentem adeſſe noluiſſe uel non potuiſſe. d.c.prudentiam. 21.in prin. & c.cum cauſa.22.eod.tt. Altera duplicatio uidetur: Niſi præſens ſubdelegatum abſentis admittere noluit. Sed reprobatur c.coram dilecto. 34.eod.tt. Hæc de quarta exceptione.

V. Exceptio: Niſi iudex recuſatus ſententiam tulerit.c.cum ſuper.23.de officio delegati.

VI. Exceptio: Niſi contra abſentem ſententia dicta ſit.c.tenor.10.de re iudicata.c.conſultationibus.10.de officio delegati. c.inter quatuor.8. de maioritate & obedientia. 2.q.1.c.in primis.§.ſed & de perſonis.uerſ.ſi ſcriptis iudicatum eſt.3.q.8. c.1.§.fin. Concordat item M.I.C.lib.2.cap.29.except.10.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi per contumaciam abſens fuit, contra quem iudicatum eſt.d.c.conſultationibus.10.in fine.uerſ.niſi is qui poßidet. c.ueritatis.8.de dolo

&

& contumacia. 2.q.1. c.nomen. §.fin. 3.q.8. c.1.§. fin.24.q.3.c.de illicita.§.de conuentione.Concordat item M.I.C.d.except.10.repl.1.Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi ex diſpenſatione Pontificis contumaci ſubueniatur. Approbatur exemplo c.cum olim.7. de dolo & contumacia. Altera duplicatio eſt: Niſi iudex probetur circumuentus in ſententia ferēda,uel ex actis iniquitas ſententiæ conſtet.Approbatur exemplo c.cum Bartholdus.18.de re iudicata.Concordat l.ſi prætor.75.ff.de iudicijs. Tertia duplicatio eſt:Niſi legitima abſentiæ cauſa probetur.d.c.18.& ibi gloſſa.Concordant ea quæ habentur M.I.C.d.replic.1. duplic.2. Quarta duplicatio eſt: Niſi abſens non fuerit legitimè citatus.5.q.2.c.1.Huius duplicationis ſpecies ſeu exempla ſunt exceptiones,quæ aduerſus citationem poſſunt opponi, quas ſ.cap.6. quæſt.4.in fine recenſuimus. Huius autem duplicationis triplicatio prima hæc eſt: Niſi alio modo abſens admonitus uenire noluit. Quæ triplicatio approbatur l.2.C.quomodo & quando iudex ſententiam,&c.Sed contradicit d.c.1. Altera triplicatio eſt:Niſi præſens à iudice receſſerit appellās. c.ult.de dolo & contumacia,in 6.Tertia triplicatio eſt: Niſi cum abſenti præfixus eſſet terminus ad proſequendam appellationem, eam intra terminum non fuerit proſecutus: hoc enim caſu contra

tra appellantem abſentem, etiam non legitimè citatum, ſententia lata ualet. c.ſæpe contingit.44. de appellationibus. Hæc de quarta duplicatione. Quinta propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi ante terminum præfixum, uel in ipſo termino, partibus non expectatis ſententia ſit lata. d.c. 44.uerſ.ſi quis autem terminum.c.ex inſinuatione.50. §.interim autem. & c.ſignificãte.69. uerſ. adijciens quod cum de conſenſu.eod.tt. Huius duplicationis triplicatio prima hæc eſt: Niſi ante terminum à lege, nõ à iudice uel partibus præfixum, iudicatum ſit. c.oblatæ.57.d.tt. Altera triplicatio eſt: Niſi iuriſdictio iudicis delegati in termino præfixo expiret.c.conſuluit.24.de officio delegati. Sexta duplicatio eſt: Niſi abſens ad Papam de cauſa litigioſa iuit, uel nuntium miſit. c.dilecti.52. de appellationib.c.unico, de clericis peregrin.extrauag.com.Diuina.3.de priuilegijs. Huius triplicatio prima hæc eſt: Niſi poſt citationem iter arripuit, uel nuncium miſit. c.meminimus.9.c.ſuggeſtum.15.& c.ad hæc.30.de appellationib. Altera triplicatio eſt: Niſi ante ſententiam appellans ſine rationabili cauſa, dicat ſe nuncium miſiſſe.c.ut debitus.59.uerſ.nõ obſtante ſi dicat.eod.tt. Septima duplicatio eſt: Niſi abſens appellauerit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.proxim.quæſt.7.reg.13.

Hæc

Hæc de prima replicatione, eiusq; duplicationib. ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi duplicationes uide ſ.cap.6.quæſt.4.in fine. item M.I.C.libro 2. cap.29.except.10.replic.1. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi *alius nomine abſentis, contra quem pronunciatum eſt, præſens fuerit.* Quæ *replicatio ipſo quidem iure ſubſiſtit, per ea quæ habentur* M.I.C.*d.except.10.repl.4.in prin. Verùm eius duplicatio hæc eſt:*Niſi *mandatũ procuratoris fuerit reuocatum. Quæ duplicatio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.capite 4. quæſt.1.except.21.Cuius triplicatio prima hæc eſt:* Niſi *poſt concluſam cauſam mandatum fuerit reuocatum.c.auditis.8.de procuratoribus.Altera triplicatio eſt:* Niſi *ignorante iudice & aduerſario mandatum ſit reuocatum. c.mandato. 13. eod.tit. Hæc de prima duplicatione.* Alias *duplicationes uide ſ.cap.4.quæſt.1.* Nam *quæ aduerſus perſonã procuratoris exceptiones ibi enumerauimus, earum plures hic duplicationum loco repeti poſſunt.* Tertia *replicatio uidetur:*Niſi Papa *contra abſentem pronunciauerit. Sed reprobatur c.1.in fin.de cauſa poſſeßionis.*Hæc *de ſexta exceptione.*

VII. Exceptio: Niſi *de alia re iudicatum ſit, quàm de qua iudex eſt datus. approbatur exemplo c.cum dilecta.22.§.dictũ. de reſcriptis. c.cum olim.32.de officio delegati.* Concordat M.I.C.*lib.*

2.cap.29.

2.cap.29.except.11.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi id de quo pronunciatum eſt, acceſſorium ſit eius de quo iudex eſt datus. c.prudentiam.21.§.ſexta,in fine.de officio delegati. Cuius exemplum habetur d.§.ſexta. Aliam replicationem uide M.I.C.d.except.11.repl.1.

VIII.Exceptio: Niſi inter alios, quàm quibus iudex datus eſt, iudicatũ ſit.c.Petro.40. de officio delegati. Huius replicatio eſt: Niſi alius iuriſdictionem iudicis delegati impediat: in hunc enim æquè ac in eos quibus iudex datus eſt, iuriſdictionem exercere poteſt.c.1.eod.tt.

IX.Exceptio: Niſi terminos ac fines ſuæ iuriſdictionis iudex in ferenda ſententia exceſſerit.d.c. prudentiam.21.in prin.uerſ.mandati ſiquidem. 2. q.6. c.ult. §.item cum certa. l.5.C.quando prouocare nõ eſt neceſſe. Concordat M.I.C.d.cap.29.except.14.Huius exceptionis ſpecies ſeu exẽpla ſunt duæ exceptiones proximè præcedentes. Planè eius replicatio eſt: Niſi ſententia nihil iniquitatis habeat.c.cauſam.14.de re iudicata. Aliam replicationem uide d.except.14. & s̃. d. duabus exceptionib.proximis.

X.Exceptio: Niſi ſententia neq; condemnationem neq; abſolutionem contineat. 2.q.6.c.ult.§. diffinitiua. l.3.C.de ſentent.& interlocut. Huius replicatio eſt: Niſi uerbo æquipollenti iudex ſit

uſus.

uſus.c.in ijs quæ.15. de uerb.ſignif. l.59.in prin. ff. de re iudicata.

XI. Exceptio : *Niſi ſententia contra leges uel canones ſit lata.c.1.de re iudicata.c.aduerſus.7.§. quia uerò nec ſic.de immunitate eccleſiar. 2.q.6. c.ult.§.item ſi ſententia.* Concordat M.I.C.d.cap. 29.except.19. *Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi cõtra ius litigatoris magis quàm contra expreſſas leges ſententia lata ſit, quaſi in hoc caſu lex locum non habeat. d.§. item ſi ſententia. uerſ.ſi uerò contra ius. c.cum inter.13.de re iudicata.l.17.& l.32.ff.eod.tt. Altera replicatio eſt: Niſi ex conſuetudine contra ius commune ſcriptum ſententia lata ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.prox.cap.3. de conſuetudine, reg.3. except.1.repl.1. Tertia replicatio eſt: Niſi in cauſa clericorum ex iure pontificio contra ius ciuile ſententia ſit lata. c.quod clericis.9.de foro competenti. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.prox. cap.2. except.13.in prin. Quarta replicatio eſt: Niſi Papa diſpẽſatiuè contra ius pronunciauerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur d.cap.2.except.10. Quibus concordat c.in cauſis.19.in fine.de re iudicata. Poſtremò hoc loco notanda eſt diuiſio iniuſtæ ſententiæ trimembris, quæ habetur 11.q.3.c.*

epiſco-

epiſcopus.§.ad hoc reſponden lum.

XII.Exceptio: Niſi ſententia nullo iure nitatur.d.q.3.c.cui eſt.item De re iudicata c.inter cæteras.9. Cuius exemplum habetur c.non poteſt.3. & c.lator.7.eod.tt.l.7.C.de ſententijs & interlocut. Huius replicatio eſt:Niſi per triginta annos à morte iudicis numerandos res ex iniuſta ſententia ſit poſſeſſa.16.q.3.c.ſi ſacerdotes.

XIII.Exceptio: Niſi cauſa ſententiæ falſa ſit, uel contrarium eius, quod ſententia quaſi factum pronunciatum eſt, poßit probari. Hæc exceptio reprobatur 11.q.3.c.non ſolùm.§.contingit.35.q.9. in prin. c.loci noſtri.§.quia ergo.Concordat M.I. C.lib.2.cap.29.except.26.Contradicit tamẽ d.c.loci noſtri.§.his ita reſpondetur. & d.q.9. c.quod quis.c.ueniam.c.ſententiam.c.graue.c.ult. Exemplum horum proponitur d.q.9.c.penult. Planè admittitur exceptio propoſita in matrimonio ex falſa cauſa dirempto, d.c.loci noſtri. §.aliud eſt. De qua re uide plura J.lib.4.cap.de ſolutione matrimonij,cauſa 16.except.3.Sed & admittitur exceptio propoſita in alijs quibuſdam caſibus,quos uide J.except.15.cum aliquot ſequentibus.

XIIII. Exceptio:Niſi cõtra ſententiam prius dictam iudicatum ſit. 2.q.6.c.ult.§. item ſi ſententia.l.1.C.quando prouocare non eſt neceſſe. Huius replicatio prima eſt:Niſi antea diſpenſatiuè iudi-

catum ſit. 35.q.9. c.ſententiam. Altera replicatio eſt: Niſi exceptio rei iudicatæ ante poſteriorem ſententiam non ſuerit oppoſita. c.inter monaſterium.20.& ibi gloſſa.de re iudicata.

XV.Exceptio: Niſi ex falſis inſtrumentis ſit iudicatum. c.cum uenerabilis.6.§.licet autem. de exceptionib.c.ſuper eo.2.de crimine falſi.Concordat M.I.C.d.cap.29.except.35.

XVI.Exceptio: Niſi ex falſo teſtimonio teſtibus corruptis ſit iudicatum. c.ſicut nobis.9.de teſtibus. c.cũ I.& A.22.de re iudicata. l.33.ff.eod.tt. Huius replicatio eſt: Niſi non probetur iudicem falſi teſtimonij fidem ſecutum in pronunciando. d.c.22.uerſ.uel licet de hoc conſtaret. item l.3.C.ſi ex falſis inſtrumentis.

XVII.Exceptio: Niſi regio metu uel potentioris iuſſu ſententia lata ſit.11.q.3.c.iniuſtum.

XVIII.Exceptio: Niſi ſententia ſub cõditione lata, conditio defecerit.35.q.9.c.apoſtolicæ.

XIX.Exceptio: Niſi iudex pecunia corruptus ſententiam dixerit. extrauag.com.1.§.iuſtitiam uerò.de ſentent.excom. 2.q.6.c.ult. §.uenales.l.7.C.quando prouocare non eſt.

XX. Exceptio: Niſi non ſeruato iuris ordine ſit iudicatum.2.q.1.in prin.c.prohibentur.§.fin.q. 6.c.ult.§.item ſentẽtia citra. 11.q.3.c.epiſcopus.§. ad hoc reſpondend.uerſ.ſed non ex ordine. c.ſer-

uetur.

uetur.§.fin.c.eorum.l.4.C.de ſentent.& interlocut. Concordat M.I.C.lib.2.cap.29.excep.40. Exemplum huius exceptionis habetur c.exhibita.19. de iudicijs. c.cum dilectis.15. §.his igitur & alijs. uerſ.prætermiſſo iuris ordine. de purgat.canonica. Contradicit exceptioni propoſitæ 11.q.3.c.non ſolùm.§.cum ergo. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi cauſa ſit manifeſta ſeu notoria. d.c.probibentur.§.fin.uerſ.hæc de illis intelligenda ſunt. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.14.in prin. Huius exemplum proponitur c.ad petitionem.22.de accuſationibus. c.quoniam.10.de filijs preſbyterorum. Notorium autem dicitur tribus modis, per ſententiam, per confeſsionem, & per euidentiam rei. c.ult.de cohabitat.clericor.& gloſſa in c.ult.in uerbo Notoria.de tempor.ordinat. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi iudici tantùm cauſa ſit manifeſta, non etiam alijs. 2.q.1.c.multi, cum c.ſequente. Altera duplicatio eſt: Niſi cauſa alijs nota, iudici ſit incognita.d.q.1.c.Deus. Tertia duplicatio eſt: Niſi reus factum neget. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.Deus.§.quando autem crimen. Plures huiuſmodi duplicationes uide d.cap.14.in prin.except.1.cum duab.ſequentibus. Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio uidetur: Niſi iudex iu-

ramentũ præſtiterit, quòd in omni cauſa ordinem iudiciarium ſit obſeruaturus. Sed reprobatur c. ad noſtram. 21. de iureiurando. Tertia replicatio eſt: Niſi *cauſa ſit eccleſiaſtica beneficialis, decimarũ, matrimonialis, uſurarum & ſimilis: in huiuſmodi enim cauſis de ſimplici & plano abſq; iudiciorum ſtrepitu procedendum. Clement. diſpendioſam. 2. de iudicijs.* Quod *ad matrimoniales cauſas attinet, concordat c. 1. §. conſultationi ueſtræ. ut lite non conteſtata.* Quarta *replicatio eſt:* Niſi *cauſa iudici ita commiſſa ſit, ut ſimpliciter & de plano, & ſine ſtrepitu ac figura iudicij procederet.* Quæ *replicatio approbatur ſimul & declaratur Clement. ult. de uerb. ſignif.* Quinta *replicatio uidetur:* Niſi Papa *iudicauerit.* Sed *reprobatur c. in cauſis. 19. de re iudicata. Sexta replicatio eſt:* Niſi *quis in hæreſin iam damnatam incidit: hic enim ipſo facto pro excommunicato habetur, etiam ſententia non interueniente. 24. q. 1. in prin. cum tribus cc. ſequentibus.* Hæc *de uiceſima exceptione.*

XXI. Exceptio: Niſi *cum iudex ad tempus datus eſſet, uel certo tempore litem dirimere iuſſus, poſt illud tempus pronunciauerit.* Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ. cap. 1. quæſt. 4. reg. 2. item ſ. lib. prox. cap. 5. de iuriſdictione, reg. 1. except. 12.*

XXII. Exceptio: Niſi *noctu ſit pronunciatũ.*

c. con-

c.conſuluit.24.§.ne uerò de officio delegati.

XXIII. Exceptio: Niſi poſtquam iudex ſuperior cauſam ad ſe reuocaſſet, proceſſum ſit & iudicatum. c.ut noſtram. 56. de appellationibus. Plura de hac exceptione uide d.cap.5. de iuriſd. reg.1.except.11.

XXIIII. Exceptio: Niſi poſt appellationem interpoſitam iudicatũ ſit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur s̃. cap.prox.quæſt.7.reg.13.

XXV. Exceptio: Niſi poſtquam protectioni ſuperioris quis ſe ſubiecit, contra eum ſit iudicatum.c.ad audientiam.34.de appellationibus.

XXVI. Exceptio: Niſi à ſententia dicta fuerit appellatum, eaq́; ab appellationis iudice fuerit reſciſſa, uel reſcindi ſperetur. 6.q.4.c.ſi quis epiſcopus, in fine, cum c.ſequente.35.q.9. in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi non iuſto tempore ſit appellatum. Quæ replicatio approbatur & declaratur per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.prox.quæſt.5. Concordat l.2.in prin.C. de his qui propter metum iudicis. Huius replicationis duplicatio prima hæc uidetur: Niſi interlocutoria, non definitiua ſententia ſit, à qua eſt appellatum. Sed reprobatur 2.q.6.c.biduum.§.quod autem.l.1.§.quod in ſententijs.ff.quando appellandum. Altera duplicatio eſt: Niſi ad honores uel

*munera nominatus appellauerit: hic enim quamuis poſt ſtatutum tempus appellauerit, intra duos tamen menſes admittitur. l.1.C.de tempor.& reparationib: Cui tamen contradicere uidetur d.§. quod autem.uerſ.ut cum quis ad tutelam. Tertia duplicatio eſt:*Niſi *appellans neſciuit contra ſe iudicatum eſſe. d.c.biduum.§.ſi aduerſus abſentem. l.1.§.fin.ff.*quando *appellandum. Huius duplicationis triplicatio eſt:* Niſi *procurator appellantis ſciuerit, & præſens fuerit.d.c.biduum.§.quod autem abſentem. & d.§.fin. uerſ. quod autem dicitur.* Quarta *duplicatio eſt:*Niſi *iudicis copia non fuerit appellanti.* Quæ *duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.biduum.§.dies autem. & d.l.1.§.dies autem, cum ſequentibus.*Plures *huiuſmodi duplicationes uide ſ. cap.prox.quæſt.5. except.1.cum ſequentibus.*Hæc *de prima replicatione.*Altera *replicatio eſt:* Niſi *alius, non is qui propoſita exceptione utitur, appellauerit. l. 10. in prin.ff.de appellationibus.* Cuius *duplicatio eſt:* Niſi *alius in cauſa communi appellauerit: hæc enim appellatio etiam ſocio prodeſt. c.una ſententia.72. de appellationibus. 2.q.6.c.ult.§.quandoq; unam. l.2.C.ſi unus ex pluribus appell.* Plura *de hac replicatione uide* M.1.C.*lib.2.cap.29.except. 48.repl.3.* Tertia *replicatio eſt:*Niſi *in alia cauſa, uel ab alia ſententia ſit appellatum.* Hæc *replica-*

tio

tio approbatur ſimul & diſtinguitur exēplo Clement.ult.de appellationibus.l.17.in prin.ff.eod.tt. Huius duplicatio eſt: Niſi ab interlocutoria nō ſit appellatum,à definitiua appellatum:hoc enim caſu interlocutoria retractari poteſt,quamuis ab ea non fuerit appellatum. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult. de appellat.in 6. Quarta replicatio eſt: Niſi appellans appellationem deſeruerit, uel eam intra legitimum tempus non fuerit proſecutus. c.perſonas.4.c.cum ſit.5.in prin. c.peruenit.13.uerſ.ut intra conueniens tempus.c.conſuluit.14.§.fin.de appellationibus. Pro declaratione huius replicationis ſciendum, quod ſit tempus legitimum proſequendæ appellationis. Illud autem definitur d.c.cum ſit.5,in princ. uerſ. annus indulgetur,&c. Quod de anno & biennio dicitur, ei concordat Clement.ſicut,3.eod.tt. item 2.q.6.c.ult.in prin. Concordat item M.I.C.d.except.48.repl.5. Quòd uerò d.c.5.in prin.uerſ.niſi fortè iudex à quo, permittitur arbitrio iudicis terminum appellationis proſequēdæ conſtituere uel contrahere, ei concordat c.perſonas.4. uerſ.tu ci diem.c.reprehenſibilis.26.§.ſi uerò quiſquā. c.ad aures.33. c.oblatæ.57.§.licet igitur. & c.cum ſpeciali.61.§.exceſſu quoq;. uerſ.intra terminum. d.tt.de appellationibus. Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc uidetur: Niſi appellatus

nondum elapſo biennio non petierit ſententiam confirmari, 2.q.6. c.ult.in prin, uerſ.appellatore ceſſante, cum unus menſis. Nouell.50.§.quocirca. uerſ.uolumus enim. Sed hæc uoluntatis, non neceßitatis eſſe uidentur, ut apparet ex d.§.quocirca. uerſ. at uerò ſi neuter. & d.uerſ. appellatore ceſſante.ibi:neutro concurrente. Ideoq; duplicatio propoſita reprobāda potius, quàm approbanda, ex iam dictis uidetur. Altera duplicatio eſt: Niſi per impotentiam appellans appellationem intra ſtatutum tempus non fuerit proſecutus: hoc enim caſu etiam aduerſus biennij præſcriptionem per in integrum reſtitutionem ei ſuccurritur. c.ex ratione.8.de appellationibus. Similem duplicationem uide M.I.C.d.repl.5.dupl.1. Tertia duplicatio eſt: Niſi in conſiſtorium Principis uel Papæ appellatio ſit introducta, uel introduci ſperetur. c.ex inſinuatione.50.d.tt.2.q.6.c.anteriorum.§.ad hoc ſancimus. & c.ult. §.ſed lis quæ ſperatur. l.5. §.ſi tamen.C.de tempor.& reparat.appellat. Nouell. 23.§.ad hæc ſancimus. Quarta duplicatio eſt: Niſi conſenſu partium tempori proſequendæ appellationis ſit renunciatum. Clement.quamdiu.4.de appellationib. & d.l.5.§.fin. Quinta duplicatio eſt: Niſi pēdente appellatione in arbitros ſit compromiſſum.d.Clement.quamdiu.4.uerſ.per compromiſſum. & Nouell.93. Sextæ duplicationis loco

notan-

notandum, quòd non ipſo temporis decurſu confirmetur ſententia, à qua eſt appellatum: ſed iudicem de actis iudicare debere, & ita dictam ſententiam uel abſente appellatore aut confirmare aut infirmare. c. conſtitutus. 45. de appellationib. Concordat M. I. C. d. repl. 5. dupl. 6. Septima duplicatio eſt: Niſi alius nomine abſentis appellationem fuerit proſecutus. Approbatur M. I. C. d. repl. 5. dupl. 10. Cuius triplicatio hæc eſt; Niſi cauſa principaliter per alium agi non potuit; tunc enim nec appellatio eius per aliũ poteſt exerceri. 2. q. 6. c. ſi quando. l. 1. §. ſin autem nõ ſit. & §. fin. ff. an per alium cauſæ appell. Octaua duplicatio eſt: Niſi pluribus ſimul condemnatis, unus ex ijs appellationem fuerit proſecutus; eius enim appellatio cæteris quoq; prodeſt. 2. q. 6. c. ult. §. quãdoq; unam. l. 2. C. ſi unus ex pluribus. Nona duplicatio eſt: Niſi alia appellatio, non ea ex qua exceptio propoſita obijcitur, fuerit deſerta. c. directæ. 39. de appellationib. Decima duplicatio eſt: Niſi procurator ad proſequendam appellationem datus fines mandati exceſſerit: tunc enim etiam poſt annum appellans admittitur. c. ſignificante. 69. d. tt. Vndecima duplicatio uidetur; Niſi deſertionis exceptione non oppoſita nihilominus ambo uel alteruter poſtea fuerit appellationem proſecutus. Sed reprobatur Clement. ſi appellationem. 6. de appellationibus. Hæc de

quarta replicatione eiusq; duplicationib. ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi duplicationes uide M.I.C.*d.replic.5. Quinta propoſitæ exceptionis replicatio uidetur:*Niſi *appellatio iudici,à quo appellatum eſt,porrecta,ab eo non ſit lecta.* Sed re*probatur c.appellatio.9. de appellationibus,in 6.* Sexta *replicatio eſt:* Niſi *appellans non fecerit ſuum officium.c.1.§.quod ſi appellator.eod.tt.* Of*ficia autem appellantis,quibus non præſtitis,propoſita replicatio ei obſtat,uide* s.*cap.prox.quæſt.6.& 7.* Hæc *de uiceſimaſexta exceptione eiusq; replicationibus ſint dicta.*Sed *& plures huiuſmodi replicationes uide* s.*cap.prox.quæſt.2.*Quæ e*nim ibi exceptiones aduerſus appellationem enumeratæ ſunt,hic replicationũ loco repeti poſſunt.* Sed *& plures uide* s.*cap.prox.quæſt.7.reg.13.item* M.I.C.*d.except.48.*

XXVII.Exceptio:*Niſi grauatus iter ad Papam arripuerit.c.unico,de clericis peregrinantibus.*Concordant *ea quæ habentur* s.*except.6.replic.1.duplic.6.*

XXVIII.Exceptio:*Niſi grauatus ob uim ſibi factam appellare non potuit.*Hæc *exceptio approbatur ſub conditione c.ult. de appellationib. l.2. in fine.* C.*de his qui propter metum iud. non appell.*

XXIX.Exceptio:*Niſi authoritas ſuperioris*

contra ſententiam imploretur.6.q.4.c.ult.c.quod bene.uerſ.niſi fortè ubi fuerit.Sed hæc imploratio uidetur intelligenda de appellatione,uel de in integrum reſtitutione.

XXX.Exceptio: *Niſi poſt ſententiam latam noua inſtrumenta in cauſa ſint inuenta.Reprobatur hæc exceptio c.inter monaſteriū.20.uerſ.cum ſub prætextu.& c.ſuborta.21.§.fin. de re iudicata.Vide item* M.I.C.*lib.2.cap.29.except.53.*

XXXI.Exceptio:*Niſi contra ſententiam Papa reſcripſerit. Hæc reprobatur c.ea quæ.4.de re iudicata.*Concordat M.I.C.*d.cap.29.except.55.*

XXXII.Exceptio: *Niſi condemnatus ſatisfacere ſit paratus. Hæc exceptio reprobatur c.cū aliquibus.6.d.tt.& l.4.§.ait prætor.ff.eod.tt.*

DE EXECVTIONE REI IVdicatæ,deq́ expenſis litis,& ſportulis iudicum ac miniſtrorum.

Cap. XX.

HActenus *exceptiones aduerſus ſententiam & rem iudicatā enumerauimus,quæ tum actioni iudicati, tum rei iudicatæ exceptioni poſſunt obijci: quarum tamen plures uide* M.I.C.*d.cap.29.Sequitur nūc de executione rei iudicatæ, necnon de expenſis litis præſtandis,& de ſportulis iudicum ac miniſtrorum.*

I.Re-

I. *Regula*: *Res iudicata ad mandatum iudicis exequenda eſt,l.8.C.de appellation.* Cuius exceptio *hæc uidetur*; *Niſi ſententia executori iniuſta appareat.* Q*uæ tamen reprobatur c.paſtoralis.28.§.quia uerò.de officio delegati,Planè ſi ſententia nulla dicatur, quæſtio ad iudicem qui ſententiam protulit, deferenda eſt. c.de cætero.5. de re iudicata.*

II. Regula:*Delegatus iudex uel ordinario exequendam ſententiam ſuam mandare poteſt. d.§. quia uerò. & d.c.de cætero.* Vel *ipſe eam poteſt exequi.c.ſignificaſti.7.de officio delegati.* Concordat *s̄.lib.prox.cap.5. de iuriſdict.reg.1.except.19. repl.1.Planè ordinario à lege executio mandatur, c.ſi quis contra.4.§.fin.de foro competenti.*

III. Regula:*Ante ſententiam executio non facienda,c.ſignificante.69. de appellationib. l.58.ff. de re iudicata.l.1.C.de execut.rei iudicatæ.* Huius *regulæ exceptio prima eſt in excommunicato abſoluendo*, per *ea quæ propoſita ſunt s̄.lib.prox. cap.8.quæſt.10.reg.6.& cap.13.quæſt.4.reg.1.except.1.* Altera *exceptio eſt in ſpoliato ſeu deiecto de ſua poſſeßione*: *hic enim ante cognitionem eſt reſtituendus,per ea quæ habentur s̄.cap.9.de exceptione ſpolij.*

IIII. Regula: Poſt *ſententiam dictam,quæ in rem tranſiuit iudicatam, executio non eſt differenda.*

renda. 2.q.1.c.ſicut. Dantur tamen condemnato quatuor menſes ad ſoluendum. l.2. C.de uſuris rei iudicatæ. Quod tempus à iudice arctari & prorogari cauſa cognita poteſt. c.quod ad conſultationem.15.uerſ.ſed nec executionem.de re iudicata.l.2.ff.eod.tt. Plura de hac re uide M.I.C.lib.2. cap.30.quæſt.5.

V.Regula: Si quis executionem iniuſtam putauerit,precibus, non ui tentare debet,an ea poßit differri,donec ſuperior magiſtratus conſulatur.c. ſi quando.8. & c.paſtoralis.28. §.quia uerò ſæpè, in fine.de officio delegati.

DE SVMPTIBVS ET EXpenſis litis præſtandis.

VI. Regula: Sumptus ſeu expenſas litis uictus uictori præſtare tenetur.c.ut debitus.59 §.cũ autem.uerſ.etſi minus.de appellationibus. c.calumniam.4.de pœnis. Concordat M.I.C.lib.2.cap.31. de ſumptib.litis,quæſt.1.reg.1.in prin.Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi ſententia pro abſente feratur.d.c.4.uerſ.niſi ſentẽtia pro abſente feratur. Altera exceptio uidetur: Niſi ſententia definitiua nondum fuerit dicta. Quæ tamen reprobatur c. finem.5.& ibi gloſſa.de dolo & contumacia. Accedit Minſing.cent.1.obſeruat.23.Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.reg.1.

VII.Regula: Si quis citatus in termino ſtatuto

non comparuerit: aduerſario expenſas præſtarē tenetur. c.reprehenſibilis.26.§.ſi autem in.de appellationib.c.cum dilecti.6.in fine.de dolo & contumacia. Concordant ea quæ habentur ſ.reg.20. except.2.item ſ.cap.6.quæſt.4.reg.6.& M.I.C.d. quæſt.1.reg.2. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ex iuſta uel rationabili cauſa abſuerit.c. querelam.2.de procuratoribus. Altera exceptio eſt:Niſi abſens procuratorem apud acta habuerit. Cuius replicatio eſt: Niſi procurator non ſit idoneus,uel non ſufficiens. Quæ replicatio approbatur exemplo c.conſtitutis. 12. d.tit. & c.Nicolao. 64.de appellationib. Huius replicationis ſpecies ſunt exceptiones procuratoriæ, quas ſ.capite 4. quæſt.1.enumerauimus. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide ſ.cap.6.quæſt.4.in fine.

VIII.Regula:Si reus exceptionem excommunicationis, quam in qualibet litis parte opponere poteſt, non ab initio, ſed poſt multos labores & ſumptus ab actore factos oppoſuerit:actori in expenſas condemnatur.c.exceptionem.12.uerſ.qui ſi eam.de exceptionibus.

IX.Regula: Iniuſtè appellans ſumptus aduerſario in quadruplum reſtituere tenetur. 2.q.6.c. omnino. Plura de expenſis litis præſtandis uide M.I.C.lib.2.cap.31.de ſumptibus.

DE SPORTVLIS IVdicum.

X.Regula: *Clerici iudicantes nihil pro ſuis ſententijs accipere debent.c.cum ab omni.10.de uita & honeſtate clericor.*

XI. Regula: *Taxatio expenſarum pro literis cancellariæ dandarum habetur extrauag.* Ioann. *XXII.unica,de ſentent.excom.Plura de ſportulis iudicum & miniſtrorum uide* M.I.C.d.*cap.31.de ſportulis.*

DE MISSIONE IN POSSESſionem bonorum rei ſeruandæ cauſa.

Executionis *ſpeciem habet miſsio in poſſeſsionem bonorum debitoris rei ſeruãdæ cauſa.* Ideoq; *de ea nonnulla hic ſubijciemus.*

XII.Regula:*Si reus conuentus poteſtatem ſui non faciat,nec defendatur: in bona eius fit miſsio, uel ſaltem in rem petitam. c.tuæ fraternitati.3. ut lite non conteſtata.* Concordat s̄.*cap.6.quæſt.4. reg.4.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt:*Niſi *agatur de beneficio eccleſiaſtico. c.unico, de eo qui mittitur in poſſeſsionem,in 6.* Altera *exceptio eſt:*Niſi *abſens reuerſus defenſionem ſui ſuſcipere ſit paratus.* Q*uæ approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ traduntur* J.*reg.19.* Plures *propoſitæ regulæ exceptiones uide* s̄.*cap.6. quæſt.4. in fine.*

in fine.& M.I.C.lib.2.cap.32.quæſt.3.

XIII.Regula: Ab eius loci magiſtratu,in quo bona ſita ſunt,miſsio fieri debet. c.1.§.contrahentes.de foro competenti,in 6.

XIIII.Regula:Si in rem agatur,in ſolam rem petitam miſsio eſt facienda,non in uniuerſa bona poſſeſſoris. c.quoniam.5.§.in alijs uerò.ut lite non conteſtata.l.7.§.item uideamus.ff.quibus ex cauſis in poſſeſs.eatur.

XV.Regula:Si perſonali actione agatur,in bona mobilia: uel ijs non ſufficientibus,in immobilia pro modo debiti declarati actor eſt mittendus. d. c.quoniam.5.§.ſi autem ſuper.

XVI.Regula: Si clericus contumaciter abſit, ex fructibus præbendarijs ſuis creditoribus ſatisfieri oportet.c.peruenit.2.de fideiuſſoribus.

XVII. Regula: Antequam miſsio fiat, cauſa ſummatim examinanda. d.c.quoniam.5.§.quod ſi ſuper. uerſ.negocium ſummatim. l.2.in fine.C.ubi in rem actio.

XVIII. Regula: De fructibus poſſeſsionis à miſſo non diſsipandis,ſed ſequeſtrandis,cauetur c. dilectus.2.de ſequeſtrat.poſſeſs.

XIX. Regula: Abſens reuerſus,ſi defenſionē cauſæ ſuſcipere eſt paratus, & cautionem Iudicio ſiſti præſtet: reſciſſa miſsione poſſeſsionem recuperat. d. c.quoniam.5. §.in alijs uerò. uerſ. qui ſi uenerit.

uenerit. ut lite non conteſtata. c.cum ueniſſent.3. de eo qui mittitur in poſſeß. c.2.de dolo & contumacia. Concordat M.I.C.lib.2.cap.32.quæſt.3.except.5.in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi non intra, ſed poſt annum defenſionem cauſæ ſuſcipere ſit paratus.d.uerſ.qui ſi uenerit.ibi:quòd ſi cautionem offerre.Huius replicatio uidetur: Niſi reuerſus habeat indulgentiam Papæ, ne temporis curſus ei noceat.Sed reprobatur c.dilecto.28.de uerb.ſignif. Plures replicationes uide J.reg.prox.except.3.& 4. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi reuerſus expenſas litis aduerſario non ſoluat.d.uerſ.qui ſi uenerit.ibi:exhibita ſatisfactione congrua expenſarum.c.cum ueniſſent.3.§.fin.de eo qui mittitur in poſſeß. c.ex literis.2.§.fin.de dolo & contumacia. Concordant item ea quæ habẽtur ṡ.reg.7. & M.I.C.d.except.5.repl.3. Huius exceptionis replicatio eſt:Niſi reuerſus ex iuſta cauſa abſuerit.d.c.cum ueniſſent.3.§.nos igitur.uerſ.hoc etiam. Tertiæ exceptionis loco notandum, quòd ſi delegatus Papæ aliquem in poſſeßionem miſerit, delegato mortuo abſens reuerſus poſſeßionem non niſi à Papa recuperet. c.paſtoralis.11.§.præterea.uerſ.nec per alium.de officio ordinarij. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.except.5.

XX.Regula:Poſt annum à mißione facta miſ-

ſus uerus poſſeſſor conſtituitur, abſenti proprietatis cauſa reſeruata. d.uerſ.qui ſi uenerit.& d.c. quoniam.5.§.quod ſi ſuper.uerſ.omni allegatione abſenti.ut lite non conteſtata.c.1.de eo qui mittitur in poſſeßionem. Huius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi actor miſſus non fuerit admiſſus,uel fuerit expulſus. Sed reprobatur c.contingit.9.de dolo & contumacia.Altera exceptio eſt: Niſi is qui mißionem paſſus eſt,intra annum cautionem iudicio ſiſti præſtiterit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.prox. in prin. Huius replicatio eſt: Niſi uoluntate,non re ipſa intra annum dictam cautionem præſtiterit.d.c.1.de eo qui mittitur.uerſ.licet uoluntatem. Tertia exceptio eſt: Niſi per reum non ſteterit, quo minus intra annum dictam cautionem præſtaret.c.cũ ſicut.2.d.tt.c.paſtoralis.11.§.præterea. uerſ.ueruntamen.de officio ordinarij.

XXI.Regula:Adfine mißionis remedium eſt, ſequeſtratio rei petitæ uel bonorum debitoris. c. ex literis.2.de dolo & contumacia. Reprobatur tamen c.1.de ſequeſtrat.poſſeß.

XXII. Regula: Eſt item mißionis adfine remedium,cauſæ cognitio etiam abſente aduerſario. c.unico.§.fin.de eo qui mittitur in poſſeß.in 6.De hoc remedio dictum ſ.cap.6.queſt.4.reg.3. Hæc de mißione in poſſeßionem bonorum rei ſeruãdæ

cauſa

cauſa ſint dicta. de qua uide plura M.I.C.libro 2. cap.32.cum aliquot ſequentib.

DE COMPROMISSIS. Cap. XXI.

HActenus euentus & cõſequentia iudiciorum priuatorum deſcripſimus. Superſunt adfinia iudiciorum remedia, qualia ſunt Cõpromiſſum & tranſactiones, de quib.ſequitur.

1.Regula: Compromiſſum regulariter præſumitur obligatorium, & actionem ſimul & exceptionem parere. de qua dicetur 3.reg.prox. Verùm plures regula propoſita recipit exceptiones, quarum prima hæc eſt: Niſi quis nomine alieno ſine ſpeciali mãdato compromiſerit. Cuius tamen replicatio eſt: Niſi is cuius nomine compromiſſum eſt, arbitrium receperit, rel ratum habuerit. c.per tuas.9. §.ſuper quo.de arbitris. Altera exceptio eſt: Niſi in ſeruum ſit compromiſſum. 3.q.7.c.infames. §.ſeruus. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.2.cap.38.quæſt.2.except.6. Tertia exceptio uidetur: Niſi in libertinum ſit compromiſſum. Sed reprobatur d.§.ſeruus. uerſ.libertinus poteſt. l.7. in prin.ff.de recept.arb. Quarta exceptio eſt: Niſi in mulierem ſit compromiſſum. l.ult. C.eod. tt. Cuius replicatio eſt: Niſi mulier de conſuetudine habeat iuriſdictionem. c.dilecti filij.4.de arbitris.

bitris. Quinta exceptio uidetur: Niſi in ignominioſum ſit compromiſſum. Sed reprobatur d.c. infames. §. cognitores. & d.l.7. in prin. Sexta exceptio: Niſi in iudicem ordinarium ſit compromiſſum. d.c. infames. §. ſi quis uerò iudex. l.9. §. ſi quis iudex. ff. de recept. arbitris. Huius replicatio eſt: Niſi iudex ordinarius non ſit competens reo. 2.q. 6.c. à iudicibus. §. ordinarij & arbitrarij. Septima exceptio uidetur: Niſi in duos pluréſue numero pares ſit compromiſſum. c.1. de arbitris. ubi tamen magis cõſilium quàm lex dari uidetur: cum ipſum compromiſſum ob parem numerum non uitietur. l.17. §. principaliter. ff. eod. tt. & gloſſa in d.c.1. in uerbo Sanè. Octaua exceptio: Niſi ita ſit compromiſſum, ut arbitri ſi diſſenſerint, alium uel alios aſſumerent. c. innotuit. 12. de arbitris. & d.l.17. §. ſi in duos. Contradicit tamen c. cum à nobis. 13. eod. tt. De qua cõtrarietate uide gloſſam in d.c. cum à nobis, in uerbo Mediatorum. Nona exceptio uidetur: Niſi in cauſa patris in filium ſit compromiſſum. Sed reprobatur 3.q.7.c. infames. §. filius etiam. l.6. ff. de receptis arbitris. Decima exceptio eſt: Niſi de ſpiritualibus in laicum fuerit compromiſſum. c. contingit. 8. de arbitris. Cuius replicatio eſt: Niſi authoritate iudicis in laicum ſit cõpromiſſum. c. per tuas. 9. §. fin. eod. tt. Vndecima exceptio: Niſi in cauſa reſtitutionis in integrum,

uel

uel matrimoniali, liberali aut criminali ſuerit compromiſſum. c. cauſa reſtitutionis. 9. de in integr. reſtitut. l. 32. §. de liberali cauſa. ff. de receptis arbitr. Duodecima *exceptio: Niſi eccleſiæ exempta in præiudicium exemptionis compromiſerit. c. cum tempore. 5. de arbitris.* Decimatertia *exceptio: Niſi pœna compromiſſo non ſit adiecta. c. per tuas. 9. §. ſi uerò receptum. d. tt. Plura de hac exceptione uide M.I.C. d. quæſt. 2. except. 25.* Decimaquarta *exceptio: Niſi alter compromittentium pendente compromiſſo deceſſerit. c. ult. de arbitris. Plura de hac exceptione uide M.I.C. d. quæſt. 2. except. 32. Hæc de exceptionibus aduerſus compromiſſum: quarum tamen plures uide M.I.C. d. quæſt. 2.*

II. *Regula: Si ſententiæ arbitri non pareatur: actio ad pœnam perſequendam competit, per ea quæ habētur M.I.C. lib. 2. cap. 40. quæſt. 1. cauſa 7. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi arbitri ſententia ſit iniqua. Quæ tamen reprobatur d. cauſa 7. excep. 2. Admittitur uerò exceptio propoſita primùm quidem, ſi inimicitia uel pecunia corruptus arbiter iniquam ſententiam dixerit. l. 32. §. cum quidam. ff. de recept. arbitr. Deinde admittitur, ſi illicitum aliquid faciendum ſententia præceptum ſit; puta filium exhæredari, uel uxorem abiurari. c. non ſine. 2. c. peruenit. 3. de arbitris. c. Quintauallis. 23. de iureiurando. Concordat*

M.I.C.d.cauſa 7.except.3. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi contra formam iuris uel compromiſsi ſententia dicta ſit. c.examinata.7.de confirmatione.c.cum olim.7.de arbitris.c.cum in ueteri.52.de electione.l.25.§.hæc autem.ff.de recept.arbitr. Tertia exceptio eſt:Niſi contra rem prius iudicatam arbiter ſententiam dixerit. c.expoſita.11.de arbitris. Quarta exceptio:Niſi diuerſæ arbitrorum ſint ſententiæ.c.ult.§.fin.de re iudicata.l.27.§.ſi plures.ff.de recept.arbitris. Huius replicatio prima hæc eſt : Niſi maior pars arbitrorum conſenſerit: horum enim ſententia ualet. c.1.in fine. de arbitris. c.1.eod.tt. in 6. & d. §. ſi plures. uerſ.ſed ſi maior. l.17.§.principaliter.uerſ.in impari.eod.tt. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.19.except.4.repl.1. Altera replicatio eſt:Niſi arbitri diuerſis ſummis condemnauerint: hoc enim caſu, quamuis utriuſq; ſententiæ pares numero arbitri fuerint, tamen ſententia minoris ſummæ ualet:cum in eam omnes conſenſiſſe uideantur.d.c.1.uerſ.licet cum unus in quindecim.de arbitris,in 6. & d.§.ſi plures.uerſ.inde quæritur. Quinta exceptio:Niſi non omnibus præſentib.arbitri ſententiam dixerint. c.uno delegatorum.42. de officio delegati. l.17.§.fin. cum l.ſequente. ff.de receptis arbitr.Cuius replicatio eſt:Niſi abſentes adeſſe noluint.c.ut quæſtionibus.2.de arbitris,in 6. Plura de

hac

hac exceptione uide M.I.C. lib.2. cap. 40. quæſt. 1.except.14. Sexta exceptio eſt: Niſi de alia re, quàm de qua compromiſſum eſt, ſententia ſit lata. c.cum dilectus.6.in fine.de arbitris. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.quæſt.1.except.6. Septima exceptio eſt: Niſi ſententia id præceptum ſit, quod eſt contra iuramentum eius, cui præceptum eſt. Quæ exceptio approbatur exemplo c. ueniens.16.de iureiurando. Octaua exceptio uidetur: Niſi à ſententia arbitri fuerit appellatum. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.18. quæſt.2. except.1. Hæc de exceptionibus aduerſus ſententiam arbitri, & actionem quæ ex iſtiuſmodi ſententia inſtituitur. Plures huiuſmodi exceptiones uide M. I.C.d.cap.40.quæſt.2.

III. Regula: *Si quis nomine alieno compromiſerit: ſiquidem dominus mandauit, aduerſus ipſum dominum: ſin minus, aduerſus falſum procuratorem datur ex compromiſſo actio. c.per tuas.9.§. ſuper quo.de arbitris.l.32.§.penult.ff.eod.tt. Hæc de compromiſſis: de quibus tamen uide plura M. I.C.lib.2.cap.38.cum duobus capp.ſequentibus.*

Sequitur alterum iudiciorum adfine remedium, quod in tranſactione conſiſtit.

DE TRANSACTIONIbus. Cap. XXII.

TRanſactio non minorem authoritatẽ quàm res iudicata obtinet, omnẽq; diſputationem cauſæ principalis tollit exceptionis ope. c. 1. de trãſactionibus. Concordat M. I. C. lib. 2. cap. 41. quæſt. 2. in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt; Niſi de beneficio eccleſiaſtico accepta pecunia ſit tranſactum. c. cum pridem. 4. de pactis. Plura de hac exceptione uide J. lib. prox. cap. 12. reg. 31. except. 6. replic. 2. Altera exceptio eſt: Niſi de cauſa matrimoniali ſit tranſactum. c. ult. uerſ. exceptis nimirum. de tranſactionibus. Tertia exceptio uidetur: Niſi tranſigẽtem ſtatim pœnituerit. Sed reprobatur c. quod ſemel. 21. de reg. iuris, in 6. l. 39. C. de tranſactionibus. Quarta exceptio eſt: Niſi aduerſa quoque pars fidem tranſactioni non præſtet. c. fruſtra. 75. de reg. iuris, in 6. Plura de hac exceptione uide J. lib. 5. cap. 7. reg. 1. excep. 13. item M. I. C. d. quæſt. 2. except. 15. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide d. quæſt. 2. Item plura de tranſactionib. uide M. I. C. d. cap. 41. cum cap. ſequente. Hæc de adfinibus iudiciorum priuatorum remedijs ſint dicta.

LIBRI SECVNDI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER III.

DE RE ECCLESIASTICA.

DE ECCLESIIS IN GEnere. Cap. I.

HActenus de Iudicijs tam priuatis quàm publicis, necnō de legibus ac magiſtratibus actū eſt. Nunc de re eccleſiaſtica & religionis primùm quidem in genere, hinc in ſpecie de perſonis, rebus & actibus eccleſiaſticis agetur. Generalis tractatus hæ ſunt regulæ.

I. Regula, continens diſtinctionem ſignificatorum uocabuli Eccleſiæ, habetur in gloſſa c.ult. in uerbo Eccleſiam. ne prælati uices ſuas, &c.

II. Regula: Vna eſt eccleſia uniuerſalis, extra quam non eſt ſalus. c.1.§.una uerò. de ſumma trinitate. 1.q.1.c. teneamus. 24.q.1. c. loquitur. c. quia ex ſola. c. quoniam. c. pudēda. §. etenim. c. ſchiſma. item diſtinct. 93. c. qui cathedram.

III. Regula: De eccleſijs non diuidendis cauetur c. auaritiæ. 10. in fine. de præbēdis. diſtinct. 10. c.1.§. ſanctus quidem. 16.q.1. c. multis. q.7. c. ſicut.

 21.q.2.

21.q.2.c.ſicut. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus in diuiſionem conſenſerit.d.c. multis.uerſ.cum uoluntate eius epiſcopi.& d.q.1. c.decimas.§.fin.Altera exceptio eſt:Niſi Papa Eccleſiam diuiſerit.d.§.fin. Huius exemplum habetur extrauag.com.ſaluator.5.cum duab.ſequentibus.de præbendis.Plura de regula propoſita uide J.cap.7.reg.112.

IIII. Regula:De euẽtu diuiſionis eccleſiarum cauetur extrauag. Ioann.XXII.1. de conceßione præbendæ.extrauag.com.unica,de officio delegati. Alius effectus habetur extrauag.Ioann.XXII. ad Apoſtolatus.2.de conceßione præbendæ.

DE VNIONE ECCLEſiarum.

V. Regula:Eccleſia quæ minus habet quàm decem mancipia,alijs eccleſijs coniungenda. 10.q.3. c.unio.§.eadem ſcilicet. Hoſtilitatis quoq; & paupertatis ratione ſit unio eccleſiarũ. 16.q.1. c.poſtquam.25.q.2.c.ult.§.hoſtilitatis quoq;.

VI.Regula: Prælatus inferior citra ſuperioris conſenſum non poteſt ſuam eccleſiam uel ſibi ſubiectam alteri unire. c.ſicut.8.de exceßibus prælator.16,q.1.c.plures.§.ius ergo.Quod autem d.c.8. dicitur, unire epiſcopatus ad ſummum pertinere Pontificem, ei concordat 16.q.1. c.decimas.§.fin. Exemplum unionis habetur d.q.1.c.& temporis.

VII.Re-

VII. Regula: Epiſcopus unire poteſt eccleſiam alteri eccleſiæ, etiam non uocato rectore uel defenſore. Clement. ſi una. 2. de rebus eccleſiæ non alienandis. 16. q. 1. c. præcipimus. §. ſicut. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi menſæ ſuæ uel capitulo eccleſiam uellet unire. d. Clement. ſi una. 2. uerſ. quod ſi epiſcopus. Altera exceptio eſt: Niſi plures baptiſmales eccleſias una terminatione epiſcopus uelit unire. 16. q. 1. c. plures.

DE ECCLESIIS TRANSFERENDIS ac tranſmutandis.

VIII. Regula: De cauſa tranſmutationis triplici cauetur De conſecrat. diſtinct. 1. c. tribus.

IX. Regula: Quorum conſilio & authoritate trāſmutatio faciēda, cauetur 16. q. 7. c. ſi quis uult.

X. Regula: Ne in priuatum uel ſecularē uſum eccleſiæ conuertantur, cauetur d. q. 7. c. nemini. 19. q. 3. c. quæ ſemel. c. quoniam.

XI. Regula: De transferenda ſede epiſcopali cauetur 25. q. 2. c. ult.

XII. Regula: Secularis eccleſia ad ſtatum regularem poteſt commutari. c. ad audientiam. 5. de eccleſijs ædificandis.

XIII. Regula: Eccleſiæ licet habere patrimonium, item actorem ſeu ſyndicum. c. unico, de ſyndico. 12. q. 1. c. exemplum. c. expedit. c. habebat. Huius regulæ exceptio uidebatur eſſe in prædijs ſeu

rebus

rebus immobilibus. Sed reprobatur hæc exceptio d.q.1.c.futuram.c.uidentes.

XIIII. Regula: De eccleſijs non uiolandis, & uiolatorum pœna, cauetur c.relatum.21. §.fin.de iure patronatus.17.q.4.c.ad epiſcopos.c.attendendum.c.ſi quis. Plura de hac re uide j.reg.27.

XV. Regula: De eccleſijs defendendis contra laicos cauetur diſtinct.96.c.ult. & diſtinct.97.in prin.§.ſed ſicut ex.c.1.cum c.ſequente.

XVI. Regula: Comparatio eccleſiaſtici & ciuilis ſtatus habetur diſtinct.96.c.cum ad utrum.c.quis dubitet.c.duo ſunt.

XVII. Regula: Eccleſia cum ſuis perſonis, rebus & actibus laicorum diſpoſitioni uel iudicio non ſubijcitur, per cc.iam propoſita. Quibus accedit d.diſtinct.96.in prin.cum c.ſequente. c.nos ad fidem, cum c.ſequente.c.ubinám.c. deniq;.c.ſatis.c.in ſcripturis. c.ſi Imperator.c.nunquam.c.ſicut.item diſtinct.97.in prin. Concordant item ea quæ habentur j.cap.6.reg.18.& cap.12.reg.5.

XVIII. Regula: Eccleſia perinde ac minor reſtitutionem in integrum petere poteſt. c.1.cum c.ſequente.de in integr.reſtitut. Clement.unica. eod.tt. Huius exceptio prima uidetur: Niſi aduerſus aliam eccleſiam in integrum reſtitui petat. Sed reprobatur c.auditis.3.eod.tt. Altera exceptio eſt; Niſi ſemel petita reſtitutio in integrum ei ſit dene-

denegata. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult.d.tt.

XIX. Regula: *Eccleſiæ quadraginta annorũ præſcriptio obſtat. c. de quarta.4. c.illud.8.& c. quia indicante.9. de præſcriptionibus. c.ſi qui.2. eod.tt.in 6. 16.q.3. c.placuit.§.cæterùm aduerſus. c.iubemus.§.de præſcriptionibus. item q.4.c.ult. Nouell.110.& Nouell.131.§.item pro temporal. Item concordat M.I.C.lib.3.cap.6.quæſt.8. reg.4. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi eccleſia uacauerit:hoc enim tẽpus,quo uacauerit,ex hac quadragenaria præſcriptione detrabitur. d.c.de quarta.4. & c.auditis.15. eod.tt. de præſcriptionib. Altera exceptio eſt:Niſi quadraginta annorũ præſcriptio ſit interrupta.d.c.auditis.15.uerſ.ſi autẽ exceptionem.& c.illud.8.§.fin. eod.tt. Tertia exceptio eſt: Niſi belli tempus interceſſerit.c.ex tranſmiſſa.10.d.tt. Quarta exceptio eſt:Niſi ſchiſma interceſſerit.c.cum nobis.14. eod.tt. Quinta exceptio eſt: Niſi eccleſia contra eccleſiam præſcribat: tunc enim triginta anni ad præſcribendum ſufficiunt. 16.q.3.c.placuit.§.cæterùm.uerſ.in canonibus.Concordant ea quæ habentur J.cap.9.reg.2.in prin.Contradicit d.c.de quarta.4.c.ad aures.6.de præſcriptionibus.Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi monaſterium contra eccleſiam præſcribat: hoc enim caſu*

requi-

requiruntur quadraginta anni.d.§.cæterùm.uerſ. monaſterium aduerſus eccleſiam. 16.q.4.in prin. cum ſequentibus,uſq; ad c.ult. Sexta exceptio eſt: Niſi aduerſus Romanam eccleſiam præſcribatur: huic enim non niſi centum annorum præſcriptio nocet. c.ad audientiam.13. c.cum nobis.14. & c.ſi diligenti.17.in fine.de præſcriptionibus.c.ſi qui.2. uerſ. niſi contra ipſam.eod.tt.in 6. c.cum dilecta. 4.§.quia uerò.uerſ.ut cum aduerſus.de confirmatione utili.item 16.q.3.c.ult. Contradicit 16.q.4.c. uolumus.uerſ.etiam ſi quid Romanæ. Planè huius exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi bona hæreticorum ab illorum liberis Romana eccleſia uindicet: hoc enim caſu uindicanti quadraginta annorum præſcriptio nocet. d.c.ſi qui.2.§.ſi poſt mortem.de præſcript.in 6. Septima exceptio eſt: Niſi eccleſia conuerſa uindicetur: hanc enim conuertens epiſcopus triennio præſcribit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.de præſcriptionibus. Hæc de decimanona regula: de qua tamen uide plura J.cap.9.reg.2. & libro 5. cap.6. reg.20.

XX.Regula: Eccleſia triginta annis præſcribit.c.ſanctorum.3.de præſcriptionibus.

XXI.Regula: Eccleſiæ nomine ſine authoritate prælati non litigandũ.c.cauſam.9.de iudicijs.

XXII.Regula: Ex contractu uel delicto clerici

rici eccleſia non obligatur, nec ei præiudicatur.c.1.de depoſito. c.quod quibuſdam.4.de fideiuſſorib.c.delictum.76.de reg.iuris,in 6. 16.q.6. c.ſi epiſcopum. c.ſi fortaßis.c.epiſcopo.c.ult.§.ſi ergo. Nouel.120. §. at ſi quis epiſcopus. & Nouell.123. §.ſi uerò œconomi. Concordat item J.lib.5.cap.9. reg.20.except.1. Propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt:Niſi aliquid ex contractu uel delicto clerici ad eccleſiam peruenerit, uel in rem eius ſit uerſum. d.c.1. uerſ.cum non conſtet. & d.c.quod quibuſdam.4. uerſ.niſi forte in utilitatem. item c.1.de ſolutionibus.

XXIII. Regula: Nomine eccleſiæ prælatus conueniri poteſt.c.edoceri.21.de reſcriptis. l.31.§. hoc nihilominus.C.de epiſcopis & clericis. Contradicit Nouell.123.§.epiſcopus.

XXIIII.Regula:De immunitate eccleſiæ cauetur c.non minus.4.de immunitate eccleſiæ. c.1. & c.clericis.3.eod.tt.in.6.c.quanquam.4.de cenſibus,in 6.Clemēt.ult.eod.tt. 12.q.2.c.eccleſiarum. 16.q.7.c.eccleſias,in fine.23.q.8.c.ſecundum. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.3.cap.6. quæſt.8.reg.2.in prin. Planè d.c.clericis.3.mutatur Clemēt.unica,eod.tt.de immunitate eccleſiar.Declaratur extrauag.comm.1.in prin.eod.tt. Sed & contradicit propoſitæ regulæ c.omnis.2.de cenſibus.item 11.q.1.c.magnum,23.q.8.c.tributum. Sed

ex his notanda eſt prima propoſitæ regulæ exce-ptio hæc, quòd pro pace & quiete tributũ ab ec-cleſia perſoluatur. Cui concordat l.11.C.de ſacro-ſanctis eccleſijs. Altera exceptio eſt:Niſi eccleſia-ſticũ ſit munus,quod eccleſiæ iniungitur. c.1.uerſ. præter eccleſiaſticum.de cenſibus. Cuius replica-tio eſt:Niſi epiſcopus nouum cenſum eccleſiæ im-ponat.c.ſcientes.3.eod.tt. Tertia exceptio eſt:Niſi procuratio in uiſitationibus exigatur. c.cum ue-nerabilis.21.eod.tt. Quarta exceptio eſt:Niſi ec-cleſia quid ultra manſum,domos & hortos iuxta eccleſiam poſitos habeat: hoc enim quod amplius eſt, immune non uidetur. c.1.in fine. de cenſibus. 23.q.8.c.ſancitum. Quinta exceptio eſt : Niſi ne-ceßitas urgeat. c.peruenit.2.& c.non minus.4.§. quocirca. uerſ. niſi epiſcopus. de immunitate ec-cleſiar. Huius replicatio eſt:Niſi Papa non prius conſulatur. c.aduerſus.7.in prin.uerſ.propter im-prudentiam.eod.tt. extrauag.com.1. §. cæterùm. eod.tt. Sexta exceptio uidetur:Niſi eccleſia non-dum ſit conſecrata. Sed reprobatur c.eccleſiæ.9. eod.tt. Septima exceptio uidetur:Niſi munera pa trimonialia exigantur ab eccleſia. 11.q.1. c.ſi tri-butum. Contradicunt ea quæ poſita ſunt ſ̃.ead. reg.in prin.Octaua exceptio eſt:Niſi eccleſia non contenta decimis & primitijs,prædia,uillas,caſtel la & ciuitates poßideat. 23.q.8. c.ſi in mortem.§. ſed

ſed notandum eſt.uerſ.porrò alij. Nona exceptio eſt in ijs quæ eccleſia non ex oblationibus,uel imperiali beneficio,uel ex ſepultura,ſed ex donatione inter uiuos uel emptione poßidet. d.q.8.c.ſancitum.§.hinc datur. Hæc de uiceſimaquarta regula eiusq́; exceptionibus ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.lib.3.cap.6.quæſt.8.reg.2.

XXV. Regula: Eccleſiæ res immunes ſunt à lucratiuorum deſcriptione.23.q.8.c.in qualibet.§.ſancimus.l.18.C.de ſacroſanctis eccleſijs.

XXVI.Regula:De ſecuritate ijs qui ad eccleſias confugiunt,præſtanda,& ne quis inde ui extrahatur,cauetur c.inter alia.6. de immunitate eccleſ.diſtinct.87.c.eos qui. 17.q.4.c.ſicut,in fine. c.miror.c.reum.c.frater.c.nullus.c.ſi quis cõtumax.c.ſi quis ſuadente. §. qui autem. c.diffiniuit. c.id conſtituimus. Concordat item M I.C.lib.3.cap.6.quæſt.8.reg.6. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi publicus latro,uel nocturnus depopulator agrorũ ad eccleſiã cõfugerit.d.c.inter alia.6.uerſ.niſi publicus latro.Altera exceptio eſt:Niſi homicida uoluntarius ad eccleſiam cõfugerit,c.1.de homicidio. Cuius interpretationẽ uide apud Baptiſt.à Villalob.in Com.opin.litera C.num.83. Accedit Nouell.17.§.cæterùm. Tertia exceptio eſt.Niſi ſeruus ad eccleſiam cõfugerit.Quæ exceptio appro-

C batur

batur ſub conditione d.c.inter alia.6. uerſ.ſi uerò ſeruus fuerit.& 17.q.4.c.metuentes.c.uxor.c.Iudas.c.id cõſtituimus.§.ſeruus autem. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. d.reg.6. except.1. Quarta exceptio eſt: Niſi quis ſub ſpe immunitatis in loco eccleſiæ crimẽ cõmiſerit.c.ult.de immunitate eccleſiæ. Quinta exceptio eſt:Niſi fugiens ad eccleſiam ablata nõ reſtituat.24.q.6.c.1.§.illud uerò. Sexta exceptio eſt:Niſi fugienti à perſequẽte præſtito iuramento cautum ſit de morte,debilitate membrorum,uel ſimili pœna non infligenda. 17.q.4.c.id conſtituimus. uerſ.niſi ad Euangelia. Plures exceptiones uide M.I.C.d.reg.6.

XXVII.Regula:De pœna eorum qui eccleſiæ pacem turbant, cauetur 24.q.1. c.qui contra. q.3.c.quiſquis per.Concordat ſ̃.reg.14.

XXVIII.Regula:De pœna eius qui in atrio eccleſiæ pugnam committit,uel homicidium facit, cauetur 17.q.4.c.ſi quis in atrio. Concordat M.I.C.lib.3.cap.6.quæſt.8.reg.5.

XXIX. Regula : De priuilegijs eccleſiarum non negligendis in genere cauetur 25.q.2.c.priuilegia.c.quæcũq;. Concordat M.I.C.d.quæſt.8.reg.1.Quæ autẽ ſint priuilegia eccleſiarum,ex præcedentib.patet.Sed & plura iſtiuſmodi priuilegia in ſequentib.proponẽtur.Pœna eius qui eccleſiaſtica priuilegia uiolat, cauetur 12.q.2. c.qui & diuinis.

XXX.Re-

XXX. Regula: Eccleſiæ res alienas rapere uel inuadere non licet.12.q.2.c.ſicut.Hæc de eccleſia in genere ſunt dicta.De ædificãdis & dedicandis eccleſijs dicetur J.cap.15. Sed & de eccleſia uacante nonnulla reſtant dicenda: de qua ſequitur cap.prox.

DE ECCLESIA VAcante. Cap. II.

PRima regula: Eccleſia uacare dicitur per prælati mortem, non ſolùm naturalem, ſed etiam ciuilem: utputa per eius captiuitatẽ. c.ſi epiſcopus.3.de ſupplenda neglig.præl.in 6.

II. Regula: Eccleſia uacante, capitulo debetur ius prælati defuncti. c.his quæ.11.§.fin. c.cũ olim. 14.de maioritate & obedientia.c.unico,eod.tt.in 6.& d.c.ſi epiſcopus.3. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ſpecialiter à Papa quid capitulo ſit interdictum. d.c.unico. uerſ.niſi ei fuerit à ſede apoſtolica. Altera exceptio eſt in iure correctionis, excommunicationis & ſuſpenſionis, d.c.11. uerſ. excepto quod de correctione. Tertia exceptio eſt in iure conferendi præbendas, c.illa.2.ne eccleſia uacante aliquid innouetur. c.ult. de regularibus, in 6. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ad præſentationẽ patroni capitulum aliquem inſtituat.c.1.de inſtitutionib.in 6. Altera replica-

tio eſt: Niſi collatio communiter ad epiſcopum & capitulum pertineat. c.1.in prin.ne ſede uacante, in 6. Quarta exceptio eſt: Niſi ſede apoſtolica uacante, cardinales aliquid circa canones immutare uelint, uel quid ſimile, quod eſt meri imperij, uſurpare. Clement.ne Romani.2.in prin.de electione.

III. Regula: De eccleſia uacãte alicui committenda, donec alius eligatur, cauetur c.nemo.15.& c.cũ ex eo.34.§.porrò ſeptẽnio.de electione, in 6.

IIII. Regula: De œconomo eccleſiæ uacanti conſtituendo cauetur c.cum uos.4. de officio ordinarij.

V. Regula: Eccleſiæ cathedrali uacãti ſolus Papa adminiſtratorem deputare poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult.de ſupplend. neglig. prælat.in 6. c.is cui.42. uerſ.cui ſoli hoc competit. de electione, in 6. Idem cauetur in adiutore adiungendo c.unico, de clerico ægrotante, in 6.

VI. Regula: De iure & officio eius cui eccleſia uacans eſt commiſſa, cauetur d.c.is.cui.42.

VII. Regula: Is cui eccleſiæ uacantis adminiſtratio commiſſa eſt, beneficia cõferre non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.ult.§.fin. Concordat ſ.reg.2.except.3.

VIII. Regula: Commiſſarius prælaturam retinere non debet: ſed operam dare, ut intra annum

aliquis

aliquis eligatur: quod niſi fecerit, alius ei eſt ſubſtituendus.7.q.1.c.conſtitutum.

IX.Regula: De inuentario rerum eccleſiaſticarum conſcribendo cauetur 12.q.2.c.charitatem.

X.Regula: De bonis & fructibus eccleſiæ uacantis non occupandis, ſed eligendo reſeruandis, cauetur c.generali.13. & c.quia ſæpe.40. de electione,in 6. Clement.ſtatutum.7.eod.tt. Clement. 1.§.in quibus etiam. de ſupplenda neglig.prælator. c.ult.de officio ordinarij,in 6. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur; Niſi conſuetudo ſit, ut fructus primi uel ſecundi anni applicentur quibuſdam perſonis.Sed hæc exceptio reprobatur certo modo extrauag. comm.unica,ne ſede uacante aliquid innouetur.extrauag.Ioan. XXII. ſuſcepti.2.de electione.extrauag com.exhibita.4. de priuilegijs.

XI.Regula: Ne eccleſia uacante aliquid innouetur,cauetur c.1.& c.ult.ne ſede uacante,&c.

XII.Regula: Sede apoſtolica uacante,nihilominus ad eam uenire debent,qui aliâs ad Pontificem uenire ſunt adſtricti. Clement.ne Romani.2. §.fin.de electione.

XIII. Regula: Electis etiam alibi morantibus ſede uacante,circa electionem ſuam nullum ex mora præiudicium generatur.extrauag.Ioan.XXII. 1.de electione.Hæc de ſede uacante ſint dicta.

DE CLERICIS ET monachis in genere. *Cap. III.*

HActenus de eccleſia tanquã de toto actum eſt: nunc de eius partibus agetur, hoc eſt, de perſonis, rebus & actibus eccleſiaſticis. Perſonæ autem eccleſiaſticæ cenſentur clerici & monachi, de quibus primùm in genere, poſtea in ſpecie tractabitur.

I. DEFINITIO NOMINIS clerici ac monachi.

I. Etymologia clerici habetur diſtinct.21. c.1. in princ. 12.q.1. c.clericus. & c.duo ſunt. uerſ.cleros enim. item De præbendis & dignitatib.c.cum ſecundum.16.uerſ.cum enim à cleros.

II. Etymologia ſacerdotis & antiſtitis habetur diſtinct.21.c.1.§.antiſtes.

III. Etymologia monachi habetur 16.q.1. c.1. c.ſi cupis, in prin.c.placuit.§.fin.

II. DEFINITIO realis clerici habetur diſtinct.21.c.1.§.generaliter.

III. GENVS clericorum & ſpecies cognata proponitur 12.q.1.c.duo ſunt.

IIII. DIFFERENTIA clericorum & monachorum habetur 16.q.1.c.alia cauſa. c.hinc eſt. §.item illud Hieronymi.

V. ORI-

V. ORIGO *clericorum exponitur diſtinct.21. in princ.c.in nouo.*

VI. SPECIES *clericorum enumerantur diſtinct.21.c.1.§.generaliter. diſtinct.72.c.clericum, in fine. 11.q.1. c.de perſona. §. fin.* Nouell. 123. *§. preſbyteri.*

VII. GRADVS *clericorum exponuntur c.ſtatuimus.15.de maioritate & obedientia.*

VIII. DIVISIO *clericorum in canonicos & non canonicos habetur c.cum tibi.18. de uerb.ſignificat.*

IX. OFFICIA *clericorum per ſingulos gradus diſtinct.25.c.1.cum c.ſequente.*

DE CLERICIS ET monachis ordinandis. Cap. IIII.

I. QVOT CLERICI ORdinandi?

PRima regula: *Epiſcopi iudicio ſecundum eccleſiæ facultates numerus clericorũ ſtatuendus. c.quoniam.9.in prin.de uita & honeſtate clericor.c.1.& c.authoritate.4.de inſtitutionibus.c.1.§.ſanè ut,de ſtatu regularium,in 6.Concordat item* M.I.C.*lib.3.cap.1.in prin.* Huius re*gulæ exceptio prima hæc eſt:*Niſi *ob defectum facultatum ſinguli monachi in ſingulis prioratibus*

conſtituantur.c.ex parte.3.de capellis monachor. Altera exceptio eſt: Niſi facultates poſtea ſint auctæ: hoc enim caſu numerus quoq; clericorum augendus.c.cum M.9.de conſtitutionibus. Huius re-*plicatio eſt: Niſi literis apoſtolicis numerus moderari iuſſus ſit: hoc enim caſu etiam auctis poſtea facultatibus numerus augeri non debet. c.ult.de uerb.ſignif.*

II. *Regula: Numerus à Papa conſtitutus obſeruandus, ultra quem clerici aliquem recipere cogendi non ſunt. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi clerici prius ultra numerum ſtatutum aliquem receperint: hoc enim caſu alium à Pontifice præſentatum recipere coguntur. c.pro illorum.22. de præbendis.*

III. *Regula: Numerus clericorum augendus potius eſt quàm minuendus, ſi ſuppetant reditus. c.ex parte.12.de conſtitutionibus.*

IIII. *Regula: Præſtat paucos bonos, quàm multos malos ordinari.c.tales.4.diſtinct.23.c.cum ſit.14.in fine. de ætate & qualitate præficiendorum. Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C. d.cap.1. quæſt.1.*

II. QVI ET QVALES ordinandi?

I. *Regula: Tales ordinandi, qui dignè ſacramenta poſſint tractare.d.c.tales.4.*

II. Re-

II.Regula: Meritis,non gratia clerici ordinandi.8.q.1.c.qui uos.c.licet.

III.Regula:De officialibus ad clericatum non ordinandis cauetur diſtinct.51.c.præterea. diſtin.53.c.1. Vide item M.I.C.lib.3.cap.1.quæſt.2.reg.1.

IIII.Regula:De procuratoribus,actoribus & tutoribus non ordinandis cauetur diſtinct.54. c. magnus. item c.unico,de obligatis ad ratiocinia. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi rationes reddiderint,& reliqua ſoluerint.d.c.magnus. uerſ.ſi poſt depoſita uniuerſa.Altera exceptio eſt: Niſi conſentiant ij quibus ſunt obligati.d.diſtinct. 54. c.admittuntur. §.& non tantùm de his. uerſ. niſi fortè eorum.

V.Regula: De curialibus & cohortalibus non ordinandis cauetur diſtin.34.c.præcipimus. uerſ. uel curiæ.diſtinct.51.in prin.cum c.ſequente.c.deſignata. c.præterea. c.ult.uerſ.qui curiæ. diſtinct. 53.in prin.cum c.ſequente. l.4. C. de epiſcopis & clericis. Plura de hac regula uide M.I.C.d.quæſt. 2.reg.2.

VI. Regula: De colonis originarijs & adſcripticijs non ordinandis cauetur d.uerſ.uel curiæ. & diſtinct.54.c.quis aut.c.generalis. c.admittuntur.uerſ.& non tantum.diſtinct.55.c.1.uerſ.uel originariæ. l.16.& l.34.in princ.C.de epiſcopis & clericis. Huius regulæ exceptio hæc eſt:Niſi in eo

uico,cui eſt adſcriptus,clericus fiat. d.diſtinct.54. c.ſi ſeruus.§.fin. Nouell.123.§.adſcripticios. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d. quæſt.2.reg.2.

VII.Regula: De ſeruis non ordinandis cauetur d.c.generalis.& d.c.admittuntur.& d.diſtin. 54.in prin.cum c.ſequente. c.nulli.c.de ſeruorum. c.ſi quis obligatus. c.de rebus, in fine. c.ex antiquis. c.frequens. diſtinct.55.c.1.uerſ.uel ſeruilis. diſtinct.51.c.ult.uerſ.qui ſeruili. Concordat item c.1. in fine.de filijs preſbyterorum.c.1.cum c.ſequente. & c.conſuluit.5.de ſeruis nõ ordinandis.16.q.1.c. qui uerò.§.& neminem.Apoſtol.canon.81. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi dominus in ordinationem ſerui conſenſerit,uel ſciens non contradixerit. c.ſi ſeruus ſciente,in prin. diſtinct.54.d.canon.81.Concordat M.I.C.d.quæſt.2. reg.4.except.1.Altera exceptio eſt:Niſi dominus ſeruum intra annum non uindicauerit. d.c.ſi ſeruus.uerſ.ſed ſi ignorante. Nouell.123. §.ſi ſeruus. Tertia exceptio eſt: Niſi ſeruus à domino fuerit manumiſſus. d.diſtin.54.c.qui ex famulis,in prin. uſq; ad §.qui autem. item c.de ſeruorum.uerſ.niſi prius. item De ſeruis non ordinandis c.1.uerſ.niſi ante clericatum. c.de ſeruorum.2.uerſ.niſi prius. c.de famulis.3.uerſ.ita tamẽ ut.item De filijs preſbyterorum c.1.in fine. Huius exceptionis replicatio eſt:

tio eſt: Niſi ius patronatus dominus in manumiſſo ſibi reſeruet.diſtinct.54.c.quicunq;. Quarta exceptio eſt: Niſi ſeruus monachus ſit factus,non clericus. d.c.ſi ſeruus ſciente.uerſ.uerùm etiam ſi legitimè.diſtinct.54. Nouell.5. §.hinc autem nobis. Contradicit d.diſtinct.54.c.generalis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi intra triennium,ex quo ſeruus monaſterium eſt ingreſſus, dominus eum uindicauerit. d.uerſ.uerùm etiamſi legitimo. 17.q.2.c.ult. item d.§.hinc autem nobis. & Nouell.123. §.cæterùm ſiquis. Quinta exceptio uidetur: Niſi ſeruus Iudæi Chriſtianus ordinatus ſit.diſtinct.54.c.generalis.§.fin.Sexta exceptio: Niſi ex matre libera natus ſit,quamuis ex patre ſeruo.c.ult.de ſeruis non ordinandis. Septima exceptio: Niſi ſeruus preſbyter aut diaconus ſit factus. Quæ exceptio approbatur certo modo diſtinct.54. c.de rebus. uerſ.cæterùm ſi.c.ex antiquis.uerſ.ita ut ſi quis.c.ſi ſeruus abſente. Octaua exceptio: Niſi ſeruus ſubdiaconus ſit factus.c.miramur.7.de ſeruis non ord. Nona exceptio: Niſi ſeruus epiſcopus ſit factus. diſtinct.54. §.ſi ſeruus ſciente.uerſ.epiſcopalis enim. Plura de hac exceptione dicentur ſ.lib.5.in iure ſeruorum.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus propoſitæ regulæ de ſeruis non ordinandis

dinandis exceptiones enumerauimus: quarum replicatio generalis hæc uidetur: Niſi eccleſiæ uel monaſterij ſeruus ſit ordinatus. *Quæ tamen reprobatur diſtinct.54. c.admittuntur. §.de ſeruis, cum ſequentibus,uſq; ad §.ecce quando.*

VIII. Regula: De libertis non ordinandis *cauetur diſtinct.54. c.ſi quis obligatus. c.quicunq;. uerſ.qui uerò retento. c.ult.* Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi patronus conſenſerit. *d. c.ſi quis obligatus, in fine.* Altera exceptio eſt: Niſi *nullum obſequium in liberto patronus ſibi retinuerit.d.c.quicunq;,in prin.*

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Planè exceptionum iam propoſitarum replicatio generalis hæc eſt: Niſi *libertus ordinatus patrono horas canonicas pſallere noluerit. c.nullus. 4.de ſeruis non ordinandis.*

IX. Regula: *De peregrinis non ordinandis cauetur c.ult.de clericis peregrinis. c.1.c.eos qui.& c.ult.uerſ.ſed nec abſq;.de tempor.ordinat.in 6.diſtinct.51. c.ult.uerſ.qui ignoti ſunt. diſtinct.70.in prin.diſtinct.71.in prin.cum c.ſequente,c.de aliena. c.ſi quis. c.clericos.c.primatus. c.extraneo.c. penult.& ult.item diſtinct.72.c.clericum.c.ultim. item diſtinct.98.c.Afros.& c.ult.* Concordat item *l.11.* C.de *epiſcopis & clericis.* Planè *propoſitæ regulæ*

regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſuperioris ſui conſenſu peregrinus ſit ordinatus, uel ab eo literas dimiſſorias habeat. Quæ exceptio apparet ex his quæ iam propoſita ſunt. Declaratur definitione ſuperioris c.cum nullus.3. de temp. ordinat.in 6. De literis dimiſſorijs, quarum mentio facta eſt, uide J.cap.proxim.reg.70.& 71. Altera exceptio eſt: Niſi prioratuum non exemptorum priores, horumúe ſocij ab epiſcopo ordinentur.d. c.cum nullus.3.§.fin. Tertia exceptio: Niſi peregrinus à ſuis clericus fuerit ordinatus. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt: Niſi de ipſius ordinatione legitimè nõ conſtet.c.1. c.inter quatuor.2.c.tuæ fraternitatis.3. de clericis peregrinis. diſtinct.98.in prin.cum duobus cc.ſequentib. Quarta exceptio eſt: Niſi cum peregrino fuerit diſpenſatum. c.ult.in fine.d.tt.de clericis peregrinis.diſtin.71.c.fraternitatem. Quinta exceptio: Niſi Papa in eccleſia Romana peregrinos ordinauerit.1.q.1.c.per principalem.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Planè exceptionum iam enumeratarum replicatio generalis hæc uidetur: Niſi certæ originis clerici ex pacto uel conſuetudine ordinentur: hoc enim pactum uel hæc conſuetudo uidetur alios peregrinos in caſibus exceptis excludere. Verùm repli-

replicatio hæc reprobatur c.ad decorem.5.de inſtitutionibus.Hæc de nona regula.

X. Regula: *De indoctis non ordinandis cauetur c.eam te.4.in prin.c.cum ſit.14.& c.ultim.de ætate & qualitate præficiendor. c.ult.uerſ.ſeu illiterato.de tempor.ordinat.in.6. diſtin.34.c.præcipimus.uerſ.aut ignorantem literas. diſtinct.36. c.1. diſtinct.49.c.ult. diſtinct.51. c.ult.uerſ.qui inſcij. diſtinct.55.c.1.uerſ.uel illiteratus. & c.pœnitentes,in prin.* Concordat item M.I.C.*lib.3.cap.1. quæſt.2.reg.7.*

XI. Regula: *De imprudentibus non ordinandis cauetur diſtinct.36.in prin.*

XII. Regula: *De infamibus & reprehenſibilibus publicóue iudicio damnatis non ordinandis cauetur diſtinct.51. c.ult.in prin.diſtinct. 49. per totam. diſtinct.55.c.1.diſtinct.77.c.ſi quis de. uerſ.ſi nullo graui. 1.q.1.c.eſtote.q.7.c.ſi quis omnem.§.etſi informationem. & §.qui poſt baptiſmum.Apoſtol.canon.60.* Concordat item M.I.C. *d.q.2.reg.8.Huius regulæ exceptio prima eſt:*Niſi *crimē fuerit occultū.c.ex tenore.4.de tempor.ordinat.* Declaratur *hæc exceptio definitione criminis occulti c.ueſtra.7.uerſ.cæterùm aliud. de cohabitat.clericor.* Huius *exemplum habetur c.ult. de furtis.* Eius *autem exceptionis replicatio hæc eſt:* Niſi *ablatum nondum reſtituerit, nec de crimine*

nine pœnitentiam egerit: hoc enim caſu propoſita exceptione non defenditur. d.c.ultim.uerſ.poſt peractam pœnitentiam. Altera exceptio uidetur: Niſi lapſus pœnitentiam egerit. Sed reprobatur diſtinct.50.in prin.cum ſequentib.de qua re uide ℑ.reg.15.item ℑ.cap.prox.in fine.

XIII.Regula: De ebrijs ſeu uinoſis non ordinandis cauetur diſtinct.35.in prin.§.ſequitur.

XIIII. Regula: De homicidis,& ijs qui mortis cauſam præbuerunt,non ordinandis cauetur ℑ.cap.prox.reg.74.

XV.Regula: De pœnitentibus non ordinandis cauetur c.1.de bigamis non ordin.diſtinct.33.c.maritum.uerſ.nec eum qui publica.diſtinct.34.c.præcipimus.uerſ.uel pœnitentiæ. diſtinct.50.c.ex pœnitentib. c.quicunq;.c.ſi ille. c.non confidat. c.canones. c.in capite.§.fin.c.illud quoq;.c.placuit.& diſtinct.51.c.ult.in prin.uerſ.qui ſcelera.& diſtin.55. c.1.uerſ.uel publica pœnitent. c.nullus,in prin. c.pœnitentes. item diſtin.61.c.non negamus.uerſ. ſed nec de pœnitentibus. Declaratur regula propoſita definitione pœnitentis d.c.placuit. §.eum uerò.Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi neceſsitas aut uſus exegerit. d.c.placuit. uerſ.niſi tantùm ſi neceſsitas. Altera exceptio eſt: Niſi non publicam uel ſolennem,ſed priuatam egerit pœnitentiam. d.diſtin.50. c.ſi uerò. c.ſi quis

poſt

poſt.§.poteſt & aliter. item De tempor.ordinat. c.ult. Tertia exceptio eſt: Niſi poſt actam pœnitentiam ſecularis militiæ cingulum non acceperit. d.c.ſi quis poſt, in prim. Hæc de decimaquinta regula ſint dicta: de qua tamen uide plura ſ. capite prox. in fine.

XVI. Regula: De Simoniacis non ordinandis cauetur 1.q.1.c.quicunq;.c.citò turpem.§.quia ergo.uerſ.ſecundum Gregorium.c.eos qui.uerſ.nam & uiceſimus.q.7.c.conuenientibus.§.ex hac authoritate.uerſ.porrò Simoniaci.item diſtinct.33.c. maritum, in fine.

XVII. Regula: De apoſtatis non ordinandis cauetur diſtinct.50.c.ult.& c.ult.de apoſtatis.

XVIII. Regula: De hæreticis non ordinandis cauetur diſtinct.51.c.ult.uerſ.qui in hæreſin. Nouell.123.§.clericos.uerſ.& rectâ fide. Huius exceptio eſt: Niſi fuerint ad fidem catholicam reuerſi. 1.q.7. c.ſi qui uoluerint. item De reſcriptis c.eam te.7.§.fin. Sed hoc fit per diſpēſationem: alioquin exceptio propoſita reprobatur 1.q.1.c.omnis.

XIX. Regula: De nō baptizatis nō ordinādis cauetur c.1.& c.ult.de preſbytero non baptizato.

XX. Regula: De rebaptizatis non ordinandis cauetur diſtinct.50. c.confirmandum, in fine. item diſtinct.51.c.ult.in prim.uerſ.aut rebaptizati. item 1.q.7.c.qui in qualibet.

XXI. Re-

XXI.Regula:De baptizatis in hæreſi non ordinandis cauetur 1.q.1.c.uentum.§.ſed noſtræ. q.7.c.qui in qualibet. & diſtinct.51.c.ultim.in prin. uerſ.uel qui in hæreſi. Apoſtol.canon.67. Huius exceptio eſt: Niſi non adulti,ſed infantes ab hæreticis ſint baptizati. 1.q.4.c.placuit. c.qui apud. c.homini.§.fin.

XXII.Regula: De baptizatis in ægritudine non ordinandis cauetur diſtinct.57. in prin.cum c.ſequente.

XXIII.Regula:De uxoratis, & ijs qui continentiam uouere nolunt, non ordinandis cauetur diſtinct.27.in prin. cum c.ſequente. diſtinct.28. c. aſſumi. item De clericis coniugatis c.ſanè.2. & c. cum decorem.8. item De tempor.ordinat.in 6. c. ult. uerſ.nec etiam coniugato. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi uxoratus uouens continentiam religionem ingredi uelit relicta coniuge.d.c.ult.uerſ.niſi uolenti religionem.d.c.aſſumi. uerſ.niſi fuerit promiſſa conuerſo.item d.diſtinct. 28.c.de his.§.fin. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi uxor non conſentiat, nec ipſa continentiam uoueat.diſtinct.77.c.epiſcopus.uerſ.ſanè ſi coniugati. item De conuerſione coniugator. c.cum ſis. 4.c.coniugatus.5.c.uxoratus.8. Concordant item ea quæ habentur J.lib.proxim.cap.18.cauſa 6.except.2. Planè propoſitæ replicationis duplicatio

prima hæc eſt: Niſi carnalis copula nondum interuenerit: hoc enim caſu conſenſus coniugis non deſideratur. c. uerum. 2. & c. ex publico. 7. de conuerſione coniugat. Concordant ea quæ habentur d. except. 2. repli. Plures duplicationes uide d. except. 2. Sed & plura de exceptione propoſita uide d. cauſa 6. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi tempore baptiſmi uxorem habeat. diſtin. 33. c. laici. Tertia exceptio eſt: Niſi ex cauſa neceſſitatis diſpenſetur. Quæ exceptio approbatur exemplo diſtinct. 28. c. de Syracuſanæ. Quarta exceptio eſt: Niſi uxor mortua ſit. diſtinct. 31. c. ult. §. illud quoq; Martini. Plures exceptiones uide ſ. cap. prox. reg. 61.

XXIIII. Regula: De bigamis, ſeu iis qui alteram duxerunt uxorem, non ordinandis cauetur c. 1. cum c. ſequente. de bigamis non ordinandis. c. ſanè. 2. in fine. de clericis coniugatis. c. unico, de bigamis, in 6. diſtinct. 23. c. his igitur. uerſ. aut certè unius. diſtinct. 26. c. ult. diſtin. 31. c. ult. §. illud quoque. diſtinct. 32. c. nemo. c. ſeriatim. uerſ. quia nec laicus. diſtinct. 33. in prin. cum c. ſequente. c. maritum. item diſtinct. 34. c. ſi quis de laicis, in prin. c. præcipimus. c. ſi laici. §. præmiſsis. & c. cognoſcamus. item diſtinct. 50. c. quicunq; pœnitens. diſtinct. 51. c. ult. uerſ. qui ſecundas. & diſtinct. 55. c. 1. uerſ. uel bigamus. c. nullus. item diſtinct. 77. c. ſi quis de.

uerſ.

uerſ.ſi ſecundam.& diſtinct.84. c.quiſquis. Apoſtol.canon.16. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.1. quæſt.2.reg.9. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi poſterius matrimonium copula carnali non fuerit conſummatum.c.debitum. 5.de bigamis non ordin. Altera exceptio uidetur: Niſi utraq; uxor mortua ſit. Sed reprobatur c.de bigamis.3.d.tt. Tertia exceptio uidetur: Niſi cum poſteriore uxore matrimonium non ſubſiſtat.Sed reprobatur c.nuper.4.d.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi non uxores,ſed concubinas duas pluréſue habuerit. c.quia circa.6.d.tt. Huius replicatio eſt: Niſi poſt uxorem unam,concubinam unam pluréſue habuerit.diſtinct.34.c.ſi quis de laicis. Huius duplicatio eſt: Niſi cum concubinario ſit diſpenſatum. d.diſtinct.34.c.fraternitatis. Quinta exceptio uidetur: Niſi ante baptiſma unã,& poſt baptiſma alteram duxerit.diſtinct.26.c.1. item 28. q.3.in prin.cum c.ſequente.Apoſtol.canon.16.Contradicit d.diſtinct.26.c.acutius.c.deinde.& c.una tantùm. item 28.q.1.c.1.q.3.c.ult. quibus exceptio propoſita reprobatur. Sexta exceptio: Niſi Papa cum bigamo diſpenſauerit. Sed reprobatur hæc exceptio c.ſuper eo.2.uerſ.quia in bigamis.de bigamis non ordinandis.Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.ead.reg.in prin. Planè admittitur diſpenſatio in minoribus ordinibus,diſtinct.34.c.ſi

ſubdiaconus. Septima exceptio: Niſi neceßitas exigat. Quæ exceptio approbatur certo modo d.c.ſi ſubdiaconus, in fine, cum c.ſequente. Hæc de uiceſimaquarta regula.

XXV. Regula: De eo qui uiduam, uel à marito repudiatam duxit, non ordinando cauetur diſtinct.32. c.nemo, in fine. c.ſeriatim. uerſ.quia nec laicus. diſtinct.34. c.curandum. c.præcipimus. uerſ. aut qui uirginem. c.ſi quis uiduam. item diſtinct. 50. c.ſi quis uiduam. c.quicunq;. uerſ.quicunq; uiduæ maritus. & diſtinct.51. c.ult. uerſ.qui uiduam. diſtinct.55. c.nullus. uerſ.nullus uiduarum. diſtinct. 77. c.ſi quis de, in fine. diſtinct.84. c.quiſquis. item De bigamis non ordinandis c.1. uerſ.uel repudiatarum. Apoſtol. canon.17. Nouell.123. §.clericos. uerſ.neq; uiduam. Declaratur regula propoſita definitione uiduæ diſtinct.34. c.uidua. c.ſanè.2. in fine. de clericis coniugatis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi alij deſpõſatam ſaltem, non copula carnali cognitam duxerit. d.diſtinct. 34. c.ult. item 27.q.2. c.quod autem. §.ecce impoſſibilitas. uerſ.item ſi ſponſa. & c.debitum.5. de bigamis non ordinandis. Altera exceptio uidetur: Niſi ante baptiſma uiduam uxorem duxerit. Reprobatur hæc exceptio diſtinct.34. c.ſi quis uiduam. Tertia exceptio eſt: Niſi in minorib. ordinibus uel neceßitate urgente ordinetur. Quæ ex-

ceptio approbatur certo modo d.diſtinct.34.c.lector. Quarta exceptio uidetur: Niſi uidua ducta mortua ſit. Sed reprobatur c.de bigamis.3.de bigamis non ordin. Quinta exceptio uidetur: Niſi matrimonium cum uidua contractũ ipſo iure non ſubſiſtat. Sed reprobatur c.ult.d.tt.

XXVI. Regula: De eo qui adulteram uel meretricem uxorem duxit uel habet non ordinando cauetur diſtinct.33. c.maritum. uerſ.uel meretricem. diſtinct.34.c.ſi cuius. c.ſi laici.c.ſi quis uiduã & eiectam.c.ſi quis de laicis.§.quod ergo. & diſtinct.51.c.ult. uerſ.aut corruptarum mariti. 30.q. 5.c.qualis. Apoſtol.canon.17.

XXVII. Regula: De eo qui ancillam duxit non ordinando cauetur d.Apoſtol.canon.17. & d.c.ſi quis uiduam.uerſ.aut ancillam.

XXVIII. Regula: De eo qui publicis ſpectaculis mancipatã duxit non ordinando cauetur d.c.ſi quis uiduam.uerſ.uel aliquã de his. & d.c.17.

XXIX. Regula: De eo qui concubinam habet nõ ordinando cauetur diſtinct.33.in prin.cum c.ſequente.c.maritum.uerſ.nec eum quidem.& c.ult. item diſtinct.51.c.ult.uerſ.qui concubinas. Apoſtol.canon.16.

XXX. Regula: De eo qui duas ſorores uel conſobrinam duxit non ordinando cauetur Apoſtol.canon.18.

XXXI. Regula, *De ijs qui ex malis parentibus nati ſunt. Hi ordinari poſſunt.* diſtinct.56.c.undecunq;.c.nunquam.c.naſci.c.ſponſus.c.ſatis.c.dominus.& c.iſmael. Contradicit d.diſtinct.96.c.ſi gens.& c.Cenomanenſem.§.quod autem. Soluitur hæc contrarietas d. c. Cenomanenſem. §.fin. cum c.ſequente.

XXXII. Regula: *De illegitimè natis & filijs presbyterorum non ordinandis cauetur* c.1.& c.ult. de filijs presbyterorum. c.conſuluit.5.de ſeruis nõ ordinand.diſtinct.56.in prin.cum c.ſequente. Contradicit d.diſtinct 56.c.undecunq;.c.nunquam. c.naſci. c.dominus. & c.ult. Cui obiectioni reſpondetur à Gratiano d.§.quod autem.uerſ.ſed ſicut. Ex qua ſolutione colligitur prima propoſitæ regulæ exceptio hæc: *Niſi ex illegitimo coitu nati ſint continentes & bonæ uitæ.* Cui concordat diſtinct.56.c.1.cum ſequente. c.niſi aut.c.apoſtolica. Planè propoſita exceptio non admittitur ipſo iure, ſed per diſpenſationem, teſte Gratiano in d.c.apoſtolica, in fine, cum c.ſequente. Reprobata igitur priore exceptione, altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: *Niſi cum illegitimè nato uel filio ſacerdotis ſit diſpenſatum.* Quæ exceptio etiam approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.de filijs presbyterorum, in 6. Huius exceptionis replicatio prima eſt; *Niſi epiſcopus diſpenſauerit cum illegitimè*

nato

nato ad ordines maiores. Quæ replicatio approbatur d.c.1. Altera replicatio eſt: Niſi illegitimè natus per diſpenſationem in eccleſia paterna ſacerdotium impetrauerit, c.ad præſentiam.2.c.eum decorem,15.& c.ad abolendam.16.de filijs preſbyterorum. Tertia propoſitæ regulæ, quoad filios ſacerdotum, exceptio eſt: Niſi filij ſacerdotum legitimè ſint nati. d.diſtinct.56.c.Cenomanenſem.§.cum ergo. item c.literas.14.d.tt.de filijs preſbyterorum, c.cum olim.6.de clericis coniugatis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi filius ſacerdotis legitimus in eccleſia paterna ſit ordinatus. c.præſentium.3. c.conquerente.4. c.quoniam.10. c.ad extirpandas.11. & c.Michael.13. de filijs preſbyterorum. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi actor qui ſciens patrem ordinati in eccleſia miniſtraſſe, eum ordinauerit, hic enim eũ quem ſciens ordinauit, ex cauſa propoſita remouere non poteſt.c.ueniens.5.de filijs preſbyterorũ. Altera duplicatio eſt: Niſi alius ante filium preſbyteri in loco patris eius miniſtrauerit, c.ex tranſmiſſa.7.eod.tt. Tertia duplicatio eſt; Niſi pater ſine titulo uel filij ſui nomine in eccleſia miniſtrauerit.c.conſtitutus.8.d.tt. Quarta duplicatio eſt; Niſi diſpenſatum ſit cum ordinato.c.ex tua.9.d.tt. Cuius duplicationis triplicatio eſt: Niſi ab alio quàm à Papa, uel ab eo cui Papa conceſſit, fuerit

diſpenſatum. c.dilectus.17.eod.tt. Quinta duplicatio eſt: Niſi non ſuccedat patri,ſed uiuo patre ad aliud ſacerdotium in eadem eccleſia fuerit ordinatus.c.ad hæc.12.d.tt.Hæc de tertia exceptione ſint dicta.Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi magna eccleſiæ utilitas uel neceßitas illegitimè natos ordinari deſideret.1.q.7.c.tali coniugio. Hæc de triceſimaſecunda regula.

XXXIII.Regula:De furioſis non ordinandis cauetur diſtinct.33.c.maritum. uerſ.neq; illum qui in furiam.c.communiter.c.clerici.c.uſq; adeò. item 15.q.1.c.ult.§.his ita.uerſ.non enim poteſt.Apoſtol.canon.78.

XXXIIII.Regula:De epilepticis non ordinandis cauetur d.c.communiter.

XXXV. Regula: De corpore uitiatis non ordinandis cauetur d.c.uſq; adeò,in fine. & d.c. maritum.uerſ.nec illum.item diſtinct.34.c.præcipimus. uerſ.uel qualibet parte corporis. diſtinct. 36.c.1.diſtinct.49.c.hinc etiam.diſtinct.51.c.ultim. uerſ.aut qui naturali.diſtinct.55.in prin.cum c.ſequente. c.pœnitentes. uerſ. aut aliquo. item c.expoſuiſti.6. de corpore uitiatis. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi caſu ſit uitiatus,non propria uoluntate.d.c.pœnitentes,in fine.& d.diſtinct.55.c.qui partem.c.ſi quis à medicis. c.eunuchus.c.ſi quis pro.c.ſi quis in.c.lator. c.præcepta.

item

item De corpore uitiatis c.ex parte.3.Apoſtol.canon.20.& 76. Huius exceptionis prima replicatio eſt:Niſi oculus caſu ſit amiſſus.d.c.præcepta.§.fin.cum c.ſequente.Contradicit d.c.76.Altera replicatio eſt:Niſi mutus,ſurdus uel cæcus ſit.Apoſt.canon.77. Altera exceptio eſt:Niſi cum uitiato ſit diſpenſatum. c.1.c.cum de tua,2. c.ſignificauit.4. de corpore uitiatis. Tertia exceptio eſt:Niſi ualetudinis conſeruãdæ cauſa ſe mutilauerit. c.ex parte.5.eod.tt. Quarta exceptio eſt:Niſi ungula tantùm pollicis careat,nec ideo minus ad diuina officia peragenda ſit idoneus.c.ult.eod.tt.

XXXVI.Regula: De ijs qui ſeipſos abſciderunt non ordinandis cauetur per ea quæ propoſita ſunt s̃.reg.prox. except.1. Quibus concordat diſtinct.51. c.ult.uerſ.qui ſemetipſum. & diſtinct.55. c.ſi quis abſciderit. & c.hi qui ſe. Apoſtol.canon.21.cum c.ſequente.

XXXVII.Regula:De minoribus ætate non ordinandis cauetur c.uel non.14.de tempor.ordinat.c.1.& c.ad noſtram.8.c.ſignificatum.11.de regularibus.c.ult.uerſ.infanti.de tempor.ordinat.in 6.item diſtinct.77.c.ſubdiaconus.& diſtinct.78.c.quid eſt. item 1.q.1.c.eſtote. uerſ.niſi prouectiores ætate. Concordant item ea quæ habentur J.cap.prox.reg.69. except.5. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi exceſſerit decimum

quartum annum: tunc enim ordinari poteſt. d.c. ad noſtram.8.& d.c.ſignificatum.11. Cuius *exceptionis replicatio prima hæc eſt:* Niſi *ad duram religionem ordinetur: hoc enim caſu requiritur, ut exceſſerit decimum octauum annum.c.quia in inſulis.6.de regularib.20.q.1.c.quia autem.* Alte*ra replicatio eſt:* Niſi *ſubdiaconus ordinetur: hic enim debet eſſe uiginti annorum.diſtin.77.c.ſubdiaconus.* Sed *hæc replicatio mutatur* Clement. *ult.de ætate & qualitate præficiendor.*Tertia *replicatio eſt:*Niſi *decanus,diaconus aut ſimilis,qui animarum curam habet,ordinãdus,aut uirgo conſecranda ſit: hoc enim caſu requiritur ætas uiginti quinq; annorum. c.cum in cunctis.7. §.inferiora. de electione. c.licet canon.14.in prin.eod.tt.in 6. item diſtinct.77.c.placuit.c.epiſcopus, in prin. diſtinct.78. c.nemo. 20.q.1. c.placuit.* Nouell.123.§. *preſbyterum.uerſ.ſed neq; diaconum.* Planè *mutatur replicatio propoſita* Clement.*ult. de ætate & qualitate præficiendorum.* Quarta *replicatio eſt:* Niſi *leuita ſit ordinandus: nam & hic debet eſſe uiginti quinq; annorum.d.diſtinct.77.c.in ueteri.* Quinta *replicatio eſt:*Niſi *preſbyter ſit ordinandus:hic enim debet eſſe triginta annorum.d.c. in ueteri.uerſ.à triceſimo preſbyteri. & d.c.epiſcopus,in fine. item diſtinct.78.in prin. cum c.ſequente.c.nemo.c.preſbyter,in prin.* Nouell.123.§.

preſby-

preſbyterum. Sed & hæc replicatio mutatur d. Clement. ult. de ætate & qualitate præficiendor. Planè iſtius antiquæ replicationis duplicatio eſt: Niſi neceſsitas exegerit: hoc.n. caſu uiginti quinq; annorum preſbyteri poſſunt ordinari. d.c. preſbyter. §. hoc regulare. cum c. ſequente. Sexta replicatio eſt: Niſi lector ſit ordinandus: hic enim debet eſſe octodecim annorum. d.c. nemo. & d. §. preſbyterum. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione eiuſq; replicationibus ſint dicta. Altera exceptio eſt: Niſi minor ætate à parentibus fuerit oblatus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur J. cap. prox. reg. 69. except. 5. repl. 2. Tertia exceptio uidetur: Niſi minor ætate religionem ingrediatur. c. ultim. uerſ. niſi fortè religionem intraret. de tempor. ordinat. in 6. Sed de hac re uide gloſſam in d. uerbo Intraret. Quarta exceptio eſt: Niſi minor maior factus ordinationem ratam habuerit. c. ſignificatum. 11. §. ſi autem à parentibus. uerſ. ſeu poſt decimum quartum annum. & c. cum uirum. 12. de regularibus. Concordant ea quæ habentur J. cap. prox. reg. 69. except. 5. replic. 1. Hæc de triceſima ſeptima regula.

XXXVIII. Regula: De militantibus non ordinandis cauetur diſtinct. 50. c. ſi quis poſt. diſtinct. 51. in prin. uerſ. aut poſt baptiſma militantes. c. 1. uerſ. aliquando ex militia. c. ſi quis poſt. & c.

ult.

ult. uerſ.qui ſeculari militiæ. item 19.q.3. c.monaſterijs. §.miles.

XXXIX. Regula: *De ijs qui in foro certarunt non ordinandis cauetur d.diſtin.51. in prin. uerſ.aut in foro decertantes.& d.c.1.in prin.*

XL.Regula: *De eo qui in ſcena luſit non ordinando cauetur diſtinct.33. c.maritum. uerſ.aut in ſcena luſiſſe.*

XLI.Regula: *De uſurarijs non ordinandis cauetur d.c.maritum.uerſ.neq; illos qui uſuras. Sed plura de hac regula uide J.cap.prox.reg.31.*

XLII.Regula: *De excommunicatis & ſuſpenſis non ordinandis cauetur c.poſtulaſtis.7.in prin. & c.ult. uerſ.ſi tamen ſcienter. de clerico excom. & c.cum bonæ.8. de ætate & qualitate præficiendor. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi excommunicatus fuerit abſolutus. c.propoſuit.8. de clerico excom.*

XLIII. Regula: *De eo qui minores ordines per interſtitia temporum non impleuit,ad maiores nõ ordinando,& ne poſteriores ante priores ordinentur, cauetur diſtinct.74. c.epiſcoporum. diſtinct.75.c.ult.in fine. item diſtinct.77.c.ſubdiaconus. diſtinct.78.c.quid eſt. 16.q.1.c.monachos.item De inſtitutionibus c.in eccleſia.2. Declaratur regula propoſita definitione ordinum & interſtitiorum diſtinct.77. c.in ſingulis, c.quicunq;. c.*

monachus. Concordant ea quæ habentur J.cap. 10.quæſt.1.reg.26. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi prior ad altiorem gradum ordinari nolit.d.c.epiſcoporum. uerſ.niſi fortè ſuperbia elatus.& d.diſtinct.74.c.ult. Altera exceptio eſt: Niſi prior ſit ſimplicior,quàm ut ſuperiorem gradum tueri poßit. d.c.epiſcoporum.uerſ.ſanè ſi officium. Tertia exceptio eſt:Niſi diſpenſatio fiat. Quæ exceptio approbatur exemplo c.unico,de clerico per ſaltum promoto. item diſtinct. 52. in prim.cum c.ſequente. Plura de regula propoſita uide d.reg.26.

XLIIII.Regula:De eo qui antea furtiuè ordinatus eſt non ordinando, niſi fuerit cum eo diſpenſatum, cauetur c.1.cum duob.ſequentib.de eo qui ordinem furtiuè ſuſcepit.

XLV. Regula: De monachis ad clericatum ordinãdis cauetur Clement.1.§.ad ampliationem. de ſtatu monachor. 16.q.1. c.monachus. c.ſi quos. Concordant ea quæ habentur J.quæſt.6. reg.7. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi monachus deſertor ſit monaſterij. d.q.1.c.legi. Hactenus qui & quales ordinandi ſunt,expoſitum eſt. Sed & plures huiuſmodi regulas uide J.cap.7. quæſt.quibus conferendæ præbendæ.De inuitis etiam non ordinandis dicetur paulo inferius quæſt.6. reg.5. Sequuntur reliqui ordinationis loci.

III. A' QVIBVS ORDInandi?

I. Regula; *Si is cui ius ordinandi non competit, clericos ordinauit: ordinatio non ualet.* 1. q. 7. c. per illicitam. c. conuenientibus. §. item Tharaſius patriarcha. item 9. q. 1. c. per illicitam.

II. Regula: *Epiſcopo, non alij ius ordinandi clericos competit.* diſtinct. 67. in prin. cum c. ſequente. & c. ult. item diſtinct. 92. c. non liceat, in princ. item Apoſtol. canon. 2. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi epiſcopus alteri ius ſuũ ceſſerit. c. quia diuerſitatem. 5. uerſ. niſi fortè aliqui. & c. conſtitutus. 11. uerſ. & tu interim frater. de conceßione præbendæ. c. cum ueniſſent. 6. de inſtitutionibus. Altera exceptio eſt: Niſi de conſuetudine aliter obſeruetur. c. cum eccleſia. 31. de electionib. Contradicere uidetur c. ex frequentibus. 3. de inſtitutionib. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide j. inter exceptiones generales.

III. Regula: *De eo cui epiſcopus ordinandi ius conceßit, cauetur* d. c. 5. & d. c. 11. de conceßione præbendæ. item d. c. 6.

IIII. Regula: *Capitulo ſede uacante ordinãdi ius non competit.* c. illa. 2. ne ſede uacante. & c. ult. de regularibus, in 6. Huius exceptio eſt: Niſi capitulo cum prælato ius ordinandi competierit. d. c. ult. uerſ. aliâs poterit, ſi eorum.

V. Re-

V. Regula, De deceſſore. Huic non competit ius ordinandi ſibi ſucceſſorem. diſtinct.51.c.ultim. uerſ.qui à deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. Huius exceptio eſt: Niſi in hoc Papa diſpenſauerit. Quæ exceptio approbatur exemplo 7.q.1.c. petiſſti. Plura de regula propoſita uide ſ.cap.10. quæſt.2.reg.4.

VI. Regula: Abbati in ſuo monaſterio eiusq́; capellis ius ordinandi clericos competit, non epiſcopo.16.q.2.in prin.cum c.ſequente. Contradicit d. q.2.c.penult.& ult. Cui obiectioni Gratianus reſpondet d.c.ult.§.ecce Vrbanus. De qua ſolutione uide ſ.cap.9.reg.3.except.2. Planè abbas presbyter & benedictus conferre poteſt ordinem clericalem. c.cum contingat. 11. de ætate & qualitate præficiendor. diſtinct.69.in prin.cum c.ſequente. Limitatur tamen c. abbates. 3. §. fin. de priuilegijs, in 6.

VII. Regula: De corepiſcopo cauetur d.diſtin. 69.c.1.§.fin.

VIII. Regula: De clero & populo ciuitatis cauetur diſtinct.51.c.ult.uerſ.ſed nec ille.

IX. Regula: Græci à Latinis, qui in ritibus differunt, non ſunt ordinandi, & contrà.c.cum ſecundum.9.de tempor. ordinat. c.cum olim.6. §.fin. uerſ.niſi pro eo quod inter.de clericis coniugatis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi epiſcopus, cui ordinandus

dinandus eſt ſubiectus,conſentiat. c.quod translationem.11.de tempor.ordinat.

X.Regula:*Laici ius ordinandi clericos non habent. c.præterea.4.& c.quod autem.5.§.de cætero.de iure patronatus. Concordant ea quæ habentur* ſ.*cap.7.reg.17.*

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Ex *ijs quæ hactenus propoſita ſunt,patet,quibus ordinandi clericos ius competat.Quorum tamen nonnullæ exceptiones generales reſtant nunc ordine ſubijciendæ.*

I. Exceptio : *Niſi epiſcopus, cui ius ordinandi competit,epiſcopatum reſignauit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.de ordinatis ab epiſcopo,qui renunciauit.*

II.Exceptio : *Niſi is cui ius ordinandi competit, fuerit excommunicatus. 9.q.1.in princ.cum c. ſequente.c.excommunicati.* Huius *replicatio prima eſt:* Niſi *excommunicatus antea fuerit catholicus. d.q.1. c.per illicitam. §.ſed excommunicati,cum c.ſequente, uſque ad §.ſed & illud. & c. ordinationes.§.qui uerò.* Huius *replicationis duplicatio eſt:* Niſi *ordinandus ſciat catholicum excommunicatum eſſe.d.c.ordinationes,in prin.* Altera *replicatio eſt:*Niſi *cum ordinatis propter eorum ignorantiam diſpenſetur, c.cum clericis.2.de* ordi-

ordinatis ab epiſcopo qui renunciauit.

III. *Exceptio: Niſi is cui ordinandi ius competit, fuerit Simoniacus.* 1.q.1.c.qui perfectionem.c. per Eſaiam. §.conſtat ergo. c.ſtatuimus ut.§.ſicut ergo.uerſ.ſed ſicut. & uerſ.habent ergo. c.ſtatuimus. uerſ.Simoniaci Simoniacè. c.ſi qui. uerſ. qui uerò ſcienter. c.de cætero. item De Simonia c.per tuas.35.Cõcordant itẽ ea quæ habẽtur s̃.lib.1.cap. 16.quæſt.1.cauſa 2.& quæſt.3.reg.1. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi ordinatus ignorauit ordinãtem Simoniacum eſſe. d. c.per tuas.35.& d.uerſ.habent ergo.& d.c.ſtatuimus. uerſ.Simoniacos autem non Simoniacè. item d.c.ſi qui,in prin.item 1.q.6.in prin. Altera replicatio eſt: Niſi quis inuitus à Simoniaco ſit ordinatus.d.uerſ.habent ergo.ibi;nec attractionis uiolentia.item 1.q.1.c.erga Simoniacos,in fine, cum c.ſequente.

IIII. *Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, fuerit hæreticus.* 1.q.1. c.uentum. q.7.c.conuenientibus. §.item Tharaſius patriarcha,cum ſequentibus. & 9.q.1.c.ult.Apoſtol.canon.67.§.fin. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi quis inuitus ab hæretico ſit ordinatus.1.q.1.c.conſtat.

V. *Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, antea ordinauerit indignũ uel alienum.* c.cum in cunctis,7.§.fin.de electione. c.ſuper eo.2.de bi-

gamis non ordinand. c.cum ſingula.32. §.qui uerò contra. de præbendis, in 6. c.eos qui.2.de tempor. ordinat.in 6. Concordant item ea quæ habentur J.quæſt.ult.reg.5.

V I. Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, alterius ciuitatis clericum ordinare uelit. 9.q. 2. in prin. cum c.ſequente. c.nullus primas. c.nullum.c.epiſcopum.c.non inuitati. Apoſt.canon.34. Concordant ea quæ habentur S. quæſt. prox. reg. 9.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus loci conſenſerit. Quæ replicatio conſtat ex iam propoſitis. Concordat c.quod translationem.11.de tempor.ordinat. Altera replicatio eſt: Niſi epiſcopus loci ordinationem ab alio factam ratam habuerit.9.q.2.c.ult. Tertia replicatio eſt: Niſi epiſcopus loci in ordinandis clericis ſit negligens: tunc enim ſuperiori eius ordinare licet. 9.q.3.c.cum ſimus. Quarta replicatio eſt: Niſi eccleſia uacante uiſitator ordinare præſumat.diſtin. 24.c.preſbyteri. Quinta replicatio eſt: Niſi Papa alterius ciuitatis clericum ordinauerit. 9.q.3.c.nũc uerò. & c.ult.in prin. Hactenus à quibus clerici ordinandi ſint, expoſitum eſt.

IIII. VBI CLERICI VEL MOnachi ordinandi?

Vbi iudicauerit epiſcopus, ordinare poterit.16.

q.1.c.

q.1.c.ſi quis monachus. c.ſi quos. & diſtinct.75.c. quando.

V. QVANDO ORDInandi?

I. Regula: Certis diebus & horis ordinatio facienda, diſtinct.75.c.ordinationes.& c.quod à patribus. Concordant ea quæ habentur j.quæſt.ult. reg.5.

II. Regula: Die dominicæ reſurrectionis ordinatio celebranda.d.diſtinct.75.c.quod die.

III. Regula: Alij dies ordinandorũ clericorum præſcribuntur diſtinct.75.c.ult. Declaratur regula propoſita diſtinct.76.c.huius obſeruant. §.primum uerò. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi minores ordines conferantur: hi enim alijs diebus feſtis conferri poſſunt. c.1.uerſ.& minores ordines.& c.de eo autem.3.de tempor.ordinat. item diſtinct.75.c.quando. Altera exceptio eſt: Niſi Romanus Pontifex ordinauerit.d.c.1.uerſ.ſubdiaconos.& d.c.3.uerſ.præterquam Romano. Tertia exceptio uidetur: Niſi aliud conſuetudine ſit receptum. Sed reprobatur c.ſanè ſuper.2.eod.tt.

IIII. Regula: De die Sabbato Pentecoſtes cauetur d.c.1.in fine.

V. Regula: Duo ſacri ordines non poſſunt conferri eidem uno die uel duobus cõtinuato ieiunio. c.literas.13.& c.dilectus.15.de tempor.ordinat.

VI. Regula: Intra ſex menſes ordinatio facienda, per ea quæ habentur ȷ.cap.7 poſt reg.26. except.1.

VII. Regula: Ieiunantes ordinare & ordinari debent. diſtinct.67.c.1.uerſ.& ieiunantes.

VII. ANTECEDENTIA ORdinationem.

I. Regula: Vt ordinandus prius uires ſuas metiatur, cauetur 1.q.1.c.non eſt.§.fin.

II. Regula: De conuocando capitulo & conſilio prius habendo cauetur diſtin.24. c.epiſcopus. 1.q.1.c.eſtote.12.q.2.c.alienationes.uerſ.necnon & ordinationes. item De ijs quæ fiunt à prælatis c. nouit.4.c.quanto.5.& c.paſtoralis.9. itē De præbendis in 6.c.cum in eccleſijs.33.

III. Regula: De examinandis prius ordinandis cauetur diſtinct.24.c.ult. Concordant ea quæ habentur ȷ.cap.7.reg.90. Quemadmodum & quo tempore examen faciendum, definitur d. diſtinct. 24.c.quando.

IIII. Regula: Ne ad interceßionem uel preces alicuius ordinatio fiat, cauetur per ea quæ propoſita ſunt lib.1.cap.16.quæſt.1.cauſa 9.

V. Regula: De conſenſu ordinandi requirendo cauetur diſtinct.74.in prin.cum c.ſequente. c.geſta.c.quorundam. c.ubi iſta.c.honoratus. item c.1. de regularibus. Huius regulæ exceptio prima hæc

eſt: Niſi inuitus ordinatus intra annum nõ prouocauerit. c. ſi quis. 2. in fine. d. tt. de regularib. Altera exceptio eſt: Niſi uidua ſpontè uelum conuerſionis ſibi impoſuerit, & inter uelatas oblationem Deo obtulerit. c. uiduæ. 4. d. tt. Tertia exceptio eſt: Niſi quis ultra annum habitum monachalem portauerit. c. ex parte. 22. d. tt. Planè ſi quis ad ſacros ordines promoueri nolit, alijs rationibus coercetur, de quibus dicetur ȷ. quæſt. ultim. reg. 3. Sed & plura de regula propoſita uide ȷ. cap. proxim. reg. 33.

VI. Regula, De conſenſu parentum ordinandi. Hic non requiritur. 19. q. 3. c. ult. in fine. & 20. q. 1. c. puellæ. §. cum ergo. uerſ. ſed puella. q. 2. c. 1. §. parentibus. & c. puella. uerſ. ſi uerò. Nouell. 42. §. hoc etiam cognitum. & Nouell. 123. §. interdicimus. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi filius filiáue ſit impubes. d. §. parentibus. uerſ. uſque ad quartum decimum. & d. c. puella. item d. q. 2. in prin. cum c. ſequente. c. ſtatuimus. §. hac authoritate. et c. ult. Huius exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi parẽtes in ordinationem impuberis filij non conſentientes, intra annum ab ea non prouocauerint. d. c. puella. uerſ. at ſi annum & diem dißimulando. & d. §. hac authoritate. uerſ. niſi tonſuram uel religioſam ueſtem. item c. ſi quis. 2. de regularibus.

VII. *Regula:De conſenſu abbatis monacho ad clericatum ordinãdo cauetur diſt.58.in prin. cum duob.cc.ſequentibus.16.q.1.c.monachi.c.cum pro. c.monachi. item 18.q.2.c.quã ſit.§.pariter autem. c.ad aures.5.de temp.ordinat.item* De *electione in 6.c.ſi religioſus.27.& Clement.ult.eod.tt.*

VIII. *Regula*: *Ordinatus à Papa ſine licentia eius ad ſuperiores ordines nõ promouetur. c.cum in diſtribuendis.12.de tempor.ordinat.*

IX. *Regula:Ne ſine præſentatione patroni ordinatio fiat, cauetur c. illud prætereundum. 8. §. fin.& c.ſuggeſtum.20.de iure patronatus. 16.q.7. c.decernimus. Plura de hac regula uide* J.*cap.14. quæſt.3.reg.1.*

X. *Regula*: *Monachi non ordinandi, niſi per tempus aliquod in monaſterio fuerint conuerſati & probati. c.ad apoſtolicam.16.§.fin. de regularibus. 17.q.2. c.ult. 19.q.3.c.monaſterijs. Nouell.5. §.hinc autem. uerſ.ſancimus. & Nouell.123.§.cæterùm ſi quis. Sanè tempus probationis quantum eſſe debeat, incertum eſt: quia eius uariæ extant definitiones. Nam d.c.16.& c.non ſolum.2.de regularib.in 6.annus definitur. Biennium uerò d.c. monaſterijs. Triennium deniq; d. c.ult. & d.Nouell.5.& 123. Ideoq; in hac uarietate uidetur tempus probationis arbitrariũ eſſe. Cui accedit gloſſa in d.c.16.in uerbo Anni. Planè propoſitæ regulæ*

exceptio

exceptio hæc eſt: Niſi quis ſciens ante tempus ſtatutum profeſſus ſit: ideoq; beneficio pro ſe introducto renunciauerit.d.c.16. Huius exceptionis *replicatio prima eſt in ordine prædicatorum & minorum; in his enim profeßio intra annum ſponte facta non ualet. c.non ſolùm.2. de regularib. in 6. Altera replicatio eſt in alijs mendicantium ordinibus, c.conſtitutionem.3. d.tt.* Hæc de antecedentibus ordinationem. Plura de his uide M.I.C.lib.3. cap.1.quæſt.3.

VII. MODVS ET ADIVNCTA ordinationis.

I. *Regula:* Nemo *abſolutè ſine titulo ordinandus. diſtinct.70.in prin. cum c.ſequente. c.ſanctorum.* Plura de hac re uide J.quæſt.prox.reg.9.

II. Regula:De *teſtimonio in ordinatione adhibendo cauetur 20.q.2.c.ult.*

III. Regula:De *decretis conciliorum ordinando inculcandis cauetur diſtinct.38. c.placuit,* Pro declaratione huius ca. uide Alexand. de Imola in *l. ſi quis, 6. de pactis, & §. igitur ordinandus. in* Auth.quomodo oportet epiſc.

IIII. Regula:De *libello officiali ordinato dando cauetur diſtinct.38.c.quando.*

V. Regula:De *cautione ab ordinando exigenda cauetur diſtinct.23.c.quanquam.* Forma huius *cautionis proponitur c. ne Dei eccleſiam. 43. de*

Simonia.Hæc cautio per iuſiurandum non præſta tur.c.nullus.5.de iureiurando. 22.q.5.c.ult. Nec in ſcriptis huiuſmodi cautio præſtanda. c.legebatur. 3.de maioritate & obedientia.Effectus huius cautionis definitur cc.um clerici.19.de uerb.ſignif.

VIII. EVENTVS ET CONSEquentia ordinationis.

I. Regula: *De pœna eius qui accepta pecunia ordinare non uult, cauetur 1. q.1. c.nullus epiſcopus.§.qui autem.*

II.Regula:*De pœna epiſcopi præſentatum malitioſè non admittentis cauetur c. paſtoralis.29. §. fin.de iure patronatus.*

III. Regula: *De pœna eius qui ordinari non uult,cauetur diſtinct.74. c.ſi qui.c.placuit. Contra[illegible]it c.geſta.d.diſtinct.74.Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſimplex indignum ſe exiſtimauerit ſuperiori ordine. d. diſtin. 74.c.epiſcoporum.§.ſanè ſi officium. Altera exceptio eſt:Niſi dolo epiſcopi ad alium gradũ promoueatur. d. diſtinct.74. c.quorundam. & c.honoratus.*

IIII. Regula:*De pœna epiſcopi inuitum ordinantis cauetur d.c.honoratus, in fine. & d.diſtin. 74.c.1.*

V. Regula: *Non legitimè & non ſuo tempore ordinati deponuntur uel ſuſpenduntur, & ordinatores*

natores ius ordinandi amittunt. c. ſanè ſuper.2. in fine.c.cum quidam.8.c.literas.13.in fine.c.uel non. 14.c.dilectus.15.c.conſultationi.16. de tempor.ordinat. Item ordinandi poteſtate priuatur epiſcopus, qui pœnitentem ſciens ordinauit, diſtinct.50. c.ex pœnitentibus.§.ſi autem ſciens.Idem cauetur de eo qui uiduam aut repudiatam uxorem habentem ordinauit,d.§.ſi autem ſciens. uerſ.ſimili ſententiæ. Idem in genere cauetur de omni qui indignum ordinauerit,1.q.1.c.ſi qui epiſcopi. Concordant ea quæ habentur ſ.quæſt.3. except.5. item ſ. cap.10.quæſt.2. reg.1.except.9. Sed & annua ſuſpenſio indicitur ei qui illegitimè ordinauit, diſtinct.55.c.nullus.§.& ideo.

VI. Regula: Qui indignum ordinauit,reus eſt ſcandali quod per ordinatum oritur.1. q. 1. c. hi quoſcunq;.

VII. Regula: De non reiteranda ordinatione cauetur De conſecrat.diſtinct.4.c.non licet. Apoſtol.canon.67. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi prior ordinatio fuerit illegitima.1.q.7.c.per illicitam. 9.q.1.c.per illicitam,& d.c.67.

VIII. Regula:Monachus in clericum ordinatus à priore propoſito non recedet. 16. q. 1. c. de monachis.

IX. Regula:Ordinato titulus & præbenda debet aßignari: & interim donec aßignetur, ab ordinatore

dinatore eſt alendus. c. non liceat. 2. c. epiſcopus. 4. c. relatum. 9. c. de monachis. 12. c. cum ſecundum. 16. c. dilectus. 19. & c. dilectus. 27. de præbendis. c. cum ſuper. 8. de conceßione præbendæ. Clement. 1. de iure patronatus. 16. q. 1. c. ſi monachus. c. apoſtolicis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ordinatus de ſua uel de paterna hæreditate ſubſidium uitæ habeat. d. c. epiſcopus. 4. in fine. Altera exceptio eſt: Niſi ordinato præbenda fuerit aßignata. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt: Niſi præbenda aſſignata fuerit euicta. c. inter cætera. 17. de præbendis. Tertia exceptio uidetur: Niſi contra Lateranenſe concilium fuerit ordinatus. Sed reprobatur c. cum ſuper. 8. uerſ. nec ipſi canonici. de conceßione præbendæ.

X. Regula: Ordinatio per quæ probanda ſit, definitur c. 1. cum duobus ſequentibus. de clericis peregrinis. Hæc de clericis & monachis ordinandis ſint dicta.

DE OFFICIIS CLERICORUM, quibus non præſtitis clericatus amittitur.

Cap. V.

PRima regula: De officijs diuinis implendis cauetur Nouell. 123. §. ſancimus autem. Euentus,

tus, ſi ab ijs fuerit ceſſatum, proponitur c.ſi canonici.2.& c.quamuis.8.de officio ordinarij,in 6. diſtinct.91.c.ult. Plura de hac re uide ſ.lib.proxim. cap.2.

II. Regula:De docendo & inſtituendo populo cauetur diſtinct.38.c.1.in prin. uerſ.qui docendi officium. c.1. in fine. item diſtinct.23. c.his igitur. §. fin.16.q.1.c.alia cauſa.diſt.93.c.ille procul. Plura de regula propoſita uide ſ.regulis proximis.

III. Regula: Gratiam docendi clericus habere debet.diſtinct.43.in prin.§.debet.

IIII. Regula:Diſcretus in docendo eſſe debet, ne aut tacenda proferat,aut dicenda taceat.diſtin. 43.c.1.c.in mandatis. c.ſcimus. c.epheſijs.& c.ult. item diſtinct.44.c.1.§.non ergo.

V. Regula:Eloquentiam in docendo diſsimulabit,non fugiet.diſtinct.38.c.penult.

VI. Regula: De peccatis populi redarguendis cauetur 23.q.4.c.ipſa pietas.§.moleſtus eſt,uſq; ad fin. c.quid faciet.c.ſi is qui. q.5.c.non putes.c.non eſt.c.qui uitijs.24.q.3.c.tam ſacerdotes. Plura de regula propoſita uide ſ.lib.prox.

VII. Regula:Modus redarguẽdi peccata præſcribitur c.ſi ſacerdos.2.de officio ordinarij. Vide item ſ.cap.8.quæſt.8.reg.57.cum ſequentib.

VIII. Regula:Clericus de ſubditorum ſuorum uita rationem reddere tenetur , niſi culpa uacet,

ſuumq;

ſuumq́; ſecerit officium. diſtinct.47. c.penult. & ult.Apoſtol.canon.38.

IX. Regula: De uigilijs & cantando in templo, cauetur diſtinct.23. c.his igitur.§.fin. diſtinct.91.c.1.c.preſbyter. c.clericus uictum,in fine. c.ult. & diſtinct.92.c.ult. 12.q.1. c.quia tua.§.de eorum quoq;.uerſ.& canendis pſalmis. Qui canere debeant,definitur diſtinct.92.c.non liceat. Diacones canere non debent.diſtinct.92.c.in ſanctum.

X.Regula:Modus canendi præſcribitur diſtin.92.in prin.cum c.ſequente.

XI.Regula:De precibus & ſacris libris legendis ac diſcendis cauetur diſtinct.38. c.1. §.ſacerdotes. Concordat M.I.C.lib.3.cap.2.reg.2. Vide item de hac re j. libro 4. cap. 1. quæſt.3. reg.5. cum ſequentibus.

XII.Regula:Scientiam debent habere clerici. d.c.1.in prin. & d.diſt,38.c.ſi in laicis. c.ſi iuxta.c. qui ea.item diſtinct.37.c.ideo.§.ut itaq;.

XIII. Regula:Quarum rerum ſcientiam clerici habere debeant, definitur diſtinct. 38. c. quæ ipſis.

XIIII. Regula:De canonibus ac regulis à clericis diſcendis ac obſeruandis cauetur d. diſtin.38. c.nulli. item c.recolentes.3. de ſtatu monachorum. & De conſecrat.diſtin.5.c.in omnib.in prin.

XV. Regula:De ſacra ſcriptura rectè intelligenda

genda cauetur diſtinct.37.c.uino.24.q.1.c.non aſſeramus.q.3.c.quid autem.

XVI. Regula: De regula exponenda cauetur Clement.1.§.regula.de ſtatu monachorum.

XVII. Regula: De ſcientia grammaticæ cauetur diſtinct.38.c.ſedulò.c.indignum.c.locutio.

XVIII. Regula: De poetis non legendis cauetur diſtin.37.c.ſacerdotes.c.ideo,in prin.

XIX. Regula: De dialectica & cæteris ſecularibus literis à clerico non legendis neq; diſcendis cauetur diſtinct.37.in prin. cum c.ſequente. c. nónne.c.uino.c.omnem.c.legimus. Contradicit d. c.legimus.§.ſed contra,cum c.ſequente.ubi Gratianus huic obiectioni reſpondet diſtinguendo.

XX. Regula: De iuriſprudentia & medicina ſeu phyſica à clericis & monachis non diſcenda cauetur c.non magnopere.3.c.ſuper ſpecula.10.ne clerici uel monachi ſecularibus negocijs ſe immiſceant.c.ut periculoſa.2.§.fin.eod.tt.in 6.Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ſint clerici parochiales eccleſias habentes.Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.in prin.d.tt.in 6.

XXI. Regula: Vt nihil præter Deum curent clerici & monachi, cauetur 12.q.1. c.cui portio.c. duo ſunt.

XXII. Regula: De quotidianis operibus monachorum diſſeritur De conſecrat. diſtinct. 5. c.

nun-

nunquam.Nouell.133.§.illud quoque.

XXIII. *Regula:Ne officia uel negocia ſecularia tractent, uel negocientur, cauetur c.clerici. 15. in prin. & c.ult. de uita & honeſtate clericor. Clement.1.eod.tt. c.ſecundum.6.in prin.ne clerici uel monachi ſecularibus. Apoſtol.canon.6. & 80. diſtinct.23. c.his igitur. uerſ.& ſecularia. diſtinct. 88. c. conſequens. c.epiſcopus. c.negociatorem. c. fornicari.c.perlatum.c.eijciens. item diſtinct.91.c. penult.§.fin.11.q.1.c.te quidem.14.q.4.c.canonū. c.ſi quis oblitus. 16.q.1.c.de præſentiū.c.ſunt nonnulli.uerſ.neq; enim beatus.c.monachi à monaſterio.q.7.c.& hoc.21.q.3.c.mollitijs.c.hi qui. Concordant item ea quæ habentur ſ. lib. prox. cap.3. quæſt.2.reg.1.item M.I.C.lib.3.cap.2.reg.11. Declaratur regula propoſita exemplis c.1. ne clerici uel monachi ſecularib.negoc. Plura exempla uide in regulis ſequentib. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi clericus ſit coniugatus, qui beneficium eccleſiaſticum non habet. c. Ioannes. 7. uerſ.quia cum eum. de clericis coniugatis. Altera exceptio eſt:Niſi negocia ſint eccleſiaſtica uel eccleſiaſticarū perſonarum. 11.q.1.c.clericum. §.illud autem quod.12.q.1.c.expedit. diſtin.88.c.1. Concordant item ea quæ habentur ſ. lib.proxim. cap.3.quæſt.2.reg.1.except.2. Tertia exceptio eſt: Niſi iuſtum ſit negocium ſeculare quod tractat.*

Quæ exceptio uidetur approbari c.1.§.nec tamē iuſtum.ne clerici uel monachi ſecularib. Quarta exceptio eſt: Niſi miſerabilium perſonarum negocia tractet.diſtinct.88.c.1. Concordant ea quæ habentur ſ.d.reg.1.except.4. Quinta exceptio eſt: Niſi pro pecunia mutuo data ſpeciem receperit. 14.q.4.c.ſi quis clericus.

XXIIII. Regula: Ne aliena negocia procurent,aut officiales principum ſint,cauetur c.ſacerdotibus.2. c.ſed nec.4.c.clericis.5.§.fin. ne clerici uel monachi ſecularibus.diſtinct.86.c.ult.diſtinct. 88.c.inutile. 21.q.3.in prin. cum c.ſequente. c.credo. c.mollitijs. Huius regulæ exceptiones uide ſ. reg.prox.

XXV. Regula: Ne tabellionatus officium exerceant, cauetur c.ſicut.8. ne clerici uel monachi,&c.

XXVI. Regula:Ne alienas poſſeßiones conducant,cauetur diſtinct.86.c.ult.diſtinct.88.c.1.21. q.3.c.1.c.placuit. & c.ſecundum.6.in fine. ne clerici uel monachi ſecularibus. Nouell.123. §.ſed neque.Planè propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt:Niſi clericus eccleſiæ ſuæ poſſeßiones conducat. d.c. ult.uerſ.aut cui ipſius ciuitatis. item diſtinct.88. c. 1.uerſ.aut ſi fortè epiſcopus.& d.Nouell.123.uerſ. ſed & ipſis. Plura de regula propoſita uide M.I. C.lib.3.cap.2.reg.14.

XXVII. Regula: Religioſus executor in alicuius teſtamento datus non poteſt hoc officium ſine ſuperioris licentia ſuſcipere. c. ult. in prin. de teſtamentis, in 6. Clement. 1. uerſ. quod utiq; non poſſunt. eod. tt.

XXVIII. Regula: Ne pro alijs intercedant, cauetur c. 1. c. quod quibuſdam. 4. de fideiuſſorib. 14. q. 5. c. deniq;. uerſ. ideoq; in cauſis. Apoſtol. canon. 19. Huius exceptio eſt: Niſi monachi pro abbate ſuo interceſſerint. c. ex reſcripto. 9. de iureiurando.

XXIX. Regula: Ne quid pro patrocinio accipiant, cauetur 15. q. 2. in prin. cum. c. ſequente.

XXX. Regula: Ne turpibus lucris inhient, cauetur diſtinct. 88. c. conſequens. diſtinct. 23. c. his igitur. uerſ. neq; turpium.

XXXI. Regula: Ne uſuras exerceant, cauetur d. c. his igitur. uerſ. uſuris nequaquam. item c. clerici. 2. de uita & honeſtate clericor. diſtin. 46. c. ſeditionarios. uerſ. ſicut nec uſurarios. c. nõ licet. & c. ult. item diſtinct. 47. in prin. cum duob. cc. ſequentib. c. de Petro. c. ſi quis. item 14. q. 4. c. ſi quis clericus, in fine. & c. nullus. Apoſtol. canon. 43.

XXXII. Regula: Ne ſint cupidi, auari uel ambitioſi, cauetur diſt. 47. in prin. & c. uirum. c. bonorum. c. ſicut. item diſtinct. 23. c. his igitur. uerſ. amorem pecuniæ. & uerſ. neq; ullius iactantiæ.

XXXIII. Re-

XXXIII. Regula: Eccleſiaſtica officia nec ambiant, nec oblata reſpuant, cauetur 16. q. 1. c. uos autem.

XXXIIII. Regula: Ne ſimul eccleſiaſtica & monaſterij negocia tractent, cauetur d. q. 1. c. nemo. c. legi. §. fin. cum c. ſequente. c. preſbyteros.

XXXV. Regula: Ne unus plura eccleſiaſtica beneficia habeat, cauetur ƺ. cap. 7. reg. 8.

XXXVI. Regula: Miniſteriũ euangelizandi & baptizandi renuere non debet. 8. q. 1. c. olim.

XXXVII. Regula: Officium clerici circa rem domeſticam & liberos deſcribitur diſtinct. 47. c. ſicut. §. neceſſe eſt, cum ſequentibus, uſq; ad c. quod ad nos. Planè à cura rei familiaris liber eſſe iubetur diſtin. 88. c. epiſcopus. Nouell. 123. §. ſed neq; uerſ. aut curatorem familiæ.

XXXVIII. Regula: Liberos ſuos in ſecularibus literis inſtituere non debent. diſtinct. 37. c. legant.

XXXIX. Regula: De nouitijs ſeu minoribus à maioribus erudiendis cauetur diſtinct. 28. c. de his quos, in prin. 12. q. 1. c. 1. c. neceſſaria. itẽ Clement. 1. §. nouitijs etiam. & §. ad ampliationem. uerſ. rurſus. de ſtatu monachor. Concordat item M. I. C. d. cap. 2. reg. 6.

XL. Regula: De obedientia & reuerentia ſuperiori ab inferiore præſtanda cauetur diſtinct.

23. c.his igitur. uerſ. ſenioribus quoq;. diſtinct.93. in prim. c.à ſubdiacono.c.nulla. c.quiſquis.c.nõ oportet. 16.q.1.c.placet.§.hoc idem. 18.q.2.c.abbates.§.monachi. De conſecrat.diſtin.5.c.in omnib. §.fin. Concordat item ſ.cap.prox.quæſt.7.reg.5. Pœna inobedientiæ ſtatuitur c.grauem. 15. de exceſſ. prælator. c.ſi quis.2. & c.illud dominus. 5.de maioritate & obed. Apoſtol.canon. 30. 54. & 55. Concordant ea quæ habentur J. cap.prox.reg.10. except.9. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi clericus per Papã ſit ordinatus. Sed reprobatur c.per tuas.7.de maioritate & obed.c. ult.de confirmatione utili. Altera exceptio uidetur: Niſi ſuperior ſit accuſatus. Sed reprobatur 8. q.4.in prim.cum c.ſequente.22.q.3.c.unico.Tertia exceptio eſt: Niſi ſuperior illicitum quid uel indebitum iuſſerit. 11.q.3.c.ſi quis epiſcopus,cum ſequentibus, uſq; ad c.ita corporis. c.qui reſiſtit.c.ſi is qui præeſt.item De exceſſ.prælator.c.ſanè.5.& c.cum ad.7. Huius replicatio eſt: Niſi non malum præcipiatur, ſed bonum intermittendum. d.q.3.c. quid ergo.§.ſciendum tamen. Quarta exceptio uidetur: Niſi non amore iuſticiæ,ſed ex alia cauſa quid ſit præceptum.Hæc reprobatur 11.q.3.c.pauper,in fine.c.ſeruetur. Declaratur exceptio propoſita d.q.3.c.epiſcopus. §.ad hoc reſpondendum. uerſ.ex animo.

XLI. Regula: Ne à correctione ſui prælati ad laicos confugiant, cauetur 21. q.5. in prin. cum ſequentibus. & 11.q.3.c.ſi quis preſbyter.

XLII. Regula: Clerici & monachi ſine conſilio prælatorum nihil agere debent. 16. q.1. c.ecclesia. De conſecrat. diſtinct.5.c.in omnibus. uerſ. & nihil ſine. Declaratur hæc regula d.q.1.c.hinc eſt. §.item illud. uerſ. & ad ruſticum. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi diuina gratia intus commoniti ad docendum prorumpant. d.q.1. c.placet. §.oſtendit ergo.

XLIII. Regula: Monachi de clericis iudicare non debent. 16.q.1.c.ſi clericatus. §.non eſt.

XLIIII. Regula: Clericos decet hoſpitalitas. diſtinct.40. in prin. diſtinct.42.in prin. diſtin.85. in prin. cum c.ſequente.

XLV. Regula: In hoſpitalitate exercenda delectus perſonarum non eſt habendus. diſtinct. 42. c.quieſcamus.

XLVI. Regula: Hoſpitalitas aliorum ab ijs non deſpicienda. diſtinct.42.c.ſi quis deſpicit.

XLVII. Regula: De conuiuijs exercendis, et primùm de loco conuiuiorum. In locis Deo dicatis conuiuia non celebranda. diſtinct.42. c.non oportet.c.nulli.c.penult.& ult.

XLVIII. Regula: De tempore conuiuiorum cauetur diſtinct.44.c.ult.§.1.

*Simonia.*Hæc cautio per iuſiurandum non præſta tur.c.nullus.5.de iureiurando. 22.q.5.c.ult. Nec in ſcriptis huiuſmodi cautio præſtanda. c.legebatur. 3.de maioritate & obedientia. Effectus huius cautionis definitur cc.um clerici.19.de uerb.ſignif.

VIII. EVENTVS ET CONSEquentia ordinationis.

I. Regula: De pœna eius qui accepta pecunia ordinare non uult, cauetur 1. q.1. c.nullus epiſcopus.§.qui autem.

II.Regula: De pœna epiſcopi præſentatum malitioſè non admittentis cauetur c. paſtoralis.29. §. fin.de iure patronatus.

III. Regula: De pœna eius qui ordinari non uult, cauetur diſtinct.74. c.ſi qui.c.placuit. Contra[illegible]it c.geſta.d.diſtinct.74. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſimplex indignum ſe exiſtimauerit ſuperiori ordine. d. diſtin. 74.c.epiſcoporum.§.ſanè ſi officium. Altera exceptio eſt: Niſi dolo epiſcopi ad alium gradū promoueatur. d. diſtinct.74. c.quorundam. & c.honoratus.

IIII. Regula: De pœna epiſcopi inuitum ordinantis cauetur d.c.honoratus, in fine. & d.diſtin. 74.c.1.

V. Regula: Non legitimè & non ſuo tempore ordinati deponuntur uel ſuſpenduntur, & ordinatores

natores ius ordinandi amittunt. c. ſanè ſuper.2. in fine.c.cum quidam.8.c.literas.13.in fine.c.uel non. 14.c.dilectus.15.c.conſultationi.16. de tempor.ordinat. Item ordinandi poteſtate priuatur epiſcopus, qui pœnitentem ſciens ordinauit, diſtinct.50. c.ex pœnitentibus.§.ſi autem ſciens.Idem cauetur de eo qui uiduam aut repudiatam uxorem habentem ordinauit,d.§.ſi autem ſciens. uerſ.ſimili ſententiæ. Idem in genere cauetur de omni qui indignum ordinauerit,1.q.1.c.ſi qui epiſcopi. Concordant ea quæ habentur ſ.quæſt.3. except.5. item ſ. cap.10.quæſt.2. reg.1.except.9. Sed & annua ſuſpenſio indicitur ei qui illegitimè ordinauit, diſtinct.55.c.nullus.§.& ideo.

VI. Regula: Qui indignum ordinauit,reus eſt ſcandali quod per ordinatum oritur.1. q. 1. c. hi quoſcunq;.

VII. Regula: De non reiteranda ordinatione cauetur De conſecrat.diſtinct.4.c.non licet. Apoſtol.canon.67. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi prior ordinatio fuerit illegitima.1.q.7.c.per illicitam. 9.q.1.c.per illicitam,& d.c.67.

VIII. Regula:Monachus in clericum ordinatus à priore propoſito non recedet. 16. q. 1. c. de monachis.

IX. Regula:Ordinato titulus & præbenda debet aſsignari: & interim donec aſsignetur, ab or-

dinatore eſt alendus.c.non liceat.2.c.epiſcopus.4. c.relatum. 9. c.de monachis. 12. c.cum ſecundum. 16.c.dilectus.19. & c.dilectus.27.de præbendis. c. cum ſuper.8.de conceßione præbendæ.Clement.2. de iure patronatus.16.q.1.c.ſi monachus.c.apoſtolicis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ordinatus de ſua uel de paterna hæreditate ſubſidium uitæ habeat. d.c.epiſcopus.4.in fine. Altera exceptio eſt: Niſi ordinato præbenda fuerit aßignata. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt: Niſi præbenda aſſignata fuerit euicta. c.inter cætera.17.de præbendis. Tertia exceptio uidetur: Niſi contra Lateranenſe concilium fuerit ordinatus. Sed reprobatur c.cum ſuper.8.uerſ.nec ipſi canonici. de conceßione præbendæ.

X. Regula: Ordinatio per quæ probanda ſit, definitur c.1. cum duobus ſequentibus, de clericis peregrinis. Hæc de clericis & monachis ordinandis ſint dicta.

DE OFFICIIS CLERICORUM, quibus non præſtitis clericatus amittitur.

Cap. V.

PRima regula: De officiis diuinis implendis cauetur Nouell.123.§.ſancimus autem. Euentus,

tus, ſi ab ijs fuerit ceſſatum, proponitur c.ſi canonici.2.& c.quamuis.8.de officio ordinarij,in 6. diſtinct.91.c.ult. Plura de hac re uide J.lib.proxim. cap.2.

II. Regula: De docendo & inſtituendo populo cauetur diſtinct.38.c.1.in prin. uerſ.qui docendi officium. c.1. in fine. item diſtinct.23. c.his igitur. §. fin.16.q.1.c.alia cauſa.diſt.93.c.ille procul. Plura de regula propoſita uide J.regulis proximis.

III. Regula: Gratiam docendi clericus habere debet. diſtinct.43.in prin.§.debet.

IIII. Regula: Diſcretus in docendo eſſe debet, ne aut tacenda proferat, aut dicenda taceat. diſtin. 43.c.1.c.in mandatis. c.ſcimus. c.epheſijs.& c.ult. item diſtinct.44.c.1.§.non ergo.

V. Regula: Eloquentiam in docendo diſsimulabit, non fugiet. diſtinct.38.c.penult.

VI. Regula: De peccatis populi redarguendis cauetur 23.q.4.c.ipſa pietas.§.moleſtus eſt, uſq; ad fin. c.quid faciet.c.ſi is qui. q.5.c.non putes.c.non eſt.c.qui uitijs.24.q.3.c.tam ſacerdotes. Plura de regula propoſita uide J.lib.prox.

VII. Regula: Modus redarguēdi peccata præſcribitur c.ſi ſacerdos.2.de officio ordinarij. Vide item J.cap.8.quæſt.8.reg.57.cum ſequentib.

VIII. Regula: Clericus de ſubditorum ſuorum uita rationem reddere tenetur, niſi culpa uacet,

ſuumq́;

ſuumq; fecerit officium. diſtinct.47. c.penult. & ult.Apoſtol.canon.38.

IX. Regula: De uigilijs & cantando in templo cauetur diſtinct.23. c.bis igitur.§.fin. diſtinct. 91.c.1.c.preſbyter. c.clericus uictum,in fine. c.ult. & diſtinct.92.c.ult. 12.q.1. c.quia tua.§.de eorum quoq;.uerſ.& canendis pſalmis. Qui canere debeant,definitur diſtinct.92.c.non liceat. Diacones canere non debent.diſtinct.92.c.in ſanctum.

X.Regula:Modus canendi præſcribitur diſtin. 92.in prin.cum c.ſequente.

XI.Regula:De precibus & ſacris libris legendis ac diſcendis cauetur diſtinct.38. c.1. §.ſacerdotes. Concordat M.I.C.lib.3.cap.2.reg.2. Vide item de hac re j. libro 4. cap. 1. quæſt.3. reg.5. cum ſequentibus.

XII.Regula:Scientiam debent habere clerici. d.c.1.in prin. & d.diſt.38.c.ſi in laicis. c.ſi iuxta.c. qui ea.item diſtinct.37.c.ideo.§.ut itaq;.

XIII. Regula:Quarum rerum ſcientiam clerici habere debeant, definitur diſtinct. 38. c. quæ ipſis.

XIIII. Regula:De canonibus ac regulis à clericis diſcendis ac obſeruandis cauetur d. diſtin.38. c.nulli. item c.recolentes.3. de ſtatu monachorum. & De conſecrat.diſtin.5.c.in omnib.in prin.

XV. Regula:De ſacra ſcriptura rectè intelligenda

genda cauetur diſtinct.37.c.uino.24.q.1.c.non afferamus.q.3.c.quid autem.

XVI. Regula: De regula exponenda cauetur Clement.1.§.regula.de ſtatu monachorum.

XVII. Regula: De ſcientia grammaticæ cauetur diſtinct.38.c.ſeduló.c.indignum.c.locutio.

XVIII. Regula: De poetis non legendis cauetur diſtin.37.c.ſacerdotes.c.ideo,in prin.

XIX. Regula: De dialectica & cæteris ſecularibus literis à clerico non legendis neq; diſcendis cauetur diſtinct.37.in prin. cum c.ſequente. c. nónne.c.uino.c.omnem.c.legimus. Contradicit d. c.legimus.§.ſed contra,cum c.ſequente.ubi Gratianus huic obiectioni reſpondet diſtinguendo.

XX. Regula: De iuriſprudentia & medicina ſeu phyſica à clericis & monachis non diſcenda cauetur c.non magnopere.3.c.ſuper ſpecula.10.ne clerici uel monachi ſecularibus negocijs ſe immiſceant.c.ut periculoſă.2.§.fin.eod.tt.in 6.Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ſint clerici parochiales eccleſias habentes.Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.in prin.d.tt.in 6.

XXI. Regula: Vt nihil præter Deum curent clerici & monachi, cauetur 12.q.1. c.cui portio.c. duo ſunt.

XXII. Regula: De quotidianis operibus monachorum diſſeritur De conſecrat. diſtinct. 5. c. nun-

nunquam.Nouell.133.§.illud quoque.

XXIII. *Regula:Ne officia uel negocia ſecularia tractent, uel negocientur, cauetur c.clerici. 15. in prin. & c.ult. de uita & honeſtate clericor. Clement.1.eod.tt. c.ſecundum.6.in prin.ne clerici uel monachi ſecularibus.* Apoſtol.*canon.6. & 80. diſtinct.23. c.his igitur. uerſ.& ſecularia. diſtinct. 88. c. conſequens. c.epiſcopus. c.negociatorem. c. fornicari.c.perlatum.c.eijciens. item diſtinct.91.c. penult.§.fin.11.q.1.c.te quidem.14.q.4.c.canonū. c.ſi quis oblitus. 16.q.1.c.de præſentiū.c.ſunt nonnulli.uerſ.neq; enim beatus.c.monachi à monaſterio.q.7.c.& hoc.21.q.3.c.mollitijs.c.hi qui.* Concordant item ea quæ habentur ſ. lib. prox. cap.3. quæſt.2.reg.1.item M.I.C.lib.3.cap.2.reg.11. Declaratur regula propoſita exemplis c.1. ne clerici uel monachi ſecularib.negoc. Plura exempla uide in regulis ſequentib. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi clericus ſit coniugatus, qui beneficium eccleſiaſticum non habet. c. Ioannes. 7. uerſ.quia cum eum. de clericis coniugatis. Altera exceptio eſt:Niſi negocia ſint eccleſiaſtica uel eccleſiaſticarū perſonarum. 11.q.1.c.clericum. §.illud autem quod.12.q.1.c.expedit. diſtin.88.c.1. Concordant item ea quæ habentur ſ. lib.proxim. cap.3.quæſt.2.reg.1.except.2. Tertia exceptio eſt: Niſi iuſtum ſit negocium ſeculare quod tractat.

Quæ

Quæ exceptio uidetur approbari c.1.§.nec tamē iuſtum.ne clerici uel monachi ſecularib. Quarta exceptio eſt:Niſi miſerabilium perſonarum negocia tractet.diſtinct.88.c.1. Concordant ea quæ habentur ſ.d.reg.1.except.4. Quinta exceptio eſt: Niſi pro pecunia mutuo data ſpeciem receperit. 14.q.4.c.ſi quis clericus.

XXIIII. Regula: Ne aliena negocia procurent,aut officiales principum ſint,cauetur c.ſacerdotibus.2. c.ſed nec.4.c.clericis.5.§.fin. ne clerici uel monachi ſecularibus.diſtinct.86.c.ult.diſtinct. 88.c.inutile. 21.q.3.in prin. cum c.ſequente. c.credo. c.mollitijs. Huius regulæ exceptiones uide ſ. reg.prox.

XXV. Regula: Ne tabellionatus officium exerceant, cauetur c.ſicut.8. ne clerici uel monachi,&c.

XXVI. Regula:Ne alienas poſſeßiones conducant,cauetur diſtinct.86. c.ult.diſtinct.88.c.1.21. q.3.c.1.c.placuit. & c.ſecundum.6.in fine. ne clerici uel monachi ſecularibus. Nouell.123. §.ſed neque.Planè propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt:Niſi clericus eccleſiæ ſuæ poſſeßiones conducat. d.c. ult.uerſ.aut cui ipſius ciuitatis. item diſtinct.88. c. 1.uerſ.aut ſi fortè epiſcopus.& d.Nouell.123.uerſ. ſed & ipſis. Plura de regula propoſita uide M.I. C.lib.3.cap.2.reg.14.

XXVII. Re-

XXVII. Regula: *Religioſus executor in alicuius teſtamento datus non poteſt hoc officium ſine ſuperioris licentia ſuſcipere.c.ult.in prin.de teſtamentis,in 6. Clement.1.uerſ.quod utiq; non poſſunt.eod.tt.*

XXVIII. Regula: *Ne pro alijs intercedant, cauetur c.1. c.quod quibuſdam.4. de fideiuſſorib. 14.q.5. c.deniq;. uerſ.ideoq; in cauſis.* Apoſtol.*canon.19.* Huius exceptio eſt: *Niſi monachi pro abbate ſuo interceſſerint.c.ex reſcripto.9.de iureiurando.*

XXIX. Regula: *Ne quid pro patrocinio accipiant,cauetur 15.q.2.in prin.cum.c.ſequente.*

XXX. Regula: *Ne turpibus lucris inhient, cauetur diſtinct.88.c.conſequens. diſtinct.23. c.his igitur.uerſ.neq; turpium.*

XXXI. Regula: *Ne uſuras exerceant,cauetur d. c.his igitur.uerſ.uſuris nequaquam. item c. clerici.2. de uita & honeſtate clericor. diſtin.46. c.ſeditionarios.uerſ.ſicut nec uſurarios. c.nõ licet. & c.ult. item diſtinct.47.in prin.cum duob.cc.ſequentib.c.de* Petro.*c.ſi quis.item 14.q.4.c.ſi quis clericus,in fine.& c.nullus.*Apoſtol.*canon.43.*

XXXII. Regula: *Ne ſint cupidi,auari uel ambitioſi,cauetur diſt.47.in prim. & c.uirum. c.bonorum.c.ſicut. item diſtinct.23.c.his igitur.uerſ.amorem pecuniæ.& uerſ.neq; ullius iactantiæ.*

XXXIII. Re-

XXXIII. Regula: Eccleſiaſtica officia nec ambiant, nec oblata reſpuant, cauetur 16.q.1.c.uos autem.

XXXIIII. Regula: Ne ſimul eccleſiaſtica & monaſterij negocia tractent, cauetur d. q. 1. c. nemo.c.legi.§.fin. cum c.ſequente. c.preſbyteros.

XXXV. Regula: Ne unus plura eccleſiaſtica beneficia habeat, cauetur ȷ.cap.7.reg.8.

XXXVI. Regulæ: Miniſteriũ euangelizandi & baptizandi renuere non debet.8.q.1.c.olim.

XXXVII. Regula: Officium clerici circa rem domeſticam & liberos deſcribitur diſtinct. 47.c.ſicut. §.neceſſe eſt, cum ſequentibus, uſq; ad c.quod ad nos. Planè à cura rei familiaris liber eſſe iubetur diſtin.88. c.epiſcopus. Nouell.123. §.ſed neq;.uerſ.aut curatorem familiæ.

XXXVIII. Regula: Liberos ſuos in ſecularibus literis inſtituere non debent. diſtinct. 37. c. legant.

XXXIX. Regula: De nouitijs ſeu minoribus à maioribus erudiendis cauetur diſtinct.28. c. de his quos, in prim. 12.q.1.c.1.c.neceſſaria.itẽ Clement. 1. §. nouitijs etiam. & §. ad ampliationem. uerſ.rurſus. de ſtatu monachor. Concordat item M.I.C.d.cap.2.reg.6.

XL. Regula: De obedientia & reuerentia ſuperiori ab inferiore præſtanda cauetur diſtinct.

 23.c.

23. c.his igitur. uerſ. ſenioribus quoq;. diſtinct.93. in prin. c.à ſubdiacono.c.nulla. c.quiſquis.c.nõ oportet. 16.q.1.c.placet.§.hoc idem. 18.q.2.c.abbates.§.monachi. De conſecrat.diſtin.5.c.in omnib. §.fin. Concordat item ſ.cap.prox.quæſt.7.reg.5. Pœna inobedientiæ ſtatuitur c.grauem. 15. de exceſſ. prælator. c.ſi quis.2. & c.illud dominus. 5.de maioritate & obed. Apoſtol.canon. 30. 54. & 55. Concordant ea quæ habentur j.cap.prox.reg.10. except.9. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi clericus per Papã ſit ordinatus. Sed reprobatur c.per tuas.7.de maioritate & obed.c. ult.de confirmatione utili. Altera exceptio uidetur: Niſi ſuperior ſit accuſatus. Sed reprobatur 8. q.4.in prin.cum c.ſequente.22.q.3.c.unico.Tertia exceptio eſt: Niſi ſuperior illicitum quid uel indebitum iuſſerit. 11.q.3.c.ſi quis epiſcopus, cum ſequentibus, uſq; ad c.ita corporis. c.qui reſiſtit.c.ſi is qui præeſt.item De exceſſ.prælator.c.ſanè.5.& c.cum ad.7. Huius replicatio eſt: Niſi non malum præcipiatur, ſed bonum intermittendum. d.q.3.c. quid ergo.§.ſciendum tamen. Quarta exceptio uidetur: Niſi non amore iuſticiæ, ſed ex alia cauſa quid ſit præceptum. Hæc reprobatur 11.q.3.c.pauper, in fine.c.ſeruetur. Declaratur exceptio propoſita d.q.3.c.epiſcopus. §.ad hoc reſpondendum. uerſ.ex animo.

XLI. Regula: Ne à correctione ſui prælati ad laicos confugiant, cauetur 21. q.5. in prin. cum ſequentibus. & 11.q.3.c.ſi quis preſbyter.

XLII. Regula: Clerici & monachi ſine conſilio prælatorum nihil agere debent. 16. q.1. c.eccleſia. De conſecrat.diſtinct.5.c.in omnibus. uerſ. & nihil ſine. Declaratur hæc regula d.q.1.c.hinc eſt. §.item illud.uerſ.& ad ruſticum. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi diuina gratia intus commoniti ad docendum prorumpant. d.q.1. c.placet.§.oſtendit ergo.

XLIII. Regula: Monachi de clericis iudicare non debent.16.q.1.c.ſi clericatus.§.non eſt.

XLIIII. Regula: Clericos decet hoſpitalitas. diſtinct.40. in prin. diſtinct.42.in prin. diſtin.85. in prin.cum c.ſequente.

XLV. Regula: In hoſpitalitate exercenda delectus perſonarum non eſt habendus. diſtinct. 42. c.quieſcamus.

XLVI. Regula: Hoſpitalitas aliorum ab ijs non deſpicienda. diſtinct.42.c.ſi quis deſpicit.

XLVII. Regula: De conuiuijs exercendis, et primum de loco conuiuiorum. In locis Deo dicatis conuiuia non celebranda. diſtinct.42. c.non oportet.c.nulli.c.penult.& ult.

XLVIII. Regula: De tempore conuiuiorum cauetur diſtinct.44.c.ult.§.1.

XLIX. Regula: De benedictione & gratiarum actione in conuiuijs cauetur d. §. 1. uerſ. nec oportet. item d. diſtinct. 44. c. quando.

L. Regula: De modo & adiũctis conuiuiorum cauetur d. diſtinct. 44. c. conuiuia. c. quando. c. nullius. c. penult. Vt modus in conuiuando ſeruetur, cauetur d. diſtinct. 44. c. multis. Vt à publicis conuiuijs abſtineant, cauetur diſtinct. 23. c. his igitur, in prin.

LI. Regula: Ne ex ſymbolis uel confertis conuiuia celebrentur, cauetur diſtin. 44. c. non oportet. c. ult. in prin.

LII. Regula: Ne cõuiuæ partes tollant de menſa, cauetur diſtinct. 42. c. non oportet.

LIII. Regula: Ne inter pocula cantent, cauetur 22. q. 1. c. clericum, in fine. diſtinct. 44. c. nullus. uerſ. aut cantare.

LIIII. Regula: Vt omnibus prodeſſe, nulli nocere uelint, cauetur 14. q. 5. c. deniq;, in fine. & c. ult. in prin. de poſtulando.

LV. Regula: Intercedere pro reis uel damnatis poſſunt, non autem temerario auſu eos debent defendere. 14. q. 6. c. 1. uerſ. ſed nõ inhumanum eſt. & c. hi qui. 17. q. 4. c. reum. 23. q. 5. c. reos, in prin. l. 6. C. de epiſcopali audientia.

Circa fœminas officia clericorũ & monachorũ.

LVI. Regula: Continentes & caſti eſſe iubentur c. ut clericorum. 13. de uita & honeſtate clericor.

cor. diſtinct.31.c.epiſcopos.diſtin.32.c.erubeſcent. diſtinct.23.c.his igitur.diſtinct.43.in prin.diſtinct. 82.c.propoſuiſti.diſtinct.84.c.cum in præterito.c. cum de quorundam.

LVII. Regula: Ne cum mulieribus confabulentur, uel conuerſentur, cauetur c.ſi quiſquam.2. de cohabitat.clericor.diſtinct.81. c.ſi quiſquam.& diſtinct.23.c.his igitur.uerſ.uiduarum.

LVIII. Regula: Ne fœminas oſculentur, cauetur de conſecrat.diſtinct.4.c.monachi.

LIX. Regula: Ne ſecum habeant mulieres, cauetur diſtinct.81. c.oportet.c.ſed ſi forte,in fine.c. uolumus.c.cum omnib.c.archidiaconũ. c.quidam. c.fœminas. c.ad reatum. diſtinct.82. c.plurimos.c. quia aliquanti. item De cohabitat.clericor. c.1.in prin. & De conuerſ.coniugator. c.uxoratus.8.§. fin.& diſtinct.32.c.hoſpitiolum. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.2.reg.7.in prin. Planè propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt: Niſi matrem, filiam, uel ſororem ſuam clericus ſecum habeat, aut aliã, quæ omnem ſuſpicionem effugiat. c.à nobis.9.de cohabitat. clericor. diſtinct.32. c.interdixit. diſtinct.81. c.uolumus.c.cum omnibus.c.fœminas. Concordat M.I.C.d.reg.7.except.1. Contradicit quoad ſororem d.diſtinct.81.c.legitur. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi iſtiuſmodi mulieres de incontinentia ſint ſuſpectæ. c.1. de cohabit.cleric.

Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C. d. reg. 7.item J.in regulis ſequentibus.

LX. Regula: Ne concubinas alant,cauetur c. clericos.3.c.ſicut.4.c.ſi autem.6. de cohabitat.clericor. diſtinct.28. c.decernimus. diſtinct.32. c.nullus, cum c.ſequente,in prin. uſq; ad §. præcipientes.diſtinct.33.in prin.§.ſed quæritur.diſtinct.81.c. ſi qui ſunt.c.eos etiam. Declaratur regula propoſita definitione concubinæ diſtinct.34.c.omnibus. §.concubina autem. Pœna autem concubinatus etiam in liberos extenditur 15.q.8.c.cum multæ.

LXI. Regula: Ne uxores ducant,cauetur diſtinct.28.c.decernimus.c.de his.§.cauendū.c.preſbyterum.c.ult. diſtinct.31. c.ult. §.quod autem. §. ſimiliter. diſtinct.32. c.de illo. c.ſubdiaconibus. diſtinct.33.in prin.diſtin.81.c.ſi quis amodo.c.ſi quis ſacerdotum.c.eos etiam. item 26.q.2.c.1.§.his itaque. uerſ.copula nanque.c.1.& c.cum decorem.8. de clericis coniugatis.Concordant item ea quæ habentur J.lib.prox.cap.13.except.30. & M.I.C.lib. 3. cap.2. reg.8. Planè huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi infra ſubdiaconatum clericus ſit conſtitutus: huic enim uxorem habere permittitur, priuatur tamen beneficio. d. c. 1. & c.quod à te. 3.de clericis coniugatis. & c.clericus.6.de uita & honeſtate clericor. diſtin. 32. c.placuit.c.lectores. item 15.q.3. c.ſanè. §.cum autem. uerſ.legibus

enim

enim. Apoſtol.canon.25. Concordat item ſ.libro prox.d.except.30. repl.7. item M.I.C.d.reg.8.except.2. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi alterius ſectæ uxores ducant.d.diſtinct.32.c.quoniam. Altera replicatio eſt: Niſi ſecundam uxorem duxerit. Approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox. reg.24. & M.I.C. d.except.2.repl.1. Tertia replicatio eſt: Niſi uiduam uxorem duxerit, non uirginem. Approbatur per eà quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox.reg.25.& M.I.C.d.except.2.repl.2. Plures huiuſmodi replicationes uide d.except.2. Altera exceptio eſt: Niſi is qui uxorem duxerat, pœnitentia ductus eam dimiſerit. c. ſanè.4.de clericis coniugatis. Tertia exceptio eſt: Niſi cum minores religioni à parentibus oblati eſſent, maiores octodecim annorũ facti nuptias contrahere uelint.diſtinct.28.c.de his. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.reg.8. item ſ.lib.prox.d.except.30. Vide item de propoſita regula ſ.cap.11.de diaconis, reg.14.

LXII. Regula: Ne in ſacris ordinibus conſtituti cum uxoribus ſuis coeant. Hæc regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.16,reg.5. except.4. Quibus concordat diſtin.31,c.1.§.eos autem. & §.fin. cum ſequentibus, ubi ratio propoſitæ regulæ adfertur à Gratiano uerſ.cauſa huius. Concordat item d.di-

*ſtinct.31.c.temerè,cum c.ſequente.c.eos.c.ſi laicus. item diſtinct.32. c.1. c.multorum. diſtinct.81. c.miniſtri.*Concordat item *ſ.reg.56.* Contradicit Apoſtol. *canon. epiſcopus.5. ubi cauetur, ne ſub prætextu religionis uxorem abijciant.* Reſpondetur *huic obiectioni diſtinct.31.c.quicunq;.§.poteſt & aliter.c.quoniam.§.fin.* De qua re uide item *J.lib. prox.cap.16. reg.5. except.4.* Propoſitæ regulæ exceptionem uide *J.lib.prox. d. except.4. repl.1.*

LXIII. Regula: *Ne clericus ſolus ad fœminæ tabernaculum accedat, nec cum ſola fœmina confabuletur, nec per alios fœminæ aliquid ſecretò mandet, cauetur diſtinct. 81. c.clericus, cum c.ſequente.c.cum omnibus.& c.clerici.*

LXIIII. Regula: *Ne cum mulieribus lauacra habeant communia, cauetur diſtinct. 81. c.non oportet.*

LXV. Regula: *Ne monialium monaſteria ingrediantur, cauetur c.monaſteria.8.de uita & honeſtate clericor.18.q.2.c.diffinimus.c.in nullo.Nouell.133.§.non ingredietur.*

LXVI. Regula: *Nec commatrem ſibi facere, neq; ad fœminas accedere monacho licet. 18.q.2.c. peruenit.*

LXVII. Regula: *Ne ab eccleſia ſua recedãt, ſed ibi reſideant, cauetur c.quia nonnulli.3.§.cum igitur.c.relatum.4.c.conquerẽte.6.uerſ.uel quod*

eidem

eidem eccleſiæ. c.ex parte.8. c.qualiter.9. c.inter quatuor.10. c.ex tuæ.11.in prin. & c.ult.de clericis non reſidentibus. c.extirpandæ.30.§.qui uerò. de præbendis. c.quanto.7. de officio ordinarij. c. licet canon.14. §.is etiam. de electione, in 6. Clement.1.§.quia uerò.uerſ.prælatis eorum. & §.cæterùm,in fine.de ſtatu monachorum.7.q.1.c.ſi qui uerò.c.ſi quis in clero. item De ſtatu regularium, in 6.c.unico,in prin. 16.q.1.c.quidam.c.ſi cupis,in prin.c.iuxta.18.q.2.c.abbates.§.monachi. 20.q.4. c.ult.uerſ.item clericis.Concordant deniq; ea quæ habentur J.reg.prox. item M.I.C.lib.3.cap.2.reg. 16. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi rationabilis cauſa ſubſit.d.§.cæterùm,in fine. & c.relatum. 4. uerſ. uel pro alijs honeſtis. & c.inter quatuor.10.in fine. uerſ.dummodo non ſint iuſto. de clericis non reſidentibus. c. licet canon.14.§.fin.de electione,in 6.Quæ autem ſit rationabilis cauſa ad non reſidendum, patet ex ſequentibus exceptionibus,tanquam propoſitæ exceptionis ſpeciebus. Altera exceptio eſt:Niſi ſtudiorum cauſa abſit. d.§.cæterùm. uerſ. niſi ex ſtudiorum cauſa.& d.c.relatum.4.uerſ.uel ſtudio literarum. Concordant ea quæ habentur J. cap.7. reg.79.except.1. Huius exceptionis replicatio prima eſt, quo ad quotidianas diſtributiones: has.n. ſtudiorum cauſa abſens non percipit. c.licet.32. de

præbendis. Altera replicatio eſt: Niſi ſtudiorum cauſa abſit eo loco, ubi nullum eſt ſtudiorum exercitium. c.tuæ fraternitatis.12. de clericis non reſidentibus. Tertia replicatio eſt: Niſi ſine licentia ſui prælati & conſilio maioris partis conuentus ſtudiorum cauſa abſit. c.ut periculoſa.2. ne clerici uel monachi ſecularib.in 6. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi pro ſeruitijs eccleſiæ ſuæ abſit.c.ex parte.13.de clericis non reſidentib. Quarta exceptio eſt: Niſi in ſeruitio uel comitatu ſui prælati abſit.c.de cætero. 7.& c.ad audientiam.15.eod.tt. Quinta exceptio eſt: Niſi in familia Papæ abſens ſit.c.cum dilectus. 14.eod.tt. Sexta exceptio: Niſi cum licentia ſui prælati abſit. c.relatum.4.uerſ.niſi for. de licentia.d.tt. Huius replicatio eſt: Niſi defectus ſit clericorum. c.cum ad hoc.16.de clericis non reſidentibus. Septima exceptio uidetur: Niſi beneficium ſit modicæ æſtimationis. Sed reprobatur c.conquerente.6.eod.tt. Octaua exceptio: Niſi in digniori eccleſia reſideat, qui ab acceſſoria abeſt. c. extirpandæ.30.§.qui uerò. de præbendis. diſtinct. 70.c.ult.§.ſi quæ tamen. Nona exceptio eſt: Niſi in eccleſiam extra monaſterium conſtitutam eat. Nouell.133.§. deinde etſi. Decima exceptio eſt: Niſi beneficium reſignauerit. Cuius replicatio eſt: Niſi ſine ſuperioris licentia id reſignauerit. c.admonet.

monet.4.de renunciat.Plures huiuſmodi exceptiones uide ĩ.cap.7.reg.79. item cap.8. quæſt.8. reg. 48.except.1.cum ſequentibus.

LXVIII. Regula: Ne ex una eccleſia in aliã tranſeant,cauetur c.1.de clericis non reſidentibus. c.Ioannes.5. c.non eſt.7. de regularibus. diſtin.70. c.ult.§.& in qua.1.q.1.c.filium. 7.q.1.c.placuit. c. ſi qui uerò. c.ſi quis preſbyter. c.propter.c.ſi quis de ordine.19.q.2.c.1.20.q.4.c.monachum,in prin. extrauag.com.1.de regularib. Apoſtol. canon.14. Concordant item ea quæ habentur ŝ.reg.prox.& M. I. C. lib.3.cap.2.reg.17. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi licentia ſui prælati ab una eccleſia ad aliam tranſierit, uel decreto publicè interpoſito.d.c.monachum. uerſ.niſi abbatis ſui. c.quæſitum.5.§.fin. 7.q.1. c.epiſcopus de loco. Altera exceptio eſt: Niſi ad duriorem ordinem tranſierit. c.ſanè.10. & c.licet.18. de regularibus. c.ex parte.10.de tempor.ordinat.20.q.4.c.1.Tertia exceptio eſt: Niſi clericus monaſterium ingrediatur.19.q.1.c.1.q.2.c.duæ ſunt. Huius replicatio eſt:Niſi canonicus ſit regularis:huic enim nõ permittitur ad aliud monaſterium tranſire.19.q.3.c.1, c.mandamus.Ratio huius redditur 20.q.4.in fine. Quarta exceptio uidetur: Niſi conſuetudo loci permittat ab una eccleſia ad aliam tranſire. Sed reprobatur c.cum uenerabilis.7.de conſuetudine.

Quinta exceptio eſt: Niſi tempore probationis nondum finito, nec profeßione facta, ad aliam eccleſiam tranſierit. c. poſtulaſti. 21. de regularib.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus propoſitæ regulæ exceptiones enumerauimus, quarum tamen replicatio generalis hæc eſt: Niſi ſeruus manumiſſus ſit hoc modo, ut eccleſiæ certæ ſeruiat. hic enim ad aliã eccleſiam tranſire non poteſt. c. eo libentius. 6. de ſeruis non ordinandis. Plura de regula propoſita uide J. cap. 7. reg. 8. except. 2.

LXIX. *Regula: Ne ad ſecularem uitam redeant, cauetur c. 1. & c. tuæ fraternitati. 3. de apoſtatis. 7. q. 1. c. ſi qui uerò. 17. q. 1. c. Ananias. 20. q. 1. c. puellæ. q. 3. c. 1. c. procliuus. c. eos qui. 27. q. 1. c. ſi cuſtos. c. ſi homo. c. omnes. uerſ. quæ uerò. Concordat item M. I. C. lib. 3. cap. 2. reg. 18. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima uidetur: Niſi licentia ſui prælati ad ſecularem uitam redierit. Sed reprobatur 17. q. 3. c. unico. Altera exceptio eſt: Niſi profeſſio nondum fuerit facta. c. poſtulaſti. 21. de regularibus. 17. q. 1. c. ult. in fine. q. 2. c. 1. c. nec nouimus, in fine. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi habitum religionis ſuſceperit. c. ſuper eo. 9. c. ex parte. 22. de regularibus. c. conſtitutionem. 3. §. ſed expreßè. uerſ. tacitè uerò. eod. tt. in 6. Huius duplicatio*

plicatio prima eſt: Niſi nouitiorum, non profeſſorum habitum ſuſceperit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.conſulti.20. & c.ſtatuimus.23.§.fin.de regularibus. Huius duplicationis triplicatio prima eſt: Niſi euidenter appareat, eum uitæ genus commutare uoluiſſe.d.c.20. Altera triplicatio eſt: Niſi per annum habitum nouitiorum geſtauerit. Clement.eos qui.2.eod.tt.& d.c.ex parte.22. Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi intra triduum habitum rurſus depoſuerit. c.ad noſtram.8.uerſ.aut ſi poſt.de regularibus.c.conſtitutionem.3.§.fin.eod.tt.in 6. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi mulier non profeſſa uelum conuerſionis ſpontè ſibi impoſuerit.c.uidua.4.de regularibus. Tertia replicatio eſt: Niſi euidenter appareat, non profeſſum uitæ genus commutare uoluiſſe.c.conſulti.20. & c.ſtatuimus.23.d.tt. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi inuitus ſit profeſſus.c.1.de his quæ ui metúſue cauſa. 20.q.1.c.puellæ. c.ſicut. q.3.in prin. cum c.ſequente.c.præſens. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi poſtmodum ratum habuerit, quod ab initio ſe inuito geſtum eſt.d.c.1.§.fin.20.q.1.c.illud. Quarta exceptio uidetur: Niſi blanditijs prælatorum allectus ſit ad profeſſionem. Sed reprobatur 16.q.7. c.ult.20.q.3.c.ult. Quinta exceptio eſt: Niſi minor

annis profeſſus ſit. c.ad noſtram.8.de regularibus. c.1.in prim. c.non ſolùm.2. uerſ.maior tamen quatuordecim.eod.tt.in 6.20.q.1.c.1. Huius replicatio prima eſt: Niſi adultus factus profeſsionem ratam habuerit.d.c.1.in 6.& d.q.1.c.1.c.illud autem.Concordant ea quæ habentur ſ. cap.proxim. quæſt.2. reg.36.except.4. Altera replicatio eſt: Niſi conſenſu parẽtum minor ſit oblatus.d.c.1.in fine,cum c.ſequente.& d.q.1.c.monachum. c.quicunque.c. quem progenitores. c.infans.§.ex his authoritatibus.item De regularibus c.ſignificatum.11. §.ſi autem à parentib.& c.cum uirum.12. Contradicit c. cum ſimus.14. eod.tt. & gloſſa in d.c.12.in uerbo, Quidquid horum. Hæc de quinta exceptione:de qua tamen uide plura ſ.cap.prox.quæſt.2.reg.36. Sexta exceptio eſt:Niſi furioſus profeſſus ſit. Hæc exceptio approbatur ſub cõditione c. ſicut tenor. 15.de regularibus.Septima exceptio:Niſi ante tempus probationis finitum profeſſus ſit. Quæ exceptio approbatur ſimul et diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.cap.prox. quæſt.6.reg.8. Octaua exceptio uidetur: Niſi conſecratio nondum fuerit facta. Sed reprobatur 20.q.1.c.puellæ.uerſ.etiamſi nondum. Nona exceptio uidetur: Niſi poſt profeſsionem non ſuſceperit habitum religionis. Sed reprobatur c.porrectum.13. de regularib. c.conſtitutionem.3.uerſ.ſed expreßè,eod.tt.in 6. Deci-

ma exceptio uidetur: Niſi profeſſus nunquam in clauſtro, ſed in ſeculo permanſerit, & bonis ſuis uſus ſit. Reprobatur c.ſicut nobis.17.de regularibus.c.ex parte.9.de conuerſione coniugator.Hæc de ſexageſimanona regula eiusq; exceptionibus ſint dicta: de qua uide item M. I. C. libro 3.cap.2. reg.18. Sanè de fugitiuis & apoſtatis requirendis ac puniendis cauetur c.ult.de regularibus.

LXX. Regula: Vt peregrinantes literas habeant commendaticias ac teſtimoniales,cauetur c. fraternitati.5.de clericis non reſidentibus. c.1.de clericis peregrinis. extrauag.com. ad noſtram. 2. de regularib. item De conſecrat. diſtinct.5. c.non oportet. item diſtinct.71.c.extraneo. c.hortamur. & c.ult. item 23. q.8. c.ſi quis epiſcopus. Apoſtol. canon.32. & l.22. §.fin .C.de epiſcopis & clericis. Concordant item ea quæ habentur 5. cap. prox. quæſt.2.reg.9.except.3.repl.1. Forma harum literarum præſcribitur diſtin.73.in prin. Exemplum habetur d.diſtinct.73. c.1. & c.ult. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi peregrinantes ſpiritu diuino agitentur.19.q.2.c.duæ ſunt.

LXXI. Regula, Vt iam dictæ literæ rogētur, & non niſi à rogato dentur, cauetur diſtin.72. in prin.cum c.ſequente.

LXXII. Regula: A' ſede apoſtolica uocatus domum non reuertatur ſine literis apoſtoli-

cis.8.quæſt.5.in princ.cum c.ſequente.

LXXIII. *Regula: Vt à cauſis ſanguinis abſtineant, cauetur c.clericis.5.in prin. c.ſententiam. 9.ne clerici uel monachi ſecularibus.23.q.8.c.ſæpe principes.c.his à quibus.* Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: *Niſi à ſeculari magiſtratu iureiurando indulgentia reo promittatur. d.c. ſæpe principes.uerſ.ibi conſentiant fieri regibus.* Altera exceptio eſt: *Niſi clericus iuriſdictionem temporalem habens, cauſas ſanguinis delegauerit. c. ult.ne clerici uel monachi ſecularibus, in 6.*

LXXIIII. Regula: *Clericus qui homicidiũ commiſit, uel cauſam mortis præſtitit, deponitur. c.de cætero.11. de homicidio. diſtinct. 50. c.miror. c.clericum. c.ſi quis uiduam. uerſ. ſimiliter.* Apoſtol.canon.64.Exemplum *eius qui cauſam mortis præbuit, habetur c.ex literis. 10. de exceßib.prælatorum.* Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: *Niſi caſu, non occidendi animo factum ſit homicidium. c.lator.9.c.dilectus.13. c.ex literis.14.c. ex literis.15.c.ſignificaſti.16.c.Ioannes.23.& c.ult. de homicidio. diſtinct. 50. c.clerico.c.hi qui. item 15. q. 1. c.nec is qui. Concordant item ea quæ habentur* ſ.*lib.1.cap.5.de homicidio, quæſt.1.except. generali 1.*Planè *huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi culpa caſum præceßit, ſeu non adhibuit diligentiam quam debuit.c.preſbyterum.7.*

& c.

& c.continebatur.8.de homicidio. Altera replicatio eſt: Niſi dans operam rei illicitæ caſu homicidium fecerit. Quæ replicatio approbatur ſecundum quoſdam d.c.continebatur. 8. item c.tua nos. 19.in prin.c.ſicut.eod.tt. Tertia replicatio eſt: Niſi ira percitus caſu homicidium fecerit. diſtinct. 50. c.ſtudeat. Quarta replicatio uidetur: Niſi homicida ueniam delicti petierit. Sed reprobatur c.exhibita.22.de homicidio. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio uidetur: Niſi ſui defendendi cauſa homicidium fecerit. Sed reprobatur c. interfeciſti.2. §. fin. & c. ſignificaſti. 18. §.fin. eod.tt. item diſtinct.50. c.de his clericis. Admittitur tamen, ſi mortem aliter effugere non potuit, Clement.unica, in fine, de homicidio. Tertia exceptio eſt: Niſi obſidionis uel captiuitatis neceßitate coactus homicidium fecerit. diſtinct.50.c. de eo. §.quod uerò, cum c.ſequente. & c.quia te. Quarta exceptio uidetur: Niſi pro ſalute communi, uel aduerſus hoſtes fidei pugnans homicidium fecerit. Sed reprobatur ſub conditione c.penult. de homicidio. Quinta exceptio eſt: Niſi per furorem homicidium fecerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 15.q.1. c.ult. Clement.unica, de homicidio. Sexta exceptio eſt: Niſi ciuiliter ſaltem conquerens de crimine cauſam mortis præbuit. c.poſtulaſti.21.de homicidio. c.prælatis.2.

eod.tt.in 6.Septima exceptio:Niſi indicia tantùm criminis profeſſus cauſam mortis præbuit. c. tua nos.19.§.ad ultimum.de homicidio. Octaua exceptio eſt: Niſi conceptus,nondum autem uiuificatus fœtus interierit.c.ſicut.20.in fine.eod.tt. Nona exceptio: Niſi non per ſe, ſed per alium occidit. reprobatur c.Heinricus.2.de clericis pugnantibus. Decima exceptio eſt:Niſi tantùm in turba defendendi cauſa fuit, in qua aliquis eſt occiſus. c. præſentium.3.& c.ult.de clerico percuſſore. Vndecima exceptio uidetur:Niſi non appareat,cuius ictu perierit. Sed reprobatur c.ſignificaſti.18. §. quod ſi diſcerni.de homicidio. Duodecima exceptio uidetur: Niſi cum non lætaliter aliquem uulneraſſet,is poſtea ab alio fuerit occiſus.Sed reprobatur d.c.18. Decimatertia exceptio uidetur:Niſi cum tantùm uerberari mandaſſet, hoc adiecto ne occidatur: mandatarius fines mandati egreſſus occiderit.Sed reprobatur c.ult.eod.tt.in 6. Decimaquarta exceptio eſt:Niſi infans homicidium fecerit. Clement. unica, eod. tt. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi dormiens aliquem occiderit. d.Clement.unica.

LXXV. Regula: Ne militent,uel alios ad militandum incitent, bellicáue negocia adminiſtrẽt, aut in duello pugnent, cauetur c.1. de clericis pugnantibus, c.quod in dubijs.5. de pœnis. 23. q.8. in prin.

prin.cum ſequentibus,uſq; ad c.clerici qui.item d. q.8.c.reprehenſibile.c.ſi in mortem.c.quo auſu.c. ſi quis epiſcopus.§.reprehēduntur,cum c.ſequente,uſq; ad §.licet ergo. Apoſtol.canon.82. Huius regulæ exceptio prima uidetur:Niſi ſui defendendi cauſa bellum gerat. Sed reprobatur d.q.8. in prin.§.fin.& c.non pila.uerſ.aliter nec debeo.Altera exceptio eſt: Niſi pro ſuo grege bellum gerat.d.q.8.c.ſcire uos. Tertia exceptio eſt:Niſi ratione feudorū,quæ ab Imperatore detinet,ad bellum uocetur.Quæ exceptio uidetur approbari d. q.8.c.ſi in mortem.§.ecce quod. Quarta exceptio eſt:Niſi alios ad defenſionem oppreſſorum & infidelibus reſiſtendum hortentur: hoc enim facere poſſunt. d.q.8.c.igitur cum ſæpe.c.omni timore.c. hortatu.c.præterea. c.ut pridem. c.ſuppliciter.& c.ſi uobis.§.licet ergo.

LXXVI. Regula:Ne arma ſumant,neue armati incedant,cauetur 23.q.8.c.clerici. c.quicunq; ex.item De uita & honeſtate clericor. c.clerici.2. & Clement.1.§.aduerſus uerò.uerſ.uel arma portantes.eod.tt. item Clement.1.§.quia uerò,in fine. de ſtatu monach.

LXXVII. Regula:Ne ſint ſeditioſi,cauetur diſtinct.23.c.his igitur. uerſ.dolos. & diſtinct.46. c.ſeditionarios.

LXXVIII.Regula:Ne ſint cupidi uindictæ,

cauetur d. c. ſeditionarios. uerſ.uel iniuriarũ ſuarum ultor.

LXXIX. Regula: Ne diſcordent, néue ſint contentioſi, cauetur diſtin.90.c.oblationes. c.neq; ad Cain.c.alienus.c.ſi quis.c.diſsidentes.

LXXX. Regula: Ne ſint inuidi, cauetur d.c. his igitur. uerſ.odium. & diſtinct. 46. c. clericus inuidens.

LXXXI. Regula: Ne ſint maledici uel calumniantes, cauetur d.uerſ. odium. & d.diſtin.46. c.clericus. c.accuſatores.

LXXXII. Regula: Ne adulationib. & proditionibus uacent, cauetur diſtinct. 46. c.clericus qui. & c.ſunt nonnulli.

LXXXIII. Regula: Ne iurẽt, cauetur 2.q. 5.c.1.c.nos ſanctorũ.c.nos ſacramentũ. & c.ſi quis. item 22.q.5.c.penult. & ult. item De iureiurando c.nullus.5. item De iuramento calumniæ c.1. & l. 25 §.quod ſi lis. uerſ.quia eccleſiaſt. C.de epiſcop. & clericis. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi pro recta fide iurent. d.c.nos ſacramentũ. & d.2.q.5.c.1.uerſ.niſi pro recta fide. Altera exceptio eſt: Niſi agatur de fama clerici. d.q.5. c.ſi quis preſbyter. §.uerùm, cum c.ſequente. c.habet. c.Mennam.c.quanto. & c.mandaſtis. Tertia exceptio eſt: Niſi ex cauſa neceſſaria iurandum ſit, puta pro teſtimonio. c.etſi Chriſtus.26. de iureiu-

rando.

rando. De qua re uide plura ſ. lib. proxim. cap. 16. in prin.

LXXXIIII. *Regula: Ne ſcurrilibus & turpibus uerbis utantur, cauetur diſt. 46. c. clericum.*

LXXXV. *Regula: Ne ioculatores ſint, uel goliardi aut buſones, cauetur c. unico, de uita & honeſtate clericor. in 6.*

LXXXVI. *Regula: Ne ludant, néue ſpectaculis interſint, cauetur diſtinct. 23. c. his igitur, in prin. diſtinct. 35. c. 1. diſtinct. 44. c. nullus preſbyterorum, in fine. item c. cum decorum. 12. c. clerici. 15. §. mimis. & §. ad aleas. de uita & honeſtate clericor. item De conſecrat. diſtinct. 5. c. non oportet. Apoſtol. canon. 41. cum ſequente. Concordat item M. I. C. lib. 3. cap. 2. reg. 13.*

LXXXVII. *Regula: Ne uenationes exerceant, cauetur c. 1. & c. ultim. de clerico uenatore. Clement. 1. §. porrò. & §. ſi quis autem. uerſ. ſi qui uerò. de ſtatu monachor. diſtinct. 34. c. epiſcopum, c. omnibus. diſtinct. 86. c. qui uenatoribus, cum ſequentibus, uſq; ad c. non ſatis eſt.*

LXXXVIII. *Regula: Ne comam nutriãt, neque barbam, cauetur c. ſi quis. 4. c. clericus. 5. c. clericis. 7. & c. clerici. 15. §. comam. de uita & honeſtate clericor. diſtinct. 23. c. prohibete. c. clerici. c. ſi quis ex. c. penult. Ratio raſuræ redditur 12. q. 1. c. duo ſunt. §. hi namq; ſunt. uerſ. & hoc deſignat.*

Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi clericus ſit coniugatus,non beneficiatus.c.Ioannes.7.de clericis coniugatis. Altera exceptio eſt:Niſi mulier ſit religioſa.diſtinct.30.c.quæcunq;.

LXXXIX. Regula: De habitu,ueſtitu & ornatu clericorum cauetur d. c. clerici.15. de uita & honeſtate clericor. c.cum ad.6.in prin.de ſtatu monachor.Clement.1.eod.tt. Clement.quoniam.2. de uita & honeſtate clericor. diſtinct.23.c.clerici. c.ſanctimonialis. diſtin.41. in prin. & c.parſimoniam.item c.ult.in prin.21.q.4.c.1.cum ſequentib. uſq; ad q.5. Huius regulæ exceptio hæc eſt:Niſi in minori ætate clericus ſit conſtitutus. c. ult. de clericis coniugatis. Ad regulam quoque propoſitam pertinet, quòd compagis & mappulis uti non poſſint ſine permiſſu Papæ. diſtin.93.c.peruenit,cum c.ſequente.

XC. Regula, De uarietate ueſtitus clericorũ. Eius ratio redditur diſtinct.40.in prim. uerſ.unde in ueteri. Huius exceptio eſt:Niſi cõuerſis ſit prædicandum: hoc enim caſu eundem habitum geſtare debent omnes,quamuis diuerſi ordinis.c.Deus. 11.de uita & honeſtate clericor.

XCI. Regula: De diſtinguendo habitu nouitiorum & profeſſorum cauetur c.ſtatuimus.23. §. fin.de regularibus.

XCII.Regula:De inceſſu clericorum cauetur diſtinct.

diſtinct.41.c.parſimoniam.uerſ.& inceſſu.item c. ult.diſtinct.23.c.bis igitur.uerſ.non uagi oculis.

XCIII. Regula: De alimentis, cibo & potu clericorum cauetur diſtinct. 41. in princ. uerſ.& quod tam de ueſtibus. item c.1. ead.diſtinct, Apoſtol.canon.62.

XCIIII. Regula: Non cibus,ſed appetitus eſt in culpa.d.diſtinct.41.c.deliciæ.c,quod dicit.

XCV. Regula: Vt diuitibus obſeruantia cibi remittatur,cauetur diſtinct.41.c.non cogantur.

XCVI. Regula: De eſu carnium monachis interdicto cauetur c.cum ad.6.§.in refectorio.de ſtatu monachor. Clement. 1. §.fin. eod.tit. De conſecrat.diſtinct.5.c.carnem. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ob ægritudinem.d.c.carnem.uerſ. ſeruato tamen moderamine. & d. c. cum ad.6. §. porrò debiles. Altera exceptio uidetur: Niſi in ſolennitatibus. Sed reprobatur d;c.cum ad.6.§.nec in quibuſdam. Tertia exceptio uidetur: Niſi extra refectorium carnibus ueſcantur. Sed reprobatur d.§. nec in quibuſdam. uerſ.ſed nec extra refectorium. Quarta exceptio eſt: Niſi ex ſpeciali abbatis indulgentia, d.§.nec in quibuſdam. uerſ.quanquam ex indulgentia.

XCVII. Regula: De crapulis & ebrietatibus uitandis cauetur c.à crapula.14. de uita & honeſtate clericor. diſtinct.23. c.bis igitur,in prin.uerſ.

priuata. & diſtin.35.in prin.§.ſequitur.c.1.c.uenter.c.uinolentum.c.luxuriam.c.ſexto.c.ult. & diſtinct.44.in prin. cum c.ſequente. c.nullus. c.ult. §.ſi ergo. De conſecrat.diſtinct.5.c.nullus preſbyterorum. Apoſt.canon.41.cum ſequente.

XCVIII. Regula: Ne tabernas ingrediātur, cauetur diſtinct.44. c.non oportet. c.clerici. item De uita & honeſtate clericor.c.clerici.15.§.& tabernas.Apoſtol.canon.53.

XCIX. Regula:Ne tabernā aut ergaſterium habeant,cauetur diſtinct.44.c.nulli.

C. Regula: De alimentis adquirendis cauetur diſtinct.91.in prin. c.preſbyter. uerſ.deinde peractis.c.clericus.c.penult.

CI. Regula: Vt priuatum ſeu proprium nihil habeant, ſed omnia illis ſint communia, cauetur De regularibus c.Ioannes. 5. uerſ.nec eorum aliquem.item De ſtatu monachorum c.monachi.2.in prin.uerſ.nec peculium. & §.qui uerò. item c.ſuper.4.c.cum ad.6.§.1.item Clemēt.1.§.fin.eod.tt. Idem cauetur non de monachis ſolùm, ſed & de clericis, 12.q.1.in prin. c.dilectiſſimis. c.clericus.c. duo ſunt.§.raſio uerò. c.quia tua.c.ſcimus.c.nolo. c.non dicatis. c.habebat, in fine. c.illi autem.§.de rebus. item diſtinct. 32. c.præter. §.præcipientes. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt, quòd habens propria clericus quidem non erit, cleri-

clericatus tamen illi non tollatur. d. §. de rebus. uerſ. ſi habuerint, non clerici erunt, non tamen, &c. item d.q.1. c.certè ego. Altera exceptio eſt: Niſi clericus uxorem & liberos habeat:ad horum enim uſum licet illi habere propria. d. q. 1. c.præcipimus.§.cum ergo.Cui cōtradicit gloſſa in uerſ. ſed notandum. Tertia exceptio eſt: Niſi clericus ſuis contentus à ſumptibus eccleſiæ abſtineat. d.q. 1.c.illi autem.Accedit gloſſa d.q.1.in prin. Quarta exceptio uidetur: Niſi cum monacho de habenda proprietate fuerit diſpenſatum. Sed reprobatur c.cum ad.6.§.fin.de ſtatu monachor. Quintæ exceptionis loco notādum, quamuis nihil proprium habere debeant,tamen res eccleſiæ ab ijs poßideri & adminiſtrari poſſe. 12.q.1.c.expedit.c.nulli.§.ſi ergo res,cum c.ſequente.

CII. Regula: De lectis monachorum cauetur Clement.1.in prin.uerſ.& lectiſternij. de ſtatu monachorum.

CIII. Regula, De habitatione clericorum & monachorum. Vt non ſeparatim,ſed in communi loco habitent,comedant & dormiant,cauetur 12. q.1. c.1. c.dilectißimis. c.neceſſaria. c. quia tua,in prin. 16.q.1. c.ſi clericatus.§.fin. 20.q.4.c.monachum.§.ſeruandum quoq;. item diſtinct.32. c.præter hoc.§.præcipientes. De conſecrat.diſtinct.5.c. in omnibus. item De uita & honeſtate clericor.c.

quoniam.9.in prin.uerſ.in una domo. Huius regu læ duæ exceptiones proponuntur d. §.ſeruādum. uerſ. niſi fortè probatis poſt emeritos labores, aut propter infirmitatis neceßitatem. Plura de regula propoſita eiusq; exceptionibus uide M.I.C. lib. 3.cap.2.reg.5.

CIIII. Regula: Ne ſinguli monachi per parochias uel prioratus ponantur, cauetur c.monachi. 2.in prin. uerſ.nec ſinguli. & c.quod Dei. 5.§.fin. de ſtatu monachor.c.ex parte.3.& c.ult.de capellis monachorum. Clement.1.§.ad hæc. de ſtatu monachorum.

CV. Regula: De ſilentio monachorum cauetur c.cum ad.6.§.in oratorio.de ſtatu monachor. Clement.1.§.fin.eod.tt.

CVI. Regula: De confeßione & communicatione monachorū cauetur Clement.1. §.ſanè. d.tt.

CVII. Regula: Matrimonium ne contemnant, cauetur ſ.lib.proxim.cap.2. quæſt.4.reg.4. Nuptialibus tamen conuiuijs intereſſe prohibentur diſtinct.34.c.preſbyteri.

CVIII. Regula: Ne ad curias principum eant, cauetur Clement.1.§.quia uerò. de ſtatu monach.

CIX. Regula: Ne in foro uel nundinis uerſentur, cauetur diſtinct.91.c.penult.§.qui uerò.

CX. Regula: Ne clerici conditionem ſuam abnegent, uel ſe monachos fingant, cauetur c.ut clerici.3.

rici.3.de regularibus.Apoſtol.canon.61.

CXI. Regula: Ne glorientur in malitia ſua, cauetur c.quàm ſit.9.de exceſſ.prælator.

CXII. Regula: Vt ea quæ illis ſuperſunt, dent pauperibus, cauetur 12.q.1.c.quia tua.§.fin.

CXIII. Regula: Vt bonis moribus uiuāt, cor, linguam & oculos ab omnibus illicitis cōſeruent, ac corpus Deo ſeruent, cauetur d.c.quia tua. §.de eorum.uerſ.& ſub eccleſiaſtica.diſtinct.23.c.his igitur.uerſ.non uagi oculis.

CXIIII. Regula: Vt ſingulis diebus mane prima hora ad lectionem ueniant, cauetur De conſecrat.diſtin.5.c.in omnibus.uerſ.& ſingulis diebus.

CXV. Regula: Vt in mēſa ſimiliter lectionem audiant, cauetur d.c.in omnibus.§.fin.

CXVI. Regula: Pro gradu ſui officij quenq; meliorem eſſe oportet.8.q.1.c.qualis enim.

CXVII. Regula: Ne monachi ea quæ clericorum ſunt, uſurpent, cauetur Clement.1.in prin.& §.nec etiam in caſibus.de priuilegijs. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ad quoſdam actus ſint ſpecialiter priuilegiati.d.Clement.1.in prin.uerſ.uel per priuilegia ſedis apoſtolicæ. & d.Clement.1. §.fin.

CXVIII. Regula: Ne monachi in clericorum infamiam, damnum uel præiudicium quidquam agant, cauetur d.Clement.1.§.quibus, cum ſequentibus, uſq; ad §.fin.

CXIX. Re-

CXIX. Regula: *De ratione ſui officij reddenda cauetur diſtinct.38.c.quando.§.cum uerò. Hæc de officijs clericorum & monachorum. Sed & plura huiuſmodi officia uide ſ.cap.prox. quæſt.2. Cum enim in eum caſum clericus peruenerit, quo ab initio ordinari non potuit, clericatum amittit. Quanquam hoc non eſt perpetuò uerum, ut oſtẽdit Gratianus 15.q.1.c.ult.§.bis ita reſpondetur.*

De exceptione præcedentium regularum generali.

Quamuis autem clericus & monachus contra officia hactenus enumerata agens ſit deponendus, ut ex præmiſsis patet: tamẽ eius exceptio hæc eſt: Niſi pœnitentiam egerit. Quæ tamen exceptio uidetur reprobanda per ea quæ traduntur diſtinct. 50. in prin. cum ſequẽtibus, uſq; ad c. clericum qui. item c. de his. c. peruenit. c. accedens. c. quicunq;. c. qui ſub. c. fidelior. §. fin. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. prox. quæſt. 2. reg. 15. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita approbatur d. diſtinct. 50. c. ſi poſt. §. econtrà, cum ſequentibus, uſq; ad c. ſacerdos quidem. §. quomodo igitur. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ficta fuerit pœnitentia magis ſpe honoris eccleſiaſtici conſequendi, quàm odio criminis commiſſi. d. diſtinct. 50. c. ſacerdos. §. quomodo igitur, cum ſequentibus, uſq; ad c. abſit. item d. diſtinct.

ſtinct.50.c.domino,cum c.ſequente. & c.preſbyteros.§.ſed illud. Altera replicatio eſt: Niſi crimina, de quibus pœnitentia acta eſt, fuerint manifeſta. d.c.preſbyteros.§.fin.& d.diſtin.50.c.de his uerò. Tertia replicatio eſt: Niſi pœnitens in hæreſin lapſus fuerit. d. diſtinct.50. c.de eo autem. Quarta replicatio eſt: Niſi homicidium fecerit pœnitens. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.74. Quinta replicatio eſt: Niſi pœnitens ad altiorem gradum aſcendere uelit. d.diſtinct.50. c.ſi duo. §.præmiſſis. c.hi qui altario. Contradicit tamen d.c.hi qui.§. ſed exemplo, cum ſequentibus, uſq; ad c.ex pœnitentib. Sexta replicatio uidetur: Niſi iteratò deliquerit pœnitens.d.c.hi qui.§.quod ſi iteratò. Sed contrà reprobatur d.§.ſed exemplo. Hæc de exceptione pœnitentiæ generali. Nunc de priuilegijs clericorum dicendum.

DE PRIVILEGIIS ET REbus clericorum ac monachorum. Cap. VI.

PRima regula: Sacerdotes ſunt ſal terræ.diſtinct.93.c.ſacerdotes.

II. Regula: De immunitate clericorum & monachorum cauetur c. quanquam. 4. de cenſibus, in 6. Clement.ult.de cenſibus.16. q.1. c.iuxta

ſan-

ſanctionem.23.q.8.c.in qualibet,in prin.& §.uniuerſos.l.1.C.de epiſcopis & clericis. Concordat item ſ̄.lib.eod.cap.1.reg.24. & M.I.C.libro 3.cap.3.reg.1.in prin.Huius regulæ exceptio eſt:Niſi munera ſint patrimonialia. 11. q. 1. c.ſi quæ cauſæ. §. fin. Sed de hac exceptione alijsq; pluribus uide d. reg.24.& M.I.C.d.reg.1.

III. Regula:Ne clericis uis uel iniuria per laicos inſeratur, cauetur 16. q.7. c.contra,in prim. c. laici.c.inuentum. 17. q.4. c.ſi quis ſuadente.§.qui autem.l.10.C.de epiſcopis & clericis.

IIII. Regula:De pœna et abſolutione eius qui clericum percußit,cauetur d.c.ſi quis ſuadente,in prin. de quo cum alijs pluribus concordantibus uide ſ̄.lib.1.cap.8.quæſt.5. cauſa 6. itē cap.13. quæſt. 3.reg.1.except.7.

V. Regula: Clerici de bonis ſuis teſtari,eáue alienare non probibentur.c.1.de teſtamētis. 12.q.3. in princ. cum c.ſequente.c.fixum. Apoſtol.canon. 39.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi tempore clericatus uel epiſcopatus ſui adquiſierit. d. c.fixum.uerſ.poſtquā autem. & d.q.5.c.1.in prin. & d. 12. q. 3. in prin.cum c.ſequente. item c.1.c.ut unuſquiſq;.3.& c.ult.de peculio clericorum.c.1.in fine.& c.cum in.7.de teſtamentis. Concordant item ea quæ habentur ſ̄.capite 8. quæſt.16. reg.17. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima

hæc

hæc eſt: Niſi ad ſuſtentandam uitam rebus in clericatu quæſitis utatur. d. c. ult. uerſ. ſuſtentandæ uitæ cauſa. de peculio clericor. Altera replicatio uidetur: Niſi mobilia ſint, quæ in clericatu adquiſiuit. Sed reprobatur c. relatum. 12. in prin. de teſtamentis. Tertia replicatio eſt: Niſi pauperibus largiatur. d. c. relatum. 12. §. licet autem. & c. ad hæc. 8. eod. tt. Quarta replicatio eſt: Niſi religioſis locis de bonis in clericatu adquiſitis reliquerit. d. §. licet autem. uerſ. & religioſis. Quinta replicatio eſt: Niſi ijs qui in uiuentis miniſterio fuerint, aliquid ex bonis in clericatu adquiſitis reliquerit. d. §. licet autem. uerſ. & illis qui uiuenti. Sexta replicatio eſt: Niſi canonicam portionem eccleſiæ, à qua ei debetur, uel alteri eccleſiæ relinquat. 12. q. 3. c. ult. Septima replicatio eſt: Niſi non occaſione clericatus, ſed ipſius perſonæ intuitu illi relictum uel adquiſitum ſit. c. quia nos. 9. c. relatum. 12. §. cæterùm. c. requiſiſti. 15. §. ſi uerò. de teſtamentis. c. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato. 12. q. 1. c. 1. §. ſi autem ipſis. c. quicunq;. q. 5. c. fixum. uerſ. hæreditaria ſucceßione. Sanè quando præſumendum ſit occaſione clericatus, quando intuitu perſonæ adquiſitum eſſe, ex perſona relinquentis definitur d. c. requiſiſti. 15. Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi ex rebus eccleſiæ adquiſierit: tũc enim, quamuis proprio nomine adquiſierit, tamẽ

alienare

alienare nõ poteſt. d.c.fixum.uerſ.de facultatibus eccleſiæ. 12.q.4.in prin.cum c.ſequēte,uſq; ad §.ſi quis uerò.& c.ult.itē c.preſbyter.2.& c.inquirendū.4.de peculio clericor. Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi pro redemptione animæ epiſcopo ſit relictū uel donatū. *12.q.3.c.*Pontifices.Octaua replicatio eſt: Niſi clerico relictū ſit, ut alij reſtituat.*d.c.*Pontifices.*§.fin.*Nona replicatio eſt: Niſi epiſcopo & eccleſiæ cõiunctim uel diſiunctim ſit relictū: hoc enim pro parte dimidia epiſcopo pleno iure adquiritur, ut id, cui uoluerit, alienare poßit. *c.requiſiſti.15.§.quod ſi relinquatur,cum ſequentib.de teſtamētis.*Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopo & eccleſiæ non cathedrali relictū ſit. *d.§.quod ſi relinquatur. uerſ. ſecus aūt eſt.* Altera duplicatio eſt: Niſi pro redemptione animæ epiſcopo & eccleſiæ ſit relictū. *12.q.3.c.*Pontifices. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione,eiuſq; replicationibus ſint dicta: de qua re uide item M.I.C. *lib.3.cap.4.de priuilegijs epiſcoporū,reg.13.* Altera exceptio eſt: Niſi monachus ſit: hic enim de rebus ſuis teſtari,eáſue alienare prohibetur.*c.quia ingredientibus.2.de teſtamentis. 18.q.2. c.abbates. §.monachi.uerſ.aut peculiare. 19.q.3.c.quia ingredientibus. c.perlatum.* Item concordat M.I.C. *lib.3. cap.3.reg.5.in princ.* Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi

monachus

monachus liberos legitimos habeat. c.cum ſimus. 14.in fine.de regularibus. 19.q.3.c.penult.Nouell. 5.§.decernimus.uerſ.ſi uerò filios. Altera replicatio eſt:Niſi eremita ſit monachus. 19.q.3. c.perlatum.§.econtrà. Tertia replicatio eſt:Niſi monachus epiſcopus ſit factus. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur 18.q.1.c.1. Quarta replicatio eſt:Niſi monachus ad ſecularem uitam redierit. 17.q.4. c.hanc ergo. §.ſed notandum,cum ſequentibus. Contradicunt ea quæ habentur M.I. C.lib.3.cap.3.reg.6. Plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.cap.3.reg.5.

VI.Regula:Clerico defuncto regulariter eccleſia ſuccedit. 12.q.5.c.ſicubi,cum c.ſequēte.c.1.uerſ. ſi autē ante.& c.ult.§.fin.de ſucceſſionib.ab inteſtato.Concordat item M.I.C.lib.3.cap.4.de priuilegijs epiſcoporū,reg.14. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi clericus facto teſtamēto deceſſerit,ſeu res ſuas alij reliquerit.d.c.1.uerſ.donare eis liceat.& 12.q.1.c.epiſcopi.c.ſint manifeſtæ. Huius exceptionis replicatio prima eſt:Niſi tempore clericatus bona adquiſierit: de his enim teſtari,eáue alijs relinquere prohibetur,per ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.prox.except.1. ubi etiam huius replicationis duplicationes uidere licet. Altera replicatio eſt:Niſi defunctus hæreticos inſtituerit hæredes.c. ſi quis epiſcopus.5.& c.in eos.6.de hæreticis.Ter-

tia replicatio eſt: Niſi de rebus eccleſiæ teſtatus fuerit clericus.12.q.1.c.epiſcopi.uerſ.quidquid uerò.q.5.c.obitum.c.fixum.uerſ.quaſcunq; res. Huius duplicatio eſt: Niſi tantum de proprijs rebus eccleſiæ relinquat, quantum ex eius bonis alijs leget. d. q.5.c.ſi epiſcopus. Quarta replicatio eſt: Niſi monachus teſtatus ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt §.reg.prox.except.2. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi defunctus cognatos reliquerit: hi enim eccleſiæ in ſucceſſione præferuntur.12.q.5.c.ult.uerſ.& ſine cognatione.17.q.4.c.ult. Tertia exceptio eſt: Niſi defunctus à prælato illectus fuerit, ut clericus uel monachus fieret.16.q.7.c.penult.in fine.

VII. Regula: Collegio, non ſingulis hæreditas defuncti clerici adquiritur. c.relatum.12.§.nomine autem.de teſtamentis.

VIII. Regula: Si defunctus in diuerſis eccleſijs beneficia poſſedit: bona eius in iſtas eccleſias pro portione ſunt diſtribuenda.d.c.relatum.12.§.fin.

IX. Regula: Quibus deferatur ſucceßio ſerui clerici facti ac defuncti, definitur c.ſancto.2.de ſucceßionib.ab inteſtato.

X. Regula, De foro clericorũ ac monachorum competenti. Apud eccleſiaſticum, non ciuilem iudicem conueniendi. c.2.de foro competenti. c.ſeculares.

culares.2.eod.tit. in 6. c.at ſi clerici.4. de iudicijs. 11.q.1. c.1.c.nullus iudicum.c.clericum.c.continua. c.nullus clericus. c.ſi quis clericus. c.placuit. c. Chriſtianis. c.Sylueſter. c.relatum.c.experientiæ. uerſ.in his uerò. c.ſi quiſquam.uerſ.ſi quis autem. c.clericum.c.ſi quæ cauſæ.§.cum ergo.c.de perſona.c.peruenit.c.fratris.c.ſacerdotibus. c.inolita.c. placuit.c.de diuerſis.c.ſi quis cum,in prin.c.ſi clericus. c.clericum,in prin. & §.ex his omnibus. 11. q.1. c.futuram.§.idem uerò præſidens. Nouell.83. §.ubi autem dirimere.Nouell.123.§.ſi quis contra. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.3.reg.7. & reg. 10. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur:Niſi clericus ſit coniugatus.Sed reprobatur c.unico,de clericis coniugat.in 6.Altera exceptio eſt: Niſi mutato habitu,tõſura & alijs,ſe pro laico gerat, aut uxorem ducat. d.c.unico.uerſ.in cæteris autẽ,uel niſi. c.ex parte.9.de clericis coniugatis. item c.ex parte.27.de priuilegijs. c.ſi iudex.12.§.fin.de ſentent.excom.in 6. Tertia exceptio eſt: Niſi eccleſiaſticus iudex cauſam dirimere uel nolit, uel non poßit.11.q.1.c.ſi quis cum.uerſ.ſi autem noluerit. c.clericum.§.ex his omnib.uerſ. niſi fortè ciuilem cauſam. Nouell.83. §.ubi autem dirimere. Nouell.123.§.certè ſi quis. Cõtradicit c. qualiter.17.de iudicijs. Quarta exceptio uidetur: Niſi criminalis,nõ ciuilis actio aduerſus clericum

inſtituatur. Sed reprobatur c.at ſi clerici.4.& c. clerici.8. de iudicijs. item 11.q.1.c.ſicut enim.§.ex his omnibus.uerſ.in criminali uerò. Contradicit M.I.C.d.reg.10.except.2. Quinta exceptio eſt: Niſi ciuilis actio, non criminalis aduerſus clericum intendatur.d.§.ex his omnibus.item d.q.1.c.ſtatuimus.§.quia ergo. Contradicit d.c.ſtatuimus.§.fin. cum c.ſequente. & d.q.1. c.nullus. c.aliud. §.fin. Sexta exceptio eſt: Niſi clericus depoſitus ſit & excommunicatus.c.cum non.10.de iudicijs. Concordant ea quæ habentur ſ.except.9.Septima exceptio eſt: Niſi clericus fori præſcriptioni renunciauerit.l.39.C.de epiſcopis & clericis. Mutatur ac reprobatur exceptio propoſita c.ſi diligenti. 12.& c.ſignificaſti.18.de foro competenti. Octaua exceptio uidetur: Niſi de hoc ipſo dubitetur, an ſit clericus.Sed reprobatur c.ſi.iudex.12.de ſententent.excom.in 6. Nona exceptio eſt:Niſi clericus ſit incorrigibilis,& epiſcopo ſuo inobediens.11.q. 1.c.ſtatuimus. c.ſi quis ſacerdotum. c.petimus.c.iſtud eſt. Concordat item ſ.except.6.item ſ.cap. prox.reg.40. Decima exceptio eſt:Niſi prælatus clerici conſentiat. 11.q.1. c.ſicut enim. §.ex his omnibus.uerſ.niſi fortè cum conſenſu. Vndecima exceptio eſt:Niſi de prædijs agatur.11.q.1.c.ſi quæ cauſæ.§.his ita reſpondetur.Duodecima exceptio uidetur:Niſi debitum ſit liquidum. Sed reproba-

tur

tur c.ſeculares.2.de ſoro competenti,in 6. Hæc de decima regula.

XI. Regula: Apud ſuum prælatum clerici conueniendi. c.1.de ſoro competenti. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.reg.prox.in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi clericus alij ſeruiat: hoc enim caſu uidetur apud eum, cui ſeruit, conueniendus. Sed reprobatur c.cum contingat.13.d.tt. Altera exceptio eſt: Niſi alio loco deliquerit: hoc enim caſu ab epiſcopo loci, ubi deliquit, ſententia ferenda. c.poſtulaſti.14.eod.tt.

XII. Regula: Epiſcopus non ſolus, ſed cum ſenioribus uel ſynodo de cauſa clerici iudicare debet, per ea quæ propoſita ſunt s̃.libro 1.cap.12. de executione, quæſt.1, except.2.

XIII. Regula: A quot epiſcopis preſbyteri uel diaconi iudicãdi ſint, definitur 15.q.7.c.ſi quis tumidus.c.fœlix.c.ſi autem.

XIIII. Regula: Ne extra prouinciam ſuam in ius uocẽtur, cauetur 3.q.6.c.ultra.c.peregrina. c.non liceat. c.neminem. c.ſi quis clericus. q.9. c. nec extra.5.q.4.c.duodecim.§.ſaluo. Concordant item ea quæ habentur s̃.lib.prox.cap.2.quæſt.2. except.12. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ad Papam fuerit appellatum, uel à Papa iudices dati.d.c.ultra.uerſ.niſi tantùm ad apoſtolicam. d. c.peregrina.uerſ.ſalua in omnibus.d.c.non liceat.

uerſ.ſine præiudicio tamen. & §.reuerentia. Altera exceptio eſt: Niſi prælatus accuſetur. d.c.nemine,in fine. uerſ.niſi prælatus ſit. ubi tamen nonnulli legunt: Niſi ad ſedem apoſtolicam fuerit appellatum. Plura de regula propoſita uide M.I.C. lib.3.cap.3.reg.8.

XV. Regula: Clericus qui non eſt ſoluendo, præſtando iuramentum de ſoluendo, ſi poterit, abſoluendus eſt. c.Odoardus.3.de ſolutionibus.

XVI. Regula: Clerici laicis ſunt digniores. 6. q.1.c.beatus.uerſ.& cunctos ſubditos.

XVII. Regula: Laici clericis obedire debent, non imperare. c.eccleſia.10. in prin. de conſtitutionibus. c.ult.in prin.de rebus eccleſiæ alienãdis.

XVIII. Regula: Clerici à laicis non ſunt diiudicandi. diſtinct.28.c.ult.11.q.1.c.ſacerdotibus. Concordant ea quæ habentur ſ. reg. 10. in prin. & cap.1.reg.17.

XIX. Regula: Laici clericorum doctrinã & exempla ſequi debent. de conſecrat. diſtin.3.c.ne quis. uerſ.ſed exemplum.

XX. Regula: Clerici legibus ciuilibus pro ſe, non contra ſe utuntur, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1.cap.2.except.13.

XXI. Regula: Clerici laicis fidelitatem iurare non tenentur. c.nimis.30.de iureiurando.

De

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Hactenus priuilegia clericorum & monachorum enumerauimus, quorum tamẽ plura uide M. I.C.lib.3.cap,3. Sed & huc pertinent ea quæ habentur de præbendis ijs decernendis:de qua re dicetur ſ.cap.prox. Planè iſtarum regularum aliquot ſuperſunt exceptiones generales ſiue communes,quarum prima hæc eſt : Niſi clericus relicto habitu & tonſura clericali, ſe pro laico geſſerit:hoc enim caſu priuilegia clericatus amittit,per ea quæ propoſita ſunt ſ̄.reg.10.except.2. & lib,1. cap.8.quæſt.5.cauſa 6.except.9. Altera exceptio eſt : Niſi clericus ſit bigamus,c.unico,de bigamis, in 6. Tertia exceptio eſt : Niſi clericus ſit ioculator. c.unico,in fine.de uita & honeſtate clericor, in 6.Quarta exceptio eſt:Niſi clericus circa diuina officia negligens ſit,uel non reſideat. 16.q.1,c, generaliter. l.40.§.eos tamen, C.de epiſcopis & clericis. Hæc de exceptionibus generalibus. Sed & plures colligi poſſunt ex ijs quæ ſ̄.cap.prox, ſunt propoſita. Si enim ea quæ ſunt ſui officij clericus non præſtiterit,clericatum amittit,ut ſ̄.cap. prox.eſt oſtenſum. Ideoq; priuilegio clericali frui non debet. Sed & quæ exceptiones aduerſus ordinationem clericorum poſſunt opponi, quas ſ̄. cap.4.enumerauimus; eæ aduerſus regulas priui-

legiorum etiam non ineptè opponuntur.

DE PRAEBENDIS ET DIgnitatibus. Cap. VII.

A Priuilegijs clericorum non ſunt ſeparanda ea quæ de præbēdis & dignitatibus ecclesiaſticis traduntur: nam & hæc perinde ac priuilegia ſunt præmia clericatus. Ideoq; de ijs nunc nobis tractandum eſt. Et primùm quidem de præbendis adquirendis: hinc de ijs amittendis ac auferendis: poſtremò de ijs augendis, non minuendis, non diuidendis neq; permutandis, &c.

I. DE ADQVIRENDIS PRAEbendis & dignitatibus.

I. Regula, De cauſis adquirendarum præbendarum. Cauſæ adquirendarum præbēdarum ſunt hæ: Collatio, prouiſio, præſentatio, inſtitutio, electio, & reſcriptum ſeu mandatū Papæ. Quæ cauſæ conſtant ex c. cum in illis. 16. § illis uerò. & §. cum autem. de præbendis, in 6. His cauſis uidetur accedere temporis præſcriptio. Sed hæc reprobatur c. 1. de reg. iuris, in 6. Concordant ea quæ habentur J. cap. 9. reg. 2. except. 5. Videtur item cauſis ſuprà enumeratis accedere ſucceſsio ex teſtamento & ab inteſtato. Sed & hæc cauſa reprobatur 8. q. 1. c. apoſtolica. Concordant ea quæ habentur J. cap. 10. quæſt. 2. reg. 4.

II. Re-

II. Regula: Prædictis cauſis accedit ordinatio clerici: nam ordinato clerico de beneficio eſt prouidendum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.capite 4. quæſt.8.reg.9. Sed & approbatur c.accepimus. 13. de ætate & qualitate præficiendor. c.propoſuit.6. de filijs preſbyterorum. 1.q.2.c.ſacerdos.§. clerici quoq;. c.clerici omnes. 12.q.1. c.quia tua.§. de eorum quoq;. Sanè ſi quis cauſam propoſitam ad inſtitutionem referat, ut ſit eadem cauſa inſtitutio & ordinatio, non refragor. Quanquã gloſſa in rubr.de inſtitutionibus, in 6. & in c.1.de reg. iuris, in 6. inſtitutionis uarias congerit ſignificationes.

DE COLLATIONE PRAEBENDARUM.

Cauſæ ex quibus præbendæ conferendæ.

III. Regula: Si quis ad ſacros ordines promotus uel ordinatus ſit, præbendam illi conferendam ſ.reg.prox.dictum eſt. Alia cauſa eſt: Si Papa mandauerit uel reſcripſerit de præbenda alicui conferenda. Quæ cauſa cùm ipſo iure ſubſiſtat, plures recipit exceptiones, quarum aliquot ordine ſubijciemus. Harum prima eſt: Niſi impetrans nomen ſuæ dignitatis in precibus ſuppreſſerit.c.ad aures. 8.de reſcriptis. Altera exceptio eſt: Niſi antea pro

alio per reſcriptum Papa interceſſerit. c.mandatum.38.& c.abbatem.40.eod.tt. Huius replicatio eſt: Niſi antea executorias literas monitoriarum prædeceſſoris ſui Papa dederit. c.literis.39.eod.tt. Plures propoſitæ exceptionis replicationes uide J.reg.60.except.1.cum ſequentibus. Tertia exceptio eſt: Niſi is qui non eſt legitimæ ætatis, reſcriptum impetrauerit. c.ſi eo tempore.9. de reſcriptis, in 6. Quarta exceptio uidetur: Niſi in literis Papæ nulla ſit mentio laicorum, quorum beneficio præbendæ conferuntur. Sed reprobatur c.dilectus.34. de præbendis. Quinta exceptio uidetur: Niſi Papa ante coronationem ſuam reſcripſerit. Sed reprobatur extrauag.com.ult.de ſentent. excom. Sexta exceptio eſt: Niſi is qui beneficiū habet, literas de alio beneficio ſibi cōferendo impetrauerit. c.ad aures.8.c.cū adeò.17.c.poſtulaſti.27. c.ſi proponente.42.de reſcriptis.c.cum teneamur. 6.de præbendis. Concordat item J.reg.8. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi impetrās ignorauerit aliud beneficium antea ſibi fuiſſe collatum.c.gratia.7.de reſcriptis, in 6. Altera replicatio eſt: Niſi motu proprio, non rogatus Papa alicui reſcriptum dederit. c.ſi Romanus.4.de præbēdis. c.ſi motu.23.eod.tt.in 6. Tertia replicatio uidetur: Niſi prius beneficium ſit modicum. Sed reprobatur d.c.23.uerſ.quantumcunq; modicum.&

c.ſi proponente.42. uerſ. licet minus competens. de reſcriptis. Quarta replicatio uidetur: Niſi priori beneficio renunciauerit. Sed reprobatur c.ad audientiam.31.eod.tt. Quinta replicatio eſt: Niſi in literis apoſtolicis de hoc ipſo, quòd aliud habeat beneficium, mẽtio ſit facta. c.cum teneamur. 6.uerſ.niſi fortè in literis.de præbendis. Sexta replicatio eſt: Niſi præbendam habens, dignitatem ex reſcripto Papæ expectet: hoc enim caſu dignitatem poſtea uacantem conſequitur, licet præbendam habeat annexam. Clement.ſi iuxta.6.de præbendis. Plures huiuſmodi replicationes uide ſ.reg. 8. Sed & plures exceptiones uide ſ.reg.58.item ſ. lib.1.cap.4.reg.1.

Quibus conferendæ præbendæ?

IIII. Regula: Indignis præbendæ non conferendæ. c.graue nimis.29.de præbendis. c.inter dilectos.11.de exceßib.prælator.

V. Regula: Laicis præbendæ non conferendæ. c.quamuis.17.de decimis. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.12.reg.4.

VI. Regula: Clericis ſecularibus præbẽdæ monaſteriorum non conferendæ. c.ult.§.præcipimus quoq;.de ſtatu monachor.c.inter quatuor.5.de religioſis. c.poſſeßiones.10.in fine, de rebus eccleſiæ alienandis.

VII. Re-

VII. Regula: *Pueris non conferendæ præbendæ.c.ſuper.35.de præbendis. Plura de regula propoſita uide ſ.cap.4.quæſt.2.reg.36.*

VIII. Regula: Beneficiatis *ſeu ijs qui beneficium habent, aliud beneficium non conferendum. d.c.35.uerſ.& beneficiati. c.quia nonnulli.3.de clericis non reſidentib. c.quia in tantum.5. c.ad hæc. 13.c.cum non.15.c.cum iamdudum.18.& c.de multa.28. de præbendis. c.1.uerſ.neq; duas. de exceßibus prælator.c.cum ſingula.32.in prin.de præbendis, in 6. diſtinct.70.c.ult.§.omnino. 18.q.3.c.unico.§.ſed & hoc. 16.q.7.c.per laicos.§.fin. 21.q.1. c.1. c.clericum,c.unum.* item De *religioſis domibus c.ult.§.fin.* Concordant *item ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.3. except.4.in prin.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt*: Niſi Papa *diſpenſauerit. c.de multa.28.§.fin.de præbendis.c.ordinarij.3.§. cæterùm.de officio ordinarij, in 6.* Exemplum *huiuſmodi diſpenſationis habetur 21.q.1.c.relatio.& c.ult.* Huius *exceptionis replicatio prima hæc eſt:* Niſi *intra certum tempus à iudice ſtatuendum diſpenſatio non fuerit oſtenſa. d.c.ordinarij.3. extrauag.com.ut quos.2.§.ut autẽ.eod.tt.* Altera *replicatio eſt*: Niſi *diſpenſatio fuerit generalis, uel de alio defectu: hæc enim non extenditur ad pluralitatem beneficiorum. c.1.§.fin.de filijs preſbyterorum, in 6.* Tertia *replicatio eſt:* Niſi *ſuper alio*

defectu

defectu diſpenſatione impetrata, hoc diſsimulato ſuper pluralitate beneficiorum diſpenſationē impetrauerit.c.ult.d.tt. Quarta replicatio eſt: Niſi impetrans beneficium aliquod ſubticuit in impetrando.c.non poteſt.21.in prin.de præbendis,in 6. Quinta replicatio eſt: Niſi diſpenſatione facta ſuper duobus beneficijs, tertium poſtea etiam receperit. d.c.non poteſt.21.§.illud autem. Sexta replicatio eſt: Niſi ita facta ſit diſpenſatio, Non obſtante quòd aliud beneficium obtineat, ei de aliquo beneficio prouideatur. d.c.non poteſt.21. §. cum uerò. Septima replicatio eſt: Niſi generali diſpenſatione facta ut beneficiato conferatur, is cui confertur, plura quàm unum beneficium habeat. c.is cui.19.de præbendis,in 6. c.dudum.54.§.ſuppreſsit etiam.de electione. Octaua replicatio eſt: Niſi beneficio quod habet, cura immineat animarum. d.c.is cui.19.uerſ.dum tamen illi cura. Clement.1.in prin.de præbendis. Declaratur hæc replicatio d.c.dudum.§.lite uerò.uerſ.ſed cum. Nona replicatio eſt: Niſi generali diſpenſatione facta, ut ei qui alia beneficia habet, cōferatur: ei qui plura quàm duo beneficia habet, uel qui duo beneficia curata habet, cōferatur. d.c.is cui.19. uerſ. ſi uerò conceſſum fuerit. Decima replicatio eſt: Niſi ita facta ſit diſpenſatio, Vſq; ad beneplacitum diſpenſantis: hoc enim caſu mortuo diſpenſante,

expirat

expirat diſpenſatio. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi gratiosè.5.de reſcriptis, in 6. Hæc de exceptione diſpẽſationis. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alterum beneficium impetrans prius dimittat. d.c.is cui.19.uerſ. niſi primo ille.de præbendis,in 6. Concordant ea quæ habentur ſ.reg.75.in prin. Huius replicatio prima eſt: Niſi in collatione poſterioris beneficij non ſit facta mentio prioris. c.ult.de officio legati,in 6. Huius duplicatio eſt: Niſi alius quàm legatus Pontificis conferens beneficium, prioris non fecerit mentionem. Clement.ult.de officio iudicis ordinarij. Altera replicatio eſt: Niſi prius beneficium ſine licentia ſuperioris dimiſerit.21.q.2.c.1.c. ſi quis iam.§.aliud eſt. Concordant ea quæ habentur ſ̃.capite 5.reg.63. Tertia replicatio eſt: Niſi prior eccleſia quam dimittit, miniſtris ſit deſtituta. d.q.2.c.placuit. Hæc de ſecunda exceptione, Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi unam eccleſiam habeat intitulatam, alteram commendatam. 21.q.1. c.clericum. §.ſed contra, cum c.ſequente. c.ult.in fine. Quarta exceptio eſt: Niſi perſonatus cum cura, uel præbenda, cui annexa eſt parochialis eccleſia, eidem conferatur. c.ſuper eo.6. & c.cum ſingula.32. in prin. uerſ.niſi fortè unus.de præbendis,in 6. Quinta exceptio uidetur: Niſi unam eccleſiam per alium adminiſtret.

Sed

Sed reprobatur d.c.cum ſingula.32.in prin. uerſ. etiamſi eadem cura.itē Clement.unica.§.fin.uerſ. etiamſi cum ipſa. de ſupplenda neglig.prælator. Sexta exceptio uidetur: Niſi *prioratus uel aliæ dignitates,quæ pertinēt ad collationem regularium prælatorum,plures uni conferantur. Sed reprobatur d.§.fin.Septima exceptio uidetur:*Niſi *plura non curata beneficia eidem conferantur. Sed reprobatur d.§.fin. uerſ.licet etiam eiſdem prioratibus.* O*ctaua exceptio uidetur:*Ni*ſi conſuetudo loci extet in contrarium. Sed reprobatur c.1. de conſuetud.in 6.* N*ona exceptio eſt:* N*iſi extra ciuitatem in uillis plures eccleſias obtineat.21.q.1. c.1.§.fin.* D*ecima exceptio eſt:* N*iſi eccleſia quæ proprios ſacerdotes alere non poteſt,alicui beneficium aliud habenti conferatur. c.eam te decet. 4.§.fin. de ætate & qualitate præficiendor. diſtinct.70. c.ult.§.ſi quæ. Concordat item ſ̄.cap.1. reg.5.* H*æc de octaua regula eiuſq; exceptionibus ſint dicta.* P*lures exceptiones uide ſ̄.reg.3. except.6.*

IX.Regula: *Duobus una præbenda non conferenda.Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur ĵ.reg.112.*

X.Regula: A*bſenti quoq; per aliū poteſt præbenda conferri.c.accedens.24.de præbendis.*

XI.Regula: I*gnobilibus præbendæ conferri poſſunt,*

poſſunt, conſuetudine non obſtante. c.uenerabilis.37.d.tt.

X I I. Regula: *Ne quis ſibi ipſi conferat præbendam, cauetur c.ult.de inſtitutionib.c.ad aures. 3 de exceſſib.prælatorum.* Concordant *ea quæ habentur* ĵ.*cap.14.quæſt.3.reg.5.*

X I I I. Regula: Diuitibus, qui per ſe ſuſtentari poſſunt, præbendæ non conferendæ. 1.q.2.c.clericos.c.paſtor. c.ſi quis propter.c.uiduas. 16.q.1. c. ult.§.clericos. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi omnia quæ habent, in commune conferant. d.c.paſtor.§.uerùm his.& d.q.2.c.ſacerdos.

X I I I I. Regula: Etiam in ſacris non conſtituto præbendæ ſunt conferendæ. c.ult. de inſtitutionibus, in 6.c.ſi pro clericis.8.de præbendis, in 6.

X V. Regula: Hæreticis uel eorũ fautoribus, receptatorib.& credentibus præbẽdæ conferendæ nõ ſunt.c.quicunq;.2.§.hæretici.de hæreticis, in 6.

X V I. Regula: Liberis quoq; hæreticorum uſq; ad ſecundã generationẽ præbendæ nõ cõferendæ. d.§.hæretici.uerſ.ipſorũq; filij. c.ſtatutum.15.eod. tt.& c.unicũ.§.contra natos.de ſchiſmaticis, in 6.

X V I I. Regula: Si duo ſunt expectantes, utri conferendum, proponetur ĵ.reg.61.cum ſequentibus. Hactenus quibus præbendæ cõferendæ ſint, eſt oſtenſum: cuius tamen plures regulas uide ſ̃. cap.4.quæſt.2.& ĵ.reg.59.cum ſequentibus.

A' qui-

A' quibus conferendæ præbendæ, ſeu quibus conferendi ius competat?

XVII. Regula: *Laicis ius conferendi non cõpetit. c.cum & plantare.3. in prin. de priuilegijs. c.in Lateranenſi.31. in prin. de præbendis. c.relatum.21.in prin.de iure patronatus.16.q.7.c.ſi quis deinceps.c.quoniam.c.ſi quis epiſcopus.c.ſanè.c.ſi quis clericus. c.conſtitutiones. c.per laicos.c.ſi plures.§.ut ergo.c.laici.c.inuentum.c.decimas.* Concordant item *ea quæ habentur ſ.cap.prox.quæſt.3.reg.10. item j.cap.10. quæſt.2.reg.5. & cap.12. reg.6. Propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt :* Niſi *conſenſus epiſcopi acceſſerit.* Q*uæ exceptio ex iam propoſitis conſtat.* Concordat *d. c.inuentum.§.fin.*

XVIII. Regula:Solus *epiſcopus,nõ alius conferendi præbẽdas ius habet.16.q.7.c.nullus omnino.c.ſicut.* Huius *exceptiones uide j.poſt reg.26.*

XIX. Regula: *Capitulo ſede uacante ius conferendi non competit.* Q*uæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.2.reg.2.except.3.*

XX. Regula:*Si ſede uacante capitulo mandatum ſit de præbenda alicui conferenda, epiſcopus poſtea electus exequi mandatum tenetur. c.cam te.7.de reſcriptis.*

XXI. Regula: Beneficia uacantia in curia alius quàm Papa conferre non poteſt. c.licet.2. de præbendis,in 6.extrauag.com.1.etſi.3.ad Romani. 14.eod.tt.Declaratur regula propoſita definitione uacantium in curia c.præſenti.34. de præbendis,in 6.item extrauag.comm.ex debito.4.de electione.& extrauag.com.ad regimen.13. de præbēdis. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi duobus de beneficio in curia litigantibus, uno decedente,alter cauſam perſequatur: uel uterq; deceſſerit,unus in curia,alter extra curiam. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur Clemēt. 1.ut lite pendente nihil innouetur. Altera exceptio eſt: Niſi alij ſpecialis & expreſſa conferendi poteſtas à Papa ſit attributa. c.licet.2. §.fin.uerſ. niſi ei ſit ſuper.de præbendis,in 6. Tertia exceptio eſt: Niſi intra menſem à die uacationis Papa non contulerit.c.ſtatutum.3.eod.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi mortuo Papa uacare in curia cœperint, ipſa ſede apoſtolica uacante. c.ſi apoſtolica. 35 d.tt. Quinta exceptio eſt:Niſi Papa,antequam contulerit,mortuus ſit. d.c.35.uerſ.idem uolumus. Sexta exceptio eſt: Niſi penſiones annuæ uacare in curia cœperint. extrauag.com.ex debito.4.§. penſiones inſuper.de electione.

XXII. Regula: Legatus Papæ confert beneficium uacās,licet illud ſpectet ad præſentationem

alicuius

alicuius clerici. c.dilectus.6.de officio legati. c.cũ dilectus. 28. de iure patronatus. Huius exceptio prima eſt: Niſi legatus non ſit cardinalis.tunc enim ſine ſpeciali mandato non confert. c.1.de officio legati,in 6. Altera exceptio eſt: Niſi legati officium fuerit finitum: tunc enim ſimul finitur reſeruatio eius.c.præſenti.3.eod.tt. Cuius replicatio eſt: Niſi durante officio ad collationem ſit proceſſum.d.c.3.uerſ.dummodo ad collationem. Tertia exceptio eſt: Niſi pendente una reſeruatione eiuſdem legati,in eadem eccleſia aliam faciat. d.c. præſenti.3.§.cæterùm. Quarta exceptio eſt:Niſi legatus cathedralem, regularem uel collegiatam eccleſiam, eiúſue dignitatem electiuam conferat. c.deliberatione.4.in prin.uſq; ad §.prohibemus. eod.tt.

XXIIII.Regula:Si duobus cõferẽdi ius competat,unus ſine altero conferre non poteſt. Cuius exceptio eſt: Niſi alter uel mortuus ſit,uel ſuſpenſus. c.1.in prin.ne ſede uacante,in 6. c.ult.in fine. de regularib.in 6.

XXIII.Regula: Si is cui cõferendi ius competit, mandato Papæ de conferendo non pareat: executor datus conferre poteſt. c.ſi capitulo.5.de conceſſ.præbendæ,in 6.Tempus negligentiæ definitur c.ult.§.fin.de conſuetud.in 6.

XXV. Regula: Is quoq; cui à Papa manda-

tum eſt, conferre poteſt, quamuis aliâs ius conferendi non habeat. d.c.5.& c.quia tua.5. uerſ.niſi fortè.de conceß.præbendæ. Cuius exceptio eſt: Niſi mandatum ſit limitatum.tunc enim extra limites ipſius mandatarius conferre non poteſt: ſed is conferet, cui ius conferendi aliâs cõpetit, exemplo c.ſi clericus.11.§.& eidem. de præbendis, in 6.

XXVI.Regula: De eo cui ceſſum eſt ius conferendi ab eo cui competit, & eo qui eſt in quaſi poſſeßione iuris conferendi, cauetur c.cumueniſſent.6.de inſtitutionibus. Planè legatus Papæ ius conferendi alteri cedere prohibetur c.deliberatione.4.§.prohibemus.de officio legati, in 6.

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Hactenus, quibus præbendas conferendi ius competat, oſtenſum eſt: cuius tamen plures regulas uide s.cap.4.quæſt.3. Planè iſtarum regularum ſuperſunt nonnullæ exceptiones generales, quibus ius conferendi ad alios transfertur. Harum prima hæc eſt: Niſi is cui ius conferendi competit, uacantem præbendam intra ſex menſes alij non contulerit: hoc enim caſu ius conferendi amittit. c.nulla.2.§.cum uerò.de conceßione præbendæ.c. cum multa.28. §.is quoq;.uerſ.etſi ultra. de præbendis. c.literas.4.c.dilecto.5.de ſupplenda negligentia prælator. Concordant item ea quæ habentur

tur paulò inferius reg.prox. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi is cui ius conferendi competit, fuerit excommunicatus uel ſuſpenſus:hoc enim tempus illi in ſex menſibus non computatur. c.quia.5.in prin.uſq; ad §.tempus.de conceſſ præbendæ. Altera replicatio eſt: Niſi apud ſedem apoſtolicam fuerit : nam nec hoc tempus in ſex menſibus ei imputatur. d.c.quia.5. §.tempus. Tertia replicatio eſt: Niſi ignorauerit præbēdam uacare.d.c.quia.5.§.fin.Quarta replicatio eſt:Niſi in eccleſia non ſint diſtinctæ præbendæ,nec certus canonicorum numerus. c.ex parte.10. eod.tt. Quinta replicatio eſt : Niſi epiſcopus fuerit eligendus:in hoc enim intra ſex menſes eligendo negligentia commiſſa ius eligēdi ad ſuperiorem non deuoluit.c.dilectus.22.eod.tt. Sexta replicatio eſt: Niſi is cui ius conferendi competit,mortuus ſit.c. illa deuotionis.2. §. fin. ne ſede uacante aliquid. Hæc de prima exceptione generali. Altera exceptio eſt: Niſi is cui ius conferendi competit,antea indignis contulerit. c.graue nimis.29. uerſ.ita ut qui poſt. de præbendis. c. poſtulaſtis.7. in princ. uerſ.illi uerò qui.de clerico excommunicato.Tertia exceptio eſt; Niſi eandem præbendam duobus contulerit, priore collatione non infirmata. c.inter dilectos.11. §.quia uerò cantor. de exceſſibus prælator.Quarta exceptio eſt:Niſi is cui ius conferendi

ſerendi competit, fuerit excommunicatus uel ſuſpenſus. Clement.1.§.ſi quis autem.uerſ.abbate autem.de ſtatu monachor.

XXVII.Regula:In caſibus prædictis ius conſerendi ad ſuperiorem tranſit, ut ex iam propoſitis patet. Concordat c.poſtulaſtis.15. de conceſſ. præbendæ. c.licet.3. de ſuppl.neglig.prælatorum. Clement.1.in princ.eod.tt.Huc quoq; pertinent ea quæ habentur J.cap.8.quæſt.9. reg.2. & cap.10. quæſt.2.reg.2.

Quid conferendum?

XXVIII. Regula : De præbenda nondum uacante alij non conferenda uel promittẽda,cauetur c.1.& c.nulla.2.in prin.c.relatũ.3.c.ex tenore. 13.& c.ult.de conceſſ.præbendæ. 7.q.1.c.cum qui. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi proprietas non uacantis eccleſiæ alienetur.c.cõſultationibus. 4.de donationibus.Altera exceptio eſt:Niſi generaliter de præbenda aliqua uacatura,non hac uel illa alicui promittatur. c.accedens.14. de conceſſ. præbendæ.c.ne captandæ,3.eod,tt,in 6. Contradicit c.deteſtanda.2. eod.tt.in 6. quo uidetur exceptio propoſita reprobari ac tolli. Tertia exceptio eſt : Niſi alij antea non fuerit rectè aſſignata præbenda,c.propoſuit.4.de conceſſ.præbendæ.c. ult.de iure patronatus. c.ex ore.3.§.quia uerò. de ijs quæ fiunt à maiore parte, Huius replicatio eſt: Niſi

Niſi prior collatio per ſententiam non fuerit ante ſecundã infirmata.c.poſt electionem.7.de conceß. præbendæ. c.inter dilectos.11.§.cum igitur.de exceßib.prælator. Quarta exceptio eſt:Niſi prior, cui præbenda conceſſa fuit,aliam præbendam uel dignitatem fuerit nactus. c.cum in cũctis.7.§.cum uerò.de electione. c.cum noſtris.6. & c.literas.9. de conceß.præbendæ. c.cum ſingula.32. in princ. uerſ.ſtatuentes.de præbendis,in 6. Planè replicationis loco notandum,quamuis præbenda eius qui aliam nactus eſt, alteri conferri poßit: tamen eo non requiſito alium in poſſeßionẽ eius induci non poſſe.c.de multa.28.§,is quoq;.de præbendis. c.licet.23.eod.tt,in.6. Quinta exceptio eſt:Niſi eius, qui religionem ingreſſus eſt, præbenda alij conferatur.Quæ exceptio cùm ipſo iure ſubſiſtat,recipit replicationem hãc: Niſi ingreſſus intra annum probationis ſit conſtitutus. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.beneficium.4. de regularib,in 6. Sexta exceptio eſt:Niſi prior, cui præbenda collata eſt, nondum ſe declarauerit de ea acceptanda. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c,ſi tibi.17.de præbendis,in 6. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi conſenſui nullum tempus ſit præſtitutum. d.c.17.uerſ. ipſe tamen epiſcopus. Altera replicatio eſt: Niſi ignorauerit, conditionem temporis, intra quod

conſentire debuit, extitiſſe. Cuius duplicatio eſt: Niſi publicè notum fuerit. Clement. 1. §. fin. de conceſsione præbendæ. Septima exceptio eſt: Niſi priori nõdum fuerit beneficium collatum, ſed mãdatum ſaltem de beneficio ei conferẽdo. c. 1. de conceſ. præbendæ, in 6. Cuius replicatio prima hæc eſt: Niſi mandatum ſit præſentatum. c. ſi capitulo. 5. eod. tt. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi executor non fuerit datus, uel datus quidem, non tamen ad prouidendum, ſed ad compellendum. c. ſi ſoli. 6. eod. tt. Altera duplicatio eſt: Niſi ſoli executori, non ei ad quem collatio pertinet, mandatum fuerit præſentatum. d. c. 6. uerſ. aut ſoli executori. Tertia duplicatio eſt: Niſi mandatum ſit conditionale, nec eius conditio extiterit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur Clement. 1. de conceſ. præbendæ. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi inhibitio ratione mandati ab executore ſit facta. d. c. 6. uerſ. aut executor huiuſmodi ordinario. item c. executor. 4. §. fin. eod. tt. Huius duplicatio eſt: Niſi inhibitio fuerit generalis, non ſpecialis. Quæ duplicatio approbatur ſimul & declaratur d. c. executor. 4. Tertia replicatio eſt: Niſi expectans petierit ſibi conferri beneficium uacans, aut receperit oblatum. Clement. 1. §. quinimò, de conceſ. præbendæ.

XXIX. Regula: *Ne alterius eccleſiæ clerico*

ex

ex prouentibus eccleſiæ penſio pro beneficio conferatur, cauetur c.extirpandæ.30.§.fin.de præbendis. Cuius exceptio eſt: Niſi eccleſia cathedralis inopia laboret: tunc.n.ex capellis ei ſubiectis præbendæ conferri poſſunt.c.expoſuiſti.33.eod.tt.

XXX. Regula: Mandatum de conferendo beneficio, de ſimplici beneficio accipitur; non eo quod dignitatem habet annexam. c.ult.d.tt.

XXXI. Regula: Mandatum de conferenda præbenda uel dignitate, curatum beneficium non continet. c.cum in illis.16.in prin.uſq; ad §.illis uerò.de præbendis, in 6. Clement.1.in prin.eod.tt.

XXXII. Regula: Mandatum de dignitate conferenda non continet eam quæ per electionem datur. d.c.cum in illis.16. §. illis uerò. & d.Clement.1.§.ad hoc.

XXXIII. Regula: Mandatum de beneficio certi modi uel generis conferendo ad alterius modi uel generis beneficium nõ extenditur. d.c.cum in illis.16.§.cum autem. Huius exceptio uidetur: Niſi is qui impetrauit mandatum, deterioris generis uel modi beneficio ſit contentus. Sed reprobatur c.cum de non.27.eod.tt.

XXXIIII. Regula: Mandatum de beneficio conferendo ad duos ſcriptum, non extenditur ad beneficium unius tantùm, ſed commune: & contrà.d.c.cum in illis.16.§.fin.

XXXV. Regula: Mãdatum de beneficio conferendo non continet hoſpitalia, & ſimilia, horũq; eccleſias. Clement. per literas. 2. de præbendis.

XXXVI. Regula: Mandatum de conferendo beneficio ad collationem mandatarij pertinente, non continet beneficium per ipſius negligentiam ad alium deuolutum. Clement. ſi de beneficio. 5. eod. tt.

XXXVII. Regula: Mandatum de conferendo beneficio non continet beneficium, cuius is qui mandatum impetrauit, non eſt capax, exemplo c. cum de. 5. in fine. & c. ei cui. 29. de præbendis, in 6.

XXXVIII. Regula: Mandatum de beneficio ſeculari conferendo, continet beneficium à ſecularibus clericis præſcriptum, etiamſi id religioſi aliquando adminiſtrauerint. d. c. cum de. 5. in prin.

XXXIX. Regula: Mandatum de beneficio certæ ſummæ conferendo non pertinet ad penſionem. c. quamuis. 4. in prin. de præbendis, in 6.

XL. Regula: In mandato de beneficio conferendo uocabulum eccleſiæ non comprehendit eccleſiam cathedralem. d. c. quamuis. 4. §. quanquam, in fine.

XLI. Regula: Mãdatum de beneficio primùm uacaturo conferendo, regulariter primum uacans comprehendit. c. mandato. 10. de præbendis, in 6. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi plura benefi-

cia

cia ſimul uacare cœperint:hoc enim caſu non omnia debentur,ſed ordo ſcripturæ ſpectandus eſt.d. c.10. uerſ.ſi uerò plura beneficia. de qua exceptione uide plura ſ.reg.prox. Altera exceptio eſt: Niſi primum uacans ante acceptationem impetrantis alij fuerit collatum.c.1.& c.ſi ſoli.6.de conceß.præbendæ,in 6. c.ſi clericus.11.de præbendis, in 6.Tertia exceptio eſt:Niſi beneficium primum uacans fuerit permutatum.c.unico,de rerum permutat.in 6.Clement.unica,eod.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi alius in fraudem expectantis tenui præbendæ renunciauerit. c.ult.de renunciat.in 6. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide in regulis proximè præcedentibus & ſequentibus,per quas propoſita regula diſtinguitur.

XLII.*Regula: Si mandato facto de præbenda uacatura conferenda, plures ſimul uacare cœperint:quæ ex ijs debeatur,in ſpeciali caſu definitur c.mandato.10. uerſ.ſi uerò plura. de præbendis,in 6. Idem in alijs caſibus definitur c.ſi pluribus.24.eod.tt.*

XLIII.*Regula:Mandato de præbenda conferenda non continetur præbenda,quæ ex conſuetudine debetur epiſcopo.c.cum in eccleſia.25.d.tt.*

XLIIII.*Regula:Mandatum de beneficio uacaturo conferendo non continet beneficium nouiter inſtitutum.Clement.ult.de reſcriptis.*

XLV.Re-

XLV. Regula: *Hoſpitalia in beneficium non conferenda cauetur* Clement. *quia contingit.2.* §. *ut autem. de religioſis domibus. Concordant ea quæ propoſita ſunt* s̃. *reg.35.*

Quantum conferendum?

XLVI. Regula: *Tantum conferendum, quantum ſufficit oneri ac dignitati eccleſiaſticæ ſuſtinendæ. c. extirpandæ. 30. in prin. de præbendis. c. 1. eod. tt. in 6.*

XLVII. Regula: *Sine demimutione eccleſiaſtica beneficia conferenda. c. 1. ut eccleſiaſtica beneficia ſine deminut.*

Quando conferendum?

XLVIII. Regula: *Intra ſex mẽſes ab eo tempore, quo beneficium uacare cœpit, alij conferendum eſt. c. nulla. 2.* §. *cum uerò. de conceſſ. præbendæ. c. de multa. 28.* §. *is quoq; de præbendis. Concordant ea quæ propoſita ſunt* s̃. *poſt reg. 26. except. gener. 1.*

Antecedentia collationem.

XLIX. Regula: *De clericis, quibus beneficia conferenda ſunt, à patronis epiſcopo præſentandis cauetur c. in* Lateranenſi. *31.* §. *nos autem. de præbendis. Concordant ea quæ habentur* j. *cap. 14. quæſt. 3. reg. 1. ubi etiam exceptiones huius regulæ proponentur.*

L. Regula: *Si eccleſia collegiata habeat præ-*

ſentatio-

ſentationem, præſentabit prælatus cum conſenſu capituli: alioquin non ualet quod actum eſt. c.ea noſcitur.6.de ijs quæ fiunt à prælatis.

L I.Regula:Ne ſine conſenſu capituli prælatus conferat præbendas, cauetur c.paſtoralis.9.d.tt. Concordant ea quæ habentur s̄.cap.4.quæſt.6. reg.2.

L II. Regula: Ne ſine conſilio eius qui conſulendus eſt, collatio fiat, patet ex iam propoſitis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi is cuius conſilium requiritur,mortuus ſit,uel longè abſit. c.unico.§. ubi uerò.ne ſede uacante,in 6.

L III.Regula:Ne ad preces hæreticorum collatio fiat, cauetur c.quicunq;.2.§.ad hæc. de hæreticis,in 6.

L IIII.Regula: Ne precio interueniente fiat collatio, cauetur 1.q.7.c.cauēdum.extrauag.com. cum deteſtabile.2.§.per electionem.de Simonia.

Adiuncta collationis.

L V.Regula:In collatione poteſt ei cui confertur,onus imponi atq; conditio,ſub qua ei conferatur, ad quam acceptans adſtringitur. c.ſignificatum.11.de præbendis.

L VI.Regula:Vt clericus cautione data profiteatur,ſe precariæ nomine res eccleſiæ,quas accipit,tenere,cauetur 12.q.2.c.ſæpe fit.

L VII. Regula: De expenſis pro gratijs ſoluendis

uendis cauetur extrauag. Ioann. XXII. *unica, de ſentent.excommunicat.*

Euentus collationis, & de actionibus beneficialibus.

LVIII. *Regula: Is cui præbenda collata eſt, cui certus ordo eſt annexus, intra annum ſacerdos fieri debet. c.licet canon.14.§.is etiam.de electione, in 6. Clement. ut ij.2. §.illi uerò. de ætate & qualitate præficiendor. Clement.unica, de officio uicarij. Clement.1. §.cæterùm.uerſ.qui autem. de ſtatu monachor. Plura de hac regula uide ĩ.cap. 11.de parochis, reg.4.*

LIX. *Regula: Ex mandato Papæ de conferenda præbenda, item ex collatione, alijsq́; ſimilibus cauſis ſuprà enumeratis competit actio beneficialis, qua quis præbendam petere ac perſequi poteſt: item ſi præbenda collata euicta ſit, eo nomine agere poteſt. c.inter cætera.17.de præbendis. Iſtarum cauſarum exceptio generalis prima hæc eſt: Niſi actor qui mandatum impetrauit, primùm uacantem præbendam petere neglexerit. c.ſi clericus.11.in prin.de præbendis, in 6. Cuius replicatio prima eſt: Niſi authoritate apoſtolica impetrans fuerit effectus canonicus.d.c.ſi clericus.11.§. uerùm ſi præſatus. Altera exceptio eſt: Niſi cum abſenti collatio facta eſſet, ac terminus ad conſentiendum conſtitutus, intra terminum non declarauerit*

rauerit ſuum conſenſum. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi tibi.17. de præbendis,in 6. Tertia exceptio eſt: Niſi actor ui beneficium occupauerit. c.eum qui.18.eod.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi expectans aliud beneficium poſtea ſit adeptus.c.ſi pauper.30.d.tt. Clement.gratiæ.4.de reſcriptis. Huius replicatio uidetur: Niſi ei quod poſtea nactus eſt,renunciauerit. Sed reprobatur d. c. 4. uerſ. licet illud reſignauerit. Quinta exceptio eſt: Niſi concedens beneficium, antequam ſit collatum,fuerit mortuus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi cui. 36.de præbendis,in 6.Sexta exceptio eſt: Niſi mādatum de beneficio conferēdo fuerit reuocatum. Hæc exceptio approbatur exemplo c.ult.in prin. de conceſſ.præbendæ,in 6.extrauag.comm.ex ſupernæ.2.de præbendis. Cuius replicatio eſt: Niſi mandatum impetrans habeat ius quæſitum: hoc enim reuocatione,præſertim generali,non cenſetur reuocatum. c.ſi is cui.39.de præbendis, in 6. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi non in re,ſed ad rem habeat ius quæſitum: hoc enim nihilominus cenſetur reuocatū.d.c.39.uerſ.ius tamen quod ad dignitatem. Huius triplicatio prima eſt: Niſi in principali ſeu digniori habeat ius quæſitū.hoc.n. caſu ius ad acceſſorium quærendum non cenſetur reuocatum.d.c.39.uerſ.non ſic autem. Huius qua-

drupli-

druplicatio eſt : Niſi ultra numerum ſtatutum factus ſit canonicus præbendam expectans. Quæ quadruplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult.in prin. uſq; ad §.ſanè in ijs. de conceß.præbendæ,in 6. Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt:Niſi inutiliter habeat ius in re quæſitum. Quæ duplicatio approbatur exemplo c.quodam. 40.de præbendis,in 6. Tertia duplicatio eſt:Niſi in iure quæſito nondum ad collationẽ fuerit peruentum.d.c.ult.§.ſanè in ijs. Hæc de ſexta exceptione. Septima exceptio eſt:Niſi habens mandatum de præbenda quam acceptauerit, ſibi conferenda:unam,antequam uacauerit,acceptet. Quæ exceptio approbatur ſub conditione c.ne captandæ.3.de conceß.præbendæ,in 6. Octaua exceptio uidetur:Niſi diœceſis,ad quam mãdatum de præbenda conferenda directum eſt,medio tempore in duas ſit diuiſa. Sed reprobatur extrauag.com.unica,de officio delegati. & extrauag.Ioan.XXII. 1.de conceß.præbendæ. Hæc de exceptionib.aduerſus cauſas propoſitæ actionis. Sed & plures huiuſmodi exceptiones uide ſ.reg.3. Item aduerſus collationẽ beneficiorum exceptiones,ex perſona quidem conferentis ſumptas, licet colligere ex ſuperioribus regulis, nimirum reg.17. cum decem ſequentib. Ex perſona uerò eius cui collatio facta eſt, deſumptas licet colligere ex ſuperiori reg.4.
cum

cum duodecim ſequẽtibus. Ex *re item collata deſumptas colligere licet ex ſuperiori reg.28. cum nouemdecim regulis ſequentibus.* Ex *tempore deniq; & antecedentibus ex ſuperiori reg.48.cum ſex ſequentib.* Poſtremò *exceptionum quoq; loco repeti poſſunt cauſæ, ex quibus præbendæ & dignitates amittuntur,quas inferius reg.72.cum ſequentibus enumerabimus.*

QVIBVS DATVR ACTIO beneficialis?

LX. Regula: *Receptis authoritate apoſtolica competit actio præbendæ conferendæ præ cæteris.c.hi qui.12.cum duob.cc.ſequentib.de præbendis,in 6.* Declaratur *regula propoſita definitione eorum qui apoſtolica authoritate recepti dicuntur,d.c.12.uerſ.eum quoq; qui ad.item c.ſi eum.9. & c.ſi apoſtolicæ.22.eod.tt.* Huius *regulæ exceptio hæc eſt*: Niſi Papa *non præceperit,ſed conceſſerit ſaltem facultatem ijs ad quos ſpectat receptio,aliquem recipiendi.* Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum aliquibus.4.de reſcriptis,in.6.*

LXI. Regula: Si duo *diuerſo tempore mandatum de conferenda ſibi præbenda uacante uel uacatura impetraſſent:prior impetrans poſteriori eſt præferendus. c.eum.7.c.quia ſæpe.15.de præbendis,in 6.* Cuius *exceptio prima hæc eſt*: Niſi

contraria uoluntas mandantis probetur. d. c. 15. uerſ.ex quo de intentione mandantis. c.quædam. 40.uerſ.quem omnibus etiã.& uerſ.prima enim. eod.tt. item c.authoritate.7. de conceſſ.præbendæ, in 6. Altera exceptio eſt:Niſi tres diuerſis temporibus mandatum impetraſſent ita,ut tertius primo,non autem ſecundo præferretur: hoc enim caſu ſecũdus primo præfertur,quamuis de eius prærogatiua in ſuo mandato nihil ſit adiectum.d.c.authoritate.7. Tertia exceptio uidetur:Niſi poſterior prius ſuas literas præſentauerit, & prius receptus fuerit. Sed reprobatur c.tibi.12.de reſcriptis,in 6.c.cum.7.in fine.de præbendis,in 6. Planè admittitur exceptio propoſita primùm quidẽ, ſi priori dolus uel notabilis negligentia poßit imputari.d.c.12.uerſ.dum tamen dolus. Deinde admittitur, ſi cum prior ſub conditione, poſterior purè mandatum impetraſſet,ante exiſtentẽ prioris conditionem poſterior fuerit receptus.c.ſi pro te.13.de reſcriptis,in 6. Quarta exceptio eſt:Niſi uacante dignitate, cui annexa eſt præbenda,prior præbendam tantùm, poſterior uerò dignitatem cum præbenda in ſuis literis impetrauerit: hoc enim caſu poſterior priori præfertur. c.quia ſæpe. 15.in fine.de præbendis,in 6.Quinta exceptio eſt: Niſi prius mandatum fuerit generale,poſterius de certa perſona ſpeciale.c.dudum.14.eod.tt. Sexta

exceptio eſt: Niſi cùm ſub diuerſis conditionibus duo impetraſſent, poſterioris conditio prior extiterit. c. ſuſceptum. 6. §. fin. de reſcriptis, in 6. Septima exceptio eſt: Niſi prioris mandato reuocato, & poſtea contra reuocationem reſtituto, poſterior medio tempore mandatum impetrauerit. c. quamuis. 8. eod. tt. Octaua exceptio eſt: Niſi duobus ſucceßiuè à patrono præſentatis, poſterior ſit inſtitutus: hic enim priori eſt præferendus, per ea quæ proponentur j. reg. 64. Nona exceptio eſt: Niſi prioris mandatum per exceptionem poßit elidi. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. 59. except. 1. cum ſequentib.

LXII. Regula: Si cum duo mãdatum de præbenda ſibi conferenda impetraſſent, non appareat uter prior impetrauerit: utri competat actio, definitur diſtinguendo c. dudum. 14. de reſcriptis, in 6. c. ſi à ſede. 31. de præbendis, in 6.

LXIII. Regula: Si uni ex conſuetudine, alij ex reſcripto Papæ debeatur collatio præbendæ: ille huic erit præferendus. c. ult. de conſuetud. in 6. c. ſi propter. 10. de reſcriptis, in 6.

LXIIII. Regula: Si duobus præſentatis, unus ab epiſcopo ſit inſtitutus: hic potior eſt, quamuis poſterior præſentatus. c. quod autem. 5. in princ. uſq; ad §. de cætero. c. illud. 8. & c. ſuggeſtum. 20. de iure patronatus. Cuius exceptio prima hæc eſt:

Niſi non à laico, ſed ab eccleſiaſtico patrono ſint præſentati: hoc enim caſu prioris conditio melior eſt, c.cum autem.24.eod.tt. Huius replicatio pri*ma eſt : Niſi eccleſiaſticus in patrimonialibus conferat ut laicus. c.cum dilectus.28. §.nos igitur attendentes.eod.tt.* Altera replicatio eſt: Niſi lega*tus de latere collationem ſibi reſeruauerit. d.§. nos igitur.uerſ.etſi diaconus.* Altera exceptio ui*detur:* Niſi prior repulſus appellauerit,qua appel*latione pendente alius ſit præſentatus & institutus.* Sed reprobatur *c.paſtoralis.29.eod.tt.* Hacte*nus, quibus competat actio beneficialis, oſtenſum eſt: cuius tamen quæſtionis plures regulas uide ſ. reg.4.cum ſequentibus.*

APVD QVEM COMPETAT actio beneficialis?

LXV. Regula: *Si de diſpenſatione collationis dubitetur: ad Papam recurrendum eſt. c.ordinarij.3.§.ſi uerò de diſpenſationis. de officio ordinarij, in 6.* Eiuſdem *quæſtionis regula, ſed localis, habetur extrauag.com.1. §.cauſæ uerò beneficiales. de treuga & pace.*

QVID *quantumq́ ueniat in actionibus beneficialibus petendum, definitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.reg. 28.cum ſequentibus.*

ADIVNCTA ACTIONVM beneficialium.

LXVI. Regula: *Literæ gratiarum tanquam ambitioſæ ſunt reſtringēdæ. c.quamuis.4.in prin. de præbendis,in 6.*

LXVII.Regula: *De ſuſpendendo petitorio iudicio,donec poſſeſſorium fuerit peractum:& ut poſſeſſorium intra biennium finiatur,cauetur extrauag. comm.1. §. præterea quia. de treuga & pace.*

EVENTVS ET CONSEQVENTIA actionum beneficialium.

LXVIII. Regula: *Si pronuncietur beneficium actori deberi,ab ipſo iudice id ei poterit conferri,ut circuitus euitetur. Clement.auditor.3.de reſcriptis.*

LXIX.Regula: *De appellationibus in cauſis beneficialibus regula localis habetur d.extrauag. com.1.§.& quoniam ſedis.uerſ.quodq́; omnes & ſingulæ.*

LXX.Regula: *De taxis non egrediendis cauetur d.extrauag. commun.1. §.etſi forſan. uerſ. quodq́; de cætero. Sed de hac re dictum quoq; ſ. reg.57.Hæc de adquirendis præbendis ſint dicta. Sequitur de ijs amittendis.*

II. DE AMITTENDIS PRAEBENDIS & dignitatibus.

LXXI. Regula: Ne ſine cauſa præbendæ & dignitates collatæ rurſus auferãtur, cauetur c.monachi.2.§.priores. de ſtatu monachor. c.unico, in fine.de capellis monachor.c.non poteſt.3.de re iudicata.16.q.7.c.inuentum.uerſ.quam ſi iuſtè. Concordant item ea quæ habentur s̄.lib.prox.cap.19. except.12. Huius regulæ exceptio eſt in officio alicui à prælato iniuncto: hoc enim ſine cauſa poteſt auferri.c.cum ad.6.§.tales.uerſ.nec alicui.de ſtatu monachorum.

EX QVIBVS CAVSIS amittantur?

LXXII. Regula: Si non iuſtè adeptus fuerit præbendam uel dignitatem:ea eſt priuãdus. Quæ regula elicitur ex uerbis d.uerſ.quã ſi iuſtè. Concordant ea quæ habentur s̄.lib.1.cap.16.quæſt.4. reg.1. Cuius regulæ ſpecies ſunt omnes exceptiones,quas s̄.aduerſus cauſas adquirẽdæ præbẽdæ enumerauimus, præſertim reg.59.eiusq; exemplũ, puta ſi à laico recepit,habetur c.relatũ.21.in prin. de iure patronatus. Aliud,ſi data pecunia præbendam adeptus eſt,proponitur c.qui aliũ.2.de Simonia.& 1.q.7.c.ſi quis omnẽ.§.1.c.cauendũ.7.q.1.c. præſentiũ.§.fin. Aliud exẽplũ,ſi à ſchiſmatico fuerit ordinatus,habetur c.1.& c.ult.de ſchiſmaticis.

LXXIII. Re-

LXXIII. Regula: *Si in eum caſum peruenerit ordinatus, quo ab initio ordinari non potuit: beneficio & officio debet priuari, exemplo eorum quæ propoſita ſunt ſ.cap.4.quæſt.2. item j. in regulis ſequentibus.*

LXXIIII. Regula: *Si ius patronatus ei qui clericum præſentauit, poſtea euincatur. Hæc regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.conſultationibus.19.de iure patronatus.*

LXXV. Regula: *Si ualetudinarius ſit factus. Hæc cauſa regulariter reprobatur c.1.c.de rectoribus.3. cum tribus ccc.ſequentibus. de clerico ægrotante. 7.q.1.c.1.c.cum percuſſio.c.præſentium. c.Pontifices. c.quamuis.uerſ.& ideo quia. Planè admittitur cauſa propoſita in perpetuò furioſo, 15.q.1. c.penult. §.item obijcitur. & c.ult. in fine. Concordant ea quæ habentur j.capite 8.quæſt.9. reg.3.*

LXXVI. Regula: *Si habens præbendam uel dignitatem, aliam poſtea adeptus ſit: priorem amittit. c.de multa.28.de præbendis.c.cum noſtris. 6.c.literas.9.de conceſſione præbendæ.c.cum ſingula.32.in prin.uerſ.ſtatuentes.de præbendis, in 6. Clement.ſi plures.3. & Clement.ult.uerſ.primaq; præbenda.eod.tt.extrauag.com.ut quos.2.de officio ordinarij.21.q.2.c.ſi quis iam.Cõcordant item ea quæ habentur ſ.cap.5. reg.34. Huius regulæ*

exceptio prima eſt: Niſi propria temeritate ad aliam eccleſiam tranſierit: hoc enim caſu ad priorem eſt reuocandus. d.c.ſi quis iam. §.aliud eſt. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̃.capite 5.reg. 68. Altera exceptio eſt: Niſi poſterior collatio ſit inutilis: hoc enim caſu licet priorem præbendam recuperare. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi beneficia.20. de præbendis, in 6. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi deſpecta ſua eccleſia ad aliam tranſierit, nec ad ſuam reuerti uelit: hoc enim caſu carebit utraq;. c.quanto.3.§. quia uerò Hildeſem. de translat.epiſcopi. 7.q.1.c. quia frater. §.fin. c.ſi quis epiſcopus. c.ſi quis de ordine. Altera replicatio eſt: Niſi alius in locum tranſeuntis ad aliam eccleſiam ſit ſubſtitutus.7.q. 1.c.eos ſacerdotes. Tertia exceptio eſt: Niſi fructus ſecundi beneficij alius ex cauſa percipiat.c.ſi tibi.26.de præbendis, in 6. Quarta exceptio: Niſi per diſpẽſationem plura beneficia obtinuerit: hoc enim caſu reuocata poſtea diſpenſatione, eſt in arbitrio poſſeſſoris, utrum prius, an poſterius dimittere uelit. extrauag.comm.execrabilis.4. de præbendis.extrauag.Ioann. XXII.unica, eod.tt. Plures huiuſmodi exceptiones uide ſ̃.reg.8. Poſtremò illud hoc loco notandum, quòd iure antiquo impetrans ſecundum beneficium, non ob id prius amittebat, ſed in arbitrio ipſius erat, utrum ex ijs

dimittere

dimittere uellet. c.referente.7.§.nos autem. uerſ. quam maluerit. & c.præterea.14. & ibi gloſſa in uerbo Maluerit.de præbendis.c.eam te.4.in fine. de ætate & qualitate præficiendor.

LXXVII.*Regula: Si ſuum uel alienum beneficium ui occupat,ſeu ſcienter iniuſtè ſe intrudit,proprium etiam amittit.c.eum qui.18.de præbendis,in 6.*

LXXVIII.*Regula:Si cauſa ob quam beneficium datum eſt,ceſſet:illud amittit. 25.q.2. c.ult. §.ſed obijcitur.*

LXXIX.*Regula: Si ceſſauerit à diuinis. Hæc cauſa approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi canonici.2.de officio ordinarij,in 6.*

LXXX.*Regula: Si abſit ab eccleſia ſua,uel non reſideat.c.quoniam.5.§.porrò ſpeciales.uerſ. ſi uerò aliter abſens. ut lite non conteſtata. c.1.de clericis non reſidentib.in 6. Concordant ea quæ habentur ſ̃.cap.5.reg.67. Huius exceptio prima eſt: Niſi ſtudiorum cauſa abſit. c.cum de diuerſis. 2.de priuilegijs,in 6.c.ult.§.fin.de magiſtris.Concordat item d.reg.67.except.2. ubi aliquot ſubijciuntur replicationes. Altera exceptio uidetur: Niſi Papa abſenti indulſerit.Sed reprobatur c.ult. de reſcriptis,in 6.Tertia exceptio eſt:Niſi in cauſa electionis Romæ abſit.c.cũ non.30.de electione, in 6.Plures huiuſmodi exceptiones uide d.reg.67.*

LXXXI. Regula: Si inobediens ſit ſuo prælato: beneficio priuatur. 21.q.4.c.ult.in fine. Plura de hac regula uide ſ. cap.5.reg.40.

LXXXII. Regula: Si prælatum ſuum accuſauerit, aut ei fuerit inſidiatus, deponitur. 3.q.4.c. clericus.

LXXXIII. Regula: Si res eccleſiæ profundat, deponitur. 3.q.2.c.penultim.in fine.cum c.ſequente.

LXXXIIII. Regula: Si agros eccleſiæ, uel alias res, ex quibus ſtipẽdium habet, negligat, aut in præiudicium eorum colludat. c.audiuimus.3.de colluſione detegenda. 12.q.2. c.ſæpe fit.§.& quæcunq; in uſu.uerſ.quod ſi quis eorum.

LXXXV. Regula: Si poteſtate ſua abutitur. 11.q.3.c.ipſe ligandi.c.plerunq;.uerſ.unde fit ut ipſe. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.libro 1. cap.3.de priuileg.reg.3.except.3.

LXXXVI. Regula: Si continentiam non ſeruauerit, uel uxorem duxerit, deponitur. diſtin. 81.c.Maximianus. c.ſi quis epiſcopus. c.ſi quis clericus. c.Romanus. c.preſbyter. 15.q.8. c.hi qui. c. cum multæ.uerſ.illi quidem ex quib. item De clericis coniugatis c.1.c.quod id te.3. & c.diuerſis.5. de clericis coniugatis. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.5.reg.56.cum ſequentibus.

LXXXVII. Regula: Si ſciens indignum elegerit:

legerit: beneficio per triennium priuatur. c.cum in cũctis.7.§.clerici ſanè. & c.per inquiſitionem. 26.§.cum igitur.de electione. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: *Niſi cõpromiſſarius, in quem ij quibus eligendi ius competit, compromiſerunt, indignum elegerit.hoc enim compromittentibus non nocet,ſed ſolùm compromiſſario.c.cum compromiſſarius.37.§.porrò.de electione,in 6.* Altera exceptio eſt: *Niſi epiſcopus compromiſſarius indignum elegerit:hic enim non ſuſpenditur.d.§. porrò.uerſ.huiuſmodi.* Tertia exceptio eſt: *Niſi alium prælatum quàm epiſcopum uel epiſcopo ſuperiorem elegerit indignè. d.§.porrò.uerſ.nec in aliorum quàm epiſcoporum.* Quarta exceptio eſt *in alijs beneficijs, quàm quæ in eccleſia,cuius prælatum elegit,habet.d.c.37.§.reſtringitur.*

LXXXVIII.Regula: *Si quis alicuius electionẽ, poſtulationem aut prouiſionẽ impugnans ratione electi uel poſtulati, in probatione defecerit.*Hæc regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur ſ.cap.10.quæſt.8.reg.15.

LXXXIX. Regula: *Si indignum electum confirmauerit:ſuſpẽditur. c.nihil eſt.44.§.ipſum quoq;.de electione.*

XC. Regula: *Si electionem à laico factam approbauerit, per triẽnium ſuſpenditur. c.quiſquis. 43.§.fin.eod.tt.*

XCI.Re-

XCI. Regula: Si accepta pecunia aliquem ordinauerit: deponitur. 1. q. 7. c. ſi quis omnem. §. 1.

XCII. Regula: Si ordinati peccata tempore ordinationis latentia, poſtea apparuerint: deponitur. diſtinct. 24. c. ult. diſtin. 81. c. ſi qui ſine. c. quicunq;. 15. q. 8. c. 1. c. ſi quis preſbyter.

XCIII. Regula: Si capitale crimen commiſerit, deponitur. diſtinct. 81. c. ſi diaconus.

XCIIII. Regula: Si homicidium fecerit, uel cauſa mortis præbuerit: deponitur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. 5. reg. 74.

XCV. Regula: Si periurium commiſerit, deponitur, per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. proxim. cap. 16. reg. 15.

XCVI. Regula: Si iuramentum præſtiterit de ſchiſmate tenendo, deponitur. c. 1. §. fin. de ſchiſmaticis.

XCVII. Regula: Si in hæreſin lapſus ſit, deponitur. 1. q. 7. c. 1. Huius exceptio eſt: Niſi hæreſi renuncians ad fidem catholicam fuerit reuerſus. d. q. 7. c. conuenientibus, in prin. c. ſi qui uoluerint. Concordant ea quæ habentur ſ. libro 1. cap. 13. quæſt. 5. reg. 6. Contradicit d. c. conuenientibus. §. ex hac authoritate. & d. c. 1.

XCVIII. Regula: Si ebrius nondum præmiſſa digeſtione miſſam celebrauerit, deponitur. c. ſi conſti-

conſtiterit.12.de accuſationibus.

XCIX. Regula: Si altaria ueſtibus exuit,aut ueſte lugubri accingit, luminaria ijs ſubtrahit,aut miſſam pro uiuo celebrat:deponitur.26.q.5.c.quicunq;.

C. Regula: Si diuinatores conſuluerit,deponitur.d.q.5.c.ſi quis epiſcopus.

CI.Regula: Si contra eccleſiam,à qua beneficium habet,aduocatus uel procurator exiſtat:beneficio priuatur.c.ult.§.fin.de poſtulando.

CII.Regula: Si beneficio uel dignitati renunciauerit. c.ex tranſmiſſa.3.c.in præſentia.6.de renunciatione.7.q.1.c.quàm periculoſum.Huius exceptio prima eſt: Niſi poſtea denuò eligatur uel recipiatur.d.c.3.uerſ.hortari tamen eos.c.cum inter.2. eod.tt. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi ob crimen antea renunciauerit.c.poſt translationem.11.eod.tt. Altera replicatio eſt:Niſi ad aliam pinguiorem præbēdam poſtea eligatur, propter quam tenui prius renunciauerat.c.ult.in fine.de renunciat.in 6. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd quamuis poſtea rurſus eligatur uel recipiatur, ex prima tamen receptione nihil iuris poßit uindicare. c.ex inſinuatione.26. de Simonia. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi non ſpontè renunciauerit. c.ſuper hoc.5.de renunciatione. Clement.multorum.2.§.ſanè reſignatio-

nes.

nes.de pœnis. Tertia exceptio uidetur: Niſi cum ob aduerſam ualetudinem renũciaſſet,poſtea conualuerit. Sed reprobatur c.ex tranſmiſſa.3.de renunciatione.7.q.1.in prin. Quarta exceptio eſt: Niſi dolo perſuaſus renunciauit. c.ſanè.7.& c.lectæ.14.de renunciat.Quinta exceptio eſt:Niſi renunciatio fuerit inutilis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.eod.tt. Huius replicatio eſt: Niſi renũciatio fuerit in manus laici facta. c.quod in dubijs.8.eod.tt. Sexta exceptio uidetur:Niſi licentia tantùm renunciandi impetrata, renunciatio non fuerit ſecuta.Sed reprobatur c.quidam.11. eod.tt. Septima exceptio uidetur:Niſi renunciationis, antequam collatio alteri facta ſit, renunciantem pœniteat. Reprobatur ſub conditione Clement.unica,eod.tt.

CIII.Regula: Si alij ordinato uel electo in ſuũ locum reuerẽtiam exhibuit:per hoc electioni ſuæ uidetur renunciaſſe, ſuamq; dignitatem amiſiſſe. c.ex ore.3. §.quia uerò. uerſ.per hoc quod. de ijs quæ fiunt à maiore parte.

CIIII.Regula:Si aduerſus apoſtolicam ſedem contumax exiſtens ſuſpenſus fuerit,& per annum in ſuſpenſione permanſerit:beneficio priuatur. c. cum bonæ.8. de ætate & qualitate præficiendor. Hactenus cauſas beneficij amittendi enumerauimus, quarum tamen plures licet colligere ex ijs

quæ

quæ ſ.cap.5.de officijs clericorum propoſuimus.

QVIBVS AVFERENDI IVS competat?

CV.*Regula: Laicis non competit ius auferendi. c.in* Lateranenſi.*31.§.nos autem. uerſ.reſtitutos uerò.de præbendis.* Concordant *ea quæ habentur ſ.reg.17.*

CVI.*Regula: Non niſi epiſcopo ius deponendi competit. c.unico,in fin.de capellis monachor. in 6.18.q.2.c.nullam.* Huius *exceptio eſt:Niſi epiſcopus ſcienter uxorato beneficiũ contulerit: tunc enim ſuperiori eius auferendi ius competit. c,diuerſis.5.§.fin.de clericis coniugatis.*

CVII. *Regula: Hæreticis & excommunicatis ius deponendi non competit.24.q.1.c.ait* Cœleſtinus.*& c.aperto.*

QVID QVANTVMQVE amittatur?

CVIII.*Regula: Si habens præbẽdam adeptus fuerit aliam: priorem amittit, non poſteriorem.* Quæ *regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.reg.76.ubi in fine adijcitur,quòd iure antiquo fuerit in arbitrio accipientis,utram ex ijs retinere uoluerit.*

CIX. Regula: *Si habens plures quàm duas præbẽdas,aliam etiam fuerit adeptus:omnes prio-*

res amittit. Clement.ſi plures.3.de præbendis. extrauag. comm. ut quos.2. in princ. de officio ordinarij.

CX.Regula: *Si habens plures præbẽdas,priores excepta poſteriore non dimittat: omnes amittit. d.extrauag.com. ut quos,in prin. uerſ.quod ſi non fecerit. Concordant ea quæ habentur d.reg. 76.in prin.*

ANTECEDENTIA AMISSIONEM, ſeu depoſitionem.

CXI.Regula:*De conſenſu capituli adhibendo in depoſitionib. cauetur diſtinct.67. c.ult.in fine. c.nouit.4.de his quæ fiunt à prælatis.Concordant item ea quæ habentur* s̃.*cap.4.quæſt.6.reg.2.*

EVENTVS DEPOSITIONIS & amiſsionis.

CXII. Regula: *De loco pœnitentiæ depoſito ab epiſcopo deputando cauetur diſtinct.81. c. ſacerdos. Hæc de acquirendis & amittendis præbendis ſint dicta. Sequuntur nunc reliqua præbendarum iura.*

III. DE RELIQVO IVRE præbendarum.

CXIII. Regula: De *augendis præbendis tenuibus cauetur c.expoſuiſti.33.de præbendis.*

CXIIII.Regula:*De non minuendis præbendis cauetur c.auaritiæ. d.tt. Clement.unica.§.eadem*

dem quoq;.de ſupplenda neglig.prælatorum.

CXV.Regula: De non diuidendis præbendis & eccleſijs ſeu eccleſiaſticis dignitatibus cauetur c.maioribus.8. c. tuæ fraternitatis. 20. c.uacante. 26.de præbendis.7.q.1.c.in apibus.Concordant etiam ea quæ habentur s̄.cap.1.reg.3. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi utriq; parti ſuppetant facultates.d.c.26.uerſ.niſi rationabili cauſa. Altera exceptio eſt: Niſi duobus ad eandem dignitatem electis, iudex compromiſſarius unum confirmauerit,ita ut alteri pro bono pacis de prouentibus prouiſionem faceret. c.niſi eſſent. 21. eod.tt. Tertia exceptio uidetur:Niſi apoſtolica authoritas interuenerit. Sed reprobatur c.dilecto.25.eod. tt. Quarta exceptio eſt: Niſi cum in locum epiſcopi hæretici alius eſſet ſubſtitutus,hæreticus poſtea ſit conuerſus: tunc enim inter eum & ſubſtitutum diuiditur dignitas epiſcopalis. c.1.de parochijs.Quinta exceptio uidetur: Niſi pro integratione præbendæ deminutæ alia diuidatur. Sed reprobatur c.cum cauſam.36.de præbendis. Sexta exceptio uidetur: Niſi propter diuerſitatem linguarum populi qui eſt inſtituendus,eccleſia diuidatur. Sed reprobatur c.quoniam.14. de officio ordinarij.

CXVI. Regula: De non alienandis nec permutandis præbendis & dignitatibus cauetur c.

maioribus.8. in fine. de præbendis. c.quæſitum.5. c.cum olim.7. & c.cum uniuerſorum.8.uerſ.licet ipſi per ſe.de rerum permutat. 12.q.2.c.alienationes.§.fin.

CXVII. Regula: *De reſeruatione fructuum beneficiorum uacantium ab apoſtolica ſede facta cauetur extrauag.com.poſtulaſti.10. cum duabus ſequentibus.de præbendis.*

CXVIII. Regula: *De poſſeßione præbendæ uacantis propria authoritate non occupanda cauetur c.paſtoralis.19.de priuilegijs. Hactenus de præbendis & dignitatibus, adeoq; de perſonis eccleſiaſticis in genere ſit dictum. Sequitur nunc perſonarum eccleſiaſticarũ tractatus ſpecialis, & primùm de epiſcopis alijsq; prælatis eccleſiaſticis.*

DE EPISCOPIS ALIIS'QVE prælatis. Cap. VIII.

Qvod de epiſcopis in ſequentibus dicetur, de alijs quoq; prælatis ſuperioribus accipi debet. diſtinct.21. c.1. §.ordo uerò.& §.omnes autem. item c.1.in fine.de clerico ægrotante,in 6.

I. ETYMOLOGIA *epiſcopi proponitur diſtin.21. c.1.§.epiſcopus. & 8.q.1. c.qui epiſcopatũ..*

II. ORIGO *epiſcoporum exponitur diſtinct 21.c.in nouo.*

III. DIVISIO *epiſcoporum & ſpecies habentur diſtinct.21.c.1.§.ordo uerò.*

IIII. DIFFERENTIA *epiſcoporum & corepiſcoporum habetur diſtin.68.c.quamuis.*

V. DE DIGNITATE Epiſcoporum.

Sunt loco apoſtolorum, quorum uicem in eccleſia gerunt. diſtinct.21. c.in nouo.§.cæteri.uerſ. ipſis quoq;.diſtinct.68.c.ult.

VI. DE GRADIBVS DIGNItatis epiſcopalis.

I.Regula:*Primum locũ obtinet epiſcopus* Romanus, *ſecundum* Conſtantinopolitanus, *tertium* Alexandrinus,*quartũ* Antiochenus, *quintum* Hieroſolymitanus.*Quæ regula cum proprijs iſtarum ſedium approbatur c.antiqua.23.de priuilegijs.diſtinct.22.in prin.c.ſacroſancta.§.prima ergo,cum ſequentibus. diſtin.65.c.mos antiquus. c.quoniam. extrauag.com.ſancta.3.de electione.* Nouell.131.*§.de propterea.*

II.Regula: *Quòd ſedes* Romana *ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis principatum obtinere iam dictum eſt, ei concordat c.fundamenta.17.§. iſti ſunt per quos.uerſ.iſti ſunt qui.de electione,in 6.diſtin.21.c.quamuis. diſtin.22.c.1.c. ſacroſancta. 24.q.1.c.rogamus. c.cum beatiſsimus. diſtin.96.c.* Conſtantinus.*§.& ſicut.*Nouell.10.*in prin.*

III. Regula: *Prærogatiua dignitatis ex ſubſcriptione & uoti ordine colligitur. diſtinct. 17. c. penult. §. fin. cum c. ſequente.*

IIII. Regula: *Prærogatiua dignitatis ex tempore ordinationis ſumitur. diſtinct. 17. c. ult. & diſtinct. 18. c. 1.*

V. Regula: *Compoſitionem de iure primatiæ unus ſolus, cuius intereſt, poteſt impedire. c. ult. de maioritate & obedientia.*

VII. DE LOCO EPIſcopatus.

I. Regula: *Maiores tantùm ciuitates priuilegio epiſcopatus ſunt honorandæ. c. 1. de priuilegijs. diſtinct. 80. in prin. cum ſequentibus, uſq; ad c. ult. 23. q. 4. c. ſicut excellentiam. §. concilium. uerſ. ipſe uerò primas. 16. q. 1. c. præcipimus, in prin. uſq; ad §. ſunt. & diſtin. 68. c. eccleſijs. §. inter epiſcopos.*

II. Regula: *Quæ ciuitates antea non habuerunt epiſcopos, in ijs nec poſtea conſtituendi. 16. q. 1. c. fœlix.*

III. Regula: *Propter hoſtium impetum, & crudelitatem ſubditorum epiſcopos ſuos trucidantiũ, ſedes epiſcopalis in aliam ciuitatem transfertur. 7. q. 1. c. temporis. 25. q. 2. c. ult.*

IIII. Regula: *Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. diſtinct. 80. c. ult.*

VIII. DE

VIII. DE OFFICIIS EPIſcoporum.

I. Regula: De populo docendo, regendo & amando cauetur 7.q.1.c.ſicut uir.§.epiſcopum. diſtinct.36.c.ult.& diſtinct.86.in prin.

II. Regula: In docēdo ſacrā ſcripturā, nō grammaticam, epiſcopus exponere debet. d.diſtin.86.c. cū multa. Plura de docendo uide J.lib.prox.cap.1.

III. Regula: De corrigendo populo cauetur c. irrefragabili.13.in prin.de officio ordinarij.diſtin. 86.c.1.c.odio.c.facientis.23.q.4.c.duo iſta. Modus corrigendi præſcribitur J.reg.57. cum ſequentib. Sed plura de regula propoſita uide J.lib.proxim. cap,6.quæſt.8.reg.1.cum ſequentibus.

IIII. Regula: Si in corripiendo modum exceſſerit, à domino, non à ſubditis ueniam petere debet.diſtinct.86.c.quando.

V. Regula: Crimen non probatum non nominatim redarguet, ſed in genere. c.ſi ſacerdos.2.de officio ordinarij. Concordant ea quæ habentur d. reg.1.except.5.

VI. Regula: De criminibus inquirere eaq; punire poſſunt, & ſi opus fuerit, brachium ſeculare implorabunt.c.1.d.tt.

VII. Regula: Ne in puniendis delictis ad quæſtum magis quàm ad leges reſpiciant, cauetur c. irrefragabili.13. §.fin.eod.tt.

VIII.Regula: Ne ſubditos grauent ſumptibus & exactionib.cauetur c.cũ apoſtolus.6.§.prohibemus.de cenſibus.c.1.de exceßib.prælatorũ.10.q.3.c.quia cognouimus. c.cauendũ. c.inter cætera.c.relatũ.c.ult. & 16.q.1.c.conſtitutũ.c.nulli.c.prædicator. item extrauag.com.unica.§.ſecũdo uerò.de pœnis. Huius regulæ exceptio eſt in charitatiuo ſubſidio.quæ exceptio approbatur in iam allegatis.de qua uide item J.eod.cap.q.10.reg.3.& M.I.R.lib.3.cap.4.reg.10.cum tribus ſequentibus.

IX.Regula: Nouum cenſum eccleſijs imponere non debent,nec ueterem augere, c.ſcientes.3.c.probibemus.7.& c.præterea.8.de cenſibus.

X.Regula: De clericis coercendis cauetur Clement.1.de officio ordinarij.8.q.1.c.quid autem.

XI.Regula: Epiſcopi & clerici ut honorem ſibi inuicem exhibeant, & ſacerdotes,non dominos epiſcopi ſe eſſe meminerint,cauetur diſtinct.95.c.eſto.10,q.3.c.1.in fine.

XII.Regula: Epiſcopus preſbyteris honorem exhibeat, cauetur d.diſtinct.95. c.epiſcopus, cum c.ſequente.

XIII.Regula:Epiſcopus preſbyteros exactionibus grauare nõ debet, neq; ſine ordine iudiciario eos condemnare.c.1.de exceßib.prælatorum.

XIIII.Regula:Vt ſine conſenſu capituli nihil adminiſtret,cauetur d.c.1.uerſ.aut ſine iudicio. i-

tem

tem c.1.& c.nouit.4. item c.quanto.5. de his quæ fiũt à prælatis. Concordãt item ea quæ habẽtur j. cap.12.reg.11.repl.gener.1. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cõſuetudo loci in contrariũ extet.c. non eſt.3.de conſuetud.in 6. Altera exceptio eſt: Niſi abbas ſine conſilio cõuentus conſenſum præbeat monacho ad aliã eccleſiã ordinato tranſeundi.c.ſi religioſus.17.§.quia uerò. de electione,in 6.

XV. *Regula: Non poteſt epiſcopus eccleſiam alteri ſubiectam ab eius ſubiectione & obſequio liberare.c.ad hæc.2.de exceßib.prælatorum.*

CIRCA MONASTERIA ET monachos officia epiſcoporum.

XVI. *Regula: Officia & iura,quæ in monaſterijs & eorum perſonis epiſcopi habent, definiuntur c.conquerente.16.de officio ordinarij. 18. q.2.c.uiſitandi.c.Eleutherius.& c.ult.*

XVII.*Regula: Ne monaſteria ſumptibus & exactionibus, alijsq́; oneribus grauent, cauetur d. c.16. uerſ.tu autem his iuribus. & d. c.uiſitandi. uerſ.ut grauamen aliquod. item Clement.ad noſtram.2.de cenſibus. item c.in ſingulis.7.§.porrò. de ſtatu monachor. Clement.1.de exceß.prælator. 17.q.4. c.hanc ergo,in prin. 18.q.2.c.quam ſit. §. hanc ergo.c.luminoſo.§.fin. & c.ult.§.canonica.*

XVIII.*Regula:Non debet moleſtare monaſteria,*

nes.de pœnis. Tertia exceptio uidetur: Niſi cum ob aduerſam ualetudinem renũciaſſet, poſtea conualuerit. Sed reprobatur c.ex tranſmiſſa.3.de renunciatione.7.q.1.in prin. Quarta exceptio eſt: Niſi dolo perſuaſus renunciauit. c.ſanè.7.& c.lectæ.14.de renunciat. Quinta exceptio eſt: Niſi renunciatio fuerit inutilis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.eod.tt. Huius replicatio eſt: Niſi renũciatio fuerit in manus laici facta. c.quod in dubijs.8.eod.tt. Sexta exceptio uidetur: Niſi licentia tantùm renunciandi impetrata, renunciatio non fuerit ſecuta. Sed reprobatur c.quidam.11.eod.tt. Septima exceptio uidetur: Niſi renunciationis, antequam collatio alteri facta ſit, renunciantem pœniteat. Reprobatur ſub conditione Clement.unica,eod.tt.

CIII.Regula: Si alij ordinato uel electo in ſuũ locum reuerẽtiam exhibuit: per hoc electioni ſuæ uidetur renunciaſſe, ſuamq; dignitatem amiſiſſe. c.ex ore.3. §.quia uerò. uerſ.per hoc quod. de ijs quæ fiunt à maiore parte.

CIIII.Regula: Si aduerſus apoſtolicam ſedem contumax exiſtens ſuſpenſus fuerit, & per annum in ſuſpenſione permanſerit: beneficio priuatur. c.cum bonæ.8. de ætate & qualitate præficiendor. Hactenus cauſas beneficij amittendi enumerauimus, quarum tamen plures licet colligere ex ijs

quæ

quæ s̃.*cap*.5.*de officijs clericorum propoſuimus.*

QVIBVS AVFERENDI IVS competat?

CV.Regula: *Laicis non competit ius auferendi. c.in* Lateranenſi.31.§.*nos autem. uerſ.reſtitutos uerò.de præbendis.* Concordant *ea quæ habentur* s̃.*reg*.17.

CVI.Regula: Non *niſi epiſcopo iùs deponendi competit. c.unico,in fin.de capellis monachor. in* 6.18.q.2.*c.nullam.* Huius *exceptio eſt:Niſi epiſcopus ſcienter uxorato beneficiũ contulerit:tunc enim ſuperiori eius auferendi ius competit. c.diuerſis*.5.§.*fin.de clericis coniugatis.*

CVII. Regula: *Hæreticis & excommunicatis iùs deponendi non competit*.24.q.1.*c.ait Cœleſtinus.& c.aperto.*

QVID QVANTV́MQVE amittatur?

CVIII.Regula: *Si habens præbẽdam adeptus fuerit aliam : priorem amittit, non poſteriorem. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur* s̃.*reg*.76.*ubi in fine adijcitur,quòd iure antiquo fuerit in arbitrio accipientis,utram ex ijs retinere uoluerit.*

CIX. Regula: *Si habens plures quàm duas præbẽdas,aliam etiam fuerit adeptus:omnes prio-*

dem quoq;.de ſupplenda neglig.prælatorum.

CXV.Regula: De non diuidendis præbendis & eccleſijs ſeu eccleſiaſticis dignitatibus cauetur c.maioribus.8. c. tuæ fraternitatis. 20. c.uacante. 26.de præbendis.7.q.1.c.in apibus.Concordant etiam ea quæ habentur s̃.cap.1.reg.3. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi utriq; parti ſuppetant facultates.d.c.26.uerſ.niſi rationabili cauſa. Altera exceptio eſt: Niſi duobus ad eandem dignitatem electis, iudex compromiſſarius unum confirmauerit,ita ut alteri pro bono pacis de prouentibus prouiſionem faceret. c.niſi eſſent. 21. eod.tit. Tertia exceptio uidetur:Niſi apoſtolica authoritas interuenerit. Sed reprobatur c.dilecto.25.eod. tit. Quarta exceptio eſt: Niſi cum in locum epiſcopi hæretici alius eſſet ſubſtitutus,hæreticus poſtea ſit conuerſus: tunc enim inter eum & ſubſtitutum diuiditur dignitas epiſcopalis. c.1.de parochijs.Quinta exceptio uidetur:Niſi pro integratione præbendæ deminutæ alia diuidatur. Sed reprobatur c.cum cauſam.36.de præbendis. Sexta exceptio uidetur: Niſi propter diuerſitatem linguarum populi qui eſt inſtituendus,eccleſia diuidatur. Sed reprobatur c.quoniam.14. de officio ordinarij.

CXVI. Regula: De non alienandis nec permutandis præbendis & dignitatibus cauetur c.

maioribus.8. in fine. de præbendis. c.quæſitum.5. c.cum olim.7. & c.cum uniuerſorum.8.uerſ.licet ipſi per ſe.de rerum permutat. 12.q.2.c.alienationes.§.fin.

CXVII. Regula: *De reſeruatione fructuum beneficiorum uacantium ab apoſtolica ſede facta cauetur extrauag.com.poſtulaſti.10. cum duabus ſequentibus.de præbendis.*

CXVIII.Regula: *De poſſeßione præbendæ uacantis propria authoritate non occupanda cauetur c.paſtoralis.19.de priuilegijs. Hactenus de præbendis & dignitatibus, adeoq; de perſonis eccleſiaſticis in genere ſit dictum. Sequitur nunc perſonarum eccleſiaſticarũ tractatus ſpecialis, & primùm de epiſcopis alijsq; prælatis eccleſiaſticis.*

DE EPISCOPIS ALIIS QVE prælatis. Cap. VIII.

QVod de epiſcopis in ſequentibus dicetur, de alijs quoq; prælatis ſuperioribus accipi debet. diſtinct.21. c.1. §.ordo uerò.& §.omnes autem. item c.1.in fine.de clerico ægrotante,in 6.

I. ETYMOLOGIA *epiſcopi proponitur diſtin.21. c.1.§.epiſcopus. & 8.q.1. c.qui epiſcopatũ..*
II. ORIGO *epiſcoporum exponitur diſtinct 21,c.in nouo.*

III. DIVISIO *epiſcoporum & ſpecies habentur diſtinct.21.c.1.§.ordo uerò.*

IIII. DIFFERENTIA *epiſcoporum & corepiſcoporum habetur diſtin.68.c.quamuis.*

V. DE DIGNITATE EPIſcoporum.

Sunt loco apoſtolorum, quorum uicem in eccleſia gerunt. diſtinct.21. c.in nouo.§.cæteri.uerſ. ipſis quoq;.diſtinct.68.c.ult.

VI. DE GRADIBVS DIGNItatis epiſcopalis.

I. Regula: *Primum locũ obtinet epiſcopus Romanus, ſecundum Conſtantinopolitanus, tertium Alexandrinus, quartũ Antiochenus, quintum Hieroſolymitanus. Quæ regula cum proprijs iſtarum ſedium approbatur c.antiqua.23.de priuilegijs.diſtinct.22.in prin.c.ſacroſancta.§.prima ergo, cum ſequentibus. diſtin.65.c.mos antiquus. c.quoniam. extrauag.com.ſancta.3.de electione. Nouell.131.§. ac propterea.*

II. Regula: *Quòd ſedes Romana ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis principatum obtinere iam dictum eſt, ei concordat c.fundamenta.17.§. iſti ſunt per quos.uerſ.iſti ſunt qui.de electione, in 6.diſtin.21.c.quamuis. diſtin.22.c.1.c.ſacroſancta. 24.q.1.c.rogamus. c.cum beatiſſimus. diſtin.96.c. Conſtantinus.§.& ſicut.Nouell.10.in prin.*

III.Regula: Prærogatiua dignitatis ex ſubſcri ptione & uoti ordine colligitur.diſtinct.17.c.penult.§.fin.cum c.ſequente.

IIII.Regula : Prærogatiua dignitatis ex tempore ordinationis ſumitur.diſtinct.17.c.ult.& diſtinct.18.c.1.

V. Regula : Compoſitionem de iure primatiæ unus ſolus,cuius intereſt,poteſt impedire.c.ult.de maioritate & obedientia.

VII. DE LOCO EPIſcopatus.

I.Regula: Maiores tantùm ciuitates priuilegio epiſcopatus ſunt honorandæ.c.1.de priuilegijs.diſtinct.80.in prin.cum ſequentibus,uſq; ad c.ult. 23. q.4.c.ſicut excellentiam.§.concilium.uerſ.ipſe uerò primas.16.q.1.c.præcipimus, in prin.uſq; ad §.ſunt.& diſtin.68.c.eccleſijs.§.inter epiſcopos.

II. Regula : Quæ ciuitates antea non habuerunt epiſcopos, in ijs nec poſtea conſtituendi. 16. q.1.c.fœlix.

III.Regula:Propter hoſtium impetum,& crudelitatem ſubditorum epiſcopos ſuos trucidantiũ, ſedes epiſcopalis in aliam ciuitatem transfertur. 7.q.1.c.temporis.25.q.2.c.ult.

IIII. Regula: Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent disiungi.diſtinct.80.c.ult.

VIII. DE

VIII. DE OFFICIIS EPIſcoporum.

I. Regula: De populo docendo, regendo & amando cauetur 7.q.1.c.ſicut uir.§.epiſcopum. diſtinct.36.c.ult.& diſtinct.86.in prin.

II. Regula: In docẽdo ſacrã ſcripturã, nõ grammaticam, epiſcopus exponere debet.d.diſtin.86.c. cũ multa. Plura de docendo uide ȷ.lib.prox.cap.1.

III. Regula: De corrigendo populo cauetur c. irrefragabili.13.in prin.de officio ordinarij.diſtin. 86.c.1.c.odio.c.facientis.23.q.4.c.duo iſta. Modus corrigendi præſcribitur ȷ.reg.57. cum ſequentib. Sed plura de regula propoſita uide ȷ.lib.proxim. cap.6.quæſt.8.reg.1.cum ſequentibus.

IIII. Regula: Si in corripiendo modum exceſſerit, à domino, non à ſubditis ueniam petere debet.diſtinct.86.c.quando.

V. Regula: Crimen non probatum non nominatim redarguet, ſed in genere. c.ſi ſacerdos.2.de officio ordinarij. Concordant ea quæ habentur d. reg.1.except.5.

VI. Regula: De criminibus inquirere eaq; punire poſſunt, & ſi opus fuerit, brachium ſeculare implorabunt.c.1.d.tt.

VII. Regula: Ne in puniendis delictis ad quæſtum magis quàm ad leges reſpiciant, cauetur c. irrefragabili.13. §.fin.eod.tt.

VIII. Regula: Ne ſubditos grauent ſumptibus & exactionib. cauetur c. cũ apoſtolus. 6. §. prohibemus. de cenſibus. c. 1. de exceßib. prælatorũ 10. q. 3. c. quia cognouimus. c. cauendũ. c. inter cætera. c. relatũ. c. ult. & 16. q. 1. c. conſtitutũ. c. nulli. c. prædicator. item extrauag. com. unica. §. ſecũdo uerò. de pœnis. Huius regulæ exceptio eſt in charitatiuo ſubſidio, quæ exceptio approbatur in iam allegatis. de qua uide item ȷ. cod. cap. q. 10. reg. 3. & M. I. R. lib. 3. cap. 4. reg. 10. cum tribus ſequentibus.

IX. Regula: Nouum cenſum eccleſijs imponere non debent, nec ueterem augere, c. ſcientes. 3. c. probibemus. 7. & c. præterea. 8. de cenſibus.

X. Regula: De clericis coercendis cauetur Clement. 1. de officio ordinarij. 8. q. 1. c. quid autem.

XI. Regula: Epiſcopi & clerici ut honorem ſibi inuicem exhibeant, & ſacerdotes, non dominos epiſcopi ſe eſſe meminerint, cauetur diſtinct. 95. c. eſto. 10, q. 3. c. 1. in fine.

XII. Regula: Epiſcopus preſbyteris honorem exhibeat, cauetur d. diſtinct. 95. c. epiſcopus, cum c. ſequente.

XIII. Regula: Epiſcopus preſbyteros exactionibus grauare nõ debet, neq; ſine ordine iudiciario eos condemnare. c. 1. de exceßib. prælatorum.

XIIII. Regula: Vt ſine conſenſu capituli nihil adminiſtret, cauetur d. c. 1. uerſ. aut ſine iudicio. item

tem c.1.& c.nouit.4. item c.quanto.5. de his quæ fiũt à prælatis. Concordãt item ea quæ habẽtur j. cap.12.reg.11.repl.gener.1. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cõſuetudo loci in contrariũ extet.c. non eſt.3.de conſuetud.in 6. Altera exceptio eſt: Niſi abbas ſine conſilio cõuentus conſenſum præbeat monacho ad aliã eccleſiã ordinato tranſeundi.c.ſi religioſus.17.§.quia uerò. de electione,in 6.

XV. Regula: Non poteſt epiſcopus eccleſiam alteri ſubiectam ab eius ſubiectione & obſequio liberare.c.ad hæc.2.de exceßib.prælatorum.

CIRCA MONASTERIA ET monachos officia epiſcoporum.

XVI. Regula: Officia & iura,quæ in monaſterijs & eorum perſonis epiſcopi habent, definiuntur c.conquerente.16.de officio ordinarij. 18. q.2.c.uiſitandi.c.Eleutherius.& c.ult.

XVII.Regula: Ne monaſteria ſumptibus & exactionibus, alijsq; oneribus grauent, cauetur d. c.16. uerſ.tu autem his iuribus. & d. c.uiſitandi. uerſ.ut grauamen aliquod. item Clement.ad noſtram.2.de cenſibus. item c.in ſingulis.7.§.porrò. de ſtatu monachor. Clement.1.de exceß.prælator. 17.q.4. c.hanc ergo,in prin. 18.q.2.c.quam ſit. §. hanc ergo.c.luminoſo.§.fin. & c.ult.§.canonica.

XVIII.Regula:Non debet moleſtare mona-

ſteria, præterquam cauſa correctionis: nec eis oblata ſibi debet uindicare. c.1. de ſtatu monachor.

XIX. Regula: *De iniuria monaſterijs illata uindicanda cauetur c. in ſingulis. 7. §. fin. d. tt.*

XX. Regula: *Ne in ſpiritualibus ſit impedimento monachis, cauetur c. nimis iniqua. 16. & c. nimis prona. 17. de exceſ. prælator.* Plura huiuſmodi *officia epiſcopalia circa monachos & monaſteria uide ℷ. cap. prox. item ℷ. lib. prox. cap. de uiſitationibus.*

XXI. Regula: *De magiſtris & doctoribus artium conſtituendis cauetur diſtinct. 37. c. de quibuſdam.*

XXII. Regula: *De ſubſtituẽdis uiris idoneis, qui populum doceant, confeſſiones audiant, & cætera quæ ad ſalutem animarum pertinent peragant, cauetur c. quoniam. 14. & c. inter cætera. 15. de officio ordinarij.*

XXIII. Regula: *Oeconomum habere debet ſeu uicedominum. diſtinct. 89. c. uolumus. c. diaconum. c. quia in quibuſdam. item 16. q. 7. c. quoniam in quibuſdam.*

XXIIII. Regula: *Fidelibus & diſcretis uiris officia eccleſiæ committat, c. cum ad. 6. §. tales autem. de ſtatu monachor.*

XXV. Regula: *Propinquis uel amicis ſuis eccleſiaſtica negocia committere nõ debet. diſtinct.*

89. c.

89.c.decenter.12.q.1.c.epiſcopus. Apoſt.canon.37.

XXVI. Regula: Laicis eccleſiaſtica negocia committere non debet. diſtin.89.c.indicatum. 12.q.2. c.ſancimus,in princ. c.diaconi.§.fin. 16.q.7.c. in nona.

XXVII.Regula: Ne uni duo eccleſiaſtica officia committat,cauetur diſtin.89.in prin.§.in diſpoſitione,cum c.ſequente.item c.ult.

XXVIII.Regula: Domui ſuæ oportet epiſcopum bene eſſe præpoſitum.diſtin 89.in prin.

XXIX.Regula:Nullius rei familiaris curam ad ſe reuocet.diſtinct.88.c.epiſcopus.

XXX. Regula: Domeſticorum immoderatam familiaritatem uitare debet. diſtinct.34.c.1.

XXXI.Regula: Ne liberos ſuos in ſecularibus literis inſtituat, cauetur diſtinct.37. c.legant. Concordãt ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.5.reg.38.

XXXII.Regula: A' paruulis & minimis diſcere non erubeſcat.diſtinct.38.c.ult.

XXXIII.Regula: Papæ obediens ac fidelis eſſe debet, c.ult.de exceſſ.prælatorum. extrauag. comm.1.de pœnis.

XXXIIII.Regula: Singulis annis Apoſtolorum liminibus ſe repræſentabit.diſt.93.c.iuxta.

XXXV.Regula: Viduis & orphanis eccleſiæ præſidium implorãtibus epiſcopus debet ſubuenire. diſtin.87.in prin.cum ſequentibus, uſq; ad

c.irreligio. Reſtringitur.tamen hæc regula diſtin. 88.c.epiſcopus gubernationem.

XXXVI.Regula: Libertos in libertate ſua epiſcopus tueri debet. diſtinct.87.c.libertos.& c. liberti.

XXXVII.Regula: Vt pauperibus & infirmis ſubueniat, cauetur diſtin.82.in prin.cum c.ſequente. diſtin.84.in prin. cum duob.cc.ſequentib. item 8.q.1.c.Clemens. Apoſt.canon.37.& 58.

XXXVIII. Regula: Vt ſit liberalis, cauetur diſtinct.86.c.fratrem.

XXXIX.Regula: Ne aliena rapiat,nec res eccleſiæ in ſuos uſus conuertat, cauetur diſtin.93. c.diaconi ſunt quos.§.nunc autem ex quo.10.q.2. c.epiſcopus.§.ſi autem.12.q.1.c.epiſcopus.§.ſi autem & aliter.c.nulli. q.2.c.monemus.& c.non habenti.Apoſtol.canon.37.

XL. Regula: Prouidere debet, ne adoleſcentiores fœminæ in famulatu ſint clericorum.diſtin. 81.c.penult.

XLI.Regula: Clericos uel monachos debet habere cubicularios. 2.q.7. c.cum paſtoris. c.nullus monachus.§.fin.Imò ubiq; clericos ſecum habere, nec ſolus uiuere debet. d.q.7.c.ult.in prin.de conſecrat.diſtinct.1.c.iubemus.

XLII. Regula: Prauos in ſua familiarite non habebit epiſcopus, ſed uiros probatæ uitæ.

d.quæſt.7.c.peruenit.& c.ultim.

XLIII. Regula: Ne unus epiſcopus alterius plebem uſurpet, nec alterius parochiæ terminos aut ius inuadat, cauetur 7.q.1. c.placuit.c.epiſcopus.c.ſicut,in prin. 9.q.2. c.1.c.nullus primas.c.epiſcopum.c.epiſcopi.c.non inuitati. 13.q.1.in prin. cum c.ſequente. 25.q.1.c.quæ ad perpetuam.q.2.c. in Galliarum. item diſtinct.92. c.ſi qui epiſcopi.c. penult.item De parochijs c.nullus.3. Apoſtol.canon.15. Concordant item ea quæ habentur ſ.cap. prox.reg.3.Huius regulæ exceptio eſt:Niſi triginta annorum præſcriptione epiſcopus defendatur. 13.q.2.c.1.in prin. Contradicit d.c.1.§.at illi.Hanc obiectionem ſoluit Gratianus 16.q.3. de qua dicetur ſ.cap.prox.reg.2. ubi de exceptione propoſita dicentur plura.Sed & plura de regula propoſita uide d.cap.prox.reg.3.

XLIIII.Regula:Epiſcopi ſibi inuicem conſilium & auxilium ferre debent.3.q.1. c.nulli.& c.ult.item diſtinct.90.c.penult.

XLV.Regula: Abſq; apoſtolica licentia Dalmaticis uti non debet.diſtinct.23.c.communis.

XLVI.Regula: De rebus eccleſiæ ab eo adminiſtrandis cauetur 10.q. 2. in prin. c.epiſcopus. 12.q.1.c.epiſcopus,in prin. c.res eccleſiæ. 16.q.2.c. præcipimus.uerſ. & ut in diſpoſitione. q.3.c.præſulum. q.7. in princ. uerſ.generaliter enim. c.1.§.

has

bus uerò.c.omnes.c.nullus.uerſ.imò ſicut.Apoſtol. canon 37.& 40.

XLVII. Regula: *Modus adminiſtrandi & diſtribuendi in quatuor portiones res eccleſiæ, præterquàm quòd ex iam propoſitis conſtat, definitur etiam 12.q.2. c.uobis. c.Vulteranæ. c.conceſſo. c.quatuor. c.de reditibus. c.cognouimus. c.mos.c.ſancimus.16.q.1.c.ad hoc. Apoſt.canon.40. Sanè pro quarta parte tertia epiſcopo attribuitur.d.q.1.c.conſtitutũ. Hoc autem pro diuerſitate locorum uariari, teſtatur Gratianus d.q.1.c.nulli. 25.q.1.in prin. Sed de hac portione, quæ debetur epiſcopo, inferius etiam queſt.10.reg.2.plura dicentur.*

XLVIII. Regula: *Si de rebus eccleſiæ aliquid comparant, inſtrumentis nomen eccleſiæ inſerere debent,12.q.4.c.ult.*

XLIX. Regula: *Ne ab eccleſia ſua diſcedat, néue eam deſerat, cauetur c.ex geſtis.2.& c.qualiter.9.de clericis nõ reſidentib. 7.q.1.c.peruenit.c. placuit.c.propter. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.4.de officijs epiſcoporũ,reg.1. Propoſitæ regulæ exceptio prima uidetur: Niſi ob uim maiorẽ eam deſerat. Sed reprobatur 7.q.1.c. ſuggeſtũ. c.ſciſcitaris. c.aduerſitas,in prin.uſq; ad §.eſt & aliud. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi ſpecialiter prælatus quæratur, & ſine eo æquè*

æquè ſalua eccleſia eſſe poßit.d.c.aduerſitas.§.cũ uerò ſpecialiter. Huius diſtinctionis replicatio eſt: Niſi uis poſtea ceſſauerit:tunc enim ad eccleſiam redire debet, per ea quæ proponentur ĩ.except. 3.replic.1. duplic.1.triplic.1. Altera exceptio eſt: Niſi à uitijs ſubditorum prælatus affligatur,ut ſua præſentia nihil proficiat. d.c.aduerſitas.§.eſt & aliud,cum ſequentib.uſq; ad quæſt.2.item 11.q.3.c. quando. item De renunciatione c.niſi cum.10.§. propter malitiam. Huius replicatio eſt:Niſi inter malos ſubditos nonnulli ſint boni, in quibus ſpes ſit profectus: tunc enim boni propter malos non ſunt deſerendi.d.§.eſt & aliud. uerſ.cum autem à uitijs.& d.q.1. c.ult.in prin. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̃.lib.1.cap.8.quæſt.2.reg.3.in prin. Tertia exceptio eſt : Niſi ad aliam eccleſiam epiſcopus transferatur. 7.q.1.c.mutationes. c.ſcias.c. omnis.§.fin.c.epiſcopus. Huius replicatio prima eſt : Niſi propria authoritate,non legitimè uocatus tranſierit. d.q.1.c.ſicut.§.ſi autem utilitatis. c. ſicut uir,in prin. c.quia frater.§.illud uerò.c.non oportet. c.epiſcopum. c.propter. c.remoto. item De conſecrat. diſtinct.4.c.non licet,in fine. item Apoſtol.canon.13. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ̃.cap.5. reg.68. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi propria ſede depulſus,aut neceßitate coactus,ad aliam eccleſiam tranſierit. 7.

q.1.c.

q.1.c.mutationes. uerſ.non enim tranſit. c.ſcias. c. omnis.c.ſicut.§.ſi autem perſecutus.Huius triplicatio eſt: Niſi cauſa neceßitatis ceſſet: tunc enim ad priorem eccleſiam redire debet. d.q.1.c.paſtoralis.c.ſciſcitaris.uerſ.& cum tranquillitas. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt:Niſi apoſtolica authoritate non interueniente ad aliam eccleſiam ſit translatus. 7.q.1.c.mutationes.§.fin. item De translatione epiſcopi c.1. cum tribus ſequẽtibus. item De electione,in 6.c.ſi abbatem.36. in prin.& Apoſtol.canon.13. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̃.ead.except.in prin. Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi dignitati epiſcopali renunciauerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio prima eſt: Niſi ſine licentia ſuperioris renunciauerit. c. admonet.4.& c.ult.de renunciat. Concordant ea quæ habentur s̃.except.prox.replic.2. Huius duplicatio eſt:Niſi Papa renũciauerit:hic enim, quia ſuperiorem non habet,ſine licentia ſuperioris renunciare poteſt.c.1.eod.tt.in 6. Altera replicatio eſt: Niſi neceſſarius ſit eccleſiæ ſuæ. c.1.de renunciatione. Tertia replicatio eſt:Niſi nulla iuſta cauſa ſubſit renunciandi. 7.q.1.c.Pontifices.§.epiſcopos.c.ſicut uir,in prin. & c.quia frater.§.illud uerò Euariſti. Hæc replicatio declaratur enumeratione cauſarum, ex quibus renunciare licet, c.niſi

*eum.10.de renunciatione. Quod autem ibi dicitur,*Debilitas *corporis:ei concordat.d.c.ſicut uir. §.ecce his.& d.q.1.c.qualiter. Concordant item ea quæ habentur ȷ.cap.10.quæſt.4.reg.1.excep.2. Quod item d.c.10.dicitur,* Malitia *plebis: ei concordare uidetur c.ad ſupplicationem.9.eod.tt. de renunciatione. Cauſis d.c.10. enumeratis additur humilitas,ſi epiſcopus monachus fieri deſideret, 7.q.1.c.temporis.§.item cum aliquis. 16.q.7.c.ult. uerſ.epiſcopus enim.18.q.2.c.abbas,in prin.* Planè *ita ex hac cauſa cedendi licentia conceditur,ſi ad pœnitentiam agendam, non ob labores uitandos monaſtica uita expetatur. d.q.1. c.ſuggeſtum.& c.ſciſcitaris.* Hæc *de quadrageſimanona regula:de qua tamen uide plura ȿ.cap.5.reg.67.& 68.*

L. Regula: Epiſcopus die Dominico eccleſiæ, cui proximus eſt,deeſſe non debet. *De conſecrat. diſtinct.3.c.epiſcopus.*

L I.Regula: Habitationem ſuam non longè ab eccleſia debet habere. *diſt.41.c.epiſcopus,in fine.*

L II.Regula: Habitationem in ciuitate,non in uilla habere debet. *23.q.4.c.ſi cui. §.concilium. uerſ.ipſe uerò* Primas.

L III.Regula: De ſupellectile,menſa & uictu epiſcopi, *cauetur d.c.epiſcopus. Concordant ea quæ habentur ȿ.cap.5.reg.97.*

L IIII.Regula: Ne uenationibus operam det,

cauetur

cauetur diſtin.34.c.1.Concordat d.cap.5.reg.87.

LV. Regula: Epiſcopus lectioni & orationi debet uacare.2.q.7.c.ult.in prin.

LVI.Regula: Alia officia eccleſiaſtica epiſcopo præſcribuntur diſtin.25.c.1.§.ad epiſcopum.

LVII.Regula: Ne mutato habitu peregrinetur, neue ad curiam Romanam ueniens inde diſcedat ſine licentia Papæ. extrauag.com.ut prælatorum.2.de maioritate.

LVIII.Regula: Ne ſit cupidus uindictæ, uel ad uindictam facilis, cauetur diſtinct.86. c.ſi quid uerò.c.tanta.

LIX.Regula: Ne ſit percuſſor, neq; impatiēs, ſed manſuetus, neq; aliquem proprijs uerberet manibus, cauetur diſtinct.45. c.1.cum c.ſequente. & c.epiſcopum c.cum beatus.item diſtinct.86.c.non liceat.1.q.7.c.ſi quis omnem.§.penult.item De clerico percuſſore c.1.Apoſtol.canon.26. Nouell.123. §.ac neq; proprijs.Contradicit d.c.cum beatus.§. Salomon, cum ſequentibus. De qua re uide J.reg. proxim.

LX. Regula: Non ſeueritate, ſed blandimentis ad fidem homines prouocet, uel ſubditos corrigat, cauetur diſtinct.45.c.licet.c.qui ſyncera.c.de Iudæis.c.licet.c. cum beatus, in prin. Contradicit d.c.cum beatus. §.Salomon, cum ſequentibus, uſq; ad c.tria ſunt. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.diſtinct.

d.diſtinct.45. c.duæ ſunt. §.ex his omnib.cum.ſequentibus,uſq; ad c.ult.

LXI. Regula: Ne *ſermone incauto infirmorum conſcientiam uulneret, cauetur diſt.45.c.ult.*

LXII.Regula: Ne *ſit litigioſus uel arrogans aut tumidus, cauetur diſtinct.46.c.1. diſtinct. 90. in prin.item* 8.q.1.*c.illud inſerendum.*

LXIII.Regula:Ne *aliquem crudeliter fuſtigari faciat.c.præterea.2.de clerico percuſſore.*

LXIIII.Regula:Epiſcopum *decet eſſe ornatum uirtutibus. diſtinct.40.in prin.cum ſequentibus, uſq; ad c.ſi* Papa. *item c.ſicut uiri. c.illud. c. quælibet.& c.*Adam.

LXV. Regula: Epiſcopum *decet eſſe hoſpitalem.diſtinct.40.in prin.* Concordant *ea quæ propoſita ſunt* s̃.*cap.5.reg.44.*

LXVI. Regula: Epiſcopi *officium difficile, laborioſum & periculoſum dicitur diſtinct.40.c. ante omnia.*

LXVII.Regula: Negligens *in ſuo officio eſſe non debet.diſtinct.83.c.ult.§.ſicut autem.diſtin. 84. in prin.cum c.ſequente. c.nunciatum.* 8.q.1.*c. olim.*Apoſtol.*canon.57.*

LXVIII.Regula:De *diſcordantibus ad concordiam reuocandis cauetur diſtinct.90.in prin. uerſ.quia qui ſua.& c.1.c.ſtudendum. c.placuit.c. ſi quis.& c.ult.*

LXIX. *Regula: Ne peregrinantes in ulteriorem familiaritatem admittant. Apoſtol.canon. 32.§.& quidem.*

LXX. *Regula: Ne cum hæreticis preces coniungat, uel clericos eos eſſe permittat, aut eorum baptiſma ac ſacrificium ſuſcipiat. Apoſtol.canon. 44.cum ſequente.*

LXXI. *Regula: Si epiſcopus in parochia ſua non recipiatur, quid ei faciendum ſit, definitur diſtinct.92. c.ſi quis ordinatus. c.ſi quis epiſcopus.c. ſi qui epiſcopi. Apoſtol. canon.35. §.ſi uero non. Hactenus officia epiſcoporũ enumerauimus: quibus tamen plura addi poſſunt ex iis quæ ſ.cap.5. inter officia clericorum ſunt enumerata. Præter iſta etiam plura colligi poſſunt ex iis quæ j.cap. 10.quæſt.1.proponentur. Sed & officia epiſcoporum in uiſitationibus, concilijs & ſimilibus actib. ſpiritualibus & temporalibus j.lib.prox.ſub ſingulis iſtis actibus enumerabuntur.*

IX. DE SVPPLENDA NEgligentia prælatorum.

Porrò ſi prælatus uel ob negligentiam, uel ob infirmitatem non fecerit ea quæ ſunt ſui officij, uarijs modis id quod ei deeſt ſuppletur: de qua re hoc loco agendum.

I. *Regula: Si prælatus nõ fecerit ſuum officium, interdum pro facto habetur quod fieri oportuit,* exemplo

exemplo c.1. de ſupplenda neglig.prælatorum.

II.Regula: Ceſſante aliquo in iure ſuo exercendo, ius iſtud ad alium, præſertim ſuperiorem, deuoluitur, qui ſupplet. c.ſicut.2. c. licet.3. eod. tt. c.ſignificauit.6. & c.quanto.7. in fine. c.irrefragabili.13.in prin. uerſ.exceſſus tamen. de officio ordinarij. c.quanquam.18. de electione,in 6. diſtinct.89. c.uolumus. uerſ.ſi uerò negligentem. Concordant item ea quæ habentur ſ.cap.2.reg.2. & ſ.cap.prox. reg.26.cum ſequente. item j.cap. 10.quæſt.2.reg.2.

III.Regula: Si propter infirmitatem prælatus ſuum officium facere non poteſt: datur illi adiutor,exemplo c.grandi.2.de ſupplenda neglig.prælator.in.6.c.unicum,de clerico ægrotante,in 6. 7. q.1.c.1.c.petijſti.c.quia frater. Hæc de officijs epiſcoporum, eorumq; negligentia & infirmitate, quibus iſtiuſmodi officia impediuntur, ſint dicta. Nunc de poteſtate & priuilegijs epiſcoporum eſt dicendum.

X. DE POTESTATE, REBVS & priuilegijs epiſcoporum,& aliorum prælatorum.

I. Regula: Eccleſia cum ſuis rebus ad ordinationē epiſcopi ſpectat. 10.q.1.in prin.cum ſequentibus,uſq; ad c.antiquos.c.ult.§.fin.12.q.1.c.uidentes. §.ipſæ uerò res,cum ſequentibus. c.epiſcopus.

c.præcipimus.q.2.c.uobis. 16.q.7.c.omnes.Apoſt. canon.37.& 40. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.8.reg.46.Sed & plura de regula propoſita uide j.cap.proxim.reg.4.item j. cap.12.reg.7.

II. *Regula*: Epiſcopo *ex reditibus & oblationibus eccleſiæ debetur tertia pars. c.requiſiſti.15. in prin.uerſ.& quidem regulariter.de teſtamentis. 10.q.1.c.de his,in fine.c.decreuimus.uerſ.ab epiſcopis.16.q.1.c.conſtitutum. Sanè ex conſuetudine uariatur portio iſta, quæ epiſcopo debetur. Sic quarta ſolùm dicitur cõpetere d.uerſ.& quidem regulariter. aliâs dimidia, 10.q.1.c.antiquos.* Propoſitæ *regulæ exceptio prima uidetur* : Niſi *ab eo qui eccleſiæ aliquid offert, epiſcopo etiam tertia portio ſit relicta : hoc enim caſu nihil ei ex eo quod eccleſiæ relictum eſt,uidetur deberi. Sed reprobatur hæc exceptio ſub conditione c.officij. 14.de teſtamentis.* Altera *exceptio uidetur:* Niſi *is qui offert eccleſiæ, nihil ex eo ad epiſcopum uoluerit pertinere. Sed reprobatur d.c.requiſiſti.15. §.ſi ab extraneo.uerſ.ſecus autem ſi exprimat. de teſtamentis.*Tertia *exceptio eſt:*Niſi *in ornamenta, uel pro cereis ſeu fabrica, luminaribus, anniuerſario, ſeptimo, uiceſimo,triceſimo die, ſiue alijs ad perpetuum cultum diuinum ſpectantibus, ſint legata relicta: ex his enim canonica portio*

epiſcopo

epiſcopo non debetur. Quæ exceptio approbatur ſub conditione c.ult.de teſtamentis.c.ex parte.31. de uerb.ſignif. Quarta exceptio eſt: Niſi epiſcopus ex canonica portione eccleſias reficere ſeu reparare nolit. 10.q.3.c.1. uerſ.neq; tertiam. c.unio. & c.priſcis.

III. Regula: Præter canonicam portionem epiſcopo etiam pro honore cathedræ ex ſingulis eccleſijs ſibi ſubiectis duo ſolidi annui debentur. d.q.3. in prin.cum c.ſequente. c.illud.c.nec numerus. §.cathedraticum. c.inter cætera. §.ne ergo. uerſ.non amplius quàm duos. & c.ult.uerſ.ultra duos ſolidos.

IIII. Regula: Epiſcopis reuerentia & obſequium debetur tam à laicis quàm à clericis.c.omnes.4.c.ſolitæ.6.c.quod ſuper.9.c.his quæ.11.& c. dilecta.12. de maioritate & obed. diſtinct.21.c.in nouo.§.cæteri uerò. diſtinct.93.c.ille procul. 11.q. 3.c.ſi autem. c.quicunque. c.ſi quis uerò.c.abſit.c. nemo. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.5. reg.40.& s̃.libro 1.cap.5.quæſt.5.reg.3.in quibus locis aliquot exceptiones enumerantur.

V. Regula: Ne prælatus ſine admonitione præmiſſa in ius uocetur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.1.cap.6.quæſt.8.reg.1.

VI. Regula: Apud comprouinciales ſuos epiſcopus eſt conueniendus.3.q.6.c.ſi quis.6.q.4.c.ſi

quis epiſcopus.Apoſtol.canon.73.

VII. *Regula: Non apud unum,ſed apud duodecim, quos elegerit, epiſcopus eſt conueniendus.* 3.q.8. *in princ.cum c.ſequente.c.ult.* 5.q.4.*c.duodecim.*

VIII.*Regula: Non niſi in legitima ſynodo epiſcopus eſt conueniendus. d.q.4. in prin.cum c. ſequente.*11.q.1.*c.ſi clericus.§.etſi clericus.* Huius *regulæ exceptio eſt:Niſi à Papa damnetur.d.q.4. c.duodecim.§.quod uerò.& §.ſaluo.*

IX.*Regula:Apud ciuilem aut militarem iudicem epiſcopus non conueniendus.* 11.q.1.*c.nullus epiſcopus. Concordant ea quæ habentur ŝ.cap.6. reg.10. Hiſce quodammodo contradicere uidetur d.q.1.c.peruenit.§.ſi quis uerò.*

X.*Regula: Epiſcopus inconſulto Papa non eſt damnandus.* 3.q.6. *c.diſcutere. c.accuſatus uel iudicatus,in fine. c.quamuis.c.multũ. c.dudum,cum ſequentibus,uſq; ad c.peregrina.q.8.c.1.§.iudices. uerſ.finis uerò.* 9.q.3.*c.antiquis.* 2.q.4. *c.ult.uerſ. etſi inter eos.*

XI.*Regula: De pœna eius qui epiſcopũ ſuum iniuſtè accuſauerit,cauetur* 3.q.4.*c.hi qui.*

XII.*Regula: De pœna eius qui epiſcopũ perſequitur, uel uim ei intulerit,cauetur* 3.q.5.*c.accuſatorib.§.ſecretas.uerſ.& hi qui.* 17.q.4. *c.ſi quis deinceps.* 24.q.3. *c.quiſquis per dolum. Concordant*

dant ea quæ propoſita ſunt ſ.*lib.1.cap.7.de perſonis eorum in quos,&c.*

XIII. Regula: *De præmio detegentis inſidias epiſcopo factas cauetur d.§.ſecretas.*

XIIII. Regula: *Eadem pœna punitur qui res epiſcopi inuadit, qua punitur is qui res eccleſiæ inuadit.16.q.1.c.ſimiliter.*

XV. Regula: *Ex rebus eccleſiæ epiſcopus, ſi indiget, ſibi ſuiſq; neceſſaria ſumere poteſt.12.q.1. c.ex his autem. c.epiſcopus. §.participet autem.* Apoſtol.canon.40.

XVI. Regula: *Res epiſcopi ab eccleſiæ rebus debent eſſe ſeparatæ. d,q.1.c.manifeſta.c.ſint manifeſtæ.* Apoſtol.canon.39.

XVII. Regula: *Res in epiſcopatu adquiſitas alienare non poteſt.12.q.2.c.res.c.epiſcopus.* Plura *de regula propoſita uide* ſ.*cap.6.reg.5.except.1.*

XVIII. Regula: *De hæreditate epiſcopi defuncti non expilanda,& de expilatorum pœna cauetur 12.q.2.c.hæc huius.c.non liceat,c.de laicis.c, illud quod.q.5.c.ſicubi,in fine.*

XIX. Regula: *De inuentario rerum epiſcopi defuncti conſcribendo cauetur d.c.ſicubi.*

XX. Regula, De domo epiſcopi. *Ne ad eam confugiens ui auferatur, cauetur 17.q.4.c.id conſtituimus. uerſ.uel domo epiſcopi.* Hæc de poteſtate, rebus ac priuilegijs epiſcoporum ſint dicta:

de quibus uide item M.I.C.lib.3.cap.4.in fine.

DE IVRISDICTIONE prælatorum. Cap. IX.

PLanè ad ius & poteſtatē epiſcopalem pertinet etiam Iuriſdictio eccleſiaſtica: de qua in hoc capite peculiariter tractabitur, primùm quidem de ea adquirenda, hinc de ea defendenda, poſtremò de ea amittenda.

I. DE ADQVIRENDA IVriſdictione eccleſiaſtica.

EX QVIBVS CAVSIS adquiritur.

I. Regula: Adquiritur electione: de qua ſ.cap. prox.agetur. Adquiritur item, ſi proprijs epiſcopis negligentibus poſſeſſor eccleſias ab hæreſi liberauerit.16.q.3.c.placuit.

II. Regula: Adquiritur item præſcriptione triginta annorum. 16.q.3. c.1.c.præſulum.§.fin. c.ſicut. c.quicunq;. c.inter memoratos. §.quod ſi limes. c.dilectio. uerſ. alioquin ſi nihil. c.placuit.c. poſt quingentos.item 13.q.2.c.1. Propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi in alia prouincia eccleſiam poßideat extra prouinciam ſuæ diœceſis.d. c.quicunq;.uerſ.ſed hoc intra unam. & 16.q.5.in prin. Altera exceptio eſt: Niſi diœceſes certis limitibus

tibus ſint diſtinctæ: tunc enim unus alterius diœceſis eccleſiam præſcribere non poteſt. 16.q.3. c. licet, cum duob. cc. ſequentibus. item c. ſuper eo. 4. de parochijs. Tertia exceptio eſt: Niſi eccleſia ui uel ſine titulo ſit occupata. d.q.3. c. dilectio. §. poteſt etiam aliter. Quarta exceptio eſt: Niſi hoſtilitatis metus interuenit. d.q.3. c. prima. c. porrò. c. ſi ſacerdotes, in fine. Quinta exceptio eſt: Niſi pro beneficio, uel precarij nomine eccleſia fuerit poſſeſſa. d.c. ſi ſacerdotes, in fine. uerſ. quæ in beneficijs poßidentur. & d.q.3. c. clerici. c. ſi epiſcopus. Sexta exceptio eſt: Niſi cum poſſeßio ex iniuſta ſententia proceßiſſet, iudex qui ſententiam tulit, nondum fuerit mortuus, uel ab ipſius morte nondum triginta anni exceſſerint. d. q.3. c. poſt quingẽtos. §. item ſi de rebus, cum c. ſequente. Septima exceptio eſt: Niſi res ab alio quàm qui eam præſcripſit, petatur: huic enim poſſeßio alterius, à quo titulum non habet, ad præſcriptionem non prodeſt. d.q.3. c. placuit ut. §. ſi uerò ad alium. l. 8. §. ſi uerò nullum. C. de præſcriptione triginta annorum. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide s̃. cap. 1. reg. 19. Hæc de cauſis adquirendæ iuriſdictionis ſint dicta: quarum tamen plures uide s̃. cap. 7. reg. 1. cum duabus ſequentibus.

QVARVM PERSONARVM, RERVM & cauſarum iuriſdictio adquiſita cenſeatur, ſeu competat?

III. *Regula: Vnius epiſcopi ſubditi, alterius epiſcopi iuriſdictioni non ſunt ſubiecti, per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. prox. quæſt. 8. reg. 43. Cuius exceptio prima eſt: Niſi per præſcriptionem ſibi iuriſdictionem ſubditorum alterius epiſcopi adquiſierit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. prox. & d. reg. 43. except. 1. Altera exceptio uidetur: Niſi epiſcopus in alterius diœceſi eccleſiam ſibi ædificauerit: hoc enim caſu eius eccleſiæ ſubditi, quamuis in aliena diœceſi uiuentes, eius iuriſdictioni uidentur eſſe ſubiecti. Sed hæc exceptio reprobatur 16. q. 2. in fine, cum q. 5. ſequente. item q. 5. c. ſicut. Tertia exceptio uidetur in ſubditis epiſcopi ſuffraganei. hi enim archiepiſcopi iuriſdictioni cum ſuo epiſcopo uidentur eſſe ſubiecti. 9. q. 3. in prin. cum c. ſequente. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur c. paſtoralis. 11. in prin. de officio ordinarij, item c. 1. eod. tt. in 6. c. 1. de foro competenti, in 6. c. Romanu. 3. §. cum uerò 15. de appellationib. in 6. d. q. 3. c. conqueſtus. Concordant item ea quæ habentur ĩ. cap. 11. de archiepiſcopo, reg. 7. Planè admittitur exceptio*

pro-

propoſita primùm quidem, ſi aliud conſuetudine fuerit receptum. d.c.1.uerſ.niſi aliud in his tribus. de foro competenti, in 6. & d.c.1. uerſ.niſi aliud Remenſis. de officio ordinarij, in 6. Deinde admittitur, ſi ſubditi aduerſus ſuffraganeum ſint contumaces: hoc enim caſu eos ad querelam ſuffraganei archiepiſcopus coercere poteſt. c. irrefragabili. 13. §. cæterùm. de officio ordinarij. Tertiò admittitur exceptio propoſita ex mandato Pontificis. Sed hæc diſtinctio recipit replicationem hanc: Niſi mandatum ſit generale de ſubditis ſuæ diœceſis, non ſpeciale de ſubditis ſui ſuffraganei. c. graue. 19. eod. tt. Quartò admittitur exceptio propoſita, ſi archiepiſcopus à ſubditis ſui ſuffraganei impediatur in iuriſdictione ſua exercenda per diœceſin: tunc enim eos punire poteſt. c. 1. de pœnis, in 6. Cuius replicatio eſt: Niſi quæſtores fabricæ ipſius archiepiſcopi à ſubditis ſuffraganei impediantur. c. 1. de pœnitent. in 6. Quintò admittitur exceptio propoſita, ſi manifeſta & notoria offenſa archiepiſcopo uel ſuis, dum iuriſdictionē ſuam exercet, à ſubditis ſuffraganei ſui ſit illata. d. c. 1. uerſ. ſibi etiam & metropolitanis alijs. de pœnis, in 6. Sextò admitti uidetur exceptio propoſita, ſi ſuffraganeus ſit excommunicatus. Sed hæc diſtinctio reprobatur c. 1. de ſupplenda neglig. prælator. in 6. Septimò admittitur exceptio propoſita,

ſi per

ſi per appellationem cauſa ad archiepiſcopũ fuerit deuoluta.c.1.in prin.uerſ.nec pro eo.de officio ordinarij,in 6. c.Romana.3.§.debet autem.de appellationib.in 6. 9.q.3.c.conqueſtus. uerſ.niſi fortè pro cauſis. Plures diſtinctiones, quibus exceptio propoſita admittitur,uide J.cap.11.de archiepiſcopis,reg.7.except.1.cum ſequentibus.item in gloſſa c.paſtoralis.11.in princ.in uerbo Exceptis. de officio ordinarij. Hæc de tertia regula eiusq; exceptionibus ſint dicta.

IIII. Regula: Iuriſdictioni epiſcopi regulariter omnes eccleſiæ atq; perſonæ eius diœceſis ſunt ſubiectæ. c.de xenodochijs.3.c.cum uenerabilis.7. & c.cum dilectus.8.de religioſis domibus. c.cum olim.19.de cenſibus. 16.q.1.c.qui uerè.18.q.2.c.monaſteria.c.cognouimus. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.prox.quæſt.10.reg.1. Huius regulæ exceptio prima eſt in eccleſijs & perſonis ſpecialiter exemptis ſeu priuilegiatis,d.c.cum uenerabilis.7.uerſ.illis tantùm exceptis. & d.c.cum dilectus.8.§.fin.& c.cõſtitutus.6.eod.tt.18.q.2.c. luminoſo.& ibi gloſſa. Huius exceptionis replicatio uidetur: Niſi epiſcopus in remittenda iuriſdictione cenſum annuum ſibi retinuerit:hoc enim Simoniacum eſſe, & ob id nihil actum eſſe uidetur. Sed hæc replicatio reprobatur d.c.conſtitutus.6.Altera exceptio eſt:Niſi libertas ſit præſcri-

pta.

pta. d.c.cum dilectus.8. uerſ.nec legitima ſe poterit præſcriptione tueri. & uerſ.uel legitima præſcriptione.c.cum olim.14.§.quia uerò.de priuilegijs.c.cum perſonæ.7.§.quod ſi tales.uerſ.& ſi ta le.eod.tt.in 6. Huius replicatio eſt:Niſi quædam tantùm doceantur præſcripta:hoc enim caſu in alijs,quæ præſcripta non docētur,exceptioni propoſitæ locus non eſt,exemplo c.dilectus.2. de capellis monachor. Tertia exceptio eſt in temporalibus monaſteriorum: hæc enim ratione loci iuriſdictioni epiſcopi non cenſentur eſſe ſubiecta.c. cum uenerabilis.7.in fine. de religioſis domibus. c.1.de ſt... monachor. 16.q.1. c.cum pro, in fine. 18.q.2.c.1.c.non ſemel.§.pro talibus. Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt in eccleſijs ſummo Pontifici ſpeciali priuilegio immediatè ſubiectis. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur c.ſi Papa.10. de priuilegijs,in 6. c.recepimus.8. §.inſpicienda.de priuilegijs. Huius exemplum habetur c.cum olim.12.§.nos uerò.uerſ.quod uidelicet. item c.cum olim.14. §.quia uerò. eod.tt. Quinta exceptio uidetur in eccleſijs cēſum Romano Pontifici perſoluentib. Sed reprobatur c.recepimus. 8. de priuilegijs. c. ſi Papa. 10. §.ſi uerò dicatur. eod.tt.in.6.Sexta exceptio uidetur in receptis ſub protectione uel in filios Papæ. Sed reprobatur c. ex parte.18. de priuilegijs. & d.c.ſi Papa.10.uerſ.

non

non ſic ſi in proprios. item c.1.in prin.de uerb.ſignif.in 6. Septima exceptio uidetur in hominibus cenſualibus exemptorum. Sed reprobatur c. authoritate.4.§.fin.de priuilegijs. Octaua exceptio eſt in laicis. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit:uerùm eius replicatio prima eſt: Niſi laici in eccleſiam uel eius perſonas delinquant. c.ſicut.2. de priuilegijs. c.olim.7. de iniurijs. Altera replicatio eſt: Niſi cauſa laicorum ad eccleſiaſticũ forum pertineat.c.ſuper.26.§.fin.de uerb.ſignificat.Concordãt ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox. quæſt.10.reg.4. Sanè cauſæ ad eccleſiaſticũ forũ pertinentes ex parte enumerantur c.accedentib. 12.de exceſſ.prælator. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide ĩ.reg.7.cum ſequentibus.

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Per exceptiones hactenus propoſitas patet,qui à iuriſdictione epiſcopi diœceſani exempti ſint: quarum tamen exceptionum replicationes nonnullæ ſuperſunt generales. harum prima eſt: Niſi exempti ad eccleſias uel prioratus ordinarijs ſubiectos fuerint deputati: hoc enim caſu priuilegio exemptionis non fruuntur. c.cum capella.16. de priuilegijs.c.1.§.in eos.eod.tt.in 6. Altera replicatio eſt:Niſi non in totum ad exempta loca ſe tranſtulerint. c.cum & plantare.3. §.de confratribus.

catuarum

c.tuarum.11. §.fin. & c.quidam.32. de priuilegijs. Tertia replicatio eſt: Niſi clerici ſint in monaſterijs exemptis. 18. q.2. c.quidam. & c. per exemptionem.9. de priuileg.in 6. Quarta replicatio eſt in procuranda clauſura exemptorum monaſteriorum, c.unico. §.fin. de ſtatu regular. in 6. Quinta replicatio eſt: Niſi cauſam exemptionis non probauerint. c.cum perſonæ.7. de priuilegijs, in 6. Sexta replicatio eſt in monachis & clericis in eccleſijs ſuis non permanentibus, c.quoniam.21. de priuilegijs. Septima replicatio eſt: Niſi cum exēptæ eſſent monaſterio utroq; iure ſubiectæ, aliqua eccleſia in temporalibus uel ſpiritualibus ei non ſit ſubiecta: hæc enim exempta non cenſetur. d.c.21.& ibi gloſſa. Octaua replicatio ſumitur ex forma exemptionis, c.per exemptionem.9. de priuileg.in 6. Nona replicatio eſt in cellis alicuius monaſterij exemptis: qui hoc caſu cenſeantur exempti uel non exempti, definitur c.priuilegium. 4.de uerb.ſignific.in 6. Decimæ replicationis loco notandum, quòd in locis exemptis epiſcopi nihilominus faciant crucem ante ſe deferri: item ipſi ibi benedicant, diuina audiant & celebrent. Clement.ult. de priuilegijs.

V. Regula, De iure diſpenſandi: quatenus hoc epiſcopo competat, uide ſ.lib.1.cap.7.quæſt.2.reg. 2.except.3.

II. DE

II. DE DEFENDENDA IVriſdictione eccleſiaſtica.

V. *Regula: Si quis impedierit iuriſdictionem eccleſiaſticam, excommunicatur. c. quoniam. 4. de immunitat. eccleſ. in 6.*

VI. *Regula: Si quis non præſtiterit debitam obedientiam, deponitur, per ea quæ habentur ſ. cap. 5. reg. 40.*

III. DE AMITTENDA IVriſdictione eccleſiaſtica.

EX QVIBVS CAVSIS amittatur.

VII. *Regula: Si eccleſia ſita in alicuius archidiaconatu erigatur in cathedralem: à iuriſdictione archidiaconi eximitur. c. cum inferior. 16. de maiorit. & obed.*

VIII. *Regula: Si unio fiat eccleſiarum, iuriſdictio unitæ eccleſiæ amittitur, & tranſit ad eum, cuius eccleſiæ eſt unita. 16. q. 1. c. præcipimus. §. ſicut duo. uerſ. quod cum factum.* Huius exceptio *eſt*: Niſi *ſpecialiter iuriſdictio ſit reſeruata in unione: tunc enim non tranſit, exemplo c. quia monaſterium. 2. de religioſis domib. c. uenerabili. 22. de uerb. ſignif.*

IX. *Regula: Si diuiſio eccleſiarũ ſit facta, per eam iuriſdictio non amittitur. extrauag.* Ioann. XXII. *ad apoſtolatus. 2. de conceß. præbendæ.*

X. Regula:

X. Regula: *Si parochianus domicilium tranſfert: prior epiſcopus in eum nihil iuris retinet, niſi quoad res ſoli, quas ſub eo retinet. c. ult. de parochijs. 13. q. 1. item q. 2. c. ubicunq;. §. item ſi quis.*

XI. Regula: *Si ſubditus pro ſuis negocijs Romam proficiſcatur, interim in eum ſuſpenditur iuriſdictio ordinarij, donec domum fuerit reuerſus. extrauag. comm. diuina. 3. de priuilegijs. Concordant ea quæ habentur ſ̄. lib. prox. cap. 19. except. 6. repl. 1. dupl. 6. & except. 27. Hæc de iuriſdictione prælatorum: de qua tamen uide plura in generali tractatu iuriſdictionis ſ̄. lib. 1. cap. 5.*

DE ELECTIONE PRAElatorum. Cap. X.

SVpereſt ut de electione epiſcoporum, aliorumq; prælatorum dicamus. de qua ſecūdum ordinem inſtitutum inprimis quidem fuiſſet dicendum: uerùm quia peculiare caput hic tractatus requirit, uoluimus eum ad hoc caput reſeruare. Primùm autem dicemus, qui & quales eligendi? Deinde, à quibus? Tertiò, per quos? Quartò, quando? Quintò, ubi? Sextò antecedentia electionis enumerabimus. Septimò modum & adiuncta exponemus. Octauò euentus & conſequentia. Poſtremò adfinia electionis remedia.

I. QVI ET QVALES eligendi?

I. Regula: *Vt iura loquentia de qualitate perſonarum in eligendo præcipuè obſeruentur, cauetur Clement.1.de ætate & qualitate præficiendor. diſtinct.61.c.in ſacerdotib.c.obitum,in prin.*

II. Regula: *Vt eligendus cæteris ſit præſtantior, doctior, ſanctior, & omni uirtute eminentior, cauetur 1.q.1.c.hi quoſcunq;, in fine. c.uiliſsimus.8. q.1.c.oportet. c.qui uos, cum c.ſequente. & c.ult. 23.q.4.c.ſicut.§.concilium.*

III. Regula: *De eo qui eccleſiaſticis diſciplinis imbutus non eſt, nec ſcientiam dignitati eccleſiaſticæ conuenientem habet, non eligendo cauetur diſtinct.36.in prin.cum c.ſequente. & c.qui eccleſiaſticis. item De electione c.cum in cunctis. 7. in prin.uerſ.& literarum ſciẽtia. c.qualiter.17.uerſ. præcipuè quia nec donum.c.cum nobis.19.uerſ.illius quoq; literaturæ. Concordant item ea quæ habentur s.cap.4. quæſt.2. reg.10. & reg.26. Sanè quæ epiſcopum ordinandum inprimis ſcire oporteat, definitur diſtinct.38.c.omnes.Scientia ſanè artis grammaticæ exacta non requiritur in epiſcopo.d.diſtinct.38.c.ſedulò.*

IIII. Regula: *De ſimplici & imperito ſecularium negociorum non eligendo cauetur diſtinct. 39.in prin.cum c.ſequente.*

V. Regula:

V. Regula: De eo qui domui ſuæ præeſſe neſcit, non eligendo cauetur diſtin. 47. c. ſicut. §. neceſſe eſt, cum ſequentibus.

VI. Regula: De eo qui malis moribus præditus eſt, non eligendo cauetur c. cum in cunctis. 7. in prin. uerſ. grauitas morum. & §. inferiora. uerſ. & moribus commendandus. de electione. c. indecorum. 3. uerſ. & morum. item c. eam te decet. 4. uerſ. moribus. de ætate & qualitate præficiendor. Clement. 1. in prin. uerſ. moribus. eod. tt. diſtin. 49. in prin. cum ſequentibus.

VII. Regula: De eo qui malè ſibi conſcius eſt, non eligēdo cauetur c. ad aures. 7. de ætate & qualitate preſbyt.

VIII. Regula: De auaro & non hoſpitali non eligendo cauetur diſtin. 85. in prin. cum c. ſequēte.

IX. Regula: De eo qui malorum laudibus delectatur, non eligendo cauetur diſt. 83. c. nihil illo.

X. Regula; De ſchiſmatico non eligendo cauetur 24. q. 1. c. pudenda. Huius regulæ exceptio uidetur: Niſi ſit conuerſus. Sed reprobatur, niſi per diſpenſationem, c. quia diligentia. 5. de electione.

XI. Regula: De Simoniaco nō eligēdo cauetur c. ſuper eo. 12. in fin. et c. ſi alicuius. 59. de electione.

XII. Regula: De excommunicato non eligendo cauetur c. ult. uerſ. ſi tamen ſcienter. de clerico excommunicato.

XIII. Regula: De ſuſpenſis non eligendis cauetur c.per inquiſitionem.26.& ibi gloſſa.de electione.

XIIII. Regula:De eo qui ſententiæ interdicti uel ſuſpenſionis non paruerit, non eligendo cauetur c.1.de poſtulat.prælator. c.is qui.18. §.is uerò. & c.is cui.20.in prin.de ſententia excom.in 6.

XV. Regula,De eo qui in eccleſia polluta,uel præſente excommunicato diuina celebrauit. Hic eligi non prohibetur.d.c.is qui.18.in prin.

XVI. Regula: De eo qui antea fruſtra fuit electus, uel contra leges ſe eligi paſſus eſt, non eligendo cauetur extrauag. com.unica. §.poſtulatos uerò.de poſtulãdo. c.cum ſingula.32. §.fin.in fine. de præbendis,in 6. Huius regulæ ſpecies eſt j.reg. prox. Eius autem exceptio eſt: Niſi prior electio non uitio perſonæ, ſed modi electionis fuerit caſſata.c.ſuper eo.12.de electione.

XVII. Regula:De eo qui antea à laico ſe eligi paſſus eſt,non eligendo,c.quiſquis.43.eod.tt.

XVIII. Regula:De minoribus triginta annis non eligendis cauetur c.cum in cunctis.7. in prin. & c.cum nobis.19.uerſ.de legitima tamen. de electione. c.ex ratione.2.c.indecorum.3.& c.eam te. 4. uerſ.& ætate. de ætate & qualitate præficiendor. diſtinct.51.c.ult.§.qui nondum. diſtin.77.c.epiſcopus. §.fin. cum c.ſequente, extrauag. comm.

unica,

unica, de poſtulat. prælator. Concordant item ea quæ habētur s̄. cap. 4. quæſt. 2. reg. 36. in prin. item except. 1. repl. 5. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cum minore diſpenſetur. Quæ exceptio approbatur exēplo extrauag. com. nuper. 8. de præbendis. & c. ex ratione. 2. de ætate & qualitate præficiendor. Altera exceptio eſt: Niſi prior fiat in monaſterio: in hoc enim ſufficiunt anni uiginti aut uiginti quinq;. Clement. 1. §. cæterùm. de ſtatu monachorum. Tertia exceptio eſt: Niſi talis ſit dignitas, cui cura animarum non imminet. c. unico, de ætate & qualitate præficiendorum, in 6. Plures huiuſmodi exceptiones uide d. reg. 36.

XIX. Regula: *De illegitimè nato non eligendo, c. cum in cunctis. 7. in prin. uerſ. & de legitimo matrimonio. de electione. item c. 1. de filijs preſbyteror.* Concordant item ea quæ habentur s̄. cap. 4. quæſt. 2. reg. 31.

XX. Regula: *De uxorato & qui filios habet non eligendo cauetur diſtinct. 28. c. priuſquam. & diſtin. 61. c. Catinenſis.* Concordant ea quæ habentur s̄. d. quæſt. 2. reg. 23.

XXI. Regula, *De eo qui ſine beneficio ex proprio patrimonio uiuit. Hic eligi poteſt. c. tuis quæſtionibus. 23. de præbendis.*

XXII. Regula: *De habente plures dignitates uel plura beneficia curata non eligendo cauetur*

c.dudum.54.de electione. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.8.ubi propoſitæ regulæ exceptiones ſunt annotatæ.

XXIII. Regula: De eo qui eſt alterius fidei uel ordinis non eligendo cauetur Clement 1. de electione. extrauag. com.unica. uerſ.nec non profeſſorem.de poſtulat.prælatorum. Huius exceptio prima eſt: Niſi is qui eſt alterius ordinis, in epiſcopum eligatur. d.Clement.1.uerſ.per hoc autem quin religioſus.item c.per tuas.10.§.fin.de uoto.c.ſi abbatem.36.in prin.de electione,in 6. Altera exceptio eſt: Niſi canonicus factus monachus ad canoniam fuerit reuerſus: hic enim abbas fieri poteſt.c.intelleximus.12.de ætate præficiend.

XXIIII. Regula: De eo qui eſt alterius eccleſiæ non eligendo,c.cum ſingula.32.§.prohibemus.de præbendis,in 6. diſtin.61.c.nec emeritis.c.nullus.c.obitum.§.commonemus etiam. Concordant item ea quæ habentur J. cap. prox.de abbate,reg.1. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi in eccleſia uacãte idoneus reperiri nequeat.d.§.commonemus.uerſ.niſi fortè inter clericos.& d.c.nullus.uerſ.tunc autem alter de altera.item c.cum monaſterium.13.de electione. 18.q.2. c.quàm ſit.§.defuncto.c.abbas. Altera exceptio eſt: Niſi conſuetudo loci extet in contrarium. c. cum dilectus. 8. de conſuetudine. Planè propoſitæ regulæ contra-

dicere

dicere uidetur c.cum inter.21.de electione. de qua antimonia gloſſa ibidem in uerbo Aliam uariat.

XXV. Regula: De religioſo mendicante in epiſcopum non eligendo, Clement.in pleriſq;.5.de electione.Cuius exceptio uidetur:Niſi ad nō mendicantium ordinem tranſierit.Sed reprobatur Clement.1.de regularib.

XXVI. Regula:De eo qui non gradatim inferiores ordines per interſtitia temporum impleuit,non eligendo, c.1. de ætate & qualitate præficiend.diſtin.36.c.qui eccleſiaſticis.diſtinct.51.c.ult. uerſ. qui neophyti. & uerſ.qui per gradus. diſtin. 59. in princ. cum c.ſequente. c.ſi officia. c.hoc ad nos.c.ult. diſt.61.c.epiſcopum. diſtin.77.c.1.diſtin. 28.c.de Syracuſanæ.§.eligi autem.diſt.48.in prin. cum ſequentib. uſq; ad diſtin.49. Apoſtol. canon. 79. Concordant item ea quæ habentur in regulis proximè ſequentibus: item ſ. cap.4. quæſt.2. reg. 42. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi per diſpenſationem electio non gradatim fiat. Quæ exceptio approbatur exemplo c. tuam. 10. de ætate & qualitate præficiendor. 16. q. 1. c.in parochia. Plures exceptiones uide d.reg.42.item ↄ.in regulis ſequentibus.

XXVII. Regula:Deo eo qui in ſacris ordinibus non eſt conſtitutus,in prælatum non eligendo, diſtin.60. c.innouamus, cum c.ſequente, diſtinct.

61.c.Oſius.§.ſed aliud.uerſ.ſed non eligitur. Declaratur regula propoſita, definitione ſacrorum ordinum d.diſt.60. c.ult.§.ſacros autem. ubi à ſacris ordinibus excluditur ſubdiaconus: quod tamen mutatur c. à multis. 9. de ætate & qualitate præficiendorum. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ad rectoratum parochialis eccleſiæ quis ſit ordinandus: huic enim non obſtat, quamuis in ſacris ordinibus conſtitutus non ſit. c.ultim.de inſtitutionibus, in 6.

XXVIII. Regula: De laico in prælatum nõ eligendo cauetur diſt. 61. in prin. cum c.ſequente. c.non negamus. c.miſerum. c.quid proderit. c.ſtatuimus.diſt.51.c.ult.uerſ.qui neophyti. Contradicunt ea quæ tradit Gratianus d.c.ſtatuimus. §. his omnibus.Apoſtol.canon.79. Planè huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cauſa propter quam laici eligi prohibētur, ceſſet: tunc enim prohibitio quoque ceſſabit. d.c.ſtatuimus.§.ſed ſciendum, cum c. ſequente. Altera exceptio eſt: Niſi laicus in epiſcopum ſit poſtulatus.d.diſtin.61.c.Oſius. Tertia exceptio eſt in diſpenſatione Papæ. Quæ approbatur exemplo 1.q.7.c.exigunt, cum c.ſequente.

XXIX. Regula: De non profeſſo non eligendo, c.cum cauſam.27.c.cum ad noſtram.37. c.cum in magiſtrum.49.de electione. c.nullus.28. eod.tt. in 6.Clement.1.§.cæterùm.uerſ.ſanè prioratus. de ſtatu

ſtatu monachorum. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi non profeſſus in epiſcopum,non abbatem uel priorem eligatur. d.c. nullus. uerſ.ad dignitatem uerò epiſcopalem.Altera exceptio eſt:Niſi ex cauſa poſtuletur non profeſſus. c. cum monaſterium.13.de electione.

XXX. *Regula: De non inſtructo in regula monachali in abbatem non eligendo cauetur c.officij.38.d.tt.de electione.*

XXXI. *Regula:De accuſato ſeu denunciato non eligendo cauetur c.omnipotens.4.de accuſationibus.*

XXXII. *Regula: De reprehenſibili & qui crimine non caret non eligendo cauetur diſtin.25. c.unum. §.nunc autem. uerſ.ac primum. c.ult. diſtinct.61. c.bene nouit. diſtinct.81.in prin. cum ſequentib.uſq; ad c.Maximianus. item diſt.83. c.nemo.8.q.1.c.oportet.uerſ.irreprehenſibilis.*

XXXIII. *Regula: De eo qui crimini alterius conſenſit, uel cum poſſet non uindicauit, non eligendo,diſt.83,in prin.uſq; ad c.ult. Concordant ea quæ habentur s̃.lib.1,cap.6 quæſt.5,except.5.*

XXXIIII. *Regula:De eo qui affectat eligi non eligendo, ſed reluctante, cauetur 8. q. 1. c. in ſcripturis.c.ſciendum.c.qui epiſcopatum.c.ſunt in eccleſia. l.29. §.tantum ab ambitu. C.de epiſcopis & clericis.*

XXXV. Regula: De duobus non eligendis, 7.q.1.c.in apibus.diſtinct.80.c.in illis.§.in ſingulis. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.15. Hactenus, qui & quales eligendi ſint, eſt oſtenſum. Plures huiuſmodi regulas uide s̃. cap. 4. quæſt. 2. ubi de clericis ordinandis actum eſt. Qui enim clerici ordinari non poſſunt, multò minus in prælatos poſſunt eligi. c.cum in cunctis. 7. in prin. de electione.

II. A' QVIBVS ELIGENDI, ſeu quibus eligendi ius competat?

Huius loci tranſitio eſt diſtinct.62.in prin.

I. Regula: Clericorum & monachorum eſt electio. d.diſt.62.in prin.uerſ.electio clericorum. c.1. de electione. diſtin.51. c.ult.§.ſed nec ille. d.diſtin. 62.c.1.diſtin.63.c.ſacrorum.§.cum ergo.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi alterius eccleſiæ clericus uel monachus ſit, quàm cui prælatus eſt eligendus.c.conſtitutis.47.de electione. Huius replicatio prima eſt: Niſi clerici & monachi ſint aliarum eccleſiarum, quæ tamen in eadem ſunt ciuitate, cui prælatus eſt eligendus. d. §. cum ergo, cum c.ſequente. Sed contradicere uidetur c.cum eccleſia. 3. §. uerùm quoniam. uerſ. & ſecundum ſtatuta. de cauſa poſſeſſionis & proprietatis. Altera replicatio eſt: Niſi archiepiſcopus ſit eligendus:

dus: hoc enim caſu ius eligēdi ad ſuffraganeos quoque epiſcopos uidetur pertinere. c.ſi archiepiſcopus.6.de tempor.ordinat. Sed gloſſa hoc capitulum interpretatur de conſecratione, non electione: de qua re dicetur j.quæſt.8.reg.34. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi abſentes adeſſe nolint, uel moram in ueniendo faciant: hi enim expectandi non ſunt. c.cum inter.18.c.cum nobis.19. §.item cum poſt appellat. c.quod ſicut.28.§.ſi autem.de electione. Huius replicatio prima eſt: Niſi abſentes uocati non ſint. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.§.ſi autem.uerſ. quod ſi eos uocatos. Concordant ea quæ habentur j.quæſt.6.reg.1. Altera replicatio uidetur: Niſi abſentes per nuncium uel per epiſtolam uota ſua tranſmittant. Sed reprobatur c.quia propter.42. §.illud autem. de electione. c. ſi quis iuſto. 46. §. fin.eod.tt.in 6. Planè admittitur replicatio propoſita, ſi per eum qui eſt de eodem collegio, uotum ſuum dederit. Quæ diſtinctio approbatur ſub conditione d.§.illud autem.uerſ.niſi ſit abſens. Cuius duplicatio prima eſt: Niſi ſit abſens eo loco, quo non debuit uocari, uel nullo iuſto impedimento detentus uenire noluit. d.uerſ.niſi ſit abſens. Altera duplicatio uidetur: Niſi non unum, ſed plures de eodem collegio procuratores dederit. Sed reprobatur certis conditionibus d. c. ſi quis iuſto.

46.in

45.in prin. Tertia duplicatio eſt: Niſi procurator abſentis de eodem collegio datus, alium ſuo, alium abſentis nomine elegerit. Quæ duplicatio approbatur ſub conditione d. c. ſi quis iuſto. 46. §. porrò. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi clericus ſit impubes. c. ex eo. 32. de electione, in 6. Quarta exceptio eſt: Niſi monachus non ſit profeſſus, uel ſit conuerſus laicus. d. c. 32. §. fin. Quinta exceptio eſt: Niſi in ſacris non ſint conſtituti. Clement. ut ij qui. 2. de ætate & qualitate præficiend. Sexta exceptio eſt: Niſi à mendicantiũ ordine ad non mendicantium ordinem tranſierint. Clement. 1. de regularibus. Septima exceptio eſt: Niſi ſint excommunicati uel ſuſpenſi. c. cum inter. 16. §. fin. de electione. Concordant ea quæ habentur ſ. capite 4. quæſt. 3. except. gener. 1. Huius replicatio eſt: Niſi minori excommunicatione fuerint excommunicati. c. illa quotidiana. 39. eod. tt. c. ult. in prin. uerſ. nec eligere. de clerico excommun. Octaua exceptio eſt: Niſi in loco interdicto diuina celebrauerint. c. is qui. 18. §. fin. in fine. de ſentent. excom. in 6. Nona exceptio eſt: Niſi antea non canonicè elegerint, uel indignum elegerint. c. cum in cunctis. 7. §. clerici ſanè. c. innotuit. 20. §. habito ergo. uerſ. parcentes non modicum. c. bonæ memoriæ. 23. in prin. uerſ. unde nec ab eis. & §. nos igitur. uerſ. quinetiam

tiam.c.ſcriptum.40.§.fin. c.ne pro.41. uerſ.intra quos.c.quia propter.42. §.qui uerò contra.c.quiſ quis.43. §.fin.in fine. c. Cumana.50. §.fin.in fine. de electione. item extrauag.com. unica. §. & qui ſcienter. de poſtulat. prælator. diſtin.36. c.qui ecclesiaſticis, in princ. uerſ. uerùm etiam ordinatores.diſtinct.81.c.tantis.uerſ.facilius enim. 1.q.1. c.ſi qui epiſcopi.25.q.2.c.denunciamus.c.ſi qui epiſcopi. Concordant item ea quæ habentur s̃. cap. 4. quæſt.3.except.gener.5.& quæſt.ult. reg.5. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi electio non fuerit ſecuta:hoc enim caſu ex ſolo ſuf fragio ius eligendi non amiſit. c.perpetuò.7. de electione,in 6. Altera replicatio eſt:Niſi per ignorantiam indignum elegerit. Quæ replicatio conſtat ex præcedentibus: eiusq; exemplum habetur c.innotuit.20.de electione. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd eligentes indignum, prima tantùm poſtea occurrente,non omni electione pri uentur. c.cum Vinton.25.& c.ne pro.41.§.ſtatuimus.uerſ.ea uice.eod.tt. Decima exceptio eſt:Niſi poſtulationem ratione perſonæ caſſatam renouarunt.c.gratum.2.de poſtulat.prælatorum. Vndecima exceptio eſt: Niſi hæretici ſint. 9.q.1.c.ultim. Concordant ea quæ habentur s̃. capite 4. quæſt.3.except.gener.4. Sed & de hac exceptione uide j.quæſt.8.reg.32. except.1. Hæc de prima

regula

regula eiuſq; exceptionibus ſint dicta.

II. Regula: *Si ij quorum eſt electio, eo iure ex cauſis iam enumeratis omnes fuerint priuati: ad proximum ſuperiorem ius eligendi deuoluitur. c. quanquam.18.de electione, in 6. c.cum ſingula.32. §.qui uerò. de præbendis, in 6.* Concordant item *ea quæ habentur* ſ*.cap.7.reg.27. & cap.8. quæſt. 9.reg.2.* Huius *regulæ exceptio prima eſt: Niſi in cathedrali eccleſia aliter quàm propter negligentiam, eligendi iure fuerint priuati: hoc enim caſu ad* Papam *ius eligendi deuoluitur. d.c.quanquam.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *cum ij quibus ius eligendi competit, in aliquem compromiſiſſent, is ius eligendi amiſerit: hoc enim caſu ad compromittentes ius eligendi reuertitur.* Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi compromiſſarius.37. in prin.de electione, in 6.*

III. Regula, *De eo in quem compromiſerunt ij, quibus eſt ius eligendi.* Ab *hoc electio facta rata eſt habenda. c.cauſam. 8. & c.cum dilectus.32. de electione.* Cuius *regulæ exceptio prima eſt:* Niſi *contra formam compromiſſi electio ab eo ſit facta.d.c.32.uerſ.ſi uerò per eorum depoſitiones.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *à maiore parte electione iam facta compromiſſum ſit. c.cum inter. 21. d. tt.* Tertia *exceptio eſt:* Niſi *compromiſſum fuerit reuocatum.*Cuius *replicatio eſt:* Niſi *re non integra*

com-

compromiſſum fuerit reuocatum. c. in cauſis. 30. eod.tt. Quarta exceptio uidetur: Niſi cum in ſeptem compromiſſum eſſet, tres unũ ex ſe, alij tres alium elegerint. Sed reprobatur c.cum in iure.33. eod.tt. Quinta exceptio uidetur:Niſi cùm diuiſis ſuffragijs duo electi eſſent, poſteaq; compromiſſum factum de uno ex iſtis duobus eligendo, unus ex ijs pendente compromiſſo deceſſerit. Sed reprobatur c.ex parte.10.de arbitris.

IIII. Regula, De deceſſore. *Hic non habet ius eligendi ſibi ſucceſſorem. 8.q.1. c.epiſcopo, cum c. ſequente.c. pleriq;.c.Moyſes. diſt.51.c.ult.uerſ.qui à deceſſoribus.* Ratio *propoſitæ regulæ habetur d.q.1.c.apoſtolica. §.illud. uerſ.uerùm. & c.ſi ergo.§.nulla hic.*Concordant *item ea quæ habentur s̃.cáp.7.reg.1. de ſucceſſione ex teſtamento.* Contradicit *d.q.1. in prin. cum ſequentibus, uſq; ad d. c.epiſcopo.*Cui *obiectioni reſpondet* Gratianus *d. c.apoſtolica.§.his omnibus.*Ex *qua ſolutione colligitur prima propoſitæ regulæ exceptio hæc:*Niſi *deliberatione cum ijs, ad quos ius eligendi pertinet, habita, deceſſor ſibi ſucceſſorem conſtituerit.*Cui *concordat d.q.1.c.epiſcopo.§.ſeruetur autem.& c.epiſcopo.§.non ergo.* Altera *exceptio eſt:*Niſi Papa *cum deceſſore diſpenſauerit.7.q.1.c. petijſti.*

V. Regula, De laicis. *His ius eligendi prælati*

non

non competit. c.quiſquis. 43. & c.Maſſana.56. de electione. c.dudum. 31. §. cæterùm ex parte. uerſ. cum ſacrilegij. de decimis. 1. q.7.c.ſi quis omnem. §.fin.16.q.7.in prin. diſtin.63.in prin.cum c.ſequẽtibus,uſq; ad c.non licet. Concordant item ea quæ habentur ſ̃.cap.7.reg.17.item cap.4.quæſt.3.reg. 10. Contradicit *diſtin.63.c.quia igitur,cum ſequentibus,uſq; ad c.cum longè. §.ſed quod populus.* ubi Gratianus obiectioni reſpondet *uſq; ad c. quia ſancta.* Planè propoſitæ regulæ exceptio uidetur: Niſi per pactum eccleſiaſtici in laicum ius eligendi tranſtulerint. Sed reprobatur *c.ſacroſancta.51. de electione.*

VI. Regula, De populo. Huic ius eligendi non competit, ratione regulæ præcedentis. Cui concordat *d.diſtinct.63.c.non licet. & diſtin.62.c.docendus.item De electione c.Oſius.2.* Contradicere uidetur *diſtin.51.c.ult.§.ſed nec ille. & diſtin.63.c.ſacrorum,in prin.*

VII. Regula: Prælatus à paucioribus quàm tribus epiſcopis eligi non debet. *diſtin.66. c.ult. diſt. 68.c.corepiſcopi. diſtin.80.c.epiſcopi.§.epiſcopus uerò.* Huius exceptio eſt: Niſi preſbyter aut corepiſcopus, aut alius ſacerdos ſit eligendus. hic enim uel ab uno epiſcopo ordinari poteſt. *diſtin.67.c.1.* Concordant ea quæ habentur ſ̃.capite 4.quæſt.3. reg.2. Planè propoſita regula magis uidetur pertinere

tinere ad conſecrationem, quàm electionem: de qua re 7.quæſt.8.in conſecratione dicetur.

VIII.Regula: In eccleſia cathedrali clerico ca renti & populo nulli ius eligendi competit ſine ſpeciali authoritate Papæ. Clement. in pleriſq;.5. de electione.extrauag.com.ſancta.3.eod.tt.

IX.Regula: De eo qui eſt in quaſi poſſeßione iuris eligendi, cauetur c.querelam.24. de electione. Contradicere uidetur c.Cumana.50.uerſ.nam etſi capellani.eod.tt. Hactenus quibus eligendi ius competat, eſt oſtenſum.

III. PER QVOS ELECTIO fieri poſsit?

Per procuratorem electionis negocium expediri non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. prox.reg.1.except.2.repl.2.

IIII. QVANDO ELECTIO facienda?

I.Regula: Nonniſi epiſcopo defuncto, & ita eccleſia uacante, epiſcopus alius eligendus eſt. 7.q.1. in prin. c.factus. c.Nouatianus. c.ſcire.c.deniq;.c. non furem. c.ſicut uir.§.& ſicut uxori. c.petijſti. §.de eo autem. c.quia frater.§.illud uerò. c.ſicut alterius, in prin.Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.7.reg.28.in prin.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ob culpam prior epiſcopus

O fuerit

ſuerit remotus. 7.q.1.in prin. uerſ.ni fortè in eius locum. Altera *exceptio eſt: Niſi prior epiſcopus renunciauerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit:uerùm eius replicatio eſt: Niſi renunciatio ſit inutilis.Quæ replicatio approbatur exemplo c.ult.de renunciatione.Species inutilis renunciationis & plures propoſitæ exceptionis replicationes uide ſ.cap.7.reg.102. & cap.8. quæſt.8. reg.49.except.4.repl.1.cum ſequentibus. Tertia exceptio uidetur: Niſi prior epiſcopus ualetudinarius ſit. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.7.reg.75. Admittitur tamen,ſi ualetudinarius aliũ ſibi ſubſtitui petat. 7.q.1.c.ſicut uir. §. ecce his authoritatibus, cum ſequentibus,uſque ad c.illud diuini. item d.q.1.c.nihil.§.ecce. Huius diſtinctionis replicatio eſt: Niſi ob ſenectutem alium ſibi ſubſtitui petat.d.q.1.c.petiiſti. Quarta exceptio eſt: Niſi prior epiſcopus communi conſenſu ad aliam eccleſiam tranſierit. 7.q.1. c.mutationes.c.epiſcopus de loco. Quinta exceptio eſt: Niſi cum quis propria authoritate ad aliam eccleſiam tranſiiſſet,interim alius in locum eius ſubſtituatur.d.q.1.c.eos ſacerdotes. Sexta exceptio eſt: Niſi prior epiſcopus monachus ſit factus. d.q.1.c. temporis.§.item cum aliquis,cum c.ſequente.Hæc de prima regula.*

II.Regula: Non niſi ſepulto prius deceſſore de electione

electione tractandum eſt. c. bonæ memoriæ. 36. de electione.

III. Regula: Non niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius de ſucceſſore tractandum. diſtin. 79. c. nullus.

IIII. Regula: Sede uacante intra tres menſes electio ſacienda: aliâs ius eligendi amittitur, & ad ſuperiorem deuoluitur. c. ne pro defectu. 41. de electione. diſtin. 50. c. poſtquam. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi prioribus, quibus ius eligendi competit, ceſſantibus, eligendi ius ad alium fuerit deuolutum: huic enim alij tres menſes adduntur. d. c. 41. uerſ. is uerò ad quem fuerit deuoluta. Altera exceptio eſt: Niſi per ſuperiorem, ſine cuius licentia eligere nequeunt, ſteterit quo minus intra ſtatutum tempus elegerint. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt: Niſi ij quibus ius eligendi competit, licentiam illam eligẽdi à ſuperiore non poſtulauerint. c. ult. de electione. Tertia exceptio eſt: Niſi per electum ſteterit, quo minus electio intra tres menſes perficeretur: uel propter occultum aliquod uicium, quod eligentes ignorauerunt, electio fuerit caſſata. c. ſi electio. 26. & c. ſi compromiſſarius. 37. in prin. uerſ. idem fit cum elegit. de electione, in 6. Quarta exceptio uidetur: Niſi per eum, in quem compromiſſum eſt, ſteterit, quo minus intra tem-

pus ſtatutum electio facta ſit. Sed reprobatur d.c. 37.in princ. Hæc de quarta regula, cuius ſimilem regulam uide ſ̄.cap.7.reg.26.& 27.

V.*Regula: Appellatione contra electionẽ pendente,alia electio eſt inhibenda: quæ interim facta caſſatur.c.conſiderauimus.10.de electione.* Cuius *regulæ exceptio prima eſt*: Niſi *non contra formam appellationis electio ſit facta. c.cum nobis. 19.in prin.eod.tt.* Altera *exceptio eſt*:Niſi *ij quoque qui ex regula propoſita excipiunt, contra appellationem aduerſæ partis in electione proceſſerint. c.bonæ memoriæ.23. §.dein inquireret. eod. tt.* Concordant *ea quæ propoſita ſunt ſ̄.lib.prox. cap.18. quæſt.2. except.30.* Tertia *exceptio eſt*: Niſi *appellatio à laico, cuius nihil intereſt, fuerit interpoſita. c.quod ſicut.28. in prin. uerſ.nec appellatio.d.tt.* Quarta *exceptio uidetur*: Niſi *appellatione inter duos pendente, alter ex ijs mortuus ſit, uel iuri ſuo renunciauerit, aut alio modo ſit excluſus.*Sed *reprobatur c.1.cum c.ſequente.ut lite pendẽte nihil innouetur,in 6.c.ex parte.10.de arbitris.* Hæc *de quinta regula: de qua tamen uide plura ſ̄.lib.prox.cap.18.quæſt.7.reg.13.*

VI.*Regula*: Electio *poſt collationem in continenti facienda,non ex interuallo. c.cum poſt.46. & c.eccleſia.48.uerſ.conſiderauimus.de electione.*

V. VBI

V. VBI ELECTIO FAcienda?

In eccleſia cathedrali electio fieri debet.c.quod ſicut.28.in prin.uerſ cum iuxta.d.tt.c.qua fronte. 25.in prim.de appellationibus.

VI. ANTECEDENTIA ELEctionem.

I.Regula: *De omnibus ijs,ad quos ius eligendi pertinet,prius conuocandis cauetur c.quod ſicut. 28.§.ſi autem.uerſ.quod ſi eos.c.uenerabilem.34. §.obiectionibus ergo. uerſ. & ex eo quod fautores ducis.c.coram.35.uerſ.fratribus omnibus.& c. bonæ memoriæ,36. §.electionem autem. uerſ.tum quia.de electione. Huius regulæ exceptiones enumeratæ ſunt ſ. quæſt.2. reg.1.except. 1. cum ſequentibus.*

II.Regula: *De authoritate* Papæ *prius requirenda in patriarcha eligendo cauetur extrauag. com.ſancta.3.de electione.*

VII. MODVS ET ADIVNcta electionis.

I.Regula: *De triplici modo electionis cauetur c.quia propter.42.in prim. uſq; ad §.illud autem. de electione. ubi hiſce uerbis,* Aſſumantur tres de collegio, &c. *primus modus confirmatur, quem* Scrutinium *appellant. inſuper hiſce uerbis,* Vel ſaltem eligendi poteſtas aliquibus uiris idoneis

*committatur, &c. confirmatur ſecundus modus, qui compromiſsi ſpeciem habet. deniq; hiſce uerbis,*Niſi *fortè communiter eſſet ab omnibus quaſi per inſpirationẽ abſq; uitio celebrata:tertius modus per inſpirationem dictus approbatur, qui eſt, quando concorditer eligunt aliquem, nullo habito inter ſe tractatu.*Quod *autem ad ſecundum modum attinet, uidetur caueri compromiſſum abſolutum eſſe debere. at c.cum dilectus.32. eod.tt. de compromiſſo limitato dictum erat: quod per d.c. 42.correctum uideri poterat.* Sed *hãc correctionem factam eſſe negat* Bonifacius *octauus c.cum expediat.29.cod.tt.in 6.* Poſtremò *de modo electionis etiã cauetur c.cum terra.14.de electione.*

II.*Regula:*Ne *clàm fiat electio,ſed communiter, cauetur d.c.42. §.fin. & c.in* Geneſi*.55.uerſ. nec etiam electio.eod.tt.*

III.*Regula :*Ne *ſorte fiat electio,cauetur c.ecclesia.3.de ſortilegijs.*

IIII.*Regula :* De *collatione poſt publicationem ſcrutinij facienda cauetur d.c.42. §.ſtatuimus.uerſ.ut is collatione. c.*Cumana*.50.§.fin. c.in* Geneſi*.55.in prin.& c.publicato.58.de electione.*

V.*Regula:*Si *in electione diſſentiant,ſtatur ſententiæ maioris partis.c.cum inter.21.§.diſcretioni ueſtræ.c.cum in iure.33.c.uenerabilem.34.§.obiectionibus. uerſ.quamuis plures. c.coram.35. & c.*

ſcriptum.

ſcriptum. 40. §.per apoſtolica ſcripta. uerſ. etſi partes. d.tt. c.quorundam.24. §. circa religioſos. eod.tt.in 6. c.nec epiſcopi.7.in fine. de temporib. ordinat. c.1.de ijs quæ fiunt à maiore parte.diſtin. 63.c.ultim.diſtin.65.in prin.cum c.ſequente. c.non debet.§.fin.c.epiſcopus.§.ſi uerò.diſt.79.c.ſi tranſitus. Concordant item ea quæ habentur s̃.libro prox.cap.19.except.4.repl.1.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi maior pars non fuerit ſanior. Approbatur exemplo c.eccleſia.57. de electione. diſtin.61.c.in ordinatione.uerſ.ſiue etiam. Huius replicatio eſt: Niſi minor & ſanior pars religioſum elegerit. c.quorundam.24. §.circa religioſos. de electione,in 6. Clement. quod circa.6. eod.tt. Altera exceptio eſt:Niſi maior pars mendicãtem elegerit ad adminiſtrationem non ſui ordinis. d.c. quorundam.24. Declaratur exceptio propoſita d.Clement.6. Tertia exceptio eſt:Niſi maior pars indignum elegerit, uel ineligibilem. c.dudum.22. c.ſcriptum.40. §.per apoſtolica. uerſ.niſi probatum fuerit.& §.ſi uerò numerus.c.congregato.51. de electione. diſtin.61.c.in ordinatione. Quarta exceptio eſt: Niſi maior pars elegerit poſtulandum,minor non poſtulandum. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt: Niſi pars poſtulandum eligens duplo fuerit maior.c.ſcriptum.40.de electione.& c.bonæ me-

moriæ.3.§.attendentes. de poſtulat.prælatorum. Quinta exceptio eſt: Niſi maior utilitas publica ſtet pro minore parte,d.c.bonæ memoriæ.3. Sexta exceptio eſt: Niſi maior pars ſit non capituli,ſed reſpectu diſſentientium. c.eccleſia.48. c.Cumana.50.& c.in Geneſi.55. de electione. Huius replicatio uidetur:Niſi in aliquem ita compromiſſum ſit, ut collectis uotis eum eligeret,in quem non maior pars capituli,ſed comparatione aliorũ diſſentientium facta conſentiret. Sed reprobatur c.ſi cui.23. de electione,in 6. Septima exceptio eſt: Niſi in Papa eligendo minus quàm duæ partes conſentiant. c.licet.6. de electione. c.ut periculum.3. in prin.eod.tt.in 6. Octaua exceptio: Niſi ex interuallo aliјs accedentibus minor pars facta ſit maior.c.auditis.29.de electione. Nona exceptio eſt: Niſi maior pars contempta ſeu non uocata minore parte aliquem elegerit. c.bonæ memoriæ.36. eod.tt. Decima exceptio eſt:Niſi maior pars poſt & contra appellationem interpoſitam elegerit.c. bonæ memoriæ.23.eod.tt. Vndecima exceptio eſt: Niſi antea in negocio electionis in alios fuerit cõpromiſſum.c.in cauſis.30.eod.tt.

Replicatio propoſitarum exceptionum generalis.

Hactenus propoſitæ regulæ exceptiones enumerauimus: quarum replicatio generalis hæc eſt:

Niſi

Niſi pars duplo ſit maior. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi quando.9. de electione, in 6.

VI. Regula: Si conſilio quorundam electio facienda eſt, hi in tractatu electionis adhibēdi ſunt, eorumq́; reſponſum requirendum, non poſt electionem peractam conſulendi.c.cum in ueteri, 52. de electione, c.cum olim.7.de arbitris.

VII. Regula: Ne quid gratiæ detur in electionibus, uel acclamationi populi, cauetur 8.q.1.c.qui uos, cum c.ſequente.c.ſi ergo. c.nec nouum. c.audacter. q.2.in prin, cum c.ſequente.

VIII. Regula: Vt in electionibus communi utilitati proſpiciatur, cauetur d.q.2, c.ult.

IX. Regula: De cautione nulli ab eligendo de indemnitate præſtanda cauetur 8.q.3.c.1.

X. Regula: Ne quid pro electione detur, & euentus ſi quid datum ſit, cauetur c.penult. de electione. Concordant ea quæ habentur ſ̃.lib.1.cap. 16.quæſt.1.cauſa 2.

XI. Regula: Ne uota eligentium ſint incerta, conditionalia uel alternatiua, cauetur c.in electionib.2.de electione, in 6.c.unico, de poſtulat.prælatorum, in 6.

XII. Regula: Prælatus alterius eccleſiæ, item illegitimè natus uel aliâs ineligibilis poſtulandus, non eligendus eſt.c.ult.de poſtulat.prælatorum.c.

innotuit.20.§.habito ergo.de electione.Huius exceptio eſt in abbate alterius eccleſiæ,qui eligi poteſt.c.ſi abbatem.36.in prin.de electione,in 6.

XIII.Regula: *Per unum electio eſt pronuncianda,non per plures.c.ſicut.21.eod.tt.c.cum ab uno.4.in fine.de re iudicata,in 6.*

XIIII. Regula: *De publicanda electione cauetur c.quia propter.42.§.fin.& c.cum poſt.46. de electione.*

VIII. EVENTVS ET CONſequentia electionem.

I.Regula: *De electione electo præſentanda,& conſenſu eius requirendo cauetur c.quam ſit.6.in prin.c.cupientes.16.§.cæterùm.de electione,in 6.*

II.Regula: *De cõſenſu electi intra menſem declarando cauetur d.c.6.uerſ.electus uerò illum.& d.c.16.in prin. Per ſex menſes expectari iubetur, ſi longè abſit electus, c.quoniam.5.§.porrò.uerſ. quod ſi forſan.ut lite non conteſtata.*

III. Regula: *Religioſo electo,conſenſus ſuperioris intra certum tempus pro præſentia uel abſentia eius moderandum requirendus. extrauag. com.ſi religioſus.2.de electione.*

IIII.Regula: *De electo inuito cogendo cauetur c.quæris.6.de ætate & qualitate præficiend.*

De appellatione contra electionem.

V.Regula: *Qui putauerit electionem non rectè factam,contra eam appellare poteſt.Cuius regulæ*

gulæ exceptio eſt: Niſi electio fuerit cõfirmata.c. conſtitutis.46.de appellationib.

VI.Regula: *Qui elegit,uel electioni conſenſit, appellare contra eam non poteſt:niſi ex cauſa poſtea emergente.c.nulli.8.de electione,in 6.*

VII.Regula: *Qui electus ius ſuum reſignauit, alio electo appellare non poteſt. c.cum inter.16. de electione.*

VIII. Regula: *Papa hoc caſu regulariter eſt appellandus. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.quamuis.10.de electione,in 6.*

IX.Regula: *Intra decem dies ex quo ſciuit,appellare debet. c.concertationi.8. de appellat.in 6.*

X.Regula: *De appellatione appellato intimanda,uel publicè proponenda,cauetur Clement.cauſam.3.de electione.*

XI. Regula: *De appellationis cauſa prius ab inferiore iudice cognoſcenda, & termino ſtatuendo,cauetur d.c.quamuis.10.in fine. & c.prouida. 44.in prin.eod.tt.*

XII. Regula: *De itinere intra menſem ab utraq; parte ad Papam arripiendo cauetur c.1.in prim.eod.tt.*

XIII. Regula: *Si poſt aduentum unius partis altera pars intra uiginti dies non uenerit: nihilominus in cauſa procedendum. d.c.1.in prim.uerſ. ſed ſi pars alia non uenerit.*

XIIII. Regula: De appellationis inſtrumento conficiendo, omnibusq́; cauſis in eo exprimendis, nec alijs poſtea proponendis: deq́; iuramento ab appellante præſtando, quòd ea quæ in inſtrumento continentur, poßit probare, cauetur c. ut circa. 4. c. is qui. 19. de electione, in 6. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi ante electionẽ appelletur ne fiat. Sed reprobatur c. qui contra. 20. eod. tt. Altera exceptio eſt: Niſi iudicialis, non extraiudicialis ſit appellatio. c. conſtitutio. 41. eod. tt. Tertia exceptio eſt: Niſi id quod cõtra electionem obijcitur, directò reſpiciat ius eccleſiæ, uel eius qui appellauit. Clement. conſtitutionem. 4. in princ. eod. tt. Quarta exceptio eſt, quòd quamuis omißio formæ appellationis ſupraſcriptæ appellantem repellat à probatione facienda, factam tamen probationem non infirmet. d. Clement. 4. §. fin. Quinta exceptio uidetur: Niſi appellans poſtea per uiam ſimplicis querelæ, uel per exceptionem obiecta in appellatione uoluit probare. Sed reprobatur d. Clement. 4. §. inſuper. Sexta exceptio uidetur: Niſi alius poſtea probare uoluerit. Sed & hæc reprobatur, certo tamen modo, d. Clement. 4. §. ſanè ſi quis. Poſtremò, quòd in d. c. ut circa, dicitur de antiquis, quæ in opponentium noticiam primùm peruenerint, diſtinguitur in circumſtantijs criminis uel defectus

obiecti

obiecti antea non expreſsis, d. Clement. 4. §.cæterùm.

XV.Regula: *De procuratore eiuſq; mandato in huiuſmodi appellationibus cauetur c.procurator.38.de electionibus,in 6.*

XVI.Regula: *De pœna appellantis non obtinentis nec probantis cauetur c.1.§.adijcientes.c. ut circa.4.§.fin.c.ſi fortè.11.§.fin. de electione,in 6. Huius regulæ exceptio prima eſt*: Niſi ab appellatione deſtiterit. *c.quamuis.10. §.cæterùm in præmiſsis.eod.tt.* Huius replicatio eſt:Niſi appellans oppoſuerit *euidentem defectum ſcientiæ uel perſonæ contra promouendum:hoc enim caſu deſiſtere non licet.c.ab eo.31.eod.tt.* Altera exceptio *eſt in alijs beneficijs,quàm quæ in illa eccleſia,contra cuius electionem appellauit,obtinet:hæc enim beneficia non probans non amittit.c.ſi compromiſſarius.37.§.fin.eod.tt.*

XVII.Regula: Nõ *ſolùm per appellationem, ſed etiam per exceptionem & alia iuris remedia uitium electionis poteſt deferri.c.concertationi.8. in fine.de appellat.in 6. extrauag.comm.unica,in fine.de authoritate pallij.*

XVIII. Regula : *Si eligendo contradicatur, prius perſonæ contradicentes,deinde obiecta ſunt ponderanda.diſt.23.c.illud ſtatuendum.*

XIX.Regula : *De pœna impedientis electionem*

nem cauetur 1.*quæſt*.1.*c.ſunt quidam.*

X X. Regula: *De pœna eius qui aliquem eligendum inuitis obtruſit, cauetur c.ſciant.*12. *de electione,in* 6.

De confirmatione electionis.

X X I. Regula: *De tempore petendæ confirmationis electionis cauetur c. quam ſit.*6. §.*fin. eod.tt.* *Cuius regulæ exceptio in confirmatione ab apoſtolica ſede petenda proponitur c.cupientes.*16.*in prin.& c.ſi poſtquam.*33.§.*fin.eod.tt.*

X X I I. Regula: *De re quæ confirmanda peti poteſt,cauetur c.ut quis.*25.*eod.tt.*

X X I I I. Regula: *Confirmatio electionis per ſingulas prouincias ad metropolitanum pertinet. diſtin.*64.*c.*1.*in fine.c.extra.c.penult.in fine,cum c.ſequente. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi prouincia primatem habeat: tunc enim ad primatem confirmatio ſpectat.diſt.*65.*c.de perſona,cum c.ſequente. Altera exceptio eſt: Niſi eccleſia immediatè ad Papam ſpectet, uel per appellationem cauſa electionis ad eum fuerit deuoluta.c.nihil eſt.* 44.§.*cæterùm.de electione.c.cupiẽtes.*16.*in prin. uerſ.quo ad illas quæ petuntur. & ibi gloſſa. eod. tt.in* 6.*Tertia exceptio eſt in legato de latere: qui etiam ſine ſpeciali mandato electiones poteſt confirmare.c.ſi abbatem.*36.§.*fin.eod.tt.in* 6.

X X I I I I. Regula: *De uocandis ante confirmationem iјs qui electioni ſe uolunt opponere,*

cauetur

cauetur c.ultim.de electione,in 6.

XXV. Regula: De inquirēdis & examinandis prius uita & moribus confirmandi cauetur c. poſtquam.3. c.cum nobis. 19. §. his igitur. de electione. diſtin.23.c.qui epiſcopus. diſt.24.c.epiſcopi. Item de obiecto,quod euidentem defectū ſcientiæ & perſonæ electi obtinet, prius examinando cauetur c.ſi fortè.11.de electione,in 6. Declaratur hæc regula c.2.de uerb ſignific.in 6. Reliqua ad examen ordinandi uel confirmandi pertinentia uide s̄.cap.4.quæſt.6.reg.3.

XXVI.Regula:Si à Papa confirmatio facienda eſt,mitiendæ ſunt perſonæ,ex quibus plenè inſtrui poßit: & de expenſis confirmationis gratia faciendis cauetur c.nihil eſt.44.§.cæterùm.de electione. item c.cupientes. 16. §. ad hæc. §.cæterùm. uerſ. uel ſi perſonas. c.ſi poſtquam.33. §.fin. eod.tt.in 6.

XXVII. Regula: Vt electus, qui confirmationem à ſede apoſtolica petit,ante finitum negocium non recedat, cauetur d.c.ſi poſtquam.33. §. ſi uerò.

XXVIII.Regula: Ne pendente contra electionem appellatione confirmatio fiat, cauetur d. c.33.in prin. & c.prouida.44.eod.tt.

XXIX.Regula: Electus ante confirmationē adminiſtrare non poteſt: quòd ſi adminiſtrauerit, electio

electio infirmatur. c.noſti.9.c.qualiter.17.c.bonæ memoriæ.23. in princ. de electione. c.auaritiæ.5. eod.tt.in 6. Cuius regulæ exceptio prima eſt:Niſi electus in concordia & nimium remotus à Papa ſit confirmandus. c.nihil eſt.44.§.cæterùm. uerſ. ita quod interim. de electione. Altera exceptio eſt: Niſi Papa ante coronationem adminiſtrauerit.extrauag.com.ult.de ſentent.excom.

XXX. Regula: De pœna eius qui dolo uel culpa indignum electum confirmat, cauetur d.c. nihil eſt.44.in prin.

De poſtulatione prælatorum.

XXXI.Regula:Suprà quæſt.prox.reg.11.dictum eſt,prælatum alterius eccleſiæ illegitimè natum & aliâs ineligibilem poſtulari poſſe & debere, ut gratia facta eum eligere liceat. Ideo poſtulationis iura hic ſubijcienda. De poſtulatione igitur faciẽda, deq; perſonis eius gratia ad Papam mittendis, & de expenſis cauetur c.cupientes.16. §.deniq;.de electione,in 6.

XXXII.Regula :Poſtulatione facta,ad quã nondum eſt reſpõſum,poſtulato ius quæſitum non eſt.c.poſtulationem.5.de poſtulatione prælator.

XXXIII. Regula: Poſtulatione Papæ præſentata, poſtulantes ab ea recedere amplius non poſſunt.c.bonæ memoriæ.4.d.tt.

De exceptionibus aduerſus electio-

XXXIIII. Regula: Quia in appellationibus aduerſus electionem & poſtulationem exce-

ptiones

ptiones ſolent opponi, item ante confirmationem: de iſtiuſmodi exceptionibus, antequam ad conſecrationem ueniamus, hic obiter eſt annotandum. Quamuis autem electio regulariter iuſta eſſe, & ex ea electo ius competere præſumatur: tamen regula hæc plures recipit exceptiones, quarum eas quidem quæ ſumuntur ex perſona electi, licet uidere ſ̄.quæſt.1. eas uerò quæ ſumuntur ex perſona eligentis, colligere licet ex ijs quæ propoſita ſunt ſ̄.quæſt.2. Quæ uerò ſumuntur ex electionis tempore, propoſitæ ſunt ſ̄.quæſt.4. Ex loco electionis exceptio ſumpta expoſita eſt ſ̄.quæſt.5. Ex antecedentibus exceptiones deſumptas licet colligere ex ijs quæ propoſita ſunt ſ̄.quæſt.6. Similiter ex modo & adiunctis electionis deſumptæ exceptiones colligi poſſunt ex ijs quæ annotauimus ſ̄.quæſt.7. Præter iſtas autem ſuperſunt nonnullæ aliæ exceptiones, quas hoc loco ſubijciemus. Harum prima eſt: Niſi contra inhibitionem Papæ facta ſit electio. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi eo tempore.45. de electione, in 6. Altera exceptio eſt: Niſi contra canones uel conſuetudinem loci electio ſit facta. diſtin.51.c.ult. §.fin.24.q.1.c.pudenda.§.uideamus tamen. Tertia exceptio eſt: Niſi per ambitum quis ſit electus. 1.q.1.c.nullus itaq;. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̄.lib.1.cap.16.quæſt.1.cauſa 9. Quarta exceptio

nem & poſtulationem opponendis.

ceptio eſt: Niſi pendente appellatione facta ſit electio. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt.4.reg. 5. Quinta exceptio eſt: Niſi poſt compromiſſum in alium factum electio facta ſit. c.ex parte.10. de arbitris. Sexta exceptio uidetur: Niſi eligentes ſententiam mutauerint, & ab electione reſilierint. Sed reprobatur c.cum inter.21.& c.publicato.58. de electione.c.bonæ memoriæ.4.de poſtulat.prælatorum. Septima exceptio eſt: Niſi electus poſtea capitale crimen commiſerit.diſt.50.c.ſi epiſcopus. Octaua exceptio eſt: Niſi poſt ſacramentum præſtitum electus contraria poſuerit, uel reſponderit. c.ult.de iureiurando, in 6. Nona exceptio eſt: Niſi confirmatio electionis ſit caſſata: per hoc enim ipſa quoq; electio cenſetur caſſata. Verùm huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ob defectum ſolennitatis uel perſonam cõfirmantis confirmatio fuerit caſſata: per hoc enim non infirmatur electio.c. ſi confirmationem.39. de electione, in 6. Decima exceptio eſt: Niſi monachus ſine conſenſu abbatis ſit electus.c.ſi religioſus.27.eod.tt. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.4.quæſt.6.reg.7. Vndecima exceptio uidetur: Niſi monachus ſine cõſenſu conuẽtus ſit electus. Sed reprobatur d.c.27.§.quia uerò. Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſũt ex ijs quæ propoſita ſunt ſ.cap.7.reg.72.cũ ſequẽtib.

XXXV.Re-

XXXV. Regula: *Electus conſecrandus eſt. c.nihil eſt.44.§.fin.de electione.c.1.de Sacramentis non iterandis.* Cuius exceptio prima eſt: *Niſi non canonicè fuerit electus.diſtin.62.c.ult.* Altera exceptio eſt: *Niſi fuerit ſchiſmaticus.24.q.1.c.pudenda.* Tertia exceptio eſt: *Niſi ſemel ſit conſecratus.* Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur 7.lib.proxim.cap.4.reg.3.except.1. De conſecratione electi.

XXXVI. Regula: *A' quibus & quot epiſcopis conſecratio facienda, definitur c. ſi archiepiſcopus.6. de temp.ordinat.* ubi gloſſa Ordinationis uocabulum interpretatur pro conſecratione, quemadmodum etiam in ijs quæ ſequuntur. Concordat c.nec epiſcopi.7.eod.tt.diſtin.51.c.ultim.§.quicunq; igitur.uerſ.ab uniuerſis.diſt.61.c.epiſcopum.diſt.62.c.1.uerſ.nec à comprouincialibus.diſtin.64.c.1.cum ſequentibus,uſq; ad diſtin.65.item diſtin.65.c.ult.diſt.66.per totam. Apoſt.canon.1. Ad minus autem à tribus epiſcopis conſecratio facienda.diſt.68.c.corepiſcopi.§.quod autem.

XXXVII. Regula: *Munus conſecrandi electum delegari poteſt. c.quod ſedem.10. de officio ordinar.*

XXXVIII. Regula: *Sine conſenſu primatis metropolitanus conſecrare non debet.diſtin.65.c. de perſona,cum c.ſequente.*

XXXIX. Regula: Quibus præſentibus & conſentientibus conſecratio facienda, definitur diſtin.23.c.qui epiſcopus.§.fin.diſt.51.c.ult.§.ſed nec ille.diſt.61.c.nullus inuitis,in prin.diſtin.63.c.quia igitur.& c.ult.in fine.diſtin.65.c.non debet.c.epiſcopus.Cõcordant item ea quæ habentur š.quæſt.2.reg.5.Sanè ſi non omnes conſentiãt,obtinet conſenſus plurium. d.diſtin.65.in prin.cum c.ſequente.c.non debet.§.fin.c.epiſcopus.§.ſi uerò.

XL.Regula: Vbi conſecratio facienda ſit,definitur diſt.51.c ult.§.epiſcopus autem.

XLI.Regula: Quando conſecratio facienda? Die Dominico hora tertia conſecratio facienda. d.c.ult.§.quicunq; igitur.uerſ.die Dominico.diſt.75.in prin.cum c.ſequente. Sabbathum magnum conſecrationi præfinitur diſt.76.c.ult.

XLII.Regula: Vltra tres menſes conſecratio non differenda. diſt.75.c.quoniam quidam. diſtin.100.c.1.§.ſi uerò.

XLIII. Regula: Modus conſecrandi definitur diſt.23.c.epiſcopus. diſt.75.c.1. item De ſacramentis non iterandis c.preſbyter.3. De unctione adhibẽda in conſecratione cauetur c.1.in prin. uſq; ad §.quia uerò Chriſtus.de ſacra unctione.

XLIIII.Regula: De decretis conciliorũ conſecrando inculcandis cauetur diſt.38.c.placuit.

XLV.Regula: De iuramento ab electo præ-

ſtando

ſtando cauetur diſtin. 23. c.quanquam. extrauag. com.1. §.ſimiliter. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.4.quæſt.7.reg.5.Forma huius iuramenti habetur c.ego N.4.de iureiurãdo. Ne autem forma canonica in præſtando iureiurando excedatur,cauetur c.dilecti.13.de maioritate & obedientia.

XLVI.Regula: Ordinatus à comprouincialibus intra duos menſes metropolitano ſe debet repræſentare.diſt.65.c.ſi quis in.

XLVII. Regula: Ante conſecrationem electus & cõfirmatus, quæ ſunt iuriſdictionis habet: quæ autem ſunt ordinis epiſcopalis,non habet. c. transmiſſum.15.c.quod ſicut.28.§.ſuper eo.de electione.Similem regulam uide s̃,reg.29.

XLVIII. Regula: De pœna conſecrationis non legitimè factæ cauetur diſt.62,c.ult.1.q.1.c.ſi qui epiſcopi. Concordant ea quæ habentur s̃. quæſt.2.reg.1.except.9.

XLIX.Regula: Conſecratus intra tres menſes palliũ poſtulare debet. Interim ordinare alios non poteſt. diſtin.100.in prin.cum c.ſequente. de electione, c.quod ſicut, 28. §.ſuper eo. uerſ.præterea.de electione. Poteſt tamen alij mandare ordinationem ſeu conſecrationem. c.ſuffraganeis.11. eod.tt. De pallio aſſumendo.

L.Regula:Criminis obiectio non impedit pallij aſſumptionem. Quæ regula approbatur ſimul

& diſtinguitur c.1.de authoritate pallij.

L I.Regula: Honor pallij non datur, niſi meritis exigentibus & ſortiter poſtulanti. diſtin.100. c.priſca.c.nouit.§.cauſarum.

L II.Regula: De cautione & profeßione fidei ab eo qui pallium petit, præſtanda cauetur d.§. cauſarum. & d.diſt.100.c.optatum. c.in ea ſynodo.item De electione c.ſignificaſti.4.

L III. Regula: Pro pallio nihil dandum eſt.d. diſtin.100.c.nouit.

L IIII.Regula: Cum pallio ſemper priuilegia aut noua dantur, aut uetera confirmantur.d.diſt. 100.c.rationis, cum duob.cc.ſequentibus.

L V.Regula: Per pallium confertur plenitudo pontificalis officij, & nomen archiepiſcopale. c. niſi ſpeciale.3. c.ad honorem.4.in prin.uerſ.quoniam aſſumptus.c.cum ſis.6.uerſ.per quod.de authoritate pallij.

L VI. Regula: Non niſi ad miſſarum ſolennia pallio utendum eſt.diſt.100.c.pallium.c.non multum.c.contra.item De authoritate pallij c.ad honorem.4.uerſ.nec ubiq;.& c.cum ſis.6.

L VII. Regula: Non omnibus diebus pallio utendum, ſed certis diebus ſolennibus.d.c.cum ſis.6. uerſ. diebus ſolennibus. & d.c.4. uerſ. certis debent uti diebus.

L VIII.Regula: Intra quālibet eccleſiam ſuæ

prouinciæ

prouinciæ archiepiſcopus pallio uti poteſt: extra non poteſt.d.c.4. Huius regulæ exceptio prima eſt in Romano pontifice, qui pallio utitur etiam extra ſuam prouinciã.d.c.4. Altera exceptio eſt: Niſi ex indulgentia Papæ extra utatur. c.ex tuarum.5.eod.tt. Tertia exceptio uidetur: Niſi conſuetudo loci aliud induxerit. Sed reprobatur d.c. 5.uerſ.licet autem talis conſuetudo.

LIX.*Regula: Alter alteri pallium commodare non poteſt. c.ad hoc.2. de authoritate pallij. Hæc de pallio: ſequuntur nunc reliqui electionis effectus & conſequentia.*

LX.*Regula: De expenſis in electionem factis ex bonis eccleſiæ recuperandis cauetur c.ut prætеritæ.45.de electione.*

LXI.*Regula: Minori diſpenſatiuè electo, adminiſtratio interim clericis, non laicis committenda. c.ex ratione. 2. de ætate & qualitate præficiendorum.*

LXII.*Regula: Epiſcopus ordinatus eccleſiam ſibi commiſſam adire tenetur: quod ſi neglexerit, punitur. diſtinct. 92. c.ſi quis epiſcopus. Apoſtol. canon.35.*

LXIII.*Regula: Si ad eccleſiam ſibi commiſſam accedere fuerit prohibitus, quid iuris ſit, uide* § *cap.8.quæſt.8.reg.70.*

LXIIII.*Regula: Vt habeat ſuæ electionis,*

confirmationis & conſecrationis literas, cauetur extrauag. com. 1. de electione.

Euentus uitioſæ electionis.

LXV. Regula: *Si uicioſa ſit electio, eligens ius eligendi amittit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur s. quæſt. 2. reg. 1. except. 9.*

LXVI. Regula: *Qui in deiecti locum ſe eligi paſſus eſt, fit infamis, & ab honoribus eccleſiaſticis arcetur. 3. q. 2. c. audiuimus. 7. q. 1. c. eum qui.* Huius regulæ *exceptio prima eſt:* Niſi *non per ambitum uel Simoniam alteri fuerit ſuffectus. d. q. 1. c. præſentium. § illud autem.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *alter, in cuius locum fuit ſuffectus, iuſta ex cauſa fuerit remotus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s. quæſt. 4. reg. 1.*

LXVII. Regula: *Qui ratione ætatis inutiliter electus eſt, in proximum inferiorem ordinem deijcitur. c. cum in cunctis. 7. §. inferiora. uerſ. cum autem aſſumptus. & uerſ. hoc ſanè. de electione. c. 1. de ætate & qualitate præficiendor.* Hactenus *euentus & conſequentia electionis enumerauimus. Superſunt adfinia remedia.*

IX. ADFINIA ELECTIONIS remedia.

Adfinia electionis remedia ſunt collatio & prouiſio. Quæ remedia in prælatis collegiatarum eccleſiarum ordinandis prohibentur c. 1. de electione. Exemplum prouiſionis habetur extrauag.

comm.

comm.nuper.8.cum c.ſequent. de præbēdis. Hæc de electione prælatorum ſint dicta: de qua uide item M.I.C.lib.3.cap.4.

DE PRAELATIS ALIISQVE perſonis Eccleſiaſticis in ſpecie. Cap. XI.

HActenus de prælatis in genere dictum eſt: nunc de iiſdem aliiſq; perſonis eccleſiaſticis dicetur in ſpecie: & primùm de Chriſto, qui Eccleſiæ caput eſt.

DE CHRISTO.

I. Regula, De nomine Chriſti, habetur c.1. §. quia uerò.uerſ.Chriſtus enim.de ſacra unctione.

II.Regula:Chriſtus fundamentum eſt:quo deficiente,deficit id quod eſt ſuperædificatum.1.q.1. c.cum Paulus.

III.Regula:Chriſtus uerus Deus & uerus homo eſt. c.in quadam.8.de celebrat.miſſarum. Clement.1.in princ. de ſumma trinitate. c.cum Chriſtus.7.de hæreticis.

IIII.Regula : Chriſtus panis eſt uiuus. de conſecrat.diſt.2.c.Chriſtus.

V. Regula : Chriſtus quotidie immolatur, cum corpus & ſanguis eius ſumitur. d.diſtin.2. c.ſemel immolatus. de pœnitent. diſtinct.1. c.poteſt fieri. §.ſicut.

VI. Regula: Signũ Deitatis in Chriſto eſt, quòd ſuper eum deſcẽderit & mãſerit ſpiritus ſanctus. de pœnitent. diſt. 2. c. quærendum.

VII. Regula: Semel mortuus, non amplius morietur. de conſecrat. diſt. 2. c. ſemel Chriſtus.

VIII. Regula: Chriſtus proprium habuit, per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. 1. cap. 17. q. 3. cauſa 7.

IX. Regula: Chriſtus pingendus eſt ſpecie hominis, non agni. de conſecrat. diſt. 3. c. ſextam.

X. Regula, De gratia Chriſti, habetur de conſecrat. diſt. 4. c. gratia. c. antepenult. cum duobus ſequentibus.

DE SPIRITV SANCTO.

I. Regula: Spiritus ſanctus procedit à patre & filio. c. unico, de ſumma trinitat. in 6. de conſecrat. diſt. 5. c. de ſpiritu. & c. ult.

II. Regula: An & quatenus permaneat uel recedat ſpiritus ſanctus, definitur De pœnitent. diſt. 2. c. quærendum. c. poteſt diſcurſus.

DE DISCIPVLIS CHRISTI.

I. Regula: Diſcipuli Chriſti creduntur eſſe baptizati. de conſecrat. diſt. 4. c. quando ab. c. ſi eos.

II. Regula: Diſcipuli Chriſti proprium habuerunt, per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. 1. capite 17. quæſt. 3. cauſa 7.

DE PETRO ET PAVLO.

I. Regula: Petrus & Paulus apoſtolorum præcipui

cipui ſunt, qui ſub uno perſecutore, eodem die & loco Romam ſuo martyrio Chriſto conſecrarunt, ut eſſet caput eccleſiæ. c.fundamenta. 17. §.huius autem. de electione, in 6. diſtinct. 21. c.in nouo. c. quamuis.

II. Regula: Petrus & Paulus pares ſunt meritis. 2.q.7.c.beati. Concordat ſ.reg.prox.

III. Regula: Petrus Paulum ſuperauit gradu dignitatis. d.q.7.c.Paulus Petrum. c.puto. 24.q.1. c.audiuimus. §.unde cum omnibus.

IIII. Regula, De naui Petri turbata, habetur 24.q.1.c.non turbatur.

V. Regula, De genere piſcandi quo uſus eſt Petrus, habetur d.q.1.c.eſt aliud.

VI. Regula, De eo quòd Petrus percuſſit aurem, habetur d.q.1.c.ſi Petrus.

DE PAPA.

I. Regula, De nomine, habetur diſtinct. 21.c.1. §.Pontifex.

II. Regula: Papa ſummus eſt pontifex, per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.8.quæſt.6.reg.2. Non tamen ob id uniuerſalis eſt nominandus. diſtinct.99. c.ultim.

III. Regula: Dignior eſt Imperatore, à quo ei debetur obedientia. c.ſolitæ benignitatis. 6. de maioritate. Clement.1. de iureiurãdo. Excommunicat Imperatorem. c.ad apoſtolicæ. 2. de re iudicata, in

6.ex-

6.extrauag.com.c.ad certitudinem.3.eod.tt.

IIII.Regula: Poteſtas legem condendi & mutandi eſt penes Papā.c.translato.3. de cōſtitution.

V.Regula: De iudicio Papæ diſputari nō oportet. 17.q.4.c.nemini. extrauag.Ioann.XXII.quia quorundam.5.de uerb.ſignif.

VI.Regula: Ex ore Papæ debet exire rectiſsima ſententia, quæ ſine reſpectu ius ſuum cuiq; tribuat.c.ex ore.17.in prin.de priuilegijs.

VII.Regula: Imp.Conſtātinus urbem Romam eiusq; imperium Papæ donauit.c.fundamenta.17. §.ne autem ipſa.de electione,in 6. diſt.96. c.Conſtantinus, cum c.ſequente.12.q.1.c.futuram.§.deniq; idem. Confirmatur eadem donatio per Ludouicum Imp.diſt.63.c.ego Ludouicus. item per Othonem Imp.diſt.63.c.tibi domino.

VIII.Regula: Vacante Imperio, iuriſdictio eius ad Papam pertinet. extrauag.Ioann.XXII.c.unico,ne ſede uacante.

IX.Regula: Papæ omnes ſubſunt, isq; utrunq; gladium habet, omnesq; iudicat, & à nemine iudicatur. extrauag.com.1.de maioritate. diſt.40.c.ſi Papa. 9.q.3.c.patet.c.nemo.c.aliorum.c.facta.c.ipſi ſunt.c.cuncta,cum c.ſequente.23.q.4.c.diſplicet tibi.§.repetis.uerſ.& adorabunt. Planè à regula propoſita excipitur rex Frācorum cum ſuis ſubditis,extrauag.com.meruit.2.de priuilegijs.

X.Re-

X. Regula: Inimicus Papæ ab omnibus eſt uitandus. diſt.93.in prin. cum duob.ſequentibus. 11. q.3.c.ſi inimicus.

XI.Regula: Ad Papam omnes aliæ eccleſiæ reſpicere debent, & quod ille credit, credere debēt, eiusq; ueſtigia ſequi. c.ult.§.uolentes igitur. uerſ. conformantes ſe. de baptiſmo. de conſecrat.diſt.3. c.noſſe, in fine. c.celebritatem. uerſ.quia non. 24. q.1.c.hæc eſt. c.rogamus.c.quoniam uetus. 27.q.2. c.lex diuinæ, in prin. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.8. quæſt.6. reg.2. & lib.1.capite 17. quæſt.3.cauſa 1.

XII. Regula: Papa ſeu Romana eccleſia non errat. 24.q.1.c.in ſede. c.à recta. uerſ.hæc ſancta. c.hæc eſt, in fine.

XIII.Regula: Papa zelum religionis præ cæteris habet.d.q.1.c.officij.

XIIII.Regula: Papa hæreſes deſtruit, non fouet.d.q.1.c.memor.

XV. Regula: Papam uigilantem eſſe oportet. 25.q.1.c.diuinis.

XVI.Regula: Quæſtio fidei ad Papam pertinet.24.q.1.c.quoties.

XVII.Regula: Papa non eſt alligatus concilijs. c.ſignificaſti.4.§.aiũt in cõcilijs. de electione.

XVIII.Regula: Papa non eſt alligatus decretis prædeceſſorum ſuorum.c.innotuit.20.§.quamuis

uis autem.d.tt. & extrauag. XXII.*quia quorundam.5.§.ad impugnandas.de uerb.ſignificat.*

XIX.Regula:*Papa contra ius diſpenſandi poteſtatem habet. c.propoſuit.4.§.licet autem.uerſ. qui ſecundum plenitudinem. de conceßione præbendæ. Plura de hac regula uide* $\bar{s}$.*libro* 1.*cap.*2. *except.*10.

De Papa eligendo.

XX.Regula,Quibus *ius eligendi Papam competat?* Non *niſi cardinalibus competit.diſtin.*79.*in prin.cum c.ſequente. diſt.*23.*c.*1.*§.quapropter.& §.quod ſi prauorum.*

XXI.Regula:Cardinalibus *etiam excommunicatis,ſuſpenſis uel interdictis ius eſt eligendi* Papā.Clemēt.*ne* Romani.2.*§.cæterùm. de electione.*

XXII. Regula: Imperatoris *conſenſus in eligendo* Papa *requiritur. diſtinct.*63.*c.*Agatho;*cum duob.cc.ſequentibus.& c.quia ſancta. Contradicit d.c.quia ſancta. §.uerùm quia, cum ſequentibus,uſq; ad c.tibi domino.* Item *contradicit d.diſt.*63.*c.ſacrorum.*

XXIII. Regula: Quis *eligendus* Papa,*definitur diſt.*23. *c.*1.*§.eligatur autem. & diſtin.*79.*c. oportebat.c.nullus.c.ſi quis ex.*

XXIIII.Regula:Modus *eligendi,tempus item,locus & alia definiuntur d.c.*1. *& c.ubi periculoſum.*3.*de electione,in* 6. *Clement.ne* Romani. 2.*§.ſanè cum.eod.tt.*

XXV.Re-

XXV. Regula: *Si eligentes diſſentiant, non ualet electio, niſi duæ partes conſentiant, per ea quæ habentur ſ.cap.proxim.quæſt.7.reg.4. except.7.*

XXVI. Regula: *Si duo concertantium temeritate fuerint electi, neuter Papa erit, ſed noua electione opus eſt. diſt.79.c.ſi duo.*

XXVII. Regula: *Si electioni reſiſtatur, quid iuris ſit, definitur diſt.79. c.ſi quis ex. & c.ultim. Hæc de Papa.*

DE LEGATO PAPAE.

I. Regula: *Legatus de latere maius poſt Papam imperium habet. c.ſi abbatem.36.§.huiuſmodi. de electione, in 6.*

II. Regula: *Quæ in ſignum priuilegij ſingularis ſummo pontifici ſunt reſeruata, ea legatus uſurpare non poteſt ſine ſpeciali cōceſſione: ut eſt, epiſcopos transferre, eccleſiam cathedralem alteri ſubijcere, ius primatiæ alteri concedere, duos epiſcopatus unire, uel unum diuidere. c.niſi ſpecialis.3. & c.quod tranſlationem.4. de officio legati.*

III. Regula: *Legatus Papæ excōmunicatos pro iniectione manuum in clericos abſoluere non poteſt. d.c.4. uerſ.ut illorum abſolutio. & c.excommunicatis.9.eod.tt. Plura de hac regula uide ſ. lib.1.cap 13.quæſt.3.reg.1.except.7.repl.11.*

IIII. Regula: *Legatus Papæ non ſolùm per ap-*

pella-

pellationem,ſed etiam per ſimplicē querelam adiri poteſt.c.1.de officio legati.

V.Regula: Legatus confert beneficium uacās, licet illud ſpectet ad præſentationem alicuius clerici,per ea quæ habentur ſ̄.cap.7.reg.22.

V I.Regula: Etiam in alio loco legatus conſtitutus,in alio iuriſdictionem ſuam exercere poteſt. c.nouit.7.d.tt.

V I I.Regula:Statuta legatorum uim obtinent, quamuis legati prouinciam exceſſerint, eorumq; officium ſit finitum.c.ult.de officio legati.

V I I I.Regula: Minor legatus cedit maiori,ita ut hoc præſente illius officium ceſſet, per ea quæ habentur ſ̄.lib.1.cap.5.quæſt.3.reg.4.

I X.Regula:Generalis legatus cedit ſpeciali.c. ſtuduiſti.2.de officio legati.

X.Regula: Relatione cauſæ Papæ facta,legatus iudex eſſe deſinit.c.licet.5.d.tt.

X I. Regula: Etiam ſubdiaconus legatus Papæ eſſe poteſt.diſt.94.c.1.

X I I.Regula:Ne legato ſine literis conſignatis fides habeatur,cauetur diſt.97.c.ult.

X I I I. Regula: De non impediendo Papæ legato cauetur diſtin.64.c.ſi quis autem. & extrauag.com.unica,de conſuetudine.

De exhibēdis ſeu alēdis legatis Papæ.

X I I I I.Regula: Omnes eccleſiæ eius diœceſis, in qua legatus Papæ eſt, ſumptus ad eum alendum

conferre

conferre tenentur. c.cum inſtantia. 17. in prin. de cenſibus.c.accedentes.11.de præſcriptionibus.Plura de regula propoſita uide ĩ.lib.prox.cap.de uiſitationibus.

XV. Regula:Quicunq; à legato fuerit requiſitus,expenſas ei præſtare tenetur. d.c.cum inſtantia.uerſ.nuncijs tamen noſtris in neceſſarijs.

XVI. Regula: De modo expenſarum legato præſtandarum adhibendo cauetur d.c.cum inſtantia.uerſ.ſanè in his exigendis. c.procurationes.23. uerſ.hoc adhibito.eod.tt.

XVII. Regula: De cogendis contumacibus, qui ſumptus legatis conferre nolunt, cauetur d.c. cum inſtantia. uerſ. qui cõtumaciter eis duxerint. & c.quia pontificali.2.de officio legati,in 6. Plura de legatis Papæ uide s̃. in generali tractatu lib. 1.cap.5.quæſt.4.

DE CARDINALIBVS.

I. Regula:Cardinales Papæ in executione officij ſacerdotalis coadiutores adſiſtũt. c.fundamẽta. 17.uerſ.decet nãq; ipſi Romano.de electione,in 6.

II. Regula:De nomine & officio cardinalium diſſerit gloſſa in c.miniſterium. 2. in prin. de officio archipreſbyteri.

DE PATRIARCHIS SEV primatibus?

I. Regula:De nomine & ſpeciebus patriarcharum

rum diſſeritur diſtin.21. c.1. §. patriarcha Græca. & §.patriarcha patrum princeps.

II. Regula: *Patriarcha & primas nomine tantum, non re differunt. diſtin.99.in prin.§.primates. & c.1.uerſ.noſtros patriarchas.*

III. Regula, *Definitionem realem continens, habetur d.diſt.99.c.nulli.*

IIII. Regula: *De loco & origine patriarcharum cauetur d.diſtin.99. c.1. & diſtin.80. c.1.cum c.ſequente.*

V. Regula: *Archiepiſcopi primatibus obedientiam debent, & ab illis ad hos prouocatur,non contrà. diſtin.99. in prim.§.ab archiepiſcopis. & c.1.uerſ.ad quos epiſcopi.*

VI. Regula:*Primas non appellandus eſt princeps ſacerdotum uel ſummus.d.diſt.99.c.primæ.*

VII. Regula:*Primas non appellandus eſt uniuerſalis.diſt.99.c.nullus.*

DE ARCHIEPISCOPIS ET metropolitanis.

I. Regula,*De definitione archiepiſcopi & metropolitani, habetur diſt.21.c.1. §.archiepiſcopus. §.patriarcha patrũ. & §.fin. item c.nulli, in fine.*

II. Regula: *Ne in una prouincia duo metropolitani conſtituantur, cauetur diſt.101.c.1.*

III. Regula: *Non niſi preſbyter uel diaconus in archiepiſcopum eligendus. diſt.60.c. nullus.*

IIII. Re-

IIII. Regula: Archiepiſcopus ab omnibus ſuis ſuffraganeis ordinandus. diſt.66.c.1. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.prox.quæſt.8.reg.16.

V. Regula: Metropolitanus dignitatis ſibi traditæ antiquitùs ius intemeratum obtineat. 25. q. 2. c.igitur.& c.ſeruatis.

VI. Regula: Sine archiepiſcopi cōſenſu & conſilio ſuffraganei nihil agere debent. 3. q. 6. c. hæc quippe, in princ. 9.q.3.c.1. c.per ſingulas.c.nullus. §. fin. c.archiepiſcopus. uerſ.nec illi. Apoſtol. canon.33.in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi in ſua eccleſia aliquid agant ſuffraganei, non extra. d.c.per ſingulas. uerſ.niſi hoc tantùm. & d.c.nullus.§.fin. item d.c.archiepiſcopus. uerſ.niſi quantum ad ſuas.d.c.33.§.illa autem.

VII. Regula: Sine ſuffraganeis ſuis archiepiſcopus nihil agere debet. d.c.1.in fine. d.c.per ſingulas.§.fin.& d.q.3.c.ſaluo. c.archiepiſcopus. c.ſi autem.c.nullus.c.epiſcopo. item 3.q.6.c.diſcutere, in prin.Apoſtol.canon.33.§.ſed neq; illa. Concordant item ea quæ habētur ſ. cap.9. reg.3. except. 3. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi Papa ſine ſuffraganeis ſuis agat.d.c.ſaluo.Concordāt ea quæ habentur ſ.de Papa,reg.9. Altera exceptio uidetur: Niſi patriarcha ſeu primas ſine ſuffraganeis ſuis agat.Sed reprobatur d.q.3.c.conqueſtus.Tertia exceptio eſt: Niſi ſuffraganeus in ſuo officio

negligens ſit, & ſubditis conniueat. d. q. 3. c. cum ſimus. & c. ult. Quarta exceptio: Niſi à ſuffraganeo ad archiepiſcopum ſit prouocatum. d. c. conqueſtus. uerſ. niſi fortè pro cauſis. Concordant ea quæ habentur ſ. d. excep. 3. diſt. 7. Quinta exceptio eſt: Niſi ſuffraganeus deceſſerit. d. c. conqueſtus. uerſ. uel ſi epiſcopus ſuus. Sexta exceptio eſt: Niſi archiepiſcopus ad hoc ſpecialiter ſit priuilegiatus, ut ſine conſenſu ſuffraganeorum agere ei liceat. d. c. conqueſtus, in fine. Septima exceptio eſt: Niſi ad propriam ipſius archiepiſcopi parochiam negocium pertineat. d. q. 3. c. ſi autem. uerſ. niſi eas tantùm. c. nullus. uerſ. niſi quod ad ſuam. Plures huiuſmodi exceptiones uide d. except. 3. diſtin. 1. cum diſtinctionibus ſequentibus.

VIII. Regula: Archiepiſcopus in ſubditos ſui ſuffraganei iuriſdictionem non habet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d. except. 3.

DE COREPISCOPIS.

I. Regula: De differentia epiſcoporum & corepiſcoporum cauetur diſt. 68. c. quamuis.

II. Regula: Vſus corepiſcoporum prohibetur d. diſt. 68. c. corepiſcopi.

DE ARCHIDIACONIS.

I. Regula: Archidiaconus uicem gerit epiſcopi in omnibus, & maior eſt poſt epiſcopum. c. 1. & c.

ad

ad hæc. 7. §.archidiaconus. uerſ. ſecundum uerò. de officio archidiaconi.

II. Regula: Archidiaconus oculus epiſcopi appellatur d.c.7.§.item in epiſtola.

III. Regula: Archidiaconi iuriſdictioni ſubiecti ſunt diaconi & leuitæ. d.c.7. §.archidiaconus. diſtinct.25.c.1. §. hi ſunt ordines. uerſ.archidiaconus. Archipreſbyteri quoq; eius iuriſdictioni ſunt ſubiecti, ut ex iam propoſitis cõſtat: de quo etiam dicetur ȷ.de archipreſbyteris,reg.3.

IIII. Regula: Decani rurales per epiſcopum & archidiaconum communiter ordinandi ac remouendi ſunt.d.c.7.§.fin.

V. Regula: Omnis ſollicitudo & cura cleri & eccleſiarũ eius ad archidiaconũ pertinet.c.1.uerſ. & omnẽ curam.c.ad hæc.7.§.archidiaconus.uerſ. parochiarum. & uerſ.omnem ſollicitudinẽ.de officio archidiaconi. diſtin.25. c.1. §.hi ſunt ordines.

VI. Regula: Clericorũ uitam inquirere debet, & corrigenda epiſcopo nunciare.diſtinct.94.c.ſi quis.§.archidiaconus.

VII. Regula: Dominari clericis,& cenſum ab eis exigere prohibetur d.§.archidiaconus, cum c. ſequente.

VIII. Regula: Quolibet triennio per diœceſin tenetur uiſitare parochias. c.1.§.fin. de officio archidiaconi.

IX. Regula: *Quæ corrigẽda in diœceſi uidet, corrigere ac emendare poteſt ac debet. d. §. fin. & c. ad hæc. 7. §. item in epiſtola. eod. tt. Vbi excipiuntur ardua negocia.*

X. Regula: *Non niſi ſemel in anno ad eccleſias uiſitandas accedere debet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c. mandamus. 6. de officio archidiaconi.*

XI. Regula: *Officiũ archidiaconi circa Euangelium legendum & miſſam celebrandam exponitur c. officium. 2. d. tt. & diſtin. 25. c. 1. §. hi ſunt ordines. uerſ. quis leuitarum.*

XII. Regula: *Omne officium eccleſiaſticum prouidendo lectiones aut reſponſoria in matrice eccleſia dare debet ac auſcultare. d. c. officium. 2. §. omne. & d. uerſ. quis leuitarum.*

XIII. Regula: *Acolytos ordinare debet. d. c. 2. §. fin.*

XIIII. Regula: *Cuſtodia uaſorum eccleſiæ ad archidiaconum pertinet. c. ea quæ. 3. d. tt.*

XV. Regula: *Curam animarum ſine licentia epiſcopi nemini cõmittere debet. c. cũ ſatis. 4. d. tt.*

XVI. Regula: *Ius excommunicandi ſine authoritate epiſcopi non habet. c. archidiaconis. 5. de officio archidiaconi.*

XVII. Regula: *Iurgia ſingulorũ audire debet. c. ad hæc. 7. §. archidiaconus. uerſ. & audire. d. tt.*

XVIII. Re-

XVIII. Regula: Inſtructio corporalis tam ſuper beneficijs quàm etiam dignitatibus ad archidiaconum pertinet. d.c.7.§.in quadã uerò noſtra.

XIX. Regula: Examen clericorum ordinandorum ad archidiaconum pertinet. d. §. in quadam. & c.ut noſtrum. 9. uerſ.& illos examinare. eod.tt.

XX. Regula: Archidiaconus repræſentat ordinandos epiſcopo.d.c.9.& d. §.in quadam.

XXI. Regula: Archidiaconus ponit abbates & abbatiſſas in ſede.d.c.9.in fine.

XXII. Regula: Archidiaconus in monaſterijs iuriſdictionem non habet, niſi quantum tribuit ei generalis uel ſpecialis conſuetudo.c.ult.de officio archidiaconi.

XXIII. Regula: Archidiaconus non dat commendaticias ad ordines.c.ſignificaſti.8.eod.tt.

XXIIII. Regula: Non niſi diaconus in archidiaconum ordinandus, per ea quæ habentur J. de archipreſbyteris,reg.2.

XXV. Regula: Archidiaconus,ſi epiſcopus negligens fuerit, à clero eligi poteſt. diſtinct. 89. c.uolumus. §.hinc colligi. Hæc de archidiaconis, quorum tamen plura officia enumerantur diſtinct.25. c.1.§.hi ſunt ordines, uſque ad §.archipreſbyter.

DE ARCHIPRESBYTERIS & decanis.

I. *Regula: Archipreſbyteri à multis decani appellantur.c.ad hæc.7.§.archidiaconus.uerſ.archipreſbyteri.de officio archidiaconi.*

II. *Regula:Non niſi preſbyter aut diaconus in archipreſbyterum uel decanum eſt ordinandus.diſtinct. 60. c.1.c.nullus in præpoſitũ.c.innouamus, in prin.*

III. *Regula: Archipreſbyter ſubeſt archidiacono. d.uerſ.archipreſbyteri. & c.1. de officio archipreſbyteri.diſt.25.c.1.§.archipreſbyter.*

IIII. *Regula: Archipreſbyter uicem abſentis epiſcopi gerit in prouidendo, ut ſacerdotes ſuum faciant officium,& in alijs.c.1.uerſ.& in epiſcopi ſui abſentia. c.miniſterium.2.§.ſi epiſcopus.c.officium.3.in prin.de officio archipreſbyteri. & diſt. 25.c.1.§.archipreſbyter.uerſ.& quando.*

V. *Regula: Archipreſbyter præeſt preſbyteris & preſbyteralibus officijs. d.c.1.uerſ.& quod ſpecialiter.item d.§.archipreſbyter.uerſ.& quod ſpecialiter.*

VI. *Regula:Aßiduè in eccleſia ſtare debet,collectam dicere, aut alij iniungere. d.c.1.uerſ.& aſſiduè in eccleſia. & d. §. archipreſbyter. uerſ.& aßiduè.*

VII. *Regula: Prouidere debet, ut officium ſa-*

cerdotum

cerdotum cardinalium in communicatione corporis & ſanguinis Chriſti & alijs ſimilibus ritè expediatur.c.miniſterium.2.in prin.d.tt.

VIII. Regula: Prouidere debet, ut uita ſacerdotum cardinalium ſit honeſta & decens. d. c. 2. uerſ.prouideat etiam.

IX. Regula: In præcipuis feſtiuitatibus aut ipſe miſſam celebrabit, aut alij celebrandam committet.d.c.2.§.fin.& c.officium.3.in prin.eod.tt.

X. Regula: Epiſcopo miſsificante, curare debet,ut ſacerdotes ad miſſam ſolenniter procedant. d.c.3.§.quando uerò.

XI. Regula: Officia archipreſbyteri circa infirmos, pœnitentes, conuertendos & infantes exponuntur d.c.3.§.debet etiam.

XII. Regula: Archipreſbyter ruralis preſbyterorum & laicorum plebaniæ ſuæ curam gerit: contra decretum tamen epiſcopi nihil ordinare poteſt.c.ult.d.tt.

DE PRESBYTERIS.

I. Regula, De nomine & proprio preſbyterorum, habetur diſtin.21.c.1.§.preſbyter.& diſtinct. 84.c.ult.

II. Regula: De origine preſbyterorum diſſeritur d.c.ult. uerſ. Moyſi præcipitur. & diſtin.21.c. in nouo.§.fin.

III. Regula: Preſbyteri exæquantur epiſcopis,

d.§.preſbyter.uerſ.unde & apud ueteres.item diſtin.93.c.legimus.diſt.95.c.olim.c.ecce.§.preſbyteri.uerſ.quoniam ipſi preſbyteri.& c.epiſcopus.

IIII. Regula: Preſbyter epiſcopo debet obſequi. diſt.80.c.non debere. uerſ.ſimiliter. diſtin.93.c.à ſubdiacono. uerſ.porrò pontifici. diſtinct.95.c. non oportet. Et ſine ipſo nihil peraget.Apoſtol.canon.38. Quomodo autem epiſcopo ſubeſſe & obſequium ei præſtare teneatur, definitur d. diſt.95. in prin.& c.olim.uerſ.ſicut ergo preſbyteri.

V. Regula: Preſbyteri repræſentant ſenatum eccleſiæ.16.q.1.c.eccleſia.

VI. Regula: Preſbyter uirgines conſecrare inconſulto epiſcopo & chriſma conficere prohibetur 26.q.6.c.1.et c.preſbyter. Concordat J.reg.16.

VII. Regula: Pœnitentes preſbyter abſoluere non poteſt.d.c.1.

VIII. Regula: Preſbyter non poteſt conſecrare altare, nec benedicere plebi aut pœnitenti.d.q.6.c.miniſtrare.

IX. Regula: Preſbyteri indocti nõ contemnendi. c.cum ex iniuncto.12.§.licet autẽ. de hæreticis.

X. Regula: Preſbyter habens populum, debet habere clericum, qui ſecum cantet, ac in alijs eum adiuuet.c.ut quiſq;.3.de uita & honeſtate cleric.

XI. Regula: De parochiano alieno, qui proprio ſacerdote contempto diuina audire uult, non

admit-

admittẽdo cauetur c.ut dominicis.2. de parochijs. 13.q.1.c.1.

XII. Regula: Preſbyteri officium exponitur diſt.25.c.1.§.ad preſbyterum.

XIII. Regula: Monita uita à preſbyteris inquirenda.d.diſt.25.c.audire.uerſ.monita autem.

XIIII. Regula: Caſtitas à preſbytero uouenda.diſt.28.c.quando.

XV. Regula: De pœna preſbyteri caſtitatem non ſeruantis cauetur diſtin. 28. c.preſbyter. & c. preſbyter. De qua re uide plura ſ.cap.5.reg.61.& j.de decanis,reg.14.

XVI. Regula: Chriſma preſbyter ab epiſcopo petere debet.diſtinct.95.c.preſbyteri. Concordat ſ.reg.6.

XVII. Regula: Præſente epiſcopo preſbyter concionari poteſt. diſt.95.c.ecce ego. c.eſto ſubiectus.§.peßimæ.

XVIII. Regula: Præſente epiſcopo preſbyteri infantes ſignare non debent. d.diſt.95.c.penult.

XIX. Regula: Præſente epiſcopo preſbyteri offerre non poſſunt, nec panem ſacrificatum dare,calicémue porrigere.d.diſt.95.c.ult.

XX. Regula: Ne preſbyteri incedant niſi ſtola aut orario induti, cauetur 17. q. 4. c. ut preſbyteri.

XXI. Regula: Presbyteri ſecundis nuptijs intereſſe

tereſſe prohibētur 31.q.1.c.ſi qua fuerit.§.fin.cum c.ſequente.

XXII. Regula: Preſbyter hoſtiam pro infirmis ſemper debet habere paratam. de conſecrat. diſt.2.c.preſbyter.

De ordinandis preſbyteris.

XXIII. Regula: Non baptizatus in preſbyterum non eſt ordinandus. 1.q.1.c.ſi preſbyter. item De preſbytero non baptizato c.1.& c.ult.

XXIIII. Regula: Diaconus, non ſubdiaconus in preſbyterum ordinandus. c.1.de clerico per ſaltum promoto.

XXV. Regula: Preſbyteros inſtituendi ac deſtituendi ius ad epiſcopū pertinet. c.cum & plantare.3.§.in eccleſijs uerò.de priuilegijs.

XXVI. Regula: Per caſtella & modicas ciuitates atq; uillas preſbyteri ſunt conſtituendi. diſt. 80.c.epiſcopi.uerſ.ſed preſbyteri.& §.fin. item c. illud.uerſ.cum ubi.

XXVII. Regula: De modo preſbyterum ordinandi, & ut orario tempore conſecrationis utatur, cauetur diſtin.23.c.preſbyter, cum c.ſequente. & c.præterea.

XXVIII. Regula: Ne in ordinando preſbytero epiſcopus manum tantùm imponat, alio orationem dicente, cauetur d.diſtin. 23. c.ex epiſtola, cum c.ſequente.

XXIX. Regula: De libello officiali preſbytero

tero dando in ordinatione cauetur diſtinct. 38. c. quando.

DE PAROCHIS.

I. Regula: Non niſi in ſacris conſtitutus, qui ad minus ſit ſubdiaconus, in parochum eſt ordinandus. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c. præterea. 5. de ætate & qualitate.

II. Regula: Non niſi idoneus moribus, ſcientia, & qui uiceſimumquintum annum ingreſſus eſt, in parochum eſt ordinandus. c. licet canon. 14. de electione, in 6.

III. Regula: Parochus ordinatus reſidere perſonaliter tenetur. d. c. licet canon. 14. §. is etiam.

IIII. Regula: Parochus ordinatus intra annum ſacerdos fieri debet ſub pœna priuationis. d. §. is etiam. uerſ. & intra annum. Concordant ea quæ habentur ſ. cap. 7. reg. 59. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi eccleſia ſit collegiata. c. ſtatutum. 22. eod. tt. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus loci cum parocho ſtudiorum cauſa diſpẽſauerit. Quæ exceptio approbatur certo modo c. cum ex eo. 34. eod. tt. Tertia exceptio eſt; Niſi annus nõdum ſit completus. c. commiſſa. 35. in prin. eod. tt. Quarta exceptio eſt: Niſi ex iuſta cauſa fuerit impeditus, quo minus intra annum parochus ſit factus. d. c. 35. §. annus autem. Quinta exceptio uidetur: Niſi anno elapſo eadem eccleſia eidem rurſus conferatur.

ſeratur. Sed reprobatur d.c.35.§.porrò. Poſtremò, ſi intra annum ſacerdos factus non ſit, præter priuationem fructus quoque perceptos reſtituere tenetur, & ordinator eccleſiam debet præſtare indemnem. d.c.35.§.cæterùm.

V. Regula: Ne parochialẽ eccleſiam parochus alicui non conſtituto in legitima ætate & ſacerdotio, neque ultra ſex menſes commendet, cauetur c. nemo.15. de electione, in 6.

DE DIACONIS SEV leuitis.

I. Regula: De nomine horum diſſeritur diſtin. 21.c.1.§.leuitæ.

II. Regula: De origine diaconorum legitur diſtinct.21. in prin.§.leuitas.

III. Regula: De modo ordinandi diaconum cauetur diſtinct.23.c.diaconus.

IIII. Regula: In ijs ordinandis manus eorum chriſmate perungi non debent. diſtinct.23. c.præterea.

V. Regula: Septem ordinandi. diſt.93.c.diaconi qui. & c.diaconi ſeptem.

VI. Regula: Diaconi ſubeſſe debent presbyteris, non ſe illis præferre. diſt.93.c.à ſubdiacono. §. porrò. c.diaconi ſeptem.§.ut igitur. c.peruenit. c. non oportet. c.diaconi. c.diaconus. c.nonnulli. c.legimus. c.dominus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi

diaco-

diaconus locum metropolitani ſui obtineat. d. diſtinct.93.c.ult.

VII. Regula, De officio diaconi circa albam, habetur d.diſt.93.c.diaconus,in fine.

VIII. Regula: Compagis diaconus uti non debet.diſt.93.c.peruenit.

IX. Regula:Diaconi nihil eorum quæ decreta ſunt primis ordinibus, ſibi debent uindicare,ut baptiſma,euchariſtiam, &c. diſtin.93. c.diaconos. c. peruenit.c.non oportet.Cuius exceptio eſt in tempore neceßitatis,d.diſt.93.c.præſente.

X. Regula: De inquirendis à diacono ijs quæ ad cultum eccleſiæ & diſciplinam eius pertinent, cauetur diſt.93.c. diaconi eccleſiæ.

XI. Regula: De epiſcopo à diaconis cuſtodiendo cauetur diſt.93.c.diaconi qui.

XII. Regula:Sicut in miniſterio,ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus uiuere non debet. d.diſt.93.c.diaconi ſunt.

XIII. Regula: Diaconi miniſtrant ſacerdotibus.diſt.25.c.1.§.ad diaconum.

XIIII. Regula: Diaconus ſiniſtrum tantùm humerum orario ambit.diſtin.25.c.audire,in fine, cum c.ſequente.

XV. Regula: De cœlibatu diaconorum cauetur diſt.28. c.quando. c.præterea,cum c.ſequente. diſt.32, c.eos qui. Contradicit d.diſt.28.c.presbyter,c.

ter.c.diaconi, in prin. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d.c.diaconi.uerſ.ſed quod de electione.

DE SVBDIACONIS.

I. Regula, De nomine horum, habetur diſt.21. c.1.§.hypodiacones.

II. Regula: Subdiaconi oblationes à fidelibus ſuſcipiunt, & diaconis ſuperponendas altaribus deferunt. d.§.hypodiacones.uerſ.oblationes enim in templo.

III. Regula: Calicem & patenam ad altare deferunt, diaconis tradunt, urceolũ quoq; et aquam, manile & manutergium tenent, &c. diſt.25.c.1.§. ad ſubdiaconum. diſt.33.c.1.§.deſeruientes.

IIII. Regula: Ne ſacrarium ingrediantur, cauetur diſt.23.c.non oportet.

V. Regula: Orarijs uti non debent, nec hoſtias derelinquere.diſt.23.c.miniſtrum.

VI. Regula: Rem cõſecratam alij ne porrigat. diſtinct.24.c.1.

VII. Regula: Modus ordinandi ſubdiaconum exponitur diſt.23.c.ſubdiaconus.

VIII. Regula: De caſtitate à ſubdiacono uouenda & ſeruanda cauetur diſtin.28.in prin. cum c.ſequente. & c.decernimus.c.de his. item diſt.31. c.1.c.ult.in fine. & diſt.32.c.1.cum c.ſequente.c.de illo.c.ſubdiaconibus.c.ſeriatim.uerſ.uel ſi quis ex.

IX. Regula: Sacer eſt ordo ſubdiaconorum: et

quod

quod de diaconis ſtatutum eſt, idem de ſubdiaconis quoq; eſt intelligendum. c.miramur.7. de ſeruis non ordinandis.

X. Regula: *Subdiaconus non debet eſſe minor uiginti annis.diſt.77.c.ſubdiaconus.* Plura de hac *regula uide* s̃.*cap.4.quæſt.2.reg.36.*

DE ACOLYTHIS.

I.Regula:De *nomine, uſu & officio acolythorum diſſeritur diſt.21. c.1.§.acolythi. diſt.25. c.1.§. ad acolythum.diſt.33.c.1.§.deſeruientes.*

II. Regula: *De modo ordinandi acolythum cauetur diſt.23.c.acolythus.*

III. Regula:*Acolythus rem à presbytero conſecratam alij ne porrigat.diſt.24.c.1.*

DE EXORCISTIS.

I. Regula: *De nomine & officio horum diſſeritur diſt.21.c.1.§.exorciſtæ.*

II. Regula, *itidem de horum officio, habetur diſt.25.c.1.§.ad exorciſtam.*

III. Regula: *De modo ordinandi exorciſtam cauetur diſt.23.c.exorciſta.*

IIII. Regula:*Exorcizare non licet,niſi ijs qui ab epiſcopo ad id ſunt promoti.diſtin.69.c.ult.& de conſecrat.diſt.1.c.1.§.ſi autem ut legitur.*

V. Regula: *Exorciſmi uſus eſt in baptiſmo. de quo uide* J.*lib.prox.cap.de Sacramentis.* Item *ſi*

parietes eccleſiæ ſint mutati. d. diſt. 1. c. ſi motum. uerſ. ſi parietes.

VI. Regula: Exorciſmus dæmonia eijcit. de cõſecrat. diſt. 4. c. ſacerdotes.

DE LECTORIBVS.

I. Regula: De nomine & officio lectorum diſſeritur diſtin. 21. c. 1. §. lectores. diſtinct. 25. c. 1. §. ad lectorem.

II. Regula: De modo ordinandi lectorem cauetur diſt. 23. c. lector.

III. Regula: Lector orario uti non debet. diſt. 23. c. non oportet.

IIII. Regula: Lector debet eſſe uigintiquinq; annorum. 20. q. 1. c. placuit, in fine.

DE PSALMISTIS SEV cantoribus.

I. Regula, De definitione ac diuiſione cantorum, habetur diſt. 21. c. 1. §. cantor. §. lectores.

II. Regula: De horum officio cauetur diſtinct. 25. c. 1. §. ad pſalmiſtam.

III. Regula: Pſalmiſta orario uti non debet. diſtinct. 23. c. non oportet.

IIII. Regula: De modo ordinandi cantorem cauetur diſt. 23. c. pſalmiſta.

V. Regula: An & quid quoquo tempore in eccleſia cantandum, uide ſ. lib. prox. cap. 2.

DE

DE PRIMICERIO.

I. Regula, De officio primicerij circa acolythos, exorciſtas, cantores atq; lectores & alia, habetur diſt.25.c.1.§.ad primicerium.

II. Regula, itidem de officio primicerij, habetur c.unico, de officio primicerij.

DE THESAVRARIO.

De officio theſaurarij habetur diſt.25.c.1. §.ad theſaurarium.

DE SACRISTA.

De huius officio habetur c.unico, de officio ſacriſtæ.

DE CVSTODE.

De huius officio cauetur c.1. cum c. ſequente. de officio cuſtodis.

DE OSTIARIO.

I. Regula, De nomine & officio oſtiariorum, habetur diſtin. 21.c.1.§.fin. diſtinct.25. c.1. §.ad oſtiarium. Nouell.133.§. & primum quidem. & §. quod ſi illi.

II. Regula: Ne oſtiarius orario utatur, cauetur diſt.23.c.non oportet.

DE VICARIO ET OFficiali.

I. Regula: Vicario regulariter quidem uti licet, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox. cap. 4. quæſt.1, except.16, replic.1. Verùm huius regulæ

exceptio prima eſt: Niſi quis plures habens dignitates eccleſiaſticas, unam uel plures ex ijs per uicarios adminiſtrare uelit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.8. Altera exceptio eſt: Niſi quis ſine rationabili cauſa reſidere nolens, uicarium ſubſtituat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃.cap.5.reg.67. in prin. Tertia exceptio eſt: Niſi in preſbyterij officio uicarius ſubſtituatur.21.q.2.c.ult. Huius replicatio eſt: Niſi ordinarius preſbyter ſtudiorum cauſa abſit: hoc enim caſu per ſeptennium uicario uti poteſt. c. cum ex eo.34. §.porrò ſeptennio. de electione, in 6.

II. Regula: Vicarius non poteſt ſubſtituere alium uicarium, niſi ex ſpeciali permiſſu. c. clericos.4.de officio uicarij.c.ult.§.fin. de officio delegati. Concordant ea quæ habentur s̃.lib.1.cap.5. de iuriſdictione, in prin.

III. Regula: Plures uicarios unus habere non poteſt.c.prouideas.2.de officio uicarij.

IIII. Regula: Vicarius qui beneficiũ curatum, uel aliam uicariam fuerit adeptus, uicaria priore priuatur. c.1.eod. tt. Clement.1.eod.tt.

V. Regula: Vicarius inſtitutus, per ſucceſſorem inſtituentis remoueri, uel portione ſua fraudari non debet.c.ad hæc.3.de officio uicarij.

VI. Regula: Compelluntur uicarij ordinarij eccleſijs

eccleſijs deſeruire per ſubtractionem prouẽtuum & uicariarum.c.ult.eod.tt.

VII. Regula: Vicarius Papæ in urbe,non extra iuriſdictionem habet.c.tua nobis.5.eod.tt.

VIII. Regula: Ex generali commiſsione non poteſt officialis inquirere, corrigere,deponere et punire ſubditorum exceſſus.c.licet.2.de officio uicarij,in 6.

IX. Regula:Ex generali commiſsione officialis beneficia conferre non poteſt.c.alt.eod.tt.

X. Regula: Vicarius excommunicati excommunicatus non eſt.c.1.d.tt. Geſta tamen ab eo rata non ſunt.d.c.1.§.fin.

XI. Regula: Vicarius perſonatũ eccleſiæ ſibi uſurpare nõ poteſt.c.illud.6.de exceſs.prælatorũ.

DE OECONOMO ET uicedomino.

Laici non ſunt conſtituendi œconomi,ſed clerici.16.q.7.c.in noua. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.8.quæſt.8.reg.27. Sed & plura de œconomis & uicedominis uide d.quæſt.8. reg.23.cum ſequentibus.

DE ABBATE.

I. Regula,Quis ordinandus ſit abbas? Alterius monaſterij monachus non eſt ordinandus, niſi in monaſterio uacante idoneus non exiſtat, uel conſuetudo loci in contrarium extet. de qua re uide

§.cap.prox.quæſt.1.reg.24. Sed nec clerici in abbates ordinādi.18.q.2.c.peruenit,cum c.ſequente.

II. Regula: Qualis ordinandus abbas, definitur 18.q.2.c.abbatem.& c.abbatem,in fine.

III. Regula, A quibus abbas eligēdus? A conuentu eſt eligendus, non ab alijs. 18.q.2.c. abbas.c. abbatem.c.abbatem. c.quam ſit.§.defuncto. uerſ. quem ſibi propria. c.abbas. uerſ.tamen eligant. item 16.q.7.c.ult. Contradicit d.q.2.c.1. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.c.abbas.§.ecce. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi monachi ſint indomitæ ceruicis, & effrenatæ ſuperbiæ.d.§.ecce.& d.q.2.c.nullam. Altera exceptio eſt:Niſi religioſis fœminis abbas ſit præficiendus.d.q.2.c.qui religioſis.

IIII. Regula:De cauſis ex quibus abbas eſt remouendus,cauetur 18.q.2.c.ſi quis abbas.

V. Regula: Abbas non à monachis, ſed ab epiſcopo & uicinis abbatibus eſt loco remouendus. d.c.ſi quis abbas. uerſ.ab epiſcopo in cuius territorio.& d.c.nullam.

VI.Regula: Abbas eſt in poteſtate epiſcopi.18. q.2.c.abbates,in prin.c.monaſteria. c.abbatibus.

VII. Regula: Ne monachos uagari permittat, cauetur d.q.2.c.abbates. §.monachi. uerſ.aut per loca aliqua.

VIII. Regula:Ne alienum monachum admittat,

tat, cauetur d.§. monachi. uerſ. uel qui monachū. item 19.q.3.c.ſtatuimus.uerſ.diſcedentem uerò.20. q.4.c.ult.in prim.Apoſtol.canon.15.

IX. Regula: Abbati à monachis obedientia debetur. d.§.monachi. & c.cum ad.6.§.abbas uerò. de ſtatu monachorum.

X. Regula: Vt abbates quolibet anno conueniant, cauetur d.c.abbates. in prim. uerſ.qui ſemel in anno.

XI. Regula: Ne abbas diuerſas cellulas, diuerſaúe monaſteria habeat, cauetur 20.quæſt.4.c.ult. §.abbati.

XII. Regula: Cum fratribus in conuentu manere debet, atq; in officio ſuo ſollicitus eſſe. c. cum ad.6.§.abbas uerò.de ſtatu monachor.

XIII. Regula: De puniendis ſeu corrigendis abbatibus cauetur c.ult. §.ſi uerò abbates. eod.tt. Hæc de abbate, de quo ordinando uide item Nouell.5.§.ordinatione.& Nouell.123.§.iubemus.

DE PRAEPOSITO.

In præpoſitum non eſt ordinandus, niſi presbyter uel diaconus.diſt.60.c.nullus.

DE PRIORE.

De officio prioris cauetur c.cum ad.6.§. prior autem.de ſtatu monachorum.

DE VARIIS ORDINIBVS MOnachorum, & primùm de mendicantibus.

I. *Regula, De mendicantibus, habetur c.unico, de religioſis domibus, in 6.*

II. *Regula de ijſdem habetur c.unico, de exceſſ. prælator. in 6.*

III. *Regula de ijſdem habetur Clement. 1. de regularibus.*

IIII. *Regula de ijſdem habetur Clement. cupientes. 3. de pœnis.*

V. *Regula de ijſdem habetur extrauag. com. unica, de officio cuſtodis.*

VI. *Regula de ijſdem habetur extrauag. com. uices. 2. de treuga & pace.*

VII. *Regula de ijſdē habetur extrauag. com. 1. de regularibus.*

DE PRAEDICATORIBVS ET minoribus.

I. *Regula: Hi poſſunt ubiq; uel ſine licētia prælati prædicare. c. in ijs. 30. de priuilegijs.*

II. *Regula de ijſdem habetur Clement. dudum. 2. de ſepulturis.*

III. *Regula habetur extrauag. com. unica, de iudicijs.*

IIII. *Regula habetur extrauag. com. ſuper cathedram. 2. de ſepulturis.*

V. Regula

V. Regula habetur extrauag. com.1. de priuilegijs.

VI. Regula cauetur c. quia ex eo. 3. de pactis, in 6.

VII. Regula cauetur c.exijt.3. de uerb.ſignificat.in 6.

VIII. Regula habetur Clement.1.eod.tt.

IX. Regula habetur extrauag.Ioan. XXII. 1.de uerb.ſignif.

X. Regula habetur extrauag.Ioann. XXII. quia nonnunquam.2.eod.tt.

XI. Regula habetur extrauag. Ioann. XXII. ad conditorem.3.& ult.eod.tt.

DE NIGRIS MONACHIS.

De hiſce cauetur Clemēt.1.de ſtatu monachor.

DE TEMPLARIIS ET hoſpitalarijs.

I. Regula: Hi ſemel in anno in locis interdictis diuina officia poſſunt celebrare. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur S. lib. 1. capite 9. quæſt.4.reg.1.except.2.

II. Regula: Hi fratrum ſuorum defunctorum corpora in locis interdictis poſſunt ſepelire, per ea quæ habentur d.except.2.repl.3.dupl.1.

III. Regula de ijſdem cauetur c. porrò. 7. de priuilegijs.

IIII. Regula de ijſdē habetur c.tuarū. 11. d.tt.

DE EREMITIS.

I. *Regula de eremitis habetur c.unico.§.fin.de exceſſib.prælator.in 6.*

II. *Regula de iiſdem habetur 19. q.3. c.perlatũ. §.econtrà.*

DE XENODOCHIIS, LEPROſarijs, orphanotrophijs & ſimilibus collegijs.

De his cauetur Clement.quia cõtingit.2.de religioſis domibus.& M.I.C.lib.3.cap.ult.

DE MVLIERIBVS ECCLEſiaſticis & ſanctimonialibus.

I. Regula: *De monaſterio fœminarum longius à uirorum monaſterio ædificando cauetur 18. q.2. c.monaſteria.*

II. Regula:*Puellarũ monaſteria monachorum præſidio & miniſterio regãtur.d.q.2.c.in decima.*

III. Regula:*De colloquio monialium cum monachis interdicendo cauetur d. c. in decima. uerſ. ſed neq; abbatem.& d.q.2.c.diffinimus.§.fin.*

IIII. Regula:*Ne cum uiris concumbant, caue tur 27.q.1.c.nec aliqua, cum c.ſequente.*

V. Regula: *Ne ſimul cum canonicis & monachis conueniant in clero, cauetur 18. q.2. c.pernicioſam.§.ſimili modo.*

VI. Regula: *Ne uir monaſterium monialium*

ingrediatur, cauetur c. monaſteria. 8. de uita & honeſtate clericor. c.unico,in prin.uerſ.nulliq; aliquatenus. de ſtatu regularium,in 6. Concordat *item* M.I.C.*lib.3.cap.2.reg.9.*

VII. Regula:Ne *moniales monaſterium egrediantur,cauetur d.c.unico.in prin.*Concordat M.I.C.*d.reg.9.*Huius *regulæ exceptio eſt:*Niſi *abbatiſſa præſtandi iuramenti fidelitatis cauſa monaſterium egrediatur.d.c.unico.§.uerum.*

VIII. Regula: Ne *ſanctimoniales propria receptacula habeant, cauetur 18.q.2.c.pernicioſam, in prin.*

IX.Regula:De *pœna corrumpentis uirginem ſanctimonialẽ cauetur 27. q. 1. c.ſi quis epiſcopus. c.impudicas. c.ſi qua monacharum.c.ſciendum.c. ſi quis rapuerit.*Nouell.*123.§.ſi quis aſcetriam.*

X. Regula:De *conſecrandis & uelandis ſancti monialibus cauetur 20.q.1. c.deuotis,cum ſequentibus,uſq; ad c.ult.*

XI. Regula : Abbatiſſa *uel alia ſanctimonialis ſanctimonialem uelare prohibetur. 20. q. 2. c.ſtatuimus.*

XII. Regula,De *profeßione facienda & ueſte profeſſarum, habetur 20. q.1.c.ultim. 27.q.1.c. omnes.*

XIII. Regula*, itidem de ueſtitu monialium, habetur diſt.23,c.ſanctimonialis.*

XIIII. Re-

XIIII. Regula, De uiſitandis monialibus & earum officio, habetur Clement. ult. de ſtatu monachorum.

XV. Regula: Eadem in monialibus, quæ in monachis, iura ſunt obſeruanda. c. ult. §. fin. de ſtatu monachor. Concordat M.I.C. lib. 3. cap. 5. de mulieribus, reg. 1.

XVI. Regula: Veſtimenta altaris & uaſa ſacra mulieres eccleſiaſticæ contingere, & incenſum circa altaria deferre prohibentur diſtinct. 23. c. ſacrata.

XVII. Regula: Sanctimonialis uiros in conuentu docere non debet. diſt. 23. c. mulier.

XVIII. Regula: Sanctimonialis nuptias contrahere prohibetur per ea quæ habentur J. libro prox. cap. de exceptionibus aduerſus nuptias ex perſonis contrah. except. 30.

XIX. Regula: De orationibus & meritis mulierum eccleſiaſticarum cauetur diſt. 81. c. ult.

DE ABBATISSA ET prioriſſa.

I. Regula: Abbatiſſa moniales benedicere, confeßiones audire, & publicè prædicare non poteſt. c. noua quædam. 10. de pœnitentijs.

II. Regula: De electione abbatiſſæ & prioriſſæ cauetur c. indemnitatibus. 43. de electione, in 6.

DE

DE DIACONISSA.

Diaconiſſa non niſi quadraginta annorum, et cum diligenti probatione eſt ordinanda. 27. q.1.c. diaconiſſam. Concordant ea quæ habentur M.I.C. lib. 3. cap.5. de diaconiſsis. ubi plures de ea regulæ proponuntur. Sed & plura de eccleſiaſticis tum uiris tum mulieribus uide d.cap.5.

DE REBVS ECCLESIAE in genere. Cap. XII.

HActenus de perſonis eccleſiaſticis tam in genere quàm in ſpecie actum eſt. Nunc de rebus eccleſiaſticis ſimiliter agēdum primùm quidem in genere, hinc in ſpecie.

I. Regula: Res eccleſiæ in nullius bonis ſunt, nec quiſquam eas tanquam proprias ſibi poteſt uindicare. c. ratio. 3. de præbendis. 16.q.7.c.1.§. has uerò decimas. uerſ. ſed ſint omnia communia. 23.q.7.c. quod autem. §. ſi autem priuatim. Concordant ea quæ habentur M.I.C. lib. 8. cap. 12. diuiſ. 3. §. rerum quæ nullius.

II. Regula: In res eccleſiæ non ſucceditur iure conſanguinitatis. c.1. de præbendis. c. conſuluit. 15. de iure patronatus. 16.q.1.c. in canonibus. §. generaliter. uerſ. ſimiliter & ij.

III. Regula: Res eccleſiaſticas laicus poßidere non

re non poteſt. 16.q.7.in prim.§.laici autem. c.1.in prim.c.nullus laicorum.

IIII. Regula: *Eccleſiaſtica laicis non conferenda, nec committenda.d.§.laici autem. & c.quamuis.17.de decimis.item diſt.89.c.indicatum.*

V. Regula: *De rebus eccleſiaſticis laici diſponere uel ſtatuere non poſſunt.diſt.96.in prin.cum ſequentibus.16.q.7.c.nullus laicorum.c.non placuit. c.laicis. c.ſi quis principum. c.quicunq;.§.ſi ergo. Vbi Gratianus diſtinctionem adijcit, de qua dicetur ĩ.cap.14. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ̃.cap.1.reg.17.*

VI. Regula: *Eccleſiaſtica laicus conferre non poteſt c.dudum.31.§.cæterum.uerſ.cum ſacrilegij. de decimis.c.nullus.17.de iure patronatus.Concordat ſ̃.reg.prox. Sed & plura de regula propoſita uide ſ̃.cap.7.reg.17.& cap.10.quæſt.2.reg.5.*

VII. Regula: *Eccleſiaſticæ res non niſi ab epiſcopo, eiusúe conſenſu conferendæ ac poßidendæ ſunt.16.q.7.c.congregato.c.& hoc.§.fin.Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̃.cap.8.q.10.reg.1.*

VIII. Regula: *De rebus eccleſiæ adminiſtrandis ac diſtribuendis cauetur d. reg. 1. cum duabus ſequentibus: item d.capite 8.quæſt.8.reg.46. cum ſequente.*

IX. Regula: *De rebus eccleſiæ uindicandis cauetur 16. q.3.c.1.in fine. c.inter memoratos. §.fin.*

item

item De rebus eccleſiæ alienãdis c.ſi quis.6. §.fin.

X.Regula:Res ſterilis uel oneroſa eccleſiæ red biberi debet.10.q.2.c.hoc ius. §.ſicut. Nouell.7.§. ſicut autem.

XI.Regula:Alienatio rerum eccleſiaſticarum regulariter prohibetur.c.nulli liceat.5.c.ſi quis.6. de rebus eccleſiæ alienandis.extrauag.com.unica, eod.tt.c.fraternitatem.2.de donationib. c.ut commutationes.2.de rerum permutat. c.1.c.cum nos.3. & c.tua nuper.8.de his quæ fiunt à prælato.c.hoc conſultiſſimo. 2. de rebus eccleſiæ non alienandis, in 6. 10.q.2.in prin.cum c.ſequente.12.q.2.in prin. c.apoſtolicos. c.quiſquis.c.non liceat. c.indignè.c. Vulteranæ.c.ſtatuimus.c.epiſcopus.uerſ.ſi quid de eccleſia.c.diaconi,c.quidquid. c.alienationes.c.abbatibus.c.ſi qua de.c.precariæ.c.ſicut.§.his omnibus.c.placuit.c.ſine exceptione,in prin. & §.epiſcopus. 16.q.1.c.quia iuxta. c.poſſeſſiones. 17.q.4. c.1.c.ratio. 18.q.2.c.quum ſit,in princ. 10.q.2.c.ea enim.l.14.uerſ.ea enim.C.de ſacroſanctis eccleſijs. Concordat item M. I. C. lib.1. cap. 6. de non alienandis rebus eccleſiæ,in prin. Huius regulæ exceptio prima eſt : Niſi emphyteutico iure res eccleſiaſtica fuerit alienata. Quæ exceptio approbatur certo modo 10.q.2.c.hoc ius. §.perpetua. Nouell.7.§.emphyteuſin autem. & Nouell.120.§.emphyteuſes.Contradicit c.nulli liceat.5.§.alienationis,

De alienatione rerum eccleſiaſticarũ.

nis. uerſ.& emphyteuticum perpetuum. c.ad audientiam.9.de rebus eccleſiæ alienandis.c.hoc conſultiſsimo.2.§.non concedendo.eod.tt.in 6. extrauag.com. unica, in prin. uerſ.nec non infeudationem.eod.tt. Contradicit item 10.q.2.c.de precarijs. Ex quibus patet, exceptionem propoſitam iure pontificio reprobari. Planè admittitur in terra non fertili & de ſyluis extirpata, c.ad aures. 7. d. tt. Item admittitur in rebus ſolitis in emphyteuſin concedi, d.uerſ.nec non infeudationem. Huius exceptionis in caſibus iam propoſitis approbatæ replicatio prima eſt: Niſi emphyteuta biennio continuo non ſoluerit canonem: hoc enim caſu emphyteuſis poteſt reuocari. d.§.perpetua. uerſ.qui rem. Nouell.7.§.ſcire autem. Altera replicatio eſt: Niſi emphyteuta rem fecerit deteriorē. d. §. perpetua. uerſ.qui rem fecerit. Plura de exceptione propoſita uide M. I. C.d.cap.6. de non alienandis reb. except.2. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi res eccleſiaſtica fuerit ad tempus locata. c.ueſtra.2.de locato & conducto. Nouell.120.§.locationes. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ultra triginta annos locatio ſit facta.d.§.locationes. Quæ replicatio mutatur & coarctatur in triennium, extrauag.com.unica, in prin. uerſ.locationem & conductionem. de rebus eccleſiæ non alienandis. Altera replicatio eſt: Niſi eccleſiæ laicis locentur.

c.ſecun-

c.ſecundum.6.in fine.ne clerici uel monachi ſecularibus negocijs. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi res eccleſiaſtica pignori ſit obligata. Nouell.120.§.quod ſi uſuueniat. Contradicit d.extrauag.unica,in prin.uerſ.hypothecam. Huius exceptionis iure ciuili approbatæ replicatio prima eſt: Niſi ſacra uaſa, ueſtes aut alia donaria ad religionem neceſſaria pignori data ſint.c.1.de pignoribus.l.17.C.de ſacroſanctis eccleſ. Cuius duplicatio prima hæc eſt:Niſi neceßitas urſerit.d.c.1.uerſ. niſi iuſtißima neceßitate. Altera duplicatio eſt:Niſi pro redemptione captiuorum obligentur. d. l. 17.uerſ.excepta uidelicet. Altera replicatio eſt:Niſi pro alieno debito res eccleſiaſtica pignori ſit obligata.c.ſi quorundam.2.de ſolutionib. Quarta exceptio eſt:Niſi feudum,de quo antea quis inueſtitus eſt,ei redintegretur.c.per tuas.5.de donationib.Quinta exceptio eſt:Niſi feudum apertum alij rurſus in feudum concedatur. c.ex parte.2. de feudis. Sexta exceptio eſt:Niſi per tranſactionem res eccleſiaſtica ſit alienata. c.ſtatuimus. 2. c.contingit.3.de tranſactionibus. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ſine conſenſu prælati uel ſuperioris facta ſit tranſactio. d.c.2.uerſ.de aſſenſu epiſcopi. c. ueniens.8.eod.tt. Cuius duplicatio eſt, quòd ipſe tranſigens dum uiuit, nihilominus obligetur. d. c. 8.uerſ.ne pacta inter alios. c. de cætero. 5. eod. tt.

Altera replicatio eſt: Niſi clerici de beneficio inter ſe tranſegerint: hoc enim non licet. c. conſtitutus. 4. d. tt. c. cum pridem. 4. de pactis. c. non ſine. 2. de arbitris. Cuius duplicatio prima eſt, quòd mediatori tranſactio iſta noceat. c. ex literis. 6. de tranſactionibus. Altera duplicatio eſt: Niſi gratis, nullo dato uel promiſſo, tranſactio de beneficio facta ſit. c. ſuper eo. 7. eod. tt. Hæc de ſecunda replicatione. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi de iure patronatus aliquo accepto ſit tranſactum. c. præterea. 9. d. tt. Quarta replicatio eſt: Niſi de ſubiectione ſpirituali ſit tranſactum. c. præterea. 10. eod. tt. Hæc de ſexta exceptione. Septima exceptio eſt: Niſi ob æs alienum urgens res eccleſiaſtica ſit alienata. Quæ exceptio approbatur certo modo 10. q. 2. c. hoc ius, in prin. 17. q. 4. c. nullus res. Nouell. 120. §. ſed & hoc. Plura de hac exceptione uide M. I. C. lib. 3. cap. 6. de rebus eccleſiaſticis non alienandis, except. 7. Octaua exceptio eſt: Niſi propter redemptionem captiuorum res eccleſiæ alienentur. 10. q. 2. c. 1. in fine. 12. q. 2. c. apoſtolicos, in princ. uerſ. excepta cauſa. c. & ſacrorum. c. ſacrorum. c. ſicut omnino. c. aurum. l. 17. uerſ. excepta uidelicet. C. de ſacroſanctis eccleſijs. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. d. cap. 8. except. 12. Nona exceptio eſt: Niſi propter redemptionem terræ ſanctæ alienatio ſit facta. c. ult.

§. fin.

§.fin.de uoto. Decima exceptio eſt: Niſi in alimoniam pauperum alienatio ſit facta. 12.q.2.c.gloria. c.aurum. Diſtinguitur Apoſtol.canon.37.in fine. Vndecima exceptio eſt: Niſi religionis intuitu res eccleſiaſtica monaſterio alienetur. 12. q.2. c.ſi epiſcopus.c.ult. & q.5. c.quia Ioannes. 16. q.1. c.poſſeßiones. uerſ.aut monaſterijs. Huius replicatio eſt: Niſi id quod religionis intuitu alienatur, quinquageſimam uel centeſimam partem rerum eccleſiæ exceſſerit.12.q.2.c.penult. Duodecima exceptio eſt: Niſi clericis in ſtipendium datum ſit.12.q.2.c.ſæpe ſit. Decimatertia exceptio eſt: Niſi pro remuneratione obſequij datum ſit. d.q.2.c.quicunque. c.eccleſiaſticis. 16.q.1.c.poſſeßiones.uerſ.niſi fortè. Cuius replicatio eſt: Niſi in perpetuum pro remuneratione res immobilis data ſit. d. c. poſſeſſiones. uerſ.ſic tamen ut hæc. & d.q.1. c.prædicator. §. illud autem. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi miſerationis intuitu ſerui eccleſiæ manumittantur. 12.q.2.c.cum redemptor. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi epiſcopus ſeruo eccleſiæ à ſe manumiſſo quid donauerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur d.q.2. c.ſi quos de ſeruis. Decimaſexta exceptio eſt: Niſi peregrinis neceſſitate exigente largitio ſit facta. 16.q.1.c.poſſeßiones. & c.ult.in princ. Decimaſeptima exceptio eſt: Niſi in fabricam eccleſiæ donatio ſit facta.

Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 17.q.4.c.queſti ſunt. Decimaoctaua *exceptio eſt: Niſi oblata ei quem profeßionis pœnituit, ſeu aliâs beneficio priuatur, reſtituantur. d.q.4. c.hanc ergo.§.ſed notandum. & c.quod ad te.3. §.fin. de clericis coniugatis.*Decimanona *exceptio eſt:Niſi oblata ei qui poſtea filios eſt ſortitus,reſtituantur. d.q.4. c.ult.§.quam laudabile.* Viceſima *exceptio uidetur:*Niſi Papa *alienauerit.Sed reprobatur 12. q.2. c.non liceat* Papæ. Viceſimaprima *exceptio eſt : Niſi* Imperio *uel* Imperatori *res eccleſiaſtica ſit permutata. c.1. de rerum permutat. 10. q. 2. c. hoc ius.§.ſed & permutare.*Nouel.*7.§.ut autem. uerſ.ſinimus ergo.* Plura *de exceptione propoſita uide* M.I.C.*d.cap.6. de rebus eccleſiæ nõ alienandis,except.1.* Viceſimaſecunda *exceptio eſt: Niſi alij eccleſiæ res eccleſiaſtica ſit permutata, non alio modo alienata.c.1.de rebus eccleſiæ alienandis. c.ad quæſtiones. 6. de rerum permutat. 10. q. 2. c. hoc ius.§.ſibi inuicem.* Concordat M.I.C.*d.cap.6. except.9.* Huius *replicatio eſt:*Niſi *præbendæ uel dignitates inuicem permutentur.* Q*uæ replicatio approbatur per ea quæ habẽtur ſ̃.cap.7. reg.116.* Viceſimatertia *exceptio eſt:*Niſi *ædes ruinoſæ aut deſtructæ alienentur.* Q*uæ exceptio approbatur certo modo 10.q.2.c.hoc ius.§.ſi quas uerò.* Concordat M.I.C.*d.cap.6.except.3.* Viceſimaquarta

exceptio

exceptio eſt: Niſi uſusfructus tantùm rei eccleſiaſticæ ſit alienatus. 10.q.2.c.ſi œconomus,cum c.ſequente.l.14.§.ſanè ne omnis.C.de ſacroſanctis eccleſijs.Concordat M.I.C.d.cap.6.except.4. Cuius replicatio habetur Clement.1. de reb.eccleſiæ non alienandis. Viceſimaquinta exceptio eſt:Niſi res mobilis,non ſoli ſit alienata. Quæ exceptio conſtat ex prædictis canonibus, quibus tantùm immobilium rerum alienatio prohibetur. Cuius replicatio prima eſt: Niſi mancipia uel coloni adſcripticij alienentur. Nam horum alienatio ſpecialiter prohibetur, certo tamen modo,c.mancipia.3. & c.iniuſtum.4.de rerum permutat.10.q.2.c.1.12. q.2.c.iniuſtum. Altera replicatio eſt:Niſi uaſa ſacra,ueſtes,aut alia donaria ad religionem neceſſaria fuerint alienata.d.c.1.uerſ.uel uaſa.item 12.q.2. c.Auguſtino.c.Apoſtolicos. item extrauag.com.unica,in prin.uerſ.& precioſa mobilia. de rebus eccleſiæ non alienandis. Concordat item M.I.C. d. cap.6.except.5.repl.3. Huius replicationis duplicationes uide S.except.3.repl.1. Tertia replicatio eſt:Niſi cum quis iuramentum præſtitiſſet de non alienandis rebus ad menſam ſuam pertinentibus, nonnullas res mobiles ad menſam pertinentes, uel de quibus dubitatur an ad menſam pertineant, alienauerit. c.ut ſuper.8.de rebus eccleſiæ alienandis. Viceſimaſexta exceptio eſt:Niſi res alienata

*inutilis ſit, & multis præſtationibus onerata. d.c. ut ſuper.8.§.fin.10.q.2.c.hoc ius.§.prædium.c.huiuſmodi. §.fin. 12. q.2. c.non liceat Papæ. uerſ.niſi tãtummodo.c.ſine exceptione.§.fin.c.terrulas, cũ c.ſequẽte.c.iniuſtũ.uerſ.cum canonica.*Nouell.120. *§.porrò ſi qua.*Viceſimaſeptima *exceptio eſt:*Niſi *res nimium remota fuerit alienata. d.c.terrulas. uerſ.aut longè poſitas.*Nouell.131.*§.ſi legatũ.* Viceſimaoctaua *exceptio uidetur:*Niſi *res ad mẽſam prælati uel capituli pertinẽs fuerit alienata.* Sed *reprobatur c. ut ſuper. 8. & c.poſſeßiones. 10. in prin.de rebus eccleſiæ alienãdis.*Viceſimanona *exceptio eſt:*Niſi *modica res ſit alienata.c.cæterùm. 3.de donationibus.* Triceſima *exceptio eſt:*Niſi *cõſuetudo uel ſtatutum loci alienationem permittat.* Q*uæ exceptio approbatur certo modo d.c.3.uerſ. & illius terræ conſuetudo.*Cuius *replicatio eſt:*Niſi *cõſtitutio loci laicorũ ſit. c.ult.de rebus eccleſiæ alienãdis.*Cõtradicit *c.ſine exceptione.12.q.2.*Triceſimaprima *exceptio uidetur:* Niſi *epiſcopus alienationi conſenſerit.*Sed *reprobatur 17.q.4.c.in uenditionibus.§.etiamſi.* Triceſimaſecunda *exceptio uidetur:*Niſi Imperator *iuſſerit alienari.* Sed *& hæc reprobatur 23.q.8.c.conuenior.* Nouell.7. *§.quia uerò.* Triceſimatertia *exceptio eſt:*Niſi Papa *permiſerit & confirmauerit alienationem. 12. q.5.c.quia* Ioannes.Triceſimaquarta *exceptio eſt:*

Niſi

Niſi eccleſiæ conditio per alienationem melior ſit facta. 12.q.2. c.ſicut eccleſia.§.fin.c.ſine exceptione. Triceſimaquinta exceptio eſt: Niſi prælatus alienans de ſuis rebus tantum det eccleſiæ, quantum eſt in re alienata. d.q.2. c.ſi quis qualibet. & 12.q.5.c.ſi epiſcopus. Triceſimaſexta exceptio eſt: Niſi cum conſenſu capituli & ſolenni decreto interueniente facta ſit alienatio.c.paſtoralis.7.§.fin. de donationib. 10. q. 2. c.huiuſmodi.§.quod ſi neceßitas.17.q.4.c.nullus res. Nouell.46.67.§.quoniam uerò. & 120. §.uerùm enimuerò. item §.& quidem ſi. Triceſimaſeptima exceptio:Niſi capitulum ſciens alienationi non contradixerit.c.continebatur.2 .de ijs quæ fiunt à prælatis. Triceſimaoctaua exceptio: Niſi capitulum alienationem poſtea ratam habuerit. c.cum nos.3.in fine. eód.tt. Triceſimanona exceptio eſt: Niſi laicus decimas, quas ab una eccleſia habet,alij eccleſiæ donauerit. c.cum apoſtolica.7.eod.tt. Quadrageſima exceptio eſt: Niſi laicus ius ſuum patronatus, quod in eccleſia habet,eidem uel alij eccleſiæ contulerit.c. 1.in prim. de iure patronatus,in 6. Quadrageſimaprima exceptio eſt,quòd quamuis alienatio facta non ualeat, tamē alienans eam retractare non poßit. c.inter dilectos.8.de donationibus. Quadrageſimaſecunda exceptio uidetur. Niſi alienatio iuramento ſit firmata. Sed reprobatur c.hoc

conſultiſſimo. 2. §.contractus autem. de rebus eccleſiæ non alienandis, in 6. Quadrageſimatertia *exceptio uidetur: Niſi lõgi temporis præſcriptione alienatio ſit firmata. Sed & hæc reprobatur d. §.contractus autem. uerſ.nec præſcribendi etiam.*

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Hactenus exceptiones aduerſus prohibitionem alienationis rerum eccleſiaſticarum expoſuimus, quarum tamen nonnullæ ſuperſunt replicationes generales ſiue communes, quæ pleriſq; iſtis exceptionibus obijci poſſunt. Harum prima eſt: Niſi ſine conſenſu capituli & ſolẽni decreto non interueniente facta ſit alienatio. d.c.hoc conſultiſſimo. 2. in prin. uerſ. & caſibus à iure permiſſis. Contra dicit tamen gloſſa ibidem in uerbo Non concedendo. Ideoq; replicatio propoſita magis uidetur reprobanda, quàm approbanda. Altera replicatio eſt: Niſi ſine conſenſu prælati alienatio ſit facta. c. præterea. 8. & c. cum clerici. 11. de cenſibus. 17. q. 4. c. in uenditionibus, in prin. Huius duplicatio eſt in c. 1. in prin. de iure patronatus, in 6. De quo dictum ſ. except. 40. Tertia replicatio generalis eſt: Niſi ſede uacante nullo defenſore conſtituto alienatio facta ſit. c. 1. de rebus eccleſiæ non alienand. in 6. Quarta replicatio eſt: Niſi princeps aliquis ſecularis res eccleſiæ alienauerit. c. qui res. 2. de

rebus

rebus eccleſiæ alienandis.12.q.2.c.de rebus. Quinta replicatio eſt: Niſi ſpirituale cum temporali ſit permutatum.c.ult.de rerum permutat. Sexta replicatio eſt: Niſi diſpenſatoribus eccleſiarum liberiſue eorum, cognatis uel adfinibus alienatio ſit ſacta.c.cum clerici.11.de cenſib. 10.q.2.c.huiuſmodi. §.quibuſcunq;. 16. q.1. c.in canonibus.§.generaliter. Apoſtol.canon.75. Concordat item M.I.C.lib. 5.cap.6. replicat. general.2. Septima replicatio eſt: Niſi ipſa eccleſia ſeu monaſterium alienetur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur 16.q.7.c.nemini. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.1.reg.10. Sed & concordat M.I.C.d.cap.6. replic.general.3. Octaua replicatio eſt: Niſi res alienata ab Imperatore ad eccleſiam fuerit profecta.10.q.2.c.hoc ius, in prin. Nouell.120.§.quæ uerò. Hæc de undecima regula, eiuſq; exceptionibus ac replicationibus ſint dicta. Sequuntur nunc euentus ac pœnæ prohibitæ alienationis.

XII. Regula: Euentus ac pœna prohibitæ alienationis definitur pro uarietate ſpecierum alienationis d.c. hoc ius. §. qui uerò. & Nouell. 7.§. quia uerò.

XIII. Regula: De pœna ſuſpenſionis & excommunicationis, & ut de ſuo eccleſiam indemnem præſtet, cauetur c.qui res.2. c.ſi quis presbyterum. 6. de rebus eccleſiæ alienandis. c.hoc con-

ſultiſsimo.2.§.& nihilominus,uſque ad §.ex contractibus.eod.tt.in 6. item extrauag.comm.unica.§.ſi quis autem.eod.tt.10.q.2.c.ult.12.q.2.c.apoſtolicos.§.quiſquis autem. c.de rebus,in fine.c.ſtatuimus, in fine. c.epiſcopus, in fine. c. diaconi. uerſ. quod ſi fecerint. 16.q.1.c.in canonibus.§.generaliter.17.q.4.c.omnes.c.nullus res,in fine.

XIIII.R*egula,De re alienata uindicanda ſeu reſtituenda,10.q.2.c.ult.12.q.2.c.monemus,in fine. c.quiſquis.§.fin. Quilibet ex clero rem repetere poteſt. d.c.ſi quis presbyterum.6.§.fin. Concordant ea quæ propoſita ſunt* s̃.*reg.9.*

XV. R*egula: De euictione præſtanda ei, cui res alienata fuerit euicta, cauetur c.ad audiẽtiam. 9.§.fin. de rebus eccleſiæ alienandis. 10. q.2.c.hoc ius.§.qui uerò.uerſ.ſed aduerſus eum.12.q.2.c.Vulteranæ.§.ſit emptoribus.*

XVI. R*egula: Si res eccleſiaſtica licitè alienata eſt, is cui ea eſt alienata, eam ultra debitum & naturam contractus uſurpare non debet.c.hoc conſultiſsimo.2. §.ex contractibus. de rebus eccleſiæ non alienandis,in 6.*

XVII. R*egula, De precarijs eccleſiaſticis: qualiter fieri debeant,definitur 10.q.2.c.precariæ à nemine.*

XVIII. R*egula:De precarijs quolibet quinquennio renouandis cauetur d.q. 2. c.precario de*

quin-

quinquennio. & c.1.de precarijs. Huius exceptio uidetur: Niſi ita factum ſit precarium, ne unquam reuocari poſſit. Sed reprobatur c.de precarijs.2. d.tt.& d.q.2.c.de precarijs. Plura de precarijs ui de ꝟ.lib.5.cap.3.reg.24.cum duab.ſequentib.

DE DECIMIS, PRIMITIIS, & oblationibus. Cap. XIII.

HActenus de rebus eccleſiaſticis in genere actum eſt: ſequitur de iiſdem in ſpecie. Sũt autẽ res eccleſiaſticæ perinde ac aliæ partim corporales, partim incorporales. Incorporales ſunt, ueluti decimæ, primitiæ & oblationes; quæ in ſolis eccleſiarum bonis præcipuè numerantur c.cauſa.13.in prin.de uerb.ſignif.de quibus in hoc capite agetur: & primùm de decimis.

I.Regula: De iure quo decimæ introductæ ſunt, cauetur De conſecrat.diſtin.5. c.quadrageſima.§. fin.16.q.1.c,decimas,in prin.q.3.c.iubemus.§.decimæ.q.7.c.1.§.oportet autem.c.decimas.

II. Regula, De definitione ſeu potius deſcriptione decimarum, habetur c.tua nobis.26. §.uerùm ſi ad.uerſ.quæ tributa.de decimis. 16.q.1.c.decimæ,in prin.

III. Regula: De quatuor generibus decimarũ iuris ueteris cauetur c.1.in prin.d.tt.

IIII. Regula: Quòd decimæ exigi poſſint, ac ſoluendæ De exigẽdis & ſoluendis decimis.

ſoluendæ ſint, cauetur c. parochianos. 14. c. tua nobis. 26. §. uerùm ſi ad. c. in quibuſdam. 32. §. fin. de decimis. 16. q. 1. c. reuertimini, cum c. ſequente. q. 2. c. admonemus. c. præcipimus. c. nam qui. q. 7. c. 1. §. oportet autem. c. quicunque. c. omnes. item diſt. 32. c. præter hoc. §. deinde. Huius regulæ exceptiones *uide in regulis proximè ſequentibus.*

Quibus decimæ perſoluendæ?

V. Regula: *Sacerdotibus decimæ perſoluendæ.* Quæ regula ex præcedentibus patet. Cuius exceptio hæc uidetur: Niſi ſacerdotes mali ſint. Sed reprobetur c. tua nobis. 26. §. penult. de decimis.

VI. Regula: *Eius eccleſiæ ſacerdotibus, in qua infantes grauati baptizantur, & ſacramenta grauatus percipit, decimæ ſunt perſoluendæ.* 16. q. 1. c. de decimis. c. queſti ſunt. c. ſtatuimus. c. in ſacris. item de Decimis c. cum contingat. 29. §. unde inquiſitioni. c. cum in tua. 30. §. fin. Huius regulæ exceptio prima eſt: *Niſi conſentiente epiſcopo alij eccleſiæ ſoluantur.* d. c. ſtatuimus. §. fin. & d. c. in ſacris. Altera exceptio eſt: *Niſi conſuetudo loci aliud introduxerit.* Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum ſint. 18. c. ad apoſtolicæ. 20. de decimis. Tertia exceptio eſt: *Niſi in alio loco prædia, ex quibus decimæ præſtantur, ſita ſint: tūc enim illi eccleſiæ, in cuius territorio prædia ſita ſunt, decimæ perſoluendæ.* c. ult. de parochijs. Quanquam contradicere uidetur 13. q. 1. per totam.

totam. Quarta exceptio eſt: Niſi alius decimas præſcripſerit, uel iuſto titulo adquiſierit. c. cum in tua. 30. de decimis.

VII. Regula: Non alij quàm cui debentur, decimæ ſunt perſoluendæ. 16. q. 2. c. nullus.

VIII. Regula: Ab omnibus regulariter decimæ ſunt perſoluendæ. c. à nobis. 24. de decimis. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi clerici uel alij ſint religioſi: hi enim à decimis perſoluendis ſunt immunes. c. nouum. 2. eod. tt. 16. q. 1. c. de decimis. §. fin. c. queſti. c. decimas. §. cæterùm. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi prædia ſua non proprijs laboribus uel ſumptibus, ſed per colonos colant: hoc enim caſu à decimis immunes nõ ſunt. d. c. queſti, in fine. & d. q. 1. c. ult. in fine. Altera replicatio eſt: Niſi clerici ſint coniugati, qui ab alijs clericis ſpiritualia recipiunt. d. c. nouum. 2. uerſ. illi profectò clerici. & ibi gloſſa. Tertia replicatio uidetur: Niſi monachi ſint, quibus populus ad regendum non committitur. Sed reprobatur 16. q. 1. c. cunctis. §. de his uerò. Quarta replicatio eſt in prædijs, quæ clerici & monachi à laicis comparauerunt, d. c. cunctis. §. fin. cum c. ſequente. item c. commiſſum. 4. c. nuper. 34. de decimis. c. ſtatuto. 2. §. cæterùm. eod. tt. in 6. c. quanto. 18. §. fin. de uſuris. Quinta replicatio eſt in prædijs conductis, c. dilecti. 8. de decimis. Sexta replicatio eſt in prædijs

A quibus decimæ perſoluendæ?

dijs ueteribus,non de nouo cultis. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ex parte. 10. eod.tt. Declaratur c.quid per.21.de uerb.ſignific. Huius duplicatio prima eſt:Niſi de nutrimentis animalium & hortis ſuis: de his enim quamuis ueteribus non præſtantur decimæ. d.c.10.uerſ.& de nutrimentis animalium.Altera duplicatio eſt:Niſi monachi ſint Ciſtercienſes, templarij uel hoſpitalarij. d. c. 10. uerſ.ſed prædeceſſor noſter. & c.ad audientiam.12.eod.tt. Huius duplicationis triplicatio eſt:Niſi clericis ſui ordinis:his enim decimas debent.c.1.§.cæterùm dicti.de uerb.ſignif.in 6.& ibi gloſſa. Plures huiuſmodi triplicationes uide in replicationibus præcedentibus & ſequentibus:utputa ſ. replic.4. ubi de Ciſtercienſis ordinis monachis habetur c.nuper.34.de decimis. item j.except.prox.repl.3. Tertia duplicatio eſt:Niſi nouale uetus factum ſit.c.ult.de priuilegijs. Hæc de prima exceptione.Secunda propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi ſpecialiter priuilegiati ſint de decimis non ſoluendis. c.à nobis.24. uerſ.niſi à præſtatione ipſarum.de decimis. Cuius exemplum eſt ſ.except.prox.repl.6.dupl.2.Eius autem replicatio prima eſt:Niſi cum priuilegium eſſet impetratum de immunitate noualium, agatur de decimis noualium tempore impetrati priuilegij poſſeßis. c.dudum.31. de priuilegijs. c.ſtatuto.2. in prin. de decimis.

decimis, in 6. Altera replicatio eſt: Niſi agatur de decimis ante priuilegium impetratum promiſſis. c. ex multiplici. 3. de decimis. Tertia replicatio eſt: Niſi priuilegiati per triginta uel quadraginta annos decimas ſoluerint. c. ſi de terra. 6. de priuilegijs. Concordat ſ. lib. 1. cap. 3. de priuilegijs, reg. 3. except. 6. Quarta replicatio eſt: Niſi in certis rebus priuilegiati de alijs rebus conueniantur. d. c. ſtatuto. 2. §. diœceſani. Cuius exemplum habetur c. ex parte. 10. §. fin. c. licet. 11. de decimis. Cui concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. except. 1. repl. 1. Quinta replicatio eſt in prædijs conductis, c. in quibuſdam. 32. de decimis. 25. q. 2. c. ult. §. fin. Sexta replicatio uidetur in prædijs poſtea adquiſitis & noualibus. Sed reprobatur c. quia circa. 22. de priuilegijs. c. ex parte. 27. de decimis. Septima replicatio eſt: Niſi princeps aliquis laicus priuilegium immunitatis conceſſerit. c. tua. 25. in prin. eod. tt. Octaua replicatio eſt: Niſi priuilegiatorum bona nimium creuerint. c. ſuggeſtum. 9. eod. tt. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia exceptio uidetur in Iudæis, qui miniſterio eccleſiaſtico Chriſtianorum non utuntur. Sed reprobatur c. de terris. 16. de decimis. c. quanto. 18. §. fin. de uſuris. Quarta exceptio eſt in leproſis, c. cum dicat. 2. §. fin. de eccleſijs ædificandis. Hæc de octaua regula.

IX. Regula: Vtrum dominus an colonus deci-

mas

mas ſoluere teneatur, definitur c.tua nobis. 26. §. & cum de cunctis. de decimis.

De quibus rebus decimæ perſoluendæ?

X. Regula: De omni fructu tam mobiliũ quàm immobilium rerum decimæ ſunt perſoluẽdæ. d. §. & cum de cunctis. & c.peruenit.5. item c.nũcios. 6.c.ex parte.21.c.non eſt.22.& c.ex tranſmiſſa,23. eod.tt. item 16.q.7. c.quicunq;. c.omnes, in princ. Huius regulæ exceptio prima uidetur in fructu prædiorum, quæ quis ita comparauit, ne ex ijs ſolueret decimas. Sed reprobatur 16.q.1.c.ſi quis laicus.c.de decimis. §.ſed & illa. Altera exceptio uidetur in fructibus, quorum decimæ per multos annos non ſunt ſolutæ. Sed & hæc reprobatur c.cum in tua.30. de decimis. Tertia exceptio uidetur in fructib.noualium. Sed & hæc reprobatur c.quoniam.13. & c.ex parte.27.eod.tt. Quarta exceptio uidetur in fructibus ſeu lucris artificiorum, negociationis, uel militiæ. Sed & hæc reprobatur c.paſtoralis. 28. §. ad quod reſpondemus. uerſ.& de reſiduo. eod. tt. 16. q.1. c.decimæ. §.de militia. Quinta exceptio uidetur in cenſibus ac tributis. Sed & hæc reprobatur c.cum nõ ſit. 33. §.fin.uerſ. uel ſaltem hi.de decimis.

Quãtum decimarum nomine ſoluendum.

XI. Regula: Decima pars omnium frugum debetur.c.1.in prin.& c.cum homines.7.de decimis.

XII. Regula: Non deductis expenſis decimæ perſoluendæ, d.c.7.& c.non eſt.22.§.fin. uerſ. antequam

tequam ullas. c.tua nobis.26. c.paſtoralis.28. eod. tt. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi ex lucro pecuniæ negociationis decimæ ſint perſoluendæ. d.c. 28.uerſ.licet circa res adquiſitas.

XIII. Regula: Decima beneficiorum alicui conceſſa,ei debetur ſecundum taxationem eius loci conſuetam,& monetam currentem. Clement.ſi beneficiorũ.2.in prin. de decimis. extrauag.com. unica,eod.tt.

XIIII.Regula: Statim collectis fructibus decimæ ſoluendæ.c.cum homines.7.d.tt. Quando decimæ perſoluendæ.

XV. Regula: Ante ſolutionem tributorum ac cenſuum decimæ ſoluendæ.c.cum non ſit.33.d.tt.

XVI.Regula: De nihil dando pro decimis cauetur 16.q.7.c.decimas. Euentus ſolutionis decimarum.

XVII. Regula: Vt captis pignoribus decimæ exigantur. Hæc regula recipit exceptionem in calicibus, libris & ornamentis ad diuinum cultum deputatis, Clement.ſi beneficiorum.2. §.nec per. de decimis.

XVIII.Regula: De pœna excommunicationis non ſoluentium decimas cauetur 16.q.7. c.omnes.§.fin. Cõcordant ea quæ habentur ſ.reg.4.

XIX.Regula: Cum decimæ non ſoluũtur,annonæ caritas & indictio fiſci euenit. 16.q.1. c.reuertimini.§.quia mihi.q.7.c.maiores.

XX.Regula: De pœna fraudis,quæ fit ab ex-

æmptis circa decimas, cauetur Clement.1. de decimis. Hæc de ſoluendis decimis ſint dicta.

De diſtribuendis decimis.

XXI. Regula: De perſona diſtribuentis decimas & modo cauetur 16.q.7.c.1.§.has uerò decimas.diſt.32.c.præter hoc.§.deinde.uerſ.& ut ipſe. Plura de diſtribuendis decimis uide 3. cap.8.q.8. reg.46.cum reg.ſequente. item quæſt 10. reg.1. cum ſequentib.

De conferendis decimis.

XXII. Regula: Laicis decimæ non ſunt confe rēdæ. c.ad hæc.15.c.quamuis.17.& c.probibemus. 19.de decimis. 1.q.3.c.peruenit.16.q.1.c.ult.§.quod autem. q.3.c.iubemus.§.item decimæ. q.7.in prin. §.laici autem.c.1.in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi epiſcopus loci conſenſerit. d.§.quod autem.uerſ.epiſcopo tamen loci. Contradicit tamen d.q.7.c.peruenit.

XXIII. Regula: Monachis decimæ concedi poſſunt.16.q.1.c.ult.in prin.

XXIIII. Regula: Laici decimas alijs conferre non poſſunt.c.dudum.31.& c.ult.de decimis.

Quid quantumq; cēſeatur eſſe collatum?

XXV. Regula: Decimis collatis, noualium decimæ non debentur. c.tua.25.§.fin. c.cum contingat.29.de decimis.et c.ſtatuto.2.§.fin.d.tt.in 6.

XXVI. Regula: Priuilegium decimas noualium concedens pro ea portione, qua ueteres contingunt priuilegiatos, quid quantumq; contineat, definitur d.c.ſtatuto.2.in prin.

XXVII. Re-

XXVII. Regula: *Priuilegiati ſuper decimis recipiendis, eccleſijs parochialibus gratis aßignare debent portionem pro debitis oneribus ſupportandis. d. c. ſtatuto. 2. §. ubi autem.* Hæc de decimis. *Sequitur de primitijs & oblationibus.*

DE PRIMITIIS.

XXVIII. Regula: Origo primitiarum *exponitur c. 1. §. at uerò. de decimis.*

XXIX. Regula: Primitiæ perinde ac decimæ *ſacerdotibus ſunt ſoluendæ. diſt. 32. c. præter hoc. §. deinde.* Quantum autem primitiarum nomine *ſoluendum, definitur d. §. at uerò. uerſ. traditionem quoq;.*

XXX. Regula: *Primitiæ perinde ac decimæ ſunt in diſpoſitione epiſcopi. d. §. deinde. uerſ. & ut ipſæ.*

XXXI. Regula: *Pomorum primitiæ epiſcopo & preſbyteris domum mittuntur, non ſuper altare. Apoſt. canon. omnium. 4.*

XXXII. Regula: *Primitiæ inter diaconos & alios clericos diuidendæ. d. c. omnium. 4. §. manifeſtum.*

DE OBLATIONIBVS.

XXXIII. Regula: *Definiuntur oblationes c. cauſa. 13. §. oblationes. & c. cũ inter. 29. de uerb. ſignif. 12. q. 1. c. uidentes. uerſ. ipſe enim.*

XXXIIII. Regula: *Solius eccleſiæ bona*

ſunt primitiæ, decimæ et oblationes. d.c.13. in prim.

XXXV. Regula: *Ad miſſarum ſolennia omnes aliquid* Deo *debent offerre*. De *conſecrat. diſtin.1.c.omnis Chriſtianus*. Concordat 16.q.1.c.*reuertimini*. Item *pro eo qui pœnitens morte præuentus eſt, antequam ſacerdotem habere potuit à quo abſolueretur, oblationes ſunt faciendæ, per ea quæ habentur ĵ.reg.41.except.1.*

XXXVI. Regula : *Semel oblatum* Deo *non eſt reuocandum nec retinēdum*.17.q.4.c.*ſunt qui opes, cum c.ſequente* Sacrilegium.13.q.2.c.*clerici*.

XXXVII. Regula: *Excommunicantur, qui defunctorum oblationes retinent, nec ſoluunt*. 13. q.2.c.*qui oblationes.c, qui oblationes.c.clerici.*

XXXVIII. Regula: *Oblationes diſsidentiū fratrum non accipiendæ.diſtinct.90.c.oblationes. c.neq;.*

XXXIX. Regula : *Oblationes eorum qui pauperes opprimunt, non accipiendæ. d.c.oblationes. & c.eorum.ead.diſt.90.*

XL. Regula: *Oblationes ex reb. turpiter quæſitis non accipiendæ*.14.q.5.c.*immolantis*. Vide item ĵ.*de eleemoſynis*. Cōtradicit *d.q.5.c.ſcriptum. §.econtrà*. Soluitur *hæc obiectio ibidem c.ſequente* Dixit.

XLI. Regula: *Oblationes iniuſtorum non accipiendæ.d.c.ſcriptum.*

XLII. Regula: Oblationes eius qui filiũ ſuum exhæredauerit, non accipiendæ. 17.q.4.c.ultim. in prin.

XLIII. Regula: Oblationes excommunicati uel pro excommunicato factæ non ſunt recipiendæ. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1.cap.8.quæſt. 10.reg.18. Sed & huius regulæ exceptio eſt: Niſi excommunicatus pœnitens, antequam abſolueretur, morte fuerit præuentus, dum ſacerdotem inuenire non potuit. 26.q.6.c.ſi aliquis, in prin. & q.7. c.ſacerdos.§.pœnitentes uerò. Vide inſuper plures exceptiones j. lib.prox. cap.7. de eleemoſynis, reg.7.

XLIIII. Regula: Religioſis ſeu monachis oblatum epiſcopus uſurpare non debet. c.nimis.16. de exceſſib.prælator.

XLV. Regula: Oblationes ad diſpoſitionem epiſcopi pertinent, ſine cuius conſenſu ab aliјs nõ ſunt uſurpandæ.16.q.1.c.in canonib. c.quia iuxta. §.cum ergo.

XLVI. Regula: Oblationes laicis non concedendæ. c.cauſa.13.§.quicũq; igitur. de uerb.ſignif. 10.q.1.c.quia ſacerdotes.c.ſanctorum.c.hanc conſuetudinem. Concordant item ea quæ habentur ſ. reg.22.

DE IVRE PATRONAtus. Cap. XIIII.

HActenus de decimis, primitijs & oblationibus actum eſt. Nunc de iure patronatus dicemus.

I. CAVSAE EX QVIBVS ius patronatus competit.

I. Cauſa: Ex conſtructione eccleſiæ conſenſu epiſcopi facta competit ius patronatus. c. nobis. 25. in prin. de iure patronatus.

II. Cauſa: Succeßione quoque adquiritur hoc ius. de qua re ſ. quæſt. prox. reg. 1. dicetur.

III. Cauſa: Ex ceßione hoc ius nõ competit. de qua re ibidem reg. 2. dicetur.

II. QVIBVS COMPETIT ius patronatus?

I. Regula, De ſucceſſore uniuerſali, ut uaſallo. Ad hunc ius patronatus tranſit cum uniuerſitate. c. ex literis. 7. de iure patronatus. Idem eſt de liberis & propinquis patrono ſuccedentibus. 16. q. 7. c. filijs.

II. Regula, De eo cui patronus ius ſuum ceßit uel alienauit. Huic non competit. c. quod autem. 5. §. fin. & c. quia clerici. 6. c. illud. 8. in prin. c. cum paſtoralis. 11. c. de iure. 16. c. præterea. 23. de iure patronatus. 16. q. 7. c. quicunq; §. hic autem diſtinguendum.

guendum. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi loco religioſo ceſſerit.d.c.illud.8. uerſ.licet religioſo. item c.unico,in prin. de iure patronatus,in 6. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ſine conſenſu epiſcopi loco religioſo ius patronatus ſit conceſſum. c.quod autem.5.§.fin.c.cura paſtoralis.11. & c.nullus laicus.17. de iure patronatus. Contradicit d.c.unicum,in prin.eod.tt. in 6. Planè propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi epiſcopus poſtea ratū habuerit quod geſtum eſt,uel locus cui conceſſum eſt,præſcripſerit. Quæ duplex duplicatio approbatur d.c.cum paſtoralis.11. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi frater fratri cohæredi ius ſuum ceſſerit, c.ex inſinuatione.14.d.tt.de iure patronatus.

III. QVAE SINT IVRA patronatus?

I.Regula,De iure præſentandi, Vacante eccleſia,non niſi ad præſentationem patroni aliquis eſt inſtituendus uel ordinandus. 16.q.5.c.1.§.ædificatori uerò, q.7.c.quicunque.§.fin. c.decernimus.c. monaſterium.uerſ.liceatq́;,item c.illud.8.§.fin.& c.ex inſinuatione,14. c.nobis.25.§.cæterùm.uerſ. ſecus tamen.de iure patronatus. Concordant item ea quæ habentur ſ.cap.4.quæſt.6.reg.8. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi conuentualis eccleſia ſit quæ uacat. Quæ exceptio approbatur

d.§.cæterùm. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.10.quæſt.2.reg.5. Altera exceptio eſt: Niſi patronus aliquem antea præſentauerit, uel eccleſiam ei cõceſſerit. Hæc exceptio approbatur quidem ipſo iure:uerùm eius replicatio prima eſt: Niſi eccleſia nondum uacante aliquem præſentauerit,uel eccleſiam alicui conceſſerit: hoc enim caſu uacante poſtea eccleſia non prohibetur aliũ præſentare.c.illud.8.in prin.de iure patronatus. Altera replicatio eſt:Niſi antea ignorante uel non conſentiente epiſcopo eccleſiam alicui conceſſerit. Quæ replicatio approbatur c.cum laici.10.c.ſuggeſtum.20.& c.ultim.d.tt. Hæc de ſecunda exceptione, eiusq; replicationibus ſint dicta. Tertia propoſitæ regulæ exceptio uidetur: Niſi epiſcopus loci alium anteà ad titulum fecerit ordinari. Hæc exceptio reprobatur c.poſtulaſti.30. d.tt.de iure patronatus. Quarta exceptio eſt: Niſi cum patronus clericus eſſet, legatus Pontificis præſentationem ſibi reſeruauerit. c.dilectus.6. de officio legati.de qua re uide plura ſ.cap.7.reg.22. Quinta exceptio eſt:Niſi intra tempus conſtitutũ,poſtquam eccleſia uacare cœpit, neminem præſentauerit.Hæc exceptio approbatur c.ſicut.2.§.fin.de ſupplenda negl.prælator.Tempus autem præſentandi laicis quidem patronis conſtitutum eſt quatuor menſium, eccleſiaſticis uerò ſex menſium.c. unico.

unico.§.uerum licet.de iure patronatus,in 6. Sexta exceptio eſt: Niſi controuerſia ſit de iure patronatus, quæ intra tempus præſentationi conſtitutum,non fuerit finita. Hæc exceptio approbatur c.quoniam.3.§.fin. c.ſi uerò.12.c.cam te.22.& c.cum propter.27.de iure patronatus.

II.Regula: Ex pluribus patronis ſinguli alternis uicibus præſentare poſſunt. Clement.plures.2. §.& ut facilius.de iure patronatus.

III. Regula: Plures poſſunt præſentari, ut ex ijs epiſcopus unũ eligat.d.Clement.plures.2.§.fin.

IIII.Regula: Qui & quales præſentandi,uide ſ.cap.4.quæſt.2.& cap.7.reg.4.cum ſequentib.

V. Regula: Seipſum uel liberos ſuos patronus præſentare non poteſt. c.conſuluit.15.& c.per noſtras.16.de iure patronatus. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.7.reg.12.

VI.Regula: Patronus à præſentato nihil poteſt exigere temporale,niſi quod in ipſa fundatione conſtat impoſitum. c.præterea.23. de iure patronatus. c.ſicut.2.de ſupplenda negl.prælator.

VII.Regula: Si in præſentando patroni diſcordent:præfertur ſententia maioris partis.c.quoniã. 3.de iure patronatus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſine ſcandalo maioris partis ſententia præferri nõ poſſit:tunc enim epiſcopus pro ſuo arbitrio ordinare aliquem poteſt.d.c.quoniã.

3.§.ſi autem hoc. Altera exceptio eſt: Niſi ex pluribus patronis unus deceſſerit pluribus hæredibus relictus: tunc enim iſti hæredes omnes unius duntaxat uocem habent. Clement.plures.2.in princ. eod.tit.

VIII. Regula: Si propter diſcordiam patronorum eccleſia caret adminiſtratore: ceſſatur in eccleſia à diuinis, tolluntur reliquiæ, & oſtia clauduntur, ſi aliter ſine ſcandalo eccleſiæ prouideri non poteſt. c.1.cum c.ſequente. de iure patronatus.16.q.7.c.ſi plures.

IX. Regula: Præſentatus à patrono, ſi eſt idoneus, ab epiſcopo eſt recipiendus. c.ſignificaſti.18. de iure patronatus. Hæc de præſentationis iure, quod patrono competit.

X. Regula: Ius inſtituendi ac deſtituendi patronus in eccleſia non habet. c.præterea.4.c.quod autem.5.§.fin.c.querimoniã.9.c.cum laici.10.c.conſuluit.15.& c.ſuggeſtum.20.de iure patronatus.

XI. Regula: Bona eccleſiæ ratione iuris patronatus adminiſtrare non poteſt. d.c.præterea. 4.uerſ.poſſeßionem quoq;. 10.q.1. c.ſic quidam.c. nouerint.

XII. Regula: Cedere alteri ius ſuum uel eccleſiam patronus non poteſt, per ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.prox.reg.2.

XIII. Regula: Patrono debetur proceßionis

honor,

bonor.c.nobis.25.§.fin.de iure patronatus.16.q.7.
c.piæ mentis,in fine.& c.Frigentius,in fine.

XIIII. Regula: Si patronus eiuſue liberi ad inopiam uergant, ab eccleſia illis eſt ſuccurrendum.d.c.nobis.25. §.fin.& d.q.7.c.quicunq;.

XV. Regula: Patronus nihil proprij iuris in eccleſia habet, nec poteſt eius reditus in ſuos uſus conuertere.d.c.piæ mentis,in fine.& d.c.Frigentius,in fine. & d.c.quicunq;.§.fin.item d.q.7.c.filijs.§.ipſis tamen hæredibus.item c.ſicut.2.de ſupplenda neglig.prælatorum.

XVI. Regula: Prouidentia & admonitione epiſcopi à patrono eccleſiæ honorari debent. 16. q.7.c.conſiderandum.

XVII.Regula:Sine conſenſu patroni eccleſia uel eius diſpoſitio non poteſt mutari,d.q.7.c.monaſterium.& c.rationis.

XVIII.Regula:Patronus habet ius prouidendi,& ſollicitudinem pro eccleſia. d.q.7.c.quicunque.§.fin.c.filijs.c.decernimus.

XIX.Regula:Eccleſia inter hæredes patroni non eſt diuidenda. c.1.in prin.de iure patronatus.

XX.Regula:Alienato iure patronatus,non minuitur in iſta eccleſia ius epiſcopale.c.cum ſeculum.13.d.tt.Hæc de iure patronatus.

DE REBVS ECCLESIAſticis corporalibus in ſpecie. Cap. XV.

HActenus de rebus eccleſiaſticis incorporalibus in ſpecie actum eſt: quanquam inter eas etiam referri poterant priuilegia eccleſiarum. Sed de ijs actum eſt ſ̃.cap.1. Nunc eodem modo de corporalib. rebus agemus, quæ partim mobiles ſunt, partim ſoli ſeu immobiles. De hiſce primũ, poſtea de illis in hoc capite tractabitur.

DE ECCLESIIS AEDIficandis.

I. Regula: Non propter quæſtum, ſed propter ſanctorum patrocinium eccleſiæ ſunt ædificandæ. de conſecrat. diſt.1.c.ſi quis baſilicam.

II. Regula: Si populus eccleſia indigeat, poteſt ædificari, iuramento de rebus eccleſiæ non alienandis non obſtante. c.ult. de eccleſijs ædificandis.

III. Regula: Leproſi peculiarem ſibi eccleſiam poſſunt ædificare. c.cum dicat.2.d.tt.

IIII. Regula: Si pagus à ſua parochia longius diſtet, poteſt ſibi peculiare oratorium ædificare. c.ad audientiam.3.d.tt.

V. Regula: Ne ſine conſenſu epiſcopi noua eccleſia ædificetur. c.cum olim.14.§.inſuper eccleſias, de priuilegijs. c.authoritate.4.in prin. eod. tt. in 6.

in 6.18.q.2.c.quidam monachorum. c.qui religioſis,in fine.c.de monachis.c.cellulas. c.nullus. item De conſecrat. diſtin.1.c.omnes baſilicæ.§.ubi autem plures.c.nemo eccleſiã.Nouell.67.§.deinde.

VI. Regula, De ſumptibus & reditibus prius decernendis,quibus eccleſia eiusq; miniſterium ſuſtentari queat, d.c.nemo eccleſiam. uerſ. & antè præfiniat. c.1.in prin. de cenſibus. 1.q.2.c.1.§.hoc tamen.16.q.7.c.piæ mentis.uerſ.collata prius.

VII. Regula, De ſumptibus ex reditibus eccleſiæ ad nouum opus conferendis,c.de his.4.de eccleſijs ædificandis. Ne autem ultra quinquageſimam uel centeſimam partem ex reditibus eccleſiæ ad nouum opus conferatur, cauetur c.apoſtolicæ.9.de donationib.16.q.1.c.eccleſiæ.c.quicunq;. c.de decimis. §.1. c.decimas.§.quod autem.c.plures.§.fin.cum c.ſequente.

VIII.Regula:De area,in qua ædificãdum eſt, prius conſecranda cauetur De conſecrat. diſt.1.c. nemo eccleſiam, in prim.M.I.C.lib.3.cap.6.de monaſterio ædificando, quæſt.1.reg.1. Vtri hoc caſu ius conſecrandi competat,definitur c.1.de religioſis domibus.

IX. Regula : Abſq; præcepto ſedis apoſtolicæ non dedicandum,per ea quæ ȷ.lib.proxim.cap.4. reg.21.dicentur.

X.Regula: Ne aliquid pro dedicatione exigatur.

tur.1.quæſt.2.c.1.in prin.

X I.Regula, De loco in quo ædificanda eccleſia.In loco congruo & utili. de conſecrat.diſtin.1. c.eccleſias per congrua. item 16.q.7. c. eccleſias per congrua.

X I I. Regula : Maior eccleſia per circuitum quadraginta paſſus habere debet,minor triginta. 17.q.4.c.ſicut antiquitus,in prin.

X I I I. Regula: Clauſtra iuxta eccleſiam conſtituenda.12.q.1.c.neceſſaria,in prin.

X I I I I. Regula: In atrio eccleſiæ non niſi clericorum ædificia ponenda.12.q.1.c.nulla.

X V. Regula, De monaſterio fœminarum longius à uirorum monaſterio ædificando, 18. q.2. c. monaſteria.

X V I.Regula: Priuilegia nouæ eccleſiæ impetrari non poſſunt, antequam clerici uel monachi in eo exiſtant. c.ad audientiam.5.§.fin.de eccleſijs ædificandis.

X V I I.Regula : Ne per nouam eccleſiam ueteri parochiali præiudicetur, neq; ea dehoneſtetur. c.cum dicat.2. §.caueant. c.ad audientiam.3. uerſ.prouidens tamen.d.tt.

X V I I I. Regula : Nouum opus cum ſua dote ad ordinationē epiſcopi pertinet,per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.8.quæſt.10.reg.1.

X I X. Regula,De eccleſia ædificata dedicãda

&

& conſecranda,16.q.7.c.piæ mentis.c.Frigentius.

XX. Regula, De refectione eccleſiarum. Omnium ſumptibus, qui in ijs beneficia obtinent, reficiendæ.c.1.de eccleſ.ædificandis.

XXI.Regula, De eccleſijs ſuperfluis deſtruendis, de conſecrat.diſt.1.c.omnes.§.ubi autem plures.c.eccleſiæ,in fine.

XXII.Regula: In domibus eccleſiarum non debet iudex laicus iudicare, nec hoſpitium uindicare, c.1.de immunitate eccleſiar. c.decet.2.§.ceſſent in eccleſijs.eod.tt.in 6.

XXIII.Regula: In templis, cœmeterijs & alijs locis eccleſiæ cauſæ ſanguinis agi non debent. c.cum eccleſia.5. de immunitate eccleſ. & d.c.decet.2.§.ceſſent in eccleſijs.

XXIIII.Regula: De portis monaſteriorum claudendis cauetur c.1. §.& quoniam parum. de ſtatu regularium, in 6. Concordat M.I.C.libro 3. cap.2.reg.10. De templis claudēdis cauetur l.1.in prin.C.de ſacrif.paganor.

XXV.Regula: Supellex in tēplis reponi non debet, niſi neceſsitate cogente. c.relinqui.2.de cuſtodia euchariſtiæ.

XXVI.Regula: Mulier quæ menſtrua patitur, templum intrare prohibebatur diſtinct.5.in prin.§.item mulier. Quod tamen mutatur d.diſt. 5.c.ult.§.quæ tamen mulier.

XXVII.Re-

XXVII. Regula: Mulieres poſt partum intra certos dies templum ingredi prohibebantur d.diſt.5.in prin. §.in lege namq;. & c.cum enixa. Tollitur hæc regula d.§.in lege namq;. uerſ.nunc autem ſtatim. & d.diſtin.5.c.ſi mulier. c.unico,de purificatione poſt partum.

XXVIII.Regula:Qui per ſomnum uiſus eſt ſibi coire, uſq; ad ueſperam eccleſiã ingredi prohibetur c.1.in prin.diſt.6.

XXIX.Regula:Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri.18.q.2.c.pridem.

XXX. Regula: Ne in templis aliud agatur, quàm quod diuinis miniſterijs conuenit.diſtin.42. c.non oportet.c.nulli.c.oratorium.c.ult.

XXXI.Regula: Quæ in eccleſijs agenda uel non agenda, definiuntur per iam propoſita: ſed & definiuntur c.decet.2. de immunitate eccleſiarum,in 6.

DE ORATORIIS PRIuatis.

XXXII.Regula: Oratoria priuata permittuntur certo modo De conſecrat.diſt.1.c.unicuiq;.

XXXIII.Regula:In oratorijs priuatis campanæ publicæ haberi non debent.c.patentibus.10. de priuilegijs.

DE ALTARIBVS.

XXXIIII.Regula, De altaribus ſine permiſſu

miſſu epiſcopi non erigendis, de conſecrat. diſtin. 1. c. nullus presbyter.

XXXV. Regula, *De altaribus ſuperfluis deſtruendis, d. diſt. 1. c. eccleſiæ, in fine.*

XXXVI. Regula, *De altaribus ſine ſanctorum reliquijs inſtitutis, rurſus deſtruendis, d. diſt. 1. c. placuit.*

DE SACRARIO.

XXXVII. Regula: *Sacrarium ingredi prohibentur ſubdiaconi & miniſtri non ſacrati, diſt. 23. c. non oportet ſubdiaconos. & c. nõ oportet inſacratos. Hæc de rebus eccleſiaſticis immobilibus ſint dicta: nunc de mobilibus dicendum.*

DE CAMPANIS.

XXXVIII. Regula: *Religioſi mendicantes plures campanas habere prohibentur, exceptis certis caſibus, c. unico, de officio cuſtodis, in extrauag. com.*

DE IMAGINIBVS SANctorum.

XXXIX. Regula, *De imaginibus ſanctorũ non uiolandis, de conſecrat. diſt. 3. c. perlatum.*

XL. Regula: *Imagines ſanctorũ memoria ſunt & recordatio præteritorum. d. diſtinct. 3. c. uenerabiles.*

DE SACRAMENTIS.

XLI. Regula, *Euchariſtia & chriſma debent*

fideliter ſub clauibus cuſtodiri.c.1.de cuſtodia eucharistiæ. Pœna non bene cuſtodientis proponitur De conſecrat.diſt.2.c.qui bene.

XLII. Regula: Eucharistia in loco ſingulari mundo & ſignato ſemper honorificè debet conſeruari.c.ſanè.10.in prin.de celebrat.miſſar.

XLIII. Regula, De uaſculis eucharistiæ, ne ſint lignea,ſed aurea,uel argentea,aut ſaltem ſtannea,de conſecrat.diſtin.1.c.uaſa.c.ut calix. item c. ult.de celebrat.miſſarum.Plura de ſacramentis uide 3.lib.prox.cap.3.

DE AQVA LVSTRALI.

XLIIII.Regula,De ratione & uſu aquæ lustralis,habetur De conſecrat. diſtinct.3. c.aquam. & diſtinct.4. c.nec quenquam. Ante ſacramentum,non poſt, aqua iſta eſt ſumenda. d.diſtinct.4. c.in ſabbatho.

DE RELIQVIIS SANctorum.

XLV.Regula: Publicè uenerari reliquias nemo debet,niſi prius authoritate Papæ fuerint approbatæ. c.1. & c.ultim.§.inuentas autem. de reliquijs.

XLVI.Regula:De reliquijs extra capſam nõ oſtendendis,nec uenalibus exponendis,cauetur d. c.ult.in prin.l.3.C.de ſacroſanctis eccleſijs.

XLVII.Regula: Ne occaſione reliquiarum homi-

homines uarijs figmentis, aut falſis documẽtis decipiantur.d.c.ult.§.fin.

XLVIII.Regula,De reliquijs transferendis. Ex quibus cauſis transferendæ? de conſecrat.diſtin.1.c.tribus ex cauſis.

XLIX.Regula: Ne ſine authoritate principis,epiſcoporum, uel ſynodi transferãtur,cauetur d.diſt.1.c.corpora.

L.Regula: Ne ad loca prophana transferãtur. l.26.C.de epiſcopis & clericis.

DE VASIS ET VESTImentis eccleſiæ.

LI.Regula:Vaſa & ueſtimẽta eccleſiæ debent munda reponi. c. ult.§.ſunt & alij.& §.præcipimus.de cuſtodia euchariſtiæ.

LII. Regula, De ueſtimentis ſacris lauandis, de conſecrat.diſtinct.1. c.nemo per.§.pallas uerò. item diſtin.4.c.omnis preſbyter,in fine.

LIII. Regula: De ijs cuſtodiendis cauetur d. §.pallas uerò.uerſ.idcirco intra.

LIIII.Regula, De non tergendis manibus ad uela uel ueſtimenta ſacra.d.c.nemo.§.fin.

LV.Regula, De uaſis & ueſtimẽtis ſacris non niſi à ſacratis hominibus contrectandis,d.diſtinct. 1.c.in ſancta.c.ueſtimenta. item diſtin.23. c.non oportet ſubdiaconos. c.non oportet inſacratos,cum duobus ſequentibus. Nec à ſacratis mulieribus

contrectanda.d.diſtinct.23.c.ſacratas.

L V I. Regula, *De ijs ad alios uſus, quàm quibus dedicata ſunt, non transferendis, d.c.ueſtimenta. & d.diſtin.1.c.ad nuptiarum.* Huc pertinet de *mortuis non obuoluendis ueſtimentis altaris.d.diſtin.1.c.nemo per, in prin.*

L V I I. Regula, *De ueſtimentis nouis comparandis, d.diſt.1.c.nemo per.* §.*pallas uerò. uerſ.ſed peluis noua.*

L V I I I. Regula: *De materia panni altaris cauetur d.diſt.1.c.conſulto.*

L I X. Regula, *De ueſtimentis & uaſis ſacris uetuſtate conſumptis incendendis, d.diſtinct.1. c. altaris.*

DE LIGNIS ECCLESIAE deſtructæ, uel eccleſiæ dedicatis.

L X. Regula: *De lignis eccleſiæ deſtructæ uel eccleſiæ dedicatis ad laicorum uſus non transferendis cauetur d.diſtinct.1.c.ligna.* Hæc de rebus *eccleſiaſticis corporalibus ſint dicta.* De quibus *uide plura M.I.C.lib.3. cap.6.*

LIBRI TERTII FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER IIII.

DE ACTIBVS ECCLESIAſticis.

HActenus de perſonis & rebus eccleſiaſticis tam in genere, quàm in ſpecie actum eſt. Supereſt ut de actibus eccleſiaſticis agamus.

DE FIDE ET DOCTRIna Chriſtiana, necnon de concionibus & orationibus.

Cap. I.

I. QVID CREDENDVM AC docendum ſit?

PRima regula: De libris qui ſequendi ſunt, ut de J. quæſt.5.reg.5.

II. Regula: De canonibus apoſtolorum cauetur diſt.16.c.ſexaginta.c.Clementis.c.placuit. c.Iſidorus. c.ſextam.c.habeo.c.quoniã. Contradicit d.diſtinct.16.in prin.cum c.ſequente: item d.c. Clementis.

III.Regula: De decretis quatuor conciliorum cauetur diſt.15.c.1.c.ſicut.c.ſancta. item diſt.16.c.

 ſancta.

ſancta.c.ſexta.c.ſeptuaginta.c.uiginti.item M.I.C. lib.3.cap.7.de fide,reg.3.

IIII.Regula: De aliorum præter iſta quatuor conciliorũ decretis cauetur diſt.15.c.ſicut.§.quintũ uerò.c.ſancta.§.ſed etſi qua.itẽ diſt.16.c.ſancta.c.ſexta.c.prima.c.ult. Vide itẽ J.cap.de concilijs.

V.Regula: De ſexta ſynodo cauetur diſtin. 16. c.ſextam.c.habeo.c.quoniam.

VI.Regula:De decretis ac reſcriptis Pontificũ uide S.lib.1.cap.3. de canonib.reg.4.item cap.4.

VII.Regula:De trinitate quid ſit credendum, definitur c.1.in prin. uſq; ad § una uerò eſt. item c.damnamus.2. de ſumma trinitate. item De conſecrat. diſt.3.c.ult. Vide item S.lib.prox.cap.11.de Chriſto & de ſpiritu ſancto. item M.I.C.libro 3. cap.7.de fide,reg.2.

VIII.Regula: De ſancta Maria, quòd in peccata mortali non ſit concepta, & de feſto conceptionis habetur c.grauem. 2. de reliquijs ſanctorum,in extrauag.com.

IX.Regula, De anima,Clement.1.§.porrò doctrinam. de ſumma trinitate. 32.q.2. c.quod uerò. §.hic de anima.c.Moyſes. de pœnitent.diſt.1.c.reſuſcitatus.diſt.2.c.illa anima.

X.Regula : De prædeſtinatione quid ſit credendum uel ſentiendum, diſſeritur 23.q.4. c.cum quiſq;. §.eſt & alia. c.ſicut non. c.obtineri. c.Nabucho-

buchodonoſor.c.uaſis. item De pœnitẽt.diſtin.2.c. firmum. c.nullus. c.talibus. c.ſi enim.§.fin.c.Apoſtolus. c.mirandum. c.multi.c.citius. c.ult.in prin. uſq; ad §.charitas.item De pœnitent. diſtin.4. c.ſi ex bono. c.benedictus. c.nouit Deus. c.in domo.c. hanc ſocietatem.

DE IVSTIFICATIONE ET peccatorum remiſsione.

Cauſæ ex quibus quis iuſtificatur & peccatorum remiſsionem conſequitur.

XI.Regula, De pœnitentia & fide iuſtificante, c.1.§.fin. de ſumma trinitate. 15.q.1. c.firmiſsimè,in prin. de pœnitent.diſt.1. c.uide.uerſ.quia ſi teipſum. c.ſecunda. c.quia diuinitatis. c.ne forſitan.de conſecrat.diſtin.2.c.ut quid.c.credere.item De conſecrat.diſtin.4.c.filius Dei. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi pœnitentia ſit ſimulata,& fides ſine operibus. de pœnitent. diſt.4. c.peccatum.§. fin. item c.1.§.quia uerò Chriſtus. uerſ.inter ſcapulas. de ſacra unctione. de pœnitentia diſt.3.c.in tantum.§.fin. cum ſequentibus, uſq; ad c.ſceleratior.uerſ.in quo illorum etiam. Declaratur exceptio hæc definitione fictæ uel falſæ pœnitentiæ,de pœnitent. diſt.5.c.falſas.& c.ult. Plura de regula propoſita uide J.cap.5.reg.45.

XII. Regula: Gratia Chriſti nos iuſtificat.de

conſecrat.diſtin.4.c.gratia. c.placuit ut quicunq;. c.penult.& ult.

XIII. Regula: Eccleſiæ charitas peccata dimittit ac tenet.d.diſt.4.c.eccleſiæ.

XIIII.Regula:Continentia & uirginitas ſaluos facit.33.q.5.c.qui ſitit. Exceptio eſt: Niſi alia deſint opera.d.q.5.c.hoc ſolum.c.qui ſitit.§.fin.

XV.Regula,De operibus. Et hæc iuſtificant, ſi bona ſint. de pœnitent. diſtinct.3.c.pium eſt.c.ſi quando.c.cauendum.c.quid ergo.c.ultim.in prin. Exceptio prima eſt: Niſi uirginitatem ſeu continentiam non ſeruauerit.d.c.hoc ſolum. Altera exceptio eſt: Niſi mens ab iniquitate, & ab obtrectationibus lingua non cohibeatur. de conſecrat. diſt.5.c.nihil enim,cum duob.cc.ſequentib.

XVI. Regula, De eleemoſyna iuſtificante,13. q.2. c.animæ,in prin. §.ubi illud etiam. c.tempus. §.neq; negandum. de pœnitent. diſtim.1.c.medicina.c.medicamentum. Vide item J.cap.7. de eleemoſynis.

XVII. Regula: Si malè quæſitis bene utatur, per hoc non iuſtificatur. 14.q.5. c.neque enim. c. deniq;.

XVIII. Regula: Si oret Pater noſter, iuſtificatur.de pœnitent.diſt.3.c.de quotidianis.

XIX.Regula:Si offerat ſe pro populo,remiſſionẽ peccatorũ conſequitur. d.diſt.3.c.illud uerò.

XX.Re-

XX. Regula: Si moriatur in bello contra hæreticos ac infideles, iuſtificatur. 23.q.5.c.omnium. q.8.c.omni timore.

XXI. Regula: Si in hac uita pœnam ſuſtinuerit, iuſtificatus per hoc eſt in altera uita. Quæ cauſa ſeu regula approbatur ſimul & diſtinguitur d. q.5.c.quid ergo. de pœnitent. diſt.3.c.ſunt plures. §.authoritas illa.c.ignis ſuccenſus.c.quærat.

XXII. Regula, De igne purgatorio, habetur c.unum.§.unde Auguſtinus, uſq; ad fin. c.qualis.c. qui in aliud.diſt.25. item c.ult.§.non promittimus tamen, cum ſequentib.de pœnitent.diſt.7.

XXIII. Regula: Curatio funeris non præſtat remiſsionem peccatorũ.13.q.2.c.animæ.§.curatio.

XXIIII. Regula: Cõditio ſepulturæ, & pompa exequiarum non remittit peccata.d.§.curatio. & §.ſi aliquid.

XXV. Regula: Si corpori defuncti aliquid impendatur, per hoc non iuſtificatur.13.q.2.c.non æſtimemus.§.corpori.

XXVI. Regula: Si in loco ſacro defunctus ſepeliatur, hoc ei non prodeſt ad remiſsionem peccatorum.d.q.2.c.quibus peccata.c.animæ.§.curatio.uerſ.conditio. Admittitur tamen hæc cauſa in leuibus peccatis, d.q.2.c.cum grauia.

XXVII. Regula: Si apud eccleſiam martyrum ſepeliatur, quodammodo adiuuatur.d.quæſt.

2.c.non æſtimemus.§.fin.

XXVIII.Regula:Si ſacrificium uel eleemoſyna fiat pro defuncto, per hoc iuuatur. d.c.non æſtimemus, in prin. & d.q.2.c.tempus. §.neq; negandum. De diebus huiuſmodi ſacrificij diſſeritur d.c.tempus.§.fin.cum c.ſequente,quia alij.

XXIX. Regula: Si oblatio fiat pro uiuo uel defuncto,iuuatur. d.q.2. c.pro obeuntibus. c.animæ,in prin.Exceptio eſt:Niſi iniuſtus offerat.14. q.5.c.ſcriptum.

XXX.Regula:Si cognati pro defuncto ieiunauerint,iuuatur.d.c.animæ,in prin.

XXXI.Regula: Si oratio fiat pro defuncto, iuuatur. d.c.non æſtimemus,in prin.& §.diligentius. item d.q.2.c.in præſenti. c.pro obeuntibus.c. animæ,in prin.

XXXII.Regula: Si genuit filios in uirginitate permanſuros, prodeſt defuncto ad iuſtificationem.33.q.5.c.tunc ſaluabitur.c.qui ſitit.§.fin.

XXXIII.Regula:Verbum Dei remittit peccata.de pœnitent.diſt.1.c.uerbum,in prin.

XXXIIII. Regula: De eucharistia & baptiſmo,quatenus iuſtificent, infrà peculiariter tractabitur.

XXXV.Regula,De indulgentijs prælati uel pontificis.Hæ quoq; præſtant remiſsionem peccatorum.Quia prælatis ius ligandi & ſoluendi competit,

petit, per ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.1.cap.13.q.3. reg.2. Exemplum indulgentiarum proponitur c. unico.§.fin.de celebrat.miſſarũ,in extrauag.com. Aliud exemplum habetur c.1.de reliquijs & uene rat.ſanctor.in extrauag.com. Aliud exemplum indulgentiarum, quæ conceduntur ijs qui centeſimo quoq; anno, quem iubilæũ appellãt, baſilicas Petri & Pauli apoſtolorum uiſitant, habetur c.1.de pœ nitent.in extrauag.com. Harum indulgentiarũ an nus centeſimus mutatur in quinquageſimũ c.uni- genitus.2.eod.tt. Tandẽ mutatur in annum uiceſi- mumquintum c.quemadmodum.4.eod.tt. Propo ſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi indulgentiæ poſtea ſint reuocatæ. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.d.tt. de pœnitent.in extrauag.com. Altera exceptio eſt: Niſi à non competente iudice indulgentiæ ſint conceſſæ. Quæ exceptio appro- batur c.quod autem.4.de pœnitentijs. Iudex au- tem competens indulgentiarum concedendarum eſt archiepiſcopus & epiſcopus intra ſuam pro- uinciam.c.noſtro.15.d.tt. Abbas autem iudex com- petens non eſt.c.accedentibus.12.de exceßib.præ- latorum. Tertia exceptio eſt in peccatis, quorum abſolutio Papæ ſpecialiter eſt reſeruata. Quæ ex- ceptio approbatur ſimul & declaratur c.etſi do- minici.3.& c.ult.de pœnitent.in extrauag.comm. Quarta exceptio eſt: Niſi indulgẽtia modum ex- cedat.

fideliter ſub clauibus cuſtodiri.c.1.de cuſtodia eucharistiæ. Pœna non bene cuſtodientis proponitur De conſecrat.diſt.2.c.qui bene.

XLII. Regula: Euchariſtia in loco ſingulari mundo & ſignato ſemper honorificè debet conſeruari.c.ſanè.10.in prin.de celebrat.miſſar.

XLIII. Regula, De uaſculis euchariſtiæ, ne ſint lignea, ſed aurea, uel argentea, aut ſaltem ſtannea, de conſecrat.diſtin.1.c.uaſa.c.ut calix. item c. ult.de celebrat.miſſarum. Plura de ſacramentis uide J.lib.prox.cap.3.

DE AQVA LVSTRALI.

XLIIII. Regula, De ratione & uſu aquæ luſtralis, habetur De conſecrat. diſtinct.3. c.aquam. & diſtinct.4. c.nec quenquam. Ante ſacramentum, non poſt, aqua iſta eſt ſumenda. d.diſtinct.4. c.in ſabbatho.

DE RELIQVIIS SANctorum.

XLV. Regula: Publicè uenerari reliquias nemo debet, niſi prius authoritate Papæ fuerint approbatæ. c.1. & c.ultim.§.inuentas autem. de reliquijs.

XLVI. Regula: De reliquijs extra capſam nō oſtendendis, nec uenalibus exponendis, cauetur d. c.ult.in prin.l.3.C.de ſacroſanctis eccleſijs.

XLVII. Regula: Ne occaſione reliquiarum homi-

hommines uarijs figmentis, aut falſis documẽtis decipiantur.d.c.ult.§.fin.

XLVIII.*Regula,De reliquijs transferendis. Ex quibus cauſis transferendæ ? de conſecrat.diſtin.1.c.tribus ex cauſis.*

XLIX.*Regula : Ne ſine authoritate principis,epiſcoporum, uel ſynodi transferãtur,cauetur d.diſt.1.c.corpora.*

L.*Regula: Ne ad loca prophana transferãtur. l.26.C.de epiſcopis & clericis.*

DE VASIS ET VESTImentis eccleſiæ.

LI.*Regula:Vaſa & ueſtimẽta eccleſiæ debent munda reponi. c. ult.§.ſunt & alij.& §.præcipimus.de cuſtodia euchariſtiæ.*

LII. *Regula , De ueſtimentis ſacris lauandis, de conſecrat.diſtinct.1. c.nemo per.§.pallas uerò. item diſtin.4.c.omnis preſbyter,in fine.*

LIII. *Regula : De ijs cuſtodiendis cauetur d. §.pallas uerò.uerſ.idcirco intra.*

LIIII.*Regula, De non tergendis manibus ad uela uel ueſtimenta ſacra.d.c.nemo.§.fin.*

LV.*Regula, De uaſis & ueſtimẽtis ſacris non niſi à ſacratis hominibus contrectandis,d.diſtinct. 1.c.in ſancta.c.ueſtimenta. item diſtin.23. c.non oportet ſubdiaconos. c.non oportet inſacratos,cum duobus ſequentibus. Nec à ſacratis mulieribus*

contrectanda.d.diſtinct.23.c.ſacratas.

L VI. Regula, *De ijs ad alios uſus, quàm quibus dedicata ſunt, non transferendis, d.c.ueſtimenta. & d.diſtin.1.c.ad nuptiarum.* Huc pertinet *de mortuis non obuoluendis ueſtimentis altaris.d.diſtin.1.c.nemo per, in prin.*

L VII. Regula, *De ueſtimentis nouis comparandis, d.diſt.1.c.nemo per. §.pallas uerò. uerſ.ſed peluis noua.*

L VIII. Regula: *De materia panni altaris cauetur d.diſt.1.c.conſulto.*

L IX. Regula, *De ueſtimentis & uaſis ſacris uetuſtate conſumptis incendendis, d.diſtinct.1. c. altaris.*

DE LIGNIS ECCLESIAE deſtructæ, uel eccleſiæ dedicatis.

L X. Regula: *De lignis eccleſiæ deſtructæ uel eccleſiæ dedicatis ad laicorum uſus non transferendis cauetur d.diſtinct.1.c.ligna.* Hæc de rebus *eccleſiaſticis corporalibus ſint dicta.* De quibus *uide plura M.I.C.lib.3. cap.6.*

LIBRI TERTII FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER IIII.

DE ACTIBVS ECCLESIAſticis.

HActenus de perſonis & rebus eccleſiaſticis tam in genere, quàm in ſpecie actum eſt. Supereſt ut de actibus eccleſiaſticis agamus.

DE FIDE ET DOCTRINA Chriſtiana, necnon de concionibus & orationibus.

Cap. I.

I. QVID CREDENDVM AC docendum ſit?

PRima regula: De libris qui ſequendi ſunt, ut de j. quæſt. 3. reg. 5.

II. Regula: De canonibus apoſtolorum cauetur diſt. 16. c. ſexaginta. c. Clementis. c. placuit. c. Iſidorus. c. ſextam. c. habeo. c. quoniã. Contradicit d. diſtinct. 16. in prin. cum c. ſequente: item d. c. Clementis.

III. Regula: De decretis quatuor conciliorum cauetur diſt. 15. c. 1. c. ſicut. c. ſancta. item diſt. 16. c.

ſancta.c.ſexta.c.ſeptuaginta.c.uiginti.item M.I.C. lib.3.cap.7.de fide,reg.3.

IIII.Regula: De aliorum præter iſta quatuor conciliorũ decretis cauetur diſt.15.c.ſicut.§.quintũ uerò.c.ſancta.§.ſed etſi qua.itẽ diſt.16.c.ſancta.c.ſexta.c.prima.c.ult. Vide itẽ ʒ.cap.de concilijs.

V.Regula: De ſexta ſynodo cauetur diſtin. 16. c.ſextam.c.habeo.c.quoniam.

VI.Regula:De decretis ac reſcriptis Pontificũ uide s̃.lib.1.cap.3. de canonib.reg.4.item cap.4.

VII.Regula:De trinitate quid ſit credendum, definitur c.1.in prin. uſq; ad § una uerò eſt. item c.damnamus.2. de ſumma trinitate. item De conſecrat. diſt.3.c.ult. Vide item s̃.lib.prox.cap.11.de Chriſto & de ſpiritu ſancto. item M.I.C.libro 3. cap.7.de fide,reg.2.

VIII.Regula: De ſancta Maria, quòd in peccata mortali non ſit concepta, & de feſto conceptionis habetur c.grauem. 2. de reliquijs ſanctorum,in extrauag.com.

IX.Regula, De anima,Clement.1.§.porrò doctrinam, de ſumma trinitate. 32.q.2. c.quod uerò. §.hic de anima.c.Moyſes. de pœnitent.diſt.1.c.reſuſcitatus.diſt.2.c.illa anima.

X.Regula : De prædeſtinatione quid ſit credendum uel ſentiendum, diſſeritur 23.q.4. c.cum quiſq;. §.eſt & alia. c.ſicut non. c.obtineri. c.Nabucho-

buchodonoſor.c.uaſis. item De pœnitẽt.diſtin.1.c.firmum. c.nullus. c.talibus. c.ſi enim.§.fin.c.Apoſtolus. c.mirandum. c.multi.c.citius. c.ult.in prin. uſq; ad §.charitas.item De pœnitent. diſtin.4. c.ſi ex bono. c.benedictus. c.nouit Deus. c.in domo.c. hanc ſocietatem.

DE IVSTIFICATIONE ET peccatorum remißione.

Cauſæ ex quibus quis iuſtificatur & peccatorum remiſsionem conſequitur.

XI.Regula, De pœnitentia & fide iuſtificante, c.1.§.fin. de ſumma trinitate. 15.q.1. c.firmißimè,in prin. de pœnitent.diſt.1. c.uide.uerſ.quia ſi teipſum. c.ſecunda. c.quia diuinitatis. c.ne forſitan,de conſecrat.diſtin.2.c.ut quid.c.credere.item De conſecrat.diſtin.4.c.filius Dei. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi pœnitentia ſit ſimulata,& fides ſine operibus. de pœnitent. diſt.4. c.peccatum.§. fin. item c.1.§.quia uerò Christus. uerſ.inter ſcapulas. de ſacra unctione. de pœnitentia diſt.3.c.in tantum.§.fin. cum ſequentibus, uſq; ad c.ſceleratior.uerſ.in quo illorum etiam. Declaratur exceptio hæc definitione fictæ uel falſæ pœnitentiæ, de pœnitent. diſt.5.c.falſas.& c.ult. Plura de regula propoſita uide J.cap.5.reg.45.

XII. Regula: Gratia Chriſti nos iuſtificat.de

conſecrat.diſtin.4.c.gratia. c.placuit ut quicunq́;. c.penult.& ult.

XIII. Regula: *Eccleſiæ charitas peccata dimittit ac tenet.d.diſt.4.c.eccleſiæ.*

XIIII.Regula:*Continentia & uirginitas ſaluos facit.33.q.5.c.qui ſitit.* Exceptio eſt: *Niſi alia deſint opera.d.q.5.c.hoc ſolum.c.qui ſitit.§.fin.*

XV.Regula,*De operibus. Et hæc iuſtificant, ſi bona ſint. de pœnitent. diſtinct.3.c.pium eſt.c.ſi quando.c.cauendum.c.quid ergo.c.ultim.in prin.* Exceptio prima eſt: *Niſi uirginitatem ſeu continentiam non ſeruauerit.d.c.hoc ſolum.* Altera exceptio eſt: *Niſi mens ab iniquitate, & ab obtrectationibus lingua non cohibeatur. de conſecrat. diſt.5.c.nihil enim,cum duob.cc.ſequentib.*

XVI. Regula, *De eleemoſyna iuſtificante,13. q.2. c.animæ,in prin. §.ubi illud etiam. c.tempus. §.neq́; negandum. de pœnitent. diſtin.1.c.medicina.c.medicamentum.* Vide item *3.cap.7. de eleemoſynis.*

XVII. Regula: *Si malè quæſitis bene utatur, per hoc non iuſtificatur. 14.q.5. c.neque enim. c. deniq́;.*

XVIII. Regula: *Si oret* Pater *noſter, iuſtificatur.de pœnitent.diſt.3.c.de quotidianis.*

XIX.Regula:*Si offerat ſe pro populo,remiſſionẽ peccatorũ conſequitur. d.diſt.3.c.illud uerò.*

XX.Re-

XX. Regula: Si moriatur in bello contra hæreticos ac infideles, iuſtificatur. 23.q.5.c.omnium. q.8.c.omni timore.

XXI. Regula: Si in hac uita pœnam ſuſtinuerit, iuſtificatus per hoc eſt in altera uita. Quæ cauſa ſeu regula approbatur ſimul & diſtinguitur d. q.5.c.quid ergo. de pœnitent. diſt.3.c.ſunt plures. §.authoritas illa.c.ignis ſuccenſus.c.quærat.

XXII. Regula, De igne purgatorio, habetur c.unum.§.unde Auguſtinus, uſq; ad fin. c.qualis.c. qui in aliud.diſt.25. item c.ult.§.non promittimus tamen, cum ſequentib.de pœnitent.diſt.7.

XXIII. Regula: Curatio funeris non præſtat remiſſionem peccatorũ.13.q.2.c.animæ.§.curatio.

XXIIII. Regula: Cõditio ſepulturæ, & pompa exequiarum non remittit peccata.d.§.curatio. & §.ſi aliquid.

XXV. Regula: Si corpori defuncti aliquid impendatur, per hoc non iuſtificatur.13.q.2.c.non æſtimemus.§.corpori.

XXVI. Regula: Si in loco ſacro defunctus ſepeliatur, hoc ei non prodeſt ad remiſſionem peccatorum.d.q.2.c.quibus peccata.c.animæ.§.curatio.uerſ.conditio. Admittitur tamen hæc cauſa in leuibus peccatis, d.q.2.c.cum grauia.

XXVII. Regula: Si apud eccleſiam martyrum ſepeliatur, quodammodo adiuuatur.d.quæſt.

2.c.non æſtimemus.§.fin.

XXVIII.Regula:Si ſacrificium uel eleemoſyna fiat pro defuncto, per hoc iuuatur. d.c.non æſtimemus, in prin. & d.q.2.c.tempus. §.neq; negandum, De diebus huiuſmodi ſacrificij diſſeritur d.c.tempus.§.fin.cum c.ſequente,quia alij.

XXIX. Regula: Si oblatio fiat pro uiuo uel defuncto,iuuatur. d.q.2. c.pro obeuntibus. c.animæ,in prin.Exceptio eſt:Niſi iniuſtus offerat.14. q.5.c.ſcriptum.

XXX.Regula:Si cognati pro defuncto ieiunauerint,iuuatur.d.c.animæ,in prin.

XXXI.Regula: Si oratio fiat pro defuncto, iuuatur. d.c.non æſtimemus,in prin.& §.diligentius. item d.q.2.c.in præſenti. c.pro obeuntibus.c. animæ,in prin.

XXXII.Regula: Si genuit filios in uirginitate permanſuros, prodeſt defuncto ad iuſtificationem.33.q.5.c.tunc ſaluabitur.c.qui ſitit.§.fin.

XXXIII.Regula:Verbum Dei remittit peccata.de pœnitent.diſt.1.c.uerbum,in prim.

XXXIIII. Regula : De euchariſtia & baptiſmo,quatenus iuſtificent, infrà peculiariter tractabitur.

XXXV.Regula,De indulgentijs prælati uel pontificis.Hæ quoq; præſtant remißionem peccatorum.Quia prælatis ius ligandi & ſoluendi competit,

petit, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1.cap.13.q.3. reg.1. Exemplum indulgentiarum proponitur c. unico. §.fin.de celebrat.miſſarũ,in extrauag.com. Aliud exemplum habetur c.1.de reliquijs & uene rat.ſanctor.in extrauag.com. Aliud exemplum indulgentiarum,quæ conceduntur ijs qui centeſimo quoq; anno,quem iubilæũ appellãt,baſilicas Petri & Pauli apoſtolorum uiſitant, habetur c.1.de pœ nitent.in extrauag.com.Harum indulgentiarũ an nus centeſimus mutatur in quinquageſimũ c.unigenitus.2.eod.tt. Tandẽ mutatur in annum uiceſimumquintum c.quemadmodum.4.eod.tt. Propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi indulgentiæ poſtea ſint reuocatæ. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.d.tt. de pœnitent.in extrauag.com. Altera exceptio eſt:Niſi à non competente iudice indulgentiæ ſint conceſſæ. Quæ exceptio approbatur c.quod autem.4.de pœnitentijs. Iudex autem competens indulgentiarum concedendarum eſt archiepiſcopus & epiſcopus intra ſuam prouinciam.c.noſtro.15.d.tt.Abbas autem iudex competens non eſt.c.accedentibus.12.de exceßib.prælatorum. Tertia exceptio eſt in peccatis,quorum abſolutio Papæ ſpecialiter eſt reſeruata. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur c.etſi dominici.3.& c.ult.de pœnitent.in extrauag.comm. Quarta exceptio eſt:Niſi indulgẽtia modum excedat.

cedat. Hæc exceptio declaratur definitione modi ſeu quantitatis indulgentiarum, c.cum ex eo.14. §.ad hæc quia,uſq; ad fin. de pœnitentijs. c.1.in fine,eod.tt.in 6. c.licet.4.§.nec illa prædeceſſor.de translatione epiſcopi. Hæc de indulgentijs. De officio uerò quæſtoris indulgentiarum dicetur j.ubi de eleemoſynis agetur.

De exceptionibus præcedentium regularum ſeu cauſarum iuſtificationis generalibus.

Hactenus cauſas enumerauimus,ex quibus homines iuſtificari ſeu remiſsionem peccatorum conſequi ſecundum ius Pontificium credendum eſt: quarum tamen cauſarum aliquot ſuperſunt exceptiones generales hic ordine ſubijciendæ. Harum prima hæc eſt: Niſi peccatum ſit in ſpiritum ſanctum:hoc enim eſt irremiſsibile. de pœnitent.diſt. 1.c.ſi ſacerdos. §.poteſt etiam ſecundum.uerſ.ego autem dico. Hæc exceptio declaratur definitione huiuſmodi peccati 1.q.1. c.ita ſit uerbum. Altera exceptio eſt: Niſi pœnitentiam non egerit peccator. de pœnitent.diſt.1.c.neminem. c.non ſufficit. Tertia exceptio: Niſi non fuerit confeſſus peccatum. d.diſtim.1.c.non poteſt. c.ecce.§.his uerbis.c. non poteſt. c.non ſufficit. Quarta exceptio eſt: Niſi non reſtituerit ablatum. 14.q.5. c.nemo, in prin. q.6.c.1. de pœnitent.diſtin.5.c.falſas.§.bona qui-

quidem. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi non habeat unde reddat. d. c. nemo. & d. c. 1. §. 1. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi non ſit uerberatus. d. c. 1. §. uerùm quidem. Altera replicatio eſt: Niſi res ſit conſecrata. Huius duplicatio eſt: Niſi æſtimatio eius ab epiſcopo reddatur. d. q. 6. c. cõperimus. Tertia replicatio eſt: Niſi eos quibus reddat, inuenire non poßit. 14. q. 5. c. nemo. Hæc de quarta exceptione. Quinta exceptio eſt: Niſi nõ fuerit precatus remißionem peccatorum. de pœnitẽt. diſt. 1. c. uide. §. fin. c. prædixerat. Sexta exceptio eſt: Niſi pœnã non ſoluerit. d. diſt. 1. c. nullus. Septima exceptio eſt: Niſi eleemoſynas & ieiunia omiſerit peccator. d. diſt. 1. c. non ſufficit. Octaua exceptio eſt: Niſi charitatem non habeat peccator. de pœnitent. diſt. 2. c. 1. §. fin. c. quia radix. Vide item ȷ. reg. 48. item ȷ. de pœnitent. exceptiones. Nona exceptio eſt: Niſi non fuerit baptizatus peccator. Vide ȷ. de baptiſmo, effectus. Decima exceptio eſt: Niſi corporis & ſanguinis Chriſti non fuerit particeps factus. Huius replicatio eſt: Niſi fuerit baptizatus. de conſecrat. diſt. 4. c. in eccleſia. c. nulli eſt. Vndecima exceptio eſt: Niſi defunctus, pro quo interceßio facta eſt, remißionem peccatorum ſuis operibus non promeruerit in uita. 13. q. 2. c. non æſtimemus, in prin. c. tempus. §. ſed hæc eis, uſq; ad §. fin. de pœnitent. diſtin. 1. c. multiplex.

plex.§.ſi autem aliquis. Duodecima exceptio eſt: Niſi iuſtus non perſeuerauerit uſque ad finem. de pœnitent. diſtinct.2.c.ſi enim.§.fin. c.apoſtolus.c. mirandum.c.multi,in prin. item De pœnitent.diſtinct.4.c.ſi ex bono. c.in domo. Vide inſuper s. reg.10.de prædeſtinatione. Planè huius exceptionis replicatio uidetur in peccato remiſſo: hoc enim amplius imputari non uidetur, quamuis poſtea rurſus peccauerit. Quæ tamen replicatio eſt controuerſa. Primùm enim reprobatur d.diſtin. 4.in prin. cum c.1.ſequente. item c.conſtat, cum ſequentib. uſq; ad §.eorum uerò. item d.diſtin.4. c.quid eſt quod dicitur. c.qui recedit. §.finis huius.§.fin. cum ſequentibus, uſq; ad c.intermittentes. item d.c.intermittentes.§.fin.cum c.uæ eis,ſequente. c.ult.§.ſicut ergo, uſq; ad fin. Deinde in contrarium approbatur replicatio propoſita d. diſtinct.4.c.quid eſt quod dicitur.c.qui recedit,in prin. c.uæ eis.§.fin.cum ſequentibus,uſq; ad c.ult. item d.c.ult.in prin.item De conſecrat.diſtin.4.c. quomodo. §.nam redire dimiſſa. Hæc antinomia ſoluitur per diſtinctionem remiſſionis quæ fit ſecundum iuſtitiam, & eam quæ fit ſecundum præſcientiam,de pœnitent.diſtin.4.c.peccatum.§.eorum uerò.c.ſi ex bono.§.finis ergo.c.in domo patris.§.ſic itaq;. c.hanc ſocietatem.§.qui ergo peccata. Sed & alia ſolutio adſertur à Gratiano d.

diſtinct.

diſtinct.4.c.ultim.§.ſed his authoritatibus.

Quibus remittendi ius competit?

Hactenus de cauſis iuſtificationis, harumq; exceptionibus actum eſt. Nunc, *quibus remittēdi ius competat, uidendum.*

XXXVI. Regula: *Solus Chriſtus & ſpiritus ſanctus peccata dimittit. de conſecrat. diſtinct.4.c. nemo tollit. item 1.q.1.c. ut euidenter.*

XXXVII. Regula: *Hæretici peccata dimittere non poſſunt. 24.q.1.c. didicimus.§.fin.* Plures *huiuſmodi regulas uide ℑ. de pœnitentium abſolutione: item* $\bar{S}$*.lib.1.cap.13.quæſt.3.*

Euentus remiſsionis.

XXXVIII. Regula: *Etiam remiſſa peccata puniuntur. de pœnitent. diſtin.1. c. ſi peccatum. c. ſicut primi.*

XXXIX. Regula: *Quāuis bona opera non proficiāt ad remiſsionem peccatorum, non tamen debent omitti. 13. q.2. c. animæ. uerſ. non ideo tamen. Hæc de iuſtificationis articulo ſint dicta.*

De charitate quid credendum ſit, & docendum?

X L. Regula: *Definitio ſeu potius deſcriptio charitatis habetur* De *pœnitent. diſt.2. c. charitas eſt, in prin. uſq; ad §. ergo ſi charitatem.*

XLI. Re-

XLI. Regula: *Charitas appellatur unctio inuiſibilis d.diſt.2.c.unctio.*

XLII. Regula: *Charitas dicitur aqua d.diſt.2. c.charitas eſt aqua.*

XLIII. Regula: *Diuiſio charitatis in perfectam & imperfectam,d.diſtin.2.c.charitas in quibuſdam.*

Species charitatis.

XLIIII. Regula: *Dilectio Dei quid ſit,definitur d.diſtin.2. c.charitas eſt. §.& quid eſt Deum. Qualis dilectio Dei eſſe debeat,definitur d.c.charitas eſt.§.ergo ſi charitatem.uerſ.ſi tamē Deum. & §.illi uerò plus quàm ſe.*

XLV. Regula: *Dilectio proximi ſpecialiter deſcribitur d.c.charitas eſt.§.proximos,uſq; ad d. §.illi uerò plus quàm ſe.item 23.q.4.c.debet.*

XLVI. Regula: *De charitate ſui ipſius ſeu philautia, quatenus conceſſa, d. c.charitas eſt.§. corpus noſtrum.*

XLVII. Regula: *Ordo charitatis peruerſus quis ſit,definitur d.c.charitas eſt.§.ordinem dilectionis.*

Propria charitatis,& effectus.

XLVIII. Regula: *Sine charitate non remittitur peccatum.de pœnitent.diſt.2.c.1.§.fin.c.charitas eſt aqua. §.ſine charitate. §.Amen,Amen.c. ego ſum.ibid.diſt.7.c.nullus.§.ſcriptum eſt.*

XLIX.Re-

XLIX. Regula: Charitatem habens non peccat. d. diſt. 2. c. 1. §. fin. c. ficta charitas. §. fin.

L. Regula: Charitas liberat à mundanis cupiditatibus. d. diſt. 2. c. ualida. c. charitas eſt, in prin. uerſ. mors criminum. §. ergo ſi charitatem. uerſ. ſeculi blandimenta.

LI. Regula: Charitas facilè peccato reſiſtit. d. §. ergo ſi charitatem. §. quoniam ſi ex toto corde.

LII. Regula: Charitas omnia difficilia perficit. d. §. ergo ſi charitatem. uerſ. & omnia.

LIII. Regula: Charitas eſt excellentior uia ad Deum. d. c. charitas eſt. §. hæc eſt charitas.

LIIII. Regula: Charitas omnia tolerat. de pœnitent. diſt. 3. c. ult. §. hæc propter.

LV. Regula: Omnium bonorum radix eſt charitas. de pœnitent. diſt. 2. c. quia radix.

LVI. Regula: Qui charitatem habet, non ſitiet in æternum. d. diſtinct. 2. c. charitas eſt aqua, in prin.

LVII. Regula: Bona opera ſine charitate non proſunt. declaratur de pœnitent. diſtinct. 3. c. ult. in prin.

LVIII. Regula: Charitas non excidit, uel deſeri nequit. de pœnitent. diſtin. 2. c. charitas quæ. c. radicata. c. charitas eſt, in prin. uerſ. corruptionis neſcia. c. charitas nunquam. c. unctio. c. ficta. c. firmum. Contradicit d. diſt. 2. c. ut cognouerunt. c. ſi

enim.c.ult.§.charitati,uſq; ad fin. Vide item J.de pœnitent.inter exceptiones. Diſtinguitur regula propoſita in charitate imperfecta,d.diſt.2.c.charitas eſt aqua.§.fin.c.ſuper tribus.

LIX.Regula: Subiectum charitatis. An charitas ſit in reprobis, & ijs qui aliquando peccaturi ſunt criminaliter, diſſeritur d.diſt.2.c.1.§.fin.c.ſi enim.§.fin. c.apoſtolus.c mirandum.c.multi bene.§.1. An charitas fuerit in Adamo, antequam peccaret,uide J.reg.81.

LX.Regula : Cõtrarium charitatis eſt odium. de pœnitent.diſtinct.2.c.tolle charitatem. Hæc de charitate.

LXI.REGVLA. De obedientia diſſeritur 8.q.1. c.ſciendum. 11.q.3.c.non ſemper.c.ſi dominus.c.quid ergo. Vide item S.lib.proxim.cap.5. reg.40.

LXII.Regula:De ſtudio pietatis diſſeritur diſtinct.47.c.comes.

LXIII.Regula: De iuſtitia diſſeritur 24.q.1. c.ubi ſana.

LXIIII.Regula: De liberalitate,quis eius ſit modus, definitur diſtin.86. c.donare, cum duobus ſequentib. c.non ſatis,cum ſequentib.uſq; ad c.qui dementiam. Plura de liberalitate uide S.lib.prox. cap.8.quæſt.8.reg.37.& cap.5.reg.44.

LXV. Regula, De conſcientia, 11.q.3. c.quid

obeſt,

obeſt.c.ſenti.c.in cunctis.c.cuſtodi. c.inter uerba. c.non ſunt.12.q.1.c.nolo.

LXVI. Regula, De timore Dei, 11.q.3. c.qui omnipotentem.

LXVII. Regula, De ira Dei, de pœnitent.diſtin.3.c.productior.§.fin.

LXVIII. Regula, De miſericordia, 23.q.4.c. eſt iniuſta.c.ne amiſſo.c.duo iſta. item diſtin.86.c. qui clementiam.

LXIX. Regula, De ſapientia, de pœnitent.diſtin.2.c.ſapiens.

LXX. Regula, De perſecutione, 23.q.4.c.qui ſecundum. c.ille gladium.§.porrò. c.nimium.§.item ſi ſemper, cum ſequentibus. item 23.q.5.c.non uos.24.quæſt.1.c.à recta. Vide item s̃.lib.1.cap.17. quæſt.1.

LXXI. Regula, De martyrio, de pœnitent. diſt.1.c.poteſt fieri, in prin.

LXXII. Regula, De continentia, 33.q.5.c. ſecundum.

LXXIII. Regula, De uirtutibus & uitijs in genere, c.ſæpe.diſt.41.de pœnitent.diſt.2.c.charitas eſt aqua.§.fin.cum ſequentib.uſque ad c.ſciendum.item d.diſt.2.c.ſuper tribus.

LXXIIII. Regula, De præmijs uirtutum & bonorum operum, item de pœnis uitiorum, de pœnitent.diſt.1.c.nunquid. c.ſi cui. §.ſicut. de pœni-

tent. diſt.3.c.pium eſt. c.ſi quando. c.cauendum.c. quid ergo.c.ult.in prin. de pœnitent.diſtin.4.c.ſi euerterit.c.hoc nobis. c.de pertuſo. c.intermittentes,in prin.uſque ad §.porrò. c.ult.§.ſic & bona. de pœnitent.diſt.5.c.1.§.pium.

LXXV. Regula, De malis,quæ ſint, 15.q.1.c. illa cauenda.§.fin.

LXXVI. Regula, De delitijs,diſtinct.41.c. delitiæ.

LXXVII.Regula,De negligentia,diſt.83.c. ult.§.ſicut autem.

LXXVIII.Regula,De caritate annonæ,16. q.1.c.reuertimini.§.ſi quando.q.7.c.maiores.

LXXIX. Regula, De creatione hominis: quare non ſimul, ſed alter ex altero ſit creatus, diſſeritur 33.q.5.c.ult.in prin.Quid ſit quòd ad ſimilitudinem Dei dicitur homo creatus,de pœnitent.diſt.1.c.ſimilem.

LXXX. Regula,De Adamo. Hic natus eſt immortalis.de conſecrat.diſt.4.c.placuit igitur.

LXXXI.Regula:In Adamo charitas fuit,antequam peccaret. de pœnitent.diſtinct.2.c.tolle.c. quomodo. c.princeps. c.quando Adam. c.primus homo. c.illa anima. c.ſimilem. c.ſapiens. c.ſed nec Adam.c.ut cognouerunt,in prin.& §.1.

LXXXII. Regula, De diabolo. Hic affligens homines ipſe plus affligitur. de pœnitent. diſtinct.

diſtinct.1.c.poteſt fieri.§.ægritudo.& ibi gloſſa.

LXXXIII. Regula, De Lucifero, *de pœnitent.diſtin.2.c.penult.§.hinc etiam diabolus.c.ult. in prin. uſq; ad §.charitas.*

LXXXIIII. Regula, De *iactantia & confidentia, 6.q.1.c.imitare. 16.q.1.c.reuertimini.§.ſi quis doctus.32.q.5.c.ſi Paulus.*

LXXXV. Regula, De *conuerſione hominis, 32.q.2.c.ancillam.§.fin.de pœnitent.diſtin.1.c. conuertimini, in prin, de pœnitent.diſt.7.c.1.c.ult. §.quod quamuis.*

LXXXVI. Regula, De *inconſtantia dictorum factorumq;, 22.q.4. c.unuſquiſq;.§.fin. c.incommutabilis. c.non ſemper. c.magnæ. de pœnitent.diſt.1.c.ſi agamus.c.quamobrem.* Vide item *J.de pœnitentia, uſum eius.*

LXXXVII. Regula, De *lege & Euangelio, 23.q.4. c.hæc autem. §.ex his omnibus, uſque ad fin.c.cum in lege.*

LXXXVIII. Regula, De *ueteris & noui teſtamenti differentia, 31.q.1,c.ſi quia fuerit. §.ſed in ueteri.*

LXXXIX. Regula, De Auguſtino & Hieronymo, *2.q.7,c.quanquam.*

XC. Regula, De *ueneratione ſanctorum.* Sine Papæ licentia non licet aliquem pro ſancto uenerari.c.1.de reliquijs.

XCI.Regula:De nuptijs,carnibus & uino nõ abominandis cauetur Apoſtol.canon.50.& 52. Vide item ſ.lib.2.cap.17.quæſt.3.cauſa 15.cum ſequente. Hactenus,quid credendum uel docẽdum ſit,eſt oſtenſum. Sed & plures huiuſmodi regulas uide paßim ſub ſuis ſpeciebus.ut de unitate eccleſiæ ſ. lib.prox.cap.1.reg.2.ubi de eccleſia tractatur. Sic etiam de euchariſtia, de baptiſmo, & alijs huiuſmodi locis quid credendum uel docendum ſit,ſub ſingulis iſtis locis exponetur.Quid non ſit credendum,uide ſ.lib.1.cap.17.de hæreſi. Hæc de prima fidei quæſtione ſint dicta.

II. DE VI ET EFFECTV fidei.

I.Regula: Fides iuſtificat. Quæ regula approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.proxim. reg.11.

II.Regula: Fides operatur per dilectionem.de pœnitentia diſt.2.c.circumciſio.

III.Regula: Fides non deficit. d.diſtin.2.c.firmum. Cõcordant ea quæ habentur ſ.quæſt.prox. reg.58.

IIII.Regula:Quod ex fide non eſt,peccatum eſt. 28.q.1.c.omnes.§.illud uerò. de pœnitent.diſt. 3.c.quærat.§.etſi fides deſit.

V.Regula:Sine recta fide non ualent bona opera.24.q.1.c.odi.c.ubi ſana.

III. ACCIDENTIA FIDEI AC doctrinæ Chriſtianæ.

I. Regula: De ſymbolo prædicando cauetur de conſecrat.diſt.4.c.ſymbolum.

II. Regula: Laici de fide diſputare non debent. c.quicunq;.2.§.inhibemus.de hæreticis,in 6.l.3.C. de ſumma trinitate.

III. Regula: Sine authoritate Papæ nec noua religio conſtituenda, nec ordo nouus introducendus. c.ultim.de religioſis domibus.c.1.in prin.eod. tt.in 6.

IIII. Regula: Ad fidem quatenus quis ſit cogendus,diſſeritur 23.q.5.c.ad fidem.

DE SACRORVM LIBRORVM lectione.

V. Regula: Ratio huius lectionis & uſus habetur diſt.38. c.ſicut. c.iuxta. c.qui ea.M.I.C.libro 3. cap.2.reg.2.

VI. Regula: Qui libri ſint legendi,uel non? definitur diſt.15. c.ſancta. §.iam nunc ſubijciendum, uſq; ad §.cæterùm.Apoſtol.canon.84.

VII. Regula: Quo tempore ſinguli libri legendi,definitur d.§.cæterùm,uſq; ad fin.

VIII. Regula: Veterum librorum fides ex Hebræis, nouorum ex Græcis uoluminibus petenda. diſt.9.c.ut ueterum.Nouell.146.

IX. Regula: Si quid parum rationabile in li-

bris canonicis inuenitur: quid de eo cēſendum ſit, definitur d.diſt.9.c.ego ſolis, & c.ſi ad ſcripturas.

IIII. DE CONCIONIBVS, ET primùm de perſonis concionatorum.

I.Regula: De non ordinatis ad concionandum non admittendis cauetur c.excommunicamus.13. §.quia uerò.de hæreticis.

II.Regula: De muliere ad concionandum non admittenda cauetur diſt.23.c.mulier. item De conſecrat.diſtin.4.c.mulier. item c.noua quædam.10. de pœnitent.

III. Regula: De laicis ad concionandum non admittendis cauetur d.diſtinct.23. c.mulier. §.laicis. item De hæreticis c.cum ex iniuncto.12. & c. ſicut.14.

IIII.Regula: De monachis ad concionandum nō admittendis cauetur c.1.de capellis monachor. item 16.q.1. c.de monachis.§.fin.c.monachus non. c.adijcimus.c.hinc eſt.§.item illud.item c.unico.§. perſonis quoq;.de religioſis domibus,in 6. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi monachus in clericum fuerit ordinatus. 16.q.1. c.ſunt nonnulli. §.fin. cum duob.cc.ſequentibus, uſq; ad §.non eſt humilitatis. Altera exceptio eſt:Niſi monachus ſit canonicus regularis. c.quod Dei timorem.5.de ſtatu monachorum. Tertia exceptio eſt:Niſi diuina

gratia intus commoniti monachi concionentur. 16.q.1.c.placet rationabilis.§.oſtēdit ergo. Quarta exceptio eſt; Niſi monachi conſulantur ab alijs habitum monachalem ſuſcepturis. d.q.1. c.iuxta Calcedonenſis.uerſ.& à populorum.

V.Regula: De concionatoribus à ſolo epiſcopo ordinandis cauetur c.1.de capellis monachor.

VI.Regula: Qualis debeat eſſe concionator, definitur 8.q.1.c.oportet.

VII.Regula: Omnes ad audiendam cōcionem admittēdi. de conſecrat.diſt.1.c.epiſcopus nullum.

VIII.Regula: Vt diligenter concionibus auſcultetur,1.q.1.c.interrogo.

IX.Regula: Vt ſtantes Euangelium audiant, de conſecrat.diſt.1.c.apoſtolica.

X.Regula: Ne ante finitam concionem,& miſſarum ſolennia peracta exeant,cauetur d.diſtin.1. c.omnes fideles,cum duobus cc.ſequentibus.Apoſtol.canon.9.

XI.Regula, De admonendo in concionibus populo,ut decimas & alia eccleſiæ fideliter ſoluant, c.1.de decimis,in 6. Clement.cupientes.3. §. illos etiam,uſq; ad finem.de pœnis.

XII.Regula: De admonendo in concionibus populo,ut operas ſibi inuicem exhibeant,cauetur 11.q.1. c.te quidem. §. fin. cum c.ſequente Sicut. Hæc de concionibus: de quibus tamen uide plura

5.lib.prox.cap.11.de preſbyteris & de parochis.

V. DE ORATIONIBVS.

I. Regula: Vt oratio Dominica matutinis & ueſpertinis ſubiungatur, cauetur de conſecrat. diſt. 5.c.id ſemper.

II. Regula: Vt præmittatur præfatio Surſum corda, de conſecrat. diſt.1.c.quando.

III. Regula: Non uerbis tantùm, ſed & corde orandum. de conſecrat. diſt.5.c.non mediocriter. & d.c.quando.

IIII. Regula: In oratione genua flectenda, uel proſtrato corpore orandum. Quæ regula ipſo quidem iure ſubſiſtit. Cui concordat 26.q.7.c.ſacerdos.§.diebus etiam remiſſionis. uerùm eius exceptio prima hæc eſt: Niſi in die Dominico, & per omnes dies Paſchæ uſq; ad Pentecoſtem. diſt. 30.c.ult.§.ſimiliter. diſt.76. c.ſcire debet, in prin. uerſ.neq; ad exorandum. item De conſecrat. diſt. 3.c.quoniam ſunt.

V. Regula, De oratione pro ſeculari poteſtate habenda, de conſecrat.diſt.1.c.de hymnis. §.componuntur.

VI. Regula, De orando pro mortuis, d.diſt.1. c.uiſum. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi pro crimine ultimo ſupplicio ſint affecti. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, uerùm eius replicatio eſt: Niſi pœnitentiam in uita egerint. 13.q.

2.c.quæſitum.Altera exceptio eſt:Niſi in furto uel latrocinio deprehenſi occiſi ſunt. d.q.2. c.penult. & c.fures.2.de furtis. Tertia exceptio eſt: Niſi ſeipſos occiderint.23.q.5.c.placuit. Quarta exceptio eſt: Niſi clerici in bello,rixa,aut gentilium ludis deceſſerint. 23.q.8. c.quicunq;. Quinta exceptio eſt: Niſi excommunicati ante abſolutionem fuerint mortui. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ annotata ſunt s̄.lib.1. cap.8.quæſt.10.reg.18.Sexta exceptio eſt:Niſi non fuerint baptizati.Hæc exceptio diſtinguitur in eo qui in confeßione nominis Chriſtiani mortuus eſt, c.apoſtolicam.2.de preſbytero non baptizato.

VII.Regula:Oratio Dominica delet leuia peccata. de pœnitent. diſtin.3.c.de cotidianis. Niſi à peccato non deſiſtatur. d.diſt.3.c.nihil prodeſt,in prin.24.q.1.c.odi. Plura de hac exceptione uide s̄.quæſt.1.reg.35.except.generali 12.

VIII.Regula:Coniunx ſine conſenſu coniugis orationi uacare non poteſt.33.q.4.c.nec uxorem. §.hæc autem.c.apoſtolus. Plura de hac regula uide ĩ.de debito coniugali,in prin.

IX.Regula: Ne cum excommunicato uel clerico depoſito preces coniungantur,cauetur Apoſtol.canon.10.cum ſequẽte. Nec cum hæretico.Apoſtol.canon.44.& 63.

X.Regula, De oratione quæ dicitur in ſecreta

in feſto S.Leonis immutata, c.cum Marthæ.6. §. tertio loco.de celebrat.miſſar.Hæc de orationib.

DE DIVINIS OFFICIJS & ſacris myſterijs. Cap. II.

I. A' QVIBVS DIVINA OFficia & ſacra myſteria peragenda?

PRima regula: *De non ordinato cauetur c.i. de clerico non ordinato.item 16.q.1.c.generaliter. §.fin. & c.cunctis,in prin. item De conſecrat.diſtin.1.c.1.§.ſi autem,ut legitur. c.ſicut non,in prin.c.hic ergo.uerſ.aut ab epiſcopo.*

II.Regula:*De ſuſpenſo uel depoſito cauetur c. 1.cum quinq; cc.ſequentibus.item c.penult.& ult. de clerico excommunicato.*

III. Regula: *De concubinario uel fornicario cauetur c.ueſtra.7.& c.ult.de cohabitat.clericor.*

IIII.Regula: *De eo cui manus mutilata eſt,cauetur c.preſbyterum.2.de clerico ægrotante.*

V.Regula:*De leproſo cauetur c.de rectoribus. 3.& c.tua nos.4.eod.tt.*

VI. Regula, *De eo qui cum muliere rem habuit præcedente nocte,à ſacris myſterijs arcendo, 33.q.4.in prin.cum duob.cc.ſequentib.*

VII.Regula: *De eo qui per ſomnum ſibi uiſus*

eſt coire, diſſeritur diſtinct. 6. per totam.

VIII. Regula: *De eo qui in crimen lapſus eſt, cauetur c. ult. de tempor. ordinat. diſt. 50. c. ſi poſt, in prin. c. qui ſub. c. preſbyteros.*

IX. Regula: *De Simoniacis & alijs hæreticis cauetur 1. q. 1. c. fertur. c. ſicut. c. ſi preſbyter. §. quod autem, cum ſequentibus, uſq; ad c. intra catholicam. Obijcitur d. q. 1. c. ſi iuſtus, cum ſequentibus, uſq; ad c. remiſsionem. §. ſed notandum. Solutio per diſtinctionem ſubijcitur d. §. ſed notandum, cum ſequentib. uſq; ad c. hi quoſcunq;. Sed & concordat huic ſolutioni d. q. 1. c. uiliſsimas. §. patet. item c. per Eſaiam. §. ſed obijcitur.*

X. Regula, *De ualetudinario, 7. q. 1. c. illud. §. fin. q. 2. in prin. cum ſequentib. uſq; ad q. 8.*

XI. Regula: *De non ieiuno cauetur 7. q. 1. c. nihil. §. nullus.*

XII. Regula, *De eo qui idolis ſacrificauit, diſtin. 50. c. preſbyteros.*

XIII. Regula: *De monachis cauetur Clemēt. 1. de priuilegijs. item 16. q. 1. in prin. cum ſequentibus, uſq; ad c. monachus. item d. q. 1. c. alia cauſa. c. placuit, cum ſequentibus, uſq; ad c. qui uerò. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi monachus factus ſit clericus. d. q. 1. c. ſi quis monachus. Vide item s̄. cap. prox. de concionibus, reg. 4. except. 1. Altera exceptio eſt; Niſi monachus preſbyter ſit factus.*

factus.d.q.1.c.adijcimus.§.monachi autem.item c. doctus, cum ſequentib. uſq; ad c.ſic uiue. item c.ſi quis monachus. c.in parochia.c.placet rationabilis.§.ecce ſufficienter,uſq; ad fin. Tertia exceptio eſt:Niſi ſibi inuicem monachi miniſtrent.16.q.1.c. 1.§.quamobrem. uerſ.niſi ſibi inuicem. Quarta exceptio eſt: Niſi in monaſterio diuina celebrent. d.q.1.c. Agapitus.c.ubicunq;.

XIIII.*Regula:*De *ijs qui malis moribus præditi ſunt. Hi diuina officia celebrare non prohibentur,nec inde offendiculum eſt ſumendum. 1.q. 1. c.ſignificaſtis,cum ſequentibus, uſq; ad c.ſacerdotes.* Contradicit *d.q.1.c.ſacerdotes,cum ſequentib.uſq; ad c.interrogo.item c.neq; poteſt,in prin.* Soluit Gratianus *hanc contrarietatem d.c.neque poteſt.§.cum uita,uſq; ad c.baptizandis.* Plura *de hac regula uide* J.*cap.prox.de ſacramentis in genere ex perſona miniſtrantis.*

XV.*Regula*: *Sacra miniſteria à quo cœpta ſunt,perfici debent.7.q.1.c.nihil contra.§.non tamen quod naturæ.§.nullus poſt.item* De *cõſecrat. diſt.1.c.nullus epiſcopus.§.cum uerò ingreſſus.*

II. QVI AD SACRA MYſteria admittendi?

I. *Regula* : *De excommunicatis & interdictis ad diuina non admittendis cauetur c.in Lateranenſi.31.in prim.uerſ.nec excõmunicatos. de præ-*

bendis.

bendis. c.cum & plantare.3. §.excommunicatos. de priuilegijs. c.is qui.18. in prin. de ſentent. excom. in 6. Concordant item ea quæ habentur ſ. lib.1.cap.8.quæſt.10.reg.22.& cap.9.q.4.reg.1.

III. VBI DIVINA OFFICIA celebranda?

I. Regula: In oratorijs uel ædificijs priuatis orare quidem licet, alia autem officia diuina peragere non licet. de conſecrat. diſtin.1.c.1. §.ſi enim Iudæi.uerſ.& non in alijs. & §.fin.c.ſicut non alij.c.hic ergo. c.unicuiq;, cum c.ſequente Clericos. M.I.C.lib.3.cap.7.de ſacrificijs, reg.2. Excipiuntur hoſpitalia propter conſuetudinem, Clement. quia contingit.2.§.fin.de religioſis domibus. Excipitur item cauſa neceßitatis d.c.1. §.ſi enim Iudæi. uerſ.& hæc ſi ſumma. & d.c.ſicut non alij. uerſ.niſi ſumma coegerit.& uerſ.niſi pro ſumma.

II. Regula: In eccleſia polluta diuina officia nõ celebranda. c.is qui.18. in princ. de ſententia excom.in.6.

III. Regula: In locis interdictis diuina officia non celebranda, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1. cap.9.quæſt.4.reg.1.

IIII. QVANDO ET QVO ordine diuina officia celebranda?

I. Regula: De horis canonicis, quæ ſint, & quæ

illarum

illarum ſit ratio, explicatur c.1.in prin.item uerſ. propheta dicente,uſq; ad fin.de celebrat.miſſar.

II.Regula: Vt horæ canonicæ ſtudioſè ac deuotè obſeruentur, cauetur d.c.1.in prin. & c.delentes.9.eod.tt.item Clement.1.eod.tt.

III.Regula: Vt ordo in diuinis officijs celebrãdis æqualiter ab omnibus obſeruetur, cauetur ac declaratur de conſecrat.diſtin.5.c.conuenit. Concordat j.quæſt.prox.reg.2.

IIII. Regula: Ordinem, quem metropolitani tenent, comprouinciales eorum obſeruare debẽt. de conſecrat.diſt.1.c.altaria.§.ad celebranda.

V.Regula: Clerici commenſales domeſtici cardinalium & epiſcoporum poſſunt ſe illis in diuinis officijs celebrãdis coaptare. Clement.dignum.2.de celebrat.miſſarum.

V. MODVS ET ADIVNCTA diuinorum officiorum celebrandorum.

I. Regula, An cantando diuina celebrari poſſint? Deciditur quòd ſic,de conſecrat.diſt.1.c.de hymnis,cum c.ſequente Hi duo.

II. Regula, De laſciua melodia in cantando uitanda, c.1.de uita & honeſtate clericor.in extrauag.comm.

III.Regula: Vt omnes unum & eundem modum ac ordinem in pſallendo ſeruent, cauetur diſtinct.

ſtinct.12. c.penult. & ultim. Concordat s̄.quæſt. prox.reg.3.

IIII. Regula: In cœna Domini Gloria in excelſis Deo cantanda. de conſecrat.diſtinct.1.c.porrò Gloria.

V.Regula: Surſum corda in præfatione dicendum.d.diſt.1.c.quando autem.

VI.Regula: De nouem præfationibus miſſarū cauetur d.diſt.1.c.inuenimus.Additur decima diſt. 70.c.ult,§.fin.

VII.Regula: In die reſurrectionis, Pentecoſtes, & alijs diebus quid quantumq; canendum uel legendum ſit, definitur De conſecrat.diſt.5. c.in die reſurrectionis.

VIII. Regula: Vt celebrans diuina officia ſemper habeat alium adiunctum, qui eo deficiente uices eius ſuppleat, de conſecrat. diſt.1.c.ut illud. c. epiſcopus. c.iubemus.c.hoc quoq;. item 7.q.1.c.illud diuini, cum c.ſequente Nihil contra.

IX.Regula: Vt laici à clericis loco ſint ſeparati, & ne laici ad altare accedant, uel preſbyterium ingrediantur, c.1.de uita & honeſtate clericor.c. 1.§.fin.de cohabitat.clericor. item De conſecrat. diſt.2.c.ſacerdotum.

X.Regula: Ne ſine igne & aqua ſacrificetur. c.ult.de celebrat miſſar.

XI.Regula: De ſale cœleſti in ſacrificijs offe-

rendo cauetur De *conſecrat. diſt.4.c.ſal cœleſtis.*

VI. EVENTVS DIVINOrum officiorum.

I Regula: De *effectu ſacrificiorum diſſeritur* 13.*q.*2. *c.tempus.§.cum ſacrificia, uſq; ad §.de obſeruatione.*

II. Regula: Ne *aliquid pro diuinis officijs detur uel exigatur, cauetur* 1.*q.*1.*c.baptizandis,cum ſequentibus,uſq; ad c.ſtatuimus decretum.*

III. Regula: *Diuinis peractis ægroti uiſitandi, poſtea exeũdum ad opus rurale.c.*1.*§.deinde peractis.de celebrat.miſſarum.*

VII. DE MISSA SEQVVNtur ſpecialia.

I. Regula, De *origine miſſæ,habetur* De *conſecrat.diſt.*1.*c.Iacobus.*

II. Regula, De *cauſa miſſæ & uſu, habetur c. cum creatura.*11. *de celebrat.miſſar.*

A' QVIBVS MISSA SIT celebranda?

III. Regula: *Ab epiſcopis, non corepiſcopis, nec alijs non ſacratis miſſa celebranda. de conſecrat.diſt.*1.*c.*1.*§.ſi enim Iudæi.uerſ.ab epiſcopis.§. ſicut non alij,in prin.c.hic ergo.*

IIII. Regula: A' *diacono miſſa non celebranda.c.ex literis.*2.*de clerico non ordin.*

V. Regula: A' *concubinario miſſa non celebranda.*

da.c.nullus,cum c.ſequente Præter,in prin.uſq; ad §.præcipientes.diſtin.32.Obijcitur ſimul & obiectio ſoluitur d.c.præter.§.uerùm principia.

VI. Regula:Ab eo qui in mortali crimine conſtitutus eſt,miſſa non celebranda. c.de homine.7. de celebrat.miſſar.

VII. Regula : A' ieiuno miſſa eſt celebranda, non ab ebrio,qui nondum crapulam concoxit. de conſecrat. diſt.1.c.ſacramenta. item c.ſi conſtiterit.12.de accuſationibus.

VIII.Regula:A' Simoniaco miſſa celebranda non eſt.c.tanta.7.§.item omnis.de Simonia.

VBI MISSA SIT CElebranda?

IX.Regula: Non niſi in ſacratis locis miſſa eſt celebranda. de conſecrat.diſt.1.in prin.& c.1.§.ſi enim Iudæi.uerſ.& non in alijs. c.ſicut non alij.c.miſſarum.c.hic ergo.c.nullus preſbyter.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt : Niſi neceſsitas exigat alio loco miſſam celebrari. d.diſtin.1.in prin. uerſ.abſq; magna neceſsitate. & d.uerſ. & non in alijs. ibi: & hæc ſi ſumma. item d.c.ſicut non alij. uerſ.niſi ſumma.& uerſ.niſi pro ſumma. Huius exemplum proponitur d.diſtinct.1.c.concedimus. Altera exceptio eſt:Niſi epiſcopus in altari uiatico miſſam celebret, uel celebrari ſibi faciat. c.ult. de priuileg.in 6. Tertia exceptio eſt:Niſi in ora-

torijs priuatis. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur De cõſecrat.diſt.1.c.ſi quis etiam. Diſtinctioni concordat d.diſtinct.1. c.unicuique, in fine.

X.Regula: In monaſterio miſſa celebrãda non eſt.18.q.2.c.abbas in monaſterio.uerſ.neq; ab epiſcopo.c.abbatem cuilibet,in fine.c.luminoſo.Contradicit d.q.2. c.dudum.uerſ.aut ſi fortè ad peragenda.item c.penult.§.fin.

XI. Regula: Non in eodem altari preſbyter miſſam celebrare debet,in quo epiſcopus eo die celebrauit.de conſecrat.diſt.2.c.ult.

XII.Regula: Vbi paganus ſepultus eſt,miſſam celebrare non licet. de conſecrat.diſt.1.c.eccleſiã.

XIII. Regula: Non ſuper monumentis mortuorum miſſa eſt celebranda. d. diſtinc.1. c.non oportet.

XIIII.Regula: Miſſæ priuatæ in loco publico non ſunt celebrandæ. d.diſtin.1.c.& hoc attendendum.

XV.Regula: Tam in metropolitana,quàm in alijs eccleſijs miſſa eſt celebranda. de conſecrat.diſtinct.2.c.inſtitutio.

XVI.Regula: Vbi epiſcopus tenetur chriſma conficere,ibi miſſam quoque eo die celebrare debet, non alibi. c.te referente.12. de celebratione miſſarum.

QVANDO MISSA CELEbranda?

XVII. Regula: *Ante horam diei tertiam miſſa non eſt celebranda. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur* De *conſecrat.diſtin.1.c.nocte ſancta.c.& hoc attendendum.uerſ.quæ hora tertia. Contradicit d.diſt.1.c.neceſſe eſt.uerſ.niſi prima diei parte.*

QVOTIES MISSA CELEbranda?

XVIII. Regula: Non *niſi una miſſa ſingulis diebus ab uno ſacerdote eſt celebranda. de conſecrat.diſt.1.c.ſufficit. item* De *conſecrat.miſſarum c.conſuluiſti.3.& c.te referente.12.in prin.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi in die natiuitatis. Quæ exceptio approbatur d.c.conſuluiſti.3. uerſ.excepto die natiuitatis.* Cui *concordat d.c. nocte ſancta,Altera exceptio eſt:Niſi neceßitas aliud ſuadeat. Quæ exceptio approbatur d.c.3. uerſ.niſi cauſa neceßitatis.*

QVOMODO MISSA CElebranda?

XIX. Regula: *Ad modum metropolitanæ eccleſiæ in alijs quoq; eccleſijs miſſa eſt celebranda. de conſecrat.diſt.2.c.inſtitutio.*

ANTECEDENTIA.

XX. Regula, *De alterius parochiano prius*

ab eccleſia eijciendo, 9.q.2. c.in dominicis, cum c. ſequente Nullus.

ADIVNCTA MISSAE.

XXI. Regula: De habitu mißificantis cauetur diſt.23. c.eccleſiaſtica. Etiam ſine pallio & ſandalis miſſa celebrari poteſt. c.ultim. de authoritate pallij.

XXII. Regula: De uerbis canonis miſſæ, quæ ab Euangeliſtis dicta non fuerunt. c. cum Marthæ.6.in prin. uſq; ad §.quæſiuiſti. de celebratione miſſarum.

XXIII. Regula, De ijs quæ in miſſa ſunt decantanda, habetur c.conſiliū.4.d.tt. item De conſecrat. diſt.1.c. porrò gloria.

XXIIII. Regula; De nouem præfationibus miſſæ cum adiecta decima uide s̄.quæſt.5.reg.6.

XXV. Regula, De precibus tempore miſſæ perorandis, habetur c.unico, de celebrat. miſſar. in extrauag. com.

XXVI. Regula: Vt pro defunctis oratio habeatur, de conſecrat. diſt.1.c.uiſum. Huius regulæ exceptiones uide s̄.cap. prox. quæſt.5. reg.5.

XXVII. Regula: De non recitandis nominibus eorum, pro quibus oratio fit, cauetur d.c.uiſum.§.fin. cum c.ſequente.

XXVIII. Regula: De denunciandis feſtiuitatibus cauetur De conſecrat. diſt.3. in prin.

XXIX. Re-

XXIX. Regula: De miſſa ſingulis diebus audienda cauetur c. quidam. 2. de celebrat. miſſarum.

XXX. Regula: Vt auditores ſemper aliquid offerant, cauetur De conſecrat, diſtinct. 1. c. omnis Chriſtianus.

XXXI. Regula: Clericus baculo aut capite uelato ad celebrandum miſſarum ſolennia ne ingrediatur, cauetur d. diſtin. 1. c. nullus epiſcopus, in princ. Hæc de miſſa: de qua tamen uide plura in præcedentibus de diuinis officijs, & ſ. cap. prox. de concionib. & de orationibus.

DE SACRAMENTIS. Cap. III.

I. DE SACRAMENTIS IN genere.

PRima regula, De definitione ſacramenti, habetur 1. q. 1. c. multi ſecularium. §. ſacramentum. de conſecrat. diſtin. 2. c. ſacrificium. Declaratur d. diſt. 2. c. ſignum.

II. Regula, De ratione nominis, habetur d. c. multi. §. ſunt autem ſacramenta. uerſ. quæ ob id ſacramenta, uſq; ad uerſ. quæ ideo fructuoſa. item d. diſtinct. 2. c. qui manducant. §. iſta ideo dicuntur ſacramenta.

III. Regula, De diuiſione ſacramentorum in ſacramenta neceßitatis & dignitatis, habetur 1. q.

1.c.remiſsionem.§.ſed notandum eſt.

IIII.Regula:Species ſacramentorum enumerantur d.q.1.c.multi ſecularium.§.ſunt autem ſacramenta.

V.Regula: Omnia ſacramenta crucis ſignaculo perficiuntur. de conſecrat.diſt.5. c.nũquid non.

VI.Regula, De ſacramentis non iterandis,c.1. & c.preſbyter.3. de ſacramentis non iterandis. item diſt.68.in prin.cum duob.cc.ſequentibus.1.q. 7.c.etſi illa.§.breuiter, cum duob.cc.ſequentibus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ſacramentum ab eo ſit adminiſtratum, qui eius adminiſtrandi ius non habet. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ iam propoſita ſunt. Vide item de regula propoſita infrà in ſacramento baptiſmatis reg.60.

VII.Regula, De effectu ſacramentorum.Spiritus ſanctus ſacramentorum effectum latenter operatur.1.q.1.c.multi ſecularium.§.ſunt autem ſacramenta.uerſ.quæ ideo fructuosè. Huius regulæ exceptio prima uidetur:Niſi is qui ſacramẽta adminiſtrat, malus ſit, uel non idoneus, aut ius adminiſtrandi ea non habeat. Hæc exceptio reprobatur 1.q.1. c.ſi iuſtus, cum ſequentibus, uſq; ad c. remiſsionem. §.ſed notandum. item d.q.1. c.intra catholicam, cum ſequentibus, uſq; ad c.ita fit uerbum.item d.q.1.c.cum ſcriptura,cum ſequentibus,

uſq;

uſq; ad c.ſacerdotes. Contradicit d.q.1.c.ſacerdotes, cum ſequentib. uſq; ad c.neq; poteſt.§.cum uita. Soluitur hæc obiectio d.§.ſed notandum, cum ſequentib. uſq; ad c.hi quoſcunq;. item ſoluitur d. q.1.c.uiliſsimus. §.patet ergo. & d.§.cum uita, cũ tribus cc.ſequentibus. Concordat item huic ſolutioni diſt.32.c.præter.§.uerùm principia. item 15. q.8.c.1.& c.penult. Planè admittitur exceptio propoſita in Simoniacis & alijs hæreticis, d.q.1.c. fertur. c.ſicut, c.ſi preſbyter.§.quod autem, uſque ad c.maledicam.§.hoc ergo.item 24.q.1.c.ſubdiaconus.§.fin. Huius replicatio prima eſt: Niſi in extremis poſitus ab hæretico pœnitentiam acceperit.d.24.q.1.c.ſi quem. Altera replicatio eſt: Niſi baptiſma ab hæretico acceperit. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur ſ.de ſacramento baptiſmatis, reg.60, except.1.cum ſequentibus. Hæc de prima exceptione. Altera exceptio eſt: Niſi laicus ſacramenta adminiſtret. Quæ exceptio approbatur d.c.ſubdiaconus.§.fin. Tertia exceptio eſt: Niſi indignus ſit is qui ſacramentum accipit. Quæ exceptio approbatur 1.q.1.c.quod quidam.§.ex his, uſq; ad fin.c.per Eſaiam.

VIII. Regula: Ne pro ſacramentis aliquid exigatur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap. prox.quæſt.6.reg.2.

IX. Regula: De iniuria ſacramentis illata uin-

dicanda cauetur 23.quæſt.5.c.ſi propterea.

II. DE EVCHARISTIA.

Hæc de ſacramentis in genere dicta ſunt: nunc de ijſdem in ſpecie dicetur, & primùm de ſacramento euchariſtiæ.

I. *Regula:* Inter *omnes oblationes hoc ſacramentum præcellit, & ab omnibus uenerandū eſt. de conſecrat.diſtin.2.c.nihil in ſacrificijs.c.utrum. §.intra ſanctam.*

II.*Regula,* De *nomine & nominis ratione, habetur 1.q.1.c.multi.§.ſunt autem ſacramenta.uerſ. cuius panis.*

III. *Regula:* R*atio & uſus euchariſtiæ proponitur c.1.§.una uerò eſt.uerſ.cuius corpus & ſanguis.de ſumma trinitate. item* Clement.*1.§.tranſiturus.de reliquijs ſanctorum. item* De *conſecrat. diſt.2. c.quia corpus. c.quia paſſus. c.cum frangitur.c.quia morte. c.ſemel immolatus.c.in Chriſto. c.corpus. c.iteratur. c. quid ſit ſanguis. §.prouidens enim.*

IIII.*Regula:Simile huius ſacramenti eſt Manna & aqua in deſerto. de conſecrat.diſtin.2.c.inquit Apoſtolus. Aliud ſimile habetur d.diſtin.2.c. accipite.*

V.*Regula: Proprium. Chriſtus ipſe comedens comeditur.d.diſt.2.c.nec Moſes.c.ſacerdos.*

VI. *Regula:Partes huius ſacramenti ſunt uiſibile*

bile & inuiſibile.d.diſtin.2.c.hoc eſt quod.

VII. Regula, De conficiendo ſacramento eucharistiæ. *Non niſi à ſacerdote ordinato conficiendum. c.1.§.una uerò.uerſ.& hoc utiq;. de ſumma trinitate. Et plus uini quàm aquæ ſumendum.c. pernicioſus.13.de celebrat.miſſarum.* Plura de hoc *ſacramento conficiendo uide j. reg. 14. cum ſequentibus.*

VIII. Regula: A' *quibus ſunt contrectanda ac cuſtodienda ſacramenta* Dominica, *cauetur* De *conſecrat.diſt.2.c.tribus gradibus,in prin.*

DE SACRAMENTO EUCHA- *riſtiæ offerendo ac ſumendo.*

A' quibus offerendum?

IX. Regula: *Vt per ſe,non per alium ſacerdos euchariſtiam offerat,cauetur* De *conſecrat.diſt.2. c.peruenit.*

X. Regula: *Vt ieiunus offerat,cauetur* De *conſecrat,diſt.1.c.ſacramenta altaris.*

XI. Regula: *De malis, an etiam ij cum effectu poßint offerre euchariſtiã, dictum eſt ſ.eod.cap. quæſt.1,reg.7.except.1.*

XII. Regula, *De hæreticis.Ab his non ſumendum.24.q.1.c.penult,in prim,& c.ult.*

Quibus offerendum,& à quibus ſumendum eſt?

XIII. Regula; *Omnibus regulariter offerendum,*

dum, & ab omnibus ſumendum eſt. de conſecrat. diſtin.2.c.peracta.c.ſi non ſunt. c.& dixit. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi excommunicatis, interdictis uel dignis excommunicatione. Quæ exceptio approbatur d.c.ſi non ſunt.& d. diſt.2. c.in cœna.uerſ.exceptis ijs. c.epiſcoporum. 8. uerſ.aut excommunicatos publicè. de priuilegijs,in 6. Altera exceptio eſt:Niſi magis,hiſtrionibus & ſimilibus non pœnitentibus. Hæc exceptio approbatur d.diſtin.2.c.pro dilectione. Vide inſuper J.reg.29. Tertia exceptio eſt:Niſi exteris.d.diſtinct.2.c.tribus gradibus.§.præcipimus etiam. Quarta exceptio uidetur in malis.Sed hæc exceptio reprobatur d.diſt.2. c.non prohibeat.c. penult.item diſt.4.c.eſt unitas. Quinta exceptio eſt : Niſi ei qui proxima nocte cum uxore concubuit.33.q.4.c.1. Concordat J.reg.28. Cuius replicatio eſt:Niſi procreandæ ſobolis cauſa concubuit. d.q.4.c.uir cum.§.ſi quis uerò.Sexta exceptio uidetur:Niſi ei qui proxima nocte uiſus ſibi eſt coire.Hæc exceptio reprobatur diſtin.6.in prin.cum ſequentibus. Septima exceptio eſt : Niſi mulieri menſtruo laboranti. Hæc exceptio iure antiquo approbata , iure nouo reprobatur diſt.5.in prin. §.item mulier quæ.& c.ult.§.ſanctæ quoq;.Octaua exceptio eſt : Niſi non ieiunis.de conſecrat.diſtinct.1.c.ſacramenta altaris.& diſtin.2.c.liquidò.

Nona

Nona exceptio eſt:Niſi hæreticis.24.q.1.c.penult. in prin.& c.ult.

Quid & quantum offerendum ac ſumendum eſt?

XIIII.*Regula: Panis & uinum aqua permiſtum offerendum.de conſecrat.diſt.2.in prin.cum ſequẽtibus, uſq; ad c.didicimus. item c.cum omne. §.ſed ſi neceſſe ſit,uſq; ad finem.c.in calicem. Aqua tamen uinum ſuperare non debet.c.pernicioſus.13.de celebrat.miſſarum.*

XV.*Regula: Præter iſta tria nihil offerẽdum. d.diſt.2. c.non oportet.c.in ſacramento.Apoſtol. canon.3.Diſtinguitur d.c.3.uerſ.excepto nouo.*

XVI.*Regula:Non panis fermentatus,ſed hoſtia debet offerri.c.ult.de celebrat.miſſar.*

XVII.*Regula:Vuæ non offerendæ uel immiſcendæ.d.diſtin.2.c.didicimus. c.cum omne.§.nam quod de expreſſo. Diſtinguitur Apoſtol.canon.3. uerſ.excepto.*

XVIII.*Regula: Ne lac pro uino offeratur, neq; eucbariſtia intincta uel quid ſimile, cauetur d.c.cum omne, in prin. uſque ad §.ſed ſi neceſſe. d.c.3.*

XIX.*Regula:Ne panis ſine uino & aqua offeratur.d.diſt.2.c.comperimus.*

XX.*Regula: Non plures,ſed una hoſtia offerenda,in quibus ſingulis totus ac integer eſt Chriſtus.*

ſtus.d.diſt.2.c.in Chriſto. c.quid ſit ſanguis.§.tanta eſt eccleſiæ.c.ſinguli.c.ubi pars.

XXI.Regula: *Tantum offerendum,quantum populo ſufficere poteſt. de conſecrat. diſt.2.c.tribus.§.tanta.*

Explicatio euchariſtiæ & uerborum eius.

XXII. Regula: *Quid ſit Chriſtum manducare & ſanguinẽ eius bibere,declaratur De conſecrat. diſt.2.c.quid eſt Chriſtum. c.ut quid paras. c.qui manducant.*

XXIII.Regula: *Aqua cum uino transſubſtantiatur in ſanguinem. c.cum Marthæ.6.§.quæſiuiſti etiam.de celebrat.miſſar. Non in pituitam.c.in quadam.8.eod.tt.*

XXIIII. Regula: *Species,non ſubſtantia panis & uini offertur. de conſecrat. diſt.2. c.ſpecies. c.quia corpus.c.panis & calix. c.ante benedictionem.c.panis.c.omnia.c.corpus.c.in Chriſto.§.fin.*

XXV.Regula: *Verum corpus & uerus ſanguis Chriſti offertur.d.diſtin.2.c.in quibus,cum ſequentibus,uſque ad c.prima quidem. item c.panis eſt.c.corpus.c.non omnis.c.ſicut Iudas.c.reuera.c.utrum ſub figura.c.quid ſit ſanguis.c.omnia.c.corpus. c.neceſſariè.c.in Chriſto.§.de naturali enim.§.fin. c.ſicut eſt. c.tunc eis. c.corporeum.c.acceſſerunt.*

XXVI.Re-

XXVI. Regula: *Non carnaliter, ſed ſpiritualiter offertur corpus & ſanguis Chriſti. d. diſt. 2. c. prima quidem. c. non hoc corpus. c. quid eſt Chriſtum. c. hoc eſt quod. c. dupliciter. c. qui manducãt. c. de hac quidem. c. in illo ſacramento. c. ſi credis. Quomodo autem ſpiritualiter corpus Chriſti ſit accipiendum, declaratur d. diſtinct. 2. c. credere. c. panem.*

XXVII. Regula: *Quare tres partes fiant ex corpore Chriſti, explicatur d. diſtin. 2. c. triforme. Plures huiuſmodi explicationes uide* ℑ. *reg. 48. cũ ſequentibus.*

Quomodo euchariſtia offerenda & ſumenda ſit: item anteceden-tia & adiuncta.

XXVIII. Regula: *Ab uxore abſtinendum tribus, quatuor aut octo dieb. antè ab eo qui communicaturus eſt. d. diſt. 2. c. omnis homo. c. tribus. §. fin. Vide item* ſ. *reg. 13. except. 5.*

XXIX. Regula: *Probet ſe prius quàm ſumat. d. diſt. 2. c. qui ſceleratè. c. timorem decet.*

XXX. Regula: *Prius dimittendum debitoribus. d. diſt. 2. c. panem.*

XXXI. Regula: *Pura conſcientia euchariſtia offerenda, & pura mente ſumenda, depoſita uoluntate peccandi. d. diſt. 2. c. nihil in ſacrificijs. c. cotidie. c. qui ſceleratè.*

XXXII. Re-

XXXII. Regula: *Vt in eleuatione hoſtiæ, uel cum eam preſbyter ad infirmum defert, populus ſe reuerenter inclinet, c. ſanè cum. 10. §. ſacerdos uerò quilibet. de celebrat. miſſar.*

XXXIII. Regula: *Cùm eucharistia defertur ad infirmum, deferri debet in decenti habitu, & cum lumine. d. c. ſanè cum. 10. §. quã in decenti.*

XXXIIII. Regula: *De inſtrumento ſeu poculo in quo eſt offerenda, dictum ſ. lib. prox. cap. ult. reg. 43.*

XXXV. Regula: *Vt nihil ad altare præter oleum in candelabro & incenſum oblationis tempore admoueatur, Apoſtol. canon. 3. in fine.*

Quando & quoties euchariſtia offerenda ac ſumenda ſit?

XXXVI. Regula: *In paſcha, pentecoſte & natali Domini præcipuè offerenda ac ſumẽda eſt. de conſecrat. diſt. 2. c. etſi non frequentius. c. ſeculares. c. omnis homo. item De pœnitent. c. omnis utriuſq; 12. uerſ. ad minus in paſcha.*

XXXVII. Regula: *Biduo ante paſcha non offertur. de conſecrat. diſtin. 3. c. ſabbatho. §. quod utiq;.*

XXXVIII. Regula: *Etiam in cœna Domini euchariſtia ſumi poteſt. de conſecrat. diſtinct. 2. c. in cœna.*

XXXIX. Re-

XXXIX. Regula: Quotidie poteſt accipi. d.diſt.2.c.quotidie.c.ſi quotieſcunq;.

XL. Regula: Omnibus diebus Dominicis ſumi poteſt.d.c.quotidie,in prin.

XLI. Regula: Ter ad minus ſingulis annis cõmunicandum.d.diſtin.2.c.etſi non frequẽtius. aut ad minimum ſemel. c.omnis utriuſque.12. de pœnitent.

XLII. Regula: Quiſq; ſacerdos, quoties miſſam celebrat, toties eucharistiam ſumat. de conſecrat.diſt.2.c.peracta.c.relatum.

Euentus & conſequentia.

XLIII. Regula, De eo quod ſupereſt conſumendo, & ab eo qui detulit communicando, d.diſtin.2.c.tribus.§.quod ſi remanſerint.item De celebrat.miſſæ c.ex parte.5. & ibi gloſſa. Apoſtol. canon.8.

XLIIII. Regula: De oratione quæ poſt oblationem fit, diſſeritur De conſecrat.diſt.2.c.ſpecies.

XLV. Regula: Pax non ante, ſed poſt dicenda.d.diſt.2.c.pacem igitur.

XLVI. Regula, De ieiunãdo à miniſtris poſt ſumptam reliquam eucharistiam, d.diſt.2.c.tribus. §.qui autem reſidua.

XLVII. Regula: Si de ſanguine Chriſti aliquid ſtillat per negligentiam, pœna & euentus, d. diſt.2.c.ſi per negligentiam.

XLVIII. Regula: Si quis euchariſtiam euomuerit, d.diſt.2.c.ſi quis per ebrietatem.

XLIX. Regula: Euchariſtia ſumpta non incorporatur ſicut reliquus cibus & potus. d.diſt.2. c.non iſte.

L. Regula: Quamuis per partes Chriſtus manducetur, integer tamen manet. d.diſtinct.2. c.inuitat. c.quid ſit ſanguis. §.fin. c.qui manducat. c. ſinguli.

LI. Regula: Non eſt reiteratio paßionis Chriſti, ſed commemoratio. d.diſt.2.c.cum frangitur.c. iteratur.c.utrum ſub figura. §.iteratur autem.

LII. Regula: Significat immolationem corporis Dominici in cruce, & ſanguinis de latere effuſionem. d.c.cum frangitur. Vide ſ.reg.3.

LIII. Regula: Operatur remißionem peccatorum. d.diſt.2.c.ante benedictionem, in fine. c.corpus. c.quid ſit ſanguis. §.item myſterium. uerſ.prouidens enim. Huius exceptio eſt: Niſi quis indignè ſumpſerit. Quæ exceptio approbatur d.diſt.2.c. qui ſcelerate. c.timorem. c.quid eſt Chriſtū. c.credere. c.qui diſcordet. c.et ſancta. c.ſicut Iudas. item De conſecrat.diſt.4.c.qui in maternis. §.fin.

LIIII. Regula: Aſſumens unitur Chriſto, & conſequitur uitam æternam. d.diſtin.2. c.quid eſt Chriſtum. c.Chriſtus panis. c.qui manducant. c.credere. c.commendauit. c.hoc ſacramentum. c.reuera. §.

ra. §.iſta autem eſca. c.omnia.uerſ.& cum dignè. c.in Chriſto.

LV. Regula: Per euchariſtiam benedicimur, aſſcribimur in cœlo, de uiſceribus Chriſti eſſe cenſemur, à beſtiali ſenſu exuimur, &c. d.diſtinct.2.c. utrum.§.hanc igitur.

LVI. Regula, De pœna non communicãtium, habetur d.diſtin.2.c.ſi quis intrat. c.ſeculares. c.hi qui intrant.c.omnis homo.Hæc de euchariſtia.

III. DE BAPTISMATE.

I.Regula: Ratio & uſus baptiſmatis proponitur De conſecrat.diſtinct.4. c.1. c.ſi baptizata. c. quiſquis.

II.Regula: Efficit baptiſmus, ne peccatum baptizato obſit, ſed proficit ei ad ſalutem. d.diſt.4. c.2. c.quod autem. c.ex quo inſtituta. c.filius Dei, in prin. c.ut oſtenderet.c.à paruulo. c.quiſquis.c. non ex quo.§.itẽ meminiſſe.item c.1.§.ſacramentum.de ſumma trinitate.Clement.1.§.ad hoc.uerſ. quod celebratum. eod.tt. & c.maiores.3. in prin. uerſ.ſed per ſacramentum baptiſmi. de baptiſmo. item diſt.26.c.deinde.§.ſed obijcitur.& c.una tantum.uerſ.ſed intelligere. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi baptiſmo Ioannis ſit baptizatus.de conſecrat.diſt.4.c.non regenerabuntur. Altera exceptio uidetur in actuali, non originali peccato. Sed reprobatur d.diſt.4.c.regene-

rante. Planè admittitur exceptio propoſita in non conſentiente baptizari: in hoc enim actuale peccatum nõ remittitur. d.c.maiores.3.§.uerùm quidam. Tertia exceptio eſt in non conſentiente: huic enim nec originale peccatum per baptiſma remittitur, exceptis paruulis. d.c.3.§.ſed adhuc quæritur. Quarta exceptio eſt: Niſi baptizatus poſtea non crediderit uel peccauerit. Quæ exceptio approbatur d.diſt.4.c.paruuli, in fine. & c.non dubito. Cuius replicatio eſt: Niſi poſtea pœnitentiam egerit. c.1.§.ſacramentum. uerſ.etſi poſt. de ſumma trinitate. Quinta exceptio eſt: Niſi malus baptizauerit. 1.q.1. c.etiam corde, cum ſequentibus, uſq; ad c.ſi quis confugerit. Huius replicatio eſt: Niſi malus baptizauerit in forma eccleſiæ. d.q.1.c. ſicut urgeri. §.fin. & c.hi qui baptiſma.§.ſed notandum. Concordant ea quæ habentur ∫.reg.60. except.1. cum ſequentibus. Sexta exceptio eſt: Niſi uerbum non acceſſerit. d.q.1. c.detrahe uerbum. Septima exceptio eſt: Niſi extra eccleſiam ſit baptizatus. d. q.1.c.firmiſſimè tene, cum c.ſequente. Octaua exceptio: Niſi baptizatum non pœniteat ueteris uitæ. de conſecrat.diſt.4.c.omnis qui. Cui contradicere uidetur d.diſt.4. c.ſine pœnitentia. de qua re uide ∫.reg.30. Nona exceptio eſt: Niſi baptizatus fidem & charitatem non habeat. d.diſtinct.4. c.ſolet.§.quanquam ad ſalutem. c.uerus.

Huius replicatio eſt: Niſi per neceſſitatem deſit: ut in paruulis. d. diſt. 4. c. baptiſmi. §. ſicut autem. & §. fin. c. paruuli. c. nihil eſt. c. quæris. §. 1. & §. fin. c. in eccleſia. c. paruuli. c. mater. c. quis autem. Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſunt ex regulis ſequentibus, præſertim 7. reg. 60.

III. Regula: Per aquam baptiſmi terrenus fit cœleſtis. de conſecrat. diſt. 4. c. per aquam.

IIII. Regula: Baptizati Chriſto incorporantur, & eius membra fiunt. d. diſtinct. 4. c. ad hoc baptiſmus.

V. Regula: Per baptiſma confertur gratia tam paruulis quàm adultis. Clement. 1. §. ad hoc. uerſ. uerùm quia quantum. de ſumma trinitate. Quæ gratia poſtea augetur uel minuitur, de conſecrat. diſtin. 4. c. nec quenquam, §. planè eadem gratia. Non tamen amittitur per malitiam parentum baptizati, d. diſtin. 4. c. quæris à me, in prin. uſq; ad §. difficillimum.

VI. Regula: Diabolus nequitiæ uires amittit in baptiſmo. d. c. nec quenquam. §. quod ſi aliquis.

VII. Regula: Vetus infirmitas per baptiſmum non prorſus abſumitur, ſed uires amittit. d. diſtin. 4. c. non ex quo.

VIII. Regula: Baptiſma non recipit maius & minus. d. diſt. 4. c. cum tantum.

IX. Regula: Sine baptiſmate originale pecca-

tum non ſoluitur, nec gratiam uitæ cœleſtis quis conſequitur. de conſecrat. diſt.4.c.firmiſsimè tene.c.non poteſt. c.filius Dei.§.fin. c.nulla præter. Huius *regulæ exceptio prima eſt*: Niſi *fide ſuppleatur baptiſmus, qui capi non poteſt.d.diſtin.4. c.baptiſmi uicem.& c.ſicut in ſacramentis.* Altera *exceptio eſt*: Niſi Deus *non baptizato ſua benignitate ſuccurrat. d.c.baptiſmi uicem. §.& ſicut in illo.* Tertia *exceptio uidetur*: Niſi *non baptizatus rectè uixerit. Sed reprobatur d.diſt.4. c.catechuminum, in prin.* Quarta *exceptio eſt*: Niſi *martyrio defunctus ſit. d. c.catechuminum.* Quinta *exceptio eſt*: Niſi *non contemptu baptiſmi, ſed alio impedimento non fuerit baptizatus.d. diſt.4.c.non dubito.*

X.Regula: *Baptiſmus conſtat aqua & ſpiritu. de conſecrat.diſt.4.c.1.*

XI.Regula: *Baptiſmus conſtat uerbo & aqua: quorum altero deficiente, non perficitur.c.1.§.ſacramentum. de ſumma trinitate. c.penult. de baptiſmo.*

XII. Regula: De *pœna preſbyteri baptizare nolentis cauetur* De *conſecrat.diſtinct.4. c.quicunq;.*

XIII.Regula: De *uaſe ex quo baptizandum, cauetur* De *conſecrat. diſtinct.4. c.omnis preſbyter.*

QVI BAPTIZANDI?

XIIII. Regula: De paruulis baptizandis cauetur c.maiores.3.in prin. uſq; ad §.ueru quidam. de baptiſmo.diſt.5.c.1.§.fin.& c.baptizari.de conſecrat. diſtin.4.c.illud perſcrutari.c.filius Dei.§. paruuli etiam. c.ſi qui apud.§.fin.c.paruuli alio. c.nihil eſt aliud.c.minor.c.placuit ut qui.

XV. Regula: De adultis baptizandis cauetur d.diſt.5.c.1.§.fin. & c.baptizari. item c.1.§.ſacramentum.de ſumma trinitate.

XVI.Regula: De infirmis baptizandis cauetur d.diſt.4.c.paruuli.c.ægrotantes.

XVII. Regula: De furioſis,dormientibus ac inuitis baptizandis cauetur c.maiores.3. §.item quæritur.de baptiſmo.

XVIII. Regula: De malis baptizandis cauetur d.diſt.4.c.eſt unitas.

A QVIBVS BAPTIZANDI?

XIX.Regula: Non niſi à ſacerdotibus baptizandum.de conſecrat.diſt.4.c.conſtat. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi periculu mortis immineat abſente ſacerdote: hoc enim caſu etiam laicus baptizare poteſt. d.c.conſtat,in fine.& d.diſtin.4.c. mulier. c.in neceßitate. c.ſanctum eſt. item diſtin. 93.c.diacones.§.abſq;,in fine.

XX.Regula:Diaconus non niſi conſenſu epiſcopi uel preſbyteri baptizare debet.Quæ regula

approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.conſtat. & d.§.abſq;. Nec item preſbyter ſine conſenſu epiſcopi, niſi ſub eadem conditione.d.diſtin.4.c.omni tempore.§.preſbyter uerò.& diſt.95.c.penult.

XXI.Regula:*De hæreticis & alijs proponetur ĩ.reg.60.except.1.cum ſequentib.*

VBI BAPTIZANDVM?

XXII. Regula : *In priuatis domibus non eſt baptizandum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur Clement.1.de baptiſmo.*

XXIII.Regula:*Quiſq; in ſua eccleſia eſt baptizandus, per ea quæ propoſita ſunt ſ.capite 8. quæſt.8.reg.43. Cuius exceptio eſt:Niſi baptizandus peregrinetur, uel certum domicilium non habeat: hoc enim caſu in ea eccleſia, quam elegerit, baptizari poteſt. 10.q.3. c.nec numerus, in prin. uerſ.aut in electa.& ibi gloſſa.*

XXIIII.Regula: *In monaſterio baptizandum non eſt.18.q.2.c.pridem.*

QVANDO BAPTIZANDVM?

XXV. Regula: *Generale baptiſma non niſi ſabbatho ſancto paſchæ & pentecoſtes celebrandum. de conſecrat.diſtinct.3.c.celebritatem.§.eodem quoq;.& diſt.4.c.non ratione.c.duo tempora. c.propriè.c. de catechumenis. c.uenerabilis.c. baptizandi. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi baptizandus ſit infirmus, uel aliâs in periculo uitæ*

conſti-

conſtitutus. hic enim cæteris ſolennitatibus quandocunq; baptizari poteſt. d.c.de catechumenis,in fine,cum c.ſequente. d.c.uenerabilis,in fine.& d. c.baptizandi.uerſ.excepto.

XXVI.Regula: In die epiphaniæ baptizandum non eſt.d.diſt.4.c.ſi quis autem.

XXVII. Regula:Non in diem mortis inſtantis baptiſmus debet differri. d.diſtinct.4. c.quando quis.

ANTECEDENTIA BAptiſmum.

XXVIII.Regula:Baptizandus prius in fide inſtituendus eſt atq; examinandus.d.diſt.4.c.ante baptiſmum, cum ſequentibus, uſq; ad c.poſtquam ſe.item c.Iudæi.

XXIX.Regula:Ante tres ſeptimanas paſchæ baptizandi ſuſcipiendi ſunt. d.diſtinct.4.c.non liceat,in prin.

XXX.Regula:De pœnitentia prius à baptizando agenda cauetur d.diſtinct.4. c.agunt.c.ne quod abſit.Huius regulæ exceptio eſt in exteriori ſatisfactione, & afflictione, quæ ſolet in pœnitentia exigi, d.diſtinct.4.c.ſine pœnitentia. & ibi gloſſa.

XXXI.Regula: Baptizãdi à uino & eſu carnium aliquamdiu debent abſtinere.d.diſt.4.c.baptizandi,& c.ne quod abſit.

MODVS ET ADIVNCTA baptiſmatis.

XXXII. Regula, De offerendo baptizando. A quo poßit offerri? Non plures, ſed unus debet offerre. d. diſt. 4. c. non plures. item c. quámuis. 3. in prin. de cognatione ſpirituali, in 6.

XXXIII. Regula: Maritus & uxor eundem offerre non debent. 30. q. 4. c. penultim. §. fin. & c. ult.

XXXIIII. Regula: Idem poteſt eſſe compater in catechiſmo, baptiſmo, & in confirmatione. de conſecrat. diſt. 4. c. in catechiſmo.

XXXV. Regula: Qui ipſe baptizatus non eſt, nec confirmatus, offerre non poteſt. d. diſt. 4. c. in baptiſmate.

XXXVI. Regula: Abbas uel monachus offerre non poteſt. d. diſt. 4. c. non licet. c. monachi.

XXXVII. Regula: Compater fideiuſſor apud Deum pro ſuſcepto exiſtit. d. diſtinct. 4. c. uos ante.

XXXVIII. Regula, De oblatione in baptiſmate uiua uoce facienda, Nouell. 123. §. ad hæc iubemus.

XXXIX. Regula, De promißione in baptiſmo præſtita ſeruanda, de conſecrat. diſtin. 3. c. celebritatem. §. ipſis etiam.

XL. Regula: De nomine à baptizandis dando

cauetur

cauetur De conſecrat.diſtinct.4.c.baptizandi.

XLI. *Regula: De aqua conſecranda cauetur d.diſt.4. c.deinde à ſacerdote.§.fin.cum duob.cc. ſequentibus.Vide item* J.*reg.60.except.9.*

XLII. *Regula:De exorciſmis & exſufflationibus præmittendis cauetur d.diſt.4. c.ſiue paruuli.c.ante uiginti.c.poſtquam.c.ſicut noſtis.c.dehinc iterum.*

XLIII. *Regula: De renunciando diabolo & eius operib.cauetur d.diſt.4.c.prima.c.primum.*

XLIIII. *Regula: Vt uices baptizandi,qui loqui non poteſt, alius ſuppleat, cauetur d.diſt.4.c. paruuli.c.ægrotantes.c.cum pro paruulis.*

XLV. *Regula: Si loqui poteſt baptizandus, ne per alium reſpondeat, cauetur d.c.cum pro paruulis.*

XLVI. *Regula:De orationibus ſuper baptizando habendis cauetur d.diſtin.4.c.exhinc iam. c.emerſiſti.*

XLVII. *Regula: De trina merſione cauetur d.diſt.4. c.poſtquam uos. c.ſi quis preſbyter. c.de trina. c.eodem modo. c.multi ſunt. c.in ſynodo. c. propter uitandum.*Apoſtol.*canon.49.*

XLVIII. *Regula:Vt in nomine trinitatis baptizetur,cauetur d.c.ſi quis preſbyter.& d.c.multi ſunt.& d.c.in ſynodo. item De ſumma trinitate c.1.§.ſacramentum,*Apoſtol.*canon.48.*

XLIX.Re-

XLIX. Regula: De ſale benedicto in os baptizandi dando cauetur d.diſt.4.c.exhinc iam.c. ſal cœleſtis.

L. Regula: De naribus & auribus baptizandi ſaliua tangendis cauetur d.diſt.4.c.poſtea tanguntur, cum c.ſequente.

LI. Regula: De adſpergendo baptizando aqua benedicta cauetur d.diſtin.4.c.in ſabbatho. c.nec quenquam.

LII. Regula, De baptizando ſignando in corde & fronte, d.diſt.4.c.poſtea ſignatur.

LIII. Regula: De inungendo baptizato cauetur d.diſt.4.c.deinde à ſacerdote.c.ueniſti.c.poſtquam aſcendit. c.emerſiſti. c.accepiſti.c.preſbyteris.c.preſbyteri.c.ſi quis uoluerit.c.ſi quis de alio. c.nullus miniſtrorum.

LIIII. Regula: Ratio myſteriorum quæ fiunt in baptiſmate, exponitur d.diſt.4.c.prima igitur.

CONSEQVENTIA BAptiſmi.

LV. Regula: De candida ueſte baptizato danda cauetur De conſecrat.diſtinct.4.c.poſt baptiſmum.c.accepiſti.

LVI. Regula, A' quibus nuper baptizati abſtinere debeant, definitur De conſecrat.diſtinct.5. c.neophyti.

LVII. Regula: Poſt baptiſmum confirmatio-

nis

nis ſacramentum præſtandum. d.diſt.5.c.1.de quo uide ℥.*eod.cap.membr.4.*

LVIII. *Regula*: Non *omne quod in homine eſt,cenſetur baptizatum. de conſecrat.diſtin.4.c. ſi quidquid.*

LIX. *Regula*:Baptizati *prioris ſectæ uel fidei ritus dimittere debent.c.quidam.4.de apoſtatis.*

LX. *Regula*: De *non reiterando baptiſmate cauetur c.ult.de baptiſmo. & Apoſtol.canon.46. diſt.68.c.1.c.preſbyteri.§.fin.item 1.q.1.c.hanc regulam. item* De *conſecrat.diſtin.4. c.non licet. c. rebaptizare.c de* Arrianis. *c.cum itaque.§.ſcimus quidem.c.quibus.c.eos quos.*Concordat *item* M.I. C.*lib.3.cap.7.de baptiſmate,reg.2.* Huius *regulæ exceptio prima uidetur:* Niſi *baptizans prior ius baptizandi non habuerit,uel non fuerit idoneus.* Sed *reprobatur 1.q.1.c.remißionem. §.ſed notandum.c.ſi quis.§.cætera.c.dedit.c.ſicut urgeri.c.hi qui. c.hanc regulam.§.nemo. c.ſpiritus ſanctus.c. ſi quis per.* Concordant *item ea quæ habentur* ſ. *reg.2.except.5.repl.1.item* ℥.*in ſequentibus exceptionib. ubi nonnullæ diſtinctiones, quibus exceptio propoſita admittitur,adijcientur.* Altera *exceptio uidetur*: Niſi *paganus,aut hæreticus,aut aliâs malus prius baptizauerit.* Sed *& hæc exceptio reprobatur* De *conſecrat.diſt.4.c.*Romanus. *c.à quodã. c.ſi inter.c.baptiſmus.c.cum baptizat.*

c.ſi

c.ſi qui apud.c.quamuis,in prim.c.oſtenditur.c.hi de quibus. c.aliud eſt. c.nullus autem. c.quomodo excudit.c.non in uobis.c.ab antiqua. c.eccleſia.c. nunc autem. c.cum tantum. c.non eſt aqua. c.ſiue hæreticus. item 1.q.1.c.quod quidam. item 24.q.1. c.miramur. §. obijcitur tamen. c.ſubdiaconus. §. poteſt tamen. c.ſi quem. Planè admittitur exceptio propoſita,ſi hæreticus non in forma eccleſiæ baptizauerit. 1.q.1.c.hi qui. §.ſed notandum,cum ſequētibus,uſq; ad c.teneamus. item De conſecrat. diſt.4.c.ſi reuera.c.quos à paganis.c.hi uerò.c.de Arrianis. Apoſtol. canon.46. uerſ. aut pollutum. Tertia exceptio: Niſi non baptizatus baptizauerit. Approbatur 1.q.1.c.ſi preſbyter.uerſ.& omnes.Sed reprobatur d.diſt.4.c.ſolet etiam. Quarta exceptio eſt: Niſi quis ſeipſum baptizauerit.c. debitum.4.de baptiſmo.Quinta exceptio eſt:Niſi non ſecundum formā eccleſiæ ſit baptizatus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt paulo ſuperius except.2.in fine. Sexta exceptio eſt:Niſi trina merſione non ſit baptizatus.de conſecrat.diſt.4.c.eodem modo,in fine. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.47. Septima exceptio eſt:Niſi uerba hæc,Ego te baptizo:fuerint in baptizando omiſſa.c.1.de baptiſmo.Octaua exceptio uidetur:Niſi error interuenerit. Sed reprobatur De conſecrat.diſt.4. c.ſatis oſtendimus. c.ſi

non ſanctificatur.c.retulerunt.Noua exceptio eſt: Niſi aqua non fuerit conſecrata.d.diſt.4.c.per aquam.§.non omnis.§.quare autem.c.nunquam.c. uenit ſacerdos,cum c.ſequente. Decima exceptio eſt: Niſi ficto animo, uel mimicè & iocul ariter quis ſit baptizatus. d.diſt.4. c.ſolet etiam. c.quomodo.§.his qui ficto corde. Huius replicatio eſt: Niſi poſtea baptizatus ratum habuerit baptiſma uero corde.d.diſt.4.c.tunc ualere. Vndecima exceptio uidetur:Niſi non ea intentione paruuli baptizandi fuerint oblati, ut ueros bapiſmi effectus conſequantur. Sed reprobatur d.diſt.4.c.non illud.c.ſatis oſtendimus. Duodecima exceptio eſt: Niſi dubitetur an ſit baptizatus. c.de quibus.2.de baptiſmo. & d.diſt.4.c.paruulos.c.placuit de infantibus.c.cum itaq;.c.ſi nulla. Decimatertia exceptio eſt: Niſi matre baptizata,infans in utero adhuc extiterit. hic.n.baptiſmus infanti nõ prodeſt: ideoq; rebaptizari poteſt.d.diſt.4.c.ſi quidquid.c. ſi ad matris.c.qui in maternis.c.ſi qua mulier.Decimaquarta exceptio uidetur:Niſi primò baptizatus fidẽ & charitatẽ nõ habuerit.Sed reprobatur d.diſt.4.c.ſicut in.§.non intereſt,uſq; ad finẽ.Decimaquinta exceptio uidetur:Niſi baptizatus poſtea factus ſit apoſtata.Sed reprobatur d.diſt.4.c. oſtenditur.§.ſicut.n. c.ſanctũ eſt.uerſ.cum in naui quadã.c.nullus autem.item 1.q.1.c.quod quidam.

LXI.Re-

LXI. Regula: *Pœna reiterantis baptiſma cauetur c.2.de apoſtatis.*

ADFINE BAPTISMATIS
remedium.

LXII.Regula: *Adfine baptiſmatis remedium eſt,circumciſio. de conſecrat.diſtin.4.c.quod autem,cum c.ſequente.Hæc de baptiſmate.*

IIII. DE CONFIRMATIONE, ſeu manuum impoſitione.

I. Regula:*Poſt baptiſmum confirmatio præſtanda.de conſecrat.diſt.5.c.1.c.de his uerò,in fine.*

II.Regula:Ratio *& uſus confirmationis habetur d.diſt.5.c.nouiſsimè.c.ut ieiuni.§.fin.*

III.Regula:Confirmatio *eſt ſacramentum.d.c. de his uerò.* Item *eſt chriſmatio frontis.c.unico.§. per frontis.de ſacra unctione.*

IIII. Regula : Comparatio *confirmationis & baptiſmi habetur d.diſt.5.c.2.& ſequente.*

V.Regula: Non *niſi ieiuni confirmandi.d.diſt. 5.c.ut ieiuni.*

VI.Regula: Non *niſi ſemel confirmãdi.d. diſt. 5.c.dictum eſt.c.de homine.*

VII.Regula: Non *niſi à pontifice confirmandum. d.diſtin.5.c.de his uerò. §.& ſicut unum. c. manus quoq;.* item De *conſuetudine c.quanto.4. &.* De *ſacra unctione c.unico.§.per frontis.* Con*tradicit diſt.95.in prin.cum c.ſequente.* Cui *obie-*

ctioni

ctioni reſpondetur d.diſtinct.95.c.preſbyteros.

VIII. *Regula* : *Non niſi à ieiuno confirmandum.d.diſt.5.c.ut epiſcopi.*

IX.*Regula: Non niſi ab uno debet offerri confirmandus. c.ult. §.de confirmatione. de cognat. ſpirituali,in 6. de conſecrat. diſtin.4.c.nõ plures, in fine.*

X. *Regula* : *Etiam ab eodem qui in baptiſmo obtulit,offerri poteſt.d.diſt.4.c.in catechiſmo.*

V. DE CHRISMATE SEV ſacra unctione.

I.*Regula* : *Chriſma eſt ſacramentum.diſt.95.c. illud ſuperfluum.uerſ.quia genus.de conſecrat.diſtinct.3.c.literis.uerſ.quia nouum.*

II.*Regula,De eo conficiendo. Quando conficiendum ſit,definitur d.c.literis.& De conſecrat. diſt.4.c.omni tempore.*

III. *Regula, De eo conferendo.Solus ſacerdos poteſt infirmum ungere.c.quæſiuit.14.in prin.de uerb.ſignif.*

IIII. *Regula: Preſbyter illud conferre poteſt. diſt.95.c.preſbyteros.§.oleo uerò ſanctificato.*

V.*Regula: Epiſcopus quoq; illud conferre poteſt.d.c.preſbyteros.§.fin.cum c.ſequente.*

VI.*Regula: Quibus conferendum,quando & quoties,necnon locus inunctionis definitur c.uni-*

co.§.quia uerò Chriſtus,uſq; ad §.per frontis. de ſacra unctione.

VII. Regula: De epiſcopo ungendo in conſecratione cauetur d.c.unico,in prin. de quo uide item s̃.lib.prox.cap.10.quæſt.8.reg.43.

VIII.Regula: De unctione altari conſecrando conferenda cauetur d.c.unico.§.ungitur.

IX. Regula,De chriſmate petendo. A' quo & per quem petendum ſit, definitur De conſecrat. diſt.4.c.preſbyteri qui.c.omni tempore.

X. Regula: De aqua chriſmate conſecrata ad aſperſionem non utenda cauetur diſtin.4. c.in ſabbatho. Hæc de ſacramento euchariſtiæ,baptiſmatis, confirmationis & chriſmatis ſint dicta. De ordine dictum eſt s̃.lib.prox.ubi de perſonis eccleſiaſticis actum eſt. De pœnitentia dicetur j. cap.5. De matrimonio j.cap.11.cum ſequentibus. Nunc de conſecrationibus & benedictionibus agetur.

DE CONSECRATIONIBUS & benedictionibus.

Cap. IIII.

PRima regula, De conſecrationis definitione,habetur 24.q.1. c.pudenda. uerſ. conſecrare enim.

QVAE CONSECRANDA?

II. Regula: Prælatus electus conſecrandus eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ. lib. prox. cap. 10. quæſt. 8. reg. 35. Sed & plura de conſecratione electi uide d. quæſt. 8. reg. 36. cum octo ſequentibus.

III. Regula: Templa & aliæ ædes ſacræ cum altaribus, uaſis, ueſtibus ad diuinum cultum pertinentibus conſecranda. de conſecrat. diſtinct. 1. in prin. cum c. ſequente. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi conſecratio ſemel ſit facta. d. diſt. 1. c. eccleſijs. item diſt. 68. c. 1. c. preſbyteri. §. quod ergo. c. eccleſijs, in prin. & uerſ. quia ſicut. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi is conſecrauerit, qui ius conſecrãdi non habuit. d. §. quod ergo. Altera replicatio eſt: Niſi non conſtet epiſcopum fuiſſe qui conſecrauit. d. diſtin. 68. in prin. & c. preſbyteri, in prin. & §. fin. Tertia replicatio eſt: Niſi locus conſecratus effuſione ſanguinis aut ſeminis ſit pollutus. d. c. eccleſijs, in prin. & c. propoſuiſti. 4. de conſecratione. c. unico, in prin. eod. tt. in 6. item De conſecrat. diſt. 1. c. ſi motum. uerſ. ſi homicidia. Quarta replicatio eſt: Niſi eccleſia cõſecrata fuerit exuſta. d. c. eccleſijs, in prin. Quinta replicatio eſt: Niſi altare motum uel lapis continens ſigillum cõfractus fuerit. c. 1. & c. quod in dubijs. 3. de conſecratione eccleſiæ. item De con

ſecrat.diſt.1.c.ſi motum. Huius *duplicatio eſt:* Niſi *non enormis ſit læſio.c.ligneis.6.eod.tit.* Sexta *replicatio uidetur: Niſi tectum corruerit,uel lignea ædificia.* Quæ *replicatio reprobatur d.c.ligneis.* 6. Septima *replicatio uidetur: Niſi parietes ſint mutati.* Sed *reprobatur d.c.ſi motum.uerſ.ſi parietes.* Octaua *replicatio eſt: Niſi eccleſia conſecrata ſit diruta,& rurſus ædificata.* Hæc *replicatio reprobatur certo modo* De *conſecrat. diſt.1.c. de ſabrica.* Nona *replicatio eſt: Niſi infidelis in loco conſecrato ſit ſepultus.* Quæ *replicatio reprobatur certo modo d.diſt.1.c.eccleſiam, in fine.* Decima *replicatio eſt: Niſi excommunicatus in loco conſecrato fuerit ſepultus. c.conſuluiſti.7.de conſecratione eccleſiæ.* Vndecima *replicatio eſt: Niſi fidem ſanctæ* Trinitatis *nõ tenuerit,qui prius eccleſiam conſecrauit. de conſecrat.diſt.1.c.eccleſijs,in fine,cum tribus cc.ſequentibus.*Duodecima *replicatio eſt: Niſi de hoc ipſo dubitetur,an locus ſit conſecratus. de conſecrat.diſt.1. c.ſolennitates. §.de eccleſiarum.c.eccleſiæ. item diſt.4.c.*placuit *de infantibus,in fine.*

Duplicatio præcedentium replicationum generalis.

*Planè replicationum hactenus enumeratarum duplicatio generalis hæc uidetur:*Niſi *eccleſia* pol*luta,uel ſimili uitio laborans,antea non fuerit conſecrata.*

ſecrata. Sed reprobatur c.ſi eccleſia.10.de conſecratione eccleſiæ. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione ſint dicta.

Altera exceptio eſt: Niſi infidelis in loco ſacro ſit ſepultus. de conſecrat. diſtinct.1. c.eccleſiam, cum c.ſequente. Tertia exceptio eſt: Niſi non ſtudio religionis, ſed cupiditate queſtus eccleſia ſit ædificata. de conſecrat. diſtin.1.c.ſi quis baſilicam. Hæc de tertia regula.

IIII. Regula: Propter altare motum uel lapidem fractum non tota eccleſia conſecranda, ſed altare tantùm uel lapis. c.1. de conſecratione.

V. Regula: Polluta eccleſia, pollutum quoque cenſetur cemeterium contiguum, non autem remotum: ſed contrà, polluto cemeterio, non cenſetur polluta eccleſia. item, uno cemeterio polluto, non ob id cenſetur pollutum aliud, quamuis contiguum. c.unico. §.fin. de conſecrat. in 6.

VI. Regula: Plures pluráue ſimul conſecrari poſſunt. d.c.unico.

QVIBVS CONSECRANDI ius competit?

VII. Regula: Epiſcopo, qui eo loco epiſcopalia iura exercet, competit. c.1. de religioſis domib. item diſt.68. c.eccleſijs. §.fin.

VIII. Regula: Epiſcopo alterius diœceſis non competit, quamuis in alia diœceſi eccleſiam ædi-

ficauerit.16.quæſt.5.c.1.& c.ultim.in prin.

IX. Regula: Corepiſcopis & alijs ſacerdotibus ius conſecrandi non competit. d.c.eccleſijs. §.fin. & d.diſtin.68.c.quamuis. item De conſecratione eccleſiæ c.aqua.9.

X. Regula: De preſbytero cauetur 26.q.6.c.1. §.fin.cum c.ſequēte.& c.miniſtrare,in prin. item diſt.23.c.ex epiſtola,cum c.ſequente.

XI. Regula: De ſchiſmatico cauetur 24.q.1.c. pudenda.

QVA RE CONSECRANDUM?

XII. Regula: Aqua cum uino & cinere benedicta conſecrandum. c.propoſuiſti.4. & c.conſuluiſti.7.de conſecrat.eccleſiæ.

XIII. Regula: Oleum non conſecratum conſecrato miſceri poteſt.c.quod in dubijs.3.§.fin.d.tt.

VBI CONSECRATIO facienda?

XIIII. Regula: Non niſi in ſacratis locis. de conſecrat.diſt.1.in prin. Plura de hac regula uide ſ.cap.2.reg.9.

QVANDO CONSECRATIO facienda?

XV. Regula: Singulis annis facienda. d.diſt.1. c.ſolennitates,in prin.& c.ſolennitates.

XVI. Regula: Tam diebus Dominicis, quàm alijs

alijs conſecrandum. c.tua.2. de conſecratione eccleſiæ. & diſt.75.in prin.

XVII. *Regula: A' ieiunis hora tertia conſecratio facienda.d.diſt.75.in prin.*

XVIII. *Regula: Octo diebus conſecratio facienda.d.c.ſolennitates.§.fin.*

QVOMODO CONSECRATIO facienda?

XIX. *Regula: Non ſolùm precibus, ſed etiam ſancti olei unctione conſecratio facienda. de conſecrat.diſt.1.c.1.in prin.uerſ.& non ſolùm.c.altaria placuit. Huius exceptio eſt: Niſi altaria lapidea ſint conſecranda.d.diſt.1.c.altaria.*

XX. *Regula: Sine miſſa fieri conſecratio non debet.d.diſt.1.c.omnes,in prin.*

ANTECEDENTIA.

XXI. *Regula: De præcepto ſedis apoſtolicæ in dedicandis eccleſijs prius expectando, cauetur d.diſt.1.c.de locorum,cum quatuor cc.ſequentib.*

EVENTVS ET CONSEquentia.

XXII. *Regula: Poſt conſecrationem non ſubſtantia, ſed ſpecies remanet. de conſecrat.diſt.2.c.ſpecies.c.quia corpus.c.panis,c.reuera.*

XXIII. *Regula: Ne pro conſecratione aliquid exigatur, cauetur 1.q.1.c.placuit,in prin.& c.ſicut,in prin.*

XXIIII. Regula: Qui eccleſiam fecit conſecrari, ad eam dotandam tenetur. c. cum ſicut. 8. de conſecrat. eccleſiæ. & d. c. placuit. §. hoc tamen quiſq;.

ADFINE REMEDIVM, SEV de benedictionibus.

XXV. Regula: Hæc de conſecratione ſint dicta, de qua tamen uide plura (ut dixi) ſ. lib. prox. cap. 10. quæſt. 8. reg. 35. cum nouem ſequentib. item cap. 15. reg. 8. cum ſequentib. Conſecrationis autem adfine remedium uidetur benedictio, quæ denegatur abbatiſſæ. c. noua. 10. de pœnitentijs.

XXVI. Regula: Abbatibus quoq; denegatur, niſi ad hoc ſint priuilegiati. quod priuilegiũ quouſque ſe extendat, definitur c. abbates. 3. de priuilegijs, in 6.

XXVII. Regula: Inferior ſuperiorem benedicere poteſt. diſt. 21. c. deniq;.

XXVIII. Regula: Secũdæ nuptiæ nõ ſunt benedicendæ. c. 1. & c. uir autẽ. 3. de ſecundis nuptijs.

XXIX. Regula: Omni tempore benedictio fieri poteſt, dũmodo à ieiunis & hora tertia fiat. diſt. 75. in prin. cum c. ſequente. De benedicendis nuptijs uide j. cap. 12. quæſt. 6. reg. 5. Sed & quibus benedicendi ius competat uel non, uide paulo ſuperius reg. 7. cum ſequentibus. Sequitur de pœnitentia.

DE

DE POENITENTIA.
Cap. V.

PRima regula, De definitione pœnitentiæ, habetur De pœnitent.diſt.1.c.ecce nunc.§.penult.& ult. c.tres ſunt.§.eſt enim pœnitentia. c.quis aliquando. §.illud autem. uerſ.eſt enim pœnitentia. & diſt.3.c.1.c.pœnitentia.c.pœnitentiam.§.fin.

II. Regula, De diuiſione pœnitentiæ trimembri, habetur De pœnitentia diſt.1.c.tres ſunt.

III. Regula, itidem de diuiſione pœnitentiæ bimembri in ueram & falſam, habetur De pœnitent.diſt.3.c.in tantum.§.fin. & c.ſceleratior.§.1. Definitionem falſæ pœnitentiæ eiusq; effectum uide s̃.cap.1.reg.11.except.1.

IIII. Regula, itidem de diuiſione pœnitentiæ bimembri in interiorem & exteriorem, habetur De pœnitent.diſtin.1.c.quis aliquando.§.econtrà. uerſ.eſt enim pœnitentia.

V.Regula, continens exempla pœnitentiæ, habetur De pœnitent.diſt.1. c.conuertimini.§.unde poſt trinam.diſt.3.c.totam.c.Achab.

VI.Regula: Quo iure ſit introducta pœnitentia, definitur 33.quæſt.2.c.audiuimus. §.quia pro omnibus.

VII.Regula: Ad quem cauſæ pœnitẽtiales per-

tineant, definitur c.accedentibus.11. de exceſſibus prælator.item 9.q.2.c.placuit ut deinceps.

DE POENITENTIA agenda.

V I I I.*Regula,continens adhortationẽ ad pœnitentiam agendam, habetur* De pœnitent.diſt.1. *c.qui ſanctus. c.eccleſia. c.ſecunda. c.iudicet.* item De pœnitent.diſt.6.c.1.*§.laboret itaq;.*

Ex quibus cauſis agẽda pœnitentia.

I X. *Regula:* Pro omnibus illicitis *agenda pœnitentia.* 33.q.2. *c.audiuimus.§.quia pro omnibus. c.talis.c.ſicut* Achab.*item* De pœnitent.*diſtin.*4.*c. intermittentes.§.porrò.*

X. *Regula: Si multis nuptijs fuerit copulatus, pœnitentiam agere debet.*32.q.7.*c.ſi quis fuerit.*

X I.*Regula:Si conſcius ſit alterius periurij.*22. *q.5.c.ſi quis peierauerit,in fine.*

X I I. *Regula : Si uxorem ſuam uel ſeniorem interfecit, pœniteat.* 33.q.2. *c.quicunque. c.admonere te.*

X I I I. *Regula: Si allexit aliquem turpis lucri gratia, ut fieret clericus uel monachus.* 16.q.7. *c. penult. & 20.q.3.c.ult.* Plures *huiuſmodi cauſas ſpeciales uide* J.*cap.prox.de peccatis.*

Quando agenda pœnitentia.

X I I I I. *Regula : Statim poſtquam peccatum eſt,pœnitere debet.de pœnitent.diſtin.1. c.Adam.* Contrà *faciunt clerici, qui non ſtatim agunt pœnitentiam.d.diſt.1.c.quis aliquando,in prin.*

X V.Re-

XV. Regula: Videtur non niſi ſemel ad pœnitentiam agendam aliquem admittendum eſſe, nec pœnitentiam eſſe iterandam. diſt. 50. c. ſi quis poſt, §. poteſt & aliter. item De pœnitentia diſt. 1. c. nemo. c. quantuslibet. item diſtin. 2. in prin. & c. 1. §. fin. item diſt. 3. in prin. cum cc. ſequentibus, uſq; ad c. pœnitentia eſt quædam. Cõcordant item ea quæ habentur J. reg. 45. except. 6. Contradicit tamen d. diſt. 3. c. quamuis. c. ſepties. c. ille rex. c. Naum. §. fin. c. adhuc inſtant. c. in tantum. item diſtin. 50. c. quamuis. Item contradicit c. omnis utriuſq;. 12. in prin. de pœnitentijs. Vbi quilibet uel ſemel in anno confiteri ac pœnitere iubetur. Cui concordat extrauagans com. 2. de hæreticis. item concordat J. d. except. 6. in fine. Quoties agenda pœnitentia.

XVI. Regula: Ab epiſcopo locus pœnitentiæ deputandus. diſt. 81. c. ſacerdos. Vbi pœnitentia agenda.

XVII. Regula: Mutandus eſt locus in quo peccatum eſt. d. diſt. 81. c. ualet interdum.

XVIII. Regula: Interdum in monaſterium detruditur pœnitens. d. diſtin. 81. c. dictum. c. ſi quis clericus. c. Romanus.

XIX. Regula: Epiſcopus, preſbyter aut diaconus propter fornicationem inter laicos pœnitere debet. d. diſt. 81. c. ſi quis epiſcopus.

XX. Regula: In conſpectu eccleſiæ, non clam pœnitentia agenda. de pœnitent. diſtin. 1. c. agite. c.

& uenit. c.fleat. c.iudicet, in fine. c.quis aliquando. §.hæc ergo ſecreta. c.quem pœnitet. §.ſi peccatum, uſq; ad finem. c.quamuis. item De pœnitentijs c.1.

Quomodo agenda pœnitentia?

XXI. Regula: Agenda pœnitentia eſt cordis contritione, oris confeßione, & operis ſatisfactione. de pœnitent. diſt.1.c.perfecta. diſtin.3.c.perfecta. Declaratur hæc regula definitione ſatisfactionis d.diſt.3.c.ſatisfactio.

XXII. Regula: Sola cordis cōtritione poteſt fieri pœnitentia ſine oris confeßione & ſatisfactione. de pœnitent. diſt.1.in prin. cum ſequentibus, uſq; ad c.ſi quis non. item c.ſi cui. §.fin.c.facilius. §.hoc idem. c.ſcindite. c.conuertimini. c.qui natus. §.fin.c.omnis qui.c.quis aliquando. §.econtrà, uſq; ad §.econtrà. Contradicit d.c.omnis qui. §.fin.cum ſequentibus, uſq; ad c.nullus. Item contradicit d.diſtinct.1.c.agite.c.lis poteſtatis. §.fin.c.ſunt qui.c.uoluiſſent. §.ex his itaq;, uſq; ad finem. c.ſufficit. c.quis aliquando. §.his authoritatibus. & §.econtrà ea quæ, uſq; ad finem. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d. §.his authoritatibus, uſque ad §.econtrà. Concludendo tamen relinquit quæſtionem hanc arbitrio lectoris, d.diſt.1. c.penult. §.fin.cum c.ſequente.

Adiuncta pœnitentiæ & officia pœnitentis.

XXIII. Regula: Officium pœnitentis definitur diſtin.50.c.pœnitentes, cum c.ſequente. 26.q.7.

c.affe-

c.affectum.27.q.1.c.deuotam.§.prius autem. item De pœnitent.diſt.1. c.ſunt qui. c.qui ſanctus.c.iudicet. item De pœnitent.diſt.5.c.1.§.in his omnib. & §.paueat præterea,uſq; ad finem. Vide item ſ. reg.prox.item j.regulas ſequentes.

XXIIII. Regula: Tempore ieiunij genua à pœnitentibus flectenda, mortui adferendi & ſepeliendi.26.q.7.c.ſacerdos.§.diebus etiam.

XXV. Regula: Omni tempore ieiunij manus à ſacerdote pœnitentibus imponenda. d.c.ſacerdos.§.omni autem.

XXVI. Regula:Semper pœnitenti dolendũ. de pœnitent.diſt.3. c.pœnitentia. c.ſi apoſtolus.c. pœnitentiam.c.productior.

XXVII. Regula: Quæ à pœnitente conſideranda & dolenda ſint, definitur De pœnitent.diſtin.5.in prin.cum c.ſequente.

XXVIII. Regula: Pro pœnitente orandum. diſt.50.c.in capite. de pœnitent. diſtin.1.c.ſufficit, in fine.c.fleat.

XXIX. Regula:À coitu pœnitens abſtinere debet.33.q.4.c.qui in caſtigatione.

XXX. Regula: Quoniam pœnitentis eſt delicta ſua confiteri, ut ſ.reg.21.& 23.eſt oſtenſum: de confeßione hoc loco peculiariter tractabitur. Eius autem uſus exponitur De pœnitent.diſtin.1. c.ecce nunc. De confeſſionibus.

XXXI.Re-

XXXI. Regula: Deo primùm, hinc ſacerdoti confitendum. d.diſt.1.c.ſufficit. c.quamuis.c.ult.

XXXII. Regula: Pœnitens eligere ſibi ſacerdotem poteſt cui confiteatur.d.diſt.1.c.quem pœnitet.§.quare qui confiteri.item diſt.6.in prin.& c.1.in prin. & §.qui ergo confitetur. c.ſacerdos. §.quod autem. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi extra unitatem eccleſiæ conſtitutum ſacerdotem eligat. d.diſtin.6.c.1.§.laboret itaq;.uerſ.ideo non petat, uſq; ad §.ſacerdos itaq;. Altera exceptio eſt: Niſi is ſacerdos, cuius eſt parochianus, ſatis ſit idoneus ad confeßionem audiendam. d.§. quod autem, cum c.ſequente.item 16.q.1.c.adijcimus.§.ecce in hoc. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ſuperioris ſui licentia alium ſibi eligat. Quæ replicatio elicitur ex d.diſtin.6.c.ult. uerſ.ſine eius conſenſu. Concordat c.omnis.2.§.ſi quis aútem.de pœnitentijs. Altera replicatio uidetur: Niſi conſuetudo loci extet in contrarium. Sed reprobatur c.ſi epiſcopus.2. §.fin. de pœnitent.in 6. Tertia replicatio eſt: Niſi epiſcopus uel alius ſuperior, item inferior prælatus exemptus ſibi alium eligat.c.ult.de pœnitent.

XXXIII. Regula: Confeßio non diuidenda, ut diuerſa diuerſis ſacerdotibus uelit confiteri. de pœnitent.diſt.5.c.1.§ cautus ſit.

XXXIIII. Regula: Sacerdos cui confitendum

dùm eſt, debet eſſe irreprehenſibilis. de pœnitent. diſt. 6. c. 1. §. ſacerdos itaq;.

XXXV. Regula: Si deſit ſacerdos, proximo confiteri poteſt. de pœnitent. diſt. 1. c. quem pœnitet. §. tanta itaq; uis. & d. diſt. 6. c. 1. §. 1.

XXXVI. Regula: Mulieri non confitendum. c. noua. 10. de pœnitentijs.

XXXVII. Regula: Per ſe coràm, non per nuncium uel epiſtolam confiteri debet. d. c. quem pœnitet, in prin.

XXXVIII. Regula: Factum cum ſuis circumſtantijs & qualitatibus confitendum. de pœnitent. diſtin. 5. c. 1. & diſtin. 6. c. 1. §. diligens igitur inquiſitor.

XXXIX. Regula: Si peccatum occultum eſt, ſufficit id ſacerdoti tantùm confiteri. de pœnitent. diſtinct. 6. c. 1. §. qui ergo confitetur. uerſ. etſi peccatum.

XL. Regula: Officium ſacerdotis, cui fit confeſſio, exponitur d. §. diligens igitur inquiſitor, uſque ad fin. item c. omnis utriuſq; 12. §. ſacerdos autem. de pœnitentijs.

XLI. Regula: De non reuelãdis peccatis, quæ quis confeſſus eſt, cauetur d. diſt. 6. c. 1. §. fin. cum c. ſequente, uſq; ad §. quod autem. item c. omnis utriuſq; 12. §. fin. de pœnitentijs. c. dilectus. 13. de exceßib. prælatorum.

XLII. Re-

XLII. Regula: Qui ſemel confeſſus eſt, alij poſtea, quamuis proprio ſacerdoti, iterum idem confiteri non tenetur. extrauag. comm.2. de hæreticis.

XLIII. Regula: Papa poteſt dare alicui generalem poteſtatem audiendi confeßionem. d. extrauag. 2.

XLIIII. Regula, De abſoluendo confeſſo, diſtinguitur primum quidem, Si cõfeſſus ſe non corrigat, ac fateatur ſe abſtinere non poſſe, c. peccati. 5. de reg. iuris, in 6. Hoc tamen caſu confeſſo crebris & ſalubribus monitis pœnitentia indicenda. c. quod quidam. 5. de pœnitentijs. Deinde diſtinguitur, Si ablatum non reſtituatur. c. peccatum. 4. de reg. iuris, in 6. Plura de regula propoſita eiusq́; exceptionibus uide s̃. lib. 1. capite 13. & j. reg. 50. Hæc de confeßionibus obiter ſint dicta. Qui autem ad confeßionem ſint admittendi uel non, uide j. reg. 50.

Euentus pœnitentiæ.

XLV. Regula: Si quis pœnitentiam agere nolit, punitur. diſt. 81. c. dictum. 22. q. 1. c. ult. 26. q. 7. c. erga eum. 27. q. 1. c. quod ſi pœnitentiam. §. fin. de pœnitent. diſt. 1. c. tres ſunt. §. neq; ea dimitti. diſt. 3. c. Achab. diſt. 6. c. 1. §. laboret itaq;. diſtin. 7. c. idcirco fratres. c. ult. §. fin.

XLVI. Regula: Pœnitentia mitigat iram Dei, & operatur remißionem peccatorum ſeu iuſtificationem.

cationem. de pœnitent.diſtin.1.c.porrò illi.c.facilius.c.ſed & continuò.c.ſerpens.c.libenter.c.multiplex,in prin.c.poteſt fieri.§.fin. c.importuna.c.nouit.c.ſi agamus. c.quamobrem. c.quia diuinitatis.c.ne forſitan. item De pœnitent.diſt.3.c.quamuis.§.fin.cum ſequentibus,uſq; ad c.ſicut Achab.item De pœnitent.diſtinct.6.c.1.§.laboret itaq;. & diſt.7.c.qui egerit. & c.ſi quis autem. item 32.q.1.c.quod autem. c.non erit.c.cum renunciatur. c.apud miſericordem, in prin. Concordant item ea quæ habentur ſ.cap.1.reg.11. Contradicere quodammodo uidetur De pœnitent. diſt. 1. c.ſi peccatum. c.ſicut. ubi dicitur pœnitentem nihilominus puniri. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi falſa ſit pœnitentia. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur per ea quæ propoſita ſunt ſ.d.reg.11. Altera exceptio eſt: Niſi pœnitens non ſperet indulgẽtiam ſeu remiſsionem peccatorum. de pœnitent. diſt.1. c.nemo poteſt,in prin. & c.importuna. Tertia exceptio eſt: Niſi pœnitens non credat eccleſiam ius ligandi & ſoluendi habere. d.diſt.1.c.poteſt fieri.§.dicis Petro. & ibi gloſſa. Quarta exceptio eſt: Niſi in ſpiritum ſanctum peccauerit pœnitens. d.diſtin. 1. c.ijs poteſtatis. c.importuna.§.fin.c.ſi ſacerdos. §.ego autem dico. Declaratur exceptio hæc De pœnitent.diſt.3.c.inter hæc.§.fin.Quinta exceptio eſt:

Niſi ore non ſit confeſſus peccatum pœnitens. de pœnitent. diſt.1. c.uoluiſſent. §.deniq;, uſq; ad fin. Sed de hac re uide s̃.reg.21. Sexta exceptio: Niſi pœnitens præuaricatus ſit, à charitate receſſerit, & rurſus peccauerit. Quæ exceptio approbatur De *pœnitent. diſt.2.c.1.§.fin. c.pennata. c.non reuertebantur. c.ficta. §.ex præmiſsis.c.quia radix. item* De *pœnitent. diſt.3. c.ille pœnitentiam, cum ſequentibus, uſq; ad c. qui uult. item c. nihil prodeſt,in prin.c.ſicut ait.c.*Naum. *Sed contradicit* De *pœnitent.diſt.1.c.nemo poteſt. item diſtin.2.c. charitas eſt. §.fin. cum ſequentibus,uſq; ad c.ſicut tribus.item c.ſuper tribus,cum tribus cc.ſequentibus. item c.non eſt tam. c.ut cognouerunt. §.item opponitur, uſq; ad finem, cum c.ſequente. item c. ult.§.charitas,uſq; ad finem. Item contradicit* De *pœnitent.diſt.3.c.illud uerò.§.ecce.c.ſicut Achab. §.fin. diſt.4.c.peccatum.§.fin. & c.ſi ex bono. §. finis ergo.* Vide *inſuper de exceptione propoſita s̃.reg.14.Septima exceptio uidetur:Niſi nimis magnum ſit peccatum quod admiſit pœnitens. Sed reprobatur d.diſtin.1.c.poteſt fieri. §.fin.c.quantuslibet. c.importuna. Contradicere uidetur d.c. importuna. §.fin. Cui obiectioni reſpondetur d. diſt.1.c.ſi ſacerdos.& c.*Deus. *& diſt.3.c.talis. Octaua exceptio eſt: Niſi pœnitẽs peccato reſiſtere non poßit.d.diſt.3.c.in ſalicib. Hæc de 46.regula.*

XLVII. Re-

XLVII. *Regula : Pœnitentia cogit omnia libenter ſufferre. de pœnitent. diſtin. 1. c. perfecta. & diſt. 3. c. perfecta.*

XLVIII. *Regula: Pœnitens poſt ſeptem annos in priſtinum ſtatum reſtituitur. diſt. 82. c. ult. §. fin. 33. q. 2. c. placuit. §. fin. c. hoc ipſum, in prin. et §. hoc autem.*

XLIX. *Regula: Pœnitens matrimonio alteri copulari non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur J. cap. 13. except. 34.*

L. *Regula : Pœnitens ad ſecularia redire non debet. de pœnitent. diſtin. 5. c. 1. §. in his omnibus. c. qualitas lucri. c. contrarium. c. ſi qui uerò. c. de his qui. c. falſas. c. negocium. c. ult. Huius regulæ exceptio eſt : Niſi ſine peccato peragi poſsit. d. c. negocium.*

DE POENITENTIA NEMINI deneganda, & ea indicenda.

LI. *Regula: Pœnitentia nulli petenti deneganda. 26. q. 6. c. ſi aliquis. §. fin. c. ſi preſbyter. c. pen. item q. 7. c. ſacerdos, in prin. c. hoc ſit poſitum. §. fin. c. pœnitentem. item De pœnitentia diſtin. 1. c. multiplex. §. his autem. §. ita ergo. c. miror. c. pœnitentia. Apoſtol. canon. 51. Huius regulæ exceptiones plures ſunt, quarum prima eſt : Niſi raptor uel eccleſiarum uiolator manifeſtus ad pœniten-*

tiam admitti petat. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſuper eo. 2. de raptoribus. Altera exceptio uidetur: Niſi fur uel latro in furto uel latrocinio deprehenſus ac uulneratus ad pœnitentiam admitti petat. Hæc exceptio reprobatur 13.q.2.c.penult.in fine. Tertia exceptio uidetur: Niſi in torneamentis uulneratus ad pœnitentiam admitti petat. Sed & hæc exceptio reprobatur c.1.in fine.de torneamentis. Quarta exceptio eſt: Niſi manifeſtus uſurarius ad pœnitentiam admitti petat. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult. §.fin.de uſuris,in 6. Quinta exceptio uidetur: Niſi ad mortem condemnatus ad pœnitentiã admitti petat. Sed reprobatur Clement.1.de pœnitentijs. Sexta exceptio eſt: Niſi in loco interdicto cõſtitutus ad pœnitentiam admitti petat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ̄.libro 1. cap.9.quæſt.4.reg.1.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi moriturus petat. c.quod in te.11.in prin.de pœnitentijs. Altera replicatio eſt: Niſi recipiens ſignum crucis petat.d. c.11.§.fin. Plures replicationes uide d.reg.1. Septima exceptio: Niſi peccati ſibi non ſit conſcius qui ad pœnitentiam admitti petit:de pœnitent.diſtin.3.c.quærat.§.etſi fides deſit. Octaua exceptio eſt: Niſi pœnitens charitatem non habeat.d.diſt.3, c.ult.§.hæc propter charitatem. Vide inſuper ſ̄. reg.45.

reg.45.except.6. Nona exceptio uidetur:Niſi pœnitens in peccato perſeuerauerit. Sed reprobatur d.c.ult.§.pœnitentia ergo. item c.quod quidam.5. de pœnitentijs.Contradicit c.peccati.5.de reg.iur. in 6. De qua re dixi etiam s̃.reg.43.in prin. Sed & de hac exceptione uide d. except. 6. Decima exceptio eſt: Niſi pœnitentiam ſemel uſurpatam non rectè celebrauerit pœnitens. Quæ exceptio approbatur certo modo d.c.ult.§.fin.de qua uide item d.except.6. Vndecima exceptio eſt:Niſi de pluribus criminibus reus, non de omnibus pœnitentiam agat.c.defleat.9.de reg.iuris.de pœnitent. diſt.3.c.ſceleratior.§.his authoritatib. uerſ.in quo illorum etiam.c.prima.§.fin.cum c.ſequente Sunt plures.& diſt.5.c.ult. Contradicit d.c.ſceleratior. §.fin.cum duob.cc.ſequentibus.Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.c.ſunt plures.§.authoritas illa.c.quærat. §.illud autem, uſq; ad fin. & c.ult.§. pœnitentia ergo. Duodecima exceptio eſt: Niſi pœnitens ablatum non reſtituat, uel moriturus de eo reſtituendo caueat. c.peccatum.4.de reg.iuris, in 6.c.ult. §.fin. de uſuris,in 6. c.ſuper eo.2.de raptoribus. Decimatertia exceptio eſt:Niſi pœnitens comam non depoſuerit, aut ueſtimenta non mutauerit, aut non dignè pœnituerit. diſtin.50. c. pœnitentes.§.ſi autem comas. Decimaquarta exceptio: Niſi iuuenis ad pœnitētiam admitti petat.

Hæc exceptio approbatur certo modo d. c.pœnitentes.§.fin.Decimaquinta exceptio uidetur:Niſi in mortis articulo conſtitutus ad pœnitentiam admitti petat.Sed reprobatur De pœnitent.diſt.7.in prin.cum duobus cc.ſequentibus. item c.ſi quis autem, cum c.ſequente.& c.ult. Decimaſexta exceptio eſt:Niſi coniunx pœnitentis non conſenſerit. 33.q.4.c.ult.Decimaſeptima exceptio uidetur:Niſi mulier ſubiectum partum confeſſa, id marito indicare nolit. Sed reprobatur c.officij.9.de pœnitentijs. Decimaoctaua exceptio eſt: Niſi clericus ad pœnitentiam admitti petat. diſtin.50. c.confirmādum,cum duob.cc.ſequentib.item c.quæſitum. 7. de pœnitentijs. Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſunt ex ſuperiore reg.46.

Quæ, qualis & quāta pœnitentia indicenda.

LII.Regula:Pro qualitate peccati & indicentis arbitrio pœnitentia indicenda eſt.26.q.7.c.1.§. fin.cum ſequentibus,uſq; ad c.ſacerdos.item c.pro qualitate,cum c.ſequente. item 32.q.7.c.ſi quis fuerit,in fine.& De pœnitent. diſtin.1.c.in actione.c. menſuram.

LIII. Regula: Quo maius eſt peccatum, eo maior debet eſſe pœnitentia. de pœnitentia diſt. 1. c.Deus.

LIIII. Regula: Quanto tempore peccatum eſt,tanto etiam eſt pœnitendum.d.diſt.1.c.uide.

LV. Regula: Secundum contritionem pœnitentis

tentis pœnitentia moderanda. c.Deus.8.de pœnitentijs.de pœnitent.diſt.1.c.in actione.c.mẽſuram.

L V I. Regula:Deficiente eo quod in pœnitentia indicenda eſt iniunctum,aliud loco eius ſubrogatur.c.licet.6.d.tt.de pœnitentijs.

L V I I. Regula:Minus eſt in pœnitentia iniungenda peccare in defectu,quàm in exceſſu.26.q.7. c.alligant.

L V I I I. Regula: Negligentiores pœnitentes tardius reconciliandi. 26.q.7. c.ſacerdos. uerſ.negligentiores uerò.

L I X.Regula:Si peierauit,quanta pœnitentia illi iniungenda ſit, definitur 6.q.1. c.quicunq;. 22. q.1.c.penult.§.fin.cum c.ſequẽte. item q.5.c.1.cum ſequentib.uſq; ad c.ille qui.

L X. Regula:Si malè iurauit,uel illicitum præſtitit iuſiurandum. 22. q.4.c.qui iuramento. c.neceſſe eſt.

L X I. Regula: Si aliquem coegit contra iuſiurandum facere, uel ad periuriũ alteri occaſionem dedit: quanta pœnitentia illi iniungeñda, 22.q.5.c. 1.§.ſi quis conuictus.

L X I I. Regula: Si furtũ commiſit: quanta pœnitentia illi iniungenda ſit,definitur c.ſi quis propter.3.de furtis.17.q.4.c.pecunia,in fine, cum c.ſequente.

L X I I I. Regula: Si ſacrilegium commiſit.12.

quæſt.2.c.ſicut.§.quæ uerò,cum c.ſequente.

LXIIII. Regula: Si homicidium ſecit, quæ pœnitentia iniungenda, definitur diſt.50. c.ſi quis homicidium,cum tribus cc.ſequentibus.

LXV. Regula: Si clericum occiderit,quæ pœnitentia illi indicenda ſit, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1.capite 15. de homicidio,quæſt.3. reg.7.

LXVI. Regula:Si preſbyterum occidit.c.qui preſbyterum.2.de pœnitentijs.

LXVII. Regula: Si matrem occidit.33.q.2.c. latorem.

LXVIII. Regula: Si filium oppreßit.c.quæſitum.7.de pœnitentijs.

LXIX. Regula: Si uxorem occidit.33.q.2.c. quicunq;.c.admonere.33.q.2.c.admonere te.

LXX. Regula: Si inſaniens quem occidit.15. q.1.c.penult.in prin.

LXXI. Regula: Si furem uel raptorem,cum poſſet euadere,occidit.13.q.2.c.ult.

LXXII. Regula: Si modum excedens in defendendo aliquem occidit. c.ſignificauit.3. de pœnitentijs.

LXXIII. Regula: Si Iudæum uel paganum occidit.diſt.50.c.qui uerò.

LXXIIII. Regula: Si fornicatus fuerit preſbyter,diſt.82.c.preſbyter.

LXXV. Re-

LXXV. Regula: *Si monialis cum uiro concubuerit.27.q.1.c.quod ſi pœnitentiam.§.ſi autem de eis.c.hi ergo. c.ſi quis ſacro.§.fin. c.uirgines.c. omnes.§.fin.*

LXXVI. Regula: *Si monachus uel monacha nuptias contraxerit, quæ pœnitentia ei ſit iniungenda, definitur per ea quæ habentur J.capite 13. except.30.*

LXXVII. Regula: *Si cum pœnitentiali ſua rem habuerit, quæ pœnitentia illi ſit iniungenda, definitur 30. q. 1.c.omnes.c.penult.& ult.in prin.*

LXXVIII. Regula: *Si quis uxorem adulteram dimittere noluerit, ſed ei debitum reddiderit: quanta pœnitentia ei iniungenda, definitur 32. q. 1.c.ſi quis uxorem.& c.ſi quis uxorem.2.*

LXXIX. Regula: *Si euchariſtiam euomuerit.de conſecrat.diſt.2.c.ſi quis per ebrietatem.*

LXXX. Regula: *Si euchariſtiam non bene cuſtodiuit.d.diſt.2.c.qui bene.*

LXXXI. Regula: *Si de manu hæretici euchariſtiam accepit.24.q.1.c.penult.in prin.*

LXXXII. Regula: *Si poſt pœnitentiam ad militiam ſecularem rediјt. de pœnitent. diſtin.5. c. ſi qui uerò.*

LXXXIII. Regula: *Si ſit rebaptizatus.de cõſecrat.diſt.4.c.qui bis ignorãter. & c.eos quos.*

LXXXIIII. Regula: *Si diuinatores conſuluit.*

luit.26.q.5.c.qui diuinationes. & c.non liceat.§.ſi quis autem.

LXXXV. *Regula: Si presbyter excommunicatus ſacra miniſteria peragit. 11.q.3. c.cũ aliquis. §.fin.c.de illis.*

LXXXVI. *Regula: Si permiſerit hæreticum miſſam ſuam celebrare. 24.q.1. c. penult. §.ſi quis permiſerit.*

LXXXVII. *Regula: Si hæreſis pœnitet.d. c.penult.§.fin.*

LXXXVIII. *Regula: Si excommunicato communicauit.11.q.3.c.de illis.*

Exceptio præcedentium regularum generalis.

Hactenus regulas enumerauimus, per quas definitur, quæ pœnitentia ſingulis peccatis ſit iniungenda: quarum tamen plures colligi poſſunt. Harum autem exceptio generalis eſt: Niſi morituro pœnitentia ſit iniungenda. 26. q.7.in prin.cum c. ſequente. Plures huiuſmodi exceptiones generales colligi poſſunt ex ſuperiori regula 52. & aliquot ſequentibus.

DE PECCATIS. Cap. VI.

ANtequam locum de pœnitentia concludamus, ſubijcienda uidentur, quæ de peccatis paßim

paſſim in iure pontificio habentur. Siquidem de peccatis agenda pœnitentia, ut diximus.

I. DEFINITIO *peccati habetur 15.q.1.c.1.§.fin. Sed & diſtinctio ſignificatorum habetur in gloſſa* De *pœnitent. diſt.3.c.ille rex.in uerbo* Ope*ratrix culpæ.*

II. DIVISIONES PECCATI.

I. Regula: *Diuiduntur peccata in mortalia & uenialia, diſt.25.c.unum orarium.§.unde* Hierony*mus, cum ſequentibus, uſq; ad c.qui in aliud.*

II. Regula, De *quatuor generibus peccatorũ, habetur* De *pœnitent.diſt.1.c.ſuper tribus.*

III. Regula, De *tribus generibus peccatorũ, habetur* De *pœnitent. diſtin.2. c.ſicut tribus, cum ſequentib.uſq; ad c.ſuper tribus.*

IIII. Regula: *Diuiditur item peccatum in originale & actuale, de conſecrat. diſtin. 4. c.regenerante.*

V. Regula: *Alia dicuntur uoluntatis, alia infirmitatis, 15.q.1.in prin.c.illa cauenda.*

III. COMPARATIONES PECcatorum, utrum altero maius ſit.

I. Regula: *Maius & minus peccatũ reputatur tum ex ipſo genere peccati, tum ex perſona peccantis. diſt.40.c.homo.*

II. Regula: *Poſt hæreſin fornicatio maximum*

peccatum. 32.q.7. c.non ſolum. §.inter cætera. & c.quid in omnibus,in prin. Ipſius quoq; fornicationis gradus ſunt:de qua re uide s̃.lib.1.cap.15. de adulterijs & ſtupro,quæſt.1.cauſa 11. item quæſt.3. reg.2.

III. Regula:Vtrum maius peccatũ ſit,per creaturas,an per creatorem iurare, definitur 22.q.1.c. conſidera.c.penult.§.ſed quæritur.

IIII. Regula : Vtrum maius peccatum ſit,per Euangelia,an per Deum iurare, definitur d.q.1.c. ſi quis per.§.fin.c.ſi aliqua.

IIII. CAVSAE PECCATI efficientes.

Harum tres enumerantur, uidelicet ſuggeſtio, delectatio & conſenſus, diſt. 6. c. ſed penſandum. uerſ.tribus enim.item De pœnitent.diſtin.2.c.ſicut tribus.

V. SVBIECTVM PECCATI.

Nati ex Deo non peccant. de pœnitent. diſtin. 1.c.qui natus. & diſtin.2.c.ut cognouerunt. §.fin. & c.ſi enim.

VI. EFFECTVS PECCATI.

I. Regula:Peccator non eſt in eccleſia.d.diſtin. 1.c.eccleſia.

II. Regula : Peccanti bona opera , quæ antea præſtitit,pereũt,per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap. 1.poſt reg.35.except.general.12.

III. Regula: Peccatum filios diaboli facit. de pœnitent.diſt.1.c.qui natus.

VII. SPECIES PECCATI.

I. Regula: Omne quod nō eſt ex fide, peccatum eſt. 28.q.1.c.omnes.§.illud uerò apoſtoli,uſq; ad §. item cum dicitur.

II. Regula: Iurare, per ſe peccatum non eſt.22. q.1.c.non eſt.c.ut noueritis. c.tu malum.c.& iurabunt.c.non eſt.c.ſi peccatum. Sed de hac re uide ſ.quoq; lib.2.cap.16.in prin.

III. Regula: Per falſos deos iurare peccatum eſt.22.q.1.c.penult.in prin.

IIII. Regula: Iurare per creaturas peccatum eſt.d.c.penult.§.alia quæſtio.uerſ.ſic etiam & de, uſq; ad §.ſed quæritur.

V. Regula: Mentiri peccatum eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur 22.q.2. c.animaduertendum.§.cum ergo,uſque ad fin.item c.is autem. c.beatus. c.in quibus. c. in ipſarum. c. primum.c.cum humilitatis. c.incauti.c.non ita.c.mihi autem.c.nec artificioſo.c.ne quis.c.omne genus.c. quod autem.§.fin. cum duob.cc.ſequentibus. item c.utilem, in prin. c. quæritur. §.item opponitur, uſq; ad §.epiſcopus. item q.5. c.iuramenti. c.cauete. Declaratur regula propoſita definitione mendacij d.c.beatus.§.ille ergo.uerſ.eſt enim. Item diuiſione mendacij declaratur d. q.2. c.primum eſt.

Sed

Sed & ſpecies mēdacij proponitur d.q.5. c.ſi quis laicus.§.fin.cum c.ſequente. Planè *propoſitæ regulæ exceptio prima eſt:* Niſi *ſine dolo malo mentitus fuerit.* Quæ *exceptio approbatur per ea quæ habentur ſ̄.lib.2.cap.16. reg.9.except.8.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *ioco dixerit.22.q.2.c.ne quis.§. duo uerò ſunt.c.quod autem.* Tertia *exceptio uidetur:* Niſi *pro utilitate uel uita alicuius mentiatur.*Hæc *exceptio reprobatur d.§.duo uerò. uerſ. ſecundum autem. c.faciat, cum duob.ſequentibus.* Contradicit *d.q.2. c.utilem.§.fin.* Cui *obiectioni reſpondetur d.§.fin.cum c.ſequente.* Quarta *exceptio eſt:* Niſi *in baptiſmo interrogatus, an paruulus quem ſuſcipit, credat in* Deum *, & diabolo eiuſq; operibus renunciet,id affirmet.de cōſecrat. diſtin.4.c.quæris.§.difficillimam.* Quinta *exceptio uidetur:* Niſi *iuramentum non fuerit adhibitum. Sed reprobatur 22.q.5. c.iuramenti. c.ſi quis laicus.§.ut itaq;.* Plura *de regula propoſita uide ſ̄.de periurio,d.reg.9.*

VI. Regula: *Si ſacramentum illicitum ſeruat, non peccat.22.q.4.c.inter cætera.§.ſed cum his omnibus.c.innocens.*

VII. Regula:Negociari *peccatum eſt.diſt.88. c.eijciens,cum duob.c.ſequentibus.*

VIII. Regula:Militare *non eſt peccatum.23.q. 1.in prin.cum ſequentibus,uſq; ad quæſt.2.* Huius

regulæ

regulæ exceptio eſt: Niſi bellum ſit iniuſtum. Quæ exceptio declaratur definitione iuſti belli 23. q.2. in prin. & c.1. in prin. item c. Dominus. c. ult. & q. 3. in prin. cum ſequentib. uſq; ad quæſt. 4. item d. q.4. c. ſicut excellentiam, in prin. c. ſi non ex. & q. 5. c. ſi non licet. §. & ideo nequaquam. c. quis enim. Iniuſtum bellum eſt, quod uindictæ cauſa ſuſcipitur. Mali enim ſunt tolerandi. 23. q.4. in prin. cum ſequentibus. De quibus uide s̃. lib. 1. capite 8. quæſt. 2. reg. 3.

IX. Regula: Dolo bellum gerere, peccatum non eſt. 23. q.2. c. Dominus. §. cum autem.

X. Regula: Si quis importunè loquatur, peccat. 22. q.5. c. quoties.

XI. Regula: Si quis alicui maledixerit, peccatum eſt. 24. q.3. c. qui negligit. c. certum. §. ſed adhuc. c. ſi igitur. c. cum ergo, in prin. c. Deus. Huius exceptio eſt: Niſi non ex liuore uindictæ, ſed amore iuſtitiæ maledixerit. d. c. cum ergo. §. ſed qui pro, uſq; ad finem. & d. q.3. c. cum ſancti. c. apoſtolica. c. Deus.

XII. Regula: Error & ignorantia non eſt peccatum. Quæ regula approbatur ſub conditione 22. q.2. c. beatus. §. fin. cum c. ſequente.

XIII. Regula: Si ſortilegus ſit, peccat. 26. q. 2. c.1. §. his ita. Contradicit d. quæſt. 2. in prin. & c.1. in prin. Sed de hac re dictum quoque s̃. lib. 1. cap. 15.

cap.15. VIII. quæſt.1.cauſa 9.

XIIII.*Regula:Si elementa colit,lunæ & ſtellarum curſus in ſuis operibus obſeruat,peccat.26. q.5.c.non liceat.*

XV. *Regula: Si calendaria obſeruat, ocio uacet, domum ornet lauro aut uiriditate arborum, peccatum eſt.26.q.7.c.non licet.c.ſi quis calendas.*

XVI. *Regula:Si dies certos,menſes & annos obſeruet,ac comeſſationibus celebret,&c. peccatum eſt.d.c.ſi quis calendas.& d.q.7.c.non obſeruetis.c.quis exiſtimaret.*

XVII. *Regula: Si ſomnia attendit,peccat. d. q.7.c.non obſeruetis.uerſ.ſiue qui attendit ſom.*

XVIII.*Regula: Si noui aliquid facit propter nouum annum,&c.peccat.d.c.ſi quis calendas.& c.non obſeruetis.*

XIX. *Regula:Si ius poteſtatis exercet aliquē accuſando uel puniendo, non eſt peccatum. 23. q. 4.c.quæſitum.c.illud.*

XX. *Regula:Pœna ultimi ſupplicij per ſe peccatum non eſt, per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. 1. cap.7.in prin.*

XXI. *Regula:Si quis caſu occaſionem mortis præbuit,non eſt peccatum. 23.q.5.c.de occidendis. §.qui uerò repelluntur,uſq; ad §.fin.*

XXII. *Regula: Si quis ſeipſum interfecerit, peccat. d.c.de occidendis. §.fin. c.ſi non licet. c.tu dixiſti.*

dixiſti.c.non eſt.c.placuit.

XXIII. *Regula: Seipſum defendere,uel aliũ repellere,ne ab eo iniuriam patiatur. d.c.de occidendis.§.qui uerò.* Hæc *de ſpeciebus peccatorum: quarum tamen plures colligi poſſunt ex alijs locis:ut s̃.lib.2.cap.16.reg.10.cum ſequentib.*

VIII. DE CORRIGENDIS peccatis.

I. *Regula: Peccata ſunt corrigenda ac punienda. Quæ regula controuertitur per ea quæ propoſita ſunt s̃. lib. 1.cap.8. quæſt.2.reg.3. Vbi tandem concluditur,ab ordinario loci priuata corrigi ac puniri poſſe & debere. Cui concordant ea quæ habentur s̃.lib.proxim.cap.8. quæſt.8. reg.3. cum ſequentibus. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi ſalua pace eccleſiæ peccata corrigi non poßint. Quæ exceptio approbatur d. quæſt.2.reg.3. Altera exceptio eſt: Niſi peccantes non ſint noſtræ iuriſdictionis. 23. q.4. c.cum in lege. §.his itaq;. §.fin. c.ſi quis poteſtatem,in prin. Tertia exceptio eſt: Niſi in ipſum ordinarium,cui ius puniendi competit,peccatum ſit,non in Deum uel proximum. d.q.4. c.quid faciet. §.fin. c.quod Chriſtus. c.inter querelas. c.ſi is qui. uerſ.ea namque.c.ea uindicta. item 23.q.5. c.de occidendis, in prin. uerſ.ut non pro ſe. item 24.q.3.c.Deus.Contradicit d.q.4. c.ſi illic.§.ſed obijcitur. c. Guiliſa-*

 rius,

rius,in prin.uſque ad §.quod autem. Hiſce obiectionibus occurrit Gratianus locis iam allegatis. Sed & reſpondet ijs d.q.4.c.non poteſt.§.præcepta uerò. Quarta exceptio eſt:Niſi peccatum fuerit dimiſſum. 23.q.4.c.ſi is qui.§.fin.cum c.ſequente. Quinta exceptio eſt:Niſi peccatũ non ſit probatum.d.q.4.c.cum in lege. §.his itaq;. c.Guiliſarius.§.fin. c.ſi quis poteſtatem. item c.ſi ſacerdos. 2.de officio ordinarij. Sexta exceptio eſt: Niſi accuſator deſit. d.q.4. c.ſi quis poteſtatẽ. uerſ.& iudicis.Septima exceptio eſt:Niſi peccans ſociam habeat multitudinẽ. d. c.ſi quis poteſtatem. §. fin. & c.non poteſt,in prin. Octaua exceptio: Niſi per ignorantiam uel infirmitatem peccauerit. 15. q.1. c.1. §.porrò infirmitas,uſq; ad §.fin. c.meritò. §.fin. Nona exceptio eſt:Niſi peccans ſit corrigibilis ac pœnitens. 23.q.4. c.nõ poteſt.§.præcepta. Decima exceptio eſt: Niſi metus cauſa peccauerit.d.c.meritò.Plures huiuſmodi exceptiones uide ſ.lib.1.cap.6.quæſt.3.except.1.cum ſequentibus.

II. Regula: In paucis punienda peccata ad exemplũ aliorũ. 23.q.4.c.quid faciet. §.ecce quod. uerſ.in quo tamen.c.Guiliſarius.§.quod autem.

III. Regula:Per contraria atq; diuerſa peccata curanda. de pœnitent. diſtinct.2. c.1. §.oportet ergo.

IIII. Regula: Delinquentium multitudo diu

per

per patientiam ad pœnitentiam eſt expectanda, priuſquam cura adhibeatur.d.§.ecce quod.

V. Regula: De tentanda prius reconciliatione cauetur 23.q.4.c.ſi illic.uerſ.ſin uerò nihil.

VI. Regula: De implorando brachio ſeculari, ſi neceßitas urgeat, cauetur 23. q.5. c.principes. c. inceſtuoſi.c.ſunt quædam.

VII. Regula:Peccata puniuntur etiam per populum iuſſu diuino excitatum.23.q.5.c.ult.

VIII. Regula:Per dæmones etiam & irã Dei peccata puniuntur.d.q.5.c.non ſolùm.Hæc de peccatis:de quibus tamẽ plura uide s̃.lib.1.cap.6.cum ſequentibus.

DE ELEEMOSYNIS ET ieiunio. Cap. VII.

INter actus eccleſiaſticos numerantur eleemoſynæ, ieiunia & martyria: de quibus hoc loco dicendum.

I. DE ELEEMOSYNIS.

I. Regula,De diuiſione eleemoſynarũ trimembri,habetur diſt.45.c.& qui emendat. §.fin. cum c.ſequẽte.item c.duæ ſunt,in prin.uſq; ad §.ex his.

II. Regula : Species eleemoſynæ eſt, remittere debitũ.de pœnitent.diſt.3.c.de quotidianis.§.fin.

III. Regula, De ratione dandarum eleemoſynarum,habetur 12.q.2.c.aurum,cum c.ſequente.

IIII. Regula: Viduis etiam dandæ eleemoſynæ. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur 31.q.1.c.quomodo.§.& ideo apoſtolus.

V. Regula: Eleemoſyna iniuſtorum non iuſtificat.14.q.5.c.ſcriptum.

VI. Regula: Eleemoſyna raptoris & manifeſti uiolatoris eccleſiarum à clericis non accipienda. c.ſuper eo.2. §.qui autem. uerſ.nec eius eleemoſynam.de raptoribus.

VII. Regula: Ab excommunicato eleemoſynæ non ſunt accipiendæ, per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib.1.cap.8. quæſt.10.reg.18. & ſ.lib.prox.cap.13. reg.41. Ab hac regula excipiuntur primùm prædicatores, præſertim qui aliâs ſuſtentari non poſſunt. hi enim ab excommunicatis eleemoſynas accipere poſſunt.c.cum uoluntate.54.§.1.de ſentent. excom. Deinde excipiuntur ij qui non nominatim ſunt excommunicati. nam & ab his eleemoſynas accipere licet.24.q.2.c.ſanè. Plures exceptiones uide d.reg.18.& reg.41.

VIII. Regula: Ex rebus turpiter quæſitis eleemoſynæ non ſunt dandæ. 1.q.1.c.non eſt. 14.q.5.in prin.cum ſequentibus, uſq; ad c.nemo.item c.eleemoſyna.c.neq; enim.c.deniq;.c.ſcriptum eſt.c.pœnale.§.fin. Contradicit d.q.5.c.qui habetis.& c. ultim.

IX. Regula: De agenda prius pœnitẽtia quàm

dentur eleemoſynæ, cauetur De pœnitent. diſtin. 3. c. qui uult.

X. Regula: Vt libenter quiſq; det eleemoſynas, non inuitus, nec ob pudorem, 23. q. 6. c. iam uerò. §. unde apoſtolus.

XI. Regula: De officio quæſtorum indulgentiarum, qui colligunt eleemoſynas, cauetur c. cum ex eo. 14. in prin. uſq; ad §. ad hæc. de pœnitentijs. Clement. 2. eod. tt.

XII. Regula: De effectu & uſu eleemoſynarum cauetur 13. q. 2. c. anima, in prin. et §. ubi illud etiam. c. tempus. §. cum ſacrificia. Vide inſuper ſ. cap. 1. quæſt. 1. reg. 16.

II. DE IEIVNIO.

I. Regula, De ratione & origine ieiunij, habetur diſt. 35. c. ſexto die.

II. Regula: Ieiunãdum quidem regulariter eſt, nec ſine cauſa ieiunium ſoluendum. de conſecrat. diſt. 3. c. 1. §. fin. c. ieiunia. & diſtin. 5. c. quadrageſima. c. ieiunia. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi infirmitas uel alia neceßitas obſtet. Quæ exceptio ex iam dictis patet. Concordat c. conſiliũ. 2. §. cum aũt quæſieris, uſq; ad fin. de obſeruat. ieiuniorum. & d. diſt. 5. c. ſint tibi. §. apoſtolus inquit.

III. Regula; Quando ieiunandum? De quadrageſima cauetur diſt. 4. c. ſtatuimus, cum duob. cc. ſequentib. Quæ tamen dicuntur mutata d. diſt.

4.c.in iſtis.§.fin. Concordat De conſecrat.diſt.3.c. ſacerdotibus, cum tribus cc. ſequentibus. item diſtin.5.c.quadrageſima.c.ieiunium.

IIII. Regula: Ante miſſarum ſolennia circa horam nonam decantata in quadrageſima comedere non licet. de conſecrat. diſt.1.c.ſolent.

V. Regula: Die ſabbathi ieiunandum. de conſecrat.diſt.3.c.ſabbatho. & diſt.5.c.quia dies. Contra dicere uidetur Apoſtol.canon.65.

VI. Regula: Die Dominico ieiunandum non eſt. de conſecrat.diſt.3. c.ieiunium.c.ne quis. item diſt.30.c.ſi quis tanquam. & c.ult.in prin.diſt.76. c.utinam. & 26.q.7.c.ſacerdos.uerſ.die autem. Apoſtol.canon.65.

VII. Regula: De ieiunio quatuor temporum anni, uidelicet in Martio hebdomada prima, in Iunio ſecunda, in Septembri tertia, & in Decembri quarta, cauetur diſt.76.in prin. cum ſequentibus, uſq; ad c.ſcire debet.

VIII. Regula: Ante diem Pentecoſtes ieiunia non celebranda. d.diſtin.76.c.ieiunium.§.fin.cum c.ſequente. Quod tamen uoluntatis, non neceſſitatis eſt. d.c.ſcire debet.§.fin.cum tribus cc.ſequentibus.

IX. Regula: In quarta & ſexta feria ab initio noctis præcedentis uſq; in ſequentem diem, ſcilicet quartam & ſextam feriam, ieiunandum. de conſecrat.

crat.diſtin.3.c.de eſu carnium.c.ieiunia.

X. Regula: Vigilia occurrens in Dominica ieiunari debet in ſabbatho, & ieiunanda eſt uigilia Matthiæ.c.1.de obſeruat.ieiunior.

XI. Regula: De uigilijs apoſtolorum, Aduentu Domini, &c. cauetur c.conſilium.2.in prin.uſque ad §.cum autem quæſieris.eod.tt.

XII. Regula: Si feſtum natiuitatis occurrit ſexta feria, licitum eſt omnibus carnes comedere, exceptis profeßis & uouentibus.c.ult.d.tt.

XIII. Regula: Quinta feria ieiunandum non eſt.d.diſt.3.c.ieiunium.

XIIII. Regula, De adiunctis ieiunij. Cibis aridioribus tempore ieiunij ueſcendum. de conſecrat.diſt.3.c.non oportet.

XV. Regula: A carnibus & uino abſtinendũ. diſtin.35.c.ab exordio. Non tamen execrandi animo.diſt.30.c.ult,§.fin.Apoſtol.canon.50.52.

XVI. Regula: Tẽpore quadrageſimæ in templum eundum.de conſecrat.diſt.3.c.ne quis.

XVII. Regula: Ne diebus ieiunij natalitia uel aliæ feſtiuitates celebrentur, cauetur 33. q.4. c.uir cum.§.fin.cum duobus cc.ſequentib.item c.nec uxorem, in prin.

XVIII. Regula, De euentis & conſequentibus ieiunij. Ieiunium curat uulnera delinquentis, curatosq; ſanctificat. de conſecrat.diſtinct.5.c.ſint

tibi, in fine. Huius exceptio eſt: Niſi mẽs ab iniquitate, & lingua ab obtrectationibus non cohibeatur, d. diſt. 5. c. nihil enim.

XIX. Regula: Ieiunium tollit morbum articularem & podagram, d. diſt. 5. c. legimus.

XX. Regula: De pœna contemnentis ieiunia cauetur diſt. 30. c. ſi quis eorum. Apoſt. canon. 68.

XXI. Regula: De pœna contemnentis non ieiunantes cauetur diſt. 30. c. ſi quis carnem.

XXII. Regula: Species ieiunij eſt, abſtinere ab iniquitate & uoluptate illicita. de conſecrat. diſtinct. 5. c. ieiunium.

XXIII. Regula: Quæ ieiunia potiora, definitur d. diſtinct. 5. c. non dico, cum duobus cc. ſequentibus.

XXIIII. Regula: Cõtraria ieiunio ſunt, præcepta medicorum, d. diſt. 5. c. contraria diuinæ.

XXV. Regula: De gulæ uitio cauetur d. diſt. 5. c. quinq; modis. c. ne tales. c. legimus. uerſ. caruerunt enim. Hæc de ieiunio; de quo tamen uide plura ſ. lib. prox. cap. 5. reg. 93. cum aliquot ſequentibus.

DE FERIIS ET FESTIVITATIBUS. Cap. VIII.

PRima regula: Dies feſtus incipit à ueſpera ad ueſperam, c. 1. de ferijs. de conſecrat. diſt.

5. in

3.in prin. Hoc tamen uariatur ſecundum quantitatem dierum & regionum cõſuetudinem.c.quoniam.2.in prin.de ferijs.

II. Regula: A' quibus actionibus ceſſandum in ferijs,definitur c.1.de ferijs.Sed & genua non flectenda diebus feſtiuis.d.c.2.§.1.

III. Regula: Diuinis officijs,non ſaltationibus uel cantilenis uacandum. de conſecrat. diſtinct. 3. c.irreligioſa.

IIII. Regula: In diebus feſtiuis non ieiunandum,per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.prox. de ieiunio,reg.6.

V. Regula: Lauari quis poteſt die Dominico. d.diſt.3.c.peruenit,§.aliud quoq;.

VI. Regula: Vbi celebrandæ feſtiuitates,Paſcha,natalis Domini,& quadrageſimæ ſolennitas. A' ciuibus in uilla non celebranda,ſed in ciuitate. d.diſtinct.3.c,nulli ciuium.

VII. Regula:Die ſabbathi feriandum non eſt. d.diſt.3.c.peruenit,in prin. Quib.diebus feriandum.

VIII. Regula; De omni die Dominico cauetur c.1,de ferijs.

IX. Regula, De feſto ſanctæ trinitatis, habetur c.quoniam.2.§.fin.de ferijs.

X. Regula: De alijs diebus, quibus feriandum eſt,cauetur c.conqueſtus.5.de ferijs.

XI. Regula:De feſto S. Matthiæ cauetur c. quæſiuit.

quæſiuit.14.§.feſtum uerò.de uerb.ſignificat.

XII. Regula: *De feſtis duodecim apoſtolorũ, quatuor euangeliſtarum, item Gregorij, Augustini, Ambroſij & Hieronymi, cauetur c.unico, de reliquijs & uenerat.ſanct.in 6.*

XIII. Regula: *De feſto corporis Chriſti cauetur Clement.unica.d.tt.*

XIIII. Regula: *De feſto conceptionis Mariæ cauetur extrauag.com.1.cum ſequente, eod.tt.*

XV. Regula: *De die crucis cauetur De conſecrat.diſt.3.c.crucis.*

XVI. Regula: *De feſto Paſchatis, quando celebrandum ſit, definitur d.diſt.3.c.noſſe uos. c.celebritatem, in prin.c.Paſchæ.c.de obſeruatione.item Apoſtol.canon.ſi quis.7.*

XVII. Regula: *Antecedentia feſtum Paſchatis exponuntur d.diſtin.3.c.ſacerdotibus.c.placuit. c.ut uenerabilis. c.placuit ut poſtquam.c.de obſeruatione, in fine.& diſt.4.c.ſymbolum.*

XVIII. Regula: *De feſto aſcenſionis Domini cauetur d.diſt.3.c.rogationes.*

XIX. Regula: *Pœna, ſi non ſit feriatum diebus conſtitutis, habetur M. I. C. lib.3. cap.33.de ferijs, reg.18. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi res tempore ſit peritura. c.ult. uerſ.niſi neceßitas urgeat.de ferijs. Concordat M.I.C.d.reg.18.excep.1. Eius exemplum proponitur in captura alecie, c. licet.*

licet.3.d.tt. Altera exceptio uidetur: Niſi contractus tantùm celebretur uel mercatura. Sed reprobatur c.1.d.tt. Tertia exceptio uidetur: Niſi iuretur die feſto. Sed & hæc exceptio reprobatur d. c.1.in fine. Quarta exceptio eſt: Niſi tempore uindemiarum executio rei iudicatæ fiat. c. ſignificauerunt.21.§.uerùm pars.de iudicijs. Accedit gloſſa ibidem. Hæc de ferijs & feſtiuitatibus: de quibus tamen uide plura s̃.lib.2.cap.1. quæſt.3. item M. I. C.d.cap.33. Sequitur de ſepultura.

DE SEPVLTVRA. Cap. IX.

I. QVI SEPELIRE DEbent?

MOnachi ſepelire non debent. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.2.quæſt.1.reg.13.

II. VBI SEPELIENDVM?

I. Regula: Poteſt quis ſepulturam eligere.c.1.§. 1.c.cum liberum.6.c.in noſtra.10.§.talem.uerſ.niſi apud eos. de ſepulturis. 13. q.2. c.unaquæq;.§.exemplo igitur. §.fin.c.illud.§.fin.c.ult.in prin.16. q.1.c.ubicunq;. Contradicit d.q.2.c.placuit. uerſ. uel ut quidam. Planè huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi impubes ſibi elegerit ſepulturam.c.in noſtra.

noſtra.10.§.fin.de ſepulturis. Altera exceptio eſt: Niſi pater filio eligat ſepulturam. c.licet pater.4. in prin.eod.tt.in 6. Cuius replicatio eſt:Niſi conſuetudo loci extet in contrarium. Quæ replicatio approbatur d.c.4.in prin.Item concordat c.de uxore.7.§.fin.eod.tt.in antiquis. Tertia exceptio uidetur:Niſi uxor ſibi eligat ſepulturam. Sed reprobatur d.c,de uxore.7.in prin. Quarta exceptio eſt:Niſi dolo inductus alibi ſepeliri uoluerit. c.in noſtra.10. §.talem, uerſ.niſi dolo. de ſepulturis. Quinta exceptio uidetur:Niſi contra pactum alibi ſepulturam ſibi elegerit. Sed reprobatur c.1. de pactis,in 6.c.1.de ſepulturis,in 6.item Clement. ult.§.fin.de pœnis. Sexta exceptio uidetur: Niſi locum minus religioſum elegerit. Sed reprobatur c.cum quis.2.§.fin.de ſepulturis,in 6.Septima exceptio eſt:Niſi temeritate quadam parentum ſuorum ſepultura relicta,alium locum minus religioſum elegerit.c.fraternitatem.3.de ſepulturis. 13.q. 2.c.placuit,in prin.uerſ.uel ut quidam. Octaua exceptio eſt:Niſi religioſus ſibi elegerit ſepulturam. c.religioſi.5.de ſepulturis,in 6.Nona exceptio eſt: Niſi per pactum ſibi locum ſepulturæ elegerit. c: 1.de ſepulturis,in 6.

II. Regula: Ceſſante electione,quiſq; in parochiali ſua eccleſia,uel ubi decimas ſoluit,non in alia ſepeliri debet. c. ex parte. 5. c.cum liberum.6. &c.

& c.in noſtra. 10. de ſepulturis. item 13.q.2.c.ubicunq;.§.ſi autem & hoc.§.quia ergo.§.fin.

III. Regula: Si quis domicilium transfert, in loco ad quem transfert ſepeliendus eſt.13.q.2.c.ubicunq;.§.fin. Cuius exceptio eſt:Niſi ad tempus tr anſtulerit.c.is qui habet.3.de ſepulturis,in 6.

IIII. Regula: Ne in eccleſia,ſed in atrio uel porticu aut exhedris eccleſiæ ſepeliatur, cauetur 13.q.2.c.præcipiendum. §.prohibendum. c.quibus peccata.c.nullus,in prin. Huius exceptio eſt:Niſi epiſcopus, abbas, dignus preſbyter aut fidelis laicus in eccleſia ſepeliatur.d.c.nullus,in prin.

V. Regula: Qui ſeipſum interfecit,in cœmeterio ſepeliri non debet.23.q.5.c.placuit. Cuius exceptio eſt: Niſi caſu ſeipſum occiderit. c.ex parte. 11.de ſepulturis.

VI. Regula: Excommunicati in cœmiterio ſepeliri non debent. c.ſacris.12. de ſepulturis. c. ad hæc.5.de priuilegijs.Clement.1.de ſepulturis. Huius regulæ exceptio eſt : Niſi excommunicati ſint abſoluti.Quæ exceptio approbatur c.ult.de ſepulturis.c.in literis.5.de raptoribus.

VII. Regula:De interdictis in cœmiterio non ſepeliendis cauetur Clement.1.de ſepulturis.c.cum & plantare. 3. §.quod ſi templarij. uerſ. nec tunc ibi ſepeliantur.de priuilegijs. Huius exceptio eſt in clericis defunctis. Quæ exceptio approbatur

ſub

ſub conditione & modo c.quod in te.11.§.1. de pœnitentijs.

VIII. Regula: *De ſuſpenſis ab ingreſſu eccleſiæ in cœmeterio non ſepeliendis cauetur c.is cui.20.§.talis quoq;.de ſentent.excom.in 6.*

IX. Regula: *De uſurarijs manifeſtis in cœmeterio non ſepeliendis cauetur* Clement.1.*de ſepulturis.*

X. Regula: *Monachus qui aliquid proprium habuit, in cœmeterio non eſt ſepeliendus.c.monachi.2.§.qui uerò.c.ſuper quodam.4. & c.cum ad.6.§.quòd ſi proprietas.de ſtatu monachorum.*

XI. Regula: *Vltimo ſupplicio adſecti non prohibentur in cœmeterio ſepeliri.13.q.2.c.fatendum.§.fin.c.quæſitum.*

XII. Regula: *Coniuges in uno ſepulchro ſepeliendi.13.q.2.c.1.§.fin.cum c.ſequente. item c.unaquæq;,in prin.§.beatus.*

XIII. Regula: *Si una pluribus nupta fuerit ſucceßiuè, in ſepulchro ultimi uiri eſt ſepelienda. c.is qui habet.3.§.fin.de ſepulturis,in 6.*

XIIII. Regula: *Fratres & ſorores in eodem ſepulchro ſepeliendi.13.q.2.c.unaquæq;.§.1.*

XV. Regula: *Parentes & liberi in eodem ſepulchro ſepeliendi. d.c.unaquæq;. §.Ioſeph. §.dictum.§.de nonnullis.§.in nouo.§.beatus. §.his omnibus. item* De *ſepulturis c.1.in prin.* Contradicit d.c.

cit d.c.unaquæq;. §.econtrà,uſque ad §. item quæ legibus.

XVI. Regula: Apud maiorem eccleſiam,ubi ſedes eſt epiſcopi,ſepulturæ ſunt celebrandæ. 13.q. 2.c.ubicunq;,in prin.

XVII. Regula: In loco,ubi hæreticus ſepultus eſt, alius ſepeliri debet. c.quicunq;. 2. in prin. uerſ.& locus ille.de hæreticis,in 6.

III. MODVS ET ADIVNcta ſepulturæ.

I. Regula: Ne mortuos lugeamus,cauetur 13.q. 2.c.quia alij. §.fin. cum ſequentibus, uſq; ad c.fatendum.

II. Regula: De cantionibus in ſepultura cauetur d.q.2.c.qui diuina,in prin.

III. Regula:Adhibentur inſuper aliæ ceremoniæ in ſepultura, quæ eccleſiaſtica uocatur: qua regulariter defuncti ſunt ſepeliendi. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi excommunicati ſint. c. quicunq;.2. in prin.de hæreticis, in 6. c.epiſcoporum. 8. uerſ. aut excommunicatos. de priuilegijs, in 6. Altera exceptio eſt:Niſi interdicti ſint.d.c. 8. uerſ.uel interdictos. & c. quod in te. 11. §. 1. de pœnitentijs. Tertia exceptio eſt:Niſi uſurarij ſint manifeſti. c. 2. in prin. uſq; ad §. nullus manifeſt. de uſuris,in 6. Quarta exceptio eſt: Niſi in torneamentis deceſſerint. c. 1. in fine, de torneamen-

tis.

tis. Huius replicatio eſt: Niſi non pugnandi, ſed alio animo acceſſerint. c. 2. eod. tt. Quinta exceptio eſt: Niſi raptores ſint, & manifeſti eccleſiarum uiolatores. c. 2. de raptoribus. Sexta exceptio eſt: Niſi defuncti ſint exenterati. extrauag. com. unica. §. & nihilominus ille. de ſepulturis. Septima exceptio eſt: Niſi defunctus ſibi ipſi mortem conſciuerit. 23. q. 5. c. placuit. Octaua exceptio eſt: Niſi defunctus ultimo ſupplicio ſit affectus impœnitẽs. d. c. placuit, in fine. Nona exceptio uidetur: Niſi clericus in bello, rixa aut ludo fuerit interfectus. Sed reprobatur 23. q. 8. c. quicunq;, in fine.

IIII. ANTECEDENTIA SEpulturam, & conſequentia.

I. Regula: Ne prius exenterẽtur cadauera, neq; à carnibus oſſa ſeparentur, cauetur d. extrauag. com. unica, de ſepulturis.

II. Regula: Ne quicquam pro ſepultura exigatur, cauetur c. abolendæ. 13. de ſepulturis. Concordat 3̃. lib. 1. cap. 16. quæſt. 1. cauſa 4.

III. Regula: Si defunctus alibi quàm ubi debet ſepultus ſit: exhumandus, & eccleſiæ ſuæ cum omnibus bonis reſtituendus eſt. c. fraternitatem. 3. c. ex parte. 5. cum c. ſequente. d. tt.

IIII. Regula: Si quis in alia quàm parochiali ſua eccleſia ſepeliri deſideret, parochiali eccleſiæ ab eo

ab eo debetur canonica portio. c.relatum.2. c.de his quæ.4. c.cum ſuper.8. c.in noſtra.10. uerſ.& tunc parochialis.de ſepulturis. Definitur canonica portio ex loci conſuetudine c.certificari.9.eod. tt. Cui autem eccleſiæ debeatur, diſſeritur c.cum quis.2.de ſepulturis,in 6.

V.Regula: De impenſis quæ fiunt corpori, cauetur 13.q.2.c.non æſtimemus.§.corpori.

VI.Regula: De corporibus uel oßibus ſepultis non transferendis cauetur l.nemo.14. C.de religioſis. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi quis alibi quàm oportuit fuerit ſepultus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt paulò ſuperius reg.3. Altera exceptio eſt: Niſi non perpetuæ ſepulturæ corpus traditum ſit, ſed temporali.extrauag.comm.unica.§.ſed ut defunctorum. de ſepulturis. l.3.§.non perpetuæ. ff.de ſepulchro uiolato.l.10.C.de religioſis. Tertia exceptio eſt: Niſi in itinere defunctus ſit : hoc enim caſu transferri poteſt.d.§.ſed ut defunctorum. & d.l.3.§.diuus tamen. Quarta exceptio eſt:Niſi paganus uel infidelis in eccleſia ſit ſepultus.de conſecrat.diſt.1. c.eccleſiam,in fine,cum c.ſequente. item c.quicunque.2.in prin. uerſ.nec abſolutionis. de hæreticis, in 6. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C. lib.3.cap.7.quæſt.4.reg.3.

VII.Regula: Ne ſuper monumentis mortuo-

rum miſſa celebretur, cauetur De conſecrat.diſt. 1.c.non oportet.

VIII.Regula:*Ne prandia ad ſepulturas deferantur, cauetur d.c.non oportet.§.fin.*

IX. Regula: *Mortui non redeunt ad uiuos.13. q.2.c.fatendum.§.multi quoq;.*

X. Regula: *Mortui neſciunt quæ à uiuis geruntur. d.q.2. c.qui diuina. §.fin. cum d.c.fatendum, ſequente.*

XI.Regula:*De loco & conditione animarum defunctorum uſq; ad extremum iudicium diſſeritur d.q.2. c.tempus, in prin. Vide item* ſ.*cap.1. quæſt.1.reg.22. Hæc de ſepultura. De qua uide item* M.I.C.*lib.3.cap.7.*

DE VOTO ET IVREiurando. Cap. X.

DE VOTO.

PRima regula:*Ex uoto naſcitur obligatio, & uouens ad id quod uouit præſtandum tenetur.c.licet.6.in prin.c.magnæ deuotionis.7. §.& quidem tria.uerſ.ſanè.de uoto.item 17.q.1.in prin.cum quatuor cc.ſequentibus.l.2.in prin.ff.de pollicitationib. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi impubes uouerit. Quæ exceptio approbatur certo modo c.uenientis.2.de uoto. & d.l.2.§.uoto autem. Altera exceptio eſt:Niſi filiusfamiliâs uel*

ſeruus

ſeruus uouerit.d.§.uoto autem. Tertia exceptio eſt: Niſi filia ſine patris conſenſu uouerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 32.q. 2.c.mulier.c.merito. Quarta exceptio eſt: Niſi uxor ſine uiri conſenſu uouerit.33.quæſt.5.c.noluit. Quinta exceptio: Niſi coniunx ſine conſenſu coniugis continentiam uouerit. d.q.5.in prin.cum ſequentibus, uſq; ad c.ſecundum. item c.una ſola. c. manifeſtum,in prin.& §.ex præmiſſis. c.noluit.c. ult.§.fin. Concordant item ea quæ habentur j. cap.16.reg.7. & cap.18.cauſa 6.except.2. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi coniunx uoto conſenſerit. d.q.5.c.quod Deo,in prin.c.manifeſtum. §.fin.& c.ult.§.fin. Huius replicatio eſt: Niſi conſentiens poſtea mutauerit uoluntatem. d. c.quod Deo,in prin.c.manifeſtum.uerſ.non tamen mulieri.§.fin.& c.ult.§.fin. Plures replicationes uide d.except.2. Sexta exceptio uidetur: Niſi uir ſine conſenſu uxoris peregrinationem ultramarinam uouerit. Sed reprobatur c.ex multa.9.§.in tanta. de uoto. Septima exceptio eſt: Niſi epiſcopus uel clericus ſine licentia ſuperioris peregrinationem uouerit.c.magnæ deuotionis.7.§.ipſum etiam uotum.de uoto. Octaua exceptio uidetur: Niſi prælatus profeſſus peregrinationem uouerit. Sed reprobatur c.ult.eod.tt. Nona exceptio eſt: Niſi monachus ſine conſenſu abbatis uouerit. 20.q.4. c.

monacho.& c.ult.§.fin.Decima exceptio eſt:Niſi ex alieno uouit.33.q.5.c.una ſola.§.fin. Vndecima exceptio:Niſi uotum ſit illegitimum. Quæ exceptio approbatur per eá quæ propoſita ſunt ſ̃.lib. 2.cap.16.reg.9.except.1.Duodecima exceptio eſt: Niſi uouens ad id quod uouit, inutilis ſit. c.quod ſuper.8. & c.ex multa.9. §.ſecundo. & §.fin. de uoto. Decimatertia exceptio eſt:Niſi ſimpliciter propoſuit, non ſolenniter uouit. c.literaturam.3. eod.tt.17.q.1.c.ult.§.fin.& q.2.in prin. Contradicere uidetur d.c.ult. Sed huic obiectioni reſpõdet Gratianus d.§.fin. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi cauſa uoti ceſſet.c.magnæ deuotionis.7.§.fin. de uoto. Decimaquinta exceptio eſt:Niſi uouens religionem ingreſſus ſit.c.ſcripturæ.4.d.tt. Decimaſexta exceptio:Niſi continentiam uouens uxorem duxerit.17.q.2.c.1. Decimaſeptima exceptio uidetur: Niſi continentiam uouens aliquam ducendo poßit ad fidem Chriſtianam conuertere. Sed reprobatur 32.q.8.in princ. cum c.ſequente. Decimaoctaua exceptio eſt:Niſi poſt ſimplex uotum aliud ſolenne ſecutum ſit: hoc enim illi derogat.c.qui poſt.5.de regularibus,in 6. Declaratur hæc exceptio definitione uoti ſolennis c.1.de uoto,in 6. Decimanona exceptio uidetur:Niſi religionem uouens poſtea factus ſit epiſcopus. Sed reprobatur c.per tuas.10.de uoto. Viceſima exceptio:

ceptio:

ceptio: Niſi ex iuſta cauſa uotum impediatur. c. quod ſuper.8.& c.ex multa.9.§.ſecundo.de uoto. Viceſimaprima exceptio: Niſi authoritate Pontificis uotum implere differat. c.non eſt.5. eod.tt. Viceſimaſecunda exceptio eſt: Niſi uotum authoritate ſuperioris alia re ſit redemptum, uel in aliud commutatum. c.1. c.magnæ deuotionis.7. c. quod ſuper.8.c.ex multa.9.in prin. & §.ſecundo. eod.tt. Viceſimatertia exceptio eſt: Niſi præſtitum ſit id, quod in uotum deductum eſt.l.2.§.res enim. ff.de pollicitationibus. Huius replicatio deſumpta ex menſura, ad quam uotum ſoluendum eſt, tractatur c.ex parte.18.de cenſibus.

II. Regula; Hæredes quoq; uouentis ex uoto defuncti tenentur.c.licet.6.de uoto.& l.2.§.fin.ff. de pollicitationibus.

III. Regula: Res in uotum deducta non prius in bonis uouentis eſſe deſinit, quàm fuerit ſoluta uel ſeparata.d.l.2.§.quæ res.& §.ſi decimam.

IIII.Regula: Grauius eſt, uotum non ſeruare, quàm non uouere.12.q.1.c.ſciendum.§.fin.

V. Regula: Vxores maritos ex uoto peregrinantes ſequi poſſunt, ſed non tenentur. c.ex multa.9.§.quod autem.de uoto.

VI.Regula: Pœna impedientis uotum habetur 32.q.2.c.ult.

DE IVREIVRANDO.

I. *Regula: Si iuſiurandum eſt illicitum uel per metum extortum: ad id relaxandum actio competit, exemplo c.1.c.peruenit.2. c.ſi uerò aliquis.8.c. uerum.15. in prin. c.ſicut. 29. in prin. uerſ. cum à præſtito, de iureiurando. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi iuſiurandum ſeruari poſſit ſine interitu ſalutis æternæ. Quæ exceptio approbari uidetur d.c.8. §.duximus tibi. Sed de hac re uide gloſſam in d.c.8. in uerbo Proprium. Plures huiuſmodi exceptiones uide ſ.lib.2.cap.16.reg.9.except.1.replic.1.cum ſequentib. item ſ.lib.proxim. cap.7.reg.1.*

II. *Regula: De modo relaxandi iuriſiurandi cauetur c.uerum in ca.15.§.cæterùm. de iureiurando. Plura de iureiurando uide d.cap.16.*

DE SPONSALIBVS.
Cap. XI.

INter *actus eccleſiaſticos, ſeu cauſas quæ ad forum eccleſiaſticum pertinent, numerantur etiam cauſæ matrimoniales. Ideoq; de ijs hoc loco tractabitur: & primùm quidem de matrimonio contrahendo, hinc de contracto, tertiò de matrimonio diſſoluendo, quartò de diſſoluto, quintò de ſecundis nuptijs ſpecialiter agetur, poſtremò de concubinatu. Matrimonij contrahēdi ſunt iura*

ſpon-

ſponſaliorum & nuptiarum contrahendarum.

I. DEFINITIO *ſponſaliorum habetur 30.q.5.c.noſtrates, in prin.l.1.cum duab.ll.ſequentibus. ff.de ſponſalibus.*

II. DIVISIO SPONSAliorum.

Diuiduntur in ſponſalia de præſenti & de futuro,c.ſi inter uirum.31.de ſponſalibus. Sponſalia de præſenti nihil aliud ſunt, quàm quod leges nuptias uocant, quibus iam dicta definitio non competit. Sponſalia de futuro propriè ſunt ſponſalia iuris ciuilis.

III. GENVS SPONSAliorum.

Quia promiſcuè utuntur canones uocabulo Sponſaliorum & Nuptiarum,ideo 27.q.2. Gratianus diſſerit,an ſpõſalia coniugij appellatione contineantur,ſeu an ſponſus & ſponſa coniuges rectè dicantur? cuius quæſtionis partem quidem affirmatiuam primùm probat argumentis & authoritatibus,d.q.2.in prin. c.ſufficiat.§.cum ergo.c.beata.§.fin. c.coniuges,c.coniunx.c.omne itaq;.c.qui deſponſatam,in prin.& §.1.item c.ſi quis deſponſauerit.§.fin.Deinde partem negatiuam defendit, ſponſalia uidelicet coniugij appellatione non contineri, & ſponſum ſponſamq; coniuges non rectè dici, d.§.fin.cum ſequentibus. & d.q.2.c.decreta.

§.1.c.quod autem.§.unde apparet. §.item ſi ſponſa.c.ſi quis ſponſam.§.1.c.ſtatutum.§.apparet.Poſtremò Gratianus hanc canonum contrarietatem conciliare conatur diſtinctione facta inter coniugium initiatum & ratum: initiatum appellans, cui carnalis copula non interuenerit: ratum appellans, cui copula iſta interuenerit. d.c.ſtatutum.§. quomodo.& d.q.2.c.cum initiatur.De qua re uide item J.cap.14.except.8. Ex quibus patet, coniugium initiatum nihil aliud eſſe, quàm ſponſalia de præſenti, quæ iure ciuili ſponſalia non dicuntur, ſed nuptiæ, ut s̃.quoq; dictum. Ideoq; ita deſponſati coniuges rectè appellantur, quamuis coniunctio carnalis ſecuta non ſit. Siquidem coniugium ſiue nuptias conſenſus facit, non concubitus, ut d.except.8.demonſtrabitur. Sponſalia uerò de futuro coniugium rectè dici non poſſunt.

IIII. CAVSA SPONSALIORVM, eiusq; exceptiones.

Porrò ſponſalia perinde ac nuptiæ cõſenſu contrahuntur.l.11.ff.de ſponſalibus. Non tamen quilibet conſenſus ad contrahenda ſponſalia ſufficit. Habet enim cauſa hæc ſuas etiã exceptiones, quas ordine proponemus.

I. Exceptio eſt: Niſi ſponſalia inter eos cáſue, qui quæue nuptias contrahere prohibentur, ſint contracta. l.15.cum l.ſequente.ff.eod.tt. & l.61. §. quamuis.

quamuis.ff.de ritu nuptiarum. Cuius replicatio eſt: Niſi inter impuberes ſponſalia contrahantur: inter hos enim quamuis nuptiæ contrahi non poſſint, ſponſalia tamen poſſunt. c.1.§.poteſt autem. de deſponſat.impuber.31.q.2.c.tua ſanctitas.l.9.& l.14. de ſponſalib. Sanè inter impuberes, in quibus malitia ætatẽ ſupplet, iure pontificio non ſponſalia ſolùm, ſed & nuptiæ contrahi poſſunt, ut infrà ſuo loco docebitur. Planè propoſitæ replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi impuberes ſint minores ſeptem annis: nam inter hos ſponſalia neutro iure ſubſiſtunt. 30.q.2.in prin. cum c.ſequente.item De deſponſat.impuber.c.ubi non,2.c.literas.4. c.acceßit.5. uerſ.quia deſponſationes. c.ad diſſoluendum.13. Item concordat c.1.in prin.eod. tt.in 6. & l.14.uerſ.ſi non ſint minores.ff.de ſponſalibus. Planè propoſitæ duplicationis triplicatio prima eſt: Niſi urgentißima neceßitas uel publica utilitas ſubſit.d.c.ubi non,2.uerſ.niſi fortè aliqua. Altera triplicatio eſt: Niſi deſponſati completo ſeptennio ſponſalibus conſenſerint, uel cohabitauerint. c.literas.4.§.fin. c.acceßit.5. uerſ. ſi conſenſus. c.duo pueri.12. de deſponſat.impuber. & d.c. 1.in prin.de deſponſat.impuber.in 6.& 30.q.2.c.1. uerſ.niſi uterq; puerorum. Huius quadruplicatio eſt: Niſi alteruter poſtea ſpõſalia de præſenti cum alio contraxerit. d.c.12. de qua re dicentur plura

J.except.6. Tertia triplicatio eſt:Niſi deſponſati minores copulam carnalem tentauerint. c.iuuenis.3.de ſponſalibus. c.fraternitati,7. de eo qui cognouit conſang.

II.Exceptio: Niſi nõ conſentiant ij qui deſpondentur,c.unico.§.fin.in fine. de deſponſat.impub. in 6.30.q.2.in prin.cum c.ſequente. Huius replicatio prima eſt: Niſi non euidenter diſſenſerint deſponſati:ueluti ſi præſentes non contradixerint.d. c.unico.§.porrò. Altera replicatio eſt: Niſi deſponſati ſponſalia rata habuerint. d.§.porrò.uerſ. idem eſt. Plura de exceptione propoſita uide M. I,C.lib.4.cap.1.quæſt.3.except,6. Sed & de eadem uide J.cap.14.except.3,

III.Exceptio: Niſi ſponſalibus ſub conditione contractis, conditio nõ extiterit. c.1.§.fin.de ſponſalib.in 6. Huius exemplum habetur c.de illis.3.c. ſuper eo.5.de conditionibus adpoſitis. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ſponſalia ſint de præſenti, non de futuro:in his enim conditio pro non adiecta habetur. d.c.3.uerſ.niſi conſenſus de præſenti.& d.c.5,uerſ.ſi conſenſus de præſenti intercedat. Altera replicatio eſt: Niſi pendente cõditione carnalis copula interuenerit. d.c.3.uerſ. aut carnalis ſit. & c.per tuas.6.eod.tt. Tertia replicatio eſt:Niſi conditio turpis ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ultim. de condi-

condition.adpoſitis. Quarta replicatio eſt: Niſi conditio ſit impoßibilis.d.c.ult.§.fin.Hæc de propoſitæ exceptionis replicationibus ſint dicta.Planè huic exceptioni contradicere uidetur c.1.d.tt. & 27.q.2.c.quod conditio,cũ c.ſequente.niſi fortè hoc intelligatur de ſponſalibus de præſenti ſecũdum ſupradictam primam replicationem.Quæ ſolutio poteſt admitti.

IIII.Exceptio: Niſi ſponſalia ſub conditione, quæ naturæ matrimonij contraria eſt,ſint contracta.c.ult.de condition.adpoſitis.

V.Exceptio:Niſi ſponſalibus poſtea ſit renunciatum. c.2.& c.requiſiuit.17. item c.gemma.29. uerſ.cum itaq;.de ſponſalibus.l.2.§.in ſponſalibus. ff.de diuortijs.l.1.C.de ſponſalibus.l.2.in fine.C.de repudijs. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi impubes ſponſalibus renunciauerit. c.de illis. 7.in prin.c.à nobis.8.de deſponſat.impub. Planè iure ciuili impubes,præſertim tutoris authoritate interueniente, ſponſalibus renunciare non prohibetur.l.6.uerſ.niſi fortè.ff.de ſponſalibus. Altera replicatio eſt: Niſi ſponſalia fuerint de præſenti: his enim renunciari non poteſt.c.ex parte.9.& c. ſi inter uirum.31.de ſponſalibus. Planè huius replicationis duplicatio eſt: Niſi impubes ſponſalia de præſenti contraxerit. c.ultim.de deſponſat.impub. Concordant ea quæ habentur J.cap.13. ex-

cept.

cept.27. ubi de propoſita duplicatione dicentur plura. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi carnalis copula interuenerit.c.à nobis.8. §.fin.de deſponſat.impub.Concordant ea quæ habentur ȷ.except.prox.repl.5. Quarta replicatio eſt:Niſi iuſiurandum interuenerit, c.ex literis.10. c.ſicut ex literis.22. §.quod ſi fortè, de ſponſalib. Contradicit c.requiſiuit.17. c.ſi inter.31. §.uerùm ſi inter. uerſ.etiamſi inter ipſam.eod.tt. Planè ex cauſa,quamuis iuſiurandum interuenerit,ſponſalibus renunciare licet: utputa ſi ſponſus aliò ſe transferat.c.de illis.5.de ſponſalibus.item ſi ſponſa fiat leproſa,cæca,&c. c.quemadmodũ.25. §.quod ſi poſt. de iureiurando. Hæc de quinta exceptione: de qua uide item M.I.C.lib.4.cap.1.quæſt.3. except.7.

VI.Exceptio:Niſi ſponſus poſtea cum alia,uel ſponſa cum alio ſponſalia uel nuptias contraxerit. c.2.de matrimonio contracto contra interd.eccleſiæ.c.1.de ſponſa duorum. c.ueniens.15.§.fin.in fine.de ſponſalibus. Huius exceptionis replicatio prima eſt:Niſi priora ſponſalia fuerint de præſenti. d.c.1. & 27.q.2.c.additur.uerſ.nec deſpõſatam. item c.deſponſatam.& c.ult. item c.2.& c.licet.3. de ſponſa duorum. item 31.q.3.in prin. cum c.ſequẽte.Huius replicationis duplicatio prima uidetur:Niſi poſteriora ſponſalia copula carnalis fuerit

rit ſecuta. Sed reprobatur d.c.licet.3.§.fin.& c. ult.de ſponſa duorum. c.ſi inter.31.de ſponſalibus. Altera duplicatio uidetur:Niſi cum conſanguinea prioris ſponſæ poſtea contraxerit ſponſalia. Sed & hæc duplicatio reprobatur c.1.§.quare ille. de ſponſalibus,in 6.Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi ſponſa uelata & benedicta poſtea alij nupſerit. 27.q.2. c.lex illa.§.fin.cum c.ſequente. Tertia replicatio eſt:Niſi priora ſponſalia iuramento fuerint firmata. c.ex literis.10. & c.ſicut ex literis.22.§.quod ſi fortè.de ſponſalibus. Contradicunt ea quæ habentur ſ.except.proxim. repl.4. Planè propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi poſteriora ſponſalia fuerint de præſenti: tunc enim per ea ſoluuntur priora,quamuis iurata.d.c.22.in prin.& c.ſi inter.31.§.uerùm ſi inter. eod.tt. Quarta replicatio eſt:Niſi ſponſa ab alio poſtea fuerit rapta.27.q.2.c.deſponſatas.c.Atho.c. lex illa.§.quod autem. Quinta replicatio eſt:Niſi copula carnalis prioribus ſponſalibus ſuperuenerit. c.ueniens.15.c.ſi qui.30.de ſponſalibus. Cuius duplicatio eſt: Niſi conatus non habuerit effectũ. c.ult.eod.tt. Sexta replicatio eſt: Niſi metu coactus cum alia contraxerit.d.c.ueniens.15.§.fin. Septima replicatio uidetur: Niſi poſteriora ſponſalia contra interdictum eccleſiæ fuerint contracta. Sed reprobatur c.2.de matrimonio contra-

cto contra interd.Hæc de ſexta exceptione.

VII.Exceptio eſt:Niſi ſponſa fuerit fornicata. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.quemadmodum.25.in prin.de iureiurando.

VIII. Exceptio: Niſi ſponſus poſtea cum cognata ſponſæ,uel contrà ſponſa cum cognato ſponſi rem habuerit.c.2.de conſanguinitate & adfinitate. c.2.& c.diſcretionem.6.§.nos igitur.c.ex literis.8.c.ueniens.9.de eo qui cognouit conſanguineam. c.præterea.12. de ſponſalibus. c.duo pueri. 12. de deſponſat. impuberum. Huius exceptionis replicatio prima eſt:Niſi iuramentum ſponſalibus interuenerit, ac de ſecuta fornicatione nondum plenè conſtet. d.c.præterea.12. uerſ.niſi iuramentum interueniſſet. Altera replicatio eſt:Niſi cum ſponſus cum conſanguinea ſponſæ rem habuiſſet, ſponſa prius ab eo fuerit cognita, eaq́; ſe continere non poßit.c.ult.de eo qui cognouit conſang.

IX. Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia ſponſus aliò ſe tranſtulerit. c.de illis.5.de ſponſalibus. Cuius replicatio eſt:Niſi ſponſalia fuerint de præſenti.Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur J.cap.18.cauſa 12. Sed & de exceptione propoſita uide M.I.C.libro 4.cap.1. quæſt.3. except.9.

X.Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia lepra uel ſimilis morbus incurabilis interuenerit.c.

ult.de

ult.de coniugio leproſor. c.quemadmodum.25.§.quod ſi poſt. de iureiurando. Huius exceptionis eadem eſt replicatio, quæ ſuperioris proximæ, ut *j.cap.18.cauſa 15.docebitur.* *Sed & replicationis loco notandum, quòd furor ſuperueniens ſponſalia iure ciuili non diſſoluat.l.8.ff.de ſponſalibus.*

XI. Exceptio: *Niſi poſt contracta ſponſalia ſponſus ſponſaúe religionis habitum adſumpſerit. 27.q.2. c.ſcripſit. §.ſponſi uerò. c.deſponſatam.c. decreta,in prin. item c.unico.§.fin.de uoto, in 6. extrauag.Ioann.XXII.unica, in prin.eod.tt. l.cognitum.42.in prin.C.de epiſcopis & clericis.Nouell.123.§.porrò legitimis. Planè ſi iuramento interueniente quis ſponſalia contraxerit,potius matrimonium contrahere,quàm religionem ingredi debet, ut religio iuriſiurandi ſeruetur. c.commiſſum.16.de ſponſalibus. Hæc de exceptionibus aduerſus ſponſalia:quarum tamen plures uide* *j.cap. 13.cum ſequentibus.* *Quæ enim exceptiones nuptijs obſtant, eædem plerunq; ſponſalibus quoque ſunt impedimento:ut* *ſ.except.1.oſtenſum.*

V. EVENTVS SPONSAliorum.

I.Regula: *De actione qua ſponſus ſponſam, uel contrà hæc illum petere poteſt, proponetur* *j. cap.17.*

II.Regula: *Pœna parentum fidem ſponſalibus*

non

non ſeruantium eſt triennalis excommunicatio. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur 11. q.3.c.1. Plures huiuſmodi regulas uide j.cap.proxim.quæſt.6.& M.I.C.lib.4.cap.1.quæſt.4.

DE NVPTIIS.
Cap. XII.

I. DEFINITIO NVPTIARVM & matrimonij.

HActenus de ſponſalibus ſit dictum. De nuptijs nunc agendum eſt, quarum definitio habetur 27.q.2.in prin.§.ſunt enim. 29.q. 1.in prin.Inſtit.de patria poteſtate.§.1. Declaratur hæc definitio d.q.2.c.beata.§.indiuidua. De quo poſtremo dicetur j.cap.16.reg.16.

II. RATIO NOMINIS.

Nuptiæ ab obnubendo dictæ ſunt. 30.q.5. c.nec illud,in prin.

Matrimoniũ dictum, quòd in liberis procreandis & educãdis potiores partes ſint matris quàm patris.c.2.§.ad quod illa.de conuerſione infideliũ.

III. DIVISIO CONiugij.

I.Diuiſio eſt,quòd aliud ſit initiatum,aliud ratum.27.q.2.c.ſtatutum.§.fin.

II.Diuiſio eſt, quòd aliud ſit legitimum & nõ ratum, aliud ratum & non legitimum, aliud deniq;

niq; legitimum & ratum. 28.q.1.c.ult.§.coniugiū.

IIII. FINIS ET VSVS, NEC-
non dignitas coniugij.

I. *Regula: Finis matrimonij eſt, procreatio liberorum, & per eam propagatio generis humani.31.q.1.c.Deus.32.q.2.in prin.*

II. *Regula: Matrimonium bonus eſt uſus concupiſcentiæ.32.q.1.c.non enim.*

III. *Regula: Comparatio coniugij cum uirginitate habetur 32.q.1.c.nuptiæ,in prin.*

IIII. *Regula: De coniugio non contemnendo cauetur diſt.30. c.ſi quis propter. c.ſi quis uel. c.ſi quis nuptias. item diſtinct.31.c.ſi quis uituperat.c. quicunq; uirginitatem.Apoſtol.canon.50.*

V. CONTRARIVM CON-
iugij.

Contrarium coniugij eſt uirginitas,de qua diſſeritur 32.q.1.c. integritas, in prin. q.4. c.quis ignoret.

VI. EVENTVS ET CONSE-
quentia contractus nuptialis.

De ſolennitate nuptiali & traditione ſponſæ.

I. *Regula: Non ſtatim poſt ſponſalia ſpōſo tradenda ſponſa.27.q.2.c.ſi quis deſponſata.§.quare, cum c.ſequente,in prin.* Quando ſolēnitas nuptialis celebranda, & ſponſa ſponſo tradenda?

II. *Regula: In diebus quadrageſimæ & alijs*

 ieiunij

ieiunij diebus nuptiæ celebrandæ non ſunt. 33. q. 4. c. uir cum. §. fin. cum ſequentibus, uſq; ad c. appoſtolus.

III. Regula: Ne tribus ſeptimanis ante feſtum natiuitatis Ioannis celebrentur. Hæc regula declaratur c. capellanus. 4. de ferijs.

Antecedētia ſolennitatem nuptialem.

IIII. Regula: De indicendis nuptijs cauetur c. 3. §. 1. de clandeſtina deſponſat.

V. Regula: De impedimentis aduerſus nuptias proponendis cauetur d. §. 1. uerſ. ut infra illum qui uoluerit. & d. c. 3. §. fin.

VI. Regula: De nuptijs à ſacerdote benedicendis cauetur 30. q. 5. c. nullus. c. noſtrates. §. & primum in eccleſiam. c. ſponſus. item 35. q. 2. c. nulli. item diſt. 23. c. ult. Huius regulæ exceptio eſt in ſecundis nuptijs: de qua re uide J. cap. 21. in prin.

VII. Regula: De modo feſtiuitatis nuptialis cauetur d. c. noſtrates. & 27. q. 2. c. priuſquam. §. 1. item l. 5. ff. de ritu nuptiarum.

VIII. Regula: De ratione & uſu cæremoniarum & ſolennitatum nuptialium cauetur 30. q. 5. c. nullum. §. fin. cum c. ſequente. Hæc de ſolennitate nuptiali. Sequuntur nunc reliqui euentus matrimonij, & pœnæ iniuſtarum nuptiarum.

IX. Regula: Qui publicum ſcortum duxerit, proficit hoc ei ad remiſſionem peccatorum. c. inter opera. 20. de ſponſalibus.

X. Regula: Liberi ex iniuſtis nuptijs procreati ſpurijs ſimiles ſunt. c.3. §. ſi quis uerò. de clandeſt. deſponſat. c. referente. 10. qui filij ſint legitimi. 35.q.7. in prin. cum c. ſequēte. Inſtit. de nuptijs. §. ſi aduerſus ea. l.11. ff. de ſtatu hominum. l.6. C. de inceſtis nuptijs. Planè duæ exceptiones uidentur propoſitæ regulæ obſtare. una, ſi per ignorantiam iniuſtæ nuptiæ ſint contractæ: altera, ſi in conſpectu eccleſiæ ſint benedictæ. Sed utraq; reprobatur d. §. ſi quis uerò. & d. c. 10. De qua re uide j. cap. 15. repl. 1. & 2.

XI. Regula: De pœna excommunicationis iniuſtis nuptijs contractis cauetur Clement. unica, de conſanguinitate. 35.q.2. c. de his qui. q.8. c. ult.

XII. Regula: De pœna infamiæ cauetur 35.q.2. c. coniunctiones. 3.

XIII. Regula: De pœna ſacerdotum iniuſtas nuptias non probibentium cauetur c. 3. §. ſanè ſi parochialis. de clandeſtina deſponſat.

XIIII. Regula, De dotis petitione. Hæc actio ſecutis nuptijs regulariter marito datur. de qua re uide M.I.C. lib.4. cap.11. Cuius regulæ exceptio uidetur: Niſi maritus ad inopiam uergat. Sed reprobatur certo modo c. per ueſtras. 7. de donat. inter uir. & uxor. Contradicit M.I.C. lib.4. cap.14. quæſt.3. reg.1. except.1. Plura de dote & antenuptiali donatione uide j. cap.20. reg.7. cū ſequētib.

Hactenus de effectibus nuptiarum ſit dictum: quorum tamen plures uide J. cap.16.& 17. item M. I. C.lib.4.cap.2.quæſt.3.

DE EXCEPTIONIBVS ADuerſus nuptias, deſumptis ex perſonis nuptias contrahentium.

Cap. XIII.

SEquitur de cauſa nuptiarum,eiuſq; exceptionibus: ex quibus patet, quæ iniuſtæ dicantur nuptiæ. Conſenſu autem nuptias contrahi dicitur 29.q.1.in prin.§.1. Concordant ea quæ habentur J.cap.14.except.8. Hæc autem cauſa quamuis regulariter uera ſit, plures tamen recipit exceptiones, partim ex perſonis contrahentium nuptias, quæ hoc capite,partim ex alijs huiuſmodi circumſtantijs deſumptas, quæ J.cap.prox.enumerabuntur. Quod igitur ad primum genus attinet,eius exceptiones hæ ſunt.

I. Exceptio: Niſi inter cognatos nuptiæ ſint contractæ.35.q.1.c.1.§.fin.q.2.in prin. cum duobus cc.ſequentibus. item c.nullum. c.de inceſtis. c. nec eam quam. §.inceſtuoſos. c.progeniem. c.de conſanguinitate. c.nulli. item q.8. c.hæc ſalubriter.c. ultim.§.fin. Hiſce contradicere uidetur 35.q.1.in prin.uſq; ad §.his ita.ubi Gratianus obiectioni reſpondet. Sed & reſpondet d.q.1.c.1.§.hac itaque con-

conſuetudine, cum ſequentib. Ratio propoſitæ exceptionis habetur d. c. 1. in prin. uſq; ad finem. Declaratur exceptio propoſita 35. q. 2. c. coniunctiones. §. fin. Leges concordantes uide M.I.C. lib. 4. cap. 3. except. 1. & 2. ubi etiam replicationes iuris ciuilis annotauimus, inter quas primo loco poſita & reprobata eſt hæc replicatio: Niſi per adoptionem ſint cognati. Cui replicationi reprobatæ concordat c. unicum, de cognatione legali. 30. q. 3. c. 1. §. quandoquidem nec inter eos. Planè admittitur replicatio propoſita, ſi uel adoptiuus uel naturalis rurſus fuerit emancipatus: ut d. except. 2. repl. 1. diſt. 3. & 4. eſt oſtenſum. Cui diſtinctioni concordat 30. q. 3. c. per adoptionem. ubi uerba l. 17. ff. de ritu nuptiarum, referuntur. Plures diſtinctiones, quibus propoſita replicatio admittitur, uide d. repl. 1. Altera propoſitæ exceptionis replicatio uidetur: Niſi duorum fratrum uel ſororum liberi nuptias inuicem contraxerint. Quæ tamen replicatio reprobatur 35. q. 2. c. quædam, in prin. & q. 5. c. ad ſedem. §. hanc computationem. Contradicit M.I.C. d. except. 2. replic. 4. Tertia replicatio eſt: Niſi ultra quartum gradum ſibi inuicem ſint cognati qui nuptias contrahunt. c. penult. §. prohibitio. & c. ult. de conſang. & adfinitate. Ratio huius replicationis habetur d. §. probibitio. uerſ. quia quatuor ſunt humores. Alia ratio habetur 35.

q.4.in prin.cum c.ſequente.Ex his patet,antiquis canonibus,quibus uſq; ad ſeptimum gradum inter cognatos matrimonia prohibebantur,quos ſ.ead. except. in prin. propoſuimus, iure nouo derogatum eſſe: quemadmodum derogatur etiam canoni qui habetur 35. q.2. c.in copulatione. & c.penult. in prin. Pro declaratione propoſitæ replicationis ſciendum, gradus cognationis ab alijs aliter computari:cuius meminit Gratianus d.c.penult.§.hac authoritate. Aliter autem iure pontificio quàm ciuili huiuſmodi gradus numerantur: de qua re diſſeritur 35.q.5. in prin. cum cc.ſequentibus, uſq; ad c.porrò de adfinitate. & d. q.5. c. parentelæ gradus.Planè quo ad aſcendentes & deſcendentes,nulla eſt differentia iuris ciuilis & pontificij in gradibus numerandis: in tranſuerſalibus uerò magna eſt differentia:de qua duæ regulæ tradi ſolent.una in linea æquali: in qua iure quidem põtificio quoto gradu quis diſtat à communi ſtipite, toto gradu (ſtipite dempto) diſtat ab eo,de cuius cognatione quæritur. c.quod dilectio.3.§.quod uidetur. de conſang.& adfinitate. Iure autem ciuili toto duplicato diſtat. Stipes communis appellatur parẽs, qui utriq; de quorũ cognatione quæritur, eſt communis. In linea uerò æquali conſtituti dicũtur duo fratres,quorum communis ſtipes eſt pater uel mater:item duorum fratrum filij, quorum communis

ſtipes

ſtipes eſt auus paternus uel maternus: item duorum fratrum nepotes, quorum communis ſtipes eſt proauus: & ſic deinceps. Secundum regulam igitur propoſitam duo fratres iure quidem pontificio primo gradu inuicem diſtant: quoniam quilibet primo gradu diſtat à patre tanquam ſtipite communi. Iure autem ciuili ſecundo gradu inuicem diſtant, duplicato uidelicet gradu, quo à communi ſtipite uterq; diſtat. Duorum fratrum filij iure quidem pontificio ſecundo, iure autem ciuili quarto gradu inuicem diſtant. Duorum fratrum nepotes iure pontificio tertio, iure ciuili ſexto gradu inuicem diſtant. Et hæc de linea æquali. Altera regula eſt in linea inæquali: in qua quot ſunt perſonæ ſtipite dempto, tot ſunt iure ciuili gradus. Iure autem pontificio, quoto gradu remotior diſtat à communi ſtipite, toto diſtat ab eo, de cuius cognatione quæritur. c. ult. de conſang. & adfinitate. In linea inæquali conſtituti dicuntur frater & alterius fratris filius filiáue, nepos neptisúe: item unius fratris filius, & alterius fratris nepos uel pronepos. Nam frater primo, fratris filius ſecundo, fratris nepos tertio, fratris pronepos quarto gradu à communi ſtipite diſtat. Toto igitur gradu iure pontificio à patruo uel patrui filio diſtabit. Enumerantur huiuſmodi gradus 35. q. 5. c. ult. item M. I. C. lib. 10. cap. 7. Illud hoc loco notan-

dum, ſupputationem graduum iuris pontifici, 3 cauſis tantùm matrimonialibus attendi, nec in ſuc ceſsionibus iuri ciuili quidquã derogare. Sed nunc ad propoſitum redeamus. Quarta propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi indulgentia Papæ ſpeciali cognatorum matrimonia concedantur. Quæ replicatio approbatur exemplo c. gaudemus. 8. in prin. de diuortijs. Huiuſmodi indulgentia quomodo intelligenda ſit, declaratur c. quod dilectio. 3. de conſang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur 35. q. 2. c. quædam lex. §. ſed idem. q. 5. c. ad ſedem. §. hanc computationem. Hæc de prima exceptione aduerſus nuptias: de qua uide item M. I. C. lib. 4. cap. 3. except. 1. & 2.

II. Exceptio: *Niſi inter adfines nuptiæ ſint cõtractæ. 27. q. 2. c. qui deſponſatam. §. fin. 35. q. 2. c. nullum, in prin. & §. præterea. c. nec eam. c. & hoc quoque. c. ſanè. c. progeniem. & c. penult. §. item illud. item 35. q. 8. c. 1. §. hi uerò. & c. 1. de conſang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur c. duo pueri. 12. §. quia igitur. uerſ. & licet idem. de deſponſat. impub. & c. 1. de eo qui cognouit conſang.* Concordat deniq; *Inſt. de nuptijs. §. adfinitatis quoq;.* Ratio *propoſitæ exceptionis ex præcedentibus patet: uidelicet unitas carnalis mariti & uxoris.* Cui concordat *35. q. 5. c. porrò.* Pro declaratione *propoſitæ exceptionis notanda eſt defini*

tio

tio adfinium ex l.4.§.adfines.ff.de gradibus & adfinibus. itē nomina adfinium,35.q.5.c.quod autem. Cui concordant ea quæ habētur M.I.C.lib.10.cap. 7.quæſt.6. Diuiſio quoq; adfinium habetur c.non debet. 8.§.1.& ibi gloſſa. de conſang. & adfinit. ubi tria genera adfinitatis exponuntur. Primum genus eſt inter coniugem & alterius coniugis cognatos. Alterum eſt inter coniugem & alterius coniugis adfines:puta inter duos cōiuges duorum cognatorum: ueluti inter uiduum ſororis,& fratris defuncti uiduam: item uidua ducta,inter maritum eius et prioris mariti cognatos cognatáſue, qui quæúe uxori fuerunt adfines.Inter hos ſecundi generis adfines nuptiæ prohibentur 35.q.3. c.de propinquis.c.penult.§.item illud Fabiani. Tertium genus eſt inter coniugem & alterius coniugis adfinis coniugem.puta duos cognatos deceſſiſſe relictis uxoribus, quarum una alicui nupſerit, poſteaq; deceſſerit: non poterat maritus eius ſuperſtes alteram alterius cognati relictam ducere, adfinitate obſtante.d.c.penult.§.fin.cum c.ſequente, uſq; ad §.illud autem Gregorij. Quod igitur ad exceptionem propoſitam attinet,ſciendum eſt, eam in primo tantum genere adfinitatis obtinere,in ſecundo & tertio genere non item:quod primæ replicationis loco notandum. Quamuis enim iure antiquo in ſecundo quoque & tertio genere

admittitur, ſi iam contractis nuptijs ſuſpicio ſit, ne tale quid fingatur ad diſſoluẽdum matrimonium. c.de illo.3.& c.ſuper eo.5.de eo qui cognouit conſang.uxoris. Hæc de adfinitatis exceptione in genere ſint dicta. Sequuntur eius aliquot ſpecies.

III. Exceptio: Niſi inter ſocerum & nurũ nuptiæ ſint contractæ. 35.q.2.c.ſi uir. Inſt.de nuptijs. §.adfinitatis. Huius replicatio prima uidetur: Niſi non filij, ſed nepotis uel pronepotis uxor fuerit. Sed reprobatur 27.q.2.c.qui deſponſatam. item l.14.§.nurus.ff.de ritu nuptiar. Altera replicatio uidetur: Niſi non uxor, ſed ſponſa filij fuerit. Sed & hæc replicatio reprobatur d. c. qui deſponſatam. Concordant ea quæ habentur s̃.except.proxim.repl.3. item Inſt.de nuptijs. §.ſi uxor, in fine. & l.12.§.ſed & per.ff.de ritu nuptiar. Plures replicationes, ſed reprobatas, uide M.I.C.lib.4.cap.3.excep.5.

IIII. Exceptio: Niſi quis fratris uxorem duxerit.35.q.2.c.de inceſtis.item l.5.& l.ult. C.de inceſtis nuptijs. Contradicit 35.q.1.in prin.§.item ſi aliquis. Cui obiectioni reſpondetur ibidem §.his ita reſpondetur, cum c.ſequente. De qua re dictum quoq; s̃.except.1.in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi Pontifex de huiuſmodi coniugio diſpenſauerit. Quæ replicatio approbatur exemplo c.ult.de diuortijs. Altera re-

plicatio

plicatio uidetur: Niſi fratri antea inutiliter fuerit nupta. Sed reprobatur 27.q.2.c.quidam.item l.8. C.de inceſtis nuptijs. Plura de hac replicatione uide s̃.except.2.repl.4. Tertia replicatio uidetur: Niſi ſponſa tantùm, non uxor fratris fuerit. Sed & hæc reprobatur d.q.2.c.ſi quis deſponſauerit.item c.ad audientiam.4.de ſponſalibus. Concordant item ea quæ habentur s̃.except.2.repl.3.

V. Exceptio: Niſi quis uxoris defunctæ ſororem duxerit, uel aliqua ſororis uiro nupta fuerit. l.5.C.de nuptijs. Cuius replicatio hæc uidetur: Niſi prior ſoror ei tantùm fuerit deſponſata. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt d.repl.3. Admittitur tamen primùm quidem, ſi nõdum ſeptem annorum puella ei fuerit deſponſata. Quæ diſtinctio approbatur per ea quæ habentur d. replic. 3. diſt.3. Cuius tamen duplicatio hæc eſt: Niſi copula carnalis interuenerit.c.fraternitati.7.de eo qui cognouit conſang. & c.iuuenis. 3. de ſponſalibus. Deinde admittitur replicatio propoſita, ſi nuda pollicitatio ſit facta de futuris nuptijs, ſponſalibus nondum perfectis.27.q.2.c.lex diuinæ.& ibi gloſſa. Sed hæc uidentur ijs quæ s̃.except.2.replic.3. propoſita ſunt, ex diametro repugnare: niſi quis propoſita diſtinctione utatur. Quæ tamen diſtinctio uix uidetur quadrare: cum ratio adiecta ſit generalis & communis omnium ſponſaliorum.

VI. Ex-

VI. Exceptio: Niſi quis eam uxorem duxerit, cum qua cognatus ſuus anteà rem habuit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s. except. 2. repl. 5.

VII. Exceptio: Niſi inter ſuperſtitis coniugis liberos ex poſteriore matrimonio natos, & defuncti coniugis cognatos nuptiæ ſint contractæ. 35. q. 10. in prin. uſq; ad 36. cauſam. Planè exceptio propoſita iure nouo mutatur ac reprobatur c. nõ debet. 8. §. 1. de conſang. & adfinit. Hactenus de exceptione adfinitatis tam in genere quàm in ſpecie actum eſt: de qua uide item M. I. C. lib. 4. cap. 3. except. 3. cum octo ſequentibus.

VIII. Exceptio: Niſi inter liberos & ſeruos matrimonium ſit contractum. c. propoſuit. 2. & c. ult. de coniug. ſeruor. 29. q. 2. c. ſi quis ingenuus. c. cuius rei. §. cum dicitur. l. 3. C. de inceſtis nuptijs. l. 3. C. ſoluto matrimonio. Nouell. 22. §. ſi uerò cum quis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi liber homo ſciens cum ſeruo nuptias contraxerit. d. c. ult. uerſ. propter conditionis errorem. & d. c. ſi quis ingenuus. uerſ. ſi autem ancillam. item 29. q. 2. in prin. cum c. ſequente. c. ſi quis liber. c. ſi quis ancillam. §. his ita reſpondetur. c. ſi fœmina. Huius duplicatio eſt: Niſi decurio ſciens ancillam duxerit. d. l. 3. C. de inceſtis nuptijs. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi is qui

cum

cum ancilla nuptias contraxit, certior de eius con ditione factus, in matrimonium conſenſit. d.c.ult. uerſ.ita quod poſtquam intellex. Tertia replicatio eſt: Niſi certior de conditione coniugis factus, eam carnaliter cognouit. c.propoſuit.2.de coniugio ſeruor. Quarta replicatio eſt: Niſi cum coniunx cõiugem ſeruum à domino redimere poſſet, id facere nolit. Quæ replicatio uidetur approbari 29.q.2. c.ſi quis ingenuus. uerſ.ſi eam à ſeruitute. Sed gloſſa hanc diſtinctionem nõ admittit. Hæc de octaua exceptione: de qua uide item M.I.C.lib. 4.cap.3.except.35.

IX. Exceptio: Niſi inter patronum & libertam nuptiæ ſint contractæ. Hæc exceptio reprobatur 29.q.2.c.ſi quis ancillam.l.15.C.de nuptijs. Planè inter patronam eiúſue liberos, patroniue coniugem & libertum nuptiæ iure ciuili prohibentur, M.I.C.d.cap.3.except.38.

X. Exceptio: Niſi inter infideles nuptiæ ſint contractæ. 28.q.1.in prin. uſque ad §. ſed econtrà. Sed reprobatur exceptio hæc d.§.ſed econtrà. & d.q.1.c.nunquid. c.omnes.§.ex his. c.ſi quis Iudaicæ.§.item illud Auguſtini.

XI. Exceptio: Niſi inter fidelem & infidelem nuptiæ ſint contractæ. d.c.omnes.§.ex his.uerſ.illa itaq; authoritate. & d.q.1.c.ſic enim.§.tu uerò. c.taue.c.non oportet.item 31.q.2.in prin.uerſ.uiro

ſuæ

ſuæ religionis nubat. Huius exemplum eſt, ſi inter Chriſtianum & Iudæum nuptiæ ſint contractæ. 28.q.1.c.ſi quis Iudaicæ, in prin. & c.caue. item c. Iudæi. item l.5.C.de Iudæis.

XII. Exceptio: Niſi inter adulterum & adulteram nuptiæ ſint contractæ. 31.q.1.in prin.cum c. ſequente.c.illud uerò.item De eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulter.c.ſuper hoc. 3.& c.1.de eo qui cognouit conſanguin. 27. q.2.c. qui dormierit. 32.q.7.c.qui dormierit.& l.13.ff.de his quibus ut indignis. Contradicit propoſitæ exceptioni 31.q.1.c.deniq;, in prin. Cui obiectioni reſpondetur d.c.deniq;. §.hæc ultima authoritas. Item contradicit d.q.1.c.ſi qua fuerit. §.1. Cui reſpondetur ibidem, uerſ.ſed in ueteri. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi quis cũ repudiata commiſerit adulterium: hanc enim ducere non prohibetur.d.c.deniq;. & 33.q.2.in prin. Altera replicatio eſt: Niſi quis habens uxorem, aliam eius inſciam duxerit, & mortua priore à ſecunda ſeparari petat: hoc enim caſu propoſita exceptione non iuuatur. c.1.& c.ueniẽs.7. de eo qui duxit in matrimonium. Tertia replicatio eſt: Niſi prior non fuerit legitima uxor. c.ſignificauit.2.d. tit. Quarta replicatio eſt: Niſi ſolutus cum ſoluta rem habens, eam poſtea in uxorem duxerit. 31.q.1. c.denique. §.poſſe ſanè. & §.hæc ultima. item l.2.

C.de

C.de naturalib.liberis. Quinta replicatio eſt: Niſi de commiſſo adulterio pœnitentiam egerint. 31.q.1.c.illud uerò.§.hic ſubaudiendum.c.ſi quis uiuente.c.ſi qua fuerit. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi in mortem defuncti coniugis aliquid fuerint machinati.d.§.hic ſubaudiendum.& d.c.ſi quis uiuente, in fine. Altera duplicatio eſt: Niſi uiuente priore coniuge de futuro matrimonio tractauerint.d.§.hic ſubaudiendum. & d.q.1.c.relatum. Sexta replicatio eſt: Niſi prius matrimonium fuerit ſeparatum, poſtquam adulterium eſt commiſſum. De hac replicatione uide j.excep.17.repl.2. Septima replicatio eſt: Niſi in mortem defuncti nihil fuerint machinati adulter & adultera:neq; de futuro matrimonio tractauerint.c.ſignificaſti.6.de eo qui duxit in matrimonium. Octaua replicatio eſt: Niſi uiuente priori coniuge alteri fides tantùm futuri matrimonij facta ſit, copula carnali non interueniente. c.ult.d.tt. Nona replicatio uidetur: Niſi multo tempore matrimonium inter adulterum & adulteram durauerit, liberiq; exinde nati ſint. Sed reprobatur c.cum haberet.5.eod.tt. De qua re uide j.cap.15.repl.1. Hæc de duodecima exceptione: de qua uide item M. I. C.lib.4.cap.3.except.40.

XIII. Exceptio: Niſi rapta raptori ſuo nupſerit. 27.q.2. c.ſtatutum.§.quod ſi poſthac. c.Atho.

34.q.1.c.non ſatis. 36.q.2.in prin. cum c.ſequente. c.raptores. c. de puellis. c.ſi quis uirginem. c.nullus.§.his authoritatibus. c.penult.§.fin. cum c.ſequente. item l.unica.§.& ſiue non nuptæ.C.de raptu uirginum. Nouel.143.§.illo quoq;.& Nouell. 150.Declaratur exceptio propoſita definitione raptus 27.q.2.c.raptus. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ante raptum de nuptijs fuerit actum. 27. q.2. c.lex illa,in princ. & c.cum eam.6.de raptoribus. Altera replicatio eſt: Niſi pœnitentiam de raptu raptor egerit.36.q.2.c.nullus.§.fin.cum c.ſequente.c.ſi autem. Quanquam Gratianus aliter interpretetur d.c.ſi autem.§.hac authoritate. Item concordat d.q.2.c.ult.§.legitimè igitur.

Mutatio iuris.

Planè exceptio propoſita iure nouo mutatur ac reprobatur c.ult.de raptorib. 36.q.2. c.tria. & c.deniq;.Apoſtol.canon.66.

XIIII. Exceptio:Niſi quis concubinam ſuam in uxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur per ea quæ habentur s̃.except.12.repl.4.

XV. Exceptio: Niſi mulier ei nupſerit,à quo prior eius maritus eſt occiſus. Quæ tamen exceptio reprobatur ſub conditione c.1.de conuerſione infidelium.

XVI. Exceptio: Niſi quis meretricem duxerit.

riu. 32. q.1.in princ. c.apud miſericordem.§.fin. c. non enim.c.integritas.§.1. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ſpes ſit, meretricē ad pudicitiam poſſe conuerti. d.c.integritas. §. ſed obijcitur. & d.q.1.c.ult.item c.inter opera.20.de ſponſalibus.

XVII. Exceptio: Niſi habens uxorem aliam duxerit,uel habens maritum alij nupſerit.diſt.34. c.Chriſtiano.24.q.3.c.an non. 27.q.2.c.additur.§. uiro igitur. 30. q.5.c.qualis.§.fin.34.q.1.c.1.c.cum in captiuitate.c.non ſatis.item De diuortijs c.gaudemus.8.§.quia uerò pagani.item De ſponſalibus c.is qui fidem.30.& c.ſi inter uirum.31.item l.2.C. de inceſtis nuptijs. Inſtit.de nuptijs. §.adfinitatis. & §.ſocrum. Exemplum huius exceptionis habetur 31.q.2.c.Lotharius.Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi prius matrimonium ipſo iure non ſubſiſtat. c.ueniens.13.c.cum in apoſtolica.18.& c.ult.de ſponſalibus. Huius replicationis exemplum ſeu ſpecies eſt ĵ.replic.4.5.& 6. Altera replicatio eſt: Niſi prius matrimonium ſit ſolutum.d.c.ueniens.13. Concordant ea quæ habentur ĵ.cap.21.quæſt.2. in prim. Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi prius matrimonium non morte,ſed diuortio fuerit ſolutum. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur d.quæſt.2.except.2. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio uidetur: Niſi prior cōiunx

dum, ſupputationem graduum iuris pontificij, in cauſis tantùm matrimonialibus attendi, nec in ſucceßionibus iuri ciuili quidquã derogare. Sed nunc ad propoſitum redeamus. Quarta propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi indulgentia Papæ ſpeciali cognatorum matrimonia concedantur. Quæ replicatio approbatur exemplo c. gaudemus. 8. in prin. de diuortijs. Huiuſmodi indulgentia quomodo intelligenda ſit, declaratur c. quod dilectio. 3. de conſang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur 35. q. 2. c. quædam lex. §. ſed idem. q. 5. c. ad ſedem. §. hanc computationem. Hæc de prima exceptione aduerſus nuptias: de qua uide item M. I. C. lib. 4. cap. 3. except. 1. & 2.

II. Exceptio: *Niſi inter adfines nuptiæ ſint cõtractæ. 27. q. 2. c. qui deſponſatam. §. fin. 35. q. 2. c. nullum, in prin. & §. præterea. c. nec eam. c. & hoc quoque. c. ſanè. c. progeniem. & c. penult. §. item illud. item 35. q. 8. c. 1. §. hi uerò. & c. 1. de conſang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur c. duo pueri. 12. §. quia igitur. uerſ. & licet idem. de deſponſat. impub. & c. 1. de eo qui cognouit conſang.* Concordat *deniq; Inſt. de nuptijs. §. adfinitatis quoq;.* Ratio *propoſitæ exceptionis ex præcedentibus patet: uidelicet unitas carnalis mariti & uxoris.* Cui *concordat 35. q. 5. c. porrò.* Pro *declaratione propoſitæ exceptionis notanda eſt defini-*

tio

ſio adfinium ex l.4.§.adfines.ff.de gradibus & adfinibus. itē nomina adfinium,35.q.5.c.quod autem. Cui concordant ea quæ habētur M.I.C.lib.10.cap. 7.quæſt.6. Diuiſio quoq; adfinium habetur c.non debet. 8. §.1. & ibi gloſſa. de conſang. & adfinit. ubi tria genera adfinitatis exponuntur. Primum genus eſt inter coniugem & alterius coniugis cognatos. Alterum eſt inter coniugem & alterius coniugis adfines:puta inter duos cōiuges duorum cognatorum: ueluti inter uiduum ſororis,& fratris defuncti uiduam: item uidua ducta,inter maritum eius et prioris mariti cognatos cognatáſue, qui queúe uxori fuerunt adfines. Inter hos ſecundi generis adfines nuptiæ prohibentur 35.q.3. c.de propinquis.c.penult.§.item illud Fabiani. Tertium genus eſt inter coniugem & alterius coniugis adfinis coniugem.puta duos cognatos deceßiſſe relictis uxoribus, quarum una alicui nupſerit, poſteáq; deceſſerit: non poterat maritus eius ſuperſtes alteram alterius cognati relictam ducere, adfinitate obſtante.d.c.penult.§.fin,cum c.ſequente, uſq; ad §.illud autem Gregorij. Quod igitur ad exceptionem propoſitam attinet,ſciendum eſt, eam in primo tantùm genere adfinitatis obtinere,in ſecundo & tertio genere non item:quod primæ replicationis loco notandum. Quamuis enim iure antiquo in ſecundo quoque & tertio genere

 adfi-

adſinitatis nuptiæ fuerint prohibitæ, ut ex iam propoſitis conſtat:tamen ius iſtud mutatum eſt ac ſublatum d.c.non debet. 8. §.1. & c.quod ſuper.5. de conſang.& adfinit.Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt:Niſi ultra quartum gradum ſint adfines qui nuptias inuicem contrahunt. d. c. non debet. 8. §. prohibitio quoque. quo derogatur 35. q.2.c.nullum,& ſimilibus. de qua re dictum s̃.except.prox.repl.3. Declaratur replicatio propoſita definitione graduum adfinitatis 35.q.5. c.porrò. Ex quo patet,toto gradu quenque alteri coniugi adfinem eſſe, quoto gradu alteri coniugi eſt cognatus. Cui concordat 35.q.3.c.de propinquis.§. fin.c.æqualiter. Tertia replicatio uidetur: Niſi per ſponſalia tantùm adfinitas fuerit contracta, nuptijs non ſecutis. Sed reprobatur 27. q.2. c.ſi quis uxorem.c.ſi quis deſponſauerit. c.qui deſponſatam, in prin. item De ſponſalibus c.iuuenis.3. c. ad audientiam.4.c.ſponſam.8. item De deſponſat. impub.c.continebatur.6.§.fin. Contradicit 27.q. 2.c.lex diuinæ. de qua re uide j.except.5. diſtin.1. Quarta replicatio uidetur: Niſi priora ſponſalia uel nuptiæ,quibus adfinitas contracta dicitur,fuerint nullæ. Sed reprobatur c.1.in prin.de ſponſalib.in 6. Planè admittitur in tribus caſibus. Primò quidem, ſi ob defectum conſenſus nuptiæ non ſubſiſtant. d.c.1.in princ. uerſ. dummodo non ſint nulla

nu. 4 ex defectu conſenſus. item c.1.§.fin. in fine. de deſponſat.impuber.in 6. Huius diſtinctionis duplicatio eſt: Niſi cum impubes maior ſeptem annis deſponſata eſſet, pubes facta non conſenſerit.hoc enim caſu nihilominus exceptio propoſita obſtat. c.acceſſit. 5. §. fin. de deſponſat. impuber. Deinde admittitur replicatio propoſita, ſi cum ſub conditione ſponſalia eſſent contracta,nondum exiſtente conditione cum cognata prioris ſponſæ contraxerit.d.c.1.§.fin.de ſponſalib.in 6. Poſtremo admittitur replicatio propoſita, ſi ob defectũ ætatis ſponſalia non ſubſiſtant.c.literas.4.c.acceſſit.5. de deſpõſat. impub. c.1.in prin. uerſ.& ideo cum ſint nulla.eod.tt.in 6. Huius diſtinctionis duplicatio eſt: Si ſponſalia inter puberem & impuberem,uel utrunque impuberem,maiorem tamen ſeptem annis,ſint contracta.d.c.literas.4.§.fin.& d.c.acceſſit.5.§.fin. item c.duo pueri.12.eod.tt. & d.c.1. §.idem quoq;, in fine. Plures huius diſtinctionis duplicationes uide ſ̃. cap. 11. quæſt. 4. except.1. repl.1. dupl.1. in prin. item ſ. except.5. replic.1. Quinta propoſitæ exceptionis replicatio uidetur: Niſi non per nuptias,ſed per adulterium uel ſtuprum adfinitas ſit contracta. Sed reprobatur 35.q.3.c.nec eam,in prin. Admittitur tamen,ſi non naturaliter, ſed contra naturam pollutio ſit facta. d.c.nec eam. §.fin.cum c.ſequente. Sed & admit-

admittitur, ſi iam contractis nuptijs ſuſpicio ſit, ne tale quid fingatur ad diſſoluẽdum matrimonium. c. de illo. 3. & c. ſuper eo. 5. de eo qui cognouit conſang. uxoris. Hæc de adfinitatis exceptione in genere ſint dicta. Sequuntur eius aliquot ſpecies.

III. Exceptio: Niſi inter ſocerum & nurũ nuptiæ ſint contractæ. 35. q. 2. c. ſi uir. Inſt. de nuptijs. §. adfinitatis. Huius replicatio prima uidetur: Niſi non filij, ſed nepotis uel pronepotis uxor fuerit. Sed reprobatur 27. q. 2. c. qui deſponſatam. item l. 14. §. nurus. ff. de ritu nuptiar. Altera replicatio uidetur: Niſi non uxor, ſed ſponſa filij fuerit. Sed & hæc replicatio reprobatur d. c. qui deſponſatam. Concordant ea quæ habentur s̃. except. proxim. repl. 3. item Inſt. de nuptijs. §. ſi uxor, in fine. & l. 12. §. ſed & per. ff. de ritu nuptiar. Plures replicationes, ſed reprobatas, uide M. I. C. lib. 4. cap. 3. excep. 5.

IIII. Exceptio: Niſi quis fratris uxorem duxerit. 35. q. 2. c. de inceſtis. item l. 5. & l. ult. C. de inceſtis nuptijs. Contradicit 35. q. 1. in prin. §. item ſi aliquis. Cui obiectioni reſpondetur ibidem §. his ita reſpondetur, cum c. ſequente. De qua re dictum quoq; s̃. except. 1. in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi Pontifex de huiuſmodi coniugio diſpenſauerit. Quæ replicatio approbatur exemplo c. ult. de diuortijs. Altera replicatio

plicatio uidetur: Niſi fratri antea inutiliter fuerit nupta. Sed reprobatur 27.q.2.c.quidam.item l.8. C.de inceſtis nuptijs. Plura de hac replicatione uide s̄.except.2.repl.4. Tertia replicatio uidetur: Niſi ſponſa tantùm, non uxor fratris fuerit. Sed & hæc reprobatur d.q.2.c.ſi quis deſponſauerit.item c.ad audientiam.4.de ſponſalibus. Concordant item ea quæ habentur s̄.except.2.repl.3.

V. Exceptio: Niſi quis uxoris defunctæ ſororem duxerit, uel aliqua ſororis uiro nupta fuerit. l.5.C.de nuptijs. Cuius replicatio hæc uidetur: Niſi prior ſoror ei tantùm fuerit deſponſata. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt d.repl.3. Admittitur tamen primùm quidem, ſi nōdum ſeptem annorum puella ei fuerit deſponſata. Quæ diſtinctio approbatur per ea quæ habentur d. replic. 5. diſt.3. Cuius tamen duplicatio hæc eſt: Niſi copula carnalis interuenerit.c.fraternitati.7.de eo qui cognouit conſang. & c.iuuenis. 3. de ſponſalibus. Deinde admittitur replicatio propoſita, ſi nuda pollicitatio ſit facta de futuris nuptijs, ſponſalibus nondum perfectis.27.q.2.c.lex diuinæ.& ibi gloſſa. Sed hæc uidentur ijs quæ s̄.except.2.replic.3. propoſita ſunt, ex diametro repugnare: niſi quis propoſita diſtinctione utatur. Quæ tamen diſtinctio uix uidetur quadrare: cum ratio adiecta ſit generalis & communis omnium ſponſaliorum.

VI. Ex-

VI. Exceptio: Niſi quis eam uxorem duxerit, cum qua cognatus ſuus antea rem habuit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s. except. 2. repl. 5.

VII. Exceptio: Niſi inter ſuperſtitis coniugis liberos ex poſteriore matrimonio natos, & defuncti coniugis cognatos nuptiæ ſint contractæ. 35. q. 10. in prin. uſq; ad 36. cauſam. Planè exceptio propoſita iure nouo mutatur ac reprobatur c. nō debet. 8. §. 1. de conſang. & adfinit. Hactenus de exceptione adfinitatis tam in genere quàm in ſpecie actum eſt: de qua uide item M.I.C. lib. 4. cap. 3. except. 3. cum octo ſequentibus.

VIII. Exceptio: Niſi inter liberos & ſeruos matrimonium ſit contractum. c. propoſuit. 2. & c. ult. de coniug. ſeruor. 29. q. 2. c. ſi quis ingenuus. c. cuius rei. §. cum dicitur. l. 3. C. de inceſtis nuptijs. l. 3. C. ſoluto matrimonio. Nouell. 22. §. ſi uerò cum quis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi liber homo ſciens cum ſeruo nuptias contraxerit. d. c. ult. uerſ. propter conditionis errorem. & d. c. ſi quis ingenuus. uerſ. ſi autem ancillam. item 29. q. 2. in prin. cum c. ſequente. c. ſi quis liber. c. ſi quis ancillam. §. his ita reſpondetur. c. ſi fœmina. Huius duplicatio eſt: Niſi decurio ſciens ancillam duxerit. d. l. 3. C. de inceſtis nuptijs. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi is qui

cum

cum ancilla nuptias contraxit, certior de eius conditione factus, in matrimonium conſenſit. d.c.ult. uerſ.ita quod poſtquam intellex. Tertia replicatio eſt: Niſi certior de conditione coniugis factus, eam carnaliter cognouit. c.propoſuit.2.de coniugio ſeruor. Quarta replicatio eſt: Niſi cum coniunx cõiugem ſeruum à domino redimere poſſet, id facere nolit. Quæ replicatio uidetur approbari 29.q.2. c.ſi quis ingenuus. uerſ.ſi eam à ſeruitute. Sed gloſſa hanc diſtinctionem nõ admittit. Hæc de octaua exceptione: de qua uide item M.I.C.lib. 4.cap.3.except.35.

IX. Exceptio: Niſi inter patronum & libertam nuptiæ ſint contractæ. Hæc exceptio reprobatur 29.q.2.c.ſi quis ancillam.l.15.C.de nuptijs. Planè inter patronam eiúſue liberos, patroniue coniugem & libertum nuptiæ iure ciuili prohibentur, M.I.C.d.cap.3.except.38.

X. Exceptio: Niſi inter infideles nuptiæ ſint contractæ. 28.q.1.in prin. uſque ad §. ſed econtrà. Sed reprobatur exceptio hæc d.§.ſed econtrà. & d.q.1.c.nunquid. c.omnes.§.ex his. c.ſi quis Iudaicæ.§.item illud Auguſtini.

XI. Exceptio: Niſi inter fidelem & infidelem nuptiæ ſint contractæ. d.c.omnes.§.ex his.uerſ.illa itaq; authoritate. & d.q.1.c.ſic enim.§.tu uerò. c.caue,c.non oportet.item 31.q.2.in prin.uerſ.uiro

ſua

ſuæ religionis nubat. Huius exemplum eſt, ſi inter Chriſtianum & Iudæum nuptiæ ſint contractæ. 28.q.1.c.ſi quis Iudaicæ, in prin. & c.caue. item c. Iudæi. item l.5.C.de Iudæis.

XII. Exceptio: Niſi inter adulterum & adulteram nuptiæ ſint contractæ. 31.q.1.in prin.cum c. ſequente.c.illud uerò.item De eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulter.c.ſuper hoc. 3.& c.1.de eo qui cognouit conſanguin. 27. q.2.c. qui dormierit. 32.q.7.c.qui dormierit.& l.13.ff.de his quibus ut indignis. Contradicit propoſitæ exceptioni 31.q.1.c.deniq;,in prin. Cui obiectioni reſpondetur d.c.deniq;. §.hæc ultima authoritas. Item contradicit d.q.1.c.ſi qua fuerit. §.1. Cui reſpondetur ibidem, uerſ.ſed in ueteri. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi quis cũ repudiata commiſerit adulterium: hanc enim ducere non prohibetur.d.c.deniq;. & 33.q.2.in prin. Altera replicatio eſt: Niſi quis habens uxorem, aliam eius inſciam duxerit, & mortua priore à ſecunda ſeparari petat: hoc enim caſu propoſita exceptione non iuuatur. c.1.& c.uenıẽs.7. de eo qui duxit in matrimonium. Tertia replicatio eſt: Niſi prior non fuerit legitima uxor. c.ſignificauit.2.d. tit. Quarta replicatio eſt: Niſi ſolutus cum ſoluta rem habens, eam poſtea in uxorem duxerit.31.q.1. c.denique. §.poſſe ſanè. & §.hæc ultima. item l.e.

C.de

C.de naturalib.liberis. Quinta replicatio eſt: Niſi de commiſſo adulterio pœnitentiam egerint. 31.q.1.c.illud uerò.§.hic ſubaudiendum.c.ſi quis uiuente.c.ſi qua fuerit. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi in mortem defuncti coniugis aliquid fuerint machinati.d.§.hic ſubaudiendum.& d.c.ſi quis uiuente, in fine. Altera duplicatio eſt: Niſi uiuente priore coniuge de futuro matrimonio tractauerint.d.§.hic ſubaudiendum. & d.q.1.c.relatum. Sexta replicatio eſt: Niſi prius matrimonium fuerit ſeparatum, poſtquam adulterium eſt commiſſum. De hac replicatione uide ℨ.excep.17.repl.2. Septima replicatio eſt: Niſi in mortem defuncti nihil fuerint machinati adulter & adultera:neq; de futuro matrimonio tractauerint.c.ſignificaſti.6.de eo qui duxit in matrimonium. Octaua replicatio eſt: Niſi uiuente priori coniuge alteri fides tantùm futuri matrimonij facta ſit, copula carnali non interueniente. c.ult.d.tt. Nona replicatio uidetur: Niſi multo tempore matrimonium inter adulterum & adulteram durauerit, liberiq; exinde nati ſint. Sed reprobatur c.cum haberet.5.eod.tt. De qua re uide ℨ.cap.15.repl.1. Hæc de duodecima exceptione: de qua uide item M. I. C.lib.4.cap.3.except.40.

XIII. Exceptio: Niſi rapta raptori ſuo nupſerit. 27.q.2. c.ſtatutum.§.quod ſi poſthac. c.Atho.

34.q.1.c.non ſatis. 36.q.2.in prin. cum c.ſequente. c.raptores. c. de puellis. c.ſi quis uirginem. c.nullus.§.his authoritatibus. c.penult.§.fin. cum c.ſequente. item l.unica.§.& ſiue non nuptæ.C.de raptu uirginum. Nouel.143.§.illo quoq;.& Nouell. 150.Declaratur exceptio propoſita definitione raptus 27.q.2.c.raptus. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ante raptum de nuptijs fuerit actum. 27. q.2. c.lex illa,in princ. & c.cum cam.6.de raptoribus. Altera replicatio eſt: Niſi pœnitentiam de raptu raptor egerit.36.q.2.c.nullus.§.fin.cum c.ſequente.c.ſi autem. Quanquam Gratianus aliter interpretetur d.c.ſi autem.§.hac authoritate. Item concordat d.q.2.c.ult.§.legitimè igitur.

Mutatio iuris.

Planè exceptio propoſita iure nouo mutatur ac reprobatur c.ult.de raptorib.36.q.2. c.tria. & c.deniq;.Apoſtol.canon.66.

XIIII. Exceptio:Niſi quis concubinam ſuam in uxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur per ea quæ habentur s̃.except.12.repl.4.

XV. Exceptio: Niſi mulier ei nupſerit,à quo prior eius maritus eſt occiſus. Quæ tamen exceptio reprobatur ſub conditione c.1.de conuerſione infidelium.

XVI. Exceptio; Niſi quis meretricem duxerit.

rn. 32. q.1.in princ. c.apud miſericordem.§.fin. c. non enim.c.integritas.§.1. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ſpes ſit, meretricē ad pudicitiam poſſe conuerti. d.c.integritas. §. ſed obijcitur. & d.q.1.c.ult.item c.inter opera.20.de ſponſalibus.

XVII. Exceptio: Niſi habens uxorem aliam duxerit,uel habens maritum alij nupſerit.diſt.34. c.Chriſtiano.24.q.3.c.an non. 27.q.2.c.additur.§. uiro igitur. 30. q.5.c.qualis.§.fin.34.q.1.c.1.c.cum in captiuitate.c.non ſatis.item De diuortijs c.gaudemus.8.§.quia uerò pagani.item De ſponſalibus c.is qui fidem.30.& c.ſi inter uirum.31.item l.2.C. de inceſtis nuptijs. Inſtit.de nuptijs. §.adfinitatis. & §.ſocrum. Exemplum huius exceptionis habetur 31.q.2.c.Lotharius.Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi prius matrimonium ipſo iure non ſubſiſtat. c.ueniens.13.c.cum in apoſtolica.18.& c.ult.de ſponſalibus. Huius replicationis exemplum ſeu ſpecies eſt j.replic.4.5.& 6. Altera replicatio eſt: Niſi prius matrimonium ſit ſolutum.d.c.ueniens.13. Concordant ea quæ habentur j.cap.21.quæſt.2. in prin. Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi prius matrimonium non morte,ſed diuortio fuerit ſolutum. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur d.quæſt.2.except.2. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio uidetur: Niſi prior cōiunx

continentiam uouerit. Sed reprobatur c.conſtitutus.15.de conuerſ.coniugator. Quarta replicatio eſt: Niſi concubinam habens, uxorem duxerit.32. q.2.c.ancillam.c.non omnis. Quinta replicatio eſt: Niſi prior non uxor, ſed ſponſa ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap.11.quæſt.4.except.6. Sexta replicatio eſt: Niſi is quem maritum ſuum eſſe mulier iurauerat, ab eius petitione fuerit abſolutus: tunc enim alij nubere non prohibetur. c. mulieri. 34.de iureiurando. Septima replicatio eſt: Niſi conſuetudo regionis plures coniuges habere permittat.32.q.4.c.obijciuntur. Hæc de decimaſeptima exceptione ſint dicta: de qua tamen uide plura M.I.C.lib.1.cap.20.cauſa 15.& d.lib.1.ca.28.quæſt. 2.cauſa 18.

XVIII. Exceptio: *Niſi quis eam quam è ſacro ſuſcepit baptiſmate, in uxorem duxerit. 30.q. 1.c.de eo.c.ad limina.§.fin. item c.1.in prin.de cognat.ſpirituali, in 6.& l.26.in fine.C.de nuptijs.*

XIX. Exceptio: *Niſi inter baptizatum & ſuſcipiētis filios filiáſue aut uxorem nuptiæ ſint contractæ. d.c.1.in prin. & c.ſuper eo.3.in prin. c.tua nos.7. & ibi gloſſa. de cognat. ſpirituali. item 30. q.3.in prin.cum c.ſequente. c.Pyctacium. c.non oportet.*

XX. Exceptio: *Niſi duorum compatrum uel*

comma-

commatrum liberi matrimonio iungantur. 30.q.3. *c.poſt ſuſceptum.& d.c.tua nos.7.* Quanquã *gloſſa repugnat.de qua re uide* ſ.*except.prox.* Planè *iure nouo exceptio propoſita reprobatur d.q.3.c. non oportet.§.fin.cum c.ſequente.item c.1.c.ſuper eo.3.de cognat.ſpirituali.* Planè *admittitur exceptio propoſita, primùm quidẽ in eo propter quẽ compaternitas nata eſt: de quo* ſ.*except.prox.eſt dictum.* Deinde *admittitur ex conſuetudine loci, ut patet ex d.c.1.& d.c.ſuper eo.3.*

XXI. Exceptio:*Niſi quis eam uxorem duxerit, cui filium è ſacro ſuſcepit baptiſmate uel catechiſmo: aut aliqua ei nupſerit, cuius filiam ſuſcepit.* 30.q.1.*in prin.c.1.§.fin.c.de eo quod. item* De *cognat.ſpirituali c.*Martinus.4. *& c.ueniens.6. item c.1.in prin.uerſ.imò etiam.eod.tt.in 6.* Huius *exceptionis replicatio eſt:* Niſi *cognatione ſpirituali per catechiſmum, non per baptiſmum contracta, matrimonium fuerit conſummatũ: tunc enim ratione iſtius ſpiritualis cognationis non dirimitur.c.contracto.5.de cognat.ſpirituali,c.per catechiſmum.2.eod.tt.in 6.*

Replicationes exceptionum de cognatione ſpirituali generales.

Planè *quæ hactenus de cognatione ſpirituali nuptias impedientе dicta ſunt, & in ſequentibus*

dicentur, ad alia ſacramēta quàm baptiſmum non extenduntur: quod primæ replicationis loco notandum. Quæ replicatio approbatur c.ult.in fine. de cognat.ſpirituali, in 6. Excipitur tamen à replicatione propoſita catechiſmus, ſecundum ea quæ iam dicta ſunt. item excipitur confirmatio frontis ſeu chriſma, c.1.§.fin.d.tt. Altera replicatio generalis uidetur: Niſi non unus, ſed plures ſuſceptores interuenerint. Verùm replicatio hæc reprobatur d.c.ult.in prin.

XXII. *Exceptio: Niſi inter baptizatum & filiam baptizantis nuptiæ ſint contractæ. c.ult.de cognat.ſpirituali. c.1.in prin. uerſ.& eadem. eod. tt.in 6.30.q.1.c.ad limina.§.fin.*

XXIII. *Exceptio: Niſi quis eam quæ ei peccata ſua confeſſa eſt, duxerit. d.§.fin. cum c. ſequente.*

XXIIII. *Exceptio: Niſi quis compatris uel commatris filiam duxerit. Hæc exceptio reprobatur 30. q.3. c. per adoptionem. §. fin.cum c.ſequente.*

XXV. *Exceptio: Niſi quis compatris ſui uxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur 30.q.4.c. qui ſpiritualem.& c.ult.§.fin. Prohibitio, cuius d.§.fin.mentio fit, habetur d.c.ult.§.quia uerò.*

XXVI. *Exceptio: Niſi quis uxoris defunctæ commatrem duxerit. d.§. quia uerò. & d.q.4. in prin.*

1 ..cum c.ſequente.c.ſi pater. Contradicit tamē propoſitæ exceptioni d.q.4.c.poſt uxoris,in prin. Cui obiectioni reſpondetur d.c.poſt uxoris.§.notandum uerò. Huius exceptionis replicatio uidetur:Niſi non uxor defuncta, ſed maritus ſuperſtes ſuſceperit filium eius quam nunc eſt ducturus. Sed reprobatur d.q.4.c.ſi quis ex uno. Hactenus de cognatione & adſinitate ſpirituali nuptias impediente ſit dictum.

XXVII. Exceptio: Niſi cum impubere matrimonium ſit contractum. c. atteſtationes. 10. & c.ult.de deſponſat.impub.c.1.§.idem quoque.eod. tt.in 6. 36. q.2.c.ult.§.fin. Declaratur exceptio propoſita definitione pubertatis c. puberes. 3. de deſponſ.impuber.Cui definitioni contradicit Inſt. quib.mod.tutela finitur.§.1. Propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi cum pubertati proximo, in quo malitia ſupplet ætatem, nuptiæ ſint contractæ. c.de illis qui.9. de deſponſat. impuber. Secunda replicatio eſt:Niſi copula carnalis interuenerit.d.§.idem quoq;.uerſ.niſi per carnis copulam. & c.continebatur.6.§.ſi autem fuerit.c.à nobis.8. in fine. de deſponſat.impuber. c.inſuper. 4. qui matrimon. accuſare poſſ. c.iuuenis.3. de ſponſalibus.Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi conatus non habuerit effectum. d.c.atteſtationes.10. uerſ.licet niſus fuiſſet. Planè hoc caſu nihilominus

adfinitas contracta cenſetur, quæ nuptijs impedimento eſſe ſolet. de qua re s̃. cap. 11. quæſt. 4. except. 1. in fine dictum eſt. Tertia replicatio eſt: Niſi iuramentũ interuenerit. c. ex literis. 10. de ſponſalib. De qua re uide item d. quæſt. 4. except. 5. replic. 4. Quarta replicatio eſt, Quòd quamuis impubes nuptijs renunciare poßit, ſi ad pubertatem peruenerit: pubes tamen, qui cum eo contraxit, illo inuito ratione propoſitæ exceptionis nuptijs renunciare non poteſt. c. de illis. 7. §. fin. de deſponſat. impub. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi pubes inuitus contraxerit. c. ex literis. 11. eod. tt. Quinta replicatio eſt: Niſi impubes pubes factus nuptias cõtractas ratas habuerit. d. §. idem quoq;. uerſ. uel aliquem modum alium. c. à nobis. 8. uerſ. & tunc aut. de deſponſat. impuber. c. inſuper. 4. qui matrimon. accuſare poſſ. l. 4. ff. de ritu nuptiarum. Similem replicationem in ſponſalibus uide s̃. cap. 11. quæſt. 4. except. 1. replic. 1. duplic. 1. triplic. 2.

XXVIII. Exceptio: Niſi furioſus uel furioſa nuptias contraxerit. 32. q. 7. c. neque furioſus, in prin. c. dilectus. 24. de ſponſalibus. l. 16. §. fin. ff. de ritu nuptiar. & l. 8. uerſ. nam furioſus, ff. de his qui ſui uel alieni iuris.

XXIX. Exceptio: Niſi mutus uel ſurdus nuptias cõtraxerit. Hæc exceptio reprobatur c. cum

ad

em. 23. & c. tuæ fraternitati. 25. in fine. de ſponſalibus.

XXX. Exceptio: Niſi is eáue,qui quæúe religionem ingreſſus ingreſſaúe eſt, & continentiam uouit,nuptias contraxerit. 27.q.1.in prin.cum c.ſequēte.c.uiduas.c.neq; uiduas.c.de uiduis.c.uirginem.c.hi ergo.c.uirginib.c.peruenit.c.uiduas.c.ſi quis ſacro. c.nubendi. c.meliore. c.ſi qua uirgo. c.diaconiſſam.c.quotquot.c.de filia.c.monacho.c. uiduæ. c.uidua. c.uiduitatis. c.& quia. c.ut lex.c. nuptiarum. item diſt.27. c.uouentibus. c.ſi nupſerit.c.preſbyteris.& c.ult. item c.1.cum duob.cc.ſequentib. & c.ult.qui clerici uel uouentes. item diſtin.32.in prin.cum c.ſequente. Concordant item ea quæ habentur s̃.lib.prox.cap.5.reg.61. & M.I. C.lib.3. cap.2.reg.8. Contradicit autem 27.q.1. c. nuptiarum. §.proinde qui dicunt. & c.de uiduis. Item contradicit diſt.27.c.1.§.fin.cum duob.cc.ſequentibus. & diſtin.28.c.ſi quis docuerit.c.ſi quis diſcernit. Hanc contrarietatem ſoluit Gratianus d.diſt.27.c.preſbyteris. & 27.q.1.c.ultim.§.1. Ex qua ſolutione prima propoſitæ exceptionis replicatio elicitur talis:Niſi ſimplex fuerit continentiæ uotum, cui benedictio conſecrationis non acceſſerit.Cui concordat c.meminimus.3.§.uerum ſi nec. c.ueniens.5.& c.rurſus.6.qui clerici uel uouentes. Declaratur replicatio propoſita, definitione uoti

ſolennizati c.unico,de uoto,in 6. Altera replicatio eſt: Niſi habitus ſine profeßione ſuſceptus ſit, uel à non habente poteſtatem ſit ſuſceptus. c.conſuluit.4.d.tt.qui clerici uel uouentes. Tertia replicatio uidetur: Niſi mulier quæ continentiam uouit,non fuerit uelata. Sed reprobatur 27.q.1.c. uiduas.§.de uirginibus.c.hæ uerò. Quarta replicatio uidetur: Niſi eo animo mulier uelamen ſibi impoſuerit,ut poſſet illud rurſus deponere. Sed et hæc replicatio reprobatur d.q.1. c.uiduas, in fine. & diſtin.27. c.quod interrogaſti, cum c.ſequente. Quinta replicatio uidetur:Niſi uouens continentiam non in monaſterio, ſed in propria domo uiuat.Sed & hæc reprobatur d.q.1.c.mulieres. Sexta replicatio eſt:Niſi inuitus inuitáue ad religionem protractus protractáue fuerit.d.q.1.c.uiduas, in prin. Septima replicatio eſt: Niſi extra ſacros ordines clerici conſtituti uxores ducant. diſtin.32. c.ſi qui uerò.c.ſi quis eorum.c.placuit. c.ſeriatim. item 12.q.1. c.quia tua. §.ſi qui uerò. Nouell.5. §.ſi quis autem. uerſ.quippe tali gradu. & Nouell.22. §.ſed & ſi quis.Huius replicationis duplicationes uide M. I. C. lib.3.cap.2.reg.8. except.2. item d.c. ſeriatim. Planè hoc caſu ordinem amittit retenta uxore,per ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.5.reg. 61. except.1. Octaua replicatio eſt in clericis orientalis eccleſiæ, quibus uxores ducere permiſſum.

....diſtin.31.c.quoniam in Romani.& c.ultim.in prin. Hæc de trigeſima exceptione:de qua tamen uide plura j.cap.21.quæſt.2.except.3. item M.I.C. d.reg.8.

XXXI. Exceptio : Niſi is cáue, qui quaúe inceſtum commiſit, nuptias contraxerit. c.1.in fine. c.ueniens.2.in fine.c.tranſmiſſæ.4. c.ex literis. 8.in fine.c.ueniens.9. & c.ult.de eo qui cognouit conſang.27.q.2.c.qui dormierit,in fine. 32.q.7.c.ſi quis uiduam. c.ſi quis cum,in prin. c.concubuiſti. 35.q.2. c.qui propinquam. c.ſi quis cum. q.8.c.ult. §.etſi alter. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi per nuptias,non per fornicationem inceſtum commiſerint. 32.q.7.c.ſi quis cum.§.quamuis illud.35.q.2.c.de inceſtis.§.fin. q.6.c.ſi duo utri. §.ſi ſe iudicio.q.8.c.hæc ſalubriter.§.fin. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi in inceſtis nuptijs uſq; ad mortem alterutrius contumaciter perſeuerauerint. d.c.hæc ſalubriter. §.fin. uerſ.niſi in eodem crimine. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi per errorem & ignorantiam inceſtum commiſerint. 34.q.1. c.ſi uirgo. §.fin.cum c. ſequente.c.ego dixi.§.fin.cum tribus ſequentibus. 35.q.2.c.qui propinquam.uerſ.niſi ignorantia excuſentur.c.ſi quis cum.c.ſi homo. Tertia replicatio eſt: Niſi cum ſponſa tantùm, non uxore conſanguinei fuerit fornicatus. 27. q. 2. c.quidam. c.ſi quis

quis ſponſam.§.ſi illa quam uir. Huius *duplicatio eſt:* Niſi *pater cum ſponſa filij fuerit fornicatus.d.c.ſi quis ſponſam,in prin.* Quarta *replicatio eſt:* Niſi *matrimonium ab inceſtuoſo ſit contractum: tunc enim ratione propoſitæ exceptionis non dirimitur: hæc enim impedit matrimonium contrahendum,non dirimit contractum.c.tranſmiſſæ.4. & c.ult.de eo qui cognouit conſang.* Quinta *replicatio eſt:* Niſi *inceſtuoſus peracta pœnitentia ſe non ualeat continere.33.q.2.c.ſi quis cum.*

XXXII. Exceptio:Niſi *quis alij deſponſatã duxerit.* Hæc *exceptio approbatur* s̄.*capite* 11. *quæſt.4.except.6.repl.2.cum ſequentibus.*

XXXIII. Exceptio: Niſi *quis ab alio repudiatam duxerit.* 27.*q.2.c.additur.* Apoſtol.canon. 47. Concordant *ea quæ habentur* j.*cap.21.quæſt.2.except.2.* Sed *& plura de hac exceptione uide* M.I.C.*lib.1.cap.28.quæſt.2.cauſa* 15.

XXXIIII. Exceptio:Niſi *pœnitens nuptias contraxerit.* 33.*q.2.c.hoc ipſum.§.fin. cum c.ſequente.*Cuius *replicatio eſt:*Niſi *peracta pœnitentia ſe continere non poßit. ibidẽ uerſ.ſed quia propter lapſum. & d. q. 2. c.in adoleſcentia. c.ſi quis cum.& c.ult.*

XXXV. Exceptio:Niſi *is qui raptum commiſit, nuptias contraxerit.* 27. *q.* 2. *c.ſtatutum, in prin.*Apoſtol.*canon.*66. Cuius *replicatio eſt:*Niſi

pœni-

pœnitentiam egerit, ſeq; continere non poſſit. 36. q.2.c.ſi autem.

XXXVI. Exceptio: Niſi impotens uxorem duxerit.c.quod ſedem.2.& c.laudabilem.5.§.ſi autem ille aliam. de frigidis. 27. q.2.c.decreta. §.fin. 33.q.1.c.1.in fine.

XXXVII. Exceptio: Niſi inter ſeruos matrimonium ſit contractum. Hæc exceptio reprobatur 29.q.2. c.penult. §.fin.cum c.ſequente. & c.1. de coniug.ſeruor.

DE RELIQVIS EXCEPTIONIBUS aduerſus nuptias. Cap. XIIII.

HActenus exceptiones aduerſus nuptias, ex perſonis contrahentium deſumptas, enumerauimus. Sequuntur nunc reliquæ exceptiones ex alijs circumſtantijs deſumptæ.

I. Exceptio: Niſi clandeſtinæ ſint nuptiæ.30.q.5.in prin. cum c.ſequente. item c.nullus. c.noſtrates.c.nullum. item De clandeſtina deſponſat.c.2.c.cum inhibitio.3.in prin. Contradicit exceptioni propoſitæ d. q.5. c. nec illud. §. ſed obijcitur. c.ſi quis diuinis, in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi utriuſq; confeſſione de matrimonio conſtet.d.c.ſi quis diuinis.§.his ita reſpondetur, cum ſequentibus.& d.q.5.c.ultim.§.

fin.

fin.item d.c.2.in fine.Altera replicatio eſt:Niſi nuptiæ ab eccleſia fuerint comprobatæ. c. quod nobis.9.qui filij ſint legitimi.

II. Exceptio: *Niſi ſine conſenſu parentum nuptiæ ſint contractæ. 27.q.1.c.uiduæ,in fine. 30.q.5. c.1.& c.noſtrates, in princ. 32.q.2.c.non omnis. §. paterno.c.honorantur. c.ult.uerſ.nec extra uoluntatem. 36.q.2.c.nullus,in prin.c.ult.§.nec filium. l. 2.ff.de ritu nuptiar. l.11. ff.de ſtatu hominum. l.12. & l.20.C.de nuptijs. Inſtit.eod.tt.in prin. Huius exceptionis plures replicationes habentur M.I.C. lib.4.cap.4. except.1. Inter quas numeratur & hæc: Niſi pater ſciens nuptijs non contradixerit. Cui concordat 32.q.2.c.mulier. Item numeratur & hæc: Niſi auus conſenſerit:hoc enim caſu uidetur patris conſenſus non neceſſarius. Quæ tamen replicatio reprobatur regulariter.Admittitur autem in certis caſibus,quos uide M.I.C. d.except.1. repl.3. Inter hos caſus referri etiam poteſt 32.q.3. in prin.cum c.ſequente.*

III. Exceptio: *Niſi deſponſati in nuptias non conſenſerint.c.1.in prin.de deſponſat.impub.c.ueniens. 13. cum c.ſequente. de ſponſalibus. 27.q.1. c. uiduæ.30.q.2.c.1. 31.q.2.in prin.cum c.ſequente. c. tua ſanctitas,in prin.c.de neptis.c.ult.§.fin.32.q.2. c.ult.in prin. 36.q.2. c.ultim.§.conſiſtere non poſſunt.l.2.ff.de ritu nuptiarum. Sed & plures leges*

concor-

concordantes uide M.I.C. lib.4. cap.4. except.6. in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi filius impubes à patre deſponſatus pubes factus diſſenſerit. 31.q.2.c.tua ſanctitas.& c.1.§.poteſtatem.de deſponſat.impuber. Sed contradicere uidetur 30.q.2.c.1. Altera replicatio uidetur: Niſi filius deſponſatus ſit in poteſtate deſpondentis. Sed reprobatur 36.q.2.c.ult.§.nec filium quidem.l.12.C.de nuptijs. Tertia replicatio uidetur: Niſi quis uerbis fraudem adhibuerit qua ſi cõſentiret,ut puella frueretur. Sed reprobatur c.tua nos.26.de ſponſalib. l.30.ff.de ritu nuptiar.l.13.in prin.C.de nuptijs.Quarta replicatio eſt:Niſi poſtea conſenſerint, uel aliquamdiu cohabitauerint. c.de muliere.6.& c.ad id quod.21.de ſponſalibus.l.22.& l.24.ff.de ritu nuptiar. Quinta replicatio uidetur: Niſi carnalis copula interuenerit. Sed reprobatur 27. q. 2. c. ſufficiat, in princ.c.ſic quippe.§.illud autem.32.q.1.c.non enim,in prin.l.15.in fine.ff.de condit.& demonſtrat.l.32.§.ſi mulier.ff.de donat.inter uir.& uxor. Sexta replicatio eſt: Niſi benedictionem acceperit,qui negat ſe conſenſiſſe: hoc enim caſu metu non probato exceptioni propoſitæ locus non eſt. c. conſultationi. 28.de ſponſalibus. Septima replicatio uidetur:Niſi pubes cum impubere inuitus contraxerit: hoc enim caſu uidetur expectanda pubertas eius, cum

quo

quo contractum eſt, ut poßit nuptijs renunciare, ſecundum ea quæ propoſita ſunt s̄. *cap.* 11. *quæſt.* 4.*except.*5.*repl.*1. *Sed hæc replicatio reprobatur c.ex literis.*11. *de deſponſat.impub.* *Hæc de tertia exceptione: de qua tamen uide plura* M.I.C. *lib.* 4.*cap.*4.*except.*6. *Sed & ſimilem exceptionem uide* s̄.*d.quæſt.*4.*except.*2.

IIII. Exceptio: *Niſi metus cauſa matrimoniũ ſit contractum.c.ueniens.*15.§.*fin.* & *c.conſultationi.*28.§.*fin.de ſponſalib.* *c.de illis.*9.*in fine. de deſponſat.impub.*Huius *replicatio eſt:Niſi poſtea cõſenſus non coactus ſuperuenerit, uel deſponſati aliquamdiu cohabitauerint.d.c.de illis.*9. *in fine.* & *c.ad id quod.*21.*de ſponſalibus.*

V. Exceptio: *Niſi error interuenerit.*29.*q.*1.*in prin.* §.*his ita reſpondetur, cum ſequentibus, uſq; ad* §.*ad hæc nõ omnis. item q.*2.*c.ſi quis ancillam.* §.*his ita reſpondetur.Concordant item ea quæ habentur* s̄.*cap.prox.except.*8.*in prin.* *Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi error ſit fortunæ uel qualitatis, non perſonæ uel conditionis. Quæ replicatio approbatur ſimul & exemplis declaratur d.*§.*ad hæc non omnis.* *Altera replicatio eſt: Niſi alter contrahentium uerba alterius ſe non ſatis intellexiſſe dixerit. c. ex literis.* 7. *de ſponſalibus.*

VI. Exceptio:*Niſi non liberorum,ſed libidinis*

cauſa

cauſa uxor ducatur. 32.q.2.in prin.cum c.ſequente.c.ſicut non omnis. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur d.c.ſicut non omnis.§.his ita reſpondetur. & d.q.2.c.quidquid. c. connubia.§.fin.c.concubinæ,cum c.ſequente.item c.ult.§.fin. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi ſtudio id agant,ne ex cõcubitu liberi procreentur.d.q.2.c.ſolet.c.aliquando.

VII.Exceptio:Niſi ad tempus nuptiæ ſint contractæ.d.c.ſolet.uerſ.cæterùm ſi uel utrunq;. & d. q.2.c.ſicut.§.fin.

VIII.Exceptio: Niſi concubitus non interceſſerit. Hæc exceptio reprobatur 27.q.2.in prin.§. fin.cum c.ſequẽte,uſq; ad §.cum ergo aliam. item c.ſufficiat,in prin. & §.ſed quæritur.c.beata Maria.§.conſenſus ergo. c.omnis. c.cum initiatur. c. coniuges.c.coniunx.c.omne.c.cum initiatur. item l.15.in fine. ff. de condit. & demonſtrat. l.32. §.ſi mulier.ff.de donat. inter uir. & uxor. l.6. cum l. ſequente.ff.de ritu nuptiar. Contradicere tamen his uidentur 27.q.2.c.non eſt dubium.c.cum ſocietas.c.quod autem.§.ecce.c.in omni.c.quapropter. c.ſi quis deſponſata. c.inſtitutum.§.poteſt & aliter, cum cc.ſequentibus, uſq; ad c.ſic quippe. §.item Syricius.Hanc contrarietatem Gratianus ſoluit diſtinguẽdo inter matrimonium initiatum & perfectum,d.c.inſtitutum.§.iuxta hanc. Quæ di-

ſtinctio habetur etiam d.q.2.c.ſtatutum.§.quo... do ergo. Sed & aliter ſoluit d.§.poteſt & aliter. de qua ſolutione actum ſ.cap.11.quæſt.3. Videtur autem Gratianus eò inclinare, ut putet, ſine concubitu matrimonium perfectum non eſſe. Quod iuri ciuili repugnat.

IX.Exceptio:Niſi ſolennitas nuptialis non interuenerit.Hæc exceptio reprobatur 30.q.5.c.noſtrates.§.fin.c.ſi quis diuinis,in prin. l.22.C.de nuptijs.Nouell.74.§.quoniam autem. Cuius exemplum habetur c.1.de ſponſalibus. Planè ſunt nonnullæ ſolennitates, quibus omiſſis uitiatur matrimonium, quas licet colligere ex ijs quæ propoſita ſunt ſ.except.1.& cap.12.quæſt.6.

X.Exceptio: Niſi nulla ſcriptura interueniente contractum ſit matrimonium.Hæc exceptio reprobatur 30.q.5. c.ſi quis diuinis,in prin. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.4.cap.4. except.15.

XI.Exceptio:Niſi nulla dos interuenerit. Sed & hæc exceptio reprobatur d. c. ſi quis diuinis. uerſ.quamuis nulla dos. Concordat M.I.C.d.cap. 4.except.12. Planè iſtis uidetur contradicere,& exceptio propoſita approbari 30.q.5. c.1.uerſ.& legibus docetur.c.qualis.c.nullum,in prin.

XII. Exceptio: Niſi ſtipulatio non interuenerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur

gnitur c.tuæ fraternitati.25.de ſponſalibus.

XIII.Exceptio: Niſi contra interdictum eccleſiæ uel magiſtratus eccleſiaſtici matrimonium ſit contractum.c.tua fraternitas.4.de ſponſa duorum.c.ad diſſoluendum.13.§.fin. de deſponſat.impub.35.q.6.c.uidetur,in prin. 36.q.2.c.ult.§.iuſtas autem. Huius replicatio eſt: Niſi cauſa interdicti non fuerit perpetua,ſed temporalis:tunc enim pœnitentia indicitur, matrimonium non dirimitur. c.1.c.ex literis.2.& c.ult. de matrimon.contracto contra interd.eccleſiæ.

XIIII. Exceptio, ſumpta ex perſona procuratoris, per quem contrahitur matrimonium,habetur c.ult.de procuratorib.in 6.

DE REPLICATIONIBVS præcedentium exceptionum generalibus. Cap. XV.

HActenus exceptiones aduerſus nuptias enumerauimus: quarum tamen plures uide ſ. cap.21.quæſt.2. item M.I.C.libro 4.cap.3. cum ſequente. Sed & plures deſumptas ex conſequentibus contractum nuptialem licet colligere ex ijs quæ ſ.cap.18.proponentur. Nunc aliquot iſtarum exceptionum replicationes generales ſiue communes enumerabimus.

I.Replicatio: Niſi per errorem & ignorãtiam

iniuſtis nuptijs contractis longo tempore matrimonium durauerit, liberiq; exinde ſint nati. Hæc replicatio reprobatur c.non debet.8.§.fin. de conſang. & adfinit. c.cum haberet.5.de eo qui duxit. Concordãt item ea quæ habentur S.cap.12.quæſt.6.reg.10.in fine. Planè ex indulgentia ſuperioris ſpeciali hoc caſu poteſt diſpenſari. 35.q.8. in prin. cum c.ſequente.l.58.ff.de ritu nuptiar.Nouell.139.

II.Replicatio:Niſi publicè in facie eccleſiæ matrimonium ſine contradictione ſit contractum.c.cum inter.2.c.peruenit.11. c.ex tenore.14.qui filij ſint legitimi. c.cum inhibitio.3.§.ſi quieuero. ibi: pari modo.de clandeſt.deſponſat. Huius replicationis duplicatio prima eſt:Niſi ambo cõiuges ſciuerint matrimonium eſſe iniuſtum. c.cum inhibitio.3.§.ſi quis uerò.uerſ.pari modo.de clandeſtina deſponſat. Alterius duplicationis loco notandum, quòd in caſu propoſito quoad liberos tantùm nuptiæ pro iuſtis habeantur. De qua tamen re uide S.cap.12.reg.10.in fine. & M.I.R.lib.3.cap.8.reg.7.except.2.& cap.11.reg.18.except.1. Quod uerò ad ſeparandum matrimonium attinet, replicatio propoſita non obſtat: quemadmodum patet ex d.c. cum inter.2. uerſ.diuortij ſententia canonicè.

III.Replicatio:Niſi denunciatione publicè facta,nihil ſit oppoſitum. Quæ replicatio approba-

tur

..ur ſimul & diſtinguitur c.ultim. qui matrimon. accuſare poſſ.

IIII.Replicatio: *Niſi nemo matrimonium accuſauerit. Hæc replicatio reprobatur c.cum inhibitio.3.in prin. uerſ.& ipſi preſbyteri. de clandeſtina deſponſat. item c.porrò.3.§.præterea.de diuortijs.*

V.Replicatio: *Niſi antequam ad fidem conuerſi eſſent coniuges,iniuſtas nuptias contraxerint.c. de infidelibus. 4. de conſang. & adfinit. c.ultim. qui filij ſint legitimi. c.gaudemus.8. in princ. & c.ultim. de diuortijs. Huius duplicatio eſt: Niſi quis plures uxores ſimul habeat. d.c.8.§.quia uerò pagani.*

VI.Replicatio:*Niſi conſuetudo loci in contrarium extet.Hæc replicatio reprobatur c.quod ſuper.5.§.fin.de conſang.& adfinit. Admitti tamen uidetur in caſu, de quo s̃.cap.13.except.17.repl.7. dictum eſt.*

VII.Replicatio: *Niſi Papa diſpenſauerit. c. quia circa.6.d.tt.Concordant ea quæ habentur s̃. repl.1.in fine.& s̃.cap.13.except.1.replic.4. Hactenus de ſponſalibus & nuptijs contrahendis, earumq; exceptionibus, & harum replicationibus eſt dictum. Nunc de iure contractarum nuptiarum,quod eſt inter maritum & uxorem conſtante matrimonio,dicendum.*

DE IVRE CONTRACTI MAtrimonij, quod eſt inter uirum & uxorem conſtante matrimonio. Cap. XVI.

PRima regula: Matrimonij uſus conſiſtit in fide thori coniugalis, in cura ordinatè filios procreandi, & bono uſu concupiſcentiæ. 32. q.1.c.non enim. de qua re dictum quoq; ſ.cap.12. quæſt.4.

II. Regula: Vir caput eſt uxoris, eáq; ei ſeruit. 33.q.5.c.eſt ordo.c.manifeſtum,in prin.& §.fin.c. hæc imago. c.ſatis.c.cum caput. c.noluit. c.mulierem.c.Adam.

III. Regula: Maritus uxoris incommoda & aduerſam ualetudinem eius ſuſtinere debet. 32.q. 5.c.ſi uxorem. item q.7.c.ſi quis cum.§.fin. c.dominus. item l.22.§.ſi maritus.uerſ.quid enim.ff.ſoluto matrimonio. Sed & concordant ea quæ habentur j.cap.18.cauſa 14.& 15.

IIII.Regula: De coercenda uxore cauetur 33. q.2.c.ſi quod uerius.§.fin.cum c.ſequente.

V.Regula, De debito coniugali. Hoc alter alteri exigenti tenetur præſtare.30.q.1.c.noſſe.32.q.2. c.ſicut. §.unde Apoſtolus. 33.q.5. c.1. c.ſecundum uerba,in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc uidetur; Niſi non procreandorum liberorum,ſed

libidinis cauſa debitum exigatur. Sed reprobatur 32.q.2.c.quidquid. Concordant ea quæ habentur s.cap.14.except.6. Contradicere uidetur 33.q.4.c.uir cum.§.oportet itaq;.Sed de hac contrarieta-te dictum eſt d.except.6. Altera exceptio eſt: Niſi matrimonium ſit iniuſtum. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.inquiſitioni.44.de ſentent.excom. c.literas.13. §.horum autem. uerſ. qui conſanguinitatis.de reſtitut.ſpoliator. Tertia exceptio eſt: Niſi dubitans de prioris cõiugis morte debitum exigat.c.2.de ſecundis nuptijs. Quarta exceptio eſt: Niſi maritus ſit epiſcopus,preſbyter aut altaris miniſter. diſt.31. c.lex continentiæ. c.omnino. c.Nicena. & diſt.32.c.multorum. c.eos qui.c.ſeriatim.§.fin.c.penult. Concordant item ea quæ habentur s.lib.prox.cap.5.reg.62.ubi tamen antinomia ſubijcitur. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi extra tempus oblationis ſacerdos debitum exigat,uel ab eo exigatur. d.diſt.31. c.quoniam. Quinta exceptio eſt: Niſi alter coniugum adulterium commiſerit. 32.q.1. c.in coniugio, c.ſi quis uxorem, Sexta exceptio; Niſi coniunx inceſtum cõmiſerit,uel cum adfinib,cõcubuerit. Quæ exceptio approbatur exemplo c.1.c.trãſmiſſæ.4. de eo qui cognouit conſang. 27.q.2.c,qui dormierit. 32.q.7. c.qui dormierit.c.concubuiſti. Huius replicatio prima eſt: Niſi alter coniunx,qui nihil

commiſit, ab eo qui deliquit, debitum exigat: tunc enim reddere tenetur. d.c.tranſmiſſæ. uerſ.niſi ab ea fuerit requiſitus. item c.penult. & ultim.eod.tit. Altera replicatio eſt: Niſi ignorans quis inceſtum commiſerit. 34.q.2.c.ſi uirgo.§.fin.cum c.ſequente, Concordant ea quæ habentur ſ.cap.13.except. 31.repl.2. Tertia replicatio eſt: Niſi culpa coniugis alter coniunx inceſtum commiſerit. c.diſcretionem.6. §.ſed nec adfinitas. de eo qui cognouit conſang. Septima exceptio eſt: Niſi inter maritum & uxorem cognatio ſpiritualis interuenerit. Approbatur exẽplo 30.q.1.in prin.cum c.ſequente.& c.de eo.§.ſi autem coniuges. Contradicit tamen d.q.1.c.ult.§.fin. item c.2.de cognatione ſpirituali. Aliud exemplum habetur 30.q.1.c.ſi quis filiaſtram. Contradicit in hoc exemplo d.q.1.c.de his. Aliud exemplũ habetur d.q.1.c.de eo, in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi fraude alterius coniugum factum ſit, ut cognatio ſpiritualis intercederet. d.q.1.c.dictum. Altera replicatio eſt: Niſi neceſſitate exigente cognatio ſpiritualis interceſſerit. d.q.1. c.ad limina. Octaua exceptio eſt: Niſi mulier ſit in puerperio, uel infantem nondum ablactauerit. diſtinct.5.c.ad eius. item 33.q.4.c.ſi cauſa, in fine. Nona exceptio eſt: Niſi mulier menſtruo laboret, uel conceperit. d.c.ad eius. uerſ.quippe & ſine partus cauſa. &

d.c.

c.i.ſi cauſa. Decima exceptio eſt: Niſi tempore ieiunij debitum exigatur. 33.q.4.c.fratres.c.Chriſtiano.c.qui in caſtigatione. Vndecima exceptio eſt: Niſi tempore orationis debitum exigatur.d.q.4.in prin.cum c.ſequente. Huius replicatio eſt: Niſi uxor tempore orationis debitum exigat: hoc enim caſu maritus omiſſa oratione exigenti debitum præſtare tenetur. d.q.4. c.nec uxorem, in fine, cum c.ſequente. Concordant ea quæ habentur 1.reg.10. Duodecima exceptio eſt: Niſi tempore pœnitentiæ, & quo quis communicaturus eſt, debitum exigatur. 33.q.4.c.1. Huius replicatio eſt: Niſi non libidinis, ſed procreandæ ſobolis gratia debitum exigatur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.q.4. c.uir cum. §.ſi quis uerò. Decimatertia exceptio eſt: Niſi diebus feſtis debitum exigatur. d.q.4.c.quotieſcunque. & c.ſi cauſa. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi die proceſſionis debitum exigatur. d. c.ſi cauſa. uerſ. & dies proceſſionis. & d.q.4.c.Chriſtiano. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi die benedictionis debitum exigatur. diſt.23.c.ult.30.q.5.c.ſpõſus, in fine. Hæc de debito coniugali exigenti præſtando ſint dicta. De quo tamen alia reſtant, de quib. ſequitur.

VI. Regula: Debitum coniugale æquiparatur continentiæ, ſi quis illud reddidit, non exegit. 33.q.5.c.ſecundum.

VII.Regula:Tempore,quo debitum coniuga-le redditur, non datur præſentia ſpiritus ſancti.32.q.2.c.quidquid.§.fin.cum c.ſequente.

VIII. Regula:Ab eo qui reddidit debitũ coniugale,non communicandum, neq; eccleſia ingrediendum,niſi prius fuerit lotus. 33.q.4.c.uir cum,in prin.& §.tunc autem uir.

IX.Regula:Tempore quo debitum uxori ſoluitur,à carnibus agni abſtinendum.d.q.4.c.1.

X. Regula: Alter coniugum ſine alterius conſenſu non poteſt orationi uacare.27.q.2. c.beata. §.penult.c.lex diuinæ.§.penult.33.q.4.c.nec uxorem.§.fin.cum c.ſequente.

XI.Regula:Alter coniugum ſine alterius conſenſu continentiam uouere & religionem ingredi non poteſt.d.c.lex diuinæ.§.fin.cum c.ſequente.c. beata.§.penult. Vide item s.cap.10.reg.1.except. 5.item J.cap.18.cauſa 6.except.2.

XII.Regula: Quod iuris eſt in marito, idem etiam in uxore:& uice uerſa. 32.q.5.c.præcepit.c. apud nos. c.penult.§.ſed quæritur,cum c.ſequente.item q.6.c.ſi ducturi.c.indignantur.

XIII. Regula: Vir debet uirtute uincere, & exemplo uxorem regere.d.c. indignantur.& d.q.6. c.ult.

DE

DE ACTIONE, QVA VXOR uirum, & contrà uir uxorem petit. Cap. XVII.

Ex contractu matrimoniali naſcitur actio; qua alter coniugum ab altero ius ſuum petere ac perſequi poteſt: de qua in hoc capite dicendum.

I. CAVSA HVIVS ACTIONIS cum ſuis exceptionibus.

Si uir uxorem deſerit, uel contrà uxor uirum: ex contractu nuptiali datur actio, qua deſertus deſertáue ad deſerentem recuperandum experitur. c.ex transmiſſa.8. de reſtitut. ſpoliator. c.ex parte.9.de ſponſalib. 31.q.2.c.ult.in prin. 32.q.5.c. puto.§.cum enim Iudæi.c.horrẽdus.c.præcepit.c. quidquid, in prin. q.7.c.apoſtolus,in prin. 33.q.2. in prin.§.fin.cum c.ſequente. c.an quod. c.hiſtoria. c.ſiue de coniugij. Propoſitæ cauſæ exceptio prima eſt:Niſi ſponſalia tantùm,non nuptiæ præceſſerint. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur s̃.cap.11.quæſt.4. except.5. & 6. Altera exceptio eſt: Niſi puella nondum ſeptem annorum in domum uiri traducta ſit,nullis uel inualidis ſponſalibus præcedentibus.c.ex parte.14.de reſtitut.ſpoliatorum.Tertia exceptio uidetur:Niſi matrimonium ſit iniuſtum.

Sed

Sed reprobatur ſub certis conditionibus ȷ.*cap.19. quæſt.1.except.2. Planè admittitur, ſi petitorio, non poſſeſſorio iudicio agatur. c.1.de ordine cognit. c.literas.13.§.ſecunda uerò. & §.nos autem. uerſ.quamuis.de reſtitut.ſpoliator. Quarta exceptio uidetur: Niſi actio de diſſoluendo matrimonio in iudicium fuerit deducta. Sed reprobatur c. ex conqueſtione.10.de reſtitut.ſpoliator. Quinta exceptio eſt: Niſi notoria fuerit fornicatio actricis deſertæ. c.ſignificaſti.4.de diuortijs.34.q.1.c.non ſatis.§.rem nouam. Plura de hac exceptione uide* ȷ.*cap.prox. cauſa 3. & cap.19. quæſt.1. except.2. repl.2. Sexta exceptio eſt: Niſi actor reæ non caueat de ſecuritate. c.ex tranſmiſſa.8. uerſ.recepta tamen ſufficienti cautione. de reſtitut. ſpoliator. Septima exceptio eſt: Niſi magna ſit actoris ſæuitia, cui nulla ſufficiat cautio.d.c.8.§.ſi autem capitali.& c.literas.13.§.fin.eod.tt. Plures huiuſmodi exceptiones uide d.cap.19.quæſt.1.except.2.repl. 1.cum ſequentibus.*

II. APVD QVEM ACTIO propoſita competat?

Apud epiſcopum loci, non abbatem.c.accedentibus.12.de exceſſib.prælator.

III. ADIVNCTA HVIVS actionis.

I.Regula, De probatione: utri incumbat, definitur

nitur c.1.de clandeſtina deſponſat.

II. Regula: *Per quæ matrimonium probetur, definitur c.illud quoq;.11. de præſumptionibus.35. q.6.c.uidetur.§.quod autem. Concordant ea quæ habentur* j*.cap.19.quæſt.4.reg.3. Quod autem ibi dicitur de parentum teſtimonio,id diſtinguitur in matre c.ſuper eo.22.in prin.de teſtibus.*

III. Regula: *Ne pendente lite aliud contrahatur matrimoniũ,cauesur c.tua ſcilicet.4. de ſponſa duorum.Concordat* s̃*.cap.14.except.13.*

IIII.Regula: *De iuramento præſtando ab eo qui dimiſſam recipit,cauetur 35.q.6.c.ult.*

IIII. ADFINIA REMEdia.

I.Regula, *De exceptione ſpolij,ſi de diſſoluendo matrimonio agatur, proponetur* j*. capite 19. quæſt.1.except.2.*

II.Regula: *De interdicto de uxore exhibenda & ducenda cauetur c.non eſt.11.de ſponſalib. l.8. ff.de diuortijs.l.2.ff.de liberis exhib. l.3. C.eod.tt. l.11.C.de nuptijs.*

DE SOLVTIONE MATRIMONIJ. Cap. XVIII.

HActenus de matrimonio tam contrahendo quàm contracto dictum eſt. Nunc de eo diſſoluendo & diſſoluto dicetur. Cauſæ autem,

autem, ex quibus matrimonium ſoluitur, & coniuges ſeparantur, hæ ſunt.

I. *Cauſa eſt,* Nullitas *matrimonij, cum ſcilicet ab initio inutiliter matrimonium eſt contractum: cuius ſpecies ex ijs quæ ſ. cap. 13. & 14. propoſita ſunt, conſtant.* Nam *quæ ibi exceptionum loco poſita ſunt, hic cauſarum loco repeti poſſunt.*

II. *Cauſa eſt,* Mors *coniugis. c. penult. & ult. de ſecundis nuptijs. l. 1. ff. de diuortijs.* Nouell. 22. §. *quod autem ſuper. uerſ. nuptiarum finem.*

III. *Cauſa eſt,* Fornicatio *coniugis. c. ſignificaſti. 4. de diuortijs. c. diſcretionem. 6. §. nam etſi. de eo qui cognouit conſang. 32. q. 1. c. dixit. q. 7. c. apoſtolus. c. fieri poteſt, in princ. 34. q. 1. c. non ſatis. §. rem nouam.* Concordat *item* M. I. C. *lib. 4. cap. 8. except. 6.* Huius *cauſæ exceptio prima eſt:* Niſi *culpa uiri uxor fuerit fornicata. d. c. diſcretionem. 6. & c. gaudemus. 8. §. fin. de diuortijs.* Huius *exceptionis ſpecies & exempla uideri poterant exceptiones duæ proximè ſequentes: ſed reprobantur.* Ideoq; *replicationum loco hic notari poſſent.* Altera *exceptio uidetur:* Niſi *uxor adultera fuerit antea à uiro dimiſſa.* Sed *reprobatur d. c. ſignificaſti. 4. de diuortijs.* Tertia *exceptio uidetur:* Niſi *uir uxori adulteræ in neceſſarijs non prouiderit.* Sed *reprobatur c. ex literis. 5. eod. tt.* Quarta *exceptio eſt:* Niſi *maritus quoq; fuerit adulteratus.*

... d.c.ſignificaſti.4.in fine.& d.c.5.item c.intelleximus.6.& c.ult. de adulterijs.32.q.6.in prin.c.nihil iniquius.c.iniquum.c.indignantur. Quinta exceptio eſt: Niſi per raptum mulier ſit adulterata.32.q.5.in prin.cum c.ſequente.c.reuera.c.itáne.c.propoſito. c. illæ autem. §.cum ergo. c.puto. §.cum ergo.Sexta exceptio uidetur: Niſi non uxor, ſed maritus fuerit fornicatus. Sed reprobatur per ea quæ habentur ſ.cap.16.reg.12. Septima exceptio eſt: Niſi propria authoritate maritus uxorem adulteram abiecerit,cauſa nondum iudicialiter acta. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox.in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi notaria fuerit fornicatio. Quæ replicatio approbatur d.cap.prox.quæſt.1.except.5. Octaua exceptio eſt: Niſi ante contractum matrimonium uxor fuerit fornicata. c.quemadmodum.25.in prin.de iureiurando.Hæc de tertia cauſa.

IIII. Cauſa eſt, Hæreſis coniugis.c.quæſiuit.2.de diuortijs.28.q.1.c.ſimili modo.c.uxor legitima.c.ſi infidelis.c.iam nunc.c.ſic enim. c.Iudæi.c.non ſolum.Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi ab hæreſi rurſus fuerit conuerſus coniunx. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.de illa.6.c.quanto.7.§.fin. & c.gaudemus.8. §.qui autem.uerſ.quod ſi conuerſum.de diuortijs. Alterius exceptionis loco notandum, quòd ſeparari quidem

ob

ob hæreſin coniuges poßint: non tamen ad alias nuptias altero uiuo tranſire. d.c.quæſiuit.2. uerſ. ita quod ei nubere alij.& d.c.quanto.7. Concor*dant ea quæ habentur* ĩ*.cap.21.quæſt.2.except.2. ubi de propoſita exceptione uide plura.*

V.*Cauſa uidetur,*Furtum, *homicidium, uel aliud crimen cõiugis.* Sed *hæc cauſa reprobatur d. c.quæſiuit.2.item 32.q.1.c.in cõiugio.Cuius exemplum habetur in parricidio c.2.de his qui filios occiderunt.* Planè *iure ciuili nonnulla alia crimina præter adulterium & hæreſin iuſtam diuertendi cauſam præbent: de qua re uide* M.I.C.*lib.* 4.*cap.8.except.6.*

VI.*Cauſa eſt,* Votum *cõtinentiæ ac religionis. c.unico,de uoto,in 6.* Cuius exceptio prima eſt: Niſi *uotum fuerit ſimplex ac minus ſolenne. d.c. unico.uerſ.reliqua uerò uota etſi quandoq;.* De*claratur exceptio propoſita, definitione uoti ſolennis d.c.unico.* Similem *exceptionem uide* ſ. *cap.13.except.30.repl.1.* Altera *exceptio* eſt:Niſi *ſine alterius coniugis conſenſu alter continentiam uouerit. c.quidam.3. & c.ſanè ſi coniugati. 6. de conuerſ.coniugat. c.cum cauſa.6. §.præterea. de raptoribus. c.lege* Imperatorum*.2. §.beatus* Gre*gorius. diſt.10. 27.q.2.c.*Agathoſa*. c.ſi quis coniugatus. c.ſi tu abſtines. c.ſcripſit nobis. item 33.q.5. c.mulier.c.quod* Deo*:c.manifeſtum,in prin.*Con*cordant*

cordant item ea quæ habentur ſ.capite 16.reg.11. Contradicit propoſitæ exceptioni ius ciuile,nimirum l.ult.uerſ.nam & maritus.C.de epiſcopis & clericis. Nouell.22.§.diſſoluuntur. Nouell.117.§. prædictis.Nouell.123.§.quod ſi conſtante.Quibus conſtitutionibus per dictos canones derogatur. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi carnalis copula nondum ſuperuenerit. c.2.c. ex publico.7. & c.ex parte.14. de conuerſione coniugator. Contradicit extrauag.Ioann.XXII. unica,de uoto. Altera replicatio eſt:Niſi coniuges ſe inuicem abiurauerint.c.ueniens.19.§.fin.de regularibus & tranſeuntibus. Tertia replicatio eſt: Niſi uxor uouentis adulterium commiſerit.c.conſtitutus.15. & c.ueniens.16.de conuerſ.cõiugator. Quarta replicatio eſt:Niſi ob hæreſin alterius diuortium ſit factum.c.ult.eod.tt. Quinta replicatio uidetur:Niſi coniũx diſſentiens deceſſerit. Sed reprobatur c.quidam.3.& c.placet.12.eod.tt. Sexta replicatio eſt : Niſi coniunx ſciens diſsimulauit.c.conſuluit.10.& ibi gloſſa.eod.tt. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ cauſæ exceptio eſt: Niſi uno coniugum continentiam uouente,alter continentiam non uoueat, nec ſeruet. c.1. c.cum ſis præditus.4.c.coniugatus.5.c.ſanè ſi coniugati.6. c.uxoratus.8. c.chariſsimus.11. c.ad apoſtolicam.13. & c.ſignificauit.18. de conuerſione

coniugator. 27.q.2.c.quia Agatho. 33.q.5. c.qui uxorem. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi copula carnalis inter coniuges non ſuperuenerit. c.2.in fine.de conuerſione coniugator. Altera replicatio eſt: Niſi alter cōſentiens coniugem continentiam uouere, promiſerit & ſe continentiam ſeruaturum: tunc enim, quamuis poſtea non ſeruet, uel ſe ſeruare non poſſe profiteatur: nihilominus manet matrimonium diremptū. c.dudum. 20.eod.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi ſine authoritate epiſcopi ob religionem diuerterint. 27.q.2. c.ſi uir. Quinta exceptio eſt: Niſi continentiam uouens in propria domo uelit morari, nec uoto ſe adſtringat ad obſeruantiam regularem. c.ex parte.14.§.fin.de conuerſ.coniug. Sexta exceptio eſt: Niſi uouens religionem ad ſecularem uitam fuerit reuerſus.c.accedens.17.eod.tt. Hæc de ſexta cauſa ſoluendi matrimonij: de qua tamen uide plura s̄. lib.prox.cap.4.quæſt.2.reg.23.except.1.

VII. *Cauſa eſt, Diuortium. Quæ generalis cauſa regulariter quidē reprobatur per ea quæ propoſita ſunt s̄.cap.proxim.in prin. item s̄. cap.11. quæſt.4.except.5.replic.2. Admittitur tamen ex certis cauſis, quarum nonnullas hactenus enumerauimus, reliquæ in ſequentibus proponentur. Diuortium autem propriè eſt inter coniuges, non inter ſponſum & ſponſam. 27.q.2. c.quod autem.*

§.item

§.item ſi coniuges. l.101. §.diuortium. & l.191.ff. de uerb.ſignificat. Quòd uerò diſceſsio ſponſæ à ſponſo coniugalis ſeparatio dicitur, id interpretatur Gratianus d.q.2.c.ſic quippe.§.item Syricius.

VIII. Cauſa uidetur, Abiuratio matrimonij. Sed reprobatur c.ueniens.19.de regularibus.

IX. Cauſa: Si coniunx ſtatus controuerſiam patiatur. Sed hæc cauſa reprobatur 29.quæſt.2. c. cuius rei.

X. Cauſa eſt, Seruitus alterutri coniugum contingens.l.1.ff.de diuortijs. Nouell.22.§.quod ſi iudicis. Cuius exceptio eſt: Niſi ultrò ſe in ſeruitutem redigi patiatur, ut matrimonium ſoluatur. d. c.cuius rei.§.fin.cum c.ſequente.

XI. Cauſa eſt, Deportatio coniugis. 33.q.2.c.ſi quis cum.§.fin.cum c.ſequente. Contradicit l.5.ff. de bonis damnatorum. l.1.C.de repudijs. Nouell. 22.§.deportatio.& §.illud etiam.

XII. Cauſa uidetur, Diutina cõiugis abſentia. Sed reprobatur 34.q.1.c.non ſatis.§.fin.cum c.ſequente. item c.in præſentia.19.de ſponſalibus.c.2. de ſecundis nuptijs.c.quoniam.5.§.ſi autem de carnali.ut lite non conteſtata. Nouell.117.§.cæterùm & id. Aliud obſeruatum fuit iure ciuili antiquo, de quo uide M.I.C.lib.4.cap.8.except.5. Planè ſi ob diutinam mariti abſentiam uxor iudicio eccleſiæ ab eo fuit ſeparata, alijq; nupſit: liberi poſte-

rioris matrimonij legitimi cenſentur. c.perlatum. 8.qui filij ſunt legitimi.

XIII. *Cauſa eſt, Impotentia, frigiditas & ſterilitas coniugis. c.1.c.quod ſedem.2.c.ex literis.3.c. fraternitatis.6.in prin. & §.per hæc autem. item c.ult.de frigidis & maleficiatis. 27.q.2. c.decreta. §.de his autem. c.quod autem, in princ. 32.q.7.c. quod propoſuiſti, in prin. 33.q.1. c.quod autem. c. requiſiſti. item l.uitricus.60.in fine, cum ll.ſequentibus. ff.de donat.inter uir. & uxorem. l.10.C.de repudijs.* Nouell.22.*§.per cauſam.* & Nouell.117. *§.prædictis.* Huius *cauſæ exceptio prima eſt:* Niſi *copula carnalis interuenerit. 27.q.2. c.quod autẽ. §.ecce impoßibilitas. 32.q.5. c.ſi uxorem. q.7.c.ſi quis cum.§.fin.c.tantum.33.q.1.in prin.* Altera *exceptio uidetur :* Niſi *impotentia non ſit naturalis, ſed maleficijs contracta.* Hæc *exceptio reprobatur 33.q.1. c.ſi quis acceperit.§.ecce quod, cum c. ſequente.* Tertia *exceptio eſt :* Niſi *coniunx, ob cuius impotentiam matrimonium ſolutum eſt, poſtea nuptias iterauerit, 33.q.1. c.requiſiſti.§.ſi igitur uir. & §.quod ſi & ille. item c.1. §.ea tamen ratione. c.laudabilem.5.§.fin.de frigidis & maleficiatis.* Contradicit *33.q.1. c.ult.§.quod ſi fortè. uerſ.ſed poſtquam alias.* Quarta *exceptio eſt:* Niſi *quis ſciens cum impotente nuptias contraxerit. d. c.laudabilem.5. §.quod ſi ambo.& c.conſultationi.4.*

ni.4.eod.tt. Quinta exceptio eſt: Niſi per triennium non cohabitauerint, qui ob impotentiam ſeparari petunt.d.c.laudabilem.5.& c.ultim.eod.tt. Cuius exceptionis replicatio eſt: Niſi de impotentia aliunde conſtet.d.c.5.uerſ.ſi frigiditas prius.& c.1.eod.tt.

XIIII. Cauſa uidetur, Furor coniugis. Sed reprobatur 32.q.7.c.hi qui matrimonium.c.neq; furioſus, in prim.item l.8.§.nam furioſus.ff.de his qui ſui uel alieni. l.16.§.fin.ff.de ritu nuptiar. l.22.§.ſi maritus.ff.ſoluto matrimonio.l.4.in fine.ff.de diuortijs.Nouell.117.§.omnes igitur.

XV. Cauſa uidetur, Aduerſa coniugis ualetudo perpetua: ut mutilatio alicuius membri, cæcitas, ſenectus, lepra, &c. Sed reprobatur c.1.cum c. ſequente.de coniugio leproſorum.27.q.2.c.decreta.§.Nicolaus.q.7.c.hi qui matrimonium. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.16.reg.3.

XVI. Cauſa eſt, Sententia iudicis pronunciantis diuortium.35.q.9.in prin.cum c.ſequente. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi nulla lege ſententia iudicis nitatur. 33. q.2. c.ſi quis cum.§.fin.cum c.ſequente. Altera exceptio eſt: Niſi cum ob impotentiam alterius ſententia diuortij lata eſſet, impotens poſtea cum alio aliáue nuptias contraxerit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cauſa 13. except.1. Tertia exceptio

eſt: Niſi poſtea error in ſententia ferenda commiſſus appareat. c.lator.7.c.conſanguinei.11. de re iudicata. c.fraternitatis.6. de frigidis & maleficiatis. c.ſicut.9.de teſtibus. 35.q.9.c.loci noſtri.§.fin. cum cc.ſequentibus.

XVII.Cauſa eſt, Si coniunx coniugem ad peccandum incitet.28.q.1.c.uxor.c.idololatria.

XVIII. Cauſa: Si in eũ caſum matrimonium deuenerit, quo ab initio utiliter contrahi non potuit. Hæc cauſa approbatur exemplo cognationis ſpiritualis poſtea ſuperuenientis, c.1.in prin. uerſ. & dirimit poſt contractum.item §.fin.uerſ.& dirimens. de cognat.ſpirituali,in 6. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.16.reg.5.except.7. Huius cauſæ in exemplo propoſito exceptio prima eſt: Niſi per catechiſmum cognatio ſpiritualis ſit contracta. Quæ exceptio approbatur ſ.cap.13. except. 21.replic.1. Altera exceptio eſt: Niſi uir uel uxor ſuum filium de ſacro fonte ſuſceperit. c.2. de cognat.ſpirituali. 30.q.1.c.ult.§.fin. Concordant ea quæ habentur d.except.7.in prin. Aliud propoſitæ cauſæ exemplum eſt, Si cum cognata uxoris maritus, uel cum mariti cognato uxor rem habuerit, & ita adfinitas, quæ matrimonium impedire ſolet, interceſſerit. de quo exemplo uide ſ.cap.16. reg.5.except.6. Tertium exemplum uidetur in eo qui inceſtum commiſit: nam hic ab initio matri-

monium

monium contrahere non poteſt, per ea quæ propoſita ſunt ſ̃.cap.13.except.31. Verùm in hac ſpecie cauſa propoſita exceptionem recipit,ut oſtenſum d.except.31.repl.4. Cui concordat 33.q.2.c.ſi quis cum.uerſ.legitimam tamen.

XIX. Cauſa uidetur, Pœnitentia alterutrius coniugis. Sed reprobatur d.q.2.c.audiuimus.c.de bis uerò.§.fin.& c.ult.

XX.Cauſa eſt:Si coniunx coniugem abſentem deceßiſſe putans nuptias iterauerit,poſteaq́; abſens fuerit reuerſus: tunc enim poſterius matrimonium diſſoluitur. 34.q.1. c.cum per bellicam. c.cum in captiuitate. item c.2. §. fin. de ſecundis nuptijs.

XXI. Cauſa eſt: Si cum ob impotentiam diuortium interceßiſſet, impotens nuptias iterauerit:hoc enim caſu poſterius matrimonium dirimitur, per ea quæ propoſita ſunt ſ̃.cauſa 13.excep.3.

XXII. Cauſa eſt: Si alter coniugum alterius uitæ ſit inſidiatus.31.q.1.c.ſi qua mulier.

XXIII. Cauſa uidetur: Si maritus aliam uxorem ducendo, eam ad fidem Chriſtianam conuertere poßit. Hæc cauſa reprobatur 32.q.8.c.1.

DE ACTIONE AD DISSOLuendum matrimonium, & matrimonij accuſatione.

Cap. XIX.

HActenus cauſas diſſoluendi matrimonij enumerauimus: quarum pleræq; tales ſunt, ut nō ipſo iure matrimonium diſſoluant, ſed indigeant iudicis authoritate, exemplo 35.q.6. c.ab iſto.§.fin.cum c.ſequente. item c.de comite.3. in prin.de diuortijs. Quibus concordant ea quæ habentur ſ.cap.17.in prin. Quia ergo propria authoritate, quãuis iuſta ſubſit cauſa, diuertere non licet: conſtituta eſt actio, qua ad diſſoluendum matrimonium agatur.

I. CAVSAE EX QVIBVS actio propoſita competit?

Huiuſmodi cauſas ſ.cap.prox. enumerauimus: quibus (ut antea quoq; monui) connumerari poſſunt, quæ ſ.cap.13. & 14.exceptionum loco ſunt propoſita. Præter exceptiones autem, quæ ſub ſingulis iſtis cauſis expoſuimus, ſuperſunt adhuc aliquot generales, ſiue iſtis cauſis communes, quas hoc loco ſubijciemus. Harum prima eſt: Niſi matrimonium nondum fuerit perfectum. tunc enim ad illud diſſoluendum denunciatio, non accuſatio

com-

competit.c.ad diſſoluendum.13.de deſponſat.impu ber. Secunda exceptio: Niſi reus reáue ſpoliatus ſpoliatáue non reſtituatur. Hæc exceptio dilatoria eſt, & approbatur c.ex conqueſtione.10.c.literas.13.de reſtitut.ſpoliator.33.q.2.c.hiſtoria. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.17.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi probationes ſint paratæ, & actor de calumnia iurare ſit paratus. Quæ replicatio approbatur certo modo d.c.13.uerſ.propterea melius uidetur. Altera replicatio uidetur: Niſi cauſa accuſationis ſit publica & notoria. Sed reprobatur c.porrò.3.in prin.de diuortijs. Admittitur tamen in cauſa fornicationis, c.ſignificaſti.4.eod.tt. Tertia replicatio eſt: Niſi uxor infidelis poſt conuerſionem mariti cum eo habitare nolit, nec ad fidem uelit conuerti, uel maritum ad mortale peccatum pertrahere conetur. c.gaudemus.8.§.qui autem.eod.tt. Plures huiuſmodi replicationes uide ſ.capite 17. quæſt.1. Quæ enim ibi exceptionum loco poſita ſunt, hic replicationum loco repeti poſſunt. Tertia exceptio eſt: Niſi reus ſit abſens. Hæc exceptio dilatoria eſt, & approbatur c.quoniam frequenter.5.§.ſi autem de carnali. ut lite non conteſtata. Huius replicatio eſt: Niſi reus contumaciter abſit, uel ob crimen aliquod aufugit. d. §.ſi autem. uerſ.quia cum ſine culpa ſit abſens. & c.1.qui ma-

conſang.& adfinitate. Quinta exceptio eſt: Niſi dicti ratio non ſit ſufficiens. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur definitione rationis ſufficientis d.c.tua nos.& d.c.licet.

V. Regula: *De forma iuriſiurandi à teſtibus præſtandi cauetur d.c.licet. §.teſtes autem. & c. quoties.5.§.probatio,eod.tt. item 35.q.6. c.ſi duo. §.fin.cum c.ſequente. c.illud. c.de parẽtela.§.quæ etiam iuſiurandum.*

VI.Regula,De *impotentia probanda. Si ambo coniuges impotentiam affirment,cum ſeptima manu propinquorum iurare debent,ſe commiſceri carnaliter nequiuiſſe. c.1. in prim. uerſ.per uerum iudicium. c.laudabilem. 5. §. ſi autem quod nunquam. c.literæ ueſtræ.7. §.fin. de frigidis & maleficiatis. 27.q.2.c.decreta.§.de his autem.33.q. 1. c.quod autem. uerſ.per iuſtum iudicium. c.requiſiſti. §.quia ſi mulier.*

VII. Regula: *Si de conſanguinitate conſtare non poßit: quid tunc faciendum ſit,definitur 35.q. 6.c.ſi duo.*

VIII.Regula: *De iuramento à ſeparatis præſtando cauetur 35.q.6.c.de parentela.§.fin.cum c. ſequente.*

IX.Regula: *Iudex qui diuortij ſentẽtiam fert, ſimul etiam de dote reſtituenda poteſt pronunciare.c.de prudentia.3.de donat.inter uir.& uxor.*

V. AD-

V. AD FINE *remedium propoſitæ accuſationis eſt, denunciatio. de quo uide s̄. quæſt. 1. excep. 1.*

DE IVRE MATRIMONII ſoluti. Cap. XX.

PRima regula: *Sine cauſa & ſine iudicis authoritate diuertens, per actionem ad matrimonium colendum compellitur: de qua dictum s̄. cap. 17.*

II. Regula: *Sine cauſa diuertens excommunicatur. diſt. 30. c. ſi qua mulier. 32. q. 5. c. præceptum. Concordant item ea quæ habentur s̄. d. cap. 17. in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi per iracundiam diuerterit mulier mox reuerſa. de pœnitentia diſt. 1. c. diuortium. l. 33. ff. de ritu nuptiarum. l. 3. ff. de diuortijs. l. 48. ff. de reg. iuris. Nouell. 134. §. certè ſi qui.*

III. Regula: *Liberi ante diuortium nati habentur legitimi, & parentibus ſuccedunt. c. 2. qui filij ſint legitimi. Nouell. 117. §. ſed & illud.*

IIII. Regula: *De ſentētia diuortij errore comperto retractanda dictum s̄. cap. 18. cauſa 16.*

V. Regula: *De nuptijs ſoluto matrimonio iterandis uide j. cap. prox.*

VI. Regula: *De bonis conſtante matrimonio adquiſitis diuidendis cauetur c. 2. de donat. inter uir. & uxor. Cuius exceptio eſt: Niſi culpa eius*

qui

qui quæue bona diuidi petit, matrimonium ſit ſolutum.c.penult.de conſuetud.

DE REPETITIONE dotis.

VII. Regula: Dos ſoluto matrimonio mulieri eſt reſtituenda. c.1.cum duobus cc.ſequentibus.de donat.inter uir.& uxor. c.2.§.fin.de coniug.ſeruor.l.ult.C.ſoluto matrimonio.l.unica.§.illo proculdubio. C.de rei uxoriæ actione. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi culpa uxoris matrimonium ſit ſolutum. c.plerunq;.4. de donat.inter uir.& uxor. l.11.§.fin.ff.ad l.Iul.de adulterijs. l.8. §.uirum.C.de repudijs. Altera exceptio eſt: Niſi pactum de lucranda dote interceſſerit. c.ult.in fine. d.tt.de donat.inter uir.& uxor. Huius replicatio prima hæc eſt : Niſi matrimonium ab initio inutiliter fuerit contractum. c.etſi neceſſe. 5. eod. tt. Inſtit.de nuptijs.§.ſi aduerſus ea. l.52.ff.de ritu nuptiarum.Altera replicatio eſt:Niſi non æquè de ante nūptias donatione ab uxore lucrãda pactum factum ſit.d.c.ult.in fine. De qua re uide M.I.C. lib.4.cap.17.reg.24. Sed & plura de exceptione propoſita uide d.lib.4. cap.15.except.26. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt : Niſi conſuetudo loci in contrarium extet.d.c.ult.in fine.Plures exceptiones uide M.I.C.d.cap.15.

VIII.Regula:Aduerſus poſſeſſorem etiam rerum

rum mariti dotis repetitio datur. c.ex literis.5. de pignoribus. Plura de regula propoſita uide M.I. C.lib.4.cap.14.quæſt.5.reg.2. Sed & ſimiles regulas uide d.cap.14.quæſt.2.

IX. Regula: Apud iudicem etiam eccleſiaſticum de cauſa diuortij cognoſcentem dotis repetitio incidenter poteſt tractari. c.de prudentia.3.de donat.inter uir.& uxorem.

X. Regula: Etiam conſtante matrimonio dos repeti poteſt, ſi maritus ad inopiam uergat. l.24. in prin.ff.ſoluto matrimonio. Cui tamen repugnare uidetur c.per ueſtras.7. de donat. inter uirum & uxorem.

XI.Regula: Mariti bona mulieri tacitè pro dote ſunt obligata.c.ex literis.5.in fine.de pignorib. De qua re uide plura M.I.C.lib.4.cap.14.quæſt. 5.reg.2.

XII.Regula: Alienatio fundi dotalis à marito facta non ualet, ſed mulieri uindicatio eius ſalua eſt,per ea quæ habẽtur M.I.C.lib.4.cap.18.quæſt. 5.in prin. Cuius tamen exceptio eſt: Niſi mulier præſtito iureiurãdo alienationi conſenſerit.c.cum contingat.28.de iureiurando.c.licet.2.eod.tt.in 6. Plura de regula propoſita uide d.quæſt.5.

DE DONATIONE ANTE uel propter nuptias.

XIII. Regula; Quemadmodum mulier dotem,

tem, ita quoq; maritus rem ante nuptias donatam ſoluto matrimonio poteſt repetere. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult. §.fin. de donat.inter uir.& uxor. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi pactum de lucranda re donata intercesſerit. Quæ exceptio approbatur d.§.fin.de qua uide item ſ.*reg.7.except.2. Altera exceptio eſt:*Niſi *morte uel culpa uiri matrimonium ſit ſolutum. de qua uide* j.*reg.prox. Plura de regula propoſita uide* M.I.C.*lib.4.cap.20.reg.7.cum ſequentib.* Hic *autem obiter notanda eſt differentia inter dotem & antenuptialem donationē, quæ habetur c.nuper.6.§.fin.de donat.inter uir.et uxor.*

XIIII. Regula: *Si morte uel culpa uiri ſolutum ſit matrimonium : uxori petitio & retentio rei ante nuptias donatæ competit, per ea quæ habentur* M. I. C. *d.cap.20. quæſt.4. reg.3. cum ſequentibus. Cuius exceptio prima eſt:*Niſi *maritus non ſuam,ſed alienam rem,uel cuius uſumfructum tantùm habuit,donauerit.d.c.nuper.6.* Altera *exceptio eſt:*Niſi *res conſenſu mulieris à marito fuerit alienata. Quæ approbatur certis conditionibus c.peruenit.4. de empt. & uendit. Sanè ſi iureiurando præſtito mulier alienationi conſenſit, haud dubiè exceptione propoſita repellitur. c.licet.2.de iureiurando,in 6. De exceptione propoſita uide item* M.I.C.*d.quæſt.4.reg.1.except.1.*

DE SECVNDIS NVptijs. Cap. XXI.

HActenus de nuptijs in genere actum eſt: nũc ſpecialiter de ſecũdis nuptijs agetur.

I. PROPRIVM SECVNDArum nuptiarum.

Secundæ nuptiæ non ſunt benedicendæ.c.1.& c.uir autem.3. de ſecundis nuptijs.

II. AN NVPTIAE SINT iterandæ?

Regulariter quidem ſecundæ nuptiæ permittuntur,nec cenſentur iniuſtæ.c.ult.diſt.26. 27.q.2. c.additur.31.q.1.c.penult.32.q.4.c.1. Ratio huius *regulæ habetur 31.q.1. c.quomodo,in prin.* Con*tradicere tamen uidetur d.q.1. c.ſi qua fuerit. §. fin.cum c.ſequente.c.hac ratione.c.quomodo. Cui obiectioni reſpondetur d.c.quomodo.§.fin.* Planè *propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi quis ſæpius quàm ſemel nuptias iterauerit. Sed reprobatur 31.q.1.c.aperiant.& c.ult.*

II. *Exceptio eſt: Niſi diuortio matrimonium ſit ſolutum : tunc enim neutri uiuente altero nuptias iterare permittitur. 27.q.2.c.ſi quis ſpõſum.§.fin. 32.q.1.c.dixit,in prin.32.q.7.in prin. cum c.ſequente.c.licitè. c.apoſtolus,in prin.c.fieri. c.placuit.c. dominus,in fine. c.omnes. c.fidelis. c.quemadmo-*

dum.c.quid in omnibus.§.his authoritatibus. c.uxor.c.hi uerò.c.neq; furioſus.§.fin.c.ult. item De *diuortijs c.gaudemus.8. §.qui autem. item* De *eo qui duxit in matrimonium,c.ex literarum.4.*Ra*tio propoſitæ exceptionis habetur 32.q.1. c.dixit. §.fin.*Apoſtol.*canon.47.*Hæc *autem exceptio non ſolùm obtinet,ſi ex cauſa fornicationis diuortium factum ſit,ſed etſi ob aliam cauſam:utputa ob hæreſin, uel infidelitatem. 28.q.2.in princ.cum c.ſequente.*Concordant *ea quæ habentur* ſ.*cap.8.cauſa 4.except.2.* Planè *propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt:* Niſi *ob id coniuges fuerint ſeparati, quòd matrimonium inutiliter ab initio fuerit cõtractum: tunc enim nuptias iterare licet, per ea quæ* ſ.*cap.13.& 14.ſunt propoſita.* Altera *replicatio eſt:*Niſi *ſponſa,non uxor fuerit dimiſſa. 27.q.2.c.ſi quis ſponſam,in fine,cum c.ſequente.c. ſtatutum,in prin.uerſ.& ipſa.* Tertia *replicatio eſt:* Niſi *ex cauſa iuſta repudians nuptias iterare uelit,non repudiatus repudiatáue.* Quæ *replicatio quamuis per ea quæ* ſ.*ead.except.in prin.propoſita ſunt, expreſſè reprobetur: approbari tamen uidetur 32.q.7.c.uxor,in fine.* Cui *obiectioni reſpondet* Gratianus *d.q.7.c.quod propoſuiſti.§. ſed illud.* Quarta *replicatio eſt:* Niſi *ob inceſtus crimen diuortium factum ſit. d. §.ſed illud. uerſ. quidam uerò. & d.q.7.c.quædam. c.concubuiſti.*

c.ſi

c.ſi quis cum,in prin. Quinta replicatio eſt: Niſi ob frigiditatem uiri uel ſterilitatem uxoris diuortium ſit factum: hoc enim caſu repudianti nuptias iterare permittitur. 32.q.7.c.quod propoſuiſti. c. ſi quis cum. §.fin. 33.q.1.c.1. c.requiſiſti.§.quia ſi mulier. Sexta replicatio eſt: Niſi ob inſidias à coniuge coniugi factas diuortium ſit factum. 31.q.1.c. ſi qua mulier. & c.1.de diuortijs. Septima replicatio eſt: Niſi ob diutinam coniugis abſentiam diuortium ſit factum. Quæ replicatio uidetur approbari c.perlatum.8.qui filij ſint legitimi. Octaua replicatio eſt: Niſi cum ob infidelitatem coniuges ſeparati eſſent,repudiatus repudiatáue repudiãtem ſequi nolit,ſed ultrò ab eo diſcedat.c.quanto.7.c.gaudemus.8.§.qui autem.de diuortijs.28.q. 2.c.ſi infidelis. Huius duplicatio eſt: Niſi non ex duobus infidelibus alter de nouo ſit conuerſus:ſed ex duobus fidelibus alter in hæreſin lapſus ſit, ideoq; diuortium factum. tunc enim nuptias iterare non licet. d.c.7. & d.c.ſi infidelis.§.hic diſtinguendum,in fine. Nona replicatio eſt: Niſi cum ob infidelitatem diuortium factum eſſet,repudiatus repudiatáue repudiantem quidem ſequi uolens, nolit conuerti, uel repudiantem ad mortale peccatum pertrahere conetur.d.§.qui autem. Decima replicatio eſt: Niſi periculum ſit,ne maritus uxorem adulteram occidat: hoc enim caſu permittendum

DE ACTIONE AD DISSOLuendum matrimonium, & matrimonij accuſatione. *Cap. XIX.*

HActenus cauſas diſſoluendi matrimonij enumerauimus: quarum pleræq; tales ſunt, ut nõ ipſo iure matrimonium diſſoluant, ſed indigeant iudicis authoritate, exemplo 35.q.6. c.ab iſto.§.fin.cum c.ſequente. item c.de comite.3. in prin.de diuortijs. Quibus concordant ea quæ habentur ſ̃.cap.17.in prin. Quia ergo propria authoritate, quãuis iuſta ſubſit cauſa, diuertere non licet: conſtituta eſt actio, qua ad diſſoluendum matrimonium agatur.

I. CAVSAE EX QVIBVS actio propoſita competit?

Huiuſmodi cauſas ſ̃.cap.prox. enumerauimus: quibus (ut antea quoq; monui) connumerari poſſunt, quæ ſ̃.cap.13. & 14.exceptionum loco ſunt propoſita. Præter exceptiones autem, quæ ſub ſingulis iſtis cauſis expoſuimus, ſuperſunt adhuc aliquot generales, ſiue iſtis cauſis communes, quas hoc loco ſubijciemus. Harum prima eſt: Niſi matrimonium nondum fuerit perfectum. tunc enim ad illud diſſoluendum denunciatio, non accuſatio

com-

competit.c.ad diſſoluendum.13.de deſponſat.impuber. Secunda exceptio: Niſi reus reáue ſpoliatus ſpoliatáue non reſtituatur. Hæc exceptio dilatoria eſt,& approbatur c.ex conqueſtione.10.c.literas.13.de reſtitut.ſpoliator.33.q.2.c.hiſtoria. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.17.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi probationes ſint paratæ,& actor de calumnia iurare ſit paratus. Quæ replicatio approbatur certo modo d.c.13.uerſ.propterea melius uidetur. Altera replicatio uidetur: Niſi cauſa accuſationis ſit publica & notoria. Sed reprobatur c.porrò.2.in prin.de diuortijs. Admittitur tamen in cauſa fornicationis,c.ſignificaſti.4.eod.tt. Tertia replicatio eſt: Niſi uxor infidelis poſt conuerſionem mariti cum eo habitare nolit,nec ad fidem uelit conuerti, uel maritum ad mortale peccatum pertrahere conetur. c.gaudemus.8.§.qui autem.eod.tt. Plures huiuſmodi replicationes uide ſ.capite 17. quæſt.1. Quæ enim ibi exceptionum loco poſita ſunt,hic replicationum loco repeti poſſunt. Tertia exceptio eſt: Niſi reus ſit abſens. Hæc exceptio dilatoria eſt,& approbatur c.quoniam frequenter.5.§.ſi autem de carnali. ut lite non conteſtata. Huius replicatio eſt: Niſi reus contumaciter abſit, uel ob crimen aliquod aufugit. d. §.ſi autem. uerſ.quia cum ſine culpa ſit abſens. & c.1.qui ma-

trimonium accuſare poſſunt.

II. QVIBVS ACCVSATIO matrimonij competit?

Conſanguineis potius quàm extraneis competit, per ea quæ habentur ȷ*.quæſt.4.reg.3.*

III. APVD QVEM COMpetit?

I.Regula: *Non apud quemlibet, ſed apud peritum canonum competit. c.1.§.fin. de conſang. & adfinitate.*

II.Regula: *Apud epiſcopum loci, non abbatem competit. c.accedentibus.12. de exceßibus prælatorum.*

IIII. ADIVNCTA HVIVS actionis, & de probationibus.

I.Regula: *Ne lite pendente aliquid innouetur, cauetur c.tua ſcilicet.4. de ſponſa duorum. c.ad diſſoluendum.11.§.fin.de deſponſat.impuber. Concordant item ea quæ habentur* s̃*.cap.14.excep.13.*

II.Regula, *De probatione. Vtri ea incumbat, ſi dubitetur utrum conſtante matrimonio copula carnalis interuenerit, definitur c.1. §.illa autem. de frigidis & maleficiatis. c.continebatur.6.uerſ. quod ſi uir.de deſponſat.impuber. 33.q.1. c.requiſiuiſti.§.fin.cum c.ſequente.*

III.Regula: *Si de conſanguinitate coniugum dubi-*

dubitetur: ea per conſanguineos, non per extraneos teſtes eſt probanda. c.quoties.5. in princ. de teſtibus. c.uidetur.3. qui matrimon. accuſare poſſunt. 35.q.6. in prin. cum c.ſequente.c.uidetur. §. quod autem parentes. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi nulli conſanguinei ſuperſint: tunc enim extranei & ueraciores teſtes admittendi. d. c.quoties.5.in prin.uerſ.uel totidem ſenioribus. & d.q. 6.c.1.in fine.

IIII.Regula:Si conſanguinei,aut iſtis deficientibus extranei teſtes conſanguinitatem affirmauerint: illorum teſtimonio regulariter ſtandum eſt. 35.q.6. c.notificamus. c.ſi duo,in prin. Huius exceptio prima eſt: Niſi teſtes iuramētum non præſtiterint. d.c.notificamus.uerſ.quod ſi propinqui. Altera exceptio eſt:Niſi unicus tantùm ſit teſtis.c. quoties.5.in prin. de teſtib.& d.c.ſi duo,in prin. 35.q.6.c.ult.§.quod autem. Huius exceptionis replicatio eſt:Niſi matrimonium tantùm per ſponſalia ſit initiatum,non firmatum: tunc enim unius teſtis fide digni dictum matrimonium impedit. c. ſuper eo.22.§.ſuper illa uerò.de teſtibus.c.cum in tua.27.de ſponſalibus.Tertia exceptio eſt:Niſi teſtes uarient,ac contraria deponant.35.q.6.c.de parentela. Quarta exceptio eſt: Niſi de auditu teſtes deponant. Quæ exceptio approbatur certo modo c.licet.47.de teſtibus. c.tua nos.7.in fine.de

con-

conſang.& adfinitate. Quinta exceptio eſt:Niſi dicti ratio non ſit ſufficiens. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur definitione rationis ſufficientis d.c.tua nos.& d.c.licet.

V. Regula: De *forma iuriſiurandi à teſtibus præſtandi cauetur d.c.licet. §.teſtes autem. & c. quoties.5.§.probatio.eod.tt. item 35.q.6. c.ſi duo. §.fin.cum c.ſequente. c.illud. c.de parẽtela.§.quæ etiam iuſiurandum.*

V I.Regula,De *impotentia probanda. Si ambo coniuges impotentiam affirment,cum ſeptima manu propinquorum iurare debent,ſe commiſceri carnaliter nequiuiſſe. c.1. in prim. uerſ.per uerum iudicium. c.laudabilem. 5. §. ſi autem quod nunquam. c.literæ ueſtræ.7. §.fin. de frigidis & maleficiatis. 27.q.2.c.decreta.§.de his autem.33.q. 1. c.quod autem. uerſ.per iuſtum iudicium. c.requiſiſti. §.quia ſi mulier.*

V I I. Regula: Si *de conſanguinitate conſtare non poßit: quid tunc faciendum ſit,definitur 35.q. 6.c.ſi duo.*

V I I I.Regula: De *iuramento à ſeparatis præſtando cauetur 35.q.6.c.de parentela.§.fin.cum c. ſequente.*

I X.Regula: Iudex *qui diuortij ſentẽtiam fert, ſimul etiam de dote reſtituenda poteſt pronunciare.c.de prudentia.3.de donat.inter uir.& uxor.*

V. AD-

V. ADFINE remedium propoſitæ accuſationis eſt, denunciatio. de quo uide s̃.quæſt.1.excep.1.

DE IVRE MATRIMONII ſoluti. Cap. XX.

PRima regula: Sine cauſa & ſine iudicis authoritate diuertens, per actionem ad matrimonium colendum compellitur: de qua dictum s̃.cap.17.

II. Regula: Sine cauſa diuertens excommunicatur. diſt.30.c.ſi qua mulier.32.q.5.c.præceptum. Concordant item ea quæ habentur s̃.d.cap.17.in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi per iracundiam diuerterit mulier mox reuerſa. de pœnitentia diſt.1.c.diuortium. l.33.ff.de ritu nuptiarum.l.3.ff.de diuortijs.l.48.ff.de reg.iuris.Nouell.134.§.certè ſi qui.

III.Regula: Liberi ante diuortium nati habentur legitimi, & parentibus ſuccedunt. c.2.qui filij ſint legitimi.Nouell.117.§.ſed & illud.

IIII.Regula: De ſentẽtia diuortij errore comperto retractanda dictum s̃.cap.18.cauſa 16.

V. Regula: De nuptijs ſoluto matrimonio iterandis uide J.cap.prox.

VI. Regula: De bonis conſtante matrimonio adquiſitis diuidendis cauetur c.2. de donat. inter uir.& uxor. Cuius exceptio eſt; Niſi culpa eius

qui

qui quæue bona diuidi petit, matrimonium ſit ſolutum.c.penult.de conſuetud.

DE REPETITIONE dotis.

VII. Regula: Dos *ſoluto matrimonio mulieri eſt reſtituenda. c.1.cum duobus cc.ſequentibus.de donat.inter uir.& uxor. c.2.§.fin.de coniug.ſeruor.l.ult.C.ſoluto matrimonio.l.unica.§.illo proculdubio.* C.*de rei uxoriæ actione.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt:* Niſi *culpa uxoris matrimonium ſit ſolutum. c.plerunq;.4. de donat.inter uir.& uxor. l.11.§.fin.ff.ad l.Iul.de adulterijs. l.8. §.uirum.C.de repudijs.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *pactum de lucranda dote interceſſerit. c.ult.in fine. d.tt.de donat.inter uir.& uxor.* Huius *replicatio prima hæc eſt :* Niſi *matrimonium ab initio inutiliter fuerit contractum. c.etſi neceſſe. 5. eod. tt.* Inſt*it.de nuptijs.§.ſi aduerſus ea. l.52.ff.de ritu nuptiarum.*Altera *replicatio eſt:*Niſi *non æquè de ante nũptias donatione ab uxore lucrãda pactum factum ſit.d.c.ult.in fine.* De *qua re uide* M.I.C. *lib.4.cap.17.reg.24.* Sed *& plura de exceptione propoſita uide d.lib.4. cap.15.except.26.* Tertia *propoſitæ regulæ exceptio eſt :* Niſi *conſuetudo loci in contrarium extet.d.c.ult.in fine.*Plures *exceptiones uide* M.I.C.*d.cap.15.*

VIII.Regula:*Aduerſus poſſeſſorem etiam re-*

rum

rum mariti dotis repetitio datur. c.ex literis.5. de pignoribus. Plura de regula propoſita uide M.I. C.lib.4.cap.14.quæſt.5.reg.2. Sed & ſimiles regulas uide d.cap.14.quæſt.2.

IX. *Regula: Apud iudicem etiam eccleſiaſticum de cauſa diuortij cognoſcentem dotis repetitio incidenter poteſt tractari. c.de prudentia.3.de donat.inter uir.& uxorem.*

X. *Regula: Etiam conſtante matrimonio dos repeti poteſt, ſi maritus ad inopiam uergat. l.24. in prin.ff.ſoluto matrimonio. Cui tamen repugnare uidetur c.per ueſtras.7. de donat. inter uirum & uxorem.*

XI. *Regula: Mariti bona mulieri tacitè pro dote ſunt obligata.c.ex literis.5.in fine.de pignorib. De qua re uide plura M.I.C.lib.4.cap.14.quæſt. 5.reg.2.*

XII. *Regula: Alienatio fundi dotalis à marito facta non ualet, ſed mulieri uindicatio eius ſalua eſt, per ea quæ habẽtur M.I.C.lib.4.cap.18.quæſt. 5.in prin. Cuius tamen exceptio eſt: Niſi mulier præſtito iureiurãdo alienationi conſenſerit.c.cum contingat.28.de iureiurando.c.licet.2.eod.tt.in 6. Plura de regula propoſita uide d.quæſt.5.*

DE DONATIONE ANTE uel propter nuptias.

XIII. *Regula; Quemadmodum mulier do-*

tem,

tem, ita quoq; maritus rem ante nuptias donatam ſoluto matrimonio poteſt repetere. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.ult. §.fin. de donat.inter uir.& uxor. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi pactum de lucranda re donata interceſſerit. Quæ exceptio approbatur d.§.fin.de qua uide item ſ.reg.7.except.2. Altera exceptio eſt: Niſi morte uel culpa uiri matrimonium ſit ſolutum. de qua uide ȷ.reg.prox. Plura de regula propoſita uide M.I.C.lib.4.cap.20.reg.7.cum ſequentib. Hic autem obiter notanda eſt differentia inter dotem & antenuptialem donationẽ, quæ habetur c.nuper.6.§.fin.de donat.inter uir.et uxor.

XIIII. *Regula: Si morte uel culpa uiri ſolutum ſit matrimonium: uxori petitio & retentio rei ante nuptias donatæ competit, per ea quæ habentur M.I.C. d.cap.20. quæſt.4. reg.3. cum ſequentibus. Cuius exceptio prima eſt: Niſi maritus non ſuam, ſed alienam rem, uel cuius uſumfructum tantùm habuit, donauerit. d.c.nuper.6. Altera exceptio eſt: Niſi res conſenſu mulieris à marito fuerit alienata. Quæ approbatur certis conditionibus c.peruenit.4. de empt. & uendit. Sanè ſi iureiurando præſtito mulier alienationi conſenſit, haud dubiè exceptione propoſita repellitur. c.licet.2.de iureiurando, in 6. De exceptione propoſita uide item M.I.C.d.quæſt.4.reg.1.except.1.*

DE SECVNDIS NVptijs. Cap. XXI.

HActenus de nuptijs in genere actum eſt: nũc ſpecialiter de ſecũdis nuptijs agetur.

I. PROPRIVM SECVNDArum nuptiarum.

Secundæ nuptiæ non ſunt benedicendæ.c.1.& c.uir autem.3. de ſecundis nuptijs.

II. AN NVPTIAE SINT iterandæ?

Regulariter *quidem ſecundæ nuptiæ permittuntur,nec cenſentur iniuſtæ.c.ult.diſt.26. 27.q.2. c.additur.31.q.1.c.penult.32.q.4.c.1.* Ratio huius *regulæ habetur 31.q.1. c.quomodo,in prin.* Con*tradicere tamen uidetur d.q.1. c.ſi qua fuerit. §. fin.cum c.ſequente.c.hac ratione.c.quomodo.* Cui *obiectioni reſpondetur d.c.quomodo.§.fin.* Planè *propoſitæ regulæ exceptio prima hæc uidetur:* Niſi *quis ſæpius quàm ſemel nuptias iterauerit.* Sed *reprobatur 31.q.1.c.aperiant.& c.ult.*

II.Exceptio *eſt:*Niſi *diuortio matrimonium ſit ſolutum : tunc enim neutri uiuente altero nuptias iterare permittitur. 27.q.2.c.ſi quis ſpõſum.§.fin. 32.q.1.c.dixit,in prin.32.q.7.in prin.cum c.ſequente.c.licitè. c.apoſtolus,in prin.c.fieri. c.placuit.c. dominus,in fine. c.omnes. c.fidelis. c.quemadmo-*

dum.c.quid in omnibus.§.his authoritatibus. c.uxor.c.hi uerò.c.neq; furioſus.§.fin.c.ult. item De *diuortijs c.gaudemus.8. §.qui autem. item* De *eo qui duxit in matrimonium,c.ex literarum.4.*Ra*tio propoſitæ exceptionis habetur 32.q.1. c.dixit. §.fin.*Apoſtol.*canon.47.*Hæc *autem exceptio non ſolùm obtinet,ſi ex cauſa fornicationis diuortium factum ſit,ſed etſi ob aliam cauſam:utputa ob hæreſin, uel infidelitatem. 28.q.2.in princ.cum c.ſequente.*Concordant *ea quæ habentur ſ.cap.8.cauſa 4.except.2.* Planè *propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt:* Niſi *ob id coniuges fuerint ſeparati, quòd matrimonium inutiliter ab initio fuerit cõtractum: tunc enim nuptias iterare licet, per ea quæ ſ.cap.13.& 14.ſunt propoſita.* Altera *replicatio eſt:*Niſi *ſponſa,non uxor fuerit dimiſſa. 27.q.2.c.ſi quis ſponſam,in fine,cum c.ſequente.c. ſtatutum,in prin.uerſ.& ipſa.* Tertia *replicatio eſt:* Niſi *ex cauſa iuſta repudians nuptias iterare uelit,non repudiatus repudiatáue.* Quæ *replicatio quamuis per ea quæ ſ.ead.except.in prin.propoſita ſunt, expreſſè reprobetur: approbari tamen uidetur 32.q.7.c.uxor,in fine.* Cui *obiectioni reſpondet* Gratianus *d.q.7.c.quod propoſuiſti.§. ſed illud.* Quarta *replicatio eſt:* Niſi *ob inceſtus crimen diuortium factum ſit. d. §.ſed illud. uerſ. quidam uerò. & d.q.7.c.quædam. c.concubuiſti.*

c.ſi

c.ſi quis cum,in prin. Quinta replicatio eſt:Niſi ob frigiditatem uiri uel ſterilitatem uxoris diuortium ſit factum: hoc enim caſu repudianti nuptias iterare permittitur.32.q.7.c.quod propoſuiſti. c. ſi quis cum. §.fin. 33.q.1.c.2. c.requiſiſti.§.quia ſi mulier.Sexta replicatio eſt:Niſi ob inſidias à coniuge coniugi factas diuortium ſit factum.31.q.1.c. ſi qua mulier.& c.1.de diuortijs. Septima replicatio eſt: Niſi ob diutinam coniugis abſentiam diuortium ſit factum. Quæ replicatio uidetur approbari c.perlatum.8.qui filij ſint legitimi. Octaua replicatio eſt: Niſi cum ob infidelitatem coniuges ſeparati eſſent,repudiatus repudiatáue repudiãtem ſequi nolit,ſed ultrò ab eo diſcedat.c.quanto.7.c.gaudemus.8.§.qui autem.de diuortijs.28.q. 2.c.ſi infidelis. Huius duplicatio eſt: Niſi non ex duobus infidelibus alter de nouo ſit conuerſus:ſed ex duobus fidelibus alter in hæreſin lapſus ſit, ideoq́; diuortium factum. tunc enim nuptias iterare non licet. d.c.7. & d.c.ſi infidelis.§.hic diſtinguendum,in fine.Nona replicatio eſt:Niſi cum ob infidelitatem diuortium factum eſſet,repudiatus repudiatáue repudiantem quidem ſequi uolens, nolit conuerti, uel repudiantem ad mortale peccatum pertrahere conetur.d.§.qui autem. Decima replicatio eſt:Niſi periculum ſit,ne maritus uxorem adulteram occidat; hoc enim caſu permitten

ſeriatim.§.fin. Huius replicatio eſt: Niſi clericus in uita maluerit clericatus officio carere, quàm ab uxore abſtinere. 27.q.2.c.multorum.

V. Exceptio: Niſi is, quáue, qui quæúe coniugem occidit, uel uitæ eius inſidiatus inſidiatáue eſt, nuptias iterare uelit. c.1.de diuortijs. 31.q.1. c.ſi qua mulier. 33.q.2.c.interfectores, in prin.c.quicunq́;.c. admonere. §. ſin autem publicam. uerſ. uxorem nunquam ducere.c.ſi quod uerius.§.in præmiſsis. uerſ.ſi autem illas. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi lapſus iuuenilis incontinentiæ ſit metuendus: tunc enim ſecundæ nuptiæ indulgeri poſſunt. d.c.interfectores, in prin.uerſ.exceptis adoleſcentibus. & d. uerſ.ſi autem illas. ibi: niſi fortè propter lapſum.

VI. Exceptio eſt: Niſi rapta raptori ſuo nupſerit. hoc enim caſu alterutro mortuo, ſuperſtiti nuptias iterare non permittitur. 36.q.2.c.ſi autem.§. ſed ſi unus. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide ſ̄.cap.13.cum ſequente.

III. QVANDO NVPTIAE iterandæ?

I. Regula: Soluto matrimonio, mulier nuptias intra annum iterare nō poterat iure ciuili. Quòd ſi intra annū nupſiſſet, infamis efficiebatur, aliasq́; pœnas ſuſtinebat. M.I.C.lib.1.cap.20.quæſt.1.cauſa 13. & libro 4. cap.5. quæſt.2.reg.1. Sed hoc ius

corrigitur ac mutatur c.penult.& ult.de ſecundis nuptijs.

II.Regula: Si culpa mulieris diuortium interceſſerat:iure ciuili intra quinquennium nuptias iterare non poterat,per ea quæ habentur M.I.C.d. quæſt.2.reg.2. Sed iure pontificio in perpetuum nubere probibetur, per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap.13.except.31.& 33. De qua re dictum quoq; ſ. quæſt.prox.except.2.repl.11.dupl.1. Quinimò licet culpa careat, uiuo tamen marito,à quo diuertit,nuptias iterare non poteſt, per ea quæ habentur d.except.2.in prin.Hæc de ſecundis nuptijs:de quibus tamen uide plura M.I.C. d.cap.5.cum cap. ſequente 6.

DE CONCVBINIS. Cap. XXII.

SVpereſt ut de iure concubinatus agamus.Eſt autem concubinatus regulariter licitus.diſt. 34.c.is qui.c.Chriſtiano,in fine.l.1.in fine.ff. de concubinis.Declaratur regula propoſita,definitione concubinæ d.diſtin.34.c.omnibus. Planè contradicit regulæ propoſitæ d.diſt.34. c.audite. 32.q.2.c.concubinæ,in prin.q.4.c.nemo.c.dicat aliquis. Sed hiſce obiectionibus ſepoſitis,uideamus quæ ſint propoſitæ regulæ exceptiones. Harum prima eſt:Niſi uxorem ſimul & concubinam quis

habeat.

habeat. Quæ exceptio elicitur ex d.c.is qui non. & d.c.Chriſtiano.uerſ.ſi coniunx deeſt. Accedit 35.q.2.c.de conſanguinitate,in fine. Altera exceptio eſt: Niſi clericus concubinam habeat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur ſ.lib. prox.cap.5.reg.60. Plures propoſitæ regulæ exceptiones, ſed & plura de iure concubinatus uide M.I.C.lib.4. cap.9. Hactenus de cauſis matrimonialibus ſit dictum.

DE CONCILIIS. Cap. XXIII.

HActenus iura perſonarũ, rerum & actionum eccleſiaſticarum expoſuimus, quæ per concilia & uiſitationes conſeruantur ac ritè adminiſtrantur. Ideoq; ſupereſt ut de concilijs & uiſitationibus ſubijciamus. Ideoq; de concilijs in hoc, de uiſitationibus in ſequenti capite dicetur.

I. DE nomine & nominis ratione cauetur diſt. 15.c.1.§.ſynodus autem,uſq; ad finem.

II. QVANDO ET QVOTIES habenda concilia?

I.Regula: Singulis annis habenda concilia prouincialia. c.ſicut olim.25.in prin. de accuſationib. diſt.18.c.quoniam quidem,in prin.

II.Regula: Singulis annis bis habenda concilia

prouincialia. diſt.18. c.de concilijs,in prin.c.propter eccleſiaſticas,in prin. c.peruenit.c.quoniam, in prin. c.propter eccleſiaſticas,in prin. Apoſtol. canon.36.

III.*Regula: Regulares quolibet triennio concilia celebrabunt. c.in ſingulis.7. in prin. de ſtatu monachorum.*

IIII.*Regula: Aliquot certis diebus continuè habendum.d.c.7.§.huiuſmodi uerò.*

V.*Regula: Primum concilium ante dies quadrageſimæ,alterum circa tempus autumni habendum,diſt.18.c.habeatur.Apoſtol.canon.36.in fine. Mutatur tamen tempus prioris concilij,ut habeatur tertia hebdomada paſchalis ſolennitatis, poſterius idibus Octobris, d.diſt.18. c.propter eccleſiaſticas. uerſ.ſemel quidem poſt. & §.ſecundum uerò. Vt habeatur undecima calend.Nouembris, cauetur De conſecrat.diſtin.3. c.placuit. uerſ.dies uerò concilij.*

III. A' QVIBVS HABENDA concilia?

Regulares quoq; canonici,abbates atq; priores poſſunt ac debent habere peculiare concilium. c. in ſingulis.7.in prin. & §.hoc ipſum. de ſtatu monachorum.

IIII. QVI

IIII. QVI AD CONCILIA conuocandi?

I.Regula: *Vniuerſi ſacerdotes conuocandi. c. cum ſuper.9.de maioritate & obedientia. & d.c. 7.in prin.*

II. Regula: *De ſuffraganeis epiſcopis conuocandis cauetur c.ſicut olim.25.in prin. de accuſationib. item diſt.18.c.propter eccleſiaſticas. §.admoneant autem.*

III.Regula: *Capitula cathedraliū eccleſiarum ad concilia prouincialia uocanda & admittenda. c.ult.de his quæ fiunt à prælato.*

IIII. Regula: *De religioſis populum non habentibus ad ſynodum non cogendis cauetur c.nimis praua.17. & ibi gloſſa. de exceſſibus prælatorum.*

V. Regula: *De abbatibus ad ſynodum non cogendis cauetur diſt.18. c.epiſcopus. item 18.q.2. c. ult.uerſ.non enim. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi rationabilis cauſa ſubſit. d.uerſ.non enim.& d.c.epiſcopus. Altera exceptio eſt: Niſi abbas primus poſt alios epiſcopos reſideat. l.ex ore.17.§.porrò in priuilegio.uerſ.quare tenetur. item §.fin.uerſ.propter quod.de priuilegijs. Tertia exceptio eſt: Niſi abbates populum habeant.c. quod ſuper.9.& ibi gloſſa. de maioritate & obedientia. Quarta exceptio eſt: Niſi concilium ſit*

abbatum ac religioſorum peculiare. c.in ſingulis. 7.in princ.de ſtatu monachorum.

VI.Regula: *De hæreticis ad ſynodum non con uocandis cauetur 24.q.3.c.cum quibus.*

VII.Regula: *Imperatores ſynodis intereſſe nõ debent.diſt.96.c.ubinam. Cuius regulæ exceptio eſt:* Niſi *uniuerſalis ſit ſynodus,in qua de fide agitur. d.c.ubinam.uerſ.niſi fortè,& d.diſt.96.c.nos ad fidem.*

VIII.Regula: *Preſbyteri,diacones,& omnes quotquot ſe læſos exiſtimant, præſentes eſſe oportet.diſtin.18.c.propter eccleſiaſticas.§.in ipſis autem.c.antepenult.uerſ.ita ut ad concilium.*

V. ANTECEDENTIA.

I. Regula: *De inquirendis prius iis quæ correctione indigent, cauetur c.ſicut olim.25. §.ut autem id ualeat.de accuſationibus.*

II. Regula: *Abſq; apoſtolicæ ſedis authoritate ſynodum particularem uel concilium uniuerſale congregare non licet. diſtin.17.in prin.cum cc.ſequentibus,uſq; ad c.ult.item 3.q.6.c.dudum. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi non ad generaliter aliquid definiendum, ſed ad corrigendum & indicendum id quod eſt ſtatutum, concilia celebrẽtur. diſt.18.in prin.*

III.Regula: *Abſq; metropolitani & epiſcoporum authoritate & conſenſu nemini licet congregare*

gregare ſynodum. diſt.18.c.propter eccleſiaſticas, in fine.& c.antepenult.

IIII. *Regula: Ne quis ex uocatis ad ſynodum religioſorum plus quàm ſex euectiones & octo perſonas ſecum adducat,cauetur c.in ſingulis.7.in prin.uerſ.hoc adhibito.de ſtatu monachorum.*

VI. ADJVNCTA CONCILIORUM.

I. *Regula: De præſidentibus ſynodi ordinandis cauetur d.c.7.§.aduocent autem.*

II. *Regula: De ordine ſeßionum cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox. cap.8. quæſt.6. reg.1.cum ſequentibus.*

III. *Regula: De iuramento ſynodali cauetur 35.q.6.c.epiſcopus.*

IIII. *Regula: De inquiſitis quæ correctione indigent,in concilio proponendis, cauetur c.ſicut olim.25.§.ut autem.uerſ.& ea fideliter.de accuſationibus.*

V. *Regula: De corrigendis exceßibus, & maioribus reformandis, & querelis dijudicandis in concilio cauetur d.c.25.in prin.uerſ.in quibus. & d.§.ut autem.uerſ.ut ſuper his.item diſtin.18.c.de concilijs.uerſ.in quibus.c.propter eccleſiaſticas,in prin. & c.antepenult.in prin. item De ſtatu monachor. c.in ſingulis.7.§.huiuſmodi uerò. Apoſt. canon.36.*

VI. Regula: De inquirenda culpa præſidētium priorum cauetur c.ea quæ.8.§.ſequētes.uerſ.idem etiam.d.tt.de ſtatu monachor.

VII. Regula: De diſsidentibus epiſcopis reconciliandis cauetur diſt.90.c.diſsidentes.

VIII. Regula: De uiſitatoribus eligendis, & horum officio cauetur d.c.in ſingulis.7. §.ordinentur etiam.

IX. Regula: De ſequentis concilij uel capituli loco definiendo cauetur d.c.7.§.prouiſo.

X. Regula: De cauendo, ne eccleſiæ à laicis lædantur, cauetur d.c.7.§.fin.

XI. Regula: De uita communiter celebranda & communibus expenſis cauetur d.c.7. §.& qui conuenerint.

XII. Regula: De muneribus à ſubditis accipiendis uel offerendis cauetur diſtin.18. c.quoniam.§. fin.& c.de eulogijs.

XIII. Regula: De meditatione & ſollicitudine epiſcoporum congregatorum circa mandata diuina cauetur d.c.quoniam.§.dum autem.

VII. EVENTVS CONCIliorum.

I. Regula: De contumacia uocatorum non uenientium, uel non habentium ſingulis annis ſynodum coercenda, cauetur diſt.18. c.non oportet. c. peruenit. c.quoniam.§.hunc ergo. c.epiſcopus. c. placuit.

placuit. c.ſi quis autem. c.ſi epiſcopus.c.ſi quis epiſcoporum.

II. Regula: De *ſtatutis publicandis cauetur diſtinct.18.c.ult.*

III. Regula: De *die paſchatis annunciando cauetur* De *conſecrat.diſt.3.c.placuit ut poſtquam.*

IIII. Regula: De *ſtatutis concilij obſeruandis cauetur c.in ſingulis. 7. § & quod ſtatutum. §.ſi uerò.uerſ.cæteris irrefragabiliter. de ſtatu monachor. item c.ſicut olim. 25. §.ut autem.uerſ.& quæ ſtatuerint. de accuſationibus.*

V. Regula: De *pœna tranſgreſſorum cauetur d.c.25.§.fin.*

VI. Regula: De *ijs quæ in ſynodo expediri non poſſunt, ad* Pontificem *referendis, cauetur d.c.7.§.ſi uerò.item diſtin.18.c.de concilijs,in fine.* Hæc *de concilijs.*

DE VISITATIONIBVS. Cap. XXIIII.

I. EX QVIBVS CAVSIS VIſitatio inſtituenda?

SI *ſuſpecta ſit hæreſis.c.excommunicamus.13. §.adijcimus.de hæreticis.* Huius *cauſæ aliarumq; ſimilium exceptio generalis uidetur:* Niſi *epiſcopi ſuffraganei non ſint negligentes.Sed reprobatur c.ult.de cenſibus,in 6.*

II. QVI

II. QVI VISITANDI?

I. Regula: Omnes uiſitandi, nulla præſcriptione obſtante. c. cum ex officij. 16. §. nos igitur. uerſ. quemadmodum nec contra. de præſcriptionib.

II. Regula: Clericos & populum uiſitabit, maiores & minores. c. 1. in prin. & §. deinde. de cenſibus, in 6.

III. Regula: Prius propriam, deinde ſuffraganeorum diœceſes uiſitare debet. d. c. 1. in prin. & §. deinde.

III. A' QVIBVS VISItandum?

Ab archiepiſcopo uiſitandum. d. c. 1. in prin. & c. ult. in prin. eod. tt.

IIII. PER QVOS VISItandum?

Si ipſe uiſitare non poßit, per alium uiſitare licet. 10. q. 1. c. epiſcopum.

V. QVOTIES VISITANdum?

I. Regula: Sæpius uiſitare poteſt. c. 1. §. poſtquam. & c. ult. de cenſibus, in 6. 18. q. 2. c. uiſitandi. & c. non ſemel, in prin.

II. Regula: Singulis annis uiſitandum. 10. q. 1. c. relata eſt. c. decreuimus. & c. epiſcopum, in prin.

VI. AN-

VI. ANTECEDENTIA VISItationem.

De conſilio ſuffraganeorum prius requirendo, & decreto in ſcriptis proponendo, cauetur c.1.§. poſtquam autem.uerſ.prius tamen.de cenſib.in 6.

VII. ADIVNCTA, ET OFFIcia uiſitatorum.

I.Regula: *Curet uiſitator,ut reparentur oratoria. 10.q.1.c.decreuimus. uerſ.& ſi qua fortè. c.epiſcopum.uerſ.ut exquirat.*

II.Regula:*Corrigere ac reformare debet,quæ corrigenda ac reformanda reperiet. c.in ſingulis. 7.§.ordinentur etiam.uerſ.corrigentes. c.ea quæ. 8.in prin. de ſtatu monachor. c.procurationes.23. §.porrò.de cenſibus.*

III. Regula: *Viſitator debet à clericis exquirere, qualiter baptiſma, miſſam & cætera officia peragant: & ſi defectus inueniatur, ignaros inſtruere debet. 10.q.1.c.epiſcopum.§.fin.& c.placuit,in prin. item c.1.§.ſanè huiuſmodi. de cenſib.*

IIII.Regula:*Ordinare debet,ut catechumini ante uiginti dies baptiſmi ad purgationem exorciſmi ueniant, in quibus diſcant Credo in Deum. d.c.placuit.uerſ.& hoc modis omnibus.*

V.Regula:*Debet docere laicos,ut fugiant idololatriam & omnia mortalia crimina:& quod ſibi nolunt fieri,ne alijs faciant:ut fidem rectam teneant.*

neant.quo facto,ad alium locum pergere debet.d. c.placuit. §.poſtquam ergo. item De cenſibus c. procurationes.23.§.porrò.uerſ.prædicationi.

VI.Regula: *Non debet quærere quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti.d.§.porrò.*

VII. Regula: *Si rectorem loci inuenerit loco remouendum: proprio epiſcopo hoc denunciare debet,ut eum remoueat:quòd ſi eum non remouerit, papæ hoc referat. c.in ſingulis.7.§. ordinentur.uerſ.ita quod ſi.de ſtatu monachor.*

VIII.Regula:*Monachos delinquentes per abbatem loci corrigi faciat,eiſq; pœnitentiam iniungi. c.ea quæ.8.in prin.uerſ.ita tamen quod monachos.eod.tt.*

IX.Regula: *Monachos contumaces ac rebelles regulari cenſura percellere debet abſq; perſonarum reſpectu.d.c.8.§.ipſi etiam uiſitatores.*

X. Regula: *Si commodè uel abſq; difficultate ad locum aliquem accedere nequit,clericos ac laicos eius loci ad alium congruum locum conuocare debet.c.1.in prin.uerſ.& ſi commodè.de cenſibus,in 6.*

XI. Regula: *Poſtquã ab una diœceſi ad aliam tranſierit, ad priorem reuerti non debet, priuſquam omnes alias diœceſes uiſitauerit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.1.§.ex quo tamen.& §.poſtquam.*

XII.Re-

XII. Regula: Diffamatos ordinarijs denunciare debet, ut ipſi inquirant: notoria crimina ipſe puniet. d.c.1.§.ſanè huiuſmodi. uerſ. quod ſi de aliquibus.

XIII. Regula: Culpam priorum uiſitatorum inquirere debet. c. ea quæ. 8.§.ſequentes. de ſtatu monachorum.

XIIII. Regula: Viſitator poteſt confeßiones ſubditorum audire, eosq́; abſoluere, uel pœnitentiam eis iniungere. c. ult. §. fin. de cenſibus, in 6.

XV. Regula: Ne ſubditis interdicatur ueritas in inquiſitionibus indicanda, debet curare. c. quia pleriq;. 4. de officio ordinarij, in 6.

XVI. Regula: Epiſcopus uiſitans monaſteriū, non tenetur accipere monachos illius monaſterij pro tabellionibus: nec debet eſſe ſolus, ſed duos uel tres clericos cum notario, qui etiam clericus ſit, debet aſſumere, non ſeculares introducere. c. ut iuxta. 17. de officio ordinarij. extrauag. comm. 1. de officio ordinarij.

XVII. Regula: Ne ipſe uel ſuorum aliquis munus accipiat, cauetur c.1.§. procurationes, uſq; ad §. fin. & c. exigit. 2. de cenſibus, in 6.

XVIII. Regula: Ne ſumptibus ſubditos grauet, cauetur Clement. 2. de cenſibus. 10. q. 3. c. quia cognouimus. c. cauendum. c. inter cætera. §. cum uerò. c. relatum. c. ultim. 18. q. 2. c. uiſitandi, in fine.

Vide item 5.*lib.prox.cap.*8.*quæſt.*8.*reg.*8. *item* 7. *lib.prox.cap.*1.*reg.*4. *Pœna,ſi iniquis ſumptibus eccleſias grauauerit,proponitur c.procurationes.* 23.§.*fin.de cenſibus.*

XIX. *Regula:Ne ultra unum diem in una baſilica moretur,cauetur* 10.*q.*3.*c.inter cætera.uerſ. aut amplius.*

XX. *Regula: De numero perſonarum & equorum, quibus uiſitantes uti debent in uiſitationibus, cauetur c.cum apoſtolus.*6. *in princ. &* §. *fin. item c.procurationes,*23.*in prin. uerſ.& tunc euectionum.de cenſibus. c.cum ad quorundam.*7. *de exceßib.prælatorum.*

XXI. *Regula:Ne ſumptuoſas epulas quærant, ſed oblatis ſint contenti,cauetur d.c.cum apoſtolus.*6.*in prin.uerſ.nec ſumptuoſas. Clement.ad noſtrum.*2.*eod.tt. de cenſibus.* 10.*q.*3. *c.illud,in fine. & c.ult.*§.*fin.*

XXII. *Regula: Non patiatur à quoquã præſumi de rebus eccleſiæ, niſi cui fuerit iniuncta uiſitatio.diſt.*61.*c.ult.*

XXIII. *Regula: Ne uenationibus indulgeat uiſitator, cauetur d.c.cum apoſtolus.*6. *in princ. uerſ.nec cum canibus.*

XXIIII. *Reg. In proprio gradu uiſitatores ſuſcipiãtur,& inuitẽtur ad uerbũ faciẽdũ,et oblationẽ conſecrandã.*7.*q.*1.*c.epiſcopi uel preſbyteri.*

XXV. Re-

XXV. Regula: *De ſtipendio uiſitatorum ca-nctur 12.q.2.c.charitatem.§.fin.*

XXVI. Regula: *De procurationibus, ſeu ſumptibus præſtandis uiſitatori, eiusq; familiæ, cauetur c.cum nuper.25.de cenſibus. c.ſi epiſcopus.6. de officio ordinarij, in 6. c.1.§.deinde, in fine. de cenſib.in 6.Clement.1.eod.tt. Huius regulæ exceptio prima eſt*: Niſi *non ſit manifeſta & neceſſaria cauſa uiſitationis per alium inſtitutæ.* Quæ *exceptio uidetur approbari c.procurationes.23. in prin.d.tt. de cenſibus.* Altera *exceptio eſt*: Niſi *non uiſitet epiſcopus: tunc enim procurationes exigere non poteſt.c.exigit.2.uerſ.ſiue uiſitationis officio.de cenſib.in 6.& d.c.6.§.fin.*

XXVII. Regula: Omnes *eccleſiæ & monaſteria eius prouinciæ quæ uiſitatur, ad procurationes uiſitatorum conferre tenētur. c.ſopitæ.14. de cenſibus. Huius regulæ exceptio prima uidetur*: Niſi *aliquæ eccleſiæ nunquam uel multis annis procurationes ſoluerint.* Sed *reprobatur c. cum ex officij.16.de præſcriptionibus. c.uenerabili.24. de cenſibus.* Altera *exceptio uidetur*: Niſi *eccleſiæ ſint de nouo conuerſæ. Sed & hæc exceptio reprobatur c.ſuper eo.22. d.tt.de cenſibus.* Tertia *exceptio uidetur*: Niſi *eccleſia ſita ſit in propria diœceſi uiſitantis.* Sed *reprobatur d.c. 24.uerſ.quod eorum monaſterium. & ibi gloſſa.*

Quarta exceptio eſt: Niſi priuata ſint oratoria.c. ult.de cenſibus. Quinta exceptio eſt: Niſi à procurationibus præſtandis nonnullæ eccleſiæ immunitatem fuerint conſecutæ. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, Clement.1.uerſ.niſi forſan. de cenſibus:uerùm eius replicatio prima eſt: Niſi generalis ſit immunitas, non à procurationibus ſpecialis.c.cum uenerabilis.21.de cenſibus. Altera replicatio eſt:Niſi eccleſia poſt impetratam immunitatem fuerit adquiſita.Clement.1.§.fin.eod.tt.

XXVIII.Regula:Ne procuratio in pecunia, ſed in ſpeciebus ſeu uictualibus exigatur, cauetur c.1.§.procurationes.c.exigit.2.de cenſib.in 6. Huius exceptio eſt:Niſi uolens pecuniã offerat. Quæ exceptio approbatur iure nouo,c.fœlicis.3.eod.tt.

XXIX. Regula: Singulis diebus non niſi unam procurationem accipere debet,licet plura loca uiſitauerit.d.c.fœlicis.3.§.adijcientes.

XXX.Regula,De quantitate procurationis: taxatur, & pœna tranſgreſſori imponitur extrauag.com.1.de cenſibus.

XXXI. Regula: De uiſitandis monialibus ſpecialiter cauetur Clement.attendentes.2.de ſtatu monachorum.Hæc de actibus eccleſiaſticis ſint dicta.

LIBRI QVARTI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER V.

DE RELIQVO IVRE pontificio.

HActenus quæ de iure & legibus, de magiſtratibus, de iudicijs tam publicis quàm priuatis, nec non de perſonis, rebus & actibus eccleſiaſticis, quibus cauſas matrimoniales ſubiecimus, in iure pontificio habentur, expoſita & in ordinem redacta ſunt. Præter iſta uerò alia nonnulla in eodem iure continentur, ad ius publicum & priuatum perſonarum, rerum & actionum pertinentia, quæ in hoc libro exponemus, ordine Methodi iuris ciuilis ſeruato.

DE IVRE PVBLICO. Cap. I.

QVanquam pleraque ex ijs quæ hucuſque quatuor libris expoſita ſunt, ad ius publicum pertinent: tamen præter ea, nonnulla alia de publico iure reſtant, de quibus in hoc capite dicetur.

I. Regula: Mulcta alicui indicta iure ciuili per-

tinet ad fiſcum. l.5.C.de modo mulctarum. Secus tamen obſeruatur iure pontificio,per ea quæ habentur ſ.lib.1.cap.7.quæſt.1.reg.4.

II.Regula: Non poteſt epiſcopus nouum uectigal imponere monaſterio. c.ſcientes.3.& c.innouamus.10.de cenſibus.

III. Regula: Non debetur cenſus, cuius cauſa ignoratur.c.peruenit.5.eod.tt.

IIII. Regula: Ne ratione cenſus uel alterius exactionis plus debito exigatur, cauetur c.ea quæ de.12.d.tt. & c.quia pleriq;.8. de immunitate eccleſ. Concordat M.I.C.lib.3.cap.14.quæſt.6.reg.3. Plura de cenſu perſoluendo uide j.cap.4.

V. Regula: Pædagia & uectigalia noua ſine conſenſu principis imponere non licet. c.innouamus.10.de cenſibus.Concordat M.I.C.lib.3.cap.15. quæſt.2.

VI.Regula,De re militari.Militare peccatum non eſt,per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox.cap. 6.quæſt.7.reg.8.

VII.Regula: Quibus diebus à bellicis actibus feriandum,definitur c.1.de treuga & pace. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi neceßitas urgeat.23.q.8. c.ſi nulla.

VIII. Regula: Quæ tempore belli ſecuritate gaudeant,definitur c.ult.de treuga & pace.

IX.Regula;De arte baliſtariorum & ſagittariorum

riorum aduerſus Chriſtianos non exercenda caue tur c.unico, de ſagittarijs.

X. *Regula*: *De torneamentis non exercendis cauetur c.1.in prin.de torneamentis. Mutatur ac tollitur hæc regula extrauag. Ioann. XXII. unica, eod.tt.*

XI. *Regula*: *Conuenticula prohibētur De con ſecrat. diſt.3.c.ne quis ieiunet. uerſ. & ad alienas. Concordat M.I.C.lib.3.cap.28.in prin.*

XII. *Regula*: *Collegium conſtituere ſine authoritate ſuperioris non licet, c.dilecta.14.de exceßib.prælator.Concordat l.3.§.1.ff.de collegijs.*

XIII. *Regula*: *Collegium ſiue corpus debet habere ſyndicum.c.unico, de ſyndico. Vide item ſ. lib.3.cap.1.reg.13.*

XIIII. *Regula*: *Quod uniuerſitati debetur, non debetur ſingulis ex uniuerſitate. c.cum clerici.19.de uerb.ſignific. Vide M.I.C.libro 3.cap.28. quæſt.3.reg.3.*

DE STVDIIS ARTIVM liberalium.

XV. *Regula*: *De magiſtris & doctoribus artium liberalium ubiq; conſtituendis cauetur diſtinc.37.c.de quibuſdam.*

XVI. *Regula*: *De mercede ac ſalario magiſtris ac doctoribus artium liberalium decernendo cauetur c.1.c.quia nonnullis.4. & c.ult. §.fin. de*

magiſtris. Concordat M.I.C.lib.3.cap.28. de alijs perſonarum ſpeciebus,quæſt.1.reg.4.

XVII. Regula: Ne pro licentia docendi aliquid accipiatur, cauetur d.c.1. §.pro licentia. & c.prohibeas.2.c.quanto.3.eod.tt. Excipitur certa quantitas:de qua J.reg.20.

XVIII. Regula: Vt gratis doceant magiſtri, cauetur d.§.pro licentia.

XIX.Regula:Ne alicui uolenti docere facultas negetur.d.§.pro licentia.

XX. Regula:De iuramento ab eo qui ad doctoratus uel magiſterij honorem promouetur,circa expenſas præſtando cauetur Clement. cum ſit nimis.2.de magiſtris.

XXI.Regula:Præceptores artium liberalium cauſas ſuas agere & defendere in iudicio prohibendi non ſunt.c.cum deputati.16.de iudicijs.

XXII.Regula: De profeſſoribus linguarum Hebraicæ,Arabicæ & Chaldaicæ inſtituendis cauetur Clement.1.de magiſtris.

XXIII. Regula: Medici ante omnia infirmũ ad confeßionem inducere debent, nec quidquam illi ſuadere,quod ad periculum animarum tendat. c.cum infirmitas.13.de pœnitentijs.

XXIIII.Regula:De Theologiæ ſtudioſis ad ſcholas tranſmittendis cauetur c.ult. de magiſtris.

XXV.Regula:Poetæ non legendi.diſtin.37.c.

ideo

ideo prohibetur,in prin.Hæc de ſtudijs artium liberalium: de quibus uide item M.I.C.lib.3.cap.28.

DE IVRE CIVITATVM.

XXVI.*Regula: Refertur ad uniuerſos quod publicè fit per maiorem partem.l.120.§.1.ff.de regulis iuris. Cui contradicere uidetur 1.q.7.c.quoties à populis.*

XXVII.*Regula:De ornatu ciuiũ et fuco mulierũ cauetur* De *cõſecrat.diſt.5.c.fucare.* Vide *itẽ* M.I.C.*lib.3.cap.32.de reliquis reb.ciuitatũ, reg.7.*

XXVIII. *Regula: Ne in templis uel cœmeterijs nundinæ celebrentur, cauetur c.decet.2. §. ceſſent in eccleſijs.de immunit.eccleſiar.in 6.*

XXIX. *Regula: Ne conſultationes uel concilia ciuium fiant in templis, cauetur d.c.2.§.ceſſent in locis.*

XXX. *Regula : Ne die ſolenni, prætermiſſo eccleſiæ conuẽtu, ad ſpectacula eatur,cauetur* De *conſecrat.diſt.1.c.qui die ſolenni.*

XXXI.*Regula:A' muneribus & collectis cæcus immunis eſt.c.licet multum.4.de cenſib.* Con*cordat in perſonalibus munerib. l.1. c. qui morbo ſe excuſant.*

XXXII.*Regula:Plures aliæ ſunt excuſationum cauſæ, quibus quis à muneribus excuſatur, quas enumeraui* M.I.C.*lib.3.cap.37. Quarum exceptio generalis eſt;Niſi ad munera nominatus nõ*

appellauit. Quæ exceptio approbatur d.libro 3. cap.38.except.3. Cuius replicatio prima eſt: Niſi non ſolenniter ad munera ſit nominatus. 2.q.6.c. ei qui appellat.§.eſt autem. & l.27.C.de appellationibus. Altera replicatio eſt: Niſi minor uiginti quinq; annis ad munera nominatus non appellauit.d.c.ei qui appellat.§.item ſi propter.& l.8.C. quādo prouocare non eſt.Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.cap.38.Hæc de iure publico.

DE IVRE PERSONArum. Cap. II.

INter iura perſonarum primum locum obtinet ius inter maritum & uxorem.Sed de eo actum ſ.lib.prox.cap.11.cum ſequentibus. Ideoq; eo hic omiſſo,quid de reliquo perſonarum iure canonibus cautum ſit,in hoc capite exponemus. Diuiſio autem perſonarum in clericos & laicos habetur 12.q.1.c.duo ſunt.

DE IVRE INTER PARENTES & liberos.

I. Regula: Liberi parentibus reuerentiam & obſequium debent. 33.q.5.c.eſt ordo. Cuius exceptio uidetur in cultu diuino. Sed reprobatur diſtin.30,c.1. Plura de regula propoſita uide M.I.C. lib.4.cap.21.quæſt.5.reg.2.

II. Regula: Pater filium caſtigare debet, quod

eſt

eſt charitatis.23.quæſt.5.c.non putes.

III.Regula:Pater filios alere debet.diſt.30.c.ſi quis reliquerit. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi ex iniuſto matrimonio ſint nati. Quæ exceptio approbatur M.I.C. d.quæſt.5. reg.10.except.5. Sed contradicit c.cum haberet.5. §.fin. in fine. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Plures huiuſmodi exceptiones,pluraq; de regula propoſita uide d.reg.10.

IIII. Regula: Si alter coniunx ad fidem Chriſtianam redeat,altero in hæreſi manēte: apud conuerſum filij alendi & educandi ſunt. c.2. de conuerſione infidelium.

V.Regula:Mater infantem ipſa nutrire,non alij nutriendum tradere debet. diſtin.5.c.ad eius.§. praua autem.

DE NATVRALIBVS liberis.

VI.Regula:Naturales liberi dicuntur,qui non ex iuſtis nuptijs ſunt procreati. 32.q.4.c.ultim.§. naturales. Concordat M.I.C.lib.4.cap.24.quæſt. 2.reg.1.Cuius regulæ exceptio prima eſt:Niſi publicè in facie eccleſiæ ſine contradictione matrimonium ſit contractum.c.cum inter.2.c.peruenit. 11.& c.ex tenore.14.qui filij ſint legitimi. De qua tamē exceptione uide itē ſ.lib.prox.cap.12.quæſt. 6.reg.10.in fine. & M.I.R.lib.3.cap.8.reg.7.exc.

2.&

2.& cap.11.reg.18.except.1. Cuius replicatio eſt: Niſi uterq; parens uitium matrimonij ſciuerit. c. ult.§.ſi quis uerò.de clandeſtina deſponſat. Altera exceptio eſt: Niſi parẽtes infideles, qui iniuſtas nuptias contraxerunt, poſtea ad fidem ſint conuerſi. c.ult.qui filij ſint legitimi. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.cap.24.in fine.

VII. Regula: Naturalis filius per ſubſequens matrimoniũ legitimatur.c.1.qui filij ſint legitimi. Cuius exceptio eſt: Niſi filius ſit adulterinus.c.tanta eſt.6.eod.tt. Plura de regula propoſita eiuſq; exceptionib.uide M.I.C.d.cap.24.q.3.cauſa 2.

VIII. Regula: Naturalis legitimatur per reſcriptum Papæ.c.per uenerabilem.13. qui filij ſint legitimi. Cuius exceptio eſt: Niſi filius ſit adulterinus.d.c.13.§.fin. Plures exceptiones colligi poſſunt ex d.c.13.item M.I.C.d.quæſt.3.cauſa 3.

IX. Regula: De probatione, ſi quæratur utrum naturalis, an legitimus ſit filius? cauetur c. per tuas.12.d.tt.

X. Regula: Naturales æquè ac legitimi honeſti eſſe poſſunt.32.q.4.c.ſicut ſatius.§.undecunq;.

XI. Regula: Naturales liberi matris, non patris conditionem ſequuntur.32.q.4.c.ultim. Vide item j. reg.19. & M.I.C. lib.4. cap.24. quæſt.4. reg.7.item lib.6.cap.3.cauſa 1.except.1.

XII. Regula: Actio qua quæritur utrum quis legitimè

legitimè natus ſit? apud eccleſiaſticũ iudicem com petit, non ciuilem, quamuis incidenter proponatur. c. lator. 5. & c. cauſam. 7. qui filij ſint legitimi.

XIII. Regula: Hæretici liberos ſuos in poteſtate ſua non habent. Ideoq́; emancipatio ab ijs facta nihil operatur. c. quicunque. 2. §. fin. de hæreticis, in 6.

XIIII. Regula: Epiſcopalis dignitas filium à patris poteſtate liberat. diſt. 54. c. ſi ſeruus ſciente. §. ſed & ius patriæ.

XV. Regula: Si pater filium languidum expoſuit, uel alimẽta ei denegauit: per hoc patriam poteſtatem amittit. c. unico, de infantib. & languidis expoſitis. Contradicit l. 16. C. de nuptijs. Hæc de iure inter parẽtes & liberos: de quo uide plura M. I. C. lib. 4. cap. 21. & deinceps.

DE TVTELA ET CVRA.

XVI. Regula: A' tutela & cura excuſantur clerici & monachi. diſtin. 88. c. ult. 16. q. 1. c. generaliter. 21. q. 3. c. Cyprianus. l. 40. C. de epiſcopis & clericis.

XVII. Regula: Pubertate pupilli finitur tutela, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 5. cap. 8. cauſa 1. Cuius definitio habetur ibidem: Cui tamen contradicit c. puberes. 3. de deſponſat. impub.

XVIII. Regula: Tutor tenetur defendere pupillum, & iudicium nomine eius ſuſcipere, per ea

quæ

quæ habentur M.I.C.*lib.5.cap.11.quæſt.3.reg.1.in prin.* Cuius *exceptio eſt:* Niſi *tutor eſſe deſierit.c. ex parte.67.de appellationib.* Plura *de exceptione propoſita uide d.reg.1.except.1.* Sed & *plures exceptiones uide d.reg.1.*

DE IVRE SERVORVM.

XIX. *Regula:* Natus *ex ſerua ſeruus naſcitur, per ea quæ habentur* M.I.C. *lib.6. cap.3.in princ.* Cuius *exceptio prima uidetur:* Niſi *ex patre libero conceptus ſit.* Sed *reprobatur 32.q.4.c.ult.* Concordat *d.cap.3.cauſa 1.except.1.* Admittitur *tamen exceptio hæc, ſi conſuetudine aliud ſit receptum. c.licet.3. de coniugio ſeruorum.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *poſtquã mater ex ſeruitute ad libertatem peruenit, natus eſt. c.unico, de natis ex libero uentre.* Concordat M.I.C.*d.cauſa 1.except.5.* Tertia *exceptio eſt:* Niſi *ex ſeruo patre, matre libera ſit natus.d.c.unico, & c.ult.de ſeruis non ordinandis. & ibi gloſſa.* Plures *exceptiones uide d.cauſa 1.*

XX. *Regula:* Si *liber homo per plures annos pro ſeruo habitus ſit: ob id tamen ſeruus non efficitur.16.q.3.c.placuit.§.penult.* Concordat M.I.C. *d.cap.3.cauſa 9.*

XXI. *Regula:* Si *infans expoſitus tollatur & educetur, ſeruus educantis efficitur.* Quæ *regula uidetur approbari diſtinct.87.c.ultim.* Sed *contradicit c.unicum. §.fin. de infantibus expoſitis.*

Sed

Sed & contradicit M.I.C.*d.cap.3.cauſa* 14.

XXII. *Regula: Si dominus ſeruũ ægrum dereliquerit, uel alimenta ei denegauerit: dominium eius amittit. c. unico, de infantibus & lãguidis expoſitis.Concordat* M.I.C.*lib.6.cap.4.cauſa* 17.

XXIII. *Regula: Si ſeruus Iudæi Chriſtianus fieri deſideret, per hoc liber efficitur. diſtin.54.c. nulla.§.fin.cum cc.ſequentibus,uſq; ad c.ſi ſeruus abſente.*

XXIIII. *Regula: Si ſeruus epiſcopus ſit factus, per hoc liber efficitur. diſtinct.54.c.ſi ſeruus ſciente.§.epiſcopalis.*

XXV. *Regula: Si ſeruus ſciente domino & non contradicente clericus ſit factus, liber efficitur, per ea quæ propoſita ſunt ſ.libro 3.capite 4. quæſt.2.reg.7.except.1.*

XXVI. *Regula: Manumiſsione quoq; ſeruus liber efficitur, per ea quæ habentur* M.I.C. *lib.6. cap.5.quæſt.3.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi quis non ſuum, ſed alienum ſeruum manumiſerit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur* M.I.C.*lib.6.cap.6.except.11.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi prælatus eccleſiæ ſeruum eccleſiæ manumiſerit. 12.q.2. c.ſi quos, in prin.c.cum redemptor. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus nihil de ſuo eccleſiæ contulerit.d.q.2.c.etſi illi. itẽ c.epiſcopi qui nihil.4. de*

rebus

rebus eccleſiæ alienandis. Altera duplicatio eſt: *Niſi abbas monaſterij ſeruum manumiſerit. diſt. 54.c.abbati uel monacho.* Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: *Niſi ſacerdos, qui eccleſiæ aliquid relinquit, uel prædia ei adquiſiuit, ſeruos eccleſiæ iuxta rei collatæ modum, quem canones decreuerunt, manumiſerit. c.conſenſus.3. de rebus eccleſiæ alienandis.* Tertia replicatio uidetur: *Niſi abbas ſeruum monacho donatũ manumiſerit.* Sed reprobatur 17.q.4.c.in uenditionibus.§.1. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: *Niſi non uindicta ſit facta manumiſsio.* Cuius replicatio eſt: *Niſi in eccleſia ſit facta manumiſsio, uel eccleſiæ per teſtamẽtum ſeruus commendatus. diſt.87.c.eos qui.§.in eccleſia.* Concordat M.I.C.lib.6.cap.7.except.43.replic.1. Plures replicationes uide d.except.43. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap. 5.cum quatuor capp.ſequentibus.

XXVII. Regula: *Seruus eccleſiæ manumittendus tempore manumiſsionis cauere debet, ſe de familia eſſe eccleſiæ, & ab eius obſequio ſe non receſſurum, eamq; cautionem renouare tenetur.* 12. q.2.c.de libertis.§.fin.cum c.ſequente.

XXVIII. Regula: *Manumiſſo regulariter debetur peculium, per ea quæ habentur* M.I.C. lib.6.cap.10.quæſt.13.reg.6.in prin. Cuius exceptio:

ptio: Niſi cum manumitteretur, peculium illi nominatim fuerit ademptum. diſt.54. c.de rebus,in prin. Concordat d.reg.6.except.1. Plures exceptiones uide d.reg.6.

XXIX. Regula: *Si cum ſeruus certo modo manumiſſus eſſet, & niſi modũ obſeruaret,in ſeruitutem rediret: modum iſtum non obſeruauerit. hoc enim caſu in ſeruitutem manumiſſus repeti poteſt,exemplo c.2.de conditionib.adpoſitis.*

XXX.Regula: *Si manumiſſus debitas operas non præſtet, in ſeruitutem repeti poteſt.12.q.2.c. diaconi.§.fin. & c.nullus. 4. de ſeruis non ordinandis.*

XXXI.Regula: *Si ſeruus eccleſiæ manumiſſus eam accuſauerit, uel contra eam teſtimonium perhibuerit: in ſeruitutem repeti poteſt. d.q.2.c. epiſcopus. §.huiuſmodi autem. & c.de famulis.3. §.quibus ſicut.de ſeruis non ordinandis.*

XXXII. Regula: *Si libertus eccleſiæ à patrocinio eius receſſerit, uel illud non recognouerit:in ſeruitutem repeti poteſt. d.q.2. c.inſolitum. §.ſi uerò libertus,cum cc.ſequentibus,uſq; ad c.de libertis.§.ab alijs.& c.longinquitate.*

XXXIII.Regula: *Marito in ſeruitutem redacto, nihilominus uxor manet libera. 29.q.2.c. cuius rei.§.fin.cum c.ſequente.*

DE IVRE PATRONATVS.

XXXIIII. Regula: *Si libertus clericus ſit ſactus uel monachus, ius patronatus in eo amittitur. diſt. 54. c. qui ex famulis. §. fin. cum c. ſequente.*

XXXV. Regula: *Si libertus ita manumiſſus ſit, ut etiam ius patronatus ei remittatur: ius patronatus in eo uindicari non poteſt.* Quæ regula *approbatur ſimul et diſtinguitur 12. q. 2. c. ſi quos. §. fin. cum c. ſequente.*

XXXVI. Regula: *Ab uniuerſitate manumiſſus uniuerſitatis, non ſingulorum eſt libertus. d. q. 2. c. epiſcopus. §. ſi uerò à collegio.*

XXXVII. Regula: *Liberti à patrono eccleſiæ commendati, eccleſiæ fiunt liberti. d. q. 2. c. de libertis. §. ab alijs.*

XXXVIII. Regula: *In liberos liberti ius patronatus non competit, per ea quæ habentur* M. I. C. *lib. 6. cap. 15. quæſt. 5. reg. 1.* Cuius exceptio *eſt: Niſi eccleſiæ ſint liberti: hæc enim in liberos liberti ius patronatus habet. c. conſenſus. 3. §. fin. de reb. eccleſiæ alienandis. 12. q. 2. c. de libertis, in prin. uerſ. quàm ab eis progeniti. & c. liberti eccleſiæ. uerſ. nec poſteritas quidem.*

XXXIX. Regula: *Si patronus liberto non præſtiterit alimenta, ius patronatus amittit. c. unico, de infantibus expoſitis.* Concordat M. I. C. *lib. 6. cap. 16. quæſt. 1. cauſa 7.*

XL. Re-

XL. Regula: Si patronus libertum infantem uel languidum expoſuit, uel ab alio expoſitum ratum habuit, ius patronatus amittit. d. c. unico.

XLI. Regula: Si princeps libertum ingenuum fecit, ius patronatus in eo ceſſat. 12. q. 2. c. epiſcopus. §. ſi uerò ingenuum. Concordat M. I. C. d. quæſt. 1. cauſa 15.

XLII. Regula: Libertis eccleſiarum interdicitur alienationibus. c. de ſamulis. 3. §. quidquid. de ſeruis non ordinandis.

XLIII. Regula: Eccleſia iure patronatus in omnia liberti bona ſuccedit. d. §. quidquid. Concordat M. I. C. lib. 6. cap. 21. quæſt. 4. reg. 1. ubi uide propoſitæ regulæ aliquot exceptiones.

XLIIII. Regula, De adſcripticio. Huic agrũ cui adſcriptus eſt, deſerere non licet. c. indicatum. 3. de immunitate eccleſ. Hæc de iure perſonarum: de quo tamẽ uide plura M. I. C. lib. 4. cum duobus libris ſequentibus.

DE RERVM IVRE. Cap. III.

DE DOMINIO.

PRima regula: Si quid capitur ex hoſtibus, eius dominiũ capienti adquiritur, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 7. cap. 1. cauſa 6. Cuius exceptio eſt: Niſi bellum ſit iniuſtum. c. ſicut. 29. in

prin.de iureiurando. Plures exceptiones uide d. cauſa 6.

II.Regula:Omnis res per quaſcunq; cauſas naſcitur,per eaſdem diſſoluitur.c.1.de reg.iuris. Concordat M.I.C.lib.7.cap.4. in prin. & lib.24.cap. 5.quæſt.3.in prin.

III. Regula: Rei uendicatio non niſi aduerſus rei poſſeſſorem competit,per ea quæ habētur M. I.C.lib.7.cap.5.except.13.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi dolo deſierit poßidere: hic enim pro poſſeſſore habetur. c.pro poſſeſſore.36. de reg.iuris. Concordat d.except.13.repl.1.

IIII. Regula: In rei uendicatione ſuccumbit actor non probans cauſam ex qua petijt,licet poſt actionem in iudicium deductam ex alia cauſa dominium ſit nactus.c.abbate.3.de re iudicata,in 6.

V. Regula: Rei uēdicatio ibi,ubi res eſt de qua contenditur,competit. c.ſanè ſi.3. de foro competenti.Concordat M.I.C.lib.7.cap.5.quæſt.4.

VI. Regula: Rei uendicatione inſtituta,regulariter quidem ipſa res uenit in condemnationem. Cuius exceptio eſt: Niſi res ſit conſecrata:tunc enim æſtimatio eius uenit præſtanda. 14.q.6.c.1.§. fin.cum c.ſequente Comperimus.

VII. Regula: In rei uendicatione actor rem quam petit,tenetur ſpecificare ac deſignare. c.ſignificantibus.2. de libelli oblatione. Concordat

M.I.

M.I.C.*libro 7.cap.5.quæſt.6.reg.5.*

VIII. Regula: *In rei uendicatione actor reo ſumptus, quos in rem bona fide fecit, tenetur reſti tuere, per ea quæ habētur* M.I.C.*d.quæſt.6.reg.7.* A' *qua regula excipitur precium, quo rem compa rauit. 16.q.3.c.penult.§.uniuerſas. l.2.C.ne rei dominicæ uel templorum,* Concordat M.I.C.*d.reg.7. except.1.*

IX. Regula: Rei *uendicatio longi temporis præſcriptione eliditur. c.cum olim.18. de præſcriptionibus. 16.q.3.c.placuit ut quicunq;.§.præſcriptionum.* Concordat M.I.C. *lib.7.cap.8.quæſt.3. effectu 1.*

X.Regula:Præſcriptionis *iſtius duplex eſt ratio, Odium petentis, & fauor poßidētis. d.§.præſcriptionum. & d.c.placuit.§.hæ præſcriptiones.*

XI.Regula:Vſucapione *quoq; rerum dominia adquiruntur, per ea quæ habentur* M.I.C. *lib.7. cap.1.in prin. & quæſt.3. effectu 1.& 2.* Cuius *exceptio prima eſt: Niſi ſciens rem alienam poſſederit: hic enim rem non uſucapit, per ea quæ habentur d.lib.7.cap.9.except.11.in prin.* Cuius *replicatio prima eſt: Niſi ab initio poſſeßionis ignorauerit rem eſſe alienam. d.c.placuit ut.§.ſi autem nullo titulo.* Concordat *d.except.11.repl.8.* Contradicit *34.q.1.c.ſi uirgo, uerſ.ſicut in iure. & c. ult.de præſcript.* Altera *replicatio eſt: Niſi trigin-*

ta annorum præſcriptio obijciatur: hæc enim malæ fidei poſſeſſorem tuetur. d.c.placuit ut.§.quod ſi mala. Contradicit tamen *c.uigilanti.5. c.ſi diligenti.17.§.ſi uerò dicatur. & c.ultim. de præſcriptionibus. c.poſſeſſor.2.de reg.iuris,in 6.* Hæc de *prima exceptione: cuius tamen plures replicationes uide* M.I.C.*d.except.11.* Altera exceptio eſt: *Niſi res eccleſiæ poßideatur: hæc enim uſucapi nõ poteſt. 16.q.3. c.licet. c.placuit ut.§.poteſt etiam.* Concordat M.I.C.*lib.7.cap.10.except.15.* Tertia exceptio eſt: *Niſi res fiſci uel* Imperatoris *poßideatur. 16.q.3. c.penult. §.uniuerſas. l.2. C.ne rei dominicæ uel templor.* Concordat *item d.cap.3. except.16.* Quarta *exceptio eſt: Niſi cauſa falſa uel nulla poſſeßionis fuerit. c.1.de præſcriptionib. in 6.c.1.de reg.iuris,in 6.* Concordat M.I.C.*d.lib. 7.cap.11.except.28.* Huius exceptionis *replicatio prima eſt: Niſi ius commune, uel præſumptio ſit pro poßidente.d.c.1.de præſcript.in 6.* Altera *replicatio eſt: Niſi tempus ſit triginta annorum quo poſſedit, uel immemoriale. d.c.1.in fine. & d.c.placuit ut.§.ſi autem nullo titulo.* Plures *replicationes uide* M.I.C.*d.except.28.* Quinta *exceptio eſt: Niſi non ſuo, ſed alieno nomine poſſederit. c.ſi diligenti.17.in prin.de præſcriptionib.* Sexta *exceptio eſt: Niſi res non ſit poſſeſſa. c.ſine poſſeßione.3.de præſcript.in 6.& l.25.ff.de uſucap.* Septi-

ma

ma exceptio eſt: Niſi dominus medio tempore agere non potuerit propter poſſeſſoris abſentiam, infantiam, uel aliam iuſtam cauſam. De qua re uide M.I.C.lib.15.cap.13.except.8. Octaua exceptio eſt: Niſi non per legitimũ tempus poſſederit, Quæ exceptio approbatur M.I.C. lib.7.cap.12.except. 34.in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi acceßione utatur ſui authoris.16.q.3.c.placuit ut.§.quod ſi ab eo. Concordat M.I.C.d.except.34.replic.2. Huius duplicatio eſt: Niſi ab eo cauſam poßidendi non habeat poſſeſſor, uel ipſe mala fide poßideat. d.c. placuit ut. §.quod ſi mala. uerſ.nec ſibi proderit. Concordat M.I.C.d.repl.2.dupl.4. Plures duplicationes uide d.repl.2. Sed & plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.excep.34. Nona exceptio eſt: Niſi poſſeßio fuerit interrupta, & res medio tempore non poſſeſſa. d.c.placuit ut.§.hæc de præſcriptionibus decennij. Concordat M.I.C.d.cap.12.except.42. Huius replicatio eſt: Niſi à tempore poſſeßionis recuperatæ triginta anni exceſſerint.d.§.hæc de præſcriptionib. uerſ.quod ſi per. Plures replicationes uide d.except.42. Decima exceptio eſt: Niſi poſſeſſor medio tempore uel poſt impletam uſucapionem priuilegium contrarium uſucapioni petierit. c.ueniens.19. de præſcript. Vndecima exceptio eſt: Niſi is qui rem uſucepit, poſtea eam rem poßide-

quæ habentur M.I.C.lib.5.cap.11.quæſt.3.reg.1.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi tutor eſſe deſierit.c. ex parte.67.de appellationib. Plura de exceptione propoſita uide d.reg.1.except.1. Sed & plures exceptiones uide d.reg.1.

DE IVRE SERVORVM.

XIX. Regula: Natus ex ſerua ſeruus naſcitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.6. cap.3.in princ. Cuius exceptio prima uidetur: Niſi ex patre libero conceptus ſit. Sed reprobatur 32.q.4.c.ult. Concordat d.cap.3.cauſa 1.except.1. Admittitur tamen exceptio hæc, ſi conſuetudine aliud ſit receptum. c.licet.3. de coniugio ſeruorum. Altera exceptio eſt: Niſi poſtquã mater ex ſeruitute ad libertatem peruenit, natus eſt. c.unico, de natis ex libero uentre. Concordat M.I.C.d.cauſa 1.except.5. Tertia exceptio eſt: Niſi ex ſeruo patre, matre libera ſit natus. d.c.unico, & c.ult.de ſeruis non ordinandis. & ibi gloſſa. Plures exceptiones uide d.cauſa 1.

XX. Regula: Si liber homo per plures annos pro ſeruo habitus ſit: ob id tamen ſeruus non efficitur. 16.q.3.c.placuit.§.penult. Concordat M.I.C. d.cap.3.cauſa 9.

XXI. Regula: Si infans expoſitus tollatur & educetur, ſeruus educantis efficitur. Quæ regula uidetur approbari diſtinct.87.c.ultim. Sed contradicit c.unicum. §.fin. de infantibus expoſitis.

Sed

Sed & contradicit M.I.C.d.cap.3.cauſa 14.

XXII. Regula: Si dominus ſeruũ ægrum dereliquerit, uel alimenta ei denegauerit: dominium eius amittit. c. unico, de infantibus & lãguidis expoſitis. Concordat M.I.C.lib.6.cap.4.cauſa 17.

XXIII. Regula: Si ſeruus Iudæi Chriſtianus fieri deſideret, per hoc liber efficitur. diſtin.54.c. nullæ.§.fin.cum cc.ſequentibus, uſq; ad c.ſi ſeruus abſente.

XXIIII. Regula: Si ſeruus epiſcopus ſit factus, per hoc liber efficitur. diſtinct.54.c.ſi ſeruus ſciente.§.epiſcopalis.

XXV. Regula: Si ſeruus ſciente domino & non contradicente clericus ſit factus, liber efficitur, per ea quæ propoſita ſunt ſ̃.libro 3.capite 4. quæſt.2.reg.7.except.1.

XXVI. Regula: Manumiſsione quoq; ſeruus liber efficitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.6. cap.5.quæſt.3 in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi quis non ſuum, ſed alienum ſeruum manumiſerit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur M.I.C.lib.6.cap.6.except.11.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi prælatus eccleſiæ ſeruum eccleſiæ manumiſerit. 12.q.2. c.ſi quos, in prin.c.cum redemptor. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus nihil de ſuo eccleſiæ contulerit.d.q.2.c.etſi illi. itẽ c.epiſcopi qui nihil.4. de

rebus

rebus eccleſiæ alienandis. Altera duplicatio eſt: Niſi abbas monaſterij ſeruum manumiſerit. diſt. 54.c.abbati uel monacho. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi ſacerdos, qui eccleſiæ aliquid relinquit, uel prædia ei adquiſiuit, ſeruos eccleſiæ iuxta rei collatæ modum, quem canones decreuerunt, manumiſerit. c.conſenſus.3. de rebus eccleſiæ alienandis. Tertia replicatio uidetur: Niſi abbas ſeruum monacho donatũ manumiſerit. Sed reprobatur 17.q.4.c.in uenditionibus.§.1. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi non uindicta ſit facta manumiſsio. Cuius replicatio eſt: Niſi in eccleſia ſit facta manumiſsio, uel eccleſiæ per teſtamẽtum ſeruus commendatus. diſt.87.c.eos qui.§.in eccleſia. Concordat M.I.C.lib.6.cap.7.except.43.replic.1. Plures replicationes uide d.except.43. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.5.cum quatuor capp.ſequentibus.

XXVII. Regula: Seruus eccleſiæ manumittendus tempore manumiſsionis cauere debet, ſe de familia eſſe eccleſiæ, & ab eius obſequio ſe non receſſurum, eamq́; cautionem renouare tenetur. 12. q.2.c.de libertis.§.fin.cum c.ſequente.

XXVIII. Regula: Manumiſſo regulariter debetur peculium, per ea quæ habentur M.I.C. lib.6.cap.10.quæſt.13.reg.6.in prin. Cuius exceptio:

ptio: Niſi cum manumitteretur, peculium illi nominatim fuerit ademptum. diſt.54. c.de rebus, in prin. Concordat d.reg.6.except.1. Plures exceptiones uide d.reg.6.

XXIX. Regula: Si cum ſeruus certo modo manumiſſus eſſet, & niſi modũ obſeruaret, in ſeruitutem rediret: modum iſtum non obſeruauerit. hoc enim caſu in ſeruitutem manumiſſus repeti poteſt, exemplo c.2.de conditionib.adpoſitis.

XXX. Regula: Si manumiſſus debitas operas non præſtet, in ſeruitutem repeti poteſt. 12.q.2.c. diaconi.§.fin. & c.nullus. 4. de ſeruis non ordinandis.

XXXI. Regula: Si ſeruus eccleſiæ manumiſſus eam accuſauerit, uel contra eam teſtimonium perhibuerit: in ſeruitutem repeti poteſt. d.q.2.c. epiſcopus. §.huiuſmodi autem. & c.de famulis.3. §.quibus ſicut.de ſeruis non ordinandis.

XXXII. Regula: Si libertus eccleſiæ à patrocinio eius receſſerit, uel illud non recognouerit: in ſeruitutem repeti poteſt. d.q.2. c.inſolitum. §.ſi uerò libertus, cum cc.ſequentibus, uſq; ad c.de libertis.§.ab alijs.& c.longinquitate.

XXXIII. Regula: Marito in ſeruitutem redacto, nihilominus uxor manet libera. 29.q.2.c. cuius rei.§.fin.cum c.ſequente.

DE IVRE PATRONATVS.

XXXIIII. Regula: *Si libertus clericus ſit factus uel monachus, ius patronatus in eo amittitur. diſt. 54, c. qui ex famulis. §. fin. cum c. ſequente.*

XXXV. Regula: *Si libertus ita manumiſſus ſit, ut etiam ius patronatus ei remittatur: ius patronatus in eo uindicari non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul et diſtinguitur 12. q. 2. c. ſi quos. §. fin. cum c. ſequente.*

XXXVI. Regula: *Ab uniuerſitate manumiſſus uniuerſitatis, non ſingulorum eſt libertus. d. q. 2. c. epiſcopus. §. ſi uerò à collegio.*

XXXVII. Regula: *Liberti à patrono eccleſiæ commendati, eccleſiæ fiunt liberti. d. q. 2. c. de libertis. §. ab alijs.*

XXXVIII. Regula: *In liberos liberti ius patronatus non competit, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 6. cap. 15. quæſt. 5. reg. 1. Cuius exceptio eſt: Niſi eccleſiæ ſint liberti: hæc enim in liberos liberti ius patronatus habet. c. conſenſus. 3. §. fin. de reb. eccleſiæ alienandis. 12. q. 2. c. de libertis, in prin. uerſ. quàm ab eis progeniti. & c. liberti eccleſiæ. uerſ. nec poſteritas quidem.*

XXXIX. Regula: *Si patronus liberto non præſtiterit alimenta, ius patronatus amittit. c. unico, de infantibus expoſitis. Concordat M. I. C. lib. 6. cap. 16. quæſt. 1. cauſa 7.*

XL. Re-

XL. *Regula: Si patronus libertum infantem uel languidum expoſuit, uel ab alio expoſitum ratum habuit, ius patronatus amittit. d. c. unico.*

XLI. *Regula: Si princeps libertum ingenuum fecit, ius patronatus in eo ceſſat. 12. q. 2. c. epiſcopus. §. ſi uerò ingenuum.* Concordat M.I.C. *d. quæſt. 1. cauſa 15.*

XLII. *Regula: Libertis eccleſiarum interdicitur alienationibus. c. de ſamulis. 3. §. quidquid. de ſeruis non ordinandis.*

XLIII. *Regula:* Eccleſia *iure patronatus in omnia liberti bona ſuccedit. d. §. quidquid. Concordat* M.I.C. *lib. 6. cap. 21. quæſt. 4. reg. 1. ubi uide propoſitæ regulæ aliquot exceptiones.*

XLIIII. Regula, De *adſcripticio.* Huic *agrũ cui adſcriptus eſt, deſerere non licet. c. indicatum. 3. de immunitate eccleſ.* Hæc *de iure perſonarum: de quo tamẽ uide plura* M.I.C. *lib. 4. cum duobus libris ſequentibus.*

DE RERVM IVRE.
Cap. III.

DE DOMINIO.

PRima *regula: Si quid capitur ex hoſtibus, eius dominiũ capienti adquiritur, per ea quæ habentur* M.I.C. *lib. 7. cap. 1. cauſa 6. Cuius exceptio eſt:* Niſi *bellum ſit iniuſtum. c. ſicut. 29. in*

prin.de iureiurando. Plures exceptiones uide d. cauſa 6.

II.Regula:Omnis res per quaſcunq; cauſas naſcitur,per eaſdem diſſoluitur.c.1.de reg.iuris. Concordat M.I.C.lib.7.cap.4. in prin. & lib.24.cap. 5.quæſt.3.in prin.

III. Regula: Rei uendicatio non niſi aduerſus rei poſſeſſorem competit,per ea quæ habētur M. I.C.lib.7.cap.5.except.13.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi dolo deſierit poßidere: hic enim pro poſſeſſore habetur. c.pro poſſeſſore.36. de reg.iuris. Concordat d.except.13.repl.1.

IIII. Regula: In rei uendicatione ſuccumbit actor non probans cauſam ex qua petijt,licet poſt actionem in iudicium deductam ex alia cauſa dominium ſit nactus.c.abbate.3.de re iudicata,in 6.

V. Regula: Rei uēdicatio ibi,ubi res eſt de qua contenditur,competit. c.ſanè ſi.3. de foro competenti.Concordat M.I.C.lib.7.cap.5.quæſt.4.

VI. Regula: Rei uendicatione inſtituta,regulariter quidem ipſa res uenit in condemnationem. Cuius exceptio eſt: Niſi res ſit conſecrata:tunc enim æſtimatio eius uenit præſtanda. 14.q.6.c.1.§. fin.cum c.ſequente Comperimus.

VII. Regula: In rei uendicatione actor rem quam petit,tenetur ſpecificare ac deſignare. c.ſignificantibus.2. de libelli oblatione. Concordat

M.I.

M.I.C.*libro 7.cap.5.quæſt.6.reg.5.*

VIII. Regula: *In rei uendicatione actor reo ſumptus, quos in rem bona fide fecit, tenetur reſtituere, per ea quæ habētur M.I.C.d.quæſt.6.reg.7. A' qua regula excipitur precium, quo rem comparauit. 16.q.3.c.penult.§.uniuerſas. l.2.C.ne rei dominicæ uel templorum. Concordat M.I.C.d.reg.7. except.1.*

IX. Regula: Rei *uendicatio longi temporis præſcriptione eliditur. c.cum olim.18. de præſcriptionibus. 16.q.3.c.placuit ut quicunq;.§.præſcriptionum.* Concordat M.I.C. *lib.7.cap.8.quæſt.3. effectu 1.*

X. Regula: *Præſcriptionis iſtius duplex eſt ratio, Odium petentis, & fauor poßidētis. d.§.præſcriptionum. & d.c.placuit.§.hæ præſcriptiones.*

XI. Regula: *Vſucapione quoq; rerum dominia adquiruntur, per ea quæ habentur* M.I.C. *lib.7. cap.1.in prin. & quæſt.3. effectu 1. & 2. Cuius exceptio prima eſt: Niſi ſciens rem alienam poſſederit: hic enim rem non uſucapit, per ea quæ habentur d.lib.7.cap.9.except.11.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ab initio poſſeßionis ignorauerit rem eſſe alienam. d.c.placuit ut.§.ſi autem nullo titulo. Concordat d.except.11.repl.8. Contradicit 34.q.1.c.ſi uirgo. uerſ.ſicut in iure. & c. ult.de præſcript. Altera replicatio eſt: Niſi trigin-*

ta annorum præſcriptio obijciatur:hæc enim malæ fidei poſſeſſorem tuetur. d.c.placuit ut.§.quod ſi mala. Contradicit tamen c.uigilanti.5. c.ſi diligenti.17.§.ſi uerò dicatur. & c.ultim. de præſcriptionibus. c.poſſeſſor.2.de reg.iuris,in 6. Hæc de prima exceptione: cuius tamen plures replicationes uide M.I.C.d.except.11. *Altera exceptio eſt: Niſi res eccleſiæ poßideatur:hæc enim uſucapi nõ poteſt.16.q.3. c.licet. c.placuit ut.§.poteſt etiam.* Concordat M.I.C.lib.7.cap.10.except.15. *Tertia exceptio eſt :* Niſi *res fiſci uel* Imperatoris *poßideatur. 16.q.3. c.penult. §.uniuerſas.l.2. C.ne rei dominicæ uel templor.* Concordat *item d.cap.3. except.16. Quarta exceptio eſt :* Niſi *cauſa falſa uel nulla poſſeßionis fuerit. c.1.de præſcriptionib. in 6.c.1.de reg.iuris,in 6.* Concordat M.I.C.*d.lib. 7.cap.11.except.28. Huius exceptionis replicatio prima eſt :* Niſi *ius commune, uel præſumptio ſit pro poßidente.d.c.1.de præſcript.in 6. Altera replicatio eſt:*Niſi *tempus ſit triginta annorum quo poſſedit,uel immemoriale. d.c.1.in fine.& d.c.placuit ut.§.ſi autem nullo titulo. Plures replicationes uide* M.I.C.*d.except.28. Quinta exceptio eſt:* Niſi *non ſuo,ſed alieno nomine poſſederit. c.ſi diligenti.17.in prin.de præſcriptionib. Sexta exceptio eſt :* Niſi *res non ſit poſſeſſa. c.ſine poſſeßione.3.de præſcript.in 6.& l.25.ff.de uſucap. Septima*

ma exceptio eſt: Niſi dominus medio tempore agere non potuerit propter poſſeſſoris abſentiam, infantiam, uel aliam iuſtam cauſam. De qua re uide M.I.C. lib.15. cap.13. except.8. Octaua exceptio eſt: Niſi non per legitimũ tempus poſſederit. Quæ exceptio approbatur M.I.C. lib.7. cap.12. except. 34. in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi acceßione utatur ſui authoris. 16. q.3. c. placuit ut. §. quod ſi ab eo. Concordat M.I.C. d. except.34. replic.2. Huius duplicatio eſt: Niſi ab eo cauſam poßidendi non habeat poſſeſſor, uel ipſe mala fide poßideat. d. c. placuit ut. §. quod ſi mala. uerſ. nec ſibi proderit. Concordat M.I.C. d. repl.2. dupl.4. Plures duplicationes uide d. repl.2. Sed & plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C. d. excep.34. Nona exceptio eſt: Niſi poſſeßio fuerit interrupta, & res medio tempore non poſſeſſa. d. c. placuit ut. §. hæc de præſcriptionibus decennij. Concordat M.I.C. d. cap.12. except.42. Huius replicatio eſt: Niſi à tempore poſſeßionis recuperatæ triginta anni exceſſerint. d. §. hæc de præſcriptionib. uerſ. quod ſi per. Plures replicationes uide d. except.42. Decima exceptio eſt: Niſi poſſeſſor medio tempore uel poſt impletam uſucapionem priuilegium contrarium uſucapioni petierit. c. ueniens.19. de præſcript. Vndecima exceptio eſt: Niſi is qui rem uſucepit, poſtea eam rem poßide-

re deſierit: hoc enim caſu ad eam recuperandam rei uendicationem non habet. Sed reprobatur l.8. in prin.C.de præſcript.30.uel 40.annorum. Admittitur tamen hæc exceptio, primùm quidem, ſi mala fide qui præſcripſit poſſederit. d. c.placuit ut.§.quod ſi mala. uerſ.ſi uerò aliquo. & d.l.8.§. quod ſi quis. Deinde admittitur, ſi prior dominus rem receperit. Aduerſus hunc enim etiam bonæ fidei poſſeſſori uindicatio denegatur. d.§.quod ſi mala, uerſ.ſi autem res. Planè harum diſtinctionũ replicatio generalis hæc eſt: Niſi alius per uim poſſeßionem nactus ſit: hoc enim caſu etiam malæ fidei poſſeſſori, qui rem præſcripſit, actio deneganda non eſt. d.§.quod ſi mala. uerſ.quod ſi uiolenter. & d.l.8.§.ſed hæc ſuper illis. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.d.cap.12.except.54. Duodecima exceptio eſt in rebus nõ poſſeßis, uel non præſcriptis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum olim. 18. in fine. de præſcriptionibus. Hæc de dominio: de quo uide plura M.I.C.lib.7.

DE POSSESSIONE.

XII. Regula: Adquiritur poſſeßio ex conſuetudine loci, qua modicum terræ loco rei tradendæ datur, uel in extremitate pallij manu apprehendentis ſuſtinetur. c.ex literis.2.de conſuetudine.

XIII. Regula: Per ſolutionem penſionis res, pro

pro qua penſio ſoluitur, tradita cenſetur. c.cum ueniſſet 9.de reſtitutione ſpoliator.

XIIII. *Regula: Si uis fiat ei qui in poſſeſsionem miſſus eſt, datur eo nomine actio: de qua* M.I.C.*lib.7.cap.19. Cuius exceptio prima hæc eſt:* Niſi *cum ob latitantem debitorem creditor in poſſeſsionem bonorum eius miſſus eſſet, debitor cautionem offerat judicio ſiſti & iudicatum ſolui. c.1.de dolo & contumacia.* Altera *exceptio uidetur:* Niſi *miſſo tale crimen obijciatur, quo probato poſſeſsione eſſet priuandus.* Sed *hæc exceptio reprobatur c.accedens.23.de accuſation.*

XV. Regula: *In interdicto* Vti *poßidetis utroque probante, obtinet is qui antiquiorem poſſeſsionem probat titulo maximè iuſtificatam, uel meliores probationes reſpectu poſſeſsionis adduxit. c.licet cauſam.9.de probationibus.*

XVI. *Regula:* Interdicto Vnde *ui agitur ad poſſeſsionem ui occupatam reſtituendam, per ea quæ propoſita ſunt* M.I.C.*lib.7.cap.23.quæſt.2.& quæſt.4.in prin. Cuius exceptio prima hæc uidetur:* Niſi *quis ſuam rem uel ſibi debitam ui occupauerit.* Q*uæ tamen reprobatur c.ſuper ſpoliatione.4.de ordine cognition.*Concordat M.I.C.*d. cap.23.quæſt.8.reg.9.* Planè *admittitur, ſi actor in eam exceptionem conſenſerit, ita, ut ſi reus eam probaſſet, ei cederet. c.1.de reſtitut.ſpoliatorum.*

Altera exceptio eſt: Niſi reus ab actore prior fuerit deiectus, isq; uim ui repulerit. d.c.4. Concordant ea quæ habentur M.I.C. d.quæſt.4. except. 11. ubi de ea uide plura. Tertia exceptio eſt: Niſi actor antea clam poſſeßionem reo abſente occupaſſet. c.olim cauſam.12. de reſtitut. ſpoliatorum. Quarta exceptio uidetur: Niſi deiectus uitioſè poſſeßionem fuerat nactus. Sed reprobatur c.in literis.5.d.tt. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi præſumptio iuris ſit cõtra actorẽ improprietatis, quòd actor iniuſtè, reus iuſtè poſſederit. c. ultim.eod.tt.in 6. Quinta exceptio uidetur: Niſi proprietatis cauſa in iudicium deducta ſit. Sed reprobatur c.paſtoralis.5. de cauſa poſſeßionis & proprietatis. l.18. §.fin.ff.de ui & ui armata. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi in cauſa proprietatis concluſum ſit. d.c.5. Quæ tamen diſtinctio recipit replicationem hanc: Niſi iuſta ſubſit cauſa. d.c.5. uerſ. niſi iudex qui de cauſa. Sexta exceptio eſt: Niſi actor antea non poſſederit. c.olim. 17. de reſtitut. ſpoliat. Septima exceptio eſt: Niſi actor antea rem, de cuius poſſeßione ſe deiectum dicit, ſpontè reſignauerit. c.accepta.3. & c.audita. 4.eod.tt. Huius replicatio eſt: Niſi poſt deiectionem demum reſignauerit. boc enim caſu reſignatio præſumitur metus cauſa facta: ideoq; actori nõ obeſt. c.ſollicitè.2.eod.tt. Octaua exceptio uidetur:

tur: Niſi actor crimen aliquod commiſiſſe dicatur. Sed reprobatur c.item cum quis.6.eod.tt. Nona exceptio eſt: Niſi magiſtratus ſubditum deiecerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: ſed eius replicatio eſt: Niſi non ſeruato iuris ordine deiecerit.c. conquerente.7.de reſtitut.ſpoliat. Decima exceptio eſt: Niſi reus reſtituere propter inopiam non poßit.c.olim.16.eod.tt. Vndecima exceptio eſt: Niſi deiectus ſit reſtitutus. Huius replicatio eſt: Niſi non plenè fuerit reſtitutus. c.Piſanis. 19. eod.tt. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C. d.quæſt.4.

XVII. Regula: Interdictum Vnde ui non competit contra alium, quàm qui ui deiecit. c.cum ad ſedem.15.de reſtitut.ſpoliator. Huius exceptio prima uidetur: Niſi alius rem poßideat. Sed reprobatur M.I.C.d.cap.23.quæſt.6.except.7. Admittitur tamen, ſi alius ſciens rem ui occupatam receperit. c.ſæpe contingit.18.de reſtitut.ſpoliat. Plures exceptiones uide M.I.C.d.quæſt.6.

XVIII. Regula: In interdictum Vnde ui uenit res cum fructibus, damno quod ſenſit deiectus, & omnis cauſa.c.grauis.11.de reſtitut.ſpoliat.3.q.1.c.epiſcopi ſi à proprijs.& c.redintegranda. Plura de hac regula uide M.I.C.d.capite 23.quæſt.8. reg.1.

XIX. Regula; De fructibus reſtituendis ſpecialiter

cialiter etiam cauetur tum d.c.11. tum etiam M.I.
C.d.quæſt.8.reg.4.

XX.Regula: Cōſtitutionibus principum, reus tam rem, quàm eius æſtimationem reſtituere tenetur.1.q.4.c.ult. l.7.& l.10. C.unde ui.Inſtit.de interdictis.§.ſed ex conſtitutionibus.

XXI.Regula: Adfine remedium interdicti Vnde ui eſt, condictio ex lege, ſi poſt appellationem quid ſit innouatum.c.bonæ memoriæ.51.de appellationibus. De qua re uide s̄.lib.2.cap.18.quæſt.7. reg.13.

XXII.Regula: Adfine item remedium eſt, exceptio ſpolij: de qua uide s̄.li.2.cap.9.excep.4.

XXIII. Regula: Adfine quoq; remedium eſt c.redintegranda.3.q.1.c.redintegranda.

XXIIII.Regula: De differentia precarij & precariarum cauetur c.ult.de precarijs. ubi dicitur, quòd precarium mutata uoluntate concedentis, uel eius cui concedens alienauit, reuocari poteſt: precariæ uerò non item.

XXV.Regula: Soluitur item precarium morte eius qui precario rogauit. d.c.ult. uerſ.ſoluitur quoq;.

XXVI. Regula: Solui quoq; uidetur precarium morte concedentis. Sed hæc cauſa reprobatur d.c.ult. uerſ.non etiam concedentis. Plura de precario uide s̄.lib.3.cap.12.reg.17.& 18. Hæc de

poſſeſ-

poſſeßione ſint dicta: de qua tamen uide plura M. I.C.lib.7.

DE VSVFRVCTV.

XXVII. *Regula: Vſusfructus in ijs reb. quæ uſu conſumuntur, conſtitui non poteſt. extrauag. Ioann. XXII. ad conditorem. 3. §. quod autem quo ad res, de uerb. ſignif. De qua re uide plura M.I.C. lib. 7. cap. 26. quæſt. 4. except. 2.*

XXVIII. *Regula: De cautione ab uſufructuario præſtanda cauetur c. ult. de pignoribus. De qua uide plura M.I.C. d. lib. 7. cap. 31. Plura de uſufructu uide M.I.C. d. lib. 7. cap. 26. & deinceps.*

DE REBVS SACRIS, SANctis & religioſis.

XXIX. *Regula: Locus ad hoſpitalitatis uſum deputatus religioſus efficitur. c. ad hæc. 4. de religioſis domibus.*

XXX. *Regula: Locus in quem mortuus illatus eſt, religioſus efficitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib. 8. capite 13. de loco religioſo, quæſt. 2. in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi hæreticus eò ſit illatus. c. quicunq; 2. in prin. uerſ. & locus ille. de hæreticis, in 6. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C. d. quæſt. 2.*

XXXI. *Regula: Res ſacra uel religioſa alienari, obligari, uel ciuilibus uſibus commodari non poteſt. d. c. 4. & 12. q. 2. c. nulli. c. prædia. item De*

reg.

reg.iuris,in 6.c.ſemel.51. Concordat item M.I.C. lib.8.cap.13. de rebus ſacris,quæſt.3.reg.2. Plura de hiſce rebus uide d.cap.13.

DE REBVS CVM ALIO communibus.

XXXII. Regula: In re communi potior eſt conditio prohibentis. c.in re communi.56.de reg. iuris,in 6. Plura de hac regula uide M.I.C.lib.8. cap.24.de rebus cum alio communibus,reg.1.

DE NOVI OPERIS nunciatione.

XXXIII. Regula: Noui operis nunciatio remittitur,ſi is cui nunciatum eſt, cautionem præſtet de opere,ſi non iure fuerit ædificatum,demoliendo. Quæ regula approbatur M.I.C.libro 8. cap.26.quæſt.9.cauſa 7.in prin.& cap.27.actione 2.quæſt.1.except.2.Cuius exceptio eſt:Niſi in cõtinenti uel intra tres menſes probari poßit,non iure ædificari.c.penult.& ult.de noui operis nũciatione. Plures exceptiones uide M.I.C.d.cauſa 7.

XXXIIII.Regula: Si quis contempta noui operis nũciatione,opus fecerit: illud deſtruere cogitur. c.1.cum c.ſequente.d.tt. & l.20.in princ.ff. eod.tt.Huius exceptio prima uidetur:Niſi iure opus factum ſit. Sed reprobatur d.c.1.cum ſequente.Concordat M.I.C.lib.8.cap.27.actione 2.quæſt. 1.except.3. Altera exceptio eſt: Niſi cautum ſit nuncianti

nuncianti de opere, ſi non iure fuerit ædificatum, demoliendo. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.reg.proxim. Tertiam exceptionem uide M.I.C. d.quæſt.1. except.1.

DE CENSIBVS.
Cap. IIII.

INter rerum iura numerari etiam poſſunt cenſus, quos quis in re aliena habet. de quo in hoc capite dicetur.

I. CAVSAE EX QVIBVS debetur cenſus.

I.Cauſa: Si cenſus in prædio alicuius conſtitutus ſit per legatum, indictionem uel ſimilem aliquem modum: debetur. Cuius cauſæ ſiue regulæ exceptio eſt: Niſi eccleſiæ cenſus ſit impoſitus.c.ſcientes.3.c.prohibemus.7.c.cum clerici.11. de cenſibus. c.præterea. 23. de iure patronatus. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi in fundatione eccleſiæ conſenſu epiſcopi cenſus ei ſit impoſitus. d. c.23.uerſ.præter antiquos. c.ſignificauit.13.§.quocirca.de cenſibus. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi uetus cenſus poſtea ſit auctus.d.c.prohibemus.7.uerſ.nec ueteres. & c.grauis.15.de cenſibus. Altera replicatio eſt: Niſi epiſcopus remittendo eccleſiæ iura epiſcopalia cenſum ei impoſuerit.

c.con-

c.conſtitutus.6.de religioſis domib. Tertia replicatio uidetur:Niſi epiſcopus eccleſiam à laicis occupatam illis eripuerit. Sed reprobatur c.eccleſijs.9.de cenſibus. Quarta replicatio uidetur:Niſi iuſiurandum de perſoluendo cenſu præſtitum ſit. Sed reprobatur c.ſignificauit.13. & c.grauis.15. eod.tt. Quinta replicatio eſt:Niſi authoritas ſuperioris interceſſerit. c.præterea.8.uerſ.ſi pontificis.d.tt. Huius duplicatio eſt:Niſi nulla iuſta cauſa ſubſit.d.c.ſignificauit.13.§.fin. Accedit gloſſa in c.prohibemus.7.in uerbo Cenſus,in fine.

II.Regula:Si multis annis cenſus ſint perſoluti, debentur ex præſcriptione. Cuius exceptio eſt: Niſi clericus ſine authoritate ſuperioris ex reditibus eccleſiæ cenſum perſoluerit.d.c.præterea.8. & c.cum clerici.11.de cenſibus.

II. QVID ET QVANTVM debeatur?

I.Regula:Ne ratione cenſus plus debito exigatur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ.capite 1. reg.4.

II.Regula: Si cum procuratio in ſingulas perſonas annua eſſet impoſita, perſonarum numerus ſit auctus,ut inde grauetur eccleſia ſoluens:officio iudicis ei ſuccurritur.c.quanto.16.de cenſibus.

III.Regula:Si ad diuerſas mēſuras ſoluitur cenſus,minorem ſoluēdo liberatur.c.ex parte.18.d.tt.

IIII.Re-

IIII. Regula: Soluendi ſunt cenſus in antiqua moneta, in qua ſunt inſtituti. c. penult. de cenſibus. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi ſolutio alterius monetæ ſit præſcripta. c. olim. 20. d. tt. Altera exceptio eſt: Niſi antiqua moneta in uſu eſſe deſierit: tunc enim æſtimatio eius perſoluenda. d. c. penult. in fine.

III. ADIVNCTA SEV OFficium exigentis.

Petens cenſum cauſam exprimere debet, ex qua debeatur. c. peruenit. 5. de cenſibus. Hæc de rerum iure ſint dicta: de quo tamen uide plura M. I. C. lib. 7 & 8. Sequitur nunc de actionum iure, puta teſtamentorum, ſucceſsionum ab inteſtato, legatorum, donationum, contractuum, delictorum, exceptionum, liberationum, ac reſtitutionum.

DE CAVSIS IVRIS LVcratiuis, & conditionibus. Cap. V.

PRima regula: Teſtamentum unde dictum, definitur 13. q. 2. c. placuit. §. uel ut quidam. uerſ. unde & teſtam.

II. Regula: Teſtamentum pupillare paterni teſtamenti pars eſt. c. 1. §. fin. in fine. de teſtamentis, in 6. Concordat M. I. C. lib. 9. cap. 2. quæſt. 4. reg. 2.

III. Regula, De executoribus teſtamenti: qua-

tenus unus ſine altero exequi poßit, definitur c. ult. §. fin. d. tt. Item, quatenus illis ceſſantibus epiſcopus loci exequi poßit, uide ↄ. reg. 19. except. 8. in fine.

IIII. Regula: De ratione ab executoribus teſtamenti reddenda cauetur Clement. 1. eod. tt.

V. Regula: Regulariter quidem ex teſtamento hæreditas peti poteſt, ac legata debentur. 13. q. 2. c. ultima, in prin. c. placuit. §. uel ut quidam. Nouell. 22. §. atq; hoc primum. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi teſtator fuerit furioſus, uel non compos mentis. c. ult. §. quia uerò pars. de ſucceßionib. ab inteſtato. l. 2. & l. 17. qui teſtam. facere poß. Altera exceptio eſt: Niſi teſtator ſeruus fuerit. 13. q. 2. c. ultima. uerſ. quod de libero, cum c. ſequente. Concordat M. I. C. lib. 9. cap. 5. except. 17. Tertia exceptio eſt: Niſi teſtator monachus fuerit. c. quia ingredientibus. 2. de teſtamentis. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. 3. cap. 6. reg. 5. except. 2. ubi etiam propoſitæ exceptionis aliquot replicationes annotantur. Quarta exceptio: Niſi teſtator manifeſtus fuerit uſurarius. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. 2. §. penult. & ult. de uſuris, in 6. Quinta exceptio eſt: Niſi non ſeptem teſtes teſtamenti factioni interfuerint. Quæ exceptio approbata iure ciuili M. I. C. lib. 9. cap. 7. in prin. mutari ac reprobari uidetur c. cum eſſes.

10. &

10.& c.relatum.11.de teſtamẽtis. Vbi duo uel tres teſtes ſufficere dicuntur. Sexta exceptio eſt: Niſi hermaphroditus teſtis in teſtamento ſit adhibitus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 4.q.2. c.ult.§.hermaphroditus. l.15.ff.de teſtibus. Septima exceptio eſt: Niſi epiſcopus uel clericus de rebus eccleſiæ uel tempore clericatus adquiſitis ſit teſtatus. c.1.c.cum in officijs.7.& c.ad hæc. 8.in prin.de teſtamentis. Cuius replicatio eſt: Niſi non intuitu eccleſiæ, ſed perſonæ propriæ reſpectu quid illi ſit alienatum.c.quia nos.9.eod.tt. Plura de exceptione propoſita uide ſ.lib.3. capite 6. reg.5.except.1. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.libro 9.cap.5.cum capp. ſequentibus. Planè iam dictarum aliarumq; ſimilium exceptionum replicatio generalis uidetur: Niſi in eum caſum deuenerit teſtamentum, quo ab initio potuit ſubſiſtere. Sed reprobatur c.non firmatur.18.de reg.iuris, in 6.l.20.& l.pen.ff.eod.tt. Plures replicationes generales uide M.I.C.d. lib.9. cap.15.cum ſequente.

VI.Regula: Teſtamento deficiente, ſuccedi tur ab inteſtato à liberis, parentibus & tranſuerſalibus cognatis: ut M.I.C.lib.10.eſt oſtenſum. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi tranſuerſales ultra ſextum gradum defuncto ſint cognati.35.q.5.c. ult.§.ſucceſſionis. Concordat d.lib.10.cap.5.reg.1.

Altera exceptio eſt: Niſi reus ab actore prior fuerit deiectus, isq; uim ui repulerit. d.c.4. Concordant ea quæ habentur M.I.C. d.quæſt.4. except. 12. ubi de ea uide plura. Tertia exceptio eſt: Niſi actor antea clam poſſeßionem reo abſente occupaſſet. c.olim cauſam.12. de reſtitut. ſpoliatorum. Quarta exceptio uidetur: Niſi deiectus uitiosè poſſeßionem fuerat nactus. Sed reprobatur c.in literis.5.d.tt. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi præſumptio iuris ſit cõtra actorẽ improprietatis, quòd actor iniuſtè, reus iuſtè poſſederit. c. ultim. eod.tt. in 6. Quinta exceptio uidetur: Niſi proprietatis cauſa in iudicium deducta ſit. Sed reprobatur c.paſtoralis.5. de cauſa poſſeßionis & proprietatis. l.18. §.fin. ff. de ui & ui armata. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi in cauſa proprietatis concluſum ſit. d.c.5. Quæ tamen diſtinctio recipit replicationem hanc: Niſi iuſta ſubſit cauſa. d.c.5. uerſ. niſi iudex qui de cauſa. Sexta exceptio eſt: Niſi actor antea non poſſederit. c.olim. 17. de reſtitut. ſpoliat. Septima exceptio eſt: Niſi actor antea rem, de cuius poſſeßione ſe deiectum dicit, ſponte reſignauerit. c.accepta.3. & c.audita. 4. eod.tt. Huius replicatio eſt: Niſi poſt deiectionem demum reſignauerit. hoc enim caſu reſignatio præſumitur metus cauſa facta: ideoq; actori nõ obeſt. c.ſollicitè.2. eod.tt. Octaua exceptio uidetur:

tur: Niſi actor crimen aliquod commiſiſſe dicatur. Sed reprobatur c. item cum quis. 6. eod. tt. Nona exceptio eſt: Niſi magiſtratus ſubditum deiecerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: ſed eius replicatio eſt: Niſi non ſeruato iuris ordine deiecerit. c. conquerente. 7. de reſtitut. ſpoliat. Decima exceptio eſt: Niſi reus reſtituere propter inopiam non poßit. c. olim. 16. eod. tt. Vndecima exceptio eſt: Niſi deiectus ſit reſtitutus. Huius replicatio eſt: Niſi non plenè fuerit reſtitutus. c. Piſanis. 19. eod. tt. Plures huiuſmodi exceptiones uide M. I. C. d. quæſt. 4.

XVII. *Regula: Interdictum Vnde ui non competit contra alium, quàm qui ui deiecit. c. cum ad ſedem. 15. de reſtitut. ſpoliator. Huius exceptio prima uidetur: Niſi alius rem poßideat. Sed reprobatur M. I. C. d. cap. 23. quæſt. 6. except. 7. Admittitur tamen, ſi alius ſciens rem ui occupatam receperit. c. ſæpe contingit. 18. de reſtitut. ſpoliat. Plures exceptiones uide M. I. C. d. quæſt. 6.*

XVIII. *Regula: In interdictum Vnde ui uenit res cum fructibus, damno quod ſenſit deiectus, & omnis cauſa. c. grauis. 11. de reſtitut. ſpoliat. 3. q. 1. c. epiſcopi ſi à proprijs. & c. redintegranda. Plura de hac regula uide M. I. C. d. capite 23. quæſt. 8. reg. 1.*

XIX. *Regula; De fructibus reſtituendis ſpecialiter*

cialiter etiam cauetur tum d.c.11. tum etiam M.I. C.d.quæſt.8.reg.4.

X X.Regula: *Cõſtitutionibus principum, reus tam rem, quàm eius æſtimationem reſtituere tenetur.1.q.4.c.ult. l.7.& l.10. C.unde ui.Inſtit.de interdictis.§.ſed ex conſtitutionibus.*

X X I.Regula:*Adfine remedium interdicti Vnde ui eſt, condictio ex lege, ſi poſt appellationem quid ſit innouatum.c.bonæ memoriæ.51.de appellationibus.* De *qua re uide* s̃.*lib.2.cap.18.quæſt.7. reg.13.*

X X I I.Regula: *Adfine item remedium eſt, exceptio ſpolij: de qua uide* s̃.*li.2.cap.9.excep.4.*

X X I I I. Regula: *Adfine quoq; remedium eſt c.redintegranda.3.q.1.c.redintegranda.*

X X I I I I.Regula: *De differentia precarij & precariarum cauetur c.ult.de precarijs. ubi dicitur, quòd precarium mutata uoluntate concedentis, uel eius cui concedens alienauit, reuocari poteſt: precariæ uerò non item.*

X X V.Regula: *Soluitur item precarium morte eius qui precario rogauit. d.c.ult. uerſ.ſoluitur quoq;.*

X X V I. Regula: *Solui quoq; uidetur precarium morte concedentis. Sed hæc cauſa reprobatur d.c.ult. uerſ.non etiam concedentis. Plura de precario uide* s̃.*lib.3.cap.12.reg.17.& 18. Hæc de poſſeſ-*

poſſeſsione ſint dicta: de qua tamen uide plura M. I.C. lib. 7.

DE VSVFRVCTV.

XXVII. Regula: Vſusfructus in ijs reb. quæ uſu conſumuntur, conſtitui non poteſt. extrauag. Ioann. XXII. ad conditorem. 3. §. quod autem quo ad res. de uerb. ſignif. De qua re uide plura M.I.C. lib. 7. cap. 26. quæſt. 4. except. 2.

XXVIII. Regula: De cautione ab uſufructuario præſtanda cauetur c. ult. de pignoribus. De qua uide plura M.I.C. d. lib. 7. cap. 31. Plura de uſufructu uide M.I.C. d. lib. 7. cap. 26. & deinceps.

DE REBVS SACRIS, SANctis & religioſis.

XXIX. Regula: Locus ad hoſpitalitatis uſum deputatus religioſus efficitur. c. ad hæc. 4. de religioſis domibus.

XXX. Regula: Locus in quem mortuus illatus eſt, religioſus efficitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib. 8. capite 13. de loco religioſo, quæſt. 2. in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi hæreticus eò ſit illatus. c. quicunq; 2. in prin. uerſ. & locus ille. de hæreticis, in 6. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C. d. quæſt. 2.

XXXI. Regula: Res ſacra uel religioſa alienari, obligari, uel ciuilibus uſibus commodari non poteſt. d. c. 4. & 12. q. 2. c. nulli. c. prædia. item De

reg.

reg.iuris,in 6.c.ſemel.51. Concordat item M.I.C. lib.8.cap.13. de rebus ſacris,quæſt.3.reg.2. Plura de hiſce rebus uide d.cap.13.

DE REBVS CVM ALIO communibus.

XXXII. Regula: In re communi potior eſt conditio prohibentis. c.in re communi.56.de reg. iuris,in 6. Plura de hac regula uide M.I.C.lib.8. cap.24.de rebus cum alio communibus,reg.1.

DE NOVI OPERIS nunciatione.

XXXIII. Regula: Noui operis nunciatiò remittitur,ſi is cui nunciatum eſt, cautionem præſtet de opere,ſi non iure fuerit ædificatum,demoliendo. Quæ regula approbatur M.I.C.libro 8. cap.26.quæſt.9.cauſa 7.in prin.& cap.27.actione 2.quæſt.1.except.2.Cuius exceptio eſt:Niſi in cõtinenti uel intra tres menſes probari poßit,non iure ædificari.c.penult.& ult.de noui operis nũciatione. Plures exceptiones uide M.I.C.d.cauſa 7.

XXXIIII.Regula: Si quis contempta noui operis nũciatione,opus fecerit: illud deſtruere cogitur. c.1.cum c.ſequente.d.tt. & l.20.in princ.ff. eod.tt.Huius exceptio prima uidetur:Niſi iure opus factum ſit. Sed reprobatur d.c.1.cum ſequente.Concordat M.I.C.lib.8.cap.27.actione 2.quæſt. 1.except.3. Altera exceptio eſt: Niſi cautum ſit nuncianti

nuncianti de opere, ſi non iure fuerit ædificatum, demoliendo. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.reg.proxim. Tertiam exceptionem uide M.I.C. d.quæſt.1. except.1.

DE CENSIBVS.
Cap. IIII.

INter rerum iura numerari etiam poſſunt cenſus, quos quis in re aliena habet. de quo in hoc capite dicetur.

I. CAVSAE EX QVIBVS debetur cenſus.

I.Cauſa: Si cenſus in prædio alicuius conſtitutus ſit per legatum, indictionem uel ſimilem aliquem modum: debetur. Cuius cauſæ ſiue regulæ exceptio eſt: Niſi eccleſiæ cenſus ſit impoſitus.c.ſcientes.3.c.prohibemus.7.c.cum clerici.11.de cenſibus. c.præterea.23.de iure patronatus. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi in fundatione eccleſiæ conſenſu epiſcopi cenſus ei ſit impoſitus. d.c.23.uerſ.præter antiquos. c.ſignificauit.13.§.quocirca.de cenſibus. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi uetus cenſus poſtea ſit auctus.d.c.prohibemus.7.uerſ.nec ueteres. & c.grauis.15.de cenſibus. Altera replicatio eſt: Niſi epiſcopus remittendo eccleſiæ iura epiſcopalia cenſum ei impoſuerit.

c.con-

c.conſtitutus.6.de religioſis domib. Tertia repli- catio uidetur:Niſi epiſcopus eccleſiam à laicis oc- cupatam illis eripuerit. Sed reprobatur c.eccle- ſijs.9.de cenſibus. Quarta replicatio uidetur:Niſi iuſiurandum de perſoluendo cenſu præſtitum ſit. Sed reprobatur c.ſignificauit.13. & c.grauis.15. eod.tt. Quinta replicatio eſt:Niſi authoritas ſu- perioris interceſſerit. c.præterea.8.uerſ.ſi pontifi cis.d.tt. Huius duplicatio eſt:Niſi nulla iuſta cau- ſa ſubſit.d.c.ſignificauit.13.§.fin. Accedit gloſſa in c.prohibemus.7.in uerbo Cenſus,in fine.

II.Regula:Si multis annis cenſus ſint perſoluti, debentur ex præſcriptione. Cuius exceptio eſt: Niſi clericus ſine authoritate ſuperioris ex redi- tibus eccleſiæ cenſum perſoluerit.d.c.præterea.8. & c.cum clerici.11.de cenſibus.

II. QVID ET QVANTVM debeatur?

I.Regula:Ne ratione cenſus plus debito exiga- tur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt s̄.capite 1. reg.4.

II.Regula: Si cum procuratio in ſingulas per- ſonas annua eſſet impoſita, perſonarum numerus ſit auctus,ut inde grauetur eccleſia ſoluens:officio iudicis ei ſuccurritur.c.quanto.16.de cenſibus.

III.Regula:Si ad diuerſas mēſuras ſoluitur cen ſus,minorem ſoluēdo liberatur.c.ex parte.18.d.tt.

IIII.Re-

IIII. Regula: Soluendi ſunt cenſus in antiqua moneta, in qua ſunt inſtituti. c. penult. de cenſibus. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi ſolutio alterius monetæ ſit præſcripta. c. olim. 20. d. tt. Altera exceptio eſt: Niſi antiqua moneta in uſu eſſe deſierit: tunc enim æſtimatio eius perſoluenda. d. c. penult. in fine.

III. ADIVNCTA SEV OFficium exigentis.

Petens cenſum cauſam exprimere debet, ex qua debeatur. c. peruenit. 5. de cenſibus. Hæc de rerum iure ſint dicta: de quo tamen uide plura M. I. C. lib. 7 & 8. Sequitur nunc de actionum iure, puta teſtamentorum, ſucceſſionum ab inteſtato, legatorum, donationum, contractuum, delictorum, exceptionum, liberationum, ac reſtitutionum.

DE CAVSIS IVRIS LVcratiuis, & conditionibus. Cap. V.

PRima regula: Teſtamentum unde dictum, definitur 13. q. 2. c. placuit. §. uel ut quidam. uerſ. unde & teſtam.

II. Regula: Teſtamentum pupillare paterni teſtamenti pars eſt. c. 1. §. fin. in fine. de teſtamentis, in 6. Concordat M. I. C. lib. 9. cap. 2. quæſt. 4. reg. 2.

III. Regula, De executoribus teſtamenti: qua-

tenus unus ſine altero exequi poßit, definitur c. ult. §. fin. d. tt. Item, quatenus illis ceſſantibus epiſcopus loci exequi poßit, uide 3. reg. 19. except. 8. in fine.

IIII. Regula: De ratione ab executoribus teſtamenti reddenda cauetur Clement. 1. eod. tt.

V. Regula: Regulariter quidem ex teſtamento hæreditas peti poteſt, ac legata debentur. 13. q. 2. c. ultima, in prin. c. placuit. §. uel ut quidam. Nouell. 22. §. atq; hoc primum. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi teſtator fuerit furioſus, uel non compos mentis. c. ult. §. quia uerò pars. de ſucceßionib. ab inteſtato. l. 2. & l. 17. qui teſtam. facere poß. Altera exceptio eſt: Niſi teſtator ſeruus fuerit. 13. q. 2. c. ultima. uerſ. quod de libero, cum c. ſequente. Concordat M. I. C. lib. 9. cap. 5. except. 17. Tertia exceptio eſt: Niſi teſtator monachus fuerit. c. quia ingredientibus. 2. de teſtamentis. Concordant ea quæ propoſita ſunt 5. lib. 3. cap. 6. reg. 5. except. 2. ubi etiam propoſitæ exceptionis aliquot replicationes annotantur. Quarta exceptio: Niſi teſtator manifeſtus fuerit uſurarius. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. 2. §. penult. & ult. de uſuris, in 6. Quinta exceptio eſt: Niſi non ſeptem teſtes teſtamenti factioni interfuerint. Quæ exceptio approbata iure ciuili M. I. C. lib. 9. cap. 7. in prin. mutari ac reprobari uidetur c. cum eſſes.

10. &

10.& c.relatum.11.de teſtamētis. Vbi duō uel tres teſtes ſufficere dicuntur. Sexta exceptio eſt: Niſi hermaphroditus teſtis in teſtamento ſit adhibitus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 4.q.2. c.ult.§.hermaphroditus. l.15.ff.de teſtibus. Septima exceptio eſt : Niſi epiſcopus uel clericus de rebus eccleſiæ uel tempore clericatus adquiſitis ſit teſtatus. c.1.c.cum in officijs.7.& c.ad hæc. 8.in prin.de teſtamentis. Cuius replicatio eſt: Niſi non intuitu eccleſiæ, ſed perſonæ propriæ reſpectu quid illi ſit alienatum.c.quia nos.9.eod.tt.Plura de exceptione propoſita uide ſ̄.lib.3. capite 6. reg.5.except.1. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.libro 9.cap.5.cum capp. ſequentibus. Planè iam dictarum aliarumq; ſimilium exceptionum replicatio generalis uidetur: Niſi in eum caſum deuenerit teſtamentum,quo ab initio potuit ſubſiſtere. Sed reprobatur c.non firmatur.18.de reg.iuris,in 6.l.20.& l.pen.ff.eod.tt. Plures replicationes generales uide M.I.C.d. lib.9. cap.15.cum ſequente.

VI.Regula: Teſtamento deficiente, ſucceditur ab inteſtato à liberis, parentibus & tranſuerſalibus cognatis:ut M.I.C.lib.10.eſt oſtenſum. Cuius regulæ exceptio prima eſt : Niſi tranſuerſales ultra ſextum gradum defuncto ſint cognati.35.q.5.c. ult.§.ſucceßionis. Concordat d.lib.10.cap.5.reg.1.

except.6. ubi huius exceptionis duæ annotantur replicationes. Altera exceptio eſt: Niſi hæres hæreditati renũciauerit. Quæ exceptio approbatur M.I.C. d.lib.10.cap.9.except.14. in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi futuræ hæreditati nondum ſibi delatæ renunciauerit. Quæ replicatio approbatur d.except.14.repl.9.in prin. & d.lib.10. cap.6.except.5. Cuius duplicatio eſt: Niſi præſtito iureiurando futuræ hæreditati renunciauerit. c. quamuis.2.de pactis,in 6. Cuius triplicationes uide M.I.R.lib.4.cap.6.poſt reg.9.except.3.repl.1.duplic.2. Plures replicationes uide d.except.14.

VII. Regula: De ratione numeri graduum cognationum, quare uſq; ad ſextum gradum numerentur, cauetur 35.q.4.in prin.cum c.ſequente. & q.5.c.ult.§.ſucceßionis.

VIII. Regula, De modo numerandi gradus cognationis. Hic alius eſt iure pontificio, alius iure ciuili. de qua re dictum ſ.lib.prox.cap.13.except. 1.repl.3. Planè numerationi graduum, quæ habetur 35.q.5.c.ult.concordant ea quæ habentur M.I. C.lib.10.cap.7.quæſt.5.

IX. Regula: Iure ciuili gradus adfinitatis nulli ſunt. l.4.§.gradus.ff.de gradibus & adfinibus. Secus de iure põtificio: de qua re dictum ſ.d.cap. 13.except.2.repl.2.

X. Regula, De generibus adfinium, propoſita eſt

eſt ſuprà d.exceptione 2.in principio.

X I.Regula:Generi & nurus,ſoceri & ſocrus appellatio ex ſponſalib.adquiritur.27.q.2.c.egreſſus.§.fin.& c.priuſquã.uerſ.ſicut etiã eos. Cõcordat M.I.C.lib.10.cap.7.de adfinib.q.5.§.de ſponſi.

X I I.Regula, De fratre & ſorore uxoris:quo nomine appelletur,diſſeritur 35.q.5.c.quod autẽ.

X I I I. Regula, De uiri fratre & ſorore: quo nomine appelletur,cauetur d.c.quod autem.§.mariti frater. & §.uiri ſoror. Concordat l.4. §.uiri frater.ff.de gradib.& adfin.

X I I I I. Regula, De duorum fratrum uxoribus:quo nomine appellentur,cauetur d.c.quod autem.§.duorum autem.

X V.Regula:De ſororis uiro,& fratre uxoris cauetur d.c.quod autem.§.fin.

X V I.Regula:Eccleſia clericis ſuccedit,per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.3.cap.6.reg.6.

X V I I.Regula:Filius exhæredatus uel præteritus de inofficioſo querelam habet, per ea quæ habentur M.I.C.lib.11.cap.4.quæſt.2.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi ex iuſta cauſa ſit exhæredatus. Quæ exceptio approbatur d.quæſt.2.except.17.in princ. Cuius replicatio eſt: Niſi filius poſt perpetratum delictum, ob quod exhæredari meruit,monaſticam uitam elegerit. 19.q.3.c.ult.in prin.Nouell.123.§.nullam autem. Plures replica-

tiones uide d.except.17. Altera exceptio eſt: Niſi in teſtamento pupillari uel furioſi, quod pater ei fecit, exhæredatus ſit uel præteritus. c.1.§.fin. de teſtamentis, in 6. Concordat M.I.C.d.quæſt.2.except.24. Tertia exceptio eſt: Niſi actori aliud com petat remedium, quo portionem debitam conſequi poßit. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d. quæſt.2.except.30. Cuius replicatio eſt: Niſi quartam Trebellianicam deduxerit, uel deducere poſſit: hoc enim caſu nihilominus legitimam deducere poteſt. c.Raynutius. 16.§.in eo uerò. & §.quia uerò pater item. c.Raynaldus.18. de teſtamentis. Quarta exceptio eſt: Niſi actor legitimam ſit con ſecutus. Quæ exceptio approbatur M.I.C.lib.11. cap.5.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi in legitima ſit grauatus ad eam alij reſtituendam. d. c.Raynutius.16. in prin. & d.§.quia uerò pater. Diſtinguitur M.I.C.d.cap.5.repl.5. Planè iure nouo, quidquid ad grauandum actorem in legitima adiectum eſt, ipſo iure pro non adiecto habetur.d. §.quia uerò pater. & d.c.Raynaldus.18. Plures replicationes uide M.I.C.d.cap.5. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.q.2.

DE LEGATIS ET FIDEIcommiſsis.

XVIII. Regula: Hæres uel alius rogatus rem legatam alienare prohibetur M.I.C.lib.12.cap.2. reg.2.

reg.1.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi rogatus quartam ex lege Falcidia uel tanquam legitimam ſuam ex bonis retineat; pro ea enim parte ualet alienatio. c.Raynaldus,18, de teſtamentis. Plures exceptiones uide d.reg.1.

XIX.Regula: Legata & fideicommiſſa relicta regulariter debentur.16.q.1.c.admonere.c.conſideratio, item c.Raynutius.16.§.in eo autem. de teſtamentis. Concordat S.reg.5.in prin.& M.I.C. lib.12.cap.3.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi filiusfamiliàs legauerit. c.licet.4.§.fin. de ſepulturis,in 6.l.1.§.fin.ff.de leg.3. Huius replicatio prima eſt: Niſi conſenſu patris legauerit.d.§.fin. Altera replicatio eſt: Niſi rem caſtrenſis,uel quaſi caſtrenſis peculij legauerit.d.§.fin. Concordat M.I. C.d.cap.3. except.3. repl,2. Aliam replicationem uide M.I.C.d.except.3,repl.1. Altera exceptio uidetur: Niſi ab eccleſia legatum ſit relictum. Sed reprobatur 12.q.5. c.penult.§.fin. Tertia exceptio eſt: Niſi res eccleſiæ legata ſit. c.filius noſter,5.de teſtamentis. Quarta exceptio eſt: Niſi quis eccleſiæ plus quàm uni filiorum legauerit.13.q.2.c.placuit.§.ſed non uidetur.c.ſi quis iraſcitur. Quinta exceptio uidetur: Niſi non ſolennibus uerbis ſit legatum. Quæ tamen exceptio reprobatur c.indicante.4. de teſtamentis. Concordat M.I.C.lib. 12.cap.6,except.74. Sexta exceptio eſt: Niſi quis

legatum uel aliam diſpoſitionem ultimam in alterius uoluntatem contulerit. Hæc exceptio reprobatur c.cum tibi.13.de teſtamẽtis. Approbatur M.I.C.d.cap.6.except.80. Septima exceptio eſt:Niſi impoßibile ſit id quod legatum eſt.c.nemo poteſt.6.de reg.iur.in 6. Concordat M.I.C.d.cap.6.except.93. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.lib.12.cap.3.& deinceps. Planè iſtarũ exceptionũ replicatio generalis uidetur: Niſi res in eum caſum reciderit, quo ab initio legatũ conſiſtere potuit. Sed reprobatur c.nõ firmatur.18.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.lib.12.cap.6.in fine,repl.1. Plures eiuſmodi replicationes generales uide d.cap.6.Porrò exceptiones iam enumeratæ, & ſi quæ ſunt ſimiles, ex ijs quæ legato inſunt ſumũtur. Superſunt nonnullæ exceptiones deſumptæ ex conſequentib.legatum:de quibus ſequitur. Octaua exceptio: Niſi legatarius iuſſa teſtatoris nõ ſecerit.c.ſi hæredes.6.de teſtamẽtis. Concordat M.I.C.d.lib.12.cap.8.cauſa 15.in prin.ubi ſubijciũtur huius exceptionis aliquot replicationes. Sanè ſi eccleſiæ legatum relictum ſit, & rogatus iuſſa teſtatoris intra annum nõ exequatur:executio ad epiſcopum loci deuoluitur. c.nos quidem.3. c.tua nobis.17.& c.penult.de teſtamentis. Nona exceptio eſt:Niſi rogatus reſtituere hæreditatem,ſi ſine liberis deceſſerit; in monaſterium ſit ingreſſus,

ac monachus ſactus.c.in præſentia.8.de probationib.Alias huiuſmodi exceptiones,ex conſequentibus legatum deſumptas,uide M.I.C.d.lib.12.cap.7. cum quinq; capp.ſequentib. Hæc de 19.regula.

XX.Regula: *Si in actione legatorum aliud actum,aliud dictum uel ſcriptum ſit:præferenda eſt uoluntas ſcripto uel dicto.c.intelligentia.6. c.propterea.8. & c.in his.15. §.conſiderantes. de uerb. ſignif.Concordat M.I.C.lib.13.cap.9.reg.8.*

XXI.Regula: *Ex legatis & fideicommiſsis rogatus detrahet quartam ex lege Falcidia uel Trebellianicam.c.Raynutius.16.§.in eo uerò.de teſtamentis. & M.I.C.lib.13.cap.15.in prin. in quam ei computantur fructus percepti. d. §. in eo uerò. Concordat M.I.C.lib.13.cap.16.quæſt.5.reg.1. except.2. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi directa ſit ſubſtitutio,non fideicommiſſaria.c.1.de teſtamentis,in 6. In dubio autem ſubſtitutio præſumitur directa,non fideicommiſſaria.d.c.1.uerſ.cum in ſubſtitutionibus. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.cap.15.*

XXII.Regula: *Negans eccleſiæ legatum relictum reſtituere excommunicatur. 13.q. 2. c.qui oblationes,cum duob.cc.ſequentibus.*

DE CONDITIONIBVS ET legatis conditionalibus.

XXIII.Regula: *Si factum uel datum ſit,aut*

euenerit id quod in conditione continetur:impleta dicitur conditio,& inde oritur actio.Cuius regulæ exceptio prima eſt:Niſi cũ ſub pluribus conditionibus quid legatum uel contractum, alióue modo diſpoſitum eſſet,non omnes conditiones extiterint. Inſtit. *de hæredib.inſtituendis.* §.*penult.* Cuius exemplum habetur c.olim.25. de reſcriptis. Huius replicatio prima eſt: Niſi non coniunctim, ſed diſiunctim plures conditiones ſint adiectæ:hoc enim caſu uel unam ex ijs extitiſſe ſufficit. c.inter cæteras.4. eod.tt. c.in alternatiuis.70.de reg.iur. in 6. Concordat M.I.C.lib.14.cap.1.quæſt.3.except.11.repl.1. Altera exceptio eſt:Niſi alio modo, uel ex alia cauſa, quàm conditio concepta eſt,ea extiterit. Quæ exceptio approbatur exemplo c. ſuſceptam.6.de reſcriptis,in 6. Concordat M.I.C. d.quæſt.3.excep.14.ubi huius exceptionis aliquot ſubijciuntur replicationes. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.quæſt.3.

XXIIII. Regula: Si non euenerit quod in conditione continetur, defeciſſe dicitur conditio, & exinde actio denegatur. M.I.C.lib.14.cap.2.in prin. Cuius exceptio prima eſt:Niſi non ſtet per actorem, quo minus conditio impleatur. c.imputari.41.& c.cum non ſtat.66.de reg.iur.in 6.Plura de hac exceptione uide M.I.C.de cap.2.except. 20.Sed & plures exceptiones uide d.cap.2.

XXV.Re-

XXV. Regula: Conditio hæc, Si facere non poſſit: intelligitur tã de iure quàm de facto. c. ſciſcitatus 13. de reſcriptis. l. filius. 15. ff. de condit. & demonſtr. Plura de conditionibus uide M.I.C.d. cap. 1. 2. & 3.

DE DONATIONIBVS.

XXVI. Regula: Ex donatione proficiſcitur actio ad rem donatam tradendam, & exceptio ad eã retinẽdam. M.I.C. lib. 14. cap. 14. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi nõ dominus rem alienam donauerit, uel prælatus rem eccleſiæ. c. fraternitatem. 2. de donationib. Concordant ea quæ propoſita ſunt ĩ lib. 3. cap. 12. reg. 11. Altera exceptio uidetur: Niſi traditio non ſit ſecuta. Sed reprobatur c. 1. de donationib. & M.I.C.d. cap. 14. except. 33. §. iure autem nouo. Vbi de hac exceptione uide plura. Tertia exceptio eſt: Niſi conditio donationis defecerit, uel cauſa non ſit ſecuta. M.I.C.d. cap. 14. except. 36. Cuius replicatio eſt: Niſi eccleſiæ ſub conditione uel modo ſit donatum. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. uerum. 4. de conditionibus adpoſitis. Plures replicationes uide M.I.C.d. except. 36. Quarta exceptio eſt: Niſi donatarius in donatorem fuerit ingratus. c. ultim. de donationib. Concordat M.I.C.d. cap. 14. excep. 38. Cuius replicatio eſt: Niſi donator in uita ſua actionem de reuocanda ob ingratitudinem donatione

tione non mouerit:hoc enim caſu ipſius hæres reuocare non poteſt.d.c.ult.§.fin.Concordat M.I.C. d.except.38.replic.4. Sed & plures replicationes uide d.except.38.& plures exceptiones d.cap.14.

XXVII.Regula:In donationibus pleniſſima ſit interpretatio.Ideoq; clauſula onероſa poſt multas donationes adpoſita proximam tantùm donationem reſpicit.c.cum dilecti.6.de donationib.

XXVIII. Regula: In re dubia nemo plus iuris uidetur donaſſe quàm habet. c.paſtoralis. 7. eod.tt.

XXIX. Regula : Si quis immodicam fecerit donationem, competit liberis donatoris actio uel exceptio ad præſtandam ſeu deducendam uel ſupplendam legitimam.c.Raynutius.16.§.dictus uerò iudex.& §.cum autem coram.de teſtamentis. De qua actione uide M.I.C.lib.14.cap.16.

XXX. Regula : Donatio inter maritum & uxorem conſtante matrimonio facta non ualet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c. ult.in prin. Concordat M.I.C.libro 14.cap.20.in prim. Huius exceptio prima eſt:Niſi donans nõ fiat pauperior,nec accipiens locupletior.d.c.ult.in prin. Concordat M.I.C.d.cap.20.except.9.ubi de hac exceptione uide plura. Altera exceptio eſt: Niſi donator dum uixit,donationem non reuocauerit.d.c.ult.uerſ.niſi donatoris obitu. Concordat

d.cap.20.

d.cap.20.except.39.in prin. Cuius tamen replicatio prima eſt: Niſi donatorē pœnituerit tacitè uel expreßè.d.c.ult.uerſ.quæ tamen penitus. De qua re uide plura d.except.39.repl.3. Altera replicatio eſt: Niſi donatarius ante donatorem deceſſerit.d.c.ult.uerſ.uel qui donatum. De qua re uide plura d.except.39.repl.14. Sed & plures replicationes uide d.except.39.& plures exceptiones d.cap.20. Hæc de cauſis iuris lucratiuis:de quibus tamen uide plura M.I.C.lib.9.cum quinque libris ſequentibus.

DE OBLIGATIONIBVS & actionibus in genere. Cap. VI.

PRima regula:Ex contractu & quaſi contractu,maleficio et quaſi maleficio regulariter oritur obligatio ſimul & actio, per ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.1.diuiſ.3. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi iuſſu magiſtratus fecerit.c.quod quis.24.de regulis iuris,in 6.l.127.§.fin.ff.eod.tt. Altera exceptio eſt: Niſi ſciente & conſentiente aduerſario fecerit. c.ſcienti.27. d.tt. in 6. Concordat M.I.C.d.lib.15. cap.2. except.14. Tertia exceptio eſt:Niſi metus cauſa fecerit. Vide J. Plures huiuſmodi exceptiones uide M. I. C. d.cap.2.

II. Regula: An actio iure diuino ſit permiſſa, diſſeritur 14.q.1. in prin. & 23. q.4. ubi uindicta prohibetur: de qua re annotatum quoq; ſ.libro 1. cap.8.quæſt.2.reg.3. Contrarium tamen concluditur d.q.1.c.1.§.fin.cum duob.cc.ſequentibus.

III. Regula: Filiofamiliâs regulariter non competit actio ſine patris conſenſu, per ea quæ habentur M.I.C.d.lib.15.cap.4.reg.1.in prin. Cuius exceptio hæc eſt: Niſi cauſa ſit ſpiritualis.c.ult.§.fin. de iudicijs,in 6. Plures huiuſmodi exceptiones uide d.reg.1.

IIII. Regula: Actio litigioſa cedi ac emi prohibetur c.ult.§.cum igitur.de alienat.iudicij mutandi cauſa facta. Concordat M.I.C. d.cap.4. reg.6. except.2.repl.4. Vbi huius regulæ aliquot ſubijciuntur exceptiones.

V. Regula: Clericis & monachis uidetur actio deneganda. 14.q.1.in prin.cum c.ſequēte,in prin. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi de damno uitando,non de lucro captando agant. d.q.1.c.1.§. his ita. Altera exceptio eſt: Niſi non ſuo,ſed alterius uel eccleſiæ nomine agant. d.c.1. §.aliud eſt, uſq; ad §.fin.

VI. Regula: Excommunicato non datur actio. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.2.cap.9.de excommunicat.exceptione.

VII. Re-

VII.Regula: Pater pro filio non tenetur, neq; conueniri poteſt. c.ult.de delictis pueror. item 1. q.4.c.Iudæi,in fine. Concordat M.I.C.lib.15.cap. 5.reg.4.exemplo 8.

VIII.Regula: Nec ex facto alterius alius conueniri poteſt, per ea quæ habentur d.reg.4. in prin. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi alius factum alterius ratum habuerit. c.cum quis abſq;. 23.de ſentent.excomm. in 6. c.ratihabitionem.10. de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.reg.4.except.13. Cuius exceptionis replicatio eſt: Niſi nomine ratumhabentis non ſit geſtum: tunc enim ratihabitio ei non nocet. d.c.23.§.fin. & c.ratum.9. de reg.iuris,in 6. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi iure repreſaliarum incola pro incola conueniatur. Cuius replicatio eſt in perſonis & rebus eccleſiaſticis, contra quas repreſaliæ concedi uel extendi non poſſunt. c.unico,de iniurijs, in 6. Plures exceptiones propoſitæ regulæ uide M.I. C.d.reg.4. Sed & exempla contraria iſti regulæ uide 1.q.4.c.eccleſia quæ.

IX.Regula: Excommunicatus quamuis agere non poßit, conueniri tamen poteſt. c.intelleximus. 7.de iudicijs.

X.Regula; Succeſſori eccleſiaſtico non præiudicat factum prædeceſſoris.c.2.de præſcriptionib. Cuius exceptio eſt: Niſi in rē eccleſiæ ſit uerſum.

Nam

Nam ſucceſſor in beneficio eccleſiaſtico conueniri poteſt ex contractu à prædeceſſore ſuo in rem eccleſiæ inito.c.1.de ſolutionibus.

XI. Regula: Spoliatus conueniri non poteſt, antequam reſtituatur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur s̃.lib.2.cap.9.de exceptione ſpolij.

XII. Regula: Per procuratorem quis factum in iudicio proponere prohibetur c.paſtoralis.14. de iudicijs. Cõtradicit M.I.C.lib.15.cap.5.per quos competat actio,reg.1.

XIII. Regula: Solutio cenſus debet fieri in antiqua moneta,niſi alia moneta ſit præſcripta.de qua rẽ uide s̃.cap.4.quæſt.2.reg.4.

XIIII. Regula:Si cenſus annui diuerſis menſuris ſoluti ſunt,in minori menſura debentur. c.ex parte.18.de cenſibus.

XV.Regula:Si antiqua moneta,in qua annuũ ſolui debet, in uſu eſſe deſijt: æſtimatio eius debetur.c.penult.in fine.de cenſibus.

XVI. Regula: Si quis plus petierit,punitur.c. unico,de plus petitionibus. Concordat M.I.C.lib. 15.cap.6.reg.9.

XVII. Regula: Si genus debeatur, uel unum ex duobus,regulariter electio eſt debitoris.c.in alternatiuis.70. de reg.iuris, in 6. De qua re uide plura M.I.C.lib.16.cap.6.reg.4.

XVIII.Re-

XVIII. Regula: Vſuræ debentur ex mora. Quæ regula approbatur M.I.C. lib.15. capite 7. quæſt.1.cauſa 2.in prin.Cuius exceptio prima eſt: Niſi non reus,ſed alius moram ſecerit:nam reo alterius mora non nocet. c.mora.25. de reg.iuris, in 6. De qua re uide plura d.cauſa 2.except.3. Altera exceptio eſt:Niſi reus interpellatus exceptione ſe tueri potuit.c.non eſt.60.eod.tt. de qua uide item d.cauſa 2.except.14. Plura de uſuris,quatenus exigi poſsint uel non,uide s̄.lib.1.cap.19. item M.I.C. d.cap.7.

XIX.Regula:Ex ui facta in litem iuratur taxatione à iudice facta.c.ult.de his quæ ui metúſue. Concordat M.I.C.lib.15.cap.9.quæſt.4.

XX.Regula: Condemnationem minuit compenſationis exceptio oppoſita,per ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.11. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi depoſiti actione agatur. c.2.§.ſanè depoſitori. de depoſito. Concordat M.I.C.d. cap.11.quæſt.3.except.2. Altera exceptio eſt:Niſi debitum quod opponitur,dubium ſit,non liquidum.d.c.2.§.fin. Concordat M.I.C.d.quæſt.3.except.26.

XXI.Regula:De temporis præſcriptionibus: quatenus actionibus obſtent, uide s̄.lib.3.capite 1. reg.19.cum ſequente. item cap.9.in prin.reg.2. item M.I.C. libro 15.cap.13.ubi inter alias aduerſus

præſcriptionem exceptiones numeratur & hæc: Niſi actio ſemel in iudicium deducta fuerit, uel lis mota. M.I.C.d.cap.13.except.5. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ab ultimo die litis quadraginta anni exceſſerint. 16.q.3.c.placuit ut quicunq;.§.hæc de præſcriptionibus.uerſ.ſi per litis. Concordat d. except.5.repl.4. Altera replicatio eſt: Niſi lis non fuerit conteſtata. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur M.I.C.d.except.5.repl.6.in prin. Cuius duplicatio eſt: Niſi cum reus propter abſentiam, infantiam uel aliam ſimilem cauſam conueniri non poſſet: querela ea de re præſidi uel epiſcopo ſit oblata. d.c.placuit ut. §.is autem cuius res. Concordat d.repl.6.dupl.2. Tertia replicatio eſt: Niſi in integrum reſtitutio in iudicium ſit deducta. hæc enim per hoc non continuatur, ſed continuo quadriennio expirat. Clement.1.de in integr. reſtit. l.Papinianus.21.§.fin.ff.de minor.25. annis. l.6.C.de temp.in integr.reſtit. Plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.except.5. Altera exceptio eſt: Niſi reus fuerit in mala fide. c.poſſeſſor.2.de reg.iuris, in 6. Plura de hac exceptione uide ſ.cap.3.reg.11.replic.2. Tertia exceptio eſt: Niſi titulus à præſcribente non probetur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur 16.q.3.c.dilectio.§.poteſt etiam. Plures huiuſmodi exceptiones uide ſ.lib.3. cap.9. reg.2. item

M.I.C.

M.I.C.d.cap.13. Iſtarum exceptionum replicatio generalis iure ciuile approbata eſt hæc: Niſi quadraginta anni exceſſerint: hæc enim actionem omnem excludit, dictis exceptionibus non obſtantib.M.I.C.d.cap.13.in fine. Cui concordat c.ad aures.6.in fine.de præſcriptionib. Huius tamen replicationis generalis duplicatio prima eſt: Niſi procurationem legatus uel nuncius ſedis apoſtolicæ petat:huic enim præſcriptio iſta non obſtat.c. accedentes.11.eod.tt. c.cum inſtantia.17.in prin.de cenſibus.Altera duplicatio eſt:Niſi uiſitatio eiuſq; procuratio per ſuperiorē ab inferiore exigatur. c.cum ex officij.16.d.tt. Tertia duplicatio eſt:Niſi functiones publicæ exigantur. 16.q.3.c.placuit ut. §.fin.cum c.ſequente,in prin. Concordat M.I.C.d. cap.13.in fine,dupl.2. Quarta duplicatio eſt:Niſi decimæ, primitiæ uel aliæ res ſacræ petantur. d.c. placuit ut.§.quod ſi priuatus. §.fin. & d.q.3.c.iubemus. §.ſic etiam. item c.cauſam.7. de præſcriptionibus. Quinta duplicatio eſt:Niſi ſubditus ſe à iuriſdictione & obediētia ſui magiſtratus ſubducat. hic enim nulla præſcriptione defenditur.c.cū non liceat.12. & c.cum ex officij. 16. de præſcriptionibus. Sexta duplicatio eſt:Niſi liber homo in libertatem uindicetur. d.c.placuit ut.§.penultim. Concordat M.I.C.lib.6.cap.3.cauſa 9. Plures huiuſmodi duplicationes uide M.I.C.d.cap.13.in fin.

Hæc de obligationib. & actionibus in genere ſint dicta: de quibus uide plura M.I.C.d.lib.15.

DE CONTRACTIBVS & quaſi contractibus.
Cap. VII.

Prima regula: Pacta ſeruanda ſunt.c.qualiter.3.de pactis. *Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.15.in prin. Quæ tamen regula ſuis exceptionib.non caret.nam Deus quoque frequenter ſuam mutat ſententiam.* 22.q.4.c. unuſquiſque.§.fin.cum c.ſequente. & c.non ſemper.*Eſt igitur propoſitæ regulæ exceptio prima:* Niſi pactum nudum ſit. *Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.cap.15.except.12.in prin.Cuius replicatio eſt:* Niſi pactum nudum bonæ fidei contractui inſit. c.contractus.85.de reg.iuris,in 6. *Concordat M.I.C.d.except.12.replic.4.* Plures replicationes uide d.except.12. *Planè iure pontificio exceptio propoſita reprobatur c.1.de pactis. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:* Niſi ui metúſue cauſa pactum factum ſit.c.peruenit.2.de iureiurando.15.q.6.c.1.*Plura de hac exceptione uide M. I.C.d.cap.15.except.16.* Tertia exceptio eſt:Niſi aduerſus leges uel contra bonos mores pactum factum ſit.c.ult.de pactis.c.cum quidam.12.§.illi uerò.c.ſicut ex literis.13.c.tua nos.24.de iureiurando.

do.c.in malis.69.de reg.iuris,in 6. Concordant item ea quæ habentur ſ.lib.2.cap.16.reg.9.except. 1.& M.I.C.d.cap.15.except.17. Sed & exemplum eius eſt, ſi conuenerit de ſuccedendo prælato in prælaturam.c.accepimus.5.de pactis. Item,ſi clerici poſt mortem decedentium maiores ſibi penſiones paciſcantur.c.cum clerici.6.eod.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi pactum in damnum tertij uergat. c.plerique.7.eod.tt. Concordat M.I.C. lib.15. cap.17. aduerſus quos ex pacto actio competat, in prin. Quinta exceptio eſt: Niſi pactum aduerſus eccleſiaſticam libertatē factum ſit. c.ſicut noſtris. 27.& c.petitio.31.de iureiurando. Sexta exceptio eſt: Niſi impoßibile quid in pactum ſit deductum. c.ult.in fine.de pactis. c.nemo.6.de reg.iuris,in 6. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.15.except.23.Septima exceptio eſt:Niſi de ſpiritualibus uel beneficijs eccleſiaſticis pactū factum ſit,c.cum pridē.4.& c.ult.de pactis.c.ſuper eo.7.de tranſactionib. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.3.cap. 7.reg.115.cum ſequentib. Sed & plura de hac exceptione uide M.I.C. d.cap.15.except.33. Octaua exceptio: Niſi conditio pacti uel contractus defecerit. c.peruenit.3.& c,ſicut.29.in fine.de iureiurando. Vide plura de hac exceptione M.I.C. d. cap.15.except.42.Nona exceptio uidetur:Niſi inſtrumentū contractus ſit amiſſum.Sed reprobatur

c.cum olim.12.de priuilegijs. Concordat M.I.C.d. cap.15.except.48. Decima exceptio uidetur: Niſi paciſcētem pacti ſtatim pœnituerit. Sed reprobatur c.quod ſemel.21.de reg.iuris,in 6. Vndecima exceptio eſt: Niſi Papa abſoluerit à contractu uel iuramento. 15.q.6. c.authoritatem,cum tribus cc. ſequentib. Duodecima exceptio: Niſi per promiſſorem nõ ſtet,quo minus præſtet quod promiſit.c. imputari.41.de reg.iuris,in 6. c.ſignificante.7.de pignoribus. Concordat M.I.C.lib.16.cap.4.exc.3. Decimatertia exceptio: Niſi aduerſa quoque pars fidem non præſtet promiſſis.c.peruenit.3.uerſ.nec tu.& c.ſicut.29.in fine.de iureiurando.c.conſtitutus.7.de pœnis. Cõcordat S.lib.2.cap.ult.excep.4. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi aliquid melius fecerit quam promiſit.d.c.peruenit.3.in prin. Decimaquinta exceptio: Niſi cum quis promiſiſſet ſe facturum quod peteretur, illicitum quid pẽtatur. c.cum iuramento.4.de homicidio.

De replicationibus præcedentium exceptionum generalibus.

Hactenus propoſitæ regulæ exceptiones enumerauimus: quarum tamen plures uide S.libro 2. cap.16.reg.9.et M.I.C.d.cap.15. Planè iſtarum exceptionum replicatio generalis prima hæc uidetur: Niſi iuſiurandum de pacto ſeruando ſit præſtitum. Sed reprobatur c.1.de iureiurando,in 6.c.

non

non eſt.58.de reg.iuris,in 6. Cuius exemplum habetur c.1. cum c.ſequente. c.quanto.18. c.tua nos. 24.de iureiurãdo. c.2.§.contractus autem omnes. de rebus eccleſiæ non alienandis,in 6.15.q.6.c.authoritatem. Concordant item ea quæ habentur s̄. lib.2.cap.16.reg.9.excep.1.& M.I.C.lib.15.cap.15. in fine,repl.1. Planè admittitur replicatio propoſita,ſi iuſiurandum ſeruari poßit ſine interitu ſalutis æternæ. hoc enim caſu iuſiurandũ eſt obligatoriũ:poteſt tamen authoritate Põtificis relaxari. c.ſi uerò aliquis.8.de iureiurando. De qua re uide s̄.lib.prox.cap.10.de iureiurando. Altera replicatio eſt: Niſi authoritate Papæ pactum uel contractus ſit confirmatus. c.quoties.2.de pactis.c.1.uerſ. ſed ſi rem,cum c.ſequente. de confirmatione utili. Contradicit M.I.C.d.cap.15.replic.5. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi cum res litigioſa eſſet,Papa negociũ confirmauerit.d.c.1.in prin. Altera duplicatio eſt:Niſi contra confirmationem ſuam Papa poſtea reſcripſerit. c.de confirmationibus.2.uerſ.niſi nouum.de confirmat.utili. Tertia duplicatio eſt:Niſi per falſi ſuggeſtionem confirmatio ſit impetrata. d.c.2. uerſ.aut certum ſit. & c.bonæ memoriæ.3.eod.tt. Quarta duplicatio eſt: Niſi innouatum tantùm ſit inſtrumentum contractus,non confirmatum. c.cum dilecta.4.eod.tt. c.ex parte.13. & c.quia intentionis.29. de priuile-

gijs. Quinta duplicatio eſt: Niſi Papa regulari confirmauerit adminiſtrationem temporalem. c. ad noſtram.5.cum c.ſequente Porrecta. de confirmatione utili. Sexta duplicatio eſt: Niſi ſententia ipſo iure nulla ſit confirmata.c.examinata.7.eod. tt. Septima duplicatio uidetur: Niſi uerbum Confirmo, rem confirmatam præceſſerit. Sed reprobatur c.uenerabilis.8. eod.tt. Octaua duplicatio uidetur: Niſi uerba hæc, Sicut ſine prauitate prouidè facta eſt: confirmationi ſint inſerta. Sed reprobatur d.c.8. Hæc de ſecunda replicatione generali. Tertia replicatio uidetur: Niſi res in eum caſum peruenerit, quo ab initio utiliter in contractum deduci potuit. Sed reprobatur c.non firmatur.18.de reg.iuris, in 6. Vide item M.I.C.d.cap.15. in fine. Sed & plures replicationes generales uide M.I.C.d.cap.15.

II. Regula: Ex pacto de non petendo competit exceptio pacti conuenti, ſi petatur. M.I.C.lib. 15.cap.16.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi ex noua cauſa agatur. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ad noſtram.20.de iureiurando. Altera exceptio eſt: Niſi aliud petatur quàm pacto comprehenſum eſt. Quæ exceptio approbatur exemplo, quo cum de damno non petendo conueniſſet, expenſæ petuntur, c.in noſtra.8.de iniurijs. Concordat M.I.C.lib.15.cap.18. ubi huius exceptionis

aliquot

aliquot ſubijciuntur replicationes. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.16.

III.Regula:Ex pœnali ſtipulatione,ſi non fiat quod ſub pœna promiſſum eſt,actio datur ad pœnam petendam, per ea quæ habentur M.I.C. lib. 16.cap.9. de pœnali ſtipulatione, reg.3. in princ. Cuius exceptio prima eſt: Niſi matrimonium ſub pœna ſit promiſſum. c.gemma.29. de ſponſalibus. Altera exceptio eſt: Niſi pro parte præſtitum ſit, quod ſub pœna promiſſum eſt. hoc enim caſu pœnalis ſtipulatio non niſi pro reliqua parte, non in ſolidum committitur.c.ſuam.9.de pœnis. Contradicunt ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.5.reg.5. except.7.repl.6.Plura de regula propoſita eiuſq; exceptionib.uide M.I.C.d.reg.3.

IIII.Regula: Si debitor pro ſuo debito rem alienam obligauit, ad eam redimendam ipſe eiuſq; hæres tenetur. c.ex præſentium.3. de pignoribus. Concordat M.I.C.lib.17.cap.4.quæſt.1.cauſa 4.

V.Regula: Ex cõmodato commodati actio datur ad commodatum reddendum, per ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.1.cauſa 5. Cuius exceptio prima eſt: Niſi res commodata perierit. M.I.C.d. quæſt.1.except.3.Huius exceptionis replicatio prima eſt:Niſi culpa commodatarij interueniente res perierit. c.1.§.licet.uerſ.niſi acciderit.de commodato. Huius duplicatio uidetur:Niſi leuiſſima fue-

rit culpa commodatarij. Sed reprobatur d.c.1.in prin. Concordat M.I.C.d.except.3.replic.3. Plura de replicatione propoſita uide d.except.3. repl.2. Altera replicatio eſt: Niſi conuenerit ut commodatarius omne periculum præſtet. d.§ licet. uerſ. uel interuenerit. l.1.C de commodato. Tertia replicatio eſt: Niſi poſt moram à commodatario factam res perierit.d.§.licet.uerſ.ſeu in mora. Concordat M.I.C.lib.24.cap.17.except.7. Plures replicationes uide d.except.3. Altera exceptio eſt: Niſi uſus, cuius gratia res fuerat commodata, non fuerit expletus.d.c.1.§.contra eum.de commodato. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.quæſt.1.

VI.Regula: Si commodator uſum rei commodatæ intempeſtiuè auferat commodatario, contraria cõmodati actione tenetur.d.§.contra eum, in fine.l.17.§.ſicut.ff.commodati. De qua actione uide plura M.I.C.lib.17.cap.5.

VII.Regula: Depoſitarius depoſitum non reſtituẽs depoſiti actione tenetur. M.I.C.lib.17.cap. 7.quæſt.2.cauſa 7.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi depoſitũ perierit.d.cauſa 7.except.1. Huius replicatio prima eſt: Niſi depoſitarius ſuis rebus ſaluis depoſitum amiſerit. c.bona fides. 2. in prin.de depoſito. Concordat M.I.C. d.except.1, replic.2.diſt.1. Altera replicatio eſt: Niſi depoſitarius

tarius depoſito ſe obtulit: hoc enim caſu culpam præſtat.d.c.2.§.1. Concordat M.I.C.d.repl.2.diſt. 4. Tertia replicatio eſt: Niſi merces interuenit pro re depoſita cuſtodienda. nam & hoc caſu culpam præſtat.d.§.1.uerſ.uel ſi quid pro. Concordat M.I.C.d.repl.2.diſt.3. Quarta replicatio eſt: Niſi pactum de culpa præſtanda interuenerit.d.c. 2.§.pacto uerò. Concordat M.I.C.d.except.1.replic.3. Quinta replicatio eſt:Niſi poſt moram res perierit.d.§.pacto uerò.uerſ.mora. Plura de hac replicatione uide M.I.C.d.except.1.repl.8. Sexta replicatio eſt: Niſi culpa depoſitarij res perierit. Quæ replicatio uidetur approbari d.§.pacto uerò.ibi:culpa. Sed contradicit M.I.C.d.replic.2.in prin. Ideoq; replicatio propoſita uidetur reſtringenda ad caſum, de quo M.I.C.d.except.1.repl.9. dictum eſt. Plures replicationes propoſitæ exceptionis uide d.except.1. Sed & plures exceptiones uide M.I.C.d.cauſa 7.

VIII.Regula:Vel ſtatim depoſitum repeti poteſt.d.c.2.§.ſanè depoſitori. Concordat M.I.C.d. cap.7. quæſt.6.reg.1. ubi aliquot ſubijciuntur exceptiones.

IX. Regula: Ex pignoris contractu regulariter competit actio pignoraticia & hypothecaria ad perſequendum pignus,per ea quæ habẽtur M. I.C.lib.17.cap.16.quæſt.3.in prin. Cuius exceptio

prima

conqueſtus.8. de uſuris. Concordat M.I.C.d.cap. 20.quæſt.4.reg.3.ubi ſubijcitur propoſitæ regulæ exceptio. Sed & plures propoſitæ cauſæ exceptiones uide s̄.lib.1.cap.19.quæſt.2.cauſa 6. Quibus adijci poteſt hæc quoq; exceptio:Niſi debitor iuſiurandum præſtiterit de non repetendo pignore,niſi ſorte ſoluta.c.ad noſtrã.7.de iureiurando.

XIII.Regula: Creditor fructus in ſortẽ debet cõputare, ut patet ex ijs quæ s̄.reg.prox.ſunt propoſita : ubi etiam eius exceptiones ſunt annotatæ.

XIIII. Regula: Si modico precio uenditione facta,conuenit ut intra certum tempus rem uenditori liceat oblato precio retrahere: pignus præſumitur in fraudẽ uſurarum conſtitutũ,nõ uenditio. c.ad noſtram.5.de empt.& uendit. De qua re uide item M.I.R. lib.2.cap.10. in uerbo Simulatio. Idem dicendũ, ſi res uendita ſit, ut poſt tẽpus emptor eam recipiat oblato precio maiori,fructib.in ſortem computatis.c.illo nos.4.de pignoribus.

XV.Regula:Si uenditor deceptus ſit ultra dimidium iuſti precij: ualet quidem uẽditio,ſed uenditori datur actio, ut reſtituto precio rem recipiat.c.cum dilecti.3.& c.cum cauſa.6.de empt.& uendit. Concordat M.I.C.lib.18.cap.3.except.27. diſtinct.1. Cuius exceptio eſt:Niſi emptor offerat quod iuſto precio deeſt.d.c.3.& d.c.6. & d.diſt.1. repl.1.Plures exceptiones uide d.diſt.1.

XVI.Re-

X V I. Regula: Venditor cogi poteſt, ne carius uendat merces ſuas tranſeuntibus, quàm in mercato uendere poſſit. c.1. de empt. & uendit.

X V I I. Regula: Venditor uitium rei in uendendo indicare tenetur: aliâs empti actione uel redhibitoria tenetur. M.I.C. lib.18. cap.12. quæſt.3. in prin. item cauſa 6. Cuius exceptio eſt: Niſi emptor uicium ſciuit. c. eum qui certus. 31. de reg. iuris, in 6. Concordant ea quæ habentur M.I.C. d. quæſt.3. except. gener.10. ubi aliquot ſubijciuntur replicationes. Sed & plures exceptiones uide d. quæſt.3.

X V I I I. Regula: Re uendita euicta, emptor regreſſum habet aduerſus uenditorem de præſtanda euictione. M.I.C. lib.18. cap.14. quæſt.1. cauſa 1. 7. & 9. Cuius exceptio prima eſt: Niſi emptor conuentus non denunciauit uenditori, ut defenſioni rei adeſſet. c. ultim. in prin. de empt. & uendit. De qua exceptióne uide plura M.I.C. d. quæſt.1. except.68. Altera exceptio eſt: Niſi emptor contumaciter abſuit tempore ſententiæ latæ. d. c. ultim. uerſ. uel contumaciter. Concordat d. q.1. except. 56. & except.58. Tertia exceptio eſt: Niſi per iniuriam iudicis emptor uictus ſit. d. c. ultim. uerſ. ſeu per iniuriam. Concordat d. q.1. except.55. Plures exceptiones uide M.I.C. d. quæſt.1.

X I X. Regula: Locator conductorem prohibere

bere non poteſt, quo minus re conducta fruatur. Quod ſi fecerit, ex conducto tenetur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.19.capite 3.quæſt.1.cauſa 5. in prin. Cuius exceptio prima eſt:Niſi res locata uſibus domini neceſſaria ſit. c.propter.3. §.uerum. de locato & conducto.l.3.C.eod.tt. Altera exceptio eſt: Niſi dominus ædes locatas reficere uelit. d.§.uerum.& d.l.3.uerſ.aut corrigere.Tertia exceptio eſt: Niſi conductor malè in re conducta ſit uerſatus. d.§.uerum.uerſ.qui etiam inde. & d.l.3. uerſ.aut tu malè. Quarta exceptio eſt:Niſi conductor non ſoluerit penſionem. d.§.uerum.uerſ.uel cum canonem.l.54.§.inter.ff.locati.Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.cauſa 5.

XX.Regula:Si conductor damnum in fructibus perceptis uel percipiendis paſſus ſit,remittenda eſt ei penſio.d.c.propter.3.in prin. Concordat M.I.C.lib.19.cap.4.quæſt.1.cauſa 4.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi anni præcedentis uel ſequentis fructus fuerint uberiores. d.c.3.in prin. uerſ.niſi cum ubertate. Concordat M.I.C.d.cauſa 4.except.6. Altera exceptio eſt:Niſi culpa conductoris damnum contigerit. d.c.3.in princ.uerſ. ſine culpa.Plures exceptiones uide d.cauſa 4.

XXI. Regula: Si emphyteuta eccleſiæ intra biennium,uel alius intra triennium canonem non ſoluerit: iure ſuo cadit. c.ult.§.emphyteuta quoque,

que. de locato & cõducto. 10.q.2.c.hoc ius.§.qui rem.Nouell.7.§.ſcire autem omnes. Cõcordat M.I.C.libro 19.cap.9.quæſt.6.cauſa 1. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Niſi dominus non ſoluat emphytheutæ meliorationes.Sed reprobatur d.§.qui rem.uerſ.non repetiturus. Concordat M.I.C. d.cauſa 1.except.4. Altera exceptio uidetur:Niſi emphyteuta non ſit interpellatus ut ſolueret. Sed & hæc exceptio reprobatur d.c.ultim.in fine.& M.I.C.d.cauſa 1.except.5. Plures exceptiones uide d. cauſa 1.

XXII.Regula: Si emphyteuta non requiſito uel nolente domino ius ſuum alienauerit,eo cadit. d.§.emphyteuta quoque.uerſ.ſecus præſumendo. Concordat M.I.C.d.quæſt.6.cauſa 3.in prin.Cuius exceptio prima eſt: Niſi dominus requiſitus ipſe emere noluit.d.c.ult.in prin.Concordat d.cauſa 3. except.2. Cuius replicatio prima eſt:Niſi atteſtatione præmiſſa emphyteuta domino non indicauerit,quantum precium ſibi ab alio offeratur.d.c. ult.in prin.& d.except.2.repl.1. Altera replicatio eſt:Niſi ab atteſtatione præmiſſa nondum duo menſes præterierint. d.c.ult.in prin.uerſ.uel à denunciationis. & d.except.2.replic.2. Tertia replicatio eſt: Niſi perſonis uetitis alienauerit. d.c. ult. in princ. uerſ.qui ab emptione huiuſmodi. & d.except.2. replic.3. Plures replicationes,ſed & plures

plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C. d.cauſa 5.

XXIII. Regula: Si emphyteuta rem fecerit deteriorem, iure ſuo cadit. 10. quæſt. 2. c. hoc ius. §. qui rem.

XXIIII. Regula: Si emphyteuta ius ſuum ex cauſis prædictis amiſit, ut ad dominum res redeat: nihilominus præteriti temporis penſiones ſoluere, & damnum, quo res deterior facta eſt, præſtare tenetur. d. §. qui rem. uerſ. ut tamen ſoluat.

XXV. Regula: Ex mandato mandati actio naſcitur. de qua M.I.C. lib. 19. cap. 12. cum ſequentib. Cuius exceptio eſt: Niſi conſilium fuerit non fraudulentum. c. nullus. 62. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. d. cap. 12. except. 1. in prin. ubi ſubijciuntur aliquot replicationes. Plures exceptiones uide d. cap. 12. cum ſequentibus.

XXVI. Regula: Si quis negocia eccleſiæ gerendo uel eccleſiæ rebus damnum intulerit, ſibi lucrum captando: uel contrà in ſuis rebus damnum ſenſerit, dũ utilitati eccleſiæ ſtudet: hoc damnum hinc inde præſtabitur. 12. q. 4. c. 1. §. fin. cum c. ſequente, uſq; ad §. ſi uerò de rebus. Concordat M.I.C. lib. 20. cap. 4. in prin. & quæſt. 4. in prin. item cap. 5. quæſt. 1. & cap. 6. quæſt. 1. in prin.

XXVII. Regula: Si quis negocia eccleſiæ gerendo res eius conſumpſerit: hoc præſtandum eſt.

12.q.5.c.obitum. Quo nomine etiam aduerſus hæredem datur actio.d.c.obitum. Concordat M.I.C. d.cap.5.quæſt.3.reg.1.except.1.

XXVIII. Regula: Finium regundorū actio triginta annorum præſcriptione eliditur. l.6.C.finium regundorum. Cuius exceptio eſt in finibus epiſcopatuum & parochiarum,qui nullo tempore præſcribi poſſunt.c.ſuper eo.4.de parochijs.

XXIX. Regula: Si quis pro alio interceſſerit fideiubendo uel mandando, pro eo conueniri poteſt,per ea quæ habentur M.I.C.lib.21.capite 1. quæſt.2.in prin.Cuius exceptio prima eſt:Niſi clericus uel monachus interceſſerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur 5̄. libro 3.cap.9. reg.28.Plures exceptiones uide d.q.2.

XXX. Regula:Si quis pro alio interceſſerit, contraria mandati actione conſequitur, ut indemnis ſeruetur.c.peruenit.2.de fideiuſſoribus. Concordat M. I. C. lib.21. cap.3. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi nondum ſoluerit actor.d.cap. 3.quæſt.1.except.1. Cuius replicatio prima eſt:Niſi debitor diu in ſolutione debiti ceſſauerit. c. ult. d.tt. l.38. in fine.ff.mandati. Altera replicatio eſt: Niſi debitor diſsipare bona ſua incipiat. d. c.ult. uerſ.aut diſsipare.& d.l.38.in fine. Tertia replicatio eſt: Niſi actor ſit condemnatus. d. c. ultim. uerſ.ſeu ſuper hoc. Concordat M.I.C.d.except.1.

repl.1.Quarta replicatio eſt:Niſi actor à creditoribus moleſtetur. c.conſtitutus.3.d.tt.de fideiuſſoribus.Plures replicationes uide d.except.1.Hæc de contractibus & quaſi contractibus: de quibus tamen uide plura M.I.C.lib.15.cum ſex libris ſequentibus.

DE DELICTIS ET QVASI delictis. Cap. VIII.

PRima regula: Furtum committit,qui inuentum non reddit. 14. q. 5. c. ſi quid inueniſti. & c.multi. Concordat M.I.C.lib.22.cap.2.de furti actione,quæſt.2.cauſa 19. ubi aliquot ſubijciuntur exceptiones.

II. Regula: Si rem domino abnegat,furtũ committit.d.c.ſi quid.uerſ.qui alienum.Concordat M.I.C.d.quæſt.2.cauſa 16.

III. Regula: Si metu pœnæ à furto abſtinet, furti tenetur, in iudicio ſcilicet poli. de pœnitent. diſt.1.c.ſi propterea.

IIII. Regula: Ex furto regulariter furti actio competit, per ea quæ habentur M.I.C. d.quæſt.2. cauſa 1. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi rem minimam abſtulerit. Sed reprobatur 14.q.6.c.ult. Concordat M.I.C. lib.22.cap.8. quæſt.3.except.6.Altera exceptio eſt:Niſi non furandi animo quis rem alienam contrectauerit. d.

c.ult.Concordat M.I.C.lib.22.cap.2.de furti actione,quæſt.2.except.24. Tertia exceptio eſt: Niſi propter neceßitatem famis uel frigoris furtum fecerit. de conſecrat. diſtin.5. c.diſcipulos. item c.ſi quis propter.3.de furtis. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d.quæſt.2.

V. Regula: Furti etiam tenetur,qui furem non indicat ob lucrum quod ab eo conſequitur. c. qui cum fure.4.de furtis.

VI. Regula: Furti pœna quadrupli eſt.12.q.2. c.in antiquis.c.ſi ſeculi. Concordat M.I.C.lib.22. cap.5.in prin.

VII. Regula:Si pars ablata ſit,non de toto,ſed de parte tãtùm ablata furti actio eſt. de pœnitent. diſt.1.c.uulgaris.l.21.in prin.ff.de furtis. Concordat M.I.C.d.cap.5.reg.8.ubi ſubijcitur exceptio.

VIII. Regula: Etiam ſacci æſtimatio, in quo pecunia furtiua continetur, in furti actione uenit. diſtin.50.c.qui ſaccum.l.79.ff.de furtis.

IX. Regula: Si clericus eccleſiæ furtum fecerit,qua pœna puniendus ſit,definitur 13.q.2.c.clerici.§.ſi quis autem.

X. Regula: Furti ſpecies eſt rapina. 14.q.5.c. dixit.§.fin.cum c.ſequente. Concordat M.I.C.lib. 22.cap.8.quæſt.3.cauſa 1.& quæſt.10.reg.2.

XI. Regula:Ex dãno dato actio aduerſus dantem competit.c.ult.in prin.de iniurijs. Concordat

M.I.C.

M.I.C.lib.22.cap.9.quæſt.3.cauſa 1.Huius cauſæ exceptio prima uidetur:Niſi per ignorantiã uel imperitiã damnũ dederit. Sed reprobatur d.c.ult.in prin.uerſ.aut hæc imperitia. Altera exceptio eſt: Niſi actor damnũ euitare potuit. c.damnũ.86.de reg.iuris,in 6.Cõcordat M.I.C.lib.22.cap.9.in fin. excep.24.Plures huiuſmodi except.uide d.cap.9.

XII. Regula: Si quis foueam fecerit,in quam alienum pecus ceciderit: is qui foueam fecit,de damno dato tenetur.c.ſi quis.2.de iniurijs. Concordat M.I.C. d.quæſt.3.cauſa 10. ubi huius regulæ aliquot ſubijciuntur exceptiones.

XIII. Regula: Si ignem immiſit in alienam ſegetem,de damno dato tenetur. c.ſi egreſſus.5.d.tt. Cõcordat l.30. §.in hac actione. ff. ad l.Aquiliam. Sed & concordat M.I.C.d.quæſt.3.cauſa 29.

XIIII. Regula: Si fructus alienos immiſſo pecore depauit, de damno dato tenetur. c. ſi læſerit. 4.d.tt.Concordat M.I.C.d.quæſt.3.cauſa 33.

XV. Regula: Si cauſam & occaſionem damni dedit,de damno dato tenetur. Quæ regula approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1. cap.15. de homicidio,quæſt.1.cauſa 3.Concordant ea quæ habentur M.I.C. d.quæſt.3.cauſa 53. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi quis licitum faciens alteri cauſam uel occaſionem damni dedit.23.q.5.c.de occidendis. §.qui uerò repelluntur, uſque ad §.fin.

Concordat d. cauſa 3. except. 1. Altera exceptio eſt: Niſi ne damnum accideret, nihil ex contingentibus omiſit, & ita culpa caret. c. ult. §. fin. de iniurijs. l. 30. §. in hac actione. uerſ. at ſi omnia. ff. ad l. Aquiliam.

XVI. Regula: Si domum uel ſuperficiem aliam incenderit, punitur. c. ſi quis domum. 6. de iniurijs. 23. q. 8. c. ſi quis membrorũ, cum c. ſequente. Concordat M.I.C. lib. 22. cap. 9. cauſa 24.

XVII. Regula: Si liberum hominem uulnerauit, punitur. c. 1. de iniurijs. & d. c. ſi quis membrorum, in prin. item M.I.C. lib. 22. cap. 10. reg. 10.

XVIII. Regula: Si matremfamiliâs, aut prætextatum prætextatámue adſectatus fuerit, ſiue alicuius pudicitiam attentauerit: punitur. de pœnitent. diſt. 1. c. ſi quis tam maſculum, in prin. & §. attentari. l. 9. §. fin. ff. de iniurijs. Vide M.I.C. lib. 22. cap. 11. quæſt. 3. cauſa 4.

XIX. Regula: Si aduerſus aliquem manus leuatæ ſint, & ſæpe territus ſit quaſi uapulaturus: punitur. d. diſtin. 1. c. ſi quis pulſatus. l. 15. §. 1. ff. de iniurijs.

XX. Regula: Si libellum, carmẽ aut tale quid ad alicuius infamiam ſcripſerit uel confinxerit: punitur. 5. q. 1. c. 1. cum duobus cc. ſequentibus. Concordat M.I.C. d. quæſt. 3. cauſa 36. ubi ſubijciuntur duæ exceptiones.

XXI. Regula: Si libellum famoſum inuẽtum non corruperit, punitur. d.c.1. uerſ. & qui eam. & d.q.1. c. ult. §. ſi quis famoſum. Concordat M.I.C.d. quæſt.3. cauſa 37.

XXII. Regula: Ex omni alia iniuria regulariter quidẽ iniuriarũ actio naſcitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.22. cap.11. quæſt.3. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi ioco aut caſu factũ ſit, non iniuriæ faciendæ animo. 15. q.1. c. illud. §. quare ſi quis. l.3. §. quare ſi quis. ff. de iniurijs. Concordat M.I.C. lib.22. cap.11. quæſt.4. in prin. Altera exceptio eſt: Niſi nocentem infamauit. 5. q.1. c. quidam. §. ſin autem in eadem. Concordat M.I.C.d. quæſt. 4. except.12. Tertia exceptio eſt: Niſi quis liberum hominem pro ſeruo ſuo per errorem cæciderit. 15. q.1. c. ult. d. §. ſi quis liberum. l.3. §. fin. cum l. ſequente. ff. de iniurijs. Quarta exceptio eſt: Niſi furioſus uel impubes iniuriam fecerit. d.c. illud, in prin. & d.l.3. in prin. Quinta exceptio eſt; Niſi iniuria remiſſa ſit. 23. q.4. c. ſi illic, in prin. Concordat M.I.C. d. quæſt.4. except.34. ubi ſubijcitur replicatio. Sexta exceptio eſt: Niſi reus errorem apertè confeſſus fuerit ac reuocauerit. d. §. ſin autem in eadem. uerſ. uel fortè ſciens. Plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.d. quæſt.4.

XXIII. Regula: Non ſolùm is qui fecit, ſed is quoq; cuius dolo uel opera iniuriã fecit, tenetur.

de pœnitent. diſt.1.c.ſi quis tam.§.fin. l.11.in prin. ff.de iniurijs. Concordat M.I.C.*lib.22.capite 12. quæſt.2.in prin.*

XXIIII. *Regula:* Capitalis pœna eſt, *ſi quis puero ſtuprũ perſuaſerit, aut mulierem puellámue interpellauerit, quidúe impudicitiæ gratia fecerit,&c. de pœnitent.diſt.1.c.ſollicitatores.§.qui puero.l.1.§.fin.ff.de extraordin.criminib.*

XXV. Regula: *In actione iniuriarum tentanda prius eſt reconciliatio, quàm ad ſentẽtiam perueniatur.23.q.4.c.ſi illic ubi.uerſ.ſin uerò nihil.*

XXVI. Regula: *Iniuriarum actione damnatus fit infamis, per ea quæ habentur* M.I.C. *lib.22. cap.13.quæſt.4.reg.1.* Cuius exceptio eſt:*Niſi modica fuerit iniuria.c.cum te.23.de re iudicata.*

XXVII. Regula: *Si quadrupes damnum dederit:datur actio,ut uel damnũ ſarciatur,uel quadrupes noxæ dedatur. c. ult. §. quod ſi animal. de iniurijs.* Concordat M.I.C. *lib.23.cap.1.quæſt.2. in prin.Eſt igitur propoſitæ regulæ exceptio hæc: Niſi quadrupes pro damno dedatur,hoc enim caſu ad damnum præſtandum dominus non tenetur, ut ex iam propoſitis conſtat.* Concordat M.I.C.*d. cap.1.quæſt.5.reg.1.except.1.* Cuius replicatio prima eſt:*Niſi fera beſtia, uel quæ conſueuit nocere, damnum dederit: hanc enim dando dominus non liberatur. d.§.quod ſi animal.uerſ.quod tamen ad*

libera-

liberationem. Altera replicatio eſt: Niſi culpa domini quadrupes damnum dederit. d. §. quod ſi animal. uerſ. & quam debueras. item c. ſi bos. 3. & c. ſi læſerit. 4. eod. tt. Plures replicationes uide M. I. C. d. except. 1.

XXVIII. Regula: Bos pro boue interempto reddi debet. d. c. ſi bos. 3.

XXIX. Regula: Quadrupes quæ nocuit, etiam ordinaria pœna punitur. 15. q. 1. c. firmiſsimè. §. unde etiã de brutis. §. fin. cum c. ſequẽte Mulier.

XXX. Regula: Sacrilegium committitur, ſi laicus iura eccleſiaſtica uſurpauerit. c. conqueſtus. 26. de foro competenti.

XXXI. Regula: Quidquid in ſacratis Deo rebus & epiſcopis iniuſtè agitur, pro ſacrilegio reputatur. c. quæ multotiens. 7. de reg. iuris. 12. q. 2. c. nulli. c. prædia. 13. q. 2. c. qui oblationes, in fine. 17. q. 4. c. qui rapit. c. ſi quis contumax. §. ſacrilegium ergo. c. quiſquis. §. ſacrilegium, uſq; ad finem. Concordat M. I. C. lib. 23. cap. 7. quæſt. 6. in prin. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Niſi rem priuatam è loco ſacro quis ſurripuerit. Sed reprobatur d. c. ſi quis contumax. §. ſacrilegium ergo. uerſ. uel non ſacrum. & d. c. quiſquis. §. ſimiliter ſacrilegium. & §. fin. Contradicit l. 5. ff. ad l. Iul. peculatus. Altera exceptio uidetur: Niſi ſacrum è loco priuato ſurripuerit. Sed & hæc exceptio repro-

batur d.uerſ.uel non ſacrum.& d. §.ſimiliter.Con tradicere uidetur 23.q.4.c.quid ergo. §.fin. Tertiam propoſitæ regulæ exceptionem uide M. I. C. d.quæſt.6.in prin.

XXXII. *Regula: Si diuinam legem non obſeruat,uel in articulis fidei errat: ſacrilegium committit. 17.q.4.c.ſi quis ſuadente. §.committunt etiam.l.1.C.de crimine ſacrilegij.*

XXXIII. *Regula: Si de iudicio Imperatoris uel Papæ dubitat, ſacrilegium committit. d. §. committunt etiam. uerſ. aut qui de principali. §. fin.cum c.ſequente.*

XXXIIII. *Regula: Si eccleſiam non permittat ordinari uel conſecrari, ſacrilegium committit.1.q.1.c.nullus.§.qui autem,cũ cap.ſequente.*

XXXV. *Regula: Si quis relicta eccleſiæ retineat,ſacrilegium committit.13.q.2.c.qui oblationes,in fine.17.q.4.c.ſacrilegium.*

XXXVI. *Regula: Si res eccleſiæ alienat, uel alienationi conſentit: ſacrilegium committit. 17.q.4.c.omnes eccleſiæ.*

XXXVII. *Regula: Si ſacerdotes inſequitur, ſacrilegium committit. d.q.4.c.ſicut qui. c.ſi quis contumax. §.dicitur etiam.c.quiſquis.§.1.uerſ.ſeu qui iniuriam. c.ſi quis deinceps.c.ſi quis ſuadente, in prin.*

XXXVIII. *Regula: Maius eſt ſacrilegij crimen,*

crimen, quàm fornicatio. d. q. 4. c. ſicut qui, in fine.

XXXIX. Regula: Sacrilegi capite puniuntur. d. q. 4. c. ſi fortè. item 12. q. 2. c. 1. c. qui abſtulerit. l. 9. in prin. ff. ad l. Iul. peculatus.

Excommunicantur. 12. q. 2. c. nulli. §. fin. & d. q. 4. c. ſi quis contumax. §. fin. c. quiſquis. §. ſi quis domum. Apoſtol. canon. 71. ubi ob ceram & oleum ablatum excommunicatur. Idem cauetur de uaſe aureo & argenteo, item de uelamine linteo, Apoſtol. canon. 72.

In quadruplum damnantur. d. q. 2. c. ſi ſeculi. et d. q. 4. c. pecunia.

In decuplum damnantur. d. q. 2. c. in legib. Contradicit d. q. 2. c. fraternitas.

Alijs pœnis puniuntur. d. q. 2. c. indignè. & d. q. 4. c. pecunia. c. ſi quis contumax. §. fin. cum c. ſequente, in prin. & §. fin.

XL. Regula: Si quis alterius ſeruo quid perſuaſerit, quo deterior fieret: eo nomine tenetur actione ſerui corrupti, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 23. cap. 9. quæſt. 2. cauſa 2. Cuius exceptio uidetur: Niſi occaſione religionis ſeruo ſuaſerit. Sed reprobatur 17. q. 4. c. ſi quis ſeruum, cum c. ſequente. Plures exceptiones uide d. quæſt. 2.

XLI. Regula: Deteriores ſunt qui uitam moresq; bonorum corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiaq; diripiunt. 9. q. 3. c. facta.

XLII. Re-

XLII. Regula: De abigeis accuſatio cum inſcriptione & ſine ea proponi poteſt. 4.q.4.c.nullus.§.abacti.l.unica.C.de abigeis.

XLIII. Regula: Si ex naufragio quid abſtulerit, excommunicatur. c.excommunicationi.3. §.illi etiam.de raptoribus.

XLIIII. Regula: De ſollicitatoribus alienarum nuptiarum, & matrimoniorum interpellatoribus extra ordinem puniendis cauetur De pœnitent. diſt.1. c.ſollicitatores, in prin. l.1.in prin.ff. de extraord.criminibus.

XLV. Regula: De concuſsionis crimine cauetur 1.q.1.c.concuſsionis. Concordat M.I.C.lib.23. cap.19.reg.4.

XLVI. Regula: De luſu prohibito cauetur diſtinct.35.c.1.in fine. Concordat M.I.C. d.cap.19. reg.8.

XLVII. Regula: De blaſphemijs & adiurationibus puniendis cauetur c.2.de maledicis. Concordat M.I.C.d.cap.19.reg.9.

XLVIII. Regula: De non naturalibus luxurijs puniendis cauetur c. clerici. 4. de exceſsibus prælator. Concordat M.I.C.d.cap.19.reg.10.

XLIX. Regula: De ebrietate punienda cauetur diſt.35.c.1.c.luxurioſa.c.eccleſiæ.c.uenter.c. uinolentum.c.luxuriam.c.ſexta.

L. Regula: De infantibus & languidis expoſitis

tis cauetur c.unico,de infantibus & languidis expoſitis.l.2.C.eod.tt.

L I. Regula: De incendijs puniendis cauetur c. ſi quis domum.6.de iniurijs. 23.q.8.c.ſi quis membrorum.c.peſsimam. Concordat M.I.C.d.cap.19. reg.12.

L I I. Regula:De his qui ſigna rebus alienis imponunt,coercendis cauetur 16.q.6.c.1. Concordat M.I.C.d.cap.19.reg.14.

L I I I. Regula: De eo qui rapinam emit puniendo cauetur 14.q.5.c.rapinam.

L I I I I. Regula: Si quis hoſpitium ab alio conductum ante tempus iſtius conductionis finitum ſine conſenſu prioris conduxerit,punitur.c.1.de locato & conducto.

L V. Regula: Ne uiri cum mulieribus lauacra habeant communia, cauetur diſt. 81. c. non oportet. Hæc ſint dicta de delictis & quaſi delictis:ad quæ alia plura connumerari poſſent. Nam quidquid fit contra præceptum legis,delictum dici poteſt,& pœnam meretur. 14. q.2. c.quiſquis. l.5.in princ.ff.de re militari. Sed de iſtis omnibus in uno loco tractare abſurdum eſſet. Nunc de cauſis iuris retinendi, & amiſsi recuperandi eſt dicendum.

DE

DE EXCEPTIONIBVS ET liberationibus. Cap. IX.

PRima regula: Exceptionum triplices cauſæ ſunt: aut quia factum ſit quod fieri oportuit, aut quia factum ſit quod fieri non oportuit, aut quia non ſit factum quod fieri oportuit. l. exceptiones. 20. ff. de exceptionibus. Secundi generis exemplum habetur c. qui ex timore. 5. de regulis iuris. ubi is qui ex timore facit præceptum, perinde habetur ac is qui non fecit.

II. Regula: Exceptio æquè ac actio à iudice eſt attendenda. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Niſi ſimpliciter iudici cognitio mādata ſit, certa forma expreſſa: hoc enim caſu uidetur, quòd exceptiones non debeat admittere. Sed reprobatur c. ex parte. 13. de officio delegati. Altera exceptio eſt: Niſi ita cauſa ſit delegata, ne iudex ullas exceptiones admittat. d. c. 13. uerſ. niſi exprimatur. Plures exceptiones uide M.I.C. libro 24. capite 1. quæſt. 6.

III. Regula: Cui competit actio, eidem multo magis exceptio competit. c. qui ad agendum. 71. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. d. cap. 1. quæſt. 7. reg. 1.

IIII. Regula: Ei denegatur exceptio, qui eodem crimine laborat quod obijcit. c. cum eccleſiaſticæ.

ſticæ.3.de exceptionibus. c.conſtitutis.23.de appellationib.c.pro illorum.22.de præbendis. c.intelleximus.6.§.quod ſi prædicto. & c.ult.in fine.de adulterijs.32.q.6.c.nihil iniquius. Contradicit c.dilecti.8.de exceptionibus. De qua re uide gloſſam ibidem in uerbo Si res ita.

V. Regula: Excommunicato quamuis denegetur actio, non tamen denegatur exceptio, per ea quæ habentur ſ.lib.2.cap.9.de excom.except. replic.8.& 9.

VI. Regula: Peremptoria exceptio ante litem conteſtatam fruſtra opponitur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.1. cum c.ſequente.de litis conteſtatione,in 6. Licet tamen eam in initio litis conteſtari. 3.q.3. c.ult. §.fin. & q.6.c.ſi quis epiſcoporum,in fine.l.8.uerſ.quam ante.C.de exceptionibus.

VII. Regula: Nemo pluribus exceptionibus uti prohibetur,quãuis diuerſæ ſint. c.nullus.20.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.cap.1.quæſt.11.

VIII. Regula: Exceptionem obijciens non uidetur de intentione actoris confiteri. c. exceptionem.63.d.tt. & c.cum uenerabilis.6.de exceptionib.l.9.ff.eod.tt.

IX. Regula: Vis exceptionis eſt, non ut condemnetur actor in id quod in exceptione deducitur, ſed ut actionem excludat. c. 2. de ordine co-

gni-

gnitionum.c.1.de exceptionibus.

X. Regula: *Qui exceptione uſus eſt, eo contra quod excepit, poſtea uti pro ſe non poteſt. c.cum olim.19.uerſ.licet enim de cenſibus.*

XI. Regula: *Non eſt in mora, qui exceptione ſe poteſt tueri.c.non eſt.60.de reg.iuris, in 6.* Concordat M.I.C.lib.24.cap.17.except.7.repl.8.

XII. Regula: Doli exceptione ſubmouetur qui petit quod eſt reſtituturus.c.dolo.59.de reg.iuris, in 6. Concordat M.I.C.lib.24.capite 2.quæſt.2.cauſa 2.

XIII. Regula: Si quid errore uel ignorantia geſtum eſt, exceptio ignorantiæ datur, exemplo c. apoſtolicæ.9.in prin.de clerico excom. Concordat M.I.C. lib.24.cap.3. quæſt.1.in prin. Declaratur regula propoſita, differentia inter errorem & ignorantiam, diſt.38.c.quamuis. ubi errare dicitur, qui putat ſe ſcire quod neſcit. Is autem qui ignorat, non putat ſe ſcire. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi iuris, non facti fuerit ignorantia: illa enim non præſtat exceptionem uel excuſationem. c.ignorantia.13. de reg. iuris, in 6. 1.q.4.c.turbatur. §.notandum. & §.item ignorantia. Concordat M.I.C.d.cap.3.except.1. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi non craſſa aut ſupina, ſed probabilis fuerit ignorantia iuris. c. ult.in prin.de conſtitut.in 6. Altera replicatio eſt:

Niſi

Niſi agatur de damno uitando.d.§.item ignorantia.uerſ.iuris ciuilis.l.7.ff.de iuris et facti ignorantia. Huius replicationis duplicatio eſt: *Niſi in delictis iuris ignorantia prætendatur: hoc enim caſu ad euitandam pœnam replicatio propoſita non prodeſt. d.§.item ignorantia. uerſ.non ita ſi delictum.* Tertia replicatio eſt: *Niſi fœmina uel miles ius ignorauerit.* Quæ replicatio approbatur M.I. C.d.except.1.replic.2.& 3. Cuius duplicatio eſt: *Niſi ius naturale mulier uel miles ignoraſſe dicatur.d.§.item ignorantia,in prin.* Quarta replicatio eſt: *Niſi quis in ius alterius ſuccedens, ius eius ignoret.* c.cum quis.14. de reg.iuris,in 6. l.42. ff. eod.tt. Plures replicationes uide M.I.C.d.except.1. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: *Niſi craſſa & ſupina fuerit facti ignorãtia,hominis nimirum ſecuri.* c.ultim.uerſ.dum tamen. de conſtitut.in 6. Concordat M.I.C.d.cap.3.except.2. Planè hoc caſu diſpenſari poteſt. c.apoſtolicæ.9. §.cæterùm ſi fortè.de clerico excom. Tertia exceptio eſt: *Niſi culpa ignorantis acciderit,quo minus ſciuerit: uel niſi uoluntaria ſit ignorantia.* diſt.37.c.ult.& diſt. 38.in princ. Quarta exceptio eſt: *Niſi tale ſit factum,quod oportuit ignorantem ſcire.* 1.q.4.c.turbatur.§.notandum. Exemplum huius habetur c. quamuis.10.de regulis iuris. Huius replicatio eſt: *Niſi minor ſit ætate.* d.q.4. c.ultim.§.fin. Plures

propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.ca.3.

XIIII. Regula: Eo genere quodq; diſſoluitur, quo colligatum eſt.c.1.de reg.iuris. Concordat M.I.C.lib.24.cap.5.quæſt.3.in prin.

XV. Regula: Solutio proficit debitori ad liberationem & exceptionem, per ea quæ habentur M.I.C.lib.24.cap.6.quæſt.2.reg.1. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi alij quàm creditori ſolutum ſit.c.ea te.22.de iureiurando. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.24.cap.8. Altera exceptio eſt: Niſi aliud pro alio ſoluatur uel præſtetur. c. cum aliquibus.6.de re iudicata. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.lib.24.cap.9.in prin. Tertia exceptio eſt: Niſi non ſolidum quod debetur ſolutum ſit. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d. cap.9.except.15. Cuius replicatio eſt quoad partem ſolutã: pro ea enim contingit liberatio, quamuis ſolidum ſolutum non ſit, per ea quæ habentur d.except.15.replic.1. Cuius duplicatio uidetur in obligatione acceſſoria pœnali. Sed reprobatur c. ſuam.9.de pœnis. Contradicit M.I.C.d.repl.1.duplic.4. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.lib.24.cap.7.cum ſequentibus.

XVI. Regula: Si cauſa de qua iudicatum eſt, & quæ per ſentẽtiam eſt finita, rurſus deducatur in iudicium: obſtat rei iudicatæ exceptio, per ea quæ habentur M.I.C.lib.24.cap.14.in prin. Cuius

exceptio

exceptio prima uidetur: Niſi cum antea apud eccleſiaſticum iudicem actum eſſet, nunc apud ciuilem iudicem agatur: uel contrà. Hæc exceptio reprobatur c.ult.de except.in 6. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi pendente iudicio apud ciuilem iudicem epiſcopus adeatur. 11.q.1.c.quicunq;. Altera exceptio eſt: Niſi ex alia cauſa nunc agatur, quàm actum eſt antea. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult. de cauſa poſſeſſionis. c.cum olim.14.de priuilegijs. Cõcordat M.I.C.d.cap.14. except.4. Cuius replicatio prima eſt: Niſi in rem agatur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.abbate.3.de re iudicata, in 6. Approbatur ibidem §.ſecus autem. Cui concordat M.I.C.d.except.4.repl.1.in prin. Diſtinctioni concordat d.repl.1.dupl.1. Plures diſtinctiones huius replicationis uide d.repl.1. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cauſa, ob quam in priore iudicio reus fuit abſolutus, in poſteriore iudicio ceſſet. Quæ exceptio approbatur exemplo c.aduerſario.13.de exceptionibus. Clement.ult. de appellation.l.18.ff.de except.rei iudicatæ. Concordat M.I.C.d.cap.14.except.7. Quarta exceptio eſt: Niſi contra alium in iudicio priore actũ eſt, quàm contra quem nunc agitur. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum olim.7.de cauſa poſſeſſionis. Concordat M.I.C.lib.24.capite 15.reg.1. Huius exce-

ptionis replicatio eſt: Niſi prior & poſterior conuentus ſint litis conſortes. 2.q.6.c.ei qui appellat. §.quandoq;. Concordat M.I.C.d.reg.1.except.6. Plures replicationes uide d.reg.1.except.1.cum ſequentibus. Quinta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alius antea egerit, quàm qui nunc agit.c. cum ſuper.17. de re iudicata. c.inter dilectos.8.§. fin. in fine. de donationibus. c.1.§.per præfatam. de iure patronatus, in 6. Concordat M.I.C.d.cap. 15.reg.2.in prim. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi cùm poſteriori actori actio primùm cõpeteret, is alium antea agere paſſus ſit. c.quamuis.25.de re iudicata. Concordat d.reg.2.except.3. Altera replicatio eſt: Niſi poſterior actor ſit ſucceſſor eius qui antea egit.d.c.25.in fine. Concordat d.reg.2.except.4. Plures replicationes uide d.reg. 2.except.1.cum ſequentibus. Sexta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alia res petatur nũc, quàm antea eſt petita. Approbatur exemplo c.dilectus. 18.de officio ordinarij. c.cum olim.7.de cauſa poſſeſsionis. Concordat M.I.C. d.cap.15.reg.3.ubi de hac exceptione uide plura. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.14.

XVII. Regula: Si res quæ petitur, interierit: reus exceptione defenditur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.24.cap.17.in prim. Cuius exceptio prima eſt: Niſi interpellatus non ſoluerit, & ita poſt

moram

moram ſactam res interierit. Quæ exceptio approbatur d.cap.17.except.7.in prin. Cuius replicatio prima hæc eſt: Niſi interpellatus exceptione ſe tueri potuit.c.non eſt.60.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.except.7.repl.8. Altera replicatio eſt: Niſi alius,non reus in mora fuerit. c.mora.25. eod.tt.Concordat M.I.C.d.except.7.repl.9. Plures replicationes uide d.except.7. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones uide d.cap.17.

XVIII. Regula: Excommunicatio debitoris exceptionem ei nõ præſtat. c.ſi uerè.34. uerſ.cum ad hoc debitum.de ſentent.excom.

XIX. Regula: Inopia debitoris inanẽ reddit actionem. c.olim.16. & ibi gloſſa. de reſtitut.ſpoliat. Concordat M.I.C.lib.24.cap.21.cauſa 33.ubi primæ exceptionis loco ponitur, quòd debitor, quamuis inops,ob debitũ incarcerari poßit. Quæ tamen exceptio diſtinguitur in clerico debitore, qui præſtito iureiurando de ſoluendo, ſi quando potuerit,dimittitur.c.Odoardus.3.de ſolutionib.

XX. Regula: Si creditor ad extorquendum debitum uim adhibuit debitori, ius crediti amittit. 16.q.6.in prin.cum duobus cc.ſequentib. & c. ultim.§.fin. Concordat M.I.C.d.cap.21.cauſa 35. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi non creditor, ſed alius ipſius nomine,non tamẽ ipſius mandato uim intulit debitori. Quæ exceptio approbatur exem

plo d.q.6. c.placuit. §.fin.cum c.ſequente Si epiſcopum.& c.ult.§.ſi ergo. Concordat 3̄.lib.3.cap.1.reg.22.& M.I.C.d.cauſa 35.except.1.

XXI. Regula:Si pro ſolutione debiti pignoribus cauere debitor ſit paratus, per hoc exceptione non defenditur. c.cum aliquib.6. de re iudicata. l.4.§.ait prætor.ff.eod.tt. Hæc de exceptionibus & liberationibus. de quibus uide plura M.I.C.lib.24.

DE IN INTEGRVM REſtitutionibus. Cap. X.

PRima regula:In integrum reſtitutio peti poteſt ab ordinario adminiſtrationem habente,& ab eius delegato, ſi ſcilicet ſpecialiter ei cauſa delegata ſit, uel incidat alij cauſæ delegatæ. Ab arbitro uerò peti non poteſt. c.cauſa.9. de in integr.reſtitut. l.3.C.ubi & apud quem cognitio,&c.

II.Regula:Beneficio reſtitutionis in integrum præſcribitur quadriennio continuo. c.1.in princ. cum c.ſequente.de reſtitut.in integr.in 6.Clemēt. unica,eod.tt. l.ult.C.de tempor.in integr.reſtitut. Huius exceptio prima eſt: Niſi ob aliquā cauſam, ex qua in integrum reſtitutio decerni ſolet,ea intra quadriennium non ſit petita. d.c.1. uerſ.aut alia rationabilis. Concordat M.I.C.lib.25. cap.1.

quæſt.

quæſt.5.except.1. Altera exceptio eſt: Niſi iure communi iuuetur læſus: ut quia ipſo iure non ualeat quod eſt actum.hoc enim caſu nō obſtat quadriennij præſcriptio.c.ultim.in fine.de reſtitut.in integr.in 6.

III. Regula: In integrum reſtitutus meliorationes aduerſario reſtituere debet. c.1. in fine. de in integr.reſtitut.

IIII.Regula:Species reſtitutionis in integrum uidetur relaxatio iuramenti. de qua ſ̃. lib.prox. cap.10.in fine.

V.Regula:Si quid ui metúſue cauſa factum eſt, in integrum reſtituitur. c.abbas.2. de his quæ ui metúſue cauſa. de conſecrat.diſtinct.5. c.quidquid enim. Concordat M.I.C.lib.25.cap.2.quæſt.3.cauſa 1. Huius exemplum eſt,Si metu religionem ingreſſus ſit. c.1.d.tt. de his quæ ui metúſue. item,Si metu beneficio renunciauit.c.abbas.2.& c.ad audientiam.4.eod.tt.Item,Si electioni de ſe factæ metu renunciauit.c.ad aures.3.eod.tt. Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi non talis fuerit metus,qui cadat in uirum conſtantē.c.cum dilectus.6.eod.tt. Concordat M.I.C.d.quæſt.3.except.1. Altera exceptio eſt: Niſi iuſiurandum uel fides interuenerit.d.c.ad aures.3.uerſ.niſi fortè iuramento. Contradicit d.c.abbas.2.& d.c.ad audientiam.4. item c.peruenit.2.de iureiurando. De qua antinomia

uide gloſſam in d.uerſ.niſi fortè iuramento.Plures exceptiones uide M.I.C.d.quæſt.3.

V I. Regula: In actione Quod metus cauſa,iuratur in litem,taxatione à iudice facta.c.ult.de his quæ ui metúſue,l.18.in prin.ff.de dolo malo.

V II.Regula:Ob dolum etiam interuenientem geſtum reſcinditur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.25.cap.3.quæſt.4.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi in ſpiritualibus dolus interuenerit. c.cum dilectus.6.uerſ.nec obſtante.& ibi gloſſa.de his quæ ui metúſue.

V III.Regula:Minor ætate contra id quòd geſſit quo læſus eſt,in integrum reſtituitur. c.conſtitutus.8. de in integr.reſtitut. Concordat M.I.C lib.25.cap.4.quæſt.4.in prin.Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi iuſiurandum interuenerit. c.in præſentia.8.§.præterea.uerſ.cum infra.de probationibus. Concordat M.I.C.d.quæſt.4.except.24. Altera exceptio eſt: Niſi minor maior factus geſtum ratũ habuit.d.c.8.§.quare cum conſtet. Concordat M.I.C.d.quæſt.4.except.27. Tertia exceptio eſt:Niſi in integrum reſtitutio ſemel petita ſit & denegata.c.ult.de in integr.reſtitut. Concordat M.I.C.d.q.4.except.30.Cuius replicatio eſt ex cauſa noua d. c.ult. uerſ.niſi nouis. Concordat d. except.30.repl.1.Plures exceptiones uide d.q.4.

IX. Regula: Socio uel conſorti minoris reſtitutio

tutio minori competens non datur. 2.q.6. c.ult.§. quod ſi ætatis auxilio.

X. Regula: Partibus præſentibus in integrum reſtitutio petenda ac decernenda. c.cum ex literis.5.§. tandem deliberatio. de in integr.reſtitut. Concordat M.I.C.d.cap.4.quæſt.9.reg.1.

XI.Regula: Eccleſiæ quoq; perinde ac minori reſtitutio in integrum competit,per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.3.cap.1.reg.18.

XII.Regula: Si qua alia cauſa iudicem mouerit, in integrum reſtituere poteſt, per ea quæ habentur M.I.C.lib.25.cap.5.quæſt.3.cauſa 22. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi cauſa de facto nõ ſit probata. c.ex literis.4. de in integr.reſtitut. Huius replicatio eſt: Niſi cauſa non plenè probata ſit fauorabilis.d.c.4.§.licet autem. Plures exceptiones uide d.cauſa 22.

XIII.Regula: Non totius temporis reſtitutio facienda,ſed eius tantùm,quanto ſe læſum probat. Clement.unica,in fine.de in integr.reſtitut. Concordat M.I.C.d.cap.5.quæſt.6.reg.2.

XIIII. Regula: Datum ob cauſam cauſa non ſecuta repeti poteſt, exemplo c.dilectus.28. de Simonia. Concordat M.I.C.lib.25.cap.10.quæſt.1. in prin.

XV.Regula: Datum ob turpem uel iniuſtam cauſam repeti poteſt,per ea quæ habentur M.I.C.

lib.25.cap.11.quæſt.1.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi utriuſq; ſit turpitudo, tam dantis quàm accipientis.c.inter dilectos.8.de donationibus. Concordat M.I.C.d.quæſt.1.except.1. Plures exceptiones uide d.quæſt.1.

XVI. Regula: Si quis ut calumniæ cauſa negocium faceret uel non faceret, pecuniam acceperit: in quadruplum tenetur.1.q.1.c.in eum. l.1.in prin. ff.de calumniator. De qua re uide plura M.I.C. lib.25.cap.12.

XVII. Regula: Alienatione iudicij mutandi cauſa facta, ea reſcinditur. c.1.de alienat.iud.mutandi cauſa. Concordat l.unica.C.eod.tt.

XVIII. Regula: Clericus qui litem alienam in ſe transfert, eccleſiaſtica cenſura coercetur. c.ult. d.tt. Hæc de in integrum reſtitutionibus: de quibus uide plura M.I.C.libro 25. Superſunt uerborum ſignificationes & regulæ iuris Pontificij, de quibus ſequitur.

DE VERBORVM SIGNIficationibus. Cap. XI.

Accuſator unde dicatur, definitur c.forum. 10.§.accuſator.de uerb.ſignif.

Acolythi unde dicantur, definitur diſt.21. c.cleros.§.acolythi.

Antequam dictio non ſemper implicat. c.quod dicitur

citur.4.de uerborum ſignificationibus.
Antiſtes definitur diſt.21.c.cleros.§.antiſtes.
Archiepiſcopus,d.c.cleros.§.archiepiſcopus.
Argumentum,d.c.forum.10.§.argumentum.
Beneficia,c.tua nobis.32.de uerb.ſignif.
Bigami,27.q.1.c.quotquot.
Canon,diſt.3.in prin.cum c.ſequente.
Cantor,d.c.cleros.§.cantor.
Cauſa,d.c.forū.10.§.cauſa à caſu. & §.cauſa aut.
Cella,c.priuilegium.4.de uerb.ſignif.in 6.
Cenſura eccleſiaſtica,c.querēti.20. de uerb.ſignif.
Clauis,extrauag.Ioann.XXII. quia quorundam.
5.§.clauis eſt.d.tt.
Clerici,uide ſ.lib.3.cap.3.queſt.1.
Concentor,diſt.21.c.cleros.§.concentor.
Concubina,diſt.34.c.omnibus.§.concubina.
Coniuratores & conſpiratores,c.conſtitutionem.
2.§.cæterùm.de uerb.ſignif.in 6.
Cuculla, Clement.1.§.ſtatuimus. uerſ.fin. de ſtatu
monachor.
Damni appellatione non continentur expenſæ.c.
in noſtra.8.de iniurijs.
Deſertus locus, c.1.§.illū locū. de uerb.ſignif.in 6.
Diaconi,diſt.21.c.cleros.§.leuitæ.uerſ.hi Græcè.
Diœceſis,c.Rodulphus.35.de reſcriptis.
Eiecta,diſt.34,c.uidua.
Epiſcopus, diſt.21. c.cleros.§.epiſcopus. diſt.93.c.

legimus.§.quod quidem Græcè. 8.q.1.c.qui epiſcopatum,in prin.
Euidens, c.conſtitutionem.2. in princ. de uerb.ſignif.in 6.
Exorciſta,d.c.cleros.§.exorciſtæ.
Flamen,d.c.cleros.§.ſacerdotes.
Flocus,Clement.1.§.ſtatuimus,in fine.de ſtatu monachorum.
Forum,c.forum,in prin.de uerb.ſignif.
Generale interdictum, c. cum in partibus. 17. de uerb ſignif.
Hæreſis,24.q.3.c.hæreſis.c.hæreticus.
Ianuarius dictus quaſi ianua anni atq; principiū. diſt.76.c.ieiunium.§.menſe decimo.
Infirmitas duplex,15.q 1.in prin.§.porrò infirmitas. c.illud relatum. §.itaq; ut,uſq; ad §.furor. c.concupiſcentia.
Inquiſitio,c.forum.10.§.iudicium. de uerb.ſignif.
Iudex,d.c.10.§.iudex.
Iudicium,d.c.10.§.uocatur autem.& §.iudicium. gloſſa magna in extrauag.com.de iudicijs.
Iure diſceptare,c.forum.10.§.iure autem. de uerbor.ſignif.
Iurgium,d.c.10.§.iurgium.
Ius,c.ius dictum.12.eod.tt.
Iuſticia,d.c.forum.10.§.uocatur autem.
Iuxta,c.abbate.15.d.tt.

Laici

Laici unde dicti,12.q.1.c.duo ſunt.§.aliud uerò.
Lectores,diſt.21.c.cleros.§.lectores.
Leuitæ,d.c.cleros.§.leuitæ,
Liberi unde dicantur,32.q.4.c.liberi,in prin.
Lis unde dicta,d.c.forum.10.§.lis.de uerb.ſignif.
Lis mota,c.ex parte.30.eod.tt.
Manifeſtum,c.cum olim.24.d.tt.& c.conſtitutionem.2.in prin.de uerb.ſignif.in 6.
Matrix eccleſia,c.uenerabili.22.de uerb.ſignif.
Meretrix,diſt.34.c.uidua.
Metropolitanus,diſt.21. c.cleros.§.metropolitani. & §.patriarcha patrum,in fine.
Moderatio,c.tranſmiſſæ.33.de uerb.ſignif.
Monachus,16.q.1.c.1.in prin.c.placuit.§.fin.
Mulier,32.q.2.c.penultim. l.13.in prin.ff.de uerb. ſignif.
Myſterium,1.q.1.c.multi.§.myſterium.
Natus,c.nam & ego.3.de uerb.ſignif.
Negociator,diſt.88.c.eijciens.§.oſtendam ergo.
Negocium, c.forum. 10. §.negocium. & §. in omni.item diſt.88.c.quoniam. §.fin.
Nouale,c.1.& c.quid per nouale.de uerb.ſignif.l.30.§.noualis.ff.eod.tt.
Oblatio,c.cauſa.13.& c.cum inter.29.eod.tt.
Oſtiarius,diſt.21.c.cleros.§.oſtiarij.
Pactum,c.pactum.11.de uerb.ſignif.
Patriarcha,d.c.cleros.§.patriarcha Græca. & §.

patriarcha patrum.

Pater,c.nam & rex.2.de uerb.ſignif.l.2[illegible].in fine.ff.eod.tt.

Peccatum,uide ſ.lib.prox.cap.6.in prin.

Pecunia,1.q.3.c.totum. Concordat M.I.C. lib.25. cap.18.in uerbo Pecunia.

Pedagia, quidagia, ſalinaria interdicta quæ, c.ſuper quibuſdam.26.§.præterea.de uerb.ſignif.

Pluralis locutio duorum numero contenta eſt. c. pluralis.40.de reg.iuris,in 6.

Pontifex,diſt.21.c.cleros.§.Pontifex.

Poſterorum appellatione in pœnis non continentur per fœminas deſcendentes. c.ubicunque.4. de pœnis,in 6.

Præcentor,d.c.cleros.§.præcentor.

Præpoſitus,c.quamuis.9.de uerb.ſignif.

Preſbyteri & Preſbyteræ, diſt.21. c.cleros.§.preſbyter.diſt.32.c.ult.diſt.84.c.ult.

Primogenitus,c.Ioſeph.5.de uerb.ſignif.

Probatio,c.forum.10.§.probatio.de uerb.ſignif.

Proceſſus de ſimplici & plano qualis ſit,Clement. 2.de uerb.ſignif.

Pſalmiſta,diſt.21.c.cleros.§.lectores.

Quæſtor,c.forum.10.§.iudicium.de uerb.ſignif.

Regula,diſt.3. c.regula,in prin. de qua uide item ſ.cap.prox.in prin.

Reus,d.c.10.§.reus.

Sacer-

Sacerdos, d.c.cleros.§.ſacerdos.
Sacramentum, 1.q.1.c.multi.§.ſacramentum.
Sacrificium, d.c.multi.§.ſacrificium.
Satisfactum, c.ex parte.23.de uerb.ſignif.Concordat M.I.C.lib.25.cap.18.in uerbo Satisfactio.
Secundum, c.abbate.25.eod.tt.
Sortilegi, 26.q.1.in prin.cum c.ſequente.
Subdiaconi, diſt.21.c.cleros.§.hypodiacones.
Succentor, d.c.cleros.§.ſuccentor.
Sui clerici, c.ſicut.5.de uerb.ſignif.in 6.
Teſtis, c.forum.10.§.teſtes.de uerb.ſignif.
Vates, diſt.21.c.cleros.§.uates.
Vidua, diſtinct.34.c.uidua.c.preſbyteri.§.uidua.l.242.§.uidua.ff.de uerb.ſignif.
Voluntas, 15.q.1.in prin.§.eſt autem uoluntas. Hæc de uerborum ſignificationibus ſint dicta. De quibus uide plura M.I.C.lib.25.cap.18.

DE REGVLIS IVRIS. Cap. XII.

Regula definitur diſt.3.c.1.cum ſequente. ubi regula accipitur pro lege. Eſt enim omnis lex regula iuſtorum & iniuſtorum. l.2. in fine.ff.de legib. In qua tamen ſignificatione in hoc capite non accipitur Regula: ſed accipitur in ea ſignificatione, quæ habetur l.1.ff.de reg.iuris. de qua re alibi copioſius dixi.

Abſo-

Abſolutio.

I. Regula: *Peccatum non dimittitur, niſi reſtituatur ablatum. c. peccatum. 4. de reg. iuris, in 6.*

II. Regula: *Peccati uenia non datur, niſi correcto. c. peccati. 5. d. tt.*

Acceſſorium.

III. Regula: *Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis. c. acceſſorium. 42. d. tt.* Concordat M.I.C. *libro 25. cap. 19. in uerbo Acceßio, reg. 1. & 2.*

Actor & reus.

IIII. Regula: *Fauorabiliores ſunt rei conuenti quàm actores. c. cum ſunt. 11. & c. in pari. 65. de regulis iuris, in 6.* Concordat *s̃. libro 2. capite 17. reg. 15.*

V. Regula: *Non debet actori licere, quod reo non permittitur. c. non licet. 32. d. tt. l. non debet. 41. ff. eod. tt.*

Actus legitimi.

VI. Regula: *Actus legitimi conditionem non recipiunt neq; diem. c. actus. 50. de reg. iuris, in 6. l. actus. 77. ff. eod. tt. ex qua lege d. c. actus, deſumptum eſt, ſed perperam. Nec enim id ibi dicitur: ſed adiectum eſt pronomen* Qui.

Afflictio.

VII. Regula: *Afflicto non eſt addenda afflictio. c. ex parte. 5. de clerico ægrotante.*

Amiſsio.

Amiſsio.

VIII.Regula: Quibus modis adquirimus, iiſdem in contrarium actis amittimus. c.1.de reg.iuris. Concordat M.I.C.lib.7.cap.4.in prin.& lib. 24.cap.5.quæſt.3.in prin.

Animus.

IX. Regula: Diuerſitatem corporum diuerſitas ſequitur animorum. c.quia diuerſitatem.5.in prin.de conceſsione præbendæ.

Argumentum.

X.Regula: Quæ à iure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentiã ſunt trahendã.c.quæ à iure.28.de reg.iuris,in 6. Concordat s̃.lib.1.cap. 1.quæſt.8.reg.4.except.1.

XI.Regula: In argumentum trahi nequeunt, quæ propter neceſsitatem aliquando ſunt conceſſa.c.in argumentum.78.d.tt. Concordat d.reg.4. except.2.

Beneficium.

XII. Regula: Beneficium eccleſiaſticum nõn poteſt licitè ſine inſtitutione canonica obtineri.c. 1.de reg.iuris,in 6. Plura de beneficio uide J.reg. 92.cum ſequentibus.

Boni & Bona fides.

XIII.Regula: Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur. c.bona fides.83.de reg.iuris,in 6. l. 57.ff.eod.tt.

XIIII. Regula: Fruſtra ſibi fidem præſtari petit, qui eam non præſtat. c. fruſtra. 75. d. tt. Concordat ſ. cap. 7. reg. 1. except. 13.

XV. Regula: Bonarum mentium eſt, ibi etiam culpam agnoſcere, ubi culpa non eſt: quia ſæpe ſine culpa agitur, quod uenit ex culpa. diſt. 5. c. ult. §. fin. c. conſilium. 2. §. cum autem, in fine. de obſeruantia ieiuniorum.

XVI. Regula: Sãctius eſt, paucos bonos, quàm multos malos habere. c. cum ſit ars. 14. uerſ. ſanctius enim. de ætate & qualitate præficiendor.

Cauſa.

XVII. Regula: Ceſſante cauſa, ceſſat effectus. c. etſi Chriſtus. 26. §. quemadmodum ergo Paulus, in fine. de iureiurando.

XVIII. Regula: Probibita cauſa, probibitus quoq; cenſetur effectus, per ea quæ habentur ſ. lib. 1. cap. 1. quæſt. 8. reg. 2.

XIX. Regula: Probibito effectu, omnis eius cauſa prohibita cenſetur. d. quæſt. 8. reg. 3.

Certiorare.

XX. Regula: Eum qui certus eſt, certiorari ulterius non oportet. c. eum qui. 31. de reg. iuris, in 6.

Commoda.

XXI. Regula: Qui ſentit onus, debet etiam ſentire commodum: & contrà. c. qui ſentire. 55. & c. rationi. 77. de regulis iuris, in 6. Concordat M.

I. C.

I.C.lib.25.cap.19.in uerbo Commoda.

XXII.Regula: Ex eo non debet quis fructus conſequi, quod niſus extitit impugnare. c.ex eo. 38.de reg.iuris,in 6. Concordant ea quæ habentur S.lib.2.cap.13.reg.1.except.9.

XXIII. Regula: Fruſtra leges inuocat, qui contra eas committit. c.quia fruſtra.14.in prin.de uſuris.l.37.§.fin.ff.de minor.25.annis.

Communio.

XXIIII. Regula: In re communi potior eſt cauſa prohibentis. c.in re communi.56. de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.lib.8.cap.24.de rebus communib.reg.1.

Conſenſus.

XXV. Regula: Facientes & conſentiẽtes par pœna conſtringit, per ea quæ habentur S.libro 1. cap.6. quæſt.5.except.2.

XXVI. Regula: Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. c.quod omnes.29. de reg. iur.in 6. c.ad hæc.7.§.fin.de officio archidiaconi.

XXVII. Regula: Qui tacet,conſentire uidetur.c.qui tacet.43.de reg.iuris,in 6.

XXVIII. Regula: Qui tacet,non utiq; fatetur, ſed nec utique negare uidetur. c.is qui tacet. 44.d.tt.

XXIX. Regula: Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt. c.quod ſemel.21.d.tt.

Conſilium.

XXX. Regula: Nullus ex conſilio (dummodo fraudulentum non fuerit) obligatur. c. nullus. 62. de reg. iuris, in 6. Concordat s. cap. 7. reg. 25. except. 1.

Contractus.

XXXI. Regula: Contractus ex conuentione legem accipere dignoſcuntur. c. contractus. 85. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. lib. 15. cap. 15. except. 12. repl. 4.

Contraria.

XXXII. Regula: Allegans contraria non eſt audiendus. c. cum olim. 19. §. fin. de cenſibus.

XXXIII. Regula: Cohærere & coniungi non poſſunt, quibus ſtudia & uota ſunt diuerſa. 16. q. 7. c. in nona. §. unde oportet.

XXXIIII. Regula: Diſtingue tempora, & concordabit ſcriptura. 2. q. 1. c. ſi peccauerit. §. diſtingue.

XXXV. Regula: Culpa eſt, immiſcere ſe rei ad ſe non pertinenti. c. non eſt. 19. de reg. iuris, in 6. l. 36. ff. eod. tt.

Damnum.

XXXVI. Regula: Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, non alijs debet imputare. c. damnum. 86. de reg. iuris, in 6.

Di-

Dignitas.

XXXVII. Regula: Infamibus portæ dignitatum non patent. c. infamib. 87. d. tt.

Diſiuncta.

XXXVIII. Regula: In alternatiuis debitoris eſt electio, & ſufficit alterum adimpleri. c. in alternatiuis. 70. de reg. iuris, in 6.

Dolus.

XXXIX. Regula: Scienti & conſentienti non fit iniuria neq; dolus. c. ſcienti. 27. d. tt. Concordat M. I. C. lib. 15. cap. 2. except. 14.

XL. Regula: Qui iuſſu iudicis facit, non uidetur dolo facere. c. quod quis. 24. d. tt. Concordat S. lib. 1. cap. 6. quæſt. 3. except. 7.

XLI. Regula: Dolo facit, qui petit quod eſt reſtituturus, c. dolo. 59. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. lib. 24. cap. 2. quæſt. 2. cauſa 2.

XLII. Regula: Qui contra iura mercatur, dolo agere præſumitur. c. qui contra. 82. d. tt.

Dubia.

XLIII. Regula: In re dubia humaniorem ſententiã ſequi debemus. c. eſtote. 2. de reg. iur. c. odia reſtringi. 15. c. in pœnis. 49. eod. tt. in 6. Concordat M. I. C. lib. 2. cap. 24. quæſt. 3. reg. 24. cum ſequente.

XLIIII. Regula: In obſcuris quod minimum eſt ſequimur. c. in obſcuris. 30. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. d. quæſt. 3. reg. 30.

XLV. Regula: *In obſcuris inſpicimus quod uerisimilius eſt, aut quod plerunq; fieri ſolet. c. inſpicimus. 45. d. tt.* Concordat M. I. C. d. *quæſt. 3. reg. 26.*

XLVI. Regula: *De occultis non iudicat eccleſia. c. ſicut. 33. §. fin. de* Simonia.

XLVII. Regula: *In re dubia contra eum qui legem apertius dicere potuit, interpretatio facienda. c. contra eum. 57. de reg. iuris, in 6.* Concordat *M. I. C. d. quæſt. 3. reg. 19.*

Euentus.

XLVIII. Regula: *Non ex euentu, ſed ex conſilio facta æſtimanda. diſtin. 47. c. ſicut. §. fin. cum duob. cc. ſequentibus. Plures de euentu regulas uide ſ. reg. 17. cum duabus ſequentibus.*

Exceptionum *regulas uide ſ. cap. 9.*

Expreſſa, & non expreſſa.

XLIX. Regula: *Multa per patientiam tolerantur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium, exigente iuſticia non tolerarentur. c. cum iamdudum. 18. §. fin. de præbendis.*

Facere & Factum.

L. Regula: *Quod quis facit per alium, hoc ipſe feciſſe uidetur. c. qui facit. 72. de reg. iuris, in 6. l. 1. §. deieciſſe. ff. de ui & ui armata.*

LI. Regula: *Quod alicui ſuo non licet nomine, nec alieno licebit. c. quod alicui. 67. d. tt. l. 1. §. 1. ff. de adminiſtrat. rer. ad ciuitates pertinentium.*

LII. Re-

LII. Regula: *Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſeipſum.c.poteſt.68.d.tt.*

LIII. Regula: *Pro facto habetur, quoties per eum qui facere debet, non ſtat quo minus fiat.c.imputari.41.& c.cum non ſtat.66.de reg.iuris,in 6. Plures huius loci regulas uide ſ.reg.79. cum ſequente.*

Fortuna.

LIIII. Regula: *Aduerſitas probatio uirtutis eſt, non indicium reprobationis.* 7.q.1. *c.aduerſitas,in prin.*

Genus & ſpecies.

LV. Regula: *In generali conceſsione non ueniunt ea quæ quis non eſſet uериſimiliter in ſpecie cõceſſurus.c.in generali.81.de reg.iuris,in 6.*Concordant *ea quæ habentur in* Dialectica *mea iuris ciuilis lib.2.cap.A' genere,reg.1.except.9.*

LVI. Regula: *Generi per ſpeciem derogatur. c.generi.34.d.tt. Concordant ea quæ habentur d. reg.1.except.1.*

Ieiunium.

LVII. Regula: *Plenus uenter facilè de ieiunijs diſputat.*12.*q.2.c.gloria.§.plenus.*

Impoſsibile.

LVIII. Regula: Nemo poteſt ad impoſsibile obligari. c.nemo.6.de reg.iuris,in 6. l.145.ff.eod. tt.Concordat M.I.C.lib.15.cap.15.except.23.

Inimicitia.

L I X. Regula: Inimicitiæ bene loquendo extinguendæ. 11. q. 3. c. iniuſtum. §. homini.

Initium.

L X. Regula: Quod initio vicioſum eſt, tractu temporis non conualeſcit. c. non firmatur. 18. de reg. iuris, in 6. l. 29. & l. 201. ff. eod. tt.

L X I. Regula: Vix bono peraguntur exitu, quæ malo inchoata ſunt principio. diſt. 61. c. miramur. §. principatus. item 1. q. 1. c. principatus.

L X I I. Regula: Quod initio vicioſum non eſt, ex poſt facto non uitiatur. c. factum. 73. de reg. iuris, in 6. l. 85. ff. eod. tt.

Iudex, & Iudicium.

L X I I I. Regula: Factum à iudice, quod ad officium eius non pertinet, ratum non eſt. c. ea quæ fiunt. 26. de reg. iuris, in 6. l. 129. ff. eod. tt.

L X I I I I. Regula: In iudicijs non eſt acceptio perſonarum habenda. c. in iudicijs. 12. d. tt.

Iuramentum.

L X V. Regula: Non eſt obligatorium contra bonos mores præſtitum iuramentum. c. non eſt. 58. d. tt. Concordant ea quæ habentur ſ. lib. 2. cap. 16. reg. 9. except. 1.

Lædere alium.

L X V I. Regula: Delictum perſonæ non debet in detrimentū eccleſiæ redundare. c. delictum. 76.

de

de reg.iuris,in 6.Concordat ſ.lib.3.cap.1.reg.22.

LXVII.Regula:Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum. c.mutare.33. d.tt. l.75.ff.eod.tt.

LXVIII.Regula:Factum cuiq; ſuum,non alteri nocere debet. c.mora.25.d.tt.& l.197.in prin. ff.eod.tt.

LXIX. Regula: Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria uel iactura. c.locupletari.48.de reg.iuris,in 6.l.38.ff.eod.tt.

LXX. Regula: Non debet aliquis alterius odio prægrauari.c.non debet.21.d.tt.1.q.4.in prin. cum cc.ſequentib.uſq; ad q.5. Concordat l.42.ff. de reg.iuris.l.2.§.nullum.ff.de decurionibus.

LXXI. Regula: Sapiens non eſt omnis qui nocet.6.q.1.c.ſapiens.

Magiſtratus.

LXXII.Regula:Exemplum ſuperioris inferiores ſequuntur.c.magnæ.7.§.præterea.de uoto.

LXXIII.Regula:Integritas præſidētium,ſalus eſt ſubditorū.diſt.61.c.miramur.§.integritas.

LXXIIII. Regula: Totus familiæ ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite.d.c.miramur.§.nam totius.

Maledictio.

LXXV. Regula: Præmium eſt iniuſta maledictio.11.q.3.c.qui iuſtus,in prin.

Malum.

LXXVI. Regula: Ex duobus malis minimum eligendum. 22. q. 4. c. non ſolum.

Mora.

LXXVII. Regula: Non eſt in mora, qui poteſt exceptione legitima ſe tueri. c. non eſt. 60. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. lib. 24. cap. 17. except. 7. repl. 8.

Neceſsitas.

LXXVIII. Regula: Quod non eſt licitum in lege, neceßitas facit licitum. c. quod non eſt. 4. de reg. iuris.

Obligatio.

LXXIX. Regula: Ex illicito facto non naſcitur obligatio. c. quod latenter. 5. de regulis iuris. Concordat ī. reg. 60.

LXXX. Regula: Paria ſunt, quid factum nō eſſe, & inutiliter eſſe factum. c. non præſtat. 52. c. quæ contra. 64. & c. in malis. 69. de reg. iuris, in 6.

Peregrinatio.

LXXXI. Regula: Non, Hieroſolymis fuiſſe, ſed Hieroſolymis bene uixiſſe, laudandum eſt. 12. q. 2. c. gloria. §. penult.

Pœna.

LXXXII. Regula: Sine culpa (niſi ſubſit cauſa) non eſt aliquis puniendus. c. ſine culpa. 23. de reg. iuris. in 6.

Poſ-

Poſſeſſor.

LXXXIII. Regula: Pro poſſeſſore habetur qui dolo deſijt poßidere. c. pro poſſeſſore. 36. d. tt. Vide item s̄. cap. 3. reg. 3. except. 1.

Præiudicium.

LXXXIIII. Regula: Res inter alios acta alijs non præiudicat, per ea quæ propoſita ſunt s̄. cap. 9. reg. 16. except. 5.

Præſcriptio.

LXXXV. Regula: Poſſeſſor malæ fidei ullo tempore non præſcribit. c. poſſeſſor. 2. de reg. iuris, in 6. Vide s̄. cap. 3. reg. 11. repl. 2.

LXXXVI. Regula: Sine poſſeßione præſcriptio non procedit. c. ſine poſſeßione. 3. d. tt. l. 25. ff. de uſucap.

Præſumptio.

LXXXVII. Regula: Violenta præſumptio euidentißimam probationem requirit. c. ueniens. 3. in fine. de preſbytero non baptizato. Concordat s̄. lib. 3. cap. 12. reg. 25. except. 3.

LXXXVIII. Regula: Semel malus, ſemper præſumitur malus. c. ſemel. 8. de reg. iuris, in 6.

LXXXIX. Regula: Ignorãtia præſumitur, niſi probetur ſcientia. c. præſumitur. 47. d. tt.

XC. Regula: Qui contra iura mercatur, bonam fidem non habere præſumitur. c. qui contra. 82. d. tt. Plures præſumptionum regulas uide s̄.

lib. 2.

lib.2.cap.12.regul.3.cum ſequentibus.

Prior tempore.

XCI. *Regula: Prior tẽpore, potior iure. c. qui prior. 54. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. lib. 17. cap. 17. in prin.*

Priuilegium.

XCII. *Regula: Priuilegium perſonale perſonam ſequitur, & extinguitur cum perſona. c. priuilegium. 7. & c. quod alicui. 74. de reg. iuris, in 6. Concordat S. lib. 1. cap. 3. de priuilegijs, reg. 2.*

XCIII. *Regula: Decet conceſſum à principe beneficium eſſe manſurum. c. decet. 16. cum c. ſequente. eod. tt. Huius exceptiones uide S. lib. 1. cap. 9. de priuilegijs, reg. 3.*

XCIIII. *Regula: Quod ob gratiã alicui conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquẽdum. c. quod ob gratiam. 61. eod. tt. Concordat M.I.C. lib. 1. cap. 2. quæſt. 6. reg. 7. Plures priuilegiorum regulas uide d. cap. 3.*

Ratihabitio.

XCV. *Regula: Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum. c. ratum. 9. de reg. iuris, in 6.*

XCVI. *Regula: Ratihabitio retretrahitur, & mandato comparatur. c. ratihabitionem. 10. d. tt.*

Remouere loco.

XCVII. *Regula: Turpius eijcitur quàm non*

admit-

admittitur hoſpes. c.quemadmodū.25. §.alioquin ſi.verſ.quia turpius.de iureiurando.

Sacra.

XCVIII. Regula: Semel Deo dicatum, non eſt ad uſus humanos ulterius transferendum. c.ſemel.51.de reg.iuris,in 6. Cōcordat s̄.cap.3.reg.30.

Sententia.

XCIX.Regula:Setentia iniuſta iudicem potius lædit, quàm eum in quem temerè fertur.11.q.3.c.nolite.§.fin.

Succeſſor.

C.Regula:Succeſſor præſtat factum prædeceſſoris. Quæ regula diſtinguitur in ſucceſſore eccleſiaſtico s̄.cap.6.reg.10.

CI.Regula:Nemo plus iuris ad alium trāsfert, quàm ipſe habuit. c.nemo poteſt.79.de reg.iur.in 6.Concordat M.I.C.lib.25.cap.19. in uerbo Succeſſor,reg.1.

CII. Regula: Succeſſor uti debet iure ſui auctoris. c.is qui.46. d.tt. Concordat M.I.C.d.loco,reg.2.

CIII.Regula:Succeſſor iuſtam habet ignorantiæ cauſam. c.cum quis.14. de reg.iuris,in 6. l.42. ff.eod.tt.

Totum & Plus.

CIIII.Regula: In toto & pars continetur, & in eo quod plus eſt continetur minus. c.plus ſemper.

per.35. & c.in toto.80. de reg.iuris, in 6. l.110. in prin. & l.113. ff. eod. tt.

C V. Regula: Cui licet quod eſt plus, licet utiq; quod eſt minus c. cui licet.53. de reg. iur. in 6. Concordat M.I.C lib.25.cap.19.in uerbo Totũ, reg.6.

Veritas.

C V I. Regula: Propter ſcandalum euitandum ueritas non eſt omittenda c. qui ſcandalizauerit.3. de reg. iuris.

Vſus.

C V I I. Regula: Abuſus non tollit uſum.14.q.5. c. neq; enim.

C V I I I. Regula: Alienum poßidere uidetur, qui partis non utitur, aut malè utitur.14.q.4. c. quid dicam. §. hæc utiq;.

Vtile.

C I X. Regula: Vtile non debet per inutile uitiari. c. utile.37. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C lib.25. cap.19. in uerbo Vtile, reg.1. Hæ de regulis iuris Pontificij, quarum tamen plures uide ſ. lib.1.cap.1.quæſt.8.lib.2.cap.12.reg.3.cum ſequentibus.item cap.17.reg.14.cum ſequentibus.item M.I.C.d. cap.19.

LIBRI QVINTI ET VLTIMI FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

991

BASILEAE, EX OFFICINA Oporiniana, per Balthaſarum Han, Hieronymum Gemuſæum, & Polycarpi fratris hæredes: Anno Salutis humanæ M. D. LXXX. menſe Martio.

Vita Nova
di M. Silluli
Latina
1974

Digitized by Google